בעזרת ה' יתברך

קול ה' נבח

ספר

דרך הצלה

❀❀❀

והוא תשובה מאת

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

לבאר, על פי תורתנו הקדושה, את פשר המתרחש כעת בארץ הקודש. ונבואות ברורות ומפורשות כשמלה בפסוקי התנ"ך ומפרשיהם ובדברי חכמינו זכרונם לברכה בש"ס ומדרשים וזוהר הקדוש ובדברי רבותינו בעלי רוח הקודש הראשונים והאחרונים ז"ל, על ביטול המדינה הברור הקרוב מאוד, ועל שלטון בני ישמעאל בארץ הקודש לפני ביאת המשיח. ועל הסכנה הנוראה למי שימצא שם בעת ההיא. ויבאר על פי הלכה את דרך ההצלה לדרי ארץ הקודש, ואת חובת ההשתדלות בכך לכל. ועוד ענינים רבים המסתעפים, הנוגעים ליסודות תורתנו הקדושה ונחוצים מאוד לכל נפש. והכל ממקורות נאמנים וברורים כאשר עיניכם תחזינה מישרים.

יוצא לאור על ידי הוצאת

דעת

שעל ידי קהילת לב טהור והתאחדות היראים

קרית רימנוב, קוויבעק, קנדא יע"א

בחודש כסלו שנת ה' אלפים תשס"ב

לשכת דרך הצלה

שע"י התאחדות היראים ☆ בנשיאות כ"ק אדמו"ר מלב טהור שליט"א

מטרתה: להציל את אחינו תושבי ארץ ישראל מהסכנה המרחפת עליהם

Tel/Fax: 819-323-4070

Cong. Lev Tohor, Kiryas Rimnov; C/o Derech Hatzolo

580 Des Bouleaux, Ste-Agathe-Des-Monts, Quebec, J8C-3H6, Canada

דואר: **Mailing** : C.P - P.O. Box 56, Ste-Agathe-Des-Monts, Quebec, J8C-1A1, Canada

❋ ❋ ❋

יוצא לאור על ידי

שעל ידי קהילת לב טהור
והתאחדות היראים

❋ ❋ ❋

אל הקורא והלומד:

- **בכל מקום שיש אות כזה: ☙ ❧ מורה שכאן מתחיל ענין חדש, המסומן בקעפל (כותרת) בתוכן העניינים.**
- **כל מקום שישנו בתוך העתקה מספרים אחרים סוגריים** (באותיות קטנות כאלו) **[או כאלו] הוא הוספת או פירוש המעתיק דהיינו מחבר תשובה זו. וסוגריים** [באותיות רגילות כאלו **או כאלו]**, **מורה שכן הוא במקור בתוך סוגריים.**
- **כמו כן הוספנו מראי מקומות לקטעי ספרים שהובאו בתוך התשובה, ולפעמים הכנסנו גם המראי מקומות הקיימים במקור לתוך סוגריים** (מח).
- **יש להשים לב להבחין בין דברי הספר גופא, לבין מה שמועתק בתוכו מספרי קודש, ולכן לכל הפחות יש לעיין מתחילת הפרק להבחין בזה.**

נדפס בארץ ישראל - Printed in Eretz Israel

נדפס על נייר מחוץ לארץ שאין בו חשש חילול שבת ח"ו

דפוס **"לאור"** בע"מ

02-537-1268

תשובה זו כשמה כן היא: **דרך הצלה.**

דרך הצלה, לאחינו בני ישראל תושבי ארץ הקודש, משואה שכבר נראית (למי שאינו עוור מגשש באפילה) באופק ארץ הקודש. ה' ישמור ויציל.

אבל התשובה איננה מכוונת ליושבי ארץ ישראל בלבד, אלא לכל יהודי ממש.

זרח בחושך אור לישרים, בחושך שכחת התורה שדורנו מכוסה בה, מזריחה תשובה זו קרן אורה של דעת תורה אמיתית ללא כחל ושרק. שכל מבקש האמת ימצא בה את הדרך, דרך התורה האמיתית. ומענה כמעט לכל המתרחש כיום, ובפרט בארץ הקודש.

תשובה זו חושפת לנו את יסודות האמונה המכוסים בעומק סילוף הדעות על ידי משכיחי התורה בדורינו.

לא תעמוד על דם רעך, זוהי הסבה שהביאה את כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, לכתוב תשובה זו בדם לב ובדמעות.

יכולה תשובה זו להציל חיים של נפשות רבות מאחינו בני ישראל, לו רק יטו לה עין פה ולב. לו רק יקראו אותה בשימת לב מתחילה ועד סוף.

נכון, עיתונים, סופרים, כתבים, דרשנים ומרצים חופשים ושומרי מצוות, ואף כאלו המכונים חרדים, אומרים היפך מכל, או חלק, מה שכתוב בתשובה זו. ועמם גם רבנים אדמורי"ם ומקובלים. דבריהם מופצים על פני כל חוצות עם פרסומת ותעמולה עצומה. ומה ערך, ישאל השואל, לפרסום תשובה זו.

והתשובה היא: כי **מעט אור דוחה הרבה מן החושך.**

אמיתת התורה להבנת אמיתת המציאות, היא שמוגשת לכם בזה. נקיה מהררי הפוליטיק והשקר המוצגים כיום בטעות כדעת תורה, ומתקבלים כך ברוב המוחות בדור הזה.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א כתב את הדברים במהירות רבה, וציווה עלינו למהר ולהדפיסם, על כן לא עמד לרשותינו זמן מספיק לסדר ולערוך את התשובה כראוי.

עשינו זאת מחמת ציווי כ"ק אדמו"ר שליט"א עלינו, למהר להדפיסה כמות שהיא. מחמת שלפי דעתנו יש בפרסומה גדר של לא תעמוד על דם רעך כנ"ל, וכמובן שבכהאי גוונא צריכים להזדרז, ואין מקום לשהות מיותרת כי מי יודע מה ילד יום.

כ"ק אדמו"ר שליט"א השתדל לכתוב את התשובה בשפה הפשוטה ביותר שרק יכול היה, ולהמנע מכתיבה בדרך פלפול וכדו', כדי שיוכל כמעט כל אחד להבינה.

זו גם הסיבה שערכנו והצגנו בסוף הספר לוח ראשי תיבות לשונות ומילים שיתכן קושי בהבנתן, כדי שיוכל כל אחד לקרוא את דברי התשובה הזו, ללא מניעה מחמת קושי ההבנה.

לא המדרש הוא העיקר אלא המעשה. ולכן הקמנו על פי בקשת והוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א **לשכת דרך הצלה, להראות את דרך ההצלה לכל מי שמוכן לפקוח את עיניו ולראותה** (ולצערנו הרב, יודעים אנו שאין זה מן הדברים הקלים בדורינו) ולסייע סיוע שיש בו ממש לכל מי שמוכן לפסוע בדרך ההצלה.

מה היא "לשכת דרך הצלה" ומה היא "התאחדות היראים" שהקימה ומפעילה את לשכת דרך הצלה. לשם מה נוסדו, ומה הן פעולותיהן, על הספר ועל מה שקדם לכתיבת והדפסת ספר זה, נפנה את הקורא הנכבד לעיין **ב"אחרית דבר" שכתבנו** המוצגת בסוף הספר (עמוד 420).

עינינו נשואות לרוכב ערבות ושומע תפלות, שדברים אלו, שנכתבו ונערכו בחפזון רב, וללא אפשרות מספקת לסידור ועריכה כנ"ל, אכן יפתחו לאחינו בני ישראל, דרך הצלה ברוחניות ובגשמיות. אמן כן יהי רצון.

ותשלם כל המלאכה בחסד ה', מלאכת עריכת הספר והכנתו לדפוס, ביום שני לסדר הצילני נא מיד אחי מיד עשיו וגו' ואתה אמרת היטב היטיב עמך ושמתי את זרעך כחול הים אשר לא יספר מרוב. ביום י"א לחודש כסליו, התשס"ב ליצירה, פה קרית רימנאב דקהל לב טהור, סט. אגאט, קוויבעק, קאנאדא.

לא נוכל להתאפק מלהביע בפתח השער את רגשי תודתנו והכרת הטוב לחברי ועד העריכה של הוצאת ספרים דעת שסייעו בכל כוחם ושמו לילות כימים בזמן הקצר שעמד לרשותם לסדר לערוך ולהגיה את התשובה הזאת ולהכינה לדפוס.

ובראש כולם לבנו בכורו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
האברך כמדרשו, חריף ובקי טובא, צנא מלא ספרא
הרב נחמן שמעון אליהו העלבראנץ שליט"א
מרביץ תורה בישיבתנו הקדושה

***

והרה"ג החסיד המופלג בתורה ועבודה וגמ"ח במסירות נפש
מוה"ר אהרן אריה טעללער שליט"א
ראש ישיבתנו הקדושה

***

הרה"ג החסיד המופלג בתורה ועבודה ומדות טובות
מוה"ר משה יוסף הלוי ראזנער שליט"א
משגיח ומנהל רוחני ומרביץ תורה בישיבתנו הקדושה

***

הרב המופלג בתורה ובמע"ט ומתיגע בעבודת המקום במסי"נ
מוה"ר אלעזר רומפלער שליט"א
חבר הנהלת קהילתנו הקדושה

***

והרב החסיד המופלג בתורה ועבודה וגמ"ח
מוה"ר מיכאל יהודה הלוי גאלדמאן שליט"א
מרביץ תורה בישיבתנו הקדושה.

***

הקב"ה ישלם שכרם ויסיר מהם כל מחלה וירפא לכל גופם, וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם, ויזכו ללמוד וללמד תורת ה', ולקיימה בשלימות, ולהרחיב ולהחזיק גבולי הקדושה מתוך שמחה ורוב נחת דקדושה ויזכו לראות בנים ובני בנים ותלמידים ההולכים בדרכי ה' כראוי עד ביאת גואל צדק בב"א.

*****

תוך כדי כתיבת הספר נלב"ע הילד הרך
יואל ע"ה בן מוה"ר יהושע מארקאוויטש הי"ו
ממנהלי מוסדותינו והתאחדות היראים, ומנהל הוצאת ספרים דעת
שמוסר נפשו לכל דבר שבקדושה, וגם לעריכת והדפסת הקונטרס הזה.
לכן אנו מקדישים הדפסת קונטרס זה בראש ובראשונה לעילוי נשמתו הטהורה ולזכרו.
תנצב"ה

תוכן ענינים

עמוד

דבר המו"ל **3**
הקדמה **15**
מבוא. נחוץ והכרחי להבנת התשובה **17**
דרך הצלה **25**

חובתינו כעת

פרק א: חובתנו כעת: יציאה ממקום הסכנה, סיוע לרוצים לצאת, מחאה והתבדלות, תשובה, ותפלה... **25**
פרק ב: מצד הדין אסור להמנע מלומר האמת, בדבר הנוגע לכבוד שמו ית', מפני מה שיאמרו הבריות. **26**

החיוב לעזוב את המדינה מדין חיוב שמירת הנפש

פרק ג: החיוב לעזוב את המדינה מדין שמירת הנפש ובריחה ממקום סכנה; סכנה פירושה **ספק** אסון... **27**
פרק ד: חכמים גזרו להתרחק גם מספק סכנה. והחמירו בזה יותר מאשר להתרחק מספק איסור..... **29**
פרק ה: חמירא סכנתא מאיסורא; טעם חומרה זו: המזלזל בחיי נפשו מורה על זלזולו באמונה **29**
פרק ו: הבריחה עצמה ממקום סכנה היא סגולה להנצל מן הסכנה. ולהיפך ח"ו; גם גדולי עולם ברחו.. **30**
פרק ז: המדינה היא מקום הסכנה הגדולה ביותר עבור כל יהודי; פריכת הטענה שבכל מקום יתכנו אסונות **31**

ארץ ישראל תהיה לפני ביאת המשיח במצב של שממון וחורבן גמורים

פרק ח: סוף מדינה זו קרוב מאוד, כי ברור הדבר שתתבטל לפני ביאת המשיח **32**
פרק ט: זוה"ק ופסוקי הנבואה: בנין ירושלים לא יהיה מעשי ידי אדם כלל. אלא הקב"ה יבנה את ירושלים כשירושלים תהיה שממה וחרבה לעיני הגוים **34**
פרק י: כל הבנינים שבנו האפיקורסים יחרבו, כדין ספר תורה שכתבו אפיקורוס שישרף, שלא להניח שם למינים ולמעשיהם **36**
פרק יא: דברי רבינו מסאטמאר זי"ע על: והארץ הנשמה תעבד תחת אשר היתה שממה לעיני כל עובר **36**
פרק יב: אלו הינם פסוקי פרשת נצבים: ואמר הדור האחרון וגו' גפרית ומלח שרפה כל ארצה וגו' **38**
פרק יג: דברי חכז"ל במדרש איכה: פסוקי פרשת נצבים הנ"ל מדברים על הזמן טרם ביאת המשיח..... **39**
פרק יד: תיאור מדויק בפסוקי פרשת נצבים של המרידה במלכות שמים הנעשית כעת בארה"ק **40**
פרק טו: רבינו יהונתן אייבשיץ באהבת יונתן: הגלות האחרונה הקשה מהראשונה כתוצאה מקיבוץ גלויות בזרוע בשר ודם **41**
פרק טז: הנ"ל מתואר בפסוקים ויתשם ה' מעל אדמתם וגו'. **קיבוץ גלויות לא יתכן אלא ע"י הקב"ה**... **43**

ביטול המדינה וצבאה טרם ביאת המשיח

פרק יז: נבואת עמוס: ביטול הממלכה החטאה ובחרב ימותו כל חטאי עמי; פירוש הזוה"ק על כך..... **44**
פרק יח: רמז מפורש בסנהדרין על "מדינת ישראל" וביטולה טרם ביאת המשיח על כל שריה ושופטיה **47**
פרק יט: ואפס עצור ועזוב: טרם הגאולה יתבטל כליל צבא ההגנה לישראל ושוא תשועת אדם..... **48**
פרק כ: סיבת כל זאת: כדי שיבורר לישראל והעמים שאין לגאולה העתידה שום קשר עם דרך הטבע... **50**
פרק כא: מאמר רשב"י בתיקוני זוהר על ביטול שלטון הערב רב טרם הגאולה **51**

ענין מלכות כותים

פרק כב: חכמינו ז"ל רמזו בפסוק כי יסיתך אחיך, על ביטול ממשלה מסיתה ומדיחה מזרע ישראל, בשם מלכות כותים..... **52**
פרק כג: ביאור ענין הכותים וישוב סתירת הפסוקים בעניינם **54**
פרק כד: מדוע קראו חכז"ל לשלטון הקורא עצמו "ישראל" בשם **מלכות כותים** שטענו שהם ישראל .. **56**
פרק כה: הסבר נוסף להנ"ל: הכותים עקרו כל עיקרי היהדות והאמונה והעמידו הכל על ישיבת הארץ **59**

המשך הסבר הענינים הנ"ל. עם הבירור הנורא בארץ ישראל בזמן קיום הנבואות הנ"ל

פרק כו: נבואת ירמיה: כליון הרשעים באחרית הימים כתוצאה מאמירת: שלום יהיה למנאצי ה'..... **61**
פרק כז: עוד מנבואת ירמיה על שממון ארץ ישראל וגלות האחרונה הקשה, בעת עיכוב ביאת המשיח **63**
פרק כח: נבואת מיכה: ירושלים תהיה גלי אבנים טרם אחרית הימים. דברי הגמרא על נבואה זאת **64**
פרק כט: יסוד נוסף שהניח הנביא: בניית ציון וירושלים בשפיכות דמים ובעוולה, סופה חורבן קשה ומר; חרון אף המקום על הבטחון בזה על ה' לאמר: לא תבוא עלינו רעה..... **66**
פרק ל: נבואת ישעיה על הגלות האחרונה, עם בירור גדול בא"י, טרם פדיית ציון במשפט ובצדקה **68**
פרק לא: הבירורים הנוראים האמורים לעיל, הינם חוץ מכליון הרשעים המוחלט שיהיה אחר הגאולה. **70**
פרק לב: נבואת זכריה: וצרפתים כצרוף הכסף - על הצרה הנוראה שתהיה **טרם** ביאת הגואל..... **73**
פרק לג: זוה"ק על הנ"ל: לאחר התחברות ישראל עם הערב רב, תגבר גלות אדום וישמעאל..... **74**
פרק לד: הבנת תחילת נבואה הנ"ל (הך את הרועה ותפוצין הצאן) שהיא גלות אחרונה הקשה..... **77**
פרק לה: אלימה: טרם ביאת המשיח ינער הקב"ה ארה"ק וירושלים מכל הגילולים ומקומות המטונפים ויצאו כל קיבוץ עם ה' במדבר ברעב ובעוני גדול; קיבוץ עם ה' הוא קיבוץ גלויות שנעשה בזרוע בשר **79**
פרק לו: שבעת אלפים בלבד יזכו להשאר בארץ ישראל בזמן ביאת משיח צדקנו **81**
פרק לז: נבואת ישעיה: והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים וגו'. פי' חכז"ל וגדולי ישראל בענין..... **83**
פרק לח: נבואת יואל: כי בהר ציון ובירושלים תהיה פליטה..... **85**
פרק לט: פריכת פירוש מסולף בנבואה הנ"ל, הנתלה בדברי המצודת דוד..... **86**
פרק מ: בציון ובירושלים הסכנה גדולה לאין שיעור; זוה"ק: ירושלים היא דין **ועתידה להחרב**..... **87**

בני ישמעאל ישלטו על ארה"ק טרם ביאת משיח

פרק מא: המלחמה היותר נוראה בעולם תהיה מלחמת בני ישמעאל ובני אדום סמוך לירושלים. ולא ינצלו ממנה אלא קדושים כמלאכים. על זאת קוננה הנבואה: **אוי למי שיחיה אז** **90**
פרק מב: הזוה"ק מקונן על הזמן הסמוך לגאולה, שישלטו בני ישמעאל בארה"ק כשתהיה שוממה..... **91**
פרק מג: פרקי דר"א: **אוי לארץ,** כשילחמו עליה אדום וישמעאל טרם הגאולה. **ועליהם יצמח משיח** .. **94**
פרק מד: האברבנאל מפרש המאמר הנ"ל: **מלכות בבל** תלחם עם אדום בארה"ק באחרית הימים..... **94**
פרק מה: המשך האברבנאל: מלכות בבל שהם בני ישמעאל ישלטו בארה"ק בזמן ביאת המשיח **96**
פרק מו: מהרש"א: עד הגאולה ישלטו בני ישמעאל בא"י [שלא ישאר להם זכות אברהם ע"ה לעתיד]. **97**
פרק מז: פירוש רבינו מסאטמאר על: וכל הרשעה כולה כעשן תכלה כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ. **98**
פרק מח: המשך: פירוש נפלא על הפסוק ונתתיו לגוי גדול ועל המאמר שבני ישמעאל כעננים יכלו..... **99**

חזיונות דניאל: עת צרה נוראה ליעקב תחת שליטת בני ישמעאל בארה"ק באחרית הימים

פרק מט: גדולת בני ישמעאל באחרית הימים המרומזת בחרס כפות רגלי הצלם, על פי המפרשים **101**
פרק נ: שעבוד ישראל תחת בני ישמעאל טרם הגאולה, נרמזת לדברי המפרשים בחזיון הקרן הקטנה **103**

פרק נא: הגדולה האמורה לישמעאל בחזיונות דניאל הנ"ל, פירושה שליטה על ארץ הקודש **105**
פרק נב: נבואת דניאל ופירושה לפי רש"י על מלכות מזרע ישראל שתחרף ותגדף, בשם מלך הצפון. **106**
פרק נג: תיאור מדויק להפליא של הנהגת שליטי המדינה הציונית ובטחונם במעוזם, שם בדניאל **107**
פרק נד: סוף מדינה זו, ע"י מלחמה עם מצרים: **ואכן ינצחו הם את מצרים ויכנסו לתוכה וישלטו בה.** אמנם אח"כ תבואנה **מלכיות ישמעאל: בבל ופרס וסוריא** לנקום נקמת אחיהם, ואפס עצור ועזוב..... **108**
פרק נה: אותה עת שישלטו בני ישמעאל בא"י, תהיה עת צרה ליעקב שכמוה עוד לא נהיתה..... **111**
פרק נו: רש"י: הצרות הנ"ל יהיו במהלך ביטול צבא וכח ישראל. **וכשיתבטלו כליל אזי תכלינה כל הצרות הנ"ל ויבא משיח; נבואת דניאל על עת קץ היא ביאור ופירוש על סוף שירת האזינו**..... **111**
פרק נז: דברי רש"י בישעיה שבני ישמעאל ישלטו בארה"ק בחורבנה טרם ביאת הגואל; הסבר מדוע אין מפרש רש"י את החרס שבצלם ואת הקרן הקטנה על בני ישמעאל **114**
פרק נח מהרח"ו: באחרית הימים עתידין ישראל להיות בגלות ישמעאל ויסבלו תחתם צרות קשות ... **115**

על גלות ישמעאל

פרק נט: כשישראל שומרי מצותיו ית', גלות ישמעאל טובה מכל הגלויות והצלה לישראל. ולהיפך. **117**
פרק ס: על פי הנ"ל, יובנו נבואות רבות על אשור ועל מצרים **119**
פרק סא: ההצלה הגדולה ביותר מצרות תחת גלות ישמעאל היא להכנע מפניהם ולקבל עוֹלָם **121**
פרק סב: היסוד **שא"י מקיאה עוברי עבירה, מפורש בתורה.** אלא שהנבואה מפרטת באיזה אופן **123**
פרק סג: כל הנ"ל מבואר עוד במקומות אין מספר בתורה ובנבואה ובדברי חכז"ל וגדולי ישראל **123**

אשרי אדם מפחד תמיד

פרק סד: הפחד מן הפורענות המובטחת מפי ה', בכוחו לעכב ולמתק את הפורענות. ולהיפך ח"ו **124**
פרק סה: הסכנה והפורענות המובטחות בנבואה מפי ה', כבר נראות כעת אפילו על פי דרך הטבע **126**
פרק סו: גם כשהבטחות התורה מתחילות להתגשם, צריכים להיות בדרגה מסוימת, כדי להאמין בהן **128**
פרק סז: בזמן ומקום הסכנה יכולים להתפש גם על חטא קל או אפילו צדיקים גמורים שלא חטאו..... **130**
פרק סח: אף זכות קנאת ה' צבאות לא יכולה לפטור מחיוב בריחה ממקום הסכנה..... **132**
פרק סט: ניסי ההצלה שנעשו לדרי ארה"ק, הם התראות מאב הרחמים שאינו פוגע בנפשות תחלה **133**

מצות ישוב ארץ ישראל

פרק ע: דברי הרמב"ם שתמיד ישארו בא"י עשרה יהודים, הינם הודעת דברים, ולא חיוב, ואין בם כדי להפקיע חיוב תורה של בריחה ממקום הסכנה..... **136**
פרק עא: האיסור לצאת מא"י, הוא תוצאה משכחת התורה ותעמולת ובלבול המתחברים לציונות **138**
פרק עב: האיסור הנ"ל אינו מובא בטושו"ע כלל [והרמב"ם מביא גם הלכות שנהגו רק בזמן הבית].. **139**
פרק עג: המאירי כותב שדברי הרמב"ם הם מדרבנן שלא לעזוב מקום חכמים ותורה, וה"ה בבל ושאר ארצות כשהם כנ"ל. ואינו מדין ישוב א"י, שהרי גם הרמב"ם אינו מונה ישוב א"י בתרי"ג מצוות..... **140**
פרק עד: הרמב"ם גם כותב שמותר לעזוב את א"י מחמת יוקר הפירות, עאכ"ו מפני סכנת נפשות רוחנית וגשמית; אגרת שמואל: מחלון וכליון נענשו על שלא הקדימו לעזוב את א"י מחמת פרצות הדור **141**
פרק עה: הטור והשו"ע השמיטו כליל את איסור היציאה מא"י, כיון שסוברים שאינו שייך בזה הזמן **142**
פרק עו: לאור המציאות היום, היתה שיטת כל הפוסקים שאין בישיבת א"י שום מצוה; החומרה הזאת (תוך כדי סכ"נ) לשיטות רחוקות שלא הובאו בשו"ע, היא תוצאה ישרה מהציונות וההתחברות אליה **143**
פרק עז: גם בזמן הבית, נצרכים היו תנאים רבים כדי שאכן ישיבת א"י תהיה מצוה ולא **עבירה** **144**

ארם טומאת רעיון הציונות

פרק עח: עצם כח השטן שצריך להמחות טרם עת קץ מלובש ברעיון הציונות ומדינתה..... **146**
פרק עט: שום כפירה מימות עולם לא הצליחה לעשות ככל שעוללה לנו הציונות רעיונה ומדינתה... **147**
פרק פ: ברעיון המדינה טמון הארס הממאיר שבציונות; **עד כמה מופקע המושג "מדינה תורנית"**..... **149**

הכפירה שמונחת בהשתתפות במדינה לישראל טרם ביאת המשיח

פרק פא: ג' שבועות ועונש נורא, על לקיחת גאולה, מרידה באומות ועלייה יזומה לא"י טרם הקץ ... **150**
פרק פב: איסורן הוא אף בהסכמת כל האומות, והוא אף ביהרג ואל יעבור..... **151**
פרק פג: עשיית אחת מהנ"ל, היא כפירה בדברי התורה שה' הוא שיגאלנו אחר שובנו אליו..... **153**
פרק פד: ביאור מחלוקת רבי אליעזר ורבי יהושע אם אין ישראל נגאלין אלא בתשובה..... **154**
פרק פה: התורה אמרה **שאי אפשר לנו [לא איסור בלבד]** לצאת מהגלות ולחזור לא"י בכח עצמנו..... **156**
פרק פו: עובר עבירה אינו כופר, אבל המנסה לעשות מה שהתורה אומרת שאינו אפשרי, כופר הוא . **157**
פרק פז: אפילו לעשות כן למראית עין, הוא ביהרג ואל יעבור, וכן הוא באיסורי שלש השבועות..... **158**
פרק פח: דבר זה פשוט גם לכל הפוסקים האחרונים..... **159**
פרק פט: הפועל פעולה בעניני הגאולה שלא הורשה מהקב"ה על כך, מראה שאינו מאמין שהשם יתברך הוא פועל הכל **161**
פרק צ: לא יתכן לצאת מהגלות בכח אנוש; ההצלחה בזה היא כדוגמת הצלחת הע"ז וסופה אסון מר **163**
פרק צא: רשות ניתנת להשטן לבלבל העולם ולהראות דברים שהתורה אמרה שהם בלתי אפשרים... **165**
פרק צב: מינים ואפיקורסים אינם נחשבים לישראל, לא מצד הדין וההלכה ולא מצד שורש נשמתם .. **166**
פרק צג: זה שאפיקורסים אינם יהודים, אינה מפחיתה את הכפירה שישנה בהשתתפות בממשלתם..... **168**
פרק צד: עד כמה נקל להיכשל בהודאה בכפירה, **ובעיקר דרי המדינה**; המחשבה שיוטב בכל שהוא ע"י השתתפות עם אפיקורסים והעברה על השבועות, גרועה מעצם ההשתתפות..... **169**
פרק צה: בכל מקום אפשר להיכשל בהודאה לכפירה. **אמנם במדינה כמעט אי אפשר להזהר בזה**..... **170**

גודל מעלת ההמתנה לישועת ה' לבדו ומה שנעשה ונפעל על ידה

פרק צו: החת"ם סופר: התחלת יסוד האמונה להיות יושב ממתין ומצפה לישועת ה' **172**
פרק צז: תקוותינו לגאולה היא, שעל ידי גאולתינו באופן ניסי ביד השי"ת ימלא כבודו את כל הארץ **173**
פרק צח: לכך גם חייבת א"י להיות גפרית ומלח קודם הגאולה כדי לגלות כבוד ה' על ידי בניינה..... **175**
פרק צט: גם בזמנים שונים שיכלנו להגאל, צריכה היתה הגאולה להיות דווקא בדרך של נס גלוי **177**
פרק ק: בישיבה בין העמים, בלי הרצון לפרוק עוֹלָם או להיפך להתחתן בהם או להתערב בהם, מראים שכל עניינו של ישראל עם סגולה הוא רק שיתגדל ויתקדש שמיה רבא בעלמא **178**
פרק קא: עד בא גאולתנו העתידה, הישיבה הזאת היא הקידוש ה' וגילוי כבוד ה' המוטל עלינו **179**
פרק קב: בזכות ההמתנה לישועת ה' לבדו, תהיה גאולתנו וכל הטובות המובטחות בנבואה **180**
פרק קג: רמח"ל: התקוה לישועתו ית', היא תיקון הנפש והצלה מדינה של גיהנום. ביאור מדרש..... **181**
פרק קד: הכנעת הטומאה, שבירת הקליפות וחיזוק כח האמת והקדושה על ידי התקוה לישועת ה'..... **183**

העונש הנורא על מרידה באומות והקמת ממשלה לישראל והשתתפות בה. והסיבה לכך

פרק קה: דחיקת הקץ (הקמת ממשלה לישראל טרם זמן קץ הגאולה) מעכבת ומרחקת את הגאולה..... **185**
פרק קו: השטן מתגבר מאד **שיטלו חלק** באותה מדינה, כדי שעל ידי זה תתרחק הגאולה **186**
פרק קז: מידיעת הקב"ה גודל ההתגברות על הנ"ל, השביענו על כך והוסיף לכך חומר עונש שבועה **187**

פרק קח: גם אלו שנכשלו בדחיקת הקץ בשוגג ללא כוונה של כפירה, נענשו על כך בענשים קשים ומרים; לכן השביענו הקב"ה על כך שנתבונן היטב בזה שלא נכשל ויבואו עלינו בשל כך צרות רח"ל **189**
פרק קט: אוה"ח הק': אם לא תקיימו גזירת ואתכם אזרה בגוים, יתקיים והריקותי אחריכם חרב, ה"י **190**
פרק קי: העונש הנורא על העברה על השבועות הוא גם אם נעשה על ידי אנשים צדיקים **190**
פרק קיא: בנידון דידן, נעשתה העברה על השבועות בפירוש לשם כפירה, ע"י כופרים ואפיקורסים; העונש על זה ברור וגלוי; והמתחבר לרשע לוקה עמו כמותו ולא יוכל לברוח ביום בוא מפלתו **192**
פרק קיב: הגה"צ אב"ד שימלוי זצוק"ל הי"ד אמר כשהגיע לאושוויץ: זוהי תוצאות הציונות! **193**
פרק קיג: ויוא"מ: השואה הנוראה היתה עונש על העברה על השבועות בצירוף הפצת האפיקורסות. **194**
פרק קיד:הסכנה המרחפת כעת בא"י עולה על הסכנה שהיתה באירופה לפני השואה האיומה ה"י **195**

מטרת ופעולות המדינה הן פריקת עול תורה מעל ישראל. ולכן לא תתכן לה אחרית טובה

פרק קטו: יסוד המדינה הוא פריקת עול התורה **בשם ישראל.** ובעוה"ר רוב ישראל משתתפים בה **197**
פרק קטז: הקמת ממשלה לישראל בכח הזרוע משליטה את השטן. לכן בחרה הציונות ברעיון זה **198**
פרק קיז: ראשי הציונות כותבים שמטרתם ברעיון המדינה היא **שיהיו ככל העמים בית ישראל** **199**
פרק קיח: רק משנאי ה' יכלו להמציא רעיון כזה. כעמלק שנלחם בישראל אך ורק בשביל **שהם עם ה'** **202**
פרק קיט: מיסודי האמונה בשכר ועונש שלא יתכן למדינה סוף טוב; עונש לזלזול באמונה הנ"ל **203**

ארץ ישראל אינה מקיימת עוברי עבירה

פרק קכ: א"י היא פלטין של מלך, ומקיאה מתוכה את מטמאיה, אפילו מאוה"ע; **הרמב"ן: מהפכת סדום היתה כיון שהיו בא"י; ספר העקידה והאלשיך: טעם הגלות היה אך ורק בשביל עלבון הארץ** **205**
פרק קכא: בישראל ממהרת מדת הדין להפרע על טומאת הארץ, הרבה יותר מאשר אצל אומות העולם; עונש מיוחד וחומרה מיוחדת על כל עבירה בארץ ישראל..... **206**
פרק קכב: מינות וכפירה ופריקת עול מלכות שמים, גרועים בהרבה מהע"ז שעבדו ישראל בזמן הבית **207**
פרק קכג: האוה"ח הק': ללא שמיעה למצות ה', נתינת א"י היא קללה שבאמצעותה נאבדים מן העולם; עוד מאוה"ח הק': **א"י תקיא גם את השומרים מצוות על שלא מיחו באלו שלא שמרו**; הערה בענין ... **208**
פרק קכד: ושממו עליה אויביכם: ודאי שמדינת הציונים אויבי הדת והאמונה לא תמצא בה מנוח **210**
פרק קכה: מטעם חמירא סכנתא, התקינו תמיד גדולינו תקנות שונות בא"י, וגירשו את העובר עליהן **211**
פרק קכו: ספר חרדים: ההולכים בשרירות לבם **ואפילו שכבר מתו,** ינוערו מא"י טרם ביאת המשיח... **212**
פרק קכז: ניעור הארץ מכל טומאה ומכל הרשעים טרם ביאת המשיח; הבירור שיהיה אז **213**
פרק קכח: הסכנה מהקאת הארץ, זו היא אחת הסיבות שהשביענו בוראנו שלא נעלה לא"י טרם הקץ **215**

עומק הנפילה הרוחנית שאפשר ליפול בארץ ישראל לאין ערוך מבחו"ל

פרק קכט: בא"י מתגבר השטן ביותר להחטיא, כי שם העבירות חמורות ביותר ומעכבות הגאולה **216**
פרק קל: הזוה"ק וספרי המקובלים: רשות ניתנה לשטן על ירושלים וא"י ושם מקום שליטתו **217**
פרק קלא: על פי הנ"ל נבין מדוע אנשים גדולים כל כך נפלו כשהיו בא"י לבחינת עבירות חמורות.... **219**
פרק קלב: שליטת האפיקורסים, היא המניעה הגדולה ביותר מקיום מצוות ה' בסור מרע ועשה טוב .. **220**

על שנים אלו תש"ם - תשם"ו

פרק קלג: סיום נ"ב שנה (כדוגמת סדום שהיתה ג"כ מרידה בהקב"ה בא"י) בשנת תש"ס או תשס"א **221**
פרק קלד: השנים תש"ס-ד או תשס"ו מסוגלות לגאולה **ויכולות להתהפך לפורענות נוראה, חלילה** ... **222**
פרק קלה: עכשיו, כמו תמיד, אין הקב"ה מביא את הפורענות פתאום, אלא מוסיף והולך, ה' ירחם.... **223**

הסכנה להיות תחת שליטת ואחריות מינים ואפיקורסים

פרק קלו: לאפיקורסים, אפילו פקחים וחכמים, אין אחריות על חייהם ובודאי לא על חיי אחרים **225**

פרק קלז: הדר במדינה, מקבל על עצמו את הממשלה למכריעה עבורו אם לחפור קברי צדיקים..... **227**

פרק קלח: הדר במדינה, מקבל את הממשלה למכריעה, לחלל שבת עבורו [בעניני אלקטריק וכדו']... **228**

פרק קלט: ומקבלה למדברת לאוה"ע ולצאת למלחמה בשמו; **אין ספק בתוצאות המרות מאחריותם** **229**

משל יותם, הדומה לענינינו. אחר שהציונים נטלו חלק בשואה הנוראה

פרק קמ: משל יותם הינו מוסר השכל למקבל מרצונו מרות רשעים ורוצחים, שסופו לא יהיה טוב..... **230**

פרק קמא: הרצל ימ"ש: **האסון חייב לבא על כל יהדות אירופא בצורה ברוטלית**..... **231**

פרק קמב: הציונים מנעו בכל מחיר הצלת היהודים; פתגמם היה: **"כי רק בדם תהיה לנו הארץ!"** **233**

פרק קמג: הציונים השתתפו בפועל בהשמדת היהודים, ע"י ההכרזה המכוונת האיומה והאומללה של מלחמה בהיטלר ימ"ש, שהביאה ישירות ל"פתרון הסופי" ה"י..... **234**

פרק קמד: הם גם היו אלה שמנעו משאר המדינות לפתוח שעריהן לאחב"י בזמן המלחמה; סגירת א"י היתה גם היא כתוצאה מרעיון המדינה; לולי מעשי הציונים יכלו להנצל הרבה מאות אלפים מאחב"י **236**

פרק קמה: הציונים עשו ועושים כל המאמצים, לבטל את הצדקה שעשה הקב"ה עם ישראל, שפיזרן לבין האומות שאינן יכולים לכלותן יחד; **הם מסכנים את ישראל, ואח"כ** לוקחים את נזר ה"הצלה" .. **238**

פרק קמו: משל נאה על ה"הצלות" ש"הצילו" [ואף "מצילים"] הציונים את עם ישראל **241**

פרק קמז: דמיון מפליא בין משל יותם לקבלת עמנו את מרות הציונים עליהם..... **243**

תשועה לישראל לא תתכן אלא על ידי אנשים כשרים. אפיקורסים מסוגלים להביא רק רע

פרק קמח: להאמין כי תבוא ישועה לישראל על ידי הכופרים היא כפירה בתוה"ק ודברי חכז"ל..... **244**

פרק קמט: בגוי נבל אכעיסם: האפיקורסים אינם מסוגלים להביא לעם ישראל אלא צרות צרורות..... **245**

פרק קנ: הפסוק "אקניאם בלא עם בגוי נבל אכעיסם" התקיים בנו באופן נורא, מדה כנגד מדה..... **247**

פרק קנא: סכנת היושבים תחת ממשלת גוי נבל, חמורה הרבה יותר מסכנת שאר יהודי הגולה **249**

פרק קנב: סיבה נוספת לרעיון המדינה ע"י המינים, היא תוצאותיו האיומות לישראל, וכדברי הגמ' . **250**

פרק קנג: עצם המדינה והצבא בנויים על יסודי הכפירה, וסכנה גדולה לחיות תחתם ותחת חסותם..... **251**

דעת תורתנו מה היא הדרך היחידה להנצל מידי אומות העולם בגלותנו

פרק קנד: הדרך היחידה שלא נאבד בגלות, היא להתבונן מה היא דרך התורה ודעת אבותינו **252**

פרק קנה: גדולי ישראל מהנביאים והלאה, למדונו שהדרך להנצל מאוה"ע בגלות היא להכנע תחתם **252**

פרק קנו: אם צייתו ישראל לירמיה וריב"ז להכנע לאוה"ע, לא חרב בית המקדש ולא נהרגו עם רב **254**

פרק קנז: הנ"ל היה עוד בזמן הבית, **אבל אחר החורבן לא עלה על דעת ישראל להלחם באוה"ע**..... **255**

פרק קנח: אין ספק בסכנה הנוראה לישובים תחת שלטון הציונים המתנהגים היפך דעת תורה הנ"ל .. **257**

לא תעמוד על דם רעך

פרק קנט: חיוב להציל חבירו מן הסכנה. לכן חובה על כל אחד לסייע למי שביכלתו לצאת מא"י **258**

על העזר וסיוע בצרכי החיים שמקבלים תושבי א"י דרך המדינה

פרק קס: אוה"ח הק': ללא שנאת עֵרֶב והטוב מן המחטיאים לא תתכן תשובה וכפרה; זאת אי אפשר במדינה..... **260**

פרק קסא: בכל אחת מלשכות המדינה מתגלה שורש פורה ראש ולענה של כפירה וטומאה שונה **261**

פרק קסב: קבלת טובות מהמדינה גרועה לאין ערוך מקבלתן מגוים, מצד ההלכה ומצד היזק הרוחני **263**
פרק קסג: רבינו חיים פאלג'י: איסור גדול ליקח עזר מן המינים שונאי הדת, **וגורם אריכות הגלות**.....**264**
פרק קסד: בני יששכר: המקבל מעות יקבל בנקל את טבע נותנם, ורוב החטאים באים כתוצאה מכך..**265**
פרק קסה: תפארת שלמה: שפע הבא מסט"א מטמטם הלב ומביא לידי חטאים; הבנת המצב דהיום..**268**
פרק קסו: קב הישר: על ידי שנהנים מהסט"א מעוררים דינים וקטרוגים וגזירות קשות רח"ל.....**ער**

חששות הלכה חמורים שישנם במגורים במדינה

פרק קסז: ויוא"מ: חשש גדול על פי הלכה לדור במדינה. מלבד ספיקות של **יהרג ואל יעבור שיש שם כמעט בכל יום,** והדרים בה קשה מאד ליזהר בזה, **ומי הוא המורה דרך לספיקות חמורות כאלו**..... **271**
פרק קסח: תשובה לטענת אונס על המכשולות הנ"ל; חיוב להמלט מן הסכנה גם כשאינו חייב בה.... **272**
פרק קסט: ביאור ההיתר של: אני לא באתי בגבולה, שאינו שייך בעבודה זרה, כדאיתא בפוסקים ..... **ערה**
פרק קע: גם ללא איסור פרטי, אמנם לדור שם דומה לאיסור גדולי ישראל על ביה"ח המסיונריים **275**
פרק קעא: איך רבינו מסאטמאר סיבב בחכמתו שהדר במדינה יודה שאינו בטוח בחייו אלא על ידם **276**
פרק קעב: בטחון הנ"ל בכח מנאצי ה' וזרועם, מסיר הלב מן ה'. מלבד שמנגד לדברי התורה..... **277**

הסכנה כעת, ממציאות האפיקורסים ובפרט מההתחברות עמהם

פרק קעג: שטות והבל היא ש"כבר בטלה קליפת הציונות" בעוד שרוב שומרי תורה נכשלים בה; הסכנה כעת גדולה ביותר מצד התחברות הדתיים לרשעים ואפיקורסים ולהתגרותם באומות.....**278**
פרק קעד: הרמב"ם: איבוד האפיקורסים היא הגדולה מכל צרכי בני אדם; מציאות המינים והאפיקורסים בעולם היא סכנה נוראה לישראל וליהדות; לכן תקנו חכמים להתפלל: וכל המינים **כרגע** יאבדו..... **280**
פרק קעה: הסכנה היא מאפיקורסים הבאים מישראל דוקא, כדברי הרמב"ם **282**
פרק קעו: הנ"ל ק"ו לסכנה בהתחברות עמהם; **זוהי הסיבה להתגברות מדת הדין ושנאת ישראל**..... **283**

דיני שנאת הרשעים. מי נכנם בגדר יהודי, ומי הוא תינוק שנשבה

פרק קעז: חפץ חיים: איני מבין איך יכול להיות "יהודי חפשי". מאמינים לכומר יותר מלדברי הגמ' **284**
פרק קעח: אפיקורסים מישראל אינם בכלל ישראל. וההורגם עושה מצוה גדולה ומסיר מכשול..... **285**
פרק קעט: ביאור גדר: העושה עבירות להכעיס, שדינו כמין; אסור לגזלם ומותר להלוותם ברבית.....**286**
פרק קפ: על האפיקורסים אין להתאבל, ומצוה להתפלל שימותו; שמחה היא לקב"ה שנאבדים.....**288**
פרק קפא: העומד ברשעו תמיד וגוי אינו בכלל לא תעמוד על דם רעך; אפיקורסים גרועים מגוים.... **289**
פרק קפב: שיטת התוספות שאף העובר עבירה אחת תמיד לתיאבון, מצוה להחיותו; שאר השיטות...**290**
פרק קפג: מחלל שבת בפרהסיא אף לתיאבון בלבד, הרי הוא כגוי גמור ודינו כמין ואפיקורוס **292**
פרק קפד: הרואה חבירו עובר עבירה במזיד והתרה בו ולא פרש, צריך לשנאו עד שיעשה תשובה, אמנם חייב להצילו ואסור לעמוד על דמו; **אמנם את האפיקורסים צריך לשנוא שנאה גמורה בתכלית**.....**292**
פרק קפה: שיטת רבינו תם, הרמב"ן ועוד שבני המשומדים מורידים ולא מעלין ואינם אחיך.....**294**
פרק קפו: הרמב"ם: יש להחזיר את בני התועים לאיתן התורה ואין למהר להורגן; דברי הפוסקים ... **295**
פרק קפז: דברי תשובת הרדב"ז על הקראים שבזמנו, שמצוה לבערן מן העולם אם אפשר.....**297**
פרק קפח: שו"ת גינת ורדים על הקראים: דינם כמינים ואפיקורסים ובני מוות המה, ואסור לגלגל עמהם שיעשו שום מצוה.....**299**
פרק קפט: ד' כללים העולים מדברי הפוסקים בגדר תינוק שנשבה **301**
פרק קצ: אף מי שנשתמד באונס, אם יכול לברוח, או שאינו שב מחמת הפסד ממון, דינו כלהכעיס ...**302**

פרק קצא: אותם שאין דינם כתינוקות שנשבו, גם בניהם כגוים יחשבו, ואסור לחלל שבת להצילם..... **דש**
פרק קצב: בעלי התשובה בדורנו מצוה לקרבם בשלום אל איתן התורה; דברים שצריך להזהר בהם.. **305**
פרק קצג: הרמב"ם: האפיקורסים אסור לספר עמהם ולהשיב עליהם תשובה כלל ואין מקבלים אותם בתשובה לעולם; ראשי הציונים אינם באים להתקרב ואינם תינוקות שנשבו אלא מינים ואפיקורסים.. **308**
פרק קצד: בעוה"ר שיחה בטלה עוקרת תורה שלימה, ובפטפוטי דברים עוקרים יסודות תורתנו הק'. **309**

נקודת היהדות הולכת ונמוגה על ידי ההתחברות לאפיקורסים. וסכנה נוראה היא

פרק קצה: לאיש ישראל נצרכות מדות האהבה והשנאה, הרחמנות והאכזריות, הקנאה לשם ה' וכו'.. **311**
פרק קצו: רבינו תם: המתחבר לאפיקורסים תישחת אמונתו מעט מעט ולא ירגיש; כן הוא בעוה"ר.... **313**
פרק קצז: רבינו יונה: המתחבר לרשע נענש עמו על כל עוונותיו. ולא יוכל להמלט בבא מפלתו..... **315**
פרק קצח: ההשתתפות בממשלתם היא שהביאה להשחתת האמונה ומסוכנת להענש עמם, ה' ירחם. **317**
פרק קצט: אפילו צדיקים וקדושים יכולים לטעות בעוון הדור בטעויות הנוגעות לעיקרי האמונה; דוגמא לזה..... **318**
פרק ר: אין כאן ב' דעות ומחלוקת בדעת תורתינו הקדושה, אלא דעת תוה"ק והמנגדים אליה..... **320**
פרק רא: מצאנו, שנתחייבו ישראל כליה בגלל שנהנו מסעודתו של רשע, אף שלא היה בזה איסור.... **320**
פרק רב: היראים: המחניף לרשעים בא"י מטמא הארץ וגורם לשכינה שתסתלק; איסור חנופה..... **321**
פרק רג: אלפים ורבבות מישראל נפלו, ונתחייב הדור כליה רח"ל, על שאמרו לאגריפס, **אחינו אתה**.. **322**
פרק רד: הנוכל להגיד שמחינו והוכחנו דיינו על ההשתתפות בבחירות כדי להיות בטוחים להנצל מהפורענות?! אוה"ח הק': **א"י תקיא גם את השומרים מצוות על שלא מיחו באלו שלא שמרו**..... **323**
פרק רה: גם כאשר סכנה היא להתחבר עם הציונים, מתחברים עמהם, כי שאני מינות דמשכא..... **324**
פרק רו: דוגמא לתוצאה מהתחברות לציונות: הרבנות המסייעת להטמעת ישראל בין העמים היה לא תהיה..... **326**
פרק רז: בודאי לא יניח ה' לבולל את שארית עמו, ולו רק לכן, כבר תיבטל המדינה בחימה שפוכה.... **328**

לשה"ק וקדושתה, ולחבריל העברית וטומאתה

פרק רח: בעוה"ר מקבלים את שפתם הטמאה, ואין חלי ואין מרגיש את גודל טומאתה..... **328**
פרק רט: בי' מאמרות שנאמרו בלשה"ק נברא העולם; מג"א: אין לספר בלשה"ק במקום הטינופת.... **329**
פרק ריא: אבותינו הקפידו שלא ידבר כל אדם לשון הקודש; אפילו אברהם אבינו ע"ה לא דבר דברי חול בלשון הקודש..... **330**
פרק ריא: סיבה אחת להנ"ל: שלא תשתנה לשה"ק שהיא שורש העולם, כדרך כל שפה משומשת **332**
פרק ריב: הסיבה העיקרית להנ"ל, כי האסון היותר נורא הוא אם רשעים מדברים בלשה"ק, כדוגמת דור הפלגה שכמעט שהצליחו להמריד כל העולם על הקב"ה ע"י שיחתם בלשה"ק, עד שבלבל ה' שפתם **333**
פרק ריג: מהסיבה הנ"ל, בחרה הטומאה המנהיגה את הרשעים לדבר בעברית, שהיא סילוף לשה"ק **336**
פרק ריד: מעשה רב מהרה"ק ר' משה יהושע לייב דיסקין זצ"ל; הסבר מדוע נזף באותו ת"ח..... **336**
פרק רטו: ממצרים ועד הנה, לא דברו אבותינו בכל ארצות פזוריהם אלא בשפה יהודית..... **337**
פרק רטז: לשה"ק נחלקה בכלליות לארבע הברות שונות; אלו ואלו דברי אלקים חיים ששמעו מהר סיני איש על מחנהו ואיש על דגלו, לפי שורש נשמתו ותיקונו, התלוי דווקא באופן הברתו את לשה"ק **338**
פרק ריז: ראשית עבודת האפיקורסים היתה לבטל ההברות הקדושות הנ"ל; משמעות סילוף המילים בעברית, אינה אלא אפיקורסות פשוטה וגם עמוקה; הסבר לדוגמא על המילים אגדה וחשמל **341**
פרק ריח: עד כמה נאנחו גדולי ישראל על לימוד לשון עברית, ועל השימוש בה אף בתורה ותפלה **שדמ**

פרק ריט: אף אם הנהיגו הציונים לדבר בלשה"ק אמיתית, הרי אסור לנהוג אף במנהג טוב שהונהג על ידי רשע ואפיקורוס, ועל אחת כמה וכמה שלדבר עניני חול בלשה"ק אינו ענין טוב **344**
פרק רכ: רבינו מסאטמאר: לימוד לשון העברית חמור יותר מע"ז, כי היא מיוסדת על כפירה ומינות. **346**
פרק רכא: מדוע ידברו הספרדים את לשון האפיקורסים? עליהם להתפלל בלשה"ק בהברה ספרדית המקובלת מדור דור. ובדברי חול עליהם להשתמש בלשון אידיש [כי לאדינו וכו' כבר נשתכחו] **347**
פרק רכב: עמלק נקרא בכתוב בשם כנען כשהשתמשו בלשונם; חומר שימוש בלשון גוים ומינים **348**
פרק רכג: שימוש בשם ולבוש ולשון גוים, וק"ו של אפיקורסים, מטמא הנפש ומסכן את ישראל **349**
פרק רכד: חומר השימוש בשמות הציוניים, שכל כוונתם היא ללעוג מדרכי אבותינו מדור דור **351**
פרק רכה: על ידי שנתבדל מדרכי ומנהגי הגוים ואפיקורסים, יתבטלו המסיתים והמדיחים מקרבנו ... **353**

עיקר התשובה

פרק רכו: הודיעתנו הנבואה שזכותנו להגאל תהיה על ידי שבירת האלילים; רד"ק: אף על פי שיש בידם שאר עבירות, אמנם תחלת התשובה היא שישובו מאמונות כוזבות, ועי"ז ישובו בתשובה על הכל **355**
פרק רכז: מהרגע שמתכתנים לעזוב את המדינה, וכן בסיוע ליהודים אחרים בזה, מעידים על אמונת תוה"ק וכפירה באליל הציוני, וזה הוא ניתוץ האלילים שהיא התחלת ועיקר התשובה **356**

חיוב התפלה

פרק רכח: החיוב להתפלל על כל צרה; מבואר שהצרות תסתיימנה רק כשתתבטל המדינה וצבאה ... **357**
פרק רכט: חכמים התפללו שימות בן כוזיבא ותיבטל מלכותו, אף שהיה צדיק קדוש ונורא ועמוד הצלה לישראל. כיון שמלכותו טרם הקץ היתה סכנה לישראל וככל שתתבטל מהר יותר תפחת הסכנה; ק"ו למדינה הציונית **358**
פרק רל: דברי יואל: שפוך חמתך וגו' ועל ממלכות אשר בשמך לא קראו וגו', הכוונה לממשלתם **360**

ויוא"מ: הן המה המטמאים את כל העולם כולו

פרק רלא: ההחטאה שמחטיאים הם את תושבי אה"ק נראית לעין; גם עצם קיום הכופרים הוא סכנה **362**
פרק רלב: שומר אמונים: גם הנפילות הפרטיות וירידת עבודת ה' של הכלל הן מסיבת האפיקורסים. **363**
פרק רלג: כל מעמד ומצב הבריאה תלוי במצב ישראל עם הקודש **365**
פרק רלד: עצם קיום מלכות של מינים מטמא את העולם; ובפרט בארץ ישראל שהיא מקור ושורש העולם, וכשמטמאין אותה נטמא כל העולם **366**
פרק רלה: האפיקורסים - השטן מנהיגם וק"ו את מלכותם. ומציאותם היא מניעה גדולה לעבודת ה' **368**
פרק רלו: כשישבר כח הקליפה אזי יוכלו ישראל לעשות תשובה אמיתית; התשובה כעת היא הכנה לעתיד **370**
פרק רלז: לא תתכן התשובה שהבטחתנו התורה טרם הגאולה, בזמן שמלכותם קיימת ופושעים בה .. **371**
פרק רלח: ככל שאדם מתפלל וכוסף לביטול מלכות זדון, כן נקל לו יותר לעבוד השי"ת **372**

כח פרסום האמת ומחאה להגן על הדור ולא להתפם בעוונם. ולהיפך ח"ו

פרק רלט: המחאה על כבוד שמים, מסוגלת להגן על כל הדור ועכ"פ שהוא לא יתפש בעוונם **373**
פרק רמ: אם ישימו היראים יד לפה תשתכח האמת ח"ו; התבדלות מציונות תקרב הגאולה **376**
פרק רמא: כמה גרגירים מדברי גדולי ישראל על חיוב המחאה ומלחמה ברשעים **378**
פרק רמב: בשעת חרון אף בעולם, אפשר להענש אפילו על חוסר מחאה לפנים משורת הדין **378**

פרק רמג: רבינו יונה: **הנמנע מלמחזיק במחלוקת על המתייצבים על דרך לא טוב ומושכי העוון, נענש מפשעיהם לכל חטאותם**.....379

נודל מעלת המשתדל בפרסום האמת וזיכוי הרבים

פרק רמד: מדרש: לא למד אדם ולא עשה, ומחה, הרי זה בכלל ברוך אשר יקים את דברי התורה; רבינו יונה: המחזק ידי אנשי אמת ומשפיל כתות השקר וכו', הרי זה כפרה על עוון חילול ה'; כל שכן על שאר עוונות.....380

פרק רמה: אליעזר עבד אברהם אבינו, יצא מכלל ארור לכלל ברוך ונכנס חי לגן עדן, על ידי מסירות נפשו בפרסום האמת ותורת אברהם אבינו ע"ה.....382

פרק רמו: שובי בן נחש העמוני, זכה לעשות תשובה, על ידי מסירות נפשו לעזור לדוד המלך ע"ה.....385

פרק רמז: ברזילי הגלעדי, שהיה איש פחות, זכה לתיקון נפשו, ע"י שמסר נפשו לעזור לדוד המלך..387

פרק רמח: וכן מכיר בן עמיאל, שהיה נשמת משיח בן יוסף, זכה להציל נפשו על ידי מסירות נפשו...389

פרק רמט: המוכיח את חבירו לשם שמים, זוכה למחיצתו של הקב"ה; מאירי: לא תתן חסידך לראות שחת, **אין לך חסידות בעולם כמזכה את הרבים**, שאין הקב"ה מניחו לחטוא וליפול לגיהנום.....390

פרק רנ: חובת הלבבות: זכויות האדם הקרוב במדרגתו למלאכים, אינן מגיעות לזכויות המורה אל הדרך הטובה; חפץ חיים: **מזכי הרבים זוכים לבנים גדולי תורה שמזכין את ישראל בתורה ומצוות**.....391

פרק רנא: אין הכוונה בכל הנ"ל, כי אם לאנשים המבקשים לידע האמת, אלא שהשפעת הדור מבלבלם, ולא על אפיקורסים, שאיתם אסור לספר ולהשיח כלל ולא לנסות להחזירם בתשובה.....392

לפרסם לאומות העולם את התנגדותנו לציונים ולמדינה

פרק רנב: הצלה לכלל ישראל, וקידוש ה', לפרסם לאוה"ע ולבני ישמעאל את התנגדותנו לציונות.....393

פרק רנג: הפרסום הנ"ל, היא העצה הטובה ביותר, להנצל מגזירות השמד ושאר גזירות המדינה. 395

פרק רנד: תעמולת החרדים נגד הערבים, היא חילול ה' נורא וסכנה איומה, ונובעת מעוורון מוחלט. 398

מנהיגי הדור

[פרק קצט: אפילו צדיקים וקדושים יכולים לטעות, בעוון הדור, בטעויות הנוגעות לעיקרי האמונה 318]

פרק רנה: בדורנו נתרבו מנהיגי הערב רב. ואפילו מנהיגים כשרים, תועים מחמת השפעתם.....399

פרק רנו: ויוא"מ: נבואת יחזקאל המקוננת על הרועים, המסתיימת בביאת המשיח, סובבת על דורנו.401

פרק רנז: היכל הברכה: הבעש"ט בכה וצווח על הרבנים ואדמורי"ם הרבים, שיעכבו ביאת המשיח..402

פרק רנח: רביה"ק מהר"ן מברסלב: בעקבתא דמשיחא יהיה **מבול של אפיקורסות** והמנהיגים יעזבו את המלך ומלכות שמים תתחזק רק **ע"י פשוטי עם**; ויוא"מ על הנ"ל: **נאמר ברוח הקודש על דורנו**.....403

שכר האמונה

פרק רנט: אין הגלויות עתידות להיגאל אלא בשכר אמנה; עניינים שהם גילוי אמונת האדם בתורה...404

פרק רס: אשרי הזוכה לקדש שמו יתברך כשעדיין אנו בחושך הגלות המר; סיום.....405

נספחים והשלמות

אגרת קודש. מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א על הקמת "לשכת דרך הצלה" 407

השמטות.....414

אחרית דבר. מאת המוציאים לאור והנהלת התאחדות היראים.....420

פענוח ראשי תיבות; **תרגום והסבר מלים הקשות שגיאה! אין אפשרות לייצג את המספר בתבנית שצוינה.**; 436

חלק המפתחות.....440

הקדמה

כתיב (שה"ש ב' י'-י"ב): ענה דודי ואמר לי קומי לך רעייתי יפתי ולכי לך. כי הנה הסתיו עבר, הגשם חלף הלך לו. הנצנים נראו בארץ, עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו.

ובתוך התשובה ביארנו כי פסוקים אלו מרמזים על ביטול גמור של שלטון הערב רב, טרם ביאת מלכנו משיחנו וגילוי מלכות שמים בעולם. וכמו שכתוב בתיקוני זהר: (תיקון ו' השני (כ"ז) קמ"ד ע"א) **כי הנה הסתיו עבר** (שה"ש ב' י"א), **שולטנו דשאר ממנן דאומין** (שלטון שאר ממוני האומות). **הגשם חלף הלך לו, שלטנותא דערב רב** (שלטון הערב רב). **בההוא זמנא יימא לגבה** (בזמן ההוא יאמר הקב"ה לכנסת ישראל) **שובי שובי השולמית** (שם ז' א') **וגו'. ומיד** (דברי הימים-א' ט"ז ל"א) **ישמחו השמים** ותגל הארץ ויאמרו בגוים ה' מלך. ע"כ.

ובמדרש: (שהש"ר ב' ד') **כי הנה הסתיו עבר, זו מלכות כותים שמסיתה את העולם ומטעה אותה בכזביה,** המד"א (דברים י"ג ז') **כי יסיתך אחיך בן אמך** וכו'. **עת הזמיר הגיע, הגיע זמן של ישראל להגאל, הגיע זמנה של ערלה להזמר, הגיע זמנה של מלכות כותים שתכלה, הגיע זמנה של מלכות שמים שתיגלה.** ע"כ.

ובפנים התשובה ביררנו גם כן מדוע כינו חכז"ל למדינה הציונית בשם מלכות כותים, שחייבת להבטל טרם ביאת המשיח וגילוי כבוד שמים בעולם.

ביררנו גם כן באריכות על פי דברי התורה והנביאים וחכז"ל ש"ס ופוסקים וגדולי ישראל וצדיקי האמת, שענין זה שהמדינה הציונית חייבת להתבטל לפני ביאת המשיח הוא מעיקרי האמונה ממש. והמסתפק בכך נתפס בלא יודעין למינות רח"ל.

ביררנו גם כן שבלי ספק אנחנו נמצאים כבר באמצעו של מהלך ביטול המדינה הציונית. ואף על פי שאיננו נביאים לדעת מתי בדיוק יסתיים מהלך זה, אמנם ביררנו (בפרקים קלג-קלה, עמודים 221-רכה) שישנם סימנים רבים על פי נבואות חכז"ל ודברי גדולי עולם קודמים, כי מאד יתכן שזה יהיה בשנת תשס"א עד שנת תשס"ד או תשס"ו לפ"ק. **ואיך שלא יהיה יש מאד לחשוש כמעט בודאות, שקרוב מאד זמן ביטול מדינה זו, שבוודאי תתבטל קודם ביאת המשיח.**

ביררנו בקצור נמרץ גם את עוצם הסכנה שיש בזה לכלל ולפרט, ואת גודל החיוב לחשוש בכל רגע שזה עומד לקרות. ולהמלט מפני זה על נפשו מן המדינה הציונית, משום חשש פורענות שהוא ודאי סכנה על פי דין תוה"ק. **והחיוב לעזור לכל מי שחפץ להמלט משם,** וכן את החיוב הגדול למחות כנגד רעיון הציונות והמדינה הציונית ולהכנע לפני אומות העולם.

ביררנו גם עוד ענינים רבים הקשורים לכך, כמו את עצם הכפירה הנוראה הטמונה בעצם הרעיון להקים ולקיים מדינה לעם ישראל לפני הגאולה השלימה והאמיתית. ובאיזה אופנים ועל ידי מי תתבטל מדינה זו. ועוד ענינים רבים שלפי עניות דעתי הם נחוצים מאד.

את הכל כתבנו וערכנו במהירות וחפזון רב, מחמת שהיינו דחוקים מאד למהר ולהדפיס את הדברים שלפענ"ד יש בפרסומם והפצתם גדר של השתדלות בהצלת נפשות, והמצב בארה"ק הולך ומחמיר, ואיננו יכולים לידע מה ילד יום השי"ת ישמור ויציל, ודי למבין. ועיני הלא רואות בעצמן שאפשר היה לסדר ולערוך את הדברים באופן הרבה יותר נאה ומסודר, אמנם לא רציתי להוציא זמן על כך ובמילא לעכב על ידי זה את הפצת הקונטרס מטעם הנ"ל. ועל כן בקשתי שטוחה בזאת לכל מתבונן שישתדל לראות ולהבין תוכן הדברים על אף החסרונות שמסתמא ימצאו בצורת כתיבת ועריכת הדברים, וכן על אף שגיאות וחוסר סדר מתאימים שימצא בהם מטעם הנ"ל.

ו**אבקש מאד מכל מי שיגיע קונטרס זה לידו שיחוס וירחם על עצמו ונפשות התלויים בו ויקרא קונטרס זה בשימת לב, כי בודאי יש בדברים אלו איזו נפקא מינה שעלולה להיות כרוכה בחיי נפשות ממש.** ולא יביט ויתבונן בשפלות הכותב ומאסף הדברים שבקונטרס זה, כי לא מלבי חשבתי את כל הדברים הכתובים כאן, אלא שמאליו יראה המעיין שרובם דברי גדולי ישראל האמיתיים שכל בית ישראל נשען עליהם, כלשונם ממש או עם מעט ביאור פשוט שהוספנו בעניינו עליהם.

ו**כמו כן המבוא שכתבנו לתשובה זו הוא הכרחי ביותר להבין את כל התשובה, ומאוד אבקש על כל הקורא בתשובה זו לא לדלג עליו אלא לקראו בשימת לב.**

ה**שתדלתי** מאד בחפזון הנ"ל שהדברים נכתבו בו, כפי האפשרות, לכתוב הדברים באופן היותר קל ופשוט ללא שום סלסול ופלפול ולשונות נמלצות, כדי שגם נער קטן יוכל להבינם, ולמען ירוץ הקורא בו.

ו**לוואי** שלא תעכב ותמנע שפלות מעשי, ואזכה שיכנסו דברי אלה בלב אחב"י. ואפילו אם ואולי אזכה שאחד מאחב"י יתעורר מדברנו אלה ויציל את חיי נפשו וגופו על ידי שיעזוב בעוד מועד את כל הערים האל ואת כל הככר המדינה הציונית, גם זה יהיה כדאי מאד.

ו**בורא** כל עולמים ימהר ויחיש את ביטול מדינה זו ללא שום צער ונזק לשום בר ישראל. ויקוימו בנו דברי רוח הקודש ביד שלמה המלך ע"ה וכפי שפירשום חכז"ל, כי הנה הסתיו עבר הגשם חלף הלך לו, הגיע זמנה של מלכות כותים שתכלה, הגיע זמנה של מלכות שמים שתיגלה. ונכתב ונחתם כל בית ישראל לשנת ריוח והצלה לחיים טובים ולשלום בספרן של צדיקים. ובכן צדיקים יראו וישמחו וכו' ועולתה תקפץ פיה וכל הרשעה כולה כעשן תכלה כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ. ותמלוך אתה הוא ה' לבדך על כל מעשיך בהר ציון משכן כבודך ובירושלים עיר קדשך. אור חדש על ציון תאיר ונזכה כולנו במהרה לאורו ובא לציון גואל בב"א.

דברי השפל שבור ונדכה ומצפה לישועתו ית'.

שלמה העלבראנץ

הושלמה כתיבת התשובה בחסדי השי"ת, פה מאנטרעאל יע"א,
ביום שלישי לסדר כפר לעמך ישראל אשר פדית ה', ב' אלול התשס"א.

מבוא

נחוץ והכרחי להבנת התשובה

א

בפנים התשובה ביארנו מעט על פי הלכה את האיסור הנורא של כפירה ומינות שיש בעצם המחשבה שאפשר להקים מדינה לעם ישראל בכח אנושי.

אמנם, באמת הרעיון הזה שאפשר לעם ישראל לצאת מתחת יד האומות על ידי עסקנות פוליטית ומרד גשמי באומות, איננו כפירה פרטית ומסוימת כמו כל השקרים והאמונות הכוזביות מדור אנוש ואילך עד להופעת הכפירה הציונית.

ושמעתי בעצמי מפי עד נאמן ששמע מתלמידו של רבינו הגדול מהרש"ב מליובאוויטש זיע"א ששמע ממנו בעצמו שאמר: **מימות דור הפלגה לא ירדה טומאה כטומאת הציונות לעולם.**

וכן ידועים דבריו שאמר כי בודאי לבר ישראל לא היתה שום אפשרות להגות כפירה כל כך עמוקה. **אמנם**, אחרי שכפירה זו כבר נהגתה ומצויה בעולם, אזי כל מי שיגע בה באצבע קטנה, תיהרם כל קדושת יהדותו, רח"ל. (ומבואר כל זה גם בשיחתו הק' הנדפסת בתחילת קונטרס ומעין מבית ה' יצא).

פשטותם של מאות פסוקים בתנ"ך, וכל חלק האגדה בתורה שבעל פה, מחלק הנגלה ועד חלק הנסתר, וכל דברי הקדושים חכמי התורה שפירשו את חלקי פרד"ס התורה שבכתב ושבעל פה, מלמדים אותנו שתכלית כל בריאת העולם, כל תכלית נתינת התורה על ידי בורא עולם ומנהיגו, ותכלית כל קיומה במחשבה דיבור ומעשה על ידי כל יהודי, הן בזמן הבית ולפני כן, והן בזמן הגלות עד עתה, היא דייקא להביא לתיקון השלם של העולם במלכות שדי.

על כן נקוה לך ה' אלקינו לראות מהרה בתפארת עוזך. זוהי תמצית הבריאה, זוהי תמצית התורה, וזוהי הנקודה העצמית של קיומו של כל יהודי.

הכל, כל סדר השתלשלות העולמות העליונים, שבירת הכלים ונפילת הניצוצות והעלאתן על ידי עבודת התחתונים, הכל כאשר לכל, צריך להביא לבסוף לתכלית של (שה"ש ה' א'): **באתי לגני אחותי כלה. וכלשון המדרש:** (במדבר רבה נשא י"ג כ') **א"ר ישמעאל בן רבי יוסי באתי לגן אין כתיב כאן אלא באתי לגני, לגינוני,** (פי' לחדר הפנימי שלי). **עכ"ל המדרש.**

ופירושו הוא שתכלית הכל הוא (תנחומא נשא ט"ז): **שנתאווה לו הקב"ה דירה בתחתונים. שמכל פרט** ופרט של הבריאה, תתגלה מלכות שמים ואחדות ה' הפשוטה. וזוהי כל תכלית הנהגת ה' את הבריאה, זוהי הטובה האמיתית והגדולה שבחר בורא כל העולמים להיטיב בה לברואיו, הוא גילוי אחדותו ית', גילוי אור אין סוף.

והאמצעי היחידי שבו בחר בורא עולם להביא לתכלית הזו, היא הגאולה של עם ישראל מתחת יד האומות, היא היציאה מן הגלות הארוכה והמרה הזו על ידי מלך המשיח.

היציאה ממצרים בצורה נוראה כל כך באותות ובמסות ובמופתים נוראים כאלו אשר לא נראו ולא נשמעו עד אז, ומאז, בכל הארץ ובכל הגוים, קריעת ים סוף, ובקיעת כל המימות שבעולם אתו ביחד, מעמד הנורא של הר סיני ונתינת התורה עליה אשר נתגלתה שכינתו יתברך בתחתונים באש הגדולה, עם כל הקמת המשכן, ומ"ב מסעות השכינה במדבר, כיבוש הארץ הנורא על ידי יהושע בן נון עם בקיעת הירדן ונפילת חומות יריחו ואבני אלגביש מן השמים, עם (יהושע י' י"ב) שמש בגבעון דום וכל הנסים הנוראים שהיו כרוכים בכיבוש הארץ, והקמת בית עולמים עם ענן כבוד ה' ששכן בו, ה' אמר לשכון בערפל (מ"א ח' י"ב), כל השראת הנבואה על הנביאים, כל אלו וכל הנהגת ה' את עמו המפורטת אפילו בפשט פסוקי התנ"ך, **הכל הוא רק כדי להביא בסוף לתכלית של גאולה שלימה של עם ישראל מגלותו הזו האחרונה. מכיון שביציאה זו מן הגלות וירושת ארץ ישראל בגאולה שלימה על ידי משיח צדקינו תלוי תיקון כל העולמות, והשלמת כוונת מלך עליון בבריאת עולמו.**

שמירת התורה והמצות על כל פרטיהן ודקדוקיהן, מיום נתינתן עד זמן הגאולה הכל הוא רק הכנה לגילוי כבוד ה' בשלימות שיהיה אז.

ב

בני אפרים נענשו בעונש מבהיל נורא ומשונה, על כך שיצאו ממצרים שלשים שנה קודם יציאת מצרים על ידי משה רבינו. וידועים דברי רבינו החת"ם סופר (שהבאנו בתוך התשובה) שעיקר עונשם היה על כך שחשבו בכלל כי תתכן יציאה ממצרים באופן טבעי.

כנראה שבני אפרים חשבו כי עליהם לעורר את האהבה עד שתחפץ ולהתחיל את היציאה ממצרים באתערותא דלתתא, ובהמשך, כבר יגיעו האתערותא דלעילא והניסים וגילוי האלוקות. אבל זו בעצמה היתה טעות חמורה הנוגעת ליסוד הכל. כי גם נחשון בן עמינדב שנכנם למים עד צווארו, לא נכנם עד שנצטווה על כך מפי הש"י על ידי משה רבינו ע"ה, (שמות י"ד ט"ו) דבר אל בני ישראל ויסעו.

היציאה מן הגלות לא יכולה להיות ענין טבעי ח"ו, ומתחילה ועד סוף צריכה היא להיות גילוי אלוקי היותר נורא שיש בעולם. היציאה מן הגלות של עם ישראל היא תקות כל העולמות ושורש רצון העליון בבריאה. רק אז יהיה (תהלים צ"ו י"א) **ישמחו השמים ותגל הארץ, רק אז ידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו, כי תתגלה אלוקותו יתברך בתוך העולם הגשמי באופן שלא יהיה עוד שום מקום לשום הסתרה על אלוקותו יתברך.**

והגילוי האלוקי הנורא הזה שלא היה ולא נשמע כמוהו עד שכל ניסי יציאת מצרים עם מתן תורה הנם כאין וכאפס כנגד הגילוי האלוקי האחרון, שהוא הוא תכלית הכל. תכלית כל השתלשלות העולמות ותכלית כל הנהגת הש"י אותם ותכלית היות עם ישראל לגוי על ידי בורא

עולם. הגילוי הזה ימשך ויתגלה בעולם אך ורק דרך היציאה של עם ישראל מתחת יד אומות העולם וקיבוצם לארצם על ידי מלך המשיח.

וזו זו היא, בדיוק מכוון, הנקודה שאליה מתנגד לגמרי ובתכלית, הרעיון של יציאה מן הגלות והקמת מדינה על פי דרך הטבע.

אין זה משנה כמה רבנים תמכו בזמנו או תומכים כעת ברעיון הזה. גם לא משנה אם הם תמכו ברעיון מלכתחילה לפני שנתגשם במדינה זו, או שתומכים בו, רק בדיעבד, אחרי שכבר קם והיה למציאות היציאה מן הגלות בכח בשר.

מדינה זו היא הכחשת כל קיווי העצמי של כל יהודי אל תיקון עולם במלכות שדי וכל בני בשר יקראו בשמך, על ידי ירושת הארץ וישוב הארץ בגאולה שלימה מאת בורא עולם, באופן שיעַמִים וְיעִיב אפילו על הניסים הנוראים של יציאת מצרים ושל הנחלים ארנון וכיבוש יהושע.

נפילת כל חומות קיום התורה בכל מכל כל, מן השמד הפשוט שהועברו אליו כה רבים, רבבות מאחינו בני ישראל, ועד אבדן הנקודה הפנימית של הנאמנות לה' יתברך, והחליכה והרדיפה אחרי טובות עולם הזה באופן היותר גם ופשוט, שאפילו חלק גדול מאד מן הנקראים חרדים לדבר ה' ועולם התורה וכו' נופלים אליו היום. הכל הוא בעיקר בגלל ההסרה אל הרעיון המתועב והנורא הזה של קיום מדינה לעם ישראל טרם עת קץ, הנעשית זה שנים רבות מאד, ובהתמדה בלתי פוסקת, על ידי הלבלרים המפלגתיים וגדוליהם השקריים.

ביארנו בתוך התשובה את האיסורים החמורים התלויים בהקמת אותה מדינה, וקיומה בכל רגע ורגע. כל אלו הם הגדרים בחלקי המעשה והמחשבה שתוה"ק מגדירה את הכפירה הזו. אמנם את עומק הרע שטמון בעצם רעיון קיום מדינה זו וההכחשת כל מציאות בורא ומשגיח שמוביל את הבריאה לתכלית התיקון והשלמה, דרך קיום התורה בתחתונים, את עומק הרע הזה לא ניתן להסביר, וגם בלתי ניתן להשיגו במחשבה, כל זמן שנמצאים אנחנו בתוך הסתר פנים הנורא של מציאות הגלות.

בתוך התשובה בארנו קצת (והכל כמעט הוא רק ליקוטים מדברי רבותינו ז"ל וגדולי ישראל שבכל דור), שעיקר התיקון, ועיקר זכותינו להגאל, תלויה בקיוויינו וציפייתנו לגאולה שלימה, מתוך הגלות דוקא. לישועתך קויתי ה' (בראשית מ"ט י"ח), זוהי עיקר העצה והזכות להגאל כאשר לימדנו יעקב אבינו ע"ה לפני מותו.

אמנם, גם גודל התיקון הנורא והנחת רוח ובירור כל הניצוצות והעלאת כל עבודת התורה והמצוות שנעשה על ידי קיווי זה דייקא, וחיכוי זה בגלות לישועתו ית' אי אפשר לנו להבין בשלימות, ובודאי שלא לכתוב על פני הנייר. את הקיווי והציפיה האלו הרסה המדינה הציונית והרעיון הציוני הטמון בחובה.

אפילו יהודי שומר מצוות וחרד לדבר ה', שיאמר היום בכוונה את המילים: אני מאמין באמונה שלימה בביאת המשיח וכו', אינו יודע, בדרך כלל, במה הוא מאמין בדיוק.

במשיח שיבוא למדינה הציונית ויהפוך אותה למדינה על פי תורה. או במשיח שיכבוש את ארץ ישראל מיד הישמעאלים מתחומי הקו הירוק[א] עד גבולותיה. משיח שיעלה לירושלים בכבישים שסללו בעבורו אפיקורסי סולל בונה[ב] או משיח שיקבץ את אותם נדחי ישראל שעדיין לא עלו על ידי משרד הקליטה[ג].

הטומאה שהשריצה הציונות במוחות ולבות כולנו, כמעט ללא יוצא מן הכלל, היא התגלות כל כח הרע שבהסתת נחש הקדמוני.

ג

שמירת תורה ומצות בזמן הגלות תוך כדי התעלמות ממציאות הגלות, היא מין תורה חדשה שאינה מחוברת, על פי האמת, עם יסודות התורה שקבלנו בהר סיני.

כל יחוד ויווג העולמות, כל העלאת הניצוצות ותיקון הבריאה הנעשה דרך מצותיו של כל יהודי, תלוי דוקא במדריגת האמונה שלימה שבה הוא מקיים אותה מצוה שהוא מקיים.

ועיקר האמונה הוא הקיווי ליחוד קוב"ה ושכינתיה לאוקמא שכינתא מעפרא, שהוא גילוי כבוד ה' בכל המדרגות שבכל הבריאה, הודיעו בעמים עלילותיו (דברי הימים-א' ט"ז ח'), ספרו בגוים את כבודו (שם שם כ"ד), תאיר ארץ מכבודך. (ועיין ממה שהבאנו בענין זה (בפרקים קג-קד, עמודים 181-185) את דברי הק' הרמח"ל ז"ל, ומה שהסברנו שם בזה).

וזה יהיה דוקא ואך ורק על ידי ביאת המשיח והיציאה מתחת יד האומות וירושת ארץ ישראל על ידי משיח צדקינו בנסים ונפלאות שלא היו כמותם מעולם. כמו שמפורש בתוה"ק שבכתב ושבעל פה, ומקובל היה תמיד בעמינו.

ולכן תמצא שעיקר השכר שתוה"ק מבטיחה תמיד היא ירושת הארץ, (דברים י"א כ"א) למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיכם לתת להם כימי השמים על הארץ, ועוד ועוד מקומות רבים. כי ירושת ארץ ישראל על ידי עם ישראל ועל ידי מלך המשיח ורוחו הקדושה, תהיה עיקר תשלום השכר אפילו לנשמות הצדיקים שבגן עדן שיקומו אז לתחיה. כי אז יתאחדו קוב"ה ושכינתיה ויואר העולם כולו באור אין סוף מדרגה אחר מדרגה, ועתידין ישראל שתהיה מחיצתן לפנים ממלאכי השרת ומלאכי השרת שואלים אותם מה פעל אֵל (רש"י במדבר כ"ג כ"ג), והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלהי יעקב ויורינו מדרכיו ונלכה באורחותיו כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים (ישעיה ב' ג').

א - הקו הירוק, היא גבול המדינה טרם כיבוש מלחמת ששת הימים. **ב** - סולל בונה, היא חברת בנייה של המדינה. **ג** - משרד הקליטה, היא לשכת המדינה הממונה להעלות בחומה יהודים ואף גוים מארבע כנפות העולם למדינתם.

ב - סולל בונה, היא חברת בנייה של המדינה. **ג** - משרד הקליטה, היא לשכת המדינה הממונה להעלות בחומה יהודים ואף גוים מארבע כנפות העולם למדינתם.

ג - משרד הקליטה, היא לשכת המדינה הממונה להעלות בחומה יהודים ואף גוים מארבע כנפות העולם למדינתם.

לא יתכן שום שינוי ממה שהיינו מאמינים מיום מתן תורה, ומובטח בפסוקי התורה והנביאים

ובדברי חכמינו ז"ל, שמיום שגלינו מארצינו, הקב"ה, הוא ורק הוא, יגאלינו ויוציאנו מתחת שעבוד האומות, ויקבצנו לארצינו בשמחה על ידי מלך המשיח. שעליו נאמר (ישעיה נ"ב י"ג) הנה ישכיל עבדי ירום ונישא וגבה מאד. ואמרו חכז"ל (ילקוט שמעוני תע"ו, תנחומא תולדות י"ד) ירום, מאברהם. ונישא, מיצחק. וגבה, מיעקב. ונישא, ממשה. וגבה, ממלאכי השרת.

ובאמונה זו דייקא, תלויים קיום ושמירת התורה בגלותינו, כי אך ורק על ידי תפלתינו ושמירת מצוותינו, והעיקר על ידי קיוויינו להגאל וציפיתינו ואמונתינו בכך, יושלם תיקון הבריאה, כי (תנחומא בשלח י') גם ממצרים לא נגאלנו אלא בזכות אמונה זו. ואין הגלויות עתידות להגאל אלא בשכר אמנה, (כלשון המדרש שם).

שמירת מצות התורה עם ההרגש שאנו מוגנים מאומות העולם בידי צה"ל, והר הבית בידינו, היא מין שעטנז של (שופטים ה' ח') יבחר אלהים חדשים, של עבודת אלהי הארץ הכותית רח"ל עם שמירת מצוות ה', וכמו שביארנו את זה קצת בפנים התשובה.

לא יצאנו ממצרים, עד שבורא כל עולמים ציונו בנבואה לצאת. ולא עברנו את הירדן ולא כבשנו את ארץ ישראל מידי שבע עממים, עד שהקב"ה ציוה עלינו על ידי נביא לעבור את הירדן ולכובשה. והכל על ידי ניסים ואותות ומופתים נוראים, שגילו את אלוקותו יתברך בעולם כולו ובכל העולמות. גם לא יצאנו מגלות בבל על ידי עזרא ונחמיה, אם לא שהודעתנו הנבואה שבעים שנה לפני כן על ידי נביאי ה' ישעיהו וירמיהו, כי בקץ שבעים שנה עלינו לצאת משם.

אבל שמענו לעצת הציונים ורעיון הציונות, ויצאנו מגלות זו בעצמינו על ידי יבוש הביצות של החלוצים, מרידות הלח"י[ד] והאצ"ל[ה] באנגלים, ומלחמות הפלמ"ח[ו] וצה"ל בערבים. ושתדלנות וויצמן וחביריו ימ"ש אצל אוה"ע על כך, עם כל עזיבת התורה והשמד הכרוכים בכך.

הנפילה הרוחנית הנוראה עד שאול תחתית שבאה תיכף ומיד עם ההסכמה לרעיון הציוני, עזיבת התורה שהחלה עוד באירופא, והשמד הנורא שהתחולל בארץ אח"כ, טימאוי כל שעל אדמה בארץ ישראל באופן היותר נורא שקרה אי פעם בעולם, וכל הזוועה שבתפלצת המנאצת הנקראת מדינת ישראל, הכל באשר לכל הם אך ורק פועל יוצא ומוכרח מהסכמה לרעיון של יציאה מן הגלות בכח בשר, וההתכחשות שיש בכך במילא לשורש שרשי האמונה ונקודת תכלית הבריאה כולה שהיא גאולת עם ישראל מן הגלות על ידי בורא עולם דייקא.

מעולם לא סברנו לצאת מן הגלות ללא גאולת בורא עולם על ידי מלך המשיח. הגם שהטעונו בדורות שונים משיחי שקר לחשוב שהם משיחי אלהי יעקב, טעינו אך בזאת שסברנו שהם

ד, ה - לח"י והאצ"ל (וההגנה) היו חילות המחתרת של הציונים למיניהם להלחם ולמרוד בשלטון האנגלים ובערביים לפני קום המדינה. **ו** - הפלמ"ח היה צבא הציונים טרם הצה"ל.

ד, ה - לח"י והאצ"ל (וההגנה) היו חילות המחתרת של הציונים למיניהם להלחם ולמרוד בשלטון האנגלים ובערביים לפני קום המדינה. **ו** - הפלמ"ח היה צבא הציונים טרם הצה"ל.

ו - הפלמ"ח היה צבא הציונים טרם הצה"ל.

משיחי אלהי יעקב, אבל לא שאפשר לגאול את עצמנו ללא משיח וללא אלהי יעקב ח"ו. מעולם לא קרה כדבר הזה בתולדות עמנו מיום היותינו לגוי עד היום הזה.

העוינו הרשענו עד מאד. ועלינו לקיים כעת מה שנאמר (הושע י"ד ב') שובה ישראל עד ה' אלקיך, וכדרשת חכז"ל (פסיקתא דרב כהנא פכ"ה - קל"ג) אפילו כפרת בעיקר. כי זוהי כל משמעות האמיתית של הרעיון הציוני, כפירה גמורה ועמוקה מאד מאד בהנהגת ה' את העולם ובמציאותו רח"ל, ותו לא.

הטומאה העמוקה והשורשית הזאת שמתגלה במדינה הציונית, חייבת להמחות לגמרי ולחלוטין טרם עת קץ.

השואה הרוחנית שהביא רעיון הציונות על עמנו תתורגם בודאי, גם לשואה גשמית רח"ל, אם לא שתחיה תשובה גדולה על ההמשכות אחר רעיון זה. (ואי אפשר לאמוד ולהעריך כמה גדולה תשובה, ואפילו של מעטים, כדאיתא בזוהר חדש פ' נח (דפים מונקאטש דף מ' ע"א) דאפילו חדא כנישתא אם יחזרון בתשובה יתכנשו ויתקבצו בזכותם כל הגלויות).

זה שהמדינה הציונית על כל בניניה הרוחניים והגשמיים חייבת לחלוף מן העולם טרם עת קץ, הוא מיסודי האמונה ממש.

גאולתו של עם ישראל ויציאתו מתחת האומות לא היתה ולא תהיה ענין טבעי. ולא יהיה לה שום קשר ושייכות עם פרי רוחו ורעיונותיו של הרצל ימ"ש. למינים ולאפיקורסים מעולם לא היה ולא יהיה בזה חלק. חוץ מחלק העמידה בנסיון, מצד הכשרים, בנסיון שהמינים מעמידים אותם בו.

ד

כל הרעיון של הקמת מדינה והעברה על השבועות (ובפנים הספר (מפרק פא, עמוד 150) ואילך ביארנו בסייעתא דשמיא היטב מהו ענין העברה על השבועות) כל כולו הומצא אך ורק כדי להביא להכחשה של מציאות עם סגולה, של אתה בחרתנו מכל העמים, ולהפוך את עם ישראל לעם אחר לגמרי מאשר עם ה' כפי שכבר הבאנו. השטן בעצמו גלום ברעיון זה.

משול רעיון זה לארס חריף מאד הנמצא בשיני נחש עקלתון גדול ונורא, אשר במעט ממנו די כדי להמית לגמרי מיתה משונה בנשירת איברים רח"ל.

וכשם שישנם כיום אצל אומות העולם כלי זין שהמציאו חכמיהם להרע, אשר די בכח כלי משחית קטן, כאשר משליכין אותו, להשמיד עם רב מאד ולהרום מדינה שלימה וכו'. כך נתנה רשות משמים לשטן, לתת לציונים הארורים את הרעיון של יציאה מהגלות והקמת מדינה טרם עת קץ, כדי שיוכלו להסית על ידו את ישראל עם קדוש לשורש הכפירה והמינות.

כותב רביה"ק מהרש"ב מליובאוויטש זצוק"ל באגרותיו (אגרות קודש, אגרת ק"ל) וז"ל: מכתבו נכון הגיעני, ומאד עגמה נפשי לראות אשר עוד העם שומע אל המטיפים הרשעים המשחיתים

ומחבלים רח"ל כרם ישראל, לקצץ בנטיעות, ולנטוע שורש פורה ראש ולענה הרעיון הציוני, אשר בו רעל וארס הממית ושורף את הנשמה רח"ל. אחרי אשר כבר נתגלה קלונם ברבים, וכפרותם ורשעתם כבר נראה ונגלה לעין כל. עכל"ק.

והקדוש רבי אברהם גאלאנטי זצוק"ל (אשר החיד"א כתב עליו (שם הגדולים אות א') וז"ל: הוא הקדוש מופלג בקדושה ככתוב בספר שבחי האר"י והוא היה מגדולי תלמידי הרמ"ק זצ"ל. יעו"ש שהאריך בשבחו) כותב בספרו זכות אבות (על מס' אבות, פרק א' משנה י') וזה לשונו הק': אל תתוודע לרשות, כלומר להשביע השבעות כנגדם ולמרוד באומות ולצאת למלחמה כנגדם, כמו שהעלו על לב אנשי פורטוגל ורצו להרים ראש להרגם וללכוד המלוכה, והיה שם זקן אחד ושאל על ידי שם אחד, והשיבוהו אם תעירו ואם תעוררו (שה"ש ב' ז', ג' ה'), וכמו שפרשו חכז"ל (כתובות דף קי"א ע"א) שלשה שבועות השביע הקב"ה את ישראל אחת וכו' שלא ימרדו בהקב"ה (כי העברה על אחת מהג' שבועות היא מרידה גמורה בקב"ה כמו שיתבאר בעזה"י בקצת הרחבה בפנים התשובה, וכך גם ענו משמים שהעברה על אחת מן השבועות היא מרידה בקב"ה) וזהו שכתוב אל תתוודע לרשות דהיינו רשות הרבים לילית וכן זוגה ס"מ ושבעים שרים. עכ"ל.

וכל זה היה אפילו בגזירות פורטוגל, אשר מה שאנשי פורטוגל רצו למרוד וליקח המלוכה, היה מחמת שהיתה אז שם העברה על הדת וגזירות שמד איומות ונוראות. ואפילו הכי מוצאים אנו בדברי הק' הרב אברהם גאלאנטי הנ"ל, שאמרו משמים כי ההעברה על השבועות ודחיקת הקץ מביאה ליפול ח"ו ללילית וכן זוגה הס"מ, דהיינו ממש לשורש כל הטומאות שבעולם רח"ל. וזוהי התחבולה שנקט הס"מ על ידי הציונים שהם עצמיותו ממש, להביא את עם ישראל לאן שהביא.

ולכן כותב רבינו הקדוש מסאטמאר זיע"א בהקדמת ספרו ויוא"מ (עמוד י"א) וזל"ק: כי אם נקח כל פרצות הדור, והעבירות המרובות הנעשות בכל העולם, וישימו אותם בכף מאזנים אחת, ומדינה הציונית בכף מאזנים השניה, תכריע את הכל. שהוא השורש פורה ראש ולענה של אבי אבות הטומאה שבכל אבות הנזיקין שבכל העולם כולו, והן המה המטמאים את כל העולם כולו. עכל"ק.

ה

הרעיון לצאת מן הגלות ולירש את ארץ ישראל בכח גשמי ואנושי הביא במילא לטימאוי ארץ ישראל באופן שלא היה כמוהו בעולם.

בתוך התשובה (מפרק קכ, עמ' 205 ואילך) ביארנו על פי תוה"ק עד היכן הדברים מגיעים. עד כמה חמור בעיני השי"ת טמאוי ארץ הקודש. ועד כמה בלתי ניתן למאמין בהשי"ת ליתן מרגוע לנפשו ולהתברך בלבבו שלום יהיה לי בארץ הקודש, בשעה שבורא עולם מבטיח במקומות רבים בתוה"ק שטמאוי ועבירות בארץ ישראל חייבת להסתיים בשואה בלבד רח"ל. אפילו אם כל הנ"ל היה נעשה ללא הרעיון הציוני של יציאה מן הגלות בכח הזרוע, ועאכ"ו שכל זה נעשה כפועל יוצא מרעיון זה.

גם בירדנו בתוך התשובה כי מהר מאוד יסתיים עלבון הארץ הקדושה הזה, במצב של (דברים כ"ט כ"ב) **גפרית ומלח שריפה כל ארצה. ארץ ישראל תקיא את מטמאיה וגם רבים אחרים עמם ביחד, ותבנה לבסוף אך ורק על ידי הקב"ה בעצמו.**

גם זאת ביארנו בתוך התשובה שארץ ישראל חייבת להיות במצב של גפרית ומלח שריפה כל ארצה, כאשר יגיע המשיח. לא רק מחמת העונש על העבירות שיש בזה. **אלא גם כדי שיראה ויוכר כי גאולת עם ישראל מתחת יד האומות והתייסדות מלכות בית דוד והקמת סוכת דוד הנופלת, חייב להיות הענין היותר בלתי טבעי שהיה אי פעם בעולם.**

בתוך התשובה גם הבאנו מפסוקי הנבואה ודברי חכז"ל וגדולי ישראל עליהם, שמשיח יבוא רק כאשר יהיו כל חכמי האומות פה אחד בהסכמה כי אין לעם ישראל שום תקוה טבעית כל שהיא להגאל, דהיינו להקים ולקיים מדינה וממשלה כל שהיא. **כי הגאולה האחרונה חייבת להיות בניגוד היותר אפשרי למחשבות אנוש ותחבולותיו למען** (יחזקאל ל"ו ל"ב) **וידעו הגוים אשר ישארו סביבותיכם כי אני ה' בניתי הנהרסות נטעתי הַנְּשַׁמָּה אני ה' דברתי ועשיתי. אני ה' ולא בשר ודם. כלל וכלל לא.**

אותן סברות המתנגדות למציאות פשוטה זו, המתוארת בתוה"ק במקומות רבים, שהדרים בארץ הקודש מחזקים בהן את לבבם ומרגיעים בהן את רוחם בשקר, נמשכות אך ורק מהכפירה הנוראה המכסה כיום את דורינו וטשטוש המוחות וערבוב הדעות שרוב שומרי תורה ומצוות בדורינו טבועים בהם (בדרך כלל שלא באשמתם).

על כל הרוצה להעיד על אמונתו בדברי התוה"ק (ולהשתדל להציל אנב אורחא את חייו וחיי משפחתו), **בראש ובראשונה, עליו לקום ולנום מגיא ההפיכה של המרידה הציונית וניוול ושיקוץ ארץ הקודש בזמן הקצר מאוד שעדיין ניתן לעשות זאת.**

ו

ואמנם כאשר כל זה יעבור, ויחלוף נסיון מר זה, ובזכות (יואל ג' ה') **ובשרידים אשר ה' קורא, אותם** יחידים שיעמדו כראוי בנסיונות דורינו המר הזה, נזכה לגאולה אמיתית ושלימה שתהיה נחמתינו בכפליים מכל ההסתר המר הזה. גאולה שלא תהיה בה שום תערובת זרוע בשר, אלא: ה' אלקים יצמיח צדקה ותהילה נגד כל הגוים (ישעיה ס"א י"א). למען ציון לא אחשה ולמען ירושלים לא אשקוט, עד יצא כנוגה צדקה וישועתה כלפיד יבער והיית עטרת תפארת ביד ה' וצניף מלוכה בכף אלקיך (שם ס"ב א'-ג'). קומי אורי כי בא אורך וכבוד ה' עליך זרח כי הנה החשך יכסה ארץ וערפל לאומים ועליך יזרח ה' וכבודו עליך יראה (שם ס' א'). אנכי אנכי הוא מנחמכם מי את ותיראי מאנוש ימות ומבן אדם חציר ינתן (שם נ"א י"ב) אכי"ר, אמן נצח סלה ועד.

דרך הצלה

בעזה"י

שאול נשאלתי מכמה וכמה מאחינו וריעינו אהובינו ותלמידינו באה"ק, מה היא עצת והדרכת תורתינו הק' עבורם, לרגל המצב ששורר שם בכלל, ובפרט עכשיו באמצע שנת תשס"א לפ"ק. וחשבתי להשיבם בכתב, בלשון פשוטה ביותר, ובלי להכנס לאריכות דברים ופלפולים, כדי שיהיו הדברים מובנים לכל אחד מאחינו המאמינים בהשי"ת ובתורתו, גם למי שאיננו יודע ספר כל כך. כי הדברים הינם נחוצים מאד לכל אחד ואחד. וזה החלי בעזרת צורי וגואלי.

א

הנה על פי דין תורתינו הקדושה, ראוי לכל איש מישראל להשתדל ולעזוב את המדינה הנקראת בשוא ושקר "מדינת ישראל" בהקדם האפשרי.

ואם זה איננו אפשרי בשום אופן בעבורו כעת, אזי לכל הפחות חיובא רמיא עליו להיות מוכן בכל הענינים הנצרכים לכך, שיוכל לעזוב את המדינה* ברגע שייראה כבר עין בעין שצריכים לברוח תיכף ומיד משם.

(אם כי לפענ"ד, כבר נראה כן כעת, אמנם יש בזה עוד הרבה מדרגות עד כמה הסכנה נראית לעין, וקרוב לודאי שבעתיד שאינו רחוק כלל ייראה זה באופן הרבה יותר ברור מאשר עתה. ומי שלא יהיה מוכן בכל הדברים הנצרכים לכך, ספק גדול אם יוכל לברוח אז. ולכן חיובא רמיא להתכונן לכך כעת, כולי האי ואולי זה יעזור בעת הנצרך. וה' יעזור ויושיע את עמו ישראל מכל רע).

וכן חיובא רמיא על אחינו בני ישראל שבחו"ל להשתדל בכל מה דאפשר, הן להשפיע על כל מי שאפשר לו מיושבי ארץ הקודש לצאת משם. והן להשתדל לעזור בכל מה דאפשר ודרוש לענין הגדול והקדוש הזה שהוא הענין היותר הכרחי כעת, דהיינו שיעזבו רבים ככל האפשר, מאחינו בני ישראל את המדינה הציונית.

*** הערת המו"ל: מכיון שבהוראת כ"ק אדמו"ר שליט"א הקמנו את לשכת דרך הצלה, שעניינה העיקרי הוא לעזור לכל המעונין לעזוב מדינה זו בהקדם האפשרי, פרטנו באחרית דבר שכתבנו** (בעמוד תכד), **את הדברים, שלפי עניות דעתינו נכללים במה שצריכים, לכל הפחות, להכין אם אי אפשר לעזוב את המדינה כעת.**

גם יש לכל יהודי, כפי יכלתו, לפרסם את האמת בנוגע לניגוד ההפכי בתכלית שבין תורתנו הקדושה לציונות. ולהשתדל להתנער בפרהסיא מרבנים ומשפיעים המלאים דעות נפסדות. ובעיקר מהרבנים השייכים למפלגות הציוניות חרדיות או דתיות למיניהן.

וצריכים לדעת, כי עיקר ההצלה מאסונות ומפורעניות קשות רח"ל תלויה במחאות נגד ההתחברות עם הציונות, ובהתבדלות במחשבה ודיבור ומעשה ממנה ומהרבנים והמשפיעים המקושרים אתה ומקשרים אתה את היהודים המאמינים וחרדים לדבר ה'. ובזה תלוי עיקר גאולת הנפש הפרטית של כל אחד ואחד וגאולתנו הכללית ופדות נפשנו.

והאמת הוא, שסידור מחאות כאלו וכיוצא בהן, היה אמור להיות שייך בעיקר למנהיגי הדור. ובודאי שכשעושים איזו מחאה כללית, ישנו חיוב עצום על כל אחד ואחד לקחת בה חלק. אך מכל מקום גם כל יחיד מצד עצמו מחוייב לפרסם את האמת כפי יכלתו בבואו במשא ומתן ובדיבור עם אנשים וכו'.

גם חייבים אנו לפרסם בכל כחנו ואפשרותינו אצל אומות העולם, שאנו מצדנו חפצים בביטול מדינה זו ומוכנים לקבל את עול הגלות תחת אומות העולם בהכנעה גמורה. ואין לנו שום חלק במלחמות הציונים נגד בני ישמעאל, ואדרבא מעדיפים היינו את שלטון בני ישמעאל או שאר אומות על פני שלטון המינים הציונים. ומובן מאליו שאיסור נורא הוא, כפירה וגם מינות ליטול איזה חלק במעשה או בדיבור במלחמות הציונים נגד בני ישמעאל.

וכן חיוב מיוחד חל כיום על כל יהודי בעולם כולו, לשוב בתשובה שלימה ואמיתית על כל פשעיו וחטאיו במחשבה דיבור ומעשה. **אמנם בראש ובראשונה חיובא רמיא עלינו, לשוב מן הדעות הנפסדות והמינות,** שבעוה"ר, נזרקה היום ברבים מאד אפילו מהשומרים תורה ומצות כהרגלם ונקראים חרדים לדבר ה'. **ולהתנתק ממנהיגי השקר המסיתים ומדיחים מדרך ה' ומדעת תורה האמיתית שקבלנו ממנהיגי וצדיקי האמת.**

וכן חיובא רמיא עלינו כעת להרבות בתחנונים ובצדקות לעורר רחמים על כלל ישראל, **והעיקר על כך שתתבטל אותה מדינה מן העולם, ללא שינזק שום יהודי המאמין בהשי"ת ובתורתו הקדושה.** וכן חיובא רמיא על כל אחד ואחד לבקש רחמים על עצמו ועל בני משפחתו להרבות בצדקות ובזכויות כדי שינצל מכל סכנה ופורענות רח"ל.

ב

וכל ענינים אלו הנם פשוטים וברורים כביעתא בכותחא על פי דין תוה"ק. ואף על פי שיודע אני שמצד יצרא בישא דעבודה זרה של מינות ואפיקורסות ששורר בדורינו, ושכחת התורה, וסילוף ועיוות דעת תורה שמשכיחי התורה למיניהם מתעצמים מאד להשכיח לסלף ולעוות בדורינו, בודאי יהיו הרבה שילעיגו על דברינו אלו, וכן יורו כדרכם חיצים ואבני בליסטראות כנגדנו. אמנם אין דברי מכוונים אלא אליכם תלמידינו ואוהבינו מכירינו מכבר, **ולמבקשי האמת באשר הם שם.**

ואסור להמנע מלפרסם האמת ודעת תורה, מפני המלעיגים והמתנגדים. וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל בספר המורה (חלק ג' פרק כ"ט) בדבר מה שהיה לאברהם אבינו עליו השלום עם בני דורו, וזה לשונו שם באמצע הדברים: **ואין ספק אצלי שהוא עליו השלום, כאשר חלק על דעת בני אדם כולם, שהיו מקללים ומגנים ומבזים אותו התועים ההם.** וכאשר סבל הכל בעבור ה' **וכן הדין לעשות לכבודו,** נאמר לו (בראשית י"ב ג') ואברכה מברכיך ומקללך אאור ונברכו בך כל משפחות האדמה, עכ"ל.

וכתב על כך רביה"ק מסאטמאר זיע"א בספה"ק ויואל משה (בהקדמה דף י"ב) וז"ל: ויש להבין לכאורה, מאחר שכבר סיפר שכן עשה אברהם אבינו ע"ה שסבל הכל בעבור ה', הנה ודאי כל מה שעשה אברהם אבינו ע"ה היה הכל כדין וכהלכה. ולמה הוצרך לומר אח"כ שכן הדין לעשות, וכי יעלה על הדעת שאברהם אבינו ע"ה עשה ח"ו שלא כדין. וצריך לומר לפי שאפשר לחשוב שמה שעשה אברהם אבינו ע"ה כך, עשה זאת ממדת חסידות, שהרי חסיד ופרוש מותר לו למסור נפשו על המצוות אף במקום שאין חיוב מצד הדין למסור נפשו. **ולכן דייק שפיר ואמר שמה שעשה** [אברהם אבינו] **עשה על פי הדין שכן הדין לעשות לכבודו. ולפי זה כיון שהוא מצד הדין ולא מצד מדת חסידות, אם כן כל אדם מחוייב לעשות כן, ואין להתחשב כלל למה שיאמרו הבריות, אם הדבר נוגע לכבודו יתברך שמו ולכבוד תורתו הקדושה.** עכ"ל.

והאמת נשארת אמת ואי אפשר לה להשתנות מפני כל המלעיגים שבעולם. ובסוף במילא תתגלה האמת ויתבטלו כל השקרים. כמאמר הפסוק (משלי י"ב י"ט) שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר. ופירש רש"י וז"ל: שפת אמת תכון לעד, תתבסס ותתקיים. ועד ארגיעה, **למעט רגע הוא כלה והולך שהשקר אין לו רגלים.** עכ"ל.

וכתיב (תהלים פ"ה י"ג) אמת מארץ תצמח. כי עד כמה שלא תהיה האמת מושפלת, ואפילו עד ארץ ממש, לבסוף תצמח ותתגלה ותעלה מן הארץ. וכתיב (שם קמ"ו ו') השומר אמת לעולם. דהיינו שהקב"ה בעצמו משגיח ושומר על כל נקודת אמת, שלא יצליחו לכסותו לגמרי ח"ו, גם בעת הגלות וההסתר פנים הנורא.

ג

ועתה בעזה"י נבאר קצת בקיצור נמרץ את דברינו. **ותחילה נבאר את החיוב על כל מי שדר תחת המדינה לעזבה.**

כי הנה חיוב גדול על כל איש ישראל להשמר מאד על חיי נפשו, והוא מצות עשה ולא תעשה מתוה"ק. כמבואר ברמב"ם (הל' רוצח ושמירת הנפש פי"ד הלכה ד') **ובשלחן ערוך** (חו"מ סימן תכ"ז סעיף א') וזה לשונם: **וכן כל מכשול שיש בו סכנת נפשות, מצות עשה להסירו ולהשמר ממנו ולהזהר בדבר יפה, שנאמר** (דברים ד' ט') **השמר לך ושמור נפשך. ואם לא הסיר והניח**

המכשולות המביאים לידי סכנה, ביטל מצות עשה, ועובר בלא תשים דמים, (דפנ"ס כ"ג מ') ע"כ לשונם.

ופשוט, ומבואר בדברי הפוסקים להלכה ולמעשה, דבכלל חיוב השמירה, הוא שחייב אדם לברוח ממקום סכנה, או חשש סכנה, ולא להשאר שם.

וגדר של סכנה אינו פורענות ודאית, כמו הנכנס לאש ומים שודאי ימות, שזה אינו נכלל בגדר של הנכנס למקום סכנה, אלא הוא בגדר של מאבד עצמו לדעת. ועליו נאמר (נח"ש ט' ה') ואך את דמכם לנפשותיכם אדרוש, ופי' רש"י שקאי על השופך דם עצמו או חונק עצמו, שחשוב כרוצח ודמו מידו ידרש.

אלא מקום סכנה שצוותה תורה להזהר ממנו, פירושו **חשש** לפורענות, כמו העובר תחת קיר נטוי שעומד לנפול, שאינו מוכרח כלל שכשיעבור תחת הקיר הנטוי יפול הקיר עליו, אלא הוא רק ספק שמא יפול עליו, הוא מקום סכנה שאמרה תורה וצוותה להשמר ממנו, באמרו ית': רק השמר לך ושמור נפשך.

ואף אם עברו ליד אותו קיר נטוי אלפים ורבבות בני אדם ולא ניזוקו בו, מכל מקום לא נגרע מאיסורו כלום, אלא כל אחד ואחד שעובר תחתיו, בין אם ניזוק בו בין אם לא ניזוק בו, מכל מקום עבר על אזהרת התורה שציוותה השמר לך ושמור נפשך, ויענש על כך.

והמקיים מכשול כזה בביתו, עובר על אזהרת התורה: ולא תשים דמים בביתך. וזה הוא שאמרה תורה אצל מצות עשיית מעקה לגג: (דפנ"ס כ"ג מ') ועשית מעקה לגגך ולא תשים דמים בביתך **כי יפול הנופל** ממנו. ופירוש מילת **כי** האמורה כאן, הוא **שמא** יפול הנופל ממנו, ולא ודאי.

ואף אם כבר עברו על הגג כמה וכמה בני אדם, ולא נפל אף אחד מהם, לא נפחת, גלל כן, איסורו שעובר בכל רגע שאינו עושה מעקה לגגו ומשים דמים בביתו. וכן אסור לילך על גג כזה, מדין של השמר לך ושמור נפשך.

ועל זה כתבו הרמב"ם והשו"ע שם: אחד הגג ואחד כל דבר שיש בו סכנה, וראוי שיכשול בה אדם וימות וכו'. וכן כל מכשול שיש בו סכנת נפשות מצות עשה להסירו ולהשמר ממנו וכו' כנ"ל.

וכמו שאיתא בגמרא: (כתובות מ"ו ע"ב, בבא קמא ט"ו ע"ב, מ"ו ע"ב) וז"ל: ר' נתן אומר מנין שלא יגדל אדם כלב רע בתוך ביתו ולא יעמיד סולם רעוע בתוך ביתו שנאמר ולא תשים דמים בביתך. (ואף על פי שאם ניזק האדם בהם ברשות היחיד, פטור בעל הרשות מתשלומין, מכל מקום עבר על לאו מן התורה דולא תשים דמים בביתך). **ובית דין מצווים שלא להשהות דבר כזה ברשות הרבים.** (וכופין לכך גם את היחיד. עיין סוטה (מ"ו ע"ב) שבית דין כופין ללוות את האדם היוצא לדרך, כדי שלא יבוא לידי סכנה. ובט"ז (סעיף ד' על סי' תכ"ו הנ"ל) לגבי הדין שאפילו את השותפין כופין לעשות

מעקה, אף על פי שיכול כל אחד מהשותפין לפטור את עצמו ממצות עשה של מצות מעקה, אבל אינו יכול לפטור עצמו מהלאו של ולא תשים דמים בביתך).

וכלב רע וכו' אינו **שבודאי** יהרוג או יזיק, כי אם כן המחזיקו הוי שופך דמים, אלא **שיכול להזיק**, (וכמו שעולה מן המעשה שהובא בגמרא שבת ס"ג ע"ב ועיי"ש) **ועל זה אמרו שעובר בלא תשים דמים. וכן מי שאינו נשמר ממנו, עובר בהשמר לך ושמור נפשך.**

ד

וכיון שמקום סכנה, שהיינו חשש וספק לפורענות והיזק, הוא אסור מהתורה, לכן כמו שגזרו חכמים על כל ספק לאו מהתורה, כן גזרו גם על **ספק סכנה** דהיינו ספק ספיקא לפורענות ואסון והיזק. כמו דברים שאין בעשייתן אלא רק ספק חולי, וחולי הוא רק ספק מיתה, דברים אלו אסורים מדרבנן.

וזהו שכתבו הרמב"ם (ספ הלכה ה') **והשו"ע** (סעיפים ט' וי"): וזה לשונם: **הרבה דברים אסרו חכמים מפני שיש בהם סכנת נפשות. וכל העובר על דברים אלו וכיוצא בהם, ואמר הריני מסכן בעצמי ומה לאחרים עלי בכך או איני מקפיד בכך, מכין אותו מכת מרדות, והנזהר מהם עליו תבוא ברכת טוב,** עכ"ל. (דהיינו אפילו בדברים שהם אסורים רק מדרבנן מדין ספק סכנה ואין בהם ודאי סכנה שאסור מדאורייתא).

ולא זו בלבד, אלא שהחמירו בספק סכנה, יותר מספק של איסור. כמו שאמרו חכז"ל: (חולין י' ע"ב) **חמירא סכנתא מאיסורא.** והוא יסוד גדול בפוסקים לכמה וכמה גדרי הלכות ודינים.

וכדאיפסקא בשו"ע (יו"ד קנ"ז ס"ה) **ברמ"א** וז"ל: וכן יזהר מכל דברים **המביאים לידי סכנה,** כי סכנתא חמירא מאיסורא, **ויש לחוש יותר לספק סכנה מלספק איסור,** עכ"ל ועיי"ש. ותראה מדבריו שלא דיבר כאן **מסכנה,** וגם לא מספק סכנה. אלא מדברים **המביאים לידי סכנה,** שאסורים רק מצד חמירא סכנתא מאיסורא.

ה

וטעם הדבר שהחמירו כל כך בספק סכנה שהוא ספק ספקו של אסון ופורענות והיזק, יותר מסתם ספק איסור, יובן על פי מה שכתב בבאר הגולה (ספ פמו"מ על דברי הממפכר ספ"ו), וזה לשונו: נראה לענ"ד הטעם שהזהירה התורה על שמירת הנפש, הוא מטעם שהקב"ה ברא את העולם בחסדו להיטיב להנבראים שיכירו גדולתו, ולעבוד עבודתו בקיום מצותיו ותורתו, כמו שאמר הכתוב (ישעי' מ"ג ז') כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו, וליתן להם שכר טוב בעמלם. **והמסכן את עצמו, כאילו מואס ברצון בוראו ואינו רוצה לא בעבודתו ולא במתן שכרו, ואין לך זלזול ואפקירותא יותר מזה, ולשומעים יונעם,** עכ"ל.

היוצא לנו מדבריו אלו, **שהחיוב לשמור נפשו מכל סכנה, מלבד שהוא מצוות עשה ולא תעשה, הוא גם עדות כללית על האמונה.** והנזהר בכך, מעיד בזה על הכרתו ביקרת

מתנת מלך עולמים, אשר נתן לו את הזכות לחיות בעולמו כבעל בחירה ולעבדו בקיום מצותיו ותורתו ית' ובהכרת גדולתו וידיעת אמיתתו ואחדותו ית' ולהיות שותף עמו ית' בתיקון העולם במלכות שדי. ולהיפך מי שמזלזל בזה הרי הוא מזלזל במתנת המלך ואין לך אפקירותא גדולה מזו. ובזה יובן למה החמירו חכמינו ז"ל בזה כל כך.

ולכן מי שאינו חושש ואינו בורח ממקום סכנה, אינו בכלל בעל בטחון בהשי"ת, אלא נקרא חוטא ושוטה שמזלזל בדברי התוה"ק ובחיי נפשו ורוחו שנתן לו הבורא ית' לעבדו, והוא מזלזל ברצון המלך ועבודתו. ועובר על אזהרת התורה ומבטל מצוותה והוא מכלל אלו שמכין אותן מכת מרדות כמבואר בשו"ע וברמב"ם הנ"ל.

ו

ובר מן דין, מבואר בדברי חכז"ל, שהבריחה ממקום סכנה, מלבד שהוא חיוב תורה, היא בעצמה גם סגולה להנצל מן הפורענות. ולהיפך מי שמתעקש ונשאר במקום סכנה ואינו שומע לעצת התוה"ק לברוח, יש לו הבטחה גמורה מתורתינו הק' שנופל בידי הסכנה ח"ו רח"ל.

והא לך לשון המדרש תנחומא (הקדוש ויקן [דפו"כ] ויצ"פ סי' ה'): דבר אחר, ויצא יעקב, כתיב (ישעי' כ"ו כ') לֵךְ עַמִּי בֹּא בחדריך וסגור דלתיך בעדך חֲבִי כמעט רגע עד יעבור זעם. בשעה שאתה רואה השעה חצופה לא תעמוד כנגדה, אלא תן לה מקום, שנאמר לך עמי בא בחדריך. הסתכלו בי כביכול, שראיתי השעה חצופה בעוונותיכם, לא עשיתי, אלא נתתי לה מקום שנאמר (הושע ג' ג') השיב אחור ימינו וגו'. ואף אתם לך עמי. **שכל מי שעומד כנגד השעה, נופל בידה. וכל מי שנותן מקום לשעה, השעה נופלת בידו.**

נבות עמד כנגד השעה ונפל בידה שאמר לו אחאב תנה לי את כרמך וגו' (מ"ב כ"א ג'), מה עשה אמר חלילה לי מה' וגו' (שם ג'). מה נעשה לו, נפל ביד השעה, שנאמר (שם י"ג) ויעידהו אנשי הבליעל את נבות נגד העם וגו' ויסקלהו באבנים וימות.

אברהם נתן מקום לשעה, וברח מפני נמרוד מלך כשדים. וחזרה השעה ונפלה בידו והרג ששה עשר מלכים, שנאמר (בראשית י"ד ט"ו) ויחלק עליהם לילה.

ויצחק נתן מקום לשעה, בשעה שאמרו לו פלשתים לך מעמנו (שם כ"ו ט"ז), מיד (שם י"ז) וילך משם יצחק. וחזרה השעה ונפלה בידו, שנאמר (שם כ"ו-כ"ח) ואבימלך הלך אליו מגרר וגו' ויאמר אליהם יצחק מדוע באתם אלי וגו' ויאמרו ראה ראינו כי היה ה' עמך וכו'.

משה נתן מקום לשעה שנאמר (שמות ב' ט"ו) ויברח משה מפני פרעה. וחזרה השעה ונפלה בידו שנאמר (שמות י"א ג') גם האיש משה גדול מאד בארץ מצרים בעיני עבדי פרעה ובעיני העם.

ודוד נתן מקום לשעה שנאמר (ש"ב כ' ח') ויברח דוד מנָיוֹת, וכתיב (מלכים ג' ח') בברחו מפני אבשלום בנו, וכתיב (שם ג' ח') בברחו מפני שאול במערה. וחזרה השעה ונפלה בידו, ששאול אמר לו (ש"ב כ"ד כ"ח) ועתה הנה ידעתי כי מלוך תמלוך וקמה בידך ממלכת ישראל.

וכן יעקב שברח מפני השעה ויברח יעקב שדה ארם (הושע י"ב י"ג), ונפלה השעה בידו, שנאמר (בראשית ל"ו ו') ויקח עשו את נשיו וגו' וילך אל ארץ מפני יעקב אחיו. הֱוֵי לך עמי בא בחדריך, עכ"ל המדרש.

הרי לנו שאפילו גדולי עולם כמו האבות הקדושים ומשה רבינו ע"ה ודוד המלך ע"ה כולם ברחו מפני הסכנה. ויסוד זה מובא בעוד הרבה מקומות בדברי חכז"ל ובדברי הראשונים והאחרונים.

ובפרקי דרבי אליעזר (פרק כ"ט בסופו) איתא שם וז"ל: **ועמד אליהו וקנא קנאה גדולה ונשבע על השמים שלא להוריד טל ומטר על הארץ.** ושמעה איזבל ובקשה להרוג אותו. עמד אליהו והיה מתפלל לפני הקב"ה, אמר לו הקב"ה **טוב אתה מאבותיך (בתמיהה).** עשו ביקש את יעקב להרגו שנאמר (בראשית כ"ז מ"ב) יקרבו ימי אבל אחי ואהרגה את יעקב אחי, וברח מלפניו ונמלט שנאמר (הושע י"ב י"ג) ויברח יעקב שדה ארם. פרעה ביקש להרוג את משה וברח מלפניו ונמלט שנאמר (שמות ב' ט"ו) ויברח משה מפני פרעה. שאול בקש להרוג את דוד וברח מלפניו ונמלט שנאמר (ש"א י"ט י"ח) ודוד ברח וימלט. **ללמדך שכל מי שהוא בורח נמלט. עמד אליהו וברח מארץ ישראל ונמלט** שנאמר (מ"א י"ט ג') ויקם ויאכל וישתה [וילך בכח האכילה ההיא ארבעים יום וארבעים לילה] עכ"ל.

וחזינן שהגם שכל הסיבה שהיה אליהו בסכנה, הוא כי קינא קנאת ה' צבאות, ובנוסף לכך היה כח בידו לעצור טל ומטר שלש שנים ואח"כ היה כח בידו להחזיר כל ישראל בתשובה ולהתפלל אל ה' להוריד גשם על פני הארץ. ולבד צדקתו וקדושתו כאחד מן המלאכים. ועם כל זה אמר לו הקב"ה בתמיהה וכי טוב אתה מאבותיך, שהלא אפילו צדיקים וקדושים ממך ברחו מפני הסכנה, ולא סמכו על תפלתם בלבד. ולמדו הקב"ה יסוד זה **שכל מי שהוא בורח נמלט.** ולכן עמד אליהו וברח **מארץ ישראל** ונמלט.

ועיין עוד בענין זה, מדברי ספר בית אלקים להמבי"ט, בהשמטה א' בסוף הספר, עמוד 414

ז

וזו היא מציאות ברורה, שהמדינה הציונית היא מקום הסכנה היותר גדולה שקיים כעת בעולם, עבור כל אחד ובפרט עבור כל אשר בשם ישראל יכונה.

ויום יום נהרגים ונפצעים במדינה זו, באופן קשה ומר, נפשות בני ישראל. ומיום הווסדה ועד הנה עלתה במחיר של מאות ואלפים נפשות הרוגים וטבוחים ופצועים רח"ל. ומסכנת בעצם קיומה את כל בני ישראל, ובפרט ובעיקר את היושבים תחת ממשלתם.

ומצד זה בלבד, כבר היה ראוי **לרצות בביטולה של מדינת דמים זו, ולחזק ידי הרוצים לעקור דירתם ממנה ולילך לדור במקומות אחרים משום סכנתא דחמירא.**

ובאמת שהגם שהמדינה הציונית ובעיקר חוסר המחאה וההתבדלות ממנה, ועל אחת כמה וכמה מה שנמשכים אחריה גם שומרי תורה ומצוות, מכניסים בסכנה גדולה את כלל ישראל בעולם כולו רח"ל, ולא רק את הדרים באה"ק.

עם כל זאת, אי אפשר לדמות ואין שום ערך כלל לסכנה שנמצאים יהודים בעולם כולו בגלל המדינה הציונית, לסכנה שנמצאים בה יהודים החיים תחת שלטון המדינה הציונית גופא.

וכמה נואלו אלה הפתאים שטוענים שגם במקומות אחרים שומעים לעיתים נדירות ופעמים רחוקות שהורגים שם יהודי רח"ל, לכן לפי שיטתם הנלוזה, אפשר להשאר במדינת דמים זו.

ובאמת שאין ראוי אפילו לענות על דברי הבל כאלו, מלבד שהוא מנגד לשכל הישר האנושי, גם לפי דבריהם בטלה אזהרת תוה"ק של ולא תשים דמים בביתך, ומצות השמר לך ושמור נפשך מאוד, והחיוב להשמר אפילו מספק סכנה. ולפי שטותם אין לברוח ממקום סכנה, כי תמיד הרי יתכנו אסונות ופורעניות אף אם אינו עובר במקום סכנה. ואלו מדברי רוח שאין להם קץ.

והאמת היא, שגם בלי המצב הנורא שהתחיל בערב ראש השנה תשס"א לפ"ק על ידי עלייתו של המין והאפיקורוס הטמא הארור [שנהפך בינתיים לראש פתנים לממשלת המינים] להר הבית לעיני כל העמים, היתה המציאות כן. אמנם לרגלי המצב הנורא הזה, גדלה הסכנה ביותר וביותר, וכבר כמעט שנכנס לגדר של פורענות ואסון ודאי ה"י.

ח

גם ברור הדבר על פי תוה"ק שסוף מדינה זו קרוב מאוד מאוד. כמו שיוצא מדברי התורה והנבואה ואף מפורש בהם, אשר לפני ביאת המשיח תתבטל המדינה הציונית מן העולם, ויעקרו מארץ ישראל כל הרשעים העוברים על דברי תורתינו הקדושה. ותשאר ארץ ישראל בכלל וירושלים בפרט שממה וחרבה. ולא ישאר כל מאום מכל הבנינים שנבנו על ידי ובסיוע המינים והאפיקורסים.

והסכנה הנוראה לכל מי שימצא שם בעת ההיא, גם הוא מפורש בפירוש בדברי התורה והנבואה וחכמינו ז"ל, שיהיה בירור גדול בא"י ובירושלים טרם ביאת המשיח. ולא ישארו שם בא"י אלא רק מתי מספר צדיקים קדושים הזכאים וראויים להנצל.

מלבד שתוה"ק מלמדת אותנו במקומות רבים, כי ארץ ישראל אינה מקיימת עוברי עבירה. עוד הן נבואות מפורשות בדברי הנביאים, שהם הצופים הנאמנים,

שעליהם נאמר (יחזקאל ג׳ י״ז) בן אדם צופה נתתיך לבית ישראל ושמעת מפי דבר והזהרת אותם ממני.

ומלבד זאת עוד הם גם מאמרי חכז"ל, מפורשים ומבוררים בגמרא ובמדרשים ובזוה"ק.

וחוזרים ונשנים אזהרות אלו בדברי גדולי ישראל בדורות הקודמים, ובדברי רועי ישראל הנאמנים בדורות האחרונים.

הן ביטול המדינה הציונית, הן שממת ארץ ישראל, הן גלות אחרון הקשה מן הראשון, הן הבירור הגדול שיהיה בא"י ואשר רק קדושים כמלאכים ישארו בו, אשר גם מספרם מפורש. והן שבני ישמעאל יכבשו את אה"ק לפני ביאת המשיח. ובעיקר ש**תהיה אז עת צרה ליעקב אשר כמוהו לא נהיתה מאז היתה לגוי.** הכל כאשר לכל מפורש בתורתינו הק' שבכתב ושבעל פה.

ובעזרת השי"ת נבארם אחת לאחת. וקודם כל נזכיר את דברי הגה"ק ר' אלחנן וואסערמאן זצ"ל הי"ד במאמרו הבהיר אומר אני מעשי למלך (פוס ס׳), אשר ממנו תראה ותבין כי דברי גדולי ישראל אינם אלא דברי התורה הזאת שלא תהא מוחלפת שקבלנו מהר סיני.

וזה לשונו: והנה כתוב (שמות י״ז ט״ז) מלחמה לה' בעמלק מדור דור, והעידה תורה בזה כי המלחמה הזאת קיימת בכל הדורות עד בוא המשיח. אלא שבדורות הקודמין עת שלטון התורה בישראל, נהלו המלחמה זרע עמלק מאומות העולם. אבל מעת שפרקנו עול התורה ממנו, שרצו זרע עמלק בתוכנו ונתרבו ביננו המומרים להכעיס, כמו היעווענסקעס, (הערת המעתיק - הם אנשי היעוורעסעקציא (יברסקציה). והם היו אלו שקראו לעצמם החלק היהודי של המפלגה הקומוניסטית. (יעוורע הוא בלשון רוסיא: יהודי. וסעקציא (סקציה) פירושו חלק ומדור). והוציאו כתב עת בלשון יידיש, והם היו עיקר רודפי הדת ושונאי ישראל שהרגו ורצחו אסרו והגלו מאות אלפי יהודים ובעיקר את הנאמנים להשי"ת ולתורתו) הנמצאים לא לבד במדינה האדומה, כי אם בכל תפוצות ישראל מקצה הארץ ועד קצה הארץ.

וגם בארץ הקודש, אשר המתיוונים שמה הן אותן היעווסעקעס בעצמן ואין שום הבדל ביניהם, רק שאלו כותבים בזארגון יידיש, ואלו כותבים ומפטפטים בזארגון עברי - נייע העברעיש (עברית חדשה).

אבל על הללו והללו נשבע הקב"ה, שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחו מן העולם. וכל כך גדלה עניות הדעת בימינו שחלק גדול מעמנו תומכים אותם בכספם לגדלם ולהחזיקם, ולא ידעו ולא יבינו דבר ה' (משלי ל׳׳ג ח׳): בפרוח רשעים כמו עשב ויציצו כל פועלי און להשמדם עדי עד, **ואז אוי למחזיקיהם ולמחניפיהם.**

וכן באה"ק הדבר ברור כשמש שתקיא הארץ אותם, כי היא פלטרין של מלך ואינה מקיימת עוברי עבירה ומכל שכן עוברים להכעיס. אינני בא בזה לא

לקלל ולא לברך, אלא כיון שהדברים כתובים בתורה על כרחנו יתקיימו. ע"כ לשונו הבהיר.

ט

ובעזה"י נבאר תחילה, **שכל מה שבנו האפיקורסים והציונים באה"ק יחרב ויהרס, וא"י תהיה שממה וחרבה טרם ביאת המשיח. וירושלים תבנה ותכונן רק על ידי הקב"ה בעצמו.**

ואלו דברי רבינו הקדוש מסאטמאר זיע"א בדברי יואל (דברי יואל פ' שמיני תנק ה' עמוד רמ"ד, ובקיצור בעל הגאולה ועל המגורה פ' פ"ג) וז"ל: ולבאר כל הדקדוקים בהפטרת יחזקאל, נראה דהנה איתא בזוה"ק פ' פנחס (ח"ג רכ"ח ע"ב) שלא רק בנין העתיד ירד בנוי ומשוכלל משמים, אלא אף עיר הקודש ירושלים כולה תהיה מעשי ידי הקב"ה. (המשך הלשון בפרק הבא).

(**הערת** המעתיק - חשבתי שראוי להעתיק כאן לשון הזוה"ק הנ"ל, וז"ל: ולזמנא דאתי כתיב (תהלים קמ"ז ב') **בונה ירושלים ה', איהו ולא אחרא. ובניינא דא אנן מחכאן ולא בניינא דבר נש דלית ביה קיומא כלל וכו'. דאפילו קרתא דירושלים לא ליהוי אומנותא דבר נש,** דהא כתיב (זכריה ב' ט') ואני אהיה לה נאום ה' חומת אש סביב וגו'. אי לקרתא כתיב הכי כל שכן ביתא דאיהי דיורא דיליה, עכ"ל הזוה"ק.

תרגום: **ולעתיד לבוא כתוב בונה ירושלים ה', הוא ולא אחר. ועל הבנין הזה אנו מחכים ולא בנין בשר ודם שאין לו קיום כלל וכו'. שאפילו עיר ירושלים לא תהיה אומנות בשר ודם,** שהרי כתוב ואני אהיה לה נאום ה' חומת אש סביב וגו'. ואם בעיר כתוב כן, כל שכן בית המקדש בעצמו שהוא מדורו של הקב"ה. ע"כ התרגום.

ועוד איתא בזוה"ק (מדרש הנעלם ויקהל ח"ב קי"ד ע"ב) וזל"ק: אמר לו נשבע הקב"ה לבנות ירושלים ושלא תהרס לעולמים, דאמר רבי ירמיה עתיד הקב"ה לחדש עולמו **ולבנות ירושלים ולהורידה בנויה מלמעלה,** בגין (ס"א בנין) שלא יהרס, ונשבע שלא תגלה עוד כנסת ישראל ונשבע שלא יהרס בנין ירושלים שנאמר (ישעיה ס"ג ז') לא יאמר לך עוד עזובה ולארצך לא יאמר עוד שממה, ובכל מקום שאתה מוצא לא לא (ב' פעמים) היא שבועה, עכל"ק.

ובאמת הוא פשט פשוט בעוד פסוקים רבים בדברי הנביאים ודברי חכז"ל ומפרשיהם. ולדוגמא בישעיה (ס"ה י"ח) כי הנני **בורא את ירושלים, הרי שהקב"ה יברא את ירושלים מחדש.** וכן (פס נ"ד י"ב) עניה סוערה לא נוחמה הנה אנכי מרביץ בפוך אבניך **ויסדתיך** בספירים, ופי' המצו"ד וז"ל: עניה סוערה, על ירושלים יאמר וכו'. ויסדתיך בספירים, **אשים היסודות באבני ספיר** עכ"ל. וכן פי' הרד"ק. הרי שיבנה הקב"ה את ירושלים מן היסוד, ולא שיתקן או יוסיף על ירושלים שבנויה ועומדת כבר.

ובאמת בכל מקום בדברי הנביאים שמדברים מבנין א"י וירושלים שלעתיד, משמע שהקב"ה יבנה את א"י וירושלים ממצב של שממון וחורבן גמורים בגשמיות ממש, כמו (ישעיה ס"ג ז') לא **יאמר** לך עוד עזובה ולארצך לא **יאמר** עוד שממה, ומשמע מכללא שעד הגאולה השלימה תקרא א"י וירושלים

דרך הצלה

בפי אומות העולם שממה ועזובה, ולא שסובב והולך רק על חורבן ירושלים של מעלה או חרבנה הרוחני של ירושלים.

ולדוגמא בירמיה (ג׳ י״ז) כתוב שם: כי אעלה ארוכה (רד"ק: רפואה) לך וממכותיך ארפאך נאום ה', כי נדחה קראו לך ציון היא דורש אין לה. ופי' הרד"ק וז"ל: קראו לך, **אומות העולם** ואמרו כי ציון היא עיר שאין לה דורש להשיבה לישראל, עכ"ל.

ומעין דברי הרמב"ם באגרת תימן שבס"ד נביא לקמן: **שכשיחשבו הגויים** שאומה זו לא יהיה לה ממשלה לעולם, ולא יגאלו מן השעבוד בו, וכל החכמים כולם פה אחד בעצה זאת, אז יגלה המשיח.

וכמו שמפרש רביה"ק בהמשך את הפסוקים: **וידעו הגוים** אשר ישארו סביבותיכם, **כי אני ה' בניתי הנהרסות** נטעתי הַנְּשַׁמָּה וכו', אני ה' בניתי ולא ח"ו מינים ואפיקורסים וכו' כדלקמן, דהיינו שתהיה ירושלים במצב של שממה וחרבה בגשמיות ממש, כדי שגם הגוים ידעו שרק ה' הוא בונה ירושלים.

ובישעיה (ל״ב י״ג-ט״ז) כתוב: על אדמת עמי קוץ שמיר תעלה (על האדמה אשר תהיה שממה, יגדלו שם קוצים - מצו"ד) כי על כל בתי משוש קריה עליזה (כי הקוצים יגדלו אף על כל הבתים שהיו שמחים בהם תדיר העומדים בירושלים קריה עליזה - מצו"ד). כי ארמון נוטש (היכל המלך יהיה נעזב - מצו"ד) המון עיר עוזב (המון העם שבעיר יהיה נעזב ומופקר - מצו"ד) עופל ובחן היה בעד מערות (מִגְדְּלֵי המבצר יחרבו וישובו למערות מדור לחיות השדה - מצו"ד) עד עולם (רצה לומר זמן רב - מצו"ד), משוש פראים (לתאוות ישמעאל ולחיילותיו - רש"י) מרעה עדרים (מרעה האומות - מהר"י קרא).

עד יֵעָרֶה עלינו רוח ממרום והיה מדבר לכרמל והכרמל ליער יֵחָשֵׁב. ושכן במדבר משפט וצדקה בכרמל תשב וגו'.

וז"ל הרד"ק: עד יערה עלינו רוח ממרום, עד ישפך עלינו רוח רצון ממרום, **כלומר יהיה זה החורבן עד ירצה האל וישפוך רצונו עלינו ואז יהיה המדבר לכרמל.** והיה מדבר לכרמל, מה שהוא מדבר יהיה כרמל שהוא מקום זרע ושדות תבואה ועצי מאכל. עכ"ל.

וז"ל המצו"ד: עד יערה, **רצה לומר כן תהיה חרבה עד אשר ישפוך עלינו ממרום רוח הרצון והרחמים.** והיה מדבר לכרמל, מקום שממה כמדבר חשוב להיות כרמל והוא מקום שדות וכרמים. עכ"ל

ותראה מדברי המפרשים כולם, שפירוש דברי הנבואה שהחורבן בתי משוש קריה עליזה **שתהיה שמיר ושית ימשך עד יערה רוח ממרום שהוא ביאת הגואל.** ורק אז תהיה ארץ ישראל, שתהיה אז חרבה כמדבר, לארץ נטועה וזרועה. ועל כן שראינו הבנין קודם לכן, **דבר הלמד מעניינו שהנבואה קאי על חורבן בנין ירושלים הלזה שתשאר חרבה עד יערה עלינו רוח ממרום.**

ועיין עוד לקמן (פרק נז, עמודים 114-115) ביאור בדברי רש"י ז"ל: שפירש משוש פראים, ולתאוות ישמעאל ולחיילותיו).

י

וממשיך רבינו זיע"א מסאטמאר וז"ל: ובעוה"ר חבלי משיח הנם עצומים, ותוקף הגלות מתגבר, שועלים הלכו בו, וקשה גלות המר הזה מכל הגלויות הקודמים. כי משנאי ה' נשאו ראש ומנאצים את השי"ת ותורתו הק' בפלטרין של מלך, להקים לעצמם ממשלה, נתנו להם ראש ומיצר לישראל.

והנה קיימא לן (גיטין מ"ה ע"ב ובשבת קנ"ז ע"ב) ספר תורה שכתבו מין ישרף עם האזכרות שבו. והרמב"ם ז"ל (יסוה"ת פ"ו ה"ח) נתן טעם לדבר דמצוה לשורפו כדי שלא להניח שם לאפיקורסים ולא למעשיהם. ואם כך הקפידו בספר תורה שכתבו מין, אף שלא שינה בו אפילו כקוצו של יו"ד, **על אחת כמה וכמה שכל הבנינים שהמינים והאפיקורסים התעסקו בהם והקימו אותם עתידים להחרב,** כדי שלא להניח שם למעשיהם ק"ו מספר תורה. **רק שיעזור השי"ת שיעשה כל זה ברחמים וחסדים גדולים על ידי מלך המשיח, ולא יגיע מזה צער ונזק לשום יהודי.**

על כל פנים זה מוכרח להעשות, כי אין לך חורבן גדול ממה שעשו הכופרים והמינים הללו מן הכתות השונות, שהם מלאים מינות ויסודתם בכפירה ובעקירת הדת. **ובודאי מן ההכרח שכל מעשיהם יחרבו, ק"ו מן השמות הקדושים, כדי שלא ישאר זכר לרשעים, שלא יאמרו הבנינים האלו הם מעשי ידי המינים.** (כל זה לשון רבינו מסאטמאר זי"ע).

יא

וממשיך שם רבינו לפרש בזה דברי הנבואה ביחזקאל וז"ל: וזהו שאמר הכתוב (יחזקאל ל"ו ל"ג-ל"ד) ביום טהרי אתכם מכל עוונותיכם והושבתי את הערים ונבנו החרבות, והארץ הַנְּשַׁמָּה תעבד תחת אשר היתה שממה לעיני כל עובר. **כלומר שמתחילה תהיה הארץ שממה, שיהרסו ויחרבו כל הבנינים אשר יסדו המינים, לבלתי השאר להם שריד, ורק אחר שתשאה הארץ שממה לעיני כל עובר, יבנה הקב"ה את הערים החריבות והשוממות.**

וזהו שסיים הכתוב (שם ל"ו) וידעו הגוים אשר ישארו סביבותיכם כי אני ה' בניתי הנהרסות נטעתי הנשמה אני ה' דברתי ועשיתי, **כביכול הקב"ה יאמר אני ה' בניתי ולא ח"ו מינים ואפיקורסים.**

ואתי שפיר דנקט קרא הבטחה זו, שיתגלה לעיני כל כי ה' בונה הנהרסות ומקים החרבות, ולא הזכיר את כל שאר ההבטחות הגדולות העתידות להתקיים, שעל ידיהם יתגלה כבוד מלכותו יתברך בעולם. **כי זה הוא יסוד ושורש הכל להתגלות כבוד מלכותו, שימחה כל זכר למעשי המינים, וזהו תחילת קידוש שם שמים בעולם.**

ולאפוקי מאותם הדורשים דברי הכתוב יכין רשע וצדיק ילבש (ע"פ מיכ כ"ז י"ז ועיין ב"מ ס"ח ע"ב) **ואומרים כי כל מה שבונים המינים ישאר לצדיקים. כי זה הוא נגד**

התוה"ק ונגד האמונה, וחלילה לומר כן על מעשי התועבות של הכופרים הללו החטאים בנפשותם. וכמו שנתבאר דאתיא בק"ו מספר תורה שכתבו מין ישרף, ולא אמרינן שינתן לצדיק כדי שיקרא בו, אלא ודאי שצריך לעקור ולשרש אחר כל זכר מינות, לבלתי השאיר לו שריד ופליט.

(**אמר** המעתיק, היות שנפוצות דעות כוזבות רבות על הענין הזה של יכין רשע וצדיק ילבש, ליקח מלוא חפנים ולזלול מלוא פה מכל טוב המינים וממשלתם. נא לעיין לקמן (בפרק קס עמוד 260), את דברי האוחה"ק עה"פ (נמדבר כ"ה י"ז) צרור את המדינים והכיתם אותם, שכתב בתוך דבריו: **שהכוונה בזה להקדים לשנוא המחטיאים, גם להתעיב הערב והטוב הבא מהם, לאבד כל עץ נחמד וכל מעין מתוק וכל טוב הבא מהם, על אשר גרמו להם עשות רע, והוא על דרך אומרו** (תהלים קל"ט כ"ה) **הלוא משנאיך ה' אשנא** וכו', עכ"ל. ויעו"ש שכתב שבלתי זה הם משוללי הכפרה. ולכן בודאי שמשיח צדקינו לא ישתמש במעשי המחטיאים האלה, אלא יתעב הערב והטוב הבא מהם. להיפך מדברי הדורשים דרשות של דופי בתורה. ועיין מה שכתבנו בזה בפרקים הבאים החל מפרק קס עמוד 260 והלאה).

ו**השתא** דאתינא להכי, יתבארו לנו גם תחלת דברי ההפטרה (יחזקאל ל"ו ט"ז-י"ז): ויהי דבר ה' אלי לאמור. בן אדם, בית ישראל יושבים על אדמתם ויטמאו אותה בדרכם ובעלילותם וגו'. דלכאורה לשון הכתוב נראה כמיותר דהוה סגי שיאמר בית ישראל טימאו את אדמתם וכו', ומה הוצרך לאשמועינן דבית ישראל יושבים על אדמתם, והלא בישיבה גרידא ליכא עבירה, אדרבא מצוה נמי איכא בישיבת א"י לדעת כמה פוסקים.

ו**נראה** שבא הכתוב לרמוז לנו בזה על אותם האנשים העלולים לטמא את הארץ במעשיהם, שלא זו בלבד שבעוונותיהם הם מטמאים את הארץ, אלא שאף בעצם ישיבתם בארץ ישראל עבירה הם עושים.

ו**כמו** שכתב השל"ה הק' (תורה שבכתב פ' לך) בטעם שנשאר שם כנען לארץ הקדושה אף אחר שנתיישבו בה ישראל, כי כנען הוא עבד וכן לשון הכנעה, כי זהו קיום הארץ שנהיה עבדי ה', וצריך האדם הדר בארץ ישראל לזכור תמיד בשם כנען המורה על הכנעה וכמו גרים. ולא יעשה העיקר להתיישב באיתן מושבו. וסימנך (נמדבר י"ג ל"ג) **ארץ אוכלת יושביה היא, מכלה הרוצים לישב בה בשלווה ובתוקף ולאכול פירותיה ולהנות בה בלבד.** ואף שהמרגלים אמרו פסוק זה, הם אמרו לרעה והוציאו דברי קדושה לחולין אך מכל מקום הדברים עצמם אמת וצדק הם.

ו**לזאת** פתח הכתוב דבריו, בית ישראל יושבים על אדמתם ויטמאו אותה. כי עצם הישיבה בארץ ישראל שלא בהכנעה וגירות, כי אם בדרך קבע, מביא וגורם שמטמאין את הארץ בדרכם ובעלילותם.

ו**הקב"ה ברוב רחמיו וחסדיו יזכנו לראות בבנינים שיבנה הקב"ה בכבודו ובעצמו, וידעו כל הגוים אשר סביבותיכם כי אני ה' בניתי הנהרסות, כי רק אותם הבנינים ישארו**

אבל לא מה שהוא היפך התורה, שאין הקב"ה מיחד שמו על הרעה (ב"ר פר' ג' פ"ם ו'). **ומי שדעתו אינו כן הרי הוא נתפס במינות.** עכ"ל.

להתוודע ולהגלות כי הוא ז"ל היה חוזר על ענין זה בדרשות ושיחות רבות, עד סוף ימיו. והיה חוזר ומתריע ומזהיר שאין לחשוב שיהיה אחרת. אלא שהיה בוכה ומתחנן שהלוואי שיהיה זה על ידי מלך המשיח ולא על ידי האומות, כי אוי ואבוי לשונאיהם של ישראל אם יהיה זה על ידי אומות העולם.

אמנם זאת צריך להבין שמה שכלו בדמעות עיניו הטהורות, שיהיה זה על ידי מלך המשיח ולא על ידי האומות, הוא תפלה לבורא כל עולמים, ולא שהבטיח שיהיה רק על ידי מלך המשיח. אדרבא מבכיותיו הנוראות של אותו זקן על זה נוכל לראות גודל הסכנה הנוראה שיש בזה עבור כל אחד מישראל הנמצא במדינה זו, וכמו שאמר פעמים רבות לאין מספר.

והמתבונן **בדרכי הנהגת השי"ת את עולמו המפורשים בתורתנו הק', יראה שיותר קרוב שיהיה זאת על ידי אומות העולם,** דהיינו על ידי בני ישמעאל, (כמו שיבואר לקמן בעזה"י). והשי"ת ישמור ויציל מהסכנה שתהיה אז בזה לנפשות אחב"י שימצאו אז תחת ממשלתם.

יב

ובאמת דברי רבינו זי"ע ופירושו על הפסוקים ביחזקאל הנ"ל, לא מלבו אמרם, אלא הוא דברי חכז"ל על פסוקי יחזקאל הנ"ל, ועל דברי התורה בפרשת נצבים, (דברים כ"ט כ"ב-כ"ו) **ואמר הדור האחרון,** בניכם אשר יקומו מאחריכם, והנכרי אשר יבא מארץ רחוקה, וראו את מכות הארץ ההיא ואת תחלואיה אשר חילה ה' בה. **גפרית ומלח שרפה כל ארצה, לא תזרע ולא תצמיח ולא יעלה בה כל עשב כמהפכת סדום ועמורה אדמה וצבוים אשר הפך ה' באפו ובחמתו.** ואמרו כל הגוים על מה עשה ה' ככה לארץ הזאת מה חרי האף הגדול הזה, ואמרו על אשר עזבו את ברית ה' אלקי אבותם אשר כרת עמם בהוציאו אותם מארץ מצרים וגו'. ויחר אף ה' בארץ ההיא להביא עליה את כל הקללה הכתובה בספר הזה. **ויתשם ה' מעל אדמתם באף ובחמה ובקצף גדול וישליכם אל ארץ אחרת כיום הזה.**

ואחר כן מתארים הפסוקים את סדר הגאולה העתידה (דברים ל' פ"ם ג'-ה'): והיה כי יבואו עליך כל הדברים האלה הברכה והקללה אשר נתתי לפניך וַהֲשֵׁבֹתָ אל לבבך בכל הגוים אשר הִדִּיחֲךָ ה' אלהיך שמה. ושבת עד ה' אלקיך ושמעת בקולו ככל אשר אנכי מצוך היום אתה ובניך בכל לבבך ובכל נפשך, **ושב ה' אלקיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך ה' אלהיך שמה. אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלהיך ומשם יקחך. והביאך ה' אלהיך אל הארץ אשר נשבע לאבותיך וירשתה, והטיבך והרבך מאבותיך.**

וכבר תראה מפשט הפסוקים שדוקא הדור האחרון לפני הגאולה שלימה ימצאו את ארץ ישראל גפרית ומלח שריפה כל ארצה. וכמו שנביא להלן דברי חכז"ל על זה.

יג

וזה לשון חכז"ל על זה (סוף הפתיחתא דאיכ"ר, פומ ל"ד): אמר ר' יוסי בר חלפתא, חמשים ושתים שנה לא נראה עוף טס בארץ ישראל, מה טעם (ירמיה ט' ט') מעוף השמים ועד בהמה נדדו הלכו וכו'.

אמר רבי זירא בא וראה כמה היא חצופה ארץ ישראל שעדיין עושה פירות וכו', א"ר יודן שבע שנים נתקיים בהם גפרית ומלח וכו' (יעויין שם בפנים המדרש ההמשך), לקיים מה שנאמר, גפרית ומלח שרפה כל ארצה.

רבה בר כהנא אמר אינן לא ממחילות הארץ ולא משממות הארץ. אלא לפניו, לקיים מה שנאמר (בראשית ט' ג') ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ. **ולעתיד לבא הכל חוזר הדא הוא דכתיב** (ישעיה ל"ו ל"ד) **והארץ הנשמה תעבד תחת אשר היתה שממה לעיני כל עובר.** עכ"ל.

דהיינו שהיה פשוט לחכז"ל מדברי התורה בפרשת נצבים, שקודם ביאת המשיח וקיבוץ גלויות תהיה תהיה א"י גפרית ומלח ושרפה, לא תזרע ולא תצמיח ולא יעלה בה כל עשב וגו'. ולכן אמרו כמה חצופה ארץ ישראל שעדיין עושה פירות. שמזה ראו חכז"ל בזמנם שעדיין לא בא זמן הגאולה. ולכן עדיין עושה א"י פירות. ואין מתקיים בשלימות לשון הפסוק: לא תזרע ולא תצמיח ולא יעלה בה כל עשב כמהפכת סדום וגו'. שהוא תנאי הכרחי לגאולה שלימה אח"כ, כמבואר בסדר הפסוקים הנ"ל.

ועל זה אמר ר' יודן, שגזירת גפרית ומלח נתקיים אותם ז' שנים שאחר החורבן, (הגם שלא היה ממש גפרית ומלח. שהרי זרעו בה, אם כי לא היה מתקיים לזמן מרובה ומיד היה נשרף, אמנם נתקיים גפרית ומלח **שרפה** כל ארצה, בזה שאם היו תוקעים בחזקה היתד בארץ, היתה יוצאת אש, כדאיתא שם במדרש ויעו"ש).

ועל זה אמר רבה בר כהנא, שזה אינו ממחילות הארץ (כלומר מִמַּחֲלוֹת הארץ כדפי' במתנות כהונה ובחידושי הרד"ל), דהיינו שלא על זה אמר הפסוק **וראו את מכות הארץ ההיא ואת תחלואיה אשר חילה ה' בה.** ובודאי שלא זה מה שאמר הפסוק גפרית ומלח וכו'.

וכן החמשים ושתים שנה שלא נראה עוף טס בארץ ישראל, אינו משממות הארץ, דהיינו ששם בירמיה (ירמיה ט' ט'-י') כתוב: על ההרים אשא בכי ונהי ועל נאות מדבר קינה, כי נצתו מבלי איש עובר ולא שמעו קול מקנה, מעוף השמים ועד בהמה נדדו הלכו. ונתתי את ירושלים לגלים מעון תנים, ואת ערי יהודה **אתן שממה מבלי יושב.** ולכן אמר רבה בר כהנא שגלות העופות האלו אינם שממות הארץ שאמר ירמיה.

אלא לפניו: דהיינו לפני שנתקיימה עדיין הגזירה האמיתית שעליה כוונת הפסוקים האלו.

לקיים מה שנאמר ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ וכו'. וכן שבעת השנים שנתקיימו דברי הכתוב גפרית ומלח הוא להפיל קצת אימה ופחד על הכותים.

ולעתיד **לבוא הכל חוזר,** דהיינו **שדוקא הדור האחרון כפשוטו, ימצא את ארץ ישראל במצב של שממה וגפרית ומלח שריפה כל ארצה. וכפשט הפסוקים.**

ועל זה הביא רבה בר כהנא לראיה את הפסוק ביחזקאל: והארץ הנשמה תעבד תחת אשר היתה שממה לעיני כל עובר. **כלומר שמתחילה תהיה הארץ שממה, ורק אחר שתשאה הארץ שממה לעיני כל עובר, יבנה הקב"ה את הערים החריבות והשוממות** (וכלשון רבינו מסאטמאר זי"ע, ותראה שלא חידש רבינו מסאטמאר כלום, אלא הוא הכתוב בתורת משה ובפירושי חכז"ל עליה, כאזהרת סוף הנבואה, לפני הסתלקות הנבואה מישראל בזמן תחילת בית שני, (מלאכי ג' כ"ג) **זכרו תורת משה עבדי אשר צויתי אותו בחורב על כל ישראל חוקים ומשפטים,** שמדבר על הדור הזה טרם ביאת המשיח, כי מיד בפסוק הבא אחריו (כ"ג) כתיב: הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא לפני בוא יום ה' הגדול והנורא).

ועל **פי** הדברים והאמת האלה, תבין דברי אחד קדוש מְדַבֵּר, הלא הוא רבינו חיים וויטאל זיע"א (והובא דבריו הק' לקמן בפרק כז-עמוד 63 עיי"ש), שמפרש פסוקי ירמיה (ד' כ"ה-כ"ז): ראיתי **והנה אין האדם וכל עוף השמים נדדו.** ראיתי והנה הכרמל המדבר וכל עריו נתצו מפני ה' מפני חרון אפו. **כי כה אמר ה' שממה תהיה כל הארץ** וכלה לא אעשה. **שמפרש המהרח"ו פסוקים האלו על הדור האחרון.** וכמו שכבר ראינו מדברי רבה בר כהנא לעיל, שאכן מה שנדדו עוף השמים בזמן חורבן בית ראשון אינו שממות הארץ שכוון על זה ירמיה. אלא רק לעתיד לבוא לפני ביאת המשיח יתקיימו פסוקים אלו.

יד

ו**אם** נתבונן נראה כי שם בפרשת נצבים, מתוארת בדיוק המרידה הציונית באה"ק, אשר על זה אמרה תורה הסוף של גפרית ומלח שריפה כל ארצה בדור האחרון.

וכמו שכתוב שם (דברים כ"ט י"ז-כ"ו) **פן יש בכם שורש פורה ראש ולענה.** והיה בשמעו את דברי הָאָלָה הזאת והתברך בלבבו לאמור **שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך,** למען ספות הרוה את הצמאה. לא יאבה ה' סלוח לו כי אז יעשן אף ה' וקנאתו באיש ההוא, ורבצה בו כל הָאָלָה הכתובה בספר הזה ומחה ה' את שמו מתחת השמים. והבדילו ה' לרעה מכל שבטי ישראל ככל אלות הברית הכתובה בספר התורה הזה. ואמר הדור האחרון וגו' כנ"ל.

וזהו ממש תיאור ברור של המרידה הציונית באה"ק, אשר מורדים בקב"ה באופן מבהיל באופן שלא היה כמוהו, ואין עולה אפילו על לשונם או מחשבתם לחשוש מן הפורענות של עונש מאת בורא כל עולמים על מעשיהם. ומעולם לא היתה כזאת שימרדו בשם עם ישראל כולו בה' ובתורתו באופן כה מבהיל באה"ק, ויתברכו כל כך בלבבם כי

שלום יהיה להם. וכמו שאומר הפסוק: והתברך בלבבו לאמור שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך. **ודייקא בגלל ההתברכות הזו בלבבם מבטיחים הפסוקים כי יהיה לבסוף מצב של גפרית ומלח שרפה כל ארצה וגו' רח"ל.**

(**ועיין** בחזקוני, שמפרש ג' פירושים על למען ספות הרוה את הצמאה וז"ל: למען ספות הרוה, כדי להרבות עוונות שנפשו רווה ושבעה מהן שאין בהם יצר הרע כגון לבישת שעטנז וכיוצא בהן. את הצמאה, [עם הצמאה], עם העוונות שנפשו תאבה וצמאה להם כגון גזל ועריות וכיוצא בהן.

דבר אחר, למען ספות הרוה את הצמאה להוסיף ולשבוע שובע עבירות את מי שהוא רעב וצמא מהם, כלומר מתי יבא יום לעבור עבירה בפרהסיא שיוכל לשבוע עצמו ממה שהוא צמא היום, כי ירא פן ישפטוהו מי שהכח בידם.

דבר אחר, **להוסיף ולחבר הצדיקים עם הרשעים ולעשות כמעשיהם,** הכתוב המשיל הצדיק לרוה על שם (ירמיה ל"ח י"ח) והיתה נפשם כגן רוה, והרשע לצמאה על שם (ירמיה י"ז ו') והיה כערער בערבה, עכ"ל.

ובאמת כל השלש ענינים ענינם אחד, והוא פריקת עול מלכות שמים רח"ל, והוא הנקרא בדברי הגמרא והפוסקים **עובר עבירות להכעיס.** דהיינו לא שעובר עבירות בדרך של התגברות היצר, אלא בדרך של פריקת עול תורה מעליו, באופן שמחשבתו ניכרת מתוך מעשיו שאין התורה אמת, **או שאין התורה מחייבת אותו כלל, (שאז גם אינו מודה שהתורה אמת, כי תורתינו הקדושה מזהירה וצווחת היפך מזה, דהיינו שאין בר ישראל בעולם שאינו מחוייב בכל מצותיה).**

וכמו שכתב הרשב"א (בתשו' מי"ז בשם הרמב"ם בספר המורה) אפילו אכל אדם מישראל בשר וחלב, או לבש שעטנז, או הקיף פאת הראש, מפני דעת שיתבאר ממנו שאינו מאמין שזאת התורה אמת וכו', את ה' הוא מגדף ויהרג מיתת כפירה לא מיתת עונש, עכ"ל ועיי"ש באריכות.

ולכן הן העובר עבירות שאין יצרו של אדם מתגבר עליו כלבישת שעטנז וכדו', והן העובר עבירות בפרהסיא ואינו מתבייש מזה, ועוד רוצה שכל אחד יוכל לעבור עבירות בפרהסיא, ועאכ"ו החוטא ומחטיא ורוצה לחבר הצדיקים עם הרשעים ויעשו הצדיקים מעשה הרשעים, כולם מורים במעשיהם שאינם תחת עול התורה ועוברי עבירות להכעיס. **וכולם איתנהו בשורש פורה ראש ולענה המדינה הציונית ובמרידתם בה' כידוע לכל,** ובעזה"י עוד יבואר בהמשך התשובה באריכות).

וכתב הרמב"ן וז"ל: ואמר הדור האחרון וכו', **ויתכן כי הכתוב הזה יחזור על שרש פורה ראש ולענה, כי כשיקרה זה בדורות הבאים אז ישאלו כן,** עכ"ל.

טז

ונעתיק כאן דברי רביה"ק ר' יונתן אייבשיץ זיע"א, בספרו אהבת יונתן הפטרת ואתחנן.

בפירוש פסוקי ההפטרה שם (ישעיה מ', ט'-י"ח): על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון, הרימי בכח קולך מבשרת ירושלים הרימי אל תיראי, **אמרי לערי יהודה הנה אלהיכם. הנה ה' אלהים בחזק יבוא וזרועו מושלה לו, הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו. כרועה עדרו ירעה, בזרועו יקבץ טלאים** ובחיקו ישא עלות ינהל.

(**שפשט** הפסוקים מורים על קיבוץ גלויות והגאולה בידי הקב"ה בעצמו, ללא שום סיוע ועזר בשר ודם כלל וכלל, **כלומר ללא שום התלבשות נס הגאולה בדרך הטבע**. וז"ל הרד"ק: הנה ה' בחזק יבוא, ביד חזק כי לא יצטרך ליד אחרת אלא ידו החזקה, עכ"ל. וז"ל המצו"ד: אמרי לערי יהודה הנה אלהיכם, **בא המקום לגאול אתכם.** וזרועו מושלה לו, רוצה לומר **לא יהיה צריך לעזרת זולתו,** עכ"ל. ועיין עוד במפרשים, והוא ענין גילוי יד ה' ללא לבוש של השתדלות אנושית כלל).

וזה לשונו שם (הפטרת ומתמן, ד"ה על הר גבוה עלי לך): על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון, פירש רש"י: כאן כתיב מבשרת לשון נקבה, ולהלן (ישעיהו נ"ג ז') כתיב רגלי מבשר לשון זכר, לומר אם זכו קל כזכר לא זכו תש כנקבה ומאחר פעמיו עד הקץ. (ע"כ לשון רש"י, ומביא זה לומר דהגאולה בעת הקץ נקרא בלשון נקבה). ויובן גם מה דכתיב (מה"ש ג' ז') **השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ.** ותחפץ הוא כינוי לנקבה בתי"ו המשמשת כנודע (דהיינו שימתינו עד הקץ שעל זה מורה לשון נקבה, כדברי רש"י).

וזהו פירושו, דכנסת ישראל צווחה באלה ובשבועה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה, **נגד קיבוץ ישראלי, באם שהכל נועדו יחדיו לילך לירושלים וכל האומות מסכימים, אפילו הכי צווחה שחלילה שתלך שמה. כי הקץ סתום ואולי אין עתה הזמן האמיתי רק עת רצון לפי שעה, והיום או מחר יחטאו ומוכרחים לגלות פעם שנית ח"ו, ואחרון קשה מן הראשון.** ולכך בקשה שלא ילכו עד שתחפץ, רוצה לומר עד שיגיע הזמן שימלא כל הארץ דעה.

ומשם והלאה הבטיח עילת כל העילות שלא יהיה נעדר מן האומה ישראלית כלום. וזה הזמן האמיתי שיבוא במהרה בימינו. ולכך אמר הנביא מבשרת לשון נקבה, ומכאן ואילך הרימי אל תיראי ח"ו עוד הפעם, כי אמרי לערי יהודה **הנה אלהיכם יבוא בעצמו ויגאלם,** וקל להבין, עכ"ל.

הרי שיהיו מוכרחים ח"ו לגלות עוד הפעם אם יתקבצו מעצמם טרם עת קץ לא על ידי הקב"ה, **וגלות אחרונה קשה מן הראשונה.** (וידוע לכל עד כמה קשות ומרות היו הגלות הראשונה והשניה. ומי יכול לתאר לעצמו קשה מזאת רח"ל. ולכן בודאי שהחכם עיניו בראשו לקבל על עצמו גלות מעצמו ולצאת מא"י ולא לחכות לגלות האחרונה הקשה יותר משניהם ה"י. ובהמשך דברינו בענין שלש שבועות יתבאר אכן גם הטעם למה גלות אחרון תהיה ח"ו קשה כל כך, על פי מאמר חכז"ל (כתובות קי"א ע"א) אם אתם מקיימין השבועה מוטב ואם לאו אני מתיר את בשרכם כצבאות וכאילות השדה, ה' ישמור ויציל).

ודברים אלו היו שגורים בפי הרבה מצדיקי אמת וגדולי ישראל בדורותינו האחרונים. (כמו לדוגמא רביה"ק מסאטמאר, רביה"ק ממונקאטש, הגה"ק ר' שאול בראך, הגה"ק ר' מיכאל דוב ווייסמאנדל ועוד ועוד, זכר צדיקים וקדושים לברכה, זכותם יגן עלינו. כמו שיראה הרואה הן בספרי צדיקי האמת בעצמם, כמו ספה"ק חיים ושלום מרביה"ק ממונקאטש, שמביא ומזכיר פעמים רבות ביותר את דברי האהבת יונתן האלו. וכן ר' שאול בראך זצוק"ל מביא את הדברים האלו כמה וכמה פעמים. וכן

אפשר לראות דבר זה בספרים שנקבצו שם מכתבי גדולי ישראל על רעיון הציונות כמו ספר דעת הרבנים שהוא אוסף מכתבי רבני פולין בשנת תרס"א כנגד רעיון הציונות, וכן בספר משכנות הרועים וכו' וכו'.

והגה"צ **ר' שאול** בראך זצוק"ל כתב בהקדמת ספרו שאול שאל כתב על זה שהדברים האלו הם **כדמות נבואה** למי שרואה המעמד היום, ומה יאמר אם שולחים שמה מחללי שבתות ומומרים ועוד האריך בזה. וכן אמר רביה"ק ממונקאטש זיע"א: שכוון הגה"ק ר' יהונתן אייבשיץ זצ"ל ברוח הקודש מה שיהיה בסוף יומיא אילין בעו"ה. כנדפס בספר תיקון עולם (סי' כ"ח). וכן איתא בהרבה מדברי ומכתבי גדולי ישראל שזה ענין של רוח הקודש על הזמן הזה כי בזמנו לא היה נסיון לזה. וכן מצינו עוד בשאר דברי גדולי ישראל.

אמנם שבודאי הוא רק חצי נבואה, כי נבואה או רוח הקודש האמורים כאן פירושם שנתנו משמים את הדברים האלה בפיו, בשביל הדורות הבאים, הגם שבזמנו לא היו נצרכים לזה. כי המובן מדבריו הוא אפילו כל העליה נעשית כעין פקידה מהשי"ת, כמו שכתב: **רק עת רצון לפי שעה**, ורק אחר כך יכשלו בחטאים ויוכרחו לגלות ח"ו. וכמו שכתב גם כן רבינו החת"ם סופר בספר תורת משה (הפטרת שופטים עמ"פ מה נאוו על הסריס רגלי מפסר) שאפילו אם יהיה כעין פקידה כזמן בית שני לא יתרצו אבותינו הק' בזה כי יתבטל אח"כ ורק שיבוא הקב"ה לגאלנו מבור גלותינו. **אמנם לא דיבר על עליה לכתחילה של כופרים ואפיקורסים מחללי שבתות והעברת כל ישראל על דתו בארץ הקודש שזה בודאי סופו חורבן קשה ומר שאין לתאר כתיאור התורה בפרשת נצבים**).

טז

והוא אשר אמרה התורה כאן, אחר תיאור המרידה ופריקת עול מלכות שמים בארץ הקודש: **ויתשם ה' מעל אדמתם באף ובחמה ובקצף גדול וישלכם אל ארץ אחרת כיום הזה.** והיה כי יבואו עליך כל הדברים האלה הברכה והקללה אשר נתתי לפניך וַהֲשֵׁבֹתָ אל לבבך בכל הגוים אשר הִדִּיחֲךָ ה' אלהיך שמה. ושבת עד ה' אלהיך ושמעת בקולו, ככל אשר אנכי מצוך היום אתה ובניך בכל לבבך ובכל נפשך. **ושב ה' אלהיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך ה' אלהיך שמה. אם יהיה נדחך בקצה השמים, משם יקבצך ה' אלהיך ומשם יקחך. והביאך ה' אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה והטיבך והרבך מאבותיך.** ומסיים שם כל סדר הברכות והטבות שיבואו בזמן הגאולה.

דהיינו שאחר שיתכנסו בזרוע בשר אל ארץ ישראל, ונוסף לזו בפריקת עול מלכות שמים ואמירת שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך, יהיו מוכרחים לגלות **שוב** מארץ הקודש **באף ובחמה ובקצף גדול** (כדברי האהבת יונתן הנ"ל שגלות אחרון ח"ו קשה מן הראשון ועאכ"ו אם החטאים הם חמורים מעוונות הראשונים בזמן בית ראשון ושני). **וקיבוץ גלויות ובנין ארץ ישראל, לא יהיה אלא על ידי הקב"ה בעצמו ולא על ידי בשר ודם.** וכמו שאמרה תורה אחר זה, **ושב ה' אלהיך** את שבותך וכו' **והביאך ה' אלהיך** אל הארץ אשר ירשו אבותיך וגו'. וכמו שהוא בדברי הנביאים במקומות אין מספר. וכמו שהבאנו לעיל דברי

הזוה"ק על הפסוק בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס, **הוא ולא אחר**. (ובעזה"י בהמשך דברינו נביא פסוקים ומאמרי חכז"ל רבים על ענין זה).

(וגדול מפרשי המדרש, המהרז"ו ז"ל, כתב על דברי המדרש איכה (שהבאנו לעיל בפרק יג דף 39) וז"ל: ר' אבא בר כהנא אמר וכו' עד כל חית הארץ, **צע"ג ולא מצאתי בזה דבר** עכ"ל ולא פירש כלל את המאמר ההוא. והמתנות כהונה כתב וז"ל: **מאמר זה בקשתי וחפשתי כחיפוש ירושלים ולא מצאתי** עכ"ל. ומפרשו בדוחק גדול מאוד מאוד כאשר יראה המעיין שם.

כי בזמנם המיעוטא דמיעוטא שדרו בא"י היו צדיקים וקדושים, מסלתה ומשמנה של בית ישראל הכשרים שהיו אז. ולא היה ביניהם ח"ו שורש פורה ראש ולענה פורקי עול מלכות שמים, שנוכל לפרש את כל המשך הפסוקים עליהם, דהיינו מה שכתוב: ויחר אף ה' בארץ ההיא להביא עליה את כל הקללה הכתובה בספר הזה, ויתשם ה' מעל אדמתם באף ובחימה ובקצף גדול וישליכם אל ארץ אחרת כיום הזה. ולכן לא היו יכולים לעלות בדעתם הישרה בבינת המקראות, לפרש גפרית ומלח וכו' אלא על זמן החורבן. ולכן כתב המהרז"ו כתב שאינו יודע שום פירוש למדרש הנ"ל, וכן המתנות כהונה. אלא שהמתנות כהונה מציע פירוש רחוק בדוחק גדול.

אמנם עכשיו שראינו את הקיבוץ גלויות ובנין ירושלים והארץ בזרוע בשר על ידי המינים והאפיקורסים, ותיאור המרידה הנוראה במלכות שמים וההתברכות של שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך על ידי **השורש פורה ראש ולענה** הציונות הארורה, מובנים היטב דברי תורתינו הקדושה, שכאשר תרבץ בם כל הקללה הכתובה בספר הזה, יוכרחו ישראל לחזור בגלות, באף ובחמה ובקצף גדול, שהוא הגלות האחרון הקשה מן הראשון ה"י).

יז

וכן הם גם כן בבירור דברי נבואת עמוס (עמוס ט' ח'-י"ג): **הנה עיני ה' אלקים בממלכה החטאה והשמדתי אותה מעל פני האדמה,** אפס כי לא השמד אשמיד את בית יעקב נאום ה'. כי הנה אנכי מצוה והניעותי בכל הגוים את בית ישראל כאשר ינוע בכברה ולא יפול צרור ארץ. **בחרב ימותו כל חטאי עמי, האומרים לא תגיש ותקדים בעדינו הרעה.** ביום ההוא אקים את סוכת דויד הנופלת וגדרתי את פרציהן והריסותיו אקים ובניתיה כימי עולם. ומסיים שם מעניני הגאולה ותיקון עולם במלכות שדי השלמים.

ופשט הפסוקים קאי על ממלכה החטאה של ישראל, וכמו שאמר הפסוק שישמיד ה' את הממלכה החטאה אבל לא את בית יעקב, ואם כן מוכרח שהממלכה היא מישראל. ולכן פירשו המפרשים את הנבואה הזאת על מלכות עשרת השבטים.

אמנם בזוה"ק (פ"ג דף כ"מ עמוד ב') מפרש הפסוקים האלה על הזמן שקודם ביאת המשיח ועל הממלכה החטאה שתהיה אז. וזה לשונו: פתח ואמר, (עמוס ט' י"ב) ביום ההוא אקים

את סוכת דוד הנופלת וגו', מאי ביום ההוא, **ביום דקודשא בריך הוא יעביד דינא בעלמא, ויפקוד על חייבי עלמא כעובדיהון. דהא לית קימה לכנסת ישראל מעפרא, בעוד דאינון חייבין דישראל יקומון בעלמא.** מה כתיב לעילא (פס פסוק י) בחרב ימותו כל חטאי עמי, האומרים לא תגיש ותקדים בעדנו הרעה, מה כתיב בתריה, ביום ההוא אקים את סכת דוד הנופלת וגו'.

האי קרא אית לאסתכלא ביה, את פרציהן, את פְּרָצָה מבעי ליה, והריסותיו, והריסותיה מבעי ליה. אלא וגדרתי את פרציהן, ממאן, מאינון חייבין, דכתיב בחרב ימותו כל חטאי עמי, דהא כדין יתעביד פרצן בישראל, ועל דא וגדרתי את פרציהן.

והריסותיו אקים, הריסותיו דמאן, הריסותיו דסוכת דוד (ממאן מדוד), **בגין דכד אתקף מלכו חייבא בעלמא, כדין האי מלכו קדישא אתרפי, וסוכת דוד אסתיר בניינא דיליה. ועל דא והריסותיו אקים, דהא תנינן, כל זמנא דהאי אתקף, האי אתרפי, דא מליא, ודא חרבה. בגין כך עד ההוא יומא מלכו חייבא יתקף, בההוא יומא יתקף ויוקים לה קודשא בריך להאי מלכו קדישא ועל דא והריסותיו אקים,** ובניתיה כימי עולם, עכל"ק.

(תרגום: ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת, מהו ביום ההוא, ביום שיעשה הקב"ה דין בעולם, ויפקוד על רשעי עולם כמעשיהם. כי אין קימה לכנסת ישראל מעפרה בעוד שפושעי ישראל יש להם קימה בעולם. וכמו שכתוב לפני כן בחרב ימותו כל חטאי עמי האומרים לא תגיש ותקדים בעדינו הרעה, ורק אח"כ ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת.

ו**בפסוק** הזה צריכים להתבונן שהיה לו לומר את פְּרָצָה (לשון נקבה, דהיינו הפרצה שלה, לשון נקבה דהיינו פרצות הסוכה) ולא את פרציהן (לשון רבים). אלא פי' הפסוק **וגדרתי את פרציהן של ישראל מאותם חוטאים, כמו שכתוב לפני כן: בחרב ימותו כל חטאי עמי, שעל ידי החוטאים האלה ישנן פרצות בישראל.**

וכן והריסותיו אקים, הולך על הריסות סוכת דוד **כי בשעה שמתחזקת מלכות הרשעה בעולם, אז מלכות הקדושה נחלשת, וסוכת דוד נסתר בניינה, ולכן כתוב והריסותיו אקים, שהרי למדנו שכל זמן שזה מתחזק זה נחלש, זה מלא וזה חרב. ולכן עד היום ההוא מתחזקת מלכות הרשעה, וביום ההוא יחזק ויקים הקב"ה את המלכות הקדושה, וזהו והריסותיו אקים** ובניתיה כימי עולם).

והמתבונן בדברי הזוה"ק האלו, יראה שאין שום דרך אחרת לפרשם אלא על המדינה הציונית, שהיא שולטנותא דערב רב האמור בתיקוני זהר כדלקמן, והיא הממלכה החטאה שתקום לפני ביאת המשיח שעליה אמר הפסוק: והשמדתי אותה מעל פני האדמה. והיא היא שתעכב את הקמת סוכת דוד הנופלת, ורק בביטולה תהיה קימה לכנסת ישראל וסוכת דוד הנופלת. **ובמהלך ביטולה יהיה והניעותי בכל הגוים את בית ישראל,** שהוא גלות האחרונה הקשה כנ"ל. **ובמהלך ביטולה יהיה גם בחרב ימותו כל חטאי עמי וגו'.**

ודברי הזוה"ק האלו אינם סתירה כלל לדברי המפרשים, שנבואה זו סובבת על ממלכת עשרת השבטים. כי ידוע שכן הוא דרך פסוקי התנ"ך שיכולים לדבר על כמה נבואות לזמנים שונים באותם פסוקים. מכל מקום הפשט היותר קרוב לפשוטו סובב והולך על העת טרם התקיימות דברי הנבואה של ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת.

והנה גם לדברי המפרשים, שממלכה החטאה קאי על מלכות אפרים, וכיון שרובם ככולם של מלכיהם היו עובדי עבודה זרה (על כל פנים עוברים על ציווי התורה של: (שמות כ׳ כ׳) לא תעשון אתי אלהי כסף וכו' כדלקמן (פרק כג עמוד נה, ד"ה ועגלי הזהב)), **לכן** קורא **להם** הפסוק ממלכה החטאה, ואמר ה' עליה שישמידה מעל פני האדמה. הנה בודאי וקל וחומר שהמדינה הציונית שנוסדה ומתנהגת על ידי מינים ואפיקורסים, וכל כוונתה אינה אלא פריקת עול מלכות שמים לגמרי והעברה על הדת ושמד גמור רח"ל, שהוא גרוע פי אלף אלפים ויותר מעבודה זרה שעבדו ישראל בזמן בית ראשון (וכמו שעוד יבואר בהמשך). לא יתכן שיתקיימו ושלום יהיה להם כי בשרירות לבם ילכו, אלא יעבירם ה' מעל פני האדמה **ובחרב ימותו וכו'**.

(**וגם** רואים אנו שנבואות חכז"ל על המלחמות והצרות שיהיו טרם ביאת המשיח, אומרת אותם הגמרא (סנהדרין צ״ז ע״ב) על פסוק זה של ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת. וכן מובאים דרשות אלו ועוד, בילקוט שמעוני (רמז תקמ״ט) על פסוק זה, וביניהם גם דרשות על הזמן שלפני ביאת המשיח, שלכאורה אין להם שייכות לפסוק הזה, אלא על כרחך צריך לומר **שנבואות חכז"ל אלו של מלחמות בין עובדי כוכבים לישראל, והמלכות תיהפך למינות** (ובילקוט הגירסא: עד שיהפך כל העולם כולו לאפיקורסות), **ואנשי הגבול** (ופי' רש"י: גבול א"י) **יסובבו ולא יחוננו, והגבלן יאשם והגליל יחרב וכו' וכו', הוא פירוש על הסדר הגאולה המפורש בפסוקים אלו, של ביטול הממלכה החטאה ובחרב ימותו כל חטאי עמי.** ורק **ביום ההוא** אקים את סוכת דוד הנופלת, וכמו שכתוב גם כן בזוה"ק הנ"ל מאי ביום ההוא ביום שיעשה הקב"ה דין בחוטאי ישראל וכו').

וגם כאן חזינן, שאמר הכתוב: בחרב ימותו כל חטאי עמי **האומרים לא תגיש ותקדים בעדינו הרעה,** שעיקר הקפידא של השי"ת שעליה תבוא הפורענות, הוא זלזול באמונת שכר ועונש על החטאים, שאומרים שחטאיהם ומעשיהם הרעים לא יקדימו להביא ואף לא יביאו מעיקרא עליהם את הפורענות.

וזה הוא ממש ענין הכתובים בפרשת נצבים, שכל הפורענות על א"י בדור האחרון, כמהפכת סדום ועמורה וכו', הוא כעונש על ההתברכות שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך כנ"ל. וכנ"ל שזה הוא ממש תיאור הכפירה של המדינה הציונית, שלולי הזלזול הנורא בעונש על החטאים, ואין פחד אלהים לנגד עיניהם, ולא פחדו בציון חטאים, **אין מקום כלל לכל הבטחון בכוחם ועוצם ידם**, תוך כדי שממשיכים לעבור עבירות נוראות ואיומות שענשם מפורש בתורה רח"ל.

וז"ל הרד"ק: בחרב ימתו כל חטאי עמי, ולא כל החטאים כי רבים מהם גלו. **אלא החוטאים שהיו אומרים לא תגיש ותקדים בעדינו הרעה, שהיו מתיאשים מן**

הפורענות והיו אומרים לא תקרב ותמהר בעדינו הרעה ונעשה כתאוות לבנו, ואם תבא הרעה לא תבא בעבור מעשנו אלא מקרה הוא בעולם כמו שאמר בתורה (ויקרא כ״ו כ״ג) והלכתם עמי בקרי. עכ"ל.

יח

וביטול מדינה הציונית, על כל פרטיה וסניפיה שריה ושופטיה קודם ביאת המשיח, הוא פשוט וברור בדברי חכז"ל ורבותינו שבכל דור.

וכמאמר חכז"ל (סנהדרין נ״ח ע״ב) **אין בן דוד בא עד שתכלה מלכות הזלה מישראל.** שנאמר (ישעיה י״ח ה׳) וְכָרַת הַזַּלְזַלִּים בַּמַּזְמֵרוֹת [וְאֶת הַנְּטִישׁוֹת הֵסִיר הֵתַז] וכתיב בתריה (שם ז׳) **בעת ההיא יובַל** שַׁי לה' צבאות עַם מְמֻשָׁךְ וּמוֹרָט. (זלזלים, זמורות הגפן. מזמרות, כלי שכורתים בו הזמורות. התז, פירושו הסיר וכרת).

ופירש רש"י: **שלא תהא להם שום שולטנות לישראל אפילו שולטנות קלה ודלה.** נטישותיו, ענפים קטנים **כלומר השרים והשופטים.** עכ"ל.

וכתב על זה בויואל משה בהקדמתו (מ׳ ע״ג) וז"ל: **הרי מבואר שקודם ביאת המשיח תכלה אותה מלכות הזלה שאי אפשר ביאתו באופן אחר** והיא המעכבת את הגאולה. וכעין זה מפורש יוצא בדברי הרמב"ם באגרת תימן. אלא שצריכים לרחמי שמים שתכלה אותה המלכות אך ורק על ידי כח מלמעלה מאת השי"ת לא על ידי האומות. **כי אם ח"ו יהיה על ידי האומות היא סכנה גדולה לישראל כמובן.** והשי"ת ירחם עלינו ועל כל עמו ישראל. עכ"ל.

וזה לשון הרמב"ם באגרת תימן המוזכרת כאן: דע, שמשה רבינו ע"ה, בשעה שעמד, היו כל האצטגנינין פה אחד אומרים שאומה זו לא תהיה לה תקומה ולא יקל מעליה השעבוד שהיא בו לעולם. ובשעה שחשבו שהיו בתכלית השפלות, אז הופיע אליהם הרוממות ונולד אז מבחר מין האנשים ומעולה שבהם. וכשהיו כולם על מחשבה אחת שארץ מצרים ישלם אוירה וישמן, ויהיו יושביה בתכלית השלווה, אז באו עליהם המכות. כמו שאמר ישעיה כשסיפר זה הענין (ישעיהו י״ט י״ג) אַיָּם איפוא חכמיך ויגידו נא לך וגו' וכו'.

על זה הענין יהיה הדבר לימות המשיח מהרה יגלה. **שכשיחשבו הגויים שאומה זו לא תהיה לה ממשלה לעולם,** ולא יגאלו מן השעבוד שהם בו, **וכל החכמים כולם פה אחד בעצה זאת,** וגם הקוסמים בעלי הכוחות, **יפר הקב"ה מחשבותם וסברתם הנכחשת, ואז יגלה המשיח.** שכן אמר ישעיהו בבאור ענין זה (ישעיה מ״ד כ״ה-כ״ו) מפר אותות בדים וקוסמים יְהוֹלֵל, משיב חכמים אחור ודעתם יְסַכֵּל. מקים דבר עבדו ועצת מלאכיו ישלים. האומר לירושלים תּוּשָׁב ולערי יהודה תִּבָּנֶינָה וחרבותיה אקומם. עכ"ל.

ומלשון זה תראה בהדיא שביאת משיחנו תלויה בזה שאפילו אומות העולם יסברו שלא יתכן שתהיה ממשלה לישראל. ואפילו אם נאמר שיש, לא רבים, מעמינו המבינים שמדינה זו אין לה שום שייכות עם עם ישראל ואדרבה להיפך וכו', מכל מקום אצל אומות העולם נתפסת מדינה זו כמלכות ושולטנות של עם ישראל בוודאות בלי שום ספק. ולכן כל זמן שהיא קיימת לא יתכן שיהיו כל החכמים כולם פה אחד בעצה זאת שלא תהיה שום ממשלה לעם ישראל לעולם כדברי הרמב"ם. ולכן מוכרח לפי פסוקי ישעיהו ודברי הרמב"ם הנ"ל עליהם שתתבטל מדינה זו לפני ביאת המשיח, ורק: **ואז יגלה המשיח**, כלשונו.

ומעין זה פירש הרמב"ן על הפסוק בפרשת האזינו (דברים ל"ב כ"ו) אשביתה מאנוש זכרם, וז"ל: גלותינו בין העובדי כוכבים, אנחנו יהודה ובנימין, שאין לנו זכר בעמים, ולא נחשב לעם ואומה כלל וכו' עיי"ש עוד באריכות דבריו.

וכבר הבאנו לעיל דברי הרד"ק, עה"פ בירמיה (ל' י"ז) כי אעלה ארוכה (רפואה - רש"י) לך וממכותיך ארפאך נאום ה', כי נדחה קראו לך ציון היא דורש אין לה. ופי' הרד"ק וז"ל: קראו לך, **אומות העולם** ואמרו כי ציון היא עיר שאין לה דורש להשיבה לישראל, עכ"ל.

יט

ודברי הגמרא שתתבטל מלכות הזלה מישראל, ולא יהיה להם שום שולטנות אפילו קלה ודלה ויסברו כל האומות שאבדה תקותנו ואז ה' מלכנו הוא יושיענו. כן הוא בנבואות רבות של הנביאים ודברי חכז"ל עליהם שכן חייב להיות המצב לפני הגאולה האחרונה.

ובראש ובראשונה הם דברי התורה טרם תיאור הגאולה העתידה בסוף שירת האזינו (דברים ל"ב ל"ו): כי ידין ה' עמו, ועל עבדיו יתנחם **כי יראה כי אזלת יד ואפס עצור ועזוב.**

ופי' רש"י וזה לשונו: כי ידין ה' עמו, **כשישפוט אותם ביסורין הללו האמורים עליהם** וכו' כשיבואו עליהם משפטים הללו ויתנחם הקב"ה על עבדיו לשוב ולרחם עליהם. **יתנחם,** לשון היפוך מחשבה להיטיב או להרע.

כי יראה (כשיראה) כי אזלת יד, **יד האויב הולכת וחוזקת מאד עליהם ואפס בהם עצור ועזוב.** עצור, נושע על ידי עוצר ומושל שיעצור בהם. עזוב, על ידי עוזב. **עוצר, הוא המושל העוצר בעם שלא ילכו מפוזרים בצאתם לצבא על האויב. עצור, הוא הנושע במעצור המושל.** עזוב, מחוזק כמו ויעזבו וכו', עכ"ל רש"י.

וכן פי' רש"י עה"פ: (דניאל י"ב ז') וככלות נפץ יד עם קדש תכלינה כל אלה. וז"ל: וככלות נפץ יד עם קודש, **כשתכלה כח ישראל** כי אזלת יד ואפס עצור ועזוב. עכ"ל.

וכן פי' רש"י בסנהדרין (ס"ח ע"ב) על הפסוק הנ"ל וז"ל: וככלות נפץ יד עם קודש, **כשתכלה תקומתם וחוזק ידיהם שהיתה נפוצה אילך ואילך**, גבורה ותועלת לפשוט אנה ואנה, **ואחר שתכלה גבורתם שיהיו שפלים למאד. תכלינה, אלו הצרות ויבא משיח, כדאמרינן כי אזלת יד.** עכ"ל. (והצרה האמורה שם בתחילת הקאפיטל (דמפ"נ י"ג ב') **והיתה עת צרה אשר לא נהיתה מהיות גוי עד העת ההיא. ופי' המצודות: אז תהיה עת צרה על ישראל, אשר לא נהיתה עליהם מעת היתה לגוי עד העת ההיא, הכי הקרן הזעירה, שהיא ממלכות ישמעאל, יצר להם מאד וכו'.** וחזינן שביטול המדינה הזאת וככלות נפץ יד עם קודש יהיה על ידי ממלכות ישמעאל. ויבואר ענין זה לקמן בפרקים נה-נו (עמודים 111-114) על פי דברי המפרשים כולם).

דהיינו שישוב הקב"ה וירחם עלינו, אך ורק כאשר לא יהיה לנו שום עוצר ומושל שיעצור בעם ישראל, והיא היא מלכות הזלה שאמרינן בגמרא. ולא יהיה לנו שום עוזר וסומך נגד האויב. ויתבטל הצבא של אלו הטוענים ונראים שהם מגינים על ישראל ונלחמים בעבורם נגד אויביהם (ואף נקרא בשם "צבא ההגנה לישראל"). ולא יהיה לנו שום מושיע. וכל אוה"ע יאמרו שכבר לא יהיה לנו מלכות וממשלה לעולם ולא נשוב לציון עיר קדשינו. (וגם בני ישראל יצטרכו להבין שבדרך הטבע כן הוא, אלא שישראל מאמינים בני מאמינים בה' ובמשיחו). **ורק אז יתנחם הקב"ה עלינו ויושיענו מגלות המר הזה.**

ואח"כ כתוב (סס דניאל ל"ג ל"ז): **ואמר אי אלהימו צור חסיו בו.** ופי' רש"י: ואמר, הקב"ה עליהם (דהיינו שיאמר הקב"ה על ישראל). אי אלהימו, עבודת כוכבים שעבדו. **צור חסיו בו,** הסלע שהיו מתכסין בו מפני החמה והצנה **כלומר שהיו בטוחין בו להגן עליהם מן הרעה.** עכ"ל רש"י.

וצור חסיו בו, צור פירושו חוזק בלה"ק כידוע, הוא העבודה זרה של **כחי ועוצם ידי,** שבטוחים בו הציונים, שיגן עליהם מן הרעות. (וכמו שכתבו לעצמם ב"מגילת העצמאות" שהוא נוסח הכרזת מדינתם הטמאה: "מתוך בטחון **בצור** ישראל", שכיוונו בזה לכפירה ועבודה זרה הזאת, שבוטחים על חילם וזרועם, כידוע). ובעוה"ר נמשכים אחרי דעה כפרנית זו חלקו הגדול ביותר של עם ישראל. ובפרט הדרים שם שאינם בטוחים בעצמם מן האויב אלא על ידי "צה"ל". **וכשיהיה אפס עצור ועזוב, דהיינו שיתבטל ה"צבא הגנה לישראל", אז יאמר הקב"ה אי אלהימו צור חסיו בו.**

(ולהבין את כל המשך הפסוק: **אי אלהימו צור חסיו בו,** עיין בדברינו לקמן בפרק נג (עמוד 107) בד"ה: ובדברי הפסוק ולאלוה מעוזים על כנו יכבד, שניבא על זה דניאל, ויתבאר לך מעצמו הכל הדק היטב.

ועיין זה גם במאמרו של ר' אלחנן וואסערמאן זי"ע, עקבתא דמשיחא, שמפרש גם כן הפסוק הזה על הכפירות השונות בדורות האחרונים, ובעיקר על הכפירה האחרונה של הלאומיות הציונית הבטחון בכוחי ועוצם ידי, וכותב שם וז"ל (בתרגום מאידיש): צריך להבין מה זה עבודה זרה, כל דבר שהאדם מודה שיכול לעשות לו רעה או טובה חוץ מהשי"ת, הוא עבודה זרה. ומביא על זה גמרא סנהדרין (ס"ז ע"ב) כך מטיבה וכך מריעה. עכ"ל).

ואז יהיה (סם דפריס ל"ג ל"ט): **ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי,** אני אמית ואחיה, מחצתי **ואני ארפא ואין מידי מציל.** ופי' רש"י: ראו עתה, **הבינו מן הפורעניות שהבאתי עליכם ואין לכם מושיע,** ומן התשועה שאושיעכם ואין מוחה בידי. אני אני הוא, אני להשפיל ואני להרים וכו'. **ואין מידי מציל, הפושעים בי.** עכ"ל.

דהיינו שלא יהיה לישראל שום מושיע, (שהוא צבא הציונים והשתדלותם הפוליטית ושוא תשועת אדם). כדי שיבינו ישראל הדק היטב, שאין מציל מיד הקב"ה את הפושעים בו. ורק הקב"ה הוא ירפאנו והוא ירים קרננו.

וענין זה נשנה בדברי הנביאים פעמים רבות, וכמו לדוגמא אחת מני רבות (ישעיה ס"ג ה'): ואביט ואין עוזר ואשתומם ואין סומך ותושע לי זרועי וחמתי היא סמכתני. ופי' רש"י: **ואביט ואין עוזר לישראל.** עכ"ל.

וכן ניבא על זה עוד ישעיה (ישעיה נ"ט י"ז-כ') התעוררי התעוררי קומי ירושלים אשר שתית מיד ה' את כוס חמתו, את קובעת כוס התרעלה שתית מצית. **אין מנהל לה מכל בנים ילדה ואין מחזיק בידה מכל בנים** גידלה. שתים הנה קוראתיך מי ינוד לך, השוד והשבר והרעב והחרב מי אנחמך. בניך עולפו שכבו בראש כל חוצות כְּתוֹא מִכְמָר המלאים חמת ה' גערת אלהיך. וגומר שם נחמת ציון וירושלים.

ופי' המצודות דוד: אין מנהל לה וכו', לא היה בה מנהיג מי מאנשיה. ואין מחזיק, **לא היה מי להחזיק בידה שלא תפול לארץ כי מכולם אפס הכח והממשלה.** עכ"ל.

כ

והסיבה לזה שקודם הגאולה יהיה כי אזלת יד ואפס עצור ועזוב וככלות נפץ יד עם קודש. **כי גאולתינו העתידה חייבת להיות הענין היותר ניסי שהיה אי פעם בעולם.**

כל דרכי הטבע ומערכות ההנהגה הטבעית חייבים להיות משודדים לגמרי כאשר יצא השי"ת להושיע את עמו ולגואלו בגאולת עולם האחרונה על ידי משיח צדקנו, בניסים ונפלאות שלא נראו ולא נשמעו גם לא ביציאת מצרים.

המציאות חייבת להיות ברורה כשמש שאין בזה שום קשר לדרך הטבע בשום צורה שהיא. הן בתשועת ישראל ביציאתם מתחת יד האומות והן בקיבוץ נדחנו מארבע כנפות הארץ והן בבנין ירושלים וארצינו הקדושה.

ולכן חייבת להתבטל לפני כן, כל הגנה לישראל שישנה בדרך הטבע, וכל עזרה שתהיה לישראל. וחייבים להסכים כל האומות שאבדה תקותם, ויהיה ברור כשמש שבדרך הטבע כבר אבדה תקות ישראל ח"ו. וארץ ישראל ארץ מלחה ולא תשב ולא תבנה לעולם ח"ו.

ולא רק החכמים יסכימו על פי שכלם ועל פי דרך הטבע על כך. אלא אף קוסמיהם וחוזיהם בכוכבים והוברי השמים (כלשון הרמב"ם), יסכימו שעם ישראל לא יגאל עוד. כדי שאף לא יוכלו בשום פנים ואופן לתלות את תשועת עם ישראל מצרתם הנוראה שהיו בה בזמן שלא היה להם מושיע מיד האומות, בסיבת מערכת השמים וגלגליהם וכוכביהם וכו'. וכמו שכבר עשה הקב"ה כן בגאולת מצרים (וכנ"ל בדברי הרמב"ם הנ"ל בפרק יח ע' 47).

והסיבה לכך היא: (ישעיה נ"ג ו') לכן יֵדַע עַמִּי שְׁמִי לכן ביום ההוא כי אני הוא המדבר הנני.

ופי' רש"י: ידע עמי, כשאגאלם יכירו כי שמי אדון שליט ומושל כמשמעו. לכן ביום ההוא, ביום גאולתם יבינו כי אני הוא המדבר והנני קיימתי.

והוא כדברי התורה (דברים ל"ב ל"ט) **ראו עתה כי אני אני הוא** ואין אלהים עמדי, אני אמית ואחיה, מחצתי ואני ארפא, ואין מידי מציל. **דהיינו כדי שיכירו ישראל בידיעה ברורה ללא שום ספק שהוא אלהינו ואין לנו עוזר וסומך בלעדו.**

וגם לגויים לא יהיה בזה שום צל צלו של ספק ולא שום מקום לטעות ואף לא לשקר. וכמו שלא היה בזה צל צלו של ספק ביציאת מצרים, כן ויותר מכן לאין ערוך, בגאולתינו העתידה בב"א.

ולכן אז כשישראל נושע בה' תשועת עולמים יאמרו בגוים (ישעיה נ"ג א'): מי האמין לשמועתינו וזרוע ה' על מי נגלתה.

ופי' רש"י: מי האמין לשמועתינו, **כן יאמרו האומות איש לרעהו אילו היינו שומעים מפי אחרים מה שאנו רואים אין להאמין.** וזרוע ה', כזאת בגדולה והוד על מי נגלתה עד הנה. עכ"ל.

וכן פי' הרד"ק וז"ל: מי האמין, הגויים יאמרו אז מי היה מאמין לשמועה שהיינו שומעים עליו מפי הנביאים או מפי האומרים בשמם לא היינו מאמינים מה שאנו רואים עתה בעינינו. עכ"ל.

וכן הוא במצודת דוד וז"ל: מי האמין לשמועתנו, אז יאמרו בגוים עד הנה לא ראינו הדבר בעינינו מי מכולנו האמין אל השמועה אשר שמענו ממרבית הגדולה והממשלה הבאה לישראל. וזרוע ה', חוזק כח זרוע ה' בעבור מי נגלתה מימות עולם לשנאמין שגלה זרוע עוזו בעבור ישראל. עכ"ל.

(ועיין עוד לקמן (פרק צח, עמוד 175), שביארנו על פי יסוד זה מדוע צריכה א"י להיות במצב של גפרית ומלח שריפה כל ארצה בזמן הגאולה העתידה).

כא

והרי לך מאמר רשב"י בתיקוני זהר שעולה במפורש ממנו, שקודם ביאת משיח צדקנו יתבטל שלטון הערב רב מישראל. וז"ל: (תיקון ו' הנני (כ"ז) קמ"ד ע"ב) קם רבי שמעון ואמר

סבא סבא, (שה"ש ז' י"ג) **נשכימה לכרמים, הא אית כרמים דלאו אינון ישראל, כגון** (שה"ש ח' י) **דשמוני נוטרה את הכרמים כרמי שלי לא נטרתי, ואינון ערבוביא דערב רב, דאינון מעורבין בהון בישראל בגלותא.**

ובגין דא כד ייתי קודשא בריך הוא לגבי שכינתא, איהו יימא לגבה, נשכימה לכרמים, נראה אם פרחה הגפן בהון, דאתמר בה (ישעיה ה' ז') כי כרם ה' צבאות בית ישראל. הנצו הרמונים אלין ודאי אינון דמליין מצות כרמונים. שם אתן את דודי לך, אלין דאינון רחימין דילך, תמן יהיבנא לון לך.

כי הנה הסתיו עבר (שה"ש ב' י"ח) שולטנו דשאר ממנן דאומין. **הגשם חלף הלך לו שלטנותא דערב רב.** בההוא זמנא יימא לגבה (שה"ש ז' ח') **שובי שובי השולמית וכו', ומיד** (דניאל ה' ט"ז-ל"ח) **ישמחו השמים ותגל הארץ ויאמרו בגוים ה' מלך. ע"כ.**

(**תרגום**: קם ר' שמעון ואמר סבא סבא, נשכימה לכרמים, הכרמים שאמר הכתוב כאן, אינם מרמזים על בני ישראל, וכמו שכתוב שמוני נוטרה את הכרמים כרמי שלי לא נטרתי. **והכרמים שאמר הכתוב כאן, הם תערובת ערב רב שמעורבבין בבני ישראל בזמן הגלות.**

וכשיבוא הקב"ה לגאול את השכינה יאמר אליה נשכימה לכרמים נראה אם פרחה הגפן, והגפן האמור כאן הוא מרמז על בני ישראל, וכמו שכתוב כי כרם ה' צבאות בית ישראל. הנצו הרמונים הם ודאי אלה שמלאים מצות כרמון. שם אתן את דודי לך, הם אלה שהם אוהבים אותך שם אתן אותם אליך.

כי הנה הסתיו עבר זה שלטון של שאר ממונים של אומות העולם, הגשם חלף הלך לו זה הוא שלטון דערב רב, ובאותו הזמן יאמר לה שובי שובי השולמית וכו', ומיד ישמחו השמים ותגל הארץ ויאמרו בגוים ה' מלך).

כב

והנה על אותן פסוקי שיר השירים גופא שמפרש רשב"י בתיקוני זהר הנ"ל שמרמזים שטרם ביאת המשיח יהיה ביטול שלטון הערב רב, איתא במדרש שהש"ר (שה"ש ג' י"ג, פ"ד) וז"ל: ענה דודי ואמר לי, ענה על ידי אליהו ואמר לי על ידי מלך המשיח. ומה אמר לי, קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך.

אמר ר' עזריה, **כי הנה הסתיו עבר, זו מלכות כותים שמסיתה את העולם ומטעת אותה בכזביה, המד"א** (דניאל י"ג ז') **כי יסיתך אחיך בן אמך.** הגשם חלף הלך לו, זה השעבוד.

הנצנים נראו בארץ, הנצוחות (פירושו אלו שעתידין לנצח) נראו בארץ. מי הם, רבי ברכיה בשם ר' יצחק, כתיב (זכריה ב' ג') ויראני ה' ארבעה חָרָשִׁים, (פירש רש"י: נגרים היודעים לנסר את הקרנות, ע"כ. שלפני זה המשיל הפסוק את ארבע המלכיות ששעבדו בישראל לקרנות, והיינו

שהם עתידין לנסר את המלכיות הנ"ל, כלומר לבטלן), ואלו הן: אליהו ומלך המשיח ומלכי צדק ומשוח מלחמה.

עת הזמיר הגיע, הגיע זמנן של ישראל להגאל, הגיע זמנה של ערלה להזמר, **הגיע זמנה של מלכות כותים שתכלה,** הגיע זמנה של מלכות שמים שתיגלה, שנאמר (זכריה י"ד ט') והיה ה' למלך על כל הארץ. וקול התור נשמע בארצינו, איזה זה, זה קולו של מלך המשיח המכריז ואומר (ישעיה נ"ב ז') מה נאוו על ההרים רגלי מבשר.

התאנה חנטה פגיה, א"ר חייא בר אבא סמוך לימות המשיח **דָּבָר גדול בא לעולם והרשעים כלים.** והגפנים סמדר נתנו ריח, אלו הנשארים ועליהם נאמר (ישעיה ד' ג') והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים. ע"כ המדרש.

והנה יש להתבונן על מי כוונו חכמינו ז"ל במדרש זה שאמרו שלפני שתתגלה מלכות שמים חייבת מלכות כותים דוקא לעבור מן העולם. והדגישו שתנאי הכרחי הוא במהלכי הגאולה השלימה שתעבור מלכות כותים מן העולם.

ובודאי לא כוונו על מלכות של כותים ממש (המכונים שומרונים). מאחר שמיום שהביאו מלכי אשור את הכותים מארצותם, לא היתה להם שום מלכות, כי אם ממונים ופַּחות (שליטים) שהיו כפופים למלכי אשור ואח"כ למלכי בבל ופרס ומדי ויון ורומא והבאים אחריהם. ומה גם שברבות הימים נתמעטו וכלו מאליהם ולא נותרו מהם כהיום כי אם מתי מספר. וכי איזו מלכות היתה או יכולה להיות להם, שתצטרך להתבטל קודם ביאת המשיח.

ועוד יותר קשה מה שקרא עליהן ר' עזריה את המקרא הזה, כי יסיתך אחיך בן אמך. והלא הכותים גוים גמורים נינהו, גירי אריות ולא גירי צדק כלל וכלל, כלשון חכז"ל (מדרש שמואל סוף פרשה י"ג) כותי כגוי לכל דבר. וכן מפורש דינם בדוכתי טובא בתלמודא דידן. ואם כן איך יקראו חכז"ל על הכותים את הפסוק כי יסיתך אחיך בן אמך כנ"ל, אטו כותים בני אמך נינהו והלא הם רחוקים מישראל יותר מגוים, שאינם באים כלל מזרע אברהם ויצחק. וגם מצד הדין וההלכה רחוקים הם מישראל יותר מגוים, שלא רק שאינם גרים כלל אלא גם אסור לקבל מהם גרים (כלשון תוספתא ויבמות ג'), ולא עשה כן לכל גוי, ואם כן מה לשון **אחיך** בן אמך נופל עליהם.

ובספרי (דברים פרק ל"ב) איתא על סוף שירת האזינו (דברים ל"ב מ"ג) אשיב נקם לצרי ולמשנאי אשלם וזה לשונם: דבר אחר, **אשיב נקם לצרי אלו כותיים** שנאמר (עזרא ד' ב') וישמעו צרי יהודה ובנימין. **ולמשנאי אשלם, אלו המינים,** וכן הוא אומר (תהלים קל"ט כ"ב) הלא משנאיך ה' אשנא ובתקוממיך אתקוטט. עכ"ל.

ותראה שאויבי ה' שהפרעון ונטילת נקמה מהם היא חלק ממהלכי הגאולה העתידה, הם הכותים והמינים. וגם כן צריך להבין כנ"ל. [ואין זה שינוי מפני הצנזור, כמו שמצינו

כמה פעמים שבמקום גוי הדפיסו כותי, שהרי הביאו הפסוק בעזרא וישמעו צרי יהודה ובנימין, והפסוק הזה נאמר על הכותים ממש שרצו לבטל בנין בית המקדש].

כג

ול**כאר** ענין הכותים, תחילה נבאר את דברי הפסוקים עליהם ועל מעשיהם, וניישב הסתירות.

דהנה מצינו (מ"ג י"ז כ"ה) שהכותים בתחילת שבתם שם לא יראו את ה', וישלח ה' בהם את האריות ויהיו הורגים בהם. ושלחו להם על פי ציווי מלך אשור אחד מכהני שומרון וישב בבית אל ויהי מורה אותם איך ייראו את ה', דהיינו שגייר אותם. ואח"כ כתוב (שם ל"ג) את ה' היו יראים ואת אלהיהם היו עובדים כמשפט הגוים אשר הגלו אותם משם.

ו**ממשיכים** שם הפסוקים לתאר את מעשי הכותים לדורותם (שם ל"ד-מ"ו): עד היום הזה הם עושים כמשפטים הראשונים **אינם יראים את ה' ואינם עושים כחוקותם וכמשפטם וכתורה וכמצוה אשר צוה ה' את בני יעקב אשר שָׂם שמו ישראל.** ויכרות ה' אתם ברית ויצוו לאמר לא תיראו אלהים אחרים ולא תשתחוו להם ולא תעבדום ולא תזבחו להם. **כי אם את ה'** אשר העלה אתכם מארץ מצרים בכח גדול ובזרוע נטויה אותו תיראו ולו תשתחוו ולו תזבחו. ואת החוקים ואת המשפטים והתורה והמצוה אשר כתב לכם תשמרון לעשות כל הימים **ולא תיראו אלהים אחרים.** והברית אשר כרתי אתכם לא תשכחו ולא תיראו אלהים אחרים. כי אם את ה' אלהיכם תיראו והוא יציל אתכם מיד כל אויביכם, ולא שמעו כי אם כמשפטם הראשון הם עושים. ויהיו הגוים האלה יראים את ה' ואת פסיליהם היו עובדים גם בניהם ובני בניהם כאשר עשו אבותם הם עושים עד היום הזה.

ו**הנה** ישנה סתירה בהבנת דברי הפסוקים מיניה וביה, שמתחילה אמר הפסוק (פסוק ל"ג) **את ה' היו יראים** ובנוסף לכך את אלהיהם היו עובדים. ומיד אח"כ כתוב (פסוק ל"ד) אינם יראים את ה', ובסוף שוב אמר הכתוב (פסוק מ"ו) ויהיו הגוים האלה יראים את ה' ואת פסיליהם היו עובדים וכו'. והוא סתירה לכאורה האם היו יראים את ה' או לאו. שפעם אומר שהיו יראים את ה' ופעם קורא בהם אינם יראים את ה'.

ו**התירוץ** הוא, שהגם שאף לגוים אסור לעבוד עבודה זרה, אף לא בשיתוף, (שאחת משבע מצוות בני נח היא עבודה זרה כמבואר בגמרא סנהדרין דף נ"ו, וברמב"ם הל' מלכים פ"ט הל' ב'. וזוהי טעות מושרשת בפי ההמון שלגוים אין איסור לעבוד עבודה זרה בשיתוף, ופעמים רחוקות שהשתרבב לתוך איזה דברי האחרונים. ולא נזכר דבר זה בגמרא וראשונים וברמב"ם וכו', והוא הבנה מוטעית בדברי הרמ"א באו"ח סי' קנ"ו, אמנם שם קאי רק על שבועה שמזכירין קדושיהם בדרך כבוד בשיתוף עם שם שמים, שהוזהרו ישראל בזה ולא מצאנו שיהיה אסור בגוים. אבל לא על עבודה זרה (עיין מזה בשדי חמד כללים מערכת הגי סימן ו' סעיף י"ח)). אמנם עם כל זה אף שעובדים עבודה זרה, מכל מקום

יתכן לומר שעובדים בשיתוף ובתור אמצעי בינם לבורא, ויתכן לומר עליהם שיראים את ה' וגם עובדים פסיליהם.

וכמו שמצינו בגמרא (ממסות ק"י ע"ח) **עה"פ** (מלאכי א' י"ח) ממזרח שמש ועד מבואו גדול שמי בגוים ובכל מקום מוקטר מוגש לשמי, ומפ' בגמרא שקרו ליה אלהא דאלהיא. ועל כל פנים (רמ"י דבריס ד' י"ט) לא מנען הקב"ה מלטעות אחריהם אלא החליקם בדברי הבליהם לטרדם מן העולם. אמנם זהו דוקא לגוים אשר חלק ה' אלהיך להם. ועל כן בתורת גוים יכולים היו הכותים לעבוד עבודה זרה בשיתוף ולומר שהם יראים את ה' וגם עובדים פסיליהם.

ומה שבאו עליהם האריות בתחילת ביאתם לארץ, היה כי לא יראו את ה' כלל, ובעיקר שעברו עבירות כדוגמת שעשו אנשי כנען טרם בוא ישראל לשם, ולכן שלח ה' בם את האריות. ואח"כ קבלו על עצמם לעבוד את אלוהיהם רק כאמצעי ומליץ בינם לבורא כל עולמים, ולא כמהות לעצמה. וכמו שכתב כל זה הרד"ק (בספרו כ"מ).

אמנם אם אחד מישראל עושה כן הריהו מין, כמו שמונה הרמב"ם (הל' תשובה פ"ג ה"ז) וז"ל:
וכן העובד כוכב או מזל וזולתו כדי להיות מליץ בינו ובין רבון העולמים הוא מין.
עכ"ל. ולכן לא ניתן לישראל לעבוד עבודה זרה בשיתוף, כי כיון שעובד עבודה זרה בשיתוף ומאמין ביכולת מבלעדי יכולת ה', שוב גם העבודה שעובד ה' הוא מעין עבודה זרה, ולאו שם עבודת ה' אלהי ישראל עליה. ולא יתכן לומר עליו שירא את ה' כלל.

(**ועגלי** הזהב שעבדו ישראל בזמן בית ראשון, כבר כתבו באריכות במקומות רבים, גדולי ישראל ומפרשי התנ"ך כפשט פשוט, שלא התכוונו בזה לעבודה זרה כלל וכלל, אלא לעבוד לה' לבדו, ועם כל זה עברו ונענשו, כי לא יתכנו עבודה וקרבנות לה' אלא במקדשו, ובאופן שציוה הבורא בתורתו. וגם עוברים בזה על לאו של (שמות כ' כ') לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב, שקאי אפילו כוונתם לשמים כמו שפירש רש"י עה"פ הנ"ל.

וז"ל הרד"ק: (מ"ג י' ל') ויהוא ביער הבעל ולא ביער העגלים כי אותם נעשו לשם ה' ואף על פי כן היה חטא גדול כמו שכתוב לא תעשון אתי וגו' עכ"ל. וכן איתא בילקוט (רמז י"ט) שאף אותן שבעת אלפים איש, בזמן אליהו, אשר לא כרעו לבעל ולא נשקו לו, נשקו לעגלים אשר עשה ירבעם.

ואכן עובדי הבעל, לא עגלי הזהב בלבד, מצינו כמה פעמים שהרגו אותם בדבר ה', כמו שמצינו (מ"ט י"ח מ') ששחט אליהו את ארבע מאות נביאי הבעל בנחל קישון, וכן יהוא (מ"ג י' כ"ה) הרג את כל עובדי הבעל איש מהם לא השאיר).

וכאשר שלח מלך אשור אחד הכהנים אל הכותים, גייר אותם. אמנם כיון שהכהן בעצמו היה עובד עבודה זרה לפני כן וכו', לכן לא הפרישם הכהן אלא מעבודה זרה גמורה, דהיינו להאמין שאכן יש יכולת מבלעדי ה'. אמנם לא הפריש אותם מלעבוד עבודה זרה על כונה שתהיה מליצה בינם לבין מצוי ראשון בורא שמים וארץ.

או כיש המפרשים שהכהן ציוה עליהם והפריש אותם גם מזאת, אמנם הם שמעו לו, רק בדברים שידעו שאם לא ישמעו לו בזה יחזרו עליהם האריות. אמנם בענין העבודה זרה בשיתוף, לא שמעו אליו, ועבדו עבודה זרה בשיתוף ובתורת מליץ ואמצעי בינם לבין ה'.

וכן הפרישם הכהן מעבירות החמורות וטומאות הגוף. ובנוסף לזה קבלו עליהם קיום של איזה מצוות מן התורה, אבל קיימו המצוות באופן הנוטה למינות, ללא דקדוקי ופירושי חכז"ל, אלא כפי הבנתם החלושה בדברי הכתובים ובהסבר הכהן שגיירם. באופן שלהלכה אין בציור קיום מצות הכותים, בדרך כלל, ציור של קיום מצוה דאורייתא, ועאכ"ו לא קיום מצוה דרבנן.

והנה אם לא היה הכהן מגייר אותם, אלא מורה אותם את הדרך הזו, בתורת שהם גוים, לא היה בזה חסרון ופגם כל כך, כי הלא סוף כל סוף גוים המה וכו'.

ובאמת שהגם שגייר אותם הכהן, אמנם לא נעשו מינים ואפיקורסים מישראל, וגם לא הקיאה הארץ אותם. כי הגירות הזו לאו כלום היא ונשארו גוים כמו שהיו, כי גר שלא קבל עליו לשמור את כל מצות התורה שבכתב **ושבעל פה** לא נתגייר כלל. ולכן הפסוק באמת מחשיב אותם לגוים.

ולכן בתורת גוים יאמר עליהם שהם **יראים את ה'**, אמנם בתורת ישראל **אינם יראים את ה' כלל.** ולזה מדייק הפסוק: ואינם עושים כחוקותם וכמשפטם וכתורה וכמצוה אשר **צוה ה' את בני יעקב אשר שָׂם שמו ישראל** וכו' כל המשך הפסוקים. כי בתורת ישראל (כלומר אם היו ישראל) אינם יראים את ה' כלל. אמנם כיון שבאמת גוים הם לכן אומר עליהם הפסוק שהם יראים את ה', ובזה יבואר כל המשך הפסוקים.

וזהו כוונת רש"י (פסוק ל"ד) וז"ל: אינם יראים את ה', **יראה שלימה כמשפט ישראל** וכו'. **ואינם עושים כחקותם וכמשפטם שהיה עליהם לעשות משנתגיירו,** אלא כמו שהורם הכהן שהיה מן השומרונים שהיו עובדים עבודה זרה, עכ"ל.

וכמו שכתב הרלב"ג (בפסוק מ"ח) וז"ל בא"ד: **ולזה הוא מבואר שלא היו יראים את ה'** שאם היו יראים את ה' לא היו עובדים ע"ג. **ולזה לא נחשבו לגרים אמיתיים,** כי הגרים האמיתיים הם כמו ישראלים. כי הם לא קבלו עליהם לקיים התורה, אך עבודת אלהיהם. **ולזה הם משוללים מיראת הש"י ומהיותם במדרגת ישראל.** כי הישראל אף על פי שחוטא זכו לו אבותיו אל שיהי' מישראל, **אך הגר לא יהיה גר אם לא יקבל עליו כל מצות התורה כי התורה זאת בלתי קבלת תוספת וגרעון,** כמו שנזכר במקומות מהתורה. עכ"ל.

כד

והנה אם היו הכותים יודעים שהם גוים וממלאים חובתם בתור גוים, לא היו ישראל מרחיקים אותם יותר משאר גויי הארצות.

אמנם כאשר באו הכותים לבני הגולה שעסקו אז בבנין בית שני, (עזרא ד' ג'-ג') ויגשו אל זרבבל ואל ראשי האבות ויאמרו להם נבנה עמכם **כי ככם נדרוש לאלהיכם ולו אנחנו זובחים מימי אסר חדון מלך אשור המעלה אותנו פה.** ויאמר להם זרובבל וישוע ושאר ראשי האבות לישראל לא לכם ולנו לבנות בית לאלקינו כי אנחנו יחד נבנה לה' אלקי ישראל וגו'.

דהיינו שהחשיבו הכותים את עצמם לעובדים **לאלהי ישראל,** כראוי וכיאות לישראל.

וכמו שטענו לראשי האבות, כי **ככם** נדרוש לאלהיכם, שטענו שעבודה זרה בשיתוף זו היא עבודת אלהי ישראל. ועוד העיזו בחוצפתם לאמור שיסייעו בבנין בית המקדש **כי אל אחד לכולנו**. וזהו שקר וכפירה נוראה שהרגישו ראשי האבות (שהיו בתוכם נביאים ובראשם זרובבל ואנשי כנסת הגדולה והפסוק מעיד עליהם (זכריה ג' ח') כי אנשי מופת המה) שבשום פנים ואופן לא יתכן ליתן הסכמה באיזה שהוא אופן לשקר וכפירה כזו.

ואם היו יודעים הכותים וטוענים שהם גוים וממלאים חובתם בתורת גוים, לא היו ראשי האבות מרחיקים אותם כל כך, מפני דרכי שלום וכו'. אמנם בגלל ששמרו מצות רבות ודקדקו בהן, ואדרבא כל מצוה שהחזיקו בה כותים דקדקו בה יותר מישראל (מלחמת גבלכות דף מ"ז ע"ב, וכמובן כפי הנמסת המוטעית בגדרי המלוה) **וטוענים הם עוד שעובדים הם לאלהי ישראל.** לכן פחדו ראשי האבות שאם יקבלו אותם ישראל לסייע בבנין בית המקדש, יראה כאילו הסכימו ישראל לשקר נורא הזה שזו היא עבודת אלהי ישראל, ואלהי הארץ הוא אלהי כולם, ועבודתם כעבודתנו, שהוא עקירת כל האמונה וכל התורה. לכן השיבו להם: לא לכם ולנו לבנות בית לאלהינו. אלהינו דייקא ולא אלהיכם, שאין לכם חלק ונחלה בו.

ועיין במלבי"ם שכתב וז"ל: נבנה עמכם כי ככם נדרוש לאלהיכם, **הכותים היו עובדים בשיתוף, כמו שכתוב, את ה' היו יראים ואת אלהיהם היו עובדים וכו'.** ויאמר לא לכם ולנו, השיב שאי אפשר שתשתתפו עמנו בעבודת ה' ותעזרו להיות לכם חלק בהבית, כי אנחנו יחד נבנה לה' אלהי ישראל ששם אלהי ישראל מורה על השגחתו הפרטית המיוחדת על ישראל בבלי אמצעי, **ואין עמו אל נכר ושום עבודת שיתוף כפי מנהגכם לשתף שם שמים ודבר אחר,** עכ"ל.

ומחמת שהכותים החציפו לומר ולטעון שהם ישראל, ודורשים לאלקי ישראל, וכלשונם: כי **ככם** נדרוש לאלהיכם. והאריכו בכזביהם אלו כידוע מדברי הפסוקים וחכמינו ז"ל. לכן חששו ורעדו מזה ראשי האבות לבית ישראל שיבואו אנשים מישראל לטעות אחריהם לומר שאכן זוהי עבודת אלהי ישראל, ויתכן לעבוד עבודה זרה ולהשאר ישראל. וכמו שאכן כן הוה, שנתחתנו עמהם מן שרי יהודה כמו שכתוב בנחמיה (ו' י"ח). וכמו שכתוב ביוסיפון שאכן לאחר זמן טעו מישראל אחר הכותים. ולכן לא די לומר עליהם שהם גוים סתם אלא גזרו חכז"ל על הכותים גזירות הרחקה יותר מכל גוי.

וכדאיתא במדרש תנחומא (ויצא פרשה ג') וז"ל: מה עשה עזרא וזרובבל ויהושע, קבצו את כל הקהל אל היכל ה', והביאו שלש מאות כהנים ושלש מאות שופרות ושלש

מאות ספרי תורה ושלש מאות תינוקות, והיו תוקעין, והלוים היו משוררים ומזמרין ומחרימין ומשמתין ומנדין את הכותיים בסוד שם המפורש ובכתב הנכתב על הלוחות ובחרם בית דין העליון ובחרם בית דין התחתון, שלא יאכל אדם מישראל פת כותי. מכאן אמרו האוכל פת כותי כאוכל בשר חזיר, **ואל יתגייר כותי בישראל,** ואל יהא להם חלק בתחיית המתים, שנאמר (עזרא ד' ג') לא לכם ולנו לבנות בית לאלהינו, וכתיב (נחמיה ג' כ') ולכם אין חלק וצדקה וזכרון בירושלם, וכתבו וחתמו ושלחו את החרם לכל ישראל שבבבל, והם הוסיפו עליהם חרם על חרם, והמלך כורש קבע עליהם חרם עולם, שנאמר (עזרא ו' י"ג) וְאַלָּהָא דִּי שַׂכִּן שְׁמֵהּ תַּמָּה יְמַגַּר כָּל מֶלֶךְ וְעַם דִּי יִשְׁלַח יְדֵהּ לְהַשְׁנָיָא וגו', עכ"ל.

וזה רמזו לנו חכמינו ז"ל, באמרם **כי הנה הסתיו עבר זו מלכות כותים שמסיתה את העולם ומטעה אותה בכזביה** שתהיה מלכות לפני ביאת משיח צדקינו שכל קיום המלכות זו אינו אלא הכחשת אלהי ישראל רח"ל, וכל חפצם ומאווים אינו אלא להמריד כל העולם כולו על הקב"ה, ובפרט ובעיקר את עמו ישראל היה לא תהיה, ועוד תטעה את העולם בכזביה שהיא מלכות ישראל ח"ו.

ושוב גם כמו אצל הכותים, שאם לא היתה מלכות זאת מתייסדת על ידי אנשים הנקראים בשם ישראל, ולא נקראת בשם ישראל, אין בה שום איסור, כי לגוים מותר ואפשר להקים מלכות וממשלה. וכן אין הגוים משועבדים לתורה ולמצוות, ואין להם שום איסור ב"חופש הדת" ודמוקרטיא וכו' וכו'.

אמנם הכפירה מונחת בכך, שטוענים שהם **מדינת ישראל, וכוללת תחתיה חלק גדול מעם ישראל, ומודיעה גלוי לכל העמים שעם ישראל הוא עם חפשי מהמצוות,** ולא עם שמשועבד לה' אלקיו לתורתו ומצותיו ח"ו. ושעם ישראל אינו עם שבוטחים ומצפים לישועתו וגאולתו ית' ח"ו. ולכן כל קיום מדינה זו הוא כפירה נוראה בה' אלקי ישראל.
(ועיין עוד במה שנבאר זה בפרקים הבאים. ועל ענין הכפירה כיון שנקראים בשם ישראל בפרק קה, עמוד 185).

וגם יהיו לה רבנים וגדולים כדוגמת כהני במות כמו שהיו לכותים, שיחברו את כל ההכחשה הזאת באלהי ישראל, עם התורה והמצוות, ויחברו בחיבור את אשר לא ניתן להתחבר, דהיינו אמונת אלקי ישראל ותורתו הקדושה ומצוותיו ית' עם המדינה הציונית שהיא היא עצם הכחשת כל האמונה באלקי עולם ובתורתו ובמצוותיו.

ועוד יעיזו לדרוש ולהטיף לשמירת התורה והמצוות כדי "להגן על המדינה" "ולשמור על בטחונה" רח"ל. או שידרשו על התחברות לאפיקורסים ולאפיקורסות, כדי לתת [כלשונם הטמא:] "צביון דתי" להכחשת האמונה בהשי"ת כולה שקרויה "מדינת ישראל". וזו ממש דוגמת עבודת אלהי הארץ הכותית אשר אין לזה שייכות עם עבודת אלקי ישראל. (ובכמה אופנים הוא עוד גרוע מהכותים, ומכל מקום מצליחים הם להטעות את ישראל בכזביהם אלפי פעמים יותר מן הכותים בזמנם).

ועוד ענין השוה ומשוה בין מדינה זו לבין כזבי הכותים, הוא על פי דברי המלבי"ם (שם בעזרא ד' פסוק ג') וז"ל: וגם לעומת שחשבו הכותים כי הוא אלהי הארץ (היינו ארץ ישראל), וכולם שותפים בעבודתו, השיבו להם (ראשי האבות לבית ישראל) שהוא רק אלהי ישראל, וישראל בחר לסגולתו, לא אלהי הגויים הגרים בארץ, עכ"ל.

שגם זה הוא עיקר גדול בהשקפת הכותים שכולה מינות נוראה, שכל הדר בארץ ישראל, יהיה מי שיהיה, יש לו איזה שייכות עם אלהי ישראל וקדושת ישראל. ולכן נקרא עבודת ה' שעבדו בשם **עבודת אלהי הארץ**. והכותים היו חזקים מאוד בהשקפה זו, כי היה להם על זה ניסים ומופתים נוראים בענין האריות שהיו להם.

וכמו שכתוב (מ"ב י"ז כ"ה-כ"ז) ויהי בתחילת שבתם שם לא יראו את ה', וישלח ה' בהם את האריות, ויהיו הורגים בהם. ויאמרו למלך אשור לאמר הגוים אשר הגלית ותושב בערי שמרון לא ידעו את **משפט אלהי הארץ**. וישלח בם את האריות והנם ממיתים אותם כאשר אינם יודעים את משפט אלהי הארץ. ויצו מלך אשור לאמר הוליכו שמה אחד מהכהנים אשר הגליתם משם וילכו וישבו שם **ויורֵם את משפט אלהי הארץ.**

והגם שלא זו היתה כוונת השי"ת ללמד ולהראות בענין האריות, אלא להפרישם מתועבת שבעה עממים שהיו לפניהם בלבד. כדי שלא יטמאו כל כך את ארץ הקודש. ולא להראות בשום אופן שיש לקיום המצות באופן כזה שייכות עם עבודת אמת לאלהי אמת הוא אלהי ישראל. מכל מקום נקבע אצלם שכל הדר בארץ ישראל, יש לו שייכות עם אלהי ישראל וקדושת עם ישראל.

וגם מטעות זה פחדו ראשי האבות, מנהיגי ישראל האמיתיים שהיו אז, ודייקו לומר להם: לא לכם ולנו וגו', כי המציאות שאתם גרים בא"י אינה נותנת לכם שום חיבור עם קדושת ישראל, והנכם גוים כפי שהייתם, ותו לא. ודרישתכם לאלהי ישראל יכולה להיות כמו שמותר לקבל קרבן עולה מגוי, אבל לא שיאמר שהוא ישראל ועובד לאלהי ישראל, כל זמן שהוא אכן גוי.

ונראה עוד בחוש שעיקר כזבי מדינה זו, הם ממש כזבי הכותים הנ"ל, שכל הדר בארץ ישראל נקרא כבר יהודי. גם אותם ריבי רבבות גוים גמורים שמעלים הציונים מכל ארצות תבל, ולומדים את שפתם העברית הטמאה, ומשרתים בצבאם הטמא, וקצתם מקבלים כתבי-כזבי עדות שהתגיירו כדת וכדין אצל רבני הכותים גרורי הבעל הציוני. וכל יהדותם היא שדרים הם בא"י ומטמאים אותה ביחד עם המינים הציונים פורקי עול מזרע ישראל.

וכפירה זו לא זוכה כלל לשום מחאה, ובודאי שלא מהחרדים המשתתפים בממשלת המינים. אדרבה הם שותפים גמורים למינות וכפירה זו, שמיום קום מדינה זו עד עתה שותפים הם לכל מפעל ה"עליה" הציוני, שעניינה הוא להעלות לא"י אפילו מחללי

שבתות ופורקי עול, אף על פי שאין זה אלא טמאוי הארץ במדה איומה ונוראה, וכמו שיבואר לקמן שהיא מינות וכפירה לחשוב שיש מצוה למי שלא יהיה (גם למחללי שבתות ופורקי עול וכו') לעלות לא"י וזו היא הכחשת כל התורה כולה.

וכמו שביאר באריכות בספר מחולת המחנים (שהיה מגדולי תלמידי החת"ס סופר), שאותן שאינם שומרים תורה ומצות ואף על פי כן עומדים לפני הספר תורה באימה ויראה, הוי זה כמו כל בעלי המגשמים שעומדים לפני תמונתם באימה יתירה, ואם כן ספר תורה שלו אסור בהנאה, ובית הכנסת שלו הוא צלם בסתר הלב, ועליו הכתוב אומר (דברים כ"ז ט"ו) ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה תועבת ה' מעשה ידי חרש ושם בסתר, וכתב שם שזהו ענין שאמרו חכז"ל (סנהדרין ק"ג ע"ב) במנשה שהעמיד צלם בהיכל. גם כתב שחמור אצלו מורא מקדש יותר מחילול שבת, הוא עבודה זרה גמורה, ומורא מקדש שלו בעצמו הוא הוא העבודה זרה שעובד, והיא עבודה זרה בסתר הלב רח"ל, ויעוי"ש בדבריו הקדושים שמאריך בראיות הרבה מש"ס וראשונים.

והוא על פי יסוד דברי הרמב"ם בספר המצות (מצוות עשה ז') וז"ל: ועל זה הצד תשבע אומתנו בשם משה רבינו מה נכבד שמו כאילו הנשבע נשבע באדון או במי ששלחו, וכל עת שלא יכוין הנשבע זה, ונשבע באחד הנבראים להאמינו שיש לאותו הדבר אמתת עצם עד שישבע בו כבר עבר ושיתף דבר אחר עם שם שמים, אשר בא הפירוש (קוהלת מ"ה ע"ב) כל המשתף שם שמים עם דבר אחר נעקר מן העולם וכו' עכ"ל ויעו"ש.

ומבואר בזה שאפילו משה רבינו ע"ה או כל קדושה שבעולם אם מפרידים אותה מכוונת התוה"ק, הופכת לעצמיות בדעת המכוין, ואז היא עבודה זרה בשיתוף או בלבד רח"ל. והיא היא עבודת אלהי הארץ אצל הרבנים הציונים הדתיים והחרדים, שמחשיבים את התורה והמצוות כאמצעי להגן על רעיון המדינה שכל כולה היפך התורה והמצות, וכל האלהים שלהם הינו אלהי הארץ דוקא, שהוא לצורך הארץ. והוא ענין עמוק מאד מבהיל ונורא, והוא עצם שער הנו"ן של הסטרא אחרא המתגלה בעקבתא דמשיחא.

והיה צורך לבאר ענין זה היטב אך אי אפשר כעת, ובהמשך דברינו בתשובה זו יבואר הענין ביתר שאת, אמנם המתבונן היטב יבין עד היכן הדברים מגיעים, כתוצאה מחיבור תורה ומצוות עם המדינה הציונית, כפי שעושים החרדים הציונים, עד שעצם קיום התורה והמצוות יכול לגעת ולהתחבר למינות, ולהחשב גופא כמינות ואפיקורסות רח"ל, כמבואר לעיל בשם ספר מחולת המחנים אצל מי שמורא מקדש חמור אצלו משמירת שבת. והדברים מבהילים.

וישוב הארץ כזה של הציונים וגרוריהם, אינו כלל כמו מורא מקדש שחמור אצל האדם יותר משמירת שבת, שעליו כתב במחולת המחנים שהיא עבודה זרה גמורה. שבמורא מקדש כזו מצוה מיהא איכא, אלא כיון שהוא חמור אצלו יותר משמירת שבת, לכן מקבל דין של עבודה זרה. אמנם בישוב הארץ כזו כשל הציונים וגרוריהם, אין בו

שום מצוה. אדרבא עבירה גדולה ונוראה וחמורה מאוד איכא בזה (וכמו שעוד נבאר זה בהמשך בפרק עז (עמוד 144) ועוד).

וחיבור ישוב הארץ כזה, עם ציור של שמירת תורה ומצוות, ועוד שמסבירים שבזכות התורה ומצוות של החרדים מתקיים ישוב הארץ הנורא הזה של המינים הציונים, הופך את כל קיום התורה והמצות (של הטועים בכך) **לתורה חדשה שכולה מינות רח"ל.** וזו היא מלכות כותים שאמרו חז"ל שמטעה את העולם כולו בכזביה טרם ביאת המשיח.

וטרם ביאת משיח צדקינו חייבת אותה מלכות כותים לעבור מן העולם, כי בה דוקא טמון כל כח הכפירה והסטרא אחרא שצריך לכלות מן העולם טרם עת קץ, **ואליה דייקא רמז ר' עזריה בקראו עליה את הפסוק כי יסיתך אחיך בן אמך, כי הציונים מיסודם באו בתולדתם הגשמית מזרע ישראל** (ברובם), **אמנם שהם בני אמך בלבד אבל לא בני אביך בשמים, כי אין להם שייכות לקדושת ישראל** ודי למבין.

ונראה בהדיא שמהפסוק כי הנה הסתיו עבר הגשם חלף הלך לו, שלומד ממנו בשהש"ר את ביטול מלכות כותים מן העולם, מאותו פסוק גופא לומד התיקוני זהר את העברת שלטון הערב רב מן העולם, ולפי שניהם תנאי הוא במהלך הגאולה, ואלו מאמרי חכז"ל במדרש ובתיקוני זהר האחד הוא ביאור על השני, דהיינו שמלכות כותים הנזכרת במדרש היא היא שולטנו דערב רב הנזכר בדברי התיקונים.

כו

ואחר שפירש המדרש שה"ש את ענין ביטול מלכות כותים, שכבר פירשנוהו לעיל, איתא שם וז"ל: התאנה חנטה פגיה, א"ר חייא בר אבא סמוך לימות המשיח **דָּבָר גדול בא לעולם והרשעים כלים.** והגפנים סמדר נתנו ריח, אלו הנשארים ועליהם נאמר (ישעיה ד' ג') והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים. עכ"ל המדרש.

והוא ככתוב בנבואת עמוס הנ"ל, שיהיה כליון הרשעים קודם ביאת המשיח, וזה יהיה במהלך ביטול הממלכה החטאה.

ובאמת יסוד זה הוא פסוקים מפורשים בעוד מקומות רבים בדברי הנביאים. ואחד מהם, הוא דבר ה' ביד הנביא ירמיהו, (ירמיה כ"ג י"ט-כ') הנה סערת ה' חֵמָה יצאה וסער מתחולל על ראש רשעים יחול. לא ישוב אף ה' עד עשותו ועד הקימו מזימות לבו, **באחרית הימים תתבוננו בה בינה.** (ופסוק כמוכים גם מחכ נקפיטל ל' כ"ג-כ"ד).

וכתב על זה הרד"ק וז"ל: **והנבואה הזאת עתידה, לימות המשיח, כי אז יכלו הרשעים כולם.** באחרית הימים, זהו בימות המשיח ואז תתבוננו בזאת הנבואה. כי עד אותם הימים הרי אתם כאילו אינכם מתבוננים בה לפי שאינכם רואים כליון הרשעים. עכ"ל.

וז"ל המצו"ד: לא ישוב, **לא ישוב מהם חרון אפו** עד יעשה ויקיים מחשבות לבו. באחרית הימים, רצה לומר **אם יתמהמה הנה בסוף הימים כשתתקיים תתבוננו בה שלא שב ה' מחרון אפו עם כי נתארך הזמן**. עכ"ל.

והמתבונן שם בכל הנבואה ובדברי המפרשים על זה, יראה שגם כאן תלה הכתוב את כל הפורענות כתוצאה מן ההתברכות שלום יהיה להולך בשרירות לבו, וכמו שכתוב שם: (ירמיה כ"ג ט"ו-י"ח) לכן כה אמר ה' צבאות על הנביאים, הנני מאכיל אותם לענה, והשקיתים מי ראש, **כי מאת נביאי ירושלים יצאה חנופה לכל הארץ.** כה אמר ה' צבאות אל תשמעו על דברי הנביאים הנבאים לכם מהבילים המה אתכם **חזון לבם ידברו** לא מפי ה'. **אומרים אמור למנאצי דיבר ה' שלום יהיה לכם וכל הולך בשרירות לבו אמרו לא תבוא עליכם רעה.** ועל זה אמר הפסוק (שם י"ח) כי מי עמד בסוד ה' וירא וישמע את דברו, מי הקשיב דברו וישמע, הנה סערת ה' חֵמָה וגו' כנ"ל.

ונראה איך תואמים דברי הנבואה הזאת דקאי על אחרית הימים. עם נבואת התורה על הדור האחרון בפרשת נצבים שהבאנו לעיל, שהפורענות בדור האחרון תהיה כתוצאה מההתברכות של שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך, ועל זה בא העונש של כמהפכת סדום ועמורה וגו'.

והנם שעתה באחרית הימים קודם ביאת המשיח, ידוע לכל שאין לנו נבואה ונביאים, ובמילא גם אי אפשר למאן דהו לשקר ולטעון ששמע מפי ה' כנביא, ששלום יהיה להם. אעפי"כ הנה כבר כתב רש"י (שמות ז' ו') וז"ל: וכן כל לשון נבואה, אדם המכריז ומשמיע לעם דברי תוכחות, והוא מגזירת (ישעיה נ"ז י"ט) **ניב שפתים** (משלי י' ל"ב) **ינוב חכמה**, (ש"ב י' י"ג) ויכל מהתנבות דשמואל, **ובלע"ז קוראין לו פרידיג"ר** (פרעדיגען) עכ"ל. (ופרעדיגער הוא מטיף, כידוע).

וכן עיין בדברי המלבי"ם (סופע ט' ז' חלק ביאור המילים) שמסביר את השמות השונות שבהם נקראו הנביאים. וכתב שם בא"ד וז"ל: בשם נביא נקרא על ידי ניב שפתיו שינובב אל העם דברי מוסר ודעת, עכ"ל. ולכן גם נביאי השקר נקראו בשם נביא סתם, שגם הם דורשים ומדברים אל העם. (מה שאין כן שאר השמות כמו חוזה וצופה וכו' שמיוחדים לנביאי האמת האמיתיים, שאכן, צופים ורואים).

ולכן, הנביאים האמורים כאן, הם הדרשנים והרבנים למיניהם הדורשים (פרעדיגען) דרשות של דופי, שהם רבני השוא והשקר המצויים בדורינו וכל אותם המקובלים למיניהם ודומיהם, אשר הרואה יראה שמהם יצאה חנופה לכל הארץ, כנבואת ירמיה.

והמטיפים הנ"ל מבטיחים את העם כי שלום יהיה להם, ומאום לא יקרה למנאצי ה' בארץ הקודש ובירושלים, והמדינה הציונית לבטח תתקיים עד ביאת המשיח, רח"ל מהאי דעתא שבשתא. אשר הוא סותר את עיקרי אמונתנו בשכר ועונש, והוא בניגוד גמור לדברי התורה שארץ ישראל אינה מקיימת עוברי עבירה, ומכל שכן עוברים להכעיס.

ובניגוד ליסודות רבים אחרים מתוה"ק, שכבר בארנו מקצתם ובעזה"י עוד נפרשם בהמשך.

כז

ועוד בירמיה (ד' כ"ו - כ"ז): **עד מתי אראה נס אשמעה קול שופר. כי אויל עמי אותי לא ידעו, בנים סכלים המה ולא נבונים המה, חכמים המה להרע ולהיטיב לא ידעו. ראיתי את הארץ והנה תהו ובהו ואל השמים ואין אורם. ראיתי ההרים והנה רועשים וכל הגבעות התקלקלו. ראיתי והנה אין האדם וכל עוף השמים נדדו. ראיתי והנה הכרמל המדבר** (תרגום יונתן: חזיתי והא ארעא דישראל דהוה מנצבא ככרמלא תבת למהוי כמדברא. וביאורו לפי המפרשים: ארץ ישראל שהיתה נטועה ככרמל שהיא מקום תבואה ועץ פרי שבה להיות שממה כמדבר) **וכל עריו נתצו מפני ה' מפני חרון אפו. כי כה אמר ה' שממה תהיה כל הארץ וכלה לא אעשה.** (רד"ק: כמו שהבטחתים בתורה (ויקרא כ"ו מ"ד) לא מאסתים ולא געלתים לכלותם).

ורבם של ישראל רבינו חיים ויטאל זיע"א, בהקדמתו על שער ההקדמות (הנדפסת בתחילת עץ חיים, עמ' ג') כתב וז"ל: שמוע שמעתי נאקת ירמיהו הנביא מתנודד ומתמרמר במר נפשו באומרו עד מתי אראה נס אשמעה קול שופר כי אויל עמי אותי לא ידעו וגו' ראיתי את הארץ והנה תוהו וגו' ראיתי והנה הכרמל וגו' כי כה אמר ה' שממה תהיה כל הארץ וכלה לא אעשה וגו'. **הציקתני רוח בטני לבאר פסוקים האלו הנאמרים באמת על ידי ירמיה הנביא ע"ה בדרך נבואה על הדור האחרון הזה,** בהיותו מתמרר על אורך גלותינו נותר משעורו, עכ"ל.

ובהמשך שם מביא המהרח"ו ז"ל ראיה לדבריו, שהתאונן הנביא עד מתי אראה נס שכוונתו על עיכוב ביאת המשיח. ונס הוא הנס והדגל של המשיח, הנזכר בזוה"ק משפטים (מ"ג ק"כ ע"ב). ואח"כ אשמעה קול שופר, זהו השופר של קבוץ גלויות כמו שכתוב (ישעיה כ"ז י"ג) והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים וגו'. ואם כן **הנבואה הזאת סובבת והולכת** (לא רק על זמן בית ראשון כי אם בעיקר) **על סוף זמן הגלות שכבר היה ראוי המשיח לבוא בו. והוא הגלות אחרון הקשה מן הראשון האמור בדברי גדולי ישראל.**

והמעיין ולומד סביב לפסוקים אלו (בקאפיטל ד' וה') שם בירמיה, ימצא אכן תיאור מדויק של מצב דורינו בכלל, ובעיקר את תיאור הכפירה והמרידה של המדינה הציונית. וכמו שכתוב שם בהמשך (ירמיה ה' י"ב ו"ג) כי בגוד בגדו בי בית ישראל ובית יהודה נאום ה'. **כחשו בה' ויאמרו לא הוא, ולא תבוא עלינו רעה, וחרב ורעב לא נראה.** וכנ"ל. שזו היא הכפירה של מדינת הציונים, ושל הרבנים התועים ומתעים אחריה, אשר על זה מבטיחה התורה והנבואה שיהיה מה שיהיה באה"ק באחרית הימים, ה"י.

כח

ועוד נראה שגם זה נכלל בדברי הנבואה (מיכה ג׳ ט׳-י״ב): שמעו נא זאת ראשי בית יעקב וקציני בית ישראל המתעבים משפט ואת כל הישרה יעקשו. **בונה ציון בדמים וירושלים בעוולה.** ראשיה בשוחד ישפוטו וכהניה במחיר יורו ונביאיה בכסף יקסומו, **ועל ה' יִשָּׁעֲנוּ לאמר הלא ה' בקרבנו לא תבוא עלינו רעה. לכן בגללכם ציון שדה תחרש וירושלים עִיין** (רד"ק: גלי אבנים, שיהרסו האויבים ויתנו אבן על אבן ויהיו אבני הבנין לגלים) **תהיה והר הבית לבמות יער.**

ומיד ממשיך הנביא (פס ד׳ ו׳ וז׳): והיה באחרית הימים יהיה הר בית ה' נכון בראש ההרים ונישא הוא מגבעות ונהרו עליו עמים. והלכו גוים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' ואל בית אלהי יעקב, ויורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים. וגומר שם כל עניני הגאולה העתידה בב"א.

ופי׳ שם המלבי"ם, שהנביא רצה לומר **שעכשיו ציון שדה תחרש וגו' ותשאר כן שממה וחרבה עד אחרית הימים שאז תשוב ותבנה על ידי שנלך בשם ה' אלקינו.** (וזהו אותו יסוד שראינו בפסוקי התורה בפרשת נצבים ובפסוקי נבואת יחזקאל ישעיה וירמיה שהבאנו מקודם בפרק ט (עמוד 34), שפשיטא לפי כולם שבזמן הגאולה תהיה ירושלים וכל א"י במצב של חורבן ושממה).

אמנם עכשיו שראינו לעינינו, את התגשמות המלאה של תחילת דברי הנבואה: **בונה ציון בדמים וירושלים בעוולה.** באופן שמתיישב על פשוטו הרבה יותר מזמן בית ראשון **ושני.** (עיין ברד"ק שנדחק איך יתכן לומר על זמן בית ראשון בונה ציון בדמים, וכי שרי יהודה וירושלים נחשדו להיות רוצחי דם נקי ח"ו. ופי' **שבדמים** פירושו: בכסף הבא לידם שלא ביושר ועל ידי גזל. ועל פי התרגום שאמר שהכוונה בדמים ממש, פי' הרד"ק שהכוונה שלקחו כופר נפש מרוצחים לא להענישם כמו שצריך ועי"כ נחשב להם כאילו בנו ביתם בדמים).

מן ההכרח לומר **שקאי על בנין ציון וירושלים על ידי הציונים הארורים,** שהוא כפשוטו ממש נבנית על דמים רבים של אחב"י שהפקירו כצאן לטבח עבור מדינתם הטמאה. הן אותם אלפי אלפים שהפקירו דמם כמים במלחמה העולמית השניה, עם המשפט: **כי רק בדם תהיה לנו הארץ** (כמובא המכתב של ראשי הציונים הזה עם הפתגם הנ"ל בספר מן המצר עמוד צ"ב). **ומעשים נוראים שעשו לעכב הצלת עם ישראל.** (עיין דבר זה ביתר ביאור בפרקים קמא-קמב, עמ' 234-231) **חוץ מדם אלפים ורבבות שנהרגו עבור מדינתם הטמאה במלחמתם ועל ידי התגרותם באומות ועצם קיום המלוכה לעם ישראל קודם ביאת המשיח.**

וז"ל המלבי"ם (פתלק פיתור המיליס): בונה ציון בדמים וירושלים בעוולה, ואמר (תקקוק ג׳ י״ג) הוי בונה עיר בדמים וכונן קריה בעוולה, שכונן הוא גמר הבנין, שמציין **שעיקר הבנין הוא בדמים ורצח, וגם אחר שנבנתה העיר תתמיד בה העוולה שזה כולל כל מה שהוא נגד היושר** וכו', עכ"ל.

וכן הוא ממש כאן שכל בנין מדינתם הוא אך ורק על ידי שהפקירו את עם ישראל כצאן לטבח, וכל זמן קיומה עלי אדמות מתמידים בה העוולות והתמדת העברה על כל המצות כולן עשה ולא תעשה וראשיה בשוחד ישפוטו וכו', ועוולתה הגדולה ביותר היא שעצם קיומה היא מנגד לדעת תורתינו הקדושה. (כמו שבעזה"י עוד יתבאר בהמשך התשובה).

ועוד יש אנשים הקוראים לעצמם "דתיים" ומשתתפים עמהם בממשלתם, ובטוחים שמדינה זו תגן עליהם ותעמוד לעד ולנצח. **ומעיזים עוד לומר שבוטחים בשם ה',** ולא תבוא עליהם רעה.

ובגמרא (סנה' קג"ע ע"ב): תניא ר' יוסי בן אלישע אומר, **אם ראית דור שצרות רבות באות עליו צא ובדוק בדייני ישראל.** שכל פורענות שבאה לעולם לא באה אלא בשביל דייני ישראל, שנאמר (מיכה ג' ט'- י"ב): שמעו נא זאת ראשי בית יעקב וקציני בית ישראל המתעבים משפט ואת כל הישרה יעקשו, בונה ציון בדמים וירושלים בעוולה, ראשיה בשוחד ישפוטו וכהניה במחיר יורו ונביאיה בכסף יקסומו ועל ה' יִשָּׁעֵנוּ וגו' **רשעים הן אלא שתלו בטחונם במי שאמר והיה העולם.** לפיכך מביא הקב"ה עליהן שלש פורעניות כנגד שלש עבירות שבידם, **שנאמר לכן בגללכם ציון שדה תחרש וירושלים עיין תהיה והר הבית לבמות יער. ואין הקב"ה משרה שכינתו על ישראל עד שיכלו שופטים ושוטרים רעים מישראל** שנאמר (ישעיה א' כ"ה-כ"ו) ואשיבה ידי עליך ואצרוף כבור סיגיך ואסירה כל בדיליך ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך כבתחילה (אחרי כן יקרא לך עיר הצדק) וגו'. ע"כ לשון הגמרא.

והדור שצרות רבות באות עליו, הוא ללא ספק דורינו זה שקודם ביאת המשיח, שיהיה בו הבירורים הגדולים האמורים בא"י, אשר לא יזכו להנצל מזה אלא מתי מספר.

וכמאמר חכמינו ז"ל בסנהדרין (נ"ח ע"ב) וז"ל: אמר רבי יוחנן, אם ראית דור שמתמעט והולך חכה לו, שנאמר (תהלים י"ב כ"ח) כי אתה עם עני תושיע. **אם ראית דור שצרות רבות באות עליו כנהר חכה לו,** שנאמר (ישעיה נ"ט י"ט) כי יבוא כנהר צָר רוח ה' נוססה בו. וסמיך ליה (שם כ') ובא לציון גואל. ופי' רש"י: נוססה, כמו כמסוס נוסס וכמו יאכלם סס, **רוח המקום נוקבת ומחרבת אותן עם הצרות הבאות שאף הוא מתכוין להשמידם.** עכ"ל.

(**וגם** מאמר גמרא שבת הנ"ל הוא מיד אחר הסוגיא של עתידה תורה שתשתכח מישראל, שקאי כמובן על דור עקבתא דמשיחא. ותראה מדברי הגמרא שכל פסוקי מיכה האלו קאי על הדור הזה של שכחת התורה וצרות רבות באות עליו, והזמן שקודם ביאת המשיח שצריך הקב"ה להשרות שכינתו על ישראל. ואז יכלו השופטים ושוטרים רעים שהם גם ראשי בית ישראל המתעבים משפט ואת **כל** הישרה יעקשו, בוני ציון בדמים וירושלים בעוולה. והוא **הדור** שצרות רבות באות עליו.

וכן בילקוט (מיכה ג' נרמז תקנ"ב) הביא את כל הגמרא הנ"ל על הפסוקים האלו שבמיכה, גם את המשך דברי הגמרא של אין הקב"ה משרה שכינתו על ישראל עד שיכלו שופטים ושוטרים הרעים וכו'. ואם כוונת חכז"ל היתה רק להראות מפסוקים אלו את גנות הדיינים הרעים שבגללם נענשנו בזמן בית ראשון, אם כן

מה ענין המשך הגמרא שקאי על הפסוקים בישעיה לילקוט מיכה כאן. ורואים שהמשך דברי חכז"ל הוא שייך לפשט הפסוקים כאן במיכה שבשביל השופטים והשוטרים הרעים הללו ציון שדה תחרש, ואז יכלו השופטים ההם, ואחרי כן יקרא לך עיר הצדק בב"א.

ואין כוונתנו לומר שלא כוון הנביא גם על אנשי בית ראשון שציון שדה תחרש. אלא שנבואה זו נאמרה מיד ולדורות בזמן שכבר לא יהיו לנו נביאי אמת, ובסמיכות הפסוקים כוון על הזמן השני שתתקיים נבואה זו באחרית הימים.

ותראה נפלאות שבגמרא מס' יומא (ט' ע"ב) איתא העבירות שהביאו את חורבן בית ראשון, ואמרינן שם: רשעים **היו** (לשון עבר) אלא שתלו בטחונם בקב"ה, ואח"כ מביאה הגמרא הפסוקים הנ"ל ממיכה ראשיה בשוחד ישפוטו וכו', לפיכך **הביא** עליהם הקב"ה ג' גזירות כנגד ג' עבירות שנאמר לכן בגללכם ציון שדה תחרש וגו' וממשיכים לדבר שם על בית הראשון.

אמנם בגמרא שבת הנ"ל שמדבר על **דור שצרות רבות באות עליו** אומרת הגמרא: רשעים **הן** וכו' (לשון הוה ולא לשון עבר), לפיכך **מביא** הקב"ה עליהם ג' פורעניות וכו', ואח"כ שאין הקב"ה משרה שכינתו על ישראל עד שיכלו השופטים וכו', כי הגמרא ביומא קאי על התקיימות דברי הנבואה בזמן בית ראשון, ולכן משתמשים שם בלשון עבר, וגם לא דברה הגמרא אח"כ על העתיד. אמנם הגמרא במס' שבת קאי על התקיימות דברי הנבואה באחרית הימים.

ועל דרך שאמרו חכז"ל באיכ"ר (פתיחתא סוף כ"ג) על הפסוק הזה גופא שישראל גרמו בעוונותיהם שיתקיים גם בזמן בית שני, הגם שנאמר על בית ראשון, ודי בזה).

כט

וחוץ מחלק הנבואה שיש בדברי מיכה האלו, עוד יש בהם **יסוד גדול** המובא בדברי המפרשים, **שלא יתכן בנין ציון בדמים וירושלים בעוולה, ובנין כזה אינו אלא חורבן גדול ונורא.**

וז"ל המהר"י קרא: **בונה ציון בדמים, בתמיה, וכי סבורים הם שיבנה הקב"ה ציון בעוד שעוולה בידם. ראשיה בשוחד ישפוטו, כל הרעות הללו עושין, ועל ה' ישענו לאמר הלא ה' בקרבנו** בעוד שהוא שוכן המקדש שבקרבנו לא תבוא עלינו הרעה, עכ"ל.

וז"ל הרד"ק: (נפסוק י"ב) לכן בגללכם, פי' בעבור עוונותיכם שרבו ולא יפנה אל כבודו ואל ביתו כאשר אמרתם, **וציון שבניתם בדמים שדה תחרש, כלומר כשדה תיחרש שלא ישאר בה בנין ותהיה כמו השדה הנחרש. וירושלים שבניתם בעוולה עיין תהיה, גלי אבנים, שיהרסו האויבים ויתנו אבן על אבן ויהיו אבני הבנין לגלים.** עכ"ל.

ו**מבואר** ביותר בדברי המלבי"ם וז"ל: בונה ציון בדמים, רצה לומר אם כן אשאל אותם: **וכי יחשבו שה' בונה ציון בדמים, עד שלכן על ידי שראשיה בשוחד ישפטו ישענו על ה' לאמר הלא ה' בקרבנו? היעלה על דעתם שה' אוהב דמים ועוולה ובו בונה ציון וירושלים?** עד שעל ידי כן במה שישפטו בשוחד, **ישענו על ה', באשר יאמרו כי בזה**

חפץ ה' ובזה תיבנה ציון ותכונן ירושלים, הלא ה' בונה ציון במשפט ובצדקה. ואם כן אחר שראשיה הקבועים לעשות משפט בין אדם לחבירו ישפטו בשוחד. וכהניה שקבועים על ההוראה יורו במחיר, שלפי המחיר שינתן להם יטמאו ויטהרו יאסרו ויתירו. ונביאיה לא ינבאו רק יקסמו קסמים על ידי כסף שנותנים להם, ואם כן **איך על ה' ישענו לאמר הלא ה' בקרבנו ושהוא יגן עליהם לבל יבוא עליהם רעה?**

לכן **תראו בהיפך, כי בגללכם ציון שדה תחרש, כי בדמים לא תבנה ציון רק תחרב.**

ומצייר שכל המקודש יותר יגדל חורבנו יותר, שציון תחרש עד שתהיה כשדה, וירושלים לא תחרש רק תהיה לעיים על ידי מפולת הבתים, והר הבית ששם היה המקדש והמזבח ונשאר ממנו כותל המערבי, ידמה כבמות הנמצאים ביער שאין איש בא לתוכם רק שועלים ופריצי חיות ילכו בם.

והיה **באחרית הימים, רצה לומר עתה בגללכם ציון שדה תחרש. וזה ימשך עד קץ הימים, שאז באחרית הימים תשוב ותבנה על ידי שנלך בשם ה' אלקינו ונשליך רוע המעשים,** כמו שסיים כי כל העמים וכו', ע"כ לשון המלבי"ם.

(**וכבר** כתבנו לעיל, שעכשיו שראינו שלא נשאר כן עד אחרית הימים, אלא טרם הקץ נבנתה עוד הפעם ציון בדמים וירושלים בעוולה, לאין ערוך ואין שיעור כלל לזמן בית ראשון, ולא בצדקה ולא במשפט, ולא על ידי ה' אלקינו. בודאי שכוון הנביא על חרישת ציון וחורבן ירושלים הזה, טרם אחרית הימים).

וחוץ מחלק פירוש דברי הנבואה על הזמן הזה, הניח כאן הנביא יסוד מוסד שאין מציאות בעולם לבנין ציון וירושלים בדמים ובעוולה, וראשיה בשוחד ישפוטו וכו' ועוד ישענו על ה' ויאמרו לא תבוא עלינו רעה, אלא סופו יהיה חורבן רע ומר רח"ל.

ולכן בלי שום חילוק על הזמן שעליו כוונת דברי הנבואה, אמנם כיון שנעשה כעת בנין ציון וירושלים בדמים ועוולה, לאין ערוך ואין שיעור מזמן בית ראשון ושני. (עיין ברד"ק שנדחק איך יתכן לומר על זמן בית ראשון בונה ציון בדמים, וכי שרי יהודה וירושלים נחשדו להיות רוצחי דם נקי ח"ו. ופי' **שבדמים** פירושו, בכסף הבא לידם שלא ביושר ועל ידי גזל. ועל פי התרגום שאמר שהכוונה בדמים ממש, פי' הרד"ק שהכוונה שלקחו כופר נפש מרוצחים לא להענישם כמו שצריך ועי"כ נחשב להם כאילו בנו ביתם בדמים. אמנם עתה **רק בדם היתה להם הארץ.** ועיין מזה עוד לקמן בפרק הבא בנבואת ישעיה) בודאי שמוכרח הוא שיחרב ויהפך לתילי אבנים, ולא תשאר אבן על אבן (כדברי הרד"ק) מכל הבנינים שבנו המינים והאפיקורסים האלה.

ו**תבנה רק על ידי הקב"ה בעצמו, כמו שכתוב בונה ירושלים ה'. ותרד בנויה משמים כנ"ל בזוה"ק, ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה בב"א.**

והנה על הציונים החפשים לא כיוונה הנבואה באומרה: ועל ה' ישענו לאמר הלא ה' בקרבנו לא תבוא עלינו רעה. כי אצלם (עמוס ו' י') הס כי לא להזכיר שם ה', כידוע.

ובודאי שלא ישענו על ה' שלא יבוא עליהם רעה. אלא (ירמיה ה, י"ג) כחשו בה' ויאמרו לא הוא ולא תבוא עלינו רעה וגו'.

אמנם פירוש דברי נבואה זו היא ללא ספק על הציונים הדתיים והחרדים שמטיפים יום יום לאמר וללמד שהקב"ה אכן אוהב את כל הנעשה באה"ק, ובודאי ישמור ה' על אה"ק ועל כל יושביה מכל רע. רשעים הן אלא שתלו בטחונם במי שאמר והיה העולם כנ"ל בגמרא שבת.

וכעונש על דרשות של דופי כאלו וגילוי פנים בתורה שלא כהלכה היפך מה שאמר בתורתו ולא תקיא הארץ אתכם וגו'. אומרת הנבואה לכן בגללכם ציון שדה תחרש וגו', **כלומר להראות שלא כדבריהם כלל וכלל, שבגלל קדושת א"י הקב"ה יגן על עוברי עבירה. אלא להיפך כל המקודש מחבירו יהיה חרב מחבירו כנ"ל בדברי המלבי"ם.**

ותראו שזהו עונש ומדת פורענות מיוחדת שמבטיחה הנבואה דוקא בגלל הציונים הדתיים והחרדים שמנסים לחבר את הבלתי ניתן להתחבר וכו'. ובעזה"י בהמשך תשובה זו יבוארו יסודות אלו ביתר שאת.

ל

והנה דברי הנביא מיכה שבו תיאר את המצב שיהיה בציון וירושלים קודם ביאת המשיח, על ידי ראשי בית יעקב וקציני בית ישראל הבונים ציון בדמים וירושלים בעוולה, הם עצמם דברי נבואת ישעיה (ישעיה ו, כ"ב-כ"ג): איכה היתה לזונה קריה נאמנה מלאתי משפט צדק ילין בה **ועתה מרצחים.** כספך היה לסיגים סבאך מהול במים, שריך סוררים וחברי גנבים, כולו אוהב שוחד ורודף שלמונים, יתום לא ישפוטו וריב אלמנה לא יבוא אליהם.

שהפסוקים האלה הם ממש המצב של המדינה הציונית בירושלים עיר הקודש (ועיין לקמן בהמשך הפרק, דברי רשב"י ברוח קדשו על הפסוק הזה על השתלטות הערב רב).

וכמו שגם רואים מפירוש המפרשים כולם על הפסוקים האלו, **שבזמן בית ראשון היו פשט פסוקים אלו רחוקים מאוד מפשוטם.** (כנ"ל, וכמו שכתבו גם כן הרד"ק ורש"י עה"פ ועתה מרצחים, שלא יתכן לומר כן על סנהדרי גדולה שבלשכת הגזית או שרי ירושלים, אלא מפרשים שם על פי דברי הגמרא (סנהדרין ל"ה ע"ב ורש"י שם) שרצה לומר שלא היו מלינים דיני נפשות, (שאם היה אחד מחויב בדין תורה מיתה לא הלינו דינו עד למחר אלא הרגו אותו בו ביום), ועל זה אמר הפסוק ועתה מרצחים. אמנם **ועתה** מרצחים כפשוטו ממש, וידיהם דמים מלאו, של אלפי אלפים מאחב"י שנהרגו על ידיהם ובסיבתם. וכן שריך סוררים חברי גנבים בודאי שלא היה כפשוטו בזמן ישעיהו ויחזקיהו ח"ו, ובודאי שלא עליהם יאמר הנביא **ואנקמה מאויבי** ח"ו).

ואמר על זה הנביא (שם כ"ד-כ"ו): לכן נאום האדון ה' צבאות אביר ישראל **הוי אנחם מצרי ואנקמה מאויבי. ואשיבה ידי עליך ואצרוף כבור סיגיך ואסירה כל בדיליך. ואשיבה**

שופטיך כבראשונה ויועציך כבתחילה, אחרי כן יקרא לך עיר הצדק קריה נאמנה. ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה.

ופי' רש"י: לכן נאום האדון, שהכל שלו **ובידו לעקור אתכם מארצכם ולנטוע בה אחרים.** ואשיבה ידי עליך, **מכה אחר מכה עד כלות הפושעים.** עכ"ל.

והוא מדברי חכז"ל בילקוט (רמז שצ"ג והוא מפסיקתא דרב כהנא ע"ו י') וז"ל: לכן נאם האדון, א"ר שמואל בר נחמני **כל מקום שנאמר נאום האדון עוקר דיורין ומכניס דיורין** וכו', אביר ישראל, רבנין אמרין **אוביר** (פי' אוביד) **ישראל לפני אומות העולם,** עכ"ל.

והוא הגלות האחרון הקשה מן הראשון האמור בדברי גדולי ישראל. וכדברי רש"י: מכה אחר מכה **עד כלות הפושעים. שזהו בודאי לא נתקיים בנו אף פעם. ויתקיים רק לפני ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה.**

וכמו שרואים בבירור מהגמרא שבת הנ"ל, שגם נבואת ישעיה היא על אחרית הימים. וכן הוא בגמרא סנהדרין, מיד אחר מאמר הגמרא על ביטול מלכות הזלה מישראל, וז"ל (סנהדרין ל"ח ע"ב): אמר רבי שמלאי משום רבי אלעזר ברבי שמעון, **אין בן דוד בא עד שיכלו כל שופטים ושוטרים מישראל,** שנאמר ואשיבה ידי עליך ואצרוף כבור סיגיך ואסירה כל בדיליך, עכ"ל.

ופי' רש"י: **סיגיך, תערובות שבך. בדיליך המובדלים לראשי עם.** עכ"ל.

והתערובות שבנו, שאמר רש"י הם הערב רב שהם המובדלים לראשי העם ולשופטים ולשוטרים בארץ הקודש ובציון וירושלים. וכמו שאמר רשב"י ברוח קדשו הקרובה לנבואה, באין מספר מקומות, שכן יהיה באחרית הימים.

ועד כמה נפלא הדבר, שפירש רש"י הפסוק הזה על תערובות שבך שהוא הערב רב. שכן הוא בתיקוני זוהר (תי' כ"ב דף נ"ג ע"ב) וז"ל: היו צריה לראש אויביה שלו (מיכה ז' ה'). **צריה ודאי אינון ערב רב, עלייהו אתמר שריך סוררים וחברי גנבים כולו אוהב שחד וגומר.** עכ"ל. (דהיינו שהם השריך סוררים שנאמר בתחילת הנבואה ועליהם נאמר באחרית הנבואה **הוי אנחם מצרי** ואנקמה מאויבי).

וכן פי' הרד"ק: ואשיבה שופטיך כבראשונה, כמו שאמר מלאתי משפט, **וזה יהיה בימות המשיח שיכלו הרשעים כולם** ושארית ישראל לא יעשו עוולה ולא ידברו כזב, עכ"ל.

ופשט הכתובים מוכיחים על ביטול המדינה הציונית, וגלות אחרון הקשה מן הראשון ה"י, ושליטת אומות העולם על א"י, עם כליון הרשעים ונקמה מצרי ואויבי ה' לפני ביאת המשיח. ואח"כ ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך כבתחילה בביאת המשיח. וכמו דאיתא במדרש (זוטא מיכה ז') ואשיבה שופטיך כבראשונה אלו דוד ושלמה ויועציך כבתחילה זה משה ואהרן.

(ומה נפלאים דברי רש"י על הגמרא (שבת קנ"ט ע"ב) אי בטלי יהירי בטלי אמגושי דכתיב ואצרוף כבור סיגיך ואסירה כל בדילך. ופי' רש"י: אי בטלי יהירי, ישראל מתייהרים בבלורית ובמלבושי יהירות כפרשים הללו. בטלי אמגושי, **יבטלו מסיתים ומדיחים המשניאים אותנו.** סיגיך, הם גסי הרוח וכו'. **ואח"כ ואסירה כל בדילך, אלו אותם המבדילים** שונאי **ישראל מן הקב"ה בשקריהם ובפחזותם.** עכ"ל. שרש"י הק' ראה והשיג ברוח קדשו את פי' הפסוק שקאי על אלו הקמים על ישראל לפני ביאת המשיח המסיתים ומדיחים המשניאים אותנו בכל העולם כידוע, והעיקר שרח"ל מבדילים אותנו מן הקב"ה, ועליהם אמר ישעיה ואסירה כל בדילך ורק אחרי כן יקרא לך עיר הצדק בב"א.

ועיין להלן בפרק רכה (עמ' 353), מה שכתבנו ביאור יסוד גדול ועיקרי העולה מדברי הגמרא ורש"י ז"ל אלו ואין כאן מקומו אלא שם ויעו"ש).

לא

והנה איתא בכמה מקומות בדברי הפסוקים וחכז"ל, שיהיו שני בירורים גדולים. האחד הוא הבירור הגדול הכתוב לעיל, שיהיה בא"י לפני ביאת המשיח. וכמאמר חכז"ל **סמוך לימות המשיח דבר גדול בא לעולם והרשעים כלים** וכו'. והוא המוזכר בפסוקים ואסירה כל בדילך וכו', קודם שיהיה ציון במשפט תפדה.

והבירור השני יהיה אחר ביאת המשיח, על ידי משיח צדקינו, שבו יאבדו הרשעים כולם, וכמו שכתוב: (מלאכי ג' י"ט) כי הנה היום בא בוער כתנור והיו כל זדים וכל עושה רשעה קש וליהט אותם היום הבא אמר ה' צבאות, אשר לא יעזב להם שורש וענף.

והוא המוזכר בדברי ישעיה אחר שאמר ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה, אמר (ישעיה ס' כ"ח): **ושֶׁבֶר פושעים וחטאים יחדיו ועוזבי ה' יכלו.** (רש"י: פושעים, מורדים והעובדים לעבודה זרה. וחטאים, אלו עבריינים העוברין על שאר איסורין). ומסיים שם הנביא עוד מענין כליון הרשעים המוחלט של הרשעים לגמרי, שהוא גם כן קודם לבנין בית המקדש, אמנם אחר ביאת מלכנו משיחנו.

ואח"ז אמר הנביא (שם ס' ג'-ג') והיה באחרית הימים (רש"י: לאחר שיכלו הפושעים) נכון (רש"י: מתוקן) יהיה הר בית ה' בראש ההרים ונשא מגבעות ונהרו אליו כל הגוים. והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' וגו'.

והבירור השני הזה שיהיה אחר ביאת המשיח, הוא גם הבירור האמור ביחזקאל (יחזקאל כ' ל"ח) וּבָרוֹתִי מכם מורדים והפושעים בי, מארץ מגוריהם אוציא אותם, ואל אדמת ישראל לא יבוא, וידעתם כי אני ה'.

ובגמרא (סנהדרין כ' ע"ב): וברותי מכם המורדים והפושעים בי, אמר ר' לוי אלו בני תשע מדות וכו', (ופירש רבינו ניסים: שלפי שיש צד עבירה ביצירתן הוו מורדין ופושעין).

וברעיא מהימנא נשא (ח"ג קכ"ה ע"ב) דורש הפסוקים האלו על הערב רב, וז"ל: וערב רב כגוונא דאתמר בהון (שמות כ' ט"ו) וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק, הכי יהון רחיקין

מן פורקנא, ויחמון לתלמידי חכמים ולעמא קדישא בכל האי יקר ואינון רחיקין מינייהו. ואי בעו לאתחברא בהדייהו מה כתיב בהו (שמות י״ט י״ג) לא תגע בו יד כי סקול יסקל או ירה יירה. בההוא זמנא יתקיים בהו בישראל (דברים ל״ג י״ב) ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר, והא אוקמוה אין מקבלין גרים לימות המשיח. **ורשעים בחושך ידמו** (ש״א ב׳ ט׳) **אינון ערב רב ובגין דא אמר נביאה עלייהו** (יחזקאל י״ג ט׳, כ׳ ל״ח) **ואל אדמת ישראל לא יבואו**, עכ"ל.

(**תרגום**: והערב רב כמו שנאמר בהם, וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק, כן יהיו רחוקים מהישועה. ויראו את התלמידי חכמים ועם ישראל בכל הכבוד הזה והם יהיו רחוקים מהם. ואם ירצו להתחבר בהם נאמר בהם לא תגע בו יד כי סקול יסקל או ירה יירה. ובזמן ההוא יתקיים בהם בישראל הפסוק ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר, וכמו שלמדנו שאין מקבלים גרים לימות המשיח. ורשעים בחושך ידמו הם הערב רב, ולכן אמר עליהם הנביא ואל אדמת ישראל לא יבואו).

ומשמע בפירוש מהזוה"ק הנזכר שהפסוקים האלו של יחזקאל וברותי מכם וכו' ואל אדמת ישראל לא יבואו, סובבים על הזמן שאחר הגאולה, שאז יעביר הקב"ה הערב רב מן העולם, הרי כתוב שיראו בישועה, והם יעמדו מרחוק וכו' כנ"ל.

(**והוא** ענין אחד עם דברי הגמרא שהם בני תשע מדות, כי הגמרא מדברת על פסול יחוסם הגשמי של המורדים והפושעים האלה, והזוה"ק מדבר על נשמתם של המורדים והפושעים האלה שאינם משורש ישראל אלא מערב רב, משורש עשו ועמלק, והיינו הך. שכידוע שערב רב האמור בזוה"ק אינם דוקא אותם שבאים מזרע הערב רב, אלא הוא ענין של נשמות דערב רב ועמלק, הגם שיכול להיות שמתולדתם באו מזרע ישראל. וכמו דתן ואבירם שהיו מזרע ישראל ובאמת נשמתם היתה מערב רב וכו'. וכמו שפירש באור החמה (פרשת שמות) בשם הרמ"ק ומהרח"ו על הזוה"ק (ק״ג ע״ב) דישנם אנשים שנולדו מזרע ישראל, ואף על פי כן שורש נשמתם הוא מעמלק עיי"ש. ועליהם נאמר (דברים כ״ה י״ט) תמחה את זכר עמלק, ומלחמה לה' בעמלק מדור דור (שמות י״ז ט״ז). וכמו שמבואר במג"א (שו״ע או״ח סי׳ מ״ו ס״ק י׳) בשם המקובלים, שאפילו אצל ישראל יכולה נשמתם להתחלף לנשמת גוי. ובעזה"י יבואר בהמשך יותר).

וכן ברעיא מהימנא פ' פנחס (מ״ג רמ״ט ע״ב) וז"ל: (שמות י״ז ט״ז) **ויאמר כי יד על כס יה, תמן** אומי לאעברא מעלמא זרעא דעשו עמלקיים וכו', בההוא זמנא כה אמר ה' לרועים הפושעים בי, ואומר (יחזקאל י״ג ט׳) ואל אדמת ישראל לא יבאו. ואלין אינון רועים דענא פרנסי דרא, ובגין דא אתמר עלייהו (הושע ג׳ ט״ז) הנה אנכי מפתיה והולכתיה המדברה. (יחזקאל כ׳ ל״ה ול״ו) ונשפטתי אתכם שם וגו' כאשר נשפטתי את אבותיכם, דקטיל לון במכת חשך, עכ"ל.

(**תרגום** וביאור: ויאמר כי יד על כס יה מלחמה לה' בעמלק, אז נשבע הקב"ה להעביר מהעולם זרע עשו העמלקים, וכמו הנבואה על הרועים הפושעים שלא יבואו אל אדמת ישראל. והם רועי הצאן מנהיגי הדור, שלכן נאמר עליהם שיוליכם הקב"ה למדבר וישפט הקב"ה איתם כמו שנשפט הקב"ה עם הרשעים במצרים שנהרגו במכת חושך).

וכן הוא בעוד הרבה מקומות בזוה"ק ובתיקונים, שאיתא שקודם היחוד השלם, מוכרח להיות העברת הערב רב לגמרי מן העולם, ובכמה מהם משמע שיהיה זה על ידי משיח צדקנו.

ונעתיק מקצתן, ברעיא מהימנא **פ' פנחס** (ח"ג רמ"ו ע"ב) **וז"ל**: (בלק מ"ט י') **עד כי יבא שילה**, רעיא מהימנא, **נטיל נוקמא מערב רב** (עד כי יבוא שילה (הוא משיח) רועה ישראל שיטול נקמה מערב רב), **וכו' עיי"ש באריכות.**

ובזוהר פ' בראשית (ח"ב כ"ו ע"ג) **בזמנא דערב רב מעורבין בישראל, לית קריבו ויחודא** באתוון שם יהו"ה. ומיד דיתמחון מעלמא, אתמר באתוון דקב"ה (זכריה י"ד ט') **ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד.** (בזמן שהערב רב מעורבין בישראל אין קירוב ויחוד באותיות שם יהו"ה. ומיד שימחו מהעולם, נאמר באותיות שם המיוחד, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד). **ועוד שם**: דלית יחודא עד דערב רב יתמחון מעלמא. (שאין יחוד עד שימחו הערב רב מהעולם). **ועוד שם**: (ח"ב כ"ח ע"ג) **בההוא זמנא מתעברין ערב רב מעלמא וכו' דאילין אינון דגרמו גלותא ערב רב ודאי.** (בזמן ההוא נעברים הערב רב מן העולם, שהם אלה שגרמו בודאי את הגלות).

וכן בזוה"ק (פס כ"ה ע"ג) תראה שיש מהערב רב שימחו מן העולם טרם ביאת המשיח, ויש שימחו אחר כך קודם היחוד השלם. שאמר שם הזוה"ק אחר שמנה את החמשה מינים בערב רב נפילים גבורים **עמלקים** רפאים ענקים שסימנם נג"ע ר"ע, והסביר כל מין ומין באריכות מה עניינו ויעויין שם. אמר שם הזוה"ק וז"ל: **מיד דייתי אור דאיהו קב"ה, יתמחון מן עלמא ויתאבדון. אבל פורקנא לאו איהי תליא אלא בעמלק עד דיתמחי, דביה אומאה,** והא אוקמוה. עכ"ל. (תרגום: מיד שיבוא האור של הקב"ה ימחו מן העולם ויאבדו (כל הארבעה מינים מהערב רב חוץ מעמלקים). אבל הישועה אינה תלויה אלא בעמלק (דהיינו החלק מערב רב שמכונים עמלקים) עד שימחה, שבו היא השבועה (שימחה מן העולם) וכבר למדנו זה).

ויש כמה מאמרים בזוהר ותקונים, על כליון הערב רב והעברתם מן העולם, שאין להם הכרע, אם קאי על אחר ביאת המשיח או קודם לו. ונעתיק מקצתן.

בתיקוני זהר תיקון כ"א: (מ"ט ע"ב) **שכינתא אמרת לקוב"ה** (בלק כ"ב י') **גרש האמה הזאת** ואת בנה, אילין ערב רב דגרשוני מהסתפח בנחלת ה' (ס"ב כ"ו י"ט), **גרש לון מן** עלמא דין ומעלמא דאתי, דלא יהא לון חולקא עם ישראל. עכ"ל. (תרגום: השכינה אומרת לקב"ה, גרש את האמה הזאת ואת בנה שהם הערב רב, שגרשו אותי מהסתפח בנחלת ה'. גרש אותם מעולם הזה ומעולם הבא שלא יהא להם חלק עם ישראל).

ועוד שם (נ"ח ע"ב): **ורשיעייא דאינון ערב רב אתמר בהון סו"ף פסו"ק, דאינון מזרעא דעמלק** דאתמר ביה (שמות י"ז ט"ז) ויאמר כי יד על כס י"ה, ואינון חמש מינים עמלקים גבורים נפילים ענקים רפאים. **דכלהו מסתלקין ומתגברין על ישראל בגלותא וכו',** ועלייהו אתמר סו"ף פסו"ק, דפסיק לון קודשא בריך הוא לסוף יומיא מעלמא. עכ"ל.

(**תרגום:** והרשעים שהם הערב רב נאמר בהם **סוף פסוק**, כי הם מזרע עמלק שנאמר בו כי יד על כס י"ה (מלחמה לה' בעמלק). והם חמשה מינים עמלקים גבורים נפילים ענקים רפאים, שכולם עולים ומתגברים על ישראל בגלות. ועליהם נאמר "סוף פסוק", דהיינו שיפסוק אותם הקב"ה, לסוף הימים, מן העולם).

ועוד בתיקוני זהר סוף תיקון ס"ט: (קי"ע ע"ב) **אבל כד עמלק דאינון בכורי מצרים ערב רב מעורבין בישראל, עלייהו אתמר** (דברים כ"ה י"ט) **תמחה את זכר עמלק, דלא אשתאר מנהון שריד.** דאלין אינון ערבוביא מכל אומין ואפילו מקין. ומיד דיתמחון מעלמא אז הוחל לקרא בשם ה'. עכ"ל. (תרגום: אבל כשעמלק שהם בכורי מצרים ערב רב מעורבים בישראל, נאמר עליהם תמחה את זכר עמלק, שלא ישאר מהם שריד. שהם ערבוביה מכל האומות, וגם מבני קין. ומיד שימחו מהעולם אז הוחל לקרוא בשם ה').

ועוד בתיקונים: (תיקון ג' הפני (כ"ד) דף ק"מ ע"ב) טחול דא לילית אימא דערב רב. שחוק הכסיל, מאן כסיל דא אל אחר סמאל. **וערב רב אינון בנהא, דאינון מעורבין בישראל רשעים גמורים.** וכו' **אבל לעתיד לבא יתמחון ערב רב מעלמא**, עכ"ל. (תרגום: טחול זהו לילית אימם של הערב רב. שחוק הכסיל הוא אל אחר סמאל. וערב רב הם בניה, שהם מעורבים בישראל רשעים גמורים וכו'. אבל לעתיד לבוא ימחו הערב רב מהעולם). וכן הוא בעוד הרבה מקומות בזוה"ק ובתיקונים.

לב

אמנם זה ודאי שיהיה גם בירור גדול מאוד מא"י ומירושלים לפני ביאת המשיח, וכמאמר חכז"ל הנ"ל: **סמוך לימות המשיח** דבר גדול בא לעולם והרשעים כלים וכו'. וכמו שכתוב בעמוס שקודם כל בחרב ימותו כל חטאי עמי, ורק ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת וכמו שפירש בזוה"ק על זה, **שאין קימה לכנסת ישראל בעוד שרשעי ישראל בעולם.** וכמבואר כל זה לעיל.

וכמו שאמר הנביא במיכה (ה' ג' וז'): לכן יתנם עד עת יולדה יָלָדָה, ויתר אחיו ישובון על בני ישראל. ועמד ורעה בעוז ה' בגאון שם ה' אלקיו וגו'.

וז"ל הרד"ק: לכן יתנם, **בעת הישועה יתן האל ית' ישראל בצרה.** ויביאם עד עת יולדה ילדה, כלומר **יאחזום צירים כצירי יולדה מרוב צרתם, כמו שאמר בנבואת דניאל** (דניאל י"ב ז') **והיתה עת צרה אשר לא נהיתה מהיות גוי עד העת ההיא** וכו'. ועמד ורעה, אחר הצרה יעמוד מלך המשיח וירעה את ישראל בעוז ה'. עכ"ל.

ואח"ז אמר הנביא (מיכה ה' ו') והיה שארית יעקב בקרב עמים רבים כטל מאת ה' כרביבים עלי עשב אשר לא יקוה לאיש ולא ייחל לבני אדם.

וכתב הרד"ק וז"ל: והיה שארית, אותם שישארו אחר שיצורפו, כמו שכתוב (זכריה י"ג ט') וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב וגו'. בקרב עמים רבים, שיאספו על ירושלים עם גוג ומגוג ויהיה ישראל ביניהם כטל מאת ה' וכו' עכ"ל.

ותראה בהדיא שהבירור הגדול של עת יולדה קודם ביאת המשיח אינו אותה המלחמה של גוג ומגוג, כי רק שארית יעקב יהיו בעת ההיא בקרב עמים רבים של גוג ומגוג.

וזו כוונת הרד"ק במה שהביא הפסוק בזכריה של וצרפתים כצרוף הכסף ובחנתים כבחון הזהב. כי מיד אחר הפסוק הנ"ל כתוב: (זכריה י"ד ב'-ג') הנה יום בא לה' וחולק שללך בקרבך (תרגום: נכסי עממיא) ואספתי את כל הגוים אל ירושלים למלחמה ומסיים שם כל עניני גוג ומגוג. ולכן התכוון הרד"ק להביא ראיה לדבריו שעוד קודם ביאת המשיח ומלחמת גוג ומגוג כבר יהיה בירור וזיכוך גדול מאוד ולא ישארו אלא רק אלו הראויים לכך.

וכן תראה מבורר בזוה"ק שמות (מ"ג ז' ע"ג) שחושב את שניהם, הן את הבירור הגדול והצרות הגדולות שיהיו קודם ביאת המשיח, והן את מלחמת גוג שיהיה אח"כ. ועל הבירור שלפני ביאת המשיח איתא שם **ועל ההוא זמנא כתיב, וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב וגו'.** עיי"ש באריכות גדול כמה דפים.

לג

וברעיא מהימנא פרשת נשא מפורש ביותר שהפסוק הנ"ל של וצרפתים כצרוף את הכסף טרם ביאת המשיח, סובב **על התגברות קשה של גלות בני עשיו ובני ישמעאל על ישראל עם קדוש, אחר שיהיו עם הערב רב.** והוא כמו שכבר הבאנו את דברי האהבת יונתן המורגל בדברי גדולי ישראל, שאם יתכנסו ישראל מעצמם טרם הקץ, יהיו מוכרחים לגלות עוד הפעם וגלות אחרון קשה מן הראשון רח"ל.

וזה לשון רעיא מהימנא (זח"ג קכ"ד ע"ב): **כגוונא דא בישראל כד אינון מחללין אורייתא, קוב"ה יעול לון בגלותא דבני עשו ובני ישמעאל תחות שעבודא דלהון,** דדרגיהו כלב ונחש, **ואתדנו תמן. ובהון יתבררו ויתלבנו ויצורפו כצרוף הכסף וכבחון הזהב, הדא הוא דכתיב** (זכריה י"ג ט') **וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב.** עד דיתקיים בהו (ישעיה ס' י"ח), אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. ואילנא דטוב ורע בגיניה אתמר (שמות ט"ו כ"ה) ויורהו ה' עץ וישלך אל המים וימתקו המים וגו', **בגין דהוו ישראל עם ערב רב** וכו'.

ובזמנא דערב רב הוו מחטיאין לון לישראל הוי כאילו הוו כולהו מסטרא דרע וכו', כגוונא דא יתעביד לנסאה לון לישראל בפורקנא בתרייתא הדא הוא דכתיב (דניאל י"ב י') יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים, דאינון מסטרא דטוב וקיימין בנסיונא, **והרשיעו**

רשעים אינון מסטרא דרע, ויתקיים בהון (ישקפל י״ג ט׳) **ואל אדמת ישראל לא יבואו, וקטיל לון.**

והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע (דניפל י״ב ג׳) בהאי חיבורא דילך דאיהו ספר הזוהר מן זוהרא דאימא עלאה תשובה, באילין לא צריך נסיון ובגין דעתידין ישראל למטעם מאילנא דחיי דאיהו האי ספר הזוהר יפקון ביה מגלותא ברחמי, **ויתקיים בהון** (דנריס נ״ג י״ג) **ה׳ בדד ינחנו ואין עמו אל נכר.** עכל״ק.

(תרגום וביאור: **כמו כן בישראל, כשהם מחללים את התורה, יכניס אותם הקב"ה בגלות תחת שעבוד של בני עשו ובני ישמעאל שהם מדריגות כלב ונחש, וידונו שמה. ובהם יתבררו ויתלבנו ויצורפו כצרוף הכסף וכבחון הזהב, כמו שכתוב וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב. עד שיתקיים בהם: אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. ובגלל עץ הדעת טוב ורע, נאמר** ויורהו ה׳ עץ וישלך אל המים וימתקו המים וגו׳. **כיון שהיו ישראל עם ערב רב.** וכו׳.

ובזמן **שהערב רב מחטיאים את ישראל הרי זה כאילו כולם מצד הרע וכו׳, וכן יעשה לנסות לישראל בגאולה אחרונה, יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים, שהם מצד הטוב ועומדים בנסיון. והרשיעו רשעים הם מצד הרע, ויתקיים בהם: ואל אדמת ישראל לא יבואו, ויהרוג אותם.**

והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע, בחיבור שלך שהוא ספר הזוהר מן האור של אימא עילאה, תשובה, בהם לא צריך נסיון. וכיון שעתידים ישראל לטעום מעץ החיים שהוא ספר הזוהר יצאו בו מהגלות ברחמים, ויתקיים בהם: ואין עמו אל נכר).

ותראה מדברי הזוה״ק שאחר שישראל יתנסו טרם הגאולה האחרונה בנסיון הקשה של התחברות עם הערב רב, ואם לא יעמדו בזה ויתחברו עם הערב רב, אזי תהיה ח״ו מדת הדין הקשה. וכמו שכבר הביא בזוה״ק שמות על הפסוק והבאתיו באש וצרפתים כצרוף את הכסף.

ומכוונים דברי הזוה״ק האלו, שבזמן שערב רב מחטיאים לישראל, הוי כאילו כולם מצד הרע, שקאי על דורינו זה. למאמר חכז״ל (סנהדרין נ״ח ע״ב) אין בן דוד בא אלא או בדור שכולו זכאי או בדור שכולו חייב, ולפי דברי הזוה״ק האלו אם ערב רב מחטיאים את ישראל הרי זה כאילו כולם חייבים.

ועיקר העוון שמחטיאים הערב רב את ישראל הוא העוון של התחברות לרשעים והסכמה לכפירה ולמינות שלהם, שעל זה בא העונש והבירור הגדול של וצרפתים כצרוף את הכסף וגו׳.

וכדברי רבינו יונה שכתב (משלי פ״ה ז׳) וז״ל: **ואל תתחבר לרשע, שהוא עונש גדול שאין כמותו.** כי החטא החמור אם פשע בו עשה עבירה אחת. אבל זה, בכל העבירות שעושה הרשע יש לו חלק בהם בשכר חבורתו, **ונמצא עושה חטאים גדולים רבים ועצומים.** ואם ידיו אסורים ואינו נהנה מהם, שכן כתוב (נחמיה פי״ג ו׳) **אוי לרשע ואוי לשכנו**

וכו' שכן מפורש באבות דרבי נתן (פרק ל' משנה ג') כל המדבק לרשעים, אף על פי שאינו עושה כמעשיהם נוטל פורענות כיוצא בהם. עכ"ל.

והגם שבודאי מה שכתוב שבהאי חיבורא דילך דאיהו ספר הזוהר יפקון ביה מגלותא ברחמי, קאי גם על עבודת ה' בהתבוננות במוחין בידיעת גדולת ה' וביחוד ה' כדרך צדיקי האמת וכו'.

אמנם בראש ובראשונה הכוונה הוא על הנסיון הגדול שיהיה באחרית הימים להתבדלות גמורה מערב רב המחטיאים לישראל, שזהו המשך דברי רעיא מהימנא שלמעלה הימנו, על הנסיון הקשה שיהיה לישראל באחרית הימים עם הערב רב שיחטיאו לישראל. ועל אלו שלא יעמדו בנסיון נאמר ואל אדמת ישראל לא יבואו.

ואין לך בכל דברי חכז"ל אזהרות נוראות כל כך על הרעות העצומות והצרות הנוראות שיצמחו לישראל ח"ו על ידי הערב רב וההתחברות אליהם, כמו בספר הזוה"ק והתיקונים. שמזהיר וצווח ומחמיר בהתחברות כלשהי עם רשעים בכלל וערב רב בפרט. **וזהו הפשט היותר פשוט בדברי רעיא מהימנא שבהאי חיבורא דילך דאיהי ספר הזוהר יפקון ביה מגלותא ברחמי, דהיינו שיקבלו קודם כל את דרך הזוהר של זהירות והחמרה יתירה מהתחברות לרשעים** עוד יותר מפשט ההלכה המבואר בש"ס ומדרשים ראשונים ואחרונים, **ורק על ידי זה יזכו לגאולה ברחמים ולא בדינים קשים ומרים ח"ו.**

וכמו דאיתא בזוהר חדש פ' יתרו (מאמר ד' גווני עינא) וז"ל: כמה דיונה צריכת נטירו מנץ.

כגוונא דא צריכין נטירו, עיניך יונים דצדיקים, מעיינין דרשיעיא, דאינון ערב רב, בנוי דלילית רשיעתא, דאינון קשין למעבד טיבו עם עניי בני ישראל. ואינון עקימין בכל אורחייהו, בנוי דנחש הקדמוני, דאלין אינון זוהמא דהטיל חויא בחוה. עכ"ל.

(**תרגום:** כמו שיונה צריכה להשמר מהנץ, כן צריכים להשמר הצדיקים מהערב רב בני לילית המרשעת, שהם קשים לעשות טובה עם עניי בני ישראל, ומעוקמים בכל דרכיהם, בני נחש הקדמוני. שאלו הם הזוהמא שהטיל נחש בחוה. ע"כ התרגום.

ומזה גם תבין שה"תקציבים" שמקבלים "בנדיבות" משלטנותא דערב רב, אינם יכולים להיות טובה לבני ישראל, ואינם אלא רעה גדולה, כדגים שנאחזים במצודה רעה וכצפרים האחוזות בפח לא ידעו במה יכשלו).

ותראה שאלו שיזכו להנצל מן מן הדינים הקשים בא"י, ולצאת מן הגלות ברחמים, תנאי ראשון הוא שיתבדלו מהערב רב ולא יתחברו עמהם.

הגם שבודאי אין לסמוך על זה להשאר בא"י, וכמו שעוד נביא לקמן מדברי הזוה"ק על הפסוק והיה הנשאר בציון ובירושלים קדוש יאמר לו, שקאי על שומרי הברית וקדושים כמלאכים. והכל נכלל במילים בהאי חיבורא דילך דאיהי ספר הזוהר יפקון ביה מן גלותא ברחמי, דהיינו ההולכים בדרך הזוה"ק ומקיימים מה שנאמר בו, הן שמירת

הברית הן ידיעת גדולתו ואחדותו ית' וכו'. ולכן זעירין אינון שיזכו להנצל בבירור הגדול שיהיה בארץ ישראל טרם ביאת המשיח. ועל הנותרים נאמר קדוש יאמר לו. ועוד יבואר בהמשך בעזה"י.

אמנם זה ודאי לא יתכן להתחבר לרשעים ועאכ"ו עוד להשתתף עמהם בממשלתם או לקבל ממנה הנאה ותמיכה, ואח"ז לזכות להנצל מן הדינים הקשים והמרים שיבואו עליהם בתואנה "שהולכים בדרך הזוה"ק". כי כבר לימדנו חכמינו ז"ל כל המדבק לרשעים אף על פי שאינו עושה כמעשיהם נוטל פורענות כיוצא בהם, וכנ"ל.

ומה נואלו אלו שלוקחים כסף ותמיכה משלטנותא דערב רב המחטיאין לישראל, כדי ללמוד קבלה וכו', ומדפיסים ספרי קבלה בפנימיות התורה בסיוע לשכות שונות בממשלת המינים הציונית. ותמיד שגור בפיהם ובכתביהם ובהסכמות מהמקובלים החנפים לספרים אלו, שעל ידי כך יקרבו את הגאולה. ועוד מחציפים להשתמש בדברי הזוה"ק האלו, שרק בהאי חיבורא דילך יפקון מן גלותא ברחמי, בעוד שהזוה"ק עצמו הוא הוא אשר צווח והזהיר שכל הדינים הקשים והמרים שיהיו קודם ביאת המשיח, הוא כעונש ותוצאה מהתחברות הזאת עם הערב רב.

(וכמו לדוגמא שבתי צבי והנלווים אליו שר"י, אשר למדו והתייגעו בלימוד זוה"ק וכתבי האר"י ז"ל יומם ולילה, ועם כל זה כיון שפגעו וסילפו עיקרי האמונה והתורה, לא הועיל להם כלום המסוה של "בהאי חיבורא דילך דאיהי ספר הזוהר יפקון ביה מן גלותא ברחמי", אלא נשארו לחרפות ודראון עולם, ואל אדמת ישראל לא יבואו).

והוא כדברי הנבואה שנביא ונבאר בהמשך: והשארתי בישראל שבעת אלפים איש **אשר לא כרעו לבעל וכל הפה אשר לא נשק לו.** שרק אלה שיתבדלו לגמרי מהכפירה והאפיקורסות הגרועה מעבודה זרה הם אלה שיש להם תקוה שיזכו להנצל כל הכתוב לחיים. ויפקון מגלותא ברחמי, **ויתקיים בהון ואין עמו אל נכר.**

לד

ועל פי דברי הזוה"ק האלו, שהפסוק וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב, קאי על גלות אחרון הקשה מן הראשון, אחר שהיו ישראל עם ערב רב. נבין גם בפשטות את התחלת נבואת זכריה הנ"ל.

חרב עוּרִי עַל רֹעִי וְעַל גֶּבֶר עֲמִיתִי נאום ה' צבאות, הך את הרועה וּתְפוּצֶיןָ הצאן, והשיבותי ידי על הצוערים (זכריה י"ג ז').

ופי' רש"י: חרב עורי על רועי, **על אותו שהפקדתיו על צאן גלותי**. ועל גבר עמיתי, שחָבַרְתִּי אליו לשמור צאני כמוהו. **הך את הרועה, את מלך גבול הרשעה. ותפוצינה הצאן, שכבושה תחת ידו. והשיבותי ידי, ואשנה מכותי שנית.** על הצוערים, על

השלטונים הצעירים מן המלכים. ויונתן תרגם: ותפוצינה הצאן **ויתבדרון שלטוניא** ותרגם על הצוערים: ממונים שלהם השניים שלהם.

ויש כאן הוספה שאינו מרש"י (אלא מהר"ז), וז"ל: וכן תרגם יונתן המקרא הזה באומות וכו' ויתבדרון שלטוניא, ואין לשון התרגום הזה נופל על ישראל, שלא מצינו בתרגום ובמקרא שלטונין בישראל אלא מלך ושרים ותרגום שלהם רברבין, עכ"ל.

ופליאה גדולה על התרגום שמתרגם ותפוצין הצאן ויתבדרון שלטוניא. כי הצאן הם בכל המקרא בני ישראל שהם צאן מרעיתו של הקב"ה, שה פזורה ישראל, שה אחת בין שבעים זאבים, ואיך יתכן לפרש צאן על שולטני העמים הנמשלים לחיות רעות.

ואין דרך להסביר דברי התרגום, אלא על מה שבאמת הוא נראה בעליל מדברי הנבואה, שבאחרית הימים ישובו הערב רב להיות רועים על עמו וצאן מרעיתו של הקב"ה. וכדברי רעיא מהימנא (פ"ג קכ"ח ע"ב): **ואתהדרו אינון ערב רב רעיין על ישראל עאנא דקב"ה** דאתמר בהו (ירמיה ל"ד ל"ו) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם. (תרגום: ונהפכים הערב רב להיות רועים על ישראל צאנו של הקב"ה שנאמר בהם ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם).

ורועי האליל האלה (המתוארים בפרוטרוט בדברי הנבואה בזכריה (י"ג ט"ו עד י"ז)), יקבצו את שה פזורה ישראל בזרוע בשר למדינה הציונית. אמנם כאשר יפקוד ה' עליהם בחרבו הקשה, ותתבטל שולטנותא דערב רב, הממלכה החטאה, יוכרחו ישראל לחזור לגלות, וה' הוא יקבץ נדחנו וישיב שבותנו מקצה הארץ, וכמו שכבר הבאנו לעיל שהן הן דברי תורתנו הק' שלא תהא מוחלפת.

ואחר זה אמר הנביא את הבירור הגדול שיהיה אז בא"י כאשר יכה ה' את הרועה ותפוצין הצאן: (שם זכריה י"ג ח'-ט') והיה בכל הארץ (בכל ארץ ישראל - רד"ק לפירוש ראשון) נאום ה' פי שנים בה (שני חלקים מהם - רד"ק) יכרתו יִגְוָעוּ (מקצתם יכרתו בחרב ומקצתם יגועו בְּדֶבֶר - רד"ק), והשלישית יִוָּתֶר בה. והבאתי את השלישית באש (בצרות קשות דומות לאש - רד"ק) וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב (רצה לומר אביא עליהם צרות לכלות מהם הפושעים והמורדים - מצודות דוד) הוא יקרא בשמי ואני אענה אותו, אמרתי עַמִּי הוא, והוא יאמר ה' אלהי.

וכל זה לפני הגאולה כנ"ל, ומסתיים בביאת המשיח שאז יאמר בוודאות הקב"ה לעמו ישראל, עמי הוא. דהיינו שנקיים הם מתערובת דערב רב. ומיד אח"כ ממשיכה הנבואה (זכריה י"ד ב'): הנה יום בא לה' וגומר שם מלחמת גוג ומגוג שהוא ענין מאוחר אחר הגאולה.

וכן הוא בדברי האברבנאל שמפרש את הפסוקים הנ"ל, על הבירור הנורא שיהיה בעת מלחמת בני אדום ובני ישמעאל, שיצטרכו ישראל לחזור לגלות הקשה. והוא כדברי הזוה"ק הנ"ל שהפסוק הזה קאי על התגברות גלות אדום וישמעאל טרם ביאת המשיח.

וזה לשון האברבנאל (משמיע ישועה, המבשר הפרקים עשר, נבואה ג'): ומפני שהמלחמה ההיא תהיה על אדמת הקודש, שיעלו שמה הנוצרים לכבשה, ויעלו שמה גם כן בני ישמעאל ללקחה להם ולהדיח את הנוצרים ממנה. **ויהיו שמה גם כן עדת בני ישראל ליורשה.** שהם שלש כתות מהמונות אדום וישמעאל וישראל, שבהם נכללים כל גויי הארצות. לכן אמר והיה בכל הארץ **רצה לומר בכל ארץ ישראל ששם יתקבצו למלחמה,** פי שנים רוצה לומר שתי האומות יכרתו ויגווענו. ואמר יכרתו על בני ישמעאל שתכרת ממשלתם שהיה להם על הארץ ההיא, ועל בני אדום אמר יגווענו שיכלו וימותו כולם במלחמה ובמגפה. והשלישית יוותר בה **שהיא אומת ישראל** וכו'. **ועל ישראל עצמו אמר והבאתי את השלישית באש שהוא רמז לגלות שהיה** [כוונתו לומר: **שיהיה**] **עתיד לבוא עליהם.**

ואפשר לפרשו על הצרות והרעות העצומות אשר יהיו בזמן קיבוץ הגלויות שהם חבלי משיח שעליהם אמר יחזקאל (יחזקאל כ' ל"ח) **וברותי מכם המורדים והפושעים בי וזהו וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב עד שישראל ישוב אל אלהיו וירצהו וזהו אמרו הוא יקרא בשמי ואני אענה אותו אמרתי עמי הוא והוא יאמר אלהי** עכ"ל.

לה

ועל תוקף והתגברות גלות אדום וישמעאל על ישראל קודם ביאת המשיח, ושלא יהיה לישראל שום כח לעמוד נגדם, כתב גם הרמב"ם באגרת תימן שענין זה התבאר מדברי הנביאים וחכז"ל, וזה לשונו: **והעת שיגלה, תהיה צרה גדולה על היהודים שנאמר** (דברים ל' ל') **כי יראה כי אזלת יד ואפס עצור ועזוב.** ואז יגלהו הקב"ה וישלים מה שהבטיח ואמר. והנביא מתמיה על העת שייראה בה הגואל (מלאכי ג' כ') **ומי מכלכל את יום בואו ומי העומד בהראותו.** וזהו האמת שאנו מאמינים בזה הענין. **אבל העת ההיא כבר התבארה מדברי דניאל וישעיהו ומשאר דברי רבותינו ז"ל שביאתו תהיה כשתתקף** [פי' תחזק] **יד אדום וערב וכשתתפשט מלכותם בעולם** כמו היום הזה וזה דבר שאין בו ספק **ומזה לא יעבור.** עכ"ל.

ודברים מפורשים, אמורים ברוח הקודש על זמננו זה, על הבירור הגדול שיהיה בעת ניעור ארץ ישראל מטומאתה, כתב רבינו הרמ"ק בספרו אלימה רבתי (אלימה רבתי, עין כל, תמר ה', פרק כ"ד) וז"ל: **בסוף גלותינו זה, קרוב לזמן גאולתינו, יתחזקו הצרות לישראל תכלית החוזק ויצר להם, ויאמרו להרים כסונו ולגבעות נפלו עלינו מפני הצרות הגדולות אשר יסובבום מכל עבר ומכל פינה, ויתרבה הצער עד אשר לא יפנו אבות אל בנים, וכל מי שימצא עצמו לו לשלל, גבור נוצח יקרא.**

והטעם, שהשכינה תדין את ביתה, ויביאם אל מסורת הברית כדי לזככם אל הגאולה ואל הטוב המובטח לנו על ידי נביאיו. והטוב ההוא שיעור לא יכילהו שכל ורעיון, שלא תזכר גאולת מצרים וניסים לפני גאולת מצרים ונסים ונפלאות כאומרו ולא יאמרו עוד חי ה' אשר העלה את ישראל ממצרים כי אם חי ה' אשר העלה וכו'. ויהיו הניסים

וגילוי השכינה לישראל בפלא, ויאמרו כולם אשר יזכו אליה, הנה אלהינו זה קווינו לו ממש מורה באצבע על גילוי שכינה. ולזה מי ומי הזוכים לזה.

באותם הימים ירבו הצרות לצרף את ישראל כפי הדין, וכל אחד ואחד כפי חיובו יצטער, וכל מי שיקשה עורפו ולא ישוב יאבד. ומי שיתן צווארו בעול התשובה וקבלת הצרות בסבר פנים יפות ויתן שכמו לסבול, יצטרף ויזכה.

והענין **הוא שהגיע עת הקליפה ליבטל מן העולם, וכל עוד שיש בישראל רשעים אחוזים בהם, האיך אפשר שיתבטלו החיצונים ורשעים ברשעותם,** והקב"ה בעל הדין והמשפט ביושר ובאמונה ואין עוול, ולכך יצטרפו צירוף אחר צירוף עד שיהיו כסף נקי וטהור. וההנהגה הזאת יהיה בתכלית קושי הדין, והקליפה גובה כל חלק חובם מכל מקום.

ובימים ההם ובעת ההוא יתכתתו גוי בגוי חרב איש ברעהו, וישראל יהיו ביניהם בצער גדול. וכל אחד ואחד ירצה לבזוז את הרחלה הזאת ולאכול את בשרה והקב"ה ירחם על עם ה' בזכות ג' אבות הקדושים ויצטרפו ויתלבנו מתוך הצרות. **ומתוך הדין הזה יפיל הקב"ה זרע עמלק ויכלהו מן העולם וימחהו מתחת השמים.** ואח"כ יתחיל בדין של עשו הרשע עד אשר לא יהיה לו תקומה וכבר התחילו ישראל לצאת מתוך צרתם מעט מעט. ואח"כ יתחיל בדין אומות העולם **ויצטערו ישראל צער גדול** כדכתיב ביחזקאל.

וירצה **הקב"ה לנער את ארץ ישראל ואת ירושלים, כאשר ינער אדם טליתו, לנער כמה עבודה זרה שיש תוך ירושלים, וכמה פגרי טמאים קבורים סביבות המקדש, וכמה מקומות המטונפים אשר בו. ובעת ההיא יצאו כל קיבוץ עם ה' במדבר ויטשו שם ברעב ובעוני מ"ה יום ויצטרפו ויתלבנו ויראה עליהם אליהו ויתגלה אליהם משיח בעוני גדול,** ויתוקנו דגלים בשכינה, ותרד בית המקדש ויבואו ישראל אל ירושלים הבנויה ושכינה עמהם כימי צאתם מארץ מצרים ואז ירבו הניסים ויגדלו עד אין קץ אשר אין פה יכולים לדבר ולא שכל יוכל לשער לרוב נפלאות הניסים אשר יהיה לישראל ויפתחו מקורי החכמה וזאת תהיה לישראל ההנהגה בגאולה בעז"ה. עכ"ל.

וקיבוץ **עם ה' בארץ ישראל האמור בדבריו, הוא בודאי קיבוץ גלויות שנעשה בזרוע בשר. וכמו שכבר הבאנו לעיל משם צדיקים על גלות האחרונה הקשה מן הראשונה ה"י** (והגם שיש בזה עוד פירוש, מ"מ ניעור א"י מכל טומאה הוא בודאי טרם הגאולה).

והנה הבירור הגדול שיהיה במדבר, איתא גם בזוה"ק (רעיא מהימנא פ' פנחס מ"ג רמ"ע ע"ש) וז"ל: בההוא זמנא כה אמר ה' לרועים הפושעים בי, ואומר (יחזקאל י"ג ט') **ואל אדמת ישראל לא יבאו.** ואלין אינון רועים דענא פרנסי דרא, **ובגין דא אתמר עלייהו הנה אנכי מפתיה והולכתיה המדברה. ונשפטתי אתכם שם וגו' כאשר נשפטתי את אבותיכם** (יחזקאל כ' ל"ה ול"ו)**, דקטיל לון במכת חשך**, עכ"ל.

[וחנם שמתאמרא בשם צדיקים, שהמתיקו בצדקתם הגזירות וחבלי משיח. הנה ראינו בזמן המלחמה העולמית השניה, שאף על פי כן היו צרות קשות ומרות אשר אי אפשר לתאר בשכל אנושי. ואמרו אז צדיקים שהצדיקים תלמידי הבעש"ט ראו ראיה אחת והתנאים והאמוראים ורשב"י ראו שני ראיות שאחר כל ההמתקות וצדקת הצדיקים עדיין צרות רבות סבבונו. ומכל מקום זה ודאי שקיבוץ גלויות ויציאה מתחת שעבוד עול המלכויות יהיה על ידי הקב"ה בעצמו, כמו שכתוב בתורתו. ובמילא אמרו וחזרו כבר כל צדיקי דורנו האחרונים את דברי האהבת יונתן על הגלות האחרונה הקשה מן הראשונה, ואין שום נפקא מינה אם תגבר יד אדום וישמעאל או שיהיו במדבר כפשוטו, או שניהם יתקיימו. כי בין כה ובין כה גלות האחרונה קשה מן הראשונה, ה"י. ויש למהר להמלט משם].

לו

ובחסד לאברהם (משלי נהר כ"ג) כתב וז"ל: דע כי מסורת קבלה יש בידינו כי באותו יום שיבוא מלך המשיח עם קיבוץ גלויות לארץ ישראל, **ימצא שם בא"י שבעת אלפים מבני ישראל** עכ"ל. ומי יודע מה יהיה עם הנותרים רח"ל.

(והרה"ח מוה"ר ישי בוכינגער ז"ל שהיה מקורב אצל רביה"ק מסאטמאר זיע"א כותב בקונטרסו "שבחי מהר"י ט"ב" (פוס כ"ד) וז"ל: פעם הראה לי מרן בספר חסד לאברהם מהגה"ק המקובל האלקי ר' אברהם אזולאי נ"ע שכתב וזל"ק כנ"ל עיי"ש. ואמר לי מרן **עס כאפט מיר אן א ציטער זעענדיג אזעלעכע ווערטער** (תרגום: **רעדה אוחזת אותי לראות מילים אלו) שמרבבות יהודים אלו הדרים כעת בא"י ישארו אז רק ז' אלפים,** וכן חזר על דיבוריו אלו כמה פעמים בכמה עיתים מזומנות. עכ"ל שם.

ותבין מזה, עד כמה נואלו אלו שטועים שרביה"ק **הבטיח** שהמדינה הזו תתבטל רק על ידי מלך המשיח ברחמים, ולכן רוצים לטעות שכאילו כל היושבים שם בטוחים בנפשם. אלא אדרבה בהאי פחדא הווה יתיב תדיר שראה ברוח קדשו וידע בדעת תורתו את אשר יקרה שם באחרית הימים, ולכן פלגי מים ירדו עיניו מאין הפוגות על שבר בת עמו, ובכה בדמעות שליש בכל פעם שדיבר על זה, ולא רצה להוציא מפיו בבירור, כי תשובה גדולה יכולה לדחות אפילו דברי נבואה, ולא רצה שיהיה צדיק גוזר שחייב להיות כן, כמו שתראה דברי הרמ"ע מפאנו שנביא מיד להלן, שכתב ולא שאנו מחייבים או **גוזרים עליהם** וכו', אמנם הזהיר על כך את כל השומעים לדבריו, והשומע את נפשו הציל).

ודברי החסד לאברהם האלו, שכתב שהוא מסורת קבלה בידם. איתא בעוד ספרי המקובלים, ומקורו בדברי חכז"ל ובעיקר בפסוקי נבואת אליהו כדלקמן.

וזה לשון הרמ"ע מפאנו: (מאמר לצפוס ה' מ"ג פוס ט') **כלל האוכלוסין העתידין להאמר לפניהם** קדוש, **כטעם** (ישעיה ד' ג') **הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו, דכתיב בהו** (מ"ב י"ט י"ם) **והשארתי בישראל שבעת אלפים,** עכ"ל.

ועוד כתב הרמ"ע וז"ל: (מאמר לצפוס ה' מ"ג פוס ז'): עוד צריכים אנו להקדים להשלמת המכוון בדרוש הזה **מה שנתנבא אליהו בחורב** (מ"ב י"ט י"ם) **והשארתי בישראל שבעת אלפים,** לפי שיעורנו. וטעם (ב"ב ג' ה') **עד עקרה ילדה שבעה, שפירושו שבעת אלפים אוכלוסין** לשבע שבתות השנים. לא שאנו מחייבים או גוזרים עליהם דבר ברור, כי מי יעמוד בסוד

ה' והרי זה מכלל מה לפנים ומה לאחור. אלא בסוד אמיתי בעצמו וכו'. עיי"ש שמסביר באריכות על פי קבלה מדוע יהיה כך.

וכתב שהוא כשם שדרשו חכמים (תנחומא בשלח פ"ח) עה"פ (שמות י"ג י"ח) וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים, וז"ל: וחמושים עלו בני ישראל, אחד מחמשה, ויש אומרים אחד מחמשים, ויש אומרים אחד מחמש מאות, רבי נהוראי אומר: העבודה לא, (נ"א: העבודה ולא) אחד מחמשת אלפים, עכ"ל. ומסביר שם הרמ"ע באריכות מדוע לעתיד לבוא יוותרו בציון ובירושלים רק שבעת אלפים.

ואלו השבעת אלפים יהיו הצדיקים והחסידים שיזכו להנצל מכל אשר יהיה בארץ הקודש, וכמו שכתב הרמ"ע שם בהמשך הדרוש הנ"ל. וכן כתב במאמר המילואים וז"ל: **ועל הנאים והמשובחים שבנו נאמר והשארתי בישראל שבעת אלפים**, כפי שיעורינו במקומו, **כל הברכיים אשר לא כרעו לבעל וכל הפה אשר לא נשק לו** וכו' עכ"ל.

ודברי הרמ"ע מפאנו האלו, שמפרש את נבואת אליהו בחורב על אלו שישארו באה"ק על זמן ביאת המשיח, קרובים לפשט הפסוקים הם. כי חזרנו על כל המקרא, ולא מצינו זמן שנשארו בישראל רק שבעת אלפים איש, שעל כך אפשר לומר שכוונת דברי נבואת אליהו סובבת עליהם.

וכן איתא בדברי חכז"ל בילקוט (רמז תקנ"ג) על הפסוק והיה שארית יעקב, (שקאי על אותם שיזכו להנצל מהבירורים הקשים והמרים שיהיו בא"י קודם ביאת המשיח כנ"ל פרק לב, עמוד עד) וז"ל: **והיה שארית יעקב, אותו שארית שאמר הקב"ה לאליהו והשארתי בישראל שבעת אלפים.** והם אותם שהופרשו בימי גדעון וכו' ועליהם הוא אומר והשארתי בישראל, ועליהם הוא אומר והיה שארית יעקב וגו' כטל מאת ה', שהטל סימן לתחית המתים שנאמר (ישעיה כ"ו י"ט) יחיו מתיך (פי' שגומר שם הפסוק כי טל אורות טלך). עכ"ל.

וכן כתוב גם בילקוט גם ברמז רי"ט על הפסוק והשארתי בישראל שבעת אלפים וגו', וכן ברמז ס"ב גבי המעשה של גדעון, ושם כתב הזית רענן וז"ל: והם אותם שהופרשו בימי גדעון, לא אותם ממש היו שהרי אליהו היה זמן רב אחר גדעון. ועוד בגדעון לא היו רק שלש מאות איש, אלא כלומר כמו אותן שהופרשו בימי גדעון, עכ"ל.

(**ומוברחים** אנו להגיע לדברי חכמי האמת, בסוד הגלגולים, שאותם שבעת אלפים שלא כרעו לבעל בימי אליהו, הם היו נשמות של אותם שלש מאות שלא עבדו עבודה זרה בזמן גדעון, והם אותם נשמות שיזכו להשאר בא"י בזמן ביאת המשיח.

וכמו שמשמע בגמרא (סוטה ד' ע"ג) בפירוש שבאמת היו בדורו של אליהו רק שבעת אלפים שלא כרעו לבעל. וכמו שכתוב (מ"ב כ' ט"ו) ואחריהם פקד את כל העם כל בני ישראל שבעת אלפים. ופי' רש"י: אומר אני הם שאמר עליהם כל הברכים אשר לא כרעו לבעל שבעת אלפים, עכ"ל.

וידוע שבכל מקום שאומר רש"י אומר אני, פירושו שהגם שלא נמצא דבר זה כתוב בפירוש, אמנם הוא מוכרח מכמה מקומות בתורה. וכמו כן כאן הוא דבר מוכרח שהיו אלו השבעת אלפים רק אלו שלא כרעו לבעל כי אנשי המלחמה היו חייבים להיות צדיקים ונקיים מכל חטא ועוון, אפילו משיחה בין ישתבח ליוצר (עור פ"ח ס' נ"ח בשם הירושלמי) או הקדמת תפילין של יד לתפילין של ראש (שהש"ר פרשה ו' פוס ו' עה"פ שימני כחותם הלמליס) או שיחה בין הנחת תפילין של יד לבין הנחת תפילין של ראש (תנחומא פ' י"ד), וק"ו שהיו חייבים להיות נקיים מעוון עבודת כוכבים. ולכן במלחמה מצוה שהיתה על פי נביא וכדת של תורה, כשהכריזו מי האיש הירא ורך הלבב מעוונות שבידו חזרו כל אלה שעבדו עבודה זרה, ונשארו רק שבעת אלפים אשר לא כרעו לבעל.

אמנם בודאי היו עוד הרבה אלפים ורבבות מבני ישראל חוץ מאלו, וכמו למשל אחאב בעצמו שהיה עובד הבעל וכו' וכו', וכן פירשו כל המפרשים ששבעת אלפים קאי רק על אנשי המלחמה, וכל זה מאנשי שומרון, לבד מאנשי מלכות יהודה רבים מאוד. ולא מצינו בכל התנ"ך ודברי חכז"ל רמז ורמיזא שלא נשארו בישראל רק אלו.

אלא בסוד גלגולי הנפשות שאותן ג' מאות שלא כרעו לבעל זמן גדעון שנתן ה' בידם תשועה גדולה לישראל ממדין, הם אותם שבעת אלפים איש שהושיעו את ישראל מידי ארם בימי אחאב (כי מחמת ירידת הדורות והתקטנות ערך הנשמות נחסרו הנשמות ממצבם בימי גדעון ומג' מאות נעשו ז' אלפים כי נתפצלו ליותר גופים ואכמ"ל וד"ל).

ואלו הצדיקים שיזכו להשאר בא"י בזמן ביאת המשיח, עוד קודם תחית המתים. הן סוד גלגול אותן הנשמות אשר לא כרעו לבעל בזמן אליהו ואכמ"ל.

והם אלה שילחמו עם משיח נגד גוג ומגוג והעמים שייאספו על ירושלים, כי גם במלחמת משיח לא יהיו אלא צדיקים שאינם יראים מעוונות שבידם, כמו בכל מלחמת מצוה. וכמו שכבר הבאנו דברי הרד"ק ששארית יעקב הם אלה שילחמו ביחד עם משיח צדקינו על גוג ומגוג והמלכים אשר אתו שיאספו על ירושלים).

לז

מכל הנ"ל תראה ותבין ברור, את נבואת ישעיה אשר אמר שכשיבוא משיח (ישעיה ד' ג') **והיה** הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יֵאָמֶר לו, כל הכתוב לחיים בירושלים. שרק צדיקים וקדושים שראויים לומר לפניהם קדוש הם אשר יזכו להנצל בהיותם בציון ובירושלים.

וז"ל מהר"י קרא: והיה הנשאר בציון, שישאר מן החרב. והנותר בירושלים, שלא תפגע בו החרב. **והיו אותם האנשים אשר קדוש יאמר לו, שאומר עליו קדוש, הוא יותר מפורענות הנגזר על בני ציון. כל הכתוב לחיים בירושלים שנגזר עליו מן השמים שינצל מחרב האויבים, הם הם אותם האנשים שאומר עליו קדוש הוא זה. ולא אותם האנשים שנתפרשו מעשיהם שהם סוררים וחברי גנבים רודפי שוחד ושלמונים.** עכ"ל. (ותראה גם מזה עוד ראיה לדברינו לעיל פרק ל שנבואת ישעיה שריך סוררים וכו' קאי על הדור הזה).

וכמו שכבר הבאנו את דברי רמ"ע מפאנו, שעל השבעת אלפים שישארו בא"י (כשמשיח יבוא עם קבוץ גלויות לא"י כדברי החסד לאברהם) **עליהם נאמר והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו.**

ובאמת שהמפרשים מפרשים גם את כל הנבואה שקודם לזה יען כי גבהו בנות ציון (ישעיה ג' ט"ז) וגו'. ביום ההוא יסיר ה' את תפארת העכסים (שם שם י"ח) וגו'. מתיך בחרב יפולו וגבורתך במלחמה (שם שם כ"ה) וגו', על הזמן שקודם ביאת המשיח.

וז"ל רש"י: ביום ההוא, **לעתיד לבוא כשיבוא הקב"ה להשיב את ישראל אליו.** יסיר ה' מהם את תפארת העכסים שלא יהיו תולין תפארתם בנוי תכשיטי נשים ודברי נבלה, עכ"ל.

וזה לשון הרד"ק: **ויש לפרש כל זה בשוב הגלות שיכלו רבים מישראל שלא שבו לה' בכל לבם, כמו שנאמר עליהם** (ירמיה כ' ג' י"ח) **וברותי מכם המורדים והפושעים בי וגו'. ונאמר עוד עליהם והבאתי את שלישיתם באש, והנשארים יהיו ענוים וקדושים** וכו'. ולא תהיינה עוד הנשים מתפארות בתכשיטהן, **לפיכך אמר יסיר ה' תפארת העכסים וגו'.** ונאמר בנבואת צפניה (צפניה ג' י"ח-י"ג) אז אסיר מקרבך עליזי גאותך ולא תוסיפי לגבהה עוד **בהר קדשי.** והשארתי בקרבך עם עני ודל וחסו בשם ה', שלא תהיה אז גאווה לא באנשים ולא בנשים וכו'. עכ"ל.

וכן הם גם כן דברי רשב"י בזוה"ק וז"ל (בשלח מ"ג ג"ז ע"ג): אמר רבי שמעון, **זכאין אינון דישתארון בעלמא [בההוא זמנא].** ומאן אינון, תא חזי לא ישתאר מבני עלמא בר אינון גזירין, דקבילו את קיימא קדישא ועאלו בקיימא קדישא, באינון תרין חולקין כמה דאוקימנא, **והוא נטיר ליה להוא קיים, ולא עייליה באתר דלא אצטריך, אלין אינון דישתארון ויכתבון לחיי עלמא. מנלן, דכתיב** (ישעיהו ד' ג') **והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלם,** משמע הנשאר בציון והנותר בירושלם, דכל מאן דאתגזר, באלין תרין דרגין עאל. **ואי נטיר להוא קיים כדקא חזי ויזדהר ביה, עליה כתיב הנשאר בציון והנותר בירושלם, אלין ישתארון בההוא זמנא.** ובהו זמין קודשא בריך הוא לחדתא עלמא, ולמחדי בהו, על ההוא זמנא כתיב, (תהלים ק"ד ל"ב) יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו. עכ"ל הזוה"ק.

(**תרגום וביאור**: זכאים הם אלה שישארו בעולם בזמן ההוא, ומי הם, בא וראה שלא ישאר מבני עולם רק הנימולים שקיבלו אות ברית קודש ונכנסו בברית קודש בשני חלקים (מילה ופריעה) כמו שלמדנו, **והוא שומר האות ברית קודש ואינו מכניסו במקום שאינו צריך. ומנין שכן הוא, שנאמר והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלים.**

ו**מפרש** הזוה"ק שכל מי שנימול נכנס בשני המדרגות האלה ציון וירושלים, אמנם רק מי ששומר אות ברית קודש כראוי ונזהר בו, הוא נשאר בשני המדרגות האלו ואינו מאבדם, ועליו נאמר והיה

הנשאר בציון והנותר בירושלים, ואלו ישארו באותו זמן, ובהם מוכן הקב"ה לחדש העולם, ועל הזמן ההוא נאמר יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו).

והנה משמע מדברי הזוה"ק האלו, שאותן שישארו בציון ובירושלים באותו הזמן יהיו רק **שומרי הברית כראוי.** (והגם שמפשטות לשון הזוה"ק ניתן לפרשו אולי על אותם שישארו בכל העולם בזמן הגאולה וצ"ע). אמנם זה ודאי נראה בבירור מדברי הזוה"ק הנ"ל שבציון ובירושלים לא ישארו אלא שומרי הברית כראוי.

וכן כתב הרמ"ע מפאנו (מאמר נצחות ה' חלק ט') על השבעת אלפים שנאמר עליהם והשארתי בישראל שבעת אלפים כל הברכים אשר לא כרעו לבעל וגו', שהדבר תלוי בשמירת הברכים של קדושה והתרחקם מן העבירה. הוא תכלית התיקון שפתח בו המלך החסיד (תהלים ו' ו') אשר לא הלך בעצת רשעים, עיי"ש.

לח

וכן הוא גם נבואת יואל (יואל ג' ד'-ה') **השמש יהפך לחושך והירח לדם לפני בוא יום ה' הגדול והנורא.** והיה כל אשר יקרא בשם ה' ימלט כי בהר ציון ובירושלים תהיה פליטה כאשר אמר ה' ובשרידים (רש"י: בשארית אשר יותיר) אשר ה' קורא.

וז"ל הרד"ק: והיה כל אשר יקרא, כי אז במלחמת גוג ומגוג תהיה צרה גדולה לישראל זמן מועט [נ"א: מוּעָד], כמו שאמר על אותו הזמן (ישעיה כ"ו כ') חבי כמעט רגע עד יעבור זעם. **ואז יכלו רבים מישראל והקדושים ויראי האל באמת ימלטו, כמו שאמר בנבואת ישעיה והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלם.** וכן אמר: כל אשר יקרא בשם ה' והוא שיקראוהו באמת, כמו שאמר (תהילים קמ"ה י"ח) קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, והם שרידים אשר ה' קורא כי הם יקראוהו באמת והוא יקרא אותם עבדי ואוהבי. כי בהר ציון, **כי שם יעלו הגוים.** ובשרידים, **והפלטה תהיה בשרידים.** או יהיה פי' קורא קריאת הגדולה והכבוד וכו' ויונתן תרגם קורא זמין, עכ"ל.

וז"ל המצו"ד: השמש יהפך לחושך, רצה לומר **מגודל הצרה הבא עליהם יחשך להם מאור היום.** והירח לדם, יהפוך למראה דם כי אז לא תאיר כדרכה. והוא ענין מליצה כי כשאדם בצרה העולם חשוך בעדו. לפני בוא יום ה', **כל זה יהיה לפני הגאולה וסמוך לה.** הגדול והנורא, כי אז יראה גדולת ממשלתו ומעשיו הנוראים. כי בהר ציון, רצה לומר כי הפליטה תהיה בהר ציון לבד כמו שהבטיח ה' **וגם שם לא לכולם כי רק בהנשארים המבוררי' שבהם אשר כל אחד מהם קורא אל ה' וצועק אליו ומשים בו בטחונו.** עכ"ל.

ובין אם הפסוק הזה קאי על מלחמת גוג ומגוג כפירוש הרד"ק, ובין אם קאי על הבירור שיהיה לפני ביאת המשיח כפירוש המצודות, מכל מקום בין כה ובין כה דברי הנביא ברור מללו שרק אשר יקרא בשם ה' באמת, הקדושים ויראי האל באמת הם ימלטו

וינצלו. **ובהר ציון יעלו הגוים וישארו רק השרידים אשר יבחר ה' בהם הקדושים אשר בארץ המה, והשאר יגלו מן הארץ או יאבדו ח"ו.** ולא כדברי מהפכי דברי אלקים חיים.

ואלו הם גם דברי רבינו עובדיה ספורנו ז"ל על הפסוק (דניאל ל"ג כ"ו) אמרתי אפאיהם אשביתה מאנוש זכרם וז"ל: אמרתי אפאיהם. **אשאיר איזו פאה מהם, והמותר אכלם, כמו שאעשה באחרית הימים** אחרי שלא השגתי שלמותם לא במתן תורה ולא בארץ ישראל ולא בגלות. כאמרו כי בהר ציון ובירושלים תהיה פליטה כאשר אמר ה' ובשרידים אשר ה' קורא, עכ"ל.

וכן הם גם כן דברי המדרש שה"ש דלעיל, שלפני ביאת המשיח דבר גדול בא לעולם והרשעים כלים, ורק על הנשארים נאמר והיה הנשאר בציון וכו'. כלומר שקודם כל תהיה השמדה של כל מי שאינו ראוי מארץ הקודש ומירושלים. ועל השרידים המועטים שתהיה להם זכות מיוחדת וישארו כתיב והיה הנשאר בציון וגו'.

והאברבנאל ז"ל מפרש את נבואת יואל הנ"ל, על מלחמת בני אדום ובני ישמעאל שתהיה באחרית הימים באה"ק ובני ישמעאל הם שישלטו באחרית הימים באה"ק (כאשר יבואר זאת מדבריו לקמן בפרק מא-עמוד 90, ובפרקים מד ומה, עמודים 94-צז). וזה לשונו (משמיע ישועה, המבשר השביעי): **וביאר גם כן שאז יכלו רבים מישראל והקדושים וירא האל ימלטו** שנאמר והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלים. **מסכים למה שאמר דניאל בספרו ענין אותה מלחמה** (דניאל י"ב ז'): ובעת ההיא ימלט עמך כל הנמצא כתוב בספר, ולכן אמר הנביא כאן: והיה כל אשר יקרא בשם ה' ימלט כי בהר ציון ובירושלים תהיה פליטה וגו' ובשרידים אשר ה' קורא. עכ"ל.

לט

וידעתי אשר המסיתים והמדיחים פורסים חרמים ומצודות, ותולים עצמם בדברי המצודות, לומר שרק באלו שיהיו בהר ציון תהיה פליטה. וטח עיניהם מראות שכוונתו פשוטה, לומר שמאלו שישארו באה"ק אחר הבירור יהיו אך ורק הקדושים והטהורים שבהם כנ"ל.

אמנם ישראל שבשאר גלויות בכל העולם כולו ישארו בהם יותר ויותר. ובודאי אין לומר שישארו רק הדרים בארה"ק ח"ו. כי אם לא כן בטלת את כל ענין קיבוץ גלויות האמור בתורה, ושב ה' אלהיך את שבותך ורחמך **ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך ה' אלהיך שמה.** אם יהיה נדחך **בקצה השמים** משם יקבצך ה' אלהיך ומשם יקחך, **והביאך ה' אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך** וירשתה והטיבך והרבך מאבותיך. שהקב"ה יקבץ את ישראל מהעמים שהפיץ אותנו בהם, והוא יביא אותנו לא"י.

וכן בדברי הנביאים לאין מספר מקומות כמו (ישעיה ס' ד') שְׂאִי סביב עיניך וראי כולם נקבצו ובאו לך, **בניך מרחוק יבואו** וגו'. (שם ס') כי לי איים יקוו ואניות תרשיש בראשונה **להביא בניך מרחוק** כספם וזהבם איתם. (ירמיה מ"ו כ"ז) ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת

ישראל **כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שִׁבְיָם** וגו'. (ישעיה כ"ז י"ב-י"ג) והיה ביום ההוא יחבוט ה' משבולת הנהר עד נחל מצרים ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל, והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול **ובאו האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקדש בירושלים.** (ירמיה ג' י"ד) ולקחתי אתכם אחד מעיר ושנים ממשפחה והבאתי אתכם ציון, ועוד ועוד נבואות רבות לאין מספר המורות על זה.

ול**פי** דבריהם אשר רוח תשאם יכלו כל כלל ישראל ח"ו, וישארו רק מעט מזעיר בהר ציון, ואם כן קיבוץ גלויות מהיכן הוא אחרי שכל הנשארים והנותרים בהר ציון ובירושלים המה וקדוש יאמר להם.

וג**ם** למה הזהירה וצווחה כנסת ישראל באלה ובשבועה **כנגד קיבוץ ישראלי,** ואף אם הכל נועדו יחדיו לילך לירושלים וכל האומות מסכימים על זה אפילו הכי צווחה שחלילה שתלך שמה, כי אולי היום או מחר יחטאו **ומוכרחים לגלות** פעם שנית ח"ו, ואחרון קשה מן הראשון. (כלשון רבינו ר' יונתן אייבשיץ זי"ע שהבאנו לעיל פרק טו, עמוד מב). ולפי דבריהם היה לכנסת ישראל לצווח ולהזהיר שילכו כולם תיכף ומיד לירושלים ולא יתמהמהו כי סכנה גדולה להם בהשארם בגלות, כי רק בירושלים ובהר ציון יש להם תקוה להנצל. אין זה אלא דברי רוח והבל טפשות ומינות, ושקר אין לו רגלים, ויאבדו דבריהם ואלף כמוהם ואל תבטל אות אחת מתורתינו הק'.

וכ**בר** הבאנו לעיל דברי החסד לאברהם, שאדרבה, שכאשר יבוא משיח עם קיבוץ גלויות לא"י ימצא שם שבעת אלפים איש. דהיינו שמה שכתוב שבעת אלפים איש קאי רק על אלו שיזכו להשאר בא"י ולא יאבדו ח"ו ולא יגלו משם בגלות האחרון הקשה מן הראשון.

מ

אמנם לאמיתו של דבר, נראה שאדרבה בציון ובירושלים גדלה הסכנה פי כמה וכמה, כי הגם שהפסוקים והיה הנותר בציון ובירושלים פירושם על כל ארץ ישראל, אמנם משמע שבירושלים גדלה הסכנה ביותר וביותר.

(וכ**מו** שתראה בזוהר (פ"ב קי"ד ע"ב) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו, הנותר בציון ובירושלם דייקא. אמר רבי אחא, אם כן זעירין אינון, אלא כל אינון דאשתארו בארעא קדישא דישראל, דינא דילהון כירושלם וכציון לכל דבר, מלמד דכל ארץ ישראל בכלל ירושלים היא. עכ"ל.

תרגום: והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו, הנותר בציון ובירושלם דוקא. אמר רבי אחא, אם כן מועטים הם. אלא כל אלו שישארו בארץ הקודש - ארץ ישראל, דינם כירושלים וכציון לכל דבר, מלמד דכל ארץ ישראל בכלל ירושלים היא. עכ"ל.

ו**תרא**ה שמן המעט שיזכו להשאר בא"י שהם שבעת אלפים, רק מעט מן המעט יזכו להנצל בירושלים ובהר ציון והיו קודש).

וכמו שכבר הבאנו לעיל (פ' כט) את דברי המלבי"ם על ציון שדה תחרש וירושלים עיין תהיה, שכל המקודש יותר יגדל חורבנו יותר וכו' עיי"ש.

וכמו שאיתא בזוה"ק ויצא (מ"מ קנ"ח ע"ב) וז"ל: רבי חייא ורבי חזקיה הוו יתבי תחות אילני דחקל אונו, אדמוך רבי חייא, חמא ליה לאליהו וכו', **אמר השתא אתינא לאודעא דירושלם קריב איהו לאתחרבא, וכל אינון קרתין דחכימיא. בגין דירושלם דינא איהו, ועל דינא קיימא, ועל דינא אתחרב, והא אתיהיב רשו לסמא"ל עלה, ועל תקיפי עלמא, ואתינא לאודעא לחכימיא דילמא יורכון שני דירושלם.** דהא כל זימנא דאורייתא אשתכח בה היא קיימא וכו' ועל דא כל זמנא דחכימיא יחדון בה באורייתא, לא יכיל סמא"ל בהו וכו'. ואתער רבי חייא, ואזלו ואמרו מלה דא לחכימיא. אמר רבי ייסא, כלא ידעין דא, והכי הוא, דכתיב (תהלים קכ"ז ב') **אם** ה' לא ישמר עיר שוא שקד שומר. אלין אינון דמשתדלין באורייתא, קרתא קדישא קיימא עלייהו, ולא על גברין תקיפין דעלמא, היינו דכתיב אם ה' לא ישמר עיר וגו'. עכ"ל.

(**תרגום:** ר' חייא ור' חזקיה היו יושבים תחת עצי שדה אונו, ונתנמנם ר' חייא, וראה את אליהו הנביא, ואמר לו: עכשיו באתי להודיע שירושלים קרובה היא להחרב, וכל ערי החכמים האלה. כיון שירושלים היא דין ועל דין היא עומדת ועל דין הוא נחרבת. וניתנת רשות לשטן על ירושלים ועל גיבורי העולם. ובאתי להודיע דבר זה לחכמים, **שמא יאריכון ימיה של ירושלים.** כי כל זמן שהתורה נמצאת בה היא עומדת וכו' כי כל זמן שהחכמים שמחים בה בתורה לא יכול השטן להם. וננער ר' חייא והלכו ואמרו דבר זה לחכמים, ואמר ר' ייסא דבר זה כולם יודעים אותו, וכן הוא, שנאמר אם ה' לא ישמר עיר שוא שקד שומר. הם אלו שעוסקים בתורה, עיר הקודש קיימת עליהם, ולא על גבורי עולם החזקים. וזהו שכתוב אם ה' לא ישמר עיר שוא שקד שומר).

וכתב המהרח"ו ז"ל (בהגהותיו על הזוה"ק שם) וז"ל: **וקשה דהא ירושלים אתחרבת בימי ר' יוחנן בן זכאי,** ובתר כן הווה דרא דתלמידוי ר' אליעזר ובתריה דרא דר' עקיבא, ובתריה דרא דרשב"י, ובתריה דרא דתלמידוי ר' חייא ור' חזקיה הנזכרים פה. ואפשר לומר דחזרה להתיישב בבני אדם תחת ממשלת קיסר רומי הרשעה והודיעו כי גם עתה תחזור להתחרב. ואף זה קשה גם כן דהרי עשר גלויות גלו סנהדרין והאחרונה היתה בטבריא. **כנראה דאין עוד לא היה ישוב בירושלים אחר חורבן טיטוס.** עכ"ל.

ואם כן שנראה מדברי המהרח"ו ז"ל שלא היה ישוב בירושלים אחר חורבנה בימי טיטוס שחיק טמיא. אם כן על איזה חורבן מדבר כאן הזוה"ק על ידי אליהו והחכמים בימי תלמידי רשב"י.

וברורה כוונת דברי אליהו הנביא שהודיע נבואתו לאורך ימים (ואפשר הוא נרמז בדברי אליהו זכור לטוב שאמר שם: דילמא יורכון שני דירושלים ודו"ק), על בנין ציון בדמים וירושלים בעוולה, שיהיה קודם ביאת המשיח, והודיע שעתיד להחרב, כי ירושלים היא דין ומתנהגים עמה במדת הדין, ולא תתכן פריקת עול תורה ולקיחת גאולה בזרוע בשר בירושלים עיר הקודש. והגם שעל **ה' יְשַׁעֲנוּ לאמר הלא ה' בקרבנו לא תבוא עלינו רעה.**

אמנם בסוף **ציון שדה תחרש וירושלים עִיין תהיה והר הבית לבמות יער.** ופירש הרד"ק: **עיין, גלי אבנים, שיהרסו האויבים ויתנו אבן על אבן ויהיו אבני הבנין לגלים.** וכמו שכבר הבאנו וביארנו לעיל מנבואת מיכה.

(**וכדאי** לציין, שהפסוק אם ה' לא ישמר עיר שוא שקד שומר, מתפרש בתרגום יונתן בן עוזיאל ובדברי המפרשים כולם על ירושלים עיר הקודש, שאם לא יקיימו רצונו של מקום בעיר ירושלים, לא ישמרנה ה' וסופה שתחרב ולא תעזור לה שמירת השומרים על חומתיך ירושלים, וכמו שאכן כן הוה, ולפי דברי הזוה"ק כן גם יהיה ה"י).

ו**בזוהר חי מרביה"ק** מקאמרנא כתב על הזוה"ק הנ"ל וז"ל: **ולכן מי שחס על נפשו לא ידור בירושלים אם לא צדיק גמור שראוי לישב שם. וגו', ובפרט בזמן הזה שיש שם התגברות המינות אל ישב אדם פשוט שם כי סכנה היא לו, אם לא צדיק גמור ונאמן לאלקיו.** עכל"ק. (וברור מה שכתב בזמן הזה שיש שם התגברות המינות כוונתו ברוח הקודש על זמן הזה ועיין עוד מזה בפרק קל-עמוד ריט).

ו**הוא** ממש כדברי גדולי ישראל (שהבאנו לעיל בפרקים לו-לז, עמודים 85-81 ועוד) אשר רק צדיקים וקדושים כמלאכים יזכו להנצל ולהשאר בציון ובירושלים בזמן ביאת משיח צדקינו, ולשאר אנשים אפילו כשרים היא סכנה נוראה להשאר שם.

ו**אם** ינסו לתלות עצמם בדברי הזוה"ק הנ"ל ולומר שכהיום יש ב"ה "תורה" ו"חכמי תורה" בירושלים עיר הקודש, על ידי ה"תקציבים" שמקבלים משלטון הערב רב, ולכן יאמרו "ה' בקרבנו לא תבוא עלינו רעה". כבר הקדימם ירמיה באמרו (ירמיה מ' ח') **איכה תאמרו חכמים אנחנו ותורת ה' אתנו** אכן הנה לְשֶׁקֶר עשה עֵט שקר סופרים, ופי' רש"י: **הנה חכמתכם לְשֶׁקֶר בכם לרפאותכם על נְקֵלָה.** עשה עט שקר סופרים, נביאכם. וכמו שכתוב שם מיד אחר זה (שם י"ל) וירפו (כמו וירפאו - רש"י) את שבר בת עמי על נְקֵלָה לאמר שלום שלום, ואין שלום. ופי' המצודות וז"ל: וירפו, הם מרפאים את שבר בת עמי ורעתם העתידה לבוא רצה לומר הם מוציאים מלבם דאגת הרעה הבאה. על נקלה, עם אמירה נקלה ומבוזה לאמר שלום תהיה ולא תבוא הרעה ובזה המה מרפאים שברם, **אבל לא יהיה שלום והמה מכחשים.** עכ"ל.

(**והגם** שיש ת"ל תורה על ידי בתי מדרשות ובתי אולפנא שלא מקבלים ולא עומדים על יסודות החזקת המינים, וגם יש יהודים כשרים ואף צדיקים כיום בירושלים עיר הקודש, ועליהם כבר נאמר והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו, ובהר ציון ובירושלים תהיה פליטה. אמנם כבר הבאנו מדברי הרמ"ע מפאנו והחסד לאברהם וכו' שישארו בא"י שבעת אלפים איש אשר לא כרעו לבעל וצדיקים וכו', ועם כל זה לא יגינו צדיקים אלו על כל הדרים שם רק על עצמם בלבד וכנ"ל.

והחכם עיניו בראשו שלא לשטות את עצמו ולאמוד בנפשו היטב אם אכן הוא מאותם צדיקים, או שימלט על נפשו בעוד מועד).

מא

והגה"צ ר' שאול בראך זצ"ל אבדק"ק קאשוי (בהקדמתו לספרו מצות על נגיס י"ט-כ"ג) [אחר שכותב על הסכנה האיומה ונוראה שיש בעליית רבים מישראל לאה"ק, ומתחיל דבריו וז"ל: האיך לא יחושו לנפשות בניהם ובנותיהם **כי אין בארץ מקום שתהיה מצויה כל כך מינות ואפיקורסות כמו בארץ הק' בימינו.** ופורט שם עוד סכנות הנפש נוראות שישנם באה"ק. וממשיך וכותב שם וז"ל: נוסף לזה הסכנה העצומה מערביים וישמעאלים המצפים יום יום לכבוש אה"ק. ואח"כ] מביא את דברי **האברבנאל** ז"ל שכתב, **שקבלה מקובלת מן הנביאים שהמלחמה היותר נוראה שהיתה בעולם תהיה ממש לפני שערי ירושלים.** בה יתקבצו כל אומות שבעולם, אחת מהן לא נעדרה, בצד אחד כל האומות המחזיקות בדת הנוצרית ובצד שני כל האומות שאינן מאמינות בדת זו. ומקובלים שמות שרי הצבא מכל צד, ואיזה אומה תהא הנוצחת. **ועל מלחמה זו ניבא בלעם באומרו** (במדבר כ"ד כ"ג) **אוי מי יחיה משומו אל, בעת שיבואו האומות שבשמם שם אל. ובדרך הטבע אין מנוס לחיים, ולא ישארו שם רק קדושים כמלאכים, ועל זה נאמר הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלים.** ע"כ דברי האברבנאל. (ועיין עוד בסוף פרק לד (עמוד 79) ובפרק מא (עמוד 90) שהעתקנו מקצת דברי האברבנאל בזה).

ומעתיק שם גם את לשון האהבת יונתן פרשת ואתחנן, שיהיו מוכרחים לגלות עוד הפעם ח"ו ואחרון קשה מן הראשון רח"ל. ומסיים שם **ומי יערב לנפשו להיות מקדושים אלו שישארו בחיים.** עכ"ד הגה"צ ר' שאול בראך זצוק"ל.

ומה שכתב האברבנאל שיבואו האומות שבשמם שם אל, הוא מפורש בפרקי דר"א (פרק ל') על הפסוקים (במדבר כ"ד כ"ג-כ"ג): כי אם יהיה לְבָעֵר קין עד מה אַשּׁוּר תִּשְׁבְּךָ, וישא משלו ויאמר אוי מי יחיה מְשׂוּמוֹ אֵל, וז"ל: **אשור מזרעו של ישמעאל הם** וכו', אמר בלעם שבעים לשונות שברא הקב"ה בעולמו לא שם שמו לאחד מהם אלא לישראל, הואיל והשוה הקב"ה שמו של ישמעאל לשמו של ישראל (דהיינו שבשניהם בלבד יש אותיות א"ל בסוף שמם, שהקב"ה שיתף כביכול שמו ית' בשמם) **אוי מי יחיה בימיו** שנאמר (שם) אוי מי יחיה משומו אל (ודורש משומו כמו משמו). ר' ישמעאל אומר חמשה עשר דברים עתידין בני ישמעאל לעשות בארץ באחרית הימים, **ובימיהן יעמוד צמח בן דוד**, שנאמר (דניאל ב' מ"ד) וביומיהון די מלכיא אינון יקים אלה שמיא מלכו די לעלמין לא תתחבל. ועוד היה ר' ישמעאל אומר שלשה מלחמות של מהומה עתידין בני ישמעאל לעשות בארץ באחרית הימים וכו' עכ"ל.

(**ואל** יתמה המעיין איך יהיו אשור מבניו של ישמעאל והלא אשור מבניו של שם הם כדאיתא (בראשית י' כ"ב), ואשור נולד הרבה לפני לידת אברהם אבינו ע"ה וישמעאל בנו. **אמנם** הוא על דרך שקראו חכז"ל תמיד לרומי בת אדום (ע"ש מיכה ד' כ"ח, על פי מיכ"ר פ' ד' סוס כ"ד וגמרא מגילה דף ו' ע"ב. ועיין שבת דף כ"ו ע"ב)

ולרומאים בני אדום (הרמב מלוד מקומות). אף על פי שבאמת עם רומא הם מבני כיתים כמבואר בתרגום וברש"י עה"פ (במדבר כ"ד כ"ד) וציים מיד כיתים עיי"ש וכן הוא ברש"י סנהדרין (ק"ו ב'), ובני כיתים אינם מבני אדום אלא מבני יון מזרע יפת כמבואר (בראשית י' ד'). אלא שבני אדום התערבו הרבה בהם והנהיגו אותם ומשלו בהם עד שנקראים על שמם. וכן הערביים בודאי אינם בני ישמעאל לבד, כי הם בני קטורה מדין ודדן וכו' ושאר עמים שונים, אלא שבני ישמעאל נתערבו בם ומושלים בם וקבלו את דתם שהיא דת בני ישמעאל, כמפורש ברמב"ם (מלכים פרק י' הלכה ח'). ובדברי האברבנאל המובאים לקמן פרק מ"ד (עמודים צ"ה-צ"ו) מבואר ביותר מבואר ענין חלוקת אדום וישמעאל לכל האומות שקבלו עליהם את שני הדתות הנצרות והאיסלאם עיי"ש. וכן הוא על דרך זה שהתערבו בני ישמעאל בבני אשור הקדמונים עד שנקרא אשור מזרעו של ישמעאל כנ"ל).

וחזינן בזה שכבר צווחה וקוננה הנבואה בתורה על הזמן ההוא, שיכבשו ישמעאל את אה"ק. ועל מי שיימצא בזמן המלחמות האלו, ובפרט בארץ ישראל ובירושלים שמפורש אשר שם תהיה המלחמה הנוראה ביותר שהיתה אי פעם בעולם. ורק מתי מספר יזכו להנצל מזה.

מב

ו**דבר** זה שבני ישמעאל הם שישלטו באה"ק קודם ביאת המשיח, תוך כדי מלחמות גדולות ועצומות, **ונראה גם שביטול מדינה הציונית יהיה על ידם דוקא.** ואח"כ תהיינה מלחמות עצומות שם בא"י עם בני אדום, ויצר לישראל מאוד, **ורק קדושים כמלאכים יזכו להשאר בציון ובירושלים. דבר זה מפורש בנבואה ובדברי חכז"ל וגדולי ישראל במקומות רבים.** וכמו שהבאנו לעיל דברי האברבנאל שאין זה מסברא, **רק קבלה מקובלת אצלם מן הנביאים.**

ו**זה** לשון הזוה"ק בפרשת וארא (ח"ג נ"ג ע"ב): אתנגיד רבי חייא ובכה, פתח ואמר (בראשית י"ח י')
ותהי שרי עקרה אין לה ולד, **ווי על דא, ווי על ההוא זמנא דאולידת הגר לישמעאל.** אמר ליה רבי יוסי, אמאי, והא אולידת לבתר, והוה לה ברא גזעא קדישא, אמר ליה את חמי ואנא חמינא והכי שמענא מפומוי דרבי שמעון מלה ובכינא, **ווי על ההוא זמנא,** דבגין דשרה אתעכבת, כתיב (שם ט"ז ג') ותאמר שרי אל אברם וגו' בא נא אל שפחתי וגו', ועל דא קיימא שעתא להגר למירת לשרה גבירתה, והוה לה ברא מאברהם, ואברהם אמר (שם י"ז י"ח) לו ישמעאל יחיה לפניך, ואף על גב דקודשא בריך הוא הוה מבשר ליה על יצחק, אתדבק אברהם בישמעאל, עד דקודשא בריך הוא אתיב ליה ולישמעאל שמעתיך וגו', לבתר אתגזר ועאל בקיימא קדישא, עד לא יפוק יצחק לעלמא.

ו**תא** חזי, ארבע מאה שנין קיימא ההוא ממנא דבני ישמעאל, ובעא קמי קוב"ה, אמר ליה מאן דאתגזר אית ליה חולקא בשמך, אמר לו הן, אמר ליה והא ישמעאל דאתגזר, (ולא עוד אלא דאתגזר בר תליסר שנין), אמאי לית ליה חולקא בך כמו יצחק. אמר ליה דא אתגזר כדקא יאות וכתיקונוי ודא לאו הכי. ולא עוד אלא דאילין מתדבקין בי כדקא יאות

לתמניא יומין, ואילין רחיקין מיני עד כמה ימים. אמר ליה ועם כל דא כיון דאתגזר לא יהא ליה אגר טב בגיניה.

ווי על זימנא דאתיליד ישמעאל בעלמא ואתגזר מה עבד קוב"ה ארחיק להו לבני ישמעאל מדבקותא דעילא, **ויהב להו חולקא לתתא בארעא קדישא בגין ההוא גזירו דבהון. וזמינין בני ישמעאל למשלט בארעא קדישא כד איהי ריקניא מכלא זמנא סגי, כמה דגזירו דלהון בריקניא בלא שלימו, ואינון יעכבון להון לבני ישראל לאתבא לדוכתייהו, עד דישתלים ההוא זכותא דבני ישמעאל.**

וזמינין בני ישמעאל לאתערא קרבין תקיפין בעלמא, ולאתכנשא בני אדום עלייהו, ויתערון קרבא בהו, חד על ימא וחד על יבשתא וחד סמוך לירושלם, וישלטון אלין באלין, **וארעא קדישא לא יתמסר לבני אדום.** בההוא זמנא יתער עמא חד מסייפי עלמא על רומי חייבא, ויגח בה קרבא תלת ירחין, ויתכנשון תמן עממיא ויפלון בידייהו, עד דיתכנשון כל בני אדום עלה מכל סייפי עלמא.

וכדין יתער קודשא בריך הוא עלייהו, הדא הוא דכתיב (ישעיה ל"ד ו') **כי זבח לה' בבצרה וגו'. ולבתר דא מה כתיב** (מיכה ל"ח י"ג) **לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה. וישיצי לבני ישמעאל מינה, ויתבר כל חילין דלעילא, ולא ישתאר חילא לעילא על עמא דעלמא, אלא חילא דישראל בלחודוי** וכו', ובההוא זמנא כתיב (צפניה ג' ט') **כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' לעבדו שכם אחד**, וכתיב (זכריה י"ד ט') **ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד**, ע"כ.

(**תרגום:** נאנח רבי חייא ובכה, פתח ואמר: ותהי שרי עקרה אין לה ולד, אוי על אותו הזמן שהולידה הגר את ישמעאל, שאל אותו רבי יוסי, למה (נאנח כל כך על לידת ישמעאל), והלא (שרה) הולידה אחר כך, והיה לה בן זרע קודש. אמר לו אתה רואה ואני רואה, ושמעתי מפי ר' שמעון דבר ולכן אני בוכה. אוי על ההוא זמן, שבגלל ששרה התעכבה (מלדת), כתיב ותאמר שרי אל אברם בא נא אל שפחתי וגו', ולכן היה זמן להגר לירש שרה גבירתה והיה לה בן מאברהם, ואברהם אמר לפני הקב"ה: לו ישמעאל יחיה לפניך. ואף על גב שהקב"ה כבר בישר לו על יצחק, נדבק אברהם (להתפלל לטובת) ישמעאל, עד שהקב"ה השיב לו: ולישמעאל שמעתיך וגו', ואח"כ נימול ונכנס בברית קודש עוד טרם שנולד יצחק.

בא וראה ארבע מאות שנים עמד אותו ממונה לבני ישמעאל (הכוונה השר הממונה עליהם בשמים), ואמר לפני הקב"ה: מי שנימול יש לו חלק בשמך, אמר לו הקב"ה: כן, אמר אותו ממונה: והרי ישמעאל נימול, ולמה אין לו חלק בך כמו יצחק, אמר לו הקב"ה יצחק נימול כראוי וישמעאל לא, ולא עוד אלא אלו מתדבקין בי כראוי לשמונה ימים, ואלו מתרחקין ממני כמה ימים. אמר (שרו של ישמעאל לקב"ה): אף על פי כן מכיון שנימול, וכי לא יהא לו שכר טוב על זה, **אוי על הזמן שנולד ישמעאל בעולם ונימול**, מה עשה הקב"ה, הרחיק לבני ישמעאל מדבקות העליון, **ונתן להם חלק למטה בארץ הקודש, בגלל המילה שמלים את עצמם, ועתידין בני ישמעאל לשלוט זמן רב בארץ הקודש, כשהיא שוממת**, כמו

שהמילה שלהם היא בריקנות בלא שלימות, **והם יעכבו לבני ישראל לשוב למקומם עד שתשלם זכות ההיא** (של המילה) **של בני ישמעאל**.

ועתידין בני ישמעאל לעורר מלחמות חזקות בעולם, ולאסוף עליהם את בני אדום, ויעוררו מלחמה בהם, אחת בים ואחת ביבשה ואחת סמוך לירושלים, וישלטו זה בזה, **וארץ הקודש לא תמסר לבני אדום.** באותו זמן יתעורר עם אחד מקצה העולם על רומי הרשעה, וילחם בה שלשה חדשים, ויתאספו שמה העמים ויפלו בידם, עד שיתאספו כל בני אדום עליהם מכל קצות הארץ. ואז יתעורר הקב"ה עליהם ועל זה נאמר כי זבח לה' בבצרה. ואח"כ מה כתוב לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה, **ויכלה את בני ישמעאל מארץ הקודש, וישברו כל הכוחות של מעלה ולא ישאר למעלה כח לשום אומה כי אם לישראל לבדם,** ועל אותו הזמן כתוב כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם יהו"ה ולעבדו שכם אחד, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד).

ו**תרא**ה עד כמה בכה ונאנח רבי חייא על לידת ישמעאל ועל הזמן שישלוט באה"ק, וצווח ווי ווי כל כך. והוא כדברי הפרקי דר"א אוי מי יחיה בימיו כי הזמן ההוא תהיה עת צרה ליעקב וכמו שעוד נביא בעזה"י לקמן נבואת דניאל.

והנה יש מן הטועים בדעותיהם שסוברין בטעותם שמה שכתוב בזוה"ק דלעיל, שבני ישמעאל יעכבו את בני ישראל לחזור לארצם, זהו ענין מלחמות הציונים הארורים בישמעאלים ולהפך. ולשיטתם יוצא שכעת הוא הזמן שמתקבצין ישראל ושבים לארצם בקיבוץ הגלויות שעליו הבטיחנו בוראנו בתוה"ק פעמים רבות, וזה אינו אלא צחוק מר וכואב.

מ**לבד** זאת מפורש בדברי הזוה"ק, שמשיח צדקינו יתגלה לאחר שבני ישמעאל ישלטו בארץ. והארץ לא תמסר שנית ביד בני אדום ולא ביד שום אומה אחרת, אלא ביד בני ישמעאל ולא זולת, עד שהקב"ה בעצמו ינער את בני ישמעאל ממנה כנ"ל בזוה"ק. וכמו שנביא להלן מדברי פרקי דר"א ונבואת דניאל ועוד ועוד. והדברים פשוטים וברורים.

והזמן הזה שנאמר בזוה"ק וכו', **וזמינין בני ישמעאל למשלט בארעא קדישא כד איהי ריקניא מכלא זמנא סגי.** הוא הזמן שאמרה תורה עליו גפרית ומלח שרפה כל ארצה. ובדברי הנביאים, ציון שדה תחרש וירושלים עיין תהיה והר הבית לבמות יער ומאדם ועד עוף השמים נדדו ושממה תהיה כל הארץ וכל דברי הנביאים המתנבאים על זה כנ"ל. שהוא קודם ביאת המשיח שתהיה א"י שממה וחרבה ואז יהיה תחת שליטת בני ישמעאל. כדי שיאכלו שכרם בעולם הזה על המילה שהם מקיימים, שגם היא ריקה וחסרה, ולא יהא להם פתחון פה לתבוע עוד שכרם עוד וקרבת ה' כשיבוא משיח צדקנו. אלא משיח צדקנו ינער אותם מן הארץ וכל הרשעה כולה כעשן תכלה.

מג

ועוד בפרקי דר"א (פרק כ"ז ופרק הפכרפנאל שעל פיה נכתב כתן הוא פרק כ"ט) **וז"ל: אמר ר' אליעזר,** הראהו הקדוש ברוך הוא לאברהם אבינו בין הבתרים ארבע מלכיות מושלן ואבדן, (פי' ממשלתם וגדולתם ושעבודם על ישראל, וסופם ואיבודם מן העולם), **שנאמר** (נהפפיא ט"ו ט') **ויאמר אליו קחה לי עגלה משולשת ועז משולשת ואיל משולש ותור וגוזל. עגלה משולשת, זו היא מלכות אדום וכו'. ועז משולשת, זו היא מלכות יון וכו'. ואיל משולש, זו מלכות מדי ופרס וכו'.**

ותור, אלו בני ישמעאל. לא נאמר התור הזה בלשון תורה, אלא בלשון ארמית תור זה שור. **אוי לארץ כשיצמד שור זכר עם שור נקבה ויפתחו וישדדו את הארץ** וכו'. (פי' שור זכר הוא ישמעאל, כפירוש רבי אליעזר ברוח קדשו וקבלתו שתור הוא תרגום של שור. ושור נקבה הוא אדום, שנמשל בתחילת המאמר לעגלה משולשת). וגוזל אלו ישראל וכו'.

משולשת, ר' משרשיא אומר שלשה פעמים עתידין יהיו למשול בארץ ישראל, פעם ראשונה כל אחד ואחד בפני עצמו, פעם שנייה בשנים, **פעם שלישית כולם כאחד להלחם על בית דוד,** שנאמר יתיצבו מלכי ארץ וכו'.

והנה אימה חשכה גדולה נופלת עליו (שם שם י"ג). אימה, זו מלכות אדום דכתיב (דניאל ז' ז') דְּחִילָה וְאֶמְתָנִי וְתַקִּיפָא יַתִּירָה. חשכה, זו מלכות יון שהחשיכה עיניהם של ישראל בגזירותיהם. גדולה, זו מלכות מדי שגדלה למכור את ישראל חינם. **נופלת, זו מלכות בבל** שבידם נפלה עטרת ראשנו. **עליו, אלו ישמעאלים, שעליהם בן דוד יצמח שנאמר** (תהלים קל"ב י"ח) **אויביו אלביש בושת ועליו יציץ נזרו.** עכ"ל.

מד

ועיין בזה באריכות בספר ישועות משיחו לרבינו דון יצחק אברבנאל ז"ל, בחלק ראשון ממאמר הראשון שבו, שכולו מיוסד על כל הפרק כ"ט דפרקי דר"א הנ"ל, ונעתיק מלשונו ודבריו רק הנוגע והכרחי ביותר לענייננו.

ומקשה שם (נספק הם') **על** המאמר הראשון, וז"ל: בזכרון הד' מלכיות. אם שלא זכר ביניהם בבל, שהיה הראשון מהם ואשר החריב בית קדשנו ותפארתנו. ואם שזכר בכללם ישמעאל שאיננו אחד מארבע מלכיות. (פי' דהארבע מלכיות הידועים, שמבוארים בספר דניאל כארבע חיות, וכארבע חלקי הצלם וכו', הם בבל פרס יון ואדום כידוע. ובני ישמעאל נכללו במלכות רביעית בכל חזיונות דניאל, ואינם נחשבים שם כמלכות בפני עצמן, אלא כחלק מרגלי הצלם וכקרני חיה רביעית שם בדניאל. ולמה אם כן מונה ר' אליעזר הארבע מלכיות אדום יון פרס וישמעאל, ואינו מונה בבל שהיא אחת מארבע מלכיות המבוארים שם בדניאל, ומונה ישמעאל למלכות בפני עצמה ולא כחלק ממלכות רביעית, כפי שהיא מתוארת בחזון דניאל).

ומתרץ שם (וכותב בתחילת דבריו וז"ל: והנני מפרש הדברים הקדושים אשר בזה הפרק, באופן [שלפיו] יותרו הספיקות כולם, **כפי מה שיורוני מן השמים).** וזה לשונו: האמנם במה שלא זכר בבל (במאמר הראשון) וזכר במקומו ישמעאלים, הנה הוראה רבה שהמאמרים האלה לא נפל בהם האלקי מדרך הסברא. כי מבואר הוא שהעגלה נוכל לפרשה על מצרים, שנקראת (ירמיה מ"ו כ'): עגלה יפהפיה, ועל אפרים שנאמר בו (הושע י' י"ב): ואפרים עגלה מלומדה אוהבתי לדוש, ומאין [מניין] שנאמר על אדום? גם במילת תור בהחליף אותו לשור, ופירושו על ישמעאל וכו'.

וזה לך האות, מה שזכר האלקי רבי אליעזר, החליפו מלך בבל בישמעאל והוא, שהודיע בזה מה שיהיה עתיד להיות אחר ימיו כשש מאות שנה. והוא, שכאשר קם מחמד נביא הישמעאלים בתחלת עניינו הלך ועמו חיל גדול מהערביים על ארץ בבל ויקבלו הבבליים כולם דתו ואמונתו, ויהיה לעם ישמעאל, כמו שכתוב בספרו אשר להם. **הנה אם כן ישמעאל שנזכר כאן הוא עצמו בבל. וכנה אותו ר' אליעזר ברוח הקודש אשר בו בשם ישמעאל.** עם היות שתור הוא גם כן לשון בבלי והיה לו לומר זה בבל. אבל גילה מה שיהיה העתיד ממה שהבבליים יהיו לעם ישמעאל בדתם.

ועם היות שפרס ומדי גם כן לקחו אותה הדת בעצמה, הנה גילה זה בבבל בלבד לשתי סיבות, האחד: מפני שהיתה ראשונה בדת הישמעאלים, כי פרס ומדי ימים רבים אח"כ לקחו הדת ההיא וכו' עכ"ל.

ועי"ש שכותב חילוק הדתות איך היה, וז"ל: שכל אנשי המערב ואיטליא והיוונים נתנצרו ולקחו להם אמונת ישו הנוצרי, והם הנקראים אצלינו בני אדום. אמנם בבל ומצרים פרס ומדי אשור וכל בני ערב לקחו להם אח"כ אמונת מחמד ונקראו ישמעאלים. ומאלה נפצה כל הארץ, אדום וישמעאל. וצפה כל זה ברוח הנבואה זה האלקי, ולכן קרא את רומי אדום ואת בבל קרא ישמעאל, על שם סופם.

והנה קבלת רומי אמונת ישו הנוצרי, היה בכמו מאתים וחמישים שנה אחרי ר' אליעזר. וקבלת הבבלים אמונת מחמד והיותם לדת ישמעאל, היה כמו תק"ו שנים אחרי ר"א. **והוא המורה על עוצם קבלתו בעתידות האלה.** עכ"ל.

ואח"כ מפרש את המשך המאמר **אוי לארץ כשיצמדו שור זכר עם שור נקבה ויפתחו וישדדו את הארץ.** דהיינו שור זכר הוא ישמעאל, כפירוש רבי אליעזר ברוח קדשו וקבלתו שתור הוא תרגום של שור. ושור נקבה הוא אדום, שנמשל בתחילת המאמר לעגלה משולשת. **ותמיד כשחברו יחדיו ב' המלכיות האלו, בשלום או במלחמה, היו צרות נוראות לדרי ארץ הקודש.**

ופעם הראשון היה בחורבן הבית שאז היו כולם ביחד תחת ממשלת רומי, הפרסים והיוונים והבבלים והמצריים וכו', וכולם נשתתפו בחורבנו. והפעם השני (כלומר

סוג שני, אמנם נתחלק לפעמים רבות בתקופות שונות), שנלחמו אלו באלו על ממשלת אה"ק ופעם זה מנצח ופעם זה מנצח.

וממשיך שם וז"ל: והפעם השלישי אמרו שעתידים להתחבר כל הד' מלכיות יחד להלחם עם בן דוד, **וזה יהיה בזמן הגאולה העתידה, שיעלו הנוצרים לכבוש את א"י** וימשלו עליה ט' חדשים וכו' (וכו' במקור). **ואז יתקבצו ויעלו ויאספו הישמעאלים נגדם ויהיו ארבעתם בארץ וילחמו אלו עם אלו** ובן דוד ילחם כנגדם לנקום נקמת ה'. עכ"ל. **ועל התקופות האלו אמר ר"א אוי לארץ כשיתחברו שור זכר עם שור נקבה.**

מה

וממשיך שם האברבנאל ז"ל וזה לשונו: ראה כמה מהעתידות באו במאמר הזה המופלא וכו', **כי הנה התבאר ממנה שהנקראים היום ישמעאלים הם היו הבבליים וכו'** והתבאר גם כן **שבסוף הגלות יבואו כולם על הארץ**. והוא אשר נאמר (במעייני הישועה) בתמר הח' מעין י"א (הובא כדברים אלו משמו לעיל ריש פ' מא) שעתידין עדיין בני אדום לבוא על ארץ הצבי לכבשה. **ושיאספו הישמעאלים עליהם למלחמה וילחמו אלו עם אלו. ובן דוד יצמח משם וילחם עמהם. הנה אם כן הודיעו השלמים האלה דברים עתידים לשנים רבות ועצומות קודם היותם. וכאשר פתרו לנו כן היה,** עכ"ל.

ועל פי הנ"ל שבבל הוא הוא ישמעאל שעתיד למשול באה"ק באחרית הימים, מבאר גם את המאמר השני של ביאור הכתוב והנה אימה חשיכה גדולה וגו'. ומקשה שם (בפפק הט"ו) על זה וזה לשונו: בדרשה האחרת שעשה מהארבע מלכיות, בפסוק והנה אימה חשיכה וגו'. ובפרטן אתה מוצא שזכר חמשה אדום ויון ופרס ובבל וישמעאל. ובדרשה של מעלה לא זכר בבל. גם שסדרם היפך הסדר מהאחרון אל הקודם. וזכר ישמעאל שהוא אחרון סמוך לבבל שהוא הראשון. (פי', למה מונה ר"א מלכות בבל בסוף סמוך לישמעאל, ולא בתחילה, עם היותו ראש לכל הארבע מלכיות, וגם למה מונה ישמעאל למלכות בפני עצמו וכנ"ל).

ומתרץ שם בתוך דבריו וז"ל: וכן מה שדרש באימה חשיכה גדולה נופלת עליו, שדרש המלות ההם על המלכיות, כמו שיתבאר. **אין ספק שלא היו הדרשות בהם פירושים פשוטים כפי הוראת מילות הכתוב,** ולא נפלו בהם האנשים שלימים הם אתנו מדרך ההיקש. **אלא שהם הדברים ההם מקובלים אצלם מן הנביאים.** והם עדים בדבר זה. ולא מפרשים הכתובים על פשוטיהם וכו' (ההמשך מובא לעיל בפרק הקודם בד"ה וזה לך האות).

ואמנם מה שדרש האלקי אלו בני ישמעאל, לא כוון לזכור מלכות חמישי, כי הוא לא זכר בכלל כי אם ארבע מלכיות ואיך יזכור חמישי בפרטיו, **אבל כאשר זכר את בבל ראה לבאר מיד מה שנעשה ממנו: בני ישמעאל. כי נתחברו הבבליים עם בני ערב והיו כולם ישמעאלים.** וכמו שזכרתי למעלה.

והנה ביאר זה בפרט בבבל, כדי להעיר על ענין אמיתי. והוא, **שבהיות א"י וירושלים ביד הישמעאלים, יעלו עליהם הנוצרים וילחמו אלה באלה ואז יבוא משיח צדקינו. ועל זה אמר כאן שעליהם בן דוד יצמח** וכו'.

והביא ראיה לזה ממה שאמר דוד: אויביו אלביש בושת ועליו יציץ נזרו, שיהיה פירושו כפי זאת הכונה, אויביו של בן דוד שהם הארבעה מלכיות, אלביש בושת בחורבנן. **ועל אחד מהם, שהוא הנרמז במלת "נופלת עליו" שהוא בבל שנעתקה לישמעאל, על אותו עליו יציץ נזרו של בן דוד. פירוש בהיותו מושל בארץ הקדושה** עכ"ל האברבנאל.

והנה מאמר רבי אליעזר שדרש אויביו אלביש בושת על בני ישמעאל. הוא על פי מה שכתוב שם במקום אחר (נפליק מ"ז) וז"ל: וכל היד כולה עתיד הקב"ה להכות בהם את בני עשו שהם צריו **ואת בני ישמעאל שהם אויביו**, שנאמר (מיכה ה' ח') תרום ידך על צריך וכל אויביך יכרתו. עכ"ל. הרי שבני ישמעאל מכונים בשם אויביו, ועליהם אמר דוד אויביו אלביש בושת ועליו יציץ נזרו.

והיינו שהגם שבין בני אדום ובין בני ישמעאל יהיו בארץ הקודש וילחמו זה עם זה על השלטון בארץ הקודש, אמנם **השלטון בארץ הקודש בזמן ביאת המשיח יהיה ביד בני ישמעאל דייקא.** וכמאמר **ועליו** יציץ נזרו, דהיינו בהיות ישמעאל מושל באה"ק כדברי האברבנאל.

וכדברי הזוה"ק פרשת וארא הנ"ל, שזמינין בני ישמעאל לאתערא קרבין תקיפין בעלמא, ולאתכנשא בני אדום עלייהו, ויתערון קרבא בהו, חד על ימא וחד על יבשתא וחד סמוך לירושלם, וישלטון אלין באלין, **וארעא קדישא לא יתמסר לבני אדום** וכו'.

מו

ובגמרא בפרק המוכר את הספינה (בבא בתרא ע"ג ע"ב): ואמר רבה בר בר חנה, לדידי חזיא לי ההוא אקרוקתא דהויא כי אקרא דהגרוניא, ואקרא דהגרוניא כמה הויא שיתין בתי, אתא תנינא בלעה, אתא פושקנצא ובלעה לתנינא, וסליק יתיב באילנא, תא חזי כמה נפיש חיליה דאילנא. (תרגום: אמר רבה בר בר חנה, אני ראיתי צפרדע שהיתה כמו כרך שנקרא אקרא דהגרוניא. ואקרא דהגרוניא כמה היה, ששים בתים. ובא תנין ובלע את הצפרדע, ובא עורב נקבה ובלע את התנין, וישב העורב על ענף של אילן כדרך שיושבין העופות, בא וראה כמה גדול כח האילן).

ומפרש רבינו המהרש"א (אשר ידוע ומקובל ביד כל ישראל מפי צדיקי אמת שכל דבריו לא נאמרו אלא ברוח הקודש) וזה לשונו: יש לפרש בזה כמו שראה דניאל המלכיות המושלות בעולם כחיות רעות, כדוגמא זו ראה רבה בר בר חנה המלכיות מבית שני עד ביאת גואלינו במהרה בימינו. [ומפרש אקרוקתא על מלכות יון. ותנין היא מלכות אדום שהחריבה מקדשינו וממשיך המהרש"א וז"ל:] ואמר דאתא פושקנצא, הוא עורב נקבה, הוא מלכות ישמעאל שהוא טמא מצד אמו הגר וכו'. ואמר דסליק [מפרש התיבה דסליק:] **דסליק לא"י**

וכבשה. ויתיב שם באילנא, דהיינו **בזכות אברהם** שהבטיחו [הקב"ה] (בראשית י"ז כ') [ולישמעאל שמעתיך הנה ברכתי אותו] והפריתי אותו וגו' ונתתיו לגוי גדול. שאברהם הוא אילנא דחיי, **על שם** (במדבר י"ג כ') **היש בה עץ** (נראה כוונת דברי המהרש"א, הגם שפסוק זה לא נאמר על אברהם אבינו, מכל מקום פי' רש"י: היש בה עץ, אם יש בהם אדם כשר שיגין עליהם בזכותו. וחזינן שזכות אדם כשר שמגין על האומות נקרא בשם עץ. וכמו כן כאן זכות אברהם מגין על בני ישמעאל עד בא יום הגאולה ולכן נקרא בשם עץ, וקל להבין). **ועל שם** (בראשית כ"ו ל"ג) **ויטע אשל** בבאר שבע. ואמר תא חזי כמה נפיש זכותיה וחיליה דההוא אילנא, דויטע אשל, דעוד זכותיה והבטחתו נטויה, **ובידו א"י ורוב הגולה עד בוא יום הגאולה** במהרה בימינו אמן סלה. עד כאן דברי המהרש"א.

ומפורש בדבריו בהדיא שפירש מאמר רבה בר בר חנה הנ"ל שעד בא הגאולה גורמת זכות אברהם אבינו לישמעאל שישלוט באה"ק ותהיה בידו.

ומסתמא הוא גם כן כדי שיאכלו שכרם וזכות אברהם אבינו בעולם הזה, על דרך שהוזכר בזוה"ק שהבאנו לעיל, שהרחיקו הקב"ה מדביקות העליון, ושילם לו שכר מילתו בעולם הזה בשלטון בא"י כאשר היא ריקנית ברוחניות ובגשמיות. ודברי המהרש"א האלו שכתב שיעלו בני ישמעאל לאה"ק ויכבשוה בזכות אברהם אבינו, עולים בקנה אחד עם דברי הזוה"ק הנ"ל שאיתא שם שעל אף שהקב"ה הבטיח ובישר לאברהם אבינו ע"ה על יצחק, נדבק [להתפלל לטובת] ישמעאל, ומשם באה גדולה לישמעאל.

מז

וכפי אשר דברה רוח ה' בפיו ומילתו על לשונו של רביה"ק מסאטמאר זיע"א בדרושיו, (שלח תשכ"ג, ומפקס במחזור דברי יואל לרפש השנה עמוד תקנ"ו), על נוסח התפלה של ראש השנה וכל הרשעה כולה כעשן תכלה כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ.

וזה לשונו: יש לדייק בתפלה זו כמה דקדוקים. א) דמאחר שאמר וכל הרשעה כולה כעשן תכלה, מפורש יוצא דלא ישאר מהם שריד ופליט, ולמה הוצרך לומר עוד כי תעביר ממשלת זדון וכו' הלא מאומרו וכל הרשעה כעשן תכלה, פשיטא דממשלת זדון כבר בטלה ועברה מן העולם. ב) גם ראוי להבין אומרו כי תעביר וכו', דמשמעותו לפי הכלל הידוע כי משמש בד' לשונות, דתנאי הן הן הדברים, וכיצד יתפרש כי תעביר ממשלת זדון שהוא תנאי אל האמור למעלה וכל הרשעה כולה כעשן תכלה. ג) עוד צריך ביאור אומרו כעשן תכלה, למה המשיל ענין כליית הרשעה לעשן, והא בקרא כתיב סתמא (ירמיה ג' י"ח) כי אעשה כלה בכל הגוים. והכי נמי אמר וכל הרשעה כולה תכלה, וכבר ידענו שיכלו כליה גמורה, ולא ישאר מהם שום זכר אפילו כעשן.

ואפשר לומר רמז בזה בהקדם מאמר הכתוב (בראשית י"ז כ) ולישמעאל שמעתיך הנה ברכתי אותו והפריתי אותו וגו' שנים עשר נשיאם יוליד ונתתיו לגוי גדול, ופירש רש"י: נשיאם, כעננים יכלו. כמו (משלי כ"ח י"ד) נשיאים ורוח, ע"כ.

מבואר מזה דבני ישמעאל נמשלו כעננים, כשם שהענן כלה והולך ולא נשאר הימנו שריד, כך בני ישמעאל אחרי שתראה לעין כל גדולתם ומלכותם, יכלו ויתבטלו מן העולם.

והנה יתכן לומר, שכשם שהמשיל הכתוב את בני ישמעאל לעננים משום שהם כלים והולכים, כך סגנון התפלה וכל הרשעה כולה כעשן תכלה היא גם כן בענין זה עצמו. [שהרי מצינו שהכתוב קורא לעשן בשם ענן, כמו שאמר הכתוב בפרשת אחרי (ויקרא ט"ז י"ג) וכסה ענן הקטורת את הכפרת וגו', (ועיין יומא דף נ"ג ע"ב)] **דקאי על בני ישמעאל שכינה אותם בעשן שהוא מתנדף והולך כעננים, ועליהם אנו מתפללים ואומרים: וכל הרשעה כולה כעשן, היא מלכות ישמעאל, תכלה.**

אמנם תנאי הוא הדבר, כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ, הוא מלכות המינות השולטת באה"ק, אז אנו מובטחים כי יתקיים וכל הרשעה כולה כעשן תכלה. **וכל זמן שעדיין קיימת ממשלת הזדון בא"י אין אנו בטוחים כי הרשעה כעשן תכלה. ומי יודע מה יולד יום, ומה יעבור עוד על ישראל מחמת מלכות הזדון באה"ק.**

הבורא כל העולמים יעזור שתתבטל במהרה על ידי מלך המשיח ולא על ידי האומות ח"ו **שאז הוא סכנה נוראה לישראל** רח"ל ה' ירחם.

וזה ברור כי לפני ביאת המשיח תתבטל המדינה ותהוי כעפרא דארעא כל המלוכה שלהם. וכשיתקיים כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ אז יתקיים בשלימות וכל הרשעה כולה כעשן תכלה.

מח

וממשיך שם רבינו ז"ל וזה לשונו: ואפשר לפרש עוד, דהנה לכאורה יש לדייק במאמר הכתוב בפרשת לך הנ"ל הנ"ל: שנים עשר נשיאים יוליד ונתתיו לגוי גדול. ולפי דרשת חכז"ל, נשיאים, כעננים יכלו. אם כן כיצד יתבאר סדר הכתוב דסתרי, [שאחרי] שיהיו נשיאים כעננים יכלו, איך יתקיים ונתתיו לגוי גדול, והרי הם תרתי דסתרי, אם כעננים יכלו הרי זה היפוך ונתתיו לגוי גדול. ובשלמא אי הוי כתיב ונתתיו לגוי גדול ברישא והדר [אח"כ] שנים עשר נשיאים וגו' ניחא, דבתחילה יהיה לגוי גדול ולבסוף כעננים יכלו, אך מאחר דכתיב נשיאים ברישא קשה כנ"ל.

אמנם אפשר לפרש, על פי דברי הקדושת לוי זי"ע בפרשת שמות (עפ"פ (שמות ג' י') לכה ופשלחך).

ותוכן דבריו, כי מה שהקב"ה מכה ומעניש את הרשעים הוא תועלת גדול להם, שהרי על ידי המכות האלו מתגדל ומתקדש שמו ית' בעולם, ונמצא שהם הסיבה והגורם

לכך שיתרומם שמו יתברך. וראוי להם להשתוקק לכך, שהרי זו טובה גדולה להם. אמנם האומות ערלי לב ועיניהם סתומות ואינם מבינים גודל הטובה והגדולה המגעת להם מכח מפלתם, יעויין שם דבריו הק' באורך.

והנה איתא בפרקי דר"א (פרק ח') דבזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום בשלימות, אז המטר יורד על הארץ על ידי העננים השואבים מים מן התהום, שנאמר (תהלים קל"ה ז') מעלה נשיאים מקצה הארץ. ובזמן שישראל עושין רצונו של מקום, אז הקב"ה פותח אוצרות הטוב שבשמים וממטיר על הארץ שנאמר (דברים כ"ח י"ב) יפתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים וכתיב (ישעיה נ"ה י') כי כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים וגו', עיי"ש.

מבואר מזה כי בעת שיהיו ישראל ראויים לא יהיה צורך עוד להענין ענן על הארץ כדי להוריד גשם, אלא הגשמים ירדו מן האוצר הטוב שבשמים שלא באמצעות עננים.

(ועיין ביאמת מפה פ' גם מה שכתב שם בזה).

ולפי זה יתכן לומר, דכשבא הכתוב לרמוז על מפלת בני ישמעאל באומרו שנים עשר נשיאים כעננים יכלו וכפירוש רש"י, שם טמן הכתוב רמז נוסף כי מפלת בני ישמעאל תהיה בזמן שהעננים יכלו, דהיינו בזמן התיקון השלם כשיהיו ישראל עושי רצונו של מקום בשלימות הגמור, שאז ירד הגשם מן השמים ולא יהיו עוד עננים להמטיר גשם על פני חוצות.

והכוונה בזה כי מפלתם הנצחת של בני ישמעאל תהיה על ידי הצדיקים בדורו של משיח. ולרמוז על זה נקט דייקא כעננים יכלו ולא כליה סתם, להודיע כי הא בהא תליא, בזמן שהעננים יכלו אז גם בני ישמעאל יכלו, כי תהיה מפלתם מצד הקדושה על ידי אליהו ומלך המשיח.

וזה שאמר הכתוב ונתתיו לגוי גדול אחרי אומרו נשיאים כעננים יכלו, **שהרי מכיון שתהיה מפלת בני ישמעאל על ידי כח הקדושה אליהו ומשיח צדקינו, אם כן יצמח מזה כבוד שמים,** ויהיו בני ישמעאל הכלים שבאמצעות מפלתם יהיה (מלאכי ב' י"ג) גדול שמי בגוים. וזהו ונתתיו לגוי גדול, דאמנם אחרי שכעננים יכלו אז יהיו לגוי גדול לצד שנתגדל ונתרומם כבוד שמים על ידם, דזה הוא גדולתם שנצמח מהם כבוד שמים. **וזהו שכתוב וכל הרשעה כולה כעשן תכלה, הלא המה בני ישמעאל שיכלו כענן הכלה והולך, והיינו בזמן התיקון השלם שלא יצטרכו עוד לעננים.**

וגמר **אומר אימתי יהיה זאת כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ, דכל זמן שמלכות המינות קיימת היא המעכבת ביאת המשיח. ורק אחרי שיתבטלו ויעברו מן העולם ברחמים וחסדים, אז יופיע אלינו אליהו הנביא ומלך המשיח ועל ידם יתקיים וכל הרשעה כולה כעשן תכלה, ויתגדל כבוד שמים בעולם,** עכ"ל.

והרי לך מדברים אלו שיצאו מפה קדוש, מעין דברי נבואה, ועולים בקנה אחד עם דברי חכז"ל בזוה"ק ובפרקי דר"א ובגמרא ובמהרש"א שהבאנו, שבודאי לפני ביאת

המשיח הכרח הוא שישלטו בני ישמעאל דוקא בארץ הקודש. והם ישלטו בארץ הקודש דוקא אחר שתתבטל מלכות הציונים הרשעה ממנה. **ונראה ומובן מדבריו הקדושים שהם הם אכן יהיו הסיבה לביטולה.**

אבל מיד לאחר מכן תחלוף גדולתם על ידי אליהו ומשיח צדקינו. ובעזה"י לא ישלטו הם כבר זמן רב בארה"ק לאחר שתעבור משם מלכות המינות, אלא זמן קצר ביותר, ואח"כ תהיה מפלתם על ידי מלך המשיח כנ"ל.

ומה שכתוב בזוה"ק פרשת וארא (המובא לעיל פרק מב, עמוד צב) שעתידין בני ישמעאל לשלוט באה"ק זמנא סגי, דהיינו זמן רב. נראה דהוא בצירוף השנים הרבות ששלטו כבר בני ישמעאל בארץ הקודש לפני ששלטה שם מלכות בריטניא, הן על ידי מלכות טורקיה ששלטו שם והן עוד מאות רבות של שנים לפניהם. שכידוע שמעת שנוסדה דתם, מאות רבות של שנים היו בני ישמעאל נלחמים עם בני אדום הנוצרים על השלטון באה"ק, ובדרך כלל היו הישמעאלים נוצחים, ורוב המוחלט של הזמן היתה אה"ק בידם. אך כעת מסתמא כאשר תבוטל המדינה הציונית לא ישאר להם זמן הרבה לשלוט באה"ק, אלא זמן קצר ביותר. וכמאמר הפסוק שנים עשר נשיאים יוליד וכפי' רש"י וחכז"ל עליו כעננים יכלו חיש קל מהרה.

מט

ובהקדמת דברי חכז"ל ושאר רבותינו המובאים לעיל, נחזה אנן שבאמת כל ענין זה שבני ישמעאל יקבלו גדולתם סמוך מאד לימות המשיח וגם ישלטו אז באה"ק. ויעשו מלחמות גדולות, ושמתוך כך יתגלה משיח צדקינו, הם פסוקים מפורשים בנבואות דניאל.

בתחילת ספר דניאל בחלום הצלם שחלם נבוכדנצר (קפיטל ב' מפסוק ל"ו ואילך) כתוב מה שהגיד דניאל ע"ה לנבוכדנצר בנבואה את החלום שחלם נבוכדנצר ושכחו אחר כך. ומבואר שם שראה בחלומו צלם אחד גדול עומד על כַּן (בסיס) גדול, וזיו הצלם היה רב מאד, וראשו היה עשוי מזהב טוב, וחזהו וזרועותיו מכסף, בטנו וירכותיו היו עשויים מנחושת, שוקיו של ברזל, וכפות רגליו היו מברזל וחרס ביחד.

ואז נעקרה, לא בידים, אבן גדולה מן ההר, והכתה את הצלם על רגליו, והדיקה (כלומר כתשה) אותו. ואז הודקו יחד כל מיני מתכות וחרס שהיו בו (כלשון רש"י על פסוק ל"ה), והיו כמוץ מגרנות הקיץ, ותשא אותם הרוח ולא נודע מקומם. ואותה האבן גדלה והיתה להר גדול עד שמלאה את כל העולם כולו, עד כאן תיאור החלום.

ובהמשך שם (המל מפסוק ל"ז ואילך) מבואר פתרון החלום שפתר לו דניאל, שיעמדו ארבע מלכיות עיקריות שישלטו בעולם כולו.

הראשונה היא מלכות בבל של נבוכדנצר וזהו ראש הזהב של הצלם. וחזהו וידיו שהיו עשויים מכסף, זוהי מלכות פרס ומדי שתעמוד אחריה. ובטנו ושוקיו של נחושת, זוהי מלכות יון. וירכותיו של ברזל, זוהי מלכות רביעית הקשה לישראל ולעולם כברזל. (כל זה מדברי חכז"ל במקומות רבים, וכל המפרשים ללא יוצא מן הכלל).

והחרס המעורב ברגלי הצלם, היא מלכות ישמעאל, שתתגבר בסוף הגלות, כן עולה מדברי רבינו סעדיה גאון שם, האבן עזרא והמצודות והמלבי"ם כל אחד כפי **סגנונו**. [אמנם שרש"י ז"ל לבדו אינו מפרש כך, ועיין לקמן בפרקים נז-נח, (עמודים 117-114) שהבאנו מדברי רש"י בפירוש שבני ישמעאל ישלטו באה"ק טרם ביאת הגואל. והסברנו שם באר היטב מדוע].

וידוע מדברי האר"י הק' **והמקובלים** (שער הגלגולים הקדמה ט"ו, ליקוטי מוהר"ן פ' תנ"ח ועוד מקומות רפיס) **שכל** הגלות המרה היא כדי לברר ניצוצי הקדושה מתוך עולמות דסטרא אחרא שהם סוד אדם בליעל, והם במשל רוחני לצלם וצורת אדם, והם סוד הצלם שראה דניאל. **ולכן כפות רגלי הצלם מרמזין על עקבתא דמשיחא ממש לפני סוף הגלות.**

ומזה נראה שלפני סוף הגלות יתגברו בני ישמעאל כנ"ל, אמנם לא בגדולה שהיא לפי ערך הצלחות המלכויות הקודמות, אלא רק בבחינת כפות הרגלים דהיינו גדולה מועטת. ולא תהיה מלכותם שלימה אלא מעורבבת במלחמות עם בני אדום. ופעמים זה נוצח, ופעמים זה, וזה ענין שהחרס מעורבב בברזל. והוא ממש כשם שמסביר הזוה"ק בפרשת וארא (ח"ג ל"ג ע"ב) שהבאנו לעיל, שמלחמות כבידות יהיו לבני ישמעאל עם בני אדום, ופעמים שינצחו אלו, ופעמים שינצחו אלו.

ולכן ענין מלכות בני ישמעאל נקרא בנבואת דניאל **חרס** דוקא, דהיינו שתהיה מלכותם חלושה כחרס לפי ערך גדולת המלכיות שהיו לפניהם. ומכל מקום צריכה גדולתם להתגלות ולהגיע, באיזו בחינה שרק תהיה, לפני ביאת המשיח.

והאבן שתיעקר ממקומה היא מלכות עם ישראל על ידי מלך המשיח. (כמבואר בדברי חכז"ל ובכל המדרשים שם), והיא תכה את הצלם על רגליו דייקא, ומשם תכלה היא אותו לגמרי. וזהו ענין הנזכר בזוה"ק וארא (ח"ג ל"ג ע"ב) הנ"ל, שאחרי שבני ישמעאל ישלטו באה"ק הקב"ה יעקור את חילם מלמעלה ומלמטה, ואח"כ את כח שאר האומות. והיינו שהאבן תתחיל לשבור את הצלם מרגליו דייקא, ששם נרמזה מלכות בני ישמעאל כנ"ל בחרס שמעורב ברגליו.

ובפסוקים **שאח"כ** (פקפיטל ז' ו'-ז') שוב חזה דניאל בנבואתו את ענין הארבע מלכיות הנ"ל, כארבע חיות שעלו מן הים. הראשונה כאריה בעל כנפי נשר, וזוהי מלכות בבל. והשניה כדוב, וזוהי מלכות פרס ומדי. ואחריה מלכות שעולה כנמר, וזוהי מלכות יון.

ואח"כ עלתה החיה הרביעית שהיתה אימתנית ותקיפה יותר מכל החיות שלפניה וכו', ולה עשר קרניים. והיא רומזת למלכות רביעית שהיא הגלות הזו מעת חורבן בית מקדשנו השני ועד זמן הגאולה. ויש לה עשר קרניים שהם המלכיות השונות שבמלכות רביעית הזו.

ואח"כ כתיב שם בדניאל (פסוק ח): מִשְׁתַּכַּל חֲוֵית בְּקַרְנַיָּא וַאֲלוּ קֶרֶן אָחֳרִי זְעֵירָה סְלָקַת בֵּינֵיהֶן וּתְלָת מִן קַרְנַיָּא קַדְמָיָתָא אֶתְעֲקַרָה מִן קֳדָמַהּ וַאֲלוּ עַיְנִין כְּעַיְנֵי אֱנָשָׁא בְּקַרְנָא דָא וּפֵם מְמַלֵּל רַבְרְבָן.

ומפרש המצודת דוד וז"ל: מתבונן הייתי בהקרנות, והנה קרן אחרת קטנה עולה ביניהם, ושלשה מן הקרנות הראשונות נעקרו מלפניה, והנה עינים כעיני אדם היה בקרן זה, ואף פה מדבר דברים גדולים ונפלאים. **והוא מרמז על מלכות ישמעאל החזקה עד למאוד, ומושלת זמן רב, ומעבדת בפרך** וכו'. **וקרן זעירה ירמוז על הדבר העתיד להיות סמוך לביאת הגואל** וכו'. עכ"ל.

וכן כתב האבן עזרא (בפסוק י"ד): **ודבר הקרן הקטנה עודנו עתיד, כי זה יהיה קרוב מביאת הגואל כאשר אפרש** וכו'. עכ"ל.

ואח"כ מתאר הנביא, איך שראה במראה הנבואה איך שהקב"ה ישב למשפט על המלכות הזו ועל המלכיות שלפניה שהכעיסו לפניו והציקו לבניו. עד שמחמת קול דברי הגדולות אשר דברה הקרן הקטנה נהרגה החיה ונאבד גופה וניתנה לשריפת אש. ואח"כ ראה דניאל במראה הנבואה את ביאת המלך המשיח ויקר תפארת גדולתו.

ושם בפסוק י"ב כתב רבינו סעדיה גאון בסוף דבריו שם: הוא אחרית מלכות ישמעאל, וסוף מלכותו. **כי הוא אחרית מלכות כל הארץ, אין אחריהן מלכות. כי בימי מלכותם ישפוט ה' על כל יושבי הארץ.** עכ"ל.

ואח"כ בקאפיטל ז' שאל דניאל את המלאך על אמיתת פתרון החלום. ובעיקר חפץ דניאל לידע מה היא החיה הרביעית המבהילה, ומה הוא פשר הקרנים ובעיקר מה היא הקרן הקטנה.

ושם הוסיף דניאל מה שלא אמר בראשונה. והוא (דניאל ז' כ"ו וכ"ז): חָזֵה הֲוֵית וְקַרְנָא דְכֵן עָבְדָא קְרָב עִם קַדִּישִׁין וְיָכְלָה לְהוֹן. עַד דִּי אֲתָה עַתִּיק יוֹמַיָּא וְדִינָא יְהֵב לְקַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין וְזִמְנָא מְטָה וּמַלְכוּתָא הֶחֱסָנוּ קַדִּישִׁין. (מצו"ד: **גם חפצתי לדעת פתרון מה שרואה הייתי אשר הקרן הזאת עשתה מלחמה עם ישראל הקדושים ויכלה להם ונצחם.** עד אשר בא הזקן המיושן

בימים (ה' יתברך) ונתן משפט לקדישי עליונים, רוצה לומר, שפט משפט ישראל מיד קרן הזאת. וזמנא. והגיע העת ונחלו ישראל הקדושים את המלוכה, ורוצה לומר כל הדברים האלה חפצתי לדעת פתרונם. עכ"ל).

ופירש לו המלאך כוונתו. ועל הקרן הקטנה אמר (פסוק כ״ה) וּמִלִּין לְצַד עִלָּאָה יְמַלֵּל וּלְקַדִּישֵׁי עֶלְיוֹנִין יְבַלֵּא וְיִסְבַּר לְהַשְׁנָיָה זִמְנִין וְדָת וְיִתְיַהֲבוּן בִּידֵהּ עַד עִדָּן וְעִדָּנִין וּפְלַג עִדָּן.

ופי׳ המצו"ד: והוא ידבר דברי חירוף מול העליון, ואת ישראל קדישי עליונים ישחית, **כי רוב בני הגולה המה במלכות ישמעאל.** עכ"ל.

ופי׳ האבן עזרא (ז׳ י״ח) וז"ל: והזכיר עתה אשר שלא הזכיר בראשונה, **כי הקרן הקטנה תעשה מלחמה עם ישראל ותוכל להם.** והנה פירש לו המלאך **כי זה המלך האחרון במלכות ישמעאל ירע רעה גדולה לישראל,** וזהו **ולקדישי עליונין יבלא.** ויסבר, כי ירצה לשנות מועדי ישראל ותורתם, **ויהיו ישראל בצרה עד עדן ועדנין ופלג עדן,** וזה אפרש בפסוק כי למועד מועדים וחצי. והתברר מה שאמרתי שאמר המלאך ומלכותא יהיבת לעם קדישי עליונין. עכ"ל.

(ועדן ועדנין ופלג עדן הוא זמן הגאולה העתידה, כמו שכתוב אח"כ (נקפפיטל י״ב פסוק ז׳) ששמע דניאל את האיש לבוש הבדים: וישבע בחי העולם כי למועד מועדים וחצי וככלות נפץ יד עם קודש תכלינה כל אלה. ומועד מועדים וחצי הוא תרגום של עדן ועדנין ופלג עדן. וטרם סיום הזמן ההוא של קץ וסוף לכל צרותינו, יעמדו ישראל בצרה גדולה תחת מלכות ישמעאל. ולכן מוכרח שסוף הגלות היא בעיקר תחת מלכות ישמעאל).

וכן משמע מדברי המהרש"א על בבא בתרא, שהבאנו לעיל, שמתחיל דבריו: **יש לפרש בזה כמו שראה דניאל המלכיות המושלות בעולם כחיות רעות,** ועל פי זה מפרש דברי רבה בר בר חנה על ענין גדולת בני ישמעאל וכו'. ומשמע מדבריו שכן מפרש גם את נבואת דניאל על ארבע החיות רעות. (כי הנה מלכות רביעית אינה אומה אחת או מדינה אחת שתשעבד בישראל, אלא היא כוללת את כל הגלויות ששועבדו בהן ישראל, החל מחורבן בית מקדשנו השני על ידי מלכות רומא, עד ביאת מלכנו משיחנו במהרה בימינו, ולכן היו בה עשרה קרנים, וביניהן היא גם מלכות ישמעאל העתידה דהיינו הקרן הקטנה בעלת העינים).

ואם כן מפורש עולה מנבואות דניאל, שסמוך לימות המשיח תתגבר מלכות ישמעאל מאד, ואז יקבלו בני ישמעאל את גדולתם עד ביאת המשיח, ואזי יחלפו מן העולם. וכמו שמבואר בספר דברי יואל שהבאנו לעיל. וכמו שמפורש בנבואה שתכף ומיד אחרי שהקרן הקטנה תגדיל מאד, יבוא משיח ותועבר מן העולם, כל מלכות רביעית.

ומשמע בפסוקים שדוקא מחמת דיבורי השחץ וההתנשאות שתדבר הקרן הקטנה, תושחת ותאבד כל מלכות רביעית. כלומר שדוקא התרברבות הישמעאלים וטענותיהם הכוזביות בנוגע לדתם יזרזו את הגאולה, ויהיו הסיבה האחרונה לעורר קנאת ה' צבאות להפרע מכל הגוים, ולגאול את עמו גאולה שלימה. וענין מה שכתוב שם ומילין לצד עלאה ימלל, הוא דת הישמעאלים שזייפוה, וטוענים בכזביהם שבאה מלעילא.

וכמו שכתב הרמב"ם באגרת תימן וז"ל: **ודניאל סוף מה שספר מלכות ישמעאל ועמידת מחמד ואחריו ביאת הגואל בסמוך** וכו', ובענין זה יתבאר מן החלום של צלם ומן החלום של חיות הנזכר בדניאל **ודברים אלו מבוארים מפשט הכתובים,** עד כאן לשון הרמב"ם. (והגם שכבר עברו עידן ועידנין מעמידת מחמד, וגם הרמב"ם היה זמן רב אחריו. אמנם המעיין בדברי הנבואה בענין הקרן הקטנה יראה הנבואה על התגברות ממשלתם ושלטונם באה"ק, וגם שיגדילו פיהם לומר שדתם היא דת האמיתית והיא דת בורא עולם. והא בהא תליא שכיון שמנצחים ומקבלים תקיפות וממשלה באה"ק נתחזקת אצלם דעתם הכוזבת וכו', וזה כוונת הרמב"ם באומרו עמידת מחמד, כמו שיראה כל המעיין שם באגרת תימן.

אמנם שרש"י ז"ל לבדו אינו מפרש כך, ועיין לקמן בפרקים נז-נח (עמודים 117-114), שהבאנו מדברי רש"י בפירוש שבני ישמעאל ישלטו באה"ק טרם ביאת הגואל. והסברנו שם באר היטב מדוע אם כן אין רש"י מפרש כן גם בחזיון דניאל).

נא

ופשוט שהגדולה הזאת האמורה כאן, אין הכוונה סתם גדולה בעלמא, אלא הכוונה שישלטו בארץ הקודש וישיעבדו את ישראל תחתיהם, כמבואר דבר זה בזוה"ק ופרקי דר"א וכו'. כי לא נתנבא דניאל כלל וכלל על סתם מלכיות בעולם מהודו ועד כוש, אף הגדולות שבהם, אלא על המלכיות שישלטו באה"ק וישעבדו בהן בישראל.

והוא על דרך שאיתא ברש"י (יהושע ז' כ"ה), וז"ל: שכל מלך שלא קנה לו פלטרין בארץ ישראל, לא נתקררה דעתו במלכותו, שנאמר (ירמיהו ג' י"ט) ואתן לך ארץ חמדה נחלת צבי צבאות גוים, והיה למלך בבל פלטרין ביריחו וכו' ויעו"ש. ובבראשית רבה (סוף פרשה פ"ה פוס י"ד) כתוב וז"ל: תני ר' שמעון בן יוחאי **כל מלך ושלטון שלא היה לו שולטן בארץ** (בארץ ישראל - מתנות כהונה) **הוא אמר איני שוה כלום.** עכ"ל.

ובתנחומא עה"פ כי יכרית ה' אלהיך (פ' ראה פוס ח'): א"ר פרנך בשם רבי יוחנן, **כל מלך שהיה בחוצה לארץ, אם לא היה קונה עיר אחת בא"י לא היה נקרא מלך** וכו', אלא שהיה מלך בבל (עולה) לשם וקנה עיר בארץ ישראל, **הוי ארץ שצביונות** (פי' רצונות) **של אומות העולם בה** ע"כ. וכן בתנחומא משפטים (פוס י"ז) דבר אחר, נחלת צבי צבאות גוים, ארץ שנתאוו לה מלכי העולם וכו'. **כל מלך שהיה מולך בחוצה לארץ אם לא היה קונה בא"י לא היה נקרא מלך,** למה שהיו מתאוים לארץ ישראל ולפירותיה, הוי נחלת צבי צבאות גוים עכ"ל.

ובשה"ר (פ' י"ח) וז"ל: **כל מלך שלא היה לו קצין בארץ ישראל לא היה תופש בעצמו שהוא מלך.** (ועיין ברש"י (שופטים פ' ז') גדולתן ועושרן של המלכים האלו שהיו מחזרים לקנות עיר בא"י ולמלוך עליה, ועם כל זה לא נתקררה דעתם במלכותם עד שהיתה להם עיר בא"י).

הרי שהפסוק מעיד, ארץ חמדה נחלת צבי צבאות גוים, שפנימיות חפצם ותאוותם של כל אומות העולם היא רק לא"י, עד כדי כך שאם אין להם בה לכל הפחות איזה

שהיא נחלה, אין מלכותם שוה אצלם כלום כנ"ל, וענין שמוזכר בפסוק הוא כמובן דבר תמידי.

ולכן לא תתכן גדולה אצל שום אומה, אם לא שיש לה איזו נחלה או אחיזה ושלטון בארץ ישראל. (והוא ענין עתיק ומפורסם, ועד היום מְחַזְרִים כל מלכי מזרח ומערב ושריהם וגדוליהם, לקנות איזו נחלה בארץ הקודש ושתהיה להם לכל הפחות איזו אחיזה בה, והשפעה על הקורה בה וכו', ואכמ"ל).

ועאכ"ו בני ישמעאל שטוענים מעיקרא לבעלות על ארץ הקודש, ונלחמים בעבורה בהפקרת חיים, בודאי אין להם שום גדולה אלא השלטון בארץ הקודש, וזוהי עיקר הגדולה המפורשת בעבורם בדניאל, **ביחד עם השליטה וההשתעבדות על בני ישראל המפורשת בפירוש ויתיהבון בידיה עד עדן ועדנין ופלג עידן. וכפירוש המפרשים.**

והוא כדברי הזוה"ק שהבאנו שהם ישלטו באה"ק דוקא בזמן שתהיה אה"ק ריקה ושוממה, וכלשון הפסוק גפרית ומלח שריפה כל ארצה, ולזמן קצר מאד. **ומסתמא שלכן נראתה מלכות וגדולת בני ישמעאל לדניאל, בנבואתו, כחרס שבכפות רגלי הצלם, או כקרן קטנה דייקא, כי יש בה הרבה קטנות ושפלות, וגם זמנה קצר מאד סמוך מאד לביאת המשיח וכנ"ל.**

נב

ו**דברים** מפורשים יותר, שאין להסתפק בהם, בענין קימה של מלכות המינות מזרע ישראל קרוב לביאת המשיח, ובענין שליטת בני ישמעאל אחריהם באה"ק, והעת צרה ליעקב שתהיה אז מצינו בנבואת דניאל בסוף הספר. וכמו שכבר הבאנו לעיל מדברי האברבנאל **שהוא קבלה מקובלת מן הנביאים.**

וזה לשון הפסוקים (דניאל י"א ל"ו-ל"ז): ועשה כרצונו המלך, ויתרומם ויתגדל על כל אל, ועל אל אלים ידבר נפלאות, והצליח עד כלה זעם, כי נחרצה נעשתה. ועל אלהי אבתיו לא יבין, ועל חמדת נשים, ועל כל אלוה לא יבין, כי על כל יתגדל.

ו**פי'** רש"י וז"ל: ועל אלהי אבותיו לא יבין, **לא יתן לב להקב"ה שהוא אלהי אברהם יצחק וישראל אבותיו.** חמדת נשים, כנסת ישראל היפה בנשים, עד כאן לשון רש"י ז"ל.

והנה אם היה כותב רש"י אלהי אברהם ויצחק אבותיו, היינו יכולים לפרש זאת גם על מלכות רומי (שהם בני עשיו בן יצחק ואברהם) וכמו שפירש רש"י בתחלת דבריו. אמנם עכשיו שרש"י כותב: אלהי אברהם יצחק **וישראל** אבותיו. נראה בהדיא שתקום מלכות שתהיה מזרע ישראל, ולא יתנו לב להקב"ה. ויהיו מחרפים ומגדפים כלפי מעלה רח"ל. וכמו שפירש המצודות וזה לשונו: **ועל אל אלים ידבר נפלאות, על האל המושל על כל החזקים ידבר דברים נפלאים, רוצה לומר, דברי חירוף אשר לא אמר מי מעולם,** עכ"ל. ועינינו הרואות שכן הוא בעוה"ר.

(**ואל** תתמה על החפץ, היאך יתכן שרש"י כותב בתחילת דבריו: ועשה כרצונו המלך, מלכות רומי, ואח"כ כותב רש"י אלהי אברהם יצחק וישראל אבותיו, דהיינו שתהיה מלכות מזרע ישראל. כי דברי הנבואה יכולים להתפרש על כמה מקרים שקרו, וכולם אמת, ואין זו סתירה כלל.

וכמו שמצינו הרבה פעמים במדרשים שמפרשים פסוק בנבואה על ענין אחד, ואח"כ כותב המדרש דבר אחר, ומפרש הנבואה על ענין שני. ואמנם תמיד יש בדברי הנבואה הפשט המתיישב יותר על פשוטו, והוא כמו פשט פשוט. וכן כאן, דברי הנבואה סובבים והולכים גם על מלכות רומי כמו שפירש רש"י בתחילת דבריו, אמנם עיקר פשוטו אינו אלא על המדינה הציונית.

או אפשר יותר בפשטות, על פי מה שכבר הקדמנו לפרש שמלכות רביעית אינה מלכות אחת שתעמוד על ישראל, אלא כל המלכיות מחורבן בית שני ועד עתה. ולעיתים נקראת בדברי חכז"ל כל מלכות שתעמוד על ישראל (לכאורה חוץ ממלכיות ישמעאל), בשם מלכות רומי. ועל כן עיקר מלכות רומי בדורינו שתחתיה גולים בני ישראל היא בודאי ללא ספק המדינה הציונית.

גם אפשר לפרש בזה על פי דברי רש"י במס' מכות (דף י"ג ע"ב): שרו של רומי, סמאל. ואכמ"ל.

וכמו כן אפשר לפרש לעיל בפרק הקודם על הקרן הקטנה שלה פום ממלל רברבן, ופי' רש"י: דברי גאוה, הוא טיטוס שאמרו חכז"ל שחרף וגידף ונכנס להיכל בעזות פנים, עכ"ל. והנה המשך הכתובים הוא שמקול הדברים הגבוהים שהקרן מדברת עלתה חמתו של עתיק יומין, עד דקטלת חיותא והובד גשמה ויהיבת ליקדת אשא. ופי' רש"י: אבד גופה, ונתנה ללבת אש הוא אשו של יעקב, והיה בית יעקב אש וגו'. עכ"ל.

והנה ענינו הרואות שכבר זמן וזמנים טובא מאז שגמר טיטוס לדבר את דברי החירוף והגידוף שלו ומאז שנכנס להיכל בעזות פנים, וכבר כל מלכותם אינה קיימת, ואיך יתכן שמתוך גידוף דבריהם עלתה חמתו של עתיק יומין, ונאבדה מלכותם על ידי משיח צדקינו.

והוא נראה שרש"י טמן ברמז את אשר ראה בפירוש בתוך דברי הפסוקים, מה אשר יקרה לנו באחרית הימים, שתקום מלכות מישראל, ויחרפו ויגדפו כלפי מעלה כטיטוס בשעתו ממש, עד אשר ישמיד ה' את הממלכה החטאה מעל פני האדמה, ויקים את סוכת דוד הנופלת).

נג

וממשיכים הכתובים לתאר את מעשי המלכות הזאת, (פס נ"ח ונ"ט): ולאלוה מעוזים על כנו יכבד, ולאלוה אשר לא ידעהו אבתיו יכבד בזהב ובכסף ובאבן יקרה ובחמודות. ועשה למבצרי מעזים, עם אלוה נכר אשר יכיר ירבה כבוד והמשילם ברבים ואדמה יחלק במחיר.

ופי' רש"י וזה לשונו: **ולאלוה מעוזים,** לאלהי הכרובים (היינו עבודה זרה) אשר יכרותו עמו ברית. **על כנו יכבד,** כי יחניף את הגויים להיותם כבושים לו. **למבצרי מעוזים עם אלוה נכר,** כלומר לכבוד אלהי נכר. **אשר יכיר ירבה כבוד,** את השרים אשר יראה בלב להכיר פניהם ולהחניף ירבה להם כבוד. **ואדמה יחלק,** להם. **במחיר,** בדמים קלים. עכ"ל.

וכן מפרש המצודות: היה מכבדו לפני העם לרמות לב עובדיה למען יכבשם תחתיו.

ועשה למבצרי מעוזים עם אלוה נכר, רצה לומר לאנשי מבצרי מעוזים יעשה כבוד עם אלוה הגויים ודומה לו, וכל זה להחניף ולרמות למען יכבשם תחתיו. **אשר יכיר**, את מי אשר יכיר שיועיל בו דבר החנופה היה מרבה לו כבוד. **והמשילם ברבים**, אנשים כאלה המשיל על עם רב להחניפם והיה מחלק אדמתו להם **במחיר** החזקת טובה וגניבת דעת וזה היה לו למחיר בעבור אדמתו, עכ"ל.

והנה המפורסמות אינן צריכות ראיה, שזה הוא בדיוק מעשה הציונים, לכבד ולבנות בתי עבודה זרה, ולחלק להם אדמה בדמים קלים, על ידי משרד הדתות שלהם, וכל זה בשביל חנופה ושיהיו עובדי העבודות זרות האלה כבושים תחתיהם כמובן מעצמו. וכן דברי הפסוק שיכבד את השרים אשר יכיר שיועיל להם החנופה, גם הוא מהמפורסמות שזה הוא דרך מדינת הציונים, והמפלגות השליטות בו.

(**ובדברי** הפסוק ולאלוה מעוזים על כנו יכבד, יש כאן רמז על העבודה זרה של הציונים, שהוא **כוחי ועוצם ידי**, וכל יסוד מדינתם הוא שבחרבם ירשו ארץ וזרועם הושיעה למו, ובוטחים על חילם וכוחם שיושיעו למו בכל עת צרה. וכמו שכתוב (עמוס ו' י"ג): השמחים ללא דבר האומרים הלא בחזקנו לקחנו לנו קרנים. מה כתיב אחריו (פס י"ד): כי הנני מקים עליכם בית ישראל, נאום ה' אלהי הצבאות, גוי ולחצו אתכם מלבוא חמת עד נחל הערבה.

והכ**פי**רה הזאת היא ממש עבודה זרה אצלם, שלמטה מכל שכל וסברא אנושית, כי היא טפשות גדולה כידוע, ואין לזה שום אחיזה במציאות, ואין זה אלא אמונה כוזבית, בכח האמונה שמטים אותה ומשתמשים בו לרע, ולא בכח השכל.

ו**אחרי** מלחמת ששת הימים כשהיה להם נצחון לפי שעה, היה אחד משירי כפירתם: **מעז**, צור ישועתי, לך נאה לשבח, דהיינו שהמעוז שהוא הביצורים שמהם היו נלחמים ובם התחבאו מיריות האויבים, הוא צור ישועתם, עפ"ל ורח"ל מהאי דעתא שבשתא. וכן "במגילת העצמאות" כתבו "מתוך בטחון בצור ישראל", שכיוונו בזה לכפירה ועבודה זרה הזאת (כידוע שכך כתב ראש ממשלתם הראשון הטמא הידוע ב. ג. בספר זכרונותיו שהסכים לדרישת נציגי הציונים החרדים לכלול מילים אלו ב"מגילת העצמאות" שלהם, כי מילים אלו אין פירושם כלל על הקב"ה אלא על חוזקה של מדינת ישראל עפ"ל).

וכל זה שממשיכים למרוד בקב"ה וגם להתגרות באומות ואינם מפחדים לא מהעונש המובטח בתורה, ולא מהסכנה הגשמית הנראית בעין, הוא רק שבוטחים על חילם וכוחם שיושיעו למו בכל עת צרה. אמנם חיש קל יגיע הזמן של להעביר גילולים מן הארץ והאלילים כרות יכרתו. (ישעיה י"ז ט') **ביום ההוא יהיה ערי מעוזו כעזובת החורש והאמיר אשר עזבו מפני בני ישראל והיתה שממה, כי שכחת אלקי ישעך וצור מעוזך לא זכרת**. (דניאל ל"ב ל"ז-ל"ח) ואמר אי אלהימו צור חסיו בו. ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי).

נד

ו**עכשיו** מתחילה הנבואה לומר מה יהיה סוף המלכות הזו, אשר פתחה פיה לחרף ולגדף לאל אלים. (דניאל פס פסוק מ') **ובעת קץ יתנגח עמו מלך הנגב.**

ופי' רש"י: **ובעת קץ, כשתקרב גאולתינו.** וכן פי' המצודות וזה לשונו: **ובעת קץ, בעת בוא קץ וסוף ימי הגולה.**

והנה הדברים האלו, לפי פירושי המפרשים כולם עדיין לא נתקיימו, כי נאמר בתחילה ובעת קץ, דהיינו שיהיה ממש לפני זמן הגאולה.

וזה לשון האבן עזרא: **ועתה יחל לדבר על העתידות שנשארו** וכו'. **יתנגח עמו מלך הנגב, הוא מצרים. ואין לחוש שתהיה מצרים איזה דת שתהיה.** עכ"ל. (ונראה כוונתו על פי מה שיכתוב בהמשך, שבבל ופרס ואף ארם, ישובו ויכבשו את ארץ ישראל. וזה מוכרח שיהיה מדת בני ישמעאל, כי כבר קדמה הנבואה על שליטת הקרן הקטנה שיתיהבון ישראל בידיה עד עדן ועדנין ופלג עדן. אמנם, מצרים שמלך הצפון יכבשה, אין מוכרח על פי נבואת דניאל כאן שתהיה דת בני ישמעאל. אמנם אפילו הכי קרוב הוא (מדברי הנבואה הזאת גופא) שגם היא תהיה מדת בני ישמעאל, שאח"כ יבואו אחיהם כלומר בני דתם לנקום נקמתם. אמנם אין זה מפורש בנבואה, מה שאין כן בבל ופרס וארם מפורש יוצא על פי שתים ושלש נבואות דניאל הבאות כאחת, שיהיו מדת בני ישמעאל).

ואח"כ אומרים הפסוקים מה יהיה הסוף של המלחמה הזאת. (פס מ' עד מ"ד) **וישתער עליו מלך הצפון ברכב ובפרשים ובאניות רבות ובא בארצות ושטף ועבר. ובא בארץ הצבי, ורבות יכשלו** ואלה ימלטו מידו אדום ומואב וראשית בני עמון. וישלח ידו בארצות וארץ מצרים לא תהיה לפליטה. ומשל במכמני (עניינו אוצרות מסתרים - מצודות) הזהב והכסף ובכל חמדות מצרים ולובים וכושים במצעדיו.

והנה לפי היוצא מהמפרשים נראה כי מלך הצפון הוא הוא המלכות האמורה לעיל שעל אל אלים תדבר. ואחרי שמלך הנגב יתנגח עמו לעת קץ, ישוב מלך הצפון ויסתער על ארצות הנגב. ולפי הנ"ל מלך הצפון הוא מלכות הציונים, וכלפי שקרא למצרים מלכות הנגב, קרא לציונים מלכות צפון. והנראה שלפי שעה ינצחו הציונים את המלחמה, ויכנסו בארץ אויביהם, וגם בארץ הצבי שהיא ארץ ישראל, ואולי אף יכבשו מארץ מצרים (גם כושים ולובים, יוצא מדברי המפרשים שהם בארץ מצרים או סמוכים להם (כמו לוב וכו'). וז"ל האבן עזרא: וכושים הם סמוכים למצרים ע"כ. ורבינו סעדיה גאון כתב וז"ל: ולובים, שם אומה כדכתיב ומצרים ילד את לודים ואת ענמים ואת להבים, **להבים ולובים עם אחד הוא**).

אמנם אח"כ כתוב (פס מ"ד ומ"ה) **ושמועות יבהלהו ממזרח ומצפון.** ויצא בחֵמָא גדולה להשמיד ולהחרים רבים. ויטע אהלי אַפַּדְנוֹ בין ימים להר צבי קדש **ובא עד קצו ואין עוזר לו.** ועל זה פירשו כל המפרשים, שאחר שישוב מלך הצפון ויכבוש את ארץ ישראל ושאר ארצות, יבהילוהו שמועות מלחמה ממזרח ומצפון. והם הם ממלכות ישמעאל שיבואו לנקום נקמת אחיהם, וישובו ויקחו את הארצות האלה מידי מלך הצפון, עד שיהיו מוכרח מלך הצפון, שהוא לפי פירושינו המדינה הציונית, לצאת מארץ ישראל. ושם יהיה סוף מלכותם ולא יהיה מי שיעזור להם.

והרי לך לשון המצודות: ושמועות, יהיה נשמע לו שבא עליו מלחמה ממזרח **והוא קרן הזעירה שהיא ממלכות ישמעאל האמור למעלה, וגם יהיה נשמע לו שבא עליו**

מלחמה מפאת צפון והשמועות ההם יבהלו אותו ויצא לקראתם בחמה גדולה להשמיד את הגוים הרבים ההם. ויטע, יעמיד אהלי ארמונו בין הימים להר א"י החמודה ומקודשת. **ובא עד קצו, שם יבוא עד סופו כי תכלה מלכותו ואין מי יעזור לו לשוב ולהתחזק עוד.** עכ"ל.

וזה לשון האבן עזרא: ושמועות יבהלוהו, למלך הצפון. **ממזרח ומצפון הוא בבל ופרס, והטעם הקרן הקטנה שהזכיר בנבואתו.** עכ"ל. (שהיינו שמפרש האבן עזרא שמזרח ומצפון הם בבל ופרס שקבלו את דת בני ישמעאל, והוא כמו הנבואה של הקרן הקטנה שהיא דת בני ישמעאל וכנ"ל.

וזה שמצפון הוא בבל וממזרח הוא פרס, מצינו כמה פעמים בדברי המפרשים, עיין לדוגמא רד"ק (ירמיה ד׳ ו׳ עכ״פ כי רעה מצפון ופבר גדול) וז"ל: מצפון, מבבל שהוא צפון לארץ ישראל. ועוד הרבה פעמים. והמצודת דוד מפרש (ישעיה מ״ו כ״ה, עכ״פ העיזומי מצפון ויאת ממזרח שמש יקראי בשמי) שצפון הוא בבל שהיא צפונית לירושלים וממזרח שמש הוא כורש מלך פרס. ועל כן ושמועות יבהלוהו **ממזרח ומצפון הוא בבל ופרס.** וקל להבין).

ו**לפני** זה (בפסוק י״ו) כתב האבן עזרא וזה לשונו: **ודע כי ארם היא צפונית מערבית לארץ ישראל,** עכ"ל. וארם היא סוריא כידוע ומפורסם.

והיינו שסוף מדינה זו תהיה על ידי מלחמות גדולות ועצומות בסופה וסערה, עם מלכיות הקרן הקטנה, היא דת בני ישמעאל, ממזרח ומצפון, שהם (כדברי האבן עזרא): בבל ופרס וארם. (שנקראים בימינו: איראן ועיראק וסוריא).

ואף אם יהיה לציונים מתחילה נצחון גדול במלחמה עם מלכות הנגב, שהיינו לפי פירוש האבן עזרא: ארץ מצרים, יהיה זה רק לפי שעה. כי אח"כ יבואו שאר בני ישמעאל לנקום נקמת אחיהם, ושם יבוא סוף של מלכות הציונים, ואין עוזר להם.

והנה בפסוקים האלו ישנה מדה רבה של כיסוי והסתרה, כדאיתא שם: (י״ב ד׳) ואתה דניאל **סתום הדברים וחתום הספר** עד עת קץ. ובמצודות: סתום הדברים אף המעט שידעת מדברי הנבואה ההיא, כתבם בדברים סתומים וברמזים. וחתום הספר, כתבם בספר בדברים חתומים, וכפל הדבר במילות שונות לזרזו ולהזהירו ביותר עכ"ל. וכן שם באותו קאפיטל בפסוק ט' ויעוי"ש. ולכן אי אפשר לנו להבין את כל הפרטים שבנבואות דניאל בשלימות, עד עת קץ שאז יראו הכל למפרע את הכל. ומכל מקום בודאי שניתן לנו להבין יסודות הענינים ודברים רבים שקרו ויקרו, כי לולי זאת לא היה נכתב כלל כל זה על ספר.

וכן גם אולי יתכן לפי דברי המפרשים, שמלך הצפון היא מלכות אדום, שתבוא לכבוש בחזרה את א"י מידי מלכות הנגב או לעזור למדינת הציונים, ולהם תהיינה המלחמות ממזרח ומצפון.

אמנם זה ברור בלי מחלוקת כלל מדברי כל המפרשים כולם, וגם מדברי חכז"ל בהרבה מקומות, ועוד כמה ספרי גדולי ישראל. **שסוף הנבואה הוא שבני ישמעאל הם שישלטו באה"ק לפני ביאת המשיח.**

נה

אמנם הדברים היותר מפורשים בנבואה זו, והיותר נוגעים לכל אחד ואחד למלט נפשו,

הוא המשך דברי הנבואה. (דניאל י״ב ו׳) ובעת ההיא יעמוד מיכאל השר הגדול העומד על בני עמך **והיתה עת צרה אשר לא נהיתה מהיות גוי עד העת ההיא** ובעת ההיא ימלט עמך, כל הנמצא כתוב בספר.

וזה לשון המצודת דוד: יעמוד מיכאל, לבקש רחמים על ישראל. העומד, הרגיל לעמוד תמיד ללמד סניגוריא על ישראל. והיתה, **אז תהיה עת צרה על ישראל, אשר לא נהיתה עליהם מעת היתה לגוי עד העת ההיא. הכי הקרן הזעירה, שהיא ממלכות ישמעאל, יצר להם מאד, כמו שכתוב** (דניאל ז׳ כ״ה): **ולקדישי עליונין יבלא** וכו׳. ובעת ההיא, כאשר יצר להם מאד. ימלט עמך, **ורק: כל הנמצא כתוב בספר ימלט, רצה לומר הצדיקים ויראי ה׳** שנאמר בהם (מלאכי ג׳ ט״ז): ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה׳ ולחושבי שמו עכ״ל.

והאבן עזרא פי׳ וז״ל: ובעת, אז בא היום והגיע העת שאמר (דניאל ז׳ ט׳) עד די כורסון רמיו ועתיק יומין יתיב. ולא נוכל לפרש כי יעמוד מיכאל עמידה לבד הוא, **רק עמד להפיל כסאות של מלכי ישמעאל.** והעד, הכתוב אחריו, העומד על בני עמך. וזאת הצרה תהיה על כל העולם, **ולא ימלטו, רק בעבור היות מיכאל השר הגדול על ישראל, על כן ימלט עמך כל הנמצא כתוב בספר, והם הצדיקים.** וכתוב (מלאכי ג׳ ט׳) ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה׳.

ואח״כ (בפסוק י״ח) כתב וז״ל: **יעמדו ישראל בצרה גדולה שלא נהיתה כמוה, עם הקרן הקטנה, והוא ממלכות ישמעאל,** כי רוב הגולה בארצם. וזה הוא (דניאל ז׳ כ״ה): יתיהבון בידיה עד עידן ועדנין ופלג עידן. עכ״ל.

וכבר צווח ר׳ חייא בזוה״ק ואמר: **ווי על ההוא זמנא דאתיליד ישמעאל בעלמא ואתגזר.** והפסוק צווח ואומר **והיתה עת צרה ליעקב אשר לא נהיתה מהיות גוי עד העת ההוא,** ולא ימלטו רק הנכתבים בספר היינו הצדיקים ויראי ה׳. (וזהו ממש מה שהבאנו לעיל בשם הנבואות והזוה״ק ומדרש שהש״ר שסמוך לימות המשיח דֶּבֶר גדול בא לעולם והרשעים כלים בו, וכידוע שפירוש המילה דבר בלשה״ק אינו דוקא מחלה מסוימת, אלא כל ענין שגורם מיתה מהירה לרבים רח״ל).

ווי ווי, הכי צריך עוד התראה גדולה מזו, שלא להיות בארץ ההיא בזמן שכזה.

נו

ואחר זה ראה דניאל ששאלו לאיש לבוש הבדים הוא מיכאל (דניאל י״ב ו׳): עד מתי קץ הפלאות. דהיינו עד מתי יהיו ישראל בצרה הגדולה הזאת. והשיב האיש לבוש הבדים (שם ז׳): וישבע בחיי עולם כי למועד מועדים וחצי **וככלות נפץ יד עם קודש תכלינה כל אלה.** ופי׳ רש״י: וככלות נפץ יד עם קודש, **כשתכלה כח ישראל. כי אזלת יד ואפס עצור ועזוב** (דברים ל״ב ל״ו) עכ״ל.

וברש"י על גמרא (סנהדרין נ"ח ע"ב) פירש רש"י יותר הפסוק הנ"ל, וזה לשונו: וככלות נפץ יד עם קודש, **כשתכלה תקומתם וחוזק ידיהם שהיתה נפוצה אילך ואילך, גבורה ותועלת לפשוט אנה ואנה. ואחר שתכלה גבורתם שיהיו שפלים למאד. תכלינה, אלו הצרות ויבא משיח, כדאמרינן כי אזלת יד.** עכ"ל.

ומזה תראה שכבר רמז רש"י ז"ל ברוח קדשו שלפני הגאולה תהיה לישראל גבורה ותועלת לפשוט אנה ואנה. (כי מזמן שכלתה גבורתינו וחוזק ידינו בזמן שני כבר עברו קרוב לאלפיים שנה. והצרות התחילו בעיקר אז שכלתה גבורתינו וכו' ולא נסתיימו הצרות כלל. אלא בודאי שכוון רבן של ישראל ברוח ה' אשר שרתה עליו לכוון אמיתת דברי הנבואה שתהיה לנו שוב גבורה ותועלת לפשוט אנה ואנה והגבורה הזאת תהיה סיבת כל צרותינו האיומות והנוראות ה' ישמרנו).

והיינו כמו שכתב רש"י בתחילת דברי הנבואה על מלך הצפון שלא יבין על אלהי אברהם יצחק **וישראל** אבותיו, שמוכח לפי זה שיהיה מזרע ישראל וכמו כשכתבנו לעיל. ואח"כ כשיכנס מלך הצפון ברכב ופרשים ואניות רבות בארצות רבות וביניהם ארץ מצרים, מתפשטים מלכותם גבורתם וכוחם אילך ואילך.

וכמו שרואים מדברי הנבואה שהתפשטות הגבורה והמלכות הזאת של ישראל, היא היא שתביא את העת צרה ליעקב הנוראה ביותר מאז היתה לגוי, על ידי שיכנסו בארצות רבות וכו' **וינצחו. והנצחונות** האלו הם הם שממיטים על ישראל צרה גדולה אשר לא נהיתה מהיות גוי ה"י. (ומה שכתוב **ובא עד קצו ואין עוזר לו** אינו עדיין ביטול צבא מלך הצפון לגמרי, כי אם עד קצו ולא עד בכלל, אלא החלשת כוחם).

ותבין זה גם על פי מאמר חכז"ל (כתובות קי"ב ע"ב) אשר יובא לקמן (פ' פא), אשר בין השלש שבועות שהשביע הקב"ה את ישראל הוא גם שלא ימרדו באומות. והעונש על זה הוא נורא ואיום של אני מתיר את בשרכם כצבאות וכאילות השדה רח"ל. וכמו שנביא להלן (בפרקים קיב-קיד) אשר עונש כזה של אני מתיר את בשרכם לא התקיים עדיין בשום פעם כי אם בזמן מרד בר כוזיבא והשואה הנוראה במלחמה העולמית השניה רח"ל. והסיבה לכך היתה רעיון הציונות שהתפשטה אז ועשו פעולות לעבור על השבועות.

ואם כן מאליו מובן למה התגרות באומות כזו לכבוש ארצות וכו' תוצאותיה צרה גדולה אשר לא נהיתה מהיות גוי.

ועת צרה הנוראה הזאת, תמשך עד שתתבטל כליל צבא ההגנה לישראל, שהוא: תקומתם וחוזק ידיהם שהיתה נפוצה אילך ואילך. כלשון רש"י. ורק: **אחר שתכלה גבורתם ויהיו שפלים למאוד**, אז: **תכלינה אלו הצרות ויבוא משיח.**

ומפיים רש"י: כדאמרינן כי אזלת יד ואפס ועצור ועזוב. ומדברי רש"י האלו נראה בבירור, **שנבואת דניאל על עת קץ הוא פירוש וביאור על סוף שירת האזינו שסובבת והולכת על אחרית הימים.**

ומה שאמר דניאל, **והיתה עת צרה ליעקב אשר לא נהיתה מהיות גוי,** הוא מה שכתוב שם בסוף שירת האזינו: **כי ידין ה' עמו.** וכמו שפירש רש"י **כשישפוט אותם ביסורין הללו האמורים עליהם.**

ומה שכתוב וככלות נפץ יד עם הקודש תכלינה כל אלה, שכשתכלה כח ישראל יכלו כל הצרות ויבוא משיח, הוא אשר אמרה תורה: ועל עבדיו יתנחם כי יראה כי אזלת יד ואפס עצור ועזוב.

וכמו שפירש רש"י בהאזינו: **כי ידין ה' עמו ועל עבדיו יתנחם,** כשיבואו עליהם משפטים הללו ויתנחם הקב"ה על עבדיו לשוב ולרחם עליהם וכו'. יתנחם, לשון היפוך מחשבה להיטיב או להרע. [מתי יתנחם הקב"ה על הרעה וישוב לרחם עלינו] **כי יראה** (כשיראה) **כי אזלת יד, יד האויב הולכת וחוזקת מאד עליהם ואפס בהם עצור ועזוב.** עצור, נושע על ידי עוצר ומושל שיעצור בהם. עזוב, על ידי עוזב. **עוצר, הוא המושל העוצר בעם שלא ילכו מפוזרים בצאתם לצבא על האויב וכו'. עצור, הוא הנושע במעצור המושל.** עזוב, מחוזק כמו וכו' עכ"ל.

דהיינו שהיסורין יכלו רק כאשר לא יהיה לישראל מושל ועוצר לצאת לצבא ולהלחם. ואז יבוא משיח. **ונבואת דניאל על עת קץ, היא פירוש וביאור על סוף שירת האזינו על סיום הגלות.** ופירש גם המלאך לדניאל בחזיונו מי הוא **האויב שתחזק ידו על ישראל** (כלשון רש"י: יד האויב הולכת וחוזקת מאוד עליהם). ובאיזה אופן יתקיים **ואפס עצור ועזוב.**

[ולכן **גם תבין, שכשמתפללים על ביטולה הכליל של מדינה וצבא זו, הנה בזה מתפללים על סיום הצרות מעם ישראל ושאז יבוא מיד משיח צדקנו. ולהיפך, כשמתפללים על המשך כוחם וחוזק ידם של מדינה וצבא זו, הרי שמתפללים על עיכוב הגאולה והמשך צרות ישראל הנוראות רח"ל].**

והגם שמבואר באריכות בדברי הרמב"ם ז"ל בהקדמת המשניות שעל מדת פורענות חוזר בו הקב"ה מן הרעה, אם שבים בתשובה, ויתכן שלא יתקיימו דברי פורענויות המובטחות על ידי הנביאים. ולכן אפשר שיבוא משיח צדקינו גם לפני שישלטו בני ישמעאל בארץ הקודש ושכל ענין ביטול המדינה הציונית יהיה ברחמים רבים ועל ידי משיח צדקינו, והלואי שכן יהיה.

אלא שכאשר עינינו רואות שהדברים הנ"ל מתחילים להתקיים לעינינו ובאופן של פורענות רח"ל, ועל ידי בני ישמעאל דייקא וכו', הכל כמו שמבואר בנבואות הפורעניות שתוה"ק שבכתב בנבואה ובדברי חכז"ל, יש לנו לחשוש מפני קיום פשט ההבטחות בדברי הפסוקים וחכז"ל וכו'. ולידע שהמדינה הציונית כיום היא מקום הסכנה היותר גדול שיש בעולם, וקרוב מאד לפורענות בנפשות דייקא רח"ל. **וצריכין בראש ובראשונה להשתדל להמלט משם.**

נז

והנה אחר שראינו גדולי ישראל כרבינו סעדיה גאון והרמב"ם ז"ל ושאר מפרשי הנ"ך וגדולי ישראל כהרד"ק מהרש"א והאברבנאל וכו' מפרשים בענין אחד, את סוף חזון הצלם ואת סוף חזון הארבע חיות, דהיינו את הקרן הקטנה, על בני ישמעאל.

ואחר שראינו שאכן דבר זה שבני ישמעאל ישלטו באה"ק, מקורו טהור מדברי חכז"ל מפרקי דר"א ומזוה"ק שדבריהם לא ישובו ריקם. היאך יתכן שרש"י ז"ל אבי כל המפרשים, לא פירש את סוף שני חזיונות דניאל על בני ישמעאל. ובפרט אחר שראינו בדברי רבן של ישראל, כמה וכמה פעמים, הן בפירושו על התנ"ך והן בפירושו על הגמרא, שראה ברוח קדשו ובחכמת תורתו, את אשר יקרה לנו באחרית הימים (כמו לדוגמא מה שהבאנו לעיל פרק נב (עמוד 106) על מלכות מזרע ישראל, שישלטו באה"ק שיחרפו ויגדפו כלפי מעלה. ועוד דוגמאות רבות ישנן על כך).

הנה כבר הבאנו לעיל (סוף פרק ט) את הפסוקים בישעיה (ל״ג י״ג-ט״ז): על אדמת עמי קוץ שמיר תעלה, כי על כל בתי משוש קריה עליזה. כי ארמון נוטש המון עיר עוזב עופל ובחן היה בעד מערות עד עולם, **משוש פראים מרעה עדרים.** עד יֵעָרֶה עלינו רוח ממרום והיה מדבר לכרמל והכרמל ליער יֵחָשֵׁב. ושכן במדבר משפט וצדקה בכרמל תשב וגו'.

והבאנו שם את פירוש המפרשים על פסוקים אלו, שהנביא אומר בפירוש, שארץ ישראל וירושלים שהיא קריה עליזה, תהיה שממה וחרבה ומערות וכל מבצריה יישממו ויחרבו וכו', **ותשאר בחורבנה עד שיערה עלינו רוח טהרה ממרום. ואז ורק אז ירושלים שתהיה אז כמדבר תחשב לכרמל מקום עץ נטוע כל פרי.** ואם כן אחר שראינו שעדיין לא נתערה עלינו רוח טהרה ממרום, ועם כל זה נבנית ירושלים. בודאי שכוון הנביא על חורבן ירושלים הזו, שכבר מובטח מעוד הרבה מקומות מהתורה והנבואה. כמו מפרשת נצבים גפרית ומלח שרפה כל ארצה וכו'.

ושם כתב רש"י: **משוש פראים, לתאוות ישמעאל ולחיילותיו** עכ"ל. והוא על פי הכתוב (בראשית ט״ז י״ב-י״ג) וקראת שמו ישמעאל וגו' והוא יהיה **פרא אדם** וגו'.

[ולנירמא שמוסיפים ברש"י את התיבות: ומרעה לאדום (לפני תיבת "ולחיילותיו") כפירוש על המילים ומרעה עדרים, הוא כנ"ל שתהיינה מלחמות בין בני אדום ובין בני ישמעאל, אמנם ישלטו בה בני ישמעאל בלבד. וכמו שכתוב בזוה"ק (שהבאנו לעיל פרק מב) וארעא קדישא לא יתמסר לבני אדום ולא לשום אומא אחרא. ולכן ירעו שם גם חיילי אדום, אמנם ישישו שם רק פראים שהם בני ישמעאל שימשלו בה אז, כדי שיקבלו שכר המילה בעולם הזה ויאבדו לעולם הבא ומשלם אל שונאיו וכו' כנ"ל].

ועל כל פנים, רואים ברור, שגם רש"י הק' אמר שבני ישמעאל הם שישלטו באה"ק בזמן שתהיה שממה וחרבה טרם ביאת המשיח. והוא ממש כדברי הזוה"ק וארא שהבאנו לעיל. **אלא שסובר רש"י שגלות ישמעאל אינה נכללת בשני חזיונות דניאל שהמשיל את**

המלכויות לחיות, אלא היא גלות כשלעצמה כי ישמעאל נקרא פרא אדם. ולא כשאר אומות הנמשלות לחיות. וכמו שיבואר לקמן.

נח

ואחד קדוש מדבר, בפירוש כן, שגלות ישמעאל הקשה והמרה מכל, טרם ביאת המשיח, אינה נכללת בחזיונות דניאל, אלא היא גלות כשלעצמה.

הלא הוא הקדוש המהרח"ו זיע"א בספרו **עץ הדעת טוב** על תהלים (מזמור קכ"ד). וזה לשונו:

שיר המעלות לולי ה' שהיה לנו יאמר נא ישראל (תהלים קכ"ד ג'). כבר ידעת כי הגלויות אינם אלא ארבע, בבל ומדי ויון ואדום. **אבל עוד עתידין ישראל להיות באחרית הימים בגלות ישמעאל.** כנזכר בפרקי דר' אליעזר (הובא לעיל בפרק מג, עמוד 94) ובמדרשי רז"ל ובספר הזוהר סוף פ' לך לך, ובענין (ישעיה כ"ו י"ח) משא דומה וכו'.

ושם בפרשת לך לך (בזוהר שלפניו סוף בפרשת יתרו דף פ"ו ע"ב) אמר **כי ישמעאל להיותו בן אברהם ונימול נקרא פרא אדם ולא אדם גמור,** מפני שמל ולא פרע. **אבל שאר ארבע הגלויות הן משולות אל החיות כנזכר בספר דניאל.**

והנה דוד ע"ה נתנבא ברוח הקודש במזמור זה, כל מה שישראל עתידין להיות בגלות הנזכר. והנה בהיות ישראל בגלויות הארבעה, הם עתידין לומר לולי ה' שהיה לנו נא, כלומר עתה בד' גלויות אלו היינו אובדין לגמרי וכו', וסרס את המקרא כאילו אמר יאמר נא ישראל לולי ה' שהיה לנו נא, רצה לומר עתה באלו הארבע מלכויות.

אבל עוד יש גלות חמישית אחרון מכולם וקשה מכולם, והוא גלות ישמעאל הנקרא פרא אדם כנ"ל, ואינו נמשל אל החיות. ואז יאמרו ישראל באופן אחר, והוא לולי ה' שהיה לנו בקום עלינו אדם, כי להיותו אדם לסיבת היותו בן אברהם ויש לו זכות אבות כמו שמצינו שאמר (בראשית י"ז י"ח) לו ישמעאל יחיה לפניך. וגם יש לו זכות המילה, כי גם לסיבה זו נקרא אדם. **ולכן גלותו תקיפה משאר ארבע מלכויות.** וכמו שאמרו רז"ל כי לכן נקרא ישמעאל על **שעתידין ישראל לצעוק צעקות גדולות בימי גלותו ואז ישמע אל ויענם.**

(**הערת** המעתיק: וזה לשון פרקי דר"א (פרק ל"ח): ולמה נקרא שמו ישמעאל **שעתיד לשמוע הקדוש ברוך הוא באנקת העם ממה שעתידין בני ישמעאל לעשות בארץ באחרית הימים לפיכך נקרא שמו ישמעאל**. עכ"ל).

ולפי ששאר האומות תמיד היתה בהם ממשלה, על שאר אומות, ולא כן ישמעאל שתמיד היו ערביים שוכני אהלים ומדברות, ואין להם עסק עם זולתם, אלא נמשלים ללסטים היוצאים ומקפחים בני אדם וחוזרין לאהליהם וכמו שכתוב (בראשית ט"ז י"ב) והוא יהיה פרא אדם ידו בכל וכו'. **ואח"כ עתידין למלוך על העולם ועל ישראל.** לזה אמר

בקום עלינו, על דרך מה שנתבאר בספר הזוהר (שמות, ח"ג דף ו' ע"ב) על פסוק ויקם מלך חדש דבקדמיתא הוה שפיל מכל אומיא והשתא קם למלוכה.

(**הערת המעתיק**: הנה שם בזוה"ק ביאר בארוכה, אשר כל הגדולה שניתנה למלך מצרים היתה רק כדי שישלוט על ישראל. שעד שלא נכנסו ישראל לתוכם לא שלטו מצרים על העולם וכו' וכן הוא בכל האומות כמו שכתב הזוה"ק שם. ונראה שזה מה שרצה להביא מהרח"ו. וכמו שכתוב (ישעיהו כ"ג י"ג) הן ארץ כשדים זה העם לא היה, ופירשו רבותינו (במס' מגילה דף י"ג ע"ב) שהלך הקב"ה לכבוש את כל העולם כולו תחת נבוכדנצר הרשע כדי שלא יאמרו אומות העולם ביד אומה שפלה מסר הקדוש ברוך הוא את בניו.

וכן הוא לגבי ישמעאל שמכונים אומה שפלה כדאיתא בכתובות (דף ס"ו ע"ב): ובזמן שאין עושין רצונו **מוסרן ביד אומה שפלה. ופי' רש"י: ערביים קרי אומה שפלה ששוכני אוהלים הם במדבר.** דהיינו שהם אינם בגדר עם ואומה כלל אלא ליסטים מזויינים יושבי אהלים והקב"ה מגדילם כדי לרדות בישראל. וזהו שאמר בקום עלינו, שכל מה שקימה יש להם. הוא רק עלינו ובסיבתנו).

וביאר את אשר יאמרו אז ישראל בגלות ישמעאל וכו', **וזה אשר יאמרו אז, לולי ה' שהיה לנו בקום עלינו אדם שהוא ישמעאל אזי חיים בלעונו וכו', כלומר אזי בזמן זה הגלות החמישי הוא משונה מכל מה שעבר. כי אז חיים היו רוצים לבלוע אותנו** על דרך ותבלען השבלים וכו' (בראשית מ"ו כ"ד) ולא נודע כי באו אל קרבנה (שם שם כ"ב) וכו' **כי ח"ו בחרות אפם בנו רצונם למחות שם ישראל מתחת השמים כדמיון הדבר הבלוע שאין מציאותו נודע כלל.** וכאילו לא היה כנזכר. וזהו אמרו אזי חיים בלעונו וכו'.

מה **שאין כן** בארבעה גלויות הראשונות, אשר אזי המים שטפונו וכו'. **כי גלותם יותר קל, והיינו אז דומים למי ששטפוהו המים וגופו קיים, ולא נבלע לגמרי** וכו'.

מה **שאין כן בגלות ישמעאל שעתידין להצר את ישראל צרות קשות ומשונות, לא נראו כמותם, כנ"ל בשם רז"ל שלכן נקרא שמו ישמעאל. ואם כן אנחנו לא נדע מה נעשה, ואין לנו תקווה אחרת זולתי שנבטח בשמו הגדול יתברך שיושיענו מידם.** וזהו שכתוב (תהלים קכ"ד ח') עזרנו בשם ה' עושה שמים וארץ, כלומר סיבת בטחוננו בו יתברך הוא לפי שהוא אשר עשה את השמים ואת הארץ, ונודע כי לא בראם אלא בשביל ישראל שיקיימו את התורה. כמו שאמרו רז"ל (רש"י בראשית ו' ח', ועי' בראשית רבה פרשה ו' אות ו', ויקרא רבה פל"ו אות ד') על בראשית ברא וכו' בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל שנקראו ראשית. וכמו שכתוב (ירמיה ל"ג כ"ה) אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ וכו', **ואם כן מוכרח הוא שיעזרנו מידם ויגאלנו גאולה שלימה העתידה במהרה בימינו** כדי שיהיה קיום לשמים ולארץ כנזכר כי אין להם קיום זולתי על ידי ישראל. עכ"ל.

[**ועיין** עוד בליקוטי הש"ס (על מס' שבת פ"ט משנה ג') שפירש שם מהרח"ו בשם האריז"ל, את הפסוק (תהלים קכ"ד ה') אזי עבר על נפשנו המים הזידונים, **על גלות ישמעאל**. עיי"ש].

ולפי דברי מהרח"ו הנ"ל, מובנים היטב גם דברי רש"י, שלא ביאר בחזיון הצלם ובחזיון הארבע חיות, את מלכות בני ישמעאל. כיון שהיא גלות חמישית בפני עצמה ונמשלים לפרא אדם ולא לחיות. ועליהם אמר ישעיה שתהיה ירושלים, משוש פראים. והקב"ה יעזרנו מידם ויגאלנו גאולה שלימה העתידה במהרה בימינו, כלשון המהרח"ו, **שזה יהיה סמוך ממש לגאולה העתידה בב"א.**

נט

והנה המהרש"א ז"ל (בבא בתרא דף ע"ד עמוד ב') מפרש את כל המעשה שהובא שם בגמרא, על גלות ישראל בין מלכיות בני עשיו ובני ישמעאל. ושמלכיות אדום גזרו עלינו תמיד גזירות רעות, ומנעו מאתנו לקיים התורה ומצוותיה כמו שצריך, אמנם על ידי מלחמות בני ישמעאל בהם נתבטל גזירתם הרעה של מלכי אדום מעלינו. וכותב שם בתוך דבריו וז"ל: **כמו שראינו בכל דור על הרוב במלכי ישמעאל שהיו מלכי חסד, ניתנה הרשות לנו בכל מלכותם לקבל עול תורה ומצוותיה.** ואח"כ כתב **בכמה גרושים שעברו עלינו בארצות מלכי יון, ובאו בארצות ישמעאל להיות לנו שם הצלה ותשועה מגזירות רעות התם.** והאל יעזרנו במהרה בימינו אמן סלה, עכ"ל. ועיין שם באריכות דבריו.

וחזינן הכא לפי דברי המהרש"א ז"ל שמלכות ישמעאל היא מלכות של חסד על פי רוב, ושומרים על האבן טוב שהיא התורה והמצוות שנותנים לנו רשות לקיימם במלכותם כנ"ל. (וענין האבן טוב עיין שם בגמרא ובמהרש"א).

וקשה מאד להלום דבריו הקדושים עם כל הנבואות שהבאנו לעיל, שהקרן הקטנה שהיא ממלכות ישמעאל תצר לישראל מאוד, ויעמדו ישראל בצרה גדולה שלא נהיתה כמוה עם הקרן הקטנה היא מלכות ישמעאל. ולא ימלטו מזה רק הצדיקים יראי ה' וכו'. וכן בזוה"ק (פ"ג י"ז ע"ב) וז"ל: **ואין לך גלות קשה לישראל כמו גלות ישמעאל.** עכ"ל. (והוא כדברי נבואת דניאל (דניאל י"ב ב') **והיתה עת צרה אשר לא נהיתה מהיות גוי עד העת ההיא** וכנ"ל). ואיך אמר המהרש"א כאן שהיא מלכות של חסד וכו'.

וכן לשון הרמב"ם באגרת תימן, שכתב שם בתוך דבריו וז"ל: **ושלא תעמוד על ישראל אומה יותר אויבת ממנה** ולא אומה שהרעה בתכלית הרעה לדלדל אותנו ולהקטין אותנו ולמאוס אותנו, כמוהם. שאפילו דוד המלך ע"ה **כשראה ברוח הקודש כל הצרות העתידות לישראל התחיל לצעוק ולקונן בלשון האומה מרעת בני ישמעאל,** ואמר (תהלים ק"כ ה') אויה לי כי גרתי משך שכנתי עם אהלי קדר וכו' עכ"ל ועיי"ש עוד באריכות.

והרי שמדברי הרמב"ם הנ"ל לא עולה בשום פנים ואופן שמלכות ישמעאל היא מלכות של חסד אלא בהיפך הגמור מכך, ולא כפי' המהרש"א על הגמרא שהבאנו.

והתירוץ לכך הוא על פי מה שהבאנו לעיל (פרק מא, עמוד צא) את דברי הפרקי דר"א, שאשור מזרעו של ישמעאל הם, ועל זה סיים שם על המלחמות של מהומה שיעשו בני ישמעאל בארץ באחרית הימים, ועל זה נאמר אוי מי יחיה משמו אל. וחזינן שתלתה התורה את הצרות הנוראות שיהיה אז על ידי בני ישמעאל, בזה שהם ממלכות אשור. (וכמו שכבר הבאנו לעיל, שתחילה תהיה המלחמה עם מצרים, ושם יהיה למלך הצפון נצחון, אמנם אח"כ יבואו ממלכות ישמעאל בבל ופרס, ששם הוא סביבות אשור כידוע, ועל ידם יהיה סוף מדינה זו והם ישלטו באה"ק, ובהם ילחם משיח).

ועל אשור כתיב (ישעיהו י' ה'): הוי אשור שבט אפי ומטה הוא בידם זעמי, בגוי חנף (פירש רש"י: ישראל) אשלחנו ועל עם עברתי אצונו לשלול שלל ולבוז בז ולשומו מרמס כחמר חוצות.

ואם כן דבר הלמד מעניינו הוא שבני ישמעאל הן שבט אפו המיוחד של הקב"ה. והגם שכל האומות הן שבט ביד הקב"ה להכות לשונאי ישראל בזמן שחוטאים לפניו יתברך. אמנם ביותר מתגלה ענין זה בבני ישמעאל שיכולים להתהפך מהקצה אל הקצה, מתכלית הרחמנות כדברי המהרש"א שהבאנו עד תכלית הרציחה והאכזריות כדברי הרמב"ם ז"ל שהבאנו. ולכן מתגלה בהם יותר מבשאר אומות שאינם אלא שבט אפו של מקום, מחמת שאין הסבר גשמי להתנהגותם אם לשבט ואם לחסד, אלא רצון ה'.

ולשם דוגמא נעתיק את דברי הגה"ק ר' אלחנן וואסערמאן זצוק"ל הי"ד במאמרו הנפלא דברי חכמים בנחת נשמעים, וז"ל: **מי האשם בפרעות התכופות באה"ק?** וכו' אחרי שדעת כותבי מכתבי עת ידועה לנו, ננסה נא לחפש בתורה ונשמע מה בפיה אודות המאורעות באה"ק.

וכאשר רק נתחיל לעיין בזה נראה מיד, כי דעתה של התורה היא לגמרי אחרת מדעת כל כותבי מכתבי עת שלנו. ולזה די להעתיק גם מעט מהרבה ממאמרי התורה בנידון **זה** (כתובות ס"ו ע"ב): בכה ר' יוחנן בן זכאי ואמר אשריכם ישראל בזמן שעושין רצונו של מקום אין כל אומה ולשון שולטת בהם, ובזמן שאין עושין רצונו של מקום **מוסרן ביד אומה שפלה. ופי' רש"י: ערביים קרי אומה שפלה ששוכני אוהלים הם במדבר.**

הכוונה ב"אשריכם" מאופן האחרון היא, כי ההשפלה איננה באופן רגיל, אבל באה נגד כל החשבונות האפשריים, למען לא יהא מקום לטעות (למי שאינו רוצה לטעות) כי מקרה הוא. כאב המייסר את בנו שצריך להודיעו כי אביו מייסר אותו וכו', עכ"ל. ועיין עוד שם באריכות כל המאמר הנפלא הנ"ל.

ועל כל פנים תראה מזה שבני ישמעאל מתגלה בהם, למי שאינו רוצה לטעות, שאינם אלא שבט אפו של הקב"ה וכנ"ל.

ולכן אם זוכים ישראל ומקבלים על עצמם עול גלות כראוי, בצירוף לכך שעושין רצונו של מקום גם בשאר ענינים, אזי מקום שלטון בני ישמעאל הוא המקום היותר נוח

וטוב להיות גולין בתוכו עד ביאת המשיח וכנ"ל בדברי המהרש"א. (ועיין מש"כ בזה בספר יעלזו חסידים (סי' ס"ל קי"ב, נרי"ף פ"פ ז"ל בעל מפתח ספר פלח יועץ). על פי דברי ספר חסידים (סי' תתצ"ח) עד כמה טוב וראוי ברוחניות לדור תחת ארצות הישמעאלים יותר מאשר תחת ארצות בני אדום).

אבל באם אין זוכין ישראל ח"ו ואין עושין רצונו של מקום, אזי מתקיים כלשון הרמב"ם:

שאנו רודפים שלומם הם רודפים אותנו בחירוף ומלחמה וכו'. כי בהנהגתם נגלה ביותר שרק הקב"ה מנהיג את עולמו ולא ענינים גשמיים, כי הם שבט אפו של הקב"ה דייקא כנ"ל, הן לשבט והן לחסד בזמן הגלות כנ"ל.

ולכן כאשר לא זוכים ונכשלים בעבירות של מינות על ידי המדינה הציונית, שהציונות

היא מינות החמורה מכל סוג עבודה זרה מינות וכפירה שהיתה אי פעם בעולם (כמו שבעזה"י נבאר בהמשך תשובה זו על פי תוה"ק). ועל ידי כפירה חמורה זו פורקים, היפך התורה, עול גלות מעל צווארינו מכל וכל, בצירוף הַעֲבָרָה על כל עבירות שבתורה כולה. הרי שאז בודאי מועדת גלות ישמעאל להיות הגלות היותר קשה בעולם רח"ל, וכדברי הזוה"ק. וכדברי נבואת דניאל על הצרה אשר יעמדו בה ישראל באחרית הימים על ידי ממלכות ישמעאל. ושאר מאמרי חכז"ל ודברי הרמב"ם שהבאנו.

ועל כך בכה ונאנח ר' חייא בזוה"ק. ועל כך אמרו בפרקי דר' אליעזר אוי למי שיחיה אז.

ובודאי לא כוונו על הזמן שהיו מלכי ישמעאל מלכי חסד והיו הצלה ותשועה מגזירות רעות, כדברי המהרש"א. אלא שכוונו על הזמן הזה שניבא עליו דניאל אשר תהיה עת צרה ליעקב אשר כמוהו לא נהיתה.

ם

ועל פי הנאמר לעיל, שסוף הגלות תהיה על ידי ממלכות ישמעאל שהם אשור ומצרים,

ומשיח צדקינו ילחם תחילה בהם, נבין גם את דברי נבואת מיכה, שאמר מיד אחר **ביאת משיח**: (מיכה ה' ד') **והיה זה שלום** (שלום גמור וקבוע באין הפסק עוד, ולא ידמה לשאר התשועות שהיו צרות אחריהן - רש"י), אשור כי יבוא בארצינו וכי ידרוך בארמונתינו והקימונו עליו שבעה רועים ושמונה נסיכי אדם (פירשו רבותינו במס' סוכה (דף נ"ב עמוד ב') שהם משיח והאנשים אשר עמו). **ורעו** (וירוצצו - רש"י) **את ארץ אשור בחרב ואת ארץ נמרוד** (היא בבל - רש"י) **בפתחיה** (בשערי מדינותיה - רש"י) **והציל מאשור כי יבוא בארצינו וכי ידרוך בגבולינו.**

דהיינו שמלכות אשור שהם ישמעאל הם ישלטו אז בארץ הקודש, ולכן כשיבוא משיח צדקינו מיד יבואו הם להלחם עמו על הארץ הזאת, ומשיח צדקינו ירועם בשבט ברזל.

ובזה נבין גם דברי נבואת ישעיהו (ישעיה י"א י"ו) **והיה ביום ההוא יוסיף ה'** שנית ידו לקנות

את שאר עמו, אשר ישאר **מאשור וממצרים** ומפתרוס ומכוש **ומעילם ומשנער** ומחמת ומאיי הים. שהם כולם (חוץ מאיי הים) ממלכות ישמעאל שהם יכבשו את אה"ק. ותחילה ילחם משיח עמם כי כולם יטענו על בעלות אה"ק, ומשיח ינצחם ובמילא יגאל

את ישראל שתחתם. ורק אח"כ (פסוק י"ג): ונשא נס לגוים ואסף נדחי ישראל ונפוצות יהודה יקבץ מארבע כנפות הארץ וגו'.

ותראה בישעיהו (קפיטל י') שמדבר שם הנביא על אשור גדולתו ושליטתו על ישראל ואח"כ נפילתו על ידי הקב"ה בדרך נס. ושם נאמר הוי אשור שבט אפי בגוי חנף אשלחנו וגו' כנ"ל ואח"כ כתוב (ישעיהו י"א ו') ויצא חוטר מגזע ישי ונצר משרשיו יפרה וכו' וכו'. שמשמע שם בבירור שקודם ביאת המשיח ישלטו מלכות אשור בישראל, ועל ידם יתקדש שם שמים במפלתם על ידי משיח צדקנו. (והגם שנבואה זו סובבת והולכת גם על חזקיהו ומלחמתו בסנחריב. אמנם הא בהא תליא כי חזקיהו היה ראוי להיות משיח, ולכן הביא הקב"ה עליו את סנחריב מלך אשור ועיין עוד בענין זה לקמן פרק צט, עמוד 177).

וכן פירש האברבנאל (בפרוש תלק רביעון מהמהמר רביעון מספר ישועות משיחו), אחרי שפירש בארוכה שמלכות בבל היא שתשלוט באה"ק באחרית הימים, כתב שזהו פירוש הפסוקים (ישעיה ל"א ז'): כי ביום ההוא ימאסון איש אלילי כספו ואלילי זהבו אשר עשו לכם ידיכם חטא. **ונפל אשור בחרב לא איש וחרב לא אדם תאכלנו וגו'.** נאום ה' אשר אור לו בציון ותנור לו בירושלים. וכתב שם **וגילה עם זה שעוד תהיה אחריתו עדי אובד בעולם הבא.** (וסוף הפסוק אשר אור לו בציון ותנור לו בירושלים הוא הגיהנום שידונו בהם המלכיות, לכן מוכרח הוא, שגם תחלת הפסוק שאמר לפני זה שתהיה מפלת אשור בחרב לא איש וגו', כוונתו אז בזמן מלך המשיח).

(**ואשור** ובבל אחד הוא, כי נבוכדנצר מלך בבל מאשור היה, וראשית עניינו היה לכבוש את ארץ אשור, ומני אז נכללת אשור בבבל, כמו שכתב שם האברבנאל, שאשור ובבל היו ממלכה אחת ומלך אחד היה עליהם תמיד ולכן נחשבו למלכות אחת בכל מקום.

וגם שם תראה שהנבואה הזאת סובבת גם על חזקיהו מלך יהודה כדברי המפרשים, שגם אז נפל אשור בחרב לא איש וחרב לא אדם סביב לירושלים. כי היה בחינת משיח צדקינו אלא שגרם החטא שלא נתגלה אז כראוי. ולעתיד לבוא יהיה כמו כן וכו').

וכן אמר זכריה (י' י'-י"ב) **והשיבותים מארץ מצרים ומאשור אקבצם,** ואל ארץ גלעד ולבנון **אביאם** (ופי' המפרשים ארץ גלעד הוא עבר הירדן נחלת בני גד ובני מנשה, ולבנון הוא א"י ובית המקדש) ולא יִמָּצֵא (פי' יספיק) להם וגו' **והורד גאון אשור ושבט מצרים יסור.**

וגם כה הם דברי ישעיה (כ"ז, י"ג) והיה ביום ההוא יחבוט ה' משבולת הנהר עד נחל מצרים, וְאַתֶּם תְּלֻקְּטוּ לְאַחַד אֶחָד בני ישראל. והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול **ובאו האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים** והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים.

וכתב הרד"ק (פס) וז"ל: ומה שאמר עד נחל מצרים **כי במצרים סוף מלכות העמים,** בהלחם מלך הצפון עם מלך הנגב, ויבא מלך הצפון עד מצרים ומשל במכמני הזהב והכסף ובכל חמודות מצרים וכו' **כמו שכתוב בחזיון דניאל,** ואמר בעת ההיא יעמד מיכאל השר הגדול העומד על בני עמך וגו', עכ"ל.

(**ואולי** גם מה שנאמר בסוף תוכחות משנה תורה, אחר שנאמר והפיצך ה' בכל העמים מקצה הארץ ועד קצה הארץ וגו', ובגוים ההם לא תרגיע ולא יהיה מנוח לכף רגלך וגו', ואח"כ (דברים כ"ח ס"ה) והשיבך ה' מצרים באניות בדרך אשר אמרתי לך לא תוסיף עוד לראותה והתמכרתם שם לאויביך לעבדים ולשפחות ואין קונה. ובזה מסתיימים דברי התוכחות. ואולי גם שמרמז סוף הגלות החל הזה, דהיינו גלות האחרון הקשה מן הראשון, שיהיה במצרים. על ידי שמצרים והממלכות אשר יבואו לעזור לו יכבשו את ארץ ישראל, ואל אלהים ה' הוא יודע).

סא

ואיך שלא יהיה, אין עצה יותר טובה להתנהג עם בני ישמעאל מאשר לקבל את עוּלָם ולהכנע לפניהם. כלשון הרמב"ם באגרת תימן אחר דבריו שהבאנו לעיל על קושי גלות ישמעאל: וכבר הסכמנו כולנו גדולים וקטנים לסבול שעבודם וכו' **כל שכן אם נעורר עלינו ונקרא במלכות בדברים בטלים ושקר, הלא נסכן בנפשותינו ונבא לידי מיתה**, עכ"ל.

מלבד שעל פי נבואות רבות ודעת תורתם ורוח קדשם הנוראה של חכז"ל שהבאנו, עד ביאת ינון שייך השלטון בארץ הקודש לבני ישמעאל דייקא. וניתן להם מבורא כל העולמים בזכות המילה שהם מקיימים ובזכות אברהם אבינו ותפילתו עליהם (כדברי הזוה"ק פ' וארא שהבאנו לעיל), והמנסה ליקח את השלטון באה"ק מידם בזרוע בשר, עובר על גזירת הבורא ית'.

ובפרט שכמו שעוד יבואר לקמן (פרק קנד עמוד 252 והלאה), כן הוא הדרך היחידה מלבד תורה ותשובה להנצל מתחת ידי האומות, וכמו שכתב רבינו בחיי (פרשת ויצא) וז"ל: **וכן אנחנו צריכים ללכת בדרכי האבות ולהתקין עצמינו להקביל פניהם במנחה ובלשון רכה, ובתפלה לפני ה' יתעלה, אבל במלחמה אי אפשר, שנאמר** (שמ"ח ג' ז') **השבעתי אתכם בנות ירושלים וגו', השביעם שלא להתגרות מלחמה עם האומות**. עכ"ל.

ומעין זה מביא הספורנו על הפסוק וירץ עשיו לקראתו (בראשית ל"ג ד') וז"ל: וירץ עשיו, נהפך לבו כמו רגע בהכנעותיו של יעקב. כאומרם ז"ל (תענית כ' ע"ב): שאחיה השילוני קילל את ישראל בקנה הנכנע לכל הרוחות. (על פי מה שאמרו שם בגמרא, עה"פ (מ"ב י"ד ט"ו) והכה ה' את ישראל כאשר ינוד הקנה במים. טובה קללה שקילל אחיה השילוני את ישראל יותר מברכה שברכן בלעם הרשע. אחיה השילוני קללן בקנה, שאפילו כל הרוחות שבעולם נושבות בו אין מזיזות אותו ממקומו אלא הולך ובא עמהן. דממו הרוחות עמד הקנה במקומו וכו' עיי"ש). **הן לו עשו כן בריוני בית שני לא היה נחרב בית מקדשינו, כמו שהעיד רבי יוחנן בן זכאי באמרו בריוני דאית בן לא שבקינן** (שאמר ריב"ז לאספסינוס שהבריונים שבינינו הם אלו שאינם מניחים אותנו לעשות שלום עם הרומאים) עכ"ל.

ועאכ"ו בני ישמעאל שמיוחדים מאוד בענין זה, וכדברי הרמב"ם, וכנראה במציאות, ולכן

באמת אפילו כעת אם היינו נכנעים לבני ישמעאל והיינו מרוצים באמת לצאת על כל פנים מתחת גלות הערב רב הציונית לגלות בני ישמעאל או שאר אומות, שטובה בהרבה מגלות הערב רב, עדיין אפשר שתהיה הצלה גדולה ליושבי ארץ הקודש.

וכמו שכתב רבינו מסאטמאר בספרו על הגאולה ועל התמורה (דף פ"ט פרק מ"ד) וז"ל: **וההמשלה הציונית היא שהציתה חרון אפם של הערביים בהתגרות עמהם באופנים שונים**, ולולא קשיות ערפם של מושלים הרשעים מעיקרא לא היה ולא נהיה כל סכנת המלחמה.

וגם **עכשיו אילו היו מוותרים על מדינתם ועל ממשלתם היו מסירים בלי ספק חרון אף ה' מישראל, ולא בא עלינו כל הצרה הזאת מסכנת המלחמה והריגת נפשות ישראל.** ובכל רגע ורגע שמחזיקים במדינתם ובממשלתם מנאצים את הבורא יתברך בהעברה על השבועות ובהתגרות ומרידה באומות שאסרה התוה"ק והתרה עלינו בעונש חמור על עבירתן כמאמר חכז"ל הריני מתיר את בשרכם כצבאות וכאילות השדה. וק"ו בממשלת זדון ומלכות מינות כזאת, אין לשער גודל הקצף והחרון אף רח"ל שמעלים על ישראל, וה' ירחם.

וגם על פי דרך הטבע, אילו היו מוותרים על ממשלתם ומדינה הציונית, אין ספק כי היה ביכולתם של האומות המאוחדות לעשות איזה סדר למנוע מן המלחמה ומשפיכות דמים והריגת נפשות ישראל. ואיך יעלה על הדעת ומי הוא אשר יוכל לחשוב ככה שתוה"ק מסכמת לשפוך דמי ישראל בשביל רעיון הטמא של מדינתם. ואין בזה צד ספק שאין שום היתר על פי התורה להפקיר **אפילו נפש אחת מישראל בשביל כל המדינה הציונית כולה,** אלא שבעוה"ר רוב עולם טועים לדעתם הנפסדה וחפצים ורוצים במדינתם להיות ככל הגוים בית ישראל, ונתננו ה' בידי לא אוכל קום, ונתפסו רוב העולם למינות על ידיהם.

אבל דעת תוה"ק לא תשתנה לעולם ואינה חפיצה ומסכמת לממשלתם. וכל מי שיש לו אפילו מחשבה שיש צורך במדינתם הרי זה מודה בעבודה זרה בלי ספק, ונפשות ישראל הם כהפקר בעיניו, וכל זה הוא היפך דעת תורתינו הקדושה, שחסה על כל נפש ונפש מישראל עכ"ל.

אמנם לצערנו הרב ובעוונותינו הרבים, עדיין אין לנו כח די גדול כדבעי, שיקום ויפרסם לאומות העולם בכלל ולבני ישמעאל בפרט את התנגדותינו המוחלטת להקמת מלכות המינות ומרידה והתגרות באומות לפני ביאת המשיח. והמדברים בשם עם ישראל כולו הם הציונים הארורים, אשר ידוע דרכם דרך רשעים באפילה לא ידעו במה יכשלו, כלי חמס מכורותיהם, כאומנות עשו על חרבך תחיה.

עכשיו בין והתבונן וכי יש מקום סכנה גדול מהמדינה הציונית אשר תתבטל כנראה ביד בני ישמעאל ומלחמתם בציונים דייקא. **ולכן צריך בראש ובראשונה לברוח**

מהמדינה. (ועוד נשוב לדבר על החיוב לפרסם לאומות העולם את התנגדותנו למדינת הציונים בפרקים הבאים (רנב-רנה) אי"ה).

סב

והנה באמת יסוד גדול הוא, שדברי הנביאים אינם יסודות חדשים, אלא כל היסודות הכתובים בדברי התורה הם הם שכתובים בדברי הנביאים. וכדאמרינן בגמרא (נדרים כ"ג ב') אלמלא לא חטאו ישראל לא ניתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר יהושע בלבד. (וכעין זה בגמרא (סנה' ק"ד ע"ב) אלה המצוות שאין הנביא רשאי לחדש דבר מעתה). אלא שהנביאים בדבר ה' אשר דיבר בם ומילתו על לשונם, פירשו בנבואותיהם איך ובאיזה פרט בדיוק תתקיים הבטחת התוה"ק.

כמו שמצינו בענין הגלות, אשר זה שאם נחטא לפניו יגלנו הוא ית' מארצינו, זה כתוב בתורה. אמנם שלא אמר לנו הקב"ה שדוקא מלכות בבל היא שתחריב את בית המקדש ותגלה אותנו, וזה אמר ירמיה מפי ה' בנבואתו.

וכן דברי גדולי ישראל שבכל דור ודור, אינם נבואות חדשות וכו', אלא שמפרשים לנו את דברי התורה הזאת, כפי רוח ה' אשר שרתה עליהם וחכמת אלקים בקרבם.

וכמו כן בענין הנ"ל, אשר מזכר בדברי הנבואה בדיוק את ביטול הממלכה החטאה ושתהיה אז שממה כל ארץ ישראל, ודניאל מפרש ביותר שיהיה על ידי בני ישמעאל דייקא.

אמנם יסוד הדברים מפורש בתורתנו הק' באופן דלא מתפרש לתרי אנפי, שארץ ישראל אינה מקיימת עוברי עבירה, וסוף המורדים והפושעים בה יהיה רע ומר. אלא שלא מפורש בתורה אם סופם יהיה על ידי מלכות ישמעאל או מלכות אדום, או כמהפכת סדום ועמורה כפשוטו, ופרטים אלו הם אלו שמפרשים לנו הנביאים וחכז"ל וגדולי ישראל. ומרומזים בדברי התורה כי ליכא מידי דלא רמיזי באורייתא.

אמנם דבר זה ברור שלא יתכן המשך וסיום טוב למרידה הזו במלכות שמים בארץ ישראל, ועוד יבואו דברינו בזה בארוכה אי"ה (פרקים קכ-קכו) אחר שיבואר את הסכנה הנוראה בעצם לקיחת מלכות לישראל בכלל טרם ביאת המשיח. בביאור הסכנה הנוראה בעבירות בארץ ישראל, ואשר הסכנה היא כוללת לכל הנמצא שם.

סג

ולהתוודע **ולהגלות קא אתינן הכא, שהרבה יותר ממה שקרינו לפניכם כתוב כאן. כלומר שכל אותם יסודות שביארנו, שכתובים בפירוש בפסוקי התנ"ך ובפירושי חכז"ל וגדולי ישראל עליהם, דהיינו:**

א. שהמדינה הציונית תתבטל ותעבור מן העולם לפני ביאת משיח צדקנו.

ב. ושארץ ישראל תשאר במצב של גפרית ומלח שריפה כל ארצה.

ג. ושיהיה בירור גדול מאוד אז ביושבי אה"ק ורק זעירין יזכו להישאר (שבעת אלפים איש).

ד. ושכל זה יעשה על ידי האומות, אם לא נזכה שיעשה לפני כן על ידי מלך המשיח ואליהו (שאז יעשה כל זה בחסדים וברחמים, ומכל מקום הבירור חייב להעשות, יהיה איך שלא יהיה).

ה. ושעיקר האומה שתעשה זאת תהיה האומה הישמעאלית עם כל מיני מלכיות ומדינות דאית להו.

יסודות אלו, עם תוספת ביאור ופרטים, עולה מעוד הרבה מאוד נבואות הפסוקים ודברי חכז"ל במקומות רבים והמפרשים. ויש בידינו להראות לכל הפחות עוד איזה עשרות של מקומות כאלו, ונמצאים ללא ספק עוד הרבה יותר מכך.

אלא שלא חפצנו להעתיק ולבאר כל זאת, הן מחמת יראת האריכות, והן מחמת קוצר הזמן שעומד לרשותינו.

והלומד באותם יסודות שהצבנו מדברי הנבואות וחכז"ל ימצא מעצמו את כל הנ"ל בעוד מקומות רבים, כמו למשל במיכה קאפיטל ה' (שכבר הבאנו מקודם פרק לב (עמוד 73) ובפרק ס (עמוד 119), אמנם לא הבאנו את הפסוקים ט' עד י"ד המרמזים גם על ביטול המדינה הציונית וכוחה וצבאה). וכן במקומות רבים.

סד

והפסוק צווח ואומר (מפלי כ"ח י"ד) אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול ברעה, ודרשו חכז"ל (גיטין נ"ה ע"ב) פסוק זה על חורבן ירושלים עיה"ק והר המלך ועיר ביתר.

ופשט דברי הגמרא שם פשוט וברור שאילו היו אנשי ירושלים רועדים וזוחלים מפני הפורענות, לכל הפחות כאשר כבר נראתה מתקרבת אליהם, מסתמא היו ניצולים ממנה. והשורש הרוחני והגשמי למעשה קמצא ובר קמצא המובא בגמרא שם, היה בעיקר חוסר הפחד והרחבת הנפש שנמצאו בה אנשי ירושלים באותה שעה.

וכן ענוותנותו של ר' זכריה בן אבקולס שאומרת שם הגמרא ששרפה את היכלנו והגליתנו לבין האומות, נראה שלא חשש מספיק, ולא פחד מגלות בני אדום שהיתה כבר אז למעשה עלינו, ולכן החמיר כל כך בסברא שמא יאמרו בעלי מומין קרבין וכו' עיי"ש ולא חשש לחמת מלך מלאכי מות (מפלי ט"ז י"ד).

וכן הוא באנשי ביתר שחרבה הרבה אחרי ירושלים, שאילו היו רועדים וזוחלים גם כן מאימת הדין יתכן והיו ניצולים מסופם המר, וכן לא היו נכשלים בעוון החמור של שמחה על חורבן ירושלים עיר קדשינו ובית תפארתינו שמבואר שם בגמרא, שלכן נענשו בחורבן ביתר ונהרגו עם רב כל כך מישראל, כמה פעמים יותר מאשר בחורבן בית המקדש.

וכן העובדות המובאות בגמ' שם (גיטין נ"ז ע"ב): אתרנגול ותרנגולתא חריב טור מלכא ואשקא דריספק חריב ביתר. (על תרנגול ותרנגולת נחרבו העיירות רבות שהיו בהר המלך, ועל דופן של מרכבת נשים נחרבה ביתר) גם לא היו קורות, אילו היו אנשי ביתר וטור מלכא רועדים ופוחדים מן הפורענות וחוששין ממנה. שכן פשטות המעשים מעידה שלא היו באים לאותה מדה להרים יד בחיילות הקיסר ובחיילות בת הקיסר בגלל ענין קטן כזה שחתכו עבור בת הקיסר אילן שלהם, או שרמסו חייליו של הקיסר תרנגול ותרנגולת שלהם, כמבואר שם. אלמלי שלא חששו כלל מן הפורענות כדבעי.

וכנראה מכל המעשה שלא התבוננו כלל בנפשם שאחר חורבן בית המקדש חל עליהם גזירת הגלות ושלש שבועות. (כדפירשנו כל זה בפרק קנז (עמוד 255) ועיי"ש).

ולכן **מתחילה כל הסוגיא בגמרא שם וסיפור הארוך של חורבן ירושלים, ביתר וטור מלכא, דוקא בפסוק אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול ברעה, ודורשת אותו על חורבנות אלו. כי שורש הכל היה דוקא שלא חששו ולא פחדו ולא קיימו אזהרות הפסוק הנ"ל והמשנה** (פאה פ' ז') **אל תתייאש מן הפורענות.**

וכן בעובדא דלוט מצינו שחתניו לוקחי בנותיו מיועדים היו על פי פשטות להנצל, שכן אמרו המלאכים ללוט בדבר ה' (בראשית י"ט י"ג) ויאמרו האנשים אל לוט עוד מי לך פה חתן ובניך ובנותיך וכל אשר לך בעיר הוצא מן המקום. אמנם מה שלא נצלו חתניו הוא אך ורק מצד שלא האמינו להפיכת סדום וחשבו כל הענין לשחוק, כדכתיב אח"כ (שם פסוק י"ד) ויצא לוט וידבר אל חתניו לוקחי בנותיו, ויאמר קומו צאו מן המקום הזה כי משחית ה' את העיר **ויהי כמצחק בעיני חתניו.**

וכן מצינו בעמוס, שחשב הנביא עבירות חמורות והשחתה נוראה שהיתה בעשרת השבטים, כמו שהגמרא מפרשת פסוקים אלו (קדושין ע"ב ע"ב). והדבר האחרון שאמר הנביא הוא (עמוס ו' ו') **ולא נֶחָלוּ על שבר יוסף.** ופי' רש"י: ולא נחלו, לשון חולי. על שבר יוסף, ששמעו מפי הנביאים שעתיד לבא עליהם. ועל זה אמר הנביא: (שם ז') לכן עתה יגלו בראש גולים וגו'.

ורואים אנו שעיקר קפידתו של השי"ת, היתה שלא נחלו על שבר יוסף, שלא שמו אל לבם דברי הנביאים המזהירים אותם על זה. שאם לכל הפחות היו יראים וחרדים מאימת הדין, והיה נוגע ללבם, היתה בזה הצלה גדולה, והתעוררות רחמים רבים ועצומים.

וכמו שכתוב באחאב (מ"ב כ"ה כ"ה) רק לא היה כאחאב אשר התמכר לעשות הרע בעיני ה' וגו'. ועם כל זה כיון שבעת ששמע את דברי אליהו הנביא שאמר לו בשם ה' (שם כ"ה) הנני מביא עליך רעה ובערתי אחריך וגו', דאג ופחד מהדברים האלה, כמו שכתוב אחריו (שם כ"ז) ויהי כשמוע אחאב את הדברים האלה, ויקרע בגדיו וישם שק על בשרו ויצום וישכב בשק ויהלך אט. (מצו"ד: ויהלך אט, הלך בנחת הנה והנה, כדרך אדם הדואג ומתאבל, ומחשב מה לעשות לתקן הדבר). לכן: (שם כ"ח וכ"ט) ויהי דבר ה' אל אליהו התשבי לאמר, הראית כי נכנע אחאב מלפני, יען כי נכנע מפני לא אביא הרעה בימיו, בימי בנו אביא הרעה על ביתו.

ורואים אנו הכח העצום לעכב הפורענות, שיש ליראה ופחד הבא מאמונה בהשגחתו ית' הפרטי פרטית, ובאמיתת תוה"ק ודברי הנביאים המבטיחים פורענות למי שיעבור על רצונו. דהיינו ההיפך הגמור ממציאות של (דניי"ס כ"ט י"ח) והתברך בלבבו לאמור שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך.

סה

והנה הגם שמיום קום המדינה הציונית, תמיד היו בה פורענויות וטביחות והריגות. אמנם משנת תשמ"ח לפ"ק לערך שהיא שנת הארבעים למדינה טמאה זו החלה התקוממות הישמעאלים. וכל הדרכים שניסו הציונים להשקיט את ההתקוממות והרציחות ושפיכות הדמים לא הצליחו כלל וכלל, אלא כמו צפרדע דמצרים (רפ"י שמות ח' ג') שהיכו אותה והיתה מתזת נחילים נחילים. הן הציונים האפיקורסים הנקראים בלשונם "אנשי שמאל" שניסו לפייס את הישמעאלים במתן חתיכות ארץ ומתן זכויות וכו', והן הציונים האפיקורסים הקוראים לעצמם "אנשי ימין" שניסו להפעיל את כוחם ועוצם ידם וזרועם זרוע רשע כדי להבעית ולהשקיט את בני ישמעאל, שניהם נכשלו ולא הצליחו. ומיום ליום גברו הרציחות וההריגות מהמתקוממים כהנה וכהנה.

ובערב ראש השנה של שנה זו, שבה נכתבות שורות אלו, תשס"א לפ"ק, עלה בגאוה ובוז כטיטוס בשעתו אפיקורס אחד טמא (ובנתיים הפך הוא להיות ראש פתנים לממשלת המינים) ואחוזת מריעיו למקום המקדש לטמא את מקום המקדש בטומאת מת החמורה (ובצירוף שאר טומאות המצויות אצל רשעים כאלו, טומאת נדה ובעל קרי, זב, ושרץ שאכל פעמים רבות, נבלת חיה ועוף טהורים, ונבלת חיה ועוף טמאים שבודאי זלל רשע זה מכולם, ומעולם לא טבל מטומאתו וחכה להערב שמש, ועוד טומאות, שכל טומאה מהן היא חיוב כרת כשלעצמו. ובצירוף חיוב מיתה בידי שמים לישראל הנכנס לעזרת כהנים, ולנכנס לקודש שלא לצורך עבודה ולנכנס לקודש הקדשים, ועל עליה להר הבית בטומאת זב ובע"ק יש איסור כשלעצמו וכו') **בזדון ובשאט נפש**, ולעבור ביתר שאת על שבועת המרידה באומות, כדי להכעיס לקב"ה ולהרע לישראל.

ובפעם הזאת המשיך השי"ת לגלות יותר את חרון אף ומדת הדין שכבר נתגלו קצת עד אז, להראות כי אין העולם הפקר ח"ו ומלך על כל הארץ אלקים, וסוף כל סוף

חייבת אותה תפלצת מנאצת לחלוף מן העולם יחד עם מרידותיה וניאוציה ומלחמתה בבורא כל העולמים. והתחילה התקוממות הערבים להתלקח עם רציחות המתגברות כעת מיום ליום רח"ל לאין ערוך מאשר היה עד עתה. ושוב כל השתדלות הציונים כדי להשקיט את המצב בין אם הולכים בתקיפות ובכח הזרוע ובין אם הולכים בפוליטיק ופיוסים אינו עוזר כלל וכלל, והמצב רק הולך ומחמיר.

והערבים הפלשתינאים מצדם, חזקים ונחושים בדעתם מאד שהם רוצים לקבל את כל ארץ ישראל דייקא תחת שלטונם. והחוש מראה שאינם נכנעים בשום אופן משום מכה שהציונים מכים בהם או תחבולה שמנסים לפייסם וכדו', כאשר כבר עשרות פעמים אמרו המבינים, שהיה ראוי כבר לערבים להכנע מצד הרעב והעניות וההריגות שמלחמתם כנגד הציונים מביאה עליהם. אלא אחד הוא רצונם, ולא זולת, והוא השגת השלטון על פני כל ארץ ישראל, ובאמת לא שייך אצלם בזה שום פשרה. וממלכות ישמעאל שסביבותיהם אינן מניחות שיהרגו בפלשתינאים יותר מדאי או ישפילו אותם יותר מדאי, ומתכוננות יומם ולילה למלחמה כאשר ידוע ליודעים, ועומדות הכן וערוכות עם כלי משחית נוראים.

ואף על פי שהציונים עשו עם הפלשתינאים כמה פעמים הסכמים ושלום כביכול, והעבירו לשליטתם כמה חלקים מארץ ישראל, סוף כל סוף אינם מתפייסים בכך וממשיכים אח"כ להלחם. **ואי אפשר לציונים לפייסם אלא אם כן יעשו כדעת וכדין תוה"ק שיסתלקו מכל רעיון קיום המדינה ויתנו להם או לאומות המאוחדות את כל שלטון המדיני על פני כל ארץ הקודש. וזה בודאי ובודאי שאינו עולה על דעת שום אחד מהציונים משום מפלגה, ובעיקר לא על דעת הציונים החרדים והדתיים למיניהם.**

ועל כן כיון שאי אפשר לפייסם והציונים מכים בהם שוב ושוב, וכאמור שמאחרי הערביים בארץ ישראל עומדות כל ממלכות הערבים כולן שאינן מניחות להשפילם ולהרוג בהם יותר מדאי, לכן על פי דרך הטבע היא רק שאלה של זמן מתי ואיך תפרוץ מלחמה, ומי יחיה משומו אל (כנ"ל בפרקי דר"א פרק ל' שהבאנו לעיל). אמנם, בזה אין שום ספק, על פי דרך הטבע, שסוף כל סוף תפרוץ מלחמה רח"ל.

וגם על פי דרך הטבע נראה שהערבים חזקים מאד בדעתם ליקח את כל הארץ תחת רשותם ואין להם שום מניעה למסור חיי רבים מאד מעמם עבור רצונם להשיג את השלטון בכל אה"ק. וסוף כל סוף, עם כל מדינות הערבים הנצבות הכן אחר הפלשתינאים, יש להישמעאלים מספר אנשים כמה עשרות פעמים יותר מאשר לציונים. ואם כן אפילו על פי דרך הטבע גופא נראה עין בעין שהמצב מסוכן מאד.

ונראה כמה חיים מתקפחים כמעט מדי יום ביומו רק על ידי הפלשתינאים, שהם מיעוט הקטן לעומת הציונים ואין להם כלי מלחמה ולא חכמת המלחמה ופוליטיק בעולם אפילו חלק אחד מעשרים או ממאה מאשר יש לציונים. ועם כל זה כמה חיים מצליחים הם לקפח כמעט מדי יום ממש.

ומה יהיה רח"ל כאשר יכנסו למלחמה גם מצרים סוריא ירדן ועוד ממלכות גדולות ועצומות עם כלי המלחמה החדשים שבידם (שיכולים לקפח חיי מאות או אלפים ביריה אחת של כלי משחית אלו רח"ל אשר כמעט לא התנסו בכלי משחית אלו עד עתה בעולם), ועשרות רבות של מליוני האנשים שתחת ידם, שרבים מהם ששים אלי קבר למות עבור מלחמתם, שמחזיקים הם אותה למלחמת דתם, וכהניהם מבטיחים להם עולם הבא אם ימותו בה, כידוע.

סו

והנה מצינו במכת ברד שכתבה תורה (שמות ט' כ' כ"ח) הירא את דבר ה' מעבדי פרעה הניס את עבדיו ואת מקנהו אל הבתים, ואשר לא שם לבו אל דבר ה' ויעזב את עבדיו ואת מקנהו בשדה.

ואף על פי שמובן שיראת דבר ה' שנאמרה כאן, לפי ערך מדריגת המצריים היא, כמו שאומר הפסוק על הכותים (מלכים ב' י"ז ל"ג) את ה' היו יראים ואת אלהיהם היו עובדים ועיי"ש בהמשך.

אבל קשה טובא מה ענין יראת ה' לכאן, וכי ביראת ה' תליא מילתא, הוה ליה למימר הירא את חסרון ממונו או החרד על ממונו. כי הלא כבר ראו שבכל פעם שמשה רבינו ע"ה התרה בהם בפורענויות, זה שֵׁש פעמים עד מכת ברד, באה עליהם המכה והפורענות באותות ובמופתים בגילוי יד ה', אשר לא נשמעו בכל הארץ ובכל הגוים. ואם כן, בין אם הם יראים מה' בין אם לאו היה להם לאסוף את מקניהם מפני חסרון כיס, ומי שלא עשה כן אין ראוי לו להקרא אשר לא שם לבו אל דבר ה', אלא איש שוטה או מטורף שלא אכפת ליה מאבידת ממונו כלל.

וראיתי תירוץ על קושיא זו מהצדיק הק' ר' יוסף יוזל מנובהרדוק זצוק"ל **כי באמת לאמיתה גם בדבר שאפשר לראותו בעין השכל וגם על פי דרך הטבע פשוט הדבר, מכל מקום אם ענין זה הינו קשור להאמנת נבואה ודבר ה', מי שאין לו מדרגה מסויימת הנצרכת לכך ביראת ה' לא ידע, וכסיל לא יבין את זאת.**

ולמשל אצל המצרים כנ"ל, אם היה אצלם למשל איזה חשש שיפשטו עליהם חיילות של שונאיהם או גזלנים וכדומה, בודאי כל אחד ואחד מהם היה מניס את מקנהו אל הבתים ושומרו בשמירה מעולה ככל האפשרי בעבורו. אמנם כיון שענין זה של מכת ברד היה דבר ה' ביד משה רבינו ע"ה, כל מי שלא פיעמה בו איזה נקודת יראת ה' לפי ערך מדרגת המצריים ועבדי פרעה, לא יכול היה להבין את זאת על אף שהוא דבר שכלי וחושי מאד אשר כל קטן מוח יכל אז לראות, שיהא מאיזה סיבה שיהא, התקיימו כל דברי משה רבינו ע"ה עד אותה שעה, ובודאי תתקיים גם התראה זו. אלא כיון שסוף כל סוף היה קשור ענין זה עם רצון ה' וגילוי כוחו וגבורתו ומלכותו יתברך בעולם, ודבר ה' בעצמו היה בפי משה רבינו ע"ה, **ושמיעה לדברי נביא היא מצוה רבה וענין של קבלת**

עול מלכות שמים, לא נתנה הקליפה והטומאה המחיה את המצריים להבין את כל זאת ורק יראי ה' שביניהם הבינו זאת, וזה גופא מה שמבקשת תורתינו הק' להודיענו בכלל לדורי דורות שכך היא המדה, וד"ל ודפח"ח.

וכן הוא לענינינו, אשר באמת לאמיתה את גודל הסכנה בא"י יכול אפילו גוי להבין

ולראות על פי דרך הטבע, כי ממלכות מצרים סוריא לבנון וירדן הינן סביב מלכות הציונים אשורים ולטושים ולאומים, ומאחריהם עוד מלכויות רבות כמו עיראק ואיראן סעודיה לוב וכדומה, וכנ"ל.

וזה ברור שאם תפרוץ ותתלקח מלחמה כעת תהיה זו מלחמה אכזרית רח"ל, אשר כמוה

לא נהיתה עדיין בעולם, מכיון שכבר מוכנים הן תחת ידי מלכיות ישמעאל, והן תחת ידי הציונים, כלי נשק כימי וביולוגי וכדו' אשר יכולים להמית אלפים ורבבות בזמן קצר מאד, ועדיין לא היתה כמעט אפשרות להכיר נוראותם של כלי נשק אלו במלחמות שהיו עד עתה בעולם. וזה ברור וידוע לכל מי שמתמצא קצת בענינים אלו, ורק מי שאינו מבין בכך דבר וחצי דבר יסתפק בכך.

ואני הקטן דברתי עם כמה וכמה גוים מומחים מאד לענינים כאלו ובעלי ידיעות רבות

בענינים אלו, המלמדים ודורשים הענינים האלו בבתי אולפנא הגבוהים של אומות העולם. והם עצמם אמרו לי, כי לפי דעתם על פי דרך הטבע סוף כל סוף יהיה באה"ק אסון נורא ואיום מאד, וזה מבינים הם לא על פי תורתינו הק', כמובן, אלא על פי שכל גשמי פשוט מאד.

ומכל הנ"ל נראה בחוש, שגודל הסכנה שבאה"ק הוא ענין פשוט ומבורר גם על פי דרך

הטבע הגשמי ביותר של העולם, ואפילו לגוי, ועל אחת כמה וכמה שבני עם חכם ונבון יבינו כל זאת.

אלא ואמנם הוא אשר הקדמנו מקודם על הפסוק הירא את דבר ה' מעבדי פרעה וכו'

שמחמת שסוף כל סוף ענין זה של כפירה בציונות הוא עיקר נסיון דורינו, ודייקא כל הכופר בעבודה זרה נקרא יהודי (מגילה י"ג ע"ב). וכל גאולתנו ופדות נפשנו תלויה בעיקר בכך, וכמו שיבואר בעזה"י לקמן. ולהודות שמלכות הציונים הוא מקום סכנה נוראה לנפש ולגוף לכל בר ישראל, היא מדרגה מסוימת של כפירה באליל הציוני, והאמנה בתוה"ק ובשכר ועונש ובדברי הנביאים ובמילא בהנהגת השי"ת את עולמו כי אין עוד מלבדו ית'.

ולכן **אפילו להודות בדבר הנראה לכל, ואפילו בחוש גשמי כנ"ל, שהמדינה הציונית היא עיקר מקום הסכנה כיום עבור כל יהודי ועבור כל אדם בעולם, ועל אחת כמה וכמה שאין בה ובצבאה הטמא שום פתח וצל צילן של שמירה והצלה לישראל עם הקודש, הוא ענין קשה וכבד מאד. כי כל המודה בכך כופר באופן מסוים בעבודה זרה**

ומודה באופן מסוים בכל התורה כולה כנ"ל, כי הוא דבר חשוב מאוד בשמירת התורה והמצוות, והוא הענין היותר הכרחי לכל יהודי כעת.

ואי לכך היצר הרע והשטן מתגברים על נקודה זו ביותר, למנוע מכל ישראל אמונה פשוטה זו, **ועל כן צריך סייעתא דשמיא לכך וזכות וחסד אלקי להבין דבר פשוט כל כך לכל בר דעת ועל אחת כמה וכמה ליהודי מאמין.**

סז

ובזמן ששולטת בעולם מדת הדין, אזי יכולים להענש בעונשים חמורים, אפילו על עבירות קלות שאין עונשין עליהם בזמנים אחרים, ובודאי שלא בעונשים חמורים כאלו. ובגמרא מנחות (דף מ"ח עמוד ב') איתא, שאמר המלאך לר' קטינא שאפילו על מצוות עשה שלא היה חיוב עליו לקיימה, אלא שהיה יכול להביא את עצמו לידי חיוב ולקיימה ולא עשה כן אפשר להענש בעידנא דריתחא.

ויתירה מזאת מצינו שאפילו צדיקים **שלא חטאו כלל בשום ענין בעולם** יכולין להיתפס למדת הדין בעידנא דריתחא, וכדאיתא בגמ' (בבא קמא ס' ע"ב) וז"ל: **א"ר שמעון בר נחמני א"ר יונתן אין פורענות באה לעולם אלא בזמן שהרשעים בעולם, ואינה מתחלת אלא מן הצדיקים תחילה,** שנאמר (שמות כ"ג ה') כי תצא אש ומצאה קוצים, אימתי אש יוצאה בזמן שקוצים מצוין לה (דהיינו הרשעים). ואינה מתחלת אלא מן הצדיקים תחילה, שנאמר (שם) ונאכל גדיש ואכל גדיש לא נאמר אלא ונאכל גדיש, שנאכל גדיש כבר.

תאני רב יוסף, מאי דכתיב (שמות י"ג כ"ג) ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר, **כיון שניתן רשות למשחית אינו מבחין בין צדיקים לרשעים. ולא עוד, אלא שמתחיל מן הצדיקים תחילה,** שנאמר (יחזקאל כ"א ח') והכרתי ממך צדיק ורשע, ע"כ.

ואמנם אפשר שינצל מן הפורענות מי שהוא צדיק גמור ונקי לגמרי מכל אשמה ועוון אם בנוסף לזה יש לו זכות שינצל, וכמבואר בספר חסידים (סי' תקמ"ט) וז"ל: וכן אמר שמואל בשעת הסכנה (שמואל ב' ט"ו ג') **ושמע שאול והרגני** (הערת המעתיק: ואפילו שהלך בשליחות השי"ת, ושלוחי מצוה אינן ניזוקין לא בהליכתן ולא בחזירתן, מכל מקום היכא דקביע היזקא לא סמכינן אניסא, כדאיתא בגמ' (יומא י"ח ע"ב, קידושין ל"ט ע"ב) על הפסוק הנ"ל ושמע שאול והרגני. וכמו שפי' רש"י שם בקידושין וז"ל: ואע"ג דבשליחותא דמקום הוה מסתפי מהזיקא דקביעא. עכ"ל). **והלא שמואל היה צדיק, אלא אין מצילין אלא אם כן זכות גדול, מצילין מן הצרה.** (יש ספרים שנדפסו בהם המילים: זכות אבות. ואינו נראה לפי מה שכתוב לקמן בנבואת יחזקאל שאפילו נח דניאל ואיוב לא יצילו כי אם נפשם ולא בניהם ובנותיהם). וכן הוא אומר (דניאל ו' כ"ג) אלקי שלח מלאכיה וסגר פום אריותא ולא חבלוני כל קבל די קדמוהי זכו השתכחת לי (אלהי שלח מלאכו וסגר את פי האריות ולא השחיתו אותי בעבור אשר נמצא לי לפניו זכות - מצו"ד). **ואינו אומר לפי שלא חטאתי לו, אלא כשאדם בתוך הצרה אם לא היה בידו זכות לא ינצל.** עכ"ל.

והיינו שאפילו זה שהוא נקי מחטאים, דהיינו שגגות, אינו מספיק, אלא צריך זכות גדול. **וכל זה הוא דוקא אם מחה במסירות נפש בעוברי עבירה.** ואם לאו בודאי נתפס בעוונם ואפילו הוא צדיק גמור וגדול ואדרבא הפורענות מתחלת בו.

וכדאיתא בגמרא עבודה זרה (דף ד' עמוד ב') וז"ל: א"ר אבא בר כהנא, מאי דכתיב: (בראשית י"ח כ"ה) חלילה לך מעשות כדבר הזה להמית צדיק עם רשע, אמר אברהם לפני הקב"ה: רבש"ע, חולין הוא מעשות כדבר הזה להמית צדיק עם רשע. ולא, והכתיב: (יחזקאל כ"ו ח') **והכרתי ממך צדיק ורשע, בצדיק שאינו גמור,** אבל בצדיק גמור לא. והכתיב: (יחזקאל ט' ו') **וממקדשי תחלו** (גבי ששה משחיתים שבאו להשחית את ירושלים כתיב ביחזקאל -רש"י) ותני רב יוסף: אל תקרי ממקדשי אלא ממקודשי, אלו בני אדם שקיימו את התורה מאל"ף ועד תי"ו. **התם נמי כיון שהיה בידם למחות ולא מיחו, הוו להו כצדיקים שאינן גמורים.** עכ"ל הגמרא. הרי שאפילו שהיו **צדיקים גמורים** אבל כיון שהיה בידם למחות ולא מיחו הוו להו **כצדיקים שאינם גמורים** לענין זה. (וכמבואר בגמרא מס' שבת (דף נ"ה ע"ב) עיי"ש, והבאנו זאת להלן בסוף התשובה בפרק רמב (עמוד 378). ועיין בהקדמת הספר הק' ויואל משה (דף י"ב) שמסביר הדק היטב דברי הגמרא הנ"ל, להלכה ולדינא).

אמנם אפילו צדיק כזה אינו יכול להציל כי אם את עצמו ולא את בניו ובנותיו, הגם שלא חטאו, כיון שאין להם זכות כמוהו. וכמו שהוא דבר השי"ת ביד הנביא יחזקאל (יחזקאל י"ד י"ג-כ): ויהי דבר ה' אלי לאמר. בן אדם ארץ כי תחטא לי למעל מעל, ונטיתי ידי עליה, ושברתי לה מטה לחם, והשלחתי בה רעב והכרתי ממנה אדם ובהמה. והיו שלשת האנשים האלה בתוכה, נח דניאל ואיוב, **המה בצדקתם ינצלו נפשם,** נאם ה' אלקים. לו חיה רעה אעביר בארץ, ושכלתה, והיתה שממה מבלי עובר מפני החיה. שלשת האנשים האלה בתוכה **חי אני נאם ה' אלקים, אם בנים ואם בנות יצילו, המה לבדם ינצלו והארץ תהיה שממה.** או חרב אביא על הארץ ההיא ואמרתי חרב תעבר בארץ והכרתי ממנה אדם ובהמה. ושלשת האנשים האלה בתוכה, חי אני נאם ה' אלקים לא יצילו בנים ובנות, כי הם לבדם ינצלו. או דֶבֶר אשלח אל הארץ ההיא ושפכתי חמתי עליה בדם להכרית ממנה אדם ובהמה. **ונח דניאל ואיוב בתוכה, חי אני נאם ה׳ אלקים אם בן אם בת יצילו, המה בצדקתם יצילו נפשם.**

וכתב על זה בספר חסידים (סי' קפ"ד) וז"ל: הרי הצדיקים שבצדקתם לא יצילו רק את עצמם וכו', וכן ציווה לירמיה, שלא יקח אשה ולא בנים להוליד שם, כי נגזרה גזירה רעה שם להמית בנים ובנות אבות ואמהות, ולא אמר ירמיה הלא אני צדיק ולמה לא יחיו בניו, אלא כשנגזרה גזירה אם לא יהיה זכות גדול לא ינצלו. **לכך אל תתמה על דור המבול וסדום שמתו הקטנים, כי מה חטאו שמתו, אלא שנאמר גזירה היא שאם לא יהיה זכות מרובה וגדול לא ינצלו אפילו הם לנפשם.** עכ"ל. וכן כתב בסי' רס"ד כשנגזרה גזירה רעה והפורענות כבר באה אם לא יהיה זכות גדול לא ינצלו וכו' כנ"ל, **לכך צריך תורה וגמילות חסדים ותפלה וזכות הרבה להינצל.** עד כאן דברי ספר חסידים.

וברי שאפילו יאחז אדם בעצמו שיש לו זכות והוא נקי לגמרי מן העבירה במחשבה דיבור ומעשה וגם קיים מצות תוכחה כדבעי וע"כ הוא ינצל ועל זה סומך עצמו להשאר במקום הסכנה, מה יעשה לבניו ובנותיו הקטנים. ואיך אפשר לאדם שבגללו בניו ובנותיו מתגוררים בארץ ישראל שיקח על אחריותו את נפש בניו ובנותיו, ועאכ"ו מי שגם על עצמו אינו בטוח שהוא צדיק ונקי לגמרי מן העבירה, ואין צריכין להאריך כי הדברים פשוטים וברורים לכל מבקש האמת.

סח

וכר מן דין גם צדיק גמור שיכול להינצל בזכותו הגדולה אפילו בשעת הסכנה, **אמנם כאשר הפורענות כבר מתקרבת ונראית בעין מחוייב גם ההוא ככל ישראל מדין של ונשמרתם מאד לנפשותיכם, להתרחק מן הסכנה** כנ"ל (בפרקים ג-ז). ואין זכותו מגנה בעבורו, אלא אם כן נמצא במקום הסכנה באונס, כדניאל שהושלך בגוב האריות וחנניה מישאל ועזריה שהושלכו לכבשן האש בעל כרחם וכדו'. ואפילו גדולי עולם כיעקב אבינו ע"ה משה רבינו ע"ה ודוד המלך ע"ה ברחו בשעת סכנה כנ"ל במדרש שהבאנו שם.

וכמו שמצינו בפרקי דר"א (הובא לעיל פרק ו, עמוד 30) שאמר הקב"ה לאליהו כשהתפלל: **וכי טוב אתה מאבותיך בתמיהה.** דהיינו שאפילו צדיקים וקדושים כמלאכים מכל מקום בשעת הסכנה אינם יכולים לסמוך על תפלתם בלבד ומחויבים לעשות כדין התורה של ונשמרתם מאוד לנפשותיכם. ואמר לו הקב"ה לברוח **שכל מי שהוא בורח** (דייקא) **נמלט** (פי' ניצול).

(והנה יסוד מוסד בתורתינו הק', שקנאת ה' צבאות מכפרת על עוון הדור כולו, ומצילה ומגינה מאד, וכמאמר הפסוק (במדבר כ"ה י"ח) פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי וגו' תחת אשר קנא לאלקיו ויכפר על בני ישראל. ובעזה"י יבואר מעט ענין זה בהמשך התשובה, אלא שאין בכך בטוחות עד כמה יציל ויכפר ולמי ועל מה, כי הכל תלוי כפי גודל הקטרוג ותוקף מדת הדין הבאים מחמת העבירות, וגודל זכות הצדיק המקנא, וגודל מסירות נפשו בקנאות שמקנא, והקידוש ה' שנעשה על ידה, ומדריגת כוונתו ויחוד לבבו ומעשיו לה' אלקי ישראל. ואפילו פנחס בן אלעזר לא גרם בקנאתו, אלא: **ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי** דהיינו כליון לגמרי מכל וכל ח"ו, אמנם אח"כ כתיב ויהיו המתים במגיפה ארבעה ועשרים אלף. ועיין באוחה"ק על הפסוק צרור את המדינים שמדייק שגם אח"כ מתו הרבה מישראל באותו עוון.

והכלל, **שאסור לאדם לסמוך על זה כדי להשאר במקום סכנה. וכמו שמצינו שאמר הקב"ה לאליהו לברוח, והוכיחו הקב"ה שסומך על תפלתו ואינו בורח מארץ ישראל, ואמר לו הקב"ה וכי טוב אתה מאבותיך הגם שכל הסיבה שהיה בסכנה היא כי קנא קנאת ה' צבאות שעזבו בריתו וכן תמיד היה מקנא קנאת ה' צבאות, מכל מקום לא נפטר על ידי זה חיובו מלצאת ממקום הסכנה).**

ואם יש בידו לברוח ואינו בורח עושה בזה עבירה שעליה בעצמה יכול להענש, ועאכ"ו אם יכול להציל בניו ובנותיו על ידי שיברח ואינו מצילם, עובר בזה על לא תעמוד על דם רעך כמבואר בשו"ע (סו"מ סי' תכ"ו סעיף ח') **ובודאי שיענש על זה ח"ו**. (ואולי נידון דידן הוא עוד גרוע מסתם לאו של לא תעמוד על דם רעך, כי אין הוא מתרשל בהצלתם בלבד, אלא שהוא הגרמא בנזקין שימצאו מעיקרא במקום סכנה).

ואפילו בלא חיוב הבריחה, הנה מי הוא ואיזה הוא בדור הזה שיבטח כל כך בצדקותיו, אשר יעשה טוב וקיים כל מצוות עשה שאפשר היה לו לקיימם, ולא יחטא אפילו חטא קל, ועאכ"ו שיבטח בעצמו שהוכיח כראוי גם אחרים, שכל אחד מתנאים הנ"ל הוא תנאי הכרחי להצלה בצירוף **זכות גדול** כנ"ל בפרק הקודם, ובלא זה לא סגי.

ועל כן, כיון שנראה מאד שיכול להיות שכבר הגיע עת הקץ האחרון של העברת מלכות זדון הציונית מן הארץ, ועניינים כאלה, נעשים על פי רוב, בעיקר על ידי מדת הדין הקשה. ובפרט כאשר ישנם עוונות עצומים ונוראים כמו שיש במדינה הציונית, וכמו שיתבאר בהמשך התשובה. ובנתיים נהרגים ונרצחים במדינה זו כמעט בכל יום ויום וכבר היא כיום ממקומות השפיכות דמים הנוראים ביותר בעולם.

וכל העניינים הנ"ל שביארנו ועוד נבאר בעזה"י, המצויים כאחד במדינה הציונית, מצטרפים בודאי, לסכנה גדולה ועצומה. כי גדר סכנה על פי דברי הפוסקים הוא חשש וספק אסון ופורענות רח"ל (כנ"ל בפרק ג, עמוד כח). וחיובא רמיא על פי דין תורתנו הקדושה להמלט ולברוח מסכנה נוראה זו.

סט

והנה אף על פי שמיום קום מדינה טמאה זו תמיד נהרגים בה נפשות ישראל או נשפך דמם והופכים לבעלי מומין באופן מבהיל רח"ל, אשר בכל הגלויות שנפוצים כיום אחב"י בעולם לא שומעים ב"ה תהלה לאל, אפילו מעין דא (ובודאי לא אצל אחב"י הגרים עדיין תחת מלכויות מארוקו טוניס סוריא ותימן וד"ל.

ולהתבונן מעט למען ה' בעוורון הגמור שלוקה בו דורינו, כי הנה במדינת איראן ידוע ומפורסם שנתפסו בשנה העברה שנת תש"ס לפ"ק, שלש עשרה יהודים על עלילת שוא ובעלילות באו עליהם, ושפטום והושיבום בבית האסורים, ירחם עליהם השי"ת ויוציאם חיש קל מהרה לחרות עולם. ועל זה הרעישו עולמות בני עמנו, ה' עליהם יחיו, כדי להשתדל להצילם מעלילה זו, (ואין כוונתינו להתגרות הנוראה שעשו בחוצפה יתירה הציונים והנלווים עליהם כנגד ממשלת איראן, אלא לשתדלנות על פי תוה"ק שעשו הכשרים בישראל שיחיו) ובעוה"ר לא הצליחו כל כך וחלקם עדיין יושבים רח"ל במאסר קשה רח"ל. אמנם כל זה היה על ידי משפט וכו', וסוף כל סוף נידונו למאסר ארוך רח"ל (שבאמת שקול כיסורי מות רח"ל, וכדאיתא בשו"ע יו"ד סי' רנ"ב סעיף ג' יעו"ש).

אמנם מאז שנתפסו אומללים אלו במלכות איראן עד עתה לא שמענו שהרגו שם איזה יהודי מחמת שהוא יהודי. אבל מאז עד עתה נרצחו למות רח"ל (לא למאסר שבעזה"י יוצאים לבסוף ממנו) תחת

שלטון המדינה הציונית כמה פעמים יותר יהודים מאשר מספר י"ג, ללא משפט וללא שום אפשרות להשתדל בעבורם או להקל את גזר דינם. **וכפי שפרסמו הציונים עצמם, הרגו מה' באייר תש"ס, עד ה' באייר תשס"א בלבד, מאה שמונים וחמש נפשות ישראל, על ידי הערבים, בהתגרות וקרבות הציונים והערבים.** ובין נא והתבונן שרואים אנו שמרעישים זה שנים רבות את העולם שמצוה גדולה לסייע ולהשתדל להוציא יהודים מאיראן, ואוספים על כך הרבה מעות, ואם הוא מצוה מפני הסכנה, מדוע לא ידעו ולא יבינו בחשכה יתהלכו, שמצוה הרבה יותר גדולה להוציא יהודים מתחת שלטון המדינה הציונית שנמצאים שם בסכנה הרבה יותר גדולה לאין ערוך ולאין שיעור כנ"ל).

אבל, היו זמנים רבים שהיתה סכנה מיוחדת ונוראה על חיי כל היושבים באה"ק כמו ברוב מלחמות הציונים הגדולות. ובשנת תשנ"א ואח"כ בשנת תשנ"ח על ידי הסכנה מכלי המשחית שרצו לזרוק ממדינת עיראק רח"ל וכו'. **ובכל פעם ריחם הש"י והיתה ב"ה הצלה ולא קרו הפורעניות הנוראות שחששו מהן וכו'. וע"כ נשתרש בשקר וטעות מרה ברוב הלבבות ההרגש שתמיד תהינה הצלות אלו, ולעולם חוסן. וזוהי טעות חמורה איומה ונוראה לחשוב כך.**

וגם בזה יש לנו לקיים את הפסוק: (פס"ש פ' ח') ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים, לילך לדברי הרועה הגדול רבינו מסטאמר זיע"א ולראות בדבריו הק' שכתב (דברי יואל פ' עמ' רנ"ח, על הגאולה ועל התמורה פל"ו), וז"ל: ונחזור לבאר ענין הארבה שהתחלנו בו, על פי מה שכתב האלשיך הק' לפרש הפסוק (שמות י' ג') את אשר התעללתי במצרים ופרש"י ז"ל שחקתי. דהנה ממכת ברד לא נשאר כי אם החטה והכוסמת שלא נוכו (פי' שלא לקו במכת ברד) כי אפילות הנה, ודרשו ז"ל פלאי פלאות נעשו להם שלא נוכו, ובאמת היתה ההצלה הזו כדי להוסיף עליהם מכת הארבה. וזהו התעללתי שחקתי, **שהם חשבו שנעשו הניסים להם להצלתם ולטובתם, ובאמת היו הניסים אלו רק להוסיף עליהן מכה על מכתם** וזהו השחוק עיין שם דבריו.

וזכור אזכור מה שאירע אצלינו במדינת רומעניע סמוך לשנות המלחמה בשנת תרח"ץ, כאשר המיצר לישראל נעשה ראש רשע ואכזר צורר היהודים (גאגא ימ"ש) נתמנה לראש המלוכה במדינה ההיא, וגזר גזירת כליון ואבד רח"ל על כל היהודים תושבי המדינה, וכבר היתה הגזירה חתומה והיה פחד גדול על היהודים, וגזרנו צום תענית ויום תשובה ותפלה לבטל הגזירה, וימים אחדים לפני יום התענית שהוקבע ריחם השי"ת עלינו והורד הרשע הנ"ל מכסאו ונתבטלה הגזירה לגמרי, והיה נס גדול מן השמים שניצולו אלפים ורבבות ישראל מגירוש והריגה רח"ל.

ולמ**ראית עין** היתה הסיבה החיצונית על ידי התערבות מלכות רוסיא שהיו שונאי נפש של הגרמנים ולכן פעלו להוריד את הרשע הנ"ל משררותו כי היה מהכת הנוהים אחרי הגרמנים, וככה נתבטלה הגזירה. ואף על פי כן גמרנו אומר שלא לבטל את התענית שקבלנו עלינו בעת צרתינו, אלא לקיימו להתעוררות תשובה.

ודרשתי במקהלות עם ביום התענית לעורר לבב בני קהילתנו להודות לשמו יתברך על ההצלה ולשוב אל ה' בכל לבב לתקן כל איש פגמי נפשו.

ואמרתי אז דברי החת"ם סופר זלה"ה, הנדפס בספר הזכרון מעצם כתב יד קדשו על הכתוב (תהלים ס' ו') נתת ליראיך נס להתנוסס מפני קושט סלה. ותוכן הדברים שבשנת תקס"ט לפ"ק באו הצרפתים במצור על עיר פרעסבורג, ויורו חיצים ובליסטראות אל תוך העיר, והיה פחד ובהלה גדולה וסכנה עצומה, והיו כלואים וסגורים בבית זמן ארוך כי היתה סכנה ללכת החוצה. ואח"כ כאשר נחה ושקטה המלחמה ועל ידי נס פתאום יצאו האויבים משם, דרוש דרש משה איש האלקים במקהלות עם ואמר אנו רואים חסדי ה' שעשה עמנו נס לטובה ולא היה רק הפחדים והדאגות. ואם כן קשה מעיקרא מאי קסבר יתברך שמו לחדש נס לפורעניות, כיון שדעתו ית' להצילנו ולהיות עיניו עלינו לטובה. **אבל אומר לכם כי אין מנס הזה עדיין ראיה שנצלנו כבר, כי לפעמים עושה הקב"ה כן כעין התראה, להודיע שנגזרה גזירה וצריכין לשוב ולהקדים תפלה לצרה ואז יהיו ראויים באמת להצלה, ואם ח"ו תקשו ערפכם הכונו למה שהוא קשה מן הראשונים.**

וזהו נתת ליראיך נס להתנוסס, נס כדי להתנוסס, היינו שיהיו ראויין לנס השני, מפני קושט סלה שהנס הזה יהיה נצחי ולא תבואנה אחריו פורעניות עוד, עד כאן תוכן דברי החתם סופר זלה"ה. ויעויין שם דבריו.

ובדברים האלה עוררתי אז לתשובה, דעו נא רבותי כי ישועה גדולה עשה השי"ת לנו, וטרם יצתה הגזירה לפועל שלח השי"ת ישועתו להשבית ולבטל את הגזירה, ונפטרנו מהעונש על ידי הפחד והבהלה לבד, ולא נפקד ממנו איש. **אך דעו נא כי הראו לנו מן השמים בזה התראה שיוכל להיות ח"ו צרה כמותה, ויותר מזה ח"ו וכמו שהתרה החת"ם סופר**, לכן נשוב אל אלקינו כדי שלא יארע לנו צרה כזו ולא כיוצא בה. והארכתי בדברי מוסר והתעוררות שאין כאן המקום להעתיקם.

ואין צורך לספר ולתאר מה שהיה סוף הדבר. **ובעוה"ר לא ארכו הימים וחזרה ונשנית פרשת הפורעניות וגזירות קשות רח"ל, ונאבדו אלפים ורבבות נפשות ישראל בשנות השואה רח"ל. ונשארנו מיעוטא דמיעוטא בשפל המצב באין גודר גדר ועומד בפרץ.**

וגם אנו שניצלנו בניסי ניסים מי יודע אם לא היה ח"ו זה הנס כדי להתנוסס וכו', ואשרי אדם מפחד תמיד.

השי"ת יודע מה יעבור עוד מהחבלי משיח הקשים, וכל עוד שלא שמענו שופרו של משיח צדקינו אין אנו יודעים אם לא היה זה הנס כמו הנס דברד שהיה רק כדי להניח מקום למכת הארבה. השי"ת ירחם עלינו ויוציאנו מאפילה לאורה ונזכה לומר הנה אלקינו זה קווינו לו ויושיענו, זה ה' קווינו לו נגילה ונשמחה בישועתו. עכ"ל.

ומכל **הנ"ל מובן שמה שעד עתה היו בחסדיו יתברך ישועות והצלות גדולות ועצומות לאחב"י שבארץ הקודש,** והוא ענין הנראה בחוש ואי אפשר להכחישו, שכמעט בכל יום ממש הרבה סכנות שיכלו להגמר באסונות נוראים נסתיימו בחסדים עצומים ורחמים רבים. (על אף שבכל אופן בכל יום כמעט נהרגים ונרצחים שם אנשים בכל מיני מיתות משונות, ונפגעים בכל מיני פגעים רח"ל). **מכל מקום אין שום בטוחות שהנהגה זו תתמיד, ולהיפך, כמו שנביא בהמשך דברינו אי"ה, שעשרים וחמש שנים קודם היפוך סדום היה הקב"ה מתרה בהם על ידי רעמים ואבנים כבדות ולא הפכם ורק לבסוף הפכם.** ועוד הרבה מקומות שמצינו דברים מעין אלו שבתחילה היו הצלות גדולות ואח"כ נסתיים הדבר באסון נורא רח"ל.

והסכנה היא קבועה ודאית ונראית לעין, וההצלה היא ענין שבא בכל פעם מחדש מן השמים ולא ידועה בחשבונות אנושיים ולא סמכינן בכהאי גוונא להשאר ח"ו במקום סכנה. והחיוב, ברור כשמש, להשתדל ולעקור ולברוח ממקום כזה הן מצד חיי נפש האדם בעצמו והן מצד אחריותו שהוא חב בה למשפחתו וילדיו ולכל ההולך אחר עצתו ונלוה עמו.

ע

והנה ידועים דברי הרמב"ם ז"ל בספר המצות (מל"ת קנ"ג) שאי אפשר שתעדר ארץ ישראל לגמרי מיושבי ארה"ק, כי כל קידוש החודש וקביעות המועדות והימים טובים שבזמנינו, הוא אך ורק בכח שיש איזה ישוב של עבדי ה' בארה"ק (וכמבואר בראשונים ובאחרונים שלשיטת הרמב"ם צריך כנראה שיהיו לכל הפחות עשרה מישראל בארה"ק ויעבדו שם את השי"ת) ואזי יש להם כח מעין בית דין סמוכים המקדשים את החודש. ומשם כל קדושת ראשי חדשים וקביעת המועדות, ובאם שלא יהיו שם עשרה מישראל כנ"ל אזי לא חלים כלל מועדי ה' ח"ו, וזהו כליון האומה, וזה לא יתכן, שנשבע הקב"ה שלא תכלה האומה הישראלית חלילה, עד כאן תורף דברי הרמב"ם בזה.

ואף על פי שהרמב"ן חולק שם עליו בזה מכל וכל ולפי דעתו קביעת החדשים והמועדות תלויה בקידוש שקדשו הלל הנשיא (שאינו הלל הזקן) ובית דינו עד ביאת גואל צדק וחזרת בית דין סמוכים, ואין קריאת וקביעת המועדות תלויה כלל וכלל בישיבת ארץ ישראל על ידי ציבור קטן או גדול מישראל.

ואף על פי שעל דברי הרמב"ם הנ"ל נשברו קולמוסין הרבה להקשות עליהם ולהסבירם או לדחותם באופנים שונים, כי הם מהמקומות היותר קשים בכל דברי הרמב"ם בחלק ההלכה שבתורה.

מכל מקום, אולי ישאל השואל שמכיון שעל כל פנים לפי שיטת הרמב"ם כל קיום האומה הישראלית תלוי בישוב שישאר קיים בארה"ק, ואם כן איך ניתן לומר ולעורר שישתדל כל אחד לעזוב ולצאת מלדור מהמדינה, מאחר שכל קביעת המועדות בזמנינו ובמילא קיום האומה תלוי בכך שישאר איזה ישוב של ישראל באה"ק.

ובאמת השואל כן שואל שלא מדעת ולא מהבנה בדברי הרמב"ם כלל. כי הנה כתב הרמב"ם ז"ל בפירוש המשניות פרק חלק (מס' סנהדרין פ"י משנה ג') וז"ל: כבר זכרתי לך פעמים רבות, שכל מחלוקת שיהיה בין החכמים, שאינו בא לידי מעשה, אלא שהוא אמונת דבר בלבד, אין צד לפסוק הלכה כאחד מהם, עכ"ל. והוא יסוד גדול בדברי הראשונים, (ועיין מזה בדברי המהרי"ק (שורש קס"ה) ובכללי הפוסקים שביד מלאכי).

וכן הוא בדברי הרמב"ם האלו, שאינם נוגעים כלל, לא לחלק הפסק ולא לחלק המעשה, כי אם לאמונת דבר הזה. כי לא כתב הרמב"ם ולא הזכיר ולא רמז בדבריו כלל שיש איזה חיוב שהוא, על יחיד או על ציבור, לגור או להשאר באה"ק. רק הודיענו האמנת דברים, שלפי שיטתו יסבב בורא כל העולמים שלעולם לא תעדר אה"ק מיושביה ח"ו, ותמיד ישארו בה לכל הפחות מנין מישראל שיעבדו הש"י.

אמנם שיש בדברי הרמב"ם האלו התעוררות בענין החזקת עבדי ה' היושבים על התורה ועל העבודה בארץ ישראל, שהוא חיוב גדול וענין נורא ונפלא מצד עצמו, אמנם מצד דברי הרמב"ם הנ"ל מקבל ענין זה יתר תוקף ויתר חשיבות, כי במעות ובכסף שאנו נותנים כדי להחזיק את הכשרים ועבדי ה' יתברך הדרים באה"ק, אנו מחזקים לשיטת הרמב"ם את יסוד קיום האומה, שהוא כח קביעות מועדי ה' מקראי קודש בעולם, והוא ענין נורא ונפלא וקדוש ונורא שאין דומה לו. (וידועה התלהבות צדיקי האמת בכל דור ליתן ולהחזיק בצדקת ר' מאיר בעל הנס שהיא הצדקה המיועדת להחזיק את יושבי אה"ק על טהרת הקודש).

ואדרבא ואדרבא, מדברי הרמב"ם הנ"ל עולה יסוד אחר, והוא שאין הקב"ה חפץ באיבוד האומה ח"ו, ולכן אי אפשר במילא לפי שיטת הרמב"ם שתעדר ארץ ישראל מיושביה, ואין לנו שום עול או חיוב להשתדל בכך. (חוץ מן החיוב לתמוך במי שבמילא כבר גר באה"ק, אבל לא להשפיע על שום אדם שיעלה בדוקא או שלא יצא מא"י) אלא הוא מהדברים שבמילא יסתבבו על ידי השגחתו יתברך לפי שיטת הרמב"ם.

ובודאי ובודאי שאין פירוש דברי הרמב"ם ז"ל בשום אופן ואופן שכאשר בשהות ובמגורים בארץ ישראל ישנן סכנות רוחניות וגשמיות הנוגעות עד חיי הנפש דייקא, ובדיני נפשות קא עסקינן, שלא יהיה כל יחיד רשאי ומחויב לקום ולברוח מתחת שלטון הציונים ורעתם, כי יהיה מחוייב כל אדם לחשוש שהוא הוא מאותם מנין עשרה שלא יתכן שיעדרו מארה"ק לפי שיטת הרמב"ם, ולכן לא ימלט על נפשו במקום סכנה. **בודאי שאין הדבר כן, ואין לך דבר העומד בפני הסכנה ומחוייב כל אחד להשתדל ולהמלט על נפשו בשעת הסכנה, וכמו שביארנו שהחיים תחת שלטון מדינת הציונים בכלל, ובפרט כעת, היא שעת הסכנה היותר גדולה.**

ולפי שיטת הרמב"ם במילא ולעולם יסבב השי"ת שישארו באה"ק עשרה או יותר חיים וקיימים, ויעבדו שם את השי"ת כדי שתחול קדושת קביעת המועדות שהן הן קיום האומה.

וכל **אחד ואחד** מחוייב לאמוד בעצמו שהוא איננו מאלו שצריכין להשאר באה"ק, **מחמת שגם לפי שיטת הרמב"ם אין ביסוד זה שתמיד ישאר איזה קיבוץ מישראל בארה"ק שום חיובא דגופא וחובת גברא כלשהי להשאר בארץ הקודש לא על כל יחיד ויחיד וגם לא על ציבור מסוים, אלא הוא ענין השגחי מאתו ית' שלעולם לא יחסר ציבור מישראל באה"ק.**

והחיוב **שמחוייב כל אחד להשתדל להמלט ממקום הסכנה כמבואר בש"ס ובשו"ע כמו שהבאנו לעיל והוא חיוב דאורייתא חובת גברא וחיובא דגופא דכל אחד ואחד ולצבור כולו, ואין בחשש שמא הוא מאותן שצריכים להשאר, ובמילא ישארו** (לדעת הרמב"ם) **כדי להפקיע חיוב זה ממנו.** ואדרבה החיוב בקום ועשה, הוא לקום ולברוח דייקא, ואל יבואו דברי הרמב"ם שאינם בגדר סוג החיובים כלל, לא חיוב עשה, ולא חיוב דלא תעשה, לא מדאורייתא ולא מדרבנן ולא מצד מנהג ישראל, לא חיוב על צבור ולא חיוב על יחיד, וידחו חיוב דאורייתא ודרבנן דונשמרתם מאוד וכו' כנ"ל דהיינו לברוח ולצאת ממקום הסכנה, שהוא חיוב שמוטל על ציבור כולו והן על כל יחיד ויחיד.

ומי שצריך להשאר באה"ק כבר יסתבבו סיבות שישאר שם (לפי שיטת הרמב"ם). ולא שמותר לאיזה יחיד או ציבור לפטור את עצמם מהשתדלות בהצלת נפשות או לזלזל בכך, על ידי דעת הרמב"ם שיסבב הבורא ית' שתמיד ישאר איזה קיבוץ מישראל בא"י, והדברים פשוטים לכל בר דעת שלא נסמית דעתו במינות רח"ל.

ו**באמת**, שגם על פי דרכי ההשתדלות המסורות בידינו אי אפשר לגרום שכל הדרים בארץ ישראל יעזבוה ויברחו, ולוואי שיכנסו דברינו אלו באזני מי שיכנסו, ונפעל אצל מי שנפעל, שיעזוב מלדור תחת שלטון הציונים, ועל פי דרך הטבע אין לנו לחשוש כלל שתעדר הארץ בגלל כן מעשרה מישראל. (ובמילא, לפי דברי החסד לאברהם והרמ"ע מפאנו ושאר גדולי ישראל שהבאנו לעיל בפרק לו (עמודים 81-פג) הוא נבואת אליהו בחורב שכשיבוא משיח צדקנו לא"י ימצא שם ז' אלפים מבני ישראל). **ומכל מקום כשזה נוגע לחלקי המעשה וההשתדלות מחויב כל אדם מישראל לאמוד בעצמו שהוא מאותם שלא ישארו בשום אופן בארץ ישראל, שאם לא כן לא ישתדל כראוי לברוח.**

עא

כתוצאה מהמינות הציונית המוחדרת זה שנים רבות באמצעים ודרכים שונים ומשונים לראשי רוב בני עמנו, ישנו סילוף ועיוות גדול של יסודות וגופי תורה והלכות רבות, אפילו אצל תופסי התורה ועאכ"ו אצל המון עם.

ובין השאר, חוזרים הרבה מהיראים הדרים בא"י, שכאילו פסק הלכה מוסכם הוא, שאיסור הוא לעזוב את ארץ ישראל ולילך לדור במקום אחר ואפילו לצאת לפי שעה ולחזור גם כן אסור. ואצל הרבה אנשים הוא כמו דבר מפורסם שאינו צריך שום בירור וראיה (אף על פי שבדרך כלל הרבה מהדרים בא"י יוצאים ממנה לעיתים לצרכים שונים).

ודיעה זו היא כמו הרבה שאר דעות, שאינן באות כתוצאה מבירור אמיתי של דעת תורה כדרכה של תורה, מש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים. אלא שבאות ונובעות מהשפעת שכחת התורה, המכסה את דורינו ומתעמולת הציונים הדתיים והחרדים למיניהם.

[והרוצה ללמוד את כל שרשי מצות ישוב א"י ודיניה, בזמן הזה, ובפרט בדורינו, אין לו אלא לילך אצל הספר הקדוש ויואל משה בשני מאמרים הראשונים שבו, שהם מאמר שלש שבועות ומאמר ישוב ארץ ישראל. ושם יראה הדברים מבוררים ומלובנים כשמלה, מש"ס וראשונים שו"ע ואחרונים ללא שום טשטוש וערבוב הבא מדעות הנפסדות השכיחות כל כך בדורינו. וגם לא יצטרך להאמין בכך לשום אדם, אלא לתוה"ק בעצמה, כי יוכל לבדוק את הדברים בכח עיונו במקורם בש"ס וראשונים ובדברי האחרונים המסודרים בספר הנ"ל דבר דבור על אופניו].

ועל כן בעזה"י נחזור בקיצור נמרץ את יסודות הדברים העולים מדברי הפוסקים.

עב

כתב הרמב"ם (הל' מלכים פרק ה' הל' ט') וז"ל: אסור לצאת מארץ ישראל לחוצה לארץ לעולם, אלא ללמוד תורה או לישא אשה או להציל מן הגויים ויחזור לארץ וכן יוצא הוא לסחורה. אבל לשכון בחוצה לארץ אסור, אלא אם כן חזק שם הרעב עד שנעשה שווה דינר חטין בשני דינרין. במה דברים אמורים כשהיו המעות מצויות והפירות ביוקר, אבל אם הפירות בזול ולא ימצא מעות ולא במה ישתכר ואבדה פרוטה מן הכיס, יצא לכל מקום שימצא בו ריוח. ואף על פי שמותר לצאת, אינה מדת חסידות, שהרי מחלון וכליון שני גדולי הדור היו ומפני צרה גדולה יצאו ונתחייבו כלייה למקום, עכ"ל.

ומקורו הוא בגמרא בשלהי מס' כתובות (קי"ב ע"ב). וכן סבירא האי דינא להריטב"א (יומא ל"ח) עיי"ש.

הנה בראש ובראשונה לא הובא דין זה בר"ש ובטור ובשו"ע אף על פי שהביאו שאר דינים מהאי סוגיא דהכל מעלין (גמרא מפורשת דף ק"י הנ"ל). והשמיטו דין זה לגמרי. **ומבואר בהרבה אחרונים, דלדעת הרא"ש הטור והשו"ע ורוב המוחלט של האחרונים הבאים אחריהם, אין דין זה נוהג כלל בזמנינו אף לדעת הרמב"ם.** אלא שכן דרך הרמב"ם להביא אף הלכות שאינן נוהגות בזה הזמן.

עג

והנה משמע מדברי הפוסקים דאף לדעת הראשונים הספורים הסוברים שדין זה נוהג בזמן הזה הוא דוקא כשרוב חכמי ישראל וכח התורה והיראה נמצאים בארץ ישראל.

ולמשל אביא בקצרה לשון המאירי על דברי הגמרא בכתובות (דף קי"ב ע"ב) שהיא מקור דברי הרמב"ם וז"ל: לעולם ידור אדם בארץ ישראל אפילו בעיר שרובה גוים ולא ידור בחוץ לארץ אף בעיר שרובה ישראל, שחוצה לארץ דירת קבע לגוים ולעובדי אלילים, ואי אפשר שלא ללמוד מדרכיהם וכו' **וכשם שאסור לצאת מארץ ישראל לחוץ לארץ כך אסור לצאת מבבל לשאר ארצות שכל מקום שחכמה ויראת חטא מצויים שם דינו כארץ ישראל, וכמו שאמרו** (כתובות קי"ב ע"ב) **כל הדר בבבל כאילו דר בארץ ישראל שכל מה שאמרו לא אמרו אלא מפני שסתם חו"ל אין חכמה ויראת חטא מצוין בה לישראל לרוב הצרות ועול הגלות שסובלים שם** אלא אם כן על ידי עמל גדול וצער גלגול סבל הצרות והתייאש מהם לעבודת ה' לשרידים אשר ה' קורא, וסתם ארץ ישראל חכמה ויראת חטא מצויין בה עד שמתוכם משיגים כבוד בוראם וזוכים להנות מזיו השכינה וכו' עכ"ל.

וכתב על כך בויואל משה (מאמר יסוד תרכ"ג סימן ל"ב) וז"ל: בלשון זה מבואר שכל מה שאמרו חכמים בענין הדירה בארץ ישראל ובאיסור היציאה משם (הערת המעתיק: כוונתו בזמן הזה שאין בית המקדש קיים) **אין כוונתם כלל לחלק דוקא בין ארץ ישראל לחו"ל, אלא החילוק הוא בין המקום שמצוי יותר חכמה ויראת חטא כדכתב טעם איסור היציאה מארץ ישראל לחו"ל בשביל שבחו"ל אין מצוי חכמה ויראת חטא כמו בארץ ישראל ושאם נמצא בחו"ל מקום שנמצא יותר חכמה ויראת חטא דינו שם כארץ ישראל לענין זה.**

ומה שאמרו בלשונם ז"ל, החילוק בין ארץ ישראל לחוץ לארץ, הוא בשביל שדברו בהוה, שבסתמא בחו"ל מחמת שסובלים שם הרבה גלות וצרות אין מצוי כל כך חכמה ויראת חטא. וזולת זה אין חילוק בין ארץ ישראל לחו"ל. זה תוכן דבריו (של המאירי) כפי המבואר בלשונו כאשר יראה המעיין וכו'. **אבל זה אנו רואים שגם שיטתו היא כדעת רש"י והרמב"ם וסייעתם** (כידוע שהרמב"ם לא מונה ישיבת ארץ ישראל בכלל תרי"ג מצות ומה שכתב בהלכות מלכים פ' ה' הל' ט' כנ"ל הוא מדרבנן) **שסוברים שאין מצוה בעצם הישיבה בארץ ישראל, שאלו היה סובר שיש מצות עשה דאורייתא גם בעצם הישיבה בארץ ישראל אם כן איכא עוד טעמא רבה מדאורייתא לחלק בין ארץ ישראל לחו"ל** (דהיינו הטעם של חיוב ומצות ישוב א"י מן התורה, ולא כמו שכתב המאירי: שכל מה שאמרו חכמים בא"י אינו בא"י בלבד אלא בכל מקום שמצויים בו תורה ויראה אסור לעזבו ולצאת למקום שאינם מצויים, ואין בזה נפקא מינה כלל בין א"י לשאר ארצות) **ולא הי' מחליט שלא אמרו אלא בשביל שבחו"ל אין מצוי כל כך חכמה ויראת חטא בשביל הגלות והצרות שסובלין** עכ"ל.

וכל זה מדויק בלשון הגמ', והרמב"ם שכתב באותו פרק בהמשך (הלכות מלכים פ"ה הל' י"ג): כשם שאסור לצאת מהארץ לחוצה לארץ כך אסור לצאת מבבל לשאר הארצות שנאמר (ירמיה כ"ז כ"ב) בבלה יובאו ושמה יהיו, עכ"ל. והנה האיסור לצאת מבבל הוא בודאי ולכו"ע מדרבנן בלבד, דהיינו דברי הנבואה של בבלה יובאו וגו', וכידוע שיש לזה מעין דין דמצוה דרבנן כמבואר בראשונים. ואם היה החיוב לדור בא"י בזה הזמן מדאורייתא, לא היה שום מקום ללשון הרמב"ם: כשם שאסור וכו', שהלא אין שני האיסורים מסוג אחד כלל, אלא זה מדאורייתא וזה מדרבנן, אלא על כרחך שכששם שאסור לצאת מבבל משום הגזירה של בבלה יובאו וגו', שהיא מסוג דברי סופרים, כן אסור לצאת מא"י **משום תקנה דרבנן בזמן שרוב התורה והיראה מצויה שם**, כדברי המאירי הנ"ל. ואם אין זו המציאות, או שיש סיבות אחרות המפסידות תורה ויראה מן האדם, בטל חיוב זה לגמרי, אף לשיטת הרמב"ם, ואדרבא חיובא רמיא עליו לעקור ולדור במקום המסוגל בעבורו יותר לעבודתו ית', משום אותה תקנה ואותו יסוד גופא של בבל ודי למבין ואכמ"ל.

עד

וגם כפי הפשטות היותר פשוטה של לשון הרמב"ם גופא שם מותר לצאת מארץ ישראל אפילו להשתקע בחו"ל באם הפירות בארץ ישראל אפילו בזול אלא שאדם לא מוצא מה להשתכר (אלא שאין בזה מדת חסידות), ואם כן עאכ"ו בשביל סכנה רוחנית של דירה במקום המינים והאפיקורסין אשר הוא הסכנה היותר גדולה ברוחניות, אפילו על פי מדת חסידות ראוי לעקור ולצאת משם. כי הלא (משלי כ"ט ט') מושל מקשיב על דבר שקר כל משרתיו רשעים, והכל הולך אחר הממשלה והשלטון ולעולם ידור אדם בא"י אפילו בעיר שרובה גויים (כתובות ק"י ע"ב) אבל לא רובה מינין (ויק"מ מאמר יסוד מלכות סי' קל"ה עמ' שמ"ט), ומין שאמרו חכמים אינו מן הגויים אלא מישראל (חולין י"ג ע"ב).

והנה בספה"ק אגרת שמואל על מגילת רות, (והוא מהגה"ק בעל מדרש שמואל על אבות תלמיד האריז"ל) עה"פ (רות ג' ג') ויהי בימי שפוט השופטים שאמרו חכז"ל (מדרש רבה רות ג' ג') **אוי** לדור ששפטו את שופטיהם. מבאר באריכות, שפגם אלימלך מחלון וכליון, היה שלא עזבו את א"י מפני שיושביה שפטו את שופטיהם, (שהיא פרצה גדולה, ומניעה גדולה לקיום התורה, כאשר אין הדור מקבלים מרות מן המנהיגים האמיתיים המנהיגים את מונהגיהם בדרך התורה, וכמבואר בספר החינוך (במצוה תל"ה על ועשית ככל הדבר אשר יורוך) שעל ידי כך אין שום מציאות לקיום התורה, **והוא,** כלשון בעל החינוך שם, **העמוד החזק שהתורה נשענת בו ידוע הדבר לכל מי שיש בו דעת** עכ"ל ויעו"ש שהאריך ביסוד זה הרבה), שכך היה ראוי להם לעשות, אלא עזבו את אה"ק מחמת הרעב.

והוא מעין שאמרו חכמים (סנהדרין ק"ג ע"ב): שעל דבר זה נענשו אנשי פלגש בגבעה שאמר להן הקב"ה בכבודי לא מחיתם על כבודו של בשר ודם מחיתם. כלומר שבאמת כל מה שעשו ישראל בענין פלגש בגבעה היה טוב וראוי ונכון ויאה ונאה לעשות, אלא מה

שנענשו על כך ונפלו ביד בני בנימין **הוא משום שלא עשו כך גם בקשר לפסל מיכה, ולא נלחמו ולא מסרו את נפשם לבטל מביניהם עוון עבודה זרה.**

ועי"ש שמאריך מאד בזה. וכתב שם בתוך אריכות דבריו וזה לשונו: ואלימלך לא סר מעל האנשים ההמה, ולא ברח מחברת פריצים, וישב בתוך עם טמא שפתיים, ולא גמל חסד לנפשו, כי רעה גדולה היא לו היותו בין רגשת פועלי און, בהתחברך לרשע פרץ ה' את מעשיך (כמו דה"ב כ' ל"ז). אבל בבא אליו צרה וצוקה הנוגע אל הגוף, כי בא רעב בארץ מיד ויקץ כישן וילך לו מבית לחם יהודה עכ"ד יעו"ש.

ומשמע **מדבריו שגם מה שכתב הרמב"ם שאינו מדת חסידות לעזוב מפני הרעב, ועל כך נענשו אלימלך מחלון וכליון, אבל מחמת חברת פועלי און ראוי וראוי לעזוב אפילו מצד מידת חסידות ועאכ"ו מעיקרא דדינא.** וכל מה שנענשו מחלון וכליון, הוא מפני שעזבו את אה"ק מפני צרכי הגוף, ולא הקדימו לעזבה מפני צרכי הנפש, ואם עוזבים היו את א"י משום שיושביה היו שופטים את שופטיהם, הרי היו משובחים, ועאכ"ו שלא היו נענשים.

ואם משום ששפטו את שופטיהם ופגמו בכח ההנהגה דקדושה, היה ראוי לאלימלך ובניו לעזוב את ארץ ישראל, עאכ"ו במקום שהמינים והאפיקורסים הם המה עצם המלכות והשלטון, והכל מתנהג על פיהם.

וע"כ כל האי טעמא של דירת ארץ ישראל בזה הזמן לפי הסובר שיש גם מצוה קטנה בישיבתה בזה הזמן, שהוא רק משום כח התורה והיראה שבה, בטל בודאי בזמנינו לגמרי, מחמת שהכל תחת שלטון המינים המשחית כל חלקה טובה, ואין גרוע ממנו.

עה

והנה הרא"ש והטור והשו"ע שהשמיטו לגמרי דין זה שאסור לצאת מארץ ישראל (אף שהרי"ף העתיקו) דסבירא להו שאין נוהג כלל בזה הזמן כל הדין הזה, ואיתא באחרונים כמה טעמים וראיות לשיטתם ואחד מהם הוא מעובדא המוזכרת בקצרה ברש"י (כתובות קי"ז ע"ב ד"ה ומי נמי) ומקורה בירושלמי (כלאים פ"ג ה"ז ח') מרב כהנא שחזר לבבל מחמת שביישו אותו בארץ ישראל, ובודאי שלא חשיד רב כהנא לעבור על איסור מחמת הבושה אילו היה, אכן, אסור לצאת מארץ ישראל, אלא דסבירא ליה שבזה הזמן מותר וליכא שום איסורא בדבר.

ואם כן כדבריהם שזהו אחד הטעמים שמשם למדו הרא"ש הטור והשו"ע שאין דין זה נוהג כעת, נוכל אנו ללמוד מכמה וכמה גדולי ישראל שיצאו מארץ ישראל והשתקעו בחו"ל במשך הדורות ולא חשו כלל לדברי הרמב"ם הנזכרים, כמו הרב חיד"א

ז"ל שיצא מארץ ישראל והשתקע בליוורנו והפרי חדש ז"ל שיצא מארץ ישראל והשתקע במצרים, וכן גדולי ישראל רבים, והלכתא כבתראי (כמו שכתבו הגאונים).

ועאכ"ו במקום סכנה רוחנית וגשמית כנ"ל שאין שום דבר העומד בפניה בודאי שאין לחשוש לצאת מארץ ישראל כנ"ל, ובאמת אפשר וצריך היה עוד הרבה להאריך בזה, אלא שאין כאן מקומו.

ועיין בויואל משה (מאמר יסוד מלך ישראל סי' ל"ג) שמבאר שגם בזמן שהיה האיסור לצאת מארץ ישראל נוהג (בזמן הבית שהוא מדאורייתא, או גם לאחר החורבן מדרבנן בזמן שעיקר כח החכמים והתורה היה רק שם, כהסבר המאירי שהבאנו לעיל) או לפי הסובר שנוהג גם בזמנינו, וזה לשונו: דכל נסיעות מארץ ישראל לחו"ל, אם יש לו על כל פנים איזה טעם כל דהוא הוי ברשות חכמים, זולת אם אין לו שום טעם אלא לשוט [פי' לטייל] בשביל להשתעשע בתענוגים וחמדה, באותה המעשה שעוזב ארץ חמדה זה ודאי הוי ממאס בארץ חמדה, ואף על פי כן לא אמרו גם בזה איסור גמור, עכ"ל הויוא"מ ועיי"ש לפני כן שמאריך לברר כשמלה יסודות אלו.

עו

ועוד מבאר רבינו מסאטמאר ז"ל במאמר ישוב ארץ ישראל באריכות איך שעל פי אמת לאמיתה, גם הפוסקים שסוברים שיש היום בזמן החורבן מעלה ומצוה קטנה (כמו שכתב הדרישה (פעור מגן העזר, סימן ע"ה סוף סעיף ג'): בזה הזמן אין המצוה כל כך גדולה אבל מכל מקום מצוה איכא) בישיבת ארץ ישראל מצד תוספת הקדושה שיש בה, שזוהי דעת רוב המוחלט של הפוסקים כולם, יודו ויסכימו שתחת ממשלת המינים אין שום חשיבות ומצוה לדור בארץ ישראל.

ועל כן מסתמא היו סוברים כולם כיום כדעת רבינו חיים הכהן המובאת בתוספות כתובות (ק"י ע"ב ד"ה הוא שומר) שהיום אין שום מצוה לדור בארץ ישראל ולא נוהג אפילו דין המשנה (שם) דהכל מעלין. ועיין כל זה שם בויוא"מ (במאמר יסוד מלך ישראל דף שמ"ח סימן קל"ד).

ואף שדעת ר' חיים כהן נתפסת בדרך כלל בדברי הפוסקים כשיטת יחיד, כי על פי המציאות שהיתה באה"ק בימים קדמונים לא סברו רוב הפוסקים שאין שום מצוה בישיבתה אפילו מצוה קטנה ואין נוהג דינא דמשנה דהכל מעלין, כדעת ר' חיים הכהן. אמנם תחת שלטון המינים והאפיקורסים היא מציאות אחרת לגמרי, ובכהאי גוונא לא היתה שיטת רבינו חיים הכהן שיטת יחיד, אלא שהכל היו סוברין כך.

(כי הלא כל שיטת ר"ח הכהן, שאין היום מצוה בישיבת הארץ היא כלשון התוספות (כתובות ק"י ע"ב): והיה אומר רבינו חיים דעכשיו אינו מצוה לדור בא"י כי יש כמה מצות התלויות בארץ וכמה עונשין דאין אנו יכולין ליזהר בהם ולעמוד עליהם, עכ"ל. ועאכ"ו בזמנינו שחיים תחת המינים והאפיקורסים שבכל גופי תורה ואמונה אי אפשר בעוה"ר לעמוד, וכמו שבעזה"י עוד נבאר בהמשך)

ואין כאן מקום להאריך ולבאר, שהדקדוק הנורא הזה, להחמיר במצות ישוב ארץ ישראל, אפילו לשיטות שאינן מובאות בטור ושו"ע ואחרונים (ושגם שיטות אלו, כדי להחמיר בהם כל כך צריכים לפרשם בפירושים רחוקים מאד ממשמעות הבנתם המבוארת בראשונים. והכל באופן שלא שמענו ממנו בדורות הקודמים ולא נראה בדברי הפוסקים, התשובות וכדומה) הוא יצירה חדשה שנובע מההתבוללות הגמורה במהות הציונות.

ומבקש האמת יבין שכעת היא מצוה רבה לעקור מתחת שלטון המינים והאפיקורסים, ולנוס ולהמלט מתחת גבולות שלטונם וממשלתם.

עז

וזאת למודעי כי אפילו בזמן שבית המקדש היה קיים ואפילו לפי הפוסקים שסוברים שיש חשיבות או מצוה קטנה בדירת ארץ ישראל גם בזמן הזה, אמנם צריכים לכך תנאים רבים שבהעדר אחד מהם אין שום מצוה בישיבת ארץ ישראל אלא עבירה גדולה ועצומה.

וכמו לדוגמא דבר אחד, שמבואר בדוכתי טובא בדברי הפוסקים וגדולי ישראל, ושרשם מדברי חכז"ל, שישיבת ארץ ישראל צריכה להיות אך ורק לשמה. ולהיות שמור מכל חטא ועוון שאם לאו חוץ מהעבירה שיש לו בזה שחוטא בארץ ישראל והעונש שיוכל להענש על זה ח"ו, הנה גם לא קיים כלל וכלל את מצות או חשיבות ישיבת ארץ ישראל.

וגם היתר המבואר בגמרא (פסחים קף ג' ע"ב וסוטה קף כ"ב ע"ב) דמתוך שלא לשמה בא לשמה, אינו שייך בישיבת ארץ הקודש, ועיין מזה בספה"ק ויואל משה מאמר ישוב ארץ ישראל סימנים קכ"ב עד קכ"ו.

וזהו אחד הסיבות שהתנגדו גדולי ישראל על רעיון הקאלאניעס (קולוניות - מושבות) בארץ ישראל, כי התכוונו גם כדי שיהיה להם שם מקום עבודה ופרנסה (עיין בזה עוד לקמן פרק קלז, עמוד 227) **ונעתיק בזה דברי רביה"ק ממונקאטש** (נספחו חיים ושלום פ' מקצי ד"ה ולחלן) וז"ל: וזהו שאמר הכתוב (במדבר ל"ה ל"ד) ולא תטמא את הארץ אשר אתם יושבים בה אשר אני שוכן בתוכה. כדברי גדול הראשונים ז"ל מהר"ם מרוטנבורג בתשו' תשב"ץ קטן, וכמבואר בחידושי עולת תמיד, **כי הנוסעים לאה"ק שלא על מנת לעסוק בתורה ועבודה, רק בעניני עולמיים הרי זה מושב לצים שם במקום הקודש, ועליהם נאמר** (ירמיה כ' ז') **ותבואו ותטמאו את ארצי, כנזכר. אשר אתם יושבים בה, כלומר בבחינת ישוב א"י אבל אין זה האמת כנ"ל.** כי אני ה' שוכן בתוך בני ישראל, לאו דוקא בארץ ישראל צריך לדור בזמן הגלות, רק בין יראי אלקים בני ישראל העושים רצונו של מקום שנקראו בנים כדאמרינן בקידושין (ל"ו ע"ב), ועל ידי זה שנעשה רצונו של מקום נזכה לגאולה שלימה בביאת בן דוד במהרה בימינו אמן. עכ"ל.

וזה לשון המהר"ם מרוטבורג בתשב"ץ קטן (סי' תקפ"ח) בענין מצוה ללכת לארץ ישראל, וזה לשונו: **ובלבד שיהא פרוש מכאן והלאה ויזהר מכל מיני עוון** ויקיים כל מצוות הנוהגות בה, **שאם יחטא בה יענש יותר על העבירות שיחטא שם מבחוץ לארץ. כי** (דברים י"ח י"ב) **ה' אלהיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלהיך בה, והשגחתו בה תמיד. ואינו דומה המורד במלכות בפלטין, למורד חוץ לפלטין. והיינו** (במדבר י"ג ל"ב) **ארץ אוכלת יושביה** וכו'. ואותם שהולכים לשם ורוצים לנהוג בה קלות ראש ובפחזותם להתקוטט שם קורא אני עליהם (ירמיה ג' ז') ותבואו ותטמאו את ארצי ומי ביקש זאת מידכם רמוס חצרי (ישעיהו ס"ו י"ב) וכו' עכ"ל המהר"ם מרוטבורג ז"ל.

ורביה"ק מסאטמאר זי"ע קיבץ כעמיר גורנה כל הכללים האלו, וביררם וליבנם, במאמר ישוב ארץ ישראל (סימן קל"ג) וערך מהם י"ג כללים שהם תנאים הכרחים כדי שיהיה מותר לדור בארץ ישראל בזמן הזה והרוצה לראות את אמיתת הדברים ולהבינם יעיין שם, ולדוגמא שמביא בכלל י"ג בתחילתו וז"ל: **מי שרואים בו שאינו מתנהג כשורה מצוה גדולה להשתדל שיעזוב את ארץ ישראל וילך לחו"ל,** עכ"ל.

ועיין שם בכללים הנ"ל, ותראה עד כמה שורר בלבול מוחות ועוורון העינים וטשטוש הדעות בזמננו שסוברים שיש מצוה בישוב ארץ ישראל לכל רשע ופורק עול ולמי שלא יהיה, בשעה שבאמת היתה מצוה גדולה להשתדל שיעזבו את ארץ ישראל וילכו לחו"ל כנ"ל, אפילו בזמן שאין בו סכנה, לא רוחנית ולא גשמית בדירת א"י. והש"י יראה בעניינו ושפלותינו מעוצם שכחת התורה ששוררת בדורינו וירחמנו וישוב ויגאלנו.

ובספר בוצינא קדישא (שהם שיחות ועובדות נאמנות מרבינו מסאטמאר זיע"א, שנרשמו על ידי הרה"ח ר' סענדר דייטש ז"ל שהיה מהמקורבים והעוזרים היותר סמוכים לרביה"ק זיע"א) **כתב** הוא (ח"ב עמ' שמ"ז ס"ו ע"ז) וז"ל: ואמר לי רבינו: מי יודע אם לעת כזאת מותר ליסע לארץ ישראל להתיישב שמה, אלא שאין גוזרין גזירה על הציבור אלא אם כן יכולין לעמוד בה, והוסיף רבינו ואמר: **דעתי ברור כמעט בוודאות, שאלמלי חיים אתנו כיום הגאונים והצדיקים מדורות הקודמים, היו אוסרים להתיישב בארץ ישראל, מחמת הסכנות הנוראות האורבות לנפשות ישראל, ומחמת עקירת האמונה ודת תורתינו הקדושה.** עכ"ל.

ובאמת שהיה צריך להאריך בענין זה שא"י אינה מקום לפורקי עול ועוברי עבירות. הגם שהדברים פשוטים בתורתינו הקדושה, אמנם רבו בזה בלבול הדעות באופן נורא. אלא שאי אפשר לנו להאריך יותר מדאי.

והמעיין בהמשך דברינו (בפרקים קכ-קכט) שהבאנו שם פסוקי התורה והנבואה והמפרשים עליהם **שאין ערוך לגודל חרון אף ה' המתעורר על ידי עבירות בארץ ישראל. והבאנו שגם הליכה אחרי תאוות דהיתר בא"י סכנה היא, כיון שארץ ישראל נחלת ה' היא.** יבין מעצמו שלעורר חרון אף ה' אין בזה שום מצוה **אלא עבירה חמורה ונוראה שאין כדוגמתה רח"ל.**

עח

טומאת הציונות היא טומאה הכוללת בתוכה את כל נ' שערי טומאה. כל כח הירוס הדת ועקירת האמונה מתקבץ ומתגלה בטומאה זו שכמוה לא קמה מימות עולם עד היום הזה.

ובאמת שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותנו ולעוקרנו מקדושת יהדותנו, אלא שבכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו כיתות שונות ומשונות של מסיתים ומדיחים שכל ענינם הוא לעוקרנו מאמונתנו ח"ו ולהדיחנו מתורת אלקינו רח"ל, מי באונס ומי ברצון. ולכאורה היה אפשר לומר כי אין חילוק והבדל בין כיתות המהרסים הכופרים המינים והאפיקורסים השונים הקמים עלינו בכל דור ודור, שהרי כל הכופר אפילו בפסוק אחד מתוה"ק שבכתב או במאמר אחד מדברי חכז"ל בתורה שבעל פה, כופר בעיקר יקרא. (כמבואר בגמ' וברמב"ם הל' תשובה פ"ג ה"ח ושו"ת הרשב"א, ובשו"ע ובט"ז, ועי' תשו' חת"ס יו"ד סנ"ו) **ומה לי אם נוצרי** קראי או צדוקי, שבתאי רפורמי או קומאניסט יקראו, מאחר שכל שיטותיהם הינן הכחשת חלק או כל אמונת תוה"ק שבכתב ושבעל פה, הרי שכולם לכאורה שוים לרעה.

אך ברור הדבר כי אין הדבר כך. שכן אף על פי שאכן כל מין סוג של כפירה, אכן כפירה בעיקר תיקרא על פי דין. **אמנם אין דומה כח הטומאה ועוצם כח חורבן והירוס הדת רח"ל שניתן משמים על ידי הס"מ לכל אחת ואחת מן הכתות האלה.**

לא הרי טומאת כפירת הנצרות וכח הירוס הקדושה הפועל דרכה, כטומאת הכפירה וכח הירוס הקדושה שפעל והתגלה בזמנן בתנועת הרעפארם (הריפורמה) או ההשכלה. שכן אף על פי שהיו תחת שלטון הנצרות מדינות ומלכים צבאות ורוזנים שעמדו הכן תחתיה וניסו בכל כוחם לעקור את ישראל מאמונתם, עם כל זה לא הצליחו במשך זמן של אלף או אלפיים שנה להעביר על הדת כל כך הרבה יהודים כמו שהצליחו ההשכלה והרעפארם תוך איזה עשרות שנים. וגם מה שהצליחו הנוצרים להעביר על הדת היה על פי רוב רק באונס ולא ברצון, וההשכלה והרעפארם העבירו בדרך כלל על הדת ברצון ובשאט נפש רח"ל והביאו לכפירה גמורה והכחשת עיקר העיקרים.

ולא הרי כח הטומאה והירוס הדת ועוצם הכפירה המתגלית בכל אותם כפירות וכיתות, ככח הזה הפועל ומתגלה בטומאת רעיון הציונות ופעולותיה.

עד הנה במשך כל שנות עולם, פעל הס"מ בעולם בכח הרשות שניתנה לו ממרום לנסות ולפתות ולהדיח את בריותיו של הקב"ה מן האמת האלקית באמצעות שלוחיו השונים, הלא הם המסיתים והמדיחים שבכל דור ודור.

ככל שמתקרבים אנו לעת קץ, לזמן שעליו נאמר (זכריה י"ג ב') **ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, פועלת ומתגלית במסיתי ומדיחי אותו הדור יותר ויותר עצמיות הסט"א.**

ובזמן הסמוך ביותר לביאת המשיח המכונה בדברי חכז"ל עקבתא דמשיחא צריכה להתגלות בעולם עצמיות הסט"א בעצמה, שורש הטומאה כולה, ולהיות מוכנה ומזומנת ליום בו תעבור מן הארץ לעד ולנצח על ידי מלכא משיחא, לאותו היום שעליו תקנו לנו חכמינו הק' להתפלל וכל הרשעה כולה בעשן תכלה, כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ. כל הרשעה כולה צריכה להיות מזומנת ומוכנה בעולם, ומלובשת בממשלת זדון כדי שתכלה בסוף בעשן מן הארץ.

וענין זה הודיענו הוא יתברך במקומות רבים בדברי הנביאים וגם במאמרי חכז"ל. ותילי תילים של ביאורים יש על כך בדברי חכמי וצדיקי הדורות מדוע צריכה להיות המציאות כך. (עיין לדוגמא בשער הגלגולים להאריז"ל (הקדמה ט"ו) שצריכה השכינה לירד מטה בין הקליפות לברר כל הניצוצות, וע"כ צריכין בעקבתא דמשיחא לירד לעומק תוקף הקליפות).

עצמיות הסט"א בעצמה, שורש זוהמת הנחש הקדמוני פועלת ומתגלה בעצם רעיון הציונות, ובמדינתם הטמאה ובפעולותיהם.

עט

ונוכל לראות גם בעיני בשר, שהקליפה הזאת גרועה מכל הקליפות שהיו עד הנה ושום קליפה וכפירה או טומאה לא היתה עמוקה כל כך כמו קליפת הציונות ולא הצליחו לעשות חורבנות והריסות עצומים כה נוראים כמו מה שנעשה על ידי הציונות ומדינתה.

לא קם עדיין שום רעיון כפירה בהשי"ת ובתורתו שיצליח לכלול בתוכו מרידה והכחשה בהשי"ת ומלכותו על העולם כמו רעיון הציונות.

לא קמה עדיין שום תנועת כפירה שהצליחה לכפור בהשי"ת ובתורתו הקדושה בשם עם ישראל כולו, ולהיות המדבר בשם עם ישראל בעולם כולו.

לא קמה עדיין שום תנועת שמד וכפירה שהצליחה להעביר על הדת את רוב רובו של עם ישראל ובאופן נורא כל כך.

שבטים שלמים של ישראל עם קדוש, בני ציון היקרים המסולאים בפז, אשר במשך כל שנות גלותם בין העמים מסרו את נפשם להשאר באמונתם הקדושה באביהם שבשמים ולא עזבו את חוקותיו ותורותיו, על אף שהיו האומות מונין (מצערים) אותם. והיו מצוינים במצוות ובצורת ישראל הקדושה, זקן ופיאות ומלבושי ישראל, הועברו על ידי רעיון טמא זה ועל ידי מדינה טמאה ארורה זו לגמרי על דתם, ונעקרו לגמרי משורש ישראל, והפכו לגרועים מן האומות על ידי קליפת הציונות.

היכן הם בני מרוקו ותימן, בבל, תוניס, טורקיא ויוון ושאר גלויות, אשר כל קהילותיהם הקדושות ודרך אבותיהם ורבותיהם גדולי עולם ומצוקי תבל נעלמה לגמרי מן העולם, ובקושי נשארו איזה יחידים שבורים ורצוצים השומרים משמרת הקודש.

מעולם לא הצליחה שום קליפה וכפירה לעקור מן השורש כל כך הרבה שבטים מישראל בלי להשאיר ממש שריד ופליט לקדושת יהדותם.

מעולם לא הצליחו שום מסיתים ומדיחים לטמא באופן נורא כל כך את ארץ הקודש פלטרין של מלך עליון, ארץ אשר בה כתיב (דברים י״ח י״ב) ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית (מראשית) השנה ועד אחרית שנה. מן הים הגדול ועד הירדן ומלבא חמת עד גבול הערבה, טימאה קליפה זאת את ארץ הקדש בכל מיני טומאות שבעולם ממש, עד שלא השאירו שום שעל אדמה מאדמת ארץ הקודש שלא טמאוהו בכל סוגי הטומאה שבעולם.

לא היתה מעולם עדיין שום כפירה ומרידה במלכות שמים, שאף לאחר שנתגלה טיבה, הצליחה לגרור אחריה גם את המאמינים בהשי"ת ותורתו ושומרי מצוותיו ית', כפי שעושה זאת הציונות.

להיפך, תמיד על כל צמיחת נגע צרעת של מינות וכפירה כמו בזמן ש"ץ ופראנק ימ"ש וכדו', לאחר שנתגלה טיבם קיימו כנסת ישראל בעצמם הפסוק (שה״ש ח׳ י׳) אני חומה ושדי כמגדלות. אני חומה, למסור נפשם על קדושת שמו ית', ושדי כמגדלות, אלו הצדיקים שנתנו נפשם על קדושת שמו ית' (עיין שיר השירים רבה. תנחומא קן ג׳), שתמיד לחמו בחירוף נפש נגד עוברי על הדת וק"ו נגד המינים, וביותר נגד המסיתים והמדיחים, לבלתי יטעו ויגררו אחריהם. אלא שיתבדלו ישראל עם קדוש מהם בכל מיני הבדלה שבעולם.

מה שאין כן רעיון הטמא הזה הכולל בתוכו את כל הטומאות שבעולם, הרעיון אשר צריכים מדינה וצבא לעם ישראל, עם כל המרידה הנוראה בחלק האמונה, ובמעשה בפועל ממש, כולל בתוכו אולי את החלק הגדול של שומרי התורה בדורינו, הנוטלים חלק בממשלתם וכפירתם במעשה ודיבור או לכל הפחות במחשבת כפירה ושיתוף בניאוץ הציונות. ובודאי שנתקררה השנאה לרעיון זה ולטומאה זו גם מצד רוב המוחלט של שאר המאמינים.

וכבר הבאנו במבוא לתשובה זו, את דברי רביה"ק מסאטמאר זיע"א בהקדמת ויואל משה (עמוד י״ח) וז"ל: ואם יעלה בידי שאזכה להוציא מהמבוכה בדיעה הרעה הזאת אף אחד מישראל הכל כדאי. **כי אם נקח כל פרצות הדור והעבירות המרובות הנעשות בכל העולם וישימו אותם בכף מאזנים אחת ומדינה הציונית בכף מאזנים השניה תכריע את הכל. שהוא שורש הפורה ראש ולענה של אבי אבות הטומאה שבכל אבות הנזיקין שבכל העולם כולו, והן המה המטמאים את כל העולם כולו.** עכל"ק. (ולהלן (בפרקים רלא-רלד) יבוארו דבריו הקדושים איך יתכן שהן המה המטמאים את כל העולם כולו).

ו**באמת** עצם רעיון הציונות להקים מדינה וממשלה טרם ביאת משיחנו, הוא עצמו שורש הנחש הפורה ראש ולענה עבור עם ישראל, ואשר על ידי טומאת רעיון זה דייקא הצליחו הציונים לעקור את רובו של עמנו לגמרי מן האמונה הקדושה, ולהעביר את רובו של עם ישראל מן הדת, ולהוציאם לגמרי מן הכלל רח"ל.

ומזה תבין עד כמה נואל הרעיון שבו הולכים בעוה"ר כל המחונכים מזה שנים על ידי לבלרי העתונות החרדית המפלגתית והשפעתה, המכלה את האמונה הטהורה על ידי סילוף יסודות האמונה מתחילה ועד סוף, ועל ידי זה מכלה כל הרגש קדושת ישראל מן הנפש, כי טוב היה אילו החרדים השתלטו על המדינה הציונית וינהלו מדינה זו על פי תורה, ובנתיים מנסים הם להכניס איזה חוקים "דתיים" כלשהם בחוקי כנסת המינים.

באגרות קודש מהמהרש"ב מליובאוויטש סימן פ' כותב הוא וזה לשונו: מה שטוענים הציונים למה לא יעמדו היראים והחרדים בראש. **איך יעמדו היראים בראש תנועה המנגדת לכלליות אמונתינו בענין הגאולה האמיתית** עכל"ק ועיי"ש שמאריך.

כי באמת הרעיון הזה להחזיק מדינה על פי תורה הוא ההכחשה של כל מהות ותכלית התורה ועם ישראל, כי הלא כל תכליתו של עם ישראל בשמירת התורה ומצוותיה הוא להביא לתיקון העולם במלכות שדי בגילוי אלקותו ית' בכל הבריאה כולה.

ועיקר האמצעי שצריך לגלות זה, היא היציאה מן הגלות על ידי משיח צדקינו בכח הקדושה וגילוי האלקות ואותות וניסים נוראים ונפלאים לאין ערוך יותר מאשר ביציאת מצרים כנ"ל. ועל ידי כן דייקא יתוקנו גופותינו נפשותינו רוחותינו ונשמותינו, אנו בני אל חי, ובאמצעותינו ועימנו תתוקן כל הבריאה כולה מהעולמות העליונים ועד שפלי הברואים וגם אילנות ועשבים עפר ואבנים כולם יתוקנו להיות כלי מושלם לגילוי אור אחדותו ית' האמיתית שיאיר להם ביתר שאת וביתר עוז, למעלה מערך הגבלה ומדידה כלשהי. וכל זה דרך גאולת ישראל על ידי משיח אלקי יעקב דייקא, שהיא עיקר התכלית, ודרכה דייקא יתוקנו כל העולמות, ולתכלית זה צריכות להביא כל מצות התורה שאנו שומרים בגלותינו.

ולכן **תמצא שהתורה הק' מדברת תמיד על ירושת הארץ כעיקר השכר לשמירת מצות התורה הק' כראוי, כמו למען ירבו ימיכם וימי בניכם וגו', כי ירושת הארץ זוהי אכן תכלית קיום כל התורה כולה בגאולה שלימה ואמיתית ובביאת משיחנו, כי על ידי ירושת הארץ דייקא, באופן נפלא ומושלם כזה של הגאולה וביאת המשיח, תתוקן הבריאה כולה,** וזוהי תכלית עבודתינו בתורה ומצות. ותילי תילים של ביאורים יש בדבר בספרי גדולי ישראל צדיקי האמת, ואין כאן מקום להאריך.

אמנם אם בתכלית כל התורה כולה שהוא גילוי אלקותו ית' שעיקרו יתגלה על ידי ביאת המשיח והגאולה השלימה שעיקרה הוא יציאת עם ישראל מן הגלות מתחת יד האומות וירושת ארץ ישראל והחזרת המלוכה לעם ישראל, **אם בענין הזה שהוא תכלית ושורש הכל כנ"ל, נעשה לעצמינו תכלית אנושית ונצא מתחת שעבוד האומות בעצמינו, ניטל על ידי זה כל יסוד תכלית ומטרת כל קיום התורה הק' והנהגתו ית' את כל סדר השתלשלות העולמות, וניטל על ידי זה כל יסוד הבנין. מחמת שאיננו נותנים מקום לתכלית הכל שהיא הגאולה דייקא מתחת עול האומות באופנה וצורתה האמיתית על ידי הש"י דייקא,** שעל ידה דייקא עיקר תיקון העולם כולו במלכות שדי, וזוהי תכלית כל התורה כולה כנ"ל.

וע"כ **רעיון זה של מדינה טרם עת קץ על פי תורה, הוא תורה חדשה ואומללה ללא שום קשר לתורת אלהי ישראל שתכליתה היא תיקון עולם במלכות שדי. אלא שדומה לה בצורתה החיצונית ותו לא,** כמו שעבודת הכותים בזמנם היה לה דמיון חיצוני לשמירת התורה, אמנם ששרשה הוא ענין אחר לגמרי מתורת ה' רח"ל. (כמו שביארנו קצת בפרקים כג-כה עיי"ש).

ו**אין ספק**, שהציונות, דהיינו הרעיון לצאת מתחת עול האומות בזרוע בשר, הוא ביטול מהותו של עם ישראל ח"ו, היה לא תהיה. זוהי התנגדות מכוונת נגד כל הנקודה הפנימית שעליה עומדת כל קדושת ישראל.

המטרה **להפוך עם שכל מהותו הוא מהות בלתי טבעית וכל תקוותו היא לתיקון עולם במלכות שדי וגילוי הקדושה העליונה בעולם, לעם ככל העמים, עם צבא גשמי שמשגיח על בטחונו, ופיסת אדמה וקרקע שכל מהותו מצומצמת בה, היא התנגדות מכוונת מאוד לתכלית של** (ישעיה מ"ג כ"ו) **עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו.**

ו**לפי** זה **תבין ביתר שאת מדוע חייבת מדינה זו להתבטל לפני ביאת המשיח, ואת גודל הניאוץ והשמד שיש בעצם רעיון הציוני, של יציאה מן הגלות בהשתדלות אנושית רח"ל.**

פא

ו**לבאר** ענין זה בקנצי דמילין, הנה כתיב (שה"ש ג' ז') השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ. ופירשו חכמינו ז"ל בגמרא כתובות (קי"ו ע"ב, וכ"ה בגמדרש רבה שיר השירים פ"ג ועוד) שהקב"ה השביענו בזה בשבועה חמורה על ג' ענינים, והם: **א.** שלא נדחק את הקץ. וביאורו, שאין להקים שום מלכות וממשלה קודם העת אשר יגאלנו בוראנו על ידי מלך המשיח בב"א. **ב.** שלא נעלה בחומה. וביאורו, שלא נעלה עליה יזומה באוכלוסין מרובין או בתקיפות לארץ הקודש.

ג. שלא נמרוד באומות העולם, שום ענין של מרידה. זו היא תמצית העולה מדברי רבותינו הראשונים והאחרונים ז"ל בביאור ג' שבועות אלו.

ועונש **ההעברה על ג' שבועות אלו, הוא איום ונורא אשר לא מצינו דכוותיה בשום עבירה אחרת, כמו שאמרו חכז"ל שם בגמרא: בצבאות או באילות השדה. אמר רבי אלעזר אמר להם הקב"ה לישראל אם אתם מקיימין את השבועה מוטב ואם לאו אני מתיר את בשרכם** (לשון הפקר - רש"י) **כצבאות וכאילות השדה.** עכ"ל.

והנה עיין שם בגמרא כתובות הנ"ל (המובאת גם בשבת מ"ח ע"ב ובגיטין כ"ד ע"ב), דנחלקו רב יהודה ורבי זירא, אם השבועות חלות גם על היחיד וגם היחיד אסור לעלות לארץ ישראל, שזוהי דעת ר"י. או אינן חלות אלא על ציבור מישראל, שאסורין לעלות הרבה אנשים כאחד שזוהי דעת ר"ז. אך מכל מקום חזינן דלא נפלגו תרוויהו אלא בכך אם חלות השבועות על היחיד או לאו, אבל בציבור פשיטא לתרוויהו שחלות הן. ולית מאן דפליג בהך, והוא פשוט וברור לכל רבותינו הראשונים כשמלה ובמאמרי חכז"ל הרבה וגם בזוה"ק וכו' וכו', וכמובן שאין כאן בית כינוסא לכל הני מאמרי.

וענין השלש שבועות וחיובן על הציבור מובא בעוד מאמרי חכז"ל בהרבה מקומות וגם בזוה"ק, ותוקף איסורם הוא פשוט ומוחלט בדברי כל רבותינו הראשונים והאחרונים בלי יוצא מן הכלל, ואפשר היה ללקט מכך הרבה מאד אלא שאי אפשר להאריך כאן בזה.

ולדוגמא אחת מני רבים מאד מדברי רבותינו, נעתיק דברי המגילת אסתר על ספר המצות להרמב"ם (בחלק המצות שבסתם הרב לפי שיטת הרמב"ן, מצות וילפתא פותח) וז"ל: לפי שמצות ירושת הארץ וישיבתה לא נהגה רק בימי משה יהושע ודוד וכל זמן שלא גלו מארצם. אבל אחר שגלו מעל אדמתם, אין מצוה זו נוהגת לדורות **עד עת בא המשיח**. כי אדרבא נצטוינו לפי מה שאמרו בסוף כתובות (דף קי"א) שלא נמרוד באומות ללכת לכבוש את הארץ בחזקה, והוכיחו מפסוק השבעתי אתכם בנות ירושלים וגו' ודרשו בו שלא יעלו ישראל בחומה וכו', כי כיבוש הארץ היא מלחמת מצוה, זהו כאשר לא נהיה משועבדים לאומות וכו'. עכ"ל.

פב

והנה **מפורש יוצא בדברי רבותינו ז"ל, שהשבועות האלו חלות לא רק כשהוא נגד דעת אומות העולם, אלא גם כשהוא בהסכמת כל האומות. וזה שייך גם בהשבועה שלא ימרדו באומות, שאפילו אם כל האומות שבכל העולם מסכימים שימרדו ישראל בהאומה שהם יושבים ביניהם, אף על פי כן אסור להם למרוד בהם.**

וכן כתב הרמב"ן במאמר הגאולה (שער הרפואות), דעל כן כשעלו בני ישראל עם עזרא הסופר מן הגלות בבנין בית שני, והיה זה אז ברשיון כורש מלך פרס, וכמו שכתב בתחילת ספר עזרא: כה אמר כורש מלך פרס וגו' מי בכל עַמו יהי אלוקיו עִמו ויעל

לירושלים וגו'. ואף על פי כן לא עלו לארץ רק מבבל, **אבל היהודים שהיו מפוזרים בשאר הארצות לא רצו לעלות, מכיון שלא אבו לדחוק את הקץ,** כי היה ידוע להם שמה שהקב"ה הבטיח לפקוד את הגלות לאחר שבעים שנה נאמר רק על בבל, ולא על היהודים שבשאר המדינות, ע"כ תוכן דברי הרמב"ן ז"ל. הרי כתב בהדיא שאף על פי שהוא ברשות האומות גם כן אסור לעבור על השבועות.

וכן הוא גם כן מפורש בדברי הרב רבינו יהונתן אייבשיץ זיע"א בספרו אהבת יהונתן (פ' ופתחנן) וזה לשונו: דכנסת ישראל צווחה באלה ובשבועה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה, נגד קיבוץ ישראלי, **באם שהכל נועדו יחדיו לילך לירושלים וכל האומות מסכימים על זה, אפילו הכי צווחה שחלילה שתלך שמה.** כי הקץ סתום ואולי אין זה עתה הזמן האמיתי רק עת רצון לפי שעה, **והיום או מחר יחטאו ומוכרחים לגלות פעם שנית ח"ו, ואחרון קשה מן הראשון.** ולכך בקשה שלא ילכו עד שתחפץ, רוצה לומר עד שיגיע הזמן שימלא כל הארץ דעה. ועי"ש עוד בדבריו הקדושים (ומובאים לעיל פרק ט"ו עמוד מ"ב) עד שמסיים שם: **אלקיכם יבוא בעצמו ויגאלם,** עכ"ל.

וכן כתב ביפה קול על שה"ש (ממהר"ש יפה בעל מחבר פירוש יפה תואר על מדרש רבה) בפסוק השבעתי אתכם (שה"ש ב' ז') הנ"ל על שבועת שלא יעלו בחומה, וזה לשונו: **דהכא אפילו ברשות המלכיות קאמר, דכיון דה' פזרנו בכנפות הארץ אין לנו רשות להתקבץ ולהיות כחומה לעלות יחד לארץ ישראל עד שיקבצנו ה' על ידי משיח** וכו' עכ"ל, עיי"ש ראיותיו.

ויותר מזה כתב המהר"ל ז"ל (נצח ישראל פרק כ"ד), דלא רק אם האומות מסכימים אסור לעבור על השבועות, אלא אפילו אם האומות יכריחו אותם על כך ומייסרין אותם ביסורים משונים וקשים מאד ומסרקין את בשרם במסרקות ברזל, ואפילו אם ירצו להמית אותם, אף על פי כן אסור להם לעבור על אחד משלש שבועות אלו, ויהרג ואל יעבור, עד כאן תוכן דבריו ויעוי"ש.

והנה דברי רבינו המהר"ל הנ"ל נראים לכאורה קשים, שנתן על הג' שבועות דין יהרג ואל יעבור, שהרי רק על שלש עבירות החמורות עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים מחוייב למסור נפשו, או בשעת גזירת השמד שאז מחוייב למסור נפשו אפילו על דבר קל מדינא דעבודה זרה הנ"ל, אבל היכן מצינו שהעברה על שבועה יהיה דינה ביהרג ואל יעבור. והלא אדרבא, אמרינן בגמרא (מכות כ"ג ע"ב וכ"ד ע"א) בדיני שבועה שאם הוא אנוס אינו חייב, וכן איפסקא בשו"ע (יו"ד סי' רל"ב סעיפים י"ב ו"ד) ומכל שכן אם הוא אנוס בהריגה שאינו צריך למסור נפשו.

וגם צריך להבין מדוע הקפיד בורא העולם כל כך על עוון העברה על שבועה בעונש חמור כל כך של אני מתיר את בשרכם. שהוא חמור משאר הריגות רח"ל, שלא מצאנו כדוגמתו בכל התורה כולה. ואפילו על עוון עבודה זרה החמור מכל, לא מצינו בקרא כי

אם הבטחות של עונשים קשים ומרים מאד, ואפילו הריגות וגלות רח"ל, אבל לא שיותר בשרם לגמרי, מכל וכל.

פג

וביאור הדבר, **כי באמת כשנתבונן נראה שהאיסור לעבור על שלש דברים הללו, איננו רק מחמת דין השבועה וחומרתה, אלא בעיקר מחמת שההשתדלות באחד מג' דברים הללו הוא ענין המורה על כפירה גמורה בדברי התורה הק'** (וכאשר בעזה"י נבאר מיד), **ועל כן גם אם לא היה הקב"ה משביע אותנו על זה, היה גם כן בזה איסור חמור מחמת שיש בזה כפירה גמורה.** (והטעם, למה, אם כן, הוצרך הקב"ה להשביע אותנו על זה וליתן על זה גם דין שבועה יתבאר להלן אי"ה).

ונבאר דברינו, דהנה תורתינו הק' הודיעתנו בפירוש ובבירור גמור, כי באם שנחטא לפניו ית', אזי יגלנו הוא ית' מארצינו על פני כל הארץ וישעבד אותנו תחת מלכי אומות העולם וכו', כמו שאכן נתקיימו בנו לגמרי ובשלימות הבטחות פסוקי תוה"ק האלו. וגם הבטיחנו בוראנו ית', שכאשר נשוב בתשובה שלימה לפניו ית', ישוב הוא יתברך ויגאלנו מתחת יד האומות על ידי משיח צדקינו.

ודבר זה מפורש הוא בקרא (דברים ל ו-ח): והיה כי יבואו עליך כל הדברים האלה, הברכה והקללה, אשר נתתי לפניך והשבות אל לבבך בכל הגוים אשר הדיחך ה' אלקיך שמה. **ושבת עד ה' אלקיך ושמעת בקולו ככל אשר אנכי מצוך היום, אתה ובניך בכל לבבך ובכל נפשך. ושב ה' אלקיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך ה' אלקיך שמה.** אם יהיה נדחך בקצה השמים, משם יקבצך ה' אלקיך ומשם יקחך, והביאך ה' אלקיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה וגו'.

וכן מבואר באריכות במאות רבות של פסוקי הנביאים במקומות רבים, שכך הוא סדר הגאולה, ולא זולת.

ואם כן, בהדיא מבואר סדר הגאולה היאך הוא צריך להיות, אשר לא יתכן כי יצאו ישראל מתחת שעבוד יד האומות אם לא שהוא ית' יוציאם על ידי מלך המשיח. וגם מבואר שלא יתכן כי הוא ית' יוציאם ויגאלם, אם לא שיעשו תשובה לפני כן. וענין זה נכפל פעמים רבות בדברי התורה והנביאים ובמאמרי חכז"ל במקומות הרבה.

ודבר זה פשוט הוא לחכז"ל בלי שום ספק. שכן מצינו בגמרא (מכות דף ג ע"ד ע"ב) דפליגו רבי יוחנן ושמואל, דלשמואל אין בין עולם הזה לימות המשיח אלא שעבוד מלכויות בלבד, דהיינו שבימות המשיח יתבטל רק שעבוד מלכיות מבני ישראל. ושאר הענינים הנפלאים של שינוי טבעיות העולם כולו המפורשים בפסוקים יהיו רק לעתיד לבא. וכן הוא מימרא דשמואל בגמרא שבת (ס"ג ע"ב) ובסנהדרין (נ"ב ע"ב). אבל בני פלוגתיה דשמואל

בכל הני מקומות פליגי עליה, ואמרי שכל דברים הפלאיים לשינוי טבע העולם בקביעות המפורשים בנבואה יתקיימו כבר בימות המשיח, מה שאין כן לעתיד לבא עין לא ראתה אלקים זולתך. **ומכל מקום חזינן שדבר זה פשוט לכו"ע,** בין לשמואל ובין לכל הני בני פלוגתיה, **אשר כל זמן שלא בא משיח לא יצאו מתחת שעבוד מלכויות.**

וכן פשיטא הוא לרמב"ם בפירוש המשניות (נמס' סנהדרין פ' חלק) וז"ל: **אמנם ימות המשיח הוא הזמן שתשוב המלכות לישראל ויחזרו לארץ ישראל וכו',** עיי"ש שהאריך הרבה בטובות שיהיו בביאת המשיח וכו', ואח"כ כתב: **התועלת הגדול אשר תהיה באותם הימים הוא שננוח משעבוד מלכויות שהוא מונע אותנו מעשיית המצוות כולם** וכו' עיי"ש. וכן משמע בדבריו בהלכות מלכים (רים פרק יא). **הרי שרק בגאולה שלימה אחרי ביאת המשיח ועשיית התשובה השלימה, אפשר יהיה לנוח משעבוד מלכיות ולא לפני כן.**

פד

אבל באמת לית דין צריך בושש, כי דבר זה היה תמיד מן המפורסמות ביותר לכל יהודי בן דת, אשר רק מלך המשיח יגאלנו מן הגלות המרה הזאת, ורק אחר שנעשה תשובה. וגם הרמב"ם פסק כן בהלכות תשובה (פ"ז הל' ה') וז"ל: **ואין ישראל נגאלין אלא בתשובה.** וכבר הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד הם נגאלין, שנאמר (דברים ל' ג') והיה כי יבואו עליך כל הדברים וגו' ושבת עד ה' אלקיך, ושב ה' אלקיך את וגו'. עכ"ל.

(**ואין** להקשות מהא דאיתא בגמרא סנהדרין (ל"ז ע"ב) פלוגתא דרבי אליעזר ור' יהושע, דדעת ר' אליעזר היא שאם ישראל עושין תשובה נגאלין ואם לאו אין נגאלין, ובדעת ר' יהושע יש שתי גרסאות, לפי גירסא א' סובר ר' יהושע שאם אין ישראל עושין תשובה מעמיד עליהם הקב"ה מלך קשה כהמן ובעל כרחן של ישראל עושין תשובה, וגירסא שניה בדעת ר' יהושע שאפילו בלא תשובה נגאלין, שדיו לאבל שיעמוד באבלו עיי"ש. ואם כך נראה כאילו שתנאי קדימת התשובה לגאולה אינו דבר ברור לכולי עלמא ותלוי במחלוקת.

אבל באמת אינו כן, חדא משום דחזינן שכן פסק הרמב"ם כמו שהבאנו לעיל. והנה בדרך כלל אין הרמב"ם בספר היד מכריע במחלוקת החכמים הקשורה לאגדתות. והמהרי"ק (שורש קס"ה) כתב דכל כללי הש"ס בקביעת ההלכה, אינן אלא על דינים הנוהגין בזמן הזה, ולא על דינים שאינם נוהגים אלא בזמן הבית, ועיי"ש בדבריו שהסביר מדוע, וביד מלאכי הביא עוד מכמה ראשונים שכתבו כן, וביותר שבענינים הקשורים לגאולה כתב הרמב"ם בהל' מלכים (פרק י"ב הל' ד') אחר שכתב שם שיש בזה כמה מחלוקות החכמים וכו', כתב שם וז"ל: **בכל אלו הדברים וכיוצא בהם לא ידע אדם איך שיהיו עד שיהיו** עכ"ל ועיי"ש שהאריך. ובפי' המשניות בפרק חלק, גבי פלוגתא דעשרת השבטים אינם עתידים לחזור, כתב שם וז"ל: כבר זכרתי לך פעמים רבות, **שכל מחלוקת שיהיה בין החכמים, שאינו בא לידי מעשה, אלא הוא אמונת דבר בלבד, אין צד לפסוק הלכה כאחד מהם,** עכ"ל. ועיין בישמח משה (פרשת

תשא דף קפ"ז ע"ד) שמבאר דכל כללי הלכות אינן אלא בדינין הנוגעים בינינו אבל לא בדיני שמים, ואם כן מדוע יפסוק הרמב"ם פה כרבי אליעזר.

ועוד שגם אם כבר יפסוק הרמב"ם במחלוקת החכמים הנוגעת לאגדתא ולעניני ביאת המשיח, למה ליה לפסוק כר' אליעזר ולא כר' יהושע שבדרך כלל הלכה כוותיה לגבי רבי אליעזר.

ועוד שגם מפרשי ומשיגי הרמב"ם לא עוררו ולא כלום על הלכה זו ולא הקשו כמו ששאלנו, וגם לא הזכירו כלל שהרמב"ם הכריע כאן באיזה פלוגתא, ולא עוד אלא שהראב"ד עצמו פוסק כנ"ל כמילתא דפשיטא בפירושו למשניות דעדיות (פ"ח מ"ז). ויעו"ש מה שכתב בענין זה.

והעיקר שהכסף משנה על הלכה זו אינו מביא כלל, כדרכו, את מקור הלכה זו ברמב"ם בגמרא סנהדרין הנ"ל, ומפלוגתא דר' אליעזר ור' יהושע הנ"ל. אף על פי שרק שם, בש"ס דילן, נמצא לשון זה של אין ישראל נגאלים אלא בתשובה. ובמקום זה מביא על כך גמרא מסכתא יומא (דף פ"ו ע"ג) שאמרו גדולה תשובה שמקרבת (נוסח אחר: **שמביאה)** את הגאולה, וצריכים להבין מה ראה על ככה והלא דבר הוא.

ועיקר העיקרים שהכל תלוי בו שצריכים להבין האיך אפשר שיאמר ר' יהושע היפך ממה מפורש בקרא בפרשת נצבים כנ"ל, אשר הסדר שם הוא דוקא בזה האופן אשר קודם ושבת עד ה' אלקיך וגו', ורק אח"כ ושב ה' אלקיך וקיבצך וגו'. ואם כן איך יאמר ר' יהושע שנגאלים מכל מקום

אבל האמת פשוט הוא למבין אשר לא נחלקו ר' אליעזר ור' יהושע בזה שאי אפשר לגאולה בלא תשובה, ומחלוקתם הוא רק על ביאת והתגלות משיח צדקינו בלבד, אשר לר' אליעזר אפילו התגלות משיח בלבד לא תתכן אלא לאחר שנשוב בתשובה שלימה. ולכן אפילו אם ח"ו יתארך הגלות עד קץ האחרון שלא יכול להתמהמה יותר, אזי מקודם ישיבנו הקב"ה בתשובה על ידי כח ממרום או על ידי אליהו (כמובא בפי' הראב"ד למס' עדיות הנ"ל), ורק אח"כ יתגלה ויבא משיח צדקינו ויגאלנו.

אבל לר' יהושע אפשר ביאת המשיח גם אם לא נעשה תשובה מקודם, ומשיח בעצמו יחזירנו בתשובה שלימה אחר שיבוא, ואז, אחר שנשוב בתשובה שלימה יגאלנו ויוציאנו מן הגלות המר הזה ויעלנו לארצינו ויבנה לנו בית המקדש וכו'. או לפי גירסא ראשונה אשר הקב"ה מעמיד מלך קשה כהמן ח"ו וכו'.

אבל בדבר הזה אין חולק, אשר לצאת מתחת עול האומות ולהתקבץ לארצינו והחזרת המלוכה, אפילו על ידי משיח צדקינו, זה לא יהיה אלא אחר שיעשו ישראל תשובה. ולכן הרמב"ם ז"ל במה שכתב אין ישראל נגאלין אלא בתשובה, אינו פוסק ואינו נוגע כלל במחלוקת ר' אליעזר ור' יהושע הנ"ל, רק תפס הלשון של ר' אליעזר מצד חשיבותה, אבל כוונתו היא רק שגם משיח לא יוכל לגאול את ישראל עד שיעשו תשובה, ובה אין שום פלוגתא, ובפלוגתת ר' אליעזר ור' יהושע אם משיח יוכל לבוא ללא תשובה או לאו, בזה לא נגע הרמב"ם כלל מחמת כל הני טעמים שהבאנו מקודם, שאין דרכו לפסוק במחלוקת האגדתות וכו'.

ובזה יתורצו כל השאלות ששאלנו אחת לאחת, ויובן מדוע הכסף משנה לא הביא מקור להלכה זו בגמרא סנהדרין הנ"ל כי אין שם מקומה, ודי בזה. ועוד הרבה יש לבאר בזה על פי הקדמות אמיתיות אבל אין כאן מקומם).

פה

היוצא לנו מכל הנ"ל, כי גם אם לא היה הקב"ה משביע אותנו בשלש שבועות הנ"ל, מי שמשתדל לצאת מתחת ידי שעבוד האומות, ולהקים מלכות וממשלה עבור עם ישראל טרם ביאת המשיח, מראה בעצמו שאינו מאמין רח"ל בדברי השי"ת המפורשים בתוה"ק, אשר לא יתכן לצאת מתחת יד האומות אלא אחרי תשובה אמיתית, ודוקא על ידי הקב"ה ובביאת המשיח. וכתב רבינו החתם סופר בתשובותיו (מנ"ק יו"ד סי' שנ"ו) **אשר הכופר בדברי התוה"ק אפילו רק בענין אחד, נקרא כופר בעיקר.** וכמבואר בגמרא בפרק הנחנקין וברמב"ם הל' תשובה (פ"ג הלכה ח'), והאומר אפילו פסוק אחד או אות אחד אינו מן השמים כופר בעיקר העיקרים.

וכל יסוד האמונה בביאת המשיח, הוא רק מחמת שהוא דבר המפורש בתורה, וכמו שכתב הרמב"ם (הל' מלכים פרק י"א הל' ג') דזהו הטעם שמי שאינו מאמין בביאת המשיח נקרא כופר, מחמת שהוא כופר בתורה ובנביאים שמבטיחים אותנו על ביאת המשיח. ועיין בדברי החתם סופר בתשובה הנ"ל שכתב וזה לשונו: כיון שעיקר יסוד הכל להאמין בתורה ובנביאים, ושם נאמר גאולתינו האחרונה בפרשת נצבים ובפרשת האזינו וכו', והרבה מזה בדברי נביאים, אם כן מי שמפקפק על הגאולה הלז הרי כופר בעיקר האמנת התורה והנביאים. עכ"ל.

ובתורה ובנביאים הרי מבואר בהדיא שאי אפשר בשום אופן לצאת מן הגלות בלא תשובה ובלא גאולה ניסית מאת הש"י דייקא שנאמר (דברים ל' ג'-ג') **ושבת עד ה' אלקיך ושב ה' אלקיך את שבותך וקבצך, אם כן מי שמפקפק על סדר הגאולה הלז הרי כופר בעיקר האמנת התורה והנביאים.**

וזהו העיקר הגדול, שהתורה לא אמרה שרק אסור בלבד לצאת מתחת שלטון העמים ולהקים שלטון או מדינה לעלות בחומה, או למרוד באומות העולם לפני שהקב"ה בכבודו ובעצמו יוציאנו משם באופן נסי ועל ידי משיח צדקינו דוקא. **אלא התורה אמרה שענין כזה הוא בלתי אפשרי ולעולם לא יִצָּלַח לעשות כן לפני עת קץ. ולכן מי שחושב שאפשר לצאת מתחת שעבוד האומות ולהקים מלכות וממשלה לבני ישראל עוד לפני ביאת המשיח, נמצא שהוא כופר בדברי התוה"ק בסדר הגלות והגאולה.** והרי הוא כופר בעיקר, וכמו מי שאינו מאמין כלל ביסוד האמונה הראשון שהבורא ב"ה בורא ומנהיג לכל הברואים והוא לבדו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, ובדברי התוה"ק שמבטיחנו שרק באופן הנ"ל יגאל בורא כל עולמים את בני ישראל מגלותם.

וכמפורש בדברי הרמב"ם בהלכות יסוה"ת ובהלכות תשובה (ג' ח') ובפי' המשניות פ' חלק
שאין שום הבדל באיזה אחד מן העיקרים יכפור האדם, בין אם כופר בעיקר האמונה הראשון או האחרון כופר בעיקר יקרא וכן דינו להלכה ולמעשה. וכן מובא ונפסק בכל הפוסקים.

פו

והנה העובר עבירה בסתר רח"ל מחמת התגברות התאוה, בודאי שאף על פי שיענש על
כך ללא ספק ועבירה בידו וכו', אבל לא נקרא עליו שם כופר ולא שם כפירה על פעולתו. מחמת שאין בפעולתו הכחשת התורה והאמונה, מחמת שתוה"ק איננה אומרת שבלתי אפשרי לעשות עבירה, אלא רק שאסור לעשות עבירה, והעושיה עוונו ישא. וע"כ העובר עבירה בסתר אינו מראה שאינו מאמין בדברי תוה"ק, מחמת שאפילו שמאמין שיענש כדברי התורה אבל חפץ לעת עתה בטעם העבירה, ומה שיהיה אח"כ יהיה. הגם שבודאי אין אמונתו מבוררת וזכה, אבל אינו נקרא עדיין כופר וכנ"ל רק פושע ישראל.

מה שאין כן **אם מנסה לעשות דבר, שהתורה אפילו לא אסרה אותו אלא רק אמרה שהוא בלתי אפשרי ולעולם לא יצלח, אזי הוא כופר גמור**. ולדוגמא שבכמה מקומות הבטיחה הנבואה שעיר בבל תהרס ולא תבנה עולמית (ישעי' י"ג ט-כ"ג, ירמיהו נ"ל) ואכן כן היה שהעיר בבל חרבה ולא נבנתה עד היום הזה, (הכונה לעיר בבל הקדמונית דייקא, ולא לכל תחום מדינת בבל, ובבל שגרו בה התנאים היתה פחות או יותר תחום שלטון בבל של נבוכדנצר אבל לא זו היא היא עיר בבל, כלל שנחרבה ושוב לא נבנתה ולא תבנה עולמית, ומקומה ידוע, ועומדת עד היום בשממונה) ואם ידע אדם מנבואות אלו ואף על פי כן ינסה לבנות את עיר בבל, בודאי שהוא כופר גמור מחמת שהנבואה אמרה שהוא בלתי אפשרי ואין נפקא מינה אם אסור או לא, העושה כן אינו נקרא אנוס על פי יצרו אלא כופר גמור.

או אם ינסה אדם להחריב את כותל המערבי ח"ו, שנשבע הקב"ה שלא יחרב לעולם עד
שיחדשו הקב"ה, כדאיתא במדרש (פסק"ר פר' ג' אות ט' [כ"ו] עפ"פ הנה זה עומד אחר כתלנו). ואם ידע אדם מנבואה זו וינסה בכל זאת להחריב את כותל המערבי, הרי לא רק שעשה איסור חמור, אלא מכיון שניסה לעשות פעולה שמובטח הוא מדברי הפסוקים וביאוריהם בתורה שבעל פה שהיא בלתי אפשרית בשום אופן בחלק המציאות, לכן אדם זה בראש ובראשונה הוא כופר גמור, ורק אח"כ הוא גם בעל עבירה.

וכמו כן הפעולה של לקיחת מלכות טרם בוא הזמן, אשר לא רק שהתורה אסרתו באיסור חמור, אלא בראש ובראשונה, הבטיחה שהוא בלתי אפשרי ולא יצלח בשום אופן, מלבד שהוא אסור גם כן. ולכן המנסה לקחת מלכות לעם ישראל טרם עת קץ, מראה בזה שהוא כופר גמור בדברי התוה"ק.

ומי שעושה במזיד פעולה המורה על כפירה בדברי התורה דינו ככופר גמור שמורידין
ולא מעלין. וכמו שכתב בתשובות הרשב"א (תשו' ת"ז נשם הרמב"ם נספר המורה) לענין כל

עבירות שבתורה אם עושה זאת באופן שמורה על כפירה, שדינו ככופר אף על פי שלא עבר אלא על עבירה פרטית, וזה לשונו: אפילו אכל אדם מישראל בשר וחלב, או לבש שעטנז, או הקיף פאת הראש, מפני דעת שיתבאר ממנו שאינו מאמין שזאת התורה אמת, וכו' את ה' הוא מגדף ויהרג מיתת כפירה לא מיתת עונש, עכ"ל. וכן פסק הרמב"ם (הל' יסוה"ת ומ"צ הנפש פ"ד ה"י) **והשו"ע** (או"ח סי' תכ"ה סעי' ה') בעובר עבירות להכעיס, (שהוא גם כן פעולה המורה על כפירה, וכנ"ל בתשו' הרשב"א) שנקרא אפיקורוס ומורידין ולא מעלין.

ולכן **כל פעולה של העברה על הג' שבועות היא הודאה גמורה בכפירה כאילו אפשר לעבור על גזירתו של הקב"ה שאמר לנו בתוה"ק בדוכתי טובא כי המציאות היא שלא תהיה אפשרות לצאת מתחת שעבוד האומות ולהקים מלכות וממשלה עבור עם ישראל עד עת קץ, וע"כ כפירה גמורה היא זו.**

פז

והנה אפילו מי שבלבו מאמין בכל יסודי הדת ועיקרי האמונה ובכל דברי התוה"ק, רק שעושה פעולה שמשתמע ממנה כאילו אינו מאמין באחד מעיקרי האמונה או בדיבור אחד מדברי התורה, הרי זו פעולה של כפירה. ואפילו אם אונסין אותו לעשות פעולה כזו מחוייב למסור נפשו שלא לעשותה. וכמו שכתב הרמב"ם בספר המצוות (מלוה ט') במצות עשה של קידוש השם ומסירת נפש על האמונה, וזה לשונו: אשר אנחנו מצווים לפרסם האמונה הזאת האמיתית וכו', ואף על פי שבא עלינו מכריח לבקש ממנו לכפותינו שלא נשמע אליו, **אבל נמסור עצמינו למיתה, ולא נתעהו לחשוב שכפרנו אף על פי שלבותינו מאמינים בו יתעלה.**

וכן הדין מפורש לגבי עבודה זרה בשו"ע יו"ד (סי' קנ"ז סעיף ג') שאסור לומר על עצמו גוי אני או כומר אני כדי שלא יכירו שהוא יהודי ויהרגוהו, כי בזה מראה שמודה הוא בעבודה זרה. ואף על פי שבלבו מאמין הוא, אף על פי כן הוא ביהרג ואל יעבור. וק"ו בכפירה שהיא יותר חמורה מעבודה זרה, כידוע ופשוט מדברי הפוסקים.

ועל כן יש אופנים שמחוייב למסור נפשו על כל עבירה שבתורה (אפילו שלא בשעת גזירת השמד) אם הוא באופן המורה על כפירה בדברי התורה (ועיין בנימוסי הל' יסוה"ת פ"ה ח'-ג').

וכדאיתא בתשובת הרדב"ז (ח"ד סי' ציג"ג) וז"ל: וגדולה מזו אני אומר, שאם אונסין אותו לעבור על אחת מכל מצוות התורה, באמרם שאין תורת משה אמת וכו', שחייב למסור את נפשו עליה אפילו שלא בשעת הגזירה, עכ"ל. ומביא כן גם בשם הריטב"א, עיי"ש. (ואמנם שזהו בעצמו שאונסין אותו לעבור וכו' באמרם שאין התורה אמת, הוא גדר של שעת השמד רק שאינה שעת השמד כללית לכל הצבור אלא לו בלבד).

ולכן **אפילו ללא שום אמונה שהדבר אפשרי** (היפך הבטחת התוה"ק), **אפילו למראית עין בלבד, אסור לעשות שום פעולה של העברה על הג' שבועות שדינה ביהרג ואל יעבור ממש כנ"ל.**

ועכשיו מובנים היטב דברי רבינו המהר"ל שהבאנו לעיל (ודבר זה מובא בדברי הרבה מרבותינו וגדולי ישראל זי"ע), שאפילו אם אונסין אותם ביסורים קשים וירצו להמית אותם אסור להם לעבור על הג' שבועות, שאין זה מדין העברה על שבועה שאיננה ביהרג ואל יעבור, אלא מדין פעולה המורה על כפירה. וכמו שנתבאר שלעבור על הג' שבועות היא פעולה המורה על כפירה בדברי התוה"ק, **ועל כן אפילו כשבאמת מאמינים בכל דברי תוה"ק ואינם כופרים בה ח"ו, אף על פי כן מחוייבין למסור נפשם שלא לעשות הפעולה של העברה על השבועות ואפילו באונס.** וכמבואר לעיל בשם הרמב"ם שכן הוא הדין בפעולה המורה בחיצוניות על כפירה, וכן נפסק בשו"ע כנ"ל.

פח

וזה שענין העברה על השבועות הוא ענין של כפירה בדברי התורה, היה פשוט גם לכל הגאונים האחרונים.

ונעתיק לדוגמא מתשובות הריב"א*(סלק פו"פ-יו"ד סי' פ) וז"ל: ואנחנו וכל אחינו בני ישראל מאמינים בני מאמינים בה' ובתורת משה עבדו שבכתב ושבעל פה נאמין באמונה שלימה בביאת המשיח, כחזון נביאי ה'. וכמפורש בדברי הרמב"ם ז"ל כי הוא אחד מיסודי אמונתנו הקדושה וכו'. וגם נאמין באמונה שלימה במה שאמרו חכז"ל (כתובות קי"פ

---

* הקטע הזה, אינו מבעל המחבר בעצמו, אלא הוא מכתב שנשלח לכל גדולי הדור ההוא [המכתב נשלח לרבינו הכתב סופר, רבינו יהודה אסאד, הייטב לב, המהר"ם שיק ועוד] מאת גאוני אמסטערדאם ובראשם הרה"ג ר' צבי הערש לעהרן ז"ל, שהיה ראש קהילת היראים באמסטערדאם ונשיא כולל רבי מאיר בעל הנס ולחם במסי"נ נגד מחבלי כרם ה' צבאות שהתפשטו אז בארצו ובארץ אשכנז. והחתם סופר כותב לו בתשובותיו (מ"ה סו"מ סי' ע') הרבני הנגיד המפורסם **צדיק ונשגב** וכו'. והגאון וצדיק ר' יהודה אסאד זצ"ל כותב עליו בתשובותיו (שו"ת יהודה יעלה מ"פ סו"פ סי' ה') ובריך רחמנא מהקים מלכין דשדר לן רב חינא וחיסדא דומה למלאך ד' צבאות הוא נשיא הארץ עטרת תפארת בני עמינו נגיד ומצוה מקודש מקודש החסיד ורב בתורה ויראה המפורסם כבוד שמו מוה' צבי הירשל לעהרן הי"ו בטובי אמשטרדם ואחוזת מרעהו שלש ריעים אהובים כסא ושלחן של ארבעה רגלים בל ימוט לעולמים. כי מאז נודע לנו למשגב מהותם וטבעם להטיב ולהשפיע שפע רצון טוב בעין טוב. כאשר שמענו ונדעם מפי רבותינו הקדושים אשר בארץ החיים המה קדש ישראל לה' אשר שלחו מתם מכתב פתוחי חותם קודש לה'. מצדקת פזרונם ומן השמים הסכימו למעשיו מקובלים מאז ומלפנים בלי משוא פנים. וככרם אז כרם יפה ביתר שאת ויתר עז גם עתה וגם לעתיד **מבקשים אנחנו את פני הרב הצדיק יסוד עולם מוה' צבי הירש לעהרין נ"י להיות רועה נאמן לשה נדחה צאן קדשים כאשר עד הנה באמונה הוא עושה כל מעשיהו רד עם אל ועם קדושים נאמן** יהי חן ה' עמו ויעל. עכ"ל.

ע"ח) אחת מן השבועות שהשביע הקב"ה את ישראל שלא ימרדו באומות העולם. **ואין אנחנו רשאים לעשות שום פעולה לבוא אל המנוחה ואל הנחלה, גם אם יהיה לנו כפלים כיוצאי מצרים שלופי חרב מלומדי מלחמה אין אנחנו רשאים לעלות ולכבוש ארץ ישראל.** כי אם נשמור ונצפה עד שיחפוץ הקב"ה לגאלינו ולהביאנו לנחלת אבותינו, ויראו כל העמים כי ה' צבאות גואלנו וכו'. **ולא נתערב עם שונים ולא עם פריצי בני עמנו המחבלים כרם ה' צבאות.** עכ"ל.

וגדולי הדור חיזקו תשובה זו, וכן הרב ריב"א שם הסכים עליה וחיזק אותה, בתוך התשובה שהשיב שם, וז"ל: יחיל ודומם לתשועת ה' שישיב את שבותנו וכו', **אבל אלו הכופרים גם בזה, ואומרים שכבר באנו אל המנוחה ואל הנחלה כאשר נשיג חנינה וחסד מאת מלכי ארץ** וכו' ובזה **המה כופרים ומכזבים לנביאי אומתנו ממשה רבינו ע"ה עד מלאכי, והמה כאומרים שאין תורה מן השמים, לא יאבה ה' סלוח להם.** ועוד באחת יחטיאו וירשיעו בכפרם בתורה שבעל פה **והרי הן מינין ואפיקורסין,** עכ"ל. [עם שבתיבות אלו כוון על אנשי הרעפארם, אמנם אלו ואלו כופרים בתורת משה, שכתיב בה (דברים ל' ה') והביאך ה' אלהיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך, ואלו ואלו אומרים שלא יביא ה' אותם אל אדמת אבותם. אלא שאלו אומרים שישארו בחו"ל ואלו אומרים שיבואו בעצמם, ופשוט].

והגאון ר' אפרים שלמה זלמן ויינגוט זצ"ל אב"ד ליפנא, חיבר על ענין זה ספר מיוחד הנקרא **אורה לציון.** (ונדפס בווארשא שנת תרס"ב. ובמכתבו משנת תרס"א (המדפס נספר דעת הרבנים, ווארשא תרס"ג, עמוד ע"ח) כתב שם: ולתכלית זה הנני עורך מערכה לסדר קונטרס מיוחד, להביא את הציונות במשפט, לנתחה לנתחים, ועל כל אבר מאבריה אשיב ידי בעזה"י להראות כי טומאתה בה. אבטח בה' כי שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר וכו' עכ"ל).

וזה לשונו שם בספר הנ"ל: עצם רעיון הציונות הוא כפירה להבטחת התוה"ק בפרשת נצבים כי אין ישראל נגאלין אלא על ידי הקב"ה בעצמו, ואלא בתשובה. **ועל כן כל פעולה של יציאה מתחת יד האומות והקמת חירות מדינית היא פעולה של כפירה נוראה, ויש לה דין של יהרג ואל יעבור,** עכ"ל. ועיי"ש עוד בדבריו שנאמרו להלכה ולמעשה.

(ובמכתבו להרה"ג הצדיק אב"ד ווייצטען בעל מעשי למלך בשנת תרס"ד כתב בתוך דבריו: **הצר הצורר את התוה"ק הנתנה לנו בהר סיני, הציונית הארורה מוסבת שם מזרחית,** עכ"ל).

וכן הוא תמצא בעוד אין מספר מקומות, למעיין בדברי אחרוני וגדולי וצדיקי הדור האחרון, הן בספריהם והן בספרים וקונטרסים שונים שליקטו דבריהם אל מקום אחד. אלא שאין כאן מקומם.

ומכל מקום תראה שכל העברה על השבועות אסורה גם למראית עין בלבד ביהרג ואל יעבור, ככל פעולה המורה על כפירה. כמבואר בפרק הקודם.

פט

והנה חוץ מזה, יש בזה עוד טעם לכך שהפעולות של העברה על השבועות הן נגד האמונה בהשי"ת. כי באמת הוא אחד מי"ג עיקרי האמונה לדעת שרק הוא לבדו יתברך שמו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, ושאין האדם יכול לעשות שום דבר מעצמו.

וכמו שכתב הרמב"ן בפירושו על התורה (נספח פרשת נח) וזה לשונו: שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ברבים בין ביחיד, עכ"ל.

רק אף על פי כן רצון השי"ת הוא, להנהיג את העולם באופן כזה שהאדם יעשה פעולות של השתדלות להשיג מה שהוא צריך, ולא ישב בטל מלעשות, והקב"ה ישלח לו בהשגחתו כרצונו שישרה הברכה בתוך מעשה ידיו, וכמו שאמר הכתוב (דברים י"ד כ"ט) למען יברכך ה' אלקיך בכל מעשה ידך אשר תעשה. וחייב האדם להאמין שכל מה שהוא משיג בהשתדלותו הוא באמת נס מהשי"ת (וכמו שכתב הרמב"ן) רק שהוא מלובש בתוך הטבע, ונקרא נס נסתר.

מה שאין כן בכל הדברים הקשורים לענייני הגאולה והיציאה מן הגלות בכל פרט ופרט מהם, שבהם כתב לנו השי"ת בתורתו הקדושה שהוא לבדו יעשה הכל כאשר יגיע זמן הגאולה, בלי שום השתדלות של איזה שהן פעולות מצידינו. ואדרבה הקב"ה השביע אותנו שאנחנו לא נעשה מעצמינו שום פעולה גשמית להשתחרר מעול האומות להקים לעצמינו מלכות או ממשלה, או לחזור באוכלוסין מרובים לארצינו.

וכלשון המדרש (שמות"ר פ"ג ז') עה"פ השבעתי אתכם וגו' אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ, שמאריך שם המדרש בענייני הג' שבועות, ומסיים בסופו: **מהו עד שתחפץ, מלכות של מעלן** (מעלה)**, לכשתחפוץ מדת הדין מאליה אני הוא מביאה בקולי קולות ולא אתעכב, לכך נאמר עד שתחפץ**, עכ"ל.

וההשתדלות שלנו בענין הגאולה משעבוד המלכויות וכדומה, היא אך ורק להתפלל אל הקב"ה בתפילות ותחנונים שימהר לגאלינו, ולעסוק בתשובה ומעשים טובים שהם מקרבין את הגאולה, וכמו שאמר הכתוב ושבת עד ה' אלקיך ושמעת בקולו וגו' ושב ה' אלקיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים וגו'.

(ומה שאומר רש"י ז"ל בגמרא כתובות (דף קי"ב ע"ב) שאסור להרבות בתחנונים על הגאולה יותר מדאי, עיין בויוא"מ (מסכת יומא ג' שבועות סי' כ"ח ועי"ט) שעיקר פירושו הוא תפלה באמצעים מיוחדים מאד כמו השבעות שמות הקודש וכדומה, אבל לתפלות פשוטות ותחנונים כל המרבה הרי זה משובח, ועיי"ש עוד מספר דרכים שמסביר הוא את דברי רש"י ז"ל האלו. אבל להלכה ולמעשה בודאי חיוב גמור הוא להרבות בתפלות ותחנונים על הגאולה שלימה ככל האפשר).

על כן מי שעושה איזו שהיא פעולה של השתדלות גשמית ואפילו רק בפרט אחד של היציאה והגאולה מתחת שעבוד האומות או להקים ממשלה ומלכות כל שהיא עבור עם ישראל, או להעלות ולהחזיר את עם ישראל באוכלוסין מרובין לארץ ישראל, הרי זה נגד האמונה בהשי"ת וכאילו הוא אינו סומך ח"ו על הקב"ה, ואינו מאמין שרק הקב"ה הוא לבדו עושה הכל שהרי הקב"ה אסר לנו כל השתדלות גשמית בזה, ואדרבא הבטיחנו הקב"ה שכל השתדלות בזה לא תצלח בשום אופן ותסתיים סוף כל סוף בפורענות נוראה רח"ל.

וכתב רבם של ישראל המהר"ל ז"ל (ספר נצח הגוים, נצח השביעי) וזה לשונו: ואדרבא הזהירו אותנו חכמים לקבל עלינו מלכות וממשלת האומות, אחר שגזר השי"ת שנהיה תחת רשותם, ראוי עלינו לקבל ממשלתם ושלא לבטל הגזירה. ובפרק בתרא דכתובות (קיא ע"ב) אמרינן השבעתי אתכם בנות ירושלים (שה"ש ג' ה'), שלש שבועות האלו למה, אמר ר' יוסי בר חנינא אחת שלא יעלו ישראל בחומה לארץ, ואחת שהשביע הקב"ה את ישראל שלא ימרדו באומות וכו'. אמר ר' אלעזר אמר להם הקב"ה אם מקיימים אתם השבועה מוטב, ואם לאו אני מתיר את בשרכם כצבאות וכאילות השדה, ע"כ. הרי גודל האזהרה שלא ימרדו במלכות אומות העולם עד שיהיה ח"ו בשרם הפקר כצבאות וכאילות השדה. **ואין ספק כי טעם דבר זה שאחר שהנה גזירת ה' יתברך שיהיו ישראל תחת האומות, לא יבטלו גזירת ה' יתברך בכח, שיהיה זה נגד הגזירה,** כי אם שיתפללו על מלכות של ישראל שתחזור, כמו שתקנו בברכה את צמח דוד וברכת ולירושלים עירך וכו'. עכל"ק. ותראה מדבריו שהוא כמו שאמרנו.

וכתב הר"ר שמשון בן ר' רפאל הירש ע"ה בפירושו על התורה (דברים ח' י') וז"ל (בתרגום מלשון אשכנז): מרד בר כוכבא נתגלה כטעות רבת פורענות, והיה צורך להזהיר את בית ישראל בכל הדורות שלא יחזרו על הנסיון הזה, כי **לא בכוחם ובעוצם ידם יחזירו את עטרת ישראל ליושנה. לא, חובה עליהם למסור את עתיד האומה להנהגת השי"ת לבדו.** משום כך כאשר הוקל לאומה אחרי תבוסתה ונתנה לה רשות לקבור את מאות אלפי חללי ביתר, ובכך ראתה את תחילת הרווחה, התקינו חכמי יבנה את ברכת הטוב והמטיב שהיא ברכה רביעית של ברכת המזון. **ברכה זו קובעת לנצח את מפלתה בדברי תודה, כדי שנלמד לקח לדורות עולם, שנסיר את דעתנו מעזרת בשר ודם ונשליך את יהבנו על השי"ת לבדו.** הוא הטיב, הוא מטיב, הוא ייטיב לנו וכו', הוא גמלנו, הוא גומלינו, הוא יגמול בעדינו, הוא ימלוך עלינו, **הוא ישבור עול גלות מעל צווארנו.** עכ"ל.

וזוהי **הפינה היחידה בכל עניני קיום תוה"ק שהותיר הקב"ה לגילוי האמונה שאך ורק הוא יתברך עשה ועושה ויעשה לכל המעשים, בכך שאסר לנו בזה שום השתדלות עצמנו, וצוונו למסור עצמינו אך ורק להנהגתו ית' ולהשגחתו הפרטית.** ובזה מגלה הקב"ה את הנהגתו והשגחתו אף בעידן הסתר הפנים היותר נורא של הגלות, דהיינו בהשגחתו התמידית עלינו בארצות אויבינו ואין לנו שום כלי זיין וצבא וכדו', ואך ורק אליו ית' נשואות עינינו ואנו נראה תמיד איך הוא ורק הוא ית' שומרינו ומצילנו בגלות.

ובאם שנחטא ח"ו אזי אך ורק הוא יתברך מענישינו ומיסרינו ח"ו, וכן ואך ורק הוא יוציאנו מן הגלות בניסים ונפלאות גדולים ועצומים שאין כדוגמתן.

פינה זו היא אבן השתיה והיסוד של כל האמונה הישראלית והיא מקום הגילוי למציאותו ית' והשגחתו הבלתי פוסקת על הבריאה, גם בגלות, ובתמידות ולעולם אינה פוסקת, עד בא הגאולה השלימה. אז יבקע כשחר אורך ואפלתך כצהרים.

צ

וביואל משה (מאמר שבת שובה דף נ"ח סימן מ"ה) כתב וז"ל: וכבר הבאתי דברי חכז"ל (ברכות דף ה' מ"ח ע"ב) שאמרו על הכתוב (ברכות ט"ו י"ג) ויאמר לאברם ידוע תדע, ידוע שאני מפזרן תדע שאני מכנסן, ידוע שאני משעבדן, תדע שאני גואלם.

ולכאורה יפלא מה שכפל הכתוב ידוע תדע להזהיר את אברהם אבינו ע"ה בפרטיות על אלו הענינים של גלות וגאולה וקיבוץ גלויות שידע שהוא מהקב"ה. הלא המאמינים יודעים שגם בשאר דברים כל הנעשה הוא מהקב"ה והוא אחד מי"ג העיקרים לידע שהוא לבדו יתברך שמו עשה ועושה ויעשה לכל המעשים. וכתב הרמב"ן (בסוף פרשת בא) שאין לאדם חלק בתורת משה עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכלם נסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם, בין ביחיד בין ברבים. וכן הרמב"ם ז"ל (בהגהות הימין) פי' הכתוב (ויקרא כ"ו כ"ח) ואם תלכו עמי קרי דרצונו לומר שיחשבו שיש מקרה בלא השגחה, וכך כתב גם בספר המורה. ואם כן תימה מה שדרשו חכז"ל ביתורא דקרא דידוע תדע דקאי בפרטיות על אלו הדברים של גלות וגאולה, לידע שהם מהקב"ה, כאלו ח"ו בשאר ענינים אינו כן.

אבל האמת הברור הוא דבשאר ענינים אף שהכל הוא בהשגחה, מכל מקום אמר הכתוב (דברים י"ד כ"ט) למען יברכך ה' אלקיך בכל מעשה ידך אשר תעשה, שצריך שלא לישב בטל מלעשות, גם אמרו (פסחים ס"ד ע"ב) אין סומכין על הנס, וכתב הרמב"ן (בסוף פרשת עקב בפסוק י"ג) וז"ל: ודע כי הנסים לא יעשה לטובה או לרעה רק לצדיקים גמורים או לרשעים גמורים אבל הבינונים כדרך מנהגו של עולם יעשה בהם טובה או רעה כדרכם וכעלילותם, עכ"ל. ומה שכתב [הרמב"ן] בפרשת בא שהכל ניסים, הכוונה שאף המלובש בטבע הוא ניסים נסתרים, אבל צריך לעשות כמנהגו של עולם.

מה שאין כן בעניני הגאולה צריך לידע שאך הקב"ה הוא העושה ואין לנו רשות לעשות מאומה אלא תשובה ומעשים טובים. ולכן טרח הכתוב לומר על זה ידוע תדע שאין זה כשאר ענינים.

ואם רואים לפעמים איזה הצלחה בהלוקחים גאולה שלא כדת, אין זה אלא כמו הצלחת העבודה זרה שאמרו על זה בגמרא עבודה זרה (ב"ה ע"ח) **הבא לטמא פותחין לו, ונעשה להם אף נסים גדולים כמו שאמר הכתוב** (דברים י"ג ג'-ד') **ובא אליך האות והמופת וגו' כי מנסה ה' אלהיכם אתכם.**

ועיין בספר חסידים (סי' תתרכ"ד) שאדם רע מצליח יותר כשעושה רע מבעושה טובה כדי לטורדו מן העולם הבא. ועיין מדרש תלפיות (ענף הצלחה) שהאריך בזה והביא שאם העוברים על החרם מצליחים הוא כדי ליפרע מהם אף על ההצלחה. ובימי בן כוזיבא היתה להם הצלחה נפלאה כמבואר במדרשי חכז"ל, ונמשכה הצלחתם ט"ו שנה כמבואר בסדר הדורות, דמה שאמרו בגמרא שהיה ב' שנים ומחצה כוונו על בן כוזיבא האחרון, ולבסוף אחר עשרים ואחת שנה היה אסון נורא רח"ל והרג רב מה שלא היה בכל החורבנות שהיה לפניהם. ובירא"ש מסכת ברכות (פ' שלשה שאכלו ס' כ"ג) והובא גם בבית יוסף (סימן קפ"ט) בברכת הטוב דקאי על הרוגי ביתר, אמרינן בירושלמי כשנחרבה ביתר נגדעה קרן ישראל ואינה עתידה לחזור עד שיבוא בן דוד, ולכך סמכוה אצל בונה ירושלים.

והנה **אנשי ביתר היו צדיקים גמורים כאשר הבאתי למעלה, ונגדעה על ידם קרן ישראל, כי מעשה דחיקת הקץ לפני זמנו רע ומר יותר מכל העבירות ואפילו החמורה שבחמורות שבכל התורה כולה.**

ולכן **הזהיר אותנו הכתוב לידע זה בידיעה ברורה שאם בזה לוקחין מעצמם שלא כדת הוי ודאי מינות וכפירה גמורה רח"ל. ושפיר מפרש בזה הכלי יקר שאי אפשר להתחיל התורה טרם שיהיה לנו ידיעה ברורה בזה.**

ומיושב **הלשון שאמרו חכז"ל** (שבת"ר פ' ז') **עברו על הקץ ועברו על השבועה שחלקן בתרתי, כי באמת העברה על הקץ הוא בעצמו איסור גדול ונורא, מלבד איסור השבועה, כי הוא לגמרי נגד האמונה כמבואר.**

ומיושב **גם מה שאמרו במכילתא** (פ' בשלח) על זה ובתורתו מאנו ללכת (תהילים ע"ח י'), כי אי אפשר להתחיל בתורה בחושבם ללכת בעצמם מהגלות כמפורש לעיל.

גם יש לומר, דכבר עמדו הראשונים ז"ל במה שנאמר (שמות כ' ב') אנכי ה' וגו' אשר הוצאתיך מארץ מצרים, ולא אמר אשר בראתי שמים וארץ, ותירצו שבריאת שמים וארץ לא נודע לבני אדם אלא לחכמים גדולים, אבל ביציאת מצרים ידעו הכל את מעשה ה' כי נורא הוא והוכרחו להתחיל התורה בזה, עיין ראב"ע (פירוש האבן עזרא) ושאר ראשונים ז"ל.

ואם כן לפי דעת בני אפרים שהלכו מעצמם טרם שהיה ההתגלות הנורא בגבורת ה', לא היה בזה יסוד להתחלת התורה, שכל התוה"ק מיוסדת על יציאת מצרים, (כמו שביאר הרא"ה (רבינו אהרן הלוי) בספר החינוך כמה פעמים ובשאר ספה"ק) **ולכן אמר על זה ובתורתו מאנו ללכת, שאי אפשר לבא לקבלת התורה לפי דרכם שאפשר ליקח גאולה מעצמם.**

ובגאולה העתידה שיציאת מצרים יהיה טפל, ואית מאן דאמר שיתבטל לגמרי הזכרת יציאת מצרים (ברכות י"ב ב'), ועל כרחך שיהיה בו התגלות להוראת אמונה יותר מביציאת מצרים, דאל"כ היאך אפשר שיתבטל יציאת מצרים מה שממנה בא עיקר

האמונה בתוה"ק. **ועל כל פנים מי שחושב שאפשר להתעצם ולצאת מן הגלות מעצמינו ובידינו הוא, הוא נגד האמונה בהשי"ת ובתורתו הקדושה בתכלית.** עכל"ק.

צא

והנה אין להקשות, דלפי מה שנתבאר לעיל, הרי מפורש בתורתינו הק' שבלי תשובה שלימה וביאת המשיח אי אפשר לצאת מתחת שעבוד האומות ולהקים מלכות וממשלה עבור בני ישראל. וכן גם כל ענין גאולה והיציאה לחירות מתחת יד האומות הוא רק ביד הקב"ה בעצמו ולא בידי בשר ודם כלל וכלל. אם כן האיך יתכן שהצליחו הציונים להקים את ממשלתם ומדינתם.

כי מצינו הרבה פעמים שניתנה לשטן רשות להראות דברים שיהיו נראים היפך אמונת התורה כדי לנסות בזה את ישראל.

וכמו שמצינו לדוגמא במעשה העגל שהראה השטן לישראל דמות מטתו של משה רבינו ע"ה שנושאים אותו באויר רקיע השמים, שיהיה נראה להם כאילו מת משה רבינו ע"ה, היפך מה שאמר להם משה שיחזור בשעה ששית כדאיתא ברש"י שם (שמות ל"ב ו' ומקורו בגמ' שבת דף פ"ט ע"ב).

וכן איתא גבי אנשי דור הפלגה שרצו לעשות מלחמה עם בורא עולם ח"ו, וזרקו חיצים כלפי מעלה ונפלו החיצים מלאים דם וחשבו שהרגו את (עצמם). וכן איתא בגמרא מס' גיטין (נ"ז ע"ב) על טיטוס הרשע שנטל סייף וגידר את הפרוכת והיה דם מבצבץ ויוצא וכסבור שהרג את עצמו. ועוד במקומות הרבה ענינים מעין אלו.

וכן בימי בן כוזיבא שחשבו עליו שהוא משיח, ועל ידי טעות זו נכשלו אנשי ביתר ועברו בשוגג על השבועה שלא ידחקו את הקץ ושלא ימרדו באומות (וכמפורש במדרש שהש"ר (ב' ז') רבי אוניא אומר ד' שבועות השביען כנגד ד' דורות שדחקו על הקץ ונכשלו ואלו הן וכו' ואחד בימי בן כוזיבא). והיה נדמה לפי שעה שהצליחו בזה, כי הקימו מלכות וצבא לעצמם, ומרדו ברומאים והיתה להם הצלחה נפלאה שלא כדרך הטבע, כמבואר בדברי חכמינו ז"ל בכמה מקומות, ונמשכה הצלחתם לכל הפחות ט"ו שנה. **ורק אחר שנים רבות נענשו בהעונש המר של אני מתיר את בשרכם** רח"ל, והיה אז הרג רב באופן נורא יותר מבימי חורבן בית המקדש, כמבואר בדברי חכז"ל.

וכן אמרו חכז"ל במס' עבודה זרה (דף נ"ה עמוד ב') שהעובדי עבודה זרה יש להם לפעמים הצלחה גדולה והשטן מראה להם דמיונות של נסים ונפלאות שנעשה להם על ידי שעובדים עבודה זרה. ואמרו שם על זה: הבא לטמא פותחין לו. ועל זה אמר הפסוק (דברים י"ג ד') **כי מנסה ה' אלקיכם אתכם וגו'.**

ועיין שם באבן עזרא על פסוק זה, **שמפרש שם הטעם למה מנסה ה' אלקיכם אתכם, בעבור שהניחו את הנביא שקר לומר נביאות בשם העבודה זרה ולא המיתוהו, על כן**

יענשו על זה שיבוא האות והמופת כמו שאמר הנביא ההוא, כדי שיהיה להם לנסיון, עכ"ד.

וכן כתב האוה"ח הק' בפרשת יתרו עה"פ (שמות כ' ג') לא יהיה לך אלהים אחרים, שבאמצעות העובד עבודה זרה, הוא ממציא הוויה אחרת שהוא אלהים אחרים מה שלא היה מקודם לכן רח"ל.

ומכל הדברים האלה רואין בעליל כי הרבה פעמים ניתנת רשות לשטן להראות כאילו ישנה מציאות היפך התורה והיפך האמונה ח"ו, כדי לנסות את הבריות. אבל המבין יבין כי אין זו קושיא כלל על תוה"ק ועל אמונתינו, אלא נסיון מלעילא כדי לצרף בו את הבריות, והמאמין לא יחוש.

וכתב רבינו גרשום מאור הגולה על דברי הגמרא (פסחים ממ"ד ל"ג ע"ב) שאמרו חכמי ישראל שטנא נצח, ופירש הוא ז"ל וזה לשונו: **אל תתמה על זה שהשטן הוא נוצח, שמתעה אותם ונותן להם גאולה, ולסוף יורידם לגיהנום** עכ"ל. וללא ספק שרוח הקודש הופיעה בבית מדרשו לרמוז על דורותינו אלה.

צב

אמנם באמת לקושיא זו יש כמה תירוצים המובנים גם לפי הבנת השכל, רק שאין כאן מקומם ואי אפשר כעת להאריך בזה.

ונכתוב רק הסבר אחד, והוא שאין הציונים הארורים יהודים כלל, אלא הם מערב רב ומעמלק. וכמו שעוד יובא לקמן (פרק קיח עמוד רד) מה שכתב הגאון הקדוש ר' אלחנן וואסערמאן זצ"ל הי"ד במאמר הנקרא אומר אני מעשי למלך בשם רבו בעל החפץ חיים ז"ל שאמר על היעווסעקעס שהם מזרע עמלק.

ועי"ש בתוך דבריו וזה לשונו: והנה כתוב (שמות י"ז ט"ז) מלחמה לה' בעמלק מדור דור, והעידה תורה בזה כי המלחמה הזאת קיימת בכל הדורות עד בוא המשיח. אלא שבדורות הקודמין עת שלטון התורה בישראל נהלו המלחמה זרע עמלק מאומות העולם. **אבל מעת שפרקנו עול התורה ממנו, שרצו זרע עמלק בתוכינו ונתרבו ביננו המומרים להכעיס**, כמו היעווסעקעס וכו' (אנשי היברסקציה - הם היו הקומונסטים מזרע ישראל ברוסיה, והיו גרועים בהרבה מן הגוים ברשעותם וברדיפות שרדפו ועקרו את הדת). **וגם בארץ הקודש, אשר המתיוונים שמה הן אותן היעווסעקעס בעצמן ואין שום הבדל ביניהם,** רק שאלו כותבים בזארגון אידיש ואלו כותבים ומפטפטים בזארגון עברי - ניי העברעאיש. אבל על הללו והללו נשבע הקב"ה שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחו מן העולם, עכ"ל. ועיין שם עוד שמביא לזה כמה ראיות מרעיא מהימנא ומדברי רבינו קדוש האלקים הגאון מוילנא זיע"א בספר אבן שלמה.

ומקור דבר זה מבואר בזוה"ק ובתיקוני זהר בהרבה מאד מקומות, ועיין לדוגמא בתיקוני זוהר (תי' ס"ע, קי"ט ע"ב) וז"ל: אבל כד עמלק דאינון ערב רב מעורבין בישראל עלייהו אתמר (דברים כ"ה י"ט) תמחה את זכר עמלק, דלא אשתאר מנהון שריד, עכ"ל.

וכן בתיקוני זהר (נ"ה ע"ב) כתב וז"ל: **ורשיעייא דאינון ערב רב אתמר בהון סו"ף פסו"ק, דאינון מזרעא דעמלק דאתמר ביה** (שמות י"ז ט"ז) **ויאמר כי יד על כס י"ה,** ואינון חמש מינים עמלקים גבורים נפילים ענקים רפאים, דכלהו מסתלקין ומתגברין על ישראל בגלותא, הדא הוא דכתיב (בראשית ז' י"ח) ויגברו המים וירבו מאד על הארץ, ארבע זמנין כתיב ויגברו וגברו, לקבל ארבע גלוון, ועלייהו אתמר סו"ף פסו"ק, דפסיק לון קודשא בריך הוא לסוף יומיא מעלמא, וכו' עיי"ש עוד.

וכן פירשו המפרשים על הזוה"ק פרשת בראשית (כ"ה ע"ב), דישנם אנשים שנולדו מזרע ישראל, ואף על פי כן שורש נשמתם הוא מעמלק, ועליהם אמר הפסוק תמחה את זכר עמלק, ומלחמה לה' בעמלק מדור דור. (וכמו שכבר ביארנו זה לעיל בפרק לא, עמודים עא-עב).

ועיין בתשו' הרשב"א (מהדו"ק מ"ס סי' מ"ד) שכתב שם על אחד שאמר דברי מינות, וזה לשונו: ובאמת האיש ההוא העיד ונאמן על עצמו יותר ממאה עדים שאינו מזרעו של אברהם ותפלתו לא ישמע אל. שאינו אפילו מזרעו של עשו וישמעאל, רק מאותן שדין ולילין שנולדו מחוה ואדם הראשון. על כן תקללם בכל לשון, וכל ישראל נקיים. עכ"ל.

וכתב על כך בויואל משה (מאמר לשה"ק סימן כ"ז) אחרי שהאריך שם לחקור בלשון קדשו של הרשב"א וזל"ק: ועל דרך זה יש לפרש **כוונת הרשב"א ז"ל שנשמת המינים נתחלף להם בשדין ורוחין ולילין אף שנשארו בגופם בצלמם ודמותם.** וכן נראה מזוה"ק (בראשית דף כ"ה) שחשב שם חמשה כתות בערב רב ולא חשב בתוכם המינים והאפיקורסים. כי הערב רב הוא מנשמות של אומות שנתערבו בישראל על דרך שאמר הכתוב (שמות י"ב ל"ח) וגם ערב רב עלה איתם. אבל המינים והאפיקורסים אינם גם מהאומות שנתערבו אלא משדין וכו' כנ"ל. ועל כל פנים העיד הרשב"א ז"ל **על גודל שפלותם ופחיתותם יותר מן האומות,** עכ"ל.

ובספר בני ישששכר (במאמר לפורים מאמר ג' דרוש ה') וז"ל: **כתות הערב רב אשר בקרבנו הם יושבים, מינים מוסרים אפיקורסים, הן המה משורש עמלק הדעת דסט"א** [ערב רב בגימטריא: דעת] וכו'. כאשר תראה בדורות הללו (עקבות משיחא) אשר בעוה"ר נתרבה האפיקורסות. וגם אותן דקיימין כלי חמס על ישראל (הוא לשון הזוה"ק (בראשית כ"ה ע"ב) על ערב רב מעמלק) לפשוט את עורם מעליהם בעצות רעות בחוקים לא טובים. וד"ל עכ"ל.

(**וכתב** בספה"ק דברי חיים מרשכבה"ג מצאנז זי"ע (בהסכמתו המודפסת מאחרי מידושיו על המועדים פ' ויקהל) וזה לשונו: וזה יש לומר שכוונת הפסוק שאמר אלה הדברים וכו' היינו שה' ציוה שלא יתחברו עם הערב רב בשום פעם ועל ידי זה יהיו ראויים לבנות משכן, כי ישראל בעצמם קדושים, אך הערב רב כל חסדייהו דעבדי לגרמייהו עבדו (פי': כל החסד שעושים לשם עצמם הם עושים). **כנראה בעליל שהרבנים**

והחסידים והבעלי בתים שבדור המה בעוה"ר רובן מערב רב וחוצים לשרור על הציבור וכל מעשיהם רק לגרמייהו לקבל כבוד וממון. ולכן אין להתחבר רק עם עובדים באמת שמוסרים נפשם לה' לא לקבל שום תועלת לעצמם. עכל"ק.

ובהמשך דברינו בפרק רנה (עמוד תב) הבאנו על כך דברי הספר הק' ויואל משה (מאמר ג' שבועות סימן קמ"ח)

שמאריך לבאר ענין זה, ומדבריו הקדושים בכמה מקומות עולה, שהמינים והאפיקורסים בריש גלי ביד רמה כנגד התוה"ק ומצותיה, נפשותיהם הם משדין ורוחין ולילין וכיוצא בהם, ולא מערב רב. והעטופים באצטלא דרבנן, אבל מצערים ליראי ה' ומסלפים דעת תורה בגלל נגיעותיהם של כבוד ממון והשתררות, הם מחמשה מינין דערב רב הנזכרים בזוה"ק (בלאפיים דף כ"ה ע"ב) ויש בהם גם מעמלק **ובאמת שהיה ראוי הרבה להאריך בביאור ענין זה שנחוץ מאד להבנת מציאות דורינו, ולהביא על כך דברי רבותינו גדולי ישראל בדורות האחרונים, שכתבו ודרשו הרבה על כך,** אלא שכבר הארכנו דיינו, ואין כאן מקומו להאריך יותר).

וכל הדברים שהבאנו לעיל, אינם סובבים רק על פנימיות הנפשות ושרשם בלבד, כי אם על פי דין תורתנו הקדושה ולמעשה **האפיקורסים מישראל אינם כישראל לדבר מן הדברים** (כלשון הרמב"ם בהלכות עבודת כוכבים פרק ב' הלכה ה', ועיין עוד לקמן בפרק קעח (עמוד 285) והלאה, שהארכנו קצת בביאור ענין זה להלכה, ובגדרי הלכות אלו).

ועל כן מובן דרק לבני ישראל אי אפשר להקים מלכות וממשלה לפני ביאת המשיח, אבל לעמלק שדין ורוחין וכיוצא בהם אפשר ואפשר להקים מדינה לפני ביאת משיחנו כדי להטעות בה את ישראל רח"ל.

צג

והנה יש פתאים שתופסים עצמם על זה, דאם מדינה זו של עמלק היא, אם כן אין שום כפירה בהקמתה, ובהודאה בקיומה. מחמת שכפירה יש רק ברעיון של הקמת מדינה מלכות וממשלה לעם ישראל לפני הגאולה האמיתית על ידי משיח צדקינו, ולא בהקמת מדינת עמלק, כמו ששגור כעת ענין זה באופנים ונוסחאות שונות בפי הרבה מן ההמון המושפעים ממנהיגי השקר והלבלרים השונים משכיחי התורה.

אבל אין בדבריהם ממש. דכבר הבאנו לעיל העולה מדברי תשובת הרדב"ז, שאם לדוגמא אומר לו הגוי בחרבו שלופה בידו שיאכל חזיר מפני שאין התורה אמת ח"ו ואם לאו יהרוג אותו, אז מחוייב למסור נפשו שלא לאכול החזיר, אף על פי שגלוי וידוע לכל, וגם להגוי האונס אותו, שאינו מודה לו כלל לכפור בתורה ח"ו. ואין הוא אוכל את החזיר אלא מחמת סכנת הריגה, וגם אין הוא מיטפל בכל דברי המינות שלו אלא אוכל לתומו את החזיר, אף על פי כן הוא ביהרג ואל יעבור. כי עצם אכילת החזיר על טענת הגוי שאין התורה אמת ח"ו, הרי היא פעולה של הודאה בכפירה ח"ו, ומצווין אנו למסור את נפשינו עבור אמונת יחודו ותורתו יתברך שמו.

וכן הדבר גם כן לענייננו, גם אם בלבו יודע שאין בקיומה שום סתירה לדברי התוה"ק שבלתי אפשרי להקים מדינה עבור עם ישראל לפני ביאת המשיח, מכיון שבאמת הוא מדינת עמלק ולא מדינת ישראל. **מכל מקום הנה מדינה ציונית עמלקית זו מתקראת "מדינת ישראל", וכל עניינה הוא שטוענת שהיא היא המדינה והמלכות של עם ישראל, ומתקבלת כך בעו"ה גם אצל בני ישראל וגם אצל אומות העולם, ועל כן המודה בצורך קיומה, וק"ו שהשמח בקיומה וחפץ בו, וק"ו בן בנו של ק"ו המשתתף ונוטל חלק ונחלה בה** (כמו למשל המשתתף בבחירות לממשלתה וכדו'), **מודה לכפירה ומינות.**

וכן מצינו הדין לגבי עבודה זרה, שאם עושה פעולה שנראה ממנה שהוא מודה בה, שחייב משום עובד עבודה זרה, אף על פי שבלבו יודע שאין בה ממש ואפילו אם מתכוין לבזותה.

וכמו שאמרו בגמרא (סנהדרין ס"ד ע"ב, וכמס' ע"ז נ' ע"ב) **וכן נפסק להלכה ברמב"ם** (הל' ע"ז פ"ג הל' ה') **ובשו"ע** (יו"ד קמ"ו סעיף ג') אשר הזורק אבן למרקוליס ומתכוין לבזותה, או הפוער לפעור כדי לבזותה, חייב משום עבודה זרה, מכיון שכך הוא דרך עבודתה.

וכן הוא לענייננו, **שאף על פי שמדינה זו מדינת עמלק היא, כיון שקוראת לעצמה מדינת ישראל ומדברת בעולם כולו בשם עם ישראל, יש בעצם קיומה רעיון של כפירה נורא ואיום כאילו אפשר לעם ישראל להקים מדינה טרם ביאת המשיח.** והדבר פשוט לכל מי שאין עיניו טוחות בטיט המינות ויון הכפירה.

צד

ולפי זה נתבונן מעט אשר כל יהודי בכל מקום בעולם אם הוא מראה הסכמה כלשהי אפילו במילה קטנה לקיום מדינה זו. **הרי במילה קטנה זו, כבר הוא מודה בכל אותם יסודות הכפירה הנוראים וההעברה על ג' שבועות ושאר איסורין שיש בקיום מדינה זו, החמורים בהרבה יותר מאיסור עבודה זרה.**

כמובן שההשתתפות בבחירות הציוניות מראה הסכמה לטומאה זו, ועל ידי זה נוטלים חלק במרידה זו במלכות שמים. **אמנם המחשבה המסתתרת מאחורי ההשתתפות, גרועה עוד יותר מעצם ההשתתפות בבחירות. דהיינו המחשבה שעל ידי שישלחו שליחים לישב בכנסת המינים יוטב בזה מצב היהדות ברוחניות או בגשמיות.** כי הלא המרידה הציונית על כל חלקיה ובחינותיה לא יכולה להביא כלום חוץ מאשר שמד רוחני וחרב וחורבן גשמיים רח"ל, וזה מיסודות האמונה בשכר ועונש.

וכפרט עונשים נוראים כאלו המפורשים בקרא על העברה על השבועות שאין דוגמתם בכל עונשי התורה כולה על שום סוג עבירה ועוון. **וכי ניתן לחשוב שהעברה נוראה כל כך על ענינים כאלו שמפורשים בהם העונשים היותר חמורים שבכל התורה כולה, ולקיחת חלק בהעברה זאת יכולה להביא איזה הטבה גשמית או רוחנית.**

ועאכ"ו שכהיום בוחרים כבר באופן ישיר אפיקורוס זה או אחר לעמוד בראש המרידה בקב"ה שנקראת מדינה ציונית, וסוברים שעל ידי כך יוטב מצב היהדות וכו' כנ"ל רח"ל מהאי דעתא שבשתא. צא וראה לאן הביאה לבסוף התחברות לציונות וההשתתפות לבחירות.

אבל לא רק ההשתתפות בבחירות היא בגדר זה, אלא בכל פעם שמראה איש מישראל פעולה כל שהיא שניחא לו בזה שהציונים נלחמים בערבים ומכים בהם, או לוקחים מהם נקמה, מאיזה סיבה שלא תהיה, או שמראה צער מכך שהציונים יפחיתו חלק משלטונם הטמא על אדמת הקודש ויעבירוהו לישמעאלים וכדו'. כל אחת מפעולות אלו של שמחה כלשהי על נצחון הציונים לפי שעה, או דיבור קל נגד החזרת שטחים לערבים וכו' היא הודאה באפיקורסות הנוראה של העברה על השבועות וכו' כנ"ל, שגרועה כמה וכמה פעמים מהודאה בעבודה זרה כמו שביארנו לעיל.

צה

והמתבונן באמת יראה שבגלל מבול האפיקורסות שמכסה היום את רוב המוחות והלבבות, בעולם כולו, לא קל לעמוד בנסיונות אלו אפילו בחו"ל, אלא שאיך שלא יהיה זוהי חובתינו ואין דרך אחרת למלאות את אשר ה' אלוקינו שואל מעמנו כי אם לעמוד בנסיונות אלו.

אמנם בדרים תחת המדינה הציונית הדבר הוא כמעט בגדר בלתי אפשרי שלא להכשל באיסורים נוראים אלו של הודאה במינות וכו'. ואפילו בתוך שכונות ובתי מדרשות של שומרי תורה ומצוות וחרדים לדבר ה' זעירין אינון שלא בושים ומעיזים לומר שעדיף בהחלט שלטון הישמעאלים על אה"ק, ושלא להראות שום הסכמה או שמחה אפילו בתנועה קלה לפעולות הציונים וכו'. למשל כאשר הציונים מכים בישמעאלים, לאחר שהישמעאלים עושים איזה רציחות וכדו' (שכל זה נגרם, כמובן, על ידי התגרות הציונים בהם, זה עשרות רבות של שנים ובעזה"י עוד יבואר בהמשך) שאז ההרגש האנושי הגשמי מתגבר מאד להתפעל מענינים כאלה, ולו רק בגלל הרגש הנקמה הפשוט על הדם שנשפך. **ובאמת בהרגש כזה כבר קשור הלב כעבותות העגלה חטאה, והופך להיות למרכבה לטומאת הציונות על כל עומק הטומאה והרע שבה.**

הלא גם אצל החרדים, על פי רוב אדם כזה שלא יראה שום שמחה והתפעלות ממעשה הציונים לנקום בערבים, ויאמר שרוצה תיכף ומיד בביטול המדינה הציונית, ושעדיף עול הגוים ואפילו הישמעאלים מעול הציונים, יהיה בגדר של מחוץ למחנה לגמרי, אם שיאמרו עליו שנטרפה דעתו רח"ל או שיאמרו שהוא רשע ושונא ישראל וכו'.

ומצד זה לבד גם היה כבר ראוי להשתדל ולצאת ממדינה זו בהקדם. ומכל מקום עלינו לדעת שאפילו תחת שלטון הציונים חיובא רמיא עלן לעמוד בנסיונות אלו, ולא להראות שום הסכמה בשום אופן שהוא למציאות מדינה זו, וכמו שהבאנו בפרק הקודם

מתשובות רדב"ז שאפילו בסתמא נקרא זה מודה בעבודה זרה רח"ל. **ואין לכך שום היתר גם לא באמתלא של פיקוח נפש.**

ואם נתבונן כמה בנקל להכשל בזה כגון שיושבים באיזו סעודת מצוה או כל מסיבה שהיא ואיזה איש נכבד בעיני הבריות דורש ברבים, ובתוך דבריו מזכיר דיבורים כגון: שאנו מקווים שכל שטחי ארץ ישראל ישארו בידינו, או כותל המערבי ומערת המכפילה ישארו בידינו וכדו', או כגון לומר: אנו מקווים שהממשלה החדשה תדאג שדם ישראל לא יהיה הפקר (דיבורים שהעיתונים הציונים - חרדים מלאים בהם מתחילתם ועד סופם רח"ל).

והנה אם משמיעין לפני אדם דברי כפירה במכוון, (לאפוקי אם שומע למשל בדרך מקרה שותא דאנשי בשוקא שלא מדברים אליו כלל, אלא בינם לבין עצמם) והוא שותק, אף על פי שלא עשה שום פעולה של הסכמה, עדיין מקרי מודה בעבודה זרה כי היה לו למחות באיזה אופן, ולהראות שאינו מסכים. וביותר אם איננו אנוס באונס נפשות לשבת שם וביכלתו לקום ולצאת אם חפץ בכך, עליו לצאת באופן שישתמע דלא ניחא ליה בדיבורים אלו. וכן הוא לכאורה דעת רוב ראשונים.

אמנם, מה שכתב הרמ"א (יו"ד בסוף סימן קנ"ז) דמותר להציל עצמו באמירת מילתא דמשתמע לתרי אנפין, במקום שיהרגוהו אם יוודעו שהוא יהודי ואינו מאמין באמונתם (הגם שגם על זה מסרו עצמם הרבה מעמנו להריגה ולא רצו להקל בענין כזה כשיטת הרמ"א היפך שיטת המחבר והרבה ראשונים המובאים בבית יוסף שם). הוא דוקא שהענין נעשה באונס. מחמת שהדיבור בעצמו שמוציא מפיו אינו דיבור של כפירה, אלא מלתא דמשתמע לתרי אנפי, וכיון שדיבורים אלו דמשתמעין לתרין אנפין אינו אומרם אלא באונס, בהדיא מוכחא מילתא שאינו עושה מה שעושה אלא באונס, כי אם לאו כן יהרגוהו.

אמנם כאשר אדם יושב במסיבה כזו בלי שום אונס של הריגה, ושומע דיבורים שיש בהם כפירה כנ"ל, כמו הודאה במלכות הציונים, שהיא הודאה למינות כנ"ל, או דיבורים נגד החזרת שטחים לערבים וכדו', ואומר אח"כ למדבר והדורש דיבורים אלו ישר כח וכדו' על דיבורים אלו, או אפילו מנענע בראשו לאות הסכמה או אפילו שותק לבד, אזי אין פה שום טענת אונס, ואז גם לשיטת הרמ"א, בדיעבד, שכבר שמע דבורים אלו מרצונו ולא יצא תיכף ומיד שהתחילו לומר אותם, הרי הוא מודה בכפירה ומינות רח"ל, מדין שתיקה כהודאה (נכפ מציעפ ל"ז ע"ב). ומלכתחילה להשאר במסיבה כזאת ולא לצאת משם כשמדברים דבורים כאלו, הוא שאלה של יהרג ובל יעבור, ובפרט כשצריך להודות להם באיזהו בחינה ופעולה שהיא.

וידענו כי יראי ה' האמיתיים מעולם לא שתקו על שמיעת דיבורי כפירה כאלו וכיוצא בהם. ומזקנים אתבונן שמרן רביה"ק מסאטמאר זי"ע על אף שהיה אבי החכמים בדורו והיה מוכתר בנימוסו ובדרך ארץ עד אין לתאר, וכל מהלכיו עם הבריות היו בעומק תכסיסי תלמיד חכם שיהיה שם שמים מתאהב על ידו, עם כל זאת מעולם לא

שתק כששמע דיבור קל שבקלים שנוטה למינות בכלל, ובפרט למינות הציונית, שהיא עיקר נסיון דורינו. וכמה פעמים היה קם ממקומו אפילו באמצע שמחה כגון שבע ברכות וכדו' לצעוק את מחאתו בקול ולעזוב את המקום בחרי אף, וידועות עובדות רבות על כך.

ו**לא** רק הוא ז"ל אלא מהרבה מרבותינו בדורות האחרונים, ונקיי הדעת שבירושלים ויראי ה' שבשאר מקומות שבעולם, יש לנו עובדות ומעשיות רבות על כך. (וכמובן שאין כאן מקומם), **ומעולם לא הקילו בכהאי גוונא ח"ו באיסורים הנוגעים ביסודות האמונה ובגדר של יהרג ואל יעבור רח"ל.**

ו**אפ**ילו בחו"ל כבר כתבנו שלא קל להזהר בזה אבל בא"י צריכים לכך מסירות נפש ממש ובתמידות. כי שם יצרא בישא דמינות הציונית הוא מושכל ראשון אצל רוב היושבים שם. ובדרך כלל אף אינם מחזיקים את עצמם כלל לציונים על ידי ריבוי הדעות הציוניות שיש בהם, והחרדים בדרך כלל טוענים תמיד שהם אינם ציונים רק להיפך וכו' אלא שאסור לוותר לערבים, וצריכים להשתתף בממשלת המינים ובכנסת המינים, ושצריכים מאוד מדינה חזקה רק שתהיה על פי תורה, ומצוה רבה ליקח מעות ממשלת המינים ולייסד בזה בתי חינוך וכו' וכו' עד אין קץ סילופים ועיקומי מח כאלו רבים. ואינם מבינים כלל שדעות אלו הן עיקר הציונות.

ויש לאדם לחוס על חיי נפשו האלקית, ולאמוד את עצמו באם הוא מחזיק במדריגת מסירות נפש הנצרכה כדי לחיות במדינה הציונית ולמחות תמיד על שמע דיבורים מסוג זה ודומיהם. או שהוא מרמה את עצמו ומפקיר עצמו לאיסורים היותר חמורים שבתורה רח"ל, בשעה שהוא מתייגע על חומרות ודקדוקים במצוות עשה ולא תעשה אחרות, כדרך ישראל הכשרים. האם באופן כזה יכול אדם להרגיש שהוא חי כיהודי.

ומבקש האמת, ימצא את האמת ויודה שכדברינו כן הוא.

צו

והנה כמו שההעברה על השבועות היא נגד האמונה בהשי"ת, והיא כפירה גמורה בדברי התוה"ק, כמו כן הוא גם כן להיפך.

דהיינו שבזה שאנו שומרים שלא לעבור על השבועות, אלא אנו יושבים ומצפים בסבלנות ובאמונה שלימה לגאולתו של בוראינו יתברך ואין אנו עושים שום השתדלות גשמית בזרוע בשר לצאת מתחת שעבוד האומות או למרוד ולהתגרות בהם, בזה גופא אנו מראים את תוקף אמונתינו ובטחונינו בבוראינו יתברך ובמה שהבטיח לנו בתורתו הקדושה ובכל ההבטחות והנחמות שהבטיח לנו על ידי נביאיו הקדושים. ועל כן אנו

מצפים ומחכים לישועת אלקינו, שהוא הנאמן לנו בשבועתו שנשבע לנו שהוא ית' יגאלינו בעצמו כאשר יגיעו הזמן והשעה לכך.

וענין זה מובא בדברי רבותינו הקדושים חכז"ל וראשונים ואחרונים במקומות אין מספר, אשר הענין הזה אשר נשב ונצפה באמונה שלימה לגאולתו של בוראינו יתברך הוא ממש יסוד היהדות ויסוד האמונה הק', אשר אין בדומה לו, והוא גם עיקר זכותנו להגאל ולצאת מן הגלות, כאשר יובא בהמשך דברינו בעזה"י מדברי חכז"ל בזה.

וכדאיתא בדרשות חתם סופר (תלק ג' דף רנ"ח) שמסביר שם באריכות **כי זה התחלת יסוד האמונה להיות יושב ממתין ומצפה לישועת ה'**, היפך מבני אפרים נושקי רומי קשת הפכו ביום קרב (תהלים ע"ח ט'). ודרשו חכז"ל שהיו ממהרים את הקץ. ומה כתיב אחריו, לא שמרו ברית אלקים ובתורתו מאנו ללכת, שעל ידי זה גרמו לכפור בה' מכל וכל, ויצא מהם ירבעם, עכ"ד ויעוי"ש.

הציפיה הממושכת לגאולתו ית' בלבד, היא עדותינו קבל עם ועדה על אמונתינו אשר יש מנהיג לבירה, והוא הגלנו לבין האומות, וגם הוא משגיח עלינו ביניהם, שנאמר: (ויקרא כ"ו מ"ד) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים וגו', והוא לבדו יגאלנו מן הגלות המרה הזאת, אשר לא הותר לנו לעשות שום השתדלות לצאת ממנה.

צז

ובכלל, כל תקוותינו לגאולתינו העתידה איננה ח"ו כדי שתהיה לנו פיסת קרקע ואדמה ולהקים עליה צבא וממשלה דמוקרטית או לא דמוקרטית, אין זו תכליתינו ואין זה עניינו של ישראל עם קדוש. עניינו של עם ישראל הוא לגַלות בעולם כולו על ידי מציאותו ועבודתו הרוחנית בשמירת תורה ומצוות כי ה' הוא האלקים. וכדכתיב (דברים ל"ב ט') כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, וכתיב (תהלים קל"ה ד') כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו. כי כל עניינו של עם ישראל הוא: ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, ובזה תגלו בכל העולם: כי לי כל הארץ (שמות י"ט ה').

ולכן כל היעודים והברכות המפורשות בתורה על ישראל עם קדוש ענינם הוא גילוי אלקותו יתברך על ידי עם ישראל באופן נסי ונפלא מאד. כי כל היותינו לעם היה דייקא אך ורק באמצעות קבלת התורה הק' שעניינה הוא תיקון עולם במלכות שדי, עם כל האותות והמופתים ביציאת מצרים קריעת ים סוף וארבעים שנה במדבר, מן ושליו באר וענן, מתן תורה וכיבוש ל"א מלכים, אשר לא נשמעו ולא נראו בכל הארץ ובכל הגוים עד אז ומאז. וכן כל הנהגת עמינו הבטחת הנצחונות וההצלחות הבלתי טבעיות אם נשמור את רצונו יתברך כמבואר במקומות רבים כל כך בפסוקי תוה"ק ובדברי חכז"ל. **הכל כאשר לכל הוא אך ורק כדי לגלות אלקותו יתברך בעולם כולו, ולהביא לתיקון העולם המושלם בגילוי אחדותו ית' בכל קצווי ארץ וים רחוקים.**

ועל כן כאשר חטאו ישראל לפניו יתברך אזי הגלם הוא יתברך באופן פלאי לא על פי ענינים טבעיים, אדרבא (מיכה ד' י"ג) לא האמינו מלכי ארץ וכל יושבי תבל כי יבוא צר ואויב בשערי ירושלים, מחמת גבורת עם ישראל שהיתה פלאית מאד וגם בלתי טבעית. וכדאיתא במדרש (מיכה רבתי פ"ג, עפ"י תנ' ממלכה ושריה) שידעו להשביע שרי מעלה לעשות רצונם.

וכן בזמן בית שני היתה גבורתם מופלאת עד אין לתאר (וגם היה להם מזון לעמוד במצור עשרים ואחת שנה, ולא היה שום מבוא טבעי שינצחו אותם הרומאים) כמבואר בדברי חכז"ל בגמרא פרק הנזקין ובמדרשים. ובספר יוסיפון כתוב, שאפילו אחד מגבורי ישראל היה יורד לשדה הקרב והורג בעצמו כמה עשרות מגבורי רומי היותר גדולים ועאכ"ו כשהיו גבורי ישראל בכנופיא וקבוצה.

וע"כ **לא על פי דרך הטבע גלו עם ישראל, אלא בגלל הבטחת התורה אשר הבטחתנו אשר באם לא נעבוד את בורא עולם כראוי, אזי נגלה מארצינו כמאמר הפסוק** (דברים כ"ח ס"ד) **והפיצך ה' בכל העמים מקצה הארץ ועד קצה הארץ וגו'.**

ועוד יותר מזה שגאולתינו העתידה אינה ענין טבעי ח"ו אשר נצא בצורה מדינית מתחת יד האומות ח"ו ונקים לנו מלכות וממשלה כדוגמת שאר העמים חלילה וחלילה, (ולו תהא גם מלכות של שמירת מצות התורה) אלא **ה' אלקים יצמיח צדקה ותהילה נגד כל הגוים.** למען ציון לא אחשה ולמען ירושלים לא אשקוט עד יצא כנגה צדקה וישועתה כלפיד יבער והיית עטרת תפארת ביד ה' וצניף מלוכה בכף אלקיך (ישעיה ס"ב י"ט-ס"ג ג'). קומי אורי כי בא אורך **וכבוד ה' עליך זרח** כי הנה החשך יכסה ארץ וערפל לאומים **ועליך יזרח ה' וכבודו עליך יראה** (שם ס' ב'). **אנכי אנכי הוא מנחמכם** מי את ותראי מאנוש ימות ומבן אדם חציר ינתן (שם נ"א י"ב). זוהי תכליתו ותקותו של עם ישראל אשר עליה נהרג הוא ונשחט ומוסר הוא את נפשו כל שנות הגלות הארוכות. שיתגלה על ידי גאולתו דייקא כבוד ה' ואורו יתברך בכל העולם כולו, ויזרח עלינו אור ה' ממש, ולא יהיה שום מקום לספק ולהסתרה טבעית על כך שיד ה' עשתה זאת.

(ומה שכתב הרמב"ם ז"ל בפרק י"ב בהלכות מלכים (הלכה ה') שאל יעלה על הלב שבימות המשיח יבטל דבר ממנהגו של עולם או יהיה שם חידוש במעשה בראשית וכו' עי"ש, אין כוונתו על עצם הגאולה חלילה, כי זה ענין פשוט ומיסודות האמונה שתהיה בניסים ונפלאות גדולים אלפי אלפים פעמים יותר מיציאת מצרים, ולכן אמרו חכז"ל (ברכות י"ב ע"ב) שתתבטל זכירת יציאת מצרים לעתיד לבא או שתהיה טפלה לגאולה העתידה, ואין כוונתו אלא על מנהגו של עולם אחר שיסתיימו ביאת המשיח וכל שלבי הגאולה, שבודאי יהיו בניסים גדולים ונוראים כנ"ל, ואח"ז יחזור העולם למנהגו, מצד חוקי הטבע, אמנם שיהיה מזוכך ומטוהר ומצורף ברוחניות, ותתגלה בו אלוקותו ית' באופן היותר נעלה. וגם זה רק עד זמן תחיית המתים, שאז בודאי ובודאי ישתנו סדריו של עולם, ועאכ"ו בזמן שנקרא לעתיד לבוא, כמבואר כל זה בספר דעת ותבונות לרמח"ל ובעוד עשרות מקומות בספריו ובשאר ספרי קודש ראשונים ואחרונים הרבה).

גם בנין ציון וירושלים, וישוב שממות הארץ, שהם עיקרים גדולים במהלכי תיקון העולם במלכות שדי, אינם יכולים להיות עם שום התלבשות בדרך הטבע. לא יתכן שיהיה זה על ידי מינים ואפיקורסים, וגם לא יתכן שיהיה זה כלל על ידי בשר ודם.

אלא (יחזקאל ל״ו ל״ג-ל״ה) ביום טהרי אתכם מכל עוונותיכם, והושבתי את הערים ונבנו החרבות. והארץ הַנְּשַׁמָּה תעבד תחת אשר היתה שממה לעיני כל עובר. ואמרו הארץ הלזו הנשמה היתה כגן עדן, והערים החרבות והנשמות והנהרסות בצורות ישבו, וידעו הגוים אשר ישארו סביבותיכם **כי אני ה' בניתי הנהרסות נטעתי הנשמה אני ה' דברתי ועשיתי.**

ולכן לפני ביאת המשיח חייבת ארץ ישראל להיות במצב של גפרית ומלח שריפה כל ארצה. לא תזרע ולא תצמיח ולא יעלה בה כל עשב, **כמהפכת סדום ועמורה אשר הפך ה' באפו ובחמתו.**

ולא עוד אלא שחייבת להיות המציאות אז שיראו כל זאת הגוים, ולהשתומם מכך, שנאמר (דברים כ״ט כ״ג-כ״ז): **ואמרו כל הגוים** על מה עשה ה' ככה לארץ הזאת מה חרי האף הגדול הזה, ואמרו על אשר עזבו את ברית ה' אלקי אבותם אשר כרת עמם בהוציאו אותם מארץ מצרים וגו'. ויחר אף ה' בארץ ההיא, להביא עליה את כל הקללה הכתובה בספר הזה. **ויתשם ה' מעל אדמתם באף ובחמה ובקצף גדול וישלכם אל ארץ אחרת כיום הזה.**

ורק אחר שיהיה כמהפכת סדום ועמורה, ואין מקרא יוצא מידי פשוטו, שיהיה גפרית ומלח ממש. וכל הגוים ידעו זאת, ויסברו כולם שארץ ישראל ארץ מלחה ולא תשב עולמית ח"ו. אז ורק אז (יחזקאל ל״ו ו׳-י״ח) לכן הנבא על אדמת ישראל ואמרת להרים ולגבעות לאפיקים ולגאיות, כה אמר ה' אלהים הנני בקנאתי ובחמתי דברתי יען כלימת גוים נשאתם. לכן כה אמר ה' אלהים אני נשאתי את ידי אם לא הגוים אשר לכם מסביב המה כלימתם ישאו. ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבוא. כי הנני אליכם ופניתי אליכם ונעבדתם ונזרעתם. והרביתי עליכם אדם כל בית ישראל כולו ונושבו הערים והחרבות תבנינה. והרביתי עליכם אדם ובהמה ורבו ופרו והושבתי אתכם כקדמותיכם והטיבותי מֵרֹאשֹׁתֵיכֶם **וידעתם כי אני ה'.**

דהיינו שנטיעת כרמים וגנות ופרדסים בארץ ישראל, יהיה בדרך נס שלא כדרך הטבע כלל וכלל, כי ארץ ישראל תהיה גפרית ומלח שרפה כל ארצה. ועל ידי שיישב ה' יתברך את חרבות ציון, והרי ישראל יתנו ענפיהם וישאו פרים לעם ישראל, תתקיים התכלית של: וידעתם כי אני ה'.

ובגמרא סנהדרין (דף נ״ח ע״ב), וזה לשונם: ואמר רבי אבא אין לך קץ מגולה מזה שנאמר ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל. עכ"ל. דהיינו שקודם ביאת המשיח תהיה א"י גפרית ומלח שרפה כל ארצה. אמנם עדיין אין זה קץ מגולה,

כיון שאין אנו יודעים כמה זמן ימשך זה. אמנם כשתוציא ארץ ישראל פירותיה בעין יפה שהוא נס שאין לו שום התלבשות בדרך הטבע שארץ מלחה ולא תשב תוציא ותצמיח פירותיה, הוא ודאי שהגאולה צריכה לבוא תיכף ומיד והוא קץ מגולה.

וכן כתב רש"י בגמרא מגילה (י"ז ע"ב) **ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבא, אלמא קיבוץ גלויות בעת ברכת השנים היא.** עכ"ל. דהיינו שבו בזמן שישאו הרי ישראל פירותיהם, שהוא בעצמו אות ומופת גלוי משמים, שהארץ הנשמה תעבד תחת אשר היתה שממה לעיני כל עובר, היינו שכבר בא קץ הגאולה.

(**ולאפוקי** מדברי המסיתים ומדיחים, שאומרים שפירוש הפסוק הוא על שתתן פירותיה בדרך הטבע כשאר ארצות כמו שהוא עכשיו, ולא על שתתן פירותיה בדרך נס ופלא.

וביואל משה (ממר שנת שבועות סי' ס"ו עמ' פ"ב) כתב וז"ל: והנה הנגררים אחרי הציונים אומרים עוד שמה שבאים הרבה אנשים לא"י ועוסקים בנטיעה ומתרבים הפירות, על זה אמרו בגמרא סנהדרין (דף ל"ח) אין לך קץ מגולה מזה, שנאמר ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו וגו'. **וזה שטות והבל גמור.**

דלא מיבעי לפירוש השני שבמהרש"א שהכוונה שיהיה כמו שכתוב בפרק במה מדליקין (שבת ל' ע"ב) דלעתיד אילנות מוציאין פירות בכל יום, וזה ודאי הוי נס גמור ושינוי הטבע, ואין לך קץ מגולה מזה. אלא אף לפירוש הראשון על כל פנים הוא כמבואר בגמרא (כתובות קי"ב) דחזי ריב"ל להנהו קטופי דקיימי כי עיגלי (לאותם אשכולות הגפן שעומדים כעגלים) ואמר עגלים בין הגפנים. ואמרו שם ארץ מצרים משובח מכל הארצות שבעולם וצוען משובח מכל ארץ מצרים וחברון הגרוע מכל א"י עדיף ז' פעמים מצוען מצרים ובית סאה עושה שבעים כורים. עוד כמה ענינים חשבו שם בגמרא שהיו משונים פירות א"י מבכל העולם באופן נפלא, וכמו שאמרו גם על הכתוב בפרשת שלח (במדבר י"ג כ"ג) ואשכול ענבים אחד שהיה פירותיה משונה והיה בו משא עצומה כל כך שאי אפשר לשער זה עכשיו.

ואם יחזור כל זה כמקדם [יהיה] על דרך שכתב הרמב"ם בסוף הלכות מלכים שבימות המשיח יהיו כל המעדנים מצויים כעפר, זה סימן לגאולה, אבל מה שהוא בדרך הטבע כמו בכל העולם שלפי מה שמרבין בנטיעה מתרבין הפירות **אין בזה שום סימן לגאולה, אלא אדרבא וכו'.** עכ"ל ויעו"ש עוד.

ותבין שאם יתנו ארץ ישראל פירותיה באופן ניסי כל כך, כמו שמבואר בדברי חכז"ל הנ"ל שהביא ביוא"מ לעיל, אחר שתהיה א"י גפרית ומלח שרפה כל ארצה דייקא, בודאי שיהיה נס ופלא שלא יהיה לזה שום התלבשות בדרך הטבע כלל, ואין לך קץ מגולה מזה).

וכתיב בתהלים (ק"ז ל"ד-ל"ז) ארץ פרי למלחה מרעת יושבי בה. ישם מדבר לאגם מים וארץ ציה למוצאי מים. ויושב שם רעבים ויכוננו עיר מושב. ויזרעו שדות ויטעו כרמים ויעשו פרי תבואה. ותרגם יונתן: **ארעא דישראל דעבדא פרי צדא היך סדום דאתהפכת מן בישות יתבין בה.** כד תבו לאורייתא שוי מדברא היך אריתא דמיא וארע ציחיא למפקנות מיא וכו'. (**ארץ ישראל שהיתה עושה פרי נהיתה שוממה כמו סדום ההפוכה מרעת יושבי בה.** וכששבו לתורה ישם מדבר לאגם מים וארץ ציה למוצאי מים).

ורק כאשר (ישע' ט"ו כ"ג) לא יאמין שוב מני חושך, **אז ורק אז תוכל להתגלות ולהאיר כאור יום חשכת לילה.** בשעה שחשכת ליל הגלות שתגיע אז לשלימות גילויה, על ידי שא"י תהיה גפרית ומלח שריפה כל ארצה. אז ויזריח ה' חשכתה שבעתיים כאור החמה באור תיקון העולמות כולם. ואז יבקע כשחר אורה באור הגאולה העתידה שהיא תכלית הכל.

(ועיין **עוד לעיל** (פרק כ, עמוד 50) **שביארנו שם על פי יסוד זה את ענין ואפס עצור ועזוב, קודם הגאולה העתידה).**

צמ

(**כמובן**, שמצד בחירתינו היו זמנים שיכלנו להגאל באופן שונה בצורתו החיצונית. כמו למשל מה שמבואר במדרשים ובספרי קודש שאלמלא חטאו ישראל במי מריבה היה משה רבינו ע"ה משיח וגואל אחרון ואהרן היה מבשר צדק (דוגמת אליהו הנביא זכור לטוב).

וכן עוד איזה פעמים בסדר הדורות וכבימי חזקיהו המלך דאיתא בסנהדרין (צ"ד ע"ב): ביקש הקדוש ברוך הוא לעשות חזקיהו משיח וסנחריב גוג ומגוג. ורק החטא גרם שנדחתה הגאולה מאותם זמנים.

אמנם גם באותם זמנים שאילו זכינו כבר היינו נגאלים בהם גאולת עולם על ידי משה רבינו ע"ה או חזקיה המלך וכדו', מכל מקום ואיך שלא יהיה היתה חייבת הגאולה לבוא באופן היותר ניסי כנ"ל והיפוך דעת כל חכמי אוה"ע, היפך הגמור של השכל והחוש האנושי דברי אנוש ותחבולותיו.

כמבואר יסוד זה במקומות רבים ובעיקר באריכות באגרת הרמב"ם שהבאנו רק את חלקה, אמנם ראוי ללמדה כולה באריכות ואז יראה המעיין בעיניו שאי אפשר לכל מאמין בתורה לומר ולסבור אחרת.

ו**לכן** תמצא נבואות רבות שסובבות על מלך המשיח, סובבות גם על חזקיהו מלך יהודה או שאר צדיקים שהיו ראויים להיות משיח בדורם אילו זכו ישראל כדוד ושלמה ועוד.

כדוגמת מלחמת סנחריב בחזקיהו שהיו לו ארבעים וחמשה אלף איש בני מלכים יושבים בקרונות של זהב, ושמונים אלף גבורים לבושי שריון קליפה וששים אלף אחוזי חרב רצים לפניו, ופרשים אין מספר. ואורך מחנהו ארבע מאות פרסה סך מחנהו מאתיים וששים רבוא אלפים חסר חד (שתי ביליאן ושש מאות מיליאן), כדאיתא כל זה בגמרא סנהדרין (דף צ"ה ע"ב). ואפילו שיקבץ ילוד אשה מספר כזה של אנשים, אפילו פשוטים, אל מקום אחד, אינו אפשרי בדרך הטבע כלל, ועאכ"ו בעלי מלחמה. וזה בודאי היה רק נס משמים כדי שיבואו ויפלו סמוך לירושלים. ובגמרא סנהדרין שם אמרינן שכן באו על אברהם וכן עתידין לבוא עם גוג ומגוג. ועאכ"ו שלא היה שום מציאות בדרך הטבע שינצח חזקיהו את החיילות האלו.

ואכן מצינו שם במלכים ב' (י"ט ג') ששלח חזקיהו אל ישעיהו הנביא: יום צרה ותוכחה ונאצה היום הזה כי באו בנים עד משבר וכח אין ללדה. וכו'. שאכן היה בחינה של ואפס עצור ועזוב. וגם מפלתם לא היה על ידי שום מלחמה ורדיפה אחריהם, אלא (זכריה י"ד ג') ויצא ה' ונלחם בגוים ההם כיום הלחמו ביום

קרב, שקאי על מלחמת גוג ומגוג, וכבר היה דוגמתו בימי חזקיהו. ואם לא גרם החטא והיה חזקיהו אומר שירה היו מתחילים אז מהלכי הגאולה השלימה והאחרונה.

ובכיבוש הארץ על ידי יהושע בן נון במילא לא היה שום דרך הטבע כמעט, ועאכ"ו אם היה נעשה כל זה על ידי משה רבינו ע"ה שהיה פועל כבר כגואל אחרון, עאכ"ו שהיו הניסים והגילוי אלוקות למעלה מניסי יציאת מצרים וכו' וד"ל).

ק

ובזה שאין אנו עושים שום השתדלות בזרוע בשר לצאת מתחת שעבוד העמים ולהיות לנו ארץ וממשלה ככל העמים, אנו מראים כי ישראל עם קדוש עם סגולה הוא ואין עניינו כשאר העמים להיות לו אטונומיא וחירות מדינית. אלא שדרכו יתגלה מלכותו ית' בעולם, ותיקון כל העולמות כולם על ידו יהיה, **וזהו כל עניינו של עם ישראל ותו לא.**

והוא ענין נפלא שמצד אחד אין אנו מבקשים לעצמינו שום חירות מדינית, ומצד שני מעולם לא מחינו כנגד מה שהבדילו אותנו אומות העולם בכל מיני גזירות משאר אזרחי ונתיני כל מדינה ומדינה שבה גרנו. ולא השתדלנו על עצמנו לפני אומות העולם אלא על כך שיניחונו לחיות בשקט ככל האפשר ולשמור את מצוות אלקינו יתברך ותורתו הק', אבל לא ניסינו מעולם להפוך לאזרחים כמוהם בארצם ולדרוש שוויון עמהם באיזה בחינה שהיא.

ולא די שלא בקשנו להתערבב עם הגוים שבאנו בתוכם ולהיות חלק מהם וליטול חלק מגדולתם ולהנות מחירותם ומשאר הזכויות שהיו לשאר יושבי הארץ, אלא אדרבא השתדלנו ביגיעה רבה להיות מובדלים מהם אפילו בשם לבוש ולשון ועל אחת כמה וכמה באמונתנו דעתנו ומעשינו. אף על פי שעל ידי כך הפלונו לרעה בכל מקום וכו', כדאיתא ברש"י על הפסוק (ויקרא כ"ו מ"ד) כי אתה עשית, וז"ל: אתה גרמת לי שהם שונאים אותי שהבדלתני ממאכלם וממשתיהם ומהתחתן בם, אם נתחתנתי בהם היו מרחמים עלי ועל בני בנותיהם. עכ"ל רש"י והוא מהמדרש (ויק"ר פ' נ"ו).

(**וצריכין** להבין ענין זה, מכיון שבדרך כלל היה להיפך, שבכל מקום וזמן שישראל החלו להתדמות לאוה"ע זה בעצמו העלה את חמתם ורציחתם עד להשחית, ועאכ"ו כשהחלו היהודים להתחתן עמהם וכו'. וכידוע דבר זה ממקומות וזמנים רבים מימות עולם ומזמן המלחמה העולמית האחרונה.

ונראה לתרץ בפשיטות שעל פי דרך הטבע הוא אכן כדברי המדרש, שאפשר בנו אצלי וביתי אצלו והוא הורג אותי, ולכן טוענת כנסת ישראל עם בורא כל עולמים כי אתה עשית.

אמנם על פי הנהגת השי"ת מלמעלה, תיכף ומיד כשמתקרבים ישראל לאוה"ע בשם לבוש ולשון, ועאכ"ו במעשים או בדעות, אזי מיד (תהלים ק"ו כ"ה) הפך לבם לשנוא עמו להתנכל בעבדיו, שהקב"ה מראה מיד את השגחתו ובאופן שלא ניתן להסבירו על פי דרך הטבע, ומתחילים אוה"ע לשנוא את ישראל ולרצות להרע ולהשמיד רח"ל. ועוד שנותנים להם רשות משמים לעשות זאת רח"ל).

וצירוף של שני הענינים ביחד דהיינו שמצד א' לא ביקשנו להגאל ולצאת מתחת יד העמים בכח אנושי ומדיני, ומצד שני לא רצינו בשום צורה להפוך לחלק מיושבי הארץ (רק כמובן שקבלנו בשלימות את עול מלכותם המדינית ודרשנו את טובתם ושלומם כמו שמצווים אנו (ירמיהו כ״ט ז׳) ודִרשו את שלום העיר אשר הגליתי אתכם שמה והתפללו בעדה אל ה' כי בשלומה יהיה לכם שלום וגו'), היא העדות הגדולה לאמונתינו כי (דברים ל״ג ט״ו) כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, ולה' הארץ ומלואה (תהלים כ״ד ו׳), ואך ורק הוא יתברך יגאל את עמו מבין הגוים ונפוצותינו יכנס מירכתי ארץ ויביאנו לציון עירנו, כי אנו בוטחים בו יתברך בשלימות.

ובנו של הגה"ק בעל החפץ חיים זיע"א, כותב בתיאור קצת מהנהגותיו בקודש (מובא בספר כל כתבי החפץ חיים) וז"ל באמצע דבריו שם: פעם קראו לפניו מהעיתון המליץ, מה שכתב אחד המשכילים, (זה היה אחרי הצהרת בלפור) כי מקווים כי נהיה במשך הימים כמו בולגריא שהרימה ראשה משפל מצבה תחת הטורקים והינה ממלכה בין הממלכות. **ובכה אבי ואמר, וכי בשביל זה נשפך דמינו במשך אלף ושמונה מאות שנים, כדי להגיע למעלת עם בולגריא. הלא הכתוב אומר** (דברים ל׳ ה׳) **והביאך ה' אלקיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה והטיבך והרבך מאבותיך. וכתוב עוד** (שם שם ט׳) **כי ישוב ה' לשוש עליך לטוב כאשר שש על אבותיך. ובדברי הנביאים כתוב** (ישעיה מ״ט כ״ג) **והיו מלכים אומניך וגו' אפים ארץ ישתחוו לך. ושמתי כדכד שמשותיך** (שם נ״ד י״ב) **וכו' וכו'. אשר לא לזה ציפינו וחיכינו, ולא לזה נצפה ח"ו לבנין וחירות מדינית פוליטית ככל העמים ח"ו**. ע"כ דברי קדוש ה'. ועיי"ש שהאריך בזה.

קא

וכל זמן שלא זכינו עדיין שיתגדל ויתקדש שמו יתברך באתערותא דלעילא על ידי הגלויים הנוראים שיהיו בגאולתינו העתידה, אזי אנו מקיימים תפקידנו באתערותא דלתתא לקדש שמו יתברך דוקא על ידי ישיבתנו בגלות בין שבעים אומות, שהיא היא עצם ותכלית קידוש ה' היותר נורא ונפלא.

שאף על פי שהגלות מתארכת כל כך זמן, אף על פי כן אין אנו מתייאשים ח"ו ואנו עדיין מחכים ומצפים ובטוחים בישועתו ית'. ואיננו מוכנים להתערב בין האומות ולנטוש את אמונתנו הק' בשום פנים ואופן חלילה. ואנו מוסרים את נפשנו וחיינו כוחנו וממונינו לקיים את מצות בוראינו ית' ולדקדק בהן עד מקום שידינו מגעת, הן בחובות האיברים והן בחובות הלבבות כנ"ל.

וכתב היעב"ץ ז"ל בספר השימוש (דף ס״ד) וזה לשונו: נצפה לגאולה שלימה מהרה שיסורו מאתנו כל המעיקים ומסירים מעבודתו יתעלה, ובין יגאלנו ויגדלנו בחסדו וינטלנו וינשאנו כימות עולם, בין יניחנו עוד אלפי שנים בגולה חלילה (הערת המעתיק: בודאי שאין כוונתו לומר שישנה מציאות כזו ח"ו, כי שית אלפי שנין הוי עלמא, וכבר בזמן היעב"ץ היה כבר באמצע

האלף הששי. ולא היתה יכולה הגאולה להתאחר אלפי שנים ח"ו. כי כל העולם לא יעמוד אלפי שנים במצב שהוא עכשיו. אלא כוונתו לומר **שאפילו לו היתה מצוירת מציאות כזו**, גם אז היינו נשארים בנאמנותינו לבורא כל עולמים וכו'), לא נמירהו בשביל כך, לא נסוג אחור לבנו, חלילה לנו זרע ישראל המקודש במעמד הר סיני, ה' האמירנו לגוי אחד בארץ, הוא עשנו ולו אנחנו, זולתו לא ידענו בלתו לא הכרנו, ומבלעדיו אין אלקים. **גם לא נבקש אפילו ארצינו המוחזקת לנו, לא בחיל ולא בכח. וכבר אנו מושבעים ועומדים שלא לעלות בחומה, ושלא נמרוד במלכות. והתירו חכז"ל בשרינו כצבאות אם נלך בגדולות ונפלאות, עינינו אל ה' אלקינו עד שירחמנו וישיב שביתינו.** עכל"ק.

ועוד שם (דף ע"י) וז"ל: בל ימשול בנו החשק אל החירות, המאמין לא יחיש ולא יעורר את האהבה עד שתחפץ. אם רוח המושל והשלטון יעלה עלינו, מקומינו לא ננית. גם כי נשב בחושך הגלות ימים רבים מאד, ה' אור לנו, נר לרגלנו דברו ואור לנתיבתנו. **לא נבקש להתפתח מכבלי מאסרינו מעצמנו עד בא דברו יתעלה, ישלח מלך המשיח ויתירנו, ומושל עמים ומוכיח לאומים עצומים ויפתחנו.** עכל"ק.

קכ

הישיבה הזאת בין העמים עם הצפייה האמיתית לגאולת אמת על ידי בוראינו ית', היא קידוש שמו ית' הגדול ביותר שיכול להיות בזמן הגלות על ידי כל כלל ישראל באתערותא דלתתא, ועל ידה בעיקר כל בירור הניצוצות וכל התיקונים שנעשים על ידי ישיבתנו בגלות. ועל כן היא גם עיקר זכותנו להיגאל מן הגלות. וכמו שאמרו חכמינו ז"ל במדרש (ילקוט פ' נח, קנ"ח) על הפסוק (שמות י"ג ו') והיה לכם למשמרת, וזה לשונם: מי פרע לכם ממדי וכו' מרדכי ואסתר וכו'. מי פרע לכם מיון בני חשמונאי וכו'. **מי פורע לכם ממלכות רביעית, נטרונא, והיה לכם למשמרת, אל תאכלו ממנו נא** (שם שם ט'), **לא תבעוניה מהבהבה.**

ופירש שם בזית רענן (מרבנו בעל המגן אברהם על שו"ע או"ח) וז"ל: **נטרונא, פירוש, שצריכין לשמור ולהמתין. לא תבעוניה מהבהבה, פירוש, אל תבקשו לאכול אותם בהבהוב כלומר שאינו צלוי כל צרכו**, עכ"ל.

הרי מבואר בזה, שמגלות פרס ומדי יצאנו בזכותם הקדושה של מרדכי ואסתר, ומגלות יון יצאנו על ידי כח קדושתם של בני חשמונאי. **אמנם בגלותינו האחרונה הזו, שאין לנו כח הקדושה שאפשר להשען עליו כמו מרדכי ואסתר חשמונאי ובניו, עיקר זכותנו להגאל מגלות מרה זו שהיא מלכות רביעית, היא רק זכות הנטרונא. דהיינו זה שאנו ממתינים להקב"ה שיבוא ויגאלנו, ומקיימים את הפסוק אל תאכלו ממנו נא, דהיינו שלא לנסות כלל להשתחרר מעצמנו אפילו רק קצת מעול גלות העמים, רק להמתין בסבלנות, וכמו שכתוב והיה לכם למשמרת. ולא לנסות לאכול מהגאולה מהבהבה שאינה צלויה כל צרכה, דהיינו קודם הזמן.**

ואלו דברי האברבנאל בספרו ישועות משיחו (מפתח פ׳ תנק פ׳ דף י״פ) וזה לשונו: ואמרו בפרק שני דייני גזירות (כתובות קי״פ ע״פ), אמר ר׳ יוסי בר חנינא שלש שבועות הללו למה, אחת שהשביע הקב״ה את ישראל שלא ימרדו באומות העולם וכו׳. ועניין המרד באומות העולם הוא **שיסבלו עול גלותם וישבו תחתם עד עת קץ בבוא חליפתם**, ועל זה אמר הנביא צפניה (צפניה ג׳ ח׳) לכן חכו לי נאום ה׳ ליום קומי. שיחכו עד עת קץ ולא ימרדו לצאת מהגלות קודם העת הגדור לפניו יתברך. **ולכן תמצא כל הטובות והגדולות אשר זכרו הנביאים לזמן הגאולה, שיחכו לאותו זמן הגדור, שנאמר** (ישעיה ס״ג ד׳) **כי יום נקם בלבי ושנת גאולי באה.** עכל״ק. הרי כתב בפירוש אשר כל הטובות שיהיו לעתיד לבא על ישראל עם קדוש הם רק בזכות מה שמחכים ומצפים בסבלנות לבוא עת קץ מאתו ית׳.

ומה מתקו לחיך דברי חכז״ל במדרש שוח״ט (תהלים מזמור מ׳ פיסקא פ׳, דפוס נפצער) וז״ל: למנצח לדוד מזמור. קוה קוויתי ה׳ ויט אלי וישמע שועתי (תהלים מ׳ פ׳). זהו שאמר הכתוב (ישעיה כ״ה ט׳) **ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קווינו לו ויושיענו. אין ביד ישראל אלא שיקוו שיגאלם הקב״ה בשכר קוה קויתי ה׳,** דכתיב (מיכה ג׳ כ״ה) טוב ה׳ לקוויו, ואומר (זכריה ט׳ י״ג) שובו לבצרון **אסירי התקוה.**

שמא תאמר (ירמיה מ׳ כ׳) עבר קציר כלה קיץ ואנחנו לא נושענו, קוה אל ה׳ חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה׳ (תהלים כ״ז י״ד). **קווה אל ה׳ וקווה אל ה׳, תקווה אחר תקווה. חזק ויאמץ לבך, אם קויתם ולא נושעתם, קוו ושובו וקוו.** ואם תאמר עד מתי נקווה, כבר כתיב (שם קל״פ ג׳) יחל ישראל אל ה׳ מעתה ועד עולם, ואומר (שם ל״פ כ״ה) חזקו ויאמץ לבבכם כל המיחלים לה׳.

אם עושין כן, הרי אתם נושעים, שנאמר (ישעיה מ״ט כ״ג) **אשר לא יבושו קווי,** וכתיב (שם מ׳ ל״פ) וקווי ה׳ יחליפו כח, **וכתיב** (תהלים ל״ז ט׳) **וקווי ה׳ המה יירשו ארץ.** לכך נאמר קווה קויתי ה׳ ויט אלי וישמע שועתי, **דוד שקווה לי עניתיו.** עד כאן לשון המדרש.

קג

ומה נפלאים דברי קדוש ה׳ רבנו הרמח״ל זיע״א בדרוש בענין הקווי (הנדפס בספר פולחנות רמח״ל דף רמ״ז) אחרי שמאריך קודם במעלת הקווי לישועת השי״ת, ואם יתמהמה חכה לו (חבקוק ב׳ ג׳) וכו׳ יעו״ש, כותב וזה לשונו: **הַמְקַוֶּה, אף על פי שיש לו מעט מעשים טובים, לא יבוש, שנאמר** (ישעיה מ״ט כ״ג) **וידעת כי אני ה׳ אשר לא יבושו קווי. וזה** (כמו פיוט ה׳ ט״ז) **כי יש לדל תקווה, ומי שהוא דל, ממעשים טובים יש לו תקווה, כי ה׳ מתגלה עליו ומעביר כל פשעים. וזה סוף התיקון, מגודל תקוות כל ישראל, באורך הגלות, ובוטחים באמונה שיגאלו. וסוף התקווה:** (זכריה ג׳ ט׳) **ומשתי את עוון הארץ. (הערת המעתיק: דהיינו שנבואת זכריה מבטיחה שהקב״ה יעביר את עוון כלל ישראל ביום אחד, שנאמר שם: ומשתי את עוון הארץ ביום אחד. וכל זה על ידי כח הקווי דוקא). וזה** (ברפאים מ״ט י״ח) **לישועתך**

קוויתי, כי זהו כבוד המלך שבוטחים בו. בא חבקוק והעמידה על אחת (מכות כ"ד ע"ח) **אמונה, תקווה.**

המקווה **אפילו נכנס בגיהנום יוצא ממנו,** שנאמר (ישעיה מ' ל"ח) **וקווי ה' יחליפו כח יעלו** אבר. **הוי"ה מאיר עליו, וכמה מלאכים עליונים מעלים אותו המקווה,** [וזהו] אבר כנשרים, ומסתלקים עמו למעלה, **ותקותו היא טהרתו, מקוה ישראל** (ירמיה י"ד ח') **ממש. כי הוא במדרגה עליונה שאין עושה בו פגם, אם חטאת מה תפעל בו** (איוב ל"ה ו'), **וזהו סוד התשובה, שהוא ממש שב אל מקורו, והסטרא אחרא לא יכלה לו,** ונאמר (הושע י"ד ב') שובה ישראל עד ה', כן המקוה הוא ממש בוקע בְּקַו תקותו, ועושה נקב וסדק לעלות תחת כסא הכבוד. וזה: (תהלים מ"ט י"ח) לישועתך קוויתי ה', וזה: (תהלים ק"ל ז') יחל ישראל אל ה' כי עם ה' החסד, במקום שמתגלה הוי"ה מתגלה חסד, ואין פגם מעכב. וכמו שקוה בחייו לה', כן לאחר מותו, כשמתגברים כנגדו הדינים הוא מתחזק בתקותו עד ה' ונקשר בו, ומסתלק ברגע. וזהו לישועתך קוויתי, אינו אומר לישועתך אקוה, אלא קוויתי בחיי, כן אחר המות לא יבושו הקווים, עכ"ל. ועיי"ש באריכות דבריו הנפלאים והמתוקים לפני ואחרי הדברים שהבאנו.

ובדבריו הקדושים הללו יתבאר היטב מאמרם ז"ל במדרש רבה (לך לך פ' מ"ד סי' כ"ח) וזה לשונם: אמר לו (הקב"ה לאברהם) במה אתה רוצה שירדו בניך בגיהנום או במלכיות (דהיינו שעבוד מלכיות), רבי חנינא בר פפא אמר אברהם ברר לו את המלכיות, רבי יודן ורבי אידי ורבי חמא בר חנינא אמרו אברהם ברר גיהנום והקב"ה ברר לו את המלכיות, הדא הוא דכתיב (דניאל ל"ג ל') אם לא כי צורם מכרם, זה אברהם. וה' הסגירם, מלמד שהסכים הקב"ה לדבריו. ע"כ דברי המדרש, ועיי"ש עוד.

ועיין בדברי היפה תואר שהקשה על זה כמה קושיות, ובין השאר מקשה וזה לשונו: אך קשה האם אלה אשר יעמדו בגלות יפטרו מן עונש הגיהנום, אם כן הותרה הרצועה, ותירץ דלא קאמר שיפטרו מכל עונש הגיהנום וכו' עכ"ל. ועיי"ש באריכות דבריו.

אמנם על פי דברי הרמח"ל הנפלאים הנ"ל יבואר היטב, כי מה שהישיבה בין המלכיות מכפרת, היא בעיקר על ידי כח הקיווי והציפוי שמצפים ישראל בכל זאת לישועתו ית', ולא רוצים להתפתות להאמין שישארו ח"ו בגלות. ולא מתקרבים לדרכי ולמעשי אוה"ע שבתוכם הם יושבים, וגם אינם מבקשים חירות מדינית כנ"ל. אמנם יתעצמו בקיווי נפלא וחזק לגאולתו ית' וגילוי אורו ית' בכל פינות העולם. ומיניה וביה מתחזקים תמיד בתשובה ובתפילה אליו ית' ובקיום תורתו הקדושה ומצותיו יתברך, ומצפים לישועתו ית' שיעזרם לאחוז בדרכי תורתו ועבודתו ית', כדי שיתגלה על ידי זה כבודו ית' בעולם כולו. ואינם נופלים בדעתם מהמניעות הגדולות, שקושי הגלות וההסתר הנורא שבו מסתיר הוא ית' פניו בעת הגלות, מונעים בעדם מלקיים התורה ומצוות, רק תמיד מתחזקים שוב ושוב בעבודתו יתברך. וזה הוא עצמו תיקון הנפש נורא ונפלא כמו הרבה

תורה ומעשים טובים, על ידי זה גופא נצולים ישראל מדינה של גיהנום, כמו שמפורש במדרש כנ"ל.

וכלשון הרמח"ל שהבאנו לעיל: **וכמו שקווה לה' בחייו כן לאחר מותו וכו', אלא לישועתך קויתי בחיי, כן לאחר המות לא יבושו הקווים,** עכ"ל.

וע"פ דבריו אלה, מובן מדוע שעבוד מלכיות הוא במקום הגיהנום, כי בתקות הגאולה והישועה הכללית וגם הפרטית קא עסקינן, שמקווים בתוך הגלות דייקא. כי הלא בתקוה זו, בצירוף ההתחזקות שמתחזקים בדרכי השי"ת על ידי התקוה הזאת, תלויים כל תיקוני העולמות והנפשות של כל אחד ואחד ממש. והוא במקום תיקוני הגיהנום הקשים, ואכמ"ל. והמבין יבין, כי הדברים עמוקים מני ים. ונוגעים גם מאוד לעבודה הפרטית של כל אחד ואחד, אלא שזה יוצא כבר מענין תשובה זו.

קד

ולאודועי איצטריכנא כי לרבנו קדוש ה' הרמח"ל זיע"א יש ספר שחיבר ברוח הקודש וגילויים משמיא (כמו רוב כתביו) שנקרא תקט"ו תפילות (חמש מאות וחמשה עשר תפילות) והוא ספר נורא ונפלא וכולל תפילות עמוקות ונוראות לגילוי יחודו ית' בעולם. ושם מרבה מאד לבקש מהשי"ת גאולה ופדות וחסדים לעמו ישראל, אפילו בגלות, ומאריך מאד לבאר בתפילותיו את מעלת הקיווי שהוא עיקר התשובה להש"י וממלא את החסר בזכויות התורה והמצוות, והוא עיקר תיקון הנפש, והוא עיקר זכותנו להגאל כנ"ל. ומה מאד אצטער על כך שאין הקונטרס הזה מספיק להעתיק את כל דבריו הקדושים מענין זה שם. אמנם לא אוכל להמנע מלהעתיק איזה שורות למען יובן איך שאין ערוך לעבודת הקיווי הנוראה והנפלאה.

בתפלה קל"א, כתב וזה לשונו באמצע דבריו: כובד אבן, ואי אפשר לעלות למעלה בעבור כובד זה. וזה השקר, שמכביד על אמת ונתלה בו, ואז נאמר (מהלים ל"ח ה') כמשא כבד יכבדו ממני, שהרי השקר אין לה רגלים ואין יכול לעמוד בפני עצמו, אלא צריך שיתלה עצמו באמת, ואז מכביד עליו, שנאמר בו (ישעיה ס"ו י"ד) נלאיתי נשוא. באותו הזמן כמה מחלוקת נמצא בין האמת והשקר, שהרי האמת רוצה לגלות אמיתו, והשקר מכביד עליו. **וצריך להעביר השקר. במה, אלא בקיווי ודאי, שבוקע החשך ועובר אל האמת, שהרי אין שום דבר שבוקע כמו הקיווי. ומיד** (מהלים פ"ה י"ג) **אמת מארץ תצמח, מה שהיה נשפל עד לארץ מפני כובד האבן, הוא עולה,** עכ"ל.

ובתפלה קנ"ח: כתב וזה לשונו: **ואם תאמר שאין ישראל עושים תשובה לפניך הרי קיווי שלהם יעמוד לגלות תשובה זאת להם,** דכתיב (מיכה ה' כ"ה) השיבנו ה' אליך ונשובה, שהרי כמו שהם מצפים לישועתך כן אתה תצפה לישועתם, דכתיב (ישעיה ל' י"ח) ולכן יחכה ה' לחננכם ולכן ירום לרחמכם כי אלהי משפט ה' אשרי כל חוכי לו, עכ"ל. הרי שמסגולת הקיווי לעורר תשובה בישראל.

ובתפלה קע"ה כתב וזה לשונו: **אבל למעלה למעלה במקום שליטת שמך הקדוש הוי"ה ב"ה ודאי לא יעף ולא יגע, ואף על פי שהם מדרגות עליונות גבוה מעל גבוה שאין עליתם של בני אדם מגעת לשם, הרי בכח הקיווי שלהם יוכלו להגיע גם כן אל המקום הזה,** ויאמר בהם (ישעיה מ׳ ל״ב) וקווי ה' יחליפו כח יעלו אבר כנשרים ירוצו ולא ייגעו ילכו ולא ייעפו עכ"ל. הרי שמסגולת הקיווי להגיע למקום עליון שאין יתר מעשי האדם מגיעים אליו, ולהמשיך כח הקדושה משם גם למטה.

וכל תפלה **מתקט"ו תפילות נפלאות אלו, מסיים הוא בפסוק** (בראשית מ״ט י״ח) **לישועתך קויתי ה'** ודי בזה למבין. ואכמ"ל.

ובספרו תיקונים חדשים תיקון ל"ו כתב הרמח"ל ז"ל (מפי רב המנונא סבא המתגלה אז אליו) וזה לשונו: **ולכל היד החזקה** (דברים ל״ד י״ב) **דא תוקפא דהימנותא דישראל, דאינון מצפאן תדיר בגלותא.** ואתמר בהו (תהלים מ׳ ג׳) קוה קויתי ה' ויט אלי. מאי ויט, אלא בגין דרחיק איהו. ובגין כך אצטריך לארכא אודניה. ודניאל צלי בגין דא הטה אלקי אזנך (דניאל ט׳ י״ח). כדין וישמע שועתי אפילו בגלותא. אבל בזמנא דפורקנא קריב איהו ולא אצטריך האי. **ומאן דמצפי לקב"ה בגלותא, גרים לאינון דרגין דאינון רחיקן לאתקרבא ואנהיר לה לשכינתא בחשוכא. בגין כך אצטריך בכל יומא למצפי לפורקנא.** ורזא דא קוה אל ה' חזק ויאמץ וכו' (תהלים כ״ז י״ד). **ורזא דא מאן דמצפי גרים לנהירו עלאה דיתקרב לגביה, וכדין איהו מתתקף יתיר בקדושה.** בגין כך קוה, כדין חזק ויאמץ. וכדין תיכול למצפי יתיר. אבל מאן דלא מצפי בקדמיתא לא מצפי נמי בתר הכי. ומשה אתקיף תיקונא לישראל בגין דיתתקפון בציפויא דא, ולא ישתבקון מיניה. ולכל המורא הגדול, כמה דאת אמר גדול הרועה שמצילם. לשוואה דחילו על אומין דעלמא. ומאן דמצפה לפורקנא גרים לנהירו דיתתקף יתיר, וגרים דחילו יתיר לאומין דעלמא. בגין כך אלין מילין מתחברן כחדא, לכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה, בגין כל ישראל עבד לון ודאי.

(**תרגום וביאור**: מפרש הפסוק ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל. וכל היד החזקה, **הוא חוזק אמונת ישראל, שמצפים תמיד בגלות.**

ומפרש הפסוק שאמר דוד המלך עליו השלום קוה קויתי ה' ויט אלי וישמע שועתי, הוא התקוה שמקווים ישראל לקב"ה בגלות, בהיות גילוי הקב"ה רחוק מהם. וראיה ממה שאמר ויט אלי, ולשון ויט מתפרש הטיית האוזן, והוא מרחוק דוקא, וכמו שאמר דניאל בזמן הגלות, הטה אלהי אזנך, מה שאין כן בזמן הגאולה יהיה הקב"ה קרוב ולא יצטרכו להטיית האוזן. ועל זה אמר דוד שעל ידי הקיווי שישראל מקווים לישועתו ית' בגלות בהיותו רחוק, אזי: וישמע שועתי, אפילו בגלות.

ומי **שמצפה להקב"ה בגלות, גורם למדרגות הרחוקות שיתקרבו, ומאיר לשכינה בחושך, ולכן צריך לצפות בכל יום לישועתו ית',** וזהו סוד הפסוק קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'. וסוד הענין הוא שמי שמצפה גורם לאור העליון שיתקרב אליו, ואז האדם מתחזק יותר בקדושה, וזהו פי' הפסוק קוה שעל ידי הקיווי אל השי"ת יהיה: חזק ואמץ, ואז תוכל לקוות יותר (וזהו פי' שכתוב עוד הפעם קוה אל ה'). אבל מי שאינו מצפה בתחילה אינו מצפה גם אח"כ.

ומשה חיזק התיקון ההוא (של הקיווי) לישראל, כדי שיתחזקון בצפוי הזה (לישועתו ית') ולא יעזבו אותו.

(עד כאן הוא פירוש על המילים היד החזקה, היינו שמשה רבינו ע"ה חיזק את ישראל לציפויו וקיוויו יתברך, ועכשיו מפרש המשך הפסוק) ולכל המורא הגדול, הוא כמו שכתוב: גדול הרועה המצילם, להטיל פחד ומורא על אומות העולם, **ומי שמצפה לישועה, גורם לאור שיתחזק ביותר וגורם פחד יותר לאומות העולם.** לכן דברים אלו מתחברים כאחד, לכל היד החזקה ולכל המורא הגדול, לעיני כל ישראל היינו שעשה זה בשביל כל ישראל).

וכבר הבאנו לעיל (פרק צו, עמוד קעד) את דברי רבינו החתם סופר בדרשותיו (מלק ג' קף רנ"ח) **כי זה התחלת יסוד האמונה להיות יושב ממתין ומצפה לישועת ה'**, היפך מבני אפרים נושקי רומי קשת הפכו ביום קרב (תהלים ע"ח ט'). ודרשו חכז"ל שהיו ממהרים את הקץ. מה כתיב אחריו, לא שמרו ברית אלקים ובתורתו מאנו ללכת, שעל ידי זה גרמו לכפור בה' מכל וכל, ויצא מהם ירבעם, עכ"ד. ועיין שם עוד.

קה

וכמו שעל ידי הקיווי והציפוי לגאולתו ית' מקרבים את הקץ מאד, והיא עיקר זכותינו להגאל כנ"ל. **כמו כן אם ח"ו עוברים על השבועות, אז מאריכים את הגלות ומעכבים את גאולתינו ופדות נפשנו שתבוא רק בזכות נטרונא.**

ובמדרש (פסיקתא רבתי פרשה ג' סוף ז' [י"ח]) אחר שמפורש שם ענין השלש שבועות איתא שם וז"ל: **אם כן למה מלך המשיח בא, לקבץ גלויותיהן של ישראל.** ופירש על זה המהרז"ו וז"ל: פי' שזהו ענין של מלך המשיח לעלות כל ישראל יחד מהגלות, **ואם חלילה יעשו בעצמם כך, יפסידו גאולת המשיח**, עכ"ל. וכוונת דבריו הוא שעל ידי זה ידחו את הגאולה [שהיתה ראויה לבוא אז, שלכן נתגבר הבעל דבר להסית לקחת גאולה בעצמם כמו שיבואר לקמן בפרק הבא] לזמן יותר מאוחר רח"ל.

והא בהא תליא, כי כיון שכל ענין מלך המשיח הוא לקבץ את גלויות ישראל, ולא יתכן קיבוץ גלויות בזרוע בשר ודם, כי אם על ידי הקב"ה בעצמו, כמו שכתוב בתורה הרבה פעמים. [ועיין עוד לעיל בפרקים טו-טז, עמודים 44-41 ביאור יסוד ענין זה]. לכן אם ח"ו לוקחים ישראל גאולה לעצמם, ומתקבצים בזרוע בשר לארצם מוכרחים לגלות עוד הפעם, וגלות אחרונה קשה מן הראשונה, והקב"ה ארך אפים ורב חסד, ואינו שוקד על הרעה. ואם כן על ידי שעושים בעצמם כך מעכבים ביאת המשיח עד שיוכרחו לגלות עוד הפעם ומשיח יקבצם לארצם.

ועל **פי** זה פירשו גדולי ישראל את שני הגרסאות שבגמרא מס' כתובות (קי"ח ע"ח) על השבועה שהשביע הקב"ה את ישראל, המובאות ברש"י וז"ל: ושלא ירחקו את

הקץ, בעוונם. לישנא אחרינא, שלא ידחקו גרסינן לשון דוחק. עכ"ל. שהא בהא תליא, שדחיקת הקץ מרחיקה את הקץ רח"ל.

ועל **פי** זה תבין מה שאמרו חכז"ל בגמרא סנהדרין (ק"ח ע"ב) וזה לשונם: **אמר רבי חמא בר חנינא אין בן דוד בא עד שתכלה מלכות הזלה מישראל.** ופי' רש"י ז"ל: **שלא תהא להם שום שולטנות לישראל אפילו שולטנות קלה ודלה**, עכ"ל. כי השלטנות אפילו קלה ודלה שיש לישראל טרם ביאת בן דוד, היא בעצמה מרחיקה ומעכבת את ביאת בן דוד משיחנו.

וכבר הבאנו לעיל (פרק קב-עמוד 180) את דברי הילקוט שזכותנו להגאל מגלות רביעית אחרונה הזאת, היא זכות הנטרונא, דהיינו השמירה וההמתנה לגאולתו ית'. וכן הבאנו שם דברי המדרש שוח"ט שאין ביד ישראל אלא שיקוו שיגאלם הקב"ה בשכר קוה קוויתי ה' וכו'. ואם כן מובן מאליו, שלהיפך, דהיינו דחיקת הקץ ולקיחת גאולה קודם הזמן ועאכ"ו בזרוע בשר היא מעכבת ומרחקת את הגאולה העתידה רח"ל.

קו

ומובא בדברי צדיקי הדורות כי בכל עת שהיא מסוגלת לגאולה, מתגבר הבעל דבר ביותר לקלקל את זאת, ובעיקר דרך משיחי שקר למיניהם וגאולות שקר השונות. כמו שאמרו צדיקים, שאליל הנוצרים, אותו האיש ימ"ש, עשה עצמו משיח שקר בזמן שהיה מסוגל מאוד לגאולה. ועל כן נתעצמה מאוד אמונתו בהצלחה גדולה ועצומה, כי המשיך כח הגאולה לסט"א רח"ל. ועל ידי שנמשכו אחריו מישראל, הפסידו את קץ הגאולה שהיה צריך לבוא אז. וכן להבדיל בימי בן כוזיבא ולהבדיל בימי ש"ץ שר"י וכן עוד כמה פעמים.

וכן **אמרו צדיקים** לגבי צרעת הציונות. וידוע שרביה"ק משינאווא זיע"א הרעיש את כל הגולה כמדורת אש, שנים רבות לפני כן, כי בשנת תרס"ו תבוא הגאולה.
ובשנת תרנ"ו היה הקונגרס הראשון של הציונים בעיר באזעל (וכידוע שאמרו אז צדיקים שזה נרמז בפסוק (ויקרא י"ח ג'ה) תנור וכירים יותץ. תנור אותיות תרנ"ו). **והרבה צדיקים אמרו אז שעל ידי זה שנמשכו אחריהם שומרי תורה ומצוות ומאמינים בהשי"ת הפסידו והרחיקו את הקץ.**

וכן לגבי שנת תש"ח איתא בדברי הקדמונים וכן עולה מדברי הזוה"ק שאז היה זמן מסוגל מאוד לגאולה. וכנראה על ידי הקמת אותה מדינה שהיא גאולת השקר הנוראה שהיתה בעולם, הפסידוה.

וכתב בויואל משה בהקדמתו דף ח' וזה לשונו: **וזה ברור כי אותו הרעיון המתועב הוא המעכב גאולתנו ופדות נפשנו,** כאשר הבאתי בפנים וכו'. **ולפי שהגאולה תלוי בזה הענין, לכן מתגבר היצר הרע והס"מ כל כך להמשיך את כל העולם לרעיון פיגול זה.**

כמו שכתב התוספות יום טוב (מגלת פרק ה' משנה ה') על המשנה דחושב בהדי ניסים שנעשו בבית המקדש, וחשיב נמי הנס שלא אירע קרי לכהן גדול ביום הכפורים, וכתב על זה וז"ל: יש מי שהקשה ולמה יארע לו קרי אחר שהיו מזרזין אותו כל שבעת הימים והוא בטהרה כל היום ההוא, וזקני העם כל הלילה לא יחשו מלזרזו. **והתשובה, כי יצר טוב והיצר הרע מתקוטטים זה עם זה כשני אויבים. וכשאחד מהם קרוב להיות מנוצח, יתחזק על עמדו בראותו כי כלתה אליו הרעה** וכו', ולזה היה קרוב מאד הכהן להיות בעל קרי יעויין שם.

ואם כן כל שכן בזה שאנחנו עומדים קודם הגאולה, וידוע דאחר הגאולה יתבטל היצר הרע והס"מ ויהיה מנוצח לגמרי, באופן שלא היה כן מיום שנברא העולם, וכמו שהביאו גם בתוספות (ר"ה דף ט"ז עמוד ב' ד"ה כדי) מהירושלמי שאחר שיתקע בשופר גדול מטא זימנא דשטן להתבלע (יגיע זמן השטן להמחות מן העולם). **ובודאי שמתחזק בכל מיני התאמצות נגד אלו העניינים המביאים את הגאולה,** וצריכין נסי ניסים להנצל ממנו, הרבה יותר מהנס שנעשה לכהן גדול ביום הכפורים שלא ראה קרי. **ושעל כן העמיד הס"מ מדינה הציונית ומלכות המינות לבטל את הגאולה. והשי"ת ירחם במהרה ויחיש לנו זמן גאולתנו ופדות נפשנו.** עכל"ק.

קז

ועל פי המבואר לעיל, נבין מדוע נצרך השי"ת להשביע את ישראל על דחיקת הקץ ולקיחת גאולה בזרוע בשר, מכיון שבין כך יש בזה ענין של כפירה, החמור הרבה יותר משבועה. כמו שכבר נתבאר שכל פעולה של מרידה ושחרור מעול האומות ומכל שכן להעמיד שלטון וממשלה לבני ישראל לפני ביאת המשיח, היא פעולה המורה על כפירה גמורה רח"ל.

אך ביאור הענין נמצא בדברי הרמב"ם ז"ל באיגרת תימן, וזה לשונו: **לפי שידע שלמה ברוח הקודש שהאומה הזאת באורך זמן גלותה תפצר להתנועע בלא עתה הראוי, ויאבדו בשביל זה ויבואו עליהם צרות, והזהיר מלעשות זאת** והשביע האומה **על דרך משל** ואמר (שה"ש ב' ז') השבעתי אתכם וגו'. ואתם אחינו אהובינו קבלו עליכם שבועתו ואל תעוררו את האהבה עד שתחפץ, עכ"ל.

וכן הוא גם כן בדברי האברבנאל בספרו ישועות משיחו (חלק ג' ממאמר ג') וזה לשונו: וההודעה השנית גילה (ר' אליעזר) באומרו (ספרקי דר' ג'ליעזר פרק כ"ז [כ"ט]), **בצאת השמש היה** אברהם יושב ומניף עליהם בסודרין שלא ימשול בהם העיט עד שיבוא הערב. **רוצה לומר שראה אברהם אורך הגלות הזה וצרותיו העצומות, וחשש אולי בניו יתעוררו מעצמם לצאת מהגלות קודם זמנו הגדור לפניו ית', כאשר עשו בני אפרים שנבהלו נחפזו לצאת מגלות מצרים קודם הקץ, ואף ה' חרה בהם ויהרוג במשמניהם אוכלוסין הרבה.** ולזה אמר, שאברהם בדעתו קץ הגאולה, היה מפריח את העיט שהוא בן דוד שלא ירד על

הפגרים המורים על המלכויות עד עת ערב שהוא זמן הגאולה וקץ הגלות, כדכתיב (זכריה י"ד ז') והיה לעת ערב יהיה אור. **ואין זה ספק שעל זה עצמו אמר שלמה** (שה"ש ג' ה') **השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ**, עכ"ל.

דהיינו שבאמת יש כאן ענין של כפירה שהוא יותר חמור מצד עצמו מעוון העברה על שבועה. ועל כן לכאורה לא היה צריך על כך שבועה, כיון שקים ליה בדרבא מיניה.

אמנם כיון שידע בורא עולם שישראל עם קדוש עתידים להתנסות בתוקף מרירות הגלות מאד מאד, ועל כן אולי ואפשר כי חלילה יחפז עליהם יצרם מחמת תוקף צער הגלות הגזירות והשמדיות וכו' וירצו לעבור על ענין זה. וביותר שעל ענין זה של העברה על הקץ יתאמץ הס"מ מאד בעקבתא דמשיחא להסית ולהדיח את ישראל, כדי לעכב גאולתם (כנ"ל מדברי רבותינו בזה) ויהיה להם נסיון גדול בענין זה. ואם ח"ו יעברו על זה יבואו עליהם פורעניות קשות ח"ו. על כן השביעם הקב"ה על זה בשבועה חמורה שלא ידחקו את הקץ וכו'.

ופירוש ענין השבועה הוא, שהוסיף הקב"ה על עוון זה של העברה על הקץ גם חומר שבועה לענין העונש, כי יש בעונש השבועות חומרה מסוימת יותר משאר העונשים והעבירות, ואפילו מעוון עבודה זרה ואפיקורסות שבודאי הם מצד עצמם הרבה יותר חמורים מעוון שבועה.

וכמו שאמרו חכמינו ז"ל (שבועות דף ל"ט) שבכל העבירות שבתורה נפרעין ממנו, ובשבועה ממנו וממשפחתו ומכל העולם כולו. וגם אמרו (במדבר רבה פ' מטות פ"ל) המועל בשבועות כופר בהקב"ה ואין לו מחילה לעולם. ועוד אמרו במדרש (במדב"ר כ"ג ל') שמעשה בינאי המלך שהיו לו ב' אלפים עיירות וכולם נחרבו על שבועת אמת וכו', מה הנשבע באמת כך, הנשבע בשקר על אחת כמה וכמה. וגם איתא במדרש (ויק"ר פרשה ו' אות ג') שעל העברה על שבועה ממהר הקב"ה להפרע. ואיתא עוד שם שעונש משמים על השבועה הוא סייף, דברים שאין האש שורפן העברה על השבועה מכלתן (מכלה אותן) רח"ל.

ובמכילתא (פ' יתרו עה"פ לא תשא) איתא שם שמענישין משעה שמקבל על עצמו להשבע ולעבור על שבועתו. (ולפי פי' מרכבת המשנה שם, מענישין אפילו משעה שקיבל **בלבו** להשבע. ולא רק בדיבור, דהיינו לא רק משעה שקיבל על עצמו לפני בית דין להשבע).

וע"כ נתן בוראינו ית' עלינו חומר שבועה על ענינים אלו לענין העונש, להחמיר בעונשו יותר מעבודה זרה ומכפירה. להוסיף עונש שבועה בצירוף העונש של כפירה ומינות ועבודה זרה, וכמו שאמרו חכז"ל אני מתיר את בשרכם כצבאות וכאילות השדה רח"ל. ולא שיש כאן שבועה ממש אלא רק חומר עונש עוון שבועה בנוסף לעונש עוון הכפירה והאפיקורסות כנ"ל.

ועל פי זה גם יתורץ לנו הקשיא, היאך אפשר להשביע את הדורות הבאים מאחר שלא היו שם בשעה שהשביעם שלמה המלך ע"ה ברוח הקודש והרי כדי שיחול דין שבועה על פי דין תוה"ק צריך הנשבע בעצמו להשבע בהיותו בגוף ונפש. ואי אפשר להשביע בשום אופן הנולדים אח"כ (כמבואר ביו"ד (סי' רכ"ח סעיף ל"ח) אי אפשר להשביע הנולדים לאחר זמן).

אמנם התירוץ הוא כדברי הרמב"ם שהשבועות הם **בדרך משל.** כלומר שיענשו על זה בחומר עונש עוון העברה על השבועה. אמנם הדברים הנ"ל מצד עצמם אסורים גם בלא השבועה באיסור החמור ביותר של כפירה בדברי התורה.

קח

וגם יש בזה עוד טעם, שהיה הקב"ה צריך להזהיר על ענין זה בשבועה, אף על פי שבמילא מובן שיש בזה כפירה גמורה וכנ"ל. כי בענין זה אפשר להיכשל בשוגג, גם לא בדרך כפירה.

וכמו בני אפרים שיצאו שלשים שנה קודם הזמן ממצרים, מחמת שחשבו שכבר הגיע הקץ. ובזמן בר כוזיבא אשר חשבו שהוא משיח כנזכר בגמרא. ובכל הנ"ל אין שום ענין לכפירה חלילה, מחמת שלא סברו לעבור על גזירת הגלות והשעבוד אלא שסברו בשוגג שכבר נסתיימה. **ועם כל זה לא נמלטו מעונשים קשים ומרים מאד מאד רח"ל,** כמבואר בדברי חכז"ל, מחמת חומרת ענין זה.

וכמו בדורינו שהרבה מן העם מתחברים למדינה הציונית במעשה כמו שהולכים לבחור בעדה, או בדיבור וביותר במחשבה על ידי מנהיגי השקר המוחזקים בטעות לגאונים וצדיקים, המסיתים ומדיחים אל ההתחברות הזאת (ועיין עוד בפרק קצט עמוד 318). ועל כן אין כאן ענין של כפירה גמורה במזיד רק טעות חמורה, כי העם סוברים שזוהי דעת תורה מחמת השקרנים המסיתים אותם.

ועל כן השביע הקב"ה על כך שבועה קשה וחמורה, כדי שיתבוננו היטב לשים על לב שלא להכשל בזה, כי עוון זה הוא חמור ונורא מאד אפילו בשוגג. ומי שיתבונן ויחפש האמת בודאי יסייעוהו מן השמים, שכן בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו.

וכן לענין שפירש רש"י ז"ל בגמרא כתובות (דף ק"ט) הנ"ל, שלא ירבו בתחנונים על כך יותר מדאי, ומשמע ומבואר בספרים רבים שכוונתו היא לענין השבעות עם שמות הקודש וכו', כמו שהיו צדיקים רבים בדורות הקודמים שיכלו למהר את הקץ על ידי השבעות צירופים ושמות הקודש (כמעשה של ר' יוסף דילה ריינה שניסה להביא את הגאולה בכח שמות וצירופים וכו', הנזכר בשער הצירופים שבפרדס רמונים להרמ"ק ובשער רוה"ק למהרח"ו ועוד מקומות). או צדיקים שיכולים לקיים מאמר הכתוב (ישע' כ"ג כ"ח) ותגזר אומר ויקם לך.

ובכל אלו אין שום ענין לכפירה ח"ו, כי הלא לא מנסה הוא לצאת מהגלות בכח הזרוע אלא רק להתחנן באמצעים מיוחדים לפני בורא כל עולמים שיביא את הגאולה,

ומשתמש לשם בכך בשמותיו ית' ובהשבעות מלאכים (שיעלו את התפלות למקומם) ובגזירת עירין דהיינו צדיקים וכו', ואין כאן שום כפירה ח"ו, ועל זה צריכים להזהיר בשבועה שגם באופן שאין שום כפירה וכו' מכל מקום שבועות איכא כאן וד"ל ואכמ"ל.

קט

וכמה נוראים ומפורשים הם דברי רבינו האור החיים הק' זי"ע בפרשת בחוקותי על הפסוק (ויקרא כ"ו ל"ג) ואתכם אזרה בגוים והריקותי אחריכם חרב. ועלינו להתבונן בם מאוד למען שחס ושלום לא נצטרך לראות עין בעין קיום הפסוק הזה.

וזה לשונו שם: ואתכם אזרה בגוים, יתבאר הכתוב על דרך אמרם ז"ל במסכת כתובות (דף קי"ו) שהשביע ה' את ישראל ג' שבועות, שלא יעלו בחומה, פירוש ביד חזקה. וא' שלא ימרדו באומות העולם וכו', ע"כ. והוא מאמר ואתכם אזרה בגוים כאן רמז לשני דברים, אומרו אזרה, שלא יעלו בחומה. בגוים, שלא ימרדו בגוים.

ואומרו והריקותי אחריכם חרב, יתבאר על דרך שאמרו שם וזה לשונם: אמר להם הקב"ה לישראל אם אתם מקיימין השבועה מוטב, ואם לאו אני מתיר את בשרכם כצבאות וכאילות השדה ע"כ. **והוא אומרו והריקותי אחריכם חרב, שתהיה חרב מרוטה לפניכם אם לא תקיימו גזירת זרוי בגוים כנזכר, יהיה בשרכם כצבאות וכאילות השדה.** עכל"ק.

ודברי האור החיים הק' הנ"ל שמובנים בלאו הכי מהגמרא כתובות הנ"ל. יובנו ביתר שאת בתוספת דברי חכז"ל במס' פסחים (דף פ"ז עמוד ב') וז"ל: אמר רבי אושעיא, מאי דכתיב (שופטים ה' י"ח) צדקות פרזונו בישראל, **צדקה עשה הקדוש ברוך הוא בישראל שפזרן לבין האומות.** עכ"ל. ופי' רש"י: **שאינן יכולין לכלותן יחד.** עכ"ל.

ומביאה על כך הגמרא מעשה שאחד משרי הרומיים נשבע שכן הוא, שכל מה שמונע אותם מלכלות את זרע ישראל ומניחים את ישראל, הוא רק דבר זה שהם מפוזרים בין האומות. ואם היו ישראל מקובצים במקום אחד ולא היו תחת שלטונם לא היו משאירים מהם שריד ופליט רח"ל. עיי"ש.

ועל כן חוץ מהעונש הנורא שישנו בעצם על העברה על השבועות, הנה אם ח"ו כופרים ישראל בטובתו של הקב"ה שפזרם בין האומות ובניגוד לגזירתו של הקב"ה ושבועתו מתקבצים לארץ ישראל ופורקים עול הגוים מעל צווארם, אזי תוצאותיו הוא רח"ל הקללה השניה של והריקותי אחריכם חרב, ה' ישמור ויציל.

קי

והנה כל הדברים האלה הנאמרים על ההעברה על השבועות, אמורים אפילו אם זה נעשה על ידי צדיקים גמורים, וכמו שהזכרנו דברי חכז"ל בבני אפרים שהיו צדיקים וקדושים שדחקו את הקץ של גאולת מצרים בטעות בחשבם שכבר הגיע הזמן של ארבע

מאות שנה, ונענשו בהעונש המר של אני מתיר את בשרכם, שהרגום אנשי גת (כמבואר בדברי הימים-ב' ז' כ"ב, ובשמות רבה פרשה כ' י"ח, ורש"י שמות ט"ו י"ד).

וכן בבן כוזיבא, שהיו בו כל המדרגות שהיו ראויין להיות למשיח צדקינו, ולא מצאו בו חכמינו ז"ל שום פגם רק שלא היה לו המדרגה של (סנהדרין ל"ג ע"ב) מורח ודאין [שישפוט צדק על פי הריח בלבד ולא יצטרך לעדים ולראיות]. והמלכות שלו בביתר, היתה מלכות של תורה בשלימות, כי גם בני דורו היו צדיקים גמורים, ולא מצאו בהם חכז"ל שום חטא רק זה שלא התאבלו על ירושלים (כמבואר במדרש איכה רבתי פ"ג פרשה ד').

(וענין זה כבר ביאר בויואל משה (מאמר ח' סי' ל"ט) דמכיון שהיו צדיקים גמורים ולא היה בהם שום חטא, חוץ מזה שלא התאבלו על ירושלים, על כן לולא חטא זה אפשר שהיו זוכין אז להגאולה בבחינת זכו אחישנה, וכמו שחשבו רבי עקיבא וחלק מחכמי דורו שבן כוזיבא הוא מלך המשיח (סנהדרין ל"ג ע"ב ורמב"ם הלכות מלכים פרק י"ב הלכה ג'), ואז לא היה בזה שום דחיקת הקץ, רק מכיון שהיה בהם חטא זה על כן לא היו ראויים לגאולה, ונמצא שהיה בזה דחיקת הקץ ומרידה באומות, ועל כן נענשו בהעונש של אני מתיר את בשרכם רח"ל. ואין כאן מקומו להאריך בזה).

ואף על פי כן מכיון שעדיין לא הגיע קץ הגאולה ונכשלו בעוון מרידה באומות ודחיקת הקץ, על כן נענשו גם כן בהעונש הנ"ל.

ועיין בדברי רבינו הק' מהרש"ב מליובאוויטש זיע"א באגרותיו, וז"ל: **הנה גם אם היו האנשים האלה שלמים עם ה' ותורתו, וגם היה מקום לחשוב שישיגו מטרתם, אין לנו לשמוע להם לדבר הזה לעשות גאולתינו בכח עצמנו.** והלא אין רשאים גם לדחוק את הקץ להרבות בתחנונים על זה (עיין רש"י כתובות קיז ע"ב, ד"ה שלא לדחוק את הקץ, ושם"ר פ"ג עה"פ השבעתי אתכם) וכל שכן בכוחות ותחבולות גשמיים, דהיינו לצאת מהגלות בזרוע אין אנו רשאים, ולא בזה תהיה גאולתנו ופדות נפשנו.

ובפרט שהוא נגד תקותינו האמיתית, כי כל ציפייתנו ותקותינו הוא שיביא הקב"ה לנו מורה צדק בב"א, ותהיה גאולתנו על ידי הקב"ה בעצמו, וזוהי תכלית כל התורה כולה כנ"ל. כמו שכתוב במדרש רבה על הפסוק כי עמך מקום חיים, כי גם הגאולה שהיתה על ידי משה ואהרן לא היתה גאולה שלימה וחזרו וכו', וכל שכן הגאולה שעל ידי עזרא ונחמיה, גם שעשו על פי נבואת ירמיהו ועל פי נביאים האחרונים שהיו עמם. ובהגלות הזה עלינו לצפות רק לגאולתו וישועתו של הקב"ה בעצמו שלא על ידי בשר ודם, ותהיה גאולתנו שלימה.

התבוננו אתם אחינו היטב, האם בענינים ובאנשים האלה חפץ ה', והאם על ידם תהיה ישועתם של ישראל. **לא נקבל זה בשום אופן, גם את טוב האנשים האלה נזרוק לפניהם. לא בטוב הזה אנו חפצים** וכו'.

והמסייעים בידי הציונים הנ"ל עתידים ליתן את הדין כי מחזיקים המה ידי מחטיאי הרבים. ולזאת מי לה' ולתורתו לא יתחבר לעושי רעה ולא

ידבק אליהם ולא יתן ידו אליהם, אדרבה ינגד להם בכל מה דאפשר. ועד אשר יהיה רצון ה' לגאלינו, עלינו לקבל עול הגלות לכפר על עוונותינו וכו'. עכל"ק של רבינו המהרש"ב זיע"א.

קיא

ו**עתה בואו ונחשוב חשבונו של עולם.** העונש הנורא של אני מתיר את בשרכם כצבאות וכאילות השדה, הוא אפילו אם ההעברה על השבועות נעשה על ידי אנשים צדיקים שנכשלו בטעות בדחיקת הקץ. כמו בני אפרים נושקי רומי קשת ובזמן בן כוזיבא. ואפילו אם לא נעשה זה על ידי בדרך של כפירה בבורא עולם ובגאולתו.

והנה זה שנים רבות שקמו עלינו אנשים רשעים מינים וכופרים ובודאי שאינם מאמינים בהגאולה שלימה, ובשם כל כלל ישראל עברו על כל השלש שבועות, עלו בחומה ומרדו באומות ודחקו את הקץ, והכל בזדון ובריש גלי בכפירה ומרידה גלויה באלוקי עולם.

ו**לא** שהיתה פעולתם פעולה שמורה על כפירה בלבד, אלא כל רעיון הפעולה הזאת שיזמו והוציאו לפועל הוא כי הם בעצמם אינם מאמינים כלל וכלל בהגאולה שלימה ובדברי התוה"ק וכופרים לגמרי בהשגחת השי"ת ובמציאותו רח"ל ובמילא בעצם היות ישראל עם סגולה. ואומרים זה בפיהם ומראים זה במעשיהם ואינם מסתירים זאת כלל וכלל. ולכן יזמו והוציאו לפועל רעיון מדינה זו.

ו**בעוונותינו** הרבים מעשה שטן הצליח, ונתקיים הפסוק (מלכים ג' ט"ו) **גם נבנו עושי רשעה** בחנו אלהים וימלטו.

אך עיקר השבר השברנו, במה שנתקיים בנו רישא דקרא: ועתה הנה אנחנו מאשרים (משבחים - מצו"ד) זדים. **ולא די שלא זכינו למחות כראוי נגדם ונגד רעיונם הטמא, אלא שעוד אדרבה בעוה"ר גם שומרי תורה ומצוות נשתתפו עמהם בההעברה על השבועות ובמרידתם בגזירת הגלות, שהוא בעצם מרידה בבורא עולם רח"ל.** כנ"ל.

וזה ברור לכל מאמין בתוה"ק ובדברי חכז"ל הקדושים, שסוף כל סוף יתקיים בהם העונש האיום והנורא המפורש על זה בקרא ובדברי חכז"ל (כתובות קי"ח) של אני מתיר את בשרכם כצבאות וכאילות השדה כנ"ל.

ו**אמרו** חכז"ל (שבועות פרק ו' משנה ז') אל תתחבר לרשע **ואל תתייאש מן הפורענות.** וכתב בפי' רבינו יונה על מס' אבות במשנה זו, וז"ל: ואל תתיאש מן הפורענות. סמך שני הדברים האלו ואמר: ואל תתחבר לרשע כי אין לו להתיאש מן הפורענות, **ואל תאמר בלבך עודנו עומד בשלוה והשעה משחקת לו, אתחבר אליו וכי יעבור מזלו הטוב אתרחק ממנו, ולא תוכל, כי לא תדע מה ילד יום, וכרגע יבא אידו ותלקה עמו,** כי כאשר החל לנפול, הוא וכל אוהביו יפולו, עכ"ל.

וכבר הבאנו לעיל (בפרק סז, עמוד קלב) דברי חכז"ל (בבא קמא ס' ע"ח) שהגם שאין פורענות באה לעולם אלא בזמן שהרשעים בעולם. אמנם, כיון שניתן רשות למשחית אינו מבחין בין צדיקים לרשעים, ואינה מתחלת אלא מן הצדיקים תחילה.

והכתוב צווח ואומר (במדבר ט"ז, כ"ו) סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה ואל תגעו בכל אשר להם פן תספו בכל חטאתם.

ובפרט בעוון העברה על השבועה, שכבר לעיל דברי חכז"ל (שבועות דף לט) שבכל העבירות שבתורה נפרעין ממנו, ובשבועה ממנו וממשפחתו ומכל העולם כולו. ומכל שכן בענין זה אשר בעוה"ר השומרי תורה ומצוות משתתפים חלק בחלק בהעברתם על השבועות ובמרידתם באומות העולם על ידי שלוקחים חלק בממשלתם ובהתגרותם באומות העולם.

והנה איך לא ייראו ולא יזחל כל המאמין בהתוה"ק ובדברי חכמינו ז"ל, מרוב פחד מהעונש הנורא המפורש על זה.

קיב

והנה במלחמה העולמית השניה, המתבונן יראה שהיתה הגזירה באופן שלא היתה עדיין לישראל מעולם.

כי אפילו בזמן חורבן בית ראשון ושני שהרגו הבבלים והרומאים עם רב מישראל לאין מספר, בתוך מלחמתם עם ישראל לכבוש את ארצם ולהחריב בית המקדש ולכבוש את בני ישראל תחת ידם. אבל כאשר כבר עלה חפצם בידם ונכנעו היהודים תחתיהם, שוב לא הרגו בהם כי כיון שלקחו את בני ישראל לעבדים, ונכנעו להם, הסתפקו בזה.

אבל באסון הנורא במלחמה העולמית השניה, לא הועיל כלום מה שהיו היהודים משועבדים תחת שלטון הצוררים ימ"ש, ואף על פי שהיו כבר משועבדים תחת ידיהם יותר מעבדים תחת יד אדוניהם, אף על פי כן הרגו וטבחו בהם במיתות משונות נוראות ואכזריות, והותר דמם להיות הפקר ממש כחיות השדה רח"ל. וגם לא היה בזה שום טעם וסיבה, ולא היתה אפילו גזירת שמד, ולא נודע מה זה ועל מה זה.

ולא מצינו בתוה"ק עונשים כאלו באופן איום ונורא כזה, רק בעוון זה של העברה על השבועות, שעל זה אמרו אני מתיר את בשרכם כצבאות וכאילות השדה. וכפי' רש"י: לשון הפקר.

והעונש הזה שהוא חמור בהרבה אפילו מעונש על עבודה זרה גילוי עריות ושפיכות דמים שהיו בזמן בית ראשון או שנאת חינם שהיו בבית שני (כמו שמצינו תמ"ל ביומא ט' ע"ב) **והיו** הריגות עצומות וכו' כנ"ל. אמנם לא היה הענין של אני מתיר את בשרכם כנ"ל. כי תמיד הפסיקו ההריגות כאשר נכנעו לגמרי והפכו לעבדי הגוים, כי עבדים אין הורגים, ולא הותר דמם מכל וכל. ובעבודה זרה כתיב ונתתי את פגריכם על פגרי גילוליכם, וזה על ידי

האויבים ובמלחמה דוקא או על ידי רעב ודבר. **אמנם בהעברה על השבועות כתיב אני מתיר את בשרכם והוא אפילו שלא בשעת מלחמה וחמור בהרבה מעונש עבודה זרה.**

וידוע **מפי עדים נאמנים שהיו שם בשעת מעשה, אשר הגאון הקדוש ר' שלמה זלמן עהרנרייך אב"ד שימלוי הי"ד זצוק"ל** אשר היה מגאוני וקדושי ומנהיגי דורו, כאשר ראה את מחנה ההשמדה הנורא אוישוויץ, אשר לשם הובילו אותם במלחמה העולמית האחרונה רח"ל, **אמר: ראו לאיפה הביאו אותנו הציונים.** וחזר וכפל דבריו הרבה פעמים. ואמר אז ברבים, פעמים רבות, שמאמין ויודע **שכל מה שהובילו גם את היראים והמאמינים להשמדה ועמם הרבה גדולים וצדיקים, הוא כעונש על מה שלא נלחמו ומחו כראוי כנגד קליפת טומאת הציונות.**

ואיך שלא יהיה ברור הדבר שעל העברה על השבועות מפורש בקראי שנפרע השי"ת בעונשים הקשים ביותר מכל העבירות שבתורה

(**וכבר** בארנו לעיל ובעיקר במבוא לתשובה זו, מדוע דוקא ענין הגלות והגאולה הוא ממש תכלית וכוונת כל בריאת העולמות וכל תכלית התורה כולה. והנוגע בענין זה נוגע בשורש השרשים של בריאת שמים וארץ וכל צבאם. ועל כן אין ערוך לגודל ענשו).

קיג

וכתב רבינו מסאטמאר זיע"א בהקדמת ספרו ויואל משה (עמוד ה') על השואה הנוראה שהיתה במלחמת העולם השניה אשר לא היתה כזאת לישראל מאז היה לגוי.

וזה לשונו: ועכשיו בדורינו זה אין צריכין לחפש ולבקש במטמונים את העוון שהביא עלינו את הצרה הזאת, כי הוא גלוי ומפורש בדברי חכז"ל, שהגידו לנו זאת בפירוש שלמדו מקראי, שעל ידי העברה על השבועות שלא לעלות בחומה ושלא ידחקו את הקץ ח"ו אני מתיר את בשרכם כצבאות וכאילות השדה. **ובעוה"ר כן היה.**

המינים והאפיקורסים עשו כל מיני השתדלות לעבור על השבועות הללו לעלות בחומה וליקח מעצמם ממשלה וחירות קודם הזמן, שזהו דחיקת הקץ, והמשיכו לבות רוב בני ישראל לרעיון הטמא הזה וכו'.

ומבואר בגמרא (שבועות ל"ט ע"ב) בכל העבירות שבתורה נפרעין ממנו, ובשבועה ממנו וממשפחתו ומכל העולם כולו. וחזינן בזה חומר העונש בשבועה שמגיע לכל העולם כולו באשמת היחיד שעבר על השבועה.

ומכל שכן בזה שנעשו מעשים רבים בהמון בריות, עד שבימים האחרונים כמעט רוב ישראל סייעו בפעולות שלהם באופנים שונים המביאות לעבור על השבועות. וגם נעשה בפרהסיא לעיני כל ישראל, ומועטין הן שזכו לעשות מחאה כראוי. **על כן באה אלינו הצרה הזאת, מה שאמרו חכז"ל בפירוש שנעשו מופקרים כצבאות וכאילות השדה רח"ל.**

דרך הצלה

ואין פורענות באה לעולם אלא בשביל הרשעים **ואינה מתחלת אלא מן הצדיקים** (בבא קמא ס' ע"ב).

והנה לא מצינו בקראי עונש רע ומר נורא ואיום כזה של אני מתיר את בשרכם הפקר ממש כצבאות או כאילות השדה, זולת על אותו העוון של העברה על הקץ ועל השבועה כמו שהוא בקרא דהשבעתי אתכם וכדרשת חכז"ל. ולא הגיע כזאת לישראל מאז היתה לגוי זולת בדורנו בעו"ה שלא היה גזירת שמד ולא שום טעם וסיבה אלא הותר דמם והופקר ממש כצבאות וכאילות השדה ולא נודע מה זה ועל מה זה, אלא הוא הדבר המבואר בקרא רק על עוון העברה על אותן השבועות. **ואם כן הכתוב מעיד שהוא הגורם. ואין איש שם על לב,** עכ"ל.

וכותב שם עוד בתוך דבריו (עמוד ז) וז"ל: כי גם מהכשרים שבישראל, אף מאותן שלחמו הרבה עם הציונים עבור מעשיהם בהריסת הדת ומינות וכפירה רח"ל, אבל בעצם הרעיון הטמא שלהם של יציאה לחירות ועשיית מלוכה טרם ביאת המשיח, שזה הוא העיקר של השורש פורה ראש ולענה, בזה נתפסו הרבה כשרים מישראל, כי גדול כח היצר המסמא עינים בזה. ולא שמו על לבם, והיה סיוע לדבר הרע הזה מרוב העם, מהם במעשה ומהם בדיבור, באופנים שונים ומשונים, **אשר טח עיניהם מראות כי בנפשם הוא** וכו'.

ומלבד עוון החמור של העברה על השבועה, עוד טמאו את בית ישראל בטומאת המינות והכפירה רח"ל. **ואין תימה מה שהיה החרון האף הגדול הזה ויצא הקצף מלפני ה', כמו שהזהיר הכתוב בפרשת נצבים.** ואף בשעת החורבן נהרגו גם חסידי עליון בעוון החוטאים ומחטיאים בעוה"ר. והיה החרי אף נורא עד מאד וכו'.

ועכשיו בדור השפל הזה של עקבתא דמשיחא, עדיין לא שמנו לב שכל הצרות והתלאות שהגיעו אלינו, היו בסיבת הרשעים האלה. **וצריכין לשוב אל השי"ת ולברוח מהם ומהמונם יותר מהבורח מן הארי הרודף אחריו להורגו** עכל"ק. ועיין שם עוד דבריו הקדושים בארוכה.

קיד

והנה כל זאת באתנו בעונש נורא ואיום כזה, אפילו בזמן המלחמה העולמית השניה, עוד לפני שקמה והיתה מדינה ציונית בכלל. ורק היתה התנועה הציונית עם רעיונם הארור, והיתה התעוררות לעבור על השבועות ועשו לצורך כך פעולות רבות. אמנם שלא הקימו עדיין שלטון ומדינה בפועל כנ"ל.

ובכל אופן היה די בזה, בצירוף שהפיצו מינות וכפירה בכלל ישראל כנודע, להביא עלינו את מה שבא, הש"י ישמרנו מכאן ואילך.

ואם כן מה נאמר אנן ומה נענה אחרי שזה היום כחמישים ושלש שנה לאחר שהצליחו בעוה"ר הציונים הארורים. להוציא רעיונם הנורא מכח אל הפועל והקימו את מדינתם. ובעולם כולו נתקבלו כי הם הם עם ישראל, ומדברים ופועלים בשם עם ישראל, ובעולם כולו נתפרסם כי כפר ישראל בה' אלוקיו ובגאולתו ח"ו, וככל הגוים בית ישראל ח"ו.

ורוב שארית המאמינים כבר נבללו לגמרי בתוך טומאת רעיון הציונות של מרידה והתגרות באומות ולרצות במלכות וממשלה לישראל שזהו דחיקת הקץ. **וביותר אלו הנמצאים שם באה"ק תחת שלטון והשפעת אותה מדינה טמאה, נוטלים חלק גדול מאד בממשלתם בכל האופנים.**

ומזמן נתבלבלו הדעות אצל רוב היהודים שומרי המצות, ושותפים במחשבה ואף בדיבור במלחמות הציונים בערביים. שהוא מרידה והתגרות באומות שהשביענו הקב"ה על זה בשבועה חמורה ועונש נורא.

וחלק **הגדול של המתקראים רבני הדור תומכים בפירוש בדרכי הגרועים שבציונים בהתגרותם בערביים.** כגון שצועקים, עוד הרבה יותר מהחפשים שבציונים, שצריכים לילך עם הערבים ביד חזקה ולראות ששטחי ארה"ק ישארו אך ורק תחת כיבוש ושלטון הציונים דוקא.

ושגור תמיד בפיהם שאסור ליתן את ארץ הקודש לערבים. דהיינו **שחשוב להם ביותר שדגל המינות והניאוץ הציוני ימשיך להתנוסס מעל כל שעל אדמה בארץ הקודש.** והציונים דוקא ימשיכו לטמא את ארה"ק בשם עם ישראל דוקא. ושמחים בנצחונותיהם ונהנים מכספם והצלחתם וכו'.

והכל **מתפרסם בכל כתבי העיתים ובטעלוויזי"א וכו' גלוי וידוע לכל העמים. ונתפרסם בעולם כולו כי גם שומרי המצוות שותפים גמורים באותה מרידה נוראה.**

האם ניתן בכלל למי שאינו אפיקורוס גמור ח"ו שלא להבין כי בודאי **אנו נמצאים בסכנה נוראה העולה אפילו על הסכנה אשר ידענו באירופא לפני המלחמה העולמית האחרונה.** ובפרט כאשר כבר רואים עין בעין את הפורענות הנוראה המתקרבת והולכת ובאה כבר לנגד עינינו. השי"ת ישמור ויציל.

וכתב בעל העקידה (פרשת וישלח שער כ"ו) על הפסוק (בראשית ל"ג י"ד) נסעה ונלכה ואלכה לנגדך וז"ל: **אין ספק שסוף הסיפור הזה מוכיח ומפרש עד אחרית הימים.** והוא (עשו) כשאמר ליעקב נסעה ונלכה ואלכה לנגדך, הראה מדבריו **שכבר היה אפשר שיהיה ענינם על מצב שוה או קרוב אליו.** והוא רמז בתשובתו אליו וכו' ואמר אדוני יודע כי הילדים רכים מאוד עדיין לגבי הגעת תכליתם, כי גדול הוא ורחוק מהשיג וכו'. **ואם ידפקום יום אחד, למהר הקץ טרם יחפץ, ומתו כל הצאן ח"ו** עכ"ל.

וכתב על זה בויואל משה (מגמר ג' סי' קנ"ז) וז"ל: והרי שגם עשיו עצמו רצה לחלוק כבוד ליעקב אבינו ע"ה שיהיה לו מלוכה טרם הקץ שוה אליו. **אבל יעקב אבינו ע"ה אמר שבמהירת יום אחד טרם הקץ הכל בסכנה, ודחה זה מלקבלו.** ועכשיו בעוה"ר ששרו של עשיו הוא הס"מ נתן מתנה זו להמינים והאפיקורסים שיתפשט כח המינות בעולם, הכל מקבלין אותו באהבה. **והאומרים שיש במלכות המינים הצלת נפשות, כופרים בתורתנו הקדושה שהעידה כמה פעמים להיפך,** עכ"ל.

קטו

והנה גם אם היו מעמידים מדינתם על יסוד של שמירת התורה ומצוות והיו כופים את כל יושביה ללכת בדרך התורה בשלימות, ולא היה בידם רק עוון זה שעברו על השבועות, היה די בזה לבד לירא ולזחול ולא ליתן מרגוע לרוחנו מפחד חרון אף ה' רח"ל.

(וכמו שהבאנו לעיל דברי חכז"ל על אנשי ביתר ודורו של בר כוזיבא שהיתה להם מלכות של תורה והיו כולם צדיקים וטהורים כמבואר שם, ועברו על השבועות רק בשוגג ובטעות שחשבו שהגיע קץ הגאולה, אף על פי כן נענשו בהעונש הנורא של אני מתיר את בשרכם, וכמבואר לעיל פרק קי עמוד קצא-קצב, וכן להלן בפרק רכט-עמוד 358).

אבל הציונים גם יסדו את מדינתם הטמאה על היסוד אשר פרק עם ישראל מעליו את עול כל מצוות ה' יתברך ח"ו, וקבעו בחוק שלה אשר אין התורה הק' מחייבת כלל וכלל את הדרים בארץ ישראל ולא אמונת שמו יתברך וכו'. וכמו שאמר וקבע מראש, ראש ממשלתם הראשון, אשר מדינתם היא מדינת חוק ולא מדינת הלכה.

וחוץ **מזה יסדו את כל חינוכם לחנך לשמד וכפירה גמורה. והורידו את עם ישראל למדריגת אנשי דור המבול. והעבירו את רוב עם ישראל על דתו באופן היותר מבהיל.** עד שלקחו בנים לשבטים שלמים שהיו נאמנים להקב"ה ולתורתו במשך כל שנות גלותינו, והפכו אותם על ידי חינוכם והסתתם והדחתם לכופרים גמורים ושונאים מושלמים להשי"ת ולתורתו.

ובעיקר שכל זה תחת השם "מדינת ישראל" פירוש המדינה של עם ישראל, רח"ל. אשר הרשב"א ז"ל בתשובותיו (סי' תי"ז) כתב **אשר אפילו עבירה קלה, אם נעשית בעדה מישראל הרי יש לה דין כעבודה זרה וכפירה בעיקר, ומביא שורש דין זה מדברי הרמב"ם ז"ל, ופוסק להלכה כי העונש על כך הוא מיתה לכל אותה עדה כאנשי עיר הנדחה.** ומביא על כך ראיה מאנשי שבט גד וראובן, אשר רצו כל העם להרגם במלחמה רק מחמת שחשבו כי בנו מזבח לשם ה' בעבר הירדן, אשר בודאי אין זה

כעבודה זרה ח"ו (רק איסור שחיטת קרבנות מחוץ למשכן), **ומכל מקום מחמת שנעשה בעדה הרי הוא כפירה גמורה ומוחלטת.** ודין זה מובא באחרונים הרבה (פמצו' מפס סופר ומכר"ס שיק ועוד)

עאכ"ו שכל אותן עבירות שאין להן שיעור הנעשות במדינה הציונית, ובראש כולן עצם הכפירה שבהקמת מלכות לעם ישראל טרם עת קץ, עם חילול ה' הנורא שאי אפשר לתארו במילין, אשר במעשיהם ובדיבוריהם של המנהיגים ורוב הדרים במדינה זו, מעידים בכל העולם כולו, שאינם מאמינים כלל בהשי"ת ובתורתו הקדושה, במלכותו והנהגתו את עולמו ואינם חוששים כלל לשכרו על שמירת מצותיו ועונשיו על העברה עליהן. והעבירו את עם ישראל על דתו בשמד שלא היה כמוהו, והכל בפלטרין של מלך, מלכו של עולם.

והכל **לא נעשה בשם עדה מישראל בלבד, אלא בשם עם ישראל כולו, וגם שומרי המצוות שותפים גמורים לממשלתם ולכל מעשיה.** וגם יושבי חו"ל, בדרך כלל תומכים ומקושרים לרעיון המדינה הציונית במחשבה דיבור ומעשה. **מי יכול לתאר את חרון אף הנורא שכל זה מביא ה"י.**

קטז

ובאמת, לא היתה להם, לציונים הארורים, שום מטרה אחרת בהקמת מדינתם, כי אם להעביר את ישראל עם קדוש מדתם ואמונתם לתהום הכפירה. ועל כן למטרה זו בחרו ברעיון זה של יציאה מן הגלות טרם הזמן והקמת מלכות ומדינה טרם עת קץ.

והנה מלבד הסיבה הפשוטה שהיו צריכים הרעיון של "מדינה" בשביל מטרתם, שעל ידי כן הצליחו לבלבל הרבה מעמינו שחושבים שצריך את המדינה לשמירה והצלה לעם ישראל, בצירוף הבלבול של קדושת ארץ ישראל וכדו'. והכל כאשר לכל רק במטרה אחת כדי להעביר את עם ה' מאמונתם ודתם, השי"ת ירחם ויציל.

הנה מלבד זאת, גם עצם הרעיון הזה של יציאה מן הגלות בזרוע בשר והקמת מדינה לעם ישראל, הוא הכלי המוכשר ביותר להוציא מטרתם הטמאה, להביא להכחשה של מציאות עם סגולה של אתה בחרתנו מכל העמים, ולהפוך את עם ישראל מעם ה' להיות עם ככל הגוים שיש להם מדינה וצבא ושלטון דמוקרטי, כלומר עם חפשי שאין לו שום השתעבדות לתורת ה' ולמצוותיו ולקבלת עול מלכותו ית'. **והעיקר: עם שאין תכליתו להביא לתיקון העולם במלכות שדי, ושכל גילוי האלקות בעולם תלוי דוקא בו ובמצבו, בגלותו ובגאולתו.**

כי עומק הכפירה הנורא שיש ברעיון ההעברה על השבועות מביא ממילא לנפילה ברוחניות וגשמיות מכל מעמד ומצב הקדושה רח"ל לגרוע ביותר ואין שום עבירה פרטית על התורה שיכולה להשפיל ולהפיל כמו עבירה זו, של יציאה מן הגלות בכח אנושי וטרם עת קץ.

ובמבוא לתשובה זו ביארנו ענין זה קצת קחהו משם, ושמה כבר העתקנו מה שכתב רבינו הק' מהרש"ב מליובאוויטש באיגרותיו (איגרת ק"ל) ומחמת נחיצות הדברים נביאם שוב, וזה לשונו: מכתבו נכון הגיעני, ומאד עגמה נפשי לראות אשר עוד העם שומע את המטיפים הרשעים המשחיתים ומחבלים רח"ל כרם ישראל לקצץ בנטיעות, ולנטוע **שורש פורה ראש ולענה הרעיון הציוני, אשר בו רעל וארס הממית ושורף את הנשמה רח"ל.** אשר כבר נתגלה קלונם ברבים וכפרותם ורשעתם כבר נראה לעין כל. עכל"ק.

וגם הבאנו שם את דברי הקדוש הנורא ר' אברהם גאלאנטי (אשר החיד"א כתב עליו בספר שם הגדולים אות א' בזה הלשון: הוא הקדוש מופלג בקדושה ככתוב בספר שבחי האר"י והוא היה מגדולי תלמידי הרמ"ק זצ"ל. יעו"ש שהאריך בשבחו) **בספרו זכות אבות על מסכת אבות** (פרק 6 משנה י) ומחמת חשיבותם העצומה נחזור ונעתיקם. וזה לשונו: אל תתודע לרשות, כלומר להשביע השבעות כנגדם ולמרוד באומות ולצאת למלחמה כנגדם, כמו שהעלו על לב אנשי פארטוגאל ורצו להרים ראש להרגם וללכוד המלוכה. והיה שם זקן אחד ושאל על ידי שם אחד, והשיבוהו אם תעירו ואם תעוררו. וכמו שפרשו חכז"ל שלשה שבועות השביע הקב"ה את ישראל אחת וכו' שלא ימרדו בהקב"ה (הערת המעתיק: כי העברה על אחת מהג' שבועות היא מרידה גמורה בקב"ה כמו שהתבאר בקצת הרחבה לעיל, והרי שכך גם ענו משמים שהעברה על אחת מן השבועות היא מרידה בקב"ה) **וזהו שכתוב אל תתודע לרשות דהיינו רשות הרבים לילית ובן זוגה ס"מ ושבעים שרים.** עכ"ל הק'.

וכל זה היה אפילו בגזירות פארטוגאל אשר היו אז גזירות שמד והעברה על הדת איומות ונוראות, רח"ל. ורק כדי להנצל מהם רצו היהודים למרוד במלכות. אבל מכל מקום מוצאים אנו כי ההעברה על השבועות ודחיקת הקץ מביאה ליפול ח"ו ללילית ובן זוגה הס"מ, דהיינו ממש לשורש הקליפות והסט"א רח"ל. ולכן הזהירו אותם משמים שלא יעלו על הדעת לעשות כן ח"ו. (וכאשר ישנה גזירת מלכות נגד הדת והאמונה רח"ל צריכין למסור את הנפש כחנניה מישאל ועזריה ולא לשמוע בקולם, אמנם אסור למרוד בהם בגשמיות ולהלחם נגד המלכות או לקחת מהם המלוכה)

וזוהי התחבולה שנקט הס"מ על ידי הציונים שהם עצמיותו ממש להביא את עם ישראל לאן שהביא, דהיינו לגמרי תחת שלטון הס"מ ובת זוגו. שהיא אימן דערב רב כדאיתא בתיקונים (תי' י"ג כ"ז ע"ג ושו"ת). וכבר הבאתי מקודם בשם הגאון ר' אלחנן וואסערמאן שכותב בשם רבו בעל החפץ חיים אשר הציונים מזרע עמלק הם. ורח"ל ולשיזבן מהמצב שאנו נמצאים בו כעת, וממה שזה עוד עלול להביא ח"ו.

קיז

זה שכל רעיון המדינה נוסד רק בשביל לעקור את עם ישראל מדתו ואמונתו רח"ל, כותבים מנהיגי הציונים בעצמם. ונביא לדוגמא איזה גרגרים מאוסים מדיבורי הציונים עצמם על מטרתם בהקמת המדינה הציונית.

(**ואל** יפלא בעיניך הקורא שאני מביא דברי המינים והאפיקורסים, שכן מותר להביא דבריהם אם הכונה היא לגנותם ולפרוש מהם, ודבר זה פשוט, ועיין לדוגמא בספר אור לישרים אשר נדפסה שם איגרת מהגה"ק ר' חיים סאלאוועטשיק אב"ד בריסק זצוק"ל וז"ל: ועבור כל זה מצאתי כי הצדק את מעלת כבוד תורתו שיח' **כי ידברו יחד יראי ה' ויצעקו מרה בפרסום בהודעת הדברים מה שהודיעו הציונים בעצמם, וזאת אחת ימצא בה יתירה לטובה כי יהיו הדברים יוצאים מלב טהור, אולי תהא זאת לרפואת המון בית ישראל אשר עוד לא הושחת לבותם, ושבו מעליהם ורפא להם, וידעו להזהר בנפשותם לבלי להתחבר לענין שהוא הירוס הדת ומכשול לבית ישראל.** עכ"ל.

וכן כותב הגה"ק ר' שאול בראך זצוק"ל (בהקדמת ספרו פנים עלי נמיס דף י"ג - י"ד) כי ענין גדול הוא לתרגם את דברי הציונים המינים ולהפיצם, כדי לגלות את פרצופם האמיתי ולהשניאם על העם. וכן יש עוד כזה הרבה בדברי רבותינו האחרונים. ומקור דין זה הוא במס' שבת (דף ע"ח ע"ב) ובספרי על (דברים י"א ט') לא תלמד לעשות כתועבות הגוים ההם, שדרשו חכז"ל לא תלמד לעשות **אבל אתה למד להבין ולהורות, והביאו רש"י על הפסוק הנ"ל ופירש כלומר להבין מעשיהם כמה הם מקולקלים** ולהורות לבניך לא תעשה כך, ואפשר היה לברר את זה כשמלה מש"ס ופוסקים אלא שאין כאן מקומו).

אבי אבות הטומאה הציונית הטמא הידוע הערצל ימ"ש כותב ביומנו: (הוצאת ביין צד 47-45)
ההרכבה של הגזעים המערביים עם גזע זה של יהודים על יסוד דת ומדינה משותפת זהו הדבר הרצוי והגדול, **פירוש הדבר התבוללות גמורה ללא שיור, טמיעה מוחלטת בתוך הסביבה, לשם התבוללות זו דרושה מדינה יהודית חזקה"** עכ"ל הטמא ומטמא.

ועוד **כותב** הוא שם **"רציתי לעורר תנועה גדולה של שמד מכובד מרצון, תנועת שמד שמנהיגיה ישארו יהודים אולם בניהם כבר לא יהיו יהודים אלא יטבלו לנצרות, לא שמד במרתפים אפלים כבמרתפי האינקוויזיציא, אלא לאור היום הבהיר בצהרי יום ראשון בתוך טכס חגיגי של צלצול פעמונים תצא לפועל המרה זו בכנסיית סטיפן הקדוש,** (שהיא בית העבודה זרה הראשית (קתדרלה) של העיר ווינא) **לא בבושה כפי שעשו זאת בודדים עד היום אלא בגאוה וביד רמה"**. עכ"ל ימ"ש. ממשיך הוא שם בהמשך ומספר כי ראה אח"כ כי מזימתו זו בלתי אפשרית להוציא לפועל לעת עתה, וע"כ החליפה בעצה של מדינה וכו'.

(**ובדרך אגב**, תראה עד כמה הצליחה מאוד מזימתו של אותו טמא נורא. **והרבנים הציונים למיניהם משלימים את חפצו בשלימות, ועוד יותר ממה שחשב הוא.** כי אילו היתה יוצאת תהלוכת שמד לתיפלת הנוצרים וכו', מכל מקום הנותרים היו נשארים יהודים נאמנים.

אבל עתה התחכמו הציונים, ובמקום להוליך את עם ישראל לתיפלת סטיפן שבעיר וויען, הם מוליכים רבי רבבות גוים גמורים לבית דין לגיורים של הרבנות הציונית, והם נותנים להם כתב עדות שהם גירי צדק רח"ל, בה בשעה שהרבנים עצמם יודעים שהם גוים גמורים כמפורש בגמרא וברמב"ם ובשו"ע בהלכות גרים שאי אפשר בשום פנים ואופן לגוי להתגייר אם לא שיקבל קודם כל על עצמו עול כל מצוות התורה מדאורייתא ומדרבנן, והגוים האלה מקבלים על עצמם במקום זה לילך לצבא הציונים

ולדבר עברית הטמאה. ומה מועיל להם גיור. ובשנים האחרונות בלבד גיירו באופן זה למעלה משבע מאות אלפים גוים, מלבד אחרים שאפילו התהליך המדומה הזה של גיור אינם עוברים, אלא לומדים לדבר עברית ודיים. ומתחתנים עם זרע אברהם יצחק ויעקב שהעבירו הציונים על דתם).

בנו יחידו של טמא זה טבל לנצרות ביום השנה העשרים אחר התפגרותו של אביו, ואז כתב הוא בכתב העת הווינאי "נויע פריע פרעסע" ("העיתון החפשי החדש" שבו כתב גם אביו) וזה לשונו בתרגום מדוייק מלשון גרמני: "האם לא היו כמעט כל הסרסורים הדיפלומטים המתווכים והשליחים של אבי בעבודתו ליסד מדינה ממירים אמונתם?, האם לא שאף אבי לאיגוד הגזעים? **לאבי היתה תכנית** (פלאן) **להכניס את העם היהודי כולו תחת כנפי האמונה הקטולית.** רוצה אני כי ידע הקהל העברי שאבי לא הכניסני בברית אברהם. אמי סיפרה לי כי בשל כך באו בני משפחתה עם אבי למריבה גדולה. לפי חוקי היהדות הייתי ערל, גוי, לא הייתי בן בריתה של הכנסיה הישראלית. גם כשנעשה אבי מנהיגו של העם היהודי סירב בעצת מקורביו להביאני בברית האמונה ולמול אותי, הלא לא נעלם מכם שאבי הדליק בכל שנה ושנה את אילן הקריסמעס הנוצרי ולא חדל מזה אף בשנתו האחרונה. אבי ציוה על המחנכות שלנו שיתפללו עמנו בוקר וערב את התפלות הנוצריות". עכ"ל של ברא כרעא דאבוהי, ימחו שמות שניהם. (הגם שבודאי יפה כח הבן מכח האב, והבן לא הרע לכלל ישראל כלום במה שנשתמד. להיפך, בכך טוב עשה לישראל. כדאיתא בתשו' חתם סופר (סלק יו"ד סימן שכ"ג) וזה לשונו: דודאי, רשע שהוא מין ואפיקורס ופוקר בתורה וכו' **וטוב יותר אם יפרדו מקהל הגולה ויתערבו בגויים הם ובניהם ולמצוה רבה יחשב**. עכ"ל. מה שאין כן האב עשה לכלל ישראל מה שלא עשו לו מעולם כל צוררירו לא מבית ולא מבחוץ. ואסור חלילה להשוות בין האב לבנו כי אינו לפי ערך כלל).

פחות מדור אחד אחרי הנ"ל כותב מנהיג תנועת "העבודה" הציונית א.ד. גארדאן שר"י וז"ל: "היהודים הם פרזיטים, אנשים פסולים מעיקרם, ואין תיקון ליהודי, הנגע שדבק בנו הוא עמוק מדי **ועלינו לקחת את אבק האדם הנקרא עם יהודי ולנסות ליצור ממנו עם חדש בארץ חדשה.** המשימה (כלומר המטרה) הראשונה העומדת לפנינו היא לקחת את תורתו בה האמין עד כה ולקוברה (ימ"ש) בזכרונות העבר, את מקומה של דת פדלרית זו (כך מגדף אותו משומד ימ"ש את תורתנו הק' תורת השי"ת ויתעלה) **תתפוס** דת העבודה" עכ"ל. עפרא לפומיה וימח שמו וזכרו.

יוסף חיים ברנר ימ"ש מגדולי מוריהם ומנהיגיהם כותב במאמרו "קו חדש" וזה לשונו הטמא: "אופינו הלאומי (אופי בעברית הטמאה הוא: "כאראקטער" אופינו הלאומי - אונזערע נאציאנאליסטשן כאראקטער) פסול הוא מימות עולם ועד הנה, עם ישראל הורתו ולידתו בטומאה (כל הפוסל במומו פוסל), וטועים אלו החושבים כי יש תיקון ליהודי. מעולם לא היינו אומה יוצרת, תמיד חיינו חיי צוענים (ציגיינער) חיי כלבים. מה אתם רוצים מהאנטישמים, מדוע לא תאבו להבין את המובן כל כך מאליו, את חזיון השנאה והבוז לישראל, היהודים הם צוענים, זוהמא, רפש, וניוול, ביצה סרוחה, לא אדם, כלבים פצועים. **עמי אירופא למרות אשר חנקו אותנו ללא רחם, כמו שיחנקו את הדבר הנתעב**

ביותר ראויים הם לכבוד. מה הפלא שצועני העולם נעשו לצנינים בעיני עמי העולם". עכ"ל הארור.

ברדיצ'בסקי שר"י שהיה מגדולי סופריהם ומנהיגיהם כותב וז"ל הטמא: "לא עם, לא גוי, לא אדם. מיני נמלים אנחנו ולא בני אדם". עכ"ל.

וולדימיר זאבוטינסקי שר"י, (מורה דרכה של מפלגת ה"ליכוד" הציונית, ושל כל צד ה"ימין" של הציונים), במאמרו בכתב העת הטמא "דבר" בשנת תרפ"ח, וזה לשונו הארור: "במדינה היהודית (כוונתו: הציונית) נשלול מהיהודים שיסרבו להסיר מעליהם את חלד הגלות, הזקן והפיאות, את הזכות לחנך את ילדיהם. נכריז עליהם כבלתי שפויים בדעתם. נסגרם בשכונות מגודרות תייל לבל יפיצו את חלאתם הדתית (ימ"ש) **בקרב העם החדש הקם בציון,** ואת ילדיהם נחנך אצלנו במוסדות מיוחדים". ע"כ לשונו הטמא והארור.

והאמת היא כי דברים מלאים שנאה כה נוראה לעם ישראל ולתורתו ולאלקיו כאלו, נמצאים בדורות האחרונים, כמעט, רק אצל כתבי ודיבורי הנאצים הארורים ימ"ש. (ועיין מה שהבאנו עוד מדבריהם הארסיים בפרק קמא-עמוד רלג).

וכמובן שכל הנ"ל אינו אלא טיפות מדבורי שנאת השי"ת ותורתו הק' ושנאת ישראל עם הקודש הנכתבים ונדפסים בכתביהם הטמאים.

קיח

בעל הדברי שמחה, הרה"ק ר' שמחה ישכר בער הלברשטאם מציעשנוב זיע"א, כותב במכתביו (דברי שמחה מכתב ג') וזה לשונו: **כי רעת הציונים איננה מפני שאנשים חטאים הם המחזיקים בה, כי האמת הוא בהיפך, הציונות מחלה ממארת היא בעצמותה, כפירה והכחשה לדתנו, ואשר על כן החטאים האלה מחזיקים בה.** עכ"ל.

רק שונאי ישראל כאלו כראשי ומייסדי הציונים, מעוצם גודל שנאת ישראל שבערה בהם, יכלו להגיע לרעיון כה נורא, אשר לא עלה על לב שום יהודי מאמין מעולם, אשר עם ה' יבעט באמונת שמו יתברך ויתעלה, ויכפור בכך אשר השי"ת הגלנו מפני חטאינו והוא המשגיח עלינו בגלותנו **והוא ישיבנו בסוף גלותנו בתשובה שלימה לפניו יתברך וישיבנו לארצינו.**

ענין זה **להיות יושב וממתין לישועת ה', הוא יסוד האמונה,** כנ"ל מדברי רבינו החתם סופר. **וכאשר נוטלים את היסוד נופל כל הבנין דהיינו האמונה הקדושה. ופתוחה הדרך לבוא למטרתם של הציונים הארורים ליסד עם חדש ח"ו.** דהיינו לעקור את עם ישראל מן מציאות של עם סגולה ולהביאו למציאות של עם ככל העמים ללא שום מהות ותכלית ומטרה אלהית.

זוהי מטרת הציונות, כמו שגם כותבים מיסדיה. וזוהי התכלית אליה כבר כמעט גמרה הציונות להביא אותנו.

ומה **הפלא** על חרון אף ה' הנורא ואיום המתגלה עתה לעינינו על שנגררנו אחרי עצת עמלק שונאי השי"ת אשר איננו מסכים בשום פנים ואופן אשר יהיה לו ית' משכן בתחתונים על ידי עם מקדשי שמו ית' ורוצה בכל מחיר לעקור את מציאות עם ישראל מן העולם.

כמו שכותב הגאון הקדוש ר' אלחנן וואסערמאן זי"ע (פומר פני מעשי למלך, פרק ג') וז"ל: והנה במלחמת עמלק עם ישראל צריך להבין מה היה חפצו ומטרתו של עמלק במלחמה זו, בשעה שישראל הלכו לדרכם ולא עלה בדעתם להתגרות בו, ואם כן לא היה לו צורך להגין על עצמו, וגם אין לומר שהיתה כוונתו להרחיב את גבולו בכיבוש ארצות שהרי במדבר היו, וגם לא היו מתעכבים, אלא הולכים תמיד ממסע למסע, ולכאורה היא חידה סתומה. אבל פתרון החידה הזאת מפורש בכתוב (שמות י"ז ט"ז) מלחמה לה' בעמלק, היינו **שעמלק הלך ללחום נגד הקב"ה ואילו היה יכול לעשות סולמות לעלות לרקיע היה עושה כן, אבל כאשר זה לא היה בכחו ערך מלחמה נגד ישראל, שהם עבדי ה' והיו הולכים לקבל עול מלכות שמים. ואם כן** כל חפצו היה לא להנאתו אלא להכעיס נגד הקב"ה ולבזות כבוד שמים בכל יכלתו, נוטל מילות וזורקן כלפי מעלה (מדרש פיכה רבתי פרשה ג', פרק ת') וכו'. והנה רז"ל מסרו לנו מפתח לכל סיפורי התורה: מעשה אבות סימן לבנים, ואם כן גם מעשה עמלק סימן לזרעו ונמצינו למדים מזה כי כל העושים להכעיס הן מזרע עמלק. ושמעתי מהקדוש בעל חפץ חיים ז"ל אודות היעווסעקעס בזה"ל: ביי מיר איז ברור אז זיי זיינען פון זרע עמלק. עכ"ל. ולכן ציווה הקב"ה למחות זכרו מן העולם. כמו שכתוב שם.

וזו היתה בדיוק מטרת ראשי מיסדי הציונות לבלתי יהיה להשי"ת בעולמו עם שדרכו תתגלה מלכותו ית' בעולם. וזוהי עצם מטרתם גם כעת.

עליהם אמר רשב"י בתיקוני זוהר (תיקון ס"ע, קף קי"ט ע"ב) וז"ל: **אבל כד עמלק דאינון ערב רב מעורבין בישראל עלייהו אתמר** (דברים כ"ה י"ט) **תמחה את זכר עמלק, דלא אשתאר מנהון שריד**, עכ"ל.

קיט

מדינה שכל כולה הוקמה אך ורק כדי להעביר את עם ישראל על דתו. והוגי רעיון הקמתה היו ללא ספק עמלקים או גרוע מהם (עיין מזה בפרק צב-עמוד 166), שעצמיותם שנאת ישראל עד אין תכלית, וכח הטומאה שמונח ברעיון המדינה במציאותה ובפעולתיה הוא עד אין שיעור. מי הוא זה אשר יכול לתאר ולשער את גודל הסכנה והפורענות הנוראה שעלולה היא להמיט על כל מי שמסתופף בצילה וקשור אתה אפילו קשר כל דהוא, בטרם תחלוף ותבוטל מן העולם.

ווי ווי מי הוא פתי אשר יוכל לחשוב כי ענין כזה יוכל לעבור בשלום, כאשר תוה"ק מזהירה אותנו באזהרות אין מספר מה יהיה אם נעבור על דברי תוה"ק, ואפילו על עבירה קלה נפרע הקב"ה. וכל האומר הקב"ה ותרן הוא יוותרו חייו (נ"ק נ' ע"ב).

ואפילו אם לא ישמרו ישראל את כל המצוות אלא שומרים חלקם ומניחים חלקם, מה כתיב בהו (ויקרא כ"ו י"ד-י"ז) ואם לא תשמעו לי ולא תעשו את כל המצוות האלה אף אני אעשה זאת לכם והפקדתי עליכם בהלה את השחפת וגו' ונתתי פני בכם ונגפתם לפני אויבכם ורדו בכם שונאיכם ונסתם ואין רודף אתכם, כדאיתא במדרש רבה שם.

והלא מיסודות האמונה הוא להאמין כי הבורא יתברך שמו משלם שכר טוב לעושי מצוותיו **ומעניש למי שיעבור על מצוותיו.** וכל זה אפילו בסתם עוברי עבירה, ומכל שכן בתפלצת מנאצת זו.

והפסוק צווח ואומר: (דניאל כ"ט י"ז-כ') פן יש בכם שרש פורה ראש ולענה, **והיה בשמעו את דברי האלה הזאת והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך למען ספות הרוה את הצמאה.** לא יאבה ה' סלוח לו כי אז יעשן אף ה' וקנאתו באיש ההוא ורבצה בו כל האלה הכתובה בספר הזה ומחה ה' את שמו מתחת השמים. והבדילו ה' לרעה מכל שבטי ישראל ככל אלות הברית הכתובה בספר התורה הזה.

וזוהי **הבטחת קללה ופורענות מיוחדת למי שמיקל באמונת שכר ועונש וסובר כי שלום יהיה לו.** בנוסף לפורענות המובטחת מכבר להעובר על המצוות בפועל. וזהו מאמר הכתוב: והתברך בלבבו, דוקא. וכמו שפירש רש"י ז"ל ועוד מפרשים (וז"ל רש"י: למען ספות הרוה את הצמאה, **לפי שאוסיף לו פורענות על מה שעשה עד הנה** בשוגג והייתי מעביר עליהם וגורם עתה שאצרפם עם המזיד ואפרע ממנו הכל. וכן תרגם אונקלוס בדיל לאוספא ליה חטאי שלותא על זדנותא שאוסיף לו אני השגגות על הזדונות. עכ"ל. הרי שעל מה שמתברך בלבבו ואומר שלום יהיה לי מוסיפים לו פורענות חוץ מעצם הפורענות שמקבל על העבירות במזיד).

וכמו שבארנו לעיל (פרק יד, עמוד 40) על המשך הפסוקים שם ואמר הדור האחרון וגו', שכנראה שפשט פסוקים אלה מכוון בעיקר על מציאות דורנו ומציאות מדינה ציונית ארורה זו. **שכל מציאות מדינה זו בנויה על התברכות נוראה של שלום יהיה לי, כי מציאות הש"י והנהגתו את העולם והחשש לתשלום שכרו, או הפחד מעונשיו המבוארים בתורה, אינו עולה כלל על דל שפתותיהם, ומורא לא יעלה על ראשם.** וכל התנהגותם באבירות לב וגיאות ללא הראות שום חשש קל שבקלים למציאות הש"י ומכל שכן לתורתו הק' **ועאכ"ו שצוחקים בכל פה מאמונת שכר ועונש.**

ולכן גם אחריתם הפורענות המפורשת שם בקרא גפרית ומלח שרפה כל ארצה וגו'. ה' ישמור ויציל את עמו ישראל משואת רשעים כי תבוא.

וכל זה היה אפילו אם היו מקימים שלטון ומדינה כזו לעם ישראל בארץ אחרת, (למשל פארטוגאל כנזכר לעיל בדברי ר' אברהם גאלאנטי שהבאנו. אמנם ששם לא חשבו כלל לעשות מה שעשו הציונים להקים מדינה שכל כולה היא פריקת עול מלכות שמים, ולהיות עם ככל העמים, ולא ככל העמים אלא כגרועים שבהם).

וק"ו בן בנו של ק"ו אשר כל זה, בצירוף אין מספר עבירות חמורות ונוראות, נעשים בארץ הקודש אשר היא פלטרין של מלך, ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, (דברים י"א י"ב). וכל אלו ההכעסות נעשין בבית המלך על פניו. ואפילו יחיד שעובר עבירה, אם הוא בארץ ישראל חמור הוא לאין ערוך מהעובר עבירה בחוץ לארץ.

והוא ית' הזהירנו בתורתו בהרבה מקומות, אשר ארץ ישראל ממהרת להקיא עוברי רצונו יתברך, ואפילו בגוים אומות העולם העושים תועבות בארץ ישראל. וכמו שכתוב (ויקרא י"ח כ"ו-כ"ח) **כי** את כל התועבות האל עשו אנשי הארץ אשר לפניכם ותטמא הארץ, **ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה כאשר קאה את הגוי אשר לפניכם.**

ופירשו על זה בספרא (פרשה י פרק יח) וז"ל: ולא תקיא אתכם הארץ בטמאכם אותה וגו' **ארץ ישראל אינה כשאר כל הארץ, אינה מקיימת בעלי עוברי עבירות** משל למה הדבר דומה לבן מלכים שהאכילוהו דבר שאינו עומד במעיו אלא מקיאו, **כך ארץ ישראל אינה מקיימת עוברי עבירות,** לכך נאמר ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה כאשר קאה את הגוי אשר לפניכם, ע"כ. והובא ברש"י על הפסוקים האלו. וכן הוא בפסוקים מפורשים רבים מאד בכל התנ"ך.

וכבר כתבו בעל העקידת יצחק ורבינו האלשיך הק' על מאמר הכתוב בתוכחה שבפרשת בחוקותי (ויקרא כ"ו מ"ג) והארץ אזכור, **שעיקר טעם עונש הגלות וכל הפורעניות הנאמרים בתוכחה על זמן החורבן והגלות, הוא מחמת שהקב"ה זוכר עלבונה של ארץ הקודש בשעה שמטמאים אותה, וזהו עיקר טעם הגלות רק לפייס את עלבון הארץ הקדושה.** עד כאן תוכן דבריהם הקדושים.

וכן כתב הרמב"ן ז"ל, בפרשת וירא (בראשית י"ט ה') בעוון אנשי סדום, שהטעם שנענשו ונעקרו באופן מבהיל כזה, הוא רק מחמת שחטאו בארץ הקדושה. וזה לשונו שם: **ודע, כי משפט סדום היה למעלת ארץ ישראל, כי היא מכלל נחלת ה' ואינה סובלת אנשי תועבות.** וכאשר תקיא את הגוי כלו מפני תועבותם, הקדימה וקאתה את העם הזה שהיו רעים מכולם לשמים ולבריות. ושממו עליהם השמים והארץ, והושחתה הארץ בלא רפואה לעולם, מפני שבעבור טובה נתגאו. **וראה הקב"ה שיהיה לאות לבני מרי, לישראל העתידים לירשה, כאשר התרה בהן גפרית ומלח שרפה כל ארצה כמהפכת סדום ועמורה אדמה וצבויים אשר הפך ה' באפו ובחמתו** (דברים כ"ט כ"ב). **כי יש באומות רעים וחטאים**

מאד ולא עשה להם ככה, אבל למעלת הארץ הזאת היה הכל, כי שם היכל ה'. ועוד אני עתיד לבאר זה בסדר אחרי מות אם יחייני הממית והמחיה עכ"ל.

ובפרשת אחרי מות על הפסוק (ויקרא י"ח כ"ה) **ותטמא הארץ ואפקד עונה עליה ותקא הארץ** את יושביה, כתב שם הרמב"ן בתוך דבריו, וזה לשונו: והנה הזכיר הכתוב כי אנשי ארץ כנען נענשו בעבור העריות, ורבותינו אמרו (סנהדרין נ"ו ע"ב) שהוזהרו עליהן מעת היצירה לאדם ולנח, שלא ענש אלא אם כן הזהיר. **אבל הכתוב לא יזכיר האזהרה, אבל יאמר כי הארץ תקיא אותם, כי הארץ תתעב כל התועבות האל.**

והנה **לא אנשי ארץ כנען בלבד היו מן המוזהרים, והפרשה הזכיר כמעשה ארץ מצרים, שהיו גם הם עושים ככל התועבות האלה, ולא תקיא אותם ארץ מצרים ולא שאר ארצות הגוים את גוייהם, אבל הענין כולו למעלת הארץ וקדושתה.** עכ"ל. ועיי"ש בדבריו הקדושים שמאריך מאד לבאר כי פגם כל העבירות חמור לאין ערוך בארץ ישראל מצד קדושתה בעצמה, וכמה ענינים שלא פקד הקב"ה על אומות העולם בחוץ לארץ פקד עליהם בארץ ישראל לצד קדושת הארץ ויעויין שם (וכדברים האלה כתב הרד"ק (מלכים-ב' י"ז כ"ח) בענין הכותים עיי"ש). הרי רואים שקנאת ה' צבאות, על טימאוי הארץ היא איומה ונוראה.

קכא

וכל זה אפילו באומות העולם, ועאכ"ו בישראל, אשר ירושת הארץ ניתנה להם דוקא בתנאי של שמירת התורה באופן היותר נעלה, והתוה"ק הבטיחה אותם שתקיא הארץ אותם אם לא ישמרו את מצות הש"י כראוי וכדבעי.

ואם טומאת ארץ ישראל נעשית על ידי בני ישראל, הרי שהפורענות ממהרת לבוא הרבה יותר מאשר על אומות העולם שמטמאים אותה כמו שכתוב (דברים י"א י"ז) **וחרה אף ה' בכם ועצר את השמים ולא יהיה מטר והאדמה לא תתן את יבולה ואבדתם מהרה מעל הארץ הטובה אשר ה' נותן לכם.**

ואומר רש"י: **ואבדתם מהרה, על כל שאר היסורין, אגלה אתכם מן האדמה שגרמה לכם לחטוא.** משל למי ששלח בנו לבית המשתה והיה יושב ומפקידו אל תאכל יותר מצרכך שתבא נקי לביתך, ולא השגיח הבן ההוא, אכל ושתה יותר מצרכו והקיא וטנף את כל בני המסיבה. נטלוהו בידיו וברגליו וזרקוהו אחורי פלטרין. **מהרה, איני נותן לכם ארכא** (פי' המתנת זמן), ואם תאמרו והלא נתנה ארכא לדור המבול, **שנאמר** (בראשית ו' ג') והיו ימיו מאה ועשרים שנה, דור המבול לא היה להם ממי ללמוד ואתם יש לכם ממי ללמוד. עד כאן לשון רש"י ז"ל ומקורם בדברי חכז"ל בספרי על פסוק זה.

וכמו שאמר הקב"ה בנבואה לירמיה (ירמיה ט"ז י"ח): **ושלמתי ראשונה משנה עונם וחטאתם על חללם את ארצי,** בנבלת שיקוציהם ותועבתיהם מלאו את נחלתי.

ופירש הרד"ק וזה לשונו: ושלמתי ראשונה, **בתחילה אפרע מהם על חלול הארץ שהיא ארץ טהורה והם טמאוה, כי לא תסבול הארץ תועבות ומעשים רעים.** כמו שאמר (דברים ל"ב ט"ז) אלהי נכר הארץ (עיין ברבינו בחיי על הפסוק הנ"ל וברמב"ן ויקרא י"ח כ"ה ותבין), ואמר (מ"ג י"ז כ"ז) ויורם את משפט אלהי הארץ. **ואמר** (ויקרא י"ח כ"ח) **ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה כאשר קאה את הגוי אשר לפניכם, כי אפילו לא צויתים ולא הזהרתים על התועבות, כמו שלא צויתי ולא הזהרתי הגוים שהיו בה מקדם, אף על פי כן הארץ לא סבלה אותם התועבות והקיאה אותם.** כי אף על פי שהגוים לא נצטוו, הרי נתן בהם האל שכל ובינה, ומדרך השכל יש להשמר מכל התועבות, ומלעבוד אלהים אחרים עץ ואבן. **כל שכן ישראל שנצטוו, שהוא מן הדין שתקיאם הארץ, לפיכך בתחילה יפרע מהם על חלול הארץ** וכו'. **ויונתן תירגם ואשלם לתנייניו כקדמאין על חד תרין חוביהון וחטאיהון על דאחילו ית ארע בית שכינתי (ואשלם לאחרונים כראשונים, כפלים עונם וחטאתם על שחללו את מקום בית שכינתי)** וכו'. **הוא מה שאמר ארצי ונחלתי, הארץ הראויה לי להשרות בה שכינתי. וכן אמר** (ירמיה ב' ז') **ותבואו ותטמאו את ארצי ונחלתי שמתם לתועבה, כי היא מקודשת מכל הארצות לטעם ידוע אצל מביני מדע.** עכ"ל.

וז"ל הרמב"ן בפרשת אחרי הנ"ל: **ואמר הנביא ושלמתי ראשונה משנה עונם וחטאתם על חללם את ארצי, בנבלת שקוציהם ותועבותיהם מלאו את נחלתי. והענין הזה הוא במקומות רבים בכתובים, ותראנו מפורש בהם אחר שפקחתי בו עיניך.** עכ"ל.

קכב

וכל זה **בעוון עבודה זרה ושאר עוונות שבתורה, ומכל שכן במינות וכפירה והתכחשות גמורה לגמרי למציאות ה' ותורתו בעולם שגרוע טפי מעבודה זרה.** כמבואר בפסוקים ובדברי חכז"ל ובפוסקים (ונביא מהם בהמשך) שמינות וכפירה חמורות לאין ערוך מעבודה זרה.

וכתב הגה"ק ר' אלחנן וואסערמאן זצ"ל הי"ד (במאמרו דברי חכמים בנחת נשמעים, אות ז') וז"ל: והנה שם בפרשה (אחרי) נזכר עוון עבודה זרה עם עוון עריות, אשר בעבורם תקיא הארץ את יושביה. **ואל נתברך בלבבנו לומר כי העוון הזה אין אתנו, כל האומר כן אינו אלא טועה, כי עוון הכפירה חמור יותר הרבה מעוון עבודה זרה, כידוע ממשפטי התורה על שני העוונות האלו.** ועוד כי עובדי עבודה זרה בימים ההם עשו כן לתיאבון, כמאמר הנשים הארורות (ירמיה מ"ד י"ח) ומן אז חדלנו לקטר למלכת השמים וגו' חסרנו כל. **ואילו הכופרים בימינו עושים להכעיס, אשר על זה כתוב** (דברים ל"ב י"ט): **וירא ה' וינאץ מכעס בניו ובנותיו.** עכ"ל.

וכמו שכתב האבן עזרא בפרשת יתרו (על שמות כ' ה') וז"ל: **ופשע מי שאינו מאמין בה' גדול מפשע עובד עבודה זרה.** כי יש רבים שהם מאמינים בה' והם מזבחים ומקטרים לעבודה זרה, כמו המקטרים למלכת השמים, שהם חושבים כי ייטיבו להם, כאשר אמרו

(ירמיה מ״ד י״ח) ומאז חדלנו לקטר למלכת השמים חסרנו כל וכו'. והנה אלה מודים בשם רק משתפים עמו אחר. עכ"ל.

וכן תמצא בירמיה שאמר להם הנביא, (ירמיה ט״ז ט׳): כי כה אמר ה' צבאות אלהי ישראל הנני משבית מן המקום הזה לעיניכם ובימיכם קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה.

ואמר שם השי"ת לנביא (ירמיה ט״ז י׳-י״ג): והיה כי תגיד לעם הזה את כל הדברים האלה ואמרו אליך על מה דיבר ה' עלינו את כל הרעה הגדולה הזאת ומה עוננו ומה חטאתנו אשר חטאנו לה' אלקינו. ואמרת אליהם על אשר עזבו אבותיכם אותי נאום ה' וילכו אחרי אלהים אחרים ויעבדום וישתחוו להם ואותי עזבו ואת תורתי לא שמרו. **ואתם הרעותם לעשות מאבותיכם והנכם הולכים איש אחרי שרירות לבו הרע לבלתי שמוע אלי. והטלתי אתכם מעל הארץ הזאת על הארץ אשר לא ידעתם אתם ואבותיכם ועבדתם שם את אלהים אחרים יומם ולילה אשר לא אתן לכם חנינה.**

וחזינן מזה, שהליכה בשרירות הלב, ופריקת עול מלכות שמים ועול תורה, הוא יותר גרוע מהעבודה זרה שעבדו ישראל בזמן בית ראשון מחמת יצרא בישא דעבודה זרה. שאמר להם הנביא שהם הרעו יותר מאבותם, ועל זה הקפיד השי"ת ביותר.

וכמו שרואים גם מנבואת התורה בפרשת נצבים, שעיקר הפורענות הנוראה כמהפכת סדום ועמורה, שתבוא בדור האחרון על א"י, הוא האמירה שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך, שהוא פריקת עול תורה ועול מצות לגמרי. שהוא הרבה יותר חמור מעבודה זרה בלבד. (ועיין זה לעיל בפרק יד, עמוד 40).

וכל זה אפילו כאשר נכנסו בני ישראל לארץ בציווי השי"ת, וכבשוה על פי ה', רק שאח"כ חטאו שם, וטימאו אותה.

ועאכ"ו כאשר מורדים בגזירתו יתברך שגזר להגלותינו מן הארץ, וכובשים את הארץ נגד רצון ה' יתברך **וכל הכניסה לארץ היא באיסור מרידה בהשי"ת** והקמת המלכות והמדינה היא בעצמה שמד גמור רח"ל.

ולא די בזאת, אלא שמקימים שם מלכות של מרידה בה', ומטמאים את כל פינות הארץ בכל מיני טומאות תועבות ונאצות שבעולם, לאין ערוך יותר מכל התועבות שעשו בה אנשי כנען. **מי יכול לתאר ולשער את עלבון הארץ הקדושה, והחרון אף הנורא של חרב נוקמת נקם ברית, ומי פתי לחשוב כי הנהגה זו לא תביא לבסוף למה שתביא.** והדברים מבהילים וכבר מתחילים להתקיים לעינינו, ה' ישמור ויציל את שארית עמו.

קכג

ובאור החיים הק' עה"פ ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה (דברים י״א כ״ו) כתב וז"ל: עוד יתבאר כל הכתוב, על זה הדרך, לפי שאמר להם בסמוך נחלת הארץ כל המקום אשר תדרוך כף רגלכם בו לכם יהיה (דברים י״א כ״ד), לזה אמר להם ראה אנכי נותן

וכו', ואומרו ברכה וקללה, פירוש יש בנתינה זו ברכה ויש בה קללה, וחזר ופירש את הברכה אשר תשמעון, פירוש אם תשמעון תהיה נתינה זו לכם לברכה, **ואם לא תשמעון אין זו לכם כי אם קללה, שבאמצעותה יתקנאו בכם האומות ויאבדו אתכם ממנה בנקמה גדולה,** גם תהיה להם ההנאה ממנה לרעה להם לעולם הנצחי, כדרך אומרו (דברים ז' י') ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו עכ"ל.

והדברים הנ"ל אמורים, כאשר ניתנה ארץ ישראל לעם ישראל על ידו ית', אפילו הכי אם עוברים הם על רצונו ית' שם אזי הופכת הנתינה לקללה רח"ל כנ"ל. ובוודאי ובוודאי שכאשר נוטלים את א"י בהיפוך מגזירתו ית' שגזר על הגלות ממנה ונוטלים אותה היפך רצונו ית', ולא די בזאת אלא שמטמאים ארצו ונחלתו של הקב"ה בכל מיני טומאות ועבירות הגרועות בעולם, **מי יכול לשער את הקללה הנוראה הטמונה בכך.**

ובספה"ק ויואל משה (מאמר שלח שבועות סימן קנ"ח) כתב בזה הלשון: **ובפרט שעל עוונות חמורים כאלו באה"ק אמרה התוה"ק בפירוש** (דברים ד' כ"ו) **העידותי בכם היום וגו'** [את השמים ואת הארץ כי אבד תאבדון מהר, מעל הארץ אשר אתם עוברים את הירדן שמה לרשתה. לא תאריכון ימים עליה כי השמד תשמדון]. **ועוד כמה כתובים מפורשים באיומים נוראים על מעשה תעתועים כאלה בארץ ישראל. וחיל ורעדה יאחזון את כל המאמין בתוה"ק ובקדושת הארץ על מה שעושין ככה במקום הקודש ובשום אופן אי אפשר ליתן מרגוע לרוחו בזה, זולת אם ח"ו הוא כופר בתוה"ק ובדברי נביאים המתנבאים ככה,** עכ"ל.

וכבר הבאנו לעיל דברי הגאון הקדוש ר' אלחנן וואסערמאן זצ"ל הי"ד במאמרו הבהיר אומר אני מעשי למלך שכותב בזה הלשון: **וכן באה"ק הדבר ברור כשמש שתקיא הארץ אותם כי היא פלטרין של מלך ואינה מקיימת עוברי עבירה, ומכל שכן עוברים להכעיס. אינני בא בזה לא לקלל ולא לברך, אלא כיון שהדברים כתובים בתורה על כרחנו יתקיימו.** עכ"ל.

ועוד כתב האוה"ח הק' אור החיים על הפסוק (ויקרא כ' כ"ג) **ושמרתם את כל חוקותי ואת כל משפטי ועשיתם אותם ולא תקיא אתכם הארץ אשר אני מביא אתכם שמה לשבת בה.** וזה לשונו: טעם שהוצרך לומר פעם אחרת פסוק זה, הגם שכבר אמר כן בפרשת אחרי מות (ויקרא י"ח כ"ו) **נתכוין לומר שצריכין לשמור המצות לבל יתבטלו בין מהם בין מזולתם, ובזה לא תקיא הארץ, הא למדת שאם לא יהיו נשמרים המצות תקיא הארץ גם השומרים על שלא מיחו בשלא שמרו.** עכ"ל.

[ועיין עוד לקמן (פרק רד, עמוד 323), ושם נביא את דברי בעל העקידה שהביאו המהר"ם שיק, שאין חיוב מחאה על משומדים ומינים ואפיקורסים ועוברי עבירות להכעיס, ואין נענשים על פשעיהם כיון שכפרו בעיקר ויצאו מן הכלל. **אמנם מבואר שם שזהו דווקא אם מתבדלים מהם לגמרי, ועאכ"ו שלא מתחברים עמהם ולא מחניפים להם, שאם לאו כן בודאי נענשים מפשעיהם לכל חטאותם רח"ל ה' ישמור ויציל].**

קכד

והתוה"ק הבטיחתנו (ויקרא כ"ו ל"ג) והשימותי אני את הארץ, ושממו עליה אויבכם היושבים בה. ופי' רש"י ז"ל וזה לשונו: והשימותי אני את הארץ, זו מדה טובה לישראל, **שלא ימצאו האויבים נחת רוח בארצם, שתהא שוממה מיושביה,** עכ"ל.

ועל פי דברי הרמב"ן שהבאנו לעיל, שכתב שגם אנשי ארץ מצרים ושאר ארצות היו עושין ככל התועבות שעשו אנשי ארץ כנען, ואף על פי כן לא תקיא אותם ארץ מצרים ולא שאר ארצות הגוים את גוייהם, אבל כי הענין כולו הוא רק למעלת הארץ וקדושתה, על פי זה יובנו גם פסוקים אלו שאפילו אומות העולם שאינם בני תורה, סובלים ושוממים בארץ ישראל, לצד קדושתה ומעלתה שאינה סובלת אותם.

וכן היה בכל הדורות שכל אומה שכבשה את ארץ ישראל, סבלה בה צרות רבות ושממה עליה. עד שבזכות ארץ הקדושה איבדה האומה ההיא את גדולתה לגמרי. אשור ובבל, פרס, יוון, רומא, ביזנטיון, מלכות בני אומיא (צאלח אַ דין), נושאי הצלב מאירופא, מלכות טורקיא ובריטניא, כולם ללא יוצא הכלל, כאשר החזיקו בארץ ישראל, אבדו את מלכותם האדירה שהיתה מתפשטת עד אז כמעט על פני רוב הישוב.

וככל שנתבונן בזה נראה עד כמה מפליא הענין הזה, ונקח לדוגמא את מלכות בריטניה שבעת שכבשו את ארץ ישראל בשנת תרע"ו היתה המלכות החזקה והגדולה ביותר בעולם, וכשיצאו מא"י בשנת תש"ז כבר אבדו כמעט כל מלכותם. וכן עם מלכות טורקיא שהיתה לפניהם, וכן עם כל מלכות ומלכות הגויים שהחזיקה בה אבדה כל גדולתה. מלבד שבארץ ישראל עצמה אבדו המלכיות הנ"ל חיי אלפי אלפים מאנשיהם וממון רב וכו' ולא הצליחו מעולם לישבה ולהפריחה ולהחזיק בה בשלוה כאשר רצו. וכן למדנו בדברי הזוה"ק פרשת וארא שהבאנו לעיל (פרק מב, עמוד צב) שבני ישמעאל תיעקר מלכותם אחרי שיחזיקו בארץ הקודש.

והנה הדברים קל וחומר על מלכות אויבי ה' ותורתו, שהם הציונים הארורים הגרועים מכל האומות, שלא ימצאו נחת רוח בארץ הקודש, וסוף יהיה שתקיא הארץ אותם, ושממה הארץ מהם.

וכדאי להעתיק בענין זה דברים חוצבים להבות אש מרביה"ק רשכבה"ג בעל מנחת אלעזר ממונקאטש זיע"א בספרו חיים ושלום (פרשת במדבר כ"ו ל"ג, ובהמדפיס מחדש עמ' ע"ז) וזה לשונו: או יאמר והשימותי אני את הארץ, ופי' רש"י זו מדה טובה לישראל שלא ימצאו האויבים נחת רוח בארצכם, שתהא שוממה מיושביה עכל"ה וכו', **ונראה הנבואה רמוז על** [הקאלאניסטען (כוונתו בעלי המושבות)] **החלוצים מכל אלו המפלגות החדשים בארץ הקודש,** שזהו גורם חורבן הדת וקלקול האמונה בארץ הקודש רח"ל.

ובאמת כתב באהבת יונתן על הפטרת פרשת ואתחנן, שסופן של אלו העולים על פי האומות העולם שיתנו להם רשות טרם הגאולה יהיה רע ומר רחמנא לצלן.

וזהו **והשימותי אני הארץ, שזהו רצונו יתברך שמו שתהיה שממון** [בלתי הקאלאניסטען עובדי האדמה].

ושממו **עליה אויביכם, היינו אויביכם החלוצים,** [ציאנסיטען, מיזראחיסטען, אגודיסטען, ישוביסטען (**ציונים, מזרחים, אגודאים, מושבניקים**) וכיוצא], **שהמה מבני ישראל והמה אויבי הדת ואמונת ביאת גואל צדק במהרה בימינו, יהיה להם שם מפלה ושממה. וזהו שאמר על אלו: היושבים בה, שחשבו לעשות ישוב הארץ, וזהו חורבנה רח"ל.** עכ"ל, ועיי"ש עוד שמדייק כל זה בדברי רש"י ז"ל.

קכה

והתורה אמרה (במדבר ל"ג נ"ג) ולא תחניפו את הארץ אשר אתם בה. וכתב הרמב"ן וז"ל: מפני שאמר תחילה והיו אלה לכם לחקת משפט לדורותיכם בכל מושבותיכם, שאלו המשפטים נוהגים גם בחוצה לארץ, **חזר והחמיר ביושבי הארץ יותר לכבוד השכינה אשר שם, והזהיר שלא נחניף אותה ושלא נטמא אותה.** עכ"ל.

וכתב רבינו אליעזר ממיץ בספר **יראים** (מצוה פ"ץ, ס"ח: מצוה שט"ו. נוסח כ"י פתרים המדפס עם פי' תועפות רמס). וז"ל: יוצרנו יודע לב האדם, **הזהיר בהיות יד ישראל תקיפה, שלא יניחו לשבת אנשי רשעים ומחטיאי אדם בארץ ישראל, דכתיב בפרשת אלה המשפטים** (שמות כ"ג נ"ג) **לא ישבו בארצך פן יחטיאו אותך לי.** אף על פי שכל הענין אינו מדבר אלא בשבעה אומות כיון דכתיב פן יחטיאו אותך לי, **למדנו שריבה כל המחטיאין.** עכ"ל.

וכתב שם בפי' סביב ליראיו וז"ל: **מלשון זה משמע דלאו דוקא מאומות העולם, אלא אפילו רשעים ופושעי ישראל נמי אסור.** ואע"ג דקרא ודאי בז' אומות מיירי, מכל מקום כיון דתלה הטעם פן יחטיאו, ריבה כל המחטיאים, כמו שכתב רבינו אח"כ. עכ"ל.

ולכן מצינו בדברי הפוסקים ובשאר מקומות בדברי גדולי ישראל, שהקדמונים ז"ל התקינו ליושבי ארץ ישראל כל מיני תקנות של פרישות, ודקדוק עצום במצוות, וזהירות עצומה בעבודת ה' וכו', מחמת קדושת הארץ. ועוד יותר מכך, שתקנו תקנות לגרש מארץ ישראל אינשי דלא מעלי שמזלזלין בקדושתה, אף על פי שלא עברו עבירות חמורות.

ואפשר להאריך בזה הרבה להזכיר וללקט מהנכתב בספרים מענין זה, אך מכיון שברית כרתי לקסתי שלא לכתוב בתשובה זו רק בתכלית הקיצור, על כן נסתפק בדוגמא אחת ושתים מדברי רבותינו ז"ל בזה.

בספר חרדים (פ' ק"ד נמצאת תשובה סוף פ"ג), מספר שם על אחד שעבר עבירה בצנעה, שאין בה לא מיתת בית דין לא כרת ולא מלקות, וכותב שם שהובאו הדברים לפני גדולי צפת בזמן ההוא (שהם עמודי בית ישראל עד דורינו, כגון הר"מ אלשיך והמהר"י בירב והמבי"ט, ובס' חרדים הוזכרו: ר' יוסף קארו, ור' יצחק מסעוד, ור' יוסף שאגיס **וכמה רבנים אחרים**) וביניהם היה

רבינו הבית יוסף, ונידוהו וחרפוהו ובסוף גירשוהו מארץ ישראל. והובא מעשה זו גם בשל"ה הק' (שער הסמיכות סוף ק').

וכן בספר שערי צדק (הנדפס בשנת תרכ"ג לפ"ק בירושלים עי"ת) העתיק כמה מתקנות קדמונים שגדרו כמה גדרים וסייגים באה"ק. ואחד מהם, שגזרו שלא יוכל לדור בא"י שום רווק מבן עשרים שנה ומעלה שלא נשא אשה, ואפילו אם הוא אנוס בדבר שלא מצא אשה או שאין לו כסף, מחוייב לעקור דירתו לחו"ל. ואף על פי שע"פ הלכה אפילו אם אפשר לו לישא אשה ויש לו מעות על כך, ובפשיעה הוא שאינו נושא אשה, אין בזה דבר ברור ומוחלט שיוכלו הבית דין לכוף על כך, ועיין בשו"ע אבן העזר (סימן ס' סעיף ג') שכתב שם הרמ"א שבזמן הזה נהגו שלא לכוף כלל על זה. ועאכ"ו שמי שלא מצא אשה או אין לו מעות על כך, וכי מה אפשר לו לעשות. אך אף על פי כן מכיון שחששו שעלול לבוא לידי חטא ח"ו, גזרו אומר שהוא מחוייב לצאת מארץ ישראל לחו"ל. וכתבו שם אח"ז: והרשות נתונה לעיני העדה פקידי ירושלים ת"ו (תבנה ותכונן) **לכל העובר על דברינו אלה לגרשו מן הארץ ולרדוף אותו עד חרמה בכל מאמצי כוחם כפי ראות עיניהם עד מקום שידם מגעת**, עכ"ל. עוד הביא שם תקנה קדומה, שלא ילך שום בחור לבדו בלילה אפילו ללימוד התוה"ק רק ביחד עם אביו וכו'. וכן עוד כמה תקנות.

ותקצר היריעה **מהכיל כל מאמרי חכמינו וגדולי ישראל בשאר דורות ז"ל עד כמה פחדו והחמירו מכל חשש וספק עבירה בארץ ישראל. ומובא בדבריהם הטעם שהחמירו כל כך בארץ ישראל, דמכיון שהעונש על טומאת הארץ הוא קשה מאד, והפורענות ממהרת בה מאד לבוא רח"ל, על כן כל פגם בארץ ישראל מלבד שפוגם בקדושת הארץ, הוא גם כן סכנה גשמית נוראה. ואמרו חכז"ל** (חולין ז' ע"ב)**: וחמירא סכנתא מאיסורא.**

וז"ל המדרש (מדרש ילמדנו פ' פקודי): שאלה מטרונה את רבי יוסה בר חלפתא, אמרה לו כתיב תמיד עיני ה' אלהיך בה, אי אפשר שאין הקדוש ברוך הוא מזיז עיניו ממנה. אם באתי אני להביט בשפחותי הנאמנות אינם יכולים לעמוד מן הסרחון (פי' סרחון בלשון המדרש פגם וחסרון) שאני מוצאת להם, ובארץ הקב"ה מביט בה תמיד, שנאמר תמיד עיני ה' אלקיך בה. אמר לה **לפיכך את מוצא בני ארץ ישראל מיוסרים לוקים במכות מה שאין כן בחוצה לארץ.** בכל דבריהם לוקים (פי' שאין בני חו"ל לוקים בכל דבריהם כבני א"י כיון שעיני ה' אלקיך בה). עכ"ל.

קכו

ויתירה מזו מצינו שאפילו הליכה והתמשכות אחרי תאוות דהיתר בא"י היא סכנה נוראה.

וכמו שכתב רבינו בעל החרדים בספרו (פרק נ"ט בשלוח יסוד ס"י) וזל"ק: **אבל הבאים לארץ ישראל ואין שמים על לב כי הם בהיכל המלך, ומורדים ופושעים ומרבים במשתאות של סעודת מריעות ומרזחים, עליהם הכתוב אומר** (ירמיה ג' ז') **ותבואו ותטמאו**

את ארצי ונחלתי שמתם לתועבה, וכתיב (ישעיה ס"ו י"ג) **כי תבואו לראות פני מי בקש זאת מידכם רמוס חצירי.** ולא יעלה על לבם שאחרי מותם ישארו בארץ ישראל אלא במותם יגרשום חוצה ככלבים.

ו**מביא** בעל החרדים את לשון פרקי דר' אליעזר: (פרק ל"ד) וכל הרשעים המתים בארץ ישראל נפשותם נשלכות בקלע חוץ לארץ שנאמר (ש"א כ"ה כ"ט) ואת נפש אויבך יקלענה בתוך כף הקלע. **ולעתיד לבוא הקב"ה אוחז בכנפות ארץ ישראל ומנער אותה מכל טומאה ומשליך אותן לחוץ** שנאמר (ישעיה ל"ו י"ג) לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה. עכ"ל.

ו**אח"כ** הביא בעל החרדים את דברי הרמב"ן בפרשת אחרי המובאים לעיל וסיים וז"ל:

לכן כל אדם יחרד בבואו אל ארץ ישראל **להיות ירא שמים כפלי כפליים ממה שהוא בחו"ל,** עכ"ל.

והנה לא דיבר החרדים ממחללי שבתות או אוכלי טריפות וכדומה מהעבירות החמורות,

ועל אחת כמה וכמה שלא דבר ממינים ואפיקורסים ועוברי עבירות להכעיס, כי לא הזכיר בדבריו אלא אותה העבירה שמרבים במשתאות של סעודת מריעות (חבירות), אף כי לפעמים יש בזה מצוה (ועיין בספר החיים להקדוש אחי המהר"ל ז"ל (מלק ג' פרק ג') שמפליג שם מאד בסעודת מרעים וחברים לשם שמים אם אין שם שחוק וקלות ראש) אלא דאם מרבים בזה יותר מדאי ויש ביטול תורה או אם הוא בדרך שחוק וקלות ראש, הוי עבירה. ועליהם הביא בעל החרדים את הפרקי דר"א הנ"ל שינערם הקב"ה לעתיד לבוא מן הארץ.

ו**בסידור** היעב"ץ בהקדמתו מביא שם בתוך דבריו על ישיבת ארץ ישראל, שמשבח מאוד

את היושב על התורה ועל העבודה בא"י, וז"ל: אך אל יחשוב [יחפוץ] לרדוף שם אחר הבלי עולם ח"ו כאותן שנאמר עליהם (ירמיה ג' ז') ותבואו ותטמאו את ארצי עכ"ל. והנה גם הוא לא הזהיר מעבירות גמורות ח"ו רק מרדיפה אחר עניני עולם הזה.

ו**יש** על דבר זה עוד הרבה מאמרי חכז"ל וגדולי ישראל אשר תקצר היריעה להכילם, עד

כמה חמורה קדושת ארץ ישראל שאפילו מי שלא עובר שום עבירה רק חפץ בהבלי העולם הזה יותר מדאי, אם הוא בארץ ישראל, עליו נאמר ותבואו ותטמאו את ארצי ונחלתי שמתם לתועבה רח"ל, ועונשו גדול, ויגורש מארץ ישראל טרם הגאולה העתידה, אפילו אחרי מותו.

קכז

והנה אם על נוהגי קלות ראש, אלו שהרבו משתאות של סעודת מריעות, כיון שהיו בארץ

ישראל ולא נזהרו בקדושתה כראוי לנחלתו של הקב"ה. ואפילו שכבר מתו, ואינם יכולים לעשות עוד מאומה. כותב בעל החרדים שיוכללו במה שכתוב: לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה. **ולעתיד לבוא הקב"ה אוחז בכנפות ארץ ישראל ומנער אותה מכל טומאה ומשליך אותן לחוץ.**

אם כן, על אחת כמה וכמה, אותם הרשעים המתהלכים עדיין עליה, ועוברים על כל העבירות שבתורה במזיד ובשאט נפש להכעיס, ומטמאין את ארץ הקדושה בכל מיני טומאות אשר מימות עולם לא טמאו את ארץ הקודש באופן איום ונורא כזה, ולא היה עדיין כמוהו. ומסיתין ומדיחין את ישראל מאת אביהם שבשמים, ומנאצים ומחללים שמו הגדול יתברך, **בודאי שינערם הקב"ה מא"י הם ובתיהם וצבאם ומדינתם, וכל אשר להם וכל הנגררים והנמשכים אחריהם, ואין צריך לומר שאת המחניפים אותם ומתחברים אליהם** (כפי אשר נביא לקמן (פרק קצז עמוד 214) מדברי שערי תשובה לרבינו יונה, כי כאשר הרשעים ילקו גם חבריהם יאספו עמהם ואין אדם יכול להזהר להתחבר עמהם ולהציל נפשו).

ואם כן איך יתכן לכל מאמין בהשי"ת ובתוה"ק, לחשוב ולהאמין שיתכן בכלל שמרידה גדולה ועצומה כזו שהיא המרידה הגדולה ביותר בהשי"ת ובתוה"ק שהיתה אי פעם בעולם ומתרחשת עוד בארה"ק בשם העם היהודי כולו, תוכל שלא להגמר באסון איום ונורא על ראש שונאי ישראל רח"ל.

וכבר הבאנו לעיל [פרק לה, עמוד 79-פ] מדברי רבינו הרמ"ק (פלימס רפמי, עין כל, ממר ס', פרק כ"ד) **את** הבירור הגדול שיהיה בעת שינער הקב"ה את ארץ ישראל וירושלים מטומאתה. וזה לשונו שם בסוף דבריו: **וירצה הקב"ה לנער את ארץ ישראל ואת ירושלים, כאשר ינער אדם טליתו, לנער כמה עבודה זרה שיש תוך ירושלים, וכמה פגרי טמאים קבורים סביבות המקדש, וכמה מקומות המטונפים אשר בו. ובעת ההיא יצאו כל קיבוץ עם ה' במדבר ויטשו שם ברעב ובעוני מ"ה יום ויצטרפו ויתלבנו ויראה עליהם אליהו ויתגלה אליהם משיח בעוני גדול** וכו', עכ"ל.

והלשון הזה, וירצה הקב"ה לנער את א"י ואת ירושלים כאשר ינער אדם טליתו וכו'. הוא לשון הזוה"ק בכמה מקומות. כמו בזוה"ק פ' שמות (מ"ג י"ז ע"ח) וז"ל: עד שיפוח היום (פסי"ם ד' ו'), קדם דיפוח ההוא יומא דאומין. ונסו הצללים, אינון שולטנין דשלטו עלייהו. אלך לי אל הר המור, **אמר קודשא בריך הוא, אלך לי לנערא האומות מירושלם, דהוא הר המור** כמה דכתיב בהר המוריה אשר בירושלם. ואל גבעת הלבונה, דא בי מקדשא די בציון, דכתיב ביה (מהלים מ"ח ג') יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון וגו'. כמה דאת אמר (מיוד ג"ח י"ג) **לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה, כהאי דאחיד בטלית לנערא טנופא מינה.** אמר רבי יוסי, **עתיד קודשא בריך הוא לאתגלייא בירושלם דלתתא, ולדכאה יתה מטנופי עממיא, עד דלא תשתלים ההוא יומא דאומין.** עכ"ל. וכן הוא בעוד כמה מקומות בזוה"ק.

(**תרגום**: עד שיפוח היום, קודם שיתנשב יום האומות. ונסו הצללים, הם השליטים ששולטים עליהם. אלך לי אל הר המור, **אמר הקב"ה אלך לי לנער האומות מירושלים שהוא הר המור.** ואל גבעת הלבונה זה בית המקדש שכתוב בו יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון. כמו שכתוב **לאחז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה כמי שאוחז בטלית לנער הטנופת מעליו.** אמר רבי יוסי, **עתיד הקב"ה להתגלות בירושלים שלמטה, ולטהר אותה מטנופת העמים, טרם ישלם יום האומות.** ע"כ התרגום.

דרך הצלה

וברעיא מהימנא פ' תצא (ח"ג רע"ז ע"ב) פי' הפסוק לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה, על סמא"ל ומשרייתיה (השטן וחיילותיו). ועיין לקמן [בפרק קל, עמוד ריט] שיבואר שמקום משכן השטן הוא בירושלים, ולכן מתגברת שם המינות כל כך).

ומפורש בזוה"ק, שניעור הארץ מכל טומאה, יהיה בירושלים שלמטה דווקא, דהיינו שיהיה גלוי לעיני כל. חוץ ממה שעל פי אמת הם בטומאת ארץ העמים (כמו שיבואר מיד בדברי הויואל משה שנביא), ומחוץ לקדושת ארץ ישראל, אמנם תתקיים ההקאה מכל מקום שהוא בגבולי ארץ ישראל וראוי לקדושת א"י.

וכמו שביאר זה בויואל משה (מאמר יסוד ח"י פרק ק"ל עמוד שמ"ח) וזה לשונו: ותמצית הדברים, שבא"י יש שני אופני הקאה בעוברי עבירה. האחד, הוא אז בשעת מעשה כשנפנה לדבר עבירה המטמא את הארץ, יען שקדושת הארץ אינה סובלת אותם נתרוקן ממנה אל כח אדמה טמאה מארץ העמים. כמו שפירש בצמח ה' לצבי (פ' רמה ד"ה ואבד תאבדון) הקרא דשכבו לארץ חוצות (מיכה ג' כ"ב). אלא שהוא בדרך נסתר שהארץ מתקפלת מתחתיו ומביאה תחתיו כח אדמה טמאה. ועל כל פנים הוי גם זה הקאה מן הארץ, שיען שאינה סובלת אותו, עושה הפעולה שיסתלק ממנה. **אלא שעדיין הוא בתוך המקום שהוא בגבולי ארץ ישראל וראוי לקדושת הארץ. וכשמגיע הזמן להתוודע ולהיגלות כי הוא מלך על כל הארץ, אזי כלה מתגרשים מכל המקומות שהם בגבולי הארץ בכל אופן ואופן. ואם כן במה שאמר הכתוב** (ויקרא י"ח כ"ה) **ותקא הארץ את יושביה וכן** (שם כ"ח) **ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה כאשר קאה את הגוי אשר לפניכם, נכלל בזה הכל,** הן הקאה הראשונה הנעשה בהסתר מפשעיהם לכל חטאתם **והן ההקאה האחרונה הנעשית גלוי לכל.** עכ"ל.

קכח

וכן כבר הבאנו לעיל [פרק טו, עמוד מב] את דברי רבינו יהונתן אייבשיץ ז"ל בספרו אהבת יונתן על פרשת ואתחנן. שכתב דכנסת ישראל צווחה באלה ובשבועה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה, נגד קיבוץ ישראלי, **באם שהכל נועדו יחדיו לילך לירושלים וכל האומות מסכימים על זה, אפילו הכי צווחה שחלילה שתלך שמה, כי הקץ סתום ואולי אין זה עתה הזמן האמיתי רק עת רצון לפי שעה, והיום או מחר יחטאו ומוכרחים לגלות פעם שנית ח"ו, ואחרון קשה מן הראשון.**

וכבר כתבנו שם מה שיש לדקדק בדבריו, שקאי אפילו על זמן פקידה וכו'. עם כל זה נראה בהדיא שלפי משמעות דבריו, זוהי בעצמה אחת מן הסיבות, שהשביע הקב"ה את כנסת ישראל בהני ג' שבועות, **כי ישיבת ארץ ישראל היא מסוכנת מאד,** עד עת שתמלא הארץ דעה ויבא הקב"ה בעצמו לגאלנו. ויש לחשוש טובא, שיחטאו שוב, ואז **מוכרחים לגלות פעם שנית, ואחרון קשה מן הראשון** כלשונו הנ"ל. דהיינו שיסוד מוסד

הוא, שבאם יחטאו שוב באה"ק יהיו בודאי מוכרחים לגלות. וגלות אחרון קשה מן הראשון רח"ל.

ומה **נאמר** על המציאות שכעת שם באה"ק תחת שלטון המינים האפיקורסים הציונים הגרועים מכל המורדים והפושעים שבעולם כנ"ל, האם יש ספק שבגלל העבירות אשר לא נעשו כמוהן מימות עולם באה"ק ובאופן מבהיל כל כך יצטרכו בודאי לגלות עוד פעם רח"ל, ובאופן גרוע מן הראשון כדברי האהבת יונתן האלו.

ושמעתי מפי עדים נאמנים שפעמים רבות היה רביה"ק מסאטמאר זיע"א חוזר בלשונו הקדוש: "**דער וואס גלייבט אין אייבירשטען הייבט זיך אויף און גייט אוועק פון דארטן**" [תרגום: **המאמין בקב"ה קם והולך לו משם**. והוא מכוון ללשונו הק' בויואל משה (מאמר שלש שבועות סימן קל"ח), שהבאנו לעיל (בפרק קכג עמוד רי) שאי אפשר ליתן מרגוע לרוחו זולת אם ח"ו הוא כופר בתוה"ק ובדברי נביאים המתנבאים על כך].

קכט

והנה עוד זאת אזכיר בקצרה, ענין שלו אפשר היה, היה ראוי להאריך בו, והוא כי לא רק מצד עונשי הגוף בעולם הזה ועונשי הנפש בעולם הבא ומידת הדין המתוחה וכו', כל עבירה ועוון ופגם באה"ק חמור יותר מבחו"ל וכו' כנ"ל.

אלא אף מצד עומק הנפילה שיכולים ליפול באה"ק והאחיזה שהס"מ נאחז בנפש באם נופלים באה"ק ופוגמים בקדושתה הוא סכנה רוחנית נוראה מאוד עד ביאת משיח צדקינו. ולאו כל אדם יכול לעמוד בה, וביותר כאשר מתפשטת שם דוקא מלכות הרשעה שלא הייתה עדיין כמוה.

כי באה"ק אם מטה אדם מעט מדרכי התורה ואפילו אם אינו דבוק בקדושה עליונה רוב זמנו, שליטה גדולה יש לס"מ עליו הרבה יותר מבחו"ל, ויכול לגוררו עד השאול תחתית או מכל מקום לעבירות חמורת הרבה יותר מאשר בחו"ל, ולעקור את נפשו מן הקדושה באופן היותר נורא שרק יתכן.

ולהס**כיר** הענין בקצרה ולקרבו מעט להבנה, דהנה מחמת דכל מצוה הנעשית בארץ הקודש חשובה יותר מאשר היתה נעשית בחו"ל (אשר לפי דברי הרמב"ן (עש"ו ויקרא י"ח כ"ה): עיקר כל המצוות ליושבים בארץ ה'). וכן פגם העבירות הוא גדול בהרבה מאוד מאשר היה נעשה בחו"ל.

(וגם מבואר לעיל שעבירות הנעשות באה"ק דווקא, מרחיקות את הגאולה, יותר מעבירות הנעשות בחוץ לארץ. ויובן על פי דברי האלשיך הק' ובעל העקידה שהבאנו לעיל עה"פ (ויקרא כ"ו מ"ג) והארץ אזכור, שעיקר טעם עונש הגלות וכל הפורעניות הנאמרים בתוכחה הוא כדי לרַצות את עלבון הארץ מן

העבירות שעשו בה. וע"כ אם חוזרים ועושים עבירות באה"ק בזמן הגלות אזי בטל כל הפיוס רח"ל, ושוב צריכים לחכות שיגלו מארץ הקודש ותתפייס הארץ וכנ"ל. וע"כ אין דבר המרחיק את הגאולה רח"ל יותר מעבירות באה"ק).

והנה אחד הטעמים שכתבו הראשונים על מאמר רבי חנינא (קידושין ל"ט ע"ב, נדה ס"ז ע"ב ושו"ת ועוד) שגדול המְצַוֶּה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה, הוא, שהיצר מתגרה טפי במצווה מאשר במי שאינו מצווה. כי במצווה עיקר חפץ ה' שיעשה מצוה זו, וע"כ ציווהו בורא העולם על כך בתורתו הק', וע"כ עיקר עבודת היצר הרע הוא להתגרות באדם זה. ולכן כשכובש יצרו ועושה המצוה ההיא, גדול שכרו יותר ממי שאינו מצווה שאין עליו התגברות היצר למונעו ממנה. (וז"ל הריטב"א (בקידושין ל"ט ב'): דאמר רבי חנינא גדול המצווה ועושה משאינו מצווה ועושה, פירשו רבותינו ז"ל טעם הדבר, שזה שטן מקטרגו כשהוא מצווה וזה אין שטן מקטרגו ולפום צערא אגרא, עכ"ל).

ואם כן עאכ"ו באה"ק שמצוה שם חשובה הרבה יותר ועבירה שם פוגמת בעולמות עליונים ובנפש האדם העושיה רח"ל הרבה יותר, שם דוקא מתגבר הס"מ ביותר וביותר למנוע מעשה המצות ולדחות את האדם לעבירות רח"ל.

ורשות ניתנת לו להתגבר ולהחטיא, אם לא שנזהר האדם ביותר ושומר עצמו כדבעי במשמרת למשמרת מכל נדנוד חטא ועוון.

וכעין שכתב האוחה"ק בריש פ' חוקת על מאמרם ז"ל ישראל מטמאים באוהל ואין אוה"ע מטמאים באוהל, והסביר על פי משל לב' כלים שהיו אצל בעל הבית, אחת מלאה דבש ואחת מלאה זבל, ופינה אותם והוציאם לחוץ מהחדר, אותה שהיה מלאה דבש מתקבצים לה כל הזבובין, ואותה שהיתה מלאה זבל הגם שיכנסו לה קצת מהרמשים לא ישוה לשל דבש. כמו כן אדם מישראל שמת להיותו מלא קדושה המתוקה והעריבה, בצאת הנפש ונתרוקן הגוף יתקבצו הקליפות לאין קץ, שהם כוחות הטומאה, התאבים תמיד להדבק בקדושה ליהנות מהערב, ולזה יטמא באהל, ואפילו אלף בתים מקורים, ואחת פתוחה לחברתה הטומאה תמלא כל החדר המקורה. מה שאין כן אשר לא מזרע ישראל להיותו מושלל מהקדושה אין כל כך התקבצות הטומאה אלא חלק הממית הנדבק בגוף. עד כאן תוכן דבריו. (וכמאמר חכז"ל (סוכה נ"ג ע"ב) על היצר הרע שמניח אומות העולם ומתגרה בשונאיהם של ישראל ובתלמידי חכמים יותר מכולם).

וכן הוא בא"י ובירושלים עיה"ק שאדרבה לפי ערך גודל קדושתם ומעלתם, תאבים הקליפות להתגבר שם ולינוק חיות מהעובר עבירות שם, ולכן מתגברים ביותר וביותר על הדרים שם.

כל

והנה בזוה"ק ובספרי המקובלים האריכו שעיקר משכן הס"מ וזוגתו בזמן הגלות הוא בא"י רח"ל. ואין כאן המקום להעתיק כולם, אמנם בפטור בלא כלום אי אפשר.

ונזכיר דברי הזוה"ק בפרשת ויצא (פ"ח דף קנ"ח ע"ח) **והא אתיהיב רשו לסמא"ל עלה ועל תקיפי עלמא.** פירוש שניתן רשות ושליטה לסמא"ל על ירושלים עיה"ק.

ובזוהר חי מרביה"ק מקאמרנא כתב וז"ל: ולכן מי שחס על נפשו לא ידור בירושלים אם לא צדיק גמור שראוי לישב שם. **והא אתייהב רשו לס"מ, דהוא עומד עדיין רגלו אחת על פגר מובס** (כוונתו על מקום טומאת הנוצרים שמחזיקים אותו למקום שטמנו פגר אלילם) **ורגלו אחת על קודש הקדשים, לכך מרן האר"י לא רצה לעבור דרך ירושלים כלל. ובפרט בזמן הזה שיש שם התגברות מינות אל ישב אדם פשוט שם כי סכנה הוא לו, אם לא צדיק גמור ונאמן לאלהיו.** עכל"ק.

(**ואני** הכותב מעיד על עצמי שחזרתי אחרי כל מיני ספרים וסופרים, ושאלתי אצל צאצאי וכו' הרה"ק הנ"ל, איזו התגברות המינות היתה בירושלים בזמן הצדיק הק' הנ"ל, אדרבא אז היו דרים שם שופרא דשופרא של חכמי וצדיקי עמינו וקיבוץ יריאים ושלימים שלכאורה לא היה כדוגמתו בעולם, ולא מצאתי שום אדם שיענה לי על כך ולא בשום ספר ולא בספרי תולדות וקורות הימים.

ולכן לפענ"ד **אין שום דרך להסביר דברי קדשו אלא שראה ברוח הקודש ששורש המינות כבר יורד ונשפע רח"ל למקום זה בזמנו, ולקח יותר ממאה שנה עד שנראה לעין, או שדיבר בפשיטות ברוח קדשו רק על דורינו זה**).

וכך כתוב בספר חיבת ירושלים (נדפס בירושלים שנת תר"ד) וז"ל: ודע כי אמרו שהאריז"ל לא היה בירושלים, רק עמד חוץ לירושלים, ודיבר ברוח קדשו כל הפרטים שבתוך ירושלים, ואמר פה מקום זכריה הנביא וכו' וכן כל הפרטים, ואל העיר עצמה לא בא, עכ"ל.

ובעשרה מאמרות לרמ"ע מפאנו (מאמר מיקור הדין ח"ג פ"ז) כתב על הפסוק (זכריה ג' ג') ויאמר ה' אל השטן יגער ה' בך השטן ויגער ה' בך הבוחר בירושלים. וז"ל: יובן לפי הדרך הראשון פשט אמיתי נכון וברור בפסוק יגער ה' בך הבוחר בירושלים, אמר כי ראוי ומחויב שיתמה השטן מגערה ראשונה בכלל, ומגערה אחרונה בפרט, **על היות השטן בוחר להתגבר כנגד הפכו בירושלים עיר הצדק קריה נאמנה.** עכ"ל.

ומה שכתב ירושלים, כוונתו שעל ירושלים מתגבר ביותר וביותר, אמנם גם על כל ארץ ישראל מתגבר יותר משאר ארצות, וכמו שכתב בעצמו הרמ"ע מפאנו במאמר מאה קשיטה (סי' ג') וז"ל: **ועוד נקראת ארץ כנען, לאיים עלינו שנזכור כי הכנעני הצפון בקירות לבנו מקטרג בה יותר משאר ארצות, כטעם ויגער ה' בך הבוחר בירושלים** המבואר לנו במקום אחר. ולעתיד כתיב (זכריה י"ד כ"א) ולא יהיה כנעני עוד בבית ה' צבאות, עכ"ל.

וכן על מקום המקדש מתגבר ביותר כי הוא מקודש ביותר וכמו שכתב החוות דעת ז"ל בפי' על מגילת איכה עה"פ (איכה ה' ג') נחלתינו נהפכה לזרים וז"ל: נחלתינו הוא הבית המקדש כדכתיב אל המנוחה ואל הנחלה, שהיה מקום השראת השכינה, ועתה נהפכה לזרים, והיינו כוחות הטומאה, כי סביב רשעים יתהלכון כידוע ליודעי חן, עכ"ל.

ובספר החיים (לרבינו חיים ברבי בצלאל אחי המהר"ל מפראג, שרבינו הק' האוהב ישראל מאפטא כתב בהסכמתו על ספר זה וז"ל: כי כל דיבור ודיבור מרגניתא תחותיה (אבן טוב תחתיו) וברוח הקודש נאמרו וכו', וכל איש החפץ חיים יבחר בספר הק' הזה וממנו ילמדו ארחות חיים) **וזה לשונו שם** (פתלק ספר גאולה ויסופה פרק רביעי): **ולכך אמרו רבותינו ז"ל, אוירא דא"י מחכים, וכן יתפשטו שם כל מיני הטומאה והתאוה שבעולם, ולכך יהיה העם היושב עליה גם כן יותר מקולקל משאר האומות, שנאמר כמעשה ארץ כנען וגו' וישראל נמי אחר שקלקלו מעשיהם לא היה נאה להם רק שתקיא אותם הארץ מטעם שפירשתי,** עכ"ל. (ועיי"ש שמאריך להסביר שבאם היו ישראל נשארים על אדמתם אחר שקלקלו מעשיהם לא היה גבול ושיעור להשחתה שהיו מגיעים אליה אם לא היו גולים מאדמתם).

קלא

ולפי דבריו הקדושים האלו (דהיינו שבא"י ישנה התגברות הסט"א גדולה ועצומה מאוד, ואפילו איש צדיק אם מתחיל ליפול מעבודתו ית' שמה לא בנקל הוא קם רח"ל. וגם אין שיעור להיכן שיכול להתדרדר וליפול אם מתחיל ליפול שם וכו'. וכמדובר שיסוד זה מוסבר בהרבה ספרי חכמים וקדושים) **נוכל ליישב קצת התמיהה הגדולה שתמהו כולם איך מצינו באנשי בית ראשון** (ולפי הנאמר בגמרא פרק הנזקין במדרש איכ"ר גם באנשי בית שני) **שהיו כולם אנשים גדולים וקדושים ונשמות גבוהות ונשגבות וכו' וגדולים בתורה עד אין שיעור, שנפלו באה"ק לעבירות משונות וגרועות מאוד. שאפילו אנשים פשוטים לא אתרמי כמעט שיכשלו בענינים כאלו רוב זמן גלותנו** (עד שקמו הפושעים פורקי העול בקרב עמינו).

(**והנם** שיש על כך תילי תילים של דברי צדיקים וכו', ובראש כולם שאין העבירות שעשו עבירות פשוטות ומגושמות כל כך כפי שנראה מפשט הפסוקים ומאמרי חכז"ל לפום ריהטא. אלא מצד גדולתם וכו' דקדקה ומוצתה עמהם מדת הדין והחשיבו להם את עוונותיהם בחומרה רבה מאוד, ועבירות קלות נחשבו כחמורות שבחמורות, ועל דרך דאתמר ונכתב משמא דהרה"ק ר' יהודה צבי מראזדאל זיע"א (בעל דעת קדושים) שאמר על מאמרם ז"ל (סנהדרין ק"ג ע"ב) מנשה העמיד צלם בהיכל, שפירושו הוא שהיתה לו מחשבה זרה בשמונה עשרה. עם כל זה גם דברינו יכולים להאמר כי לא מלבנו אנו מדברים זאת, אלא מפי הקדמות גדולינו וקדושינו).

אמנם על פי הנ"ל יתבאר היטב, שהתגברות הס"מ והשטן באה"ק היא איומה ונוראה,

ולכן תכף ומיד שגלו משם פסק מהם יצרם מסוג זה, ולא שבו לעבירות כאלו כמו שנעשו בזמן הבית וכו'.

וזה לשון פסיקתא רבתי (פרשה כ"ח-כ"ט): **דרש ר' יצחק, על ערבים בתוכה תלינו כינורותינו** (תהלים קל"ז ב'). **בא וראה עפרה של ארץ ישראל לתשובה** (ביאור: כמה קשה עפרה של ארץ ישראל לתשובה), **עד שהיו בארץ ישראל היה ירמיה אומר להם עשו תשובה עד שלא יתחתם עליכם גזר דין ולא קיבלו, כיון שגלו היו נוהגים קדושה במצות, נטלו כינורותיהם ותלו אותם בערבות, עכ"ל.** (דהיינו שבחוץ לארץ עשו תשובה גדולה כמבואר שם).

וענין זה מובא בדברי כמה מגדולי ישראל ואין כאן המקום להעתיקם, כי כבר הארכנו

דיינו, אבל נעתיק רק גרגיר אחד מדברי רביה"ק ר' משה צבי מסאוראן זיע"א בספר תורותיו ושיחותיו הנקרא בשם לקוטי שושנים פ' שלח וז"ל: לענין הליכה לקבוע דירתו בא"י, אמר רבינו שיש חילוק בזה, שמי שהוא עובד ה' באמת ובדיל (נבדל) מהבלי עולם ותעתועיו טוב מאוד שילך לקבוע דירתו בא"י כי קדושת א"י יסייע לו הרבה להגיע למדרגות גבוהות ורמות ונשגבות. **ואמנם מי שאינו מהעובדים באמת ומשוקעים בהבלי הזמן לאנשים כאלו טוב יותר לשבת בחוץ לארץ, כי זה לעומת זה עשה אלקים, ושם מתגבר היצר ביותר, וימשוך אותו שיתקלקל הרבה יותר מבחוץ לארץ.** ואמר שזה מרומז במה שאמרו יהושע וכלב (במדבר י"ד ז'-ט') טובה הארץ מאוד מאוד וכו' אך בה' אל תמרודו, והכוונה שבאמת טובה הארץ מאוד רק לעובדי השי"ת, **לא כן להמורדים ומשוקעים בהבלי הזמן, שלהם אינה טובה ויוכל להתקלקל שם,** ע"כ משם.

קלב

והנה על אף שכל גדולי ישראל העידו והגידו שמי שהוא עובד ה' באמת וכו' ובהקדמת

תנאים רבים (כמו למשל שפרנסתו מוכנת ומזומנת לו בנקל בא"י וכו') מצוה שישב בא"י על התורה ועל העבודה.

אמנם כאשר כח הכפירה והמינות והפריצות מתגבר כל כך בא"י באופן שלא היה מימות

עולם וכו' וכנ"ל. מי הוא זה ואיזה הוא זה שיוכל להתפאר בעצמו שיהיה בטוח שלא יפול לענינים בלתי רצויים, ומי זה שיוכל להבטיחו שלא ישטף על ידי זה בשטף המים הזדונים, מהתגברות הס"מ וחיילותיו במקום הקודש דוקא כנ"ל.

וכמו שמצינו שאיתא בברכות (דף י"ז ע"ב) וז"ל: ר' אלכסנדרי בתר דמצלי אמר הכי (תרגום: ר' אלכסנדרי אחרי שהתפלל היה אומר כך): רבון העולמים גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך, ומי מעכב (שאין אנו עושים רצונך - רש"י) שאור שבעיסה (יצר הרע שבלבבנו המחמיצנו - רש"י) ושעבוד מלכיות. יהי רצון מלפניך שתצילנו מידם ונשוב לעשות חוקי רצונך בלבב שלם. ע"כ לשון הגמרא.

(**ובויואל משה** (מאמר ג' שבועות סימן ק"ט עמוד ק"ל), מסביר על יסוד דברי מאמר זה, וכן על יסוד דברי הרמב"ם ז"ל (הלכות מלכים פרק י"א הלכה ד', הלכות תשובה פרק ט' הלכה ג'), כמה חמור איסור של פריקת עול הגוים מעל צווארינו קודם הזמן והקמת מלכות וממשלה קודם ביאת משיחנו וכו'. כי נראה מתפילת ר' אלכסנדרי ששעבוד מלכיות שקול כמו יצר הרע ממש במניעה מעשיית רצון הבורא ב"ה. ושני אלו, דהיינו יצר הרע ושעבוד מלכיות, הם עיקר המונעים אותנו מתשובה. ועם כל זה אסור באיסור חמור לדחוק את הקץ ולצאת מן הגלות בכח עצמנו אפילו כדי להקים ממשלה של תורה ויר"ש לעצמנו שעל ידי זה לא ימנענו שעבוד מלכיות מעשיית רצון הבורא ב"ה, ואפילו הכי אסור לעשות כן).

ונראה ממאמר הגמרא הזה יסוד גדול, והוא כי שעבוד מלכיות שקול כיצר הרע, במניעת כלל ישראל וכל אחד ואחד מישראל, כפי מעמדו ומצבו, מעשיית רצון הבורא ב"ה.

ועיין במאמר חיקור דין להרמ"ע מפאנו זיע"א, שמסביר שם על מאמר הגמרא (ר"ה דף מ' ע"ב) מלך נכנס תחילה לדין, שאין לך מניעה כה גדולה מעבודת ה' כמו שעבוד המלכיות **שאנו בו** (ואף על פי כן לא התירה התורה לצאת מתחת ידם בכח בשר וזרוע ולהקים לעצמנו מלכות אפילו של תורה ויר"ש וכנ"ל).

והנה אם שעבוד מלכיות הגוים עלינו מונענו מעשיית רצון הבורא ב"ה כמו יצר הרע עצמו שהוא שאור שבעיסה כנ"ל. אם כך נוכל להבין בק"ו בן בנו של קל וחומר שהשעבוד המינים ואפיקורסים מזרע ישראל, הוא מונע הגדול ביותר מעשיית רצונו יתברך.

וכבר ביארנו לעיל (פרק עח, עמוד 146 והלאה) שהשטן עצמו מתגלה ברעיון הציונות. שלא כמו בשום רעיון אחר של כפירה ומינות שהיה בעולם עד אז שפעל בו על ידי שלוחיו ומדרגות שונות של גילוי כוחו, מה שאין כן ברעיון הציונות מתגלה עצם השטן ממש וכל שער הנו"ן של הסט"א.

ולכן בודאי שהדרים תחת אותה מלכות אי אפשר להם כמעט להתחזק בשמירת התורה כראוי, ועל כרחם הסט"א שמלובש באותה מדינה מרחיק אותם עד בלי שיעור מעבודתו ית'. ואתיא בקל וחומר משעבוד מלכיות כי זהו שעבוד וגלות הערב רב באופן וגילוי הגרוע מכל גרוע שיכול להיות.

ומבקש השי"ת ועבודתו באמת, יבין מאליו שבדורינו כמעט שאין דבר הקשה לעבודת ה' ומסוכן לה, כמו הדירה תחת אותה מלכות הסט"א והקליפה רח"ל, ודי בזה.

קלג

והנה כיון שקדושת ארץ ישראל וחומרתה לגבי עונש העבירות שנעשות עליה, נלמדת דוקא מעונשה של סדום כדברי הרמב"ן שהזכרנו לעיל, ובסדום כתיב: (בראשית י"ט כ') הנה נא העיר הזאת קרובה לנוס שמה והיא מצער אמלטה נא שמה הלא מצער הוא ותחי נפשי. ופי' רש"י שם וז"ל: (ומקורו גמרא שבת י' ע"ב) העיר הזאת קרובה: קרובה ישיבתה נתיישבה מקרוב, לפיכך לא נתמלאה סאתה עדיין. ומה היא קריבתה, מדור הפלגה שנתפלגו האנשים והתחילו להתישב איש איש במקומו, והיא היתה בשנת מות פלג, ומשם ועד כאן חמשים ושתים שנה וכו', הרי מדור הפלגה עד כאן חמשים ושתים שנה, וצוער איחרה ישיבתה אחרי ישיבת סדום וחברותיה שנה אחת. הוא שנאמר אמלטה נא,

נא בגימטריא חמשים ואחת עד כאן לשון רש"י ועיי"ש. **הרי משמע מכאן שמרידה גדולה מאד בהשי"ת וברצונו כמו בסדום לא תתכן בארץ ישראל יותר מנ"ב שנים.**

ואם אכן כך היא המדה שבה ינהג הקב"ה גם עתה, דהיינו שלא ישהה בארץ ישראל את טומאת הציונות יותר מנ"ב שנה. וכפי המקובל בידינו לעולם מחשב הקב"ה בפורענות את הזמן המאוחר הניתן לחשב לפי הבטחת הפסוקים. והנה המדינה הציונית נתייסדה בחודש אייר שנת תש"ח. אמנם אם נחשב שנים מלאות דוקא להתייסדותה, אזי יכול להיות זה באלול תש"ס, או לכל המאוחר בניסן תשס"א לפי דעת ר' יהושע שאומר (ר"ה י"ם ע"ם) **בניסן נברא העולם. ולפי** יסוד גדול זה הפורענות על המדינה הציונית לא תאחר מלהתחיל באלול תש"ס או בניסן תשס"א. (וכל זה בדרך אפשר).

(ול**פענ"ד** כל הקורה כעת בארץ הקודש, היא אכן אמצע ביטול הגמור של המדינה הציונית. ואכן ביום האחרון של שנת תש"ס התחילו המהומות והרציחות שם. והחל מניסן תשס"א, התגברו והתעצמו שם המלחמות ביתר שאת ועוז, ואי אפשר כבר להסתפק בסוף מדינה זו, לכל מי שאיננו סמוי עינים לגמרי).

קלד

גם כבר ביארנו באריכות בהקדמה הארוכה שכתבנו לספר רמזי גאולת ישראל (מאת ידי"נ שליט"א הנדפס בשנת תשנ"ט לפ"ק) **שרוב השנים המבוארות בזוה"ק או בשאר ספרי אמת כמו ספר התמונה והפליאה וכיוצא, שהיו מסוגלות לגאולה שלימה ולא באה, נתהפכו לבסוף לפורענויות קשות ומרות רח"ל. בהן עצמן, או בשנים הסמוכות אליהן.**

וכמו למשל שהבאנו שם שמבואר בספר התמונה ובספר הפליאה ששנת ר"נ לאלף ששי היתה אמורה להיות שנה של גאולה שלימה וקיבוץ גלויות ותחת זאת בשנת רנ"ב היה גירוש ספרד.

ובשנת ת"ח לאלף הששי מבואר בזוה"ק במדרש הנעלם (פ"ם קל"ט ע"ב) שצריכה להיות תחיית המתים, וידוע שהיו אז בפולין ליטא ואוקראינא שחיטות והריגות נוראות ביותר שכמוהם לא היו עד אז מאות בשנים. והיתה מיתת החיים רח"ל במקום תחיית המתים.

ובשנת תרע"ג מבואר בזוה"ק פרשת וירא (דף ק"ט ע"ם) שהיה צריך להיות נצחון משיח (שהיה אמור להתגלות בשנת תרס"ו) על אומות העולם, ותחת זה בשנת תרע"ד פרצה מלחמת העולם הראשונה, ואיתא שם שיפלו מכסאם שני מלכים אדירים במלחמה זו ויאבדו את מלכותם, וכידוע שאכן נפלו מכסאם במלחמת העולם הראשונה קיסר גרמניה וקיסר רוסיה, ואבדו את מלכותם.

ובשנת ת"ש מבואר בזוה"ק פ' וירא שם, שהיה צריך להיות קיבוץ הגלויות הגדול מכל האומות, ונצחון המוחלט של משיח על כל אויביו ותחת זה היה אז מה שהיה

כידוע. והחלה השואה הנוראה בזמן מלחמת העולם השניה. ועיין שם שביארנו הכל היטב, והבאנו על כל דבר את דברי חכז"ל.

וביארנו הדק היטב איך תמיד הפורענות שבאה היתה תמיד מעין הישועה שהיתה אמורה לבוא אז על פי הנבואות אמנם מהופכת מאד לקללה. מעין הישועות והטובות שהיה צריכות לבוא אז. ועיי"ש שהבאנו דוגמאות הרבה, והארכנו בזה מאד.

ובארנו שם שהזמן הבא המסוגל לגאולה שלימה ביותר הוא שנת תש"ס, אמנם גם שם הסברנו ששנת תש"ס המבוארת בדברי גדולי ישראל יכולה להמשך עד ניסן תשס"א, וגם בארנו שם בהקדמה על פי חשבונות נבואות ספר דניאל שיתכן שימשך זה עד שנת תשס"ד, ומאד הזהרנו ממה שיכול לבוא בסוף שנה זו דהיינו שנת תש"ס ובהמשך אותן השנים עד תשס"ד, אם לא שנזכה עד אז לגאולה שלימה על ידי תשובה מעומק הלב כפי כוחנו (ואפילו כנישתא חדא שיעשו תשובה יש בכוחם להביא את הגאולה שלימה כמבואר בזוהר חדש פרשת נח דף מ' ע"א).

וכן הוה שבערב ראש השנה תשס"א שהוא היום האחרון של שנת תש"ס עלה הטמא הנ"ל להר הבית כנ"ל והתחילו הרציחות לתכוף מאד מאד והפורענויות והסכנות מתגברות ממש מיום ליום ומשעה לשעה.

(**ובספר** עיתים לבינה, על חכמת העיבור והמולדות והתקופות, מביא באריכות כי הלוח שלנו מתחיל חשבונו מן כ"ה אלול יום בריאת העולם, ואדם הראשון נוצר א' תשרי, ונחשב אז לשנה ב' לבריאת העולם, וכן מביא הרמב"ם במפורש בהלכות שמיטה ויובל. אבל בתורה מתחיל חשבון השנים מן אדם הראשון, דור אחד דור, ואחר כך גם זמן המבול לא נחשב בשנות נח בתורה, ונמצא כי יש הבדל של שתי שנים בין לוח שלנו ללוח התורה, שאנו מונים לבריאת העולם והתורה מונה ליצירת האדם וגם אינה מחשיבה את שנת המבול במנין השנים [מה שאין כן לוח דידן]. **ולפי דבריו יתכן כי שנת תשס"א או תשס"ב הוא שנת תש"ס האמיתי לחשבונות הקץ. ויתכן כי שנת תשס"ה-ס"ו הם השנים האמיתית לחשבון שנת תשס"ג (או תחלת תשס"ד) שהוא פירוש אחד על קץ דניאל עידן ועידנין ופלג עידן**).

כלה

הנה כן היא דרכו של הקב"ה שאין הוא מביא לעולם פורענות על שונאי ישראל בבת אחת אלא טיפין טיפין הולך ומוסיף, ואומר שמא יעשו בני תשובה. ורק באומות העולם שהם אפיקורסים גמורים כמו בלשאשצר מלך בבל וכדו' נאמר (משלי כ"ד כ"ג) כי פתאם יקום אידם ופיד שניהם מי יודע. וכמו סנחריב וחילותיו וכו' (סנהדרין ל"ח ע"ח), אמנם אפילו אצלם לעיתים שמרחם הקב"ה עליהם ומביא את הפורענות בהתראה וקמעה קמעה כמו שהיה באנשי נינוה (פירוש קאפיטל ג') שהתרה בהם הקב"ה ארבעים יום קודם לכן.

וגם בדור המבול מצינו במדרש (בר"ר ג' ז' ד"ה אית, הובא בכתב"י נמ ו' י"ד) שציווה הקב"ה לנח לנטוע עצים לצורך בנין התיבה מאה ועשרים שנה לפני כן כדי לפרסם ביאת המבול

בעולם כולו שמא יתעוררו לעשות תשובה. וגם כשכבר בא המבול לעולם הביא אותו הקב"ה טיפין טיפין בתחילה ואח"כ הורידו בנחת וכו', שמא יחזרו בתשובה (מדרש ופרש"י שם ז' י"ז).

ובאנשי סדום מצינו במדרש רבה (ב"ר פ' מ"ט ד"ה ו' ופרש"י שם) וז"ל: א"ר ירמיה בן אלעזר **עיקר שלוותה של סדום לא היתה אלא חמשים ושתים שנה**, ומהם עשרים וחמש שנה היה הקב"ה מרעיש עליהם הרים ומביא עליהם זועות כדי שיעשו תשובה, ולא עשו, הדא הוא דכתיב (ישעי' ט' ה') המעתיק הרים ולא ידעו. **ובסוף אשר הפכם באפו** עכ"ל המדרש.

וכן הוא בתנחומא וירא (פרשה י') וז"ל: א"ר ירמיה בר אלעזר **חמשים ושתים שנה הקב"ה מעיד באנשי סדום ומזעזע עליהם את ההרים כדי שיעשו תשובה.** אמר רשב"י מקרא מפורש הוא המעתיק הרים ולא ידעו, אשר הפכם באפו, כיון שלא עשו תשובה הפכם. עכ"ל.

וכן להבדיל אלף אלפי הבדלות, בחורבן בית ראשון ושני הרבה שנים לפני כן היה הקב"ה מתרה בהם הן על ידי נביאים וכן על ידי סימנים מסימנים שונים (יומא ל"ט ע"ב). וכן החורבן עצמו לא בא בבת אחת אלא אחרי מלחמות ופורענויות שהיו מתגברות קמעה קמעה עד החורבן עצמו כי כן דרכו של הקב"ה כנ"ל.

ובמלחמה העולמית השניה גם התגברו שנים רבות לפני כן שנאת ישראל וצרות צרורות, עד פרוץ המלחמה. וגם אח"כ הלכה מידת הפורענות וגברה בהדרגה עד תחילת ההשמדה רח"ל, כידוע ומפורסם.

ומאחר שאנו רואים כעת שאכן הסכנות הפורענות, הרציחות וכדו' הולכות ומתגברות מיום אל יום ממש, **עלינו לחשוש מאד שזמנים אלו של שנת תש"ס עד תשס"ג או תשס"ו הם אמנם הזמנים שיכולים להתהפך לפורענויות היותר נוראות שידענו עד כה כנ"ל.** כי הלא ממש בערב ראש השנה תשס"א, עלה האפיקורוס הטמא שבנתיים הפך להיות לראש פתנים לממשלת המינים, להר הבית להתגרות בבני ישמעאל כנ"ל והחלו הרציחות באופן הנורא שהזכרנו הנראה בחוש שהוא רק הולך ומתגבר. **ושום השתדלות של האפיקורסים הציונים לא עוזרת אלא רק מחמירה את הפורענות יותר ויותר. ומי יודע להיכן יגיעו הדברים** וכנ"ל.

וע"כ שהנבואות מונחות לפנינו והפורענויות מתחילות להתקיים כבר מול עינינו רח"ל האם עדיין לא נודה כי הנמצא בארץ ישראל נמצא במקום סכנה ועליו למלט את נפשו.

והנה כל חשבונות השנים הנ"ל שהבאנו, אינם אלא סניף, ולא עיקר כלל, כי אין אנו נביאים לידע דברים אלו בדיוק, אבל העיקר הוא שדבר ה' בתורתו הוא יקום. וארץ ישראל אינה מקיימת עוברי עבירה ומכל שכן עוברים להכעיס, ולפני הקץ חייבת מכל

מקום מדינה זו להתבטל, כדברי התורה גפרית ומלח שריפה כל ארצה לא תזרע ולא תצמיח ולא תעלה בה כל עשב כמהפכת סדום ועמורה אדמה וצבויים וגו'.

וכל החשבונות כנ"ל מתי זה יהיה, הם בגדר טפל לגבי היסוד שזה בודאי יהיה. ומכל מקום נראה בהדיא הן לפי החשבונות הנ"ל והן לפי המציאות, כי זה יהיה קרוב מאוד, וכבר הוא באמצע הדרך להגיע למצב זה. והשי"ת ירחם, וישמור ויציל את שארית עמו ישראל מכל רע.

קלו

והנה חוץ מגודל הסכנה מהעונש על השבועות, ועצם המרידה בה' ופריקת עול תורתו ית' בשם כל כלל ישראל רח"ל, וההבטחות המפורשות בתורתנו הקדושה על עוברי עבירה בארץ ישראל אשר תקיא הארץ אותם, והנבואות המפורשות על ביטול מדינה הציונית קודם ביאת המשיח, ועל ידי בני ישמעאל וכו' ככל אשר הבאנו לעיל.

מלבד זאת הנה עצם הדבר אשר הציונים הם המה שמחליטים את ההחלטות אשר בהן תלויים חיי נפשות יושבי אה"ק, כמו: מתי ואיך לצאת למלחמה ולהפקיר נפשות ישראל, מתי ואיך לוותר ומתי לא לוותר הגם שעולה נפשות וכו'. ומדברים עם מלכים שרים ופחות וסגנים מאומות העולם, בשם עם ישראל בכלל, ובשם יושבי ארה"ק בפרט, זה בעצמו הוא הסכנה היותר נוראה לכלל ישראל. אפילו אם לא היו הסכנות הרוחניות והגשמיות וכל מה שהבאנו בפרקים הקודמים עד כה.

כי כבר לימדונו רבותינו ז"ל (פסחים מ"ט ע"ב): אמר רבי אלעזר, עם הארץ אסור להתלוות עמו בדרך, שנאמר (דברים ל' כ') כי הוא חייך ואורך ימיך, על חייו לא חס (ללמוד תורה ולחיות - רש"י), על חיי חבירו לא כל שכן (ויש לדאור שמא יהרגנו - רש"י). עכ"ל.

דהיינו שאם על נפשו לא חס, לעסוק בתורה דכתיב בה כי הוא חייך ואורך ימיך, והוא אינו חס על חייו ואורך ימיו, ואיך יחוס על נפשך ולא יהרגך או יסכנך ח"ו אם יעמוד בלחץ קטן על כך.

וכן אמרו חכז"ל (פנחס דף ס"ג ע"ב): עם הארץ חסיד אל תדור בשכנותו. וכל זה אמרו אפילו בעם הארץ המאמין בעיקרי הדת ושומר מצוות, ולא עוד אלא שהוא חסיד שמדקדק ומהדר במצות כפי הבנתו, כפי שקראו לו חכז"ל עם הארץ חסיד.

אם כן ק"ו בן בנו של ק"ו במינים ואפיקורסים שאינם מאמינים בכלום, שהם מופקרים גמורים, ואין להם בחייהם מאום חוץ ממילוי תאוותיהם, וחייהם שלהם גופא אין חשובים להם במאומה, וכדברי הרמב"ן ז"ל בפרשת תולדות על הפסוק (בראשית כ"ה כ"ד) ויבז עשיו את הבכורה וז"ל: כבר אמר הטעם שבעבורו נאות למכירה מפני שהיה הולך למות

בצודו החיות, וקרוב הוא שימות בחיי אביו, ואין לבכורה שום מעלה רק אחרי מות האב ומה תועיל לו הבכורה. ואמר ויאכל וישת ויקם וילך ויבז, כי אחר שאכל ושתה חזר השדה אל צידו, וזו סיבת בזוי הבכורה, **כי אין חפץ בכסילים רק שיאכלו וישתו ויעשו חפצם בעתם, ולא יחושו ליום מחר,** עכ"ל.

הרי לנו מדברי הרמב"ן הקדושים האלו שאפילו עשו בן יצחק אבינו ע"ה שהיה איש פיקח וערמומי מאד עד שהפסוק מעיד עליו (שם שם כ"ח) כי ציד בפיו, ואמרו חכז"ל במדרש (ב"ר ל"ו ג', ס"ג י') שהיה צד את הבריות באמרי פיו. וברש"י ז"ל (שם) מובאים דברי חכז"ל (תנחומא תולדות סי' ח') שאפילו את אביו יצחק הצדיק היה צד אותו ומרמהו באמרי פיו. ומדריגת השגת יצחק אבינו והאבות ע"ה היתה גבוהה אפילו ממדריגת סתם נבואה, ומי כמוהו בעל רוח הקודש נורא ונפלא מאד. ועשיו הרשע היה ערמומי כל כך עד שלפי שעה הצליח לצוד ולרמות באמרי פיו, אפילו את אביו הק' והנורא, ואם כן היה בעל שכל חריף ופקח שאין כדוגמתו. **ועם כל זה קורא לו רבינו הרמב"ן כסיל, באמרו עליו כי אין חפץ בכסילים וכו'. מחמת שרשעים עם כל ערמומיותם סוף כל סוף הם מופקרים ואינם מסוגלים לשמור אפילו את חייהם, מחמת שהם קשורים ככלב לתאוותיהם הגרועות ויכולים להיהרג בכל רגע עבור פחיתות תאוותיהם ואינם נאמנים אפילו על חייהם עצמם, ק"ו בן בנו של ק"ו שאינם נאמנים על חיי זולתם. ואוי ואבוי למי שהם מנהלים את ענייניו ומדברים בשמו, בודאי ובודאי שיביאו אותו לגרוע מכל ח"ו ואפילו בגשמיות.**

וזו היתה כוונת עשיו הרשע באומרו ליעקב אבינו ע"ה (בראשית כ"ה, ל"ו): אציגה נא עמך מן העם אשר אתי. דהיינו שאנשי עשו אשר עמו הם ינהלו קצת את ענייניו של יעקב אבינו ע"ה, ולו רק את ענייני הגשמיות, אזי במילא כבר יראה בו עשו את זממו הרע אשר זמם לעשות לאחיו.

ואם בכל המינים והאפיקורסים פורקי עול כך הוא, על אחת כמה וכמה בציונים אשר הם הגרועים במינים ואפיקורסים שידע עם ישראל מעודו.

כי הנה מלבד עומק כפירותם ומרידתם הנוראה של הציונים הארורים בהקב"ה ובתורתו באופן היותר מבהיל שהיה אי פעם מתחת השמים, אשר סופה תהיה רע ומר, מצד הענישה של מעלה, **אבל יתלבש העונש גם ודרך הנהגתם הפוליטית והמדינית, ודבריהם שמדברים בעולם כולו בשם עם ישראל ובפרט בשם יושבי ארה"ק, בזה גופא מובילים הם את כלל ישראל לאסון נורא רח"ל.** כי אפילו על פי דרך הטבע בלבד מופקרים אינם יכולים להחליט בישוב הדעת של בני אנוש אלא רק בהפקרות, ואם כן אין סכנה יותר ודאית לשום בריה בעולם מאשר לדור תחת ממשלת רשעים אלו בשלטונם הרצחני המתגרה באומות, ועל אחת כמה וכמה שסכנה נוראה היא לכל יהודי. השם ישמור ויציל את עמו ישראל.

דרך הצלה

קלז

יש להבין כי הדר תחת ממשלת הציונים, הן מחמת שבא לגור שם מחו"ל, והן אם נולד שם, בין אם גר שם ברצונו, ובין אם לא ניחא ליה לגור שם, אבל מכל מקום גר שם מהכרח הסיבות. באיזה אופן שלא יהיה, בעצם זה שהוא גר שם, **הציונים הם ראשיו ומנהיגיו**.

הם אלו שיקבעו איפה תסלל הדרך שבה יסע הוא לביתו, (או לקברות צדיקים), ואם דרך זו תסלל על אלפי קברי קדמונים שיעקרו לשם כך ממקומן, ויושלכו כדומן על פני השדה.

(והוא ידוע ליודעים, שהרה"ק ר' יהושע מבעלזא זיע"א, שהתנגד בכל תוקף ועוז לרעיון הקאלאניעס (קולוניות - מושבות)**, שהתפשט אז. דהיינו שהיו מי שרצו לבנות באה"ק ישובים שיעבדו שם את האדמה, ויקיימו מצות התלויות בארץ, ויתנהלו על פי תוה"ק על צד היותר טוב. וכמובן שלא חשבו אז כלל ליקח מלכות, או למרוד באומות, אלא להקים ישובים תחת ממשלת האומות דייקא.**

ואנשים חשובים וגדולים ספורים נתפסו לרעיון זה, אמנם רובם ככולם של גדולי ישראל התנגדו לכך בכל תוקף. והרה"ק הנ"ל ביחד עם הרה"ק משינאווא בעל הדברי יחזקאל זי"ע ועוד גדולים וקדושים היו מהעומדים בראש המתנגדים לרעיון זה ולחמו בו בכל תוקף.

ואמר אז הרה"ק הנ"ל, בין שאר סיבות שמנה להתנגדותו לכך, שארה"ק היא כל כולה קברי קדמונים.

(שהלא הגמרא מונה בפרק הנזקין ובאיכה רבתי (פר' ג' סוף ד') עה"פ (מיכה ג' ג') בלע ה' ולא חמל, שהיו דרים באה"ק בזמן בית שני בלבד הפלגות עצומות של בני אדם, מאות רבות של רבבי רבבות, ללא שום גוזמא, ונפטרו ונטמנו באה"ק, חוץ מאותם רבבי רבבות שנהרגו בזמן החורבן ומרד בר כוזיבא, שהיה נ"ב שנים אחר החורבן, ואח"כ נתכווצה ארץ הקודש באופן ניסי לחלק קטן וזעיר מאד ממה שהיתה בזמן שישבו עליה, כמו שדרשו חכז"ל (גיטין נ"ז ע"ב) ארץ צבי כתיב בה (ירמיה ג), מה צבי זה אין עורו מחזיק את בשרו, אף ארץ ישראל בזמן שיושבין עליה רווחא, ובזמן שאין יושבין עליה גמדא, דהיינו שמתכווצת ומתרחבת לפי מספר יושביה באופן ניסי מאד, כעור צבי שנמתח מאד או מתכווץ מאד. ועתה בפיסת הארץ הקטנה שנתכווצה כל כך טמונים כל אותם ריבי רבבות וכנ"ל וברי שכל כולה קברים ועצמות). **והיכן שרק יבנו ויחפרו ויסללו יכול להיות קבר ועצמות, ומי הוא זה ואיזה הוא שיכול לפסוק בענינים אלו עד שיבוא אליהו זכור לטוב. וע"כ אין להשתדל להרחיב את הישוב כלל, אלא די בישוב שהיה אז. ולתמכו במעות ר' מאיר בעל הנס, שישבו על התורה ועל העבודה, ולא שיעסקו בבנין ובעבודת האדמה.**

וכיום בנינים רבים וערים שלימות, בנויים שם על עקירת וחורבות קברי הקדמונים, וכן דרכים ורחובות וכו'. ומי הוא זה מן הדרים בערים החדשות שנבנות וכדו' שיכול להבטיח שאינו דר על קבר ישראל מחוטט ומחולל רח"ל, ומי הם המחליטים והמשגיחים בענינים אלו. כאשר גם אלו הנקראים חרדים ועוסקים בהחלטות אלו למראית עין ולמקרא בשם, הם משרתי הציונים וגרוריהם, כידוע מכמה וכמה

מעשים שהיו בשנים האחרונות, וכאשר יעידו על כך העסקנים הכשרים הי"ו המוסרים את נפשם להציל את המעט שניתן להציל.

ואילו לא היה שם אלא ענין זה בלבד היה ראוי להמנע מלדור שם, ולרעוד ולזחול מפחד נקמת מדת הדין על חיטוטי שכבי).

כלח

וכן הם אלו שיקבעו בעבורו האם האלקטריק והטלפון והמים שבו הוא משתמש יופעלו על ידי, או תוך כדי, חילול שבת קודש בפרהסיא.

כי הלא דבר ידוע ומפורסם שהציונים מתקנים את כל עניני האלקטריק המים והטלפון וכדומה, גם בשבת קודש ובפרהסיא.

(וכמו למשל לפני כשנה ומחצה מזמן כתיבת שורות אלו היה נצרך להם להעביר ממקום למקום מאשי"ן גדול ביותר הקשורה לייצור האלקטריק (טורבינא בלע"ז) וכדי לחרף ולגדף ולהכעיס (ויתכן שגם מסיבות של תועלת ונוחות כפי שהם טענו) בחרו להעביר את המאשי"ן הזאת ממקום למקום דוקא בשבתות, ובמשך השבוע לא. ועל כן במשך שבתות רבות היתה המאשי"ן הזאת נוסעת כל השבת כולה מתחילתה לסופה, וכל השבוע היתה חונה היכן שהוא, וברור שכן דרכם תמיד בכל הדברים השייכים להם תחת רשותם).

ואם כן אפילו היראים ביותר, הדרים תחת שלטון הציונים, שנמנעים מלהשתמש באלקטריק ובמים הבאים מן הציונים בשבת קודש, **אבל האלקטריק הגאז והמים שמשתמשים בהם בימות החול גם הם מתוקנים משוכללים ומוחזקים על ידי חילול שבת בריש גלי ולהכעיס.** (כמו שיבואר לקמן בפרק קעט (עמוד 286) מדברי הפוסקים מהו הגדר של עובר עבירות להכעיס. שהוא העובר עבירה בדרך שמורה שהוא כופר בתורה, או שהוא אינו חייב בתורה ומצוותיה. **ולא כפירושם השקריים של רבים ממשכיחי התורה מרבני ולבלרי העיתונים הציונים חרדים.**

והנם שנפסק בשו"ע (או"ח סי"ח סעיף ו') שהמבשל בשבת, או שעשה אחת משאר מלאכות, במזיד, אסור לו לעולם ולאחרים מותר למוצאי שבת מיד. ולא כמאן דאמר שהובא בטור שבמזיד אסור בין לו בין לאחרים עולמית.

אבל מכל מקום כשנעשה כל זה בפרהסיא ובקביעות, וכך היא דרך ההנאה, יש בזה ספיקות עצומים גם מצד ההלכה.

וכמו שמצינו שפסק הרמב"ם (הלכות שבת פרק ו' הלכה ה') לענין אמירה לגוי, וז"ל: מת שעשו לו גוים ארון וחפרו לו קבר בשבת או הביאו לו חלילין לספוד בהן, אם בצנעה ימתין בכדי שיעשו למוצאי שבת ויקבר בו, **ואם היה הקבר בסרטיא גדולה והארון על גביו וכל העוברין והשבין אומרים שזה שהנכרים עושין עכשיו בשבת לפלוני הוא, הרי זה לא יקבר בו אותו ישראל עולמית, מפני שהוא בפרהסיא.** עכ"ל. ונפסק להלכה בשו"ע (או"ח סי' שכ"ח סעיף י"ד). וכתב המגן אברהם (או"ח סי' ז"ז סעיף כ' ס"ק כ"ח) שהוא הדין בכל מלאכה שנעשה בשביל ישראל בפרהסיא. וכתב שם המשנה ברורה. (שם סי' ז"ז ס"ק ע"ג) שזה אפילו

עשה זה הגוי מעצמו בשביל ישראל ולא על פי ציווי ישראל שקנסוהו משום שבות. ועיין שם פרטי הדינים.

ואם כן כל שכן הכא, שנעשה בפרהסיא על ידי ישראל בשביל ישראלים. ולא רק בפרהסיא אלא גם בקביעות ודרכם בכך, ובפרסום גדול ובדוקא.

ולבד מזה, כתב הרמב"ם סוף הלכות שבת (פרק ג' הלכה ט"ז) וז"ל: לפיכך כל העובר על שאר המצות הרי הוא בכלל רשעי ישראל **אבל מחלל שבת בפרהסיא הרי הוא כעובד עבודה זרה, ושניהם כגוים לכל דבריהם**. עכ"ל. ונפסק בשו"ע במקומות רבים (כמו בסי' שפ"ח סעיף ג' ויו"ד סי' ג'). וכתב המ"ב בהקדמתו להלכות שבת, הטעם כי המחלל שבת בפרהסיא מורה בזה שהוא כופר במעשה בראשית וכופר בשורש האמונה עיי"ש. (ואפילו שאומר שמאמין אין בזה כלום, כי מעשיו סותרים דבורו. ועאכ"ו שבנידון דידן אינם אומרים כלל שמאמינים אלא להיפך).

ואם כן היתכן להנות ממעשה שבעשייתו נעשה כפירה בתורה **כעבודה זרה ממש**. ומ"ש בשו"ע סי' שי"ח כדלעיל. הוא על חילול שבת פעם אחד אבל לא בפרהסיא (ק"ו מגוי).

ולבד מזה גם דיבר השו"ע בשעבר וחילל שבת, אמנם אם דבר זה נעשה בקביעות, בזה שהוא משתמש בימות החול במה שנעשה בשבת, עובר על לפני עוור לא תתן מכשול. כי אם לא יהיה מי שישתמש באלקטריק ומים לא יהיה בשביל מי לעשות כן בשבת ולחלל שבת.

וזה, שבלא הוא, היו אנשים אחרים מכשילים אותם בחילול שבת בשביל אנשים אחרים, אין זה פוטר אותו שהוא אסור להכשילם בחילול שבת. וכמו שמבאר המשנה למלך (בפ"ד מה' מלוה ולוה ה"ג) גבי איסור ריבית, דבמה שאם לא היה לוה אצלו בריבית היה המלוה מלוה לאחרים בריבית לא נפטר לוה זה מלפני עוור עיי"ש. ומסייע ידי עוברי עבירה בודאי יש בזה. ועאכ"ו שעוברים בקביעות באופן של כפירה. ואפשר עוד להאריך בזה אלא שאין כאן מקומו לזה.

ובאמת שקים ליה בדרבה מניה, שישנם איסורים יותר חמורים שאפשר להכשל בהם בדירה בא"י **ואף ביהרג ואל יעבור**. וכמו שכתב רבינו מסאטמאר זיע"א (ויואל משה ממר יסוד ח"י סי' קנ"ג) וזה לשונו: **והנה אחריות וחשש גדול על פי הלכה לדור תחת מלכות המינות**, מכמה טעמים שאי אפשר להעלותם על הכתב, אך אכתוב איזה פרטים מה שאפשר לכותבם וכו'. ומסיים שם וז"ל: **וקשה לעמוד בענינים אשר כמעט בכל יום ולפעמים בכל רגע יש ספיקות של יהרג ואל יעבור. ומי הוא המורה דרך בדורינו לספיקות חמורות כאלו, כי בכל חשש של חיזוק למינות או מודי להו, הוא בספק של יהרג ואל יעבור, קל וחומר מעבודה זרה.** עכ"ל).

כלט

והעיקר, שמקבל אותם שהם ידברו בשמו לכל אומות העולם, וגם יקבעו אם ומתי לצאת למלחמה נגדם, בשם כל יושבי הארץ.

ובורא העולם ומנהיגו מעיד על ידי רוח הקדש בפי שלמה המלך ע"ה: (משלי ד' י"ד-י"ז) בארח רשעים אל תבא ואל תאשר (ואל תדרוך - רש"י) בדרך רעים. פְּרָעֵהו (בטלוהו -

רש"י) אל תעבר בו שטה (סור - רש"י) מעליו ועבור. כי לא ישנו (אינם יכולים לישן - רש"י) אם לא ירעו, ונגזלה שנתם אם לא יכשילו, כי לחמו לחם רשע ויין חמסים ישתו.

וזה לשון הרלב"ג ז"ל: כי לא ישנו אם לא ירעו, גם לא יוכלו לישן בלילה אם לא עשו רע להכשיל האנשים. כי לחמו לחם רשע, מאכלם ומשתיהם יהיו כלם רשע וחמס, כי הָרֶשַׁע נותן שנת לעיניהם לרוב שמחתם בו, גם לא יצטרכו למזון אחר מרוב התענוג בו.

והמלבי"ם כתב וזה לשונו: כי לא ישנו אם לא ירעו, שאם לא ירעו בעצמם לא ישנו כלל. **ונגזלה שנתם אם לא יכשילו,** ואם לא יכשילו את אחרים הגם שאז ישנים אחר שהרעו בעצמם, נדמה להם כי שנתם גזולה אצלם, כי חושבים שלא היה ראוי להם לישן עד יכשילו גם את אחרים. **ובזה מספר ענין הרעים שהם המינים והאפיקורסים,** עתה יפרש ענין הרשעים שאמר בדרך רשעים אל תבוא, עכ"ל.

והיינו שהרע שמריעים וגורמים הרשעים והמינים והאפיקורסים לבריות אינו ענין הנגרם ממילא אגב גררא דלהון בתר תאוותיהם האחרות, אלא שהרעתם והכשלתם לבריות היא ענין מכוון מאד אצלם, ואדרבא זהו עיקר חיותם ונקודת לבם, הפנימית. כי, הרי ונגזלה שנתם אם לא ירעו כנ"ל, ושוקדים הם על הרעה להביאה על כל מי שאפשר להם. הן בגשמיות ממש, וכן להכשיל ברוחניות, רח"ל מתרוויהו.

ולכן לא יתכן שום ספק בשואה הנוראה שהם מובילים את כל הנמצא ברצון או באונס תחת ממשלתם רח"ל ולשיזבן, והעיקר הוא לקום ולנוס ולברוח מפניהם כנס מן הארי ובורח מן הדוב.

פרעהו אל תעבור בו שטה מעליו ועבור, כל עוד הדבר אפשרי פן תלכד בשחיתותם ח"ו.

ואף אם יצעק יומם ולילה, שאינו מכיר כלל בשלטון הציונים (ועל זה בעצמו בודאי **אשריו ואשרי חלקו,** כי זה הדבר היותר נכון על פי תוה"ק), **אמנם, לא יוכל לעולם לפרוק מעל צווארו את הנהגתם, ולהמלט מן השואה הרוחנית והגשמית שהם מוליכים אליה את כל הנמצא תחת שלטונם, עד שיקום ויעזוב את מדינתם ויעקור מלדור תחת שלטונם.**

קמ

ומצינו אחר הסתלקות גדעון השופט ע"ה כתיב (שופטים ט' ל') וילך אבימלך בן ירבעל שכמה אל אחי אמו, וידבר אליהם, ואל כל משפחת בית אבי אמו לאמר. דברו נא באזני כל בעלי שכם, מה טוב לכם המשל בכם שבעים איש כל בני ירבעל, אם משל בכם איש אחד, וזכרתם כי עצמכם ובשרכם אני. וידברו אחי אמו עליו באזני כל בעלי שכם את כל

הדברים האלה, ויט לבם אחרי אבימלך, כי אמרו אחינו הוא. ויתנו לו שבעים כסף מבית בעל ברית, וישכר בהם אבימלך אנשים ריקים ופחזים, וילכו אחריו. ויבא בית אביו עפרתה, ויהרג את אחיו בני ירבעל שבעים איש על אבן אחת, ויותר יותם בן ירבעל הקטן כי נחבא. ויאספו כל בעלי שכם וכל בית מלוא וילכו וימליכו את אבימלך למלך, עם אלון מצב אשר בשכם. ויגדו ליותם וילך ויעמד בראש הר גרזים וישא קולו ויקרא, ויאמר להם שמעו אלי בעלי שכם וישמע אליכם אלוקים.

הלוך הלכו העצים (רש"י: משל הוא) למשח עליהם מלך ויאמרו לזית (רש"י: עתניאל בן קנז הבא משבט יהודה שנקרא זית, שנאמר זית רענן יפה פרי תואר וגו') מלכה עלינו, ויאמר להם הזית החדלתי את דשני אשר בי יכבדו אלקים ואנשים והלכתי לנוע על העצים. ויאמרו העצים לתאנה לכי את מלכי עלינו, ותאמר להם התאנה (רש"י: דבורה הנביאה) החדלתי את מתקי ואת תנובתי הטובה והלכתי לנוע על העצים, ויאמרו העצים לגפן (רש"י: הוא גדעון שהוא מזרע יוסף, שנאמר בו בן פורת, כגופן דנציב) לכי את מלכי עלינו, ותאמר להם הגפן החדלתי את תירושי המשמח אלהים ואנשים והלכתי לנוע על העצים.

ויאמרו כל העצים אל האטד (פי' מין קוץ, והוא משל לאבימלך) לך אתה מלוך עלינו, ויאמר האטד אל העצים אם באמת (רש"י: שאני הגון למלכות) אתם מושחים אתי למלך עליכם באו חסו בצלי ואם אין תצא אש מן האטד ותאכל את ארזי הלבנון.

ולבסוף כידוע ומבואר בפסוקים שם שאבימלך שחט, ושרף חיים, נפשות רבות מבעלי שכם, ולבסוף גם הם רוצצו את מוחו בפלח רכב (חתיכת אבן העליונה של הריחיים).

ואף על פי שהדברים כואבים ומכאיבים, אבל עלינו לידע כי במעשה הזה דאבימלך שבספר שופטים, והמשל אשר אמר יותם בנבואה, אשר התקיים בהם לבסוף, יש בנין אב לכל מי שמקבל על עצמו, ויהיה זה מאיזו סיבה שתהיה, הנהגת רשעים, ובפרט אכזרים ושופכי דמים. אשר לא תועיל לו המציאות שהם עצמו ובשרו ומשפחתו וכדו', כאשר איתא בפסוק (שופטים ט' נ') שאמר אבימלך לבעלי שכם: וזכרתם כי עצמכם ובשרכם אני, (כי היו אחי אמו), ובהמשך (שם פסוק ג') ויט לבם אחרי אבימלך כי אמרו אחינו הוא. **אלא בסוף יפול ביד זדונם ורשעתם.** (**הן בידיהם ממש או על ידי הפקרותם אשר תביא עליו חרב נוקמת, או בעוונותיהם שיענש גם הוא בגללם, כי אוי לרשע ואוי לשכנו** (נעניס פי"ב משנה ו', חלר"נ פ"ט, גמרא סוכה נ"ו ע"ב, ועוד), **והן שסוף כל סוף יסיתו אותו לעבוד על דרכי ה', כי מושל מקשיב על דבר שקר כל משרתיו רשעים** (משלי כט יב, חולין ד' ע"ב), **וגרירו אבתריה** (שם) (פירוש שנמשכים אחריו), **והכל הולך אחר הראש** (פרקי דר"א פ' מ"ב), **ה' ישמרנו**) **וכמאמר יותם תצא אש מן האטד ותאכל את ארזי הלבנון.**

קמא

אם שאין כאן המקום להאריך בפרטים, אמנם הענין חייב להיאמר על כל פנים בקצרה, אשר הציונים הארורים, אשר לא די שהם בעצמם מתחילתם ומיסודם שנאו את עם ישראל שנאה עזה מאד. (ועיין לעיל בפרק קיז עמוד רא, מה שהבאנו גם שם מדבריהם הארסיים

גופא) **אלא עוד חפצו במאוד מאד, וגם עשו פעולות רבות למלאות חפצם זו, שתתעורר שנאת ישראל גדולה ועזה בין כל האומות, שתביא איתה רציחות ושפיכות דם ישראל בארצות פזוריהם,** ודבר זה ידוע למי שבקי קצת בדבריהם ובמעשיהם.

והאמת חייבת להאמר שמשל יותם שהבאנו לעיל, יצדק מאד לכך שקבלנו על ראשנו את הנהגת הציונים הארורים. כי אבימלך לא היה רק רשע, אלא שונא חינם לאחיו בני אביו, ורוצח גמור ושופך דמים. וכן הציונים הם אינם רק רשעים גמורים בעניני המצוות מינים ואפיקורסים, אלא שונאי ישראל כעמלק ממש, רוצחים ורודפים גמורים לעם ישראל מתחילתם ועד הנה. (ושוב מתנצלים אנו שאנו מביאים את דברי הרשעים האלו בלשונם ובעיקר בעברית הטמאה מהטעם שהבאנו בפרק קיז בתחילתו (עמודים רא-רב) ועיי"ש).

אחד מגדולי הציונים בימינו אמנון רובינשטיין שר"י, אשר היה גם שר בממשלתם, (ובזמן כתיבת שורות אלו עדיין הוא חבר בכנסת המינים וממנהיגיהם) **בחיבורו הטמא** (שנקוב בשם "מהרצל ועד גוש אמונים") המסביר את שיטת הציונות, כותב על הרצל שר"י בזה הלשון: ואכן בספרו מדינת היהודים דן הרצל בשנאת היהודים באורח כה נטול רגשות ואפילו רווי הבנה לאנטישמיות, עד כי בעולם שלאחר אוישוויץ **קשה לפעמים להסכים לדבריו וכו'**, (דהיינו שהכותב הזה המביא בספרו הטמא את דברי הרצל שר"י הוא גם כן מגדולי ומנהיגי הציונים וע"כ "קשה לו לפעמים", כלשונו, להסכים עם דברי שנאת ישראל הנוראה של הרצל אמנם בדרך כלל הוא מסכים אליהם מאד) **הרצל רואה בציונות דרך לעזור גם לגוים להיפטר מצרת היהודים.** הרצל מגלה רוחב לב כלפי האנטישמים. אם בשלב ייצובו הרעיוני **נכון היה לארגן תהלוכה שבשיאה יתנצרו ילדי ישראל,** הרי שמאוחר יותר **רצה הרצל מתוך רגשי הבנה לאנטישמיות לצרף אנטישמים מהוגנים למפעל הציוני. הרצל הוא הראשון מבין שורה של דמויות מפתח בעולם הציוני המנהל משא ומתן עם אנטישמים ופוגרומיסטים** (פוגרומיסטים הם אלו שהיו מעוררים בפועל ממש שחיטות והריגות ביהודים הנקראים פוגרומים רח"ל) עד כאן מחיבור הנ"ל.

ובמכתבי הרצל שר"י בעצמו (ספרי הימים פרק 33 צד 3- בהוצאת ביין) כותב הוא בלשון זה: "אך עלינו להוסיף לרדת עד שאול תחתיה. צריך שיוסיפו לנו חרפות, יריקות, נאצות, מלקות, שוד ורצח, עד שנהיה מבוגרים לאידיאה (רעיון) של הציונות". ובמכתבו לארנסט מוצי (מכתבי הרצל צד 66) כותב הטמא: **האסון חייב לבא על כל יהדות אירופא ואפילו על ההונגרים בצורה ברוטאלית.** ואל דאגה, יותר שיאחר לבא יותר יהא חמור. יותר שיתחזקו היהודים, יותר פראית תהיה צורתו. עכ"ל, עפרא לפומיה. ואפשר למלא דפים על גבי דפים מלשונות המן האלו המלאים בכל כתביו הטמאים, אשר כדי לייסד מדינה ציונית מחויבים קודם כל להביא שואה והשמדה על היהדות באירופא ובעולם כולו. ואז ורק אז יבינו היהודים את ההכרח שיש ברעיונו הארור וכו' וכו'.

ובדרך הזה הלכו אחריו כל מנהיגי הציונים, אחד מהם יעקב קלאצקין שר"י כותב: עתידה א"י לקצר את ימיה של יהדות הגולה, אבל אנו מקבלים עלינו גזר דין זה, אין

לה (לגלות) זכות קיום. **א"י וגלות - זו לתחיה וזו לכליה - אין יהדות הגולה כדאית שתתקיים.** ושני בדומה לו חיים הזז שר"י (מגדולי סופריהם) כותב במאמרו: "החריבו את הגולה" - "הציתו אש וחורבן והרס שמתוכה נברא את אורה של הגאולה". ועוד ועוד בכתבי ומאמרי מנהיגיהם המלאים לשונות של שנאת ישראל, עפרא לפומייהו.

כל המעיין בכתביהם הטמאים בעצמם, לא יכול להטיל ספק בכך שמנהיגי הציונים רצו בהחלט לגרום להגביר ולחזק ולעודד שנאת ישראל, מכות והריגות עבור עם ישראל רח"ל.

וגם כיום, **זה דרכם כסל למו כידוע** אם כי הסיבה שנתנו אז לרצונם להביא אסונות על יהדות אירופא היתה שעל ידי כך יתקבצו כל עם ישראל אליהם להקים מדינה וכו' ולעזוב את מגוריהם בגולה מחמת הרדיפות וההריגות. וגם שעל ידי כך יתנו להם אוה"ע מדינה כמו שנבאר בסמוך. **אבל הסיבה האמיתית והעיקרית היא כי באנשים אלו המתייחסים לזרע עמלק, פעל עצמיות כח השטן השונא את עם בני ישראל וכל מגמתו וחפצו להזיק להם ברוחניות ובגשמיות, וזה פשר כל הנעשה על ידי הציונים מיום היותם על האדמה ועד היום הזה.**

קמב

ילאה **העט** לכתוב אפלו את המעט הידוע לנו אשר גם הוא די והותר למלא כרכים רבים עד כמה הפליגו עמלקים אלו ברשעותם, שאינה יודעת שום גבולות, בימי המלחמה העולמית השניה. לתחבל תחבולות כדי להגדיל את הריגת היהודים רח"ל יותר ויותר, ואיך שהיו כמה אפשרויות להציל מליוני יהודים ממש מגיא ההריגה על ידי מעט השתדלות (לפי ערך המטרה) וגם היו כמה וכמה עסקנים שיכלו, רצו וניסו להשתדל בכך, אבל הציונים יצאו ממש מכליהם כדי לרדוף את העסקנים הללו עד חרמה ולמנוע בכל מחיר את הצלת נפשות עמנו.

ולדוגמא **בעלמא** נזכיר רק כי היתה אפשרות להציל את רוב יהודי טשכוסלווקיא והונגריא בנקל ממש עבור כופר נפש של שני דולאר לאיש ובלבד שיבוא מחו"ל בגלל טעמים שונים שהיו להם לנאצים ימ"ש. (והטעם כפי שכותבים חוקרי ההסטוריא הוא, שאז ידעו כבר הנאצים ימ"ש כי מפלתם ודאית, ורצו שתהיה עדות שהם הסכימו לשחרור יהודים, ולכן רצו שישלחו להם כסף מחו"ל דווקא כדי שעל ידי כן תהיה להם עדות מחו"ל שקבלו כסף ופעלו עבור שחרור היהודים, ועל ידי כן חשבו להציל את נפשם הטמאה ממשפט ודין אחרי המלחמה).

באותה שעה היו מונחים בקופת הג'וינט כששים וחמשה מליון דולר, אבל הציונים עשו כל מיני השתדלויות למנוע בעד הענין.

ופתגמם היה אז: רק בדם תהיה לנו הארץ. ופירושו שטענו המה אז שצריכים לגרום שיהרגו בדוקא כמה שיותר מיהודי איירופא רח"ל, וביותר מן הבלתי ציונים, והחרדים לדבר ה', כדי שאחרי המלחמה כשישבו כל האומות לחלק את גבולות

הממלכות מחדש, יוכלו הציונים לתבוע לעצמם מלכות וממשלה בארץ ישראל בכח הנפשות הרבות שהוקרבו במלחמה. כאשר מגולל כל זאת הגאון הקדוש רבי מיכאל דוב ווייסמנדל זצוק"ל, בספרו מן המיצר, מעט מתעלולי הציונים ופתגמיהם, אשר בעצמו ראה ושמע תוך כדי השתדלותו העצומה בכוחות ומסירות נפש שלמעלה מגדר האנושי, שהשתדל עד תמצית כוחו להציל מעמנו בשעת המלחמה.

ביום נמצאים אפילו בין כתבני הציונים בעצמם כאלו שחברו כרכים שלימים עם פרוטוקולים מאסיפות הועד הציוני לפני ובאמצע השואה הנוראה, **ומפורט ומתואר שם איך כל ראשי הציונים מסבירים זה לזה ומטכסים עצה, היאך למנוע הצלה בכל מחיר מאת היהודים האומללים השבויים תחת כיבוש הנאצים, כדי שיהרגו מהם כמה שיותר, כדי שעל ידי זה יתאפשר להם אח"כ להשיג מדינה.**

וגם כותבי הציונים עצמם, מציינים אשר הציונים השתדלו בעצמם להביא את השואה וההשמדה הנוראה באירופא וכדו', ומנעו בכל מחיר איזה דרך הצלה שרק תהיה, מחמת שרצו בכל מאודם בהשמדת היהדות הנאמנת לתוה"ק וביותר בהשמדת כח ההתנגדות לציונות שהיה ברובו מכונס באירופא בין חסידי ויראי גאליציא והונגריא.

וכן נכתבו כבר חיבורים רבים ועבי כרס ולאחרונה אפילו על ידי חוקרי אומות העולם וכו' בביאור חלקם הגדול מאד של הציונים באסון אירופא.

(**ומפורסם** הספר "כחש" מאת "בן הכט" שהיה פורק עול וחפשי ועם כל זה לא יכל להמנע מלגולל בספרו את נסיונו המר עם הציונים שמנעו בעדו בכל מחיר להציל יהודים מאיירופא שהשתדל בזה אז בכל כוחו. וכן "הציונות הפוסט-אוגנדית במשבר השואה" שחיבר ש. ב. צבי שהיה גם הוא חפשי גמור ואף ציוני גמור, ועם כל זה אסף ראיות וחומר הרבה על מעשיהם הנוראים והאכזרים של הציונים אז רח"ל. וכן הלל קוק (בן אחיו של הרב הציוני הידוע) שהיה ציוני גדול וחופשי גמור, רק שרצה בכל אופן להשתדל בהצלת יהדות אירופא ונרדף עד צווארו ועד חייו על ידי חבריו הציונים בכל העולם, עד שנאלץ להפסיק מהשתדלותו. והעלה במכתביו ממה שעבר עליו איתם. וכן הפרוטוקול של משפט קסטנר בספר הנקרא "תיק פלילי מספר 124.53" שמתגלים שם באופן מבהיל מאמצי הציונים לסכל כל אפשרות הצלה ליהדות אירופא).

קמג

וחוץ ממניעת הצלתם ומנעו בכל מחיר ממי שלא יהיה להציל יהודים, היו הם עוד השליחים שעל ידם התחיל השמדת היהודים רח"ל. שבשנת ת"ש בחדש תשרי, כחודש אחרי פרוץ המלחמה העולמית השניה, כינס הטמא הידוע חיים ווייצמאן ימ"ש שהיה תלמידו המובהק ביותר של אותו האיש (הרצל) מייסד הציונות וראש הציונים בזמנו (ואח"כ נעשה פרזידנט (נשיא) הראשון של המדינה הציונית) אסיפה של לבלרי כתבי עת ואנשי ראדיא (רדיו) בוואשינגטאן, ואמר שם אשר בשם העם היהודי הוא מכריז מלחמה כנגד היטלער וגרמניא.

ובאותה שעה היתה כבר כל יהדות גרמניא, פולין וטשעכאסלאוואקיא (צ'כוסלובקיה) תחת ממשלת הצורר, חסרי מגן ומופקרים לרצונו רח"ל. והרשע הטמא ווייצמאן ימ"ש לא היסס להכריז מלחמה בשמם כנגד היטלער.

ועד אותו רגע פקד היטלער ימ"ש על חיילותיו שלא יתחילו עדיין להשמיד את היהודים **כי עדיין היה לבו קצת חלוק בקרבו מפחד דעת העולם עליו. אבל ברגע ששמע כי הציונים הכריזו נגדו מלחמה אזי כבר יש לו צידוק למעשיו כנגד היהודים, שהרי הם הכריזו נגדו מלחמה, ובמלחמה נתנת רשות לכל צד להרוג וכו',** ושתי שעות לאחר שדיבר ווייצמאן באותה אסיפה דיבר היטלער בעצמו בראדיא, ואמר אשר היהודים הכריזו עלי מלחמה כעת הרשות בידי לעשות בהם כרצוני, ולהשיב מלחמה שערה.

וענין זה כותבים בפירוש אפילו ציונים וגוים כותבי היסטוריא, ובספר "שלוש מאות שיחות עם היטלער" מאת הרמאן ראושינג שהיה בעצמו מעוזרי היטלער (ימחו שמות שניהם) כותב הוא כי הוא ישב עם היטלער בשעה שהביאו לפניו רשומים בכתב את הדברים שאמר וויצמאן כעשרים רגעים לפני כן בראדיא, וזה לשונו (בתרגום מאנגלית): **"היטלער קיבל באותו רגע את אחת מהתקפות הזעם החולניות שלו, ובצורה חזקה ביותר, הוא נפל על הרצפה נשך את השטיח ולעס את קצות הווילון והכל כשהוא שוכב על בטנו וחובט בידיו וברגליו על הרצפה כשפניו כשל חולה אפליפסיא** (סוג מחלת הנפילה)**. "יעצט איש על זעי פארניכטן, יעצט איש על זעי פארניכטן"** (עכשיו אני אשמיד אותם, עכשיו אני אשמיד אותם) **הוא זעק, לאחר כארבע עד חמש דקות הוא התעשת ונרגע וישב על כסאו כשעדיין הוא רועד ורותח, ואז פנה אלי בעינים דולקות וחזר אז: "הם הכריזו עלי מלחמה כעת אשמידם"** עכ"ל התרגום. **ומאוחר יותר הוא שלח לקרוא לעוזרו הראשי הערמאן גערינג ימ"ש וציוה עליו להחל ולהפעיל את התכנית של הפתרון הסופי רח"ל שכבר היתה מוכנה וערוכה, אמנם עדיין לא הרשה הרשע להתחיל ולהפעילה עד לאותו רגע.**

וכמובן שאלו הן קצות דרכי הפעולה והאחריות עבור כלל ישראל של הציונים ביחסם לאומות. **ואינני בא בזה להפחית מעוצם רשעותו ורצחנותו של אותו ארור מגרמניא ימ"ש, אלא שהאמת היא שהציונים ימ"ש היו שותפים גמורים אליו.** לא רק על ידי העוונות שהסיתו אליהם את כלל ישראל, והביאו על ידי כך את העונש הנורא, אלא גם בחלק המעשה ממש כנ"ל. וממש כאומנות השטן שהוא מלאך המות שמחטיאו ולבסוף נוטל את נפשו כדאיתא בדברי חכז"ל (נדה דף ט"ז ע"ב). שהם החטיאו את כלל ישראל בעבירות שעונשן אני מתיר את בשרכם רח"ל, ואח"כ היו גם השליחים ביחד עם הנאצים להוציא את העונש הנורא מכח אל הפועל.

ובמר לבו צווח על זה האי סבא קדישא רביה"ק מסאטמאר זיע"א (מובא בספרו על הגאולה ועל התמורה עמ' יח) וז"ל: והם עושים בהיפך **ומתגרים באומות באופן נורא ומפקירים דמם של ישראל.** והלא ערכו אז מלחמה עם הצר הנורא שבגרמניא, ונשמע קולו אז

בראדיא (ברדיו) שאמר: היהודים ערכו נגדי מלחמה ע"כ אענה להם, וכן עשה בעוה"ר שתיכף אח"כ התחילו ההריגות הנוראות. **אי אפשר להבין האיך אפשר אכזריות נוראה כל כך ביודעם שחלק גדול מכלל ישראל תחת ידו והם לא יוכלו לעשות בזה מאומה, האיך אפשר להתאכזר כל כך להפקיר דמם של ישראל** (דהיינו להכריז מלחמה כנגד היטלער בשם העם היהודי). **וכן עשו הרבה מעשים נוראים כאלו שגרמו אבדון של ישראל בעוה"ר, וקצתם מהם מובא בספר מן המיצר שכתב ידידי הרב הגאון החסיד המנוח מוה"ר מיכאל דוב ע"ה.** עכל"ק.

קמד

גם אין כאן המקום להאריך ולתאר את מעשי רשעותם הארסית של הציונים בפעולותיהם הנמרצות לסגור את שערי מדינות העולם מפני אחינו בני ישראל הרוצים להכנס לשם מחד גיסא, ולגרום גירושם וסילוק ממדינות ההם מאידך גיסא, כדי שיבואו לגור במדינתם. הן לפני מלחמת העולמית השניה, ותוך כדי המלחמה ואחריה, עד היום הזה.

וזוהי רדיפה ופורענות שאין כדוגמתם עבור עם ישראל, רח"ל. שבאמת גרועה מכל רעת הציונים בגשמיות, ורדיפותיהם את כלל ישראל חוץ מזה. (ויתבאר ענין זה מיד בהמשך פרק זה) וכדרשת חכז"ל (פסחים פ"ז ע"ג) על הפסוק (שופטים ה' י"ח) **שם יתנו צדקות ה' צדקות פרזונו בישראל. צדקה עשה הקדוש ברוך הוא בישראל שפזרן לבין האומות. ופי' רש"י: שאינן יכולין לכלותם יחד.** וגם על ענינים אלו היה ניתן לכתוב ספרים שלמים ממש, וקצת אכן נכתבו על ידי כותבי הסטוריה שונים ומשונים.

אמנם לשם דוגמא נזכיר רק ענין אחד יסודי מאוד, והוא ענין ועידת אוויאן. ועניינה שבתחילת קיץ של שנת תרצ"ח (ולמספרם בשנת 1938 בסביבות חודש יולי), **כינסו** שלוחיו של אותו האיש (היטלער) ימ"ש, שכבר שלט אז כמה שנים בגרמניא, שלשים נציגי מדינות שונות בעולם על פני כל כדור הארץ, ממדינות אירופא ועד מדינות דרום אמריקא, וכינסו אותם בעיר אוויאן שבגבול צרפת וגרמניא. והודיעו אז לפניהם בשם אותו האיש ימ"ש, כי גרמניא איננה חפיצה יותר שיהיו בתחומי שלטונה שום יהודים. והם שואלים בכובד ראש את אומות העולם האחרות האם הם מוכנים לקבל לתחומי מדינותיהם יהודים שגרמניא תגרש מתחומה.

והנה אחרי משא ומתן ארוך, **נמצאו מספר מדינות** שהסכימו לקבל לתוכם מספר גדול מאוד של יהודים (מסיבות פרטיות שלהן) **ובעיקר** מדינות בדרום אמריקא (חוץ מאשר שכל מדינה כמעט ששלחה את נציגיה לאותה ועידה, הודיעה על מספר מסוים שהיא מוכנת לקלוט ולקבל, ורוב המדינות התחייבו לקבל לא פחות מאלף ושלש מאות יהודים לערך). **ובאופן שאם אכן** כך היו מתקבלות ההחלטות של אותה ועידה, היה מקום מקלט לכל יהודי גרמניא ללא יוצא מן הכלל.

והנה תיכף ומיד כשנודע לציונים מכל זאת, הפעילו על ידי אנשיהם בכל מדינה ומדינה לחץ עצום על ראשי אותן מדינות שיבטלו מיד את החלטותיהן כנ"ל. ושבמקום זה יפעילו לחץ על מלכות בריטניא שתקלוט ותיתן לכל יהודי גרמניא לעלות לארץ ישראל בלבד. (ומה שמלכות בריטניא לא הסכימה לקלוט יהודים בארץ ישראל, הוא אך ורק מחמת חששה הגדול מהמדינה שהציונים הודיעו והכריזו שיקימו שם, תוך כדי מלחמות עם הערבים וכו', והבינו שהעליה היזומה, באוכלוסין מרובים, שהציונים מעוררים לארץ ישראל, מטרתה הינה אך ורק הקמת מדינה. וכל מה שמלמדים הציונים שמלכות בריטניא לא נתנה ליהודים לעלות משום רשעות וכו', הוא שקר עצום, והם, ורק הם, הציונים ימ"ש, אשמים בכך ותו לא). ולא נאריך בפרטי הענינים, אבל לבסוף על ידי עסקנותם ועסקנות שליחיהם בכל מקום, התבטל כל הענין.

אי אפשר לתאר את גודל ההצלה שאין כדוגמתה שהיתה צומחת מענין זה, למיליוני יהודים ממש, אילו לא ביטלו רשעים האלו את הסכמת המדינות לכך. מכיון שהמדינות שהסכימו לקבל לתחומיהן מספר יהודים גדול מאוד של מאות אלפים ואף מליונים היו מדינות דרום אמריקא שכנ"ל שגם אח"כ לא נכנסו למלחמה כנגד היטלער ימ"ש.

ואם היתה גרמניא מתחילה בדרך זו של **גירוש יהודים** מסתמא היתה ממשיכה עמה, ולא יוצרת ומחזקת את הפתרון הסופי באופן של רציחה והריגה רח"ל, שהפעילה אותו בעיקר אחרי שהבינה שלא יהיה באפשרות לגרש יהודים, ואח"כ כיון שכבר התחילו רוצחים אלו בפיתרון זה רח"ל, כבר לא חפצו לשמוע על גירוש היהודים, אלא על השמדתם, רח"ל. (ובכל אופן ניתן היה לפעול אצלם לגרש ולא להשמיד גם אחר כן, אלא שהציונים השקיעו כוחות עצומים לקלקל זאת, והצליחו מאוד כאמור לעיל, אוי ואבוי). ומסתמא, לאחר שכבשו הגרמנים ימ"ש שאר מדינות, אז גם יהודי פולין אוקראינה רוסיא והונגריא וכו' היו נשלחים לאותן מדינות שהסכימו לקבל יהודים, ולא נטבחים ונשרפים רח"ל. וכל תכנית הפתרון הסופי הנורא והאיום של הנאצים ימ"ש לא היתה יוצאת מן הכח אל הפועל, ובודאי לא באופן שהיה.

ובענין זה אפשר לספר עובדות רבות ולבאר באריכות גדולה, אך שאין כאן מקומם. ולדוגמא נזכיר את הציוני הגדול ד"ר רבינר ערנפרייז ימ"ש שהיה ה"רב הראשי" של מדינת שוודיה (שאינם ידועים כאוהבי ישראל כלל), וכאשר הפרלמנט השוודי הסכים לקבל עשרת אלפי פליטים לתחומי שוודיה, הרעיש על זה ד"ר ערנפרייז, וכתב על כך קונטרס שלם וחתם בשם יהודי שוודיה שאינם רוצים בשום אופן לקבל לתחומי מגוריהם פליטים וכו' וכו' (וזה היה לא רק בזמן ועידת אוויאן, אלא סמוך מאוד למלחמה, כשהגרמנים ימ"ש גירשו יהודים בעלי אזרחות פולנית מתחומיהם, וכן אח"כ בזמן המלחמה). ולבסוף לא הצליח לבטל את כל הענין לגמרי, אלא להקטין את מספר היהודים שהחליטו לקבל. והשאר גוועו ממש ברעב ובמחלות בעירום ובחוסר כל, בשטח ההפקר בין פולין לגרמניא, וחזר ענין זה על עצמו באמצע המלחמה. ואז נטבחו אותם קדושים בכל מיני מיתות משונות כידוע, הי"ד.

ועל שם הרוצח ערנפרייז, בנו הציונים שכונות ומוסדות, כי גדול שמו אצלם, על מעשיו הגדולים עבור הציונות, קרי: שנאת ישראל עמלקית, שיקדה בו.

וכותבי וחוקרי ההסטוריה משתוממים מהלשונות הנוראים של שנאת ישראל וכל מיני מסירות נוראות, שיש במכתביו שכתב לפרלמנט השוודי לבטל את החלטתם לקבל את הפליטים. והאריך הנ"ל להסביר שיהודים פולנים אלו מגורשים מגרמניא בגלל מידותיהם הגרועות ומרמז שהם גנבים וכו' ואם יכנסו לשוודיה, לא יתנו מנוח בגנבותם ושחיתותם וכו' וכותב שם על אחינו בני ישראל בני אל חי גרוע יותר מאשר היו מין פראי אדם המכונים ציגיינער (המכונים באנגלית: ג'יפסיס ובעברית ציונית קורים להם בסילוף צועניים, כי בלשון הקודש צועניים הם מצריים, ולא ציגיינער). והגם שהרוצח הנ"ל כותב בלשון של צביעות וכו', מכל מקום הדברים דיברו בעד עצמם.

וכן אפשר לכתוב ספרים שלמים ממאמציהם לקלקל את השקט והשלוה שישבו בה אחב"י תחת מדינות הערבים, בפרנסה ובשפע, ולפעמים גם בעשירות גדולה. עד שבשקרים ומסירות ובכל מיני הפחדות של שוא ושקר גרמו לבסוף לכל יהודי אותן ארצות כמעט לברוח משם, וליסע למדינתם הטמאה. ושם כידוע ומפורסם עקרו אותם מדתם ומאמונתם, וגם הפכו אותם לחוטבי עצים ושואבי מים לציונים ולמדינתם במשך שנים רבות.

ועד לזמן האחרון ממש עדיין ממשיכים בפעולות אלו אצל שרי וראשי אומות העולם.

ואין המקום מספיק להאריך ולבאר את מעשיהם בכך, ולדוגמא נזכיר שהשתדלו בכל כוחם שמדינות ארה"ב ואירופא לא יתנו להיכנס ליהודים היוצאים מאיראן או מרוסיא לארה"ב כפליטים וכו', אלא יפנו את כולם דוקא למדינתם (וכמה מערכות נגד הציונים היו למוסד רב טוב שיסד רביה"ק מסאטמאר על ענין זה, והדברים ארוכים וידועים ליודעים ואכמ"ל).

קמה

ועל זה היה זועק ושואג בדם לבו אותו ארי, זקן וקדוש רביה"ק רחימהון דישראל (שבכל קצוות העולם מפורסמים מעשה הצדקה והחסד שלו עם כל מי שמכונה בשם יהודי, יהיה מי שיהיה, וגודל ההטבה שהטיב עם בני אל חי כל ימי חייו, אפילו בגשמיות וחסד של עולם הזה. וחינך לכך את כל תלמידיו, והכניס מידת החסד ואהבת ישראל באלפים רבים) הוא וחביריו גדולי ישראל שבדורו (כמו הרב מיכאל דוב וויסמנדל ע"ה, שסיכן את חייו פעמים רבות מאוד, ונתן את כל דמו ובריאות גופו להציל יהודים בימי הזעם של המלחמה) שראו וידעו את מעשי הציונים הנוראים אפילו בגשמיות נגד עמינו, ותמיד נָחֲלו על שבר יוסף (על פי עמוס ו' ו').

וזה לשונו בויואל משה (מאמר שלם שבועות פרק ק"י): **ואין איש שם על לב, כי על ידי הכתות האלה שמשכו לב העם ועברו על השבועה של דחיקת הקץ ליקח מלוכה וחירות קודם הזמן נהרגו רח"ל ששה מליונים מישראל.**

כי מלבד שזהו העונש המר המבואר על זה בגמרא אני מתיר את בשרכם, ובשבועה נפרעים ממנו ומכל העולם כולו, ואין פורעניות בא לעולם אלא בשביל הרשעים, ואינה מתחלת אלא מן הצדיקים (נ"ק ס' ע"ח). **אבל הם עשו גם פעולות נוראות לַדָּבָר, כי מלבד שעוד בתחילת התייסדותם במשך שנים רבות הרבו מלשינות נוראה על ישראל אצל האומות ודברו עליהם בפני השרים קשות, שמסוכנים מאוד להאומות ושצריכים לגרשם מן הארצות, בחשבם שעל ידי זה יהיה קל להם יותר לבצע זממם לבוא לארץ ישראל ולארגן שם ממשלה.** וכבר ראינו אז במכתביהם של גדולי ישראל שפחדו ורעדו מאוד אימת מות מהמלשינות שלהם שלא יהיה על ידי זה מה שבעוה"ר כן היה אח"כ.

וחוץ מזה **יש בירורים אמיתיים על כמה פעולות אכזריות שעשו בזה, שדין גרמא בנזקין של כל האסון הנורא, וממדינת אונגארן נתברר קצת מן הפעולות גם במשפט שהתנהל בא"י בזה,** (כוונתו למשפט ד"ר רודולף קסטנר) **וככה היו מעשים ברורים בכל משך הזמן, בחושבם שעל ידי זה יגיעו יותר למטרת חפצם להשיג ממשלה.** אלא שאין רצוני להאריך בזה כאן כי לא באתי בקונטרס זה רק לברר ההלכה, ולא כתבתי אלא להעיר שהוא דבר ברור שאך אותו הרעיון הטמא של הקמת המדינה לפני הזמן גרם לנו כל התלאות והצרות שעברו על ראשינו, **מלבד רבבות בני ישראל שנהרגו על ידי מלחמותיהם שלא כדת.**

וגם **מאותם שעלו לא"י בעיתים הללו, רוב העולים ממדינת הערביים היו יושבים שלוים ושקטים במדינתם, ואין מחסור להם עד הקמת מלכות המינות שבישראל,** שעל ידי הקמת אותה המדינה נעשה להם שנאה ורדיפות במדינותיהם, **וגם הציונים בעצמם סייעו לזה בתחבולות להרבות את הרדיפות, עד שיהיו מוכרחים לעלות לא"י בעירום ובחוסר כל, והם התפארו אח"כ למצילים, ונהפוך הוא שהם עשו כל החורבנות בתחילה.**

(פס ס"ת ק"ח): **גם** במה שמתפארים שאין מקום פליטה לישראל בשום מדינה אלא אצלם, **כל מי שיש לו מוח בקדקדו יוכל לראות שבסבתם נסגרו שערי המדינות בפני ישראל, כי המה מתאמצים בכל כוחם שלא להניח את ישראל לבוא לשום מקום כי אם אצלם.** וכל מי שעושה איזו פעולה קטנה שיהיה אפשרות לישראל לבוא גם למדינה אחרת, כמו שאמרו חכז"ל (פסקס פ"ו ע"ב) **צדקה עשה הקב"ה עם ישראל שפיזרן בין האומות,** הם מתנפלים עליו כחיתו יער בכל מיני חירופין וגידופין שהוא שונא ישראל ושונא הארץ. והמה בעוה"ר קצינים ושרים בכל המדינות, והולכין שלובי יד עם שרי עם ועם, ואוכלין ושותין עמהם, ופועלים אצלם שלא ליתן מקום פליטה לישראל בשום מדינה, אלא יוכרחו לעלות בחומה לארץ ישראל, כנגד השבועה שדרשו חכז"ל.

ורוב **העולים שמה מביאים ביד חזקה לידי מינות וכפירה, ומטמאין את ילדיהם באופן נורא,** גם המה שמה בעינוי ועוני ודחקות גדול.

(**הערת המעתיק**: ואין כאן המקום לתאר את הידוע לנו באיזו דחקות וענויות שכנו העולים, שהביאו הציונים ברשעותם, במחנות ובאהלים וכו', במשך שנים רבות, ובעיקר אחינו הספרדים שבאו מעיראק וממרוקו ותימן שרובם היו שם בעלי פרנסה ומקצתם עשירים והיו שם בעלי מסחר וכו' ואנשים נכבדים בעיני הגוים ועאכ"ו נכבדים בקהילתם ובמשפחתם. והציונים שיעבדו בהם והפכום לחוטבי עציהם ושואבי מימיהם והשפילום עד עפר והרעיבום ממש ללחם, בעוד שראשי הציונים חיו תמיד כנסיכים (עד היום הזה)

וגם כיום מצב הפרנסה של רוב אחב"י באה"ק גרוע מאוד. ובעיקר בעיירות הרחוקות וכו'. ולדוגמא נזכיר שאלו שנשארו לדור במרוקו ולא עלו עם הציונים רובם כיום עשירים גדולים ממש. ובכלליות, מצב הפרנסה אצל אחב"י ברוב העולם טוב בהרבה מאשר במדינה הציונית, ואין להאריך בכל הנ"ל כי אין כאן מקומו וד"ל).

ואינם מתחשבים בשום דבר, ובלבד שיהיה להם מדינה חזקה בהרבות גיוס הצבא וכדומה שאר ענינים שרוצים לעשות בזרוע בשר.

ומבואר ברמב"ן הק' פר' וישלח על הכתוב (בראשית ל"ב ט') והיה המחנה הנשאר לפליטה, **וכתב לבסוף: גם זה ירמוז שלא יגזרו עלינו בני עשיו למחות את שמנו, אבל יעשו רעות עם קצתנו בקצת הארצות שלהם, מלך א' מהם גוזר בארצו על ממונינו או על גופינו, ומלך אחר מרחם במקומו ומציל הפליטים.** ואמרו בב"ר (פרשה ע"ו ג') אם יבוא עשו אל המחנה האחת והכהו אלו אחינו שבדרום, והיה המחנה הנשאר לפליטה אלו אחינו שבגולה, ראו כי גם לדורות תרמוז זאת הפרשה, עכ"ל (הרמב"ן וממשיך בויואל משה). ומבואר בזה שהיה הבטחתו של יעקב אבינו ע"ה בקרא דוהיה המחנה הנשאר לפליטה, שבכל זמן שיהיה עת צרה ליעקב באיזה מדינות, יהיו מדינות אחרות להציל הפליטים. וכל הרואה בספרי כותבי הדורות רואה שכן היה מעולם **וברור שגם אלינו היתה מגיע הברכה הזאת, אלא שהרשעים הללו עמדו לקלקלה בכל העולם, ולא רצו רק מדינה ולא הצלה, וקשה להנצל מבעל בחירה**, כמו שכתוב בזוה"ק (פ"ו דף קפ"ה ע"ב-ב') שאמר ראובן להשליך את יוסף לבור שיש בו נחשים ועקרבים, כי מנחשים ועקרבים אפשר להנצל, אבל לא מבעל בחירה.

(**הערת המעתיק**: ומיסוד זה ניתן להתבונן בעוד ענין של כפירה גמורה בתוה"ק שיש בכלל ברעיון לקבץ אוכלוסין של אחב"י מכל העולם למדינת הציונים דוקא, כי מלבד כל מה שכבר ביארנו, יש בזה גם כן כפירה גמורה בדברי הפסוקים ודרשות חכז"ל שהפיזור לישראל בזמן הגלות הוא דרך ההצלה הכמעט יחידה שיש לנו. וכל הרעיון לקבץ בדוקא את כולם למקום אחד הוא גם סכנה שאין כדוגמתה, על פי דרך הטבע, יכול להביא להשמדות עצומות, בלי האפשרות של והיה המחנה הנשאר לפליטה).

ולכן אלה הרשעים בבחירתם הרעה של גיאות וכפירה רח"ל גרמו לכלל ישראל כל הצרות והתלאות שלא יהיה להם מנוחה בשום מדינה, וגם גרמו לסגור כל דלתות המדינות, וגם יש להאומות טענה שאין הכרח ליתן מקום פליטה לישראל כי כבר נתנו

להם מדינה שיכולים לילך לשם, והציונים שהם בעיני העמים כראשי ישראל, עוד מקפידים שלא לילך למדינה אחרת אלא לא"י. **וזה ברור בלי ספק שלולא אותה המדינה היה מתקיים גם אצלינו הבטחתו של יעקב אבינו ע"ה שיהיה לישראל מקום פליטה במנוחה, ואך הן המה היו בעוכרינו, ושוב מתפארים שאך המה המצילים**, והלא גם על הפליטים מארץ מצרים לפני כשנתיים התפארו לאמור שהם מצילים אותם, אף שהכל ידעו בגלוי שהמה גרמו להם כל הצרות והגירושים, וכן הם כל פרטי מעשיהם. **ובזמן האחרון נודע בגלוי מה שהפצירו אצל כמה ממשלות שלא יתנו מקום לפליטי ישראל**.

וגם **בארץ ישראל** בעת שהיה שם עוד ממשלת האנגלענדער (האנגלים), הסיבה מה שסגרו האנגלים שערי הארץ שלא יבואו שמה הרבה מישראל היה בסיבת הציונים, לפי שראו שהמה רוצים ליקח הממשלה לעצמם. וכל מי שזוכר השתלשלות הענינים יודע ברור **שלולא הציונים ברעיונם הטמא ליקח ממשלה היו שערי הארץ פתוחים, והיו ניצולים לשמה מספר גדול מישראל עד אין שיעור וערך,** ואך הן המה היו בעכרינו. גם כשהיתה עוד בא"י מלכות ישמעאל (כוונתו על ממשלת הטורקים - המעתיק) היתה הסיבה שסגרו שערי הארץ שלא לבוא שמה אנשים מישראל מחמת יראת הציונים.

ו**לא עוד** אלא שהציונים בעצמם, אשר שלטו על סכום הרשיונות שנתנה ממשלת אנגליה מידי שנה בשנה לעלות לא"י, **הם עצמם לא רצו ליתן רשיון אלא למי שהולך בדרכיהם ומחזיק בשיטתם שיטת הציונות המינות והכפירה** רח"ל, וכל מי שרצה ליסע לא"י היה צריך להחניף להם ולדרכיהם, ואמר הכתוב במינות (משלי ה' ח') הרחק מעליה דרכך ואל תקרב אל פתח ביתה. ומכל שכן שהיא סכנה עצומה למי שצריך להשכים לפתחם ולעשות כמעשיהם, כאשר כן היה בעוה"ר שנתפסו למינות על ידי זה רובי רבבות נפשות טהורות מישראל, רבים חללים הפילה ועצומים כל הרוגיה שתפסו למינות רח"ל על ידי לבוש שוא של חיבוב א"י. ולזה היו נמנעים הרבה יראים לבוא לא"י, והירא את דבר ה' מפחד מדרך שיש בו סכנת המינות יותר מכל סכנה שבעולם, **וקצרה היריעה מהכיל לפרט אף אפס קצהו מהצרות והתלאות שבאו לישראל בסיבתם רח"ל**. עד כאן לשונו של רבינו בויואל משה.

קמו

וממשיך שם רבינו הק' וכותב וז"ל: והנה מבואר במדרש רבה (עם פ' נ"ח סי' י') א"ר לוי אין לך צרה באה על האדם שאין לאחרים בה ריוח, ואמרו זאת על דור הפלגה. וכן ראינו במדינת רוסיא שבעת המלחמה ניצלו הרבה מישראל ממדינת אשכנז על ידי שהובאו למדינת רוסיא, ואף שבאה משם צרה כוללת ונוראה. **והמתבונן ברעיון הציוני בפרטי מעשיהם ותחבולותיהם מתחילה ועד סוף, לא יסתפק שכל הצרות והתלאות שהגיעו לישראל היה אך בסיבתם,** וכבר כתבתי שלא אוכל להאריך בזה כל כך, אבל כל אשר לבו לשמים יודע ומבין כי מה שאומרים המסיתים והמדיחים שהמה מצילים אינו אלא סמיות

עינים נוראה שניתן להסט"א כח להסית ולהדיח כל כך בעוורון ובתמהון לבב כמו שהיה בעבודה זרה בימי בית ראשון, ועוד הרבה גרוע מזה עכשיו בעוה"ר.

ונהירנא עוד בימי חורפי שמעתי מגדול אחד משל נאה על הציונים. איש אחד היה רשע ואכזר נוקם ונוטר, ורצה לקחת נקם מחבירו לשרוף כל הונו ורכושו, ושכר איש אחד בליעל שהיה בקי ורגיל לפעולות כאלה, ושלחו לעשות שליחותו באופן שלא ירגיש מי הוא זה ואיזה הוא שעשה לו כזאת. ויען שהיה יודע שהוא מכניס אורחים, הלך אליו בערב בדמות אורח וביקש מקום ללון. ובעל הבית נתן לו תיכף מקום לשכב שמה.

באמצע הלילה התבונן איש הבליעל כי עכשיו הבעל הבית ובני ביתו ישינים כולם, ולא ירגישו מאומה, והלך בשתיקה [וירה בקנה השריפה ועל ידי זה נדלק הבית באש] ושם את קנה השריפה במחבוא, והלך תיכף למקומו בחזרה, ועשה עצמו כישן. ואח"כ כשהבערה ללהב יצאה ננערו כל הבני בית בבהלה עצומה, וראו כולם כי כלתה אליהם הרעה, שנשרף הכל, ונתנו לב להציל מה דאפשר, אבל מחמת רוב צער ויגון ופחד ובהלה לא היתה דעתם מיושבת עליהם באיזה אופן להציל.

והאורח האכזר הזה שעשה כל השריפה, למען לא ירגישו בו, עשה את עצמו כאילו קם בבהלה ממטתו והלך בזריזות לסייע להבעל הבית בהצלה, ויען שהיה דעתו מיושבת עליו, שראה כי פעולתו (בשריפת הבית) עשתה פירות, היה ביכלתו לסדר יותר אופני ההצלה, ולהציל איזה כלי הבית יותר ממה שהציל בעל הבית.

ושוב אח"כ בבוקר כשהלך (בעל הבית) לבית המדרש סר וזעף ובמר נפש, סיפר לידידיו ומכיריו את האסון הנורא אשר קרה לו בלילה שנשאר בעירום ובחוסר כל, ושאינו יודע לשית עצה בנפשו לבקש לו איזה מקום דירה ופרנסה, ובתוך הדברים סיפר להם כי גדול כח מצות הכנסת אורחים, שעל ידי שהכניס בלילה זו אורח לתוך ביתו היה לו על כל פנים הצלה פורתא שהציל לו האורח איזה כלי הבית. ושאלו אותו מי הוא אותו האורח ואיזה הוא, ואמר להם תוארו, והם הכירו אותו לאכזר ורשע ורגיל בפעולות כאלה, ושחקו עליו, ואמרו לו הזהר והשמר, **ותדע כי לולא אותו האורח לא היה לך שום שריפה כלל, והוא השורף והמשחית לא המציל, אל תניחהו עוד על מפתן ביתך כי אם יהיה לך עוד שייכות עמו, עוד ירבו תחבולותיו שח"ו עוד לא יניח אותך לישאר בחיים.**

והנמשל מובן, שהציונים גורמים בעוונותיהם ובמעשיהם את כל הצרות והתלאות, ושוב נעשו אח"כ למצילים, ואותן שאינם נותנים לב לידע האמת, חושבים אותם למצילים, והעיקר שהס"מ מסמא עיני העולם בזה, כי על ידי זה נתפסו למינות וכפירה רח"ל. **ואפשר לברר בכל פרטי מעשיהם שאינם אלא חורבנות, אבל צריך לזה קונטרס מיוחד**, וכבר כתבתי שאין רצוני להאריך בקונטרס הזה בבירור דברים כאלה, אלא להעיר בעלמא, והרוצה לדעת האמת יורהו ה' דרך האמת. אבל זהו הנסיון האחרון שקשה יותר מכל הנסיונות שעברו עלינו.

ועל חבלי משיח האלה בגודל הסתרת פנים כל כך אמר רבי יוחנן (סנהדרין ל"ח ב') **ייתי ולא** אחמיניה (שר' יוחנן ביקש יבוא משיח, אבל הוא אינו רוצה להיות בדור ההוא, מפחד הצרות שיהיו לפני כן) כשל כח הסבל וצריכין לרחמי שמים להתחזק באמונה אמיתית בהשי"ת ובתורתו הקדושה ובעבדיו שעבדו אותו בכל לב ונפש, בדורות שלפנינו. ע"כ לשון קדשו של רבינו בויואל משה.

קמז

והמתבונן יראה אשר המעשה דאבימלך ומשל יותם הנ"ל, יצדק מאד כיסוד מוסד על הנהגת ומרות הציונים הארורים, אשר מקבלים על עצמם בני עמנו, אחרי אשר היו לנו בני אל חי, צדיקים נשגבים ונוראים שעמדו בראש העם מיום שגלינו מארצינו ונתרחקנו מעל אדמתנו עד היום הזה. החל מרבן יוחנן בן זכאי ושושילתא דרבן גמליאל ועד רבינו הק' מסאטמאר ע"ה וצדיקי דורינו האמיתיים, ולבסוף נקבל על עצמינו למושלים שרים סגנים ופחות (שליטים) שרי צבאות ונשיאים את האטדים שבאטדים קוצים מכאיבים וסילונים ממאירים כאלו כמו הציונים הארורים. לאחר שנטלו חלק בחלק וסייעו בהשמדת בני עמנו בשואת אירופא.

חוץ **משואת השמד אשר עשו בעצמם במו ידיהם בארץ הקודש, שהעבירו את רוב בני עמנו על דתם רח"ל. והשואה הזאת כשלעצמה כבר גרועה אלף פעמים משואת אירופא** כי המחטיא לאדם קשה לו מן ההורגו, שההורגו הורגו בעולם הזה **והמחטיאו מוציאו מן העולם הזה ומן העולם הבא** (במדבר רבה כ"ו ד', תנחומא פנחס ג, רש"י דניאל י"ב ג') ועל אחת כמה וכמה המעבירו לגמרי על דתו ועוקרו מאמונתו רח"ל.

ועוד מפליא הוא הדמיון הגדול שבמשל יותם אל בעלי שכם ואבימלך, לענין השתלטות הציונים על עמנו. כי יותם טען במשלו, שלעם ישראל היו עד אז מנהיגים ושופטים קדושים ונוראים, עתניאל בן קנז, דבורה הנביאה, וגדעון, ומעולם לא קיבלו על עצמם להמשח למלכות, ולבסוף לא די שלוקחים מנהיג בליעל ורוצח, אלא שדייקא אותו מושחים בשמן המשחה למלכות כמבואר שם.

וכן הוא לענינינו שלא די שרודפים גמורים לעם ישראל הופכים למנהיגים במקום הגדולים והקדושים, מנהיגנו מעולם, אלא שמהחורבן ועד עתה מעולם לא נתעטרו מנהיגנו גדולינו וקדושינו בממשלה של מדינה ומלכות, ולבסוף לא די שמקבלים את האפיקורסים הגמורים למנהיגים, אלא שנכנעים גם למלכותם הזלה, עם מדינה וצבא ה"י.

וכי יתכן ח"ו סוף אחר לכל הנגרר אחר שלטונם, מלבד הסוף המפורש לדורות במשל יותם.

והלא כל בר דעת מבין שלנסוע ברכב עם מנהיג שאינו יודע להנהיגו, או עם מנהיג שיכור היא סכנה נוראה, ואסור בשום פנים מדין תורתנו הק' לעשות זאת. וכן יבין

כל אחד שכן ויותר מכן הוא לנסוע דרך אניה בלב ים שמנהיגה אינו יודע את אומנות הנסיעה בה, או לטוס באוויר במרכבת האוויר (עראפלאן) שהמנהיג אינו יודע את אומנות הטיסה. **ועל אחת כמה וכמה כאשר מתברר שהמנהיג כלים אלו הינו רוצח מועד שעל דבר פעוט מסוגל הוא להפקיר חיי הנוסעים או לרוצחם בשאט נפש במו ידיו.**

ומדוע ואיך לא נבין כי האפיקורסים והמינים הכופרים בכל, אינם מסוגלים להיות אפילו מנהיגים של אומה מאומות העולם, ובודאי ועאכ"ו שאינם יכולים להנהיג את עם ה' בשום אופן וצורה שהיא. והמדינה שמונהגת על פי דעתם והחלטתם תגיע בסוף בודאי גם על פי דרך הטבע הפשוטה לגרוע מכל רח"ל. ובודאי שהוא חיוב גמור להשתדל ולצאת משם בעוד מועד.

קמח

ועוד אומר בקצרה ענין שבאמת ראוי היה להאריך בו, אשר בכל זמן גלותינו, עת שלטון התורה בישראל, כאשר היו צריכים לשתדלנות אצל אומות העולם, ולטכס עצה בינה לעיתים לדעת מה יעשה ישראל. היו מתכנסים לאסיפות גדולי ישראל, ובהם גאוני ארץ וצדיקי עולם, עם פרנסים ושתדלנים שכספו כאגמון קומתם לפני בעלי תריסין גדולי ישראל. ובדרך כלל צמו והתענו לפני זה, ושפכו שיחם לפני צור ישראל למען יקום בעזרת ישראל. וישבו ודנו על פי תוה"ק ודרכיה וההקדמות שהיו להם מצדיקי וגאוני קדמאי שקבלו איש מפי איש עד פי הגבורה בהר סיני, איך ומה להתנהג בדרך העסקנות והשתדלנות עם אומות העולם. וע"כ היתה אפשרות שתשרה שכינה בבחינה מסוימת בוויעודם ותצמח על ידם תשועה או הצלה רבה או לכל הפחות פורתא, לתולעת יעקב, שה פזורה ישראל.

ובדאיתא בתנא דבי אליהו רבא (פרק ט') הראוה לדבורה (ברוח הקודש - מפרשים), במה הקב"ה מושיע את ישראל מבין הגויים, בבנים שהם משכימין ומעריבין לבית הכנסת ולבית המדרש ועוסקין בדברי תורה בכל יום תמיד וכו'. ומה נשתנית יעל אשת חבר הקיני מכל הנשים שבאה תשועה לישראל על ידה וכו', כך אמרו חכמים יעל אשה כשירה היתה ועושה רצון בעלה. ויעויין שם שהאריכו שאי אפשר לבוא תשועה לישראל אלא על ידי זכאין שיש להם זכות התורה ומצוות, וכן הוא בכמה מדרשים. (ועיין בויוא"מ מאמר שלש שבועות סי' קל"ח מה שהאריך בזה, ועיי"ש עוד על ירבעם בן יואש הטעם שבא ישועה לישראל על ידו אף על פי שהיה עובד עבודה זרה).

ותחילת מעשיהם של הפרנסים הכשרים הנ"ל היתה תמיד, לבדוק את בדק חומת הדת, לבדוק ולחפש אחרי עוונות ופשעים פרצות והתרשלות בשמירת התורה והמצוות, כמו שכתוב (ישעיהו נ"ז י"ד) הרימו מכשול מדרך עמי, אשר זהו מיסודי אמונת

דרך הצלה

תוה"ק אשר (שמות י"ח ע"ב) **אין יסורים בלא עוון.** (והמעיין בפנקס ארבע ארצות יראה, איך שעיקר עסקם של הפרנסים הכשרים של ועד זה, לא היה אלא לחפש אחרי פרצות חומות הדת שצריכין לגדור).

ועם כל זה עת רבו עוונות ופשעים, ועל ידי כך נתגברה מידת הדין, לא הועיל כל הנ"ל להציל לגמרי מן הפורענות והיה פעמים רבות מה שהיה. אמנם תמיד נתקיים בהם מקרא זה (ויקרא כ"ו מ"ד) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים לכלותם להפר בריתי אתם כי אני ה' אלקיהם.

וכתב רביה"ק בויוא"מ (מעמר ג' שבועות סימן קל"ח) וזה לשונו: ואם כן אלה הרשעים שהמה כופרים גמורים רח"ל בהשי"ת ובתורתו הקדושה ובדברי הנביאים ועוד יותר מזה שהמה מסיתים ומדיחים ומעבירים על הדת באופן נורא אשר כמוהו לא נהייתה, ועל ידי הצלחתם עושים שמדיות מרובות בישראל, **האיך אפשר שתבא ישועה לישראל על ידם נגד הנבואה שהראה הקב"ה לדבורה הנביאה שהישועה לישראל מבין הגויים הוא רק על ידי העוסקין בתורה ומצוות בכל יום תמיד.**

והמאמין בהשי"ת ובתורתו הקדושה בשום אופן לא יוכל להאמין כי בא ישועה לישראל על ידם, כי זה הוי כפירה בתוה"ק ובנביאים ובדברי חכמים. ובפרט עניני גאולה בודאי שאי אפשר לחשוב בשום אופן שיבוא על ידיהם, ואין זה אלא אסון נורא רחמנא לצלן וכו'. וכל קיומם הוא רק בשביל שנתן הקב"ה כח להסט"א המחטיאה את הרבים אפילו להעמיד חמה באמצע הרקיע לנסות בזה את העולם. **אבל במה שיוכל לצמוח מזה בודאי צריכין לרחמי שמים מרובים,** עכ"ל.

קמט

והנה אף כאשר חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, יושבים בגלות תחת מלכי ושרי וממשלת אוה"ע, שנאמר על זה (ירמיהו כ"ה ל') ה' ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו שאוג ישאג על נוהו, שזהו צער נורא ואיום כביכול כלפי מעלה (ברכות ג' ע"ב). אמנם עם כל זה כתיב (משלי כ"ו ב') פלגי מים לב מלך ביד ה' אל כל אשר יחפוץ יטנו, שמלכי אומות העולם ומושליהם מונהגים דרך שבעים שרי מעלה בגילוי השגחה פרטי פרטית כרצון ה' בכל הנוגע ביחסם לישראל ולמעמד ומצב בני ישראל היושבים בתוכם.

אמנם המינים והאפיקורסין לא יתכן שישרה עליהם גילוי השגחה פרטית כי אם לרע, ומרשעים יצא רשע (ש"ב כ"ד י"ג) ואינם יכולים להיות מכשיר בידי ההשגחה פרטית אלא לגרום חורבנות קשים ומרים עד אין לתאר רח"ל ולשיזבן.

ועליהם אמר השי"ת (דברים ל"ב כ"ו) הם קנאוני בלא אל כעסוני בהבליהם אף אני אקניאם בלא עם **בגוי נבל אכעיסם.** ופי' רש"י וז"ל: **בגוי נבל אכעיסם, אלו המינים** וכן הוא אומר (תהלים י"ד ו', נ"ג ב') אמר נבל בלבו אין אלקים עכ"ל. והוא מהספרי (דברים פתיחתא ס"ב).

ופירושן של דברים הוא שהמינים הם גוי נבל, כלומר גוי ועם שאפילו לפי ערך המדרגה הרוחנית של אומות העולם וגויי ארץ, הוא גוי מנוול משוקץ ובזוי. ואין לו את הכח הרוחני שיש אפילו בכל גוי מגויי הארצות של פלגי מים לב מלך ביד ה' על כל אשר יחפוץ יטנו, שרואים במעשיהם שה' מנהיג אותם בהשגחה פרטית ולטובת ישראל כנ"ל. אלא יש למינים ואפיקורסים רק את הכח של גוי נבל שמסוגל אך ורק להקניא ולהכעיס. ולכן נקראו בתורה בשם גוי נבל, כי גדר המינים הוא גוי נבל שמנוולים ומשוקצים אפילו לפי ערך הנהגת אומות העולם, והיה ראוי להאריך בזה אלא שאין הזמן לכך כעת.

וזהו שאמר הש"י בתורתו הק' אף אני אקניאם בלא עם בגוי נבל אכעיסם. שהעונש הקשה ביותר שיתכן לכלל ישראל, הוא שיהיו רח"ל תחת שליטת ואחריות הכופרים מינים ואפיקורסים. **אשר אין עונש וגלות יותר קשה לקיבוץ מכלל ישראל, יותר מאשר לדור תחת המינים רח"ל. ואין שום ערך לגלות תחת ממשלת אומות העולם לבין הגלות תחת ממשלת מינים ואפיקורסים הגרועה לאין שיעור מגלות תחת אוה"ע.**

והנה הגרועים שבאומות המכונים בפסוק בשם לא עם: כמו שפירש רש"י (דברים ג״ב כ״ח) וז"ל: בלא עם, באומה שאין לה שם, שנאמר (ישעיה כ״ג י״ג) הן ארץ כשדים זה העם לא היה, ובעשו הוא אומר (עובדיה ו׳ ג׳) בזוי אתה מאד, עכ"ל. שאינם מסוגלים לקלוט ההשפעה האלהית שבאה דרך השבעים שרים לטובה, אלא מסוגלים להביא רק רע וחורבן ליושבים תחתם.

ולכן כאשר אפילו אלו הנקראים בפסוק **לא עם** דהיינו כופרים מאוה"ע מנהלים את עניני עם ישראל, אזי הוא עונש גדול לישראל ואזי אוי ואבוי לשונאיהם של ישראל.

כי שורשם הרוחני של המינים והאפיקורסים אפילו מאומות העולם, הוא מציאות **לא עם** וכנ"ל ומשם באים כל שפעם וחיותם. **ולכן כאשר הם משתלטים על עם, יהיה איזה עם שלא יהיה, אינם מסוגלים באמת אלא להחריב את מציאותו ולהפכו ממציאות של עם למציאות של לא עם.** כי השפע המושפע דרכם, הוא שפע של לא עם כנ"ל, דהיינו שהוא סתירה להשפעה האלקית המושפעת למציאות עם, על כל צרכיו ובחינותיו. להיפך, הוא השפעה של הרס למציאות כל עם. **ועאכ"ו כאשר משתלטים הם על העם,** בה"א הידיעה, **העם אשר בחר ה', רח"ל ממה שהם מסוגלים להביא.**

וכמו שבעינינו ראינו בממשלות הקאמאניסטען (הקומוניסטים) אשר בחסדי ה' בטלו ברובן ועברו כמעט מן העולם. שלא עלה בידם אף פעם להנהיג את האומות שהיו תחתיהן בגדר של עם. להיפך, תמיד ראו שהצרכים הפשוטים ביותר של חיי בשר לא היו אצלם, עם כל כוחם וגבורתם וחילם העצום שהטיל אימה על העולם כולו.

ואף על פי שכבשו בזמנם מדינות עשירות עם אוצרות תבל, עם כל זה היושבים תחת ממשלתם מעולם לא שבעו לחם. מטעם שהיו אפיקורסים וכופרים בעיקר, ולכן לא יכלו לגרום כי אם קנאה וכעס על ידי עומק הרע שבקרבם. וכידוע שלעולם לא

הביאו למדינות שכבשו תחתם כי אם עניות הריגות ומאסרים, וכל כוחם היה לצער ולהרע עד אין תכלית. **ובודאי שעונש גדול היה לישראל לשבת תחת "לא עם" כזה.**

אמנם המינים והאפיקורסים מישראל גרועים מהם ומכונים **גוי נבל**, שגרוע בהרבה מערך לא עם. שיש להם כח מיוחד מלמעלה להזיק ולעשות רע. (וכמו שנבאר בעזה"י להלן (בפרק קעה עמוד 282) באריכות מדברי חכז"ל והפוסקים את היסוד של: (חולין י"ג ע"ב) אין מינין באומות עובדי כוכבים, ופי' רש"י כלומר אין תורת מין על מין עובד כוכבים. דהיינו שגוי שהוא מין בדעותיו אין עדיין עליו תורת מינים ודיניהם. וכמו שמצינו לענין ספר תורה שנפסק להלכה ברמב"ם (יסוה"ת פ"ו ה"ח) שספר תורה שכתבו אפיקורוס מישראל דוקא מצוה לשרפו כדי שלא להניח שם לאפיקורסים ולמעשיהם. מה שאין כן אם מאוה"ע הוא המין, יגנז הספר תורה ולא ישרף שאין לו דין מין מישראל. ולכן רק מינים הבאים מישראל יכולים להכנס תחת הגדר הנורא של **גוי נבל**. ויעו"ש בפרקים הנ"ל).

ובפרט כפי שכבר הבאנו למעלה (פרק קלו עמוד 225) שאפילו בדרך הטבע סכנה נוראה היא להיות תחת מינים ואפיקורסים שאפילו חייהם גופא אין חשובים להם כלום ועאכ"ו לא חיי אחרים. ומסוגלים להפקיר חיי אלפים ורבבות אם יעמדו בלחץ קטן על כך או תהיה להם סיבה על זה.

ולכן **כשהנקראים בתוה"ק גוי נבל, שהם המינים והאפיקורסים מישראל כנ"ל, שגרוע אף ממציאות לא עם, הם אלו המנהיגים העם אשר בחר ה', אין לתאר את גריעות המצב, שבודאי יביאו אותו אליו רח"ל. וזוהי גופא הנהגת האפיקורסים והמינים הבאים מישראל, דהיינו הציונים את כל הנמצאים תחת ממשלתם כעת.**

קנ

ובאמת, פסוק זה: הם קנאוני בלא אל כעסוני בהבליהם אף אני אקניאם בלא עם בגוי נבל אכעיסם, כבר נתקיים בנו, **מדה כנגד מדה,** באופן נורא ואיום בשואה הנוראה שהיתה בזמן מלחמת העולם השניה.

דהיינו שנמסרנו בידי הנאצים הארורים שהיו בודאי בגדר של **לא עם**, שלא היו בגדר ומין האנושי כלל. והעונש הנורא שהיה להיות תחתם מובן מאליו. וזאת היתה מדה כנגד מדה של **הם קנאוני בלא אל**, שהיא הכפירה ואפיקורסות שהתחילו להתפשט רח"ל.

אמנם המכה הזאת היתה ניתנת לרפואה והצלה בחלקה הגדול, אם לא שנתקיים בנו המשך הפסוק **בגוי נבל אכעיסם אלו המינים. שהמינים והאפיקורסים מזרע ישראל קלקלו כל דרך הצלה אפשרית ועשו כל המאמצים שיהיה האסון כמה שיותר נורא רח"ל.** וזה עונש מדה כנגד מדה על **כעסוני בהבליהם** שהוא כנראה הרעיון של מדינה וצבא לעם ישראל טרם ביאת המשיח וגאולה לעם ישראל.

וגם זה היה מדה כנגד מדה, שחשבו ישראל שהמינים והאפיקורסים הם יושיעו את ישראל מגלותם, מה שלא יכלו לעשות גדולי ישראל ופרנסי ישראל הכשרים מאז

ומעולם. **ולמעשה הם המה שהמיטו עליהם את האסון הכבד שלא היה כדוגמתו לישראל מעולם רח"ל.**

ואלמלא המינים והאפיקורסים מזרע ישראל ובעיקר הציונים הארורים, שעליהם אמרה תורה: בגוי נבל אכעיסם, לא היתה צרת "אף אני אקניאם בלא עם" נוראה כל כך בלי מזור ותרופה ודרך הצלה, לא מניה ולא מקצתיה, ממה שהיה רח"ל על ידי ובגוי נבל אכעיסם הם המינים והאפיקורסים הציונים הארורים.

וכמו **שהעיד בעצמו הגאון הצדיק אשר השליך נפשו מנגד להצלת כלל ישראל מוה"ר מיכאל דוב ווייסמאנדל זלה"ה** בקול קורא שהפיץ אחר המלחמה העולמית השניה הנקרא **מי נתן ישראל לבוזזים.**

ואחר שכותב שכל העונש הנורא שקם השונא ישראל הארור [היטלער ימ"ש] היה מדה כנגד מדה על התפשטות האפיקורסות ורעיון הציונות והעברה על השבועות. **כותב שם וז"ל: ובכל זאת כשקם הרשע הארור הזה בגרמניא הארורה, בראשונה לא היו גזירותיו הראשונות על יהודי גרמניא חמורות מרוב הגזירות שקבלו אבותינו, מכל הרשעים בכל הדורות, בהכנעה, לפי שהאמינו בשבועת הקב"ה שלא למרוד באומות בכלל, וידעו לא להתגרות עם רשע בשעה שהשעה משחקת לו בפרט.**

וכמו **כן ציוו כל צדיקי דורינו לקבל גזירותיו הראשונות של זה הרשע הארור, בהכנעה, ליתן למכותיו לחי, אולי ישבע בחרפה אם נסבול גזירותיו הראשונות קצת באהבה.**

ועמדה **כנגדם אותה דעה הכוזבת, שעשתה שחוק מן ההכנעה של דורות הקודמים** וכו'. **ובשעה שרוב בניינו ומניינו של ישראל היו נתונים הפקר, למרמס רגלו של זה הרשע, וחבריו מושלי הארצות אשר סביב גרמניא,** עמדו טפשי ישראל ממקומות הבטוחים שלהם, בארצות החרות, בארצות הברית, ושחקו ממנו והתגרו בו, במעשה צחוק וטפשות אין סוף, במכתבי עת ובאסיפות, בדרשות של דופי ובתקיעת שופר לפני הקאנסולאט (קונסוליה) של גרמניא המרשעת. **ולא די בזה אלא שהעלו אף והרבו חמה** וכו'.

עשו אלו הראשים ששמו את עצמם לראש, **ההיפוך מדרך החכמה ההיפוך משבועתו של הקב"ה. וגרמו בעצמם, בחלק גדול, להעלות שגעונו של כלב שוטה למדרגה העליונה** וכו'.

ובכל זאת עדיין לא היתה מדת הדין מתוחה לגמרי. באמצע המלחמה בשנת תש"א צוה הרשע לשלח כל יהודי אירופא דרך אשכנז ודרך צרפת שכבש לגבול הספרדי, על מנת שיסייעו היהודים בארצות החרות ויביאו אותם משם לארצות עבר הים וכו'. ובקשה ממשלת אשכנז המרשעת, סכום לא גדול עבור כל משפחה ומשפחה, לשלם אחרי שיגיעו אלף יהודים דבר יום ביומו לגבול הספרדי, מלבד כל הרכוש שצריכים היהודים לעזוב בארצותיהם **והיתה הבחירה בין גלות אושוויטץ ובין גלות זה** וכו'. **וביה בשעתא מיאנו**

האנשים, אשר להם לבדם היתה השליטה על כל כסף הצדקה אשר נתנו אחינו בני ישראל באהבה, בארצות הברית.

וכך אמרו בפירוש להגיד לשלוחי הרשע **"רק לארץ ישראל ולא לשאר ארצות!** ואם לא ירצו הגרמנים ישארו ישראל באירופא עד אחר המלחמה ואח"כ יעלו לארץ ישראל ברשות כל האומות שינצחו במלחמה. **ואם יעלה בדם, מה בכך, רק בדם ננחל את מלכות ישראל".**

וכשנכנסו ארצות הברית במלחמה, ולא היה עוד מקום לשלח את ישראל לארצות עבר הים, עלתה אפו של אותו הרשע כידוע, עד קצה האחרון, ונהרגו אלפי רבבות ישראל משנת תש"ב עד שנת תש"ד בעו"ה. ולא נשארו מבנין ישראל ומבנין התורה רק שברי שברים איזה מאות אלפים אומללים ואומללות עגונים ועגונות יתומים ויתומות שנשארו חיים בחסדי ה' וכו'. עכ"ל.

והוא הגבר ראה בעני עמו, איך שכל הצרות האיומות והנוראות שהיו לישראל על ידי "לא עם" הנאצים הארורים שאינם בגדר עם ואנוש כלל, שגרועים אף מחיתו יער. נסתבבו מתחילתם ועד סופם על כל צעד ושעל, על ידי "גוי נבל" המינים והאפיקורסים הציונים הארורים.

והוא הגבר הבין וראה להיכן עוד יכולים להביא "גוי נבל" את שארית שה פזורה ישראל. הן בחלק הגשמיות על ידי מלחמותיהם שמעוררים תמיד ומתגרים באומות העולם כדרכם שכבר הביאה את האסון. והן על ידי העברה על השבועות שרוצים להמשיך בה ביתר שאת ויתר עז אחרי שכבר נענשו ישראל בעונש מר ואיום על זה.

ועיין שם כל הקול קורא הנ"ל. שמראה באצבע איך שכל שיטת הפאליטיקא של הציונים היא בהיפוך מכל שכל ישר ואנושי. ועאכ"ו שהוא בהיפוך מדרך תורתנו ואבותינו מאז ומעולם. וכותב שם שאין ספק בתוצאות המרות, אם אותם שהביאו עלינו את האסון הנורא [ואלו ההולכים בדרכם] ימשיכו להיות ראשי ופרנסי ישראל.

והוא הגבר אשר רצה להציל את שארית עמו מרדת שחת, ופרסם אז במסירות נפש את הקול קורא הנ"ל. וכותב שם בסוף וז"ל: **ואם תשאלו היש כאן עצה אחרי כל הבא? יש כאן ויש כאן! א) לוותר על מלכות ישראל לגמרי** וכו'. ויש כאן תנאי קודם, לגרש כלה את כל הראשים שגרמו לידי כך מכל דבר שבצבור. **וידעו כל הגוים כי עם נבל ולא חכם ישראל בשעה ששומעים לעצת פושעי ישראל. ורק עם חכם ונבון אנחנו בשעה שתלמידי חכמים וצדיקים בראשנו.** עכ"ל.

קנא

והנה אם כשלא היה עדיין **לגוי נבל, הציונים הארורים,** מדינה וממשלה כל שהיא. אלא רק דברו בשם עם ישראל, ועם ישראל נגררו אחריהם, כבר גרמו מה שגרמו רח"ל.

הנה עכשיו שיש לגוי נבל הזה, המסוגל רק להרע, מדינה וצבא על כל פרטיהם ודקדוקיהם, שמסוגלים לא רק להתגרות בדיבור באומות, שזה בלבד כבר הביא עלינו מה שהביא, אלא שיכולים להלחם ולהרוג ולכבוש, ויש להם שליחים וממונים בכל העולם המדברים בכל העולם בשמם ומתקבלים דבריהם בעולם בשם עם ישראל. מי יכול לתאר מה יכול לצמוח ל[שונאי] ישראל מזה, אם לא נעשה מה שצריך לעשות לכך.

וכתב רבינו מסאטמאר זיע"א (בהקדמת ספרו על הגאולה ועל הממורה) וזה לשונו: אבל הכתות הרשעים האלה שמחמת עזותם וחוצפתם מתגרים באומות הרשעים, **הן המה הגרועים שבגרועים הגורמים צרות מבהילות על ישראל.** ונהירנא עוד בתחלת הזמן כאשר נהיתה אותה אבי אבות הטומאה של הציונות, **אמרו אז כל גדולי הדור שאם ח"ו יעלה בידם איזה מלוכה, אין לשער גודל הצרות הנוראות שיצמח בזה.** ויש על זה גם הרבה מכתבים מגדולי הדור שהיו אז בזמן ההוא. וכן היה בעו"ה, ועד מתי יהיה זה לנו למוקש. ה' ירחם במהרה, עכל"ק.

ובאמת שהדברים הנ"ל, נוגעים לכל ישראל בכל מקומות מושבותיהם, כי לעת עתה בעוה"ר **הגוי נבל** שמסוגלים להביא רק הרס וחורבן, מדברים בשם עם ישראל בעולם כולו. ובעוה"ר מתפרסם בכל העולם שרובו של עם ישראל בעולם כולו מסכימים אליהם ואל מעשיהם.

ולכן חובתנו לפרסם קבל עם ומלואו, שאין המינים ואפיקורסים האלה והנגררים אחריהם שלוחנו ושלוחי ישראל. אלא הם השונאים הגדולים ביותר שהיו לעם ישראל מעולם. וכבר הביאו עלינו צרות רעות ורבות. ואנו מקבלים עלינו גזירת הגלות ועול העמים בשמחה ומחכים לגאולתו של בורא עולם בלבד.

אמנם בודאי ובודאי שאי אפשר להשוות לסכנה שנמצאים היהודים בכל מקומות מושבותיהם, לסכנה איומה ונוראה שנמצאים בה הנמצאים ממש תחת שליטתם ואחריותם המלאה של גוי נבל המינים ואפיקורסים רח"ל. ובודאי שחיוב גדול לקום ולצאת מתחת שלטון מינים ואפיקורסים שהוא סכנה נוראה ועצומה לכל יהודי.

ואדרבה בזה שיעזבו רבים מישראל את שלטונם הארור, בזה גופא יודיעו קבל עם ומלואו, שאינם חפצים כלל וכלל להיות תחת שליטת המינים והאפיקורסים, ולכן גם המינים והאפיקורסים הציונים אינם מדברים בשמם. ובזה גופא יגרמו הצלה גדולה לכלל ישראל ובראש ובראשונה הם את נפשם הצילו.

קנב

והנה על פי הנ"ל נבין סיבה נוספת מדוע בחרו הציונים המינים והאפיקורסים את הרעיון של מדינה וצבא ושלטון עצמאי והעברה על השבועות. [לבד המוסבר לעיל (בפרקים קטז-קיח) אשר ענין זה משליט את כח השטן על בני ישראל ומסוגל להביא לנפילה כללית של כל גדרי היהדות רח"ל]. כי אמרו חכז"ל על השלש שבועות (כתובות קי"ב ע"ב) **אם אתם שומעים מוטב**

ואם לאו הריני מתיר את בשרכם כצבאות וכאילות השדה רח"ל ולשיזבן, שעונש כזה עדיין לא היה לנו מעולם.

ולכן הגוי נבל שהם המינים והאפיקורסים האלו שמסוגלים להביא אך צרות איומות ונוראות לבני ישראל, **והציונים הם הגרועים שבגוי נבל, דהיינו שגרועים מכל האפיקורסים שקמו אי פעם בכלל ישראל, ולכן פעל דרכם השטן להעביר את ישראל על שבועותיו של הקב"ה כדי שיענשו על זה בעונש הקשה ומר ביותר שרק יכול להיות, של אני מתיר את בשרכם ומצאוהו צרות רבות ורעות. ה' ישמרנו מהם וממה שיכול עוד להגרם על ידיהם ח"ו.**

קנג

ו**באמת** שחוץ מזה שהמינים והאפיקורסים בעצמם הם **גוי נבל** שמביאים בעקבותם רק חורבנות, **הנה עצם המדינה כולה היא כפירה ואפיקורסות ומרידה בה' אלהי ישראל,** ואם כן בודאי שאין המדינה הזאת יכולה להביא ליושבים תחתיה שום טובה או הצלה בעולם, **אלא מסוגלת להביא רח"ל דברים שאין לפתוח פה לשטן עליהם.**

ו**אם** נתבונן נראה שהיושבים ונתלים בטובת המדינה הזאת ומוגנים [למראית עין] על ידיה הם הרבה יותר בסכנה מאשר אותם שהיו תחת מלכיות הקאמאניסטען (קומוניסטים) כי עצם העובדה שהיתה להם מלכות וממשלה לא היתה בה שום כפירה, כי לא השביע הקב"ה את האומות שלא תהיה להם ממשלה. ואדרבא בהנחל עליון גוים בהפרידו בני אדם יצב גבולות עמים (דצריס ל"ג ח'). אלא כשלעצמם היו כופרים גמורים ולא מצד היות להם שלטון מדינה ומלכות. והנהיגו את מלכותם בדרך כפירה, אבל לא שהיה בקיום מלכותם כשלעצמו מרידה וכפירה. ועם כל זה רואים שהביאו רק רע ליושבים תחתם.

ו**גם** רעיון הקאמאניזם (קומוניזם) לא היה קליפה וטומאה מיוחדת בדוקא כנגד קדושת עם ישראל בלבד, אלא טומאה שהיתה מופנה כלפי אומות מאומות העולם. ואינם עם ה' שאי אפשר לו להיות עם ככל העמים, אלא הם אכן באמת עם בין העמים.

מה **שאין כן** הציונות והמדינה כולה עם כל הפעולות שנעשות כדי לבנותה ולקיימה הינן בעצמיותן כפירה גמורה והתנגדות מוחלטה לענין של (דצריס ל"ג ט') כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, כמבואר לעיל. והציונים הנם האויבים של קדושת כלל ישראל בעצם. **ועומק הרע של טומאת כפירתם ומינותם מתגלה דוקא ברעיון של מדינה וצבא עצמאית.** ולכן אי אפשר לתאר לאן שמדינה וצבא אלו עלולים להביא את הדרים תחתיהם ותחת חסותם ה"י.

קנד

והנה כתיב (שה"ש ח' ז'): הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים, ופי' רש"י ז"ל וז"ל: הגידה לי שאהבה נפשי, עכשיו רוח הקדש חוזר ומדמה אותה לצאן החביבה על הרועה, אומרת כנסת ישראל לפניו כאשה לבעלה, הגידה לי שאהבה נפשי, איכה תרעה צאנך בין הזאבים הללו אשר הם בתוכם, ואיכה תרביצם בצהרים בגלות הזה שהיא עת צרה להם, כצהרים שהיא עת צרה לצאן.

ורוח הקודש משיבה (שם ח'): אם לא תדעי לך היפה בנשים צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים. ופי' רש"י וז"ל: וזה הדוגמא, **אם לא תדעי לך, כנסייתי ועדתי.** היפה בנשים, בשאר אומות. **איכה תרעי ותנצלי מיד המציקים לך, להיות ביניהם ולא יאבדו בניך, התבוננני בדרכי אבותיך הראשונים שקבלו תורתי ושמרו משמרתי ומצוותי ולכי בדרכיהם,** ואף בשכר זאת תרעי גדיותיך אצל שרי האומות. וכן אמר ירמיה (ירמיה נ"ו כ') הציבי לך ציונים שיתי לבך למסילה וגו' עכ"ל.

הדרך היחידה שלא תאבד שארית יעקב שה פזורה ישראל הנמצאים כעת, לא רק בין שבעים זאבים אלא גם בפום אריוותא, הוא להתבונן מה אומרת תורתנו הקדושה על כך, ומה הן דרכי אבותינו מקבלי התורה האמיתים, במצבים כאלו.

קודם כל, עצם השבועה שהשביענו הקב"ה שלא נמרוד באומות, ושנהיה תחת עול מלכותם עד שיגאלינו בוראינו מהם על ידי מלך המשיח, ולא נתקבץ חלילה לעלות לא"י באוכלוסין רבים, שזוהי השבועה שלא נעלה בחומה ועלינו לקיים גזירת זירוי בגוים. אשר דבר זה הוא מיסודי אמונתינו. ולקיחת גאולה וממשלה שלא בידי שמים, היא פעולה המורה על כפירה. והעונש על זה הוא מר ואיום של אני מתיר את בשרכם כצבאות וכאילות השדה ה"י וכנ"ל באריכות.

וכבר הבאנו לעיל דברי האוחה"ק שכתב: **והוא אומרו והריקותי אחריכם חרב, שתהיה חרב מרוטה לפניכם אם לא תקיימו גזירת זרוי בגוים כנזכר, יהיה בשרכם כצבאות וכאילות השדה.** ע"כ. וראינו במשך כל ימות גלותינו שמעולם לא עלה בדעת אחד מגדולי ישראל לעבור על השבועות ח"ו ולצאת מתחת יד האומות בזרוע בשר, או להתקבץ, אפילו תחת יד האומות אל מקום אחד, ועל אחת כמה וכמה שלא לארץ ישראל.

קנה

חוץ מזה גם הודיענו בוראנו הן בנבואה והן על ידי מעשה אבותינו הקדושים המפורשים בתורה שבכתב ובדברי חכז"ל, כיצד עלינו לנהוג בחלק ההשתדלות כל זמן גלותינו ביחסנו לאומות העולם.

דרך הצלה

בראש ובראשונה כאשר גלינו לראשונה מארצינו ונחרב בית מקדשינו ותפארתינו בפעם הראשונה, הודיענו ירמיה הנביא את דבר ה' שבו מבוארין יסודות לקיום האומה הישראלית בגלות (ירמיה כ"ט ו'-ז'): ואלה דברי הספר אשר שלח ירמיה הנביא מירושלם אל יתר זקני הגולה ואל הכהנים ואל הנביאים ואל כל העם אשר הגלה נבוכדנאצר מירושלם בבלה וגו'. וּדְרָשׁוּ את שלום העיר אשר הגליתי אתכם שמה והתפללו בעדה אל ה' כי בשלומה יהיה לכם שלום. ומפרש המצודת דוד וז"ל: ודרשו, בקשו את שלום העיר וכו'. כי בשלומה, כשיהיה בה שלום יהיה גם לכם שלום כמאמר חכמינו ז"ל (סנהדרין פ"ג מ"ג) הוי מתפלל בשלומה של מלכות עכ"ל. ועיי"ש (וראוי לכל אחד ללמוד את כל הקאפיטל שם כי הוא יסוד הנהגת עם ישראל בגלות).

ומצינו אצל יעקב אבינו ע"ה, שקראו לעשו אדוני, והתנהג אליו בתכלית ההכנעה והשפלות, עם שהיה לאל ידו לא התגרה עמו, וכתב רבינו בחיי בפרשת וישלח וז"ל: ודע כי יש בפרשה הזאת ביאור למה שאירע ליעקב עם עשיו אחיו, ורמז גם כן לדורות למה שעתיד שיארע לנו תמיד עם בני עשיו, וראוי לנו לאחוז דרכיו של יעקב, שהתקין עצמו לשלשה דברים, לתפלה ולדורון וכו'. **וכן אנחנו צריכים ללכת בדרכי האבות ולהתקין עצמינו להקביל פניהם במנחה ובלשון רכה, ובתפלה לפני ה' יתעלה, אבל במלחמה אי אפשר, שנאמר** (יחזקאל ל"ח ז') **השבעתי אתכם בנות ירושלים וגו', השביעם שלא להתגרות מלחמה עם האומות.** עכ"ל.

ומעין זה מביא רבינו עובדיה הספורנו ז"ל על הפסוק וירץ עשיו לקראתו (בראשית ל"ג ד') וז"ל: וירץ עשיו, נהפך לבו כמו רגע בהכנעותיו של יעקב. כאומרם ז"ל (תענית כ' ע"ב): שאחיה השילוני קילל את ישראל כקנה הנכנע לכל הרוחות. (על פי מה שאמרו שם בגמרא, עה"פ (מלכים-ב' י"ד ט"ו) והכה ה' את ישראל כאשר ינוד הקנה במים. **טובה קללה שקילל אחיה השילוני את ישראל** יותר מברכה שברכן בלעם הרשע. אחיה השילוני קללן בקנה, שאפילו כל הרוחות שבעולם נושבות בו אין מזיזות אותו ממקומו אלא הולך ובא עמהן. **דממו הרוחות עמד הקנה במקומו** וכו' עיי"ש). **הן לו עשו כן בריוני בית שני לא היה נחרב בית מקדשינו, כמו שהעיד רבי יוחנן בן זכאי** (גיטין נ"ו ע"ב) **בריוני דאית בן לא שבקינן** (שאמר ריב"ז לאספסיינוס קיסר שהבריונים שבינינו הם אלו שאינם מניחים אותנו לעשות שלום עם הרומאים) עכ"ל.

וקדוש האלקים רבינו ר' אלימלך מליזענסק זיע"א בספרו הקדוש והנורא נועם אלימלך כותב על הפסוק הנ"ל וזה לשונו: כה תאמרון לאדוני לעשיו, הנה התורה הקדושה מלמדת אותנו איך להתנהג בגלות המר הזה אשר אנחנו נתונים תחת יד האומות, ואנחנו מוכרחים לקבל הגלות באהבה עד ירחם ה' עלינו ויגאלנו גאולת עולם במהרה. ובעוד שאנחנו בגלות המר אנו מוכרחים להיות נכנעים לפניהם ולקוראם אדונים. וזה כה תאמרון לאדוני לעשיו, רוצה לומר שתקראו אותו אדון בדברם עמו, ואז כאשר יוסיף להרע לכם יותר מן הראוי במיסים וארנוניות גזל יהיה בידם, ועל ידי זה ה' ירחם עלינו, **כי די לו בזה שאנו נכנעים לפניו וחולקים לו כבוד.** עכל"ק.

ומובן מאליו כי אין עתה עת האסף פה כל המקומות הרבים מאד שמבואר זה בש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים ושאר ספרי הקודש, אשר רק ברחמים ותחנונים ותכלית ההכנעה והשפלות עלינו לנהוג עם אומות העולם כל זמן שאנו נמצאים תחת גזירת הגלות המר תחתם. והיא היא הדרך היחידה שלא תאבד שארית יעקב. וזוהי הדרך שבה הלכו כל דורות ישראל בלי יוצא מן הכלל עד קום עלינו כת זו של הציונים.

קנו

ומצינו שאפילו טרם הגלות, בזמן שהיה בית המקדש הראשון על מכונו, אמנם כבר נגזרה ונחתמה גזירת הגלות והשעבוד לבין האומות על ישראל, אמר להם ירמיה הנביא לישראל (ירמיהו ל"ח ג'): **כה אמר ה' היושב בעיר הזאת ימות בחרב ברעב ובַדָּבֶר, והיוצא אל הכשדים וְחָיָה והיתה לו נפשו לשלל וחי.** ע"כ. **שההצלה היחידה שהיתה יכולה להיות להם היתה שיצאו ויכניעו עצמם תחת הכשדים.**

וכן אמר ירמיה למלך צדקיהו (שם שם י"ז-י"ח) **כה אמר ה' אלהי צבאות אלהי ישראל, אם יצוא תצא אל שרי מלך בבל וחיתה נפשך והעיר הזאת לא תשרף באש, וְחָיִתָה אתה וביתך, ואם לא תצא אל שרי מלך בבל וניתנה העיר הזאת ביד הכשדים ושרפוה באש ואתה לא תמלט מידם.** ע"כ

ואח"כ אמר ירמיה הנביא לצדקיהו (שם שם כ"ג-כ"ד) ואם מאן אתה לצאת זה הדבר אשר הראני ה' וגו', ואתה לא תמלט מידם **ואת העיר הזאת תשרוף באש.** ופי' רש"י: ואת העיר הזאת תשרוף באש, **הרי אתה כאילו שורפה בידים, שאתה גורם לה.** עכ"ל. וכן פי' הרד"ק: **אתה תהיה גורם שתהיה שרופה, לפי שלא תרצה לצאת אליהם ולהשלים, הרי כאילו אתה תשרוף אותה.** ע"כ. וכל הקאפיטל שם הוא תוכחות אל אנשי בית ראשון שעליהם לצאת ולהכנע לבבלים.

וכן מצינו בזמן בית שני שכן היתה עצת חכמי הדור כדאמרינן בפרק הנזקין (גיטין נ"ו ע"ב) וז"ל: הוו בהו הנהו בריוני (אנשים רקים **ופוחזים למלחמה** - רש"י) **אמרו להו רבנן** (להנך בריוני - רש"י) **ניפוק ונעביד שלמא בהדייהו,** לא שבקינהו. אמרו להו: ניפוק ונעביד קרבא בהדייהו, אמרו להו רבנן: לא מסתייעא מילתא (לנצח - רש"י). עכ"ל. (תרגום: היה בהם אנשים רקים ופוחזים למלחמה, ואמרו להם החכמים, נצא ונעשה שלום עם הרומאים, ולא הניחום הבריונים. והבריונים אמרו נצא ונערוך אתם מלחמה. אמרו להם חכמים, לא ייעזר הדבר (משמים) לנצח).

וכמו שמצינו אח"כ שם שכן עשה רבן יוחנן בן זכאי, שהלך והכניע עצמו תחת הרומאים. ועל ידי זה הציל את יבנה וחכמיה ואת שושילתא דרבן גמליאל. ואם היו זוכים כלל ישראל לשמוע אל עצת החכמים שבדור ורבן יוחנן בן זכאי ולא כבריונים שלא שמעו לדברי חכמים ונלחמו ברומאים, לא נחרב בית המקדש ולא נהרג עם רב מישראל.

וכמבואר בגמרא פסחים (דף קי"ח ע"ב) עה"פ (תהלים ס"ח ל"ח) בְּזַר עמים קרבות יחפצו וז"ל: **מי גרם להם לישראל שיתפזרו בין האומות, קרבות שהיו חפצים בהן.** עכ"ל. וזה

דרך הצלה

לשון המהרש"א: יש לפרש קרבות כפשטיה, כפירוש רש"י בספר תהלים, **מלשון קרבות ומלחמה, דהיינו במקדש ראשון אילו השלימו עם נבוכדנצר ולא מרד בו צדקיהו לא גלו כלל. ויותר במקדש שני אילו שמעו פריצי ישראל לר' יוחנן בן זכאי ולחכמים שבאותו דור והשלימו עם טיטוס לא גלו** כמפורש בפרק הנזקין ויותר בספר יוסיפון, וזהו שאמר: אבל קרבות ומלחמות יחפצון ולא בשלום, עכ"ל.

וכן הבאנו לעיל מדברי הספורנו: **הן לו עשו כן בריוני בית שני לא היה נחרב בית מקדשינו.**

קנז

ומכל מקום, היה על ישראל לימוד זכות גדול במה שנלחמו אז, טרם חורבן בית ראשון ושני, נגד האומות. כי עדיין היה בית המקדש קיים. ועל פי פשט התורה כל זמן שהבית עומד על מכונו, לא חלה גזירת הגלות.

אלא שהודיעם הנביא ירמיה על כך, ועל כן נאסר כבר עליהם להלחם ולמרוד בנבואת הגלות, שזהו מרד בו יתברך, כמובן. אלא שלנגד ירמיה הנביא שאמר כן בחוצות ירושלים, היו אז נביאי שקר כחנניה בן עזור (המזכר בירמיה קפיטל כ"ח) ואחאב בן קוליה וצדקיהו בן מעשיה ושמעיהו הנחלמי (המזכרים בירמיהו קפיטל כ"ט) וחבריהם, שעליהם נאמר (מיכה ג' י"ד) נביאיך חזו לך שוא ותפל וגו' ויחזו לך משאות שוא ומדוחים, שהם אמרו להיפך שעתיד הקב"ה להושיעם.

ולא בנקל היה אז להבחין בין נביאי האמת והשקר, וכמו שפירש רש"י על הפסוק (דברים י"ח כ"ב): וכי תאמר בלבבך איכה נדע את הדבר אשר לא דברו ה' שלא היה באפשרי לידע איזה דבר ה' כי אם כשיאמר דבר זה עתיד לבוא עליכם, ותראו שלא יבא, הוא הדבר אשר לא דברו ה' והרוג אותו ועיי"ש. כי גם חנניה בן עזור היה מוחזק לנביא אמת כשאר נביאי אמת ורק אח"כ נהיה אויל ונביא שקר וכמו שכתב רש"י בהושע (ט' ז').

ולכן עד שלא נחרב הבית ונתגלה קלונם, וראו כל העם כי פי ה' דיבר בפי ירמיה ושאר נביאי ה', טעו ישראל בטעות חמורה ומרה, ולא האמינו לדבר ה' ביד עבדיו הנביאים, ועל כן לא ידעו ישראל טרם חורבן הבית שהחלה אז כבר גזירת הגלות וחייבים להכנע לאומות העולם.

וכן בזמן הבית שני, כל גזירת הגלות היתה יכולה להיוודע אך ורק מכח אמונת חכמים, ותו לא. שהחכמים בחכמתם האלקית הבינו, שבאמת בפנימיות ההנהגה העליונה, חלה כבר גזירת הגלות, ולכן המלחמה כנגד הרומאים בודאי לא תצלח, ותסתיים באסון נורא, ולכן הזהירו את העם להכנע לרומאים, ואם היו שומעים בקולם לא היה נחרב הבית וכנ"ל.

אמנם מעיקר הדין, גזירת הגלות, חלה אך ורק מרגע חורבן הבית. ולא קודם לכן, ולכן נלחמו ישראל עם האויבים.

(ו**לכן** קורא הפסוק את בית המקדש בשם **גאון** עוזכם וכמו שכתוב (ויקרא כ״ו י״ט) ושברתי את גאון עוזכם, ופירש רש"י (וכן הוא בתרגום יונתן): זה בית המקדש וכן הוא אומר (יחזקאל כ״ד כ״א) הנני מחלל את מקדשי את גאון עוזכם, עכ"ל.

וחיינו שכל זמן שבית המקדש קיים היה לבני ישראל גאון ועוז להלחם נגד האומות, ומלחמת מצוה היא להלחם אתו אפילו על עסקי קש ותבן, ואסור להכנע להם בשום בחינה של הכנעה, כמו שמצינו (פסחים פ״ד משנה ט׳) שלא הודו חכמים לחזקיה המלך שקצץ דלתות של היכל ושיגרן למלך אשור. חוץ מאשר בזמן שגורמים העוונות. ודבר זה תלוי בהוראת הנביא, כמו שמצינו (תענית כ״ג ע״ב) גבי מעשה דיאשיהו. אמנם משעה שנחרב בית המקדש אסור לנו להלחם נגדם וחייבים אנו להכנע להם ולקבל עוֹלָם, ולכן כינה הכתוב את הבית המקדש בשם **גאון עוזכם.**

ובשח"ר (פר׳ ד׳ סוף ד׳ [ו׳]) מפורש יותר וז"ל: כמגדל דויד צווארך (שה״ש ד׳ ד׳) זה בית מקדש, ולמה מדמהו בצוואר **שכל ימים שהיה בית המקדש בנוי וקיים היו צווארן של ישראל פשוט בין אומות העולם, וכיון שחרב בית המקדש כביכול נכפף צווארן של ישראל, הדא הוא דכתיב** (ויקרא כ״ו י״ט) **ושברתי את גאון עזכם זה בית המקדש,** עכ"ל. והיינו כנ"ל שמשעה שנחרב הבית מחויבים אנו לקבל את עול הגוים ועול הגלויות על צווארנו, ואין לנו רשות לפרוק אותם מעצמנו, עד שיבוא בוראנו ויגאלנו בביאת משיח צדקינו בב"א.

ול**כן** מצינו בספר עזרא שכאשר החלו שבי הגולה לבנות את בית ה', על פי ציווי מלך פרס, הלכו שונאי ישראל מן האומות אשר דרו סביבותיהם (וביניהם גם שמשי ספרא, בנו של המן הרשע), וכתבו למלך ארתחשסתא, בזה הלשון (עזרא ד׳ י״ג): כְּעַן יְדִיעַ לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא דִּי הֵן קִרְיְתָא דָּךְ תִּתְבְּנֵא וְשׁוּרַיָּא יִשְׁתַּכְלְלוּן מִנְדָּה בְלוֹ וַהֲלָךְ לָא יְנְתְּנוּן וְאַפְּתָם מַלְכִים תְּהַנְזֵק. (רש"י: כעין ידיע, עתה ידוע יהיה למלך. די הן קריתא דך תתבנא - אשר אם העיר הזאת תבנה. דך - זאת. ושוריא יתשכללון, והחומות יהיו מיוסדות. מנדה בלו והלך, מיני מסים הם וכסף גולגולת. לא יתנון, לא יתנו עוד מס. ואפתום מלכין תהנזיק, ומס המלכים תוזק שלא יתנו עוד מס למלכים). (עזרא ד׳ י״ד) כְּעַן כָּל קֳבֵל דִּי מְלַח הֵיכְלָא מְלַחְנָא וַעֲרַוַת מַלְכָּא לָא אֲרִיךְ לָנָא לְמֶחֱזֵא עַל דְּנָה שְׁלַחְנָא וְהוֹדַעְנָא לְמַלְכָּא. (רש"י: כעין כל קבל די מלח היכלא מלחנא, עתה כל כנגד דבר זה אשר חורבן ההיכל אנו רוצים להחריב, די מלח לשון חורבן ושממון כמו (ירמיה י״ז ו׳) ארץ מלחה ולא תשב, מלחנא אנו רוצים לסתור ולהחריב. וערות מלכא, ובזיון המלך. לא אריך, אינו הגון לנו לראות, אריך הגון כמו אריך או לא אריך במס' סוכה (דף מ״ד ע״ב). על דנא, על זאת שלחנו והודענו למלך).

והנה צריך להבין, הלא חומות ירושלים לא תוקנו ולא נבנו אז כלל וכלל עד ימי נחמיה שעלה שנים רבות אח"כ (וכן הוא במלבי"ם ומצודות). ואם כן כל מסירתם לא היתה על בנין חומות ירושלים וביצורה כלל, אלא על בנין הבית בלבד, וכמו שאמרו למלך, שכל רצונם אינו אלא לסתור ולהחריב את ההיכל. וקשה אם כן מה היתה טענתם למלך, וכי אם יבנו היהודים בית המקדש הוא מקום עבודה ותפלה וכו', וכי יוכלו עי"כ למרוד במלך, ואיזה שייכות יש בין בנין בית המקדש לבין מרידה במלך. כי בשלמא אם

דרך הצלה

יטענו שאם יבצרו את חומות ירושלים יוכלו על ידי זה למרוד, ולכן רוצים להחריב את חומות ירושלים, מובן. אבל הם לא ביקשו כי אם את חורבן ההיכל, ומה ענין זה למניעת המרידה במלך.

אלא שזוהי גופא היתה טענתם, שהם ידעו שגזירת הגלות חלה רק בזמן החורבן, ובנבואה נאמר שמרגע שנבנה הבית לא חלה יותר גזירת הגלות (אף על פי שיכולים עדיין להמצא בגלות תחת שלטון אומות העולם, אמנם אם הנבואה או סנהדרין אומרים שצריכים למרוד במלכות האומות אזי אין איסור בכך). ולכן טענו ברשעותם שכאשר יבנו היהודים את בית המקדש (על פי הנבואות שהיו בידיהם מקודם, וגם היו עמם כמה נביאים בשעת הבנין, וגם הכל היה על פי ציווי המלך כורש שנצטווה בכך על ידי נביא דייקא) תיבטל מהם גזירת הגלות, ויוכלו היהודים על פי דתם גופא למרוד במלך. ויש עוד לבאר בענין זה, אמנם אין כאן מקומו).

אמנם מאז חורבן הבית גזירת הגלות היא בתוקפה גלויה ופשוטה לכל, ומפורשת בתורתינו הק'. ומעולם בתולדות עמנו לא עלה על לב שום איש לעשות ההיפך ולמרוד באומות העולם, (וגם בזמן ביתר חשבו שבן כוזיבא הוא נביא ומשיח כמבואר לעיל).

ואם אפילו כשהיה בית המקדש קיים ורק נגזרה גזירת הגלות אמרו הנביאים וחכמים שבדור שהדרך היחידה להנצל ולחיות היא להכנע לאומות וכו' כנ"ל ולהיפך, דהיינו שמלחמה נגדם לא תצלח והסוף יהיה חורבן קשה ומר, וכמו שאכן כן הווה. **על אחת כמה וכמה שמאז שנחרב הבית כל יחסנו לאומות העולם צריך להיות הכנעה וקבלת עול מלכותם עלינו בתכלית. ולהתגרות בהם או להלחם נגדם היא הדרך הבטוחה ביותר שלא להנצל. כי הדרך הזאת היא נגד תורתנו הקדושה.**

וזה לשון המהר"ל בספרו באר הגולה (פרק כ"ה [כ"ח]): יודעים ישראל שאין הקב"ה חפץ עוד במלחמותיהם, **ומעתה אם יערכו מלחמה שלא ברצון הקב"ה יפלו בחרב, כדכתיב** (במדבר י"ד מ"ג) **אל תעלו כי אין ה' בקרבכם ולא תנגפו לפני אויביכם.** ובחרו לפזר עצמם בארבע כנפות הארץ, כדי שיראו האומות שלא יעלה על לבם לערוך עוד מלחמה עמהם וכו'. **ואף על פי שיהיה להם בתוך הזמן הזה, אנשי גבורי חיל, אף על פי כן לא יערכו מלחמה,** מפני אהבת ארץ ישראל, עד שתחפץ, **עד שיהיה רצון השי"ת בכך וישלח להם המשיח כדרך ששלח משה למצרים,** עכ"ל.

קנח

וזהו בעצם ההיפך הגמור מכל הנהגת הציונים שכל מהותה היא שרק בכוחם ירשו ארץ ורק זרועם הושיעה למו, רח"ל מירושות וישועות כאלה וממה שיכול לצמוח מהן.

וגם הציונים המכונים שמאלנים וכדו', שטוענים שצריכים להגיע אל איזו פשרה עם הערביים, אינם יוצאים קודם כל מגדר והנחה שהעיקר הוא שיהיה קיום למלכות הציונים ולצבאם. וזו היא רק מחלוקת בין הציונים איך הוא האופן היותר מוצלח להנהיג את התגרותם באומות, אם באופן המכונה בפיהם השמאלי או באופן המכונה בפיהם ימני. והללו והללו גם כופרים בכל התורה כולה, ובמציאות בורא כל.

ואנו אכן רואים עין בעין להיכן הובילה כבר עתה הנהגה זו, ודם ישראל נשפך כבר כמים רח"ל, בחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה רח"ל. ומי יודע להיכן עוד תביא את כלל ישראל המציאות הזו שהציונים פועלים ומדברים בשמו.

ועיקר השבר הוא שלא נשמע כלל וכלל קול מספיק חזק בעולם כולו שיש חלק גדול ורב מהחרדים לדבר ה' שאינם מכירים כלל וכלל בציונים כיהודים ובודאי שלא כסוכנים שלהם לפני האומות וכדו', וכל מה שהציונים עושים הוא על אפם ועל חמתם, של יהודים אלו, ובודאי שאינו בשליחותם. כי ללא ספק אילו היה נשמע קול כזה בעולם, בחוזק בתוקף ובעוז, היתה בזה הרבה מאד הצלה, הן בדיני דשמיא, והן בהשתדלות לרכך את שנאת אומות העולם וחמתם להשחית רח"ל.

וגם כמובן שאין לקוות על פי דרך הטבע, כי לרגל המצב הנורא הרציחות וכו' יכנעו הציונים או יעזבו את דרך הצבא והמלחמה, המרידה וההתגרות באומות. בודאי שלא, כי הם עצם אחד עם המינות והכפירה שפיכת הדם ושנאת ישראל. כי הם **גוי נבל** (כנ"ל בפ' קמט ע' 245) שמסוגל להביא אך ורק צרות איומות ונוראות רח"ל.

וכבר ביארנו לעיל (בפרק עח ועוד) שבהם מתגלה ופועל הס"מ בעצמו, שלא על ידי שום שליח, ולכן הם גרועים לאין ערוך מכל טומאה שהיתה עד כה בעולם. **והם ילחמו על קיומה המר של טומאת מדינתם עד טיפת הדם האחרונה שרק יוכלו לשפוך מדם כל מי שנמצא תחת שלטונם רח"ל ובפרט דם ישראל. כי הלא הם גדולי שונאי ישראל, רח"ל ולשיזבן.**

הדברים הם כואבים וחריפים, **מכל מקום זוהי המציאות,** ועלינו לדעתה ולהכיר בה, ואל לנו לרמות את עצמינו מחמת שהיא כואבת וקשה לקבלה.

החיים תחת השלטון הציוני בכלל, ולרגל המצב כעת בפרט, הם יותר מסכנה עצומה, אלא הם קרובים יותר לודאי פורענות רח"ל, ובודאי שראוי לצאת ולהמלט משם.

קנט

והנה עד כה בירורנו את גודל הסכנה שיש כיום בהשארות לדור תחת שלטון המינים באה"ק. ואת חובת גברא שמוטלה על כל אחד הדר שם להמלט ולצאת משם.

והנה כתב המחבר בשו"ע (סו"מ סי' תכ"ו סעיף ג') וזה לשונו: הרואה את חבירו טובע בים או ליסטים באין עליו או חיה רעה באה עליו, ויכול להצילו הוא בעצמו או שישכור אחרים להציל ולא הציל, או ששמע גויים או מוסרים מחשבים עליו רעה או טומנים לו פח ולא גילה אוזן חבירו והודיעו, או שידע בגוי או באנס שהוא בא על חבירו ויכול לפייסו בגלל חבירו ולהסיר מה שבלבו ולא פייסו וכיוצא בדברים אלו, עובר על (ויקרא י"ט

ט"ז) לא תעמוד על דם רעך. עד כאן לשונו. והוא לשון הרמב"ם (בפרק ו' מהלכות רוצח ושמירת הנפש הלכה י"ד).

והוא לאו גמור מן התורה, ונמנה במנין תרי"ג מצוות, וכמו שכתב הרמב"ם בספר המצות (מצוה נ"ו מעשה ל"ז) וזה לשונו: לא תעמוד על דם רעך, שהזהירנו מלהתרשל בהצלת נפש אחד מישראל, כשנראהו בסכנת מות או ההפסד, ויהיה לנו יכולת להצילו. כמו שיהיה טובע במים, ואנחנו נדע לשחות ונוכל להצילו. או יהיה גוי משתדל להרגו, ואנחנו נוכל לבטל מחשבתו, או לדחות ממנו נזקו. ובאה האזהרה מהמנע להצילו, באמרו לא תעמד על דם רעך. עד כאן לשונו.

ואם כן בודאי שחייב כל אדם מישראל להשתדל ולהשפיע על כל מי שאפשר לו מאחב"י שיעזוב את המגורים במדינה הציונית. ולסייע לו לעשות זאת, הן בגופו והן בממונו ובכל צרכיו. שהרי סכנת נפשות שאין כדוגמתה היא להשאר שם. ובודאי מי שיש בידו לסייע או לגרום שאפילו נפש אחת מישראל תצא משם, ומתרשל בכך מאיזה סיבה שלא תהיה, עובר בלאו החמור של לא תעמוד על דם רעך. ועאכ"ו אם יש בידו להשפיע ולגרום לרבים לעזוב מדינת דמים זו ומקום פורענות זה.

ולהיפך המסייע וגורם אפילו לנפש אחת מישראל לצאת משם, בידו שכר המצוה הנפלאה של המציל נפש אחת מישראל כאילו הציל עולם מלא, ועאכ"ו אם גרם לרבים לעזוב ולצאת משם.

ובנוסף לכך ובעיקר יש בזה קידוש ה', ועדות נפלאה על האמונה בתוה"ק, שהרי בזה מעיד על כפירתו במינות הציונות, ואמונתו בתורה הק' שמזהירה שמרידה בהשי"ת לא תעבור בשלום. ובפרט באופן כזה כמו המדינה הציונית, שהוא הסכנה הנוראה ביותר לכלל ולפרט.

ולכן יש בפעולה כזו גם קירוב הגאולה נורא ונפלא מאוד, כמו שכבר ביארנו מקודם (בפרק קב, עמוד 180) **שעיקר זכותינו להגאל הוא על ידי קבלת גזירת הגלות באמונה ובקיווי כראוי ויעו"ש.**

(**הערת המו"ל:** ובסוף התשובה הצגנו אגרת קודש מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א, בה שוטח הוא את תכנית הקמת קרן ולשכת דרך הצלה, שתפקידה יהיה לפעול בענינים המבוארים בתשובה זו. **ובפרט בסיוע לאחב"י לצאת ממדינה זו.** ובעת הדפסת תשובה זו, כבר פועלת התאחדות הירואים להקמת קרן ולשכה זו. ובסיוע לכך, מסייעים בודאי לנפשות רבות לצאת משם, ומצילים בכך בעזה"י נפשות ישראל).

קם

וכתב האוחה"ק עה"פ (במדבר כ"ה י"ז) צרור את המדינים והכיתם אותם, וזה לשון קדשו: צריך לדייק למה כפל צרור והכיתם, ורז"ל הרגישו ואמרו כי נתכוון בזה לומר שהגם שצוה ה' (דברים כ' י"ט) כי תצור אל עיר וגו' לא תשחית את עֵצָהּ זו אומה קלה ובזויה להשחית את עצה וגו'. וצריך לדקדק מה נקמה היא זו למדין, ואדרבה היה להם לקיים (דברים כ' י"ד) ואכלת את שלל אויביך, שזה היא להם יותר נקמה ודאבון נפש. וכיוצא בזה מצינו בקללות התורה (ויקרא כ"ו ט"ז) ואכלוהו אויביכם וכו'.

ונראה לפרש בהעיר למה צוה ה' מצוה זו שלא בזמנה, כי מצינו שאח"כ הוצרך ה' לצוות לומר נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים, הא למדת כי מאמר זה לא היה בזמן הנקמה. אכן נתכוון ה' במאמר זה לתקנתם של ישראל, לפי שכל אשר יטעם טעם חטא הטבעי השולט באדם שלא לרצונו, לו יהיה שלא טעמו אלא בבחינת החושב, קשה הוא להפרידו, וכמו שהארכתי בפרט זה בפרשת אחרי מות (ויקרא י"ח ג') כמעשה ארץ מצרים וגו'. וכל עוד שלא נפרד מהחוטא תאוות הדבר ותשוקתו אליו, הוא מושלל מהכפרה. וכמו שפירשתי בפרשת בראשית במה שאמר הכתוב (בראשית ד' ז') ואליך תשוקתו ואתה תמשל בו.

ומה שלפנינו עם בני ישראל טעמו עריבות הזנות מהם במעשה מהם במחשבה, גם נדבקו בפעור דכתיב (במדבר כ"ה ג') ויצמד ישראל לבעל פעור. ואמרו ז"ל (סנהדרין ס"ד ע"ב) שנעשו כצמיד. וחפץ ה' לרפאותם בעצת ה' התיכונה (נ"א: הנכונה) כדי לסלק מעליהם המגפה וכו'.

ויען ה' ואמר צרור את המדינים וגו' הכוונה בזה להקדים לשנוא המחטיאים, גם להתעיב הערב והטוב הבא מהם, לאבד כל עץ נחמד וכל מעין מתוק וכל טוב הבא מהם, על אשר גרמו להם עשות רע, והוא על דרך אומרו (תהלים קל"ט כ"ב) **הלוא משנאיך ה' אשנא.** פי' משנאיך כאילו אומר משניאיך שגורמים לשנאת בחור בטוב, כדרך שדרשו ז"ל (מגילה כ"ח ב') בפסוק (משלי ח' ל"ו) כל משנאי אהבו מות, אל תקרא משנאי אלא משניאי. **ובאמצעות מחשבה זו תהיה מתרחקת תאוות העבירה מהם ותהיה להם לזרא כי על העבר שונאים הסובב ויולד בהם טבע אלקי. ומדה זו מדה סגוליית הוא לחפץ בחיים. ובזה יתכפר עוון הקודם במחשבת עבודה זרה, גם בארס תאוות הניאוף, ולא יהיה בהם נגף.**

והוא מאמר הכתוב כאן צרור את המדינים, פי' יהיו לכם בגדר צר ואויב לשנאתם ולשנא כל הערב מהם להשחית עֵיצָם ולקלקל מעינותיהם, זה תמורת מה שהתאוו להם, וזה הוא אחד מתיקוני התשובה. ואמר צרור לשון הווה, **פי' יגבירו בהם השנאה עד גדר שיהיה נקבע בהם טבע הצרירות.** ואמר והכיתם אותם, פי' תחכו ליום נקם שתכו אותם, ולזה לא אמר והכו אותם כי אין זמנו עתה.

ואמר כי צוררים וגו', הכוונה בזה לומר **תנאי הוא הדבר שהשנאה ואיבות שתהיה לכם, לא על שסבבו נפילה מישראל שאם כן נאבדה כוונה של תיקון החטא, אלא כי צוררים הם וגו' על דבר פעור אשר החטיאו אתכם בעבודה זרה, ועל דבר כזבי וגו' שגרמו לכם להכשל בזנות וכו'**. עכ"ל ועיי"ש.

ותראה שאת המחטיאים, ועאכ"ו את המסיתים לרבים לעזוב את השי"ת לגמרי כמו הציונים, מצוה לשנוא הרבה יותר ממה ששונאים את רוצחי הגופות. ולא כמו דרכי הקרויים חרדים בימינו שמקללים את הערבים יומם ולילה על ההריגות שעושים, בגלל מלחמות הציונים עמהם, אבל לא מקללים ולא שונאים את הציונים כלל וכלל על מה שעשו לכלל ישראל. **שאפילו את המדינים עצמם היה ראוי לשנוא רק על ההסרה שפעלו להסירנו מאחרי ה', ולא על שסיבבו הנפילה מישראל כנ"ל** בדברי האוה"ח הק'. וברור מילל קדוש ה' רבינו האוה"ח הק', וראוי לחזור את דברי קדשו אלו, ולעיין בהם הדק היטב, כי מהם יסוד ומהם פינה.

ובדבריו הקדושים האלו יש עוד יסוד גדול המכריח לצאת ממדינה זו, כי במדינה זו בלתי אפשרי לחיות ללא הזדקקות רבה לטובת הציונים בכל תחומי החיים. **ובודאי שכאשר חיים תחת שלטון הציונים הארורים, בלתי אפשרי למאוס את הטוב והעֵרֶב הבא מהם ולשנאותם כראוי וכדו'**, כי אם חייבים לסמוך עליהם ועל מוסדותיהם בכל פרט ופרט כמעט בחיי הגוף. (הן "ביטוח לאומי" או "ביטוח רפואי", וגם רופאים ובתי חולים הרוב נעשה דרכם ובכספיהם הבאים דרכם, והן באלקטריק ומים על ידי חברות שלהם המחללים שבת בפרהסיא, והן בשוטרים וצבא ההגנה, או מציאת מקום עבודה, או כספים למי שאין לו עבודה וכו' וכו').

קסא

ובפרט שכל לשכותיהן אחת לאחת, הן שורש פורה ראש ולענה כפירה והעברה על הדת כל אחת מהן באופן אחר, ובכל אחת מתגלה שער הנו"ן של הטומאה באופן שונה.

למשל: "משרד החינוך" שאינו אלא משרד השמד פשוטו כמשמעו, כי הלא כל מהותו הוא להעביר, דרך עשרות בתי ספר ושאר מוסדות חינוך, את חינוכם הטמא. לעקור את התורה כולה מנפשות ישראל, הן בחלק המעשה והן בחלק האמונה.

וכן "משרד הדתות", לשון רבים, שתפקידו ליתן כספים ותמיכה לישיבות ותלמודי תורה ובתי כנסת, וכן לכל בתי העבודה זרה והתיפלות, שזה לאו חמור מן התורה לקיים עבודה זרה בא"י.

(ויש בזה עשה של אבד תאבדון, שהוא מצוות עשה מהתורה לאבד עבודה זרה בכל מקום שנכבוש אותו כמבואר ברמב"ם (הלכות עבודת זרה פרק ז' הלכה ה'). **וכתבו הראשונים, דאבד תאבדון, הוא עשה הניתק ללא תעשה דלא תשתחוה להם ולא תעבדם, ולכן המבטל מצוות עשה של אבד תאבד, ואינו מבטל עבודה זרה, עובר בלא תשתחוה להם ולא תעבדם**, ועל פי הקדמה זו פירש האוה"ח הק' הפסוק (שמות כ"ג

כ״ד) לא תשתחוה לאלהיהם ולא תעבדם כי הרס תהרסם ושבר תשבר מצבותיהם, שבאם לא משברים המצבות וכו', הרי הם כעובדי עבודה זרה ממש.

ואין כוונתינו ללמד מוסר לציונים, שישברו ויאבדו בתי העבודה זרה. שזו התגרות נוספת באומות על כל מה שעשו עד כאן. **אלא שזוהי עוד סיבה שאסור לנו לכבוש שום מקום בגלותינו,** כי אין אנו יכולים לאבד העבודה זרה מטעם של התגרות באומות. **וגם בזה תראה שאין מציאות למדינה על פי תורה קודם ביאת מלכנו משיחנו.**

אבל "משרד הדתות" לא רק שאינו משבר בתי העבודה זרה אלא תומכם ומגדלם ומרחיבם ובודק בדק ביתם. וכל התמיכה הזאת בבתי העבודה זרה והתיפלות למיניהן נעשים בשם המדינה של עם ישראל, ובשם עם ישראל כולו, ומן הכספים שהם גובים מיושבי אה"ק, או מקבצים במגביותיהן מיהודי העולם, חוץ ממה שמקבצים בשם עם ישראל, מאומות העולם.

ובספה״ק ויואל משה, אחרי שהאריך לבאר את גודל האיסור הנורא הלזה (בתחלת שלש שבועות פרקים ל׳-ל״ח, דפים ק״ח-ק״כ) כתב (בפרק ל״ה עמוד ק״י) וזה לשונו: והיוצא לנו מזה שהכובשים ארץ ישראל עם העבודה זרה שבתוכה, ומחזיקים ממשלתם על כל בתי העבודה זרה ואינם מאבדים אותם, יש להם בזה דין עובדי עבודה זרה, **ובעת שהיתה ההשגחה גלויה ולא היה עדיין הסתרת פנים היו המים שוטפים את כל שונאי ישראל אף עבור מחשבה כזאת.** ואם כן אלה הרשעים שלא די שאינם מאבדים את העבודה זרה שתחת ממשלתם, אלא אדרבה מתקנים אותם ונותנים להם כל עניני כבוד, ובונים בתי עבודה זרה חדשים, וגם הועמד מטעם הממשלה "משרד הדתות" שנקרא בלשון רבים לכלול כל הדתות, שמשמרתם לתקן כל הדתות וכו', **ואם כן כל המשתתפים בממשלה זו המה שותפים לעבודה זרה, ועוברים בזה על איסורא דיהרג ואל יעבור** וכו', וגם מזה בעצמו שלא נוכל לבער העבודה זרה שבארץ ישראל הוא בירור שלא הגיע עדיין זמן הגאולה וכו'.

וזה איזה שנים שנתפרסם מכתב גלוי מהאגודה שמתרעמים על הממשלה על שאינם נותנים להם מקום במשרד הדתות. ותמהתי שאינם בושים לפרסם שמתאמצים ליכנס באותו המשרד שהמה בודאי עובדי עבודה זרה על כל פנים בשיתוף אף לפי דבריהם. אלא דלשיטתייהו אזלי דכיון שהשתתפו באותה הממשלה שהוא המקור לאותו דבר, אם כן כבר השתתפו לעבודה זרה, ותו אין נפקא מינה להשתתף גם בכל דבר היוצא מן הטמא רחמנא לצלן, עד כאן לשון הויואל משה.

והגע בנפשך איזה הסרה מן הקדושה רח"ל נעשית בנפש מהנאה מבתי כנסיות שנבנים ונתמכים ומוחזקים מכספי משרד הדתות, כאשר רוב בתי כנסיות וכן רוב הישיבות ומוסדות התורה מקבלים כסף ממשרד הדתות הן בגלוי והן בסתר.

הכי בית כנסת שנבנה מכספי משרד הדתות זה הוא המקום לשפוך צקון שיח לפני שובר אויבים ומכניע זדים, והאם בית מדרש כזה ישאר בא"י בזמן ביאת המשיח, האם אינו נכנס לגדר שאמרו חכז"ל (גיטין מ״ה ע״ב) שספר תורה שכתבו מין ישרף ונפסק להלכה בשו"ע (יו״ד סימן רפ״ו סעיף ח׳). והרמב"ם נתן טעם לדבר (הל׳ יסוה״ת פ״ו ה״ח) שספר תורה שכתבו אפיקורוס ישראל מצוה לשרפו כדי שלא להניח שם לאפיקורסים ולא למעשיהם.

וכמו כן מכספים אסורים וטמאים אלה נתייסדה ומתקיימת הרבנות הראשית, שגיטין וקידושין והכשרים נעשים על ידיהם. ועוד ענינים שונים ומשונים לאין מספר שמסתעפים בענינים אלו, כאשר יבין מאליו כל המעיין במציאות שם, ולבארם היה נצרך על כך ספר שלם לעצמו, וכמובן שאין כאן מקומו).

וכן חיל השוטרים של המדינה מחלל שבת בפרהסיא לא לתיאבון אלא להכעיס, כלומר בדרך כפירה ואפיקורסות (שזה נקרא להכעיס כמבואר בפוסקים וכמו שיבואר להלן (פרק קעט עמוד 286) וכן לשכות "הסוציאליות" ו"הסעד" שלהם הן אלו שפעלו כל כך להכניס כפירה ומינות לבתים רבים כל כך, ולהרוס ולקעקע את שמירת התורה ומצוות באופנים שונים ומשונים, ועוד יש להאריך בזה הרבה, והדברים ישנים וידועים ליודע קצת.

קסב

ואל יקשה המקשה הלא גם בחו"ל צריכים לכל הנ"ל על ידי גוים אשר הם מאמינים באמונות כוזביות או גוים לגמרי. **וההבדל פשוט בתכלית,** כי גוים אינם בגדר מינים מישראל, ואין ערוך כלל וכלל לגדר שניהם בהלכה, כי המין מישראל הוא גרוע אלפי פעמים יותר מגוי. (ויתבאר לך אי"ה לקמן בפרקים הבאים בדיני שנאת הרשעים ומורידין ולא מעלין, ועיין לדוגמא בפרק קעה (עמוד 282) ובפרק קפא (עמוד רצא) בד"ה אמנם).

במדינת הציונים כל העבירות הנוראות הללו נעשות בשם עם ישראל, ובפרט בשם יושבי ארץ הקודש, וכבר הבאנו לעיל דברי הרשב"א על כך, **שאפילו עבירה קלה הנעשית בפרהסיא בעדה מישראל, יש לה דין של שמד ממש. ועאכ"ו שמרידה גמורה במלכות שמים הכלולה באלפים רבים של איסורים עם סניפים והצטרפויות והסתרגות של איסורים עד אין תכלית נעשית בשם העם היהודי כולו ובמדינה שנקראת על שם עם ישראל.**

והנה מפורש בדברי חכז"ל ובשו"ע (יו"ד סי' רנ"ד סעיף ז') שאין מקבלין צדקה מגוי, ועיין שם בשו"ע אופני היתר, וכבר האריכו בזה בספרי התשובות ועוד כמה פוסקים ואין כאן מקומם (ועיין בזה בשו"ת חתם סופר מיו"ד סי' קי"ב, ובשו"ת כתב סופר מיו"ד סי' קי"ד, ובשו"ת יוסף סי' י"ג ויו"ד ובערוה"ש יו"ד סי' רנ"ד).

והנה כיום ברוב מדינות ומלכיות העולם, אין המדובר מלקיחת צדקה מגויים, אלא הנאה מסדרי המדינה הקבועים, שכל אזרחיה נהנים ממנה שוה בשוה. ועצם ממשלתם ומלכותם הלא אין בו שום כפירה, וגם אין בו שום איסור, אדרבא יצב גבולות עמים (דברים ל"ב ח'), וירא אלקים בני ומלך (משלי כ"ד כ"ח). וכמו שאמר ירמיה (ירמיהו כ"ט ז') וּדְרשו את שלום העיר אשר הגליתי אתכם שמה והתפללו בעדה אל ה' וכו'.

מה שאין כן לקבל צדקה מן המינין הוא אסור לכו"ע (ועוד נדבר מזה מעט בהמשך), וממשלת הציונים כל התייסדותה וקיומה אפילו הגשמית, היא חפצא של כפירה ומינות, חילול ה', ומלחמה נגד השי"ת ותורתו, באופן הגרוע ביותר מימות עולם ועד

הנה. כמבואר כבר לעיל בפרקים הקודמים את גודל המרידה והכפירה שבעצם קיום מדינה זו.

ויש צד לומר, שההנאה שמקבלין ממנה בתורת מדינה שמחלקת ונותנת לכולם, (כמו עניני הרופאים, ניקוי הרחובות, פינוי האשפה, וכהאי גוונא, ועאכ"ו כספים בעין שמחלקת כמו הנקרא בלשונם ביטוח לאומי, דמי אבטלה, וכהאי גוונא), הוא עוד גרוע יותר ממה שמקבלין ממנה בתורת צדקה. כי הא גופא, שמדינה זו פועלת כמדינה ומחלקת מעות כמדינה, זהו גופא עצם איסורה והכפירה המונחת בה, דהיינו להקים ולקיים מדינה לעם ישראל לפני ביאת המשיח, ולכן אפילו ההנאה וההזדקקות להענינים הגשמיים שמסודרים על ידי מדינה זו (כמו שבכל מדינה מסודרים הם על ידי השלטונות) הוא ענין שלכל הפחות יש להודות שהוא אינו רצוי, ומזיק ופוגם בנפש ומקשרה להיפך הקדושה רח"ל.

וכבר הבאנו לעיל את דברי קדוש האלהים רבינו אברהם גאלנטי זיע"א, שענין של יציאה מן הגלות, ולקיחת שלטון וממשלה טרם עת קץ ובכח אנושי, מביאה ליפול לס"מ ובת זוגו רח"ל (שלא בכל עבירה נופלים באופן כזה).

ולכן בנידון דידן של מדינה מרה זו, כל הנאה גופנית או נפשית שמקבלים ממנה ומסדורי קיומה וכו', קשורה ליניקה מס"מ ובת זוגו שהם הם עיקר שורש חיות מדינה זו, וגורם לנפילת הנפש לשאול תחתיות באופן שאין דומה לו רח"ל, ומצד זה בלבד כבר היה ראוי ולצאת ולעקור משם.

קסג

והנה קבלת סיוע מכספי המינים להחזקת מוסדות התורה או החסד, הוא איסור נורא, ואין כאן המקום לבאר ענין זה, וענין זה מבואר בפוסקים באריכות גדולה, וגם נכתבו על זה ספרים ותשו' מיוחדים, כמו הספר אהלי יוסף מהגה"ק ר' אליהו ריבלין זצ"ל (שהיה תלמיד מובהק לאדמו"ר האמצעי מליובאוויטש רבינו הקדוש ר' דובער זי"ע ורבינו הקדוש ר' אהרן הלוי מאסטראשעלע זי"ע ולרבינו בעל צמח צדק ועוד, ורבו של הגה"ק בעל התורת חסד מלובלין, ומגדולי חסידי חב"ד והמקובלים בירושלים עיה"ק). ושם מאריך הוא באיסור קבלת צדקה מן המינים בכלל, ואפילו לאיש פרטי.

ונעתיק רק איזה שורות מתשובת רבינו חיים פאלאג'י (המובא בספר מעשה אברהם על שו"ע או"ח סי' ז"ך) המדברת מקבלת צדקה והנאה פרטית מן המינים, אחרי שבירר באריכות גדול כדרכה של תורה, כל האיסורים הנוראים והמכשולות הנמצאים בלקיחת סיוע מהמינים באיזה אופן שהוא, ומסיים שם בסוף התשובה וז"ל: וצא ולמד מתש' הרשב"א ז"ל (ס"ס סי' ת"ד ומיוחס), על דבר שהוא משום חששא שמא יבוא למינות, כמה החריד הוא והרבנים שבארצו בכמה חרמות ונדויים כמבואר שם, וכו', **ואמינא ולא מסתפינא** (אני אומר ואיני ירא) **כי כל הדרכים האלה בחזקת סכנה גדולה ועצומה הם, סכנת הנפש, סכנת הגוף,**

ושומר נפשו ירחק ממנו, ולא ימצא מתיר בשום פרט ופרט מהם, ואפילו בדרחיק ואתי מרחיק (ברחוק ובא מרחוק)**, ואפילו על סברא זרה והיא יחידה.**

וכל מי שהוא בעל נפש, ירחק מזה מן הכיעור ומן הדומה לו. **וכל מי שנכשל בדבר ללכת למינים ולהסתייע על ידיהם, בין בשגגה בין במזיד, ובכל שאר הפרטים איש איש ממלאכתו אשר המה עושים, קלות וחמורות, יחשבו מחשבה על אשר חטאו, ויתנו לב לשוב.** וגם כל העוזרים לאלו שהולכים למינים להחזיק בידם **ולהיות בחברתם ובמעמדם בסתר כבגלוי**, ולתת להם כח ועזר וסיוע בין בגופם בין בממונם בכל מיני עזר וסיוע שבעולם, ידעו נאמנה כי נותנים יד לפושעים ומחזיקים ידי עוברי עבירה, הנה כי כן גם אלו צריכים כפרה.

בטחתי כי כל ישראל בחזקת כשרים, ובהוודע להם חומר איסורו של הליכתם למינים, באיזה סיבה וצד ואופן שבעולם שתהיה, כי הוא עוון פלילי, לא יעשו עוד כדבר הרע הזה. וישובו אל ה' וירחמם, ואל אלקינו כי ירבה לסלוח. וה' היודע ועֵד, כי אין כוונתי בכל מה שכתבתי כי אם משום אפרושי מאיסורא, וכל ישראל ישמעו ויראו ולא יזידון, משום מצות עשה דהוכח תוכיח את עמיתך. ולא ח"ו משום לפרסם לחוטאים ולייסרם, כי די לנו והותר שיפרשו מן החטא, ויקבלו קבלה גמורה שלא לעשות כדבר הרע הזה, לבוא נגד רבני מתא (רבני העיר), ובסיוע אוה"ע. **ובפרט באיסור גדול, משוקץ ומתועב, ליקח עזר מן המינים שונאי הדת, כי גורמים מיעוט השפע, והפרנסה מתמעטת, ואריכות הגלות** כמו שכתב הרשב"א ז"ל בתשובה הנ"ל, **וגם גורמים חטאים רבים כאמור.** ואין ספק כי אחרי שמוע דברי אלה תוכחת חיים, אחי ורעי יפרישו מעצמן מאיסור זה. וה' לא ימנע טוב להולכים בתמים, עכ"ל.

וכבר מילתנו אמורה שאי אפשר לנו כעת להכנס לכל הסברות והטעמים של איסור זה של קבלת מעות להחזקת מוסדות התורה מן המינים והאפיקורסים, (כי צריך לכך ספר שלם, וגם ב"ה כבר נכתבו ספרים כאלה) אמנם כל מי שלמד את הסוגיא כראוי, מתוך בקשת האמת ובעיון, יראה שטעמי המתירים בזה הם הבל וריק וטעות גמורה, שתתכן רק בדור שפל כדורינו, שבלבול הדעות וטשטוש המוחות והתגברות שכחת התורה, הכפירה והמינות, הם עצומים כל כך.

קסד

אמנם לא רק לקבל מהם צדקה וסיוע למוסדת התורה וכדו', אלא גם קבלת שאר טובות הנאה מהם וממוסדותיהם, סוף כל סוף תהרוס את כל קדושת נפש הישראלי, וממשיכה מאד את הנפש לשורש הטומאה והסט"א המתפשט כל כך בדור כולו. והרבה הרבה יש על כך בספרי קודש רבים, אולם אין כאן המקום להביא ולבאר, עם כל זה נביא שנים ושלשה גרגרים כנוקף זית.

רבינו הק' **ר' צבי אלימלך מדינוב זיע"א** כתב בספרו אגרא דכלה על פ' שופטים (עה"פ ומתה בן מאה וכו' ילקוט) **דקבלה מרבותינו הקדושים בעלי רוח הקודש** (הלא הם: החוזה מלובלין ורביה"ק מנחם מענדל מרימנוב בשם המגיד הקדוש רבי ר' בער ממעזריטש זיע"א) **דכח הפועל בנפעל. ממילא ממונו ורכושו של אדם שהאדם מסגלו** (פי' רוכשו וצוברו) **על ידי מעשיו, הנה יש בממון ורכוש ההוא כח הפועל וכו', והאדם הכשר כאשר יקחנו לעצמו הנה יגרום לנפשו פעולות זרות, כפי כח הפועל הנפשיי מבעלים הראשונים, ועתה אם עיני שכל לך תבין את אשר לפניך, אשר בעינינו ראינו כמה אנשי שם, אשר פיתם היצר לתבוע חלקם והשתדלו בפרנסתם, לקבל ממון מכל אדם ונשארו אח"כ כלים רקים, כי הממון שסיגלו מבני בלי שם, דבק בם ובנפשם, וכיבתה השלהבת אש, אשר בער בקרבם באהבת היוצר כל.** עכ"ל.

ועי"ש עוד בדבריו הקדושים, והתבונן בם מאד, שלא דיבר כלל וכלל מלקיחת ממון ממינים ואפיקורסים, אלא מאנשים שאינם כשרים, וכתב שיוליד לנפשו פעולות זרות כפי כח הנפשיי מבעלים הראשונים. והעד העיד בנו האיש אשר במו עיניו ראה, מה נעשה אח"כ עם כל מי שפיתהו היצר ליקח מעות מאנשים כאלו. אם כן **מה נאמר ומה נדבר על לקיחת כסף ממלכות המינות בעצמה,** שהיא גרועה מעבודה זרה פי כמה וכמה, וכל נותניהם ומחלקיהם הם רשעים מינים ואפיקורסים ושונאי הדת, **הלא בודאי שמנפש ועד בשר יִכַּלֶה רח"ל.**

ומה עוד **שמה שמחלקים את המעות למוסדות, הוא בעצמו לשם מינות,** וגם הלוקחים ממעות אלו, והנגררים אחרי ממשלת המינות, מודים שמה שנותנים להם המעות האלו, הוא כדי שיתמכו בממשלתם, ממשלת המינות והשמד.

וגם **התמיכה והמעות שנותנים לאנשים פרטיים, הוא על דעת שהם מלכות ישראל,** והבעלים של ארץ ישראל, ועליהם מוטל החיוב לדאוג לדרים בצל ממשלתם, שזו בעצמה עצם המינות היותר גרועה, הלא בודאי שיסיר את הנפש לגמרי מהקדושה רח"ל.

ועוד כותב רביה"ק ר' צבי אלימלך מדינוב זיע"א, בספרו מגיד תעלומה, אחרי שמאריך לבאר בנועם דבריו הק' מקראי ודברי חכז"ל, את גודל הסכנה שיש בלקיחת כסף מאנשי דלא מעלי, ומבאר שם באריכות נועם דבריו בדיוקים מדברי הגמרא (ברכות נ"ג ע"ב) **שהממון שלקחו בני ישראל מהמצריים בעודם במצרים בהשאלה, כיון שהיה עדיין שם בעלים עליהם,** (לאפוקי מביזת הים שלקחו רק אחר שמתו המצריים וזכו בהם מן ההפקר), **הם המה שהיו בעוכריהם לחטוא בחטא העגל,** ממשיך שם בלשון קדשו וכותב וז"ל: וחוץ לזה הלא נלמד דעת **שרוב החטאים באים כשיהנה אדם מן ממון כזה, שיש בו כח ופועל רע.** וכשישוב האדם אל ה' הנה ידע הסיבה ממה לשוב, ויפשפש בדבר, הלא תראה בסדר היום הקדוש שם, בגמר תפילתנו בתפילת נעילה, הנה סדרו לנו אנשי כנסת הגדולה ברוח קדשם, אתה נותן יד לפושעים וכו', ותלמדינו ה' אלקינו להתודות לפניך על כל עוונותינו, למען נחדל מעושק ידינו וכו', הבן הדבר שהוא הכולל של כל עוונותינו ביש

תחת יד האדם ממון שאינו ביושר, והכח הפועל בנפעל, וכאשר יהנה האדם מממון הזה **ותהי לו לזרא, ויתילדו אצלו תאוות רעות.** (הערת המעתיק: כלומר דהסיבה שאמרו למען נחדל מעשק ידינו, מיוחד משאר עבירות, כיון שהממון שיש בו כח רע, הוא המוליד תאוות רעות, והוא שורש הרע באדם, והוא הדין לממון שבא מרשעים (ואין צריך לומר מינים ואפיקורסים) שכמו כן מוליד בו כח הרע, ומביאו לידי חטא)

ולהיות **הדבר הזה גדול אצלי, ופינה** (פי' יסוד) **לתורה ולעבודה,** הנה ארחיב עוד במקצת דברים: אמר כבוד אדמו"ר הרה"ק מהרמ"מ זצוק"ל (כוונתו לרבם של ישראל האלקי רבינו מנחם מנדל מרימנוב (ופריסטיק) זיע"א), שיש להתפלא על הילדים שמחנכים אותם בנעוריהם בעוד שהם קטנים לתורה ועבודה זו תפילה ועונין אמן ויהא שמיה רבא, הנה בעוד השני ערלה עליהם ואף על פי כן המה מורגלים בתורה ועבודה, **מהיכן יארע כזאת כשמתגדלים פורקים עול התורה מעליהם ועוסקים בעסקי העולם ברשות ובאיסור,** הלא היה מהראוי שיהיה להם הדבר בטבע לבל יזוזו מן התורה אפילו זיז כל שהוא, כמו שכתוב (משלי כ"ג ו') חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה.

ואמר אדמו"ר זלה"ה שמגיע להם הדבר על אשר האכילום אבותיהם ממון של איסור הבא לידיהם בגזל וחמס ורבית, **וכח הפועל בנפעל, וכאשר הבנים נתפטמו מזה, הנה מתעורר להם על ידי זה תאוות רעות ופורקים עול התורה מעלימו, ואוחזין מעשה אבותיהם בידיהם,** זה תוכן דבריו זלה"ה. (של רבינו הק' מנחם מענדל מרימנוב זצוק"ל, וממשיך רבינו בעל בני יששכר וכותב): ובזה תבין מ"ש הכתוב (שמות כ' ה') פוקד עוון אבות על בנים וכו', ומתרגמינן כד משלמין בנייא למחטי בתר אבתהון, וע"כ נצטוינו בוידוי והתוודו את עוונם ואת עוון אבותם, וכן נהגינן (נוהגים אנו) לומר בודוי אבל אנחנו ואבותינו חטאנו וכדין הוא.

והנני מעיד כי ראיתי בעיני, צדיקים גדולים אשר יראתי מגשת אליהם, וכאשר באו לידי ניסיון והשתדלו להשיג ממון, ובפרט בתביעה בפה, נתרוקנו מכל וכל, ואבדו מעלתם והאריך שם עוד וסיים: **בני ידידי הרחבתי קצת בזה, כי ידעתי שהוא פינה לתורה ולתשובה, אשרי האיש אשר ישנה וישלש בדברי אלה הנאמרים באמת, ויבין הדברים לאשורם, ואז טוב לו ולזרעו עד עולם.** עכל"ק.

ובספה"ק סור מרע ועשה טוב בהוספות מהרצ"א גם כן מאריך בענין כח הפועל בנפעל, ואשר לכן אסור לפרוט מטבע מקופה של מוכסין, אף על פי שאינו נהנה, שהרי נותן מעות שויה, כיון שהמטבע שביד המוכס באה לו על ידי גזל, תוכל המטבע להחטיאו בדומה לו.

וכותב שם בתוך דבריו וזל"ק: וכח הזה התקוע בהממון מביאו למידות גרועות, **זאת היא הסיבה, ידידי, אשר בעיני ראיתי, אנשי שם מבקשי אמת בילדותם, וביישה זקנותם את ילדותם, שנשארו ריקים מן החכמה והתורה והעבודה, מבלי הודע בשל מי הרעה הזאת.** כי מהראוי להיות זקני תלמידי חכמים, כל זמן שמזקינים דעתם נתוספת עליהם,

אבל להיות דעת אחרת עמהם, הכח של דעתן דעמי הארצות מהמעות שקבלו, **ונתטפשו ונשארה דעתם מטורפת עליהם בזקנותם, כמשפט זקני עמי הארץ,** וכל דברי חכמים קיימים וכו'. ותדע מאמר חכז"ל (עבודה זרה ל"ט ע"ב) באשה אחת שהיה נשואה לחבר, והיתה קושרת לו תפילין, ואח"כ נשאת למוכס, והיתה קושרת לו קשרי מוכסין, והוא, **כי המקבל בקל יקבל טבע הנותן,** כן הענין בפרט הזה, עכל"ק.

קמה

ובאמת זה זמן רב שנראה עין בעין, שאותם שהתירו לעצמם ליקח מעות, בתירוץ של החזקת תורה, עשו פרי הדומה לאותם מעות. שגדלו משם מרביצי תורה ראשי ישיבות ומגידי שיעורים, שכל תורתם סם המות רח"ל.

ואילו אפשר היה לאמר, היינו אומרים שכהיום כבר מתגלה קלונם לעיני כל, אבל אי אפשר לומר זאת בעוה"ר. מחמת שכיום חשכו הרואות בארובות, וחשכות הדור מכסה את הכל, ולא מבחינים את הנראה כל כך לעין, איך שגדלו ראשי ישיבות ומרביצי תורה, שתומכים בידים בצבא הציונים, ושולחים לשם נשמות ישראל, על ידי הנח"ל "החרדי" שחדשו לאחרונה, אשר זה דבר פשוט שע"פ דין תוה"ק אפילו ללבוש את בגדי צבא הציוני בלבד ולשאת עליו את כלי חמס מכורותיהם, הוא גרוע אלף אלפי מונים מלחלות על עצמו שתי וערב, לשם דוגמא.

וגם אלו שלא תומכים באותו נח"ל השיטים הדתי, אבל אינם מתבדלים מאותם מרביצי תורה המינים שתומכים בו, והכל מתנהל על חנופה וכבוד של שקר, ונוחות של עניני עולם הזה, וקבלת ממון, אוי לאותה תורה, ואוי לעינים שכך רואות.

ואין שום ספק דעל מצב דור כזה צווחה רוח הקודש ביד הנביא ירמיה (ירמיה ב' ח' וט'): הכהנים לא אמרו איה ה' **ותופשי התורה לא ידעוני והרועים פשעו בי** והנביאים ניבאו בבעל ואחרי לא יועילו הלכו. לכן עוד אריב אתכם נאום ה' ואת בני בניכם אריב.

וכמו שכבר אמרנו שנבואת הנביאים יכולה להאמר הן לדורם והן ובעיקר לדור אחרון. והכהנים הם אשר עליהם להורות דרכי ה', וכמו שפירש המצודת דוד.

והנביאים כבר פירש רש"י (שמות ז' ו'): וכן כל לשון נבואה אדם המכריז ומשמיע לעם דברי תוכחות והוא מגזירת (ישעיה נ"ז י"ט) **ניב שפתים** (משלי י' ל"ב) **ינוב חכמה,** (ש"ב י' י"ג) **ויכל** מהתנבות דשמואל, **ובלע"ז קוראין לו פרידיג"ר** (פרעדיגען) עכ"ל. (ופרעדיגער הוא מטיף כידוע). כלומר הם הדרשנים והרבנים למיניהם הדורשים דרשות של דופי ומסיתים את העם להתחבר לבעל הציוני.

ובתפארת שלמה (על הפסוק (בראשית כ"ד נ"ט) וישלחו את רבקה ואת מיקמה) כתב וזה לשונו: **כי השפע של בני ישראל, צריך להיות מסטרא דקדושה, כי השפע הבאה מסט"א הוא מטמטם לבו של אדם, ומביאו לידי חטאים ח"ו,** ע"כ.

דרך הצלה

ובחידושיו על מועדים, לחג הפסח עה"פ (תהלים ק"ה ל"ז) ויוציאם בכסף וזהב ואין בשבטיו כושל, כתב וזה לשונו: יש לדייק מה ענין אין בשבטיו כושל לענין זה, אכן כבר נודע **כי חסד לאומים חטאת** (משלי י"ד ל"ד), **ועל ידי הכסף שישראל לוקחים מהם נפגמים חלילה** כמבואר בדניאל.

והנה אמנם כל מה שישראל לקחו ממצרים כסף וזהב במצרים וביזת הים הנה הם היו מחויבים בהם בשכר עבודתם בהם רד"ו שנים כמבואר בגמרא. אך הערב רב שלקחו מכסף מצרים הנה הם לקחו חינם, כי לא עבדו כלל במצרים, **הנה הכסף והזהב ההוא הוא שגרם להם לישראל שנתערב ביניהם לחטא העגל**, ועל זה הוא שנאמר (דברים ז' כ"ה) ודי זהב.

והנה **גם מה שלקחו בני ישראל טוב היה להם שלא לקחו, ועל זה נאמר** (שמות ט"ו כ"ג ע"ש בפרש"י) **ויסע משה את ישראל**. והא ראיה ששבט לוי שלא עבדו כלל ולא לקחו מכל וכל מזהב ההוא, לא נכשלו כלל בהעגל. והנה על זה הוא שאמר ויוציאם בכסף וזהב ואין בשבטיו כושל, כי לא הכסף שלהם הכשילם כי אם של הערב רב כנ"ל, עכל"ק.

קסו

וכן מבואר בספרי קודש, שעל ידי שישראל נהנין מן הבורות נשברים שהם מקורות הבאים מצד הסט"א, על ידי זה גורמים ששפע קודש שמשפיע הקב"ה לבני ישראל, נשפע לסט"א, ונגדל כוחה מאד מאד, ובמילא מטיל זה זוהמא בנפש האדם, שעל ידי מעשיו גרם להשפיע שפע קודש לסט"א רח"ל, ועל ידי זה יכול הסט"א לשלוט בו, ולעשות בו כרצונו, ולהפילו לבור שחת. ועאכ"ו שנהנין ממלכות המינות גופא, שמנהיגיה הם בודאי הס"מ ובת זוגו וממשיכין להם שפע, בודאי שעל זה נאמר (משלי י"ד י"ב, ט"ז כ"ה) יש דרך ישר לפני איש ואחריתה דרכי מות ה"י והחי יתן אל לבו.

וכמו שכתב בתפארת שלמה בפרשת ויגש (עה"פ ועתה אל תעצבו וגו' כי למחיה שלחני אלקים לפניכם), **דזו** היתה הסיבה שקודם שגלו ישראל למצרים, שלח לפניהם איש לעבד נמכר יוסף וכו', כדי שלא יהנו מן הסט"א חלילה, וישתקעו שם במצרים, אלא יהיה הכל דרך יוסף צדיק הדור, שישפיע עליהם את כל השפע מצד הקדושה, ולכן היה צריך שילקט יוסף את כל הכסף ממצרים, ולא נשאר להם כי אם גוויתם ואדמתם, והוא נתן להם הזרע לזרוע את האדמה, שכל השפע יבא אך ורק על ידי יוסף הצדיק שהוא צדיק הדור צינור הקדושה, ולא ח"ו דרך הסט"א שאז אבדה תקוה ח"ו, עיי"ש.

ועיין עוד מה שכתב בענין זה הרה"ק ר' יצחק אייזיק מקאמרנא זיע"א, בספרו אוצר החיים פרשת כי תצא על הפסוק ומכור לא תמכרנה בכסף, וכתב שם בתוך דבריו וז"ל: **שלא יקח מרשעים אלו כסף, וכן ראיתי אצל הצדיקים אמתיים שהיו הרשעים גמורים נותנים להם מעות, והיו משליכין את המעות לבית הכסא, והוא מטעם זה.** עכ"ל.

ונעתיק בזה דברי בעל קב הישר הנוגעים מאד לענינינו, וזה לשונו: (נפרק ל"ח) והנה לדעה שאמרו ישראל שבאותו הדור היו חייבים כליה, מפני שנהנו מסעודה של אחשורוש, דליכא למימר דמשום דקא אכלי מאכלי (מאכלות) אסורות אתחייבו, דהא כתיב (פסחי ד' ח') והשתיה כדת אין אונס, והפי' לפי דת כל אחד ואחד וכו', ולא היה משקי להו אלא מיין של ישראל, ושמשין של ישראל היו מוזגין להון, וכל מאכלין דהוו יהבי להון לישראל הוי בישול של ישראל, דאחשורוש לא הוי אנס להו למיכלי ולמישתי מאי דאסר להו, וכדכתיב אין אונס ולעשות כרצון איש ואיש. (שמה שנתחייבו ישראל באותו הדור כליה אין לומר שזהו בגלל שאכלו מאכלות אסורות, כי כתיב והשתיה כדת אין אונס, והיה נותן להם יין של ישראל, וישראל היה מוזג להם, וכן כל המאכלים היו בישול ישראל ואחשורוש לא אנס כלל לאכול ולשתות מה שאסור להם).

אבל חובא דלהון הוי **כי כוון בסעודתו שהזמין ישראל כדי למנקי שפע דנהיר מלעילא** (לינוק שפע המאיר מלמעלה), **דלא ישפיע בשכינתא אלא בסטרא אחרא.** ולכן הזמין ישראל כדי למינקי להו לסטרא דיליה (כדי לינוק הכל לצד שלו), **והוא סוד הטלת זוהמא, כיון שהשפע תהיה יורדת לישראל על ידי הסט"א.** ולולא שלא היו ישראל נהנין מסעודתו לא הוי פועל כלום, כי הקדושה לא היתה מקבלת שום שפע מסטרא אחרא. אבל כיון דהוי ישראל נהנין מסעודתו של אחשורוש הוי כאילו כביכול ינקי מסט"א, ובהאי סעודתא גרם לאטלא זוהמא בישראל, **אע"ג דהוו אוכלין ושותין מאכל כשר ומשקין דהתירא, אף על פי כן נחשב להם כאילו אכלו מסעודה של סט"א.**

ואף בימי מרדכי רצתה מידת הדין לפגוע בכלל ישראל שהיו באותו הדור כמו שאמר הקב"ה בימי משה (נמדבר ט"ז כ"ו, י"ז י') ואכלה אותם כרגע, ואעשה אותך לגוי גדול (שם י"ד י"ג), ורצתה מדת הדין להרבות זרעו של מרדכי כחול הים, רק מרדכי ביטל הגזירה בתפילתו כמו שביטל משה רבינו הגזירה בתפילתו. וזה שכתב (פסחי ד' ח') ומרדכי ידע **רצה לומר שידע תוכן הדבר, שהגזירה באה על ידי הפגם הגדול שפגמו בשכינה, עבור שהיו ישראל נהנין מסעודתו של אחשורוש** ולכן (שם) וילבש מרדכי שק וישם אפר ויצעק צעקה גדולה ומרה, וילבש שק לכפר על חטא זה, **ומרדכי הודיע לאסתר גודל הפגם הנעשה בסעודה של אחשורוש** ומיד כתיב (פסחי ה' ח') ותלבש אסתר מלכות, שהוא רוח הקודש, ונתנה עצה לצום ג' ימים וג' לילות, כדי לבטל הזוהמא שהטיל המן בסעודתן, ובזה יותש כח הזוהמא הנעשה ע"י אכילה ושתיה. ועל ידי הצום התיש כח הזוהמא, וכנסת ישראל האירה כבראשונה. ומעתה מובן לפנינו גם כן טעם זה שהוא תענית אסתר שאנו נוהגין להתענות לדורי דורות. ע"כ כל אחד ואחד צריך לכוין בתענית אסתר שתעמוד לנו זכות מרדכי ואסתר שתקנו התענית וכו', כדי להתיש כח הסט"א שרוצה להידבק דוקא בקדושה, **ועל ידי התענית יזדככו ויטהרו הפגם הגדול הזה** וכו' עד כאן לשונו הק'.

ותסמר שערות אנוש מדבריו הנוראים, שעל ידי שנהנים מהסט"א, לוקחים השפע מהקדושה, וגורמים על ידי הנאתם מהסט"א שהשפע יבוא דרך הסט"א ובמילא גם הסט"א ינקו מזה, ובמילא מטיל זה זוהמא באדם שמקבל השפע דרכם, **דבר זה מעורר**

קטרוג עצום ונורא, ונתחייבו ישראל כליה רח"ל בשביל זה, אם לא שמרדכי שלא נהנה מהם ביטל הגזירה.

והשפע שהשפיעו אז לסט"א כשנהנו מסעודתו עדיין לא הטהרנו ממנו, וצריכים בכל שנה לצום תענית אסתר כדי להתיש כוחה, על אף שסעודתו של אותו רשע היתה כשרה בתכלית הכשרות, בישול ישראל, יין ישראל, והמגישים היו מישראל, ועצם מלכות אחשורוש לא היתה בה כפירה או מינות, ועם כל זה כך היתה המדה כנ"ל.

הרי **הדברים ק"ו לגבי הנהנים מאותה מלכות המינות, וגורמים ששפע הצריך לבוא לבני ישראל, יורד דרך עצם הסט"א ובת זוגו ממש, ושפחה כי תירש גבירתה, מי יכול לתאר ולשער הקטרוג העצום והסכנה הנוראה שיש בזה.**

וכבר מילתנו אמורה שיש בזה מאמרי ראשונים גדולי וצדיקי הדורות רבים מספור ואין כאן עת האסף. מכל מקום כל זה נאמר אפילו על הנאת סעודה אחת, או לקיחת ממון פעם אחת מאנשי דלא מעלי עד כמה שעוקר את הנפש מקדושתה רח"ל.

עאכ"ו שכאשר חי אדם במציאות שכל כולה נבנית ונמשכת ממציאות המינים הטמאה, הרחובות והפנסים אשר בהם, הגנים והספסלים אשר בהם וכו' וכו', הכל כאשר לכל מקבל יונק ונמשך ממציאות המינים ומלכותם וממשלתם, וכי ישנה מציאות שכל הנ"ל לא יפעל טומאה נוראה בנפש, והסרה גדולה (לכל הפחות בתעלומות לב ובמסתרי הנפש) מאמונת השי"ת ותורתו הק'.

וגם אם יטען אדם שאינו מרגיש זאת בנפשו, יכול להיות שזהו גופא הגרוע מכל, שנפל להסתרה שבתוך הסתרה, דהיינו שאינו מרגיש ההסתרה בעצמה. ומכל מקום כל נגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו, ולא כל אדם זוכה להתמרמר כראוי על שפל מצב נפשו, שיהא הלב מרגיש זאת, כדנאמר (משלי י"ד י') לב יודע מרת נפשו, שצריך לזה הקדמה של התמרמרות הנפש, ולכן כתוב לב יודע מרת נפשו דייקא, דהיינו שצריך קודם כל שתהיה נפשו מרה עליו, ואז גם הלב ידע ויבחין שפל מצב נפשו, ואין זה דבר קל, ולאו כל אדם זוכה לזה.

וכמעט שאין מציאות להנצל מכל הנ"ל, אם לא שיצא ויעקור לגמרי מתחת מלכות המינות.

קסז

וכתב רבינו הק' מסאטמאר בספרו ויוא"מ (מאמר יסוד ו"י סי' קנ"ג) וזה לשונו: **והנה אחריות וחשש גדול על פי הלכה לדור תחת מלכות המינות**, מכמה טעמים שאי אפשר להעלותם על הכתב, אך אכתוב איזה פרטים מה שאפשר לכותבם.

מלבד שיש שם מלכות המינות המכוונת להעביר על הדת, והיא סכנה עצומה בענין הדת לכל היושבים שמה כאשר הארכתי לעיל, ואי אפשר לפרט הכל והמבין יבין.

אבל גם עצם הדירה תחת ממשלתם ורשותם של מלכות של מינות רח"ל הוא ענין כבד המכאיב לב כל ירא וחרד לדבר ה', שהרי כיון שכל התייסדות אותה המלוכה הוא ממקור המינות רח"ל, הן בשביל התייסדותה קודם ביאת המשיח שהוא ביהרג ואל יעבור, כאשר הארכתי במאמר ג' שבועות. ונוסף לזה שנתייסד במינות וכפירה גמורה רח"ל בלי תורה ואמונה כלל ועיקר, אלא אדרבא בדרך של עקירת כל התורה כולה ח"ו, ואין ספק שאותה המלוכה גרע הרבה מעבודה זרה, כמו שהוא בגמרא וברמב"ם ובכל הפוסקים דמינות גרוע הרבה יותר מעבודה זרה, וכבר העתקתי קצת מדבריהם בזה.

ואם כן אין ספק שהנותן איזה חיזוק כל שהוא לשורש המינות הן בממון או כבוד או בדברים באיזה אופן שהוא, גרוע מנותן כבוד או ממון או איזה חיזוק לעבודה זרה, והודאה במקצת לשורש המינות גרוע ממודה בעבודה זרה, והדרים שם קשה להם מאד ליזהר בזה כמובן והנסיונות עצומים.

גם הרבה הזדמנויות נזדמן לכל אחד ואחד יען שנצרך לטובתם, כי הכל בידי המלוכה, ונותנים להם חיזוק ושבח באופנים שונים פעם באונס פעם ברצון, **וקשה לעמוד בענינים אשר כמעט בכל יום ולפעמים בכל רגע יש ספיקות של יהרג ואל יעבור. ומי הוא המורה דרך בדורינו לספיקות חמורות כאלו, כי בכל חשש של חיזוק למינות או מודי להו, הוא בספק של יהרג ואל יעבור ק"ו מעבודה זרה.** עד כאן לשון קדשו.

ובספר בוצינא קדישא (שהם שיחות ועובדות נאמנות מרבינו מסאטמאר זיע"א, שנרשמו על ידי הרה"ח ר' סענדר דייטש ז"ל שהיה מהמקורבים והעוזרים היותר סמוכים לרביה"ק זיע"א) כתב הוא (מ"ח עמ' שמ"ו סי' ע"ז) וז"ל: ואמר לי רבינו: מי יודע אם לעת כזאת מותר ליסע לארץ ישראל להתיישב שמה, אלא שאין גוזרין גזירה על הציבור אלא אם כן יכולין לעמוד בה, והוסיף רבינו ואמר: **דעתי ברור כמעט בוודאות, שאלמלי חיים אתנו כיום הגאונים והצדיקים מדורות הקודמים, היו אוסרים להתיישב בארץ ישראל, מחמת הסכנות הנוראות האורבות לנפשות ישראל, ומחמת עקירת האמונה ודת תורתינו הקדושה.** עכ"ל. (ועיין מה שכתב כעין זה בויוא"מ במאמר ישוב א"י סימן קל"ד דף שמ"ח).

קסח

והנה על חלק מהמכשולות העצומים הנמצאים בדירה תחת ממשלת הציונים, יוכלו אנשים הרבה לטעון טענת אונס וכדו'. דהיינו שמה שהוא צריך ליתן מיסים וארנוניות לממשלת המינים ולחזק אותם בזה וכדו' (גבאים שנוטלים מכס לעבודת כוכבים, אסור ליתן להם (שו"ע יו"ד סי' קמ"ג סעיף ו'). ועיין עוד ביו"ד (סי' קמ"ט סעיף ג'): שאסור לקנות בירידי עובדי כוכבים מן התגר מפני שהוא נותן מכס והמכס לעבודת כוכבים וברמ"א שם: שאף אם יניחו לו המכס אסור) הוא באונס, כי אינו נותן מרצונו, שהרי אם לא יתן יענש על כך. וכן מה שהולך

ברחובותיהם ונהנה מכל הענינים שמעמידים ומספקים הוא ודאי באונס, וכי מה יש לו לעשות וכי יעוף באויר, וכהאי גוונא.

וכן על הספיקות של יהרג ואל יעבור, שיש בכל יום ולפעמים בכל רגע, שלדרים שם קשה מאוד להזהר בזה ולעמוד בנסיונות האלו, כדברי רבינו מסאטמאר ז"ל המובאים לעיל. יכולים גם לפעמים לטעון טענת אונס, ואונס רחמנא פטריה (עבודה זרה נ"ד ע"ב).

והנה אם דר תחת מלכות המינות מרצונו, אינו יכול לטעון טענת אונס, כיון שהאונס הוא תוצאה מרצונו. אמנם אפילו מי שתחילת דירתו שם היתה באונס, כגון שנולד שם וכדו', אין טענת תחילת שבתו שם באונס פוטרתו מלעשות כל מה שביכלתו להציל את עצמו מהמכשולות והאיסורים [של יהרג ואל יעבור כנ"ל בויוא"מ] שיכול להכשל בהם שם.

וכמו שמצינו שאיפסקא הילכתא בשו"ע (או"ח סי' ש"ו סעיף י"ד) שמי ששלחו לו שהוציאו בתו בשבת להוציאה מכלל ישראל, **מצוה לשום לדרך פעמיו להשתדל בהצלתה.** ויצא אפילו חוץ לשלש פרסאות. ואי לא בעי כייפינן ליה. עכ"ל. ולא מהני טענת שבין כה אינה חייבת בזה כי היא אנוסה, כדי להפטר מלהצילה ואף לחלל עליה את השבת כדי להצילה. ואדרבה, עיין במג"א (ס"ק כ"ע) על הנ"ל וכן הוא בשאר פוסקים ותשובות, דאדרבה זוהי גופא הסיבה לחיוב חילול שבת להצלתה כיון שהיא קטנה ורוצים לאנסה ולא הלכה מרצונה להמיר דתה ח"ו.

וכן בנידון דידן, לו יהא שיושב אדם תחת שלטון המינים ההם, והוא אינו חייב בזה במה שנהנה מהם, או במה שמושל עליו מושל מקשיב על דבר שקר [שכל משרתיו רשעים], מה בכך, סוף כל סוף הסרת הנפש מן הקדושה נעשית אצלו אפילו באונס. ואין טענת האונס פוטרתו מלהשתדל לצאת משם. וכמו שהורה הרמב"ם ז"ל (בפגרת תימן) את גודל החיוב לברוח מתחת שלטון שמעביר על הדת, אף שלא נכנסו לשם ברצון רק נשארו שם באונס.

ובוודאי שמצד הסכנות גשמיות הממשמשות ובאות, שהציונים הארורים מוליכים אליהן את כלל ישראל היושבים תחתם, חייבים להמלט, בין אם הוא חייב בזה ובין אם לאו, **ואם אינו חייב בסכנה, אבל הוא חייב מן הדין להמלט ממנה.** ויש לו להמלט ממציאות זו אפילו אם אינו חייב בה, כל עוד נפשו בו, כדרך שחייב אדם להמלט מכל סכנה גשמית ורוחנית גם אם אינו חייב בה, ולא הוא חולל אותה וגרם לה.

וכל **אדם** מבין ענין זה, כאשר מדברים למשל על מלכות הקאמאניסטען (הקומוניסטים) בשעתה. אשר ידוע לכולם מה שניסו אז כלל ישראל ושליחיהם העסקנים להוציא כל מי שאפשר משם. על אף שבודאי מה שהיו היהודים שם בסכנות רוחניות וגשמיות הוא אינו באשמתם, שמשפחות היהודים דרו בארץ רוסיא מאות רבות של שנים לפני השתלטות הקאמאניסטען שם. אמנם לאף אחד לא היה טענה כזאת, כי אינה צריכה

לפנים, שאינו מן הענין כלל. ומה שטוענים זאת על הישיבה תחת מלכות הציונים, הוא אך ורק משום היצרא בישא דמינות שגרוע תחת מלכות הציונות ומסמת את העינים, יותר מאשר תחת מלכות הקאמאניסטען בשעתה.

קסט

וגם ישנם אנשים שיכולים לטעון, שהגם שאסור ליהנות ממלכות המינות וכו'. אמנם הרי הציונים באו בגבולם, ולא הם באו בגבול הציונים. כי הציונים השתלטו על אדמת אה"ק ועל הישוב שבתוכה, ולא שאלו שום אדם אם חפצים בשלטונם אם לאו. והיה בא"י ישוב גדול של יראים ושלמים לפני קום המדינה כידוע. ויכול אדם לטעון שהוא או משפחתו גרו באה"ק עוד הרבה לפני הקמת מדינת הציונים, והוא אונס גמור במה שעלה שלטון הציונים על ראשו, וכן כהאי גוונא, ומכח טענות אלו, יסבור אדם לפטור את עצמו, מן החיוב לצאת משם.

ומדמים זה להיתר דאיתא במשנה (עבודה זרה פרק ג' משנה ד', מ"ד ע"ג) וז"ל: שאל פרוקלוס בן פלוספוס (מין [כלומר אדוק בעבודה זרה - הערת המעתיק] גוי היה - רש"י) את רבן גמליאל בעכו שהיה (רבן גמליאל) רוחץ במרחץ של אפרודיטי (שם עבודת כוכבים והמרחץ עומד בחצרה - רש"י), אמר לו כתוב בתורתכם (דברים י"ג י"ח) ולא ידבק בידך מאומה מן החרם, מפני מה אתה רוחץ במרחץ של אפרודיטי וכו'. אמר לו (רבן גמליאל לפרוקלוס) אני לא באתי בגבולה היא באתה בגבולי (שהמרחץ קודם לה והמרחץ נעשה לכל הבא למרחץ ולא כל הימנה שתהא גוזלת את הרבים - רש"י). אין אומרים נעשה מרחץ נוי לאפרודיטי אלא אומרים נעשה אפרודיטי נוי למרחץ (ועוד תשובה אחרת, אין אנו אומרים נעשה מרחץ נוי לאפורדיטי, דמרחץ לאו דבר נוי הוא, אלא נעשה אפורדיטי נוי למרחץ. נמצא שהיא [אפורדיטי] משמשתו [את המרחץ], והיא [אפורדיטי] טפלה והוא [המרחץ] עיקר - רש"י). דבר אחר אם נותנין לך ממון הרבה אי אתה נכנס לעבודה זרה שלך ערום ובעל קרי ומשתין בפניה, וזו עומדת על פי הביב (חריץ העשוי בקרקע להוציא שופכין לרשות הרבים - רש"י) וכל העם משתינין לפניה, לא נאמר (בתורה לאיסור - רש"י) אלא אלהיהם (דכתיב אבד תאבדון וגו' - רש"י) את שנוהג בו משום אלוה אסור ואת שאינו נוהג בו משום אלוה מותר. ע"כ לשון המשנה.

והנה אמרינן שם בגמרא (ע"ז מ"ד ע"ג) שאמר ר' אושעיא תשובה גנובה השיבו רבן גמליאל לאותו הגמון. ופי' רש"י: כלומר דחהו בקש. ויש שם כמה שיטות בגמרא מה היא גנובת התשובה, כלומר איזה דבר אמר לו רבן גמליאל שאינה כהלכה. וגם מה היא שיטת ר' חמא בר יוסף שאמר שאינה גנובה וכו' עיי"ש.

ולהלכה, פסק הרמב"ם (הלכות עבודת כוכבים פרק ז' הלכה י"ח) והובא כלשונו בשו"ע (יו"ד סי' קמ"ב סעיף י"ד) וז"ל: מרחץ שיש בה עבודת כוכבים מותר לרחוץ בה מפני שהיא נעשית לשם נוי ולא לעבדה, שנאמר אלהיהם, בזמן שנוהגים בה מנהג אלהות ולא בזמן שמבזין

אותה כגון זו שהיא עומדת על הביב והכל משתינין בפניה. ואם היתה דרך עבודתה בכך אסור ליכנס בו. עכ"ל.

ולא הובא כלל ברמב"ם ובשו"ע ההיתר של אני לא באתי בגבולה וכו'. ועל פי דברי הפוסקים, דכל מה שרחץ שם רבן גמליאל הוא רק משום שלא היתה עבודה זרה כלל הן משום שלא נהגו מנהג כבוד כלל וכו', והיתה רק לנוי בעלמא, והויא טפלה ומשמשת למרחץ. אמנם לו יצויר שאפרודיטי היתה עבודה זרה ממש, ובית המרחץ היה בית עבודת כוכבים או על כל פנים נוי לעבודת כוכבים, לא היה מהני הטעם שהמרחץ קודם, כיון שעכשיו נהפך להיות בית עבודת כוכבים, ולא ידבק בידך מאומה מן החרם כתיב.

וכן הוא בנידון דידן, לו יהא שכל הטענות הנ"ל שיטען אדם אמת הן, והמדינה הציונית אכן באה בגבול יושביה ולא הם באו בגבולה. סוף כל סוף עבודה זרה יש כאן, ולא עבודה זרה בלבד אלא מינות וכפירה הגרועה טפי מעבודה זרה, לענין הלכות אלו, כדמצינו בגמרא שבת (דף קנ"ז ע"ב) שאמר רבי טרפון שאפילו אדם רודף אחריו להרגו ונחש רץ להכישו, נכנס לבית עבודה זרה ואין נכנס לבתיהן של אלו, שהללו מכירין וכופרין, והללו אין מכירין וכופרין (נכרים העובדים עבודה זרה אינן מכירין שהרי בכך גדלו וכך למדום אבותם - רש"י). ועליהן הכתוב אומר (ישעיהו נ"ז ח') **ואחר הדלת והמזוזה שמת זכרונך** (זכרון הוא בידך ואינה שכחה לך אלא שהשלכת אותי אחרי הדלת - רש"י). **ע"כ הגמרא.**

והגם שלא נפסק בבירור להלכה שמחויבים למסור הנפש על הכניסה לבד לבית מינים, ורבי טרפון על עצמו אמר, אמנם על כל פנים חזינן שמינות גרוע מעבודה זרה לגבי הלכות אלו, ולא ידבק בידך מאומה מן החרם כתיב.

קע

והנה אפילו חוץ מכל האיסורים הנ"ל, אפילו אם תמצי לומר שאין כאן שום איסור, והוא אנוס והיא באה בגבולו וכו', הגם שאינו כן, מכל מקום אפילו בציור כזה, הנה לא מדובר כאן בשאלה פרטית פעם אחד או בעתים רחוקות על לאו דלא ידבק בידך מאומה מן החרם שגם זה אסור וכנ"ל. אלא מדובר כאן בחיים ומגורים קבועים תחת מלכות המינות, ולא יוצאים אפילו לרגע מתחת השפעת אותה מלכות וקבלת טובות ההנאה ממנה אפילו כאשר יושבים בבית המדרש. ובודאי שיש בזה הסרה קבועה של הנפש מקדושת התורה והאמונה. [חוץ מעצם האיסורים הנ"ל מכמה טעמים שאי אפשר להעלותם על הכתב, ואיסורי יהרג ואל יעבור בנתינת חיזוק כל שהוא לשורש המינות שלדרים שם קשה להזהר בזה כנ"ל בדברי הויואל משה].

וכמו למשל, שידוע כמה וכמה איסורים היטילו גדולי ישראל בשעתו באה"ק שלא לילך להתרפאות בבתי חולים של המיסיאנערן (מסיונרים). ומפורש בכמה וכמה כתבי איסורים הנ"ל, **שאף על פי שבבתי חולים הנ"ל אין צלמים כלל, ואין מחלקין שם כתביהם, וגם בדרך כלל אין שם מסיתים ומדיחים (מיסיאנערן) שידברו ויטיפו דבורי שמד**

ח"ו, מכל מקום כיון שהבית חולים בעצמו שייך למסיתים ומדיחים הנ"ל, המעבירים בדרך כלל על הדת, עצם ההתרפאות שם והשהות בבית כזה פועלת הסרה כללית ויסודית מקדושת היהדות, והתקרבות הלב ביותר למינות ועבודה זרה רח"ל. וע"כ הרבו גדולי ישראל לעשות חרמות ואיסורים לא להזדקק לבתי חולים אלו כלל. והדברים בק"ו להדר תחת מלכות המינות, ונזקק לטובותיהם על כל צעד ושעל.

ואף על פי שיודע בשכל שהם אלו שהתגרו באומות והסיתו אותם על ישראל, עם כל זה ההצלה כרגע והשמירה מן האומות נעשה סוף כל סוף, למראית עין ותפיסת החוש, על ידיהם.

וככל רגע ורגע יודע הוא שאם יבואו הערבים להרוג ולנקום, עליו לקרוא לצבא הציונים ולשוטריהם. וכן אם בא גנב לביתו עליו לקרוא להם שישמרוהו וכו'. **ודבר זה פועל הסרה גדולה מאמונת שמו יתברך. ואין הסברא של אני לא באתי בגבולה שייכת כלל, והוא מין בשאינו מינו כנ"ל, ונובע רק מסמיות העינים שבדורינו.**

קעא

ואנא עובדא קא ידענא, ששמעתי מאיש נאמן מאד (הלא הוא הרה"ח ר' יצחק ברוך קראניק ז"ל) שהיה פעם אחת עם רבינו הק' מסאטמאר זי"ע בשבתות הקיץ במקום המרפא (מרחץ שערן ספרינג), והיה שם כידוע מספר אנשים מצומצם כעשרים או שלשים איש, ובא לשם על שבת קודש אחד מתלמידי רבינו זי"ע שהלך לדור באה"ק, ובאותה עת בא לבקר בארה"ב ונסע על שבת קודש לרבינו זיע"א. ודעת רבינו לא היתה נוחה מזה כלל שהלך לדור באה"ק, אלא שכפי הנראה אותו תלמיד לא שאל את דעת רבינו על כך, או ששאל שלא כהוגן. (כידוע שצריכים לדעת איך לשאול כדי לקבל תשובה של דעת תורה אמיתית וד"ל).

וחשש רבינו שמא יבואו להמשך אחריו, ומה גם שאותו האיש היה תלמיד חכם ובן תורה, ובא"י היתה תורתו אומנתו, והיה מקום לחשוש שיקנאו בו שזוכה לשבת שם על התורה והעבודה, שבא"י יותר בנקל להיות חפשי ממלאכה כידוע, ולא רצה רבינו שיבואו להמשך אחריו.

והנה אחרי תפלת ערבית של שבת קודש עברו העולם להתברך בברכת שבתא טבא (גוט שבת) מרבינו זי"ע, ועבר גם אותו אדם להתברך. וכשהגיע אצל רבינו זי"ע, פנה אליו רבינו זי"ע פתאום ושאלו כשואל לפי תומו, שיאמר לו איך המצב שם באה"ק, מחשש מלחמות הציונים עם הערביים וכו', ובין כה ובין כה נדחקו העולם לשמוע מה שמדבר רבינו עמו, וכיון שהיה כאמור מספר אנשים מצומצם יכלו כולם לשמוע את שיחת רבינו זי"ע עם אותו האיש.

וענה אותו האיש לרבינו ז"ל: כי הקב"ה עוזר וסומך ומציל ומגן וכו', **ושאלו רבינו שוב כשואל לפי תומו, גם אני ידעתי כי הקב"ה עוזר ושומר וכו', אמנם במקום הסכנה צריכים לעשות איזו השתדלות על פי דרך הטבע לשמירה והצלה, ואי אפשר לסמוך על**

הנס. ותיכף ומיד ענה אותו האיש לרבינו ז"ל: רבי, על פי דרך הטבע יש הלא בארץ ישראל צבא וחיילים וכו'. ותכף ומיד חייך רבינו הק' במרירות, ולא ענה עוד ולא מידי, ופטרו מעמו בברכת גוט שבת, וכל העולם שעמדו סביב, חייכו גם הם, כי הבינו כולם שבחכמתו עשה רבינו זי"ע את הכל יפה בעתו, כדי שיודה אותו האיש בפיו שסוף כל סוף מה שסומך להשאר במלכות המינות הוא ההשתדלות של צבא הציונים וכוחם. ורצה רבינו שיבינו העולם מה לפניהם. ועל מה באמת סומכין, בדרך כלל, בפנימיות הלב, לדור תחת אותה מלכות.

קעב

וכל המודה על האמת יודה, כי על אף שיגידו הדרים תחת אותה מלכות ששונאים אותה וכו' ויקללו את המלכות בכל מיני קללות, ועל אף שיעשו נגדה הפגנות ומחאות (שכמובן כל הדברים האלו כשלעצמם הם חשובים ונחוצים, ובעזה"י עוד נבאר חשיבותם בהמשך, אמנם:) **הלא לו יצוייר שהיו מודיעים שבטלה אותה מלכות, ולא באה מלכות אחרת במקומה לשמור על יושבי הארץ בצבאה ובכוחה, היו תיכף ומיד כל הדרים באותה מדינה משתדלים לנוס משם, הם ובניהם ובנותיהם, וכל אשר להם, והיו נותנים את כל אשר להם כדי לא להשאר שם אפילו שעה קלה.** וזה ברור.

אם כן בכל רגע ורגע שדרים שם, בוטחים, לכל הפחות מצד ההשתדלות על פי דרך הטבע, על מציאות הציונים הכופרים הטמאים מחללי השבתות ומטמאי הארץ וצבאם הנלחם נגד הקב"ה ותורתו זה רבות בשנים, ועל כל מציאותה מלכותה צבאה ומדינתה, שכל התייסדותם ומהותם היא הכפירה הגדולה ביותר שהיתה אי פעם בעולם, והטומאה הנוראה ביותר שישנה בזמננו. אם כן בהדיא תראה שכל הדר שם טומן בלבו, לכל הפחות במדה מסוימת, טומאה רצוצה של בטחון בממשלת המינים ובצבאה המחללים ומטמאים את אה"ק באופן שלא היה כמותו, ואם לא כן לא היה גר שם בודאי (ובזה גם תבין, איזה פנים יש למצות ישיבת ארץ ישראל כזו).

וה**לא** תורתנו הקדושה מודיעה את סופה של דרך הטבה כזו של הציונים. **ואם כן סמיכה כזו ובטחון כזה על השתדלות על דרך הטבע של צבא הציונים הוא כפירה בתורה שמודיעה ומבטיחה את ההיפך הגמור בארץ ישראל** וכו' וכמו שביארנו באריכות לעיל.

ומזה תפשוט גם על שאר ענינים (כגון ההזדקקות לשוטרים לאלקטריק מים וטלפון וכו' וכו') שהכל על ידם ודרכם, ותבין כיצד יש בכל הנ"ל הסרה נוראה של הנפש מן הקדושה ומאמונת אומן, והשי"ת יעזור ירחם ויציל.

קעג

והנה **יש עוד דיבורים של שטות והבל, השגורים היום בפי רבים מאד, שרגילים כעת לומר שהיום כבר בטלה קליפת הציונות, ואין ציונות כלל. ובמילא לשיטתם אין אפילו נדנוד איסור ליהנות מכספי הציונים, ממשלתם טובתם, ואין לחוש משום פורענות משמיא**. כי לשיטתם הכפירה שכופרים בקב"ה ובתורתו אינה שום כפירה, וכל העבירות הנוראות הנעשות שם תחת השם "מדינת ישראל" אינן עבירות כנראה, דהיינו השבועות שהשביע הקב"ה את ישראל כבר הותרו כנראה בבית דין הגדול של הרבנות הראשית (כמו שהותרו שביעית, ואיסור ממזרים, וגם רבי רבבות גוים גמורים מותרים כיום לבוא בקהל וכו' על ידי הרבנות הציונים הראשית) וההחילול שבת אינו חילול שבת, וההתגרות באומות אינה התגרות באומות, והשמד אינו שמד, והעברה על הדת שהעבירו ומעבירים אינה העברה על הדת, והעצמות שמושלכות כדומן על פני כל חוצות, אינן כבר עצמות כנראה (אלא הם של עץ ואבן ח"ו), כי הלא "כבר אין ציונות כיום", כדברים הנשמעים היום מפי כל אדם שני כמעט.

וה**אמת** לאמיתה, שקשה מאד להשיב על דיבורים אלו, כי צריכים לכך ניצוץ מחכמת שלמה המלך ע"ה, שכתוב בו ויחכם מכל אדם, ודרשו על זה חכז"ל אפילו מן הכסיל, כדי להבין דברי כסילות כאלה, כדי שיהיה אפשרי לענות עליהן.

הן אמת שבתחילת הקמת מדינת הציונים, תלו כל הנגררים אחריהם תקוות גדולות במדינה זו, לפי ערך כפירתם וטומאתם. דהיינו שקיוו שתביא להם הצלחות גשמיות מופלגות וכדו', ולפיכך היו ששים ביותר להלחם בעבורה ולבנותה וכו'. והציונים הדתיים האמינו שהיא אתחלתא דגאולה כידוע, והציונים האגודיים היו כותבים ומספרים תמיד על נסים ונפלאות של ששת הימים. ועתה נזדקנו הדברים, כי כולם רואים כבר שמדינה זו היא סיפור כואב, וסוף כל סוף נהרגים שם בכל יום וכו'. וחוץ מזה כן הוא דרך כל ענין גשמי, של עולם הזה, שבתחילה מתלהבים הפתאים ממנו מאד, ואח"כ כשמתרגלים אליו, מחפשים דברים אחרים להתלהב מהם.

וה**אם** גלל כל הנ"ל, יש פחות כפירה, על פי כל מה שביארנו לעיל על פי תוה"ק, ברעיון של הקמת מדינה והחזקתה בכל רגע ורגע, התגרות באומות, מלחמה עמהם, העברה על הדת, וטימאוי אה"ק בעבירות היותר חמורות. והאם מציאות זו גורמת שהציונים יהיו פחות כופרים, ויעשו פחות עבירות. או שהחרדים בעצמם יהיו פחות ציונים, או שהרבנים הציונים יתירו פחות רבבות גוים לבוא בקהל, ולבולל אותם לגמרי בשיירי האומללים המועברים על דתם, והאם הציונים החרדים ומנהיגי השקר מחניפים פחות לרשעים וכו'.

וה**לא העינים רואות את ההיפך הגמור** מכל הנ"ל. וביותר שהחרדים נעשים יותר ציונים בכל פעם, ודעת תורה אצלם היא שכוחה ומטושטשת מסולפת ומעוותת, בכח

התחברותם ארוכת השנים לציונים ולציונות. ויותר מכך, מה כבר יש לענות על דיבורי הבל כאלו.

ולמה הדבר דומה, למי שיאמר שאין כיום גוים בעולם, מכיון שבטלה היום עבודת הבעלים והאשרות, העשתרות והחמנים ומלכת השמים, שהיתה נוהגת עבודתם בין האומות בזמן בית ראשון וכדומה.

וכמובן שהם דברי שטות, כי הן אמת שאוה"ע משנים מדי דור או כמה דורות את סוג כפירתם ועבודה זרה שלהם, פעם היה זה אותו האיש יש"ו, ואח"כ היו מאמינים בכל מיני רעיונות של התקופה המודרנית (קומאניז"ם סוציאליז"ם וכו') ונלחמו בעבורם וכו' וכו'. ועכשיו בכלליות טובעים בהשחתת גריעות תאוותיהם, ויש גם אמונות כוזביות אחרות המתפשטות ביניהם, וגם הישנות יש עדיין רבים שאדוקים בהן (אם כי הם מיעוט).

אמנם בין כה ובין כה הם עדיין גוים גמורים ועדיין לא יצאו מגיותם כחוט השערה, וכל דיני **ובחוקותיהם לא תלכו** (ויקרפ יית ג', סמפורסיס נרמנ"ס הלכות עבודת סוכניס פרק י"פ, טור ושו"ע יורה דעה סי' קע"ח) **וכן** ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי (ויקרפ כ' כ"ו) **עדיין נוהגים** וכו', וכל הנ"ל אינו משנה לדינא ולמציאות ולא כלום. **ומי שטענו שהיום אוה"ע כבר אינם אוה"ע ולכן התירו את הרצועה והתחברו עמהם עד שהפכו בעצמם גוים וגרועים מהם, הם אנשי הרעפארי"ם** (רפורמה) **כידוע.**

וכן אצל הציונים, שלא הפכו לפחות מורדים ומתגרים באומות, או פחות כופרים במציאות השי"ת בתורתו ובהשגחתו ובגאולתו כחוט השערה. ומה שמתקרבים לפעמים בעלי תשובה מצאצאי אלו שהעבירום על דתם, מה טוב ומה נעים, כן ירבו וכו', אמנם הציונות והציונים רק מוסיפים רשעות על רשעותם, וכמו שאמר הפסוק (ירמיה ט' ג') מרעה אל רעה יצאו ואותי לא ידעו נאום ה'.

ומזכח **הבעל עומד, ובכל יום נזרק עליו דם שנשפך עבור מלחמותיהם לשלוט על ארץ הקודש, שלא כתורה והאמונה. וכל העם** [חוץ מן השרידים אשר ה' קורא הברכיים אשר לא כרעו לבעל] **נמשכים אחרי מלחמותיהם וסברותיהם מימין ומשמאל** כנ"ל. בין אם טוענים שצריכים לילך עם בני ישמעאל בתקיפות יותר, או שטוענים שצריכים לילך עמם בפשרנות אמנם העיקר שתהיה ציונות דהיינו לקיים את מציאות מדינתם ומלחמותם ושלטונם וכו'.

וכל המביט בעתוני הציונים החרדים ובדברי לבלריהם ורבניהם וכו' רואה שהם יותר ויותר ציונים מיום ליום ומחודש לחודש, וצמודים לדרכי ומחשבות הגרועים שבציונים דוקא. דהיינו להטיף דיבורי מינות, שצריכין לילך עם הערבים ביד תקיפה דייקא, ולא ליתן להם שום שטח וכו', ולהלחם כנגד הטעראר ביד רמה, וקשורים קשר נפשי למציאות צה"ל וכלי נשקם. **וכל אופן מחשבתם הוא אפיקורסי ציוני מורכב עם "חרדיות" מפלגתית "חסידות" ו"ישיבתיות".**

(והמכיר דרכי עיתוניהם יודע איך מתארים האגודיים, למשל, בעיתונם המסית ומדיח, כל כלי נשק חדש שרוכש צה"ל, וכל תנועה קטנה הנעשית בצה"ל, וכל אחד ממפקדי צה"ל הפורש מעבודתו או הנכנס לעבודתו וכו', כולם זוכים אצלם לתיאור עמוק ולבבי מאד, וכן כל עניני המדינה בפרטי פרטיהם מתוארים אצלם בענין עצמי מאד. ונראה בעליל איך שהם רואים את עצמם כחלק גמור מן המדינה, ורואים במדינה על כל מציאותה שורש חיותם וכו', כמו כל אזרחיה, אלא שהם שייכים למפלגה הדתית (חרדית) ומתמרמרים בדרך כלל שלא מתיחסים אליהם בשוה זכויות כראוי וכו').

ואם כן היכן הם קברות הציונות שאומרים שכבר מתה, בעוד שעינינו דאבה מני עוני לראותה בעוה"ר חזקה כצור החלמיש בלבות שומרי המצות דוקא, ולבנו יוצא מדאגה ממה שעוד יגיע מזה בגשמיות רח"ל, אם לא שנזכה לתשובה גדולה ועצומה, ותוך כדי כך עוד אומרים כי כיום אין כבר ציונות.

אמנם להוודע ולהגלות כי אם כי היום עדיין האשרה הציונית נטועה ועומדת, שותה כמים דם ישראל וממונם, והעיקר מכלה את אמונתם ושמירת דתם. אבל ברור בודאי שבקרוב תיעקר ותישבר ותיכלה ותיכנע, כי כן יסד המלך, מלכו של עולם, בתורתו הק' שכן יקום וכן יהיה. ואשרי מי שמציל את נפשו בעוד מועד, ויתבדל מרעתם, וימלט בטרם בוא הזמן שיפרע הקב"ה ממכעיסיו.

כי זאת התורה לא תהא מוחלפת, ומה שהבטיחה התורה על כרחינו יתקיים, וכל הכתוב בתורת משה על העתיד לקרות באה"ק, על כרחינו יתקיים. ודמיונות כאלו לא יצילו ולא יועילו ביום זעם, והשומע ישמע והחדל יחדל, ואנחנו את נפשינו הצלנו.

קעד

והנה צריך להבין, למה על המלשינים המוסרים גופם וממונם של ישראל לאוה"ע, אשר באמת מעיקרא דדינא מותר לבערם גם בזה הזמן כמבואר בגמרא ובשו"ע (סו"מ סי' שפ"ח סעיף י' וסעיף ט"ו), אנו מבקשים עליהם רק שלא תהיה להם תקוה, כמו שתקנו לנו אנשי כנסת הגדולה להתפלל בתפלת שמונה עשרה ולמלשינים אל תהי תקוה, דהיינו כדפירש הגר"א בסידורו שלא יוכלו להפק זממם הרע אשר הם מקווים לעשות, אמנם לא תקנו חכמים לבקש עליהם גופא שום רע, אלא שלא יוכלו להרע לנו.

אבל על המינים תקנו לנו לבקש שיאבדו לגמרי מן העולם, ודוקא **כרגע**. דהיינו שיתמו מן העולם ברגע אחד תיכף ומיד בלי שום עיכוב כלל, וכמו שאנו אומרים וכל המינים **כרגע יאבדו**. ובודאי שלא תקנו חכמינו בנוסח התפלה, לבקש עבור ענין שאינו נחוץ ומה לי אם יאבדו ברגע אחד או בכמה רגעים. ואם כן לכל הפחות היה להם לתקן וכל המינים יאבדו או מהרה יאבדו וכדו' ומדוע תקנו לומר וכל המינים כרגע יאבדו.

(**כפי** שהוא בנוסחאות המבוררות כמו בסידור הרב בעל התניא, ובעל השם שלמה ודרכי תשובה ממונקאטש זי"ע. ובסידורי הספרדים הוא בדרך כלל: וכל הזדים כרגע יאבדו, ואמנם דמינים הם זדים, כדמפורש בדוכתי טובא.

ואם כן שזדים היינו מינים, יש לשאול מדוע בסידור הרב זיע"א כתב וכל הזדים וכל המינים כרגע יאבדו,

אחרי שהיינו הך. וזדים היינו מינים ולמה ליה למפרט תרוויהו. והתירוץ הוא, כי הזדים הם המינים שזדונם ניכר במעשיהם ומזידים לעבור ביד רמה, כמו שכתוב (במדבר ט"ו ל') **והנפש אשר תעשה** ביד רמה מן האזרח ומן הגר את ה' הוא מגדף ונכרתה הנפש ההוא מקרב עמה, אמנם המינים סתם הם אלו שמינותם טמונה עדיין בלבם, ומתעטפים באדרת שער למען כחש, וע"כ נצרך לבקש וכל הזדים וכל המינים בפרטיות, לפי נוסח הרה"ק בעל התניא זיע"א.

ולפי שאר נוסחאות מבוררות היינו זדים היינו מינים, ואין צורך להזכיר שניהם כי תיבת כל הוא לשון ריבוי, לרבות כל סוגי המינים כולם, כך נלע"ד).

אלא מחמת שידעו חכז"ל אשר מינות יש לה כח המושך גדול מאד, וכמו שאמרו (ע"ז כ"ז ע"ב) **שאני מינות דמשכא דאתי למימשך אבתרייהו, וע"כ ידעו חכז"ל שכל רגע ורגע שקיימים המינים בעולם ועדיין לא נשמדו לגמרי, הוא סכנה עצומה שלא להגרר אחריהם. ובכל רגע ורגע מסוכן הוא האדם שלא להתפס הרבה או מעט ברשת דעותיהם, או על כל פנים שלא ידבק בו שמץ מינות שגם הוא נורא מאד כנ"ל. וכפי המינות שנדבקת באדם כן יוצא הוא מכלל ישראל רח"ל** (כפי שהבאנו להלן בפרקים קעז (עמוד 284) והלאה, שורש הדברים בגמרא ופוסקים). **וע"כ תקנו לנו חכז"ל לבקש שיאבדו המינים כרגע דוקא,** ולא כמו שתקנו לנו אצל המלשינים שלא יראו בתקותם בלבד כנ"ל, אלא דוקא שיאבדו ודוקא ברגע אחד, **מחמת שזוהי סכנה נוראה לכל יהודי כל רגע שהם עדיין נמצאים בעולם. ומבהיל הרעיון עד כמה רעדו ופחדו חכז"ל בדעת תורתם האמיתית והברורה ממציאות המינים בעולם כל רגע ורגע.**

ובאמת כשנתבונן נראה דבר זה בבהירות בלשונו הזהב של הרמב"ם ז"ל (בפ"ג מהלכות תפילה הלכה ו) וז"ל: בימי רבן גמליאל רבו האפיקורסין בישראל. והיו מצירים לישראל ומסיתין אותם לשוב מאחרי השם. **וכיון שראה שזו גדולה מכל צרכי בני אדם, עמד הוא ובית דינו והתקין ברכה אחת שתהיה בה שאלה מלפני השם לאבד האפיקורסים, וקבע אותה בתפילה כדי שתהיה ערוכה בפי הכל.** עכ"ל.

וביואל משה (מאמר שלש שבועות סימן קפ"ג) כתב וזה לשונו: **ומבואר בזה בפירוש שאין הכוונה באותה הברכה אלא לאבד האפיקורסים, וזו גדולה מכל צרכי בני האדם, אף שיש בשמונה עשרה הרבה תפילות על כל הצרכים, רפואה וחיים וגאולה וקיבוץ גלויות וכדומה. ואף על פי כן כתב הרמב"ם ז"ל שאיבוד האפיקורסים גדולה מכל הצרכים.** עכ"ל. וכל זה מחמת הכח המושך האדיר שיש למינות, ולכן כל רגע שהמינים קיימים עדיין בעולם היא סכנה עצומה, שיכולים ח"ו להגרר אחריהם לשוב מאחרי ה' רח"ל, ולכן תקנו **כרגע** יאבדו.

קעה

ומכל מקום דבר ברור הוא שמינים שאמרו חכמים אינו אלא במינים שבאים מישראל, ולא מאומות העולם, וכדאיתא בגמרא (חולין י"ג ע"ב) אמר רב יוסף בר מניומי א"ר נחמן אין מינין באומות עובדי כוכבים, ופי' רש"י כלומר אין תורת מין על מין עובד כוכבים, ע"כ. ופירושו אפילו שגוי אוחז באמונת מינות או שהוא אפיקורוס גמור שזוהי עיקר המינות כמבואר בספר המורה להרמב"ם, עם כל זה אין חל עליו גדר של מין לכל דבריו.

כמו למשל לענין הגדר של אל תען כסיל כאוולתו, השייך באפיקורוס ישראל דוקא. וכדאיתא בגמרא סנהדרין (דף ל"ח ע"ב) שרק באפיקורוס נכרי אמרו (תוספ פרק ג' מסכ' י"ד [י"ט]) ודע מה שתשיב לאפיקורוס. אבל אפיקורוס ישראל פקר טפי כשמשיבין לו טענותיו. וכן נפסק להלכה ברמב"ם (הלכות עבודת כוכבים פרק ג' הלכה ח') שכתב שם וז"ל: **וכן האפיקורסים מישראל אינן כישראל לדבר מן הדברים** וכו' **ואסור לספר עמהן ולהשיב עליהן תשובה כלל שנאמר** (משלי ה' ח') **ואל תקרב אל פתח ביתה.** עכ"ל.

וכן לענין ספר תורה שכתבו מין, שכתב הרמב"ם (הלכות יסודי התורה פ"י ה"ח) וז"ל: **אפיקורוס ישראל** שכתב ספר תורה שורפין אותו עם האזכרות שבו וכו'. **ומצוה לשורפו** כדי שלא להניח שם לאפיקורוסים ולא למעשיהם. **אבל עובד כוכבים שכתב את השם גונזין אותו, וכן כתבי הקדש שבלו או שכתבן עובד כוכבים יגנזו.** עכ"ל (והוסף מגמ' גיטין מ"ה ע"ב).

וכן לגבי דין דמורידין ולא מעלין המבואר בשו"ע (חו"מ סי' תכ"ה סעיף ה') שגוי אסור להרוג ואפיקורוס ישראל חייבין להרוג. (וכמובן שזה אי אפשר בחלק המעשה, מצד חוקי המדינות והאומות שבצילם אנו חוסים שאנו מחויבים לשמור את חוקיהם, וד"ל). וכמו שכתב גם הרמב"ם בהלכות עדות (פרק י"ג הלכה י') וז"ל: המוסרין והאפיקורסין לא הצריכו חכמים למנותן בכלל פסולי עדות, שלא מנו אלא רשעי ישראל, **אבל אלו המורדין הכופרין פחותין הן מן הגויים. שהגויים לא מעלין ולא מורידין, ויש לחסידיהן חלק לעולם הבא, ואלו מורידין ולא מעלין ואין להם חלק לעולם הבא.** עכ"ל.

ועל כרחך גם המינים שרבו בימי רבן גמליאל, לא מן הגויים נינהו, שהרי אוה"ע מעולם לא היו מאמינים באמונת ישראל ולא התרבתה מינותן בימי רבן גמליאל דייקא, אלא ברור הדבר שעיקר תקנת ברכת המינים הוא על המינים מישראל דוקא, וכלשון הרמב"ם בימי רבן גמליאל רבו האפיקורסין **בישראל.** ועליהם דוקא נתקנה ברכת המינים.

ובודאי שאין ערוך ואין שיעור לסכנה בקיום המינים מאשר מציאות כל אומות העולם שאנו מפוזרים ביניהם. וכדכתב הרמב"ם שזוהי הגדולה מכל צרכי בני אדם, אפילו מקיבוץ גלויות וכו' וכנ"ל.

ואם כן בודאי ובודאי שאם אין אדם נזהר תמיד מן המינות, ואינו שונא אותה בתכלית השנאה, ואינו מתפלל תמיד להשי"ת שיאבדו כל המינים תיכף ומיד וכו' כנ"ל, אזי בודאי שסוף כל סוף מתקררת אט אט אמונתו רח"ל. וכפי שמתקררת אמונתו כמו כן נהרסים אצלו מעט מעט כל גדרי היהדות רח"ל.

ואפילו אם הולך הוא עדיין במלבושי יהדות וכו' ולומד ומתפלל מעט או הרבה עדיין, ועושה גמילות חסדים ומעשים טובים, אף על פי כן יסוד היהדות הולך ונפסד, הולך ומתקלקל אצלו ביודעין ובלא יודעין רח"ל.

וק"ו בן בנו של ק"ו באם המינות הזו היא בכח גדול וחזק מאד של מדינה עם צבא וכל הכרוך בכך, קרבות ונצחונות הרוגים וגבורים וכו' וכו' שאלו ענינים שמעוררים ומקשרים מאוד את הרגש האנושי לענינם וממשיכים את האדם להרגיש בענין המדינה ענין עצמי מאוד, ומדברת בעולם כולו בשם עם ישראל כולו.

והעיקר **הוא אשר ישנם רבנים אדמורי"ם וראשי ישיבות התומכים בה ומחזקים אותה וכו', וכתבי עת המתקראים "חרדים" העוסקים זה שנים הרבה להחדיר את עומק מינות הציונות לראשי הקוראים אותם,** עד אשר כבר מזמן הגענו למצב שמתבייש ופוחד האדם לומר שחפץ הוא בכל לבבו ובכל מחיר בביטול אותה מדינה טמאה וארורה אויבת השי"ת ועמו ישראל. כי מי שרק חושדים אותו בכך הינו נבזה ונמאס אפילו בין אלה הנקראים מתנגדים לציונות.

וכמו שאומרים בשם הרה"ק מרוזין זיע"א אשר בעקבתא דמשיחא מי שירצה לומר דיבור אחד של יהדות אמת יצטרך להביט אם אין מסתכלים אחריו או שומעים דבריו, כי יהיה אז ממש ללעג ולקלס לרדיפות וסכנות, מי שיחזיק באמונה אמיתית וכו' וזה ענין ידוע ומפורסם.

וע"כ מה פלא שירדנו אנו, אפילו המאמינים בהשי"ת, כל כך כמו שירדנו, ולהיכן שרק מביטים רואים עזות והפקרות ושחץ איום ונורא. הלא אם תמשיך השתיקה הנוראה הזו נגד קליפת הציונות הנוראה אפשר יהיה להגיע להרס גמור ח"ו רח"ל של מה שנשאר עדיין.

ומה הפלא אשר רואים אנו כבר בעין בשר את התגברות מדת הדין והתגברות שנאת ישראל רח"ל. אין זו אלא בעוונותינו הרבים, והראש והראשון שבהם הוא חוסר המלחמה בטומאת הציונות הארורה.

קעז

ובדור הזה מרוב עצם ההתחברות למינות ולכפירה, בטלו מלב לגמרי ההרגשים של שנאה והתרחקות ותיעוב אפילו מעצם המינות רח"ל, וק"ו מהמינים שהם נושאי המינות, וזהו בעצמו גם כן חלק מעצם המינות הציונית להחשיב מין ואפיקורוס [הנקרא בלשונם "חילוני"] לאדם טוב ואיש יקר. [כי הלא לפי שיטת הציונות כל היהדות תלויה בכך שיהא אדם ציוני, ידבר עברית ויחזק את המדינה. אפילו אם הוא אפיקורוס רח"ל].

ונעתיק כאן לשונו הזהב של רבינו הקדוש בעל חפץ חיים זיע"א, שהעתיק תלמידו הנאמן ר' אלחנן וואסערמאן זצוק"ל במאמרו אומר אני מעשי למלך (פרק ט"ז). וזה לשונו: **וענינות דעת תורה גרמה שנשתבשו הדעות מאוד גם אצל החרדים.** ונקח דוגמא אחת מהרבה, **הקדוש בעל חפץ חיים ז"ל היה אומר: מען זאגט "פרייע יודען" איך פערשטעה ניט ווי איז דאס פרייע יודען? פרייע זיינען זיי טאקי, אבער זיינען זיי דאך קיין יודען ניט.** (תרגום: **אומרים "יהודים חפשים" איני מבין איך יכול להיות יהודים חפשים, חפשים הרי הם אבל הרי אינם יהודים**). **והוא תרתי דסתרי אהדדי, כי יהודי אינו חפשי וחפשי איננו יהודי.**

עוד היה אומר (החפץ חיים זיע"א): בעוה"ר אנו סומכין על דברי הכומר יותר מעל דברי רז"ל, אם אביי ורבא פוסקים ומחליטים על פלוני שאיננו יהודי אין אנו סומכין על זה ועדיין הוא אצלינו בחזקת יהודי, אבל אם הכומר יעיד בחתימתו על אותו האיש שיצא מכלל יהודי, אז גם אנחנו מכירין אותו לנכרי. **אבל באמת צריך לידע בבירור שאין אדם יהודי בלתי אם התורה תכירהו ליהודי. ואלו שהתורה גמרה דינם שאינם יהודים, לא תועיל להם שום תחבולה שבעולם להיות יהודים.** (זולתי אם יחזרו בתשובה, אשר זה מועיל אפילו אם כפר בעיקר כל ימיו). **והרי הם אברים מתים באומתינו המרקיבים את כל הגוף.**

ואם הם קוראים את עצמן יהודים, הלא דעתם זו ככל דעותיהן היא נגד דעת התורה, כי היא בנויה על יסוד הזיוף שאפשר להיות יהודי בלא תורה ומצותיה. והדעה הזאת היא עקירת כל התורה כולה. עכ"ל ר' אלחנן וואסערמאן בשם הקדוש החפץ חיים זיע"א.

ובדורינו אנו, מחמת ריבוי התקררות כל רגשי הקדושה וטשטוש הדעות המוחלט, מחשיבים ליהודים טובים גם את העומדים בראש מדינת שמד זו ראשי המלחמה בהשי"ת ובתורתו (וכאמור לעיל, שלשיטתם אין כאן לא ציונות ולא מינות, והכל שרי).

זה שנים על גבי שנים שלבלרי העיתונות והגדולים המפלגתיים למיניהם מבלבלים את הדעות ומקשרים את המאמינים עם המינים למהות אחת, על ידי רעיונות שבעצמם הם עצם המינות כנ"ל. ולכל היותר מוכנים לקרוא למין ואפיקורוס בן מין ואפיקורוס **"תינוק שנשבה"** וכאילו שאותו מותר וצריך וחייבים לאהוב, ואין שום חשש להתחבר עמו, כי הלא כולם יהודים טובים וכו' וכו' וכיוצא בזה מדבורי סרק שמטמאים בהם את המוחות זה שנים כה רבות על ידי משפיעי השקר וכנ"ל.

ובמילים האלו "תינוק שנשבה", עוקרים הם לגמרי את כל יסודות התורה כשנאת הרשעים והתרחקות ממינים והאיסור להתקרב אליהם והאיסור להיכנס לבית מינים, כי לא "בית מינים" יש כאן אלא "בית תינוקות שנשבו". ואין כאן לא חנופה לפועלי אוון, לא חיזוק ידים לעושי רשעה, לא איסור התחברות לרשעים וכיבודם (שכתב רבינו יונה (שערי תשובה שער ג' סי' קמ"ט) אשר מנפש ועד בשר יכלה), ואף לא לקיחת חלק בהתכחשות להשי"ת יש כאן. אבל יש כאן רק תינוקות שנשבו, החזקת תורה ומצוה רבה.

ומחמת נחיצות הענין אמרנו לבאר בעזה"י, בראשי פרקים ובקיצור נמרץ, דיני שנאת הרשעים וחיוב ההתבדלות מהם, ובו יבואר גם כן מי הוא תינוק שנשבה ומי הוא גרוע הרבה יותר מגוי ועובד כוכבים.

קעח

והנה בדיני שנאת הרשעים וההתבדלות מהם ישנן ארבע מדרגות. והן: **א.** רשעים שמצוה להרגן, או לסבב בגרמא הריגתן, ואסור באיסור חמור להצילם* וגם אינם נכללים בכלל ישראל, אלא הם גרועים מגוים. (**ההעתקות כאן הם בדרך כלל כפי שמוהדרים במהדורות החדשות המדויקות שנדפסו מקרוב על פי כתבי יד ודפוסים ישנים וכפי שמובאים בספרי התשובות**). **ב.** רשעים שאסור להצילן, אבל גם אסור להרגן. **ג.** רשעים שמצוה לשנאותן ולהתבדל מהם, אבל מצוה גם להצילם, ואסור לעמוד על דמם, וכן מחויבים להשיב אבידתם וכדו'. **ומדרגה רביעית,** היא דין תינוק שנשבה, שמצוה לקרבו, בתנאים מסוימים המבוארים בפוסקים. ונבארם עתה אחת לאחת בעזה"י.

כתב הרמב"ם (הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ד' הלכה י') וזה לשונו: המינים, והם עובדי עבודה זרה מישראל, או העושה עבירות להכעיס, אפילו אכל נבלה או לבש שעטנז להכעיס, הרי זה מין. **והאפיקורסין והן שכופרין בתורה ובנבואה, מישראל, מצוה להרגן. אם יש בידו כח להרגן בסייף בפרהסיא, הורג.** ואם לאו, בא עליהן בעלילות עד שיסבב הריגתן. כיצד, ראה אחד מהן שנפל לבאר והסולם בבאר, קודם ומסלק הסולם ואומר לו הריני טרוד להוריד בני מן הגג ואחזירנו לך, וכיוצא בדברים אלו. עכ"ל. (בכמה דפוסים שובש הסעיף הנ"ל מחמת הצענזור, ונעתק על פי מהדורת פרנקל).

---

* כמובן שזה אי אפשר בחלק המעשה, ואסור לנו לעשות כן מצד חוקי המדינות והאומות שבצילן אנו חוסים ומסתופפים ושאנו מחויבים לשמור את חוקיהן ודינא דמלכותא דינא, ולכן נדפס ברמב"ם "היה מצוה" ובשו"ע "להעבירן" ובטור וב"י בכמה דפוסים נשמטו לגמרי הלכות אלו מהסיבה הנ"ל ודי בזה. אמנם זאת התורה לא תהא מוחלפת ותורה היא וללמוד אנו צריכים. וכבר השיב בעל התוספות יום טוב ז"ל למלכות ששאלוהו אם כל מה שנאמר בתורה על האומות הוא רק על האומות הקדמונים מדוע כתב על זה בספרו, והשיב לו שתורתנו אינה כשאר כל החכמות וכו' וכדאיתא כל זה במגילת איבה שחיבר.

וכן כתב הטור (סו"מ סי' תכ"ה סוף ה') וז"ל: מיני ישראל והם שעובדים לעבודה זרה, **ואפיקורסין והם שכופרים בנבואה ובתורה שבעל פה, והעוברים על אחת מכל המצוות להכעיס, מורידין אותם. שאם הרואה יש בו כח להרגו בפרהסיא יעשה.** ואם לאו יבוא עליו בעלילה. כיצד, נפל לבור ויש סולם בבור, יסלקנו בעלילה, שיאמר לו הריני צריך להוריד בני מן הגג וכן כל כיוצא בזה. עכ"ל. (כל זה חסר בדפוסים שעברו תחת יד הצענזור, ונדפס על פי הטור השלם - ירושלים).

ומקור דין זה הוא בגמרא (ע"ז דף כ"ו עמ' ב' וב'). ונפסק גם להלכה בשו"ע (סופן מספט תכ"ה ה', יורה דעה קנ"ח ב' וד' וכרמ"ב שם). והובאו דברים אלו והלכה זו, בעוד הרבה מקומות ברמב"ם ושו"ע ושאר הפוסקים וספרי התשובות.

ובהלכות ממרים (פרק ג' הל' ב' וב') כתב הרמב"ם וז"ל: מי שאינו מודה בתורה שבעל פה אינו זקן ממרא האמור בתורה, **אלא הרי זה בכלל האפיקורסין, ומיתתו ביד כל אדם.** מאחר שנתפרסם שהוא כופר בתורה שבעל פה מורידין ולא מעלין, כשאר המינים ואפיקורסים והאומרין אין תורה מן השמים והמוסרין והמשומדים. **כל אלו אינם בכלל ישראל,** ואינן צריכין לא עדים ולא התראה ולא דיינין, **אלא כל ההורג אחד מהן עשה מצוה גדולה והסיר המכשול.** עכ"ל. (כך הוא במהדורת פרנקל, ובשו"ת גינת ורדים המובאת לקמן ראיתי שגירסת דפוס ונציאה היא: עושה מצוה גדולה ומסיר המכשול).

ובהלכות עבודה זרה (פרק י' הלכה ב') כתב הרמב"ם הטעם שמצוה לאבדם ולהורידם עד באר שחת, מפני שמצירים לישראל ומסירין את העם מאחרי ה'.

ומוסכמות הלכות מפורשות אלו אצל כל הראשונים, ומובאות כמילתא דפשיטא בדברי האחרונים כיסוד מוסד שאינו תלוי במחלוקת כלל.

קעט

וגדר העושה עבירות כגון אוכל נבילות להכעיס המובא בגמרא, פי' רש"י (ע"ז דף כ"ו ע"ב) וז"ל: אוכל נבילות לתיאבון, כשאין להם בשר אבל אינו מופקר להיות איסור והיתר לפניו להניח היתר ולאכול איסור **ואם עושין כן זה להכעיס.** עכ"ל. ומובאים דברים אלו בפוסקים (עיין לדוגמא בבית יוסף חו"מ סי' תכ"ה אות ה' (בדפוסים המתוקנים והחדשים) ד"ה מיני ישראל, ועוד הרבה מקומות בפשיטות).

ומקורו הוא בגמרא פרק השולח (גיטין דף מ"ו ע"ב ומ"ז ע"ב) וז"ל: ההוא גברא דזבין נפשיה ללודאי (אומה שאוכלין בני אדם - רש"י) אתא לקמיה דרבי אמי, אמר ליה פירקן (פדני - רש"י). אמר ליה, תנן: המוכר עצמו ואת בניו לעובדי כוכבים אין פודין אותו, אבל פודין את הבנים משום קלקולא (שלא יוטמעו בעובדי כוכבים וילמדו ממעשיהם ובחיי אביהן ליכא למיחש להכי דמנטר להון אבוהון - רש"י) וכ"ש הכא דאיכא קטלא. אמרו לי' רבנן לר' אמי: האי ישראל מומר הוא, דקא חזו ליה דקאכיל נבילות וטריפות, אמר להו: אימא לתיאבון הוא דקאכיל (ולא הוי מין אלא מומר, ובמינים הוא דאמרינן (עבודה זרה כ"ו ע"ב) מורידים אבל לא מעלין,

אבל מומר אמרינן התם סמי מכאן מומר - רש"י). אמרו ליה: והא זמנין דאיכא היתירא ואיסורא קמיה, ושביק היתירא ואכיל איסורא (**עדים העידו עליו כן והוי אוכל נבילות להכעיס** - רש"י) א"ל: זיל, לא קא שבקי לי דאפרקינך. עכ"ל.

והיינו שאינו עובר עבירות בדרך של התגברות היצר, אלא בדרך של פריקת עול תורה מעליו, באופן שמחשבתו ניכרת מתוך מעשיו שאין התורה אמת, **או שאין התורה מחייבת אותו כלל, שאז גם אינו מודה שהתורה אמת, כי תורתינו הקדושה מזהירה וצווחת היפך מזה, דהיינו שאין בר ישראל בעולם שאינו מחוייב בכל מצותיה.** [ואין הכוונה, להכעיס כלפי מעלה, כמו שטועים לפעמים לפרש. גדר זה לא איתא בשום פוסק ומפרש וגם לא בדברי הגמרא. וגם אין לזה מקום כלל, כי אם כן מה תאמר באפיקורוס הכופר בעיקר, ופשוט].

וכמבואר בתשו' הרשב"א (תשו' תי"ז) בשם הרמב"ם בספר המורה, וזה לשונו: **אפילו אכל אדם מישראל בשר וחלב, או לבש שעטנז, או הקיף פאת הראש, מפני דעת שיתבאר ממנו שאינו מאמין שזאת התורה אמת** וכו', **את ה' הוא מגדף ויהרג מיתת כפירה לא מיתת עונש,** עכ"ל.

וכן כתב הרמב"ם בהלכותיו (הלכות עבודת כוכבים פרק ג' הלכה ח') וזה לשונו: והאפיקורסים הם התרים אחר מחשבות לבם בסכלות דברים שאמרנו, **עד שנמצאו עוברים על גופי תורה להכעיס בשאט בנפש ביד רמה ואומרים שאין בזה עוון.** עכ"ל. דהיינו כיון שאומרים שאין בזה עוון, (ולא שיש בזה עוון אלא שיצרם מתגבר עליהם), הרי הם אפיקורסים.

והנה המינים והאפיקורסים האלה המבוארים בגדר הנ"ל, שמצוה להרגן וכו', אסור לגזול מהם אפילו שוה פרוטה. כמו שכתב הראב"ד (עה"ת הרמב"ם שם הל' ע"ז פ"ג ה"ח) וז"ל: אף על פי כן אסור לאבד ממונו בידים מידי דהוה אמסור, אבל אם נשא עובדת כוכבים ואין לו זרע כשר ודאי מותר לאבדו בידים או ליטלו מעצמו, עכ"ל.

אמנם יש אומרים שמותר להלוותם בריבית משום שאין מצווים להחיותם, דזהו הטעם שאסור להלוות ברבית לישראל ולגר תושב, וכמו שכתוב (ויקרא כ"ה ל"ו): אל תקח מאתו נשך ותרבית וגו' **וחי אחיך עמך.** (שו"ע (יו"ד קנ"ו סעיף ג') וכן הוא ברא"ש (ע"ז כ"ו ע"ב) וז"ל: נראה דמומר שכפר בעיקר מותר להלוותו ברבית וכו' ומכל מקום אסור ללוות ממנו בריבית וכו', עכ"ל). **ויש מחמירין שאסור** (כדאיתא שם ברמ"א בשם ראשונים ועיי"ש שסיים וטוב להחמיר, וכן הוא דעת רוב האחרונים שטוב להחמיר).

וכאמור שיש בדברים אלה הרבה בדברי הראשונים והאחרונים, בפירושי המשניות והש"ס והמדרשים, ובספרי תשובות וכו', עד שאם היו רוצים לקבצם, היה נצרך על כך לכל הפחות ספר כשלעצמו, ואין אנו מביאים כאן אלא תמצית הדברים ושרשיהם.

קפ

ואותם המורידין ולא מעלין, כשמתו אין להתאבל עליהם, אדרבה שמחה היא שאבדו מן העולם. ועליהם אנו מתפללים **וכל המינים כרגע יאבדו.**

וכדאיתא בשו"ע יו"ד: (סי' שמ"ה סעי' ה') וז"ל: כל הפורשים מדרכי ציבור, **והם האנשים שפרקו עול המצוות מעל צווארם ואין נכללין בכלל ישראל בעשייתן ובכבוד המועדות וישיבת בתי כנסיות ובתי מדרשות, אלא הרי הם כבני חורין לעצמם כשאר האומות, וכן המשומדים** והמוסרים, כל אלו אין אוננים ואין מתאבלים עליהם, אלא אחיהם ושאר קרוביהם לובשים לבנים ומתעטפים לבנים ואוכלים ושותים **ושמחים.** עכ"ל. (ועיין עוד בהשמטה ה' עמוד 418 בשם השו"ע והש"ך שאף הרגיל לעבור עבירה, אף לתיאבון, אין מתאבלין עליו ואין קורעין עליו בשעת יציאת נשמתו).

ובש"ך שם איתא: **ושמחים על שאבדו שונאיו של מקום דכתיב** (משלי י"ו י') **באבוד רשעים רנה.** עכ"ל. ולא מצינו שום פוסק שיפקפק בזה.

ובילקוט (תהלים רמז תרכ"ז) איתא וז"ל: אמר רבי ישמעאל, **יש שמחה לפני הקב"ה כשיאבדו מכעיסין מן העולם, וכן הוא אומר** (תהלים ק"ד ל"ה) **יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את ה' הללויה.** ואומר (משלי י"ו י') בטוב צדיקים תעלוז קריה **ובאבוד רשעים רנה.** ואומר (תהלים ג' ח'-ט') שיני רשעים שברת לה' הישועה וכו' עכ"ל. וכן הוא שם (בגרסת מתס"ג ד"ה יתמו חטאים) **וז"ל: יש שמחה לפני הקב"ה כשיאבדו מכעיסיו.** עכ"ל.

ואמרינן במדרש (על דברים כ"ו ט"ו): ר' נתן אומר **השקיפה ממעון קדשך מן השמים על הרשעים ואבדם מן העולם שלא עשו רצונך בעולם,** עכ"ל. ועוד שם (על דברים כ"ה י"ט ז') וז"ל: הרי הדברים קל וחומר אם **כששכח לקלל את הרשעים עובר בלא תעשה** קל וחומר לשאר כל המצוות שבתורה. עכ"ל.

ובגמרא ברכות (ט' ע"ב) וז"ל: דאמר רבי יהודה בריה דרבי שמעון בן פזי: מאה ושלש פרשיות אמר דוד, **ולא אמר הללויה עד שראה במפלתן של רשעים,** שנאמר יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את ה' הללויה. עכ"ל.

ואין זה סתירה כלל, עם מה שאיתא במשנה (סנהדרין פ"ו משנה ה') שהקב"ה מצטער אף על דמם של רשעים שנשפך, ושכינה מה אומרת קלני מראשי קלני מזרועי. וכן בירושלמי (סנהדרין סוף פרק ד' הלכה ט') אמרינן שאף מפלת הרשעים אינה שמחה לפני המקום. הוא פשוט שכאן מדובר ברשעים עוברי עבירות לתיאבון, שהם עדיין בכלל ישראל, והגם שנענשין על חטאיהן, ואפילו בית דין שלמטה מכין ועונשין אותם, מכל מקום מבני ישראל המה. וצער לשכינה הוא על דמם שנשפך.

אמנם המכעיסין דהיינו מינים ואפיקורסים ועוברי עבירות להכעיס, והם מצירים לישראל ומסירים את העם מאחרי ה', הם אינם בכלל ישראל, ועליהם נאמר ששמחה הוא לפני הקב"ה כשמסתלקין מן העולם.

וכן מה דאיתא בגמרא ברכות (דף י' ע"ב) וז"ל: הני בריוני דהוו בשביבותיה דרבי מאיר, והוו קא מצערו ליה טובא, הוה קא בעי רבי מאיר רחמי עלויהו כי היכי דלימותו. אמרה ליה ברוריא דביתהו: מאי דעתך משום דכתיב (תהילים ק"ד ל"ה) יתמו חטאים, מי כתיב חוטאים חטאים כתיב וכו' אלא בעי רחמי עלויהו דלהדרו בתשובה וכו'. בעא רחמי עלויהו והדרו בתשובה. עכ"ל.

בודאי שלא היו מינים ואפיקורסים אלא בריונים, וכפירוש רש"י: פריצים, אמנם על המינים ואפיקורסים הרי תקנו חכמים לכל יהודי להתפלל ג' פעמים ביום **וכל המינים כרגע יאבדו.** ולא תקנו לנו חכמים להתפלל שיעשו המינים תשובה אף לא כרגע, ומי שמתפלל כך בודאי שהוא משנה ממטבע שטבעו חכמים. אלא ודאי דבעובדא דר' מאיר לא היה המדובר כלל במינים ואפיקורסים. שבוודאי יש מצוה וחיוב להתפלל שיאבדו כרגע מן העולם. וכמו שכתב הרמב"ם (בפ"ג מהלכות תפילה הלכה ח') **שאיבוד וכליון האפיקורסים גדולה מכל צרכי בני אדם.**

קפא

והמדרגה השניה בשנאת הרשעים והתבדלות מהם היא, ברשעים שאסור להרגן אבל גם אסור להצילן. והמדרגה השלישית היא, ברשעים שמצוה להצילן ואסור לעמוד על דמן, אמנם מצוה לשנאם ולהתרחק מהם.

וכמו שכתב הרמב"ם (בפ"ה מהלכות רוצח ושמירת הנפש פ"ד הלכה י"ב וי"ג) וז"ל: אבל הגוים שאין בינינו ובינם מלחמה ורועי בהמה דקה מישראל וכיוצא בהם, **אין מסבבין להן המיתה, ואסור להצילן אם נטו למות.** כגון שראה אחד מהן שנפל לים, אינו מעלהו, שנאמר (ויקרא י"ט ט"ז) לא תעמוד על דם רעך, ואין זה רעך. במה דברים אמורים, בישראל בעל עבירה העומד ברשעו ושונה בו תמיד, כגון הרועים בהמה דקה שפקרו בגזל והם הולכין באיוולתן. אבל **ישראל בעל עבירות שאינו עומד ברשעו תמיד, אלא עושה עבירות להנאת עצמו כגון אוכל נבילות לתיאבון, מצוה להצילו ואסור לעמוד על דמו.** עכ"ל.

וזה לשון הטור (או"ח סוף סי' תכ"ה): **אבל הרועים בהמה דקה וכיוצא באלו, שעוברין עבירות תמיד אין מורידין אותם לבור לסבב מיתתן, אבל אם ירדו לבור אינו צריך להעלותן** שנאמר לא תעמוד על דם רעך והאי לאו רעך הוא. במה דברים אמורים במי שהוא בעל עבירות ועומד ברשעו ושונה בו כגון הרועים שפקרו בהם ושונים באוולתם. **אבל מי שאינו עומד ברשעו אלא אוכל נבילות או עובר על שאר עבירות להנאתו, אסור לעמוד על דמו ומצוה להצילו.** עכ"ל. (חסר בדפוסים שעברו תחת יד הצענזור, ונדפס על פי הטור השלם - ירושלים).

ונפסק גם כן בשו"ע (חו"מ תכ"ה ס', יו"ד קנ"ח ס"ק). **ומקורו בגמרא עבודה זרה** (כ"ו ס"ב-ב' הנ"ל) **ובסנהדרין** (נ"ז ע"ב).

ומה שכתב ברמב"ם, שגם גוי אסור להצילו, הוא דווקא שאינו גר תושב (שאין לנו בזה הזמן). אבל אם היה גר תושב, שקבל על עצמו לשמור שבעת מצות בני נח, או שלא לעבוד עבודה זרה, כתב הרמב"ם (הלכות מלכים פ"י הלכה י' והלכה י"ב) דמצוה על ישראל להחיותו ולזונו ולפרנסו. וגם אפילו גוי בעלמא הגם שלא שייך בו מצות לא תעמוד על דם רעך, מכל מקום מותר לרפאותו ולהצילו בשכר ואפילו בחינם משום איבה, ועאכ"ו גוי שאינו עובד עבודה זרה ואין כאן המקום להכנס להלכות אלו והשיטות הרבות שיש בם.

אמנם מכל מקום לענינינו חזינן בזה, **שמינים ואפיקורסים מישראל, לא די שאינם בכלל ישראל** (כלשון הרמב"ם הל' ממרים פ"ג הלכה ח' וכ'), **ואינם כישראל לדבר מן הדברים** (כלשון הרמב"ם הל' ע"ז פ"ב ה"ה). **אלא עוד הם גרועים בהרבה מן הגוים שאת המינים והאפיקורסים מישראל, מצוה להרגן וההורגן עושה מצוה גדולה ומסיר מכשול** (כמבואר ברמב"ם ובשו"ע ובנו"כ שהבאנו לעיל). **ואילו את הגוים אפילו עובדי עבודה זרה שבהם, אין להרגם בשום פנים, ובכמה אופנים מותר להצילם ולרפאותם ולפרנס ענייהם.** (וז"ל הרמב"ם (הלכות מלכים פ"י הלכה י"ב): אפילו הגויים צוו חכמים לבקר חוליהם, ולקבור מתיהם עם מתי ישראל, ולפרנס ענייהם בכלל עניי ישראל, מפני דרכי שלום, הרי נאמר טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו, ונאמר דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום).

וכמו שכתב הרמב"ם גם בהלכות עדות (פרק י"ח הלכה י') וזה לשונו: המוסרין והאפיקורסין לא הצריכו חכמים למנותן בכלל פסולי עדות, שלא מנו אלא רשעי ישראל. **אבל אלו המורדין הכופרין פחותין הן מן הגויים. שהגויים לא מעלין ולא מורידין, ויש לחסידיהן חלק לעולם הבא, ואלו מורידין ולא מעלין ואין להם חלק לעולם הבא.** עכ"ל. ונפסק גם כן להלכה בשו"ע (חו"מ סי' ל"ד סעיף כ"ב). והדין הנ"ל מוסכם לכל הנו"כ והפוסקים ללא שום פקפוק וגמגום.

קפב

ועוד אחת יש להעיר בדין הנ"ל, שהגם שהרמב"ם והטור והשו"ע כתבו בפשיטות שישראל בעל עבירה העומד ברשעו תמיד, אפילו לתיאבון, אין צריך להעלותם. כי לא שייך עליהם דין לא תעמוד על דם **רעך**. וכמו שכתבו הרמב"ם והטור: והאי לאו רעך הוא. ורק אם אינו עומד ברשעו תמיד אז חיוב להצילו ואסור לעמוד על דמו אם עובר לתיאבון.

וכמו שביאר דבר זה בכסף משנה על הרמב"ם הנ"ל שמקשה שם מדוע רועי בהמה דקה אין להצילם, ושאר עוברי עבירה לתיאבון חייב להצילם ואסור לעמוד על דמם, הלא גם רועי בהמה דקה לתיאבון הם עושים, מחמת חמדת ממון, ואינם עוברים להכעיס, ומדוע אין להצילם, ומתרץ שם (הלכות רוצח ושמירת הנפש פ"ד ה"ג) וז"ל: ויש לומר שאף

על פי שאלו ואלו עושין לתיאבון, רישא [דהיינו רועי בהמה דקה] עומד ברשעו תמיד, וסיפא אינו עומד ברשעו תמיד. והתנה בסיפא לתיאבון, לאפוקי שאם אוכל נבילות להכעיס אף על פי שאינו עומד ברשעו תמיד הרי הוא בכלל המינים כמו שקדם ומצוה להרגו, עכ"ל.

אמנם מדברי התוספות משמע, ששיטתם היא שלא כל עוברי עבירות לתיאבון ועומדים ברשעם תמיד, אין מצוה להחיותם. אלא רועי בהמה דקה בלבד הוא שגזרו בהם חכמים משום גדר שאין להצילן. וזה לשון התוספות (סנ פנ"ה זה"ק קף כ"ו ע"ב) וז"ל: ואם תאמר מאי האי דאחמור רבנן ברועים שאינם פסולים אלא מדרבנן, וגם הם כשרים לעדות אשה כדאיתא בסוף פרק קמא דראש השנה (דף כ"ג ע"ב), ואילו בגזלנין שהם פסולין מן התורה לכל עדות שבתורה לא אחמור כולי האי, וכן מומר אוכל נבילות לתיאבון דלכולי עלמא אמרינן הכא דאיתרבי בין השבת גופו והשבת ממונו דחייב להעלות ואסור להוריד. **ואומר ר"י דהיא הנותנת משום שלא פסילי אלא דרבנן עשו חכמים חיזוק כדי שיתנו לב לשוב ובית דין היו מכין ועונשין שלא מן התורה.** עכ"ל.

והש"ך (על סימן קנ"ו סעיף ח' ס"ק ג') כתב וז"ל: כגון רועי בהמה דקה, דווקא ברועים החמירו משום דלא פסילי וחכמים עשו חיזוק לדבריהם, כדי שיתנו לב לשוב, אבל גזלנים דאורייתא מעלין, תוספות ומביאו בית יוסף. עכ"ל הש"ך. (ועיין עוד בהשמטה ה' עמוד 418)

וכתב על זה המקור מים חיים שם וז"ל: ולא הבנתי דבריו, דהתוספות הוא דמחלקים בזה. אבל לשון השו"ע והוא לשון הרמב"ם משמע דמחלק בענין אחר, והוא היכא דהולכים באוולתם תמיד, מה שאין כן על פי צד המקרה. וכן משמע בבית יוסף דשיטות חלוקות הם. ואם הש"ך הכריע מדעתו הרחבה כשיטות התוספות, לא הווה ליה למימריה בסתומות על השו"ע שהוא שיטת הרמב"ם, לכן דברי הש"ך אינם מדוקדקים בזה. עכ"ל.

ומה שכתב המקור מים חיים, דדברי הש"ך אינם מדוקדקים, הוא רק על סתימת הלשון שלא ביאר שהוא מחולק על השו"ע, אמנם עיקר שיטתו שיטת התוספות היא. וכמדובר דאין כן שיטת הטור והשו"ע (שכתב הטור: אבל הרועים בהמה דקה, **וכיוצא באלו שעוברין עבירות תמיד** אין מורידין אותם לבור לסבב מיתתן, אבל אם ירדו לבור אינו צריך להעלותן **שנאמר לא תעמוד על דם רעך והאי לאו רעך הוא).** שאינו תקנה מדרבנן לרועי בהמה דקה בלבד, אלא כל בעל עבירות העומד ברשעו תמיד, לא חייבה התורה להצילו.

ועוד איתא בשו"ע (יו"ד סי' רנ"ו סעיף ח') וז"ל: **מי שהוא עבריין במזיד על אחת מכל מצות האמורות בתורה ולא עשה תשובה, אינו חייב להחיותו ולא להלוותו,** עכ"ל.

ומלשונות רוב גדולי האחרונים, כמו החתם סופר והמהר"ם שיק, משמע בפשיטות שפוסקים כהרמב"ם טור ושו"ע, ולא כשיטת התוספות וש"ך.

ובגדרי הלכות מתי נכנס בגדר של עוברי עבירות תמיד כגון רועי בהמה דקה, שאין מעלין אותו, אם רק כשעיקר חיותו ומחייתו הוא מהעבירה הזאת, או אפילו אם עשה כן שתים ושלש פעמים. עיין בזה בתשו' חתם סופר (חלק ו'-ליקוטים סי' ס"ו). דכתב שיש בזה

מחלוקת הרמב"ם וספר יראים, דשיטת הרמב"ם הוא כאופן הראשון שרק כשעיקר חיותו ומחייתו מהעבירה, ולספר יראים הוא כאופן השני. (ועוד כותב שם החת"ם סופר שמדברי הטור ושו"ע ביו"ד סי' קנ"ח וחו"מ סי' תכ"ה משמע שסוברים כשיטת הרמב"ם, אמנם מסי' רנ"א הנ"ל משמע שסוברים כשיטת היראים, ומסיים שם בצ"ע).

קפג

והגם שהעובר עבירות לתיאבון, אין דינו כמין ועובד עבודה זרה. ואפילו אם עובר על זה בקביעות שאין מצווים להחיותו מכל מקום אסור להרגו וכו'.

אמנם המחלל שבת בפרהסיא, דינו לכו"ע כגוי לכל דבריו, וכמבואר ברמב"ם סוף הלכות שבת (פרק ל' הלכה ט"ו) וז"ל: לפיכך כל העובר על שאר המצות הרי הוא בכלל רשעי ישראל **אבל מחלל שבת בפרהסיא הרי הוא כעובד עבודה זרה, ושניהם כגוים לכל דבריהם**. עכ"ל. ונפסק בשו"ע במקומות רבים (כמו בשו"ת סי' שפ"ה סעיף ג' ויו"ד סימן ג' סעיף ה'). ואפילו שאומר שמאמין בכל עיקרי האמונה, ושומר מצוות אחרות.

וזה לשון רבינו בעל משנה ברורה (בהקדמתו להלכות שבת): ונוכל לראות עוד את חומר העוון שיש באיסור חילול שבת, דהלא בכל העוונות לבד מאיסור עבודת כוכבים, קיימא לן דאם הוא מומר ח"ו לאחד מהם, אינו מומר לכל התורה. ואילו באיסור שבת קיימא לן (בסימן שפ"ה סעיף ג') **דאם הופקר אצלו איסור שבת ועובר עליו כמה פעמים בפרהסיא הוא מומר לכל התורה ודינו כגוי ממש.** ואם הוא דר עם ישראל ברשות אחד צריך לשכור ממנו הרשות (לגבי עירובין - המעתיק), **כמו אם הוא דר עם הגוי.** ואם שחט, אף שאיש ישראל אחר עומד עליו ורואה ששחט כדין, אפילו הכי שחיטתו נבלה גמורה, **מטעם דהוא אינו בר זביחה כלל,** כמבואר בפוסקים. וטעם לכל זה הוא **דהמחלל שבת כופר במעשה בראשית כמו עובד כוכבים**. ועל כן גם עונש מחלל שבת הוא בסקילה כעובד כוכבים. וכשהוא בלי התראה הוא על כל פנים בכרת. עכ"ל.

קפד

וכמדובר לעיל מרמב"ם טור ושו"ע, שמי שאינו עומד ברשעו אלא אוכל נבילות או עובר על שאר עבירות להנאתו, **בסתר ולא בפרהסיא,** אסור לעמוד על דמו ומצוה להצילו. (כלשון הרמב"ם, הטור והשו"ע).

אמנם הגם שמצוה להחיותם ולהלוות להם וכו' ואסור לעמוד על דמם, עם כל זה מצוה מן התורה לשנאם, וכמו שכתב הרמב"ם (הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק י"ג הלכה י"ד) וז"ל: השונא שנאמר בתורה (לגבי דין של (שמות כ"ג ה') כי תראה **חמור שונאך** רובץ תחת משאו וגו' עזב תעזוב עמו - המעתיק) לא מאומות העולם הוא אלא מישראל. והאיך יהיה לישראל שונא מישראל, והכתוב אומר (ויקרא י"ט י"ז) לא תשנא את אחיך בלבבך. **אמרו חכמים כגון שראהו**

לבדו שעבר עבירה והתרה בו ולא חזר, הרי זה מצוה לשונאו עד שיעשה תשובה וישוב מרשעו.

ואף על פי שעדיין לא עשה תשובה, אם מצאו נבהל במשאו מצוה לטעון ולפרוק עמו ולא יניחנו נוטה למות שמא ישהה בשביל ממונו ויבוא לידי סכנה. **והתורה הקפידה על נפשות ישראל בין רשעים בין צדיקים, מאחר שהם נלווים אל ה' ומאמינים בעיקר הדת,** שנאמר (יחזקאל ל"ג י"ח) אמור אליהם חי אני נאום ה' אלקים אם אחפוץ במות הרשע כי אם בשוב רשע מדרכו וחיה. עכ"ל. והובאו דבריו בשלימות בשו"ע (חו"מ סי' ע"ב סעיף י"ח), ואיפסקא הלכתא כוותיה.

וחזינן מהכא שכשהוא רואה בחבירו שעובר עבירה בסתר, והתרה בו ולא חזר בו בשעת מעשה, מצוה לשנאותו, אף על פי שאסור לעמוד על דמו.

ושם בשו"ע (בסעיף י') כתבו וז"ל: הפוגע בשנים אחד רובץ תחת משאו, ואחד פרק מעליו ולא מצא מי שיטעון עמו, מצוה לפרוק בתחילה משום צער בעלי חיים, ואחר כך טוען. במה דברים אמורים, כשהיו שניהם שונאים או אוהבים, אבל אם היה אחד שונא ואחד אוהב, מצוה לטעון עם השונא תחילה, כדי לכוף את יצרו הרע. עכ"ל. וכתב שם הרמ"א וז"ל: **ודוקא בשונא בעלמא דלא עביד איסורא, אבל אם עביד איסורא ושונאו משום שעבר עבירה, א"צ לטעון עמו כדי לכוף יצרו, דהא יפה עושה ששונאו** עכ"ל. ומקורו הוא בנמוקי יוסף פרק אלו מציאות בשם הרמב"ן (וכן הוא בחי' הרמב"ן גליון מציעות ל"ב ע"ב).

אמנם התוספות (על פסחים ק"ג ע"ב, שסח גיטין שמרחיב מורחי הוא שרגיל בו לבר ערוה בימיו) כתבו וז"ל: ואם תאמר דבאלו מציאות (בבא מציעא ל"ב ע"ב) אמרינן אוהב לפרוק ושונא לטעון מצוה בשונא כדי לכוף את יצרו, והשתא, מה כפיית היצר שייך כיון דמצוה לשנאתו, ויש לומר כיון שהוא שונאו גם חבירו שונא אותו, דכתיב (משלי כ"ז י"ט) כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם, ובאין מתוך כך לשנאה גמורה, ושייך כפיית היצר. עכ"ל.

ועיין בב"ח (על חו"מ סי' ע"ב הנ"ל, ד"ה הפוגע בפנים) שמביא שיטת התוספות וכותב שכן שיטת הרמב"ם וכן כתב גם הבאר הגולה (שם ס"ק ג'), והב"ח פסק כתוספות, וכן נראה דעת הש"ך (שם ס"ק ג') שמביא דברי הב"ח. אמנם עיין בביאור הגר"א (סעיף קטן ט"ו) שכותב שאין כן שיטת הרמב"ם אלא כמוזכר ברמ"א שאין מצוה להקדים טעינה לפריקה אלא בשונא שאסור לשנאותו כדי לכוף יצרו, אבל לא בשונא שמצוה לשנאו. על כל פנים, שיטת הרמב"ן והנמוקי יוסף ברור לכו"ע וכן פסק הרמ"א כנ"ל וכן פסק גם הסמ"ע (סעיף קטן י"ח).

ומכל מקום גם להסוברים כשיטת תוספות, דשייך כפיית היצר גם כשמצוה לשנאו, אינו כדי שיבטל שנאתו שהוא מצוה, אלא מחמת שבדרך כלל בא מזה גם לשנאה שאינה בגלל העבירה אלא בגלל שחבירו שונא אותו, ולכן יטעון עמו להעביר את השנאה הזאת, אמנם את השנאה בגלל שעבר עבירה אסור להעביר מלבו עד שיעשה תשובה.

והנה גם אותם שמצוה לשנאם עד שיעשו תשובה. אמנם אין לשנאם שנאה גמורה, כי אם שנאה בשביל העבירה בלבד. כנ"ל בדברי התוספות. וגם יש בזה תנאים מתי מצוה לשונאו.

אמנם את המינים והאפיקורסים, שמצוה להרגם וההורג אחד מהם עשה מצוה גדולה והסיר מכשול צריך לשנאם שנאה גמורה, ולהתרחק מהם ולהתבדל מהם בתכלית. כמו שאמר דוד המלך **תכלית** שנאה שנאתים לאויבים היו לי.

וכדאיתא בגמרא שבת על המינים והאפיקורסים מישראל וז"ל: (שבת דף קט"ז ע"ב) **ועליהם אמר דוד** (תהלים קל"ט כ"ב) **הלא משנאיך ה' אשנא ובתקוממיך אתקוטט תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי.** עכ"ל. שצריך לשנאם בתכלית ולהיות להם לאויב, ולא כמו סתם ישראל שעבר עבירה. [וכמו שכתב כן בפירוש בליקוטי אמרים תניא פרק ל"ב עיי"ש. ומה שאמר המסית הידוע, שרק דוד המלך ע"ה שהיה מלך ודן וכו' היה צריך לשנאן, מלבד שהוא מנגד לדברי הפוסקים, הנה אין לזה מקום כלל, כי כבר כתב הרמב"ם (ממרים פ"ג ה"ג) שהמינים ואפיקורסים והאומרין אין תורה מן השמים והמוסרין והמשומדים. כל אלו אינם בכלל ישראל, **ואינן צריכין לא עדים ולא התראה ולא דיינין, אלא כל ההורג אחד מהן עושה מצוה גדולה ומסיר המכשול.** עכ"ל. ואם כן מה ענין מלך ודן להכא כיון שהמצוה מוטלת על כל אחד להרגן בלא דיינים].

ויסוד הלכה זו נמצאת בכללה בדברי הרמב"ם בפירוש המשניות אחרי שביאר שם את עיקרי האמונה כתב (מס' סנהדרין פ"י משנה ו') וזה לשונו: **וכאשר יאמין האדם אלה היסודות כולם ונתברר בהם אמונתו לה', הוא נכנס בכלל ישראל. ומצוה לאהבו ולרחם עליו ולנהוג עמו בכל מה שצוה הש"י איש לחבירו מן האהבה והאחוה.** ואפילו עשה מה שיכול מן העבירות מחמת התאווה והתגברות הטבע הגרוע, הוא נענש כפי חטאיו, אבל יש לו חלק לעולם הבא והוא מפושעי ישראל. **וכשנתקלקל לאדם יסוד מאלו היסודות הרי יצא מן הכלל, וכפר בעיקר, ונקרא מין ואפיקורוס וקוצץ בנטיעות, ומצוה לשנאו, ועליו נאמר** (תהלים קל"ט כ"ב) **הלא משנאיך ה' אשנא ובתקוממיך אתקוטט תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי.** עד כאן לשון הרמב"ם.

קפה

והגדר **הרביעי** ביחס לרשעים, הוא אותם שאבותיהם אפיקורסים ונולדו בכך. ויש בזה פלוגתא דרבוותא, דלדעת רבינו תם והרמב"ן המובאים בנימוקי יוסף, דינם כשאר מורידין ולא מעלין.

אמנם לשיטת הרמב"ם ודעימיה [והנראה דהכי קיימא לן] דינם כתינוק שנשבה לבין הגוים (המכר נמסר שבת פ"ח ע"ב) ואין ממהרין להורגם [ולא כשאר מינים ואפיקורסים שאינם צריכין עדים והתראה]. אלא ראוי להחזירן בתשובה [ולא כשאר מינים ואפיקורסים שאין מקבלים אותם בתשובה כלל]. אמנם לכו"ע אחר שהזהירו אותם ולא חזרו בהם, דינם כשאר מורידין ולא מעלין.

והנה לבאר את כל הדברים המובאים בקשר לזה בשו"ע ונו"כ ובספרי התשובות, יכלה הנייר והם לא יכלו, ואין כאן מקום לזה כעת. אמנם נבאר בקיצור נמרץ את יסודות הדברים.

כתב הנימוקי יוסף (בבא מציעא פרק ה' דף מ"ג עמוד ב' וב' בדפי הריי"ף) וז"ל: ונשאל רבינו תם ז"ל על בן מומרת לעבודת כוכבים אחת, אם מותר להלוות לו ברבית, והתיר, משום דקיימא לן דמומרין לעבודת כוכבים מורידין ולא מעלין, וכיון דגופן כן ממונן לא כל שכן. וכי תימא הרי מוסר לאנסים דגופו שרי (מותר) וממונו אסור למאן דאמר בפרק הגוזל (בבא קמא קי"ט ע"ב) דממון מסור לאנסים אסור לאבדו ביד, לא דמי דהתם הוא דחיישינן דילמא נפיק מיניה זרעא מעליא, אבל במומר לעבודת כוכבים ליכא למימר הכי, כיון שנטמע בין הגוים. ודעת הרמב"ן ז"ל נמי להתיר דהא בפרק אין מעמידין (ע"ז כ"ו ע"ב) **קיימא לן דכל שמורידין לא מקרי אחיך**, וברבית כתיב אחיך, ואע"ג דבמסור לאנסים מורידין ואסור להלוותו [ברבית] התם לא משום דלא מקרי אחיך, אלא מפני שהוא כרודף, אבל במומר לעבודת כוכבים לאו אחיך הוא וכו'. **ואם תאמר תינח מומר עצמו שכיון שידע רבונו ומתכוין למרוד בו, כופר הוא. אבל בן מומרת כיון שנתגדל על דתיהם של עובדי כוכבים, שוגג הוא, ואין מורידין. לאו מילתא היא דכי אמרינן הכי הני מילי בתינוק שנשבה לבין הגוים שלא הכיר תורת ישראל מעולם, אבל זה שעומד בין ישראל והולך ומדבק בחוקותיהם של גוים. מן המורידין הוא. עכ"ל.** (וכל הפסקה הזה הובא בחידוי הרמב"ן על בבא מציעא עח ע"ב).

והנה, משמע בפירוש, דכיון שעומד בין ישראל, אינו כלל כתינוק שנשבה אף שנתגדל בין המומרים, ודינו כשאר מורידין ולא מעלין שאינם צריכים לא עדים **ואף לא התראה**. ואפילו לקולא, לענין דאורייתא, שמותר להלוותו ברבית.

וכן כתב גם התשב"ץ בתשובותיו (חלק ג' סי' מ"ז) וז"ל בתוך דבריו: דכיון דנטמע בעבודה זרה לאו אח הוא. ודבר זה נלמד מדגרסינן בפרק אין מעמידין (ע"ז כ"ו ע"ב) המינים והמשומדים מורידין ולא מעלין, א"ל אני שונה לכל אבידת אחיך לרבות את המשומד, ואת אמרת מורידין סמי מכאן משומד. **והנלמד מכל זה הוא שכל שמורידין אותו ליתי ליה אחווה בהדן.** ואע"ג דסמי מכאן משומד, היינו משומד לעבירה אחת כגון אוכל נבילות כדאיתא התם. **אבל הנטמע בגויים הרי הוא כמין ומורידין אותו וכיון שמורידין אותו אינו קרוי אח.** ואף הרמב"ן ז"ל החמיר בזה בחידושיו בפרק איזהו נשך **בבן הנולד ממשומדת והתיר להלוות לו בריבית משום דלא קרינן ביה** (ויקרא כ"ה ל"ו): **וחי אחיך עמך דלאו אח הוא מהאי טעמא ולא דנו כדין תינוק שנשבה לבין הגויים.** עכ"ל.

קפו

אמנם הרמב"ם בהלכות ממרים (פרק ג' מהלכות ממרים הל' ג' וז') כתב וז"ל: מי שאינו מודה בתורה שבעל פה אינו זקן ממרא האמור בתורה, **אלא הרי זה בכלל האפיקורסין, ומיתתו ביד כל אדם.** מאחר שנתפרסם שהוא כופר בתורה שבעל פה מורידין ולא מעלין, כשאר

המינים ואפיקורסים והאומרין אין תורה מן השמים והמוסרין והמשומדים. **כל אלו אינם בכלל ישראל,** ואינן צריכין לא עדים ולא התראה ולא דיינין, **אלא כל ההורג אחד מהן עשה מצוה גדולה והסיר מכשול.** עכ"ל. (כך הוא במהדורת פרנקל, ובשו"ת גינת ורדים המובאת לקמן ראיתי שגירסת דפוס ונציאה היא: עושה מצוה גדולה ומסיר המכשול).

ואח"כ (הלכה ג') כתב הרמב"ם וז"ל: במה דברים אמורים באיש שכפר בתורה שבעל פה במחשבתו ובדברים שנראו לו, והלך אחר דעתו הקלה, ואחר שרירות לבו, וכופר בתורה שבעל פה תחילה **וכן כל התועים אחריו.**

אבל בני התועים האלה ובני בניהם שהדיחו אותם אבותם, ונולדו במינות וגדלו אותן עליו, הרי הן כתינוק שנשבה לבין הגוים וגדלוהו הגוים על דתם, שהוא אנוס ואף על פי ששמע אח"כ שהוא יהודי וראה היהודים ודתם הרי הוא באונס שהרי גדלוהו על טעותם.

כך אלו האוחזים בדרכי אבותיהם שתעו, לפיכך ראוי להחזירן בתשובה, ולמשך אותן בדרכי שלום עד שיחזרו לאיתן התורה. ולא ימהר אדם להרגן, עכ"ל. (על פי מהדורת פרנקל. ובדפוסים שעברו תחת יד הצעזור משובש הסעיף הזה, וכן חסר ארבע התיבות האחרונות (ההשמטה הזאת הוזכרה בשו"ת גינת ורדים ובמשנה למלך הלכות מלוה פ"ח הלכה ג'). וכנראה שלכן הוסיפו המדפיסים באמצע הסעיף על בני הקראים את המילים: ואינו זריז לאחוז בדרכי המצוות, דהיינו שאע"פ שאינו זריז בדרכי המצוות אין למהר להרגו, אמנם אם פורק עול לגמרי ואינו רוצה לאחוז בדרכי המצוות כלל, הורגין אותן).

וכתב על זה המשנה למלך (הלכות מלוה פ"ח הלכה ג' ד"ה עוד כתב לענין) וז"ל: ולא ימהר אדם להרגן, **משמע דאם לא רצו לחזור לאיתן התורה מותר להרגן.** עכ"ל.

והרדב"ז (על הלכה זו) כתב וז"ל: נראה שכתב רבינו זה ללמד זכות על הקראין. **אבל הנמצאים בזמנינו זה אם היה אפשר בידינו להורידן מצוה להורידן, שהרי בכל יום אנו מחזירין אותם למוטב ומושכין אותם להאמין תורה שבעל פה, והם מחרפין ומגדפין את בעלי הקבלה, ואין לדון את אלו בכלל אנוסין אלא כופרים בתורה שבעל פה.** וכבר הארכתי בתשובות שאלה (מצוי לדפ"ז השמטה סוף ח"ב סי' תפל"ו) על ענינם. עכ"ל.

ובתשובתו הנ"ל (ד"ה עוד הקשה) וזה שכתב [הרמב"ם ז"ל] בהלכות ממרים, שאין ממהרין להורגן. תידוק מינה **שאם התרו בהם כדי שיחזרו לאיתן התורה ולא אבו שמוע כאשר אנו עושין לאלו הקראין בכל יום ויום ואדרבה מפקרי טפי משמע שהורגין אותם.** עכ"ל. ועוד שם בהמשך התשובה הנ"ל (בד"ה: עוד כתב מי שנשתמש בשם) **כתב** וז"ל: הרי הוא [הרמב"ם] ז"ל כתב אין ממהרין להרגן, **משמע שאם הזהירו אותם ועדיין עומדין במרדן, הורגים אותם אם ידינו תקפה.** עכ"ל. ואח"כ בהמשך התשובה (בד"ה: עוד כתב והמעיין) **כתב** וז"ל: והני [הקראים] דהאידנא חזר דינם כטועים הראשונים, והרי הם ככופרים בכל התורה כולה, **ואפילו לדעת הרמב"ם ז"ל.** עכ"ל.

ועוד כתב שם הרדב"ז בהמשך (בד"ס: ממר דוד לפ יעמי כמה נספפק) שכיון שיד האומות חזקה עלינו, ואי אפשר להרגם בידים, **לכן לכל הפחות אסור להחיותם, דהיינו שאם הוא חולה אסור לרפאותו, ואם נפל לבור אסור להעלותו, ואם נפל ליד רוצחים אסור להצילו, וכיוצא בדברים אלו** וכו', וכ"ש שכולם בזה הזמן **מזידים ולא שוגגים** כאשר כתבתי כמה פעמים, ואנו מתרין בהם כמה פעמים ולא אבו שמוע, **וכולם בני מיתה הם, אלא דאי אפשר לנו,** וכדכתבינא. עכ"ל בקיצור.

ורבינו הבית יוסף בהלכות רבית (יו"ד סי' קנ"ט) כתב דאע"ג דלפי דברי הנימוקי יוסף לא יהבינן דין תינוק שנשבה אלא למי שלא הכיר בתורת ישראל מעולם אבל מי שעומד בין ישראל והולך ומדבק בחוקותיהם של גוים מן המורידים הוא. ואם כן אפשר דהקראים יש להם גם דין משומדים לענין שמותר להלוותן ברבית. אמנם מסיים שלא שבקינן דברי הרמב"ם המפורשים בשביל דברי נמוקי יוסף. ועיי"ש בסימן הנ"ל בבית יוסף ובדרכי משה.

והש"ך שם (סק"ק ו') חולק על הבית יוסף, וכתב דקראים דינם כמשומדים שמותר להלוותן בריבית, ומסיים שם בסוף דבריו וז"ל: וכך כתב המהרש"ל דקראים דינם כמומר ומותר להלוותן בריבית, ומביאו הדרישה, וכן משמע קצת בתשובת ר"א בן חיים (סי' קי"ג) דקראים דינם כישראל מומר, ועיין בתשובת רבינו שמשון שהביא המבי"ט (ח"ב סי' ל"ק), וכן בתשובת רבי בצלאל (סי' ג'), וגם כתב שם **שהקראים שבזמן הרמב"ם היו בהם כמה מעלות טובות, מה שאין כן עכשיו.** עכ"ל.

והנה הפלוגתא בין רבינו תם והרמב"ן ז"ל להרמב"ם הוא רק אם ראוי להחזירן בתשובה [ששאר אפיקרוסין אין להחזירן בתשובה, כמו שיבואר לקמן] וכן אם אין למהר להרגן או שהם כשאר מורידין ולא מעלין שאינם צריכים לא עדים ולא התראה [כדברי הרמב"ם עצמו בסעיף הקודם, וגם הוא נפקא מינה בדין רבית כנ"ל. ועיין בזה בתשו' מהר"ם שי"ק (יו"ד סי' ל"ט נקודפו) שכתב דהשו"ע לא הביא דין זה של בן המומרת, רק לענין רבית, אבל לענין שחיטה ואינך לא חילק. ואפשר דוקא ברבית כיון שגם הנותן עובר וכיון שחשבינן רשעתו לאונס איך ישראל יגרום לו לעבור, עכ"ל ועיי"ש].

אמנם אלו שאינם רוצים לחזור בתשובה, אינם בכלל תינוקות שנשבו, ודינם כשאר המינים ואפיקורסים, ולא מועיל כלל וכלל מה שאבותיהם משומדין היו. [ובדרך אגב נראה מתחילת דברי הרמב"ם שכתב במה דברים אמורים באיש שכפר וכו' **וכן כל התועים אחריו.** שהתועים אחר אחד כופר ומין, אין דינם כתינוקות שנשבו כלל, ופשוט].

קפז

והנה הזכרנו כבר לעיל את דברי הרדב"ז שכתב שכבר האריך בתשובת שאלה על ענין הקראים שבזמנו שהם כמינים ואפיקורסים גמורים. והנה התשובה הזאת היא כעין קונטרס לעצמו (ונדפסה בסוף הלכות ס' תפ"ו בהשמטה סוף ח"ב). לבאר דברי הרמב"ם הנ"ל הדק היטב

לדינא ולמעשה, ומלקט את כל הסברות שנמצאים בדברי אחרוני הראשונים וראשוני האחרונים בענין זה. ורוב הבאים אחריו סומכים על תשובתו זו.

והאריך שם הרדב"ז בתשובתו, דהקראים שכתב הרמב"ם שאין למהר להורגן ויש להחזירן בתשובה, הוא רק על הקראים שבזמנו שפסקו מהם מנהיגיהם (והרמב"ם עצמו תחילת עבודתו בבית המלכות היתה להעביר אחד לאחד את כל מנהיגי הקראים שהיו במצרים). והיו מכבדים את הרבנים מאד ונכנעים תחתם, יריאים מהשי"ת ומאמינים בתורתו, וזריזים בקיום מצות השי"ת כפי ידיעתם והבנתם, אלא מכיון שאבותיהם קראים היו, לוקות היו ידיעותיהם בהלכות תורה שבעל פה בחסר, והיו משובשות בערבוב כזבי הקראים.

ועל כן ככל שקרבו אותם הרבנים יותר, ושוחחו עמם ולמדו אותם, היו דעותיהם הולכות ומתיישרות ומעשיהם מתתקנים, ועל כן אין למהר להורגן. והוא ממש כלשון הרמב"ם **לפיכך ראוי להחזירן בתשובה, ולמשכן בדברי שלום עד שיחזרו לאיתן התורה.** ועליהם התכוון הרמב"ם במה שכתב.

מה שאין כן הקראים שבזמן הרדב"ז היו שוב מסודרים על מכונם בהנהגה ובשיטה ברורה **שהם קראים בדוקא,** וע"כ לא מהני כלום שאבותיהם היו קראים כדי לפוטרם מדין מינים ואפיקורסים ומורידין ולא מעלין.

והרמב"ם עצמו בתשובתו ביאר את מצב הקראים בזמנו, וכתב בפירוש דאך זה הוא התנאי לזה שמותר לקרבם וכו'. וז"ל (פו"מ הרמב"ם סי' תמ"ט): כי אלה הקראים השוכנים פה בנוא אמון ובארץ מצרים ובדמשק ובשאר מקומות ארץ ישמעאל וזולתם ראויים הם לחלקם מחלקי הכבוד, להתקרב אצלם במעשה יושר ולהתנהג עמהם במדת הענוה ובדרך האמת והשלום **כל זמן שגם הם ינהגו עמנו בתמימות ויסירו מהם עקשות פה ולזות שפה מלדבר תועה על חכמי הרבנים שבדור, וכל שכן כשישמרו לשונם מלהתלוצץ ומלהלעיג בדברי רבותינו ע"ה הקדושים התנאים חכמי המשנה והתלמוד שבדבריהם, והמנהגים הקבועים לנו מפיהם ומפי משה מפי הגבורה אנו הולכים. ובזאת** יכון לנו לכבדם ולשאול בשלומם אפילו בבתיהם ולמול את בניהם ואפילו בשבת ולקבור מתיהם ולנחם אבליהם וכו'.

ואם נפש אדם לומר האי דר' טרפון דאיתיה במס' שבת (קט"ז ע"ב) דתנן ר' טרפון אומר אקפח אני את בני (רבי טרפון היה נוהג להשבע כך - המעתיק) שאם יבואו לידי, פי' ספרי מינים, אני אשרוף אותם ואת אזכרותיהם שאפילו רדף רודף אחריו להרגו ונחש רץ אחריו לנשכו אל יכנס בבתיהם אפילו בשעת הסכנה, כל שכן ללכת לשאול להם לשלום שלא בשעת הסכנה, האי לא קשיא מידי דהנהו מילי דר' טרפון במינים דכפרי בעיקר נינהו ודמו להנהו דדרשי בהו חכמים (מכלי ה' ח', עבודה זרה י"ז ע"ב) הרחק מעליה דרכך ואל תקרב אל פתח ביתה זו המינות וכו'. ודמיין להנהו דאתמר עליהו (ע"ז כ"ו ע"ב) המינים והמשומדים מורידין ולא מעלין. אבל הני דהכא **כל אימת דלא פקרי בחציפותא לא**

חשבינן להו כוותיהו וכו' **כי אפשר שיחזרו למוטב,** ואין מעבירים עליהם, ודברים הללו באלו שבבבל וכיוצא בהם שמלין כדת חכמים וכמנהגותיהם ובמוהל הממונה בבית דין וכו' **ומתפללין כמנהג שלנו ואין משנין מזאת כלום.** עכ"ל תשו' הרמב"ם.

ואף ללא תשובות הרמב"ם והרדב"ז, רק מדברי הרמב"ם בספר היד הנ"ל, כבר נוכל לראות זאת, שכתב שם הרמב"ם שאין **למהר** להרגן, אמנם לא כתב שאין להרגן, וכמו שכבר הבאנו לעיל את דברי נושאי כלי הרמב"ם על כך. (וכנ"ל שבדפוסים המשובשים מחמת הצענזור הוסיפו במקום הד' תיבות הנ"ל, שגדר בני התועים הוא שמחמת שאבותיו קראים לכן: **אינו זריז לאחוז בדרכי המצות** דהיינו שאינו זריז כל כך, אמנם אינו כופר ולא פורק עול המצוות מעליו, אף לא בגלל שאבותיו קראים, או מינים ואפיקורסים, היו).

קפח

אחרי כתבי כל זאת, ראיתי כל זאת מפורש בפירוש בשו"ת גינת ורדים (חלק ג' כלל ג' סימן ל"ח) וראיתי להעתיק דבריו כלשונו **(עד סוף הפרק הוא לשון הגינת ורדים)** וז"ל: ומעתה נבוא לדון על בני מקרא אם יש למולן בשבת ונראה דאסור למולן **כיון דחשיבי כאפיקורסים וכמינים ואין מהם תקוה לשוב לדת האמת,** בא וראה מה שכתב עליהם הרמב"ם בפירוש המשנה (ריש פ"ק דסוטה) וז"ל: על הקראין והם שקורין אותם אנשי דורינו אפיקורסים בשם מוחלט, ואינם אפיקורסים על האמת, **אבל דינם להיות כדין האפיקורסים רוצה לומר שמותר להורגן היום בזמן הגלות לפי שהם מבוא לאפיקורוסות האמיתי.** ודע שמסורת בידינו מרבותינו ז"ל בקבלת דברים רבים, שזמנינו זה זמן הגלות שאין בו דיני נפשות אין זה אלא בישראל שעשה עבירת מיתה, **אבל האפיקורוסין והצדוקים והבייתוסים כפי רוב רעותיהם הורגין אותם לכתחילה כדי שלא יפסידו את ישראל ויאבדו את האמונה וכבר יצא מזה הלכה למעשה אנשים בארצות המערב כולם** עכ"ל.

[וממשיך הגינת ורדים] גם בפרק ג' מהלכות ממרים בדפוס וינציאה במגדל עוז כתב [הרמב"ם] וז"ל: מי שאינו מודה בתורה שבעל פה וכו' הרי זה בכלל המינים ומיתתו בידי כל אדם מאחר שנתפרש שהוא כופר בתורה שבעל פה מורידין אותו ולא מעלין כשאר כל המינין והאפיקורסין והאומרי' אין תורה מן השמים והמוסרין והמשומדין, כל אלו אינם בכלל ישראל ואינם צריכים, לא עדים ולא התראה ולא דיינים **אלא כל ההורג אחד מהן עושה מצוה גדולה ומסיר המכשול.** במה דברים אמורים באיש שכפר בתורה שבעל פה במחשבתו וכו' אבל בני התועין ובני בניהם שהדיחו אותם אבותם ונולדו במינות וגדלו אותם עליו הרי הוא כתינוק שנשבה בין הגוים וגדלוהו על דתם שהוא אנוס וכו' לפיכך ראוי להחזירן בתשובה ולמשכן בדברי שלום עד שיחזרו לאיתן התורה ולא ימהר אדם להורגן עכ"ל. **ובדפוס בכמה מקומות** [כלומר בכמה דפוסים] **שהשמיטו הרבה כמו שהשמיטו בהלכות עבודה זרה מחמת המציק.**

והנה **כיון דקא מסיק ותני שאל ימהר להורגן מכלל דכל דינים של מינים ואפיקורסין מצויין בהם אלא שראו להקל מעליהם שלא למהר להורגן דילמא כד משכינהו שיחזרו לתורה ישובו אל ה'.** וכיון שיש להם כל דין דאפיקורוסים ומינים ממילא משמע דאין למול בניהם בשבת דלא עדיפי מבן שנולד למומר ומומרת, שכיון שיודע שיוצא לתרבות רעה אסור למולו.

וכפי זה יש מקום עיון שכתב הרמב"ם בתשובה (הובאה במשפטי הרמ"ס סי' נ"ז) וז"ל על אלו הקראין אם ראוי למול בניהם בשבת והשיב הרמב"ם שראוי לחלק להם כבוד להתקרב אצלן במעשה יושר ולהתנהג עמם במדת הענוה ובדרך האמת והשלום כל זמן שגם הם יתנהגו עמנו בתמימות ויסירו מהן עקשות פה ולזות שפתים מלדבר תועה על דברי חכמי הרבנים שבדור וכו' ובזאת נכון לנו לכבדן לשאול בשלומם אפילו בבתיהם ולמול את בניהם ואפילו בשבת ולקבור את מתיהם ולנחם אבליהם וכו' עכ"ל (התשובה הובאה לעיל בפרק הקודם עיי"ש) ולכאורה נראין דבריו סותרין אלו את אלו שבתשובה זו הרבה זירז וצוה לכבדן ולשאול בשלומם ולמול את בניהם בשבת **ואם בני מות המה מה מקום לכל הכבוד הזה ולעשות להם מילה בשבת.** והרב הגדול הרא"ם נדחק ליישב דברים אלו וכו'.

ולעניות דעתי, החילוק מבואר ועומד וצווח ככרוכיא, **דלא לימד עליהם הרב זכות בתשובה והתיר למול בשבת אלא בשכבר ניסו שהן מתנהגים עמנו בדברי יושר ובתמימות ויסירו מהם עקשות פה ולזות שפתים דאז כשכבר באו לידי תבונה ומדה זו הלא הם קרובים לתשובה.** והמזכה אותם שיעשו איזה מצוה אינו כזורק אבן למרקוליס כי קרוב הוא שישוב לאיתן התורה.

וכן נראה גם כן מתשובת רבינו האי גאון שכתבה הרא"ם ז"ל שם וז"ל ולענין מילה מעולם לא נמנעו רבותינו ע"ה מלמול את בניהם של קראין בשבת כי אפשר שיחזרו למוטב ואין מעבירין עליהם ע"כ. **הרי דתלי טעם ההיתר של מילה כשאיפשר שיחזרו למוטב** וכדפי' דברי הטור דהצריך שתהי' אמו ישראלית ולא תלי טעמא לפי שיש להם דין ישראל בהחלט לענין גיטין וקדושין שאפילו שיש להם דין ישראל גמור אין להקל ולמולן כיון דלאו מידי קמהני שמגדל בן פריץ דמפקר ברבנן **ואם כן שתי כתות של קראין יש בכאן, כת ראשונה והיא אותה שכתב עליה הרב בריש חולין ובריש פ"ג דהלכות ממרים, והנהו אסור למולן בשבת ואפילו בחול, וכשיטת הרב שכתבנו. וכת שניה כשהם נוחין לשוב, דאז מותר למולן ואפילו בשבת.**

ו**סירבה** דמילה נקטינן בידן ואזילנא לכל מצותיה של תורה, **דכשיהיו מכת קודמין אסור לגלגל עמהם שיעשו שום מצוה כלל, ואדרבה ענוש יענש כזורק אבן למרקוליס וכן אסור למסור להם שום ספר.** והני הקראים השוכנים בגלילותינו לא ידענו טיבן והם מתרחקים ממנו כמטחוי קשת, והבקי בהם הוא יודע ענייניהם ותחנותיהם אם הם מכת קודמין או מכת ב'. **וכללא דכלא הא בהא תליא ואשר לבי אומר לי שאפילו שנדע שהם**

מכת שניה אין בידינו כח לסמוך על ידיעתינו דשמא שגינו ברואה ושפטנו משפט מעוקל ובתוכם ישימו אורבם ואין לחלל בעבורם לעשות לבניהם מילה בשבת. אכן שלא בשבת נכון הוא לסמוך על ידיעתינו וכן להמציא להם שאר מצות שאין בהם סרך עוון וחילול כך נלע"ד וכו'.

שוב מצאתי בש"ך (יו"ד רס"ו ס"ק י"ז), מסכים למה שכתבתי בפירוש דברי הטור ומביא מתשו' ה"ר בצלאל (סימן ג'), מתשובת הרדב"ז, שמאריך הרבה באותה תשובה בענין הקראין וז"ל: נמצאת למד כי הקראין הדרים אצלינו לא נמצא בהם א' מכל המדות שהזכיר הגאון כי בכל יום הם מוסיפים גירעון ואינם מלין בניהם שהרי אינם פורעים וקיימא לן (שבת קל"ז ב'): מל ולא פרע כאילו לא מל, ואינם מלין במוהל שלנו ואין מכניסים בבתיהם תלמידי חכמים אדרבה בורחים מהם כבורח מן הנחש וכו' והם משונים בכל דבריהם ולפיכך אסור למול את בניהם בשבת שכיון שאין מודים בפריעה אם כן לא יעשו להם פריעה וכי תימא ימול בלא פריעה נמצא מחלל את השבת ואינו עושה מצוה ע"כ.

ומדברי רבינו הגדול הרדב"ז משמע בהדיא שאם יניחו אותנו לעשות להם מילה כתקנה בפריעה שמותר למול אותם בשבת, אף על פי שיהיו בתכלית הגנות והזרות ממנו.

ואנכי תולעת ולא איש, מה אני לבוא אחרי המלך הגדול, אכן אחר שאלת המחילה אלף פעמים, כבר כתבתי לעיל מדקדוק לשון הטור **דכשאנו יודעים שלא יגהה מהם מזור אסור למולן אף על פי שיש להם דין ישראל גמור.** ואפשר לומר דגם הרדב"ז סבירא ליה כמו שכתבנו אלא לפי שמצא בקראין שבזמנו עוד גנאי אחר שאין עושים פריעה לפיכך סמך דבריו על טעם זה דעדיף ומוסכם טפי. **ואין הכי נמי שאפילו שהיו פורעין שאין למול את בניהם בשבת.**

גם בסוף אותה תשובה התיר הרדב"ז ללמדם מקרא וטעמיה, אבל משנה וגמרא אסור כיון שאינם מאמינים בקבלה. **ולעניות דעתי גם ללמדם מקרא אסור משום דהוי כזורק אבן למרקוליס וענוש יענש על כך כיון שנואשנו מהם שאינם חוזרים למוטב** וכנלע"ד הצעיר אברהם הלוי. עכ"ל תשובת גינת ורדים.

קפט

והריני בזאת בעזה"י להעלות כמה כללים, ברורים ומוסכמים לשיטת כל הפוסקים, העולים מתשובת הרמב"ם והרדב"ז ורבינו בצלאל וגינת ורדים ועוד הנזכרים לעיל. ומשאר דברי הפוסקים ומפרשיהם בענין זה. ואידך ייזיל המעיין ויגמור.

כלל א: אלו שאינם קראים (המודים בתורה שבכתב וכופרים ברוב תורה שבעל פה), אלא כופרים גמורים בתורה שבכתב ושבעל פה, וחיים כגוים גמורים, ועאכ"ו שנטמעו כבר בין הגוים, או עובדי עבודה זרה, בשוגג או במזיד, אפילו אם הם כן אגב אבותיהם שהיו כאלו, אין להם דין תינוקות שנשבו, אלא דין אפיקורסין גמורין אית להו, ואין מצוה

למשכן בדברי שלום לאיתן התורה עד שיחזרו, אלא מצוה להתבדל מהן לגמרי. וטוב הדבר ורצוי שיתבוללו בין הגוים עד בלתי השאיר להם שריד.

כלל ב: אלו מן הקראים שמקרבין אותם לאיתן התורה בדיבורים רכים, והם אינם מתקרבים כלל, ואינם רוצים לשמוע ולקבל את דברי הקירוב, אלא עומדין על דעתם, שוב אין להם דין של תינוקות שנשבו, אלא דין של אפיקורסין גמורין. ואפילו אם הם כן אגב אבותיהם שלמדו אותם כך.

כלל ג: אלו שמלעיגין על דברי חכמים, או מחרפין ומגדפין את חכמי הדור בעצמן, ומתלוצצים מאמונת תורה שבעל פה, אפילו אם עושין כן אגב אבותיהן שלמדו אותם כך, אין להם דין של תינוקות שנשבו, אלא של אפיקורסין גמורין, ומצוה לבערן מן העולם אם אפשר וכו'. (וכלשון הרדב"ז שהבאנו (לעיל פרק קפו) בפירושו על הרמב"ם ובתשובתו).

כלל ד: אלו שמריעים לישראל בגשמיות, במסירות ובאיזה אופן שלא יהיה, והם רעים לשמים ורעים לבריות. ועאכ"ו אם מסיתים ומדיחים למינות ולכפירה, גם להם אין דין תינוקות שנשבו, אפילו אם עושין מה שעושין אגב קבלת אבותיהם המזויפת, מצוה לבערן מן העולם. **שהרי זהו הטעם שכתב הרמב"ם** (הלכות ע"ז פ"י ה"ח) **שמצוה לאבדם ולהורידם עד באר שחת, מפני שמצירים לישראל ומסירין את העם מאחרי ה'.**

קצ

ויתירה מזו מצינו, בדברי הפוסקים שאפילו מי שתחילת מה שיצא מהדת היה באונס, מחמת גזירת המלכות וכו' [עם שעבר על דברי תורה שהיה לו להרג ולא לעבור] מכל מקום בשעה שיש בידו הוא או בניו וזרעו לשוב, ואינם שבים מחמת הפסד ממון, או אפילו שיכולים לברוח ואינם בורחים, אין דינם שוב כתינוקות שנשבו, אלא כגוים גמורים.

וכמו שכתב הבית יוסף (סי' קנ"ט, לפרש דברי התוספות מה כוונתם לומר דמשומדים של עכשיו להכעיס הן). **וז"ל:** דמשומד שיצא מן הכלל וכו' **אף על פי שתחילת יציאתו מן הכלל לא היה להכעיס, אלא כגון שהעלילו עליו וכיוצא, אפילו הכי מקרי משומד להכעיס, מאחר שבידו לברוח ולהמלט ואינו עושה, היינו שביק היתרא ואכיל איסורא.** כן נראה לי וצ"ע. עכ"ל.

וכן כתב גם הדרכי משה: אם נשתמד על ידי אונס ויכול לברוח דינו כשאר משומד. אבל בלא אונס סתם משומד הוי להכעיס. עיי"ש.

וכן מבואר גם בהלכות קטנות (חלק ג' סימן נ"ב, והובא בפתחי יוסף סי' כ"ג) שאפילו במקום שאין עובדין צלמים, אבל משתפים שם שמים עם עבודה זרה, ויש שמתנדב לבו לשלוח צדקה לעניי א"י, ואותם אנשים מוחזקים כיהודים שהועברו על דתם בגזירת שמד רח"ל. **אין דנים אותם כתינוקות שנשבו, אם אינם שבים ליהדותם מחמת סיבת הפסד ממון,** ואסור לקבל מהם צדקה. עכ"ל.

קצא

והנה אותם שאינם בכלל תינוקות שנשבו, אלא בכלל מינים ואפיקורסים ומשומדים, כשם שאין להם חלק בכלל ישראל, כך הנולדים מהם כנולדים מן הגוי, ולא חשבינן הנולדים מהם כתינוקות שנשבו. דדוקא ברוצים לשוב אמרינן כן וכנ"ל דכיון שלא הם בעצמם כפרו בתורה אלא אינם זריזים לאחוז בתורה מחמת מנהג אבותיהם חשבינן להו כתינוק שנשבה. אמנם אם האב הוא מין ואפיקורוס בנו כמוהו [אלא אם כן יגדל וישוב, אמנם בסתמא חזקתו כמין ואפיקורוס].

וכן כתב רבינו החתם סופר בתשובותיו (חלק יו"ד סימן שכ"ג) וז"ל: דודאי רשע שהוא מין ואפיקורס ופוקר בתורה, אזי קרוב לודאי שילמד אמונתו המזויפת גם לבניו אחריו, ואז יהיו גם הבנים בכלל (משלי ג' י"ט) כל באיה לא ישובון ולא ישיגו ארחות חיים. אז יש לומר מן הסברא דאין לחוש על הבנים וכו'. ומכל זה נראה לי דהכת הארורה המאמינים בש"ץ ימ"ש הידוע תיפח רוחם וישחקו עצמותם אם ח"ו לא יהפך לבבם לטוב, **אותם יורדפו עם בניהם ובנותיהם כי כולם ארורים הם לה'**, והמינות תקועה בלבם, ואין עבודה זרה בעולם שלא נכללו באמונתם המזויפת. **וטוב יותר אם יפרדו מקהל הגולה ויתערבו בגויים הם ובניהם ולמצוה רבה יחשב.** וגם בהיותם עדיין בין היהודים **פתם פת כותי ויינם יין נסך וכל דבריהם ומחשבותם ועלילותם לעבודה זרה.** עכ"ל.

ועיין גם בתשובות מהר"ם שיק (חלק יו"ד מפוסף לע"מ), אחרי שביאר שמשומד מין ואפיקורוס אינו בכלל (בלפשים י"ז י') המול לכם כל זכר. כתב וז"ל: ומיהו לכאורה זה אינו אלא אם היינו דנין על המומר עצמו, אבל כאן הא אנו דנין על בניו, והילד אינו מומר. **מכל מקום נראה דאינו בכלל המול לכם כל זכר, דנהי דהשתא עדיין אינו מומר, מכל מקום כיון שיתגדל אצל אבותיו על דרכיהם בודאי יהיה כמוהם, ומעתה אין אנו מצווין עליו, והראיה מדברי מרן הגאון בעל חתם סופר** (חיו"ד סימן שכ"ג) **שכתב שרשאין לנדות ולשמת מומרין ואפיקורסים, ואין לנו לחוש שמא יצאו מן הדת ויטמעו גם בניהם עמהם דבלאו הכי בניהם יהיו כמוהם ואין לנו לחוש עליהם**, והכא נמי. ומרן זצ"ל מייתי ראיה מקטני עיר הנידחת דנהרגין להרמב"ם (ע"ז ד' ו') דפסק כאן דאמר כן וכו'. ועוד לדעת הבית יוסף ורמ"א והעטרת זהב (חיו"ד סוף סימן רס"ו) אסור למול גוי שלא יהיה ברית קודש בבשרו של גוי, והכא נמי **איך יתנו ברית ה' באיש שודאי יפר ברית, וחזקה מצד מנהג הוא מן התורה והורגין עליה, וכיון שסופן להיות מפירי ברית הרי הם נקראים על שם סופם.** עכ"ל. (ועיין שם בהמשך התשובה, שמתרץ דברי הבית יוסף לגבי בן המומרת המוזכר בנמוקי יוסף כנ"ל. ועם שבתשובה אחרת (חו"מ סי' ד"ש) לא הסכים לאסור למול את בניהם, מכמה טעמים עיי"ש. אמנם עיין שם שלא מפני שמחשיבם ליהודים, כי אם מפני שאיסור למול גוי אינו איסור חמור כל כך ושנוי במחלוקת, ונדחה מפני הטעמים שכתב שם בתשובתו, ועל כן לא רצה לאסור איסר בפומבי על כך).

ובשו"ת גינת ורדים (חלק ח"א כלל ג' סימן ח') כתב שאסור בשום פנים ליילד הקראים בשבת מטעם דילמא נפיק מינייהו זרעא מעליא, ואסור להציל לא אותם ולא את בניהם,

והמצילם בשבת הוא מחלל שבת. וז"ל: אמנם לגבי חילול שבת בשביל הצלתם מן הסכנה זה לא יתכן, שלא התירה התורה לחלל שבת מפני פיקוח נפש רק לגבי בני ברית, **והקראין כיון שכופרים בתורה שבעל פה לאו בני ברית נינהו ודינם כאפיקורסים וכמינין ולא ניתנה שבת לידחות בעבורם. ותו מאחר דבפומבי אמרינן דהם בני מות ואלו היתה ידינו תקיפה היינו הורגים אותם להדיא איך יעלה על הדעת שנחלל את השבת להצילן מסכנה להוליד את נשותיהם.**

צא וראה שהרדב"ז שהתיר למול את בניהם בשבת הוא עצמו כתב בתשובה וכו' **דבני מות הם וראוי לנו להמיתם אם היה אפשר בידינו, ואם כן איך נמלא את ידינו ונאמץ את לבבנו לחלל את השבת בשביל להציל את הצדוקית מן הסכנה** וכו'. **ואע"ג דהוולד אפשר שישוב לאיתן התורה, מכל מקום לא מצינו שיתירו לחלל את השבת בשביל העתיד לבוא בספק, והרי נשים וטף של עיר הנדחת נהרגים אף על פי שלא חטאו רק בעליהן** (רמב"ם הלכות ע"ז פרק ד' הלכה ו') **וכו'**.

שוב שמעתי מלמדים זכות על נשותיהן שראוי להצילן ולחלל עליהן את השבת כיון דהוו כאנוסין תחת יד בעליהן, וסירכייהו לבעלייהו נקיטי ואזלי, והוה להו כתינוק שנשבה לבין הגוים וכו'.

הנה אף על פי **שהדיבור עוד בזה נראה להג הרבה בדברים פשוטים,** מכל מקום להפיס דעת החולקים עלינו נאריך עוד בפרט זה **שלא ניתנו המצות לידחות מפני פיקוח נפש רק בישראל גמור, לא בשביל תינוק שנשבה לבן הגוים, ואף על פי שיודע שהוא מזרע ישראל עודינו מחזיק בנימוסיהן ולא ישוב לדת האמת.**

ולא זה בלבד אלא אף על פי שנתגדל בין הגוים מקטנות ועד גדלות ואין מי שיגלה את אזנו שהוא מישראל, ולכן עודנו מחזיק בנימוסיהן, אף על פי שהוא כאנוס לא ניתנו לידחות המצות בשביל פיקוח נפשו וכו'. ואף על פי שדוחין את השבת [כדאיתא בגמרא (כתובות ה' ע"ב): אמר רבי יוחנן מפקחין פיקוח נפש בשבת], מכל מקום **לא אמרו כן אלא במי שהוא ודאי ישראל שמשמר את התורה לא במי שהשליכה אחרי גוו והולך בשרירות לבו.** ואין זה בכלל ספק גוי ספק ישראל שאמרו שמחללין עליו את השבת, **דהכא הוי כוודאי גוי, ואף על פי שיהיה שם ספק שמא ברוב הימים ישוב לאיתן התורה מכל מקום אין דנין בית דין של מטה את האדם רק באשר הוא שם.** וחייבי מיתות אין משהין אותם בעבור דילמא נפיק מינייהו זרעא מעליא.

ואף על **פי** שיהיה הדבר מסופק אם לחלל עליהן את השבת אם שלא לחלל, מכל מקום בכל כהאי גוונא ראוי לומר שב ואל תעשה עדיף, **כיון דרובא דרובא דרבנן סברי דמצוה לבערן מן העולם ולא חילקו בין איש לאשה משמע דכל אפייא שוין. ואם כן לכל הפחות נחדל מעושק ידינו** וכו' עכ"ל הגנת ורדים. ועיי"ש ראיותיו מש"ס ופוסקים כי קצרנו.

קצב

והנה בדורינו שהרבה באים לחזור בתשובה, ויש אפשרות לקרבם בנקל, **פשיטא שצריכין לקרבם ולמשכן בדברי שלום עד שיחזרו לאיתן התורה כדברי הרמב"ם.** כי בדרך כלל מציאותם היא מעין מציאות הקראים שהיו בזמן הרמב"ם, וכן צריך לנהוג עמם להלכה, כידוע למי שבקי במציאות החוזרים בתשובה בזמנינו.

(אמנם שגם בזה צריך הבחנה גדולה, ויש בזה שאלות חמורות את מי מותר לקרב, הקשורות לשאלות של מותר לבוא בקהל, הנובעות מהערבוביא הנוראה שהטילו הציונים בכרם בית ישראל, עם מאות האלפים של גוים גמורים המגויירים דרך הרבנים הראשים-הרשעים הציונים למיניה"ם. וגם בחוץ לארץ ישנן שאלות חמורות כאלו על ידי הערבוביא שהטילו ה"רבנים" הרפורמיים שר"י ושאר מרעין בישין של עזיבת התורה והתבוללות בדרכי גויי הארץ, וזהו חורבן שאי אפשר לתארו במילים.

ועם שאין רצוני להכנס כעת לפרטי הדינים והתשובות השונות בזה, ואין זה מענין הקונטרס הזה, אמנם על כל פנים אעיר בקצרה את יסודות הענינים.

כתב רבינו נטרונאי בתשובתו (נדפס בתשובות הגאונים הנקרא שערי צדק חלק ג' ש"ו סי' ז') וז"ל: וששאלתם: יש בינינו מקום של מינים מישראל, ופרשו מדרכי ישראל, ואין משמרין לא מצות ולא שבת ואין שחיטתן כשחיטתנו ואוכלין חלב ודם וי"ח טרפות, ופרוצין בעריות, ואין כותבין כתובות ולא גיטין ולא חולצין ולא מיבמין, **ויש מבניהם שמבקשין לחזור לישראלות ולהיות נוהגין כדיני ישראל**, יש תקנה לחזרתן, וכשהן חוזרין צריכי טבילה, או לא. ועוד לאחר שחוזרין ראויין הן לבא בקהל או לא, וצריכין להטיף מהן דם ברית או לא.

תשובה: כך ראינו שאותן מינין משונין הן מכל מינין שבעולם, שכל מינין פוקרין בדברי חכמים, כגון טריפות וכגון יום טוב שני מדרבנן וכגון שניות מדברי סופרים, **אבל בדברי תורה ומקרא מחזיקין ומשמרין כעיקר ישראל,** הללו שפרשתם פקרו בעיקר תורה ונשאו עריות והולידו ממזרים וחללו שבתות.

ואילו לא היה עיקרן מישראל היינו חושבין אותן גוים, כשאר גויים שמתגיירין וטובלין ונעשין כשאר ישראל כמו שנאמר (ויקרא י"ט ל"ד) כאזרח מכם יהיה לכם הגר הגר אתכם.

אבל הללו כולן כיון שעיקרן מישראל ויש שם ישראל עליהם ומצוות נוהגות בהן והיו מחויבין בשש מאות ושלש עשרה מצות, וכיון שהיו פרוצין בעריות ולא כתבו גיטי נשים בניהם ממזרים ואי אפשר לקבלן לבני ישראל ומרבים ממזרים בישראל, **לפיכך אי אפשר לקבלן כל עיקר ולהכניסן בקהל שמא יתערבו בישראל וישאו נשים וישיאו בנותיהם.**

הוו יודעין שמלפני שאלות אלו יצאו (מונדפס בשערי צדק סימן י') שאלות לפנינו שבאו משם וכתוב בהן שאלה שדומה לזו, ומפורש בה: שיש במקומנו בני אדם שיצאו לתרבות רעה ולמינות ופקרו בדברי חכמים ואין כותבין כתובות וגיטין כישראל, ועכשיו יש מהן שמבקשין לחזור בהן ולהיות ישראל ולפרוש מן הדרכים שהיו בהן, כיצד נעשה להם נקבלם או לא, - **וציוינו וכתבנו להם שלקרבן ולהכניסן תחת כנפי השכינה טפי עדיף מלדחותן, אבל אם הולידו בנים בעבירה שנשאו נשים שנתגרשו מבעליהן**

בלא גיטין אותן בנים ממזרים הן ואין להם תקנה להכניסן בישראל לעולם. אלא אם באין אבות וחוזרין בהם ומקבלים עליהם עול מצות כשאר כל ישראל **קבלו אותן שנולדו מטיפה כשרה ונולדו בכשרות, ובדקו בוולדותיהן ודקדקו בהן שכל מי שיש בו שמץ פסול הכריזו עליו והפרישוהו ויהיה מובדל מישראל שממזר הוא ואין לו תקנה לעולם.** עכשיו הודענו אתכם שאם היו אותם התועים הן הן בעצמן שפירשו למינות, יש להן תקנה להלקותן ולהכניסן כמו שפירשנו בשאלות הראשונות, ואם בניהם הם אין להם תקנה לעולם. עכ"ל.

ורבינו שמשון כתב בתשובתו על הקראים שאסור להתחתן בהם, לפי שנשותיהם מקודשות להם בכסף או בביאה, ומגרשין נשותיהם שלא כדין, ומשנין ממטבע שטבעו חכמים בגיטין, ונשאות לאחרים בחיי הבעלים, נמצאו הבנים ממזרים מאשת איש, עכ"ל.

והנה לא על התשובות סמכנו, אלא שרבינו הבית יוסף (בב"י יו"ד סי' ד') הביא את שני התשובות דלעיל. ומסייע שם בראיה לדברי רבינו שמשון מדברי הגמרא. והרמ"א (בהג"ה סי' ד' סעיף ל"ז) כותב וזה לשונו: הקראים אסור להתחתן בהם וכולם הם ספק ממזרים **ואין מקבלים אותם אם רוצים לחזור,** אבל האנוסים החוזרים לדת ישראל נראה לי שמותר להתחתן בהם כמו בשאר גרים, עכ"ל הרמ"א.

והבית שמואל כתב על זה וז"ל: **ואין מקבלין אותם, שמא יתערבו בישראל, וישאו נשים וירבו ממזרים,** כמו שכתב הרב נטרונאי ועיין בית יוסף. משמע גרים מז' אומות ונתינים מותר לקבל, אלא להתחתן בהם אסור, ולא חיישינן שמא יבוא להתחתן בהם כיון דליכא חשש ממזר, ועיין בדרכי משה, עכ"ל הבית שמואל.

ותראה ששבעה אומות ונתינים הגם שאסור להתחתן בהם ולא יבואו בקהל, מותר לקבלם כגרים וישאו גיורת וכו', אמנם את הקראים והמינים שהוזכרו בתשובת ר' נטרונאי אין מקבלים בתשובה כלל. וצריך להבין מדוע, ולפענ"ד הוא מטעם שכן הם טבע בני אדם, שהקראים שבאים סוף כל סוף מזרע ישראל דורי דורות יש סכנה גדולה שבאם נקבלם בתשובה יבואו בסוף להתחתן עמהם, כי אין הרגש ריחוק טבעי בנפשות מהם, כי סוף כל סוף אחינו בני ישראל הם וכו'. מה שאין כן גר הבא מן הגויים וכו' אין הרגש קירוב טבעי אליו כל כך, ומכיון שבמילא אסור להתחתן עמו, כשבא מז' אומות, לא חיישינן שמא יבואו להתחתן עמו כשיתגייר.

ותשובות הראשונים הנ"ל מוזכרות בעוד הרבה תשובות גדולי האחרונים, כמו בתשובות המבי"ט (ח"ב סי' ל"ח) שמביא תשובת רבינו שמשון, ותשובת הרדב"ז על הקראים שבנויה על תשובת רבינו שמשון הנ"ל. ותשו' הרדב"ז זו מובאת בתשו' רבינו בצלאל סי' ג' המוזכרת בדברי הש"ך כמה פעמים. והחלקת מחוקק (בהג"ה סס) כתב ג"כ וז"ל: הקראים אסור להתחתן, עיין בתשובת ר' בצלאל סי' ג', עכ"ל.

ומבואר דבר זה בעוד ועוד הרבה תשובות האחרונים, שלא רק כשהמינים ואפיקורסים אוחזים בדרכיהם ודאי דין בנותיהם כבנות גויים ועוברים על לאו דלא תתחתן בם [למאן דאמר שאינו קאי רק על ז' אומות] וכו' ששייך בהם הטעם שאמרה תורה (דברים ז' ד') כי יסיר את בנך מאחרי וכו'. אמנם אפילו כשחוזרים בתשובה אם היו אפיקורסים ופוקרים בתורה ובמילא גם לא עשו גיטין כתקנת חכמים וכו', אי

אפשר לקבל בניהם ובנותיהם, ולא התירו חכמים אלא כשלא היו אפיקורסים גמורים [אף על פי שדינם לענין מורידין היה כאפיקורסים] וע"כ ושמרו דיני גיטין וקדושין כהלכות גוברין יהודאין וכתקנת חכמים.

ורבינו המהר"ם שיק ביאר דבר זה היטב בתשובתו (או"ח סי' ס"ג) וז"ל: מכל מקום לא אדע למה לא נפרסם האמת מה דינם של האנשים האלה לפי דת תוה"ק, כיון שכפרו בתורה מן השמים, כאשר יעידו על זה הרבה מדבריהם וספרי מינים שלהם, אם כן הרי הם אינם יהודים וכגוים גמורים ורעים מהם, כמו שביאר הרמב"ם בהרבה מקומות. [כאן מסביר האיסור של להתחתן עם בת המומר בעודה בגיותה דעובר על לא תתחתן בם וכו' עיי"ש] ועל כל פנים כך הדין פשוט דבנותיהם של משומדים אסורים, וככה כמו כן דינם של אלו האפיקורסים.

ואף על גב דבנדה (נ"ג ע"ב) מבואר דבת צדוקי מותר לישראל, זה מבואר על פי מה שכתב הרמב"ם בפי' המשנה בפרק ראשון דחולין דשם ביאר דצדוקים וקראים אינם כאפיקורסים אלא משום דמזיקין עשו אותן לענין הרבה דברים כאפיקורסים [כאן הכוונה במילת אפיקורסים כופרים בעיקר, ולא שיש חילוק בין הכופרים בתורה שבעל פה בלבד לגבי הכופרים בעיקר לגבי דין מורידין, אלא כיון שלא היו אפיקורסים גמורים היו עושין גיטין כתקנת חכמים וכמנהג שאר ישראל - המעתיק] וגם שהוא מבוא לאפיקורסות. וכל זה בזמנם, כמבואר בנדה שם שהיו יראים מחכמי ישראל והיו שומרים התורה. אמנם לאחר שהרחיקום, הצדוקים והקראים, מדת תורתינו. **כבר פסק בתשובת ר' בצלאל** (סי' ג') **שבנותיהם אסורות, ואפילו לאחר שחזרו וקבלו דת ישראל יש לחוש לממזרות. כמבואר באבן העזר** (סוף סי' ד'). **וכל שכן באפיקורסים האלו שיצאו מכלל הדת וקבצו ואספו להם כת בפני עצמם, ובגובה לבם דברו גם כן בעניני חליצה וגיטין לשנות ולהמיר טוב ברע, אם כן זרעם ספק ממזרים, ואין לנו להתערב עמהם אפילו אם יחזרו בהם ויקבלו את דת האמת. עכ"ל.**

ולפי שאנו בקיאים קצת במציאות הנעשית בזה, ידוע לנו שרוב המקרבי רחוקים למיניהם אינם בקיאים כלל בפרטי הלכות אלו והזהירויות הנצרכות כנ"ל, לא הם ולא רבותיהם, ולכן זימנין דנפיק חורבא ומכשולות גדולים ועצומים, מהני קירוב ומקרבים, כמו שראיתי בעיני פעמים רבות מאוד. אבל הוא נושא לספר מיוחד כשלעצמו ואין כאן מקומו.

וחוץ משאלות היחוס, הבקי ויודע בטיב הענינים יודע שישנן עוד חורבות והריסות רבות היוצאות מענין קירוב רחוקים, כגון שדורשים בערבוביא לגברים ונשים. ומחזירים בתשובה אלו הופכים למורי דרך ולצורת מחשבה הבלולה בפסיכולוגיא וכו' וכו' גם לירא ושלמים. וצורת ההסברה והחשיבה של החופשים וטומאת הרחוב הציוני והגויי, נכנס אפילו לבתי החרדים ביותר, על ידי כל מיני דרשות הנשמעות מעל הטעי"פ קאסע"ט (קסטה) שדורשים לכאורה לחופשיים ורחוקים משמירת תורה ומצוות בשפתם. וכן טומאת הראדיא (רדיו) הוכשרה לבוא בקהל לגמרי בגלל הראדיא שעשו כדי לקרב רחוקים רח"ל. ועוד ענינים רבים אחרים שבאמת שהיה נצרך לכך חיבור נרחב לתארם.

ולמעשה על אף שבאמת קירוב הרחוקים בדורינו הוא ענין נפלא וחשוב. אמנם בכלליות ייאמר שעל ידי המילים "קירוב רחוקים" בימינו אלה, מרחיקים במידה רבה מאוד, גם את מעט הקירוב לאבינו שבשמים ולדרכי התורה האמיתיים שעוד נותרו בכרם בית ישראל הפרוץ ונתון למשיסה. וענין קירוב רחוקים נתון בדרך כלל בידי האנשים הפחות מתאימים לכך, וירא ה' ויחוס).

קצג

אבל למען ה' נביטה בעינינו, האם יש מקום על פי תוה"ק, לכל אותה חנופה לרשעים מינים ואפיקורסים שאינם באים להתקרב ליהדות כלל, והם עומדים בראש המדינה והמלכות של המרידה ועקירת הדת, חירוף וגידוף, ושמד של רבי רבבות מעמנו, **היש שייכות בין זה לבין דין תינוק שנשבה שאין למהר להרגו אלא יש להחזירו ולמשכו ולקרבו לתורה.** אין זו אלא התחברות עם אפיקורסים ומינים, וחנופה היותר גרועה, מהדיוטא היותר תחתונה שיש בנמצא, שמחניפים אותם הציונים החרדים במעשיהם ובדיבוריהם ובעיתוניהם. ומה לזה עם דין תינוק שנשבה.

ול**מתבונן** בעין האמת אין נצרכין הבירורין האלו ודכוותם, להבין את שקר המסיתים ומדיחים להתחבר עם טומאת הציונות וממשלתה, ומחניפים את הרשעים בתירוץ של "החזקת התורה" ושהמינים הציונים היום הם רק "תינוקות שנשבו". **הכי התיר הרמב"ם להחניף מינים ואפיקורסין ולהראות להם הסכמה לכפירה שלהם** וכו' שהוא יהרג ואל יעבור לכולי עלמא.

ו**הלא** כתב הרמב"ם (הלכות עבודת כוכבים פרק ג' הלכה ח') וזה לשונו: **האפיקורסים מישראל אינן כישראל לדבר מן הדברים ואין מקבלים אותם בתשובה לעולם שנאמר** (משלי ג' י"ט) **כל באיה לא ישובון ולא ישיגו ארחות חיים. והאפיקורסים הם התרים אחר מחשבות לבם בסכלות דברים שאמרנו עד שנמצאו עוברים על גופי תורה להכעיס בשאט בנפש ביד רמה ואומרים שאין בזה עוון. ואסור לספר עמהן ולהשיב עליהן תשובה כלל שנאמר** (משלי ה' ח') **ואל תקרב אל פתח ביתה.** עכ"ל.

הבט ו**התבונן**, שכותב הרמב"ם שאין מקבלים אותם בתשובה לעולם, וכיון שעוברים על גופי תורה ואומרים שאין בזה עוון, **אסור לספר עמהן ולהשיב עליהן תשובה כלל.** ואפילו אם רוצים להחזיר אותם בתשובה ולכן רוצים לספר עמהן ולהשיב עליהן תשובה גם כן אסור. ועוברים בזה על אזהרה מדברי קבלה **ואל תקרב אל פתח ביתה.**

ורק אותם שאבותיהם קראים היו ורוצים לחזור בתשובה ונכנעים תחת חכמי התלמוד וחכמי הדור התיר הרמב"ם להחזירם לאיתן התורה ולא למהר להורגן. וכמו בדורינו שהרבה רוצים לחזור בתשובה בודאי שמצוה להחזירן ולמשכן בדברי שלום עד שיחזרו לאיתן התורה.

אמנם אלו הכופרים ואפיקורסים ראשי מדינה הציונית מסיתים ומדיחים ומריעין לישראל בגשמיות, רעים לשמים ורעים לבריות, ורודפים ומריעים ברוחניות ובגשמיות לעם ישראל ושופכים דמו. האם יש היתר להתקרב אליהם, להתחבר עמהם, להחניפם, לקבל מהם מעות, לשבת עמהם ולכבדם בכל עת מצוא, הכי "תינוקות שנשבו" הם, הכי באים הם כעת לחזור בתשובה ולהתקרב.

הלא אינם אלא מינים ואפיקורסים שמורידין ולא מעלין, הלא הן הם שהעבירו את רוב עמינו על דתו ואמונתו, והעמידו דורי דורות של אפיקורסים רח"ל, ועושים עדיין כן בכל עת ובכל שעה, ומסכנים את חיי עם ישראל בעולם כולו, ובפרט בארץ הקודש. ואף אם לו יהיה שגם אביו מין ואפיקורוס היה, לא בגלל זה נשתנה דינו של המין ואפיקורוס מסית ומדיח ורודף כמבואר לעיל בארוכה. היש לך דוגמא של מין ואפיקורוס יותר מאלו, וההורג אחד מהם עושה מצוה גדולה ומסיר המכשול כדברי הרמב"ם. (אלא שאי אפשר ואסור לנו כעת).

המנהיגים הציונים אינם באים להתקרב בשום אופן, רק מחרפים את התורה יום יום ושעה שעה. **והרבנים המתחברים אליהם אינם מתחברים כדי להשפיע עליהם שום יהדות וחזרה בתשובה, רק להיפך,** כל ענין אותם רבנים וכתבי העת ה"חרדיים" הנדפסים מידי יום, הם רק להכניס עוד ועוד דעות כוזביות של המינים והכופרים בתוך מוחות האומללים שומרי התורה ומצוות שתחת השפעתם.

הבט נא וראה את גודל השקר ושכחת התורה המכסה כיום את הכל, ומתגלה ביתר שאת, בדרכי הציונים החרדים למיניהם ולמפלגותיהם אשר כולם שוים לרעה.

(**ולבד** מדין תורתנו הפשוט והברור לעיל, הנה גם כבר הבאנו לעיל (בפרק צב, עמוד 166) מדברי הזוה"ק והרשב"א ושאר גדולי ישראל אשר גם מצד שורש נשמתם המינים והאפיקורסים העוברים על התורה ביד רמה, המה ללא ספק או מזרע עמלק או משדין ורוחין. ועאכ"ו מי שהגיע למדרגה של מסית ומדיח, מחרף ומגדף בפרהסיא רח"ל או מי שהגיע למדרגה השפלה ביותר של ראש ומנהיג אצל הכופרים ועוקרי התורה, בודאי אין שייך אצלו שום קירוב כי אין לו שום תקוה. רק טוב עבורו ועבור העולם כולו שיאבד מן העולם בזמן היותר קרוב.

וכמו שכתב הגאון הקדוש ר' אלחנן וואסערמאן (חומר מי מעשי למלך) וז"ל: ואין לטעות בדברים אלו לאמר כי כל הנגררים אחריהם מזרע עמלק הם. חלילה לאמר כן, כי הדברים אמורים כאן רק על **ראשיהם ומנהיגיהם, מוריהם ומדריכיהם, כתבניהם ודרשניהם, אלו הם מזרע עמלק העומדים בראש צבאותיהם להלחם נגד הקב"ה.** אבל כל ההמון הנספח עליהם מזרע ישראל הולכים אחריהם כבהמה בבקעה, כמו שכתב הגר"א (אגן שלמה פרק מצלי משיח) שעל זה נאמר (תהלים ק"ו ל"ה) ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם, עכ"ל).

קצר

והנה באמת לבבי עלי דוי, לראות איך שבעוה"ר שיחה בטלה יכולה לעקור תורה שלימה, שבשני תיבות אלו "תינוק שנשבה" עוקרים את כל עיקרי היהדות והאמונה. שהלא אחד מיסודי תורתנו הוא שיהודי הוא רק מי שמאמין בתורה וביסודי האמונה, ואפיקורוס אינו יהודי וגרוע מגוי וחובה להתרחק ממנו בתכלית, וכמו שכבר הבאנו לעיל. ועאכ"ו שלהראות הסכמה למינות ואפיקורסות הוא ביהרג ואל יעבור, ומה ענין זה אל ענין תינוק שנשבה שכתב הרמב"ם. אין זה אלא ליצנות כואבת מתורתנו הקדושה ועקירת יסודותיה ושבירת חומותיה בשיחה בטלה שאין לה לא שורש ולא ענף.

ועל שיחה בטלה בונים בניני תוהו להתיר להתחבר בממשלתם ולקבל מהם מעות ולכבד ראשי הציונים בכל עת ועידן. ואילו דברי הגמרא והפוסקים וגדולי ישראל שבכל הדורות שביארו דבריהם כביעתא בכותחא ואין מקום להסתפק בהם או לפרשם לתרי אנפין, מונחים בקרן זוית. ועל זה נאמר (ישעיה פ״ו משנה ג׳) אוי להם לבריות מעלבונה של תורה.

אילו בדורות כתיקנן חיינו, הרי היה זה בכלל ליצנות ממש להתיחס לפטפוטי דברים כאלה, אשר כל יהודי מאמין, אפילו אינו תלמיד חכם, היה רואה תיכף ומיד את תהום הטפשות, הבאה מן הרצון הגשמי להתחבר לפורקי עול הטמונה בסברות אלו. כי לא ויכוח של תורה יש כאן, אלא ויכוח של סברות חיצוניות הבאות מן הרצון המשוחד, ואשר יניקתם הן מעוצם טומאת שורש נחש הקדמוני, אשר זוהי עבודתו הגדולה ביותר לחבר את שארית המאמינים שנשארו בדור השפל הזה, עם קליפת הציונות וכל הכרוך בה, וזהו גרמא להרוס כל יסודי הדת עד היסוד ועד בכלל רח"ל.

וע״כ אי אפשר להוכיח לרבנים אלו, אשר ממש הופכים את כל הדעות של יהודי מאמין בזה, הדור, מן הקצה אל הקצה. מדעת תורה אותה קיבלנו מאבותינו ורבותינו הק' מנהיגי וצדיקי האמת שבכל דור ודור, שזוהי דעת תורה האמיתית, אל תהום הדעות הכוזביות בתכלית הבאים מתהום הכפירה הציונית.

ותינוק שנשבה אינה השיחה בטלה היחידה שעוקרת בעוה"ר תורה שלמה מלבות בני ישראל. אלא בכל יום חוזרים הם שוב ושוב כל מיני תמורות והמרות של רע בטוב וטוב ברע. ועל סמך שטות והבל ש"היום אין ציונים" שאין לו שחר, כבר מותר להתחבר אליהם בכל מיני חיבור ולכבדם ולהשתתף בממשלתם ולהתגרות באומות בריש גלי ולדרוש ברבים לעיני כל העמים שהציונים יתגרו יותר ויותר באומות ויסכנו את כלל ישראל על ידי זה.

למצוא חן בעיני הכופרים והאפיקורסים, שהם אבן נגף לבית ישראל, ואסור להשיח עמהם כנ"ל ומצוה להרגן וכו' וכו', זהו "קידוש ה'". וגם זה שיושבים מגודלי זקן הנראים כשומרי מצוות בתוך כנסת המינים הציונית ומשתתפים בעקירת הדת גם זהו "קידוש ה'".

וחילול שבת קודש באיזור מגורי החרדים דוקא, אינה מרידה בהשי"ת וכפירה בעיקר, אלא זוהי "פגיעה (חמורה) בחופש הפרט" אשר הוא עיקרון גדול במדינה הציונית. וכן מכירת חזיר אינה עבירה להכעיס וחירוף וגידוף [כדברי הרשב"א שהבאנו לעיל] שנהרגים עליה מיתת כפירה, אלא פגיעה "צביון יהודי לאומי מקורי" למדינה.

וכדי שיחללו שבת קודש רק מחוץ למגורי החרדים, שהוא כפירה בהשי"ת בדיוק כמו חילול שבת קודש במגורי החרדים, וכדי שימכרו טריפות ונבילות ושרצי המים ושאר שרצים במקולין במקום חזיר, שהוא גם כן חירוף וגידוף ועבירה להכעיס כמו

אכילת חזיר. אמנם כיון שבזה אין פגיעה בחוקי ועקרונות מדינת הכפירה, לכן צריך להשתתף בממשלתם וכל דברי תורתנו הקדושה בזה בטלים ומבוטלים רח"ל בעוה"ר בשביל שלא תהיה פגיעה בחופש הפרט ובצביון יהודי. והכל, כל ההתחברות לרשעים כופרים, ועשיית מעשים המראים הודאה בכפירה שלהם היא מצוה גדולה וחוב קדוש.

וכל ענין התבדלות ושנאת הרשעים, נשכח כבר כמעט מלב. וכבר הבאנו לעיל (פרק קעז, עמוד רפה) את דברי החפץ חיים זיע"א, שאמר בעוה"ר אנו סומכין על דברי הכומר יותר מעל דברי רז"ל. ובדורינו סומכים על דברי הלבלרים והכתבי עת ה"תורניים-ציונים" ועל דברי המטיפים והדרשנים ושיחות בטלות שלהם יותר מדברי תוה"ק, אוי לעינים שכך רואות. (אלא שבנידון של החפץ חיים דברי הכומר אינם מנגדים לדברי התורה, כי הלא גם לפי התורה אינו יהודי, אמנם כאן מאמינים לדברי הלבלרים וגדוליהם, בניגוד לדברי תורתנו הק').

וגם כבר הבאנו שם את דברי החפץ חיים זיע"א, **שאם הם קוראים את עצמן יהודים, הלא דעתם זו ככל דעותיהן היא נגד דעת התורה, כי היא בנויה על יסוד הזיוף שאפשר להיות יהודי בלא תורה ומצותיה. והדעה הזאת היא עקירת כל התורה כולה.** עכ"ל.

ובמקום להתבדל מרשעים, אזי אם כופר אחד רוצה לבטל את ה"צביון יהודי מקורי", ושוב לא יוכלו להתחבר לרשעים כי בין כך לא יוכלו לעשות "צביון יהודי" למדינה, הרי הוא "מפלג את העם" כלומר שגם המינים והאפיקורסים המה בכלל ישראל. אשר כנ"ל בדברי החפץ חיים דיעה זו היא **עקירת כל התורה כולה.**

והכתוב אומר (בראשית י"ב ו') הן עם אחד ושפה אחת לכולם וזה החלם לעשות ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות. וחפץ דור הפלגה היה להמריד כל העולם כולו על הקב"ה (כמו שכתב רש"י בבראשית י' ח'). ולא היה ביכלתם לעשות כן אם לא שתחילה יעשו את כולם עם אחד ושפה אחת, ושוב יהיו כל מעשי הכפירה והמרידה בשם כל העם, וכך היו יכולים ח"ו להמריד כל העולם כולו על הקב"ה. וכן הוא בעוה"ר כאן, שעל ידי האחדות הזאת מצליחים לשתף, ביודעין ובלא יודעין, בעוורון ובתמהון לבב, את שארית ישראל, למרידה בה' ובתורתו. [ה' הטוב יכפר בעד כל העם כי לכל העם בשגגה, והרי כל זה נגרם רק על ידי הערב רב דאתהדרו למהוי רעיין על ישראל עאנא דקב"ה, כמו שניבא על זה רעיא מהימנא (זוהר"ק ח"ג קכ"ח ע"ב)].

קצה

ובאמת שלאיש ישראל נצרך על פי תורתנו הקדושה, כח הבחנה גדול ועצום, איך להשתמש במדותיו, ולהטות כל מדה לקצה הנצרך על פי תורה, וכמה נצרך לשנן ולחזור את דברי החובת הלבבות שכתב בשער עבודת האלקים (פרק עשירי) וזה לשונו:

ובכלל מדותיך שתי מדות, הגבורה והמורך, **ומקום השימוש בגבורה, בפגוע באויבי ה' להלחם בם,** וסבול כל עצב וכל נסיון ברצון הבורא יתעלה ורצון חסידיו, כמו שכתוב (תהלים מ״ד כ״ג) **כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה,** ואמר (תהלים קמ״ד ה׳) **יהלמני צדיק חסד ויוכיחני.** אך מקום המורך בפגוע באוהבי ה', שלא להלחם בם ובאנשי עבודתו, ושתִּתְאַחֲרִי מעמוד כנגד מוכיחך במה שיש בו טובתך, כמו שכתוב (מלכים-ב׳ כ״ג י״ט) **יען רך לבבך ותכנע מפני ה'.**

ובכלל מדותיך שתי מדות הבושת והעזות, ומקום הבושת בהמרות (פירוש: שלא לעשות נגד רצון) המטיב לך בטובתו על פניו ובין ידיו וכו', **ומקום מדת העזות בפגיעות הרשעים ואנשי העבירות והחולקים על האמת, ולהזהיר מן הגנות, ולהוביש החוטאים, ולהוכיח הקטנים והגדולים, כמו שכתוב** (ישעיה נ׳ ז׳) **שמתי פני כחלמיש וגו'.**

וכן שתי מדות הכעס והרצון, **ומקום הכעס בנטות מדרך האמת ומדין הצדק, והגברת השקר על האמת ואנשיו.** ומקום הרצון וכו'. וכן שתי מדות הרחמים והאכזריות, מקום הרחמים על הדלים והעניים והחולים וכו', **ומקום האכזריות, בהפרע מן הרשעים, והנקם מן המשחיתים בארץ, כמו שאמר הכתוב** (דברים י״ג ט׳) **לא תחוס עינך עליו וגו'.**

וכן שתי מדות, הגאוה והענוה. **מקום הגאוה והגובה, כשתפגעי בכופרים באלהים ובנוטים מעליו, אל תשפלי ואל תכנעי להם, שלא תראי כמצדקת אותם ונוטה אחר דעותם המשחיתות, אך התירי מדת הגאות והגאוה, המורה על היפך דעתם ומיעוט רצונך בהם, כאשר ידעת מענין מרדכי והמן. ומקום השימוש בענוה, בפגיעתך אדם חסיד ונבר** (פי' איש ברור ונקי) **וירא אלהים וחכם בתורתו ומתעסק בעבודתו וכו'.**

וכן שתי מדות האהבה והשנאה, מקום האהבה למי שמסכים עמך על עבודת האלהים, ועל מה שישמחך באחרית עניניך. **ומקום השנאה, למי שעובר על רצון האלהים, ועמד כנגד אנשי האמת, והביאך אל מי שמקציף בוראך,** כמו שכתוב (משלי כ״ח ד׳) עוזבי תורה יהללו רשע, ושומרי תורה יתגרו בם, עכל''ק הנוגע לענייננו, ועיי''ש עוד.

ובפלא יועץ (פוס קנפה) כתב וזה לשונו: **ויש עוד מין קנאה אחרת שהיא טובה עד מאוד, לקנאות קנאת ה' צבאות, לשבר מלתעות רשע ולהקים דגל התורה, וידועה מעלת פנחס קנאי בן קנאי, בקנאו קנאת ה' צבאות,** ויקרא לו ה' שלום, ובזה נשתבחו שבט לוי (דברים ל״ג ט׳) האומר לאביו ולאמו לא ראיתיו. וכמו שאמרו חכז''ל (נדרים דף כ׳ ע״ב) מאי שנא ראשונים דאתרחיש להו ניסא, ומאי שנא אחרונים דלא מתרחיש להו ניסא, אי משום תנויי וכו', ותירצו: קמאי מסרו נפשייהו על קידוש ה'. (תרגום: מה נשתנו [האמוראים] הראשונים שהיה מתרחש להם נס, ומה נשתנו האחרונים שאין מתרחש להם נס, וכי תאמר משום הלימוד וכו', ותירצו: קדמונינו מסרו נפשם על קידוש ה' - [לקדש שמו ית' למחות בעוברי עבירה עיין שם בגמרא]) **ואם גדלה מעלת המוסר עצמו למיתה, כדי שלא לעבור על אותם עבירות שאמרו יהרג ואל יעבור, יותר ויותר גדלה מעלת המוסר נפשו לקנאות קנאת ה' צבאות, ולשבר מלתעות רשע, ולהציל עשוק, ולמחות ביד עוברי עבירה בכל תוקף.**

ולפי גודל ערכה וחשיבותה כך קשה מציאותה, כי הן בעוון גברה החנופה ונתמעטה אהבת הבורא ית'. כי זה תלוי לפי רוב האהבה לקב"ה, משל למה הדבר דומה, למי שרואה באחד שמכה את אביו ואמו מכת אכזרי, ומחרפם ומגדפם שלא יוכל להתאפק מלמסור נפשו עליהם להצילם, וכאיש מלחמות יעיר מלחמה לא ישוב מפני כל. עאכ"ו לכבוד אבינו שבשמים, כי (מקלי י"ז כ"ה) כעס לאביו בן כסיל וממר (ממרר - מצו"ד) ליולדתו. **ובודאי שהמקנא לכבוד המקום ועושה כל אשר בכוחו לעשות, לא תאונה אליו רעה,** ודורשי ה' לא יחסרו כל טוב, כי ה' עזרם ומגינם הוא, עכ"ל.

וכתב רביה"ק איש האלקים בעל הבאר מים חיים (פ' שלח) וזה לשונו: האכזריות היא מדה גרועה ומתועבת מאוד, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה: האכזרי צריך לחוש ליחוסו, שאין האכזריות מצויה אלא בגוים (כל זה לשון הרמב"ם הלכות מתנות עניים פרק י' הלכה י'). ולא בישראל כי הם רחמנים בתולדותם. והגבעונים שהראו אכזריות על בני שאול, נאמר בהם (שמואל ב' כ"ו ג') והגבעונים לא מבני ישראל המה, ונאסרו לבוא בקהל ישראל על ידי זה (יבמות ע"ח ע"ב, ע"ט ע"ב).

מכל מקום אדם העושה לשם ה', להתאכזר על הרשעים לרודפם עד חרמה כשהשעה נצרכה לזה, חביבה היא, וחשובה לפניו. צא ולמד מה שקרה לשאול מלך ישראל כשריחם על אגג מלך עמלק ועל מיטב הצאן והבקר, ואמר אם אדם חטא בהמה מה חטאה, הנה מאסו ממלוך על ישראל עבור זה. ויצאה בת קול מן השמים, ואמר לו אל תהי צדיק הרבה, כמאמר חכז"ל (יומא כ"ב ע"ב). ואמרו חכז"ל בילקוט שמואל (רמז קכ"ב) כל שהוא רחמן על אכזרי לסוף נעשה אכזרי על רחמנים, עכ"ל.

וחרי לך שכמו שנצרכת מדת רחמים ואהבה חסד וכו' כלפי עבדי ה' וישראל הכשרים וכו', כן נצרך על פי תוה"ק את הכח ההפוך לרשעים ופורקי עול, כמבואר בגמרא ובפוסקים, וכמו שהבאנו קצת לעיל.

ומזה תבין קצת את גודל השקר וסילוף דעת תורה היוצאת מדברי עוזבי תורה יהללו רשע, המסיתים המפלגתיים, שצריכים לאהוב ולהחניף ולהתקרב לרשעים, והיודע יכול להעיד, כי נתקיים בהם מאמר חכז"ל דלעיל כל שהוא רחמן על אכזרי לסוף נעשה אכזרי על רחמנים, ודי למבין. וגם זה בעצמו שמתחברים עם הרשעים והרשעות באופן כזה, הוא התאכזרות נוראה כלפי כלל ישראל, ואכמ"ל. **(ועיין עוד בענין זה בהשמטה ב' בסוף הספר עמוד 415, מדברי הרה"ק ממתקאטש זי"ע. וכן עיין עוד בהשמטה ד' בעמוד 417 מדברי הרה"ק הנ"ל בענין ליצנות ממנהיגי שקר ומסיתים ומדיחים).**

קצו

ושורש כל הקלקולים וסילופי תורה הנעשים מדי יום ביומו, עד אין מספר של דעות כוזבות שהם מינות ממש, עד שכבר נעשה רח"ל "תורה חדשה" **שורש הכל הוא ההתחברות המוחלטת בכל הענינים לענין המדינה הציונית ולרעיון הציונות.**

לעולם אי אפשר לעצור את ההשחתה, כאשר מחוברים לרשעים ולא מתבדלים מהם כראוי. לעולם אי אפשר להצמד למינות וכפירה לחצאין לשליש ולרביע. וכמו שאמרו חכז"ל (סנהדרין ס"ד ע"ב) על הפסוק (במדבר כ"ה ג') ויצמד ישראל לבעל פעור, שנעשו כצמיד פתיל רח"ל. **כאשר מתחילים להתקרב לבעל פעור נעשים בסוף כצמיד פתיל, דהיינו מחוברים בחיבור עצמי ממש לשורש המינות והכפירה רח"ל.**

ואמרו חכז"ל (סנהדרין ק"ה ע"ב): אמר רבא מאי טעמא דשוחדא (למה אסור ליטלו לזכות את הזכאי - רש"י), כיון דקביל ליה שוחדא מיניה איקרבא ליה דעתיה לגביה והוי כגופיה ואין אדם רואה חובה לעצמו (אין דעתו מתקרב לצד החובה לחייב את עצמו, ואפילו מתכוין לדין אמת - רש"י) מאי שוחד שהוא חד (הנותן והמקבל נעשים לב אחד - רש"י).

ותסמר שערות אנוש, עד היכן יכולים להגיע רח"ל כתוצאה מהתחברות למינות ולרשעים ולקיחת שוחד מהם, שהנותן והמקבל נעשים לב אחד והוי כגופיה ונדבקים במינות כצמיד פתיל רח"ל.

וכמו שכתב רבינו תם בספר הישר וזה לשונו: **חברת הרשעים והכסילים והאפיקורסין, חברת כל אלה ישחיתו האמונה ולא תתקיים עמהם העבודה** וכו'. דע כי המדה הזאת תשחית כל העבודה, ואף על פי שיהיה העובד שלם בכל מידותיו, אם יתחבר לאנשי רשע תשחת עבודתו וכו', **ואם יתחבר לאפיקורסין ישחיתו אמונתו** וכו' ועל כן צריך לרחוק תמיד מכל אלו החברים, **ולדעת כי כפי רחקו מהם כן תהיה קרבתו אל הבורא יתברך וכפי קרבתו אליהם כן ירחק מהבורא יתברך** וכו'. **וכאשר יתחבר לאפיקורסין תשחת אמונתו מעט מעט והוא לא ירגיש.** עכ"ל.

וכתב רבינו יונה (שערי תשובה שער שלישי אות קמ"ט) וזה לשונו: והמכשולים הנמצאים בכבוד הרשעים רבים וידועים, כי יש בכבודם חלול התורה והעבודה, **והוא העוון המכלה מנפש ועד בשר.** והשנית: כי רבים נמשכים אחריהם ואוחזים מעשיהם, והשלישית: **כי המתחברים להם אף על פי שאינם עושים כמעשיהם מקבלים פורעניות כיוצא בהם,** כאשר זכרנו כבר. והרביעית: כי הם מכניעים כבוד אנשי אמת ומבטלים העבודה, ואין הצלחה לכבוד הצדיקים זולתי אחרי השפלת כבודם, כמו שכתוב (משלי י"ד י"ב) בית רשעים ישמד ואהל ישרים יפריח, ונאמר: (שם י"ב י"א) בברכת ישרים תרום קרת ובפי רשעים תהרס, עכ"ל.

וכתב הגאון בעל החיי אדם בצוואתו וזה לשונו: **ההתחברות עם הרשעים ואפיקורסין הם שורש פורה ראש ולענה ומשחית את האמתה,** ומוטב לאדם שיפגע בארי ודוב מלפגוע בהם, כמו שכתוב (משלי י"ז י"ב) פגוש דוב שכול באיש ואל כסיל באולתו. שזה אינו אלא ממית את גופו, וזה ממיתו ומאבד את הנפש מחלק עולם הבא וכו'. גם התחברות אל רשעים פועלי אוון **אף שהם מאמינים,** על כל פנים משחית העבודה שאנו מחויבים לעבוד את ה', **ואפילו אם יהיה מי ששלם בדעתו ובעבודתו, אם יתחבר עם אנשי רשע ישחית עבודתו.** עכ"ל.

ובמדרש שמואל (על מס' אבות פרק ו' משנה ז') כתב וז"ל: הרחק משכן רע, השמר לך ושמור נפשך שאם תמצא שכן טוב עד מאד בעניני השכונה וכו', אמנם הוא רשע בעל עבירות, **אל תאמר בלבבך מה לי לרשעותו אשר בינו לבין קונו, ולא ידבק בידי מאומה,** ועוונותיו צרורות בשמלתו על שכמו ובחיקו ישא, הוא רשע בעוונו ימות ונפשו עליו תאבל, **ואתחבר בשכנותו מאחר שהוא שכן טוב בעניני השכונה.** לזה אמר השמר לך ואל תתחבר לרשע ונתן טעם לזה, ואמר ואל תתיאש מן הפורענות, ויהיה פורענות מלשון עבירות פשעים. **אל תתיאש שלא תלמוד ממעשיו אף אם תתחבר אליו בשכנותו, כי על כרחך תלמד מפורענות שלו וממעשיו הרעים, ולכן אל תתחבר בשכנותו כלל וכו'.** והר"י לירמא דקדק אמאי קאמר הרחק שהוא ההפעיל ולא אמר התרחק שהוא מבנין התפעל ואמר שהכוונה שמזהירו שאם יבא שום אדם לשכון עם השכן רע לפי שאיננו מכירו, שירחיקהו ויזהירהו שלא ישכון עמו כדי שלא ילמד ממעשיו הרעים. עכ"ל.

ודברי רבותינו אמת ותורתם אמת, שבעוה"ר על ידי ההתחברות לרשעים מינים ואפיקורסים, נשחתה האמונה מעט מעט, ונשתכחה תורה מישראל, ואין חלי ואין מרגיש בעוה"ר.

קצו

והתחברות לרשעים מינים ואפיקורסים, מלבד שמשחית האמונה רח"ל, הנה על ידי זה רח"ל נכנסים בסכנה איומה ונוראה להענש על כל מעשי הרשעים ההם.

וכמו שכתב רבינו יונה ז"ל בפירושו למסכת אבות (פרק ו' משנה ז') וזה לשונו: ואל תתחבר לרשע, **שהוא עונש גדול שאין כמותו.** כי החטא החמור אם פשע בו עשה עבירה אחת. **אבל זה בכל העבירות שעושה הרשע יש לו חלק בהם בשכר חבורתו, ונמצא עושה חטאים רבים גדולים ועצומים. ו[אפילו] אם ידיו אסורים ולא נהנה מהם,** שכן כתוב (נחמיה פי"ג משנה ו') אוי לרשע ואוי לשכנו או לחבירו, כי הוא חוטא ושכנו וחביריו מעידו, שכן מפורש באבות דרבי נתן (פרק ל' משנה ג') **כל המדבק לרשעים אף על פי שאינו עושה כמעשיהם נוטל פורענות כיוצא בהם. ועל זה נאמר** (דה"ב כ' ל') **בהתחברך לרשע פרץ ה' את מעשיך.** והמדבק לצדיקים, אף על פי שאינו עושה כמעשיהם נוטל שכר כיוצא בהם.

ואל תתייאש מן הפורענות. סמך שני הדברים האלו ואמר: ואל תתחבר לרשע כי אין לו להתייאש מן הפורענות, **ואל תאמר בלבך עודנו עומד בשלוה והשעה משחקת לו, אתחבר אליו וכי יעבור מזלו הטוב אתרחק ממנו. ולא תוכל, כי לא תדע מה ילד יום, וברגע יבא אידו ותלקה עמו, כי כאשר החל לנפול, הוא וכל אוהביו יפולו.**

וגם אל תאמר אראה לו אהבה לפנים ולא אהבנו בלבי, כי גם זה רע שתחניפנו, והוא חטאה גדולה להחניף לרשעים בעולם הזה. ועל זה אמר שלמה (משלי כ"ד כ"ו-כ"ג) ירא ה' בני ומלך עם שונים אל תתערב, כי פתאם יקום אידם ופיד שניהם (פיד הוא פורענות) מי יודע. פי' סמך יראת ה' אל יראת מלך בשר ודם, למשל מענין יראת הגוף הנראית לעין

ליראת הנפש הנעלמת. ואמר **כאשר אתה רואה כי המלך שונא לכל אוהב שונאו, וכי יפקוד עליו רעה ישאל איזהו אשר מלאו לבו לאהוב את שונא המלך, ויעשה לו כאשר עשה לשונאו. כן הקב"ה עושה לכל המתערב עם השונים, כלומר המשנים התורה והמצוות,** כי שונים הוא יוצא (פירושו) כמו (משלי כ"ט כ"ג) אחרי דברי לא ישנו, **וכאשר הרשעים השונים ילקו, גם חבריהם יאספו עמהם.** שנאמר (דה"ב י"ט ג') הלרשע לעזור ולשונאי ה' תאהב ובזאת עליך קצף.

כי פתאם יקום אידם, **שלא תאמר אתערב עמו עתה, וכי תבא אליו הרעה אתרחק ממנו, כי פתאם יקום אידם ולא תוכל להמלט על נפשך. ופיד שניהם מי יודע,** רצה לומר פיד שונא הקב"ה ופיד שונא המלך מי יודע מתי יבא להם, **ואין אדם יכול להזהר להתחבר עמהם ולהציל נפשו.** עכ"ל.

השי"ת יחוס וירחם עלינו ויצילנו מן השואה הנוראה אשר מתקרבת רח"ל, על ידי ההתקרבות וההתבוללות עם שורש הכפירה והמינות, אשר לשם מושכים אותנו הרבנים המסיתים והמדיחים המתחברים עם הציונות וטומאתה.

ומכיון שכל החיים תחת המדינה הציונית זורמים להתחברות עם המדינה כנ"ל, על ידי שבכל תחומי החיים נזקקים לטובותיהם כנ"ל ורוב מוסדות התורה והחינוך נזקקים באופן זה או אחר לממונם בניניהם וכדומה, ומנהיגי הצבור נסחפים גם הם להתחברות גמורה עם טומאת המדינה. האיך אפשר לחיות תחת מדינה וממשלה כזאת. הלא בודאי שהאדם בסכנה **שתשחת אמונתו מעט מעט והוא לא ירגיש רח"ל.** כדברי רבינו תם שהבאנו לעיל.

וכן לענין הפורענות הגשמית ראינו בכל הני מאמרים שהצגנו למעלה שכפי ערך ההנאה מן הרשעים וההתחברות אליהם כן לוקים עמם בפורענותם רח"ל.

ואפילו המתבדלים מן הציונות, שבודאי יש בהתבדלותם הצלה גדולה, אמנם הלא מצב ההתבדלות, במחשבה דיבור ומעשה, צריך תיקון גדול מאוד. ואין ספק מוציא מידי ודאי, שההתחברות לרשעים מינים ואפיקורסים על ידי רוב רובם של שומרי תורה באה"ק, הוא ודאי ונעשה בפומבי לעיני כל, ומי יכול לומר שיצאנו ידי חובתנו בהתבדלות מרשעים מינים ואפיקורסים, ובהתבדלות מן אותם המתחברים לרשעים והמסיתים והמדיחים להתחברות הזאת, ועל כל פנים מכלל ספק בודאי לא יצאנו. ואין ספק מוציא מידי ודאי.

ומי שיתבונן על הדברים הנ"ל באמת, ויבקש את האמת, ויודה על האמת, יבין מעצמו את גודל הנחיצות לצאת משם בעוד מועד.

קצח

ואין שום ספק בדברי רבינו יונה הנ"ל, שעל ההתחברות לרשעים נענשים יותר מהחטא החמור ביותר, כי החטא החמור ביותר הוא עבירה אחת, והמתחבר לרשעים חלק כחלק יאכל בכל פשעיהם, **ואפילו אם לא נהנה מהם ולא עושה כמעשיהם.**

ומזה נוכל להבין היטב שמי ששלח שם שליחיו להשתתף בממשלת הציונים וב"כנסת" המינים שלהם, נעשה שותף גמור, לכל הנעשה בממשלה זו ובכנסת זו.

ואין אדם יכול להזהר להתחבר עמהם ולהציל נפשו, אלא יש לו הבטחה שילקה עמהם רח"ל וכאשר הרשעים השונים ילקו, גם חבריהם יאספו עמהם. כנ"ל.

ואין שום ספק, שלקיחת החלק בממשלת המינים הביאה יותר מכל ענין אחר, להשחתת האמונה מעט מעט, ולהחדרת המינות הציונית ללבות ומוחות שומרי תורה ומצוות.

אין גם שום ספק שנטילת חלק זו, היא גם שתביא ח"ו רח"ל לנטילת חלק בפורענות הבאה כעונש למעשי הציונים ולכל הקמת המדינה הטמאה הזו.

אלמלא מצב שכחת התורה בדורינו לא היה נכנס לגדר של עוורון גמור, לא היה אדם מסתפק בכך, **שכל ענין ההשתתפות בבחירות הציוניות ובממשלתם היה תחבולה ועצה עמוקה של השטן בעצמו, להביא לגרוע מכל.** הלא אין צריך היום כלל לביאורים עמוקים על פי תורה, כדי לראות זאת עין בעין.

הלא שליחי החרדים בכנסת ובממשלה כיום, הם הגרועים שבציונים, ונוטלים חלק מלא בהבאת והתבוללות אותם רבבי רבבות גוים המובאים על ידי ממשלתם לאה"ק, לומדים את שפתם העברית, והולכים לצבאם הטמא, ואח"כ מתחתנים ומתבוללים לגמרי בזרע אברהם שהועבר על דתו על ידי הציונים.

הלא שליחי החרדים לכנסת המינים שותפים גמורים לכל זה, דרך לשכות הממשלה שהם מנהלים, ועוסקים בחלק גדול במעשה ממש בענינים אלו (כמו למשל משרד הפנים וכו' וכו'). וכן הוא עם חטוטי שכבי וכו', ואטו כי רוכלא ניחשיב וניזיל כל אותם עבירות נוראות וחלקי עקירת התורה שנעשים מדי רגע ורגע על ידי ממשלת הציונים והחרדים בתוכם ובראשם.

והלא נראה ונשמע לעין כל כיצד הציונים החרדים מדברים דברי מינות והתגרות בערביים גרוע בהרבה מהציונים החפשים. ולפני חדשים ספורים דרש איזה רב השייך למפלגות הציונים חרדים, ואף הגדול שבהם, במקהלות עם, נגד הערבים, וקרא אותם "נחשים" וכו', מרוב בטחונו בכוחם ועוצם ידם של הצבא הציוני וזרועם. ועורר על ידי כך שנאה נוראה של בני ישמעאל כנגד החרדים בעולם כולו.

אבל הסכנה הזו שהכניס בה את כלל ישראל שומרי תורה ומצוות על ידי דיבורים אלו, היא באמת ערך הקל לעומת ערך שהוא בהרבה יותר גרוע מזה. והוא שכתוצאה מדיבוריו ואלפי דיבורים דומים להם שרב זה ודומיו ושליחיהם ותלמידיהם דורשים מזה שנים רבות יומם וליל. **על ידי דיבורים כאלו וכיוצא בהם נקבעת המינות הציונית ממש בפנימיות נפש שומרי תורה ומצוות, עם כל התקיפות נגד הערבים, כאילו כבר איננו בגלות החל הזה שהגלנו בו בוראינו ית'**, וכאילו המדינה הציונית היא מלכות מלך המשיח או לכל הפחות מלכות יהודה וישראל שבזמן הבית, שהותר ושייך בכלל לערוך מלחמות וקרבות כנגד אומות העולם וכו' וכו', וכאילו שאין שום רע בעצם קיום המדינה בכל רגע ורגע.

קצט

ואני יודע שהקורא דברי אלו, ישאל מיד, היאך יתכן לומר כן, הלא היו צדיקים וקדושים שגם חתמו על ההליכה לבחירות. וחוץ מצדיקים וקדושים אלו, היו אולי עוד סתם מנהיגים כשרים שהורו כך. והיאך יתכן לומר שההשתתפות בבחירות מביאה לגרוע מכל ולהשתתפות ולהתבוללות בעצם המינות רח"ל.

ועל כך אשיב באנחה ואומר, מה אעשה שאי אפשר לנו כעת בתשובה קצרה זו להכנס לכל אותם ביאורים ותשובות, אלא שידע השואל שעל הכל ישנה תשובה ברורה. ובודאי ובודאי אם ילמד בספה"ק ויואל משה, ימצא כדרכה של תורה על כל ענין שקשור לנושא זה, וגם על שאלה זו.

עם כל זה נזכיר בקצרה, אשר כתב הרמב"ם (הל' סנהדרין פ"ג הלכה ז') דאף בבית דין של ג' שאין מדקדקין בהן בכל הדברים שמדקדקין בסנהדרין, צריך שיהיה בכל אחד מהם, חכמה וענווה ויראה ושנאת ממון ואהבת אמת וגבורים במצוות ומדקדקין על עצמם וכובשים את יצרם עד שלא יהא להן שום גנאי וכו'.

ואם כן על אחת כמה וכמה בסנהדרין אפילו בכל עיר ועיר, ואם כן בודאי שסנהדרי גדולה של שבעים ואחד, היושבים בלשכת הגזית, היו מבחירי צדיקיא של כל ישראל.

ובודאי שעל בית דין של שבעים ואחד בלשכת הגזית, נאמר (תהלים פ"ב ו') אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפוט. עד שמצינו (מכות ה' ע"ב) שעדים זוממים אם כבר הרגו על פיהם את הנפש אינם נהרגים. ואחד הטעמים על זה כתב הרמב"ן (דברים י"ט י"ט) שלא יתן ה' השופטים הצדיקים העומדים לפניו לשפוך דם נקי, כי המשפט לאלהים הוא ובקרב אלהים ישפוט, **והוא ינחם בדרך אמת**.

ועם כל זה נאמר (במדבר ט"ו כ"ד) והיה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה, ואמרו חכז"ל (בספרי ובגמרא הוריות והובא ברש"י) שהפסוק הזה קאי על עבודה זרה **שהמודה בעבודה זרה**

ככופר בכל התורה כולה ובדברי הנביאים שנאמר שם (שם כ"ג) את כל אשר צוה ה' אליכם ביד משה מן היום אשר צוה ה' והלאה לדורותיכם.

ופירשו חכז"ל במס' הוריות (דף ד'-ה') שהפרשה הזו קאי שהורו בית דין של שבעים ואחד ומופלא שבבית דין עמהם לעבוד עבודה זרה, והני מילי שלא היה אחד בבית דין שאינו ראוי להיות בבית דין של שבעים ואחד, ועבדו כל ישראל עבודה זרה על פיהם.

דהיינו שמבואר בכתוב, שיש מציאות אשר אף הסנהדרי הגדולה שבזמן הבית היושבין בלשכת הגזית, יוכלו לבא לידי טעות כזה להורות לכל ישראל לעבוד עבודה זרה אשר היא כפירה בכל התורה ובדברי הנביאים רח"ל, וכל ישראל יעשו כן מעשה על פיהם.

והסיבה לזה הוא עוון הדור שאינם ראויים, לכן אף אם הצדיקים מצד עצמם ראויים הם שתשרה עליהם שכינה ולא יעשו שום טעות ורגלי חסידיו ישמור (פ"ט ג' ט'). אמנם דורם אינם ראויים לכך. וכמו שאמרו חכז"ל (תענית כ"ד ע"ג) מה יעשו גדולי הדור שאין דורן דומה יפה.

וכבר מצאנו דוגמא לזה בגמרא (סנהדרין ק"ו ע"ג, ק"ג ע"ב) שהושיב ירבעם רשע אצל צדיק, וכך היה מטעה רשע לצדיק, ועל ידי זה חתמו כל הצדיקים על עגלי ירבעם. ואף אחיה השילוני טעה וחתם. ואמרינן שם בגמרא דהאי גרמא ליה ליהוא דצדיקא רבה הוה, [שנאמר (מ"ג י' ל') ויאמר ה' אל יהוא יען אשר הטיבות לעשות הישר בעיני וגו'] ועם כל זה (שם ל"ב) לא סר מעל חטאות ירבעם, ואמר רבא שם, שחותמו של אחיה השילוני ראה וטעה.

וירבעם והבאים אחריו עד אחאב שעבדו לעגלים, אע"פ שהיתה כוונתם לשמים ולא לעבודה זרה, (אלא שעברו על לאו דלא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב), מכל מקום קורא הפסוק לירבעם (כשמונה עשרה פעמים) אשר חטא ואשר החטיא את ישראל, כי על ידי עגלים אלה היה פתח אח"כ לחטוא בעבודה זרה ממש, והכל ע"י טעות הגדולים והצדיקים שחתמו על עגל ירבעם ואחיה השילוני עמהם כנ"ל.

וחוץ ממה שיכולים הצדיקים לטעות בעוון הדור, הנה מנהיגים כשרים ואף צדיקים יכולים ליפול לטעויות חמורות, **ולהכשיל על ידי כן את כל הדור בענינים של כפירה ומינות רח"ל. והדבר העיקרי המביא לזה, הוא אם מתחברים אפילו בכלשהוא עם הערב רב, וק"ו אם מקבלים מהם טובת הנאה.**

וכמו שמצינו לעיל, לגבי עגלי ירבעם, שהתחלת כל הקלקולים היתה על ידי שהיתה להם אפילו שייכות כל שהיא בשוגג עם הרשעים, וישבו בשכנות עמהם, ולכן טעו הצדיקים [בעוון הדור כנ"ל] ואחיה השילוני עמהם, בטעויות שהכשילו את כל ישראל אחר כן. [ואף שבצדיקים וקדושים כאלו כאחיה השילוני וחבריו, אין לנו שום השגה ותפיסה, ועליהם נאמר גדולים צדיקים יותר ממלאכי השרת. ואפילו עגלי ירבעם וחטאי ישראל נפלאו ממנו ומהשגתנו כידוע מדברי הצדיקים, אמנם אין מקרא יוצא מידי פשוטו. ועיין עוד לקמן בפרק רנה שיבואר עוד אי"ה].

ר

והנה הלומד בספה"ק ויואל משה את מאמר ג' שבועות, יראה שבספר הקדוש והנורא הזה ביאר ראש כל בני ישראל רבינו הק' מסאטמאר זיע"א את הכפירה והמינות העצומה ועקירת תורה שישנם בלקיחת חלק בבחירות לכנסת וממשלת אותה מדינה, ואת האיסורים הרבים שיש בזה, וביאר את דבריו כשמלה, כמעט מכל חלקי תוה"ק, ועל כולם מש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים. וכמעט כל שאלה שיכולה להשאל, כבר מתורצת בדבריו הקדושים כדרכה של תורה.

והנה רבנים אלו שקראו לילך לבחירות, מעולם לא בירור אפילו בירור קל כדרכה של תורה, היאך ניתן להתיר ולא לחשוש לאיסורים חמורים ונוראים כאלו.

ומי שיתאמץ מעט וילמד את המאמר הנ"ל בספר הנ"ל, וילך אח"כ לאותם רבנים מסיתים שקראו ליטול חלק בכספי ושלטון המדינה הציונית, וישאל אותם פה אל פה על מה בנו הם את היתרם לילך לבחירות כאלו וכו', יראה עין בעין שאין להם שום דרך מדרכה של תורה לתרץ ולענות מש"ס וראשונים על כל מה שמבואר בספה"ק ויואל משה מענין זה. וכל דבריהם בנויים על סברות כרס אנושיות ששקרן ניכר מתוך עצמו.

ועל כן יראה הרואה שאין פה ויכוח ודעות בין שני צדדים בפסק תוה"ק. אלא יש פה דעת תוה"ק ומתנגדים אליה רח"ל.

רא

אמנם אפילו ללא כל האיסורים הנ"ל, שהם איסורי יהרג ואל יעבור, הנה הדברים הם ק"ו בן בנו של ק"ו עשרות ומאות פעמים, ומה אם בשושן הבירה נתחייבו שונאיהן של ישראל כליה, מחמת שנהנו מסעודתו של אותו רשע (מגילה י"ג ע"ב). שכמבואר [בספר קב הישר שהבאנו בפרק קסו (עמוד ער"א) וכן מבואר בספרי קודש רבים] שסעודתו של אחשורוש לא היה בה כמעט שום איסור [ואם היה בה איזה איסור היה דק מן הדק, כגון שלא פירשו מן הסעודה כשהביא אחשורוש כלי המקדש וכו', וזה דבר דק כי הלא מורא מלכות יש כאן וכו'] ועם כל זה על ידי ההתחברות לאחשורוש שנגרמה על ידי ההנאה מסעודתו של אותו רשע, נתחייבו שונאיהן של ישראל באותו הדור כליה. בגלל נטיית הלב וחבור הלבבות והתמעטות השנאה לאותו רשע שלבש בגדי כהן גדול והוציא כלי המקדש וכו' (כמבואר בגמרא מגילה י"ג ע"ב).

ולא הגנו כל התורה והמצוות שבודאי היו שם בשושן הבירה אצל גולי יהודה, שהיו ביניהם נביאים כמרדכי וחבריו, והחרש והמסגר שהם אנשי סנהדרין (כדלימא בגיטין פ"ח ע"ב), ובודאי שהיו גדולים בתורה ובמעשים טובים בקדושה וטהרה.

ומעשה דאחשורוש היה אפילו שלא בארץ ישראל, שבה, דהיינו בארץ ישראל, דווקא מצאנו את עיקר חומר החנופה שהזהירה תורה. וכמו שכתוב (במדבר ל״ה ל״ג-ל״ד) **ולא תחניפו את הארץ אשר אתם בה וגו' ולא תטמא את הארץ אשר אתם ישבים בה אשר אני שכן בתוכה כי אני ה' שוכן בתוך בני ישראל.**

ולשיטת הבה"ג, וכן הוא דעת רבינו אליעזר ממיץ בעל היראים, וכן גם הרמב"ן בפי' לספר המצוות ועוד ראשונים, שהמחניף לרשעים בא"י עובר בשני לאוין דאורייתא.

וכתב בעל היראים (סי׳ רמ״ח, בדפוס ווילנא מרנ״ג מכתב יד פאריס) **וז"ל: לא תחניפו, צוה יוצרנו בפרשת ואלה מסעי** (במדבר ל״ה ל״ג) **לא תחניפו את הארץ, ותניא בספרי הרי זו אזהרה לחנפים.**

והריני מפרש פירוש חנופה שהזהירה עליה תורה, **כל השומע דבר עוולה ושאינו הגון או רואה דבר רע ואמר טוב הוא, או שותק,** ואינו מתוך יראה לא מגופו ולא מממונו אלא מתוך רשע לבבו, או חושב בלבבו ואומר (בלבבו) ברע עשה, פן [יחרה] אפו עלי ויתקוטט עמי **ואיני מפסיד בקטיטתו כי אם חסדו ואהבתו נקרא חנף ועובר בלא תחניף.** כדתנן בסוטה באלו נאמרין (מ״ח ע״ח) אמרו לו אל תירא אגריפס המלך, אחינו אתה, אחינו אתה. ואמרינן בגמרא (סה ב׳) **באותה שעה נתחייבו שונאיהם של ישראל כליה, שהחניפו לאגריפס.**

ואפילו בשתיקה נקרא חנף וכו'. **והאומר לרע טוב, נקרא חנף,** דאמר רבי אליעזר (סה) **כל אדם שיש בו חנופה, אפילו עוברין שבמעי אמן מקללין אותו, שנאמר** (משלי כ״ד כ״ד) **אומר לרשע צדיק אתה יקבוהו עמים יזעמוהו לאומים.**

אבל המשלים לרשע ומראה עצמו אוהבו מחמת יראתו אינו נקרא רשע וכו' **אבל שלא מחמת פחד נקרא חנף, מאחר שאין גורם לו להחניף לרשע, כי אם רשע לבבו ושנאת הטוב והישר.**

ויזהר **אדם מן החנופה דאמר רבי אליעזר כל עדה שיש לה חנופה לסוף גולה** שנאמר (ירמיה ט״ו ל״ד) **עדת חנף גלמוד וכתיב** (ישעיה מ״ט כ״ג) ואני שכולה וגלמודה, עכ"ל.

ושם בסי' רמ"ט כתב וז"ל: לא תטמאו (צריך לומר: תטמא - תועפות ראם) את הארץ, צוה הבורא ברוך הוא בפרשת ואלה מסעי, לא תחניפו את הארץ וסמיך ליה (במדבר ל״ה ל״ד) ולא תטמאו את הארץ אשר אתם יושבים בה אשר אני שוכן בתוכה. **מאלו למדנו שהמחניף נקרא מטמא את הארץ ועובר בשני לאוין לא תחניפו ולא תטמאו. וגורם לשכינה שמסתלקת מישראל.** עכ"ל.

(ועל **פי** הנ"ל יובן, מה דאיתא במדרש (מסמר רפה פ"ח חום י"ז): **עשרה חלקים של חנופה בעולם, תשעה בירושלים ואחד בכל העולם,** הדא הוא דכתיב (ירמיה כ"ג ט"ו) **כי מאת נביאי ירושלם יצאה חנופה לכל הארץ**. עכ"ל.

כי כבר הבאנו לעיל (פרק קכט, עמוד ריח) את דברי הריטב"א (בקידושין ל"ח ב') וז"ל: דאמר רבי חנינא גדול המצווה ועושה משאינו מצווה ועושה, פירשו רבותינו ז"ל טעם הדבר, שזה שטן מקטרגו כשהוא מצווה וזה אין שטן מקטרגו ולפום צערא אגרא, עכ"ל.

ופירשנו שם שזהו הטעם שהשטן הוא בוחר בירושלים וכו'. וכן הוא לענינו כיון שעיקר הלאווין שהזהירה תורה על החנופה הוא בארץ ישראל, והיא שמטמאת את הארץ וגורמת לשכינה שתסתלק מישראל. לכן בוחר השטן בירושלים ומתגבר ביותר בארץ ישראל דוקא על החנופה לרשעים).

רג

וגם לשיטת הרמב"ם (בשורש חמישי לספר המצוות) ודעמיה, שאין מונה אלו הלאווין במנין תרי"ג מצוות. מכל מקום בודאי לא נתמעט על ידי זה חומר הענין שהקפידה תורה עליו כל כך והזהירה ולא תטמא את הארץ אשר אני שוכן בתוכה וכו'.

וכמובא לעיל מגמרא, שנתחייבו שונאיהם של ישראל כליה על שהחניפו לאגריפס ואמרו לו אחינו אתה. וכתבו שם התוספות בשם הירושלמי, וז"ל: תני רבי חנינא ברבי גמליאל אומר **הרבה חללים נפלו באותו יום שהחניפו לו.** עכ"ל.

ואף שלא היה רשע, ובאותה שעה כיבד את התורה שלא ישב בעזרה אלא קרא בתורה מעומד. וגם פירש רש"י שלא היה שקר שאחינו אתה כיון שאמו מישראל ומעיקר הדין מותר למלוך אלא משום דזילא מילתא, נענשו כל כך.

ולשיטת התוספות מעיקר הדין אסור היה למלוך, וכתבו שם וז"ל: **וזו היתה החנופה שמלך בזרוע שלא כדין תורה והודו לו והחזיקו בכך, נהי שלא יוכלו למחות היה להן לשתוק ולא להחזיקו.** וזהו עונש החנופה בדבר עבירה שמחניף לחבירו מחמת יראתו מפניו ואינו חושש על יראת הקב"ה ועושה עין שלמעלה כאילו אינה רואה. עכ"ל.

ומה נאמר ומה נדבר אנן, במלכות הציונים שלא רק שאינה כדין תורה, אלא שכל מלכותם עקירת התורה היא. ולא די שאין מוחים בידם, אלא חוזרים יום ולילה שוב ושוב בכל מיני דרכים ואופנים **"אחינו אתם".** והגם שאין בידינו לבטל מלכותם. אמנם להחזיקם ולהשתתף בממשלתם, מי התיר לנו.

מי יכול לתאר את חומר הדין והפורענות על שונאיהם של ישראל ההולכת ומתקרבת ממשמשת ובאה רח"ל, על ידי שהחרדים שולחים בקביעות זה שנים רבות את שליחיהם לאותו בית המינים, ואף נוטלים חלק בממשלתם ובכל החזקת המדינה, **ההתגרות באומות ועקירת הדת בפועל ממש.**

ואף נעשה חיבור פנימי וחיצוני לעצם המינות והכפירה שיש במדינה זו, ובעולם כולו מתפרסם שהחרדים ורבניהם הם הציונים היותר חריפים, שלא מוכנים להתפשר עם הערבים וכו'.

האם קשה לתאר, קצת, את גודל מדת הדין שכל זה ממשיך על שונאיהם של ישראל. האם לא קל מאוד להבין שכאשר תגיע הפורענות רח"ל, גם אלו הנקראים חרדים לדבר ה' יצטרכו רחמי שמים מרובים כדי להנצל.

האם אין זו סיבה כשלעצמה לקום ולברוח ולעקור מלדור תחת מלכות מינות כזו, שגם החרדים נוטלים בה חלק והרבנים עומדים בראש גידופי המינות כנגד האמונה והתורה הקדושה.

רד

ובאמת שהוא יסוד גדול ומוסד, ומבואר בתשובות רבות, שעל מעשי המינים והאפיקורסים שהם כגוים ממש, אין חל דין ערבות, ואין חייבים כלל למחות בהם, ואין נענשים מפשעיהם, אם עומדים ברחוק מהם ולא מחניפין אותם, וברור לכולי עלמא ששונאים את מעשיהם.

וכתב רבינו מהר"ם שיק בתשובתו (תשו' סי' ס"ג - לנכרי דין מלוה תוכחה) וז"ל באמצע דבריו: אבל כל זה רק במומרים שאין דינם כגוי, אבל במומרים שדינם כגוי ויצאו ופירשו עצמם במעשיהם מכלל ישראל, כבר ביאר בעקידה (בשער ע"ח בפרשת קרח) שזה היה תפילת משה רבינו ע"ה (במדבר ט"ז כ"ג) האיש אחד יחטא שפירש מן הכלל ויצא מן השלשלת וחיבור ישראל, שהם כאיש אחד ובגוף אחד, אחוזים זה בזה, שאחד נפגע על ידי חבירו. אבל זה שפירש עצמו מן הכלל אינו שייך לנו ואין מתחשב עמנו, ואין לענוש לאחרים בעבורו. ומה לו ולנו, ואינו נקרא עמיתך. **והשי"ת הסכים עמו, ואמר שרק זאת החיוב עלינו לעשות** (שם שם כ"ו) **סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים, ובזה לא יגיע אליכם שום רעה.** וכתב בעל העקידה שם, שמזה נהגו אבותנו לנדות המורדים והפושעים. ועתה שניטל הכח מאתנו מאת המלכות, **מכל מקום בלי שום נידוי, החיוב הזה עלינו לסור מעל אהלי האנשים הרשעים וכו', ולא יאונה לנו כל און.** ואם כן אין בידינו למחות והם מומרים לכולי עלמא אין עלינו מצות תוכחה, עכ"ל.

אמנם כאשר שומרי תורה ומצוות ונראים חרדים ואף חסידים ובני תורה ואף תלמידי חכמים גדולים ומובהקים כו', נוטלים חלק חלק במגדל בבל זה במחשבה דיבור ומעשה, ובפרסום רב ועצום בעולם כולו. עליהם יש כבר דין ערבות, ואם לא מוחים בהם מספיק כנ"ל אזי נענשים מפשעיהם לכל חטאותם רח"ל.

ואמנם שכוחות עצומים השקיעו אחב"י בא"י למחות נגד ההשתתפות בבחירות וכו', ותבואנה עליהם אלפי ברכות בשל כך. האמנם יוכל האומר לאמור כי יצאנו ידי חובתינו במחאה בציונים החרדים או בהתבדלות מהם.

וכתב האוה"ח הק' אור החיים על הפסוק (ויקרא כ' כ"ג) **ושמרתם את כל חוקותי ואת כל משפטי ועשיתם אותם ולא תקיא אתכם הארץ אשר אני מביא אתכם שמה לשבת בה.** וזה לשונו: טעם שהוצרך לומר פעם אחרת פסוק זה, הגם שכבר אמר כן בפרשת אחרי מות (ויקרא י"ח כ"ו) **נתכוין לומר שצריכין לשמור המצות לבל יתבטלו בין מהם בין מזולתם, ובזה לא תקיא הארץ, הא למדת שאם לא יהיו נשמרים המצות תקיא הארץ גם השומרים על שלא מיחו בשלא שמרו.** עכ"ל.

ההתבוללות **הגמורה הזו של החרדים בציונות, בצירוף השליחים הישירים לנטילת חלק במדינה וכל אשר בה, ובצירוף הפרסום הרב המלווה לכל זה, היא אולי הסיבה החמורה והחזקה ביותר למהר ולברוח ממדינה זו מפני מדת הדין.**

רה

ההתחברות של החרדים שומרי תורה ומצוות לעצם רעיון הציונות ולמדינה הציונית לא החלה בבת אחת, דרך ארוכה מאד, הובילו מנהיגי שקר שונים ומשונים את היהדות החרדית, עד שהביאוה למצבה כעת.

זמן **רב** לפני קום המדינה ולפני המלחמה העולמית השניה, החלה הסטיה מדרכי מנהיגי ישראל האמיתיים, על ידי מפלגת אגודת ישראל ופעולותיה באירופא ובארץ ישראל, ואח"כ התעצמה יותר ויותר על ידי נטילת חלק בבחירות האסורות ובנטילת חלק בממשלתם וכספם וזהבם וכו' וכו', עד החיבור הגמור לשורשי הכפירה והמינות רח"ל.

(וחיה צריך לכך באמת ספר ארוך ומיוחד, לברר ולהסביר, איך הצליח מעשה שטן דרך כל אותו ענין כואב ומכאיב של התייסדות אגודת ישראל באירופא, ואיך דרך ענין זה התחילו להכנס לשארית המאמינים שיבושי הדעות והתבוללות הרעיונות והתחברות למינים במחשבה דיבור ומעשה וכו'. וכמובן שאין המקום לכך כעת. אמנם קוץ מכאיב וסילון ממאיר זה של אגודת ישראל, היה הפתח ליצירת סוג חדש של חרדי ציוני המדבר עברית וחושב בהילוך המחשבה הציוני, ושותף להם בפנימיות לבבו רח"ל, ועוד מחזיק את עצמו לבלתי ציוני.

ולא בא"י בלבד אלא בכל מקום בעולם, עיקר פעולתה של אגודת ישראל ותולדותיה, היא לבולל כמה שיותר את דרכי גויי הארץ והילוך מחשבתם במוחות היראים ושלימים, והכל במעטה של הקמת תורה וכבוד שמים "אויף טהון פאר יידישקייט".

וכתב רבינו המהרש"ב באגרותיו (אגרות מהרש"ג כרך ה' עמוד מ"ד) וז"ל: על דבר האגודה וכו', השקפתי בגוף ועצם הענין, שבאם הוועד הזמני ינהיגו את הענין כמו שמנהיגים עתה, אשר השינויים בזה יכול להיות לפי דעתי רק כשיהיה העדר קודם להוויה (דהיינו שיבטלו לגמרי את האגודה הזאת - המעתיק) **תהיה האגודה במשך הזמן אגודה ציונית או מזרחית או עוד גרוע ממנה וכו'.** ויסלח לי הדר"ג יחיה, על אשר ארהיב עוז בנפשי להגיד דעתי להדר"ג יחיה **שלא ילך בדרך איתם** ואינו כדאי כלל להחזיקם, באשר לפי דעתי במשך הזמן יהיה נצרך להרחיקם **ואפשר גם לצאת נגדם וכו',** עכ"ל. וחכם עדיף מנביא).

ה**התחברות** הזו, ממש כצמיד פתיל לציונות ולכל מה שסביבה ובא בסיבתה. מביאה כיום את החרדים למצב של דביקות במינות וכפירה הציונית, למטה מכל טעם ודעת, והם רחוקים משכר, וקרובים על ידי זה להפסד וסכנת נפשות, ועם כל זה ממשיכים להתחבר עם הציונים ולהתגרות בערבים.

ו**הוא** כדברי הגמרא בסנהדרין שם (סנהדרין ס"ג ע"ב ורס"י שם) שהגם שבתחילה לא עבדו עבודה זרה מחמת תאוה דעבודה זרה, אלא מחמת סיבה אחרת, אמנם אחר שנתקשרו בה מעצמן, תקפה חיבת העבודה זרה עליהם. והיה להם געגועים אל העבודה זרה כאדם שיש לו געגועין אל בנו, והיו דבוקים בה כצמיד פתיל במסירות נפש.

ו**מספרת** שם הגמרא (סנהדרין ס"ג ע"ב, ס"ד ע"ב) וז"ל: אמר [אמרו], אליהו הצדיק היה מחזר על תפוחי (כמו נפוחי - רש"י) רעב שבירושלים. פעם אחת מצא תינוק שהיה תפוח ומוטל באשפה, אמר לו מאיזה משפחה אתה, אמר לו ממשפחה פלונית אני. אמר לו כלום נשתייר מאותה משפחה, אמר לו לאו, חוץ ממני. אמר לו אם אני מלמדך דבר שאתה חי בו (דהיינו שרצה להחיותו ולהצילו. וכן היא הגירסא בתנא דבי אליהו: ואני מפרנסך. והיינו שרצה לפרנס אותו ולהצילו, רק רצה מקודם שיאמין בקב"ה, כי אפיקורוס אסור להצילו, כנ"ל באריכות. ואפילו הקטנים שבהם מותר להציל רק אם ניתן להצילם ברוחניות, ומשא"כ אם נראה שגם הם ילכו בדרכי אבותיהם כמבואר בפוסקים המוזכרים לעיל בפרק קצא, עמוד ד"ש) אתה למד, אמר לו הן. אמר לו אמור בכל יום שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, אמר לו (עמוס ו' י') הס כי לא להזכיר בשם ה', שלא לימדו אביו ואמו, מיד הוציא יראתו מחיקו, ומחבקה ומנשקה עד שנבקעה כריסו, ונפלה יראתו לארץ, ונפל הוא עליה, לקיים מה שנאמר (ויקרא כ"ו ל') ונתתי פגריכם על פגרי גלוליכם. ע"כ לשון הגמרא.

ו**כן הוא** בעוה"ר בענינינו, שבתחילה לא התחברו לציונים, אלא מחמת סיבות צדדיות של קבלת כסף, וחשבונות מדומים של הצלת התורה ו"אויפטהון פאר אידישקייט" (לפעול עבור היהדות). והשכל הישר נותן שאפילו לשיטתם המוטעית מאוד, שסברו שישנה תועלת בהתחברות לציונות, אמנם עכשיו שכבר רואים שאינם מצילים וכו', ואדרבה עכשיו היא סכנה גדולה להתחבר אליהם, כי הלא מעלים בזה את חמת בני ישמעאל עליהם, וכולם היו צריכים כבר לראות שהציונות כיום היא רק עול ומשא שעולה בנפשות ממש, ואין שום תועלת בחיבור אליה אלא אך ורק מחיר דמים איום ונורא, ולכן לכל הפחות עכשיו היה להם לעזבה ולהתכחש אליה.

והנה עינינו רואות שבעוה"ר לא כן הוא אלא שמתחברים אליה עוד יותר, ומתגרים בערבים עוד יותר מהחפשים. אין זה אלא כמו בעבודה זרה הנ"ל שאחר שעובדים אותה מאיזה סיבה שתהיה, מתקשרים עמה בלב ונפש רח"ל, וקשורה בו ככלב עד המות, ועאכ"ו מינות ואפיקורסות, כמו שאמרו חכז"ל (עבודה זרה כ"ז ע"ב): **שאני מינות דמשכא**.

ו**לכן** אפילו כאשר מדת הדין כבר מנהיגה את יושבי ארץ הקודש למצב של (דברים נ"ג כ"ה) מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה גם בחור גם בתולה יונק עם איש שיבה. עדיין יש

למשתתפי הממשלה הציונים החרדים את התקיפות והעוז להתחצף לערבים מתוך בטחון מלא בכחו של צה"ל. ואפילו כעת עדיין אינם מעלים על דעתם להפרד מן הבעל הציוני, ולשוב באמת ליסודות התורה האמיתים המפורשים בפסוקי תורה נביאים וכתובים ובדברי רבותינו שבכל דור, ומקובלים בקבלת אבות מדור דור.

וזהי הפעולה בנפש האדם שמביאה אליה התחברות לרשעים, ודבר אחד מדברי בוראנו ית' בתורתו הקדושה ובפירושי החכמים עליה, לא נפל ולא נופל ולא יפול ארצה.

רו

ובאמת שבענינים אלו, עד היכן מביאות הטובות של הציונים האפיקורסים וההתחברות אליהם, אפשר להאריך ולכתוב ספרים על גבי ספרים, וגם היה ראוי ונכון לעשות כן, אלא שאין מקום לזה בתשובה קצרה זו.

אמנם קצת נוכל להתבונן ולראות דבר זה על ידי עניינה של הרבנות הציונית הראשית. שכאשר הקים אותה חיים ויצמן שר"י, גזרו אז גדולי ישראל בעולם כולו ובעיקר בירושלים, יום אבלות תענית ותשובה ותפלה. ובירושלים התענו אז מאות רבות מאנשי ירושלים ליד כותל המערבי, ובראשם הגאון הק' ר' יוסף חיים זאנענפעלד זצ"ל, כי גדולי ישראל ראו בעיני שכלם הטהור ודעת תורתם האמיתית שאין שיעור למה שרבנות ציונית זו עוד עלולה להביא.

ולו היתה רק זו לפנינו, כבר יכולנו לראות עד כמה צדקו אז גדולי ישראל. כי הרבנים הראשיים של היום שר"י עם בתי דיניהם, כבר חיתנו מאות אלפי גוים גמורים (ללא שום גוזמא) עם זרע אברהם יצחק ויעקב. והם הם שעושים את גמר המלאכה לשמד הציוני הנורא בארץ הקודש.

דהיינו שהציונים החפשיים העבירו על דתם והוציאו לכפירה ואפיקורסות, הגרועים אלפי מונים מעבודה זרה, את רוב העם.

ומשרד הקליטה הציוני (של הממשלה שגם החרדים הציונים תומכים בה ומצביעים בעדה) העלה בשנים האחרונות בלבד למעלה מאלף וחמש מאות אלף (מליון וחצי) גוים גמורים ממקומות שונים בעולם לארץ הקודש, וכבר רובם מדברים עברית, והולכים לצבא הציוני.

והרבנות הראשית הטמאה והמטמאת מדפיסה להם ניירות שהם גירי צדק, על אף שלרבנים הראשיים ברור שאין כאן לא גרות ולא צדק. כמפורש בגמרא ברמב"ם ובשו"ע הלכות גרים שתנאי ראשון לגרות הוא שיקבל המתגייר על עצמו כל מצוות התוה"ק שבכתב ושבעל פה מדאורייתא ומדרבנן, ואז שייך שתחול בו גרות. וללא זה אפילו ימול ויטבול אלף פעמים עדיין בגיותו עומד, ויהודי המתחתן בו עובר על לאו

של (דברים ז׳ ג׳) לא תתחתן בם. ועוד איסורים רבים ועצומים. ואם היא אשה, בניה הנולדים לה מישראל הנם גוים גמורים לכל דיניהם.

והרבנים **הראשיים** והדיינים "הגאונים" למיניהם יודעים זאת, ועם כל זה הם עוסקים בכל הנ"ל בתנופה רבה כי רבנות שמקבלת את כספה וכחה מהמדינה הציונית ומהציונים כבר מזמן הפכה לעצם מעצמיותם ולטומאה מטומאתם, ואף גרוע מכך.

(וזה אינו ענין שהתחיל כעת, אלא מיום התייסדות רבנות זו החלו הם להקל צעד אחר צעד בכל עניני קיום האומה, גירות ואיסורי ביאה בקהל, גיטין וכו', וכבר עשרות רבות בשנים שכל ענין קבלת הגרים הוא לחלוטין שלא על פי תורתינו הקדושה וכנ"ל, **ונעשה באופן של עקירת תורתינו הקדושה ועקירת קדושת ישראל** רח"ל. אמנם הרבנים הרשעים של היום הרשיעו מכל אשר היו לפניהם, מצד ריבוי הגוים שהביאו הציונים כיום לארץ הקודש).

ו**רבנים אלו** הם ללא ספק משמידי העם היהודי באופן הגרוע בהרבה מפעולות צוררי ישראל במלחמת העולם השניה, ועליהם אנו מבקשים בכל יום וכל אויבי עמך מהרה יכרתו. כי הם הגרועים שבציונים.

וכל דבר היוצא מן הכלל לא ללמד על עצמו יצא, אלא ללמד על הכלל כולו יצא, כי **כאלה תקראנה לכל מי שמקבל את טובות הציונים ובונה את חייו ומעמדו על מוסדותיהם והטבותיהם, שנהפך לעצם מעצמיותם, כפירתם ורשעותם. ואין לו שום כח להבחין ולהבין את שפל מצבו, ולראות עד היכן נתדרדר ונשפל.** כי השוחד יעוור עיני חכמים (דברים ט״ז י״ט). אפילו חכמים ממש, עאכ"ו קלים ורקים שאין בהם לא תורה ולא דעת, כמו רוב המחזרים להפוך לרבנים ודיינים ברבנות הציונית.

למעשה הרבנים הראשיים מקורבים ומכובדים על ידי ראשי הישיבות והעיתונים החרדים ציונים למיניהם כמו אצל אנשי אגודת ישראל ועיתונם הטמא וכדו', ואין איש שם על לב שבהשמדת עם ישראל קא עסקי הרבנים האלו ובתי דיניהם.

והמתגורר תחת שלטון הציונים נצרך פעמים רבות לבוא לטובות הרבנים האלו ודומיהם וכו' וכו', ולסמוך עליהם בדברים הקשורים לשמירת התורה כמו כשרות וכדומה (ולמשל יש במדינה הציונית הרבה מהחרדים שסומכים על איזה הכשרי הרבנות, בטענה ששאני אותה רבנות של אותה העיר, או אותו רב של הרבנות, שהם כן מדקדקים וכדו'). ולא ידעו ולא יתבוננו כי (שמואל ב׳ כ״ד י״ג) מרשעים יצא רשע, ולא יתכן בשום פנים ואופן כי משמים יסובבו סייעתא דשמיא לכל הקשור ומחובר למדינת הכפירה הציונית הזו, ועאכ"ו שהנקראת בשם "רבנות הראשית לישראל", וצורת סמל המדינה הציונית שהיא סמל הקנאה וההכעסה כלפי מעלה חרוט על כל דבר היוצא מתחת רבנות ראשית זו, לא יתכן שיצא דבר כשר מתחת השגחתם וכו'. ודי למבין, ואין כאן מקום להאריך.

רז

וגם **זאת** צריך לידע, שהיות שהציונים ורבניהם עוסקים כיום בכח ובתכנון ובהוצאות מרובות לבולל את עם ישראל בתוך הגוים ובארץ הקודש דייקא, בדיוק כתכניתו ושאיפתו של הטמא הידוע הרצל ימ"ש מייסד והוגה הציונות, שכתב כן בכתביו הטמאים וכן כותב ביומנו: (הוצאת ביין צד 47-45) "ההרכבה של הגזעים המערביים עם גזע זה של יהודים על יסוד דת ומדינה משותפת זהו הדבר הרצוי והגדול, פירוש הדבר התבוללות גמורה ללא שיור, טמיעה מוחלטת בתוך הסביבה, לשם התבוללות זו דרושה מדינה יהודית חזקה" עכ"ל הטמא ומטמא. (ועיין עוד מדבריו הטמאים שהבאנו בפרק קיז עמוד רא).

והרכנות הציונית **הם הם שליחיו וזרועא אריכתא של טומאתו וזדונו, להוציא תכניתו מכח אל הפועל רח"ל,** כנ"ל בפרק הקודם.

לכן אין להעלות על דעת ולב יהודי מאמין, כי בורא כל עולמים יתן לעמו ישראל להתערבב בגוים באופן כזה, כמאמר הפסוק (יחזקאל כ' ל"ג) והעולה על רוחכם **היה לא תהיה** אשר אתם אומרים נהיה כגוים כמשפחות הארצות וגו', **חי אני נאום ה' אלקים, אם לא ביד חזקה ובזרוע נטויה ובחמה שפוכה אמלוך עליכם.**

ולו היה בכל הרעיון הציוני ובמדינה הציונית רק זו בלבד, שעושים פעולות מפעולות שונות לבולל זרע ישראל בין גויי הארצות. גם כן לא יתכן לה להתקיים בעולם זמן רב ותמחק ללא שום ספק מפלטרין של מלך בחימה שפוכה וביד חזקה מהר מאוד.

והמאמין **לא יסתפק בדברים אלו,** ויקום ויברח ויציל נפשו בטרם יגיע עידן לזמר עריצים ולהכרית את החוחים והקוצים, כי הלא כבר נאמר (שמות כ"ג ה') **כי תצא אש ומצאה קוצים** ונאכל גדיש, וכדרשת חכז"ל על כך, שהגם שאין פורענות באה לעולם אלא בשביל הרשעים שהם הקוצים, אמנם אין הפורענות מתחלת אלא מן הצדיקים שהם הגדיש (וכמו שכבר הובא לעיל בפרק סז עמוד קלא). וה' יתברך ישמור ויציל את שארית עמו.

רח

והאמת שכל כך גדלה עניות הדעת בדורינו, עד שכמעט אנו נמצאים בגדר של אין בשר המת מרגיש (פסחים י"ג ע"ב) רח"ל. כי כבר איננו מרגישים כלל וכלל להיכן הגענו, ועד כמה נבללנו בעצם עצמיות של רעיון טמא זה. ועד כמה כל החיים תחת ממשלת המינים מתאחדים עם עצם המינות והכפירה שלהם רח"ל.

ונוכל להתבונן בזה עד כמה קבלו את שפתם הטמאה בכל מיני טומאה, הלא היא העברית החדשה שלהם.

והנה אחינו הספרדים, אפילו החרדים לדבר ה' שבהם, כבר שכחו בדרך כלל כל שפה אחרת שהיתה נהוגה ביניהם, וכל דיבורם כמעט ללא שום יוצא מן הכלל הוא אך ורק בעברית טמאה, ועל פי רוב גם תפילתם ולימודם הוא בשפה נוראה זו, ואין פוצה פה ומצפצף, על גודל ההסרה מדרכי התורה שיש בזה.

וזאת למודעי, **דכמו שידוע ופשוט על לשון הקודש שקבלנוה מדורי דורות עד הר סיני, בהברתה של רבותינו וגדולינו האשכנזים, שהיא שונה לגמרי מן העברית המודרנית, כן בדיוק הוא בלשון הקודש בהברה ספרדית המקובלת מדורי דורות עד הר סיני בהברתה של רבותינו וגדולינו ואבותינו הספרדים, שהיא שונה לגמרי מן העברית המודרנית, כאשר בעזה"י נבאר לקמן.**

אלא שעל פי רוב אחינו הספרדים לא יודעים ולא מלמדים אותם כלל וכלל כבר את הברת לשון הקודש הספרדית, אלא מין הברה ציונית שמערבבים בה לעיתים גם היגוי של איזה אותיות כמו שהוגים אותם בלה"ק בהברה ספרדית (ועל פי רוב האותיות חי"ת ועי"ן ותו לא, ושאר האותיות הוגים אותם בעברית ציונית).

אבל גם אצל אחינו האשכנזים, חלק גדול מהם, ואולי רובם, מדברים בביתם עם ילדיהם וכו' את העברית הטמאה ממש. ורוב חינוך הבנות של בית יעקב האגודאי ומוסדות כיוצא בו, הוא אך ורק בעברית הטמאה. ואין מבין את גודל העוון הנורא והאיום שאין לו ערך שיעור ודמיון שיש בשימוש ושפה זו, ואת גודל הכפירה והמינות שמונחת בכך, ואת פגם הנפש עד הכרתה רח"ל שיש בכך.

רט

ו**לבאר** קצת את הענין הנורא הזה (על אף שבאמת הוא ענין יסודי כל כך באמונת תוה"ק, עד שבאמת צריך היה להיות פשוט לכל יהודי מאמין, אמנם בעוה"ר המציאות היא בהיפך הגמור, אשר לא ידעו ולא יבינו בחשכה יתהלכו, רח"ל. ומזה בעצמו יוכל המבין להתבונן עד היכן הגענו בשכחת התורה והתחברות עם רשעים בדורינו כנ"ל).

הנה לשה"ק היא הלשון המחוברת עם עצמיותו יתברך ממש, ואין אפשרות בעולם להסביר את עוצם קדושתה, כשם שאין מח ולשון שיוכל להבין ולתאר את קדושתו יתברך.

וענין זה הוא שרש כל התורה כולה שנתנה בלה"ק, ונדרשת על פי דקדוקיה של לה"ק, וכל חכמת פנימיות התורה מגיעה בסוף להבנת סוד התאחדות האותיות הקדושות של לה"ק עמו יתברך. (והלומד בעמקות בספר ליקוטי אמרים שבספר התניא פרקים כ"א וכ"ב, ואח"כ ילמד שער היחוד והאמונה בספר הנ"ל, יוכל להתחיל ולהתבונן קצת בענין התאחדות האותיות בחכמתו ורצונו ית', והדברים כמובן הם עמוקים מתהום ואין להם סוף).

ולכן נברא העולם כולו בעשרה מאמרות (פגוש ס' פ'), בלה"ק דייקא, כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד (דברים ד' ל"ט). אין עוד מלבדו כתיב, ולה"ק היא סוד צמצום אורו יתברך להתגלות בפרטי הנבראים שאינם מערכו יתברך כלל, ועם כל זה ישאר הכל מאוחד ומבוטל אליו יתברך.

ועם זה יובנו דברי המגן אברהם (סי' פ"ה ס"ק ג') **בשם** ספר חסידים (סי' תתקנ"ד) שמדת חסידות היא ש**אפילו דברים של חול אין לאמרם בלה"ק במקום הטינוף.**

וכתב על כך רבינו החתם סופר (בהגהותיו שם) וזה לשונו: ונראה לי דהוא הדין במקום גילולים וכו', **ונראה לי דמשום הכי הנהיגו אבותינו את בניהם מבלי לספר בלשון הקודש, ונשכח מאתנו לגמרי** בעוה"ר, משום שגלו לבבל שהיתה מלאה גילולים, עכ"ל. (אמנם טעם זה לא שייך אלא על כך שלא דיברו בלה"ק אחר גלות בבל, אמנם כמו שיתבאר לקמן גם לפני שגלו לבבל לא היו משתמשים בלה"ק בכל ענייניהם, והטעם על זה יתבאר קצת אי"ה לקמן).

רי

ומצינו שגדולי עולם הקפידו מאד, שלאו כל אדם ידבר לשון הקודש בכל עניניו. ובספר מגדל עוז מביא **בשם** ספר הכוזרי (מאמר שני אות ס"ח) **שאפילו** אברהם אבינו ע"ה לא השתמש בלשון הקודש, כי אם לדבר דברי קדושה, אמנם לדברי חול השתמש בלשון ארמית. וכן אח"כ במשך השנים מצינו שתמיד דברו אבותינו לשון ארמי, גם בזמן בית ראשון.

(והנה יסוד זה שהעמיד היעב"ץ בשם הכוזרי הנ"ל שכבר מזמן אברהם אבינו ע"ה היה עיקר דיבורם בעסקי חול בלשון ארמית. ורמז לדבר בכמה פסוקים בתורה שנכתבו בהם מילים בארמית כגון (במדבר כ"ב ה') וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור פתורה, ופי' רש"י: פתורה כשולחני הזה וכו' ופתורא הוא שלחן בלשון תרגום. ובעוד הרבה מקומות.

יסוד זה קשה להולמו עם המפורש במלכים (מ"ב י"ח כ"ו) שאמרו שרי יהודה בני פלטין של יחזקיהו המלך אל רבשקה שליח סנחריב: דבר נא אל עבדיך ארמית כי שמעים אנחנו ואל תדבר עמנו יהודית באזני העם אשר על החומה. ופי' רש"י: כי שומעים אנחנו, אנו בני פלטין, ומכירין בלשון ארמית ובשאר לשונות, ואל תדבר אלינו יהודית, שכל העם מכירין בו, ואין אנו רוצים שישמעו, עכ"ל.

ומזה משמע שבזמן הבית ראשון אכן היה עיקר דיבורם בלשון הקודש ולא בלשון ארמית, שכן שרי יהודה בקשו מרבשקה שידבר עמם בשפת ארמית כדי שרוב העם לא יבינו, והעם הבינו רק לשון יהודית, כמבואר בפסוקים הנ"ל. ואם כן איה איפה דברי הכוזרי שעוד מזמן אברהם אבינו ע"ה היה מנהגם של ישראל לדבר דברי חולין בלשון ארמית.

ולייישב הדבר בפשיטות הוא שלא כתוב בפסוקים כלל שדיבר רבשקה אל העם לשון הקודש, אלא לשון **יהודית,** ויבואר על פי דברינו בהמשך שמעולם לא דברו בני עמנו לשון גויים, אלא לשון מיוחדת לישראל שלקחו את לשון הגויים ושינוה הרבה ללשון ישראל. וכן הדבר ידוע ומפורש בכמה ראשונים

ובספרי ראשוני המדקדקים שלשון תרגום שלנו אינה בשום פנים לשון הכשדים והארמיים אלא שונה מאוד. וזהו מה שעוד בזמן אברהם אבינו ע"ה הרגיל אברהם אבינו ע"ה לדבר עם אנשיו בלשון תרגום יהודית ולא בלשון כשדים.

אמנם לשון תרגום שלנו אינה לשון שיבוש ושינוי מלשון האומות, אלא היא אחותה של לה"ק, וניתנה מסיני בעל פה כדאיתא במדרש תנחומא (ויקח סי' ה') כי על פי הדברים האלה (שמות ל"ד כ"ז), הרי תרגום שניתן על פה. עכ"ל. וכן הוא בתלמודא דידן (מגילה דף ג' ע"ב) ששכחום וחזרו ויסדום עיי"ש.

ואמרו חכז"ל (סנהדרין דף ס' ע"ב) והובא ברש"י כפשוטו של מקרא, דרבשקה ישראל מומר היה. ובמילא הכיר שפת לשון תרגום של ישראל שהיא לשון יהודית הנזכרת בפסוק. והוא לשון יהודית הנזכרת בפסוק, והוא אשר בקשוהו שרי יהודה לדבר בהברת וניב ודקדוק השפה של הכשדים, ולא בלשון שיובן לכל העם אשר על החומה.

וראיה לדבר שיהודית המוזכרת בפסוק היא סוג של לשון תרגום ולא לשה"ק, היא מה שאנו קוראים היום ללשון המדוברת ביננו המשונה מלשון אשכנז: **יידיש** שפירושה היא לשון **יהודית.**

וידועים ומפורסמים דברי הרשב"א בתשובותיו (חלק ה' תשובה ט') וז"ל: וככה יקרה לנו מן הדין בכל דבר שיש קבלה ביד הזקנים והזקנות מעמינו. ולא נסתור קבלתם רק אחר הקיום שאינו באיפשר חלילה. ולמה נסתור קבלתם **ואין קבלה פושטת ביד עמינו רק שקבלו אותה דור אחר דור עד משה רבינו ע"ה או עד הנביאים. ופעמים יהיה הענין ההוא נרמז בכתוב.** ולא שיהיה הרמז ההוא מוכרח, רק תכריחנו הקבלה ויתאמת הענין הכתוב עם הקבלה, עכ"ל.

ואי אפשר להאריך ביסוד זה כעת, אבל יסוד זה היה יסוד מוסד אצל כל גדולי הפוסקים ומנהיגי ישראל הקדושים שמפיהם אנו חיים.

ואם כן כיון שמנהג ישראל לקרוא ללשון אשכנז זו לשון יידיש דהיינו לשון **יהודית.** בודאי שגם לשון יהודית הנזכרת בפסוקים אלו, הוא הברת לשון התרגום שהיתה נפוצה בקרב העם, ורק שרי יהודה מצד היותם שרים ומנהיגי האומה, ומצד היות אשור ושפתה החזקה והגדולה באותו זמן היו צריכים לידע גם לשון כשדית או ארמית שבה דברו כנראה גם האשורים. ודברי רבינו יהודה הלוי אמת וקבלתו אמת עם מה שכתוב בספר הכוזרי שמקובל בידינו וכו' כנ"ל).

ואח"כ כשגלו לבבל הפסיקו לגמרי לשיח בלה"ק, והפכה אצלם לשון ארמי לעיקר שפת הדיבור (וכמו שכתב רבינו החתם סופר לעיל), עד שמצינו שגם השי"ת ציוה על הנביאים לכתוב ספר דניאל ורוב ספר עזרא בלשון תרגום. וכן אח"כ בזמן בית שני מצינו שאפילו גדולי החכמים דברו בעיקר לשון תרגום, והגמרא והזוהר נכתבו רובן ככולן בלשון זו (מה שאין כן, טרם שגלו לבבל, חפצי שמים דברו בלשון הקודש וכנ"ל).

ואח"כ כל זמן גלותינו לא דיברו כלל רוב חכמינו ובני עמנו בלה"ק, אלא היתה לה"ק לשון מיוחדת לתפילה, ולקריאת התורה שבכתב, וקריאת חלקי תורה שבעל פה הכתובים בלשון הקודש, כמו המשנה, הברייתא, והמדרשים. ואפילו פירושם והסברתם

של חלקי התורה הנ"ל, בדרך לימודם היה תמיד בלשון שהיו מדברים בה היהודים כמו בלשון תרגום או לשון ערבי או לשון ספרדי (לאדינו) או לשון אשכנזי זשארגו"ן הנקרא אצלנו אידיש.

(ומדברי רבינו החתם סופר (המפקח פירושלים, סוף פ' מ) עולה שגם המשנה והמדרש לא נכתבו בלשון הקודש גמורה, אלא בלשון אחר הקרוב ללשון הקודש והוא הנקרא לשון המשנה או לשון חכמים. ועולה שגם במשנה או בברייתא וכו' לא חפצו חכמים להשתמש בלה"ק ממש אלא בלשון קצת אחר שהשיגו הם ברוח קדשם שדוקא בו צריכה להכתב המשנה או הברייתא. אמנם על כל פנים אפילו אם נאמר שהוא לשון הקודש, אמנם כבר אח"ז בזמן חכמי הגמרא השתמשו גם ללימוד אך ורק בלשון תרגום, ואפילו ספר הזוהר הקדוש והנורא (שהוא מתנאי א"י הסמוכים לחורבן) נכתב רובו ככולו בלשון תרגום).

ריא

והנה אנו נוכל לומר בזה שני טעמים על מה ולמה ראו חכמינו ז"ל וגדולי ישראל שלא להשתמש בלה"ק, כי אם לתפלה וחלק מהתורה כנ"ל.

הטעם הראשון הוא, שאם ישתמש כל אחד בלשון הקודש בכל דיבוריו ועסקיו, אזי במשך השנים יבואו לשנות את דקדוקה, (כדרך כל לשון שמשתמשים בה, שבמשך השנים משתנים דקדוקיה ומילותיה, ועאכ"ו במשך הדורות, וכמו שקרה לכל השבעים לשון עד כה). ואם יקרה כמקרה הזה ללשה"ק הוא ביטול כל התקשרות הנבראים בבוראם. ועיין דברי רבינו בחיי (על התורה) פ' וירא, שכתב שם **שהמחליף אפילו קמץ בפתח לא ימלט מאחת משתיים, או יהרוס הכוונה, או יבוא לידי כפירה,** ועיין שם באריכות קדושת דבריו. ועאכ"ו אם משנים את כל כללי דקדוק ותיבות הלשון.

וכל דרשות חכז"ל בפסוקים, ומציאות שרשי תורה שבעל פה בדברי הפסוקים, בנוייה על עומק דקדוק לשה"ק שהשיגו חכז"ל בחכמתם האלקית, כמבואר כל זה באריכות וגאונות נפלאה, בהקדמת הגאון המלבי"ם ז"ל לפירושו לספר ויקרא והספרא ולקונטרס המיוחד שעשה שם הנקרא אילת השחר ויעו"ש ויובנו הדברים היטב.

ועל כן כל יסוד לימוד אמת של פרד"ס תורה שבעל פה בנוייה על הבנת דקדוק לשה"ק איש על מחנהו ואיש על דגלו במדריגת הבנתו אותם. אמנם אם ישתנו אצלנו כללי הדקדוק וכו' בטלה ח"ו כל מציאות הבנת תורה שבעל פה בשרשה ומקורה וכו', והדברים ארוכים אלא שאכמ"ל.

ועל **אף** דאיתא במדרש (שהש"ר פ"ג פוס ד' [ג']): עם הארץ שקורא לאהבה איבה כגון ואהבת ואייבת, ותינוק שקורא לאהרן הרן וכו' אמר הקב"ה (שה"ש ג' ד') ודגלו עלי אהבה, פי' ודילוגו עלי אהבה. ומזה נפסק להלכה שיוצא ידי חובתו, אף על פי שאינו קורא כהוגן או מדלג האל"ף וכו'. וכמו שנפסק להלכה (מדברי רבינו המג"א בסוי"מ סי' קכ"ח סעיף ל"ג, בשם הרלב"ז ומהרי"ט) דכהן שכל בני עירו קורין לאלפין עינין (הוגין בשווה את אות אל"ף ואת אות

העי"ן) מותר לישא את כפיו. אמנם כל זה באדם פרטי או בעיר אחת, אמנם אם ישתכח זה מכלל ישראל בדרך קביעות, ועאכ"ו שאם ישתכחו יסודי הלשון לגמרי וישתנו, נמצאת נחסרת כל כוונת הבריאה רח"ל, כי כל תיקון הבריאה והשלמתה היא על ידי לה"ק דייקא, וע"כ תיקנו שלא ישתמשו בה אלא לקריאת התורה והתפלה, כדי שלא תשתבש ותשתנה לגמרי בפי בני עמינו.

כי בדורות הראשונים היו נשמות גבוהות ומוחות גדולים, ויכלו להשתמש בלה"ק בצחות גם בעסקי העולם הזה. ולא היתה סכנה שישנו אותה, מגודל דעתם וחכמתם. (ועם כל זה כנ"ל שגם אברהם אבינו ע"ה הרגיל והשריש בתלמידיו וביתו לדבר בלשון תרגום בעסקי חולין, כמו שביאר בספר הכוזרי הנ"ל). מה שאין כן אח"כ שנתמעטו הלבבות וכו', אם יבואו לדבר בלה"ק בכל ענין יבואו בסוף לשנות אותה מכל וכל, וע"כ תיקנו כנ"ל.

ריב

אמנם יש לזה עוד סיבה יותר עיקרית, והיא שכמו שגדלה מעלת לשון הקודש, שבה נכתבה תורתינו הק' מפי השי"ת, ובה נבראו השמים והארץ וכל צבאם, ובודאי שצדיקים בוראים בה עולמות, וקושרים כתרים לקונם וכו'. אמנם מצד שני כאשר רשע משתמש בלשון הקודש, אזי כח הטומאה שלו הוא יותר גדול ויותר מסוכן, והיזקו מרובה ביותר. ובפרט מין ואפיקורוס מסית ומדיח, שמשתמש בלה"ק אזי בודאי שסכנתו גדולה מאד, ולכן לא אבו גדולי ישראל שידברו תמיד כלל ישראל בלה"ק כדי שלא יבוא מי שאינו הגון, או רשע ואפיקורוס וידבר בלשון זה, ונמצא מחריב את העולם ח"ו.

וכמפורש בדברי הזוה"ק פ' נח (דף ע"ה סוף ע"ב) על ענין דור הפלגה וז"ל: ואי תימא לישנהון אמאי אתבלבל, אלא בגין דכולהון ממללין בלשון הקודש, ההוא לישנא קא עביד לון סיועא בגין דבעובד ובמלולא דפומא תליין מילין אלין, ובדא עבדי סיועא להוא אתר דבעו לאוקמא, ועל דא אתבלבל לישנהון דלא יכלו לאיתתקפא רעותהון בלשון הקודש. כיון דאיתחלף לישנהון לא אצלחו בעובדא, בגין דחילא דלעילא לא ידעי ולא אישתמודעי בר בלשון הקודש, וכד אתבלבל לישנא דילהון איתחלש חיליהון ואתבר תוקפא דילהון.

תא חזי דהא מלה דאמרי תתאי בלשון הקודש כולהו חילי שמיא ידעי ביה, ואתתקפי ביה, ולישן אחרא לא ידעין ולא אישתמודעי ביה. ועל דא אילין כיון דאיתבלבל לישנא דלהון מיד ויחדלו לבנות העיר, דהא איתבר חיליהו ולא ידעי למיעבד מידי ברעותא דלהון. עכ"ל הזוה"ק.

(**תרגום:** ואם תשאל, למה התבלבל לשונם של דור הפלגה, התירוץ כיון שהיו מדברים כולם בלשון הקודש, הלשון ההוא סייע להם, כיון שהדברים האלה תלויים במעשה ובדיבור הפה, ובזה שהיו מדברים בלשון הקודש היה סיוע להמגדל והמקום אשר רצו לבנות. ולכן התבלבל לשונם שלא יוכלו להשלים רצונם בלשון הקודש, וכיון שהתחלף לשונם לא הצליחו במעשיהם, כיון שכוחות שלמעלה

אינם יודעים ואינם מכירים כי אם לשון הקודש, וכשהתבלבלה לשונם נחלש כוחם ונשבר חזקם. בא וראה דבר שאומרים התחתונים בלשון הקודש כל חיילי מעלה יודעים בזה ומחזיקים בזה, ולשון אחר אינם יודעים ואינם מכירים. ולכן כיון שהתבלבלה לשונם, מיד חדלו לבנות העיר, כיון שנשבר כוחם, ולא ידעו לעשות דבר ברצונם).

כי ענין מגדל בבל היה ענין רוחני מאוד מצד הסט"א, כי רצו בבנין זה להמריד את כל העולם כולו על הקב"ה, באופן הגרוע מכל מה שהיה עד אז. והיתה נצרכת לכך המשכת טומאה באופן גדול ונורא. וכל זה יכל להעשות בלשון הקודש דוקא ולא זולת. ותיכף ומיד שנתבלבל לשונם לא היה שוב באפשרי לפעול ענין כזה בצד הטומאה.

ועוד שם בדף ע"ו ע"ב כתיב שם בזוה"ק: חמי מאי כתיב (בראשית י"ב ו') הן עם אחד ושפה אחת לכולם, בגין דאינון בלבא חד ורעותא חד, **וממללי בלה"ק,** ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות, ולית מאן דימנע עובדא דלהון. אבל מאי אעביד אבלבל לון דרגין דלעילא ולישן דלהון לתתא וכדין אתמנע עובדא דלהון.

(**תרגום:** ראה מה כתוב הן עם אחד ושפה אחד לכולם, שכיון שהם בלב אחד וברצון אחד, וגם מדברים בלשון הקודש, לכן לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות, ואין מי שימנע מעשיהם. אבל אמר הקב"ה: אבלבל להם המדרגות של העולמות העליונים, וגם את שפתם לשון הקודש למטה, ואז ימנעו מעשיהם).

וכתב על כך בספה"ק ויואל משה (מאמר לשון הקודש סימן י"ע עמוד תכ"ג) וזה לשונו: **ועל כל פנים כל עין רואה בדברי הזוה"ק האלו, יוכל לידע ולהבין כי האסון היותר נורא שבעולם, הוא אם רשעים מדברים בלה"ק**, כי אך על ידי זה הצליחו בדור הפלגה להמריד את כל העולם כולו על הקדוש ברוך הוא, **וגרמו אח"כ עונשים קשים ומרים רח"ל.** ואף שהיה בדורו של אברהם אבינו ע"ה ונח ושם ועבר מכל מקום לא היה מציאות לבטלם מרעתם והצלחתם במרידה, זולת על ידי הנס שניטל מהם לשון הקודש.

ולפי זה אין שום קושיא מה שאברהם אבינו ע"ה לא דיבר אח"כ כל דבריו בלה"ק, כי לא רצה שימשכו אחריו כל הסביבה לדבר בלשון זה וכבר ראה גודל החורבן מה שנעשה על ידי הלשון בדור הפלגה וכו'.

גם מובן מה שלא הנהיגו אחר כך בכל הדורות שיהיה הלשון תמידי בלשון הקודש, אף בזמן הבית שלא היה שם גילולים, משום מעשה שהיה בדור הפלגה, אלא ראו חיוב בזה ללמדו על כל פנים (כלומר דבזמן בית ראשון, הגם שלא השתמשו בלשון הקודש, אמנם על כל פנים היה חיוב ללמד את בנו לשה"ק כדאיתא בגמרא) כי הוא צורך לתלמיד חכם שיודע איך להתנהג בו בקדושה.

אבל כשראו אח"כ קלקול הדורות וחכז"ל בגמרא הגידו ברוח קדשם אף מה שיהיה בעקבתא דמשיחא, וכאשר ראו חכז"ל פרצת הדור וכח הטומאה המתגברת רח"ל, לא ראו עוד להטיל חיוב ללמוד הלשון, עם כל אדם, למען לא יהיה מזה אחיזה להסט"א

להתפשט. אלא כל תלמיד חכם שיודע בנפשו שעושה לשם שמים יוכל ללמדו, אבל לא ללמדו עם כל אדם. (דהיינו חוץ מזה שלא השתמשו בו אפילו בזמן בית ראשון, אמנם ביטלו את החיוב ללמדו לכל אחד, שלא ילמד את זה מי שאינו הגון, ויהיה לו כח גדול לבצע זממו הרע, ובפרט שראו ברוח הקודש את התגברות הטומאה שתהיה בדורות האחרונים).

ועל דרך זה הוא מה שאמרו בירושלמי (שבת פרק ו' הלכה ג') כל הקבוע בא"י ואוכל חולין בטהרה ומדבר בלה"ק מובטח לו שהוא בן עולם הבא, דודאי איש קדוש שעושה כן הוא בן עולם הבא, אבל מפני הרמאין אין להחזיק בזה כמו בהנחת תפילין כל היום. עכ"ל.

(והנה נחזה אנן מדברי הירושלמי הנ"ל ודברי הויואל משה עליהם שלשון הקודש עם ארץ ישראל ותפילין ענין אחד להם.

כי תפילין בודאי מעלתן גדלה ונשגבה עד אין לתאר. אמנם מבואר בשו"ע כמה וכמה תנאים שבחיסור אחד מהם, הרי שהנחת תפילין אינה מצוה כלל אלא עבירה גדולה ועצומה רח"ל. כגון מי שהוא חולה מעיים או מי שאינו יכול לשמור את גופו בנקיות ומלהפיח, כמבואר בגמרא מס' שבת (מ"ע ע"ב). ובטור ובית יוסף ושולחן ערוך או"ח סימן ל"ח.

ושם מבואר עוד דתפילין בעי שמירה ממחשבות והרהורי עבירה, **ומי שאינו יכול להשמר את עצמו מכך לא יניח תפילין** כלשון המחבר שם בסעיף ד': המניח תפילין צריך להזהר מהרהור תאוות אשה, וציין על זה הרמ"א וז"ל: **ואם אי אפשר לו בלא הרהורים מוטב שלא להניחם.** ויש בזה אריכות גדול שאין להכנס אליה כעת, אמנם זה ברור שהנחת תפילין בהעדר התנאים הראויים הופכת להיות לעבירה חמורה וגם ברכה לבטלה וכו'.

וכמובן שכן הוא בישיבת ארץ ישראל, אף בזמן הבית שלכו"ע יש מצוה רבה בישיבתה, מכל מקום אם חסרים תנאים מסויימים הרי שהישיבה בה היא עבירה גדולה ועצומה, כמבואר לעיל, ועליו נאמר (ירמיה ג' ז') ותבואו ותטמאו את ארצי, וכמו שהבאנו שם שכתבו הפוסקים שמצוה רבה בכהאי גוונא להשפיע על אדם מסוג זה שיעזוב את אה"ק ויגור במקום אחר. ובית דין של גדולי ישראל כפו על כך פעמים רבות בעבר, כמו שהבאנו שם, ויעוי"ש.

וכן הוא לגבי לה"ק שאם משתמש בה אדם שאינו ראוי ואינו כדאי ואינו טהור דיו, ואיננו מכוין לבו לשמים בדיבורו, אזי בודאי שבדיבורו בלה"ק הוא פוגם מאוד רח"ל, ועבירה איכא בידו, ולא אמרינן בכהאי גונא מתוך שלא לשמה בא לשמה, (כשם שלא אמרינן הכי בישיבת א"י, כמבואר באריכות בספר ויוא"מ מאמר ישוב א"י סימנים קכ"ב עד קכ"ו). וענין זה אכן צריך ביאור ארוך אך מה אעשה שאין כאן מקומו.

ובזה יובנו גם קצת פנימיות דברי רבינו הגדול והקדוש החתם סופר זיע"א, שכתב שבמקום מלא גילולים לא ראוי לדבר לה"ק, וע"כ כשגלו לבבל שכולה גילולים הפסיקו לדבר לה"ק. כי באם היו מדברים שם לה"ק שלא בטהרה הראויה, היו נותנים בזה כח לקליפות ולסט"א עד אין לתאר, ואי אפשר היה כלל לעמוד בקלקולים שהיה זה מביא בכל העולמות רח"ל).

ריג

וכבר הבאנו לעיל דברי רשב"י בתיקונים (תי' י"ג כ"ז ע"ב). **אשר לילית היא היא אימן דערב רב** והיא אשר מנהיגתם על כל צעד ושעל. והמבין יבין מעצמו אשר הסיבה שבחרו להם הציונים הארורים את לשון העברית שהיא סילוף ועיוות של לשון הקודש, היא אותה הסיבה שבחרו להם אנשי דור הפלגה את לשון הקודש, כדי שעל ידי זה יוכלו להמריד כל העולם על הקב"ה.

וכמו שכתב בויוא"מ (מאמר נשה"ק סימן כ"ג עמ' מכ"ו) וז"ל: הנה כתבתי למעלה כמה טעמים שראו חשש מכשולות גדולות בלימוד לה"ק, וכל זה היה בדורות הקודמים שהיה ענין דור הפלגה רק מעשה שהיה, אבל כבר בטל בדורו של אברהם אבינו עליו השלום, שזכה לנס גדול כזה, שפתאום ניטל מהם הלשון.

אבל אנן יתמי דיתמי בדור הזה השפל והאפל, ימי עקבתא דמשיחא, שנתמלא כל העולם כולו במינות רחמנא לצלן, ותפסו אומנות אבותם שבדור הפלגה, להשתמש בכל כוחות הטומאה בלה"ק, ובדורו של הירושלמי היה עדיין חילוק בין מסית למדיח שלא היה בלה"ק כמו שהבאתי למעלה, אבל בדורינו בעו"ה מסיתים וגם מדיחים בלה"ק.

ואף שלשונם הטמא מעורב ברוב דברים של מלות זרות ובדויות מלב המינים שאינם כלל לה"ק, אבל הס"מ וחיילותיו יודע עד כמה להשאיר בלשונם מלה"ק, באופן שיהיה להם אחיזה בכוחות הטומאה כמו בדור הפלגה, ואף יותר מהם, עכ"ל.

ועיין שם עוד בלשון קדשו שהאריך בזה איך שהמינים והאפיקורסים וגם כל רשעי ארץ מונהגים על ידי הס"מ וחיילותיו, היאך להסית ולהדיח ולהרע באופן היותר מזיק רח"ל, והם עצמם אינם יודעים את האמת על מה ולמה הם עושים כך בדוקא, ואינם יודעים כי מונהגים הם על ידי השטן, ובעוה"ר שטנא נצח וכו'. וסיים וז"ל: **אבל כאשר התגברו רח"ל בדור הזה כמוהו לא נהיתה, לכבוש את כל העולם כולו לדרך המינות רח"ל, ואין לנו על מי להשען אלא על אבינו שבשמים.** עכ"ל.

ריד

ולפי הנ"ל, מובן היטב מדוע לא השתמשו אבותינו ורבותינו מוסדי דור ודור בלשון הקודש כשפת הדיבור, ואח"כ גם ביטלו את חיוב לימוד לשה"ק לכל אדם, הגם שיכול להיות מזה תועלת גדול ועצום למי שישתמש בו בקדושה ובטהרה, מחמת זימנין דנפיק מיניה חורבא גדולה ועצומה שאין כדוגמתה רח"ל.

ואנא עובדא קא ידענא, מפי זקני ירושלים הנאמנים אשר לא יכזבו מימיהם, מרבינו הקדוש והנורא השרף ר' יהושע לייב דיסקין זיע"א, שהיה מקודם רב דבריסק דליטא, ואח"כ חנה אורו בעיה"ק ירושלים. (ופרשת תוקף גדולתו בתורה ויראה בקדושה וברוח

הקודש נורא ובהנהגת ישראל עם הקודש אין למלל כי לא היה מערך דורו כלל, כפי שהעידו עליו גדולי ישראל האמיתיים בדורו).

וכשהיה בירושלים נכנס לקבל פניו תלמיד חכם אחד גדול וידוע בירושלים חסידא ופרישא וכו' שהיה דרכו לישב כל היום בטלית ותפילין, ולא פסיק פומיה מגירסא וכו', וכל דבריו היו רק בלה"ק.

וכשנכנם לקבל פני רבינו הנ"ל, והחל לדבר גם עמו בלה"ק קם רבינו ממקומו, ואמר לו: צא מביתי. והנ"ל, קם ויצא בבזיון ופחי נפש. ושאלוהו בני ביתו ותלמידיו: ילמדנו רבינו מאי האי. והשיבם בזה הלשון: זייט מיר האבן גולה געווען מארה"ק האט מען געהרעדט יודיש ביי אונז, און טאמער גיפעלט דאס נישט איז מען אן אפיקורוס. (תרגום: מאז שגלינו מארצינו דברו אצלינו שפות יהודיות שאינן לשה"ק, ואם אין זה מוצא חן בעיניו הרי הוא אפיקורוס).

ובאמת שהיו כמה מגדולי ישראל שדברו רק בלשה"ק, וכן אומרים ומפורסם על רבינו הגר"א מוילנא זיע"א, וכן על רבינו הגה"ק ר' נתן אדלר מפרנקפורט דמיין זיע"א. ובוודאי דרבינו המהרי"ל דיסקין ידע זה, אלא שבזמנו כבר החלו הציונים להשריץ את צחנת העברית המטמאת, והרה"ק סבר שתלמיד חכם הנ"ל יש לו להבין כי (קהלת ג' ז') לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים. ובזמן שהרשעים המינים והאפיקורסים מתגברים לדבר ולהנהיג לדבר בשפת העברית הטמאה, (שעל אף שאיננה כלל לשה"ק כמו שבעזה"י שנבאר בהמשך, אמנם היא סילוף ועיוות של לה"ק ומעורבב בה לשה"ק) יש לנו לילך לקצה ההופכי ולהמנע מלדבר כעת רק בלה"ק. וגם יש לאדם לאמוד בעצמו אם אכן הוא במדרגה כזו שרק זאת חסר לו לדבר בלה"ק ואם אינו להיפך במדרגה כזו שדיבורו בלה"ק יזיק ויפגום. ולכן שלח תלמיד חכם הנ"ל מביתו.

ויש במעשה הזה תורה הרבה, וטובא גניז בגוויה, ואפשר היה לבארו עוד ועוד הדק היטב, כי (משלי ט' ג') ועלהו לא יבול. ודרשו חכז"ל (עבודה זרה י"ט ע"ב) שאפילו שיחת חולין של תלמידי חכמים צריכה תלמוד, ועאכ"ו ענין יסודי כזה בתורה ומעשה רב כזה, אלא שאין כאן המקום לזה.

רמז

אמנם (ויקרא י"ח ג') ובחוקותיהם לא תלכו כתיב, ודתיהם שונות מכל עם (תפארת ג' מ'). ומבואר בכל דברי רבותינו כי יש לנו העם הנבחר להתבדל ולהתפרש בכל מה דאפשר מדרכי הגוים ובפרט בענין יסודי כל כך של הלשון. והוא אחד מהדברים שבזכותו נגאלו אבותינו ממצרים, שלא שינו את לשונם לדבר בלשון המצרים כדאיתא במדרש (במדב"ר י"ג, כ'. שמו"ר פרשה ד' וה' ועוד הרבה).

ובתנא דבי אליהו (פרק כ"ג) איתא וז"ל: וכשהיו ישראל במצרים נתקבצו כולם וישבו יחד משום שהיו כולם באגודה אחת וכרתו ברית יחד וכו' **ושלא יניחו לשון**

בית יעקב אביהן ושלא ילמדו לשון מצרים מפני דרכי עובדי אלילים וכו' **ולא היו משנים לשונם** וכו' עכ"ל.

ושם בסוף הפרק איתא שבזכות המצוה האחת הזאת שכרתו ברית לעשות גמילות חסדים ולא להניח ברית המילה **ושלא יניחו לשון של יעקב אבינו ושלא ילמדו לשון של מצרים** בזכות זאת נגאלו וזכו לכל הגדולות והנפלאות. עיי"ש

ולכן הקפידו תמיד רבותינו מנהיגינו בעלי רוח הקודש האמיתיים שבכל שנות גלותינו לברור לשון אחר שאינו לשון הקודש, כמו לשון הערביים ולשון ספרד או אשכנז, ולשנותה מן הקצה אל הקצה עד לבלי הכיר בה לשון הגויים שממנה לקחוה ושינוה, ובה הרגילו את בני הגולה לדבר בינם ובין עצמם הן בעניני חול והן בלימוד פירוש תורה שבכתב ובעל פה. וזהו ענינה של לשון אידיש המדוברת בינינו שהיא לשון אשכנז משוברת ומשופרת.

וכן ביררתי ללא שום ספק שבכל גלות וגלות שבה גלינו אנו בית ישראל היתה לנו שפת זשארגון כזו המיוחדת רק לנו, ושונה מלשון הגויים כמו לשון הלאדינו שדברו בו גולי ספרד בכל מקום שבאו לשם: תוגרמא, ויון, בולגריא, וכו' ובה דיברו אחינו הספרדים יושבי אה"ק. ולשון הערבית השונה לגמרי שדיברו בה אחינו גולי מרוקו [מאראקא] (ששפת ערבית שלהם לא יבינה כלל גוי מגויי הארץ ההיא, והם לא יבינו כמעט לגמרי שפתו) וכן השפה שדברנו בה בגלותינו באור כשדים (כורדיסטאן) ובכל מקום ממש, (אמנם שהיו מקומות ספורים שבדורות האחרונים ממש נמשכו ונגררו לדבר לגמרי ללשון הגוים, וזה מאריכות ומכובד והתגברות חשכת הגלות, ואכן זו פרצה גדולה, ובדרך כלל בא זה גם כן יחד עם נפילת הרבה גדרי שמירת התורה ונפילת היהדות, כמו שקרה למשל באשכנז היא גרמניא וכדומה).

רמז

והנה עצם ההברה שבה הגו וביטאו את לה"ק, היו בה בדרך כלל ארבעה אופנים, איך הגוה במשך כל שנות גלותינו, ובודאי גם בזמן שישבנו על אדמתנו בזמן המקדש, ואלו הן:

ההברה הספרדית שבה הגו בהיגוי מיוחד ושונה מאחינו האשכנזים אותיות: גימ"ל (לא דגושה), וי"ו, חי"ת, טי"ת, עי"ן, צד"י, קו"ף ותי"ו (רפה).

ההברה האשכנזית הנחלקת בדרך כלל לשתים והן: הברת אנשי ליטא, וכל המשתמשים בה משאר ארצות. והברת אנשי פולין וכל המשתמשים בה משאר ארצות, ושתי הברות אלו שונות זו מזו ושונות מהברת אחינו הספרדים בהיגוי הקמ"ץ הציר"י והחול"ם, מלבד האותיות שזכרנום בהברת הספרדים.

והברה התימנית שהיא הברה כשלעצמה שונה משאר כל ההברות ואינה הברה ספרדית וגם לא אשכנזית, ובקצת דרכי היגוי האותיות והנקודות קרובה יותר להברה ספרדית, ובקצת דרכים דומה יותר להברה אשכנזית (דליטא), ובדרך כלל שונה משתיהן.

ובאלו הארבע הברות היסודיות היו קצת שינויים מעיר לעיר ומארץ לארץ כמו לדוגמא הברת אנשי ליטא שבמכוון היו הוגים ומבטאים לשי"ן ימנית כמו שאנו מבטאים שי"ן שמאלית, וכך לימדו אצלם בחדרים בפני גדולי ישראל שבמקומם.

והנה יבין כל מאמין בהשי"ת ובתורתו, שכל ההברות הללו, ללא יוצא מן הכלל, הן הן הברות והיגוי לשון הקודש האמיתית, ולא שייך לומר על אחת שהיא יותר נכונה ומדוייקת מן השניה (על אף שראיתי לכמה מרבני דורינו שאומרים ואף כותבים אחרת, ואין דבריהם אלא בורות ומינות רח"ל). **כי כל ההברות האלו קבלנו איש מפי איש מדורות קדמונים שהיו בהם גדולים וקדושים עד אין שיעור, בעלי רוח הקודש שרפי מעלה, עד רבותינו הראשונים ולפניהם בקודש. ומי שסובר שרבותינו האלו יכלו ליתן להברת לשון הקודש להשתבש בפינו ולהשתכח, ומהם קבלנו הברות משובשות ח"ו. ובעיקר מי שסובר שיכול הוא להכריע מדעתו הקלושה כי קבלה אחת שקבלו כלל ישראל ונוהגת בתוכם אלפי שנים ממש, היא יותר או פחות נכונה מקבלה שניה וכו' הרי הוא אפיקורוס.**

אלא (עירובין י"ג ע"ב, גיטין ו' ע"ב): אלו ואלו דברי אלקים חיים. (חגיגה ג' ע"ב): כולם נתנו מרועה אחד אל אחד נתנן, פרנס (פי' מנהיג) אחד אמרן, מפי אדון כל המעשים ברוך הוא, דכתיב (שמות כ' ח') וידבר אלהים את כל הדברים האלה (שם בחגיגה). ונהרא נהרא ופשטיה (חולין י"ח ע"ב, נ"ז ע"ב) (ופי' רש"י נהרא נהרא ופשטיה: כל נהר מתפשט במקום שהוא רגיל שם כלומר כל מקום הולך אחר מנהגו) ואין לך מין ואפיקורוס יותר מהמפקפק בקבלת כל עם ישראל כולו שקבלו מרבותינו הקדושים מוסדי דור ודור גודרי גדר משובבים נתיבות לָשֶׁבֶת בדרך כלל אך ורק הברות אלו ולא זולתן. ובהם הגו עם הקודש את לשון הקודש.

והמעיין היטב בפסוקים ובדברי חכז"ל יראה שגם בזמן בית המקדש הראשון, ועוד לפני כן, היו שינויים בהברת הלשון, בין השבטים והמחוזות, ואין כאן מקום האסף אפילו חלק מהן.

אמנם אציג ענין אחד לשם דוגמא, והוא בספר שופטים (י"ב ה' ו') והיה כי יאמרו פליטי אפרים אעבורה, ויאמרו לו אנשי גלעד האפרתי אתה, ויאמר לא. ויאמרו לו אמר נא שבולת, ויאמר סבולת, ולא יכין לדבר כן. ופי' המצודות דוד וז"ל: ויאמר סבולת, וכאשר אמר סבולת כדרך האפרתים, שאמרו במקום השי"ן סמ"ך, עכ"ל. והרי לך שגם בזמן שפוט השופטים היו שינויי הברה בין השבטים הקדושים, ואף בין שבט אפרים למנשה שבאו שניהם מבית יוסף, (ואם יקשה הקורא על דברינו, דמשמע מדברי המפרשים שבני אפרים דברו בלשון שיבוש, הנה מכיון שכבר הארכנו יותר מדאי, אי אפשר כעת להאריך בענין זה, אבל למודעי אצטריכנא שיש על זה תירוץ מספיק בביאור הדברים באריכות, אך כנ"ל שאין כאן מקומו). ובאמת

אנשי ליטא, היו הוגים תמיד את השי"ן ימנית כשי"ן שמאלית וכדרך אנשי אפרים הנ"ל, כמו שהבאנו לעיל, והיו מקפידים על כך.

וכן משמע בכמה דוכתי בדברי חכז"ל שהגליליים היו הוגים את הבי"ת הבלתי דגושה כדגושה, וכך נהגו בגלות טוניס. (וראיתי לאחד מרבני דורינו, ובא בעצמו מטוניס, שכותב דזוהי טעות ושיבוש, אמנם אותו רב נמהר קצת להתחכם יותר מאבותינו ורבותינו בדורות הקודמים בהרבה כתיבותיו ודבריו, וגם בזה ממהר לתקן ולהעמיד על טעות דורי דורות של גאונים וקדושים אשר קטנם עבה ממתניו).

ובאמת ניתן היה לכתוב כמה ספרים מן המעט דמעט שמתנוצץ לנו בענין זה ומתבאר מדברי רבותינו וחכמי האמת שבכל דור, איך ענין הברת והיגוי אותיות לשון קדשינו הוא ענין רם ונישא משרשי הבריאה, וכל עבודת בירור תיקון העולם במלכות שדי בירור הניצוצות וכו' שמוטלת על כל יחיד מישראל תלויה הרבה באופן שבו הוא הוגה את האותיות, וזה תלוי בשרשי ובחינת נשמתו.

ולכן כנראה כל שבט או מחנה דגלים קיבל איזו הברה מיוחדת כפי שורש נשמתו בהר סיני, ואולי עוד לפני כן מהאבות הק'. וכנראה שגם בין שבט לשבט היו שינויי פרטים, (וכמו בעובדא של אמר נא שבולת הנ"ל מספר שופטים, ושניהם דהיינו מנשה ואפרים היו מבני יוסף, ועם כל זה דוקא שבט אפרים הגה סיבולת כנ"ל, ולא שבט מנשה).

ובגלותינו סבבה ההשגחה העליונה ורוח הקודש שבכל מקום שאליו גלו ישראל יהגו לשון הקודש כפי עבודת בירור הניצוצות ותיקון העולם במלכות שדי של אותו מקום וכו'. ולכן סבבה רוח הקודש שגולי ספרד יהגו את לשה"ק בנוסח זה כפי שורש נשמתם, וכפי עבודת התיקון ששייכת לאקלימים והגלילות שאליהם גלו, ובני אשכנז יהגו את לשה"ק בנוסח אחר כפי שורש נשמתם, וכפי עבודת התיקון ששייכת לאקלימים והגלילות שאליהם גלו, וכן אחינו התימנים יהגו את לשה"ק בנוסח אחר כפי שורש נשמתם, וכפי עבודת התיקון ששייכת לאקלימים והגלילות שאליהם גלו, ויש בזה תילי תילים שניתן לדרוש ולבאר, וחבל שאיזהו מקומן ולא כאן.

(ותדע לך שכדברינו כן הוא, ולא זולת, ממה שכתב האריז"ל בפרי עץ חיים (שער כוונת ערב שבת) ענין קריאת שנים מקרא ואחד תרגום, שכולה היא ענין בירור הניצוצות וכו', וכן הוא כל עסק התורה והתפילה על ידי הדיבור דוקא, ולכן צורת ההברה המקובלת שייכת לשורש בירור הניצוצות, ואכמ"ל).

והכלל העולה מדברינו שצורות ההיגוי של לה"ק המקובלות בפי כל ישראל מדורי דורות, כולן נאמרו בודאי בסיני מפי הגבורה, והלא כה דברי כאש נאום ה' וכפטיש יפוצץ סלע (ירמיה כג, כט) **מה פטיש זה מתחלק לכמה ניצוצות, אף כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקדוש ברוך הוא נחלק לשבעים לשונות.** (שבת פ"ח ע"ג). **וכבר בסיני שמע וקיבל כל שבט לשון הקודש כפי שורש נשמתו, וכך מנהיגה השגחתו יתברך בפרטי פרטיות רוח הקודש את נשמות ישראל עד עתה.**

אמנם כאשר קמה עלינו טומאת קליפת הציונות שכל עניינה היה לבטל את ענין (דנריס ג׳ ט)
כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו, היה לא תהיה, אזי קם ביניהם בראשיתם טמא גדול ועצום הנקוב בשם אליעזר, וקרא לעצמו בן יהודה שר"י (הגם שהיה בודאי מזרע עמלק או בן שדין ורוחין כנ"ל פ' צב עמוד קסח). ולקח את לשון קדשנו וסילף אותה מן הקצה אל הקצה. הן ששינה את הברתה מכל ההברות וההיגוי שהיה מקובל בידינו דור אחר דור עד הר סיני (דהיינו לא כספרדים ולא כאשכנזים ולא כתימנים) להברה של שפת הצרפתים וביטל את תנועת ההיגוי המלעיל לגמרי, היפך דקדוק לשה"ק שיש בה מילים הנהגות במלרע ומילים הנהגות במלעיל, וההברה של העברית הציונית הכל מלרע, כמו בשפת צרפת שכמעט ואין בה היגוי מלעיל כלל. (וזוהי עובדא ידועה למבינים בדקדוק עברית הטמאה, ונכתבה גם בכתבי הדקדוק של העברית החדשה בעצמם).

וחן, ששינה בה כללי דקדוק, והמציא מעצמו בניינים, פעלים, וכו', ממוחו הטמא, (וגם זה ידוע למדקדקי העברית הטמאה ומוזכר בכתביהם גופא, ואינו ענין לוויכוח כלל).

וכן הוסיף ושינה מאות רבות של מילים, שמשמעותם כפירה מכוונת, כמו המילה **אגדה**
שבלשון הקודש היא חלקי התורה שבעל פה שאינם הלכה, וכלולים במילה זו כל חלקי יסודות האמונה הקדושה המתבארים במדרשי חכז"ל, וכל סודות התורה, וגם מעשה מרכבה, הכל כאשר לכל, הוא **אגדה.** (כמבואר במדרש קהלת (פרשה פ׳, ג׳ [ט׳]) על הפסוק (קהלת פ׳ י׳) יש דבר שיאמר ראה זה חדש הוא כבר היה לעולמים. וזה לשונם: ללמדך שמקרא משנה הלכות תוספתות **והגדות** (וא' וה' מתחלפות כידוע) ומה שתלמיד ותיק עתיד להורות כבר היה וניתן הלכה למשה מסיני).

ובשפתם שהמציא וסילף טמא זה, קורא אגדה לסיפורי בדים שלא היו ולא נבראו,
שכאילו כל עיקר תורתינו הקדושה שניתנה למשה מסיני מפי הגבורה אינה אלא אגדה כוזבת ח"ו עפרא לפומיה, ימח שמו וזכרו, כי לא היתה לו כוונה אחרת חוץ מההעברה על הדת כמבואר בפירוש בתולדותיו שכתב ברא כרעא דאבוהי בנו הטמא, ואי אפשר לנו כעת לשוב ולהעתיק מפני הקיצור.

(**ובגמרא** (חגיגה י״ד ע״ב) איתא אלו בעלי אגדה שמושכין לבו של אדם כמים באגדה, ופי' באור החמה על הזוה"ק (על דכלי הזוהר פ׳ יתרו קף ע״ח ע״ב) שאגדה הוא מלשון נגידו שהוא לשון המשכה, ולכן נקרא בשם אגדה על שם שענינים אלו שהאמונה תלוי בהם מושכין לבו של אדם וכו'. **וכל הימשכות ישראל לאביהם שבשמים, הוא בכח אגדות חכז"ל דייקא. וכל ענין הציונים ימ"ש הוא לנסות ולהשתדל לבטל הימשכות זו. ולכן לא בחינם פעל הס"מ שמנהיגם, שיקראו לאגדות בעברית הטמאה "סיפורי בדים". כי עיקר חפצם הטמא לבטל את הימשכות ישראל אחר אביהם שבשמים רח"ל**).

וכן המלה **חשמל** הנזכרת בנבואת מעשה מרכבה דיחזקאל (יחזקאל פ׳ כ״ז), וארא כעין חשמל,
כמראה אש בית לה סביב. ופירושה הוא (חגיגה י״ג ע״ב וע״ש) חיות אש ממללות או עתים

חשות ועתים ממללות, בשעה שהדיבור יוצא מפי הקב"ה חשות, ובשעה שאין הדיבור יוצא מפי הקב"ה ממללות.

(**וכתב** בזוה"ק פ' יתרו (מ"ג ע"ח ע"ח) נהורא דנפקא מגו חשמל עילאה פנימאה גניז וסתים **די רזין דאתוון קדישין עלאין דשמא קדישא תליין ביה,** שאותיות תיבת חשמל מכוונים לאותיות שם ה' ואותיות שם ה' תלויים במילה זו. וכתב בעל קהלת יעקב (פי' על ערכי הקבלה מהגאון הקדוש ר' יעקב צבי יאליש בעל מלא הרועים, מבני היכלא של החוזה מלובלין זי"ע) (נערך תשמ"ל הרניעי) וז"ל: חשמל יונק מאותיות ספירות הכתר עכ"ל, ועי"ש שמאריך עוד הרבה בסוד מילה קדושה זו, ונראה שהיא גבוהה אפילו משמות המלאכים הגבוהים ביותר כמו מלאך מט"ט וכו' שכתבו הפוסקים שאין להגותם במילואם ללא סיבה גדולה מאד).

וחלך אותו טמא מייסד שפה טמאה זו, וקרא חשמל לכח האלקטריק הגשמי. ולא היתה לו שום כוונה אחרת אלא לכפירה ומינות, להלעיג ולהתלוצץ על מעשה מרכבה שבנבואה ועל דברי חכז"ל הקדושים.

(ועיין בזוה"ק פ' יתרו הנ"ל, שעיקר מתן תורה תלוי בסוד חשמ"ל עילאה, (שיש חשמל עילאה וחשמל תתאה שגם הוא גבוה ונורא מאוד), ועיקר הגילויים שהיו בהר סיני באים מסוד חשמל עילאה. ושוב תראה שכיון שכל הציונות מכוונת בפרטיות כנגד מעמד הר סיני, כוון הס"מ את הציונים לקרוא חשמ"ל לאור וכח העלעקטרי רח"ל כדי לגשם ולהכחיש את גילוי החשמל דהר סיני ואת כל סודות שם הוי"ה ב"ה המבואר בזוה"ק הנ"ל שהכל תלוי בסוד חשמ"ל).

ו**עוד יש בשפה זו מאות מילים** (ללא שום גוזמא, והלואי והיה אפשר לי לכתוב על כך ספר מיוחד) שכל משמעותן כפירה נוראה וסילוף התורה, והוא דבר מוכרח כיון שנעשה על ידי מינים ואפיקורסים שהם מרכבה לס"מ ובת זוגו, הפועלת דרכם בכל מעשיהם.

וכמו שכתב בויוא"מ (מאמר לשה"ק פרק כ"ד עמ' תכ"ח) וז"ל: **ובפרט שכיון שאותן המחברים היו מינים גמורים רח"ל, וסתם מחשבת מין למינות, הנה בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו, כמו שהבאתי לעיל הביאור ממהרש"א, ואין ספק שהוליכו אותם לידי שינויים כאלה שיש בהם חירוף וגידוף רח"ל**. עכ"ל.

ו**הציונים** הארורים שמחו על המצאתו זו יותר מכל השחתותיהם, כי כח הטומאה שבהם הבין היטב כמה כח הכפירה מונח וטמון בשפה זו וכמה עקירת האמונה והתורה יצליחו לגרום על ידי שפה זו.

ומיד בתחילת דרכם שיקעו כוחות נוראים כדי לעקור את השפות היהודיות שדברו בהם אחב"י בכל מקומות מושבותיהם, הן הספרדים והן האשכנזים והן התימנים וכו', ואת לשון קדשינו ותפארתנו שבה התפללנו ולמדנו, וליתן במקום כל זה את שפת העברית המודרנית, שפת שער הנו"ן של הסט"א.

אי אפשר להסביר את גודל הכוחות וההשתדלות שהשקיעו הציונים כדי לעקור את לשון היהדות ולשון הקודש מכל עמנו ולהמירה בעברית המשוקצת, לא רק בארץ הקודש אלא גם בעולם כולו.

גם קשה לתאר ולספר על מלחמת החרמה שנהלו גדולי ישראל נגד התפשטות שפה זו.

אמנם גם אי אפשר להסביר את גודל סמיות העינים וטשטוש הדעות שלקינו בו, אשר תחת אותה מלכות המינות, קיבלו לבסוף כמעט כולם את שפת העברית, בבחינות שונות, ואך ורק בה נעשה כמעט הכל היום שם, ומעטים שזוכים לחנך את בניהם בשפת האידיש המקובל בידינו, וגם מתפללים וקוראים בלה"ק. אמנם אפילו מאלו הרבה מהם שולחים את בנותיהם ללמוד בשפת העברית הטמאה, וגם להתפלל ולברך בה, כמו דרך בתי החינוך הנקראים בשקר בית יעקב, ושאר מוסדות כיוצא בהם. וישיבות שלימות לומדות בשפה זו, מלמדים ומרביצי תורה דורשים ומלמדים בשפה זו, וכן בתלמודי תורה לתינוקות של בית רבן רח"ל.

ואצל אחינו הספרדים, אפילו עצם הברת לשון הקודש של תורה ותפלה התחלפה כמעט לעצם לשון העברית. ואני הקטן שמשתי כמה מגדולי וחכמי וצדיקי הספרדים שרידים לדורות הקודמים, ובראש כולם מורי ורבי **הגאון הקדוש ר' יעקב מוצפי זצוק"ל אב"ד דהעדה החרדית הספרדית,** וקשה לתאר איך היה כועס ורוגז ונאנח בשברון מתניים כאשר היה שומע שמתפללים ומברכים בשפה זו, ואומרים שזו הברת לשון הקודש הספרדית ח"ו. ולא פעם היה גוער במתפלל או במברך על כך שקורא בעברית, ועוד טועה ומחציף בטעותו לקרוא להברה העברית המודרנית: לשה"ק בהברה ספרדית, ח"ו, ויש לי כמה עובדות על כך, ולצערי אין כאן מקומם.

גם רביה"ק בעל מנחת אלעזר ממונקאטש זי"ע, כמו כל גדולי ישראל האמיתיים, היה צווח ומתאונן על זה, שלומדים את השפה הטמאה הזו, בתור לשון הקודש, ובשפה הזו שכל כולה היא עקירת כל הקדוש לנו ובכפירה יסודה, עמה לומדים לימודי קודש עם ילדי ישראל, ואמר בדם לבו באמירת ההושענות (והובא בספרו שער יששכר מאמר יום ב חוה ל"ו). וזה לשונו: ונצעק אל ה' אלקי אבותינו, הושע נא למען כבודך שנוכל ליחד שמך בעולמך, בלימוד התורה המסורה לנו מאבותינו, שזהו כבוד לשמך הגדול. **הושענא למען לימודך, ראה נא על מה קוראין הפושעים הנ"ל עוד שזה "לימודך" ח"ו, לימוד העברית וכפירה באמונתך,** עכ"ל.

וכן רבינו הק' מסאטמאר זיע"א, התאונן מרה על זה, וכתב מנהמת לבו בספה"ק ויואל משה: (מאמר לשון הקודש סי' כ"ג קף תכ"ז) וזה לשונו: **וחם לבי בקרבי בהגיגי, מגודל התמיה העצומה, אשר גם שומרי תורה ומצוות בישראל ותלמידי חכמים אינם מרגישים את**

חומר העוון כי נורא הוא, שמניחים ללמוד בבתי ספר לנערים את לשונם הטמא שקוראין אותו עברית, אשר דין גרמא בניזקין כמו שכתבתי קצת למעלה.

והלא **מבלעדי כל זה היאך לא יתבוננו, וכי עדיף מספר תורה שכתבו מין שצריך לשרפו עם האזכרות שבו** (ממנחת נגינות מ״ה ע״ב) וכתב הרמב"ם ז"ל (בפ״ו מהלכות יסוה״ת ה״ח) הטעם שמצוה לשורפו כדי שלא להניח שם לאפיקורסים ולא למעשיהם. והלא מיירי בספר תורה שנכתב כדין ולא חידש בו המין שום אות או תנועה, אלא העתיקו מהספר תורה שנתנו הקב"ה בסיני עם האזכרות שבו, ואף על פי כן אך בשביל שהוא כתבו, צריך לשרפו, שלא להניח שם לפעולתו כלל. **ומכל שכן בזה הלשון שנתחבר ונתחדש על ידי המינים, ומקורו מספריהם המלאים מינות וכפירה רחמנא לצלן, שאין ספק שהחיוב לשורפו ולאבדו מן העולם, ובפרט שממשיך גם לספריהם.**

כמו שכתוב בתנא דבי אליהו (פליהו רבה פרק כ״ג, ס״ה: פכ״ה) שכשיצאו ישראל ממצרים קבלו עליהם שלא ילמדו לשון מצרים, כדי שלא יביטו על ידי זה בספריהם, שיש בהם גם דרכי עבודה זרה. אבל יצרא דעבודה זרה כבר ביטלוהו אנשי כנסת הגדולה (סנהדרין ס״ד ע״ב), **ושאני מינות דמשכא** (עבודה זרה כ״ז ע״ב).

ובפרט שיש בתוך הלשון עצמו כמה דברי מינות, ובהיותי בארץ ישראל הראיתי להם כמה מלות שאין להם פירוש כי אם בכוונה לשם מינות רח"ל, **וסתם מחשבת מין למינות. ואין להסתפק כי העושאו והמחברו שהיה מושרש כל כך במינות שהעמיק בו רעיונותיו הטמאים לערב בתוך הלשון דברי מינות.**

ועלובה עיסה שנחתומה מעיד עליה, שהפראפעסאר הגדול שבהם שעשה תולדות הספרות העברית, כתב בעצמו שנעשה זה הלשון לנגח בו האדוקים, [כי אדוקים נקרא בלשונם שומרי התורה]. וגם כתב שהציונים הזקנים אף שלא היו אדוקים, מכל מקום לא הסכימו לשנות את לה"ק שהיא מסורה ישנה. אלא הצעירים שבהם אמרו שכמו שעושין שינוים בשאר לשונות כן אפשר לעשות גם בזה הלשון. וכן הוי שעכשיו בעוה"ר יש גם שומרי תורה ומצות שאין להם אפילו אותו המורא שהיה להציונים הראשונים, אף שהיו גם כן אפיקורסים, **אלא מקבלים באהבה הלשון בשינויים שעושין שועלים שועלים קטנים מחבלים כרמים, ומביאים הנגח לביתם, המועד לנגח רובי רבבות מישראל להסיתם ולהדיחם מאמונת השי"ת ותורתו הקדושה באופן נורא.** עכל"ק.

ריט

ואליבא דאמת אפילו אם לא היו משנים בלשון הקודש שום מלה, רק היו מרגילים את העם לדבר ולהשתמש בכל דברי צרכי החיים בלשון הקודש כמו שהיא עם מבטאיה ומלותיה ודקדוקיה, גם היה אסור באיסור חמור לדבר ולהשתמש בזה הלשון בשום פנים ואופן. לא רק מהטעמים שהזכרנו לעיל, אלא מטעם יסודי ביותר והוא: אפיקורוס ישראל שכתב ספר תורה שורפין אותו עם האזכרות שבו, ומצוה לשורפו כדי

שלא להניח שם לאפיקורוסים ולא למעשיהם. כמו שכתב הרמב"ם בהלכות יסודי התורה (פרק ו' הלכה ח').

ועאכ"ו דבר שהונהג על ידי מינים ואפיקורסים שאסור לנהוג בו, שאין לך מניח שם למינים יותר מזה, כנ"ל בדברי הויוא"מ.

וכמו שכתב רבינו יעקב ששפורטש בספרו הבהיר אהל יעקב (סי' ע', והובא כל זה בויוגל מגא מגמר מגא"ק סי' כ"ו) שנשאל מאמסטרדם בדבר שהיה שם המנהג שלא לישא כפים בברכת כהנים, כי אם ברגלים, כמנהג שלנו במדינות אלו, ואח"כ הנהיג הש"ץ [השבתי צבי] ימ"ש לברך שם ברכת כהנים בכל שבת ושבת, והביא מנהג זה מארץ הקודש, שבא"י נוהגין כן, ובירושלים נושאין כפים בכל יום ויום. ושוב כשבאו על הטעות של אותו משיח שקר היה דעת קצת מהמנהיגים לבטל אותו המנהג שהנהיג אותו רשע, ולעשות כמקדם שלא לישא כפים אלא ברגלים. וקצתם אמרו שכיון שכבר נעשה המנהג לישא כפים בכל שבת, שוב אין לבטלו, כי הוא מנהג טוב על כל פנים, וכן עושין בא"י. והיה זה אז פלוגתא בין החכמים יש אומרים שהוא דבר טוב לישא כפים בכל שבת, ולכן אין לבטלו במקום שנעשה המנהג.

אמנם דעת רבינו יעקב ששפורטש זצוק"ל בספרו הנ"ל, דבודאי דבר גדול הוא לישא כפים בכל שבת, כמאמרם ז"ל אין לך יום שאין קללתו מרובה משל חבירו ותקנתו בברכת כהנים. ונוסף על זה היותה מצות עשה דאמור להם, וכל שאפשר לעשותה בכל יום מה טוב ומה נעים (שזוהי שיטת רוב פוסקי הספרדים, ולכן נוהגים עד היום רוב בתי כנסיות של אחינו הספרדים לישא כפים בכל יום).

אך כיון שנעשה מנהג זה על ידי אדם רשע ומשיח השקר, שעליו נאמר (דניאל י"א כ"ג) לא תגור ממנו ולא תמנע מלמד עליו חובה, וגם כן נידון למסית ומדיח שעליו נאמר (שם י"ג ט') לא תחמול ולא תכסה עליו, ומכמינים (מחביאים) לו עדים אחורי הגדר לחייבו (סנהדרין דף ס"ז ע"ב). ואף אם המנהג הראשון אינו מתוקן כל כך על צד היותר טוב כמו השני, אינו כלום לגבי הלאו דלא תגורו ממנו ולא תחמול ולא תכסה עליו. והאריך שם במה שכתב **אף אם היה בו צד נדנוד עבירה, הייתי מסכים לבטלה כעת הזה, להשבית מאנוש זכר החטאים בנפשותם, מכשילי הרבים מחטיאי אדם,** והאריך שם הרבה (נספימן ע'-ע"ב) בפלפולו העצום להוכיח מדברי הש"ס שמנהג טוב שנתקן על ידי אדם רשע אסור לנהוג בו, אף אם כוון ההלכה, יעויין שם באריכות דבריו ז"ל.

ובגליון מהרש"א (פיו"ד סי' רמ"ו על הש"ך ס"ק ס') הביאו בקצרה דמנהג טוב שנתקן על ידי רשע אין לנהוג בו, והמעיין בפנים הספר יראה עד היכן החמיר בזה.

על כל פנים חזינן שאפילו דבר שיש בו מצוה, ואף אם יהיה נדנוד עבירה בביטולו, אם נתקן על ידי רשע ומין ואפיקורוס אסור לנהוג בו.

רכ

אמנם לענינינו כל זה אינו צריך, שלא הנהיגו לדבר בלשון הקודש כלל, אלא בשפה טמאה שיסדו הם, שמסולפת מלה"ק במכוון, שכל כולה כפירה וחירוף וגידוף, **ובשביל כך נוצרה, להכעיס** (וכמו שהגדיר זאת הפרופסור הנזכר לעיל בוויא"מ: "לנגח את האדוקים", ואין זה אלא כמו שכתוב על ה' ועל משיחו, ננתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו, דהיינו לפרוק עול מלכות שמים מעל ישראל רח"ל), ואין זה כספר תורה שכתבו מין, אלא כקורא ולומד בספר מינות ואפיקורסות שחברו מין כדי להמשיך למינות, שבודאי הקורא בספר כזה אין לו חלק לעולם הבא.

וכמו שצריך למסור נפשו שלא לעשות דבר שנראה כמודה בעבודה זרה, כמו כן בודאי שלימוד ודיבור בקביעות בלשון זה הוא ביהרג ואל יעבור, כיון שהוא חלק מעצם המינות, וכל כולו מיסודו לשם מינות, וכמו שבירר להלכה רבינו מסאטמאר זי"ע בכמה וכמה מקומות מספריו.

ובויא"מ (מאמר לשון הקודש סי' כ"ה בסופו עמ' תכ"ט) כתב וז"ל: אם כן **צריך למסור נפשו למנוע מזה, קל וחומר מאביזרא דעבודה זרה, כמו שכתב הרמב"ם ז"ל בכמה מקומות שמינות חמור הרבה מעבודה זרה** עכ"ל.

וכן כתב **גם** (שם סוף כ"ט) שבא"י הלשון הטמא הזה הוא לשון המדינה, וחושבים שנצרך להם שם לכל צרכיהם והוא שמה **עבודה זרה של כסף וזהב,** ובחו"ל שאי אפשר להשתמש בו כלל ועיקר והוא בלי שום תועלת שבעולם אינו אלא עבודה זרה של עץ ואבן שעונשו יותר גדול, שאין בו שום תועלת אלא הודאה ונתינת כבוד וגדולה לדרכי המינות, ולהלשון שבדו להם להרחיב גבול המינות והציונות הטמאה, אשר כל יסודות הכפירה נכללים בהציונות. **וזה גרע מעובד עבודה זרה** והמודה בעבודה זרה או מכבדה דינו כעובד עבודה זרה, **והמכבד את יסודי המינות וחלקלקות לשונם המושך למינות גרע הרבה יותר מעובדי עבודה זרה, כי מינות חמור טובא מעבודה זרה, כמבואר בש"ס וברמב"ם בכמה מקומות, וכבר הבאתי מזה במאמרים הקודמים,** עכ"ד ועיי"ש.

אמנם בודאי שבין עבודה זרה של כסף וזהב, ובין עבודה זרה של עץ ואבן הוא ביהרג ואל יעבור. **ועצם האיסור כשעוברים אותו בא"י הוא חמור לאין ערוך מאשר עוברים אותו בחו"ל** כמבואר לעיל באריכות.

ורביה"ק מסאטמאר היה אומר כן תמיד בהזדמנויות שונות, ופעם אחת (מסיפה לעונתא יתב לג בלה"ק, בהעלותך תשכ"ה) אמר בזה הלשון: ובעוה"ר בלשון הטמא הזה עברית, נתפסים כל העולם, ולומדים אותו בישיבות ובבתי חינוך, כדי למצוא חן ושכל טוב בעיני הכופרים. **ואני אומר להוי ידוע שהלשון הטמא הזה, הוא חמור הרבה יותר מעבודה זרה, ומוטב להשתחוות לצלם מאה פעמים ביום מללמוד לשון זה ואני אומר זאת על פי הלכה.** ואפילו אם כל העולם יאמרו להיפך גם כן לא אסוג אחור, כי זה הוא שורש

פורה ראש ולענה. ובעוה"ר כמו שנתפס כל העולם כולו בענין המדינה, כן נתפסים גם לזה, והשם ירחם. עכל"ק.

רכא

והנה ראוי היה להמלט ולברוח מתחת שלטון הציונים, ולו רק כדי להנצל ולברוח מהשימוש בלשון העברית הטמאה שנשרש שם בקביעות.

והאמת שהוא חיוב גמור כדברי הרמב"ם ז"ל בהלכות דעות (פרק ו' הלכה ח') שכתב שאם היה במדינה שמנהגותיה רעים ואין אנשיה הולכים בדרך ישרה יצא משם למדינה אחרת וכו'. ואין לך מנהג רע ומאוס, כמו המנהג לדבר בקביעות בשפת הציונים האפיקורסים שנעשתה כל כולה כדי לעקור תורה ואמונה, ולהוביל לעומק הכפירה והשמד.

ובחו"ל ב"ה לא נצרכת שפת העברית הטמאה כלל. והכשרים שבעמנו מדברים בינם לבין עצמם רק בשפת אידיש.

והנה השפות כמו הלאדינו ולשון ערב שהיו מיוחדות לאחינו הספרדים נשכחו לגמרי מן העולם, וכמעט שאין היום אפילו ממי ללמדן, וקל וחומר שאין עם מי לדברם ולנהל בהם את עניני וצרכי החיים. **ואם כך מדוע ידברו אחינו הספרדים שפת המינים העברית הטמאה, גם עליהם ללמוד שפת האידיש, ולדבר בה,** כי באידיש יש ב"ה עדיין אלפים רבים שמדברים אך ורק בה כן ירבו. **ואת לה"ק בתורה ותפלה יהגו בהברה ספרדית כמו שהגו אבותיהם מאז ומתמיד, עם ההברות והאותיות כמו ו' וכו', ולא בהברת עברית הטמאה שחידשו המינים והאפיקורסים.**

וכן הורה רבינו מסאטמאר זי"ע למאות משפחות של אחינו הספרדים, שסרו למשמעתו, בעיקר בארץ ארגנטינא שנשתכחה מהם מזמן לשון הערבית היהודית המדוברת שבה דברו אבותיהם, שיפסקו לדבר בלשון המדינה שהיא לשון הגוים, וילמדו אידיש, וכן עשו, וב"ה גדלו והצליחו וגם עשו פרי דורי דורות של צאצאים יראים ושלימים ה' עליהם יחיו, וכל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה'.

וכן בקהילתנו יצ"ו שיש בה גם הרבה מאחינו הספרדים הנהגנו כך שילמדו וידברו באידיש וכן עשו והצליחו ב"ה בעבודת הקודש, ובשמירת התורה.

ולכן מצד זה בעצמו שבאה"ק כמעט בלתי אפשרי למי שאינו יודע אידיש, ומשפחתו אינה מחונכת בשפה זו, ללמדה ולחנך את כל משפחתו בה. והחוש מעיד שהרבה משפחות שלא דברו כלל שפת האידיש וקשה היה עליהם מאד ללמדה כל זמן שדרו תחת מלכות המינות, כאשר עקרו מתחת שלטון הציונים, למדו שפה זו ומדברים בה בקביעות ב"ה. ונטהרו מאפר שריפת חטאת טומאת העברית המאוסה והמשוקצת. וכמו שכבר

מילתנו אמורה, שזוהי בעצמה סיבה גדולה לעקור מלגור תחת שלטון הציונים, ולגור בין אחינו בני ישראל שבגולה שמדברים בשפת היהדות.

רכב

והנה מצינו בספר נחמיה (י״ג כ״ג) שמספר איך מצא נחמיה שהיו מן היהודים שנשאו נכריות רח"ל ככתוב: גם בימים ההם ראיתי את היהודים השיבו נשים אשדודיות עמוניות מואביות. ואח"כ מיד כתוב ובניהם חצי מדבר אשדודית ואינם מכירים לדבר יהודית וכלשון עם ועם ע"כ.

וראיתי כתוב מאחד מגדולי ישראל המפורסמים (ואיני זוכר כעת אם משם הרה"ק ר' יששכר דוב מבעלזא או הרה"ק ר' הלל מקלאמיא זכותם יגן עלינו) שמזה נראה עד כמה חמורה בעיני השי"ת אפילו דיבור בשפת הגויים, מכיון שתכף ומיד עם העבירה החמורה ביותר של נשיאת נשים נכריות אומר הכתוב שבניהם חציים מדבר אשדודית וגו' ואינם מכירים לדבר יהודית. דהיינו שזו המדרגה השניה תיכף ומיד אחר העבירה שנשאו נשים נכריות, כי כל קדושת היהדות נפגמת ונהרסת על ידי זה. וכמו שהלוקח נכרית נמשכת ערלתו (עירובין י״ט ב׳), דהיינו שמתכסה קדושת יהדותו הפנימית רח"ל, כמבואר בספרי קודש, ובעצם נפשו **נדמה** לגוי רח"ל, כן המרגיל עצמו ואת ביתו לדבר בלשון הגויים ולא בלשון יהודית.

וכן מתאמרא בשם רבינו הגה"ק שר שלום מבעלזא זיע"א: על מאמר הכתוב (במדבר כ״ד ז׳) וישמע הכנעני מלך ערד ישב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים וילחם בישראל וישב ממנו שבי: וידר ישראל נדר לה' ויאמר אם נתן תתן את העם הזה בידי והחרמתי את עריהם. ופי' רש"י ז"ל: יושב הנגב, זה עמלק שנאמר (במדבר יג, כט) עמלק יושב בארץ הנגב, ושינה את לשונו לדבר בלשון כנען, כדי שיהיו ישראל מתפללים להקב"ה לתת כנענים בידם, והם אינם כנענים, ראו ישראל לבושיהם כלבושי עמלקים ולשונם לשון כנען, אמרו נתפלל סתם שנאמר אם נתון תתן את העם הזה בידי:

ומקשה הרה"ק הנ"ל שאם רצו העמלקים ימ"ש שיחשבו ישראל שהם כנענים, ולכן שינו את לשונם, מדוע לא שינו את לבושיהם, ואז בודאי יטעו ישראל ויבקשו מהש"י שיתן בידם את הכנענים, והם אינם כנענים, ואז בודאי תקום עצתם. ובמקום זה לא שינו את לבושיהם וגרמו לעם ישראל לומר נתפלל סתם וכו', ועל ידי זה וישמע ה' את קול ישראל וגו', ולמה השתטו והתרשלו העמלקים בזה, מאחר שאיך שלא יהיה היו חכמים גדולים ועצומים להרע, ומי עוד כעמלק יודע לחבל תחבולות להרע.

ותירץ הרה"ק הנ"ל שאם היו משנים גם את לבושם היה להם דין ומציאות אכן ובאמת של כנענים, אף על פי שבאו מעמלק, ותפילת עם ישראל שיתנו את הכנענים בידו היתה אכן נכונה וחלה גם עליהם. **כי אם לובשים את לבושי הכנענים, ומדברים את**

לשונם, הרי שהם באמת כנענים, ואין התפלה על כך בלתי נכונה, עד כאן דבריו הק' זיע"א ודפח"ח.

וכל זה מדויק היטב בלשון רש"י ז"ל, שאמר: ושנה את לשונו לדבר בלשון כנען, כדי שיהיו ישראל מתפללים להקב"ה לתת הכנענים בידם, **והם אינם כנענים**. ולכאורה הוא יתור, כי אנו יודעים הרי שהעמלקים אינם כנענים, ולא צריכא לרש"י לאשמיענן זאת. ובאמת שזהו שרש"י ז"ל מתרץ במתק לשונו את הקושיא שאפשר לשאול מדוע לא שינו גם את לבושם וכנ"ל, ולזה מתרץ רש"י שהוא מסיבה זו גופא של: והם אינם כנענים. שאם היו משנים את לבושם הרי הם כנענים, ותפלת עם ישראל לתת כנענים בידם היתה חלה ופועלת.

וכן היא המדה, שאם מדברים בלשון הגוים ומשנים גדרי הצניעות והלבוש לדרכיהם הרי שהופכים למעין גוים ממש רח"ל, כי השפה והלבוש מחדירים את מהות האומה ואת טומאת קליפתה לנפש מי שמדבר בלשונה, ולבוש כמוה.

אמנם חזינן שהגם שלא שינו אלא את לשונם, ולבושם נשאר לבושי עמלק, אין קורא להם הפסוק בשם עמלקים אלא בשם כנעני, כמו שכתוב ויבא הכנעני וגו' וישמע ה' בקול ישראל ויתן את הכנעני וגו'. **שאפילו בשינוי לשון בלבד, כבר נקראו כנענים.**

ולכן אם ח"ו בר ישראל משתמש ומנהל חייו בשפת הגויים מתלבשת בו הקליפה המיוחדת לאומה הזו. ואם כן הגע בנפשך איזו טומאה נוראה ועצומה יכולה להימשך למי שמשיח ומנהל חייו בשפה העברית הטמאה שהמציאוה מינים ואפיקורסים, אשר הס"מ מנהלם.

[וכזה גם תבין סיבה נוספת למה אין גבול וגדר לנפילה והתחברות למינים ולעצם המינות הציונית שנופלים לה אליה רבים רבים משומרי תורה ומצוות. ובפרט כתבי העתים החרדים הציונים למיניהם שכתובים בשפת העברית הטמאה, ובמילא מתלבש בהם טומאת השטן להסית ולהדיח להתחברות לרשעים שמנפש ועד בשר יכלה כדברי רבינו יונה].

רכג

ועוד שמעתי בשם רביה"ק מבעלזא הנ"ל, שמדייק על הפסוק (שמות טו ט) אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל תמלאמו נפשי. דלפי פשוטו הוה ליה למימר תמלא נפשי אותם. ולשון תמלאמו נפשי משמע שנפש המצריים תתמלא לתוך עם ישראל.

ותירץ הרה"ק הנ"ל דאיתא במדרש (תנחומא בלק אות ט"ז, ויקרא רבה פ' ל"ב אות ה' ועוד הרבה) שבזכות שלשה דברים יצאו אבותינו ממצרים, והם שלא שינו את שמם לבושם ולשונם, והם הנרמזים בתיבת של"ל שהוא ראשי תיבות: שם לבוש לשון. והיינו דכתיב כאן אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל, דהיינו שסברו המצרים שמכאן ואילך יקפידו ביותר על בני ישראל שישנו את שמם לשונם ולבושם, ויכופו אותם לזה ביותר.

ועל ידי זה יתקיים המשך הפסוק **תמלאמו** נפשי, ולא כתיב תמלא נפשי אותם, אלא תמלאמו נפשי, דהיינו שנפש עם ישראל תימלא מקליפת וטומאת מצרים. דהיינו שעל ידי שיחליפו שם לבוש ולשון המרומזים במלה של"ל, תתמלא נפש ישראל מזוהמת מצרים, שהיא נפש מצרים. ונפש מצרים וזוהמתם תכנס בעצמיות בני ישראל רח"ל, ותתחלף נפשם לנפש מצרים ממש. ע"כ בשם הרה"ק הנ"ל.

ודבר **הלמד מעניינו**, שאלו שלא היו להם זכות להגאל הוא שחסר להם הדברים שבזכותם נגאלו אבותינו ממצרים, שביניהם הוא שלא שינו שמם ולשונם. ולכן נבין שאותם פושעי ישראל שעשו אותם המצרים פטרונים וחשובים והיה להם שם עושר וכבוד כדאיתא במדרש (שמות רבה פרשה י"ד פרק ג'; תנחומא ופרע פרק י"ד במכת חושך) הם אלו ששינו לשונם ולבושם. ואכן נתחלפה נשמתם בנשמת מצריים.

ולכן גם לא יצאו ממצרים עם בני ישראל אלא מתו בימי אפילה, והיינו תמלאמו נפשי שנתחלפה כביכול נפשם לבחינת מצרים, וע"כ לא נשתעבדו וגם לא נגאלו כמו בני ישראל, אלא היו כמצריים ומתו במצרים.

(ומה שמתו בג' ימי אפילה ולא ביחד עם המצרים, הוא כדאיתא שם במדרש: אמר הקב"ה אם אני אביא עליהן מכה בפרהסיא וימותו יאמרו המצרים כשם שעבר עלינו כך עבר עליהן לפיכך הביא על המצרים את החשך שלשה ימים, ולא ראו איש את אחיו. עכ"ל. ואילולי כן אולי היו מתים במכת בכורות עם המצריים).

וחזינן בזה עד היכן מגיע הפגם והקלקול וחילוף והמרת קדושת היהדות בזוהמת הגויים הנובע משינוי הלשון.

וחשבתי על פי יסוד דבריו הק' להסביר את סוף הפסוק הנ"ל, תמלאמו נפשי ואח"כ כתיב אריק חרבי תורישמו ידי. דהיינו שעל ידי שמשנים שם לבוש ולשון כנ"ל ומתמלאת הנפש בטומאת מצרים וכו' וכנ"ל, על ידי זה אח"כ יש שליטה לשונאי ישראל עליהם גם בגשמיות רח"ל כי סרה השגחתו ית' לטובה מעליהם ושולטת בהם מדת הדין הקשה רח"ל.

וכמו שהיה תמיד מימות עולם בספרד ובגרמניא וכו', בכל מקום שבני ישראל התקרבו מאוד לטומאת העם אשר בתוכו הם יושבים, והתחילו לשנות **שם לבוש ולשון**, לשל"ל העם שבתוכו הם יושבים, אירעה אח"כ פורענות גשמית איומה ונוראה כידוע, ואין צריך להאריך.

והוא דכתיב אח"כ אריק חרבי תורישמו ידי, **דהיינו שעל ידי זה יוכלו ממילא לשלוט בהם גם בחרבם, ולהורישם בחרבם רח"ל.**

ואם בלשון הגויים כן שאינו עשוי בדוקא לצורך עבודה זרה וכו' לשון שבדו להם המינים מלבם לצורך העברה על הדת על אחת כמה וכמה.

ומכל מקום מאויבי תחכמני מצותיך (תהלים קי"ט נ"ח), כי נתבונן כמה כוחות הכניסו הציונים כדי להרגיל את לשון בני עמנו בשפתם הטמאה, ומזה נבין איזה הירוס לכח הקדושה מונח בה, וכמה כוחות צריכים לתת כדי להטהר מהדיבור והשימוש בשפה טמאה זו.

אמנם זה ודאי שמה שלקחו לעצמם את שפת הציונים לשפה שבה מדברים, ואף מלמדים את בניהם ובנותיהם רח"ל, בודאי זוהי עצם ההתחברות למינות ולכפירה, ולא יתכן שתעבור בשלום, מצד מדת הדין, עד שיעשו על כך תשובה עצומה.

ורבני ומנהיגי השקר בודאי יצחקו וילעגו על דבורים כאלו כדרכם, וזוהי בעצמה סיבה להתבונן בשפלות הדור, ושכחת דרך התורה ולהרחיק מלדור תחת השפעת הרבנים החרדים ציונים, הגרועים כמה מונים מהציונים החפשים ועוד יבואר ענין זה בהמשך דברינו בעזה"י.

רכד

ומכל האמור לעיל נלמד, בקל וחומר בן בנו של קל וחומר, לגבי המנהג הנורא והמתועב שמתפשט היום יותר ויותר, שהרבה משנים גם את שמותם, וקוראים לבניהם ובנותיהם בשמות שהנהיגו הציונים לקרוא.

ופשוט וברור לאור כל הנאמר לעיל, כי גם שמות שמקורם מן התנ"ך כמו עירן וחגית וכדו', מכיון שלא נהגו לקוראם לבנים ובנות בכלל ישראל במשך דורותינו מזמן התנ"ך עד הנה. ורק הציונים המינים הנהיגו לקרותם, **לא עדיפי כלום מספר תורה שכתבו אפיקורוס ישראל שמצוה וחיוב לשרפו באש שלא להניח שם למינים ולמעשיהם** כנ"ל (בפרק ריט, עמוד 344).

וכן לא עדיפי מברכת כהנים שהנהיג ש"ץ שר"י לומר בכל יום באמסטרדם, שהגם שהוא ודאי דבר גדול והרבה מקומות כבר נהגו לעשות כן, ונכון מנהגם, עם כל זה כתב על זה רבינו יעקב ששפורטש שמכיון שנעשה מנהג זה על ידי אדם רשע ומסית ומדיח, לכן אף אם המנהג הראשון אינו מתוקן כל כך על צד היותר טוב שבשני, אינו כלום לגבי הלאו דלא תגור ממנו (דברים י"ח כ"ב) ולא תחמול ולא תכסה עליו (שם י"ג ט'). **ואף אם היה בו צד נדנוד עבירה, הייתי מסכים לבטלה כעת הזה, להשבית מאנוש זכר החטאים בנפשותם, מכשילי הרבים מחטיאי אדם** וכו', כלשונו שהבאנו לעיל (בפרק ריט).

ואדרבא גרעיי טפי מהם בהרבה כי ספר תורה שכתבו מין לא שינה בו כלום, ורק משום דאין משאירין שם למינים מצוה לשרפו. וכן אמירת ברכת כהנים בכל יום הוא מנהג ותיקין דירושלים עיה"ק וכו', ולא מוכחא מילתא מהמנהג בעצמו שיש בהנהגתו איזו שמץ מינות, אלא רק משום שאין משאירין שם למינים כנ"ל. ומשום דסתם מחשבת מין למינות. אמנם אין ניכר כלל איזו מינות בדיוק רצה ש"ץ להוסיף על ידי מנהג זה,

ולהיפך חיצוניותו הוא של הוספה בקדושה וכו', ועם כל זה דינם ברור בדברי הפוסקים וכנ"ל.

אמנם השמות הציונים החדשים שהנהיגו לקרוא, כותבם ברורה ופשוטה. שהציונים מעיקרם כידוע לימדו וחינכו תמיד היפך הוראת דעת תוה"ק (שה"ש ח' ח') צאי לך בעקבי הצאן ופי' רש"י: **התבוננני בדרכי אבותיך הראשונים שקבלו תורתי ושמרו משמרתי ומצוותי ולכי בדרכיהם** וכו' עכ"ל. והוא יסוד מוסד בכל ספרי הפוסקים ראשונים ואחרונים.

אבל הציונים כידוע לימדו לבוז בכל פה ולב לדרכי אבותינו הקדושים, ולאבותינו ורבותינו בעצמם, וחינכו ואף אנסו לשנות את מלבושי ישראל הישנים שבהם לבשו כל אחב"י מדורי דורות, יחד עם שינוי כל מציאות שמירת מצוות וכו', והעבירו כפשוטו על הדת ריבי רבבות באונס וברצון רח"ל.

כמו כן היו תמיד הציונים מלעיגים עד אין שיעור מאבותינו הק' ומכל מציאות חייהם, ונכתבו ונדפסו על ידם, ללא גוזמא, **מאות ספרי ליצנותא מכל קדוש וכל יקר בעם ישראל.** והכניסו בדרך כלל בכל מי שרק נתפס מעט להשפעתם רצון להיראות בן זמנינו, ורצון להתנער לגמרי מדרכי האבות הישנים שהם בטומאת צחנתם קראו להם שמות גנאי כמו: "חלד הגלות" ושאר לשונות בישין שכבר הבאנו קצת מהם לעיל (פרק קיז עמוד רא), עפרא לפומייהו וימח שמם וזכרם.

וכל השמות החדשים שהנהיגו הם לקרוא, ללא יוצא מן הכלל: ארז ואורן, אלון וברוש, אלמוג ומיטל, דפנה ודרור. ואפילו שמות מן התנ"ך: עירן ואבידן יורם ונמרוד, הכל כאשר לכל כוונתם היא אחת ויחידה, לשנות משמות הקודש בהם קראנו לבנינו במשך מאות רבות של שנות גלות: זלמן וזאנוויל, מסעוד ומכלוף, פייגא ופרחא וכו' וכו', שכל השמות האלו הם ליצנותא ושם גנאי אצל דוברי עברית בדרך כלל. ואין פה שום ספק למי שבקי קצת בחושך הנורא שהחשיכו ופרסו הציונים על פני כל ארץ הקודש ובכל מקום שרק מגיעה לשם השפעתם הארסית.

ולכן לקרוא בשמות הציונים החדשים ולשנות כלשהו משמות אבותינו ורבותינו הקדושים (ואפילו לקרוא לנדרה-אורה וללונא-לבנה וכדו'), היא פעולה שמתוכה משתמעת הודאה פשוטה וברורה במינות הציונית, והיא ללא ספק עבירה שדינה יהרג ואל יעבור, לפי כל אותם יסודות אמת שפירשנו מדברי הפוסקים ראשונים ואחרונים (לעיל פרק פז, עמודים 158-קנט) קחהו משם.

ועוד זאת לגריעותא, שבשימוש בשפת העברית הטמאה יכולים הדרים במדינה הציונית ומי שהתחנך בעוה"ר בשפה זו, לטעון וללמד מעט זכות על עצמו שקשה לו מאוד ללמוד שפה חדשה, ועוד ללמדה לכל משפחתו ולנהל בה את ביתו. ויש בזה גם קושי מצד כל צרכי החיים הנעשים במדינה טמאה זו בשפת העברית הטמאה. וכן

דרך הצלה

יכול לטעון גם מי שנתרגל בעוה"ר לדבר שפת גויים כמו אנגלית בחו"ל וכדו'. (אמנם אין זה מגיע אפילו לחלק קטן מהאיסור שיש להנהיג ביתו ולדבר בעצמו בעברית).

אמנם לקרוא את שמות הבנים והבנות בשמות הציונים המאוסים מי מכריח בידו, ואיזה קושי יש לו שלא לקרוא להם בשמות כאלו אלא לקרוא להם בשמות הישנים והמקובלים, והמינות ניכרת מפעולה כזו כביעתא בכותחא ואף יותר מכן.

ואיך שלא יהיה, להלכה ולמעשה, כל מי ששמו הוא מן השמות הנ"ל וכן שמות בניו ובנותיו וכהאי גוונא, חייב להתאמץ ככל שיידרש עד מסירות נפש ועד בכלל ולשנות השמות האלו לשמות שמקובלים בין עם ישראל מדור דור, כי הוא יהרג ואל יעבור לקרוא בשמות הציוניים האלו לא פחות ואף יותר מלקרוא למשל בשם אלילם של הנוצרים או נביאם של הישמעאלים.

(**ומסופר** בספר בוצינא קדישא (מהרה"ח ר' אלכסנדר סענדר דייטש ע"ה שהיה במשך שנים רבות מן המקורבים הגדולים לרביה"ק מסאטמאר זיע"א ועזר לו בכל עניני הנהגת הכלל והציבור והיה איש אמונו בעניינים שונים ורבים) וז"ל (אות רל"ג): רבינו (מסאטמאר זי"ע) הקפיד מאוד על אלו ששינו את שמות בנותיהן מן השמות שניתנו להם בעת שנולדו, ולימים שינו את שמותיהן לשפת העברית, כתוצאה מהשפעת הציונות, כי המוני העם רצו להתדמות לעמא דארעא במדינה הציונית. תקלה זו התפשטה ונכנסה לדאבונינו גם בקרב היראים והחרדים. מי שביתו נקראה בשם גיטל, למשל, על שם זקינתה, התחילו לקראה בשם "טובה". את גאלדא התחילו לקרוא בשם "זהבה" וכדומה. רבינו הקפיד מאוד על זה והוכיח את האנשים הללו על פניהם.

פעם הגיע לניו יארק איש נכבד מארץ ישראל הנמנה בין אנ"ש וחסידי רבינו בתקופת היות רבינו באורשיווא. הלה ניגש אל רבינו ומסר פיתקא עם פדיון נפש. וכאשר רבינו התחיל לקרוא את הפיתקא, ראה רבינו בין שמות בנותיו את השם "חדוה", שאל אותו רבינו על שם מי נקראת הבת חדוה, הלא אנכי הכרתי את משפחתך ומשפחת בית אביך, ואיני זוכר שאחת הנשים שמה חדוה. ר' ישעיה (כך היה שמו) נבהל קצת והודה ואמר שאכן שם זקנתו היה פריידא, ולכן קוראים את בתו "חדוה".

רבינו נזף בו ואמר לו האם השם פריידא של זקנתך לא מוצא חן בעיניך. האם גם אתה רוצה להתדמות להציונים! והוכרח ר' ישעיה לכתוב פיתקא אחרת (עם השם פריידא). וקיבל על עצמו לא לשנות עוד את השמות. ע"כ משם).

רכה

ואמרו חכז"ל: (שבת קנ"ד ע"ב) אי בטלי יהירי בטלי אמגושי דכתיב ואצרוף כבור סיגיך ואסירה כל בדיליך. ופי' רש"י: אי בטלי יהירי, ישראל מתייהרים בבלורית ובמלבושי יהירות כפרשים הללו. בטלי אמגושי, **יבטלו מסיתים ומדיחים המשניאים אותנו.** סיגיך, הם גסי הרוח וכו'. **ואח"כ ואסירה כל בדיליך, אלו אותם המבדילים שונאי ישראל מן הקב"ה בשקריהם ובפחזותם.** עכ"ל.

והנה תראה ענין נורא ויסוד גדול מדברי רש"י האלו, שהמסיתים והמדיחים המשניאים אותנו כל קיומם והוויתם בעולם, הוא מצד שיש בתוכינו **יהירי**, דהיינו: ישראל מתייהרים בבלורית ובמלבושי יהירות כפרשים הללו.

ואי בטלי יהירי, כדברי רש"י, בטלי אמגושי, שהם המסיתים והמדיחים המעורבבים בתוך עם ישראל ששרשם מערב רב ועמלק, או מאותם שהוליד אדם הראשון באותם מאה ושלשים שנה שהיה בנידוי, כדברי הרשב"א שהבאנו (לעיל פ' צב, עמודים 166-קסח).

ותיכף ומיד שיתבטלו האמגושי הלא תבוא הגאולה. כלשון הפסוק: ואצרוף כבור סיגיך ואסירה כל בדיליך, שעל דברי הפסוק הנ"ל אומרת הגמרא אי בטלי יהירי בטלי אמגושי וכנ"ל. ותיכף ומיד כתיב אח"כ ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך כבתחילה ואחרי כן יקרא לך עיר הצדק קריה נאמנה וגו'.

ומזה **תראה** שבענין זה, דהיינו להיות מובדלים מאוה"ע ומן המינים והאפיקורסים והמתחדשים למיניהם בשם לבוש ולשון, תלויה ממש כל הגאולה. וכדברי רש"י הנ"ל שהבאנו, שיהירי הם המתדמים לפרשים הללו דהיינו שרוצים להתראות כחשובים שבאומות, רוכבים על סוסים וכו'.

ואם הוא אפילו בלבוש כך, עאכ"ו שהוא כן בעניני לשון, כמו שראינו לעיל מענין וישמע הכנעני, שתכף ומיד ששינו לשונם ללשון כנען קראם כבר הפסוק בשם כנענים, אף על פי שלא שינו את לבושם מלבוש עמלק.

ומזה **תבין מדוע התגברו כל כך הציונים הארורים על ישראל עם קדוש שישנו בדוקא את לשונם ללשון המינות, והתגברו כל כך לעקור את מלבושי ישראל הישנים ושמותיהם וכו'. כי כל קיומם של אמגושי אלו בעולם תלוי אך ורק במלבושי יהירות האלו ובשימוש בשפתם, וכאשר זה יתבטל יתבטלו גם אמגושי אלו.**

ואיזה **תיקון גדול ונפלא יהיה בודאי אפילו על ידי מעט אור של אחב"י שישליכו מעלימו את של"ל** (שם לבוש לשון) **הציונים. וימסרו את נפשם להשתדל ולחזור לשל"ל אבותינו ורבותינו הקדושים מדור דור.**

ועאכ"ו אם יעשו כזאת בכונה זו שעל ידי זה יבטלו האמגושים המסיתים והמדיחים והמינים מן העולם, להעביר גילולים מן הארץ, ותצמח ותתגלה ישועתנו ופדות נפשינו, ויתגדל ויתקדש שמיה רבא בעלמא וימליך מלכותיה ויצמח פורקניה ויקרב משיחיה. אמן.

רכו

וביון שהמצב היום הוא מצב של סכנה ומדת הדין מתוחה ונראית מאוד. בצירוף שפלות הדור הכללית האיומה והנוראה, אשר בלתי אפשרי למאמין בהשי"ת ובתורתו הקדושה לשאתה. ועל פי דברי צדיקי אמת הרי שאנו נמצאים בשנים ובזמן המסוגל מאד לגאולה שלימה ואמיתית. החיוב כיום על כל יהודי בעולם כולו לשוב בתשובה שלימה ואמיתית על כל פשעיו וחטאיו במחשבה, דיבור ומעשה, כדי להציל את עצמו ואת כל העם מן הפורענות, וכדי שלא לעכב ח"ו גאולתינו ופדות נפשינו.

ובראש ובראשונה חיובא רמיא עליו לשוב מן הדעות הנפסדות והמינות שבעוה"ר נזרקה היום אפילו ברבים מאד מהשומרים תורה ומצות והחרדים לדבר ה' כנ"ל, ולהתנתק ממנהיגי השקר המסיתים ומדיחים מדרך ה' ומדעת תורה האמיתית שקבלנו ממנהיגי וצדיקי האמת.

והנה זה שצריך כאו"א לעשות תשובה אינו צריך ביאור כי דבר זה מבואר בפסוקי תנ"ך ודברי חכז"ל והפוסקים והשו"ע וכל ספרי קודש כולם שאין שום עצה אמיתית ומסוגלת להנצל בשעת סכנה, ולקרב את הגאולה והישועה, חוץ מאשר תשובה, וזהו יסוד כל התורה כולה וכל היהדות.

וזה שעיקר התשובה צריכה להיות מדעות הכפירה הנפסדות, המינות והאפיקורסות והחיבור למינים ואפיקורסים וכו', גם דבר זה פשוט הוא מאד, כי מינות הוא עוון היותר חמור ומטמא את הנפש ואפילו את הנשמה, ובדרך כלל לא שייך בו התנצלות של שוגג, כמבואר בפוסקים. ועל כן בודאי שהעוון הראשון שעליו צריכים לשוב בתשובה הוא בראש ובראשונה הדעות נפסדות, וההתחברות למנהיגי שקר.

ודבר זה הודיענו השי"ת על ידי הנביא ישעיהו (ישעיה כ"ז ט'): לכן בזאת יכופר עון יעקב וזה כל פרי הסר חטאתו בשומו כל אבני מזבח כאבני גיר מנופצות לא יקומו אשרים וחמנים. ופירש רש"י וז"ל: **גם עתה בזאת היה מתכפר עון יעקב לזכות להגאל כמאז** עכ"ל.

וברד"ק כתב **וז"ל: לכן בזאת יכופר עון יעקב, אף על פי שיש בם עוונות אחרים זהו עיקר עונם האשרים וחמנים שהם עובדים אותם, ואם יותץ המזבחות אשר עשו לבעלים יתשם וינפצם היטב כמו אבני גיר מנופצות.** ובתנאי שלא יקימו עוד אשרים וחמנים כי אם ינתצום עתה ויחזרו ויבנו אותם אחר זמן אין תשובתם שלמה **אלא שיעקרו אמונתם מלבם וינתצום וינפצום שלא ישובו לבנותם עוד בזאת יכופר עונם. וזה יהיה כל פרי הסיר חטאתו, כי אם יסיר מה יהיה פרי ההסרה הסרת כל חטאתו, כי מאחר שיעקרו עבודה זרה כל שכן שישובו משאר עוונות כי מעת שימחו עבודה זרה ממעשה וממחשבה ישובו לאל בתשובה שלמה ויעשו מצותיו כי העבודה זרה היא עיקר כל עוונות** עכ"ל.

והמובן מדברי רש"י ז"ל שכוון הנביא על הזמן הזה שצריכים אנו להגאל כבראשונה, שיהיה אז יצרא דמינות מעין ואולי יותר מיצרא בישא דעבודה זרה שהיה בזמן הבית. כי פשט הפסוק מדבר מזמן בית ראשון, ורש"י כותב: **לזכות להגאל כמאז.**

ומבואר בזה כי ענין עקירת הדעות הנפסדות מלב, הוא שורש התשובה לכל העוונות כולם ולקיום התורה כולה. ועל ידו אפשר לזכות לגאולה שלימה כדברי רש"י ז"ל: **גם עתה בזאת היה מתכפר עוון יעקב לזכות להגאל כמאז.**

רכז

ובזה יובן **שברגע שמתחילים לשאוף ולהתכונן לעזוב את החיים מתחת המדינה הציונית, ומכוונים לשם שמים** כמבואר לעיל בכל הקונטרס, שזהו ענין של קיום התורה והאמונה לעזוב את המדינה הציונית, **כבר מעידים בזה על עזיבת כל מיני כפירות ומינות ודעות נפסדות שהרבה היו אדוקים בהם בלא יודעים עד השתא.** דהיינו שמעידים שיש דין ויש דיין ומאמינים בעונש על עבירות בכלל, ובפרט על העבירה של העברה על השבועות ומרידה איומה ונוראה כל כך במלכות שמים. **ומעידים על ידי זה על כל האמונה בדברי הפסוקים בתורה שבכתב ודברי חכז"ל בתורה שבעל פה וכו'. וזו בעצמה פעולה שמהותה ניתוץ מזבחות האלילים המבוארת בפסוק הנ"ל בנבואת ישעיהו.**

ומתקרבים **על ידי זה במדה רבה ליעוד הפסוקים שבפרשת נצבים** (דברים ל' ג'-ג') **ושבת עד ה' אלקיך ושמעת בקולו ככל אשר אנכי מצוך היום אתה ובניך בכל לבבך ובכל נפשך.** ואח"כ כתיב שם מיד בפסוק הבא אחריו: **ושב ה' אלקיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך ה' אלקיך שמה.**

וזה מתאים למה שהבאנו לעיל בפרק הקודם, מרש"י על הפסוקים בישעיהו, שדוקא על ידי שבירה וניתוץ ועקירת עבודת האלילים מלב שזו היא עיקר התשובה כמו שהבאנו מדברי הרד"ק הנ"ל, נזכה גם עתה לגאולה שלימה, וזוהי עיקר התשובה המבוארת בפסוק ב' בפרשת נצבים הנ"ל וכדברי רש"י על הפסוק בזאת יכופר עוון יעקב וזה כל פרי הסר חטאתו וגו', גם עתה בזאת היה מתכפר עוון יעקב לזכות להגאל כמאז.

ואשרי ואשרי מי שיקדש שם שמים וימהר לעזוב את המדינה הציונית ויפרסם על ידי זה לעיני כל, את כפירתו בכפירה הציונית, ואמונתו באמיתת דבר ה' בתורתו הקדושה.

וכן כל יהודי בכל העולם כולו שיקח את עצמו למטרה קדושה זו לעזור לאחרים בהשתדלות או בממון, לעזוב את המדינה הציונית, מעיד על ידי זה באמונתו בדברי תורתנו הק'. ומקרב ללא ספק את הגאולה, כמאמר חכז"ל (תנחומא פרשת פקודי סי' י') **אין הגלויות עתידות להגאל אלא בשכר אמנה.**

רכח

והנה מובן לכל בר דעת כי במצב קשה והסתר פנים נורא ואיום כזה שאנו בו, מלבד התשובה ומחאה בתוקף נגד קליפת הציונות, הן אצל אחב"י והן אצל אומות העולם [כמו שיבואר אי"ה להלן], שבכלל זה נכללת גם העזיבה שעוזבים מלגור תחת ממשלתם ועוקרים ויוצאים והולכים משם.

מלבד זאת אין לנו שום עצה כי אם ריבוי תפילה ותחינה וזעקה, אמירת תהלים וריבוי צדקות וזכויות, שינצלו בני ישראל מכל חרב והרג ופגע ומהסכנה המרחפת על ראשם. ושלא תאבד שארית ישראל שה אחד בין שבעים זאבים שמגרים בו הציונים. והענינים האלה מבוארים בכל התורה כולה ואין צורך להעתיקם כעת. והוא חיוב מדאורייתא להתפלל על כל צרה שלא תבוא.

אמנם בעיקר חיובא רמיא עלינו גם לבקש ולהתפלל שתיעקר אותה ממשלת זדון הציונית מן הארץ, אשר היא היא שמכנסת לסכנה את כלל ישראל, הן על ידי העברתם על השבועות, והן על ידי עקירת התורה והאמונה מכלל ישראל, וסילוף ועיוות התורה והאמונה בשארית המאמינים, ועל ידי תועבותם המטמאים את ארץ הקודש, והן על ידי התגרותם באומות העולם אשר בזה מסכנים את כלל ישראל. והיא שמעכבת את גאולתינו ופדות נפשינו כמבואר באריכות בפרקים הקודמים.

וכן **כבר ביארנו לעיל** (פרק נו, עמוד 111) **מנבואת דניאל ומשירת האזינו, שהעת צרה אשר לא נהיתה כמוה מהיות גוי, תהיה כתוצאה מגבורת וכח (המשתמשים בשם) ישראל והתגרותם באומות. וכשיתבטלו כליל ויהיו ישראל שפלים למאוד ואפס עצור ועזוב יכלו כל הצרות ויבוא משיח** (כלשון רש"י שם).

ולכן **תבין גם שכשמתפללים על ביטולה הכליל של מדינה וצבא זו, הנה בזה מתפללים על סיום הצרות מעם ישראל ושאז יבוא מיד משיח צדקנו. ולהיפך, כשמתפללים על המשך כוחם וחוזק ידם של מדינה וצבא זו, כאילו מתפללים על עיכוב הגאולה והמשך צרות ישראל הנוראות רח"ל.**

ובודאי שעלינו לפרט בתפלתינו שתתבטל מלכות הזלה הציונית הזו בלי שום סכנה לשום יהודי, ושלא יבולע לבני ישראל בסיבתה, אבל אסור להתפלל שלא תתבטל מדינה זו או שתתקיים מדינה זו, כי אסור להתפלל על מרידה בה' שימשיך קיומה ולו רק לזמן מועט. ואפילו מפני סכנת נפשות רח"ל. ובפרט שמרידה בהשי"ת בשם עם ישראל היא סכנה נוראה לכל יהודי וסכנת נפשות היא בקיום מדינה זו ובשעה שתבטל כליל יבוא משיח צדקנו. **וכל רגע שקיימת אותה מדינה מוסיף סכנה יותר על כלל ישראל ה"י. וכמה שתתבטל יותר מהר יפחת הסכנה מעל ישראל.**

רכט

ואיתא בגמרא (סנהדרין ל"ג ע"ב) וז"ל: בר כוזיבא מלך תרתין שנין ופלגא, אמר להו לרבנן, אנא משיח. אמרו ליה: במשיח כתיב דמורח ודאין, נחזי אנן אי מורח ודאין. **כיון דחזיוהו דלא מורח ודאין, קטלוהו.** עכ"ל.

(**תרגום:** בר כוזיבא מלך ב' שנים ומחצה, אמר להם לחכמים אני משיח. אמרו לו במשיח כתוב שיהיה מריח ודן [שיפסוק המשפט על פי הריח בלבד ולא יצטרך לעדים וראיות], נראה אנחנו אם מריח ודן. כיון שראוהו שאינו מריח ודן, הרגוהו).

וכתב האברבנאל, בספרו ישועות משיחו (עיון ו' פרק ד'), דמה שאמרו בגמרא דרבנן קטלוהו, אין הכוונה שהרגוהו בידים, אלא שדנו אותו למיתה, ולכן נהרג כשנלכדה ביתר.

ובאיכה רבתי (פרשה ב' ד' בפסוק בלע ה' ולא חמל) איתא שם וז"ל: ונהרג בן כוזיבא ואיתיאו רישיה לגבי אדריאנוס אמר מאן קטליה לדין, אמר ליה חד גונתאי אנא קטלתיה לדין. אמר ליה זיל ואייתיה לי, אזל ואייתיה ואשכח עכנא כריכא על צווארויה. א"ל אילו לא אלהיה קטליה לדין מאן הוה יכיל ליה וקרא עלוי (דברים י"ג י') אם לא כי צורם מכרם. עכ"ל.

(**תרגום:** ונהרג בן כוזיבא, והביאו ראשו לאדריינוס, ואמר מי הרגו לזה. אמר לו חייל אחד אני הרגתיו, אמר לו לך והביאו לי, הלך והביאו ומצא נחש כרוך על צווארו. אמר לו אם לא שאלהיו הרגו לזה, מי היה יכול לו, וקרא עליו הפסוק אם לא כי צורם מכרם).

ופירש שם ביפה ענף, שנהרג על ידי הנחש, ואותו שאמר שהרגו שיקר עיי"ש. ומפורש שלא היה מציאות כלל להרגו בדרך הטבע, ואפילו אדריינוס הוכרח להודות בעל כרחו שנעשה כן מן השמים, שהנחש הוא שליח מאת השי"ת. אמנם בגמרא פירשו דמהשמים עשו כן, על ידי שחכמים דנוהו למיתה (כל זה מבואר בויואל משה מאמר ו' סי' נ"ג).

וכתב האברבנאל (בספרו ישועות משיחו פרק רביעי) שסיפור בן כוזיבא הוא קצר אצלינו מאד ולא תמצא ממנו כי אם מעט מזעיר בתלמוד ובמדרשים. אבל בספרי דברי הימים אשר לרומיים ראה דברים רבים ועצומים במלחמותיו ובגבורת לבו על אויבים ושהוא הלך לאלכסנדריא של מצרים ועשה נקמה גדולה באוכלסי רומי שהיו שם ונתפשט בכל מלכות מצרים ובבל, ואיש לא עמד בפניו, ובכל מקום שהיה הולך היה שופך דמי האויבים כמים בלי חמלה, ובאו על זה בספריהם ספורים גדולים, יעויין שם.

וכתב על זה בויואל משה (מאמר ו' סימן קל"ט) וז"ל: **ואם כן היה הוא עמוד גדול לישראל נגד האויבים להצילם מהם ולעמוד כנגדם.** ואח"כ כשנהרג בן כוזיבא היה רח"ל בהיפך שהרגו האויבים הרג רב בישראל יותר ממה שהיה בזמן החורבן, כמבואר בגמרא ובמדרשים (מיכ"ר פרשה ב' ד'). ואמרו ז"ל שבאותה שעה נגדעה קרן ישראל ואינו עתידה

לחזור עד שיבוא בן דוד וכו'. **ואם כן היתה הריגת בן כוזיבא סכנה גדולה ועצומה לכלל ישראל שגרמה הרג רב רח"ל.**

וקשה לכאורה למה עשו זאת חכז"ל להורגו, הלא המה ז"ל ידעו הכל ברוח קדשם. וגם בדרך הטבע היה מובן לדבר ברור שכיון שהוא היה כל כך אמיץ לב בגבורים וכל כך עשה נקמה בשונאי ישראל, שוב אחר מיתתו יש סכנה עצומה מנקמת האויבים, כמו שהיה בעוה"ר, ולא בחינם עשו זאת חכז"ל שהרגוהו.

ועל כרחך שכיון שראו שאינו מלך המשיח, אם כן הוי במלכותו לפני הזמן של ביאת המשיח סכנה גדולה לכלל ישראל, ומי יודע מה היה עוד ח"ו יותר אילו היתה מתארכת ממלכתו יותר, וע"כ בחרו חכז"ל את הרע במיעוטו להורגו ולבטל ממלכתו, וראו בזה הצלה פורתא. המתבונן באמת יוכל לראות מזה עד היכן הדברים מגיעים במלכות ישראל לפני ביאת המשיח כי נורא הוא. עכל"ק.

ונחזי **אנן** ונתבונן שבן כוזיבא היה ללא ספק איש קדוש ונורא, שהלא אמרו חכמים נחזי אנן אי מורח ודאין, וזהו מדרגה שלא היתה, לכאורה, בשלימות הגילוי, אף למשה רבינו ע"ה כמו שכתב הרמב"ם (פאגרת תימן). ואם אינו ראוי לכך, האיך נסתפקו בו החכמים אם יש לו מדרגה זו עד שבאו לנסותו.

וגם כתב הרמב"ם (הלכות תשובה פרק ט' הלכה ב') שאותו המלך שיעמוד מזרע דוד בעל חכמה יהיה יותר משלמה **ונביא גדול הוא קרוב למשה רבינו** וכו'. ואם כן היה בר כוזיבא צריך להיות ראוי לנבואה בכל המעלות שמנה הרמב"ם (הלכות יסודי התורה פרק ז' הלכה ו') וז"ל: אין הנבואה חלה אלא על חכם גדול בחכמה גבור במדותיו ולא יהא יצרו מתגבר עליו בדבר בעולם אלא הוא מתגבר בדעתו על יצרו תמיד והוא בעל דעה רחבה נכונה מאוד, והוא מתקדש והולך ופורש מדרכי כלל העם וכו', והולך ומזרז עצמו ומלמד נפשו שלא תהיה לו מחשבה כלל באחד מדברים בטלים ולא מהבלי הזמן ותחבולותיו עכ"ל. ואם לא היה שלם במעלות האלו, לא נסתפקו בו חכמים אם הוא מלך המשיח.

(ומה שמבואר במדרש (פיכ"ר ג' ד') שהיו אומרים הפסוק (תהלים ס' י"ב) ולא תצא אלהים בצבאותנו, כבר ביארו שרצו לומר על מדת הדין שנקרא אלהים, שלא תצא מדת הדין בכוונה לענשם. ונכשלו בזה שאמרו מילתא דמשתמעי לתרי אנפי. וכמו שאמרו חכז"ל (גיטין נ"ז ע"ב) לגבי בר דרומא שאמר הפסוק הזה, אכשליה פומיה, דהיינו שלא אמרו בכוונה אלא נכשל בפיו, כמבואר כל זה בויוא"מ (מאמר ג' שנועות סי' ל"ט)).

ואף על פי כן, כיון שסוף כל סוף לא היה משיח, דנוהו חכמים למיתה והתפללו שיהרג ותתבטל ממלכתו, אפילו שכלעצמו היה צדיק קדוש ונורא, כיון שיש במלכותו דחיקת הקץ, ככל שתעמוד יותר מלכותו כן תגדל הסכנה.

ועאכ"ו, לאין ערוך ובלי שיעור, תפלצת המנאצת הזו המדינה הציונית, שבכל הענינים ברוחניות ובגשמיות אין לה אפילו דמיון קל שבקלים ודוגמא כלשהי למלכות בן

כוזיבא הנ"ל. והם מינים ואפיקורסים שאינם יכולים להביא רק רע על בני ישראל. בודאי שצריכים לבקש ולהתחנן יומם ולילה מבורא כל העולמים לבטלה תיכף ומיד, ואין סכנה גדולה יותר לכלל ישראל מאשר כל רגע ורגע שמדינה זו קיימת.

ולוואי שהיתה לנו גם איזו דרך השתדלות להשתדל בפעולות גשמיות לבטלה בלא שום נזק לבר ישראל. **ומכל מקום דרכינו לעורר תמיד את כל שומעינו לבקש מהשי"ת בפרט בתפלת שמונה עשרה באמרם את המילים וכל המינים כרגע יאבדו לכווין בעיקר על הציונים ומדינתם, וכן בכל עת מצוא באמירת תהלים ובכל פעם שמפרשים את שיחתם לפני אביהם שבשמים.**

רל

ועוד נעתיק בזה דברי רבינו הק' מסאטמאר זי"ע, על החיוב להתפלל שתתבטל אותה מלכות המינות מן העולם, דמה שאנו אומרים בליל הסדר על הפסוק **ועל ממלכות אשר בשמך לא קראו** קאי בקשתנו על שלטון המינות ממשלת זדון הרשעה שעמדה על ישראל באה"ק, וזה כוונת בקשתינו, להעביר ממשלת זדון מן הארץ. (ממזור דנכרי יוסל פסח מות ליום).

ו**נדפסו** דבריו אלו בהגדה דברי יואל (נפיסקס שפוך חמתך) וזה לשונו: שפוך חמתך אל הגוים אשר לא ידעוך ועל ממלכות אשר בשמך לא קראו כי אכל את יעקב ואת נוהו השמו (מהליס ע"ע ו) צריך ביאור מהו הכוונה במה שכתוב ועל ממלכות אשר בשמך לא קראו אם הוא סובב על מלכי גוים הלא כבר אמר אל הגוים אשר לא ידעוך. **לכן נראה לי דעל כרחך קאי על ממשלת רשעי ישראל שהוקם בזמנינו על ידי שלוחי השטן, לעבודה זרה ולמינות ולהירוס הדת ולעקור בזדון אמונת הבורא יתברך.**

והנה אומות העולם אינם מינים, וכולם מאמינים בסיבה ראשונה, חוץ מממלכות ידועות (היינו הקאמוניסטן). **מה שאין כן אלו רשעי ישראל יודעים רבונם ומתכוונים למרוד בו, וגרועים הרבה מאומות העולם שאינם מינים** (חוץ ממלכות הרשעה הידועה שהם כופרים גמורים). וזהו שכתוב שפוך חמתך אל הגוים אשר לא ידעוך קאי על סתם אומות העולם דהם רק משוללי ידיעה. **אבל אותן ממלכות הרשע בשמך לא קראו, וביודעים ובזדון לבם כופרים בהבורא ית'.**

כי אכל את יעקב ואת נוהו השמו, יתבאר על פי מה שפרשתי (ויוסל מפה נפקדמה עמוד ט') מאמרם ז"ל (ב"פ י"ז ע"ב) המינין והאפיקורסין וכו' יורדין לגיהנום ונידונין בה לדורי דורות וכו' מפני שפשטו ידיהם בזבול. ופרש"י שהחריבו בית המקדש בעוונם. ולכאורה יתכן טעם זה רק על המינים שלפני החורבן. אמנם מימרא זו הרי נאמרה כבר אחר החורבן, והביאה הרמב"ם ז"ל, וכנראה שנאמרה גם על המינים שבכל הדורות, ואיך יתכן לומר שפשטו ידיהם בזבול, שכבר אינו במציאות זה קרוב לאלפיים שנה.

ופירשתי על פי מה שכתבו חכז"ל (ירושלמי יומא פרק ג' סוף הלכה ז') כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו, כאילו נחרב בימיו, והמינים שבכל הדורות מעכבין בית המקדש מלהבנות, ולזה הוי כאילו החריבו אותו. ועל פי הידוע (דברי המלכים יסעיה ס"ג ו, ומובא בשמו יותר בחוב בספה"ק ערבי נחל בפרשת נצבים) שבית המקדש שלמעלה נבנה מעבודת הצדיקים ומעשיהם הטובים, וכשיגמר יבא משיח צדקינו, אבל הרשעים במעשיהם גורמים חורבן למעלה והורסין הבנין, ובזה הם פושטים ידיהם בזבול.

וזהו מאמר הכתוב כי אכל את יעקב ואת נוהו השמו, והכוונה על **שהמינים ברשעתם הורסין בית המקדש של מעלה ופושטין ידיהם בזבול ומעכבין בזה הגאולה, ולזה בקשתינו אל הבורא ית' להצילנו מהם, ולהעביר ממשלת זדון מן הארץ והאלילים כרות יכרתון לתקן עולם במלכות שדי במהרה בימינו אמן**, עכל"ק.

הנה תראה דברי אותו אריה זקן וקדוש, שלא די שאנו מתפללים שכל המינים כרגע יאבדו, אלא שאנו מבקשים שחרון אף ה' ישיגם ויאבדו מתחת שמי ה', וכל זה למה, שאכל את יעקב ומכלים ועומדים את כלל ישראל כל רגע שהם קיימים, הן ברוחניות שמכלים את קדושת נקודת היהדות, על ידי שמתחברין אליהם ולא מתרחקין ומתבדלים מהם לגמרי, חוץ ממה שהעבירו על דתם בכח וכפייה אלפים רבים, והן בגשמיות שמסכנים את כלל ישראל באופן נורא ומבהיל, הן במעשה ממש והן בעונש העברה על השבועות ושאר עבירות שעושין בארץ הקודש.

וזה **יבין מעצמו כל אחד שאין כוונתו חס ושלום, על אלה שהם בגדר תינוקות שנשבו** (כנ"ל בפרק קפה (עמוד 294) והלאה), **וגלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שיכולין לשוב אליו יתברך, שעליהם אנו אומרים השיבנו בתשובה שלימה לפניך, ומחכים שישלח רוח טהרה עלינו ממרום להשיבם ברחמים אליו יתברך. והס מלהזכיר שאנו רוצים שתשלוט בהם מדת הדין ח"ו, אם גלוי וידוע לפניו יתברך שסוף כל סוף ישובו בתשובה** (ואך ורק בתנאי זה ולא זולתו).

אלא כוונתו על עצם מדינת ומלכות הציונים, ומושלי ומנהיגי המדינה הציונית, המחטיאים והמסיתים ומדיחים את הרבים, שהן המה ששבו את נפש כל התינוקות שנשבו והעבירו את רוב כלל ישראל על דתו, ומסכנים אותו, ומעכבים את גאולתינו ופדות נפשינו ובנין בית מקדשינו, וכל מי שיש לו דין מין ואפיקורוס [כנ"ל מפרק קעח-עמוד 317 והלאה] שעליהם תקנו חכמים וכל המינים כרגע יאבדו כרגע דייקא כנ"ל. וזו הגדולה מכל צרכי בני אדם כדברי הרמב"ם המובאים לעיל. וזה שאומרים בתפלת ימים נוראים: כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ, ותמלוך אתה הוא ה' לבדך בהר ציון משכן כבודך ובירושלים עיר קדשך, בב"א.

רלא

וכדי להבין מעט את גודל החיוב שמוטל עלינו להתפלל לביטול מדינה זו, נתבונן מעט בלשון קדשו של רביה"ק מסאטמאר (בהקדמת ויוא"מ דף י"ח) וז"ל: כי אם ניקח את כל פרצות הדור והעבירות המרובות הנעשות בכל העולם וישימו אותם בכף מאזניים אחת ומדינה הציונית בכף מאזניים השניה תכריע את הכף. **שהיא השורש פורה ראש ולענה של אבי אבות הטומאה שבכל אבות הנזיקין שבכל העולם כולו והן המה המטמאים את כל העולם כולו** עכ"ל.

והנה זה שהמדינה הציונית מטמאת את ארץ הקודש על כל צעד ושעל, בטומאות שלא היו כמותן מעולם, ויום יום מחנכת לכפירה ומינות ושנאת השי"ת ותורתו את רוב ילדי זרע ישראל המצויים שם, זה הוא דבר הנראה לעין כל.

וכן זה שהם (בסיוע רבניהם גדוליהם ומקובליהם) מכשילים את שארית שלומי אמוני ישראל בהשתתפות בכפירה הנוראה שיש בממשלת זדון זו, הן בהשתתפות בלקיחת מלוכה לישראל ומרידה באומות טרם ביאת המשיח, והן השתתפות במדינה שכל כולה היא על יסוד של פריקת עול מלכות שמים ועול תורת ה' מעל צווארי בני ישראל, והן בהיאחדות עם עצם המינות הציונית, גם זה דבר ברור כשמש.

אמנם להבין מעט דעת קדושים הם דברי רבינו ז"ל שאמר שמדינה זו היא השורש פורה ראש ולענה של אבי אבות והטומאה וכו' והן המה המטמאים את כל העולם כולו כנ"ל, איך יתכן שהמדינה הציונית היא המטמאת את כל העולם כולו. ואיך יתכן שכל אבות הנזיקין שבכל העולם כולו הם כתוצאה ממדינה ציונית זו.

הנה קודם כל, צריך להבין שעצם מציאות וקיום אפיקורסים וכופרים **מזרע ישראל** בעולם, היא ממשיכה טומאה וכפירה על כל יהודי באשר הוא שם.

כמו שכבר ביארנו לעיל (בפרק קעד-עמוד 280) על נוסח התפלה שתקנו חכמים: **וכל המינים כרגע יאבדו.** דלכאורה התיבה **כרגע** היא מיותרת. אמנם מחמת שמינות יש לה כח המושך גדול מאוד וכמו שאמרו (ע"ז כ"ז ע"ב) **שאני מינות דמשכא דאתי למימשך אבתרייהו.** ועל כן כל רגע שקיימים עדיין המינים בעולם היא סכנה נוראה שלא להדבק בדעותיהם שעל ידי כן יכול האדם לצאת מכלל ישראל לגמרי רח"ל.

וכן כבר הבאנו שם את לשונו הזהב של הרמב"ם (בפ"ג מהלכות תפילה הלכה ו) וז"ל: בימי רבן גמליאל רבו **האפיקורסין בישראל.** והיו מצירים לישראל ומסיתין אותם לשוב מאחרי השם. **וכיון שראה שזו גדולה מכל צרכי בני אדם, עמד הוא ובית דינו והתקין ברכה אחת שתהיה בה שאלה מלפני השם לאבד האפיקורסים, וקבע אותה בתפילה כדי שתהיה ערוכה בפי הכל.** עכ"ל.

ותראה שאיבוד מציאות המינים ואפיקורסים מזרע ישראל בעולם, היא הגדולה מכל צרכי בני אדם.

ולא תקנו חכמים שהמינים והאפיקורסים לא יצליחו להחטיא אחרים ולהמשיך אחרים אחריהם. וכמו שתקנו על המלשינים **ולמלשינים אל תהי תקוה** (וכמו שפירש הגר"א בסידורו שהכוונה שלא יוכלו למלאות זממם ולעשות לנו שום רע). ולא אמרו שהמלשינים והמוסרים יאבדו כרגע מן העולם, מחמת שאין זה דבר הנוגע לכלל ישראל שצריך לתקנו בתפלה אם יאבדו או לא, העיקר הוא רק שלא יצליחו להרע לכלל ישראל או ליחידים מתוך כלל ישראל, אמנם עצם קיומם או איבודם מן העולם אינו ענין הנוגע להתפלל עליו.

אבל על המינים והאפיקורסים, לא שייך להתפלל כן, כי עצם קיומם בעולם **בכל רגע ורגע**, הוא מחטיא את כלל ישראל, וסכנה עצומה לכלל ישראל. וכן הוא סכנה נוראה לכל יהודי באשר הוא שם. ולכן צריך להתפלל עליהם: וכל המינים כרגע יאבדו, שיאבדו **וכרגע דוקא.** ועיין מה שביארנו לעיל.

רלב

והנה אפילו הנפילות הפרטיות של כל אחד ואחד, ולב יודע מרת נפשו, שאין לזה לכאורה שייכות עם קיום המינים והאפיקורסים, גם זה הוא כתוצאה מקיום המינים והאפיקורסים בעולם (ובזה גם תבין דברי הרמב"ם שאמר שאיבודם מן העולם **היא הגדולה מכל צרכי בני אדם,** כי באיבודם במילא יוכלו לעבוד בני ישראל את השי"ת ללא שום מונע, וכיון שיעשו ישראל תשובה מיד הם נגאלין).

וכמו שכתב הקדוש רבינו אהרן ראטה זיע"א בספרו הק' שומר אמונים (חלק ג' מאמר השגחה פרטית דף ק"ד ע"ב). וז"ל: **וזה כל קטנות הדעת המתפשט ללב כל אחד לפי מדרגתו ומקומו, זה נמשך מאויר החיצונים ומרשעת הרשעים הפורקים מעליהם עול מלכות שמים בשאט נפשם, והמה הערב רב שקראם בתיקוני זוהר** (דף נ"ה ע"ב) **עמלקים.**

ומביא שם בשומר אמונים את לשון התיקוני זוהר (דף נ"ה ע"ב)**:** ורשעים דאינון ערב רב אתמר בהון סוף פסוק, דאינון מזרעא דעמלק דאתמר ביה ויאמר כי יד על כס יה. ואינון חמש מינים עמלקים גבורים נפילים ענקים רפאים, **דכולהו מסתלקין ומתגברין על ישראל בגלותא**, הדא הוא דכתיב ויגברו המים וירבו מאוד על הארץ. ארבע זמנין כתיב ויגברו ויגברו לקבל ארבע גלוון. ועליהו אתמר סוף פסוק דפסיק לון קוב"ה לסוף יומיא מעלמא וכו'. ומיד יתפסקון עמלקים מן עלמא וקוב"ה יתיב על כרסייה, עכ"ל.

(**תרגום:** ורשעים שהם ערב רב נאמר בהם סוף פסוק, שהם מזרע עמלק שנאמר בו: ויאמר כי יד על כס יה (מלחמה לה' בעמלק מדור דור). והם (הערב רב) חמש מינים: עמלקים גבורים נפילים ענקים רפאים, שכולם עולים ומתגברים על ישראל בגלות. וזה הוא שנאמר ויגברו המים וירבו מאוד על הארץ.

ארבע פעמים כתוב "ויגברו" כנגד ארבע גלויות. ועליהם נאמר "סוף פסוק" שיפסוק אותם הקב"ה באחרית הימים מן העולם וכו'. ומיד נכרתים העמלקים מן העולם והקב"ה יושב על כסאו).

ואחר זה מביא גם את דברי התיקוני זוהר (דף נ"ג ע"ב) וז"ל: **ווי לישראל כד אתבלעו בערב רב,** דעלייהו אתמר (בראשית מ"ב כ"ב) ולא נודע כי באו אל קרבנה ומראיהן רע כאשר בתחילה. בזמנא דגלותא כל ממנן דאומין דעלמא וערב רב, אתמר בהון (מיכה ב' ה') היו צריה לראש אויביה שלו, צריה ודאי אינון ערב רב, עלייהו אתמר (ישעיה ב' כ"ג) שריך סוררים וחברי גנבים כולו אוהב שחד וגו' וכו' **ובגין דא ווי לעלמא כד אתבלעו בערבוביא בישא.** עכ"ל.

ומפרש שם הרה"ק הנ"ל את דברי רשב"י שלא רק שמתגברין על ישראל בסוף הגלות, בשליטה וממשלה כפשוטו, אלא בעיקר פירושו על הטומאה שנשפעת דרכם לכל העולם, והטומאה הזאת היא שבולעת את ישראל וקדושתם רח"ל.

וזה לשונו שם: ומזוהמתם הרע נתפשט גם לזרע הקדושים קטנות אמונה ודעת, ובסיבתם נופלים לפעמים לקטנות אמונה ח"ו (ה' ישמרנו מהם ומהמונם). **ואינון הערב רב וערבוביא בישא גורמים לנו הרבה צרות בכלל ובפרט, כי ירדנו בעוונותינו הרבים בתכלית הירידה והשפלות בעבודת בוראינו ב"ה וב"ש ונהפכו פנינו כשולי קדירה מרוב עוונינו והיינו ללעג ולקלס בעיני המון עם בכל עניני חסידות ויראת ה', כמאמר רז"ל** (סנהדרין ל"ז ע"ב) **וירא חטא ימאסו וסר מרע משתולל, וירדנו ירידה אחר ירידה בעוונותינו הרבים.** ונתקיים בנו (סוטה דף מ"ט ע"ב) חוצפא יסגי, כי נתרבו החצופים ועזי פנים, והמה גם מהקופצים בראשי עם הקודש עיי"ש.

ובהמשך דבריו הק' כותב עוד וז"ל: **ומכח פריקת עול של אלו הרשעים וערבוביא בישא פורקי עול תיפח רוחם, ומזוהמתם הרע, נצמח גם בלבות קדושות התקררות אמונה ח"ו, מכח המחשבות רעות המשוטטות בעולם ומתפשטים ומחפשים לעצמם מקום לנוח** וכו'. ובזה שמשפילין ומרחקין אלו המחשבות, מרחיקין ומשפילין בזה כל כללות קומת הסט"א, **כי מחשבות אלו המה משער הנו"ן של החיצונים** עכ"ל הק'.

והרי לן מדבריו ופירושו את דברי רשב"י, שמעצם מציאות המינים והאפיקורסים נמשכות מחשבות רעות וגרועות משער הנו"ן של הסט"א ממש, גם על יראי ה' החפצים ומבקשים עבודתו וקרבתו ית'.

ולכן גם דבר מוכרח הוא שיעבירם הקב"ה באחרית הימים מן העולם, כדברי רשב"י לעיל. כי לא יתכן שיערה עלינו רוח טהרה ממרום, בעוד ששורש הטומאה קיימת ופועלת.

(**ובדרך** אגב תראה מדברי רשב"י הנ"ל של ווי לישראל וכו', שהתחברות ישראל עם הערב רב, אינה משפיעה כלל כהוא זה לטובה, דהיינו לבחינה כלשהי של תשובה, על הערב רב עצמם. אלא אך

ורק בולעת את ישראל לתוך הקליפה וטומאה הזאת. וכמו שהביא רשב"י על זה את הפסוק ולא נודע כי באו אל קרבנה ומראיהן רע כאשר בתחילה, שהערב רב נשארים בטומאתם וקליפתם ומראיהן רע כאשר בתחילה, ולא זו אף זו שבולעים רח"ל את ישראל עד שרח"ל לא ניתן להכיר כי זרע ברך ה' המה).

רלג

והנה אם עצם קיום המינים ואפיקורסים ערב רב בעולם, מונע כל יהודי באשר הוא שם מעבודת הבורא, ומפיל עליו מחשבות זרות ומניעות שונות מעבודת ה' בסור מרע ועשה טוב. על אחת כמה וכמה שכאשר שולטים אלו הנשמות שדין רוחין ולילין (שדים ורוחות רעות) וזרע עמלק (כמבואר לעיל פרק צב עמוד 166) על ישראל עם קדוש, מונעת מציאות זו יותר ויותר מישראל עם קדוש מלעבוד את אלהיהם כראוי.

וכדאיתא בזוה"ק (ח"ג כ' ע"ב) וז"ל: בכו רבי חייא ורבי יוסי. אמר רבי יוסי, לא גלו ישראל מארעא ולא אתחרב בי מקדשא, עד דישראל כלהו אשתכחו בחיובא קמי מלכא. ועד דדברי עלמא אשתכחו בחיובא בקדמיתא, הדא הוא דכתיב (ישעיה ג' י"ב) עמי מאשריך מתעים ודרך ארחותיך בלעו (מצו"ד: מאשריך, המנהיגים המדריכים אותך המה מתעים אותך מדרך הישר. ודרך ארחותיך בלעו, משחיתים דרך הישר שהלכת בו מאז למען לא תשוב אליו). **דכיון דרישי עמא אזלין בחיובא כל עמא אתמשכו אבתרייהו.** רבי חייא אמר מהכא (ויקרא ד' י"ג): ואם כל עדת ישראל ישגו, במאי הוי, בגין ונעלם דבר מעיני הקהל, **דעיני עמא אינון רישייהו, דכל עמא אתמשכון אבתרייהו.** עכ"ל.

(**תרגום:** בכו ר' חייא ור' יוסי. אמר ר' יוסי, לא גלו ישראל מהארץ ולא נחרב בית המקדש, עד שנמצאו כל ישראל חייבים כלפי המלך (הקב"ה). ועד שלפני כן נמצאו מנהיגי העולם חייבים. וזהו שנאמר: עמי מאשריך מתעים ודרך ארחותיך בלעו. שכיון שראשי העם הולכים בחטאים כל העם נמשכים אחריהם. ור' חייא אמר מכאן: ואם כל עדת ישראל ישגו, איך זה, כיון שנעלם דבר מעיני הקהל. עיני הקהל הם ראשיהם שכל העם נמשך אחריהם).

ועיין מה שכתבנו לעיל (בפרק קלב עמוד 220) שאין לך מונע ומעכב לעבודת השי"ת יותר מלהיות תחת שעבוד מינים ואפיקורסים.

ועל פי מה שיבואר לקמן תבין שלא רק כל יהודי ויהודי הנמצא תחת שלטון הערב רב מונעת המציאות הזו מלעבוד את השי"ת כראוי, ומפילה אותו לחטאים עוונות ופשעים. **אלא אפילו כל יהודי באשר הוא שם, עצם קיום שלטון והנהגה של מינים ואפיקורסים בעולם על ישראל עם קדוש, היא מניעה גדולה מעבודת השי"ת ומלשוב אליו באמת.**

ויתירה מזו, שלא רק ישראל עם קדוש, אלא אפילו כל פרטי הבריאה כולה, כל פרט ופרט לפי ערכו ומדרגתו, הן גויי הארצות והן אפילו חיות ועופות, כולם יורדים ממדרגתם, מחמת שלטון הערב רב על ישראל עם קדוש. מחמת שישראל עם הקודש הם

שורש כל הבריאה, וכל מצב הרוחני של הבריאה כולה תלוי ועומד באיכות וכמות עבודת בני ישראל את השי"ת בלימוד תורתו ובשמירת מצוותיו ית'.

וכמו שעולה יסוד זה מפסוקים ומקומות רבים בתוה"ק. ולדוגמא בפסוק (בראשית ו' י"ג) וירא אלקים את הארץ והנה נשחתה כי השחית כל בשר את דרכו על הארץ. ופי' רש"י (ומקורו במדרש רבה פר' כ"ח סוף ח') כל בשר, אפילו בהמה חיה ועוף נזקקין לשאינן מינן. עכ"ל.

וכתבו על כך המפרשים, שהאדם הוא שורש הבריאה ושליט בה, וכאשר השחיתו בני האדם את דרכם השפיע הדבר גם על בהמה חיה ועוף, אף על פי שאינם בעלי בחירה כלל, אמנם מכל מקום ירדו גם הם ממדרגתם ונטמאו מאוד רח"ל.

וכן מצינו בשירת האזינו בפסוק (דברים ל"ב כ"ד) ושן בהמות אשלח בם עם חמת זוחלי עפר. ופירשו חכז"ל בספרי, והובא ברש"י כפשוטו של מקרא, וז"ל: ושן בהמות, מעשה היה והיו הרחלים נושכין וממיתין, ע"כ.

והרי שכאשר השחיתו את דרכם נתהווה טבע רע אפילו בבהמות אוכלות עשב להיות נושכות וממיתות רח"ל. והכל על ידי מעמד ומצב ישראל עם הקודש ומדרגתם בשמירת תורתו ית' ומצוותיו.

ולכן כאשר ישראל עם הקודש נמצאים בשעבוד המינים ואפיקורסים, אשר אפילו דרך מציאות המינים בלבד נמשכות מניעות ומחשבות זרות על ישראל עם הקודש, ועאכ"ו דרך שלטונם מלכותם והנהגתם, לכן בוודאי שאז גם יורד ונשפל מעמד ומצב הרוחני של העולם כולו לאין שיעור רח"ל.

רלד

והנה מכל היסודות האלו, נבין בקל וחומר בן בנו של קל וחומר, שכאשר הערב רב המינים והאפיקורסים, מקימים לעצמם מלכות וממשלה, עם רעיון הכפירה הנורא ביותר בכל התורה כולה של יציאה מן הגלות בכח אנושי.

ובצירוף לזה כופרים בריש גלי במציאות השי"ת רח"ל, ופורקים מעליהם מכל וכל כל שעבוד לתורתו הקדושה, ומסיתים ומדיחים אלפי אלפים רבים מאחב"י לעבור על כל העבירות שבכל התורה כולה ולכפירה בעיקרי העיקרים רח"ל, עם מרידה באומות, ושפיכות דמים שלא היו כמותן בעולם, וחילול שם שמים בעולם כולו.

והמלכות והממשלה הזאת קיימת ומתפרסמת בעולם כולו בשם עם ישראל כולו, (וכדביארנו לעיל בפרק קטו על פי דברי הרשב"א, כמה נורא ענין זה). ועם כח של רבנים ושומרי מצוות רבים הנגררין ונלווים לכל הרעיון הנורא הזה ולמציאות המדינה ולפעולותיה וכו' בדרכים שונות ומשונות, ומשעבדים תחתיהם את רוב מנין של כלל ישראל באופנים שונים.

והכל **נעשה בארץ הקודש דייקא, שמטמאים אותה באופן שלא נעשה אף פעם** כנ"ל. **והרי ארץ ישראל היא הממשיכה שפע וחיות מאת בורא כל העולם לכל הארצות, כידוע.** ובפרט אבן שתיה ואחריה ציון ואחריה כל ארץ ישראל, הם מקור ושורש חיות כל הארצות.

(עיין זה לדוגמא בתנחומא פרשת קדושים (פרק י') וז"ל: וכי תבואו אל הארץ [ונטעתם כל עץ מאכל] (ויקרא י"ט כ"ג) זהו שאמר הכתוב (קהלת ב' ה') עשיתי לי גנות ופרדסים ונטעתי בהם עץ כל פרי אוכל. מהו עץ כל פרי אוכל, אמר רבי ינאי אפילו פלפלין נטע שלמה בארץ. וכיצד היה נוטען, אלא שלמה חכם היה והיה יודע עיקר משתיתו (פי' יסודו - המעתיק) של עולם, למה מציון מכלל יופי אלהים הופיע (תהלים נ' ג'). **מציון נשתכלל כל העולם כולו,** כדתנינן למה נקראת שמה אבן שתיה שממנה הושתת העולם. והיה שלמה יודע איזה הוא הגיד שהוא הולך לכוש ונטע עליו פלפלין ומיד היו עושין פירות, שכן הוא אומר נטעתי בהם עץ כל פרי.

דבר אחר, נטעתי בהם עץ כל פרי, כשם שהטבור הזה נתון באמצע האיש, כך ארץ ישראל נתונה באמצע העולם, שנאמר (יחזקאל ל"ח י"ב) יושבי על טבור הארץ. **וממנה משתיתו של עולם יוצא,** שנאמר (תהלים נ' ב'): מזמור לאסף אל אלהים ה' דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש ועד מבואו, מנין (שם שם ג') מציון מכלל יופי אלהים הופיע. **ארץ ישראל יושבת באמצעיתו של עולם וירושלים באמצעיתה של א"י ובית המקדש באמצע ירושלים וההיכל באמצע בית המקדש והארון באמצע ההיכל ואבן שתיה לפני הארון שממנה נשתת העולם.** ושלמה שהיה חכם עמד **על השרשין היוצאין ממנה לכל העולם** ונטע בהם כל מיני אילנות ועשה פירות לפיכך הוא אומר עשיתי לי גנות ופרדסים. עכ"ל המדרש.

ו**תרא**ה שבין בגשמיות ובין ברוחניות ארץ ישראל היא שורש ארץ ומלואה. והיא טבור הארץ כדוגמת הטבור שחיות העובר מהאם נמשך על ידו, כן חיות והשפעת כל העולם נמשך דרך ארץ ישראל, והדברים עתיקים, ואכמ"ל).

ולכן כשמקום המקדש ציון וירושלים וכל ארץ ישראל נמצאים בשליטת מלכות המינות והאפיקורסות, והם גורמים שארץ הקודש תיטמא גם על ידי זרע ישראל, ובשם כלל ישראל. **אזי מטמאים בזה את כל העולם, כי כל שבעים שרים מקבלים את שפעם משפע ארץ ישראל.** כידוע ומפורסם במקומות רבים בפסוקים ובדברי חכז"ל עליהם בגמרא ובמדרשים וזוה"ק וספרי קודש רבים.

ו**על פי** זה תבין דברי המדרש שוח"ט (תהלים מזמור י"ח) על הפסוק (תהלים י"ח ג') **כי** השתות יהרסון צדיק מה פעל. וז"ל: **אם אבן שתיה שממנה הושתת העולם עמדו רשעים ופיגרו** (ערערו והחלישו - מפרשים) **אותה, צדיק העולם** (הוא הקב"ה) **מה הנייה יש לך בעולמך**, עכ"ל.

והיינו **שאם שורש ויסוד העולם, הוא אבן שתיה וקדושתה, נתערער ונחלש על ידי הרשעים המושלים בו ובציון ובארץ הקודש.** על ידי זה מקבל כל העולם שפעו דרך הקליפה והטומאה, והיא המניעה הגדולה ביותר מלעבוד הקב"ה. ואזי בודאי שגם הדרים

בעולם כולו, עצם כח הטומאה שיש באותה מדינה מרחיק אותם מאוד מאוד מקיום התורה ודביקות הבורא במחשבה דיבור ומעשה.

וזהו שאמר **המדרש אם כן צדיק העולם מה הנייה יש לך בעולמך, אחרי שאי אפשר לבני ישראל עם קדושו לעבוד אותו כראוי בסור מרע ועשה טוב.**

ועל פי זה תבין דברי רבינו מסאטמאר זיע"א שהבאנו לעיל: **שהיא השורש פורה ראש ולענה של אבי אבות הטומאה שבכל אבות הנזיקין שבכל העולם כולו והן המה המטמאים את כל העולם כולו.** עכ"ל.

רלה

והנה הרשעים שהם המינים והאפיקורסים שכתוב בהם (משלי ד' ט"ז) כי לא ישנו אם לא ירעו ונגזלה שנתם אם לא יכשילו (כמבואר זה לעיל בפרק קלט ועוד). וכל מאווים וחפצם הוא רק לעשות רע וזה הוא עצם חיותם והנאתם.

ואזי (זוהר ח"ב קפ"ד ע"ב ועוד) באתערותא דלתתא אתער לעילא (תרגום: בהתעוררות שלמטה מתעורר למעלה). ובדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו (מכות י' ע"ב). ואזי מתלבש בהם כח הטומאה והסטרא אחרא, כפי מעשיהם הרעים וכיסופיהם ורצונותיהם לעשות רע. (בדיוק כמו שהוא להבדיל אלף אלפי הבדלות בצדיקים שמתלבש בהם כח הקדושה כפי רצונותיהם לעשות טוב). וכל מעשיהם הם בעומק הרע, דהיינו שיש בהם פנימיות נוראה לטמא מאוד מאוד בסביבותם ואף בריחוק מקום ואף בכל העולם כולו.

ואף אם הם עצמם אינם מבינים כלל מה שעושים, ואינם מבינים כלל עד כמה עומק הרע טמון במעשיהם, ועד כמה חורבן והרס ומכשול יש בכל פרט ופרט ממעשיהם. מכל מקום כיון שזהו פנימיות רצונם להרע ולהכשיל, אזי במילא מוליכין אותם בדרך הזה, וכל מעשיהם מכשול ומוקש לישראל הם. והם עצמם אינם יודעים מי מנהיג ומנהל אותם.

וכעין שהסביר הרדב"ז (בתשובותיו חלק ג' סי' תרמ"ג-חלף ס"ו) וז"ל: שאלת ממני אודיעך דעתי במעשה אליהו בהר הכרמל על מה שדרשו רז"ל (מדרש רבה במדבר פרשה כ"ג אות ט') על פסוק (מלכים ב' י"ח כ"ו) ויקחו את הפר אשר נתן להם אליהו, אמר לו הפר לאליהו אני וחבירי יצאנו מבטן אחד וגדלנו באבוס אחד הוא עולה לחלק האל ושם האל יתקדש עליו ואני עליתי לחלק עבודה זרה להכעיס את בוראי. אמר לו אליהו, לך עמהם, כשם ששמו של הקב"ה מתקדש על ידי זה שעמי כך יתקדש על ידך. אמר לו וכך אתה יועצני איני זז ממקומי עד שתמסרני בידיך הדא הוא דכתיב ויקחו את הפר אשר נתן להם אליהו. וקשה עליך לקבל דבר זה כי מה צורך בנס זה ואם הוא נס גדול למה לא פרסמו הכתוב כמעשה אתון בלעם.

והאריך שם הרדב"ז בתשובתו וכתב שם בתוך דבריו וז"ל: כבר ידוע כי כל האדם וכל בעל חי וכל אילן וכל עשב יש לו כח ושר למעלה וכן אמרו (תכו"ל בגרשפ"ת רבה פרשה י'

פרט ו') על פסוק (פרשת לך לך ל"ג): אם תשים משטרו בארץ. הילכך שרו וכחו של פר נזדמן לאליהו ואמר לו וכו' והם דברי שרו של פר או כחו וזה אינו דרך נס כלל ולא הוצרך הכתוב לפרש דבר זה לפי שלא היה דרך נס. וכיוצא בזה יש לרז"ל הרבה אמר שרו של ים למשה וכו'. ועל דרך זה תוכל לתרץ כמה מאמרים בדברי רז"ל ואפילו בכתובים וכו' ובזה מתיישב שהעומדים שם לא הרגישו ולא ידעו בדברי הפר אלא אליהו לבדו אחר שמסרו אליהו בידים הלך ברצון כמי שהולך לעשות מצות בוראו, עכ"ל הרדב"ז.

וממשיך על זה בספה"ק על הגאולה ועל התמורה (פרשת קיץ ל"ג) וז"ל: **וככה הוא עם הרשעים, שרוצים לעשות רעה. ולפעמים אין יודעים ואין ביכלתם להשיג הדבר ההוא, והס"מ מנהל ומנהיג אותם אף בלי ידיעתם. ורואין זאת בחוש ובפרט בדורינו השפל, שהרשעים עושים כמה דברים שהם כנגד השכל אפילו לשיטתם והם עצמם אינם יודעים כי השטן הוא שמתעה אותם ומכריחם לעשות כן,** עכ"ל.

ואם כן תוכל להבין בק"ו בן בנו של ק"ו שבמדינה הציונית ובכל פעולות הציונים שמימות עולם לא היתה רשעות כרשעותם ומרידה במלכות שמים כמרידתם, טמון עומק הרע וכוונה נוראה להרע שאין כדוגמתה.

ובכל פעולה ופעולה של הציונים בהנהגת מדינתם או בהנהגת כלל ישראל, שרובו מונח כיום תחת השפעתם והנהגתם רח"ל, ישנה כוונה איומה ונוראה להרוס להחטיא ולטמא. מה שגם הציונים בעצמם אינם יודעים, כי הרשעים אינם יודעים מי מנהלם כנ"ל.

ולכן עד שלא תתבטל אותה מלכות, אזי השפעתה הרוחניות על רוחניות של כל יהודי בעולם כולו מקבלת מעצם הרע בעצמו וכנ"ל. וצריכין להרבות בתחנונים על ביטולה. ובזה יש תיקון הנפש פרטי לכל יהודי כנ"ל.

[ומזה תוכל גם להבין כמה צריכין להרחיק ממש מכל דבר מהם, כמו בשימוש בשפתם הטמאה העברית וכל הנהגה הבאה מהם ומכוחם, כי בכל דבר כזה מלובש עצם עומק הרע ממש רח"ל].

וכבר הבאנו לעיל (פרק קלב) **דברי הגמרא** (פרקים דקי"ז ע"ח) **שר' אלכסנדרי אחר שהתפלל היה** אומר: רבון העולמים גלוי וידוע לפניך שרצוננו לעשות רצונך, ומי מעכב (שאין אנו עושים רצונך - רש"י) שאור שבעיסה (יצר הרע שבלבבנו המחמיצנו - רש"י) **ושעבוד מלכיות. יהי רצון מלפניך שתצילנו מידם ונשוב לעשות חוקי רצונך בלבב שלם.** ע"כ.

ונראה ממאמר הגמרא הזה יסוד גדול, והוא כי שעבוד מלכיות הגוים שקול כיצר הרע, במניעת כלל ישראל וכל אחד ואחד מישראל, כפי מעמדו ומצבו, מעשיית רצון הבורא ב"ה.

ועל פי המבואר לעיל תבין לענייננו שלא מיבעיא הדרים תחת מלכות הזדון שאין ערוך למניעה מעבודת ה' ועמידה בנסיונות בסור מרע ועשה טוב שמביאה הדירה תחת שלטונם. **אלא אפילו לכל אחד מישראל, בכל מקום שרק נמצא, עצם הדבר שיש למינים**

ואפיקורסים כאלו, שהשטן מנהיגם ופועל דרכם על כל צעד ושעל, שליטה על ישראל עם קדוש. הוא מונע גדול ועצום מעשיית רצונו יתברך ולשוב אליו יתברך בלבב שלם.

רלו

והנה כבר ביארנו לעיל (פרקים רכו-רכז) את היסוד שעיקר התשובה שעליה אמרה תורה ושבת עד ה' אלהיך ושבזכותה נזכה להגאל, היא תשובה ממינות ודעות שהם הפך תורתינו הק', שהם העבודות זרות בדורינו.

אמנם על פי המבואר שכל הנפילות פרטיות וכלליות של כלל ישראל הוא אך ורק על ידי מדינה זו, תבין יותר שבודאי כאשר תתבטל אותה מדינה, הרי אז יזכו רבים מאוד מאוד מישראל לתשובה שלימה כרצון ה' ית' באמת. כי כל זמן שאותה טומאה נמצאת בעולם, אזי ישנן מניעות קשות ומרות מאוד מעבודת ה' יתברך לכל אחד ואחד מאחב"י בכל מקום שהם.

אמנם כאשר מלכות זדון הנ"ל מהרה תעקר ותשבר ותמגר ותכניע במהרה בימינו (כמו שתקנו חכז"ל לכל יהודי, ללא יוצא מן הכלל, להתפלל) אזי יתקיימו דברי חכז"ל בגמרא (מגילה דף י"ז ע"ב): כיון שכלו הפושעים מתרוממת קרן הצדיקים.

וכמו שמצינו במדרש שכן היה גם ביציאת מצרים, דאיתא במדרש (שמות רבה פ"ח פוס' ל"ו) על הפסוק (שמות ג' כ"ה) וירא אלקים את בני ישראל וידע אלקים, וזה לשונם: וירא אלקים, שעשו תשובה הבינונים. וגם הרשעים הרהרו לעשות תשובה דכתיב (שה"ש ג' י"ג) התאנה חנטה פגיה. וידע אלהים שאפילו אחד בחבירו לא היה יודע אלא הקב"ה לבדו, וזה מכוון את לבו וזה מכוון את לבו ועושין תשובה. ואף על פי שעשו תשובה לא יצאו משם אלמלא זכות האבות, מפני שמדת הדין מקטרגת עליהם וכו', עכ"ל המדרש.

וביאור כוונתם ז"ל הוא, כמבואר בדברי האר"י הק' שעד שלא הגיע רגע היציאה ממצרים, היו ישראל הולכים ומשתקעים במ"ט שערי טומאה והגיעו כמעט לנו"ן שערי טומאה, אם לא שגורשו משם רגע כמימריה לפני כן, והוא סוד מה שאמר הכתוב (שמות י"ד ל"ט) כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה, כדי שלא יגיעו לשער הנו"ן כידוע כל זה. (וכן מבואר באוה"ח הק' (עה"פ, שמות ג' ז', ד"ה לפיכך), כי אם היו מתעכבים שם עוד היו נכנסים בנ' שערי טומאה ולא היתה תקומה, לזה גאלם מיד ולא שהו אפילו שיעור שיספיק בצקם להחמיץ. עכ"ל).

ותראה שלא הועילה תשובתם הנזכרת לעיל בדברי המדרש, להצילם מן ההשתקעות במ"ט שערי טומאה, עד שלא נשבר תוקף ועוז של מלכות מצרים, כאשר ירד פרעה מכסאו והלך להשתחוות למשה ולאהרן ולבקשם שיצאו מארצו. (ובזוה"ק מבואר, שלא נשבר בשלמות תוקף שלטון וגלות מצרים עד שלא הודה פרעה על הים שה' הוא האלקים וטבעו מרכבותיו וחילו בים, אז דייקא נכנעה לפי שעה מלכות דסט"א (עיי' זוהר ח"ב נ' ע"ב, וקפ"ג-קפ"ד). **אבל כל** זמן שהיתה קיימת אותה מלכות טמאה של מצרים בתקפה וחילה, היו אפילו אלו ששבו להקב"ה בכל לבם הולכים ונופלים מטה מטה, ומשתקעים במ"ט שערי טומאה כנ"ל.

(וכמובן, שאח"כ כשיצאו ממצרים זכה כל אחד ואחד באותם מ"ט ימים שבין יציאת מצרים למתן תורה למדרגות הקדושה וההשגה האלקית כפי עבודתו ויגיעתו והשתדלותו בתשובה בהיותם ממצרים. ושוטרי העם שמסרו בעדם את נפשם זכו להיות הזקנים היושבים ראשונה לפני משה ואהרן, כמבואר בפרשת בהעלותך (במדבר י"ח ט"ז ופרש"י שם). וכן זכו לאור באור השכינה, וכמו שכתוב (שמות כ"ד י') ויראו את אלקי ישראל וגו' וכדפירש התרגום. ועיין שם ברש"י עה"פ ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר.

ולכן כל יגיעתם בעבודת ה' בהיותם במצרים איש איש כפי כוחו, בודאי לא הלכה לאיבוד ח"ו, ואח"כ היה שכרם הרבה מאוד על פי פעלם איש על מחנהו ואיש על דגלו, כפי הכח שנתן כל אחד ואחד להשתדל לשוב ולעבוד את ה' אלקי ישראל במצרים. ומה עוד שבזכות זה נגאלו, כמבואר בפסוקי פ' שמות ובמדרש הנ"ל שהבאנו. אבל מכל מקום כל זמן שתוקף מלכות מצרים היה קיים, לא הרגישו אלא להפך שהולכים ומשתקעים כנ"ל).

וכן הוא עוד יותר מזה מצבנו כעת, כל זמן שעיקר שלטון הזדון וגילוי הס"מ בעצמו מלובש ומתגלה במדינה הציונית בתקפה וחילה אי אפשר לישראל קדושים לזכות לתשובה אמיתית ושלימה, שעליה הבטיחה התורה הקדושה בפסוק (דברים ל' ג') ושבת עד ה' אלהיך ושמעת בקולו, שבה תלויה כל הגאולה. כמבואר מיד אחר זה (שם שם ג') ושב ה' אלהיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך ה' אלהיך שמה.

רלז

לא רק מצד הטומאה ומניעת עבודת השי"ת שנגרמת על ידם, אלא אף בחוש נראה למביט בעיני התורה, שהבטחת תוה"ק זו אינה יכולה להתקיים בשום אופן כל זמן שקיימת עדיין מלכות המינות הזו, שהיא העבודה זרה שרוב כלל ישראל נכשל ניגף ונופל בה באופנים ודרכים שונים בדורינו. ואי אפשר שכלל ישראל ישובו אל ה' כל זמן שכלל ישראל ממשיך להכשל על ידי מדינה זו בשותפות לעקירת כל התורה כולה.

ולכן מבואר שם בהפסוקים שלפני זה (שם כ"ט כ"ו-כ"ח) כי קודם כל צריכה להיות המציאות של ויחר אף ה' בארץ ההיא להביא עליה וכו'. ויתשם ה' מעל אדמתם באף ובחמה ובקצף גדול וישליכם אל ארץ אחרת כיום הזה וגו'. ומיד אח"כ כתיב שם הפסוקים הנ"ל: והיה כי יבואו עליך וגו' ושבת עד ה' אלקיך ושמעת בקולו וגו'.

כי קודם כל צריכה להתבטל אותה מדינה לגמרי, ואז יזכו ישראל קדושים לאמיתות התשובה שעליה כותב הרמב"ם ז"ל בהלכות תשובה (פרק ז' הלכה ה') וז"ל: כל הנביאים כולם ציוו על התשובה, ואין ישראל נגאלים אלא בתשובה **וכבר הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד הן נגאלין,** שנאמר והיה כי יבואו עליך כל הדברים וגו' ושבת עד ה' אלהיך ושב ה' אלהיך וגו', עכ"ל.

וכמו שאמר דוד (תהלים י' ט"ו): שבור זרוע רשע ורע תדרוש רשעו בל תמצא. ופי' רש"י: שבור זרוע, של עמלק הרשע. ורע תדרוש רשעו בל תמצא, **פושעי ישראל כשרואין**

את הרשעים מצליחין, לבם נושאם להרשיע. אבל משתשבור את זרוע הרשעים אם באת לדרוש רשעם של רשעי ישראל לא תמצאנו.

וכבר הבאנו לעיל, דברי ר' אלחנן וואסערמאן זצ"ל שמעת שפרקנו עול התורה ממנו, שרצו זרע עמלק בתוכינו ונתרבו ביננו המומרים להכעיס, וגם בארץ הקודש וכו' ועל הללו והללו נשבע הקב"ה שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחו מן העולם, עכ"ל.

וכמו שכתוב בתיקוני זוהר (מ' ס"ט, ק"ט ע"ב) וז"ל: **אבל כד עמלק דאינון בכורי מצרים ערב רב מעורבין בישראל** עלייהו אתמר (דברים כ"ה י"ט) תמחה את זכר עמלק, דלא אשתאר מנהון שריד, עכ"ל.

ועל פי זה נבין דברי רש"י שאמר כאן שבור זרוע, של עמלק הרשע. שהוא שלטון עמלק דאינון ערב רב וזרועם הנטויה. ובזמן שהרשעים מצליחים פושעי ישראל נושאם לבם להרשיע. אבל משתשבר את זרוע הרשעים, כלשון רש"י, אם באת לדרוש רשעם של רשעי ישראל לא תמצאנו. והיא היא התשובה שהבטחתנו תורה שעתידין ישראל לעשות בסוף גלותן ומיד הם נגאלין. בב"א.

רלח

ואיתא בספרי קודש (עיין בספה"ק שומר אמונים מאמר הגאולה שמבאר ענין זה), **שעל ידי** שהאדם כוסף וחושק ומשתוקק לביאת המשיח ומעמיק דעתו בנבואות ומאמרי חכז"ל המדברים מכך, הוא ממשיך על עצמו קדושה ותיקון מאותו זמן, שאז יהיה תיקון העולם השלם והדביקות הגמורה והאמיתית בבורא כל העולמים. ובמקום שאדם חושב, שם כל האדם. ולכן העמקת הדעת וההשתוקקות והתפלה על הגאולה השלימה ממשיכה תיקון הנפש משם.

(ומה שכתב הרמב"ם ז"ל בהלכות מלכים (פרק י"ב הלכה ב') שלא יתעסק אדם בעניינים אלו, כוונתו הוא רק שאין לנו להשתדל ליישב את הסתירות הנראות לעינינו בדברי הפסוקים ובמאמרי חכז"ל על הסדר המדויק של מהלך הגאולה. אמנם לא כתב הרמב"ם שאין ללמוד כלל מאמרים אלו, שהרי אדרבה אמרו חכז"ל (סנהדרין ל"ח ב') שאחת השאלות ששואלים את האדם בעולם העליון הוא צפית לישועה, ופי' רש"י: לדברי הנביאים. ועל כרחך צריך שידע אדם היטב מה הן הבטחות הנביאים על ענין הגאולה, שאם לא כן איך יצפה להתקיימותן. ואיך ידע אדם הבטחת הנביאים אם לא ילמדם בפסוקים ומאמרי חכז"ל ופירושיהם האמיתיים שבדברי צדיקי האמת).

ולכן צריך האדם לכסוף ולהשתוקק ולהעתיר ולהתחנן לבורא כל עולמים לביטול המדינה הציונית, ומלבד שעל ידי זה מקרב קץ גאולתינו, הזמן שכל הרשעה כולה בעשן תכלה כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ ותמלוך אתה הוא ה' לבדך בהר ציון משכן כבודך. ועל כך לבד אין ערוך וקץ לזכותו. הנה מלבד זאת, על ידי כן ימשיך הארה

מהזמן שתתבטל אותה מלכות זדון, ויומשך על ידי זה תיקון גדול לנפשו ועבודת השי"ת ועמידה בנסיונות תעלה לו הרבה יותר בנקל.

ולא סגי מה שיבקש על ביאת המשיח בלבד, שבמילא תתבטל אותה מדינה טמאה לפני ביאתו כנ"ל. כי נראה בהדיא שחכז"ל תיקנו בדווקא לבקש על כל דבר ודבר בפרטיות, ולמלשינים על תהי תקוה וכו', על הצדיקים וכו', ולירושלים עירך וכו', את צמח דוד וכו', ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים. ולכאורה היה מספיק לבקש ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים בלבד, ובמילא כבר כלולות בזה כל הבקשות האחרות שקדמו לה. וחזינן שעל כרחך יש לבקש על כל דבר ודבר בפרטיות.

וכל מה שכתבנו כאן, הוא לכל יהודי בכל מקום בעולם. אבל מי שריחוקו מהשי"ת הוא בהדיא על ידי מדינה טמאה זו ורעיון הציונות, כגון הורתו ולידתו וחינוכו שלא בקדושה הוא בהדיא על ידי מדינה זו, בודאי שאי אפשר תיקון נפשו בשלימות אלא על ידי תפילות נמרצות לביטולה בפועל ממש. וכמו שהבאנו לעיל (פרק קס) את דברי האור החיים הק' עה"פ צרור את המדינים שאחד מתיקוני התשובה הוא שיהיו המחטיאים בגדר צר ואויב לשנאותם ולשנוא כל הערב מהם וכו' עיי"ש גודל תיקון הנפש הנפלא שאין כדוגמתו שיש בשנאת הרשעים.

ויעזור בורא כל עולמים שתתבטל אותה מלכות שהוא סוף גלותא דערב רב, חיש קל מהרה ברחמים וחסדים, ונזכה לתיקון השלם של נפשות ישראל ולתשובה שלימה לאדוני האדונים, ואז לציון יעלו גאולים, עם משיח אלהי יעקב ובאו האובדים והנדחים, אכי"ר.

רלט

ובין כה ובין כה אין ענין מסוגל להסיר חרון אף ה' מהדור כולו ולהמתיק הדינים שכל מה שצריך להיות לפני ביאת משיח צדקינו לא יהיה אלא במדת הרחמים [ובפרט ביטול המדינה הציונית שבמילא חייב להיות] כמו גילוי האמת במסירות נפש.

ולבד מן זאת שהוא חיוב מעיקר הדין, **ואסור להמנע מלפרסם האמת ודעת תורה, מפני המלעיגים והמתנגדים.** וכמו שכתב הרמב"ם בספר המורה (חלק ג' פרק כ"ט) בדבר מה שהיה לאברהם אבינו עליו השלום עם בני דורו, וזה לשונו שם באמצע הדברים: **ואין ספק אצלי שהוא עליו השלום, כאשר חלק על דעת בני אדם כולם, שהיו מקללים ומגנים ומבזים אותו התועים ההם.** וכאשר סבל הכל בעבור ה' **וכן הדין לעשות לכבודו,** נאמר לו ואברכה מברכיך ומקללך אאור ונברכו בך כל משפחות האדמה, עכ"ל.

וכתב על כך רביה"ק מסאטמאר זיע"א בספה"ק ויואל משה (נהקדמה דף י"ג) וז"ל: ויש להבין לכאורה, מאחר שכבר סיפר שכן עשה אברהם אבינו ע"ה שסבל הכל בעבור ה', הנה ודאי כל מה שעשה אברהם אבינו ע"ה היה הכל כדין וכהלכה. ולמה הוצרך לומר אח"כ שכן הדין לעשות, וכי יעלה על הדעת שאברהם אבינו ע"ה עשה ח"ו שלא כדין. וצריך לומר לפי שאפשר לחשוב שמה שעשה אברהם אבינו ע"ה כך, עשה זאת ממדת חסידות, שהרי חסיד ופרוש מותר לו למסור נפשו על המצוות אף במקום שאין חיוב מצד הדין למסור נפשו. **ולכן דייק שפיר ואמר שמה שעשה** [אברהם אבינו] **עשה על פי הדין שכן הדין לעשות לכבודו ולא מצד מדת חסידות. ולפי זה כיון שהוא מצד הדין, אם כן כל אדם מחוייב לעשות כן, ואין להתחשב כלל למה שיאמרו הבריות, אם הדבר נוגע לכבודו יתברך שמו ולכבוד תורתו הקדושה.** עכ"ל.

לבד מן זאת ענין זה, מסוגל להסיר חרון אף ה' מהדור כולו ולהמתיק הדינים. וכמו שמצינו שאמר הנביא (ירמיה ה' ו') שוטטו **בחוצות ירושלים**, וראו נא ודעו ובקשו ברחובותיה אם תמצאו איש, אם יש עושה משפט מבקש אמונה ואסלח לה.

וכתב הרד"ק וזה לשונו: והנה אמר דוד בספר תהלים (תהלים ע"ט ג') נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים בשר חסידיך לחיתו ארץ, **הנה כי היו בירושלם חסידים ועבדי האל, ואיך אמר ירמיה אם יש עושה משפט מבקש אמונה ואסלח לה. פירש אדוני אבי ז"ל, כי ירמיה אמר בחוצות ירושלים ואמר ברחובותיה, כי החסידים שהיו בירושלים היו מתחבאים בבתיהם ולא היו יכולים להתראות ברחובות ובחוצות, מפני הרשעים,** עכל"ק של הרד"ק.

חזינן מזה **שהנביא אמר שאם יהיה בה אפילו אחד שיודיע את האמת בחוצות ורחובות ולא יחת מפני העם, ונסלח לכל המקום בעבורו. ובירושלים הגם שהיו חסידים ואנשי מעשה, אמנם כיון שהיו יראים את העם, ולא הוכיחו אותם, ולא פרסמו את האמת, לכן נספו גם הם בעוון העיר.**

וכן פירש השל"ה הק' שלכן אמר בחוצות ורחובות, **שאילו לא היו יראים מן העם לגלות האמת בחוצות וברחובות, היו מגינים עליהם,** ע"כ.

וכן כתב האבן עזרא בפרשת וירא על הכתוב (בראשית י"ח כ"ו) ויאמר ה' אם אמצא בסדום חמישים צדיקים בתוך העיר, ונשאתי לכל המקום בעבורם. ופי' האבן עזרא וזה לשונו: **וטעם בתוך העיר, שהם יראים את ה' בפרהסיא, וכן שוטטו בחוצות ירושלים,** עכ"ל. ומבואר מזה שגם הוא פי' הכתוב שוטטו בחוצות ירושלים שהכוונה היא שיהיה בפרהסיא נודע בחוצות וברחובות. ופי' בזה גם הכוונה בתפילתו של אברהם אבינו ע"ה שאמר בתוך העיר דהיינו יראי ה' בפרהסיא שאינם יראים מאנשי העיר.

ועל דברי האבן עזרא האלו כתב בויוא"מ (הקדמה דף ט"ו) וזה לשונו: ולדבריו למה לא התחיל אברהם אבינו ע"ה להתפלל אם ימצאו צדיקים כאלו שיראים להגיד האמת

בתוך העיר, שגם צדיקים כאלה יהי' בכוחם להגן על העיר. **וצריך לומר שזה ידע בודאי שצדיקים כאלו אינם יכולים להגן על העיר, ועל כרחך אין להתפלל על זה.** וזה ברור שבסדום היה זה ודאי נסיון גדול ונורא לגלות דעת יראת ה' בפרהסיא בתוך העיר, כי הרי ירדו לחייו של ההולך בדרך אמת, כנודע מהמעשה שהיה בריבה אחת שנתנה פת לעני, וכן במה שמבואר בכתוב שהקיפו ביתו של לוט על שקיים מצות הכנסת אורחים והכניס את המלאכים לתוך ביתו, ואם כן היה להם חזקה ברורה ועצומה שאינם מקבלים תוכחה, עם כל זה לא ביקש אלא על צדיקים שאינם יראים מאנשי העיר, עכ"ל.

ולכן **חוב מוטל על כל מי שיכול לומר את האמת הברורה בכל הנוגע לנסיונות העצומים שבהם מתנסה דורינו, וביותר לכל הקשור לכל מה שכתבנו פה, לאמרה בבהירות ולפרסמה ככל האפשר,** וכמאמר החכם: האמת אסור לה שתהיה לא ביישנית ולא פחדנית. כי ענינים אלו הקשורים לשרשי האמונה, הם הענינים שאותם יש לפרסם, ועליהם יש למחות במסירות נפש היותר גדולה, וכל אחד צריך לחשוב איך יכול הוא לפרסם ולהסביר את האמת כפי יכלתו וכליו שנתן לו השי"ת. **וזו עצה נפלאה להגן על הדור, ועל כל פנים לא להיתפס בעוונם.**

וכתב רבינו בעל החפץ חיים זיע"א (בהקדמת ספרו תומת הדם) וז"ל: **ודע עוד, שבעת שמתרבים מפירי הדת מתרבה חרון אף בעולם, כי לא ימצא מי שידרוש עבור כבודו, אבל כשימצאו אנשים שמתחזקים בשביל כבוד ה' להקים הדת, הוא ההגנה על כלל ישראל,** כמו שמצינו בתורה לענין שבט לוי, שאחר שהקימו דבר ה' כמו שאמר להם משה, כתיב אח"כ (שמות ל"ב כ"ו) ועתה אעלה אל ה' אולי אכפרה בעד חטאתכם. וגם מסירין בזה חרפה מעל ישראל, כמו דכתיב (ישעיה כ"ט כ"ב) לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו, כי בראותו ילדיו מעשי ידי בקרבו יקדישו שמי והקדישו את קדוש יעקב ואת אלקי ישראל יעריצו. עכ"ל ועי"ש עוד.

נמצא כי דרך הצלה גדולה וחזקה יש לנו הן ברוחני והן בגשמי, על ידי שנתעורר לזכות את הרבים בדעות ישרות ולבער מאתנו את טומאת רעיון ודעות המינות הציונית הגרועה בהרבה מכל סוג ומין עבודה זרה שבעולם. כי על ידי זה נגן על הדור כולו מהפורענות בעזה"י.

ובדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו (מכות י' ע"ב). ואמרו חכז"ל (שיר השירים רבה פרשה ה' פסוק ב') על הפסוק (שה"ש ה' ב') פתחי לי אחותי רעייתי וז"ל: רבי ייסא אמר, אמר הקב"ה לישראל, בני, פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודה של מחט, ואני פותח לכם פתחים שיהיו עגלות וקרוניות נכנסות בו. עכ"ל.

על כן מוטל עלינו לעשות את שלנו כפי יכלתינו למחות ולזעוק ולהסביר וללמד דעת תורה אמיתית בנוגע לנסיונות דורינו, ובעיקר בנוגע לנסיון הציונות. והוא ית' יעשה את שלו, וישלח רוח טהרה ממרום, ותתבטל מדינה זו, בלא שום צער ונזק לבר

ישראל, ועמה תתבטל כל מלכות זדון וכל הרשעה כולה, כי הנה הסתיו עבר הגשם חלף הלך לו עת הזמיר הגיע.

רמ

ועוד כתב בויואל משה בהקדמתו (עמ' י"ד) וזה לשונו: אוי לנו שכך עלתה בימינו, ואיככה נוכל לשקוט ולראות בהפרת עיקרי האמונה, ויסודות כל התורה כולה. **ובפרט שאם כל היראים הנמצאים עוד בדורינו ישימו יד לפה שלא לדבר האמת, גם יטמנו ידם בצלחת שלא לכתוב האמת מאימת הדור, אם כן ישתכח ח"ו דרך האמת לגמרי מהדור. וכל מה שהרעישו העולם הגאונים והקדושים נ"ע שבדורות שלפנינו על סכנת הציונים המבלים** (פי' המחריבים) **העולם, כמעט יבא לידי שכחה.** ואם גם להלאה יהיו דברינו בהטמנה ולא יתגלו לעיני העולם, אם כן ישתכח לגמרי ח"ו האמת בעיקרי האמונה ויסודי התוה"ק. אשר אף אם יעזור השי"ת שיבוא עוד זמן שיקם סערת הציונים לדממה, אבל כיון שנשתכח דרך האמת ואין איש שם על לב, מי יורה דעה ומי יבין שמועה להקים עולה של תורה, כי שתיקת כל הדור ודאי שתיקה כהודאה גמורה. ואין עולה עוד על הלב להתבונן עד כמה נטבע ונשקע העולם בשקר העצום המהרס כל התורה כולה.

ועל כן אחריות גדול ועצום מוטל עלינו לצעוק ככרוכיא גלוי לכל ישראל נגד הטומאה העמוקה שהתפשטה כל כך בדורינו, ותקותינו שימצאו הרבה אנשים שאף אם עכשיו לא יועיל להם מאומה, מכל מקום לאו כל הזמנים שווים, ויבוא עוד זמן שיפתחו איזה לבבות בני ישראל, ויפקחו עיניהם ויגיעו לאזניהם הקולות המצלצלים מדרך הראשונים, שבקשו אמת ואמונה כראוי. **מה שאין כן אם ח"ו הקולות יחדלון, ואין אומר ואין דברים בלי נשמע קולם בכל גבולי ישראל ח"ו אבדה כל תקוה.** וכבר הבאתי מדברי הרמב"ם שעל פי הדין מחויב כל אחד ואחד לסבול הכל מאנשי דורו עבור כבוד השי"ת ותורתו הקדושה כמו שסבל אברהם אבינו ע"ה. עכל"ק.

ובודאי שאם נעשה כפי יכלתינו לפרסם את האמת עוד ימצאו מעטים אם לא רבים שיקבלוה בעזה"י, ונוכל לפקוח את אותן העינים שניתן עדיין לפקוח. ואם ח"ו נשב ונשתוק ניתן על כך את הדין ח"ו.

וכתב החתם סופר ז"ל בפרשת כי תשא על הכתוב (שמות ל"ג י"ז) ויאמר אל משה קול מלחמה במחנה, וז"ל: דגם יהושע הבין שהוא קול ענות, דברים המענים את נפש שומען, רק שהסברא נותנת שאי אפשר שישתקו הצדיקים למעשה הזה, ויש מלחמה במחנה. וגם משה חשב גם כן זה, דמהאי טעמא הביא הלוחות ולא הניחם למעלה או שברם למעלה, כי חשב שיש ביניהם צדיקים, רק כאשר בא הרגיש שאין כאן מלחמה וכו', ואם כן היה ראוי לשבר תיכף הלוחות, אלא שאין לדון על פי אומדנא וכו', עד שראה וכו'. עכ"ל.

וכתב על זה בויואל משה בהקדמתו שם (עמוד ט"ו) וזה לשונו: **והרי שהיא סברא מוכרחת ממשה רבינו ע"ה שאם נעשה בדור תועבה כזאת, אי אפשר לעבור עליה בשתיקה**

שלא לערוך על כל פנים מלחמה נגדה עד שיהיה נשמע קול מלחמה במחנה. ומכל שכן בתועבה הרעה הזאת של מדינה הציונית נגד השבועות החמורות שהשביע אותנו הקב"ה, וגם מעבירה על הדת ומשרישה מינות וכפירה בכל העולם כולו, ומעכבת גאולתינו ופדות נפשינו, שבודאי צריך ללחום נגד הרעיון הטמא הזה במסירות נפש. עד ישקיף וירא ה' משמים, וירחם עלינו להוציאנו מגלות המר והנמהר הזה, ויפקחו עיני ישראל לראות האמת ולשוב אל השי"ת ולתורתו הקדושה עכ"ל.

ועוד כתב הגה"ק בעל חפץ חיים כתב בספרו חומת הדת בהקדמה וזל"ק: והנה כהיום שנתרבה בעוה"ר מצד היצר הרע פרצות גדולות בכל עבר ופינה, והוא ממש כאש בוערת ורוצה לכלות כל חלקה טובה, מצוה רבה שבכל עיר תמצא כנגדה חברה של יראי ה' שיראו להחזיק הדת בכל נפשם, ויכבו את התבערה שלה. וכמו שמלפנים כשלא היו מצויות דליקות, היה די במה שנקבע מאת הממשלה צבא אחד של כבאים, וכהיום שנתרבו דליקות בכל פינה נמצאים בכל עיר מתנדבים לזה. **וכן בענין היצר, מלפנים היה די במה שייחד הקב"ה אנשים מיוחדים בכל דור שבכח דבריהם הק' היו מכבים אש היצר** [כמו האלשיך הקדוש בדורו והשל"ה בדורו ובדורינו המגיד מדובנא וכהאי גוונא], **והיום שבעוה"ר הדליקה מצויה מאד, צריך שימצא בכל עיר מתנדבים לזה.** עכ"ל.

אחינו בית ישראל, עד מתי יהיה בידינו עוון נורא זה של השתיקה לבעל הציוני, עד מתי יכנעו אליו רוב עמנו. מדוע לא נתאחד ונצא נגד רעיון כפירה זה שהשתלט כבר על רוב הדור, ושאר הדור ישנים שינה עמוקה. הבה נתאחד ונציל את עצמינו טרם יהיה מאוחר ח"ו.

ובספרינו הקטן פתח הצלה (שנדפס בתחילת שנת תשנ"ג לפ"ק) בררנו כשמלה את החשיבות להקים התאחדות יראים שכל עניינה יהיה להלחם בקליפת הציונות על ידי הסברות ושיעורים ודרשות לפקוח את עיני אחב"י להבין מה שלפניהם ולעורר מחאות בכל אופן ואופן נגד הציונים הארורים מדינתם וממשלתם בכל מקום אפשרי, וכן לפרסם אצל אומות העולם את התנגדות הנאמנים להשי"ת ולתורתו למדינה הציונית בפרט ולרעיון הציוני בכלל.

וכבר הבאנו מקודם (בפרק רכו) מדברי רש"י, **שענין זה של עזיבת הכפירה והמינות וכל הפעולות המביאות לכך הוא עיקר זכותינו להגאל.** ובפרט שכבר בארנו לעיל באריכות שההימשכות וההתחברות של המאמינים שומרי מצות עם המדינה הציונית והרעיון הציוני הם עיקר המעכבים את גאולתינו ופדות נפשינו. ואם כן מדה טובה מרובה, וההתבדלות ממנה והמחאה כנגדה היא שתקרב את גאולתנו ופדות נפשנו. ועל כן ראוי לכל אחד ואחד לעשות כפי שביכלתו בענינים אלו.

רמא

ונעתיק עוד איזה גרגרים מדברי גדולי ישראל על חיוב המחאה ופרסום האמת שמוטל על כל אחד ואחד מישראל.

כתב רבינו יונה בספרו שערי תשובה (שער השלישי סעיף י"ט) וז"ל: ודע כי נתחייב הנברא להיות ציר נאמן ועבד משכיל בכל מלאכת עבודת אדוניו, והפועל הנאמן יהיה מהיר במלאכתו וישגיח על מלאכת הפועלים חבריו, ועיניו על דרכיהם לראות אם באמונה הם עושים, ויזהירם ויודיעם את המעשה אשר יעשון, כי חפצו ורצונו אשר תעשה מלאכת אדוניו בלא רמיה, על כן יחזיק ידי עושי המלאכה. ואמרו רז"ל (ירושלמי סוטה פרק ז' [ד'] ה"ד) **ארור אשר לא יקים, אדם שלמד ושנה ולמד לאחרים וקיים את התורה ויש בידו כח להחזיק ידי העוסק בתורה ובמצוות ולא החזיק, הרי הוא בכלל ארור אשר לא יקים.** עכ"ל. [ומסיים שם בירושלמי, לא למד ולא לימד ולא שמר ולא עשה ולא היתה ספיקה בידו להחזיק והחזיק הרי זה בכלל ברוך].

ובארחות צדיקים (שער הזריזות) כתב וז"ל: **וצריך מאד קלות וזריזות וגבורה להלחם נגד הרשעים,** להיות אביר לב כמשה רבינו עליו השלום שאמר (שמות ל"ג כ"ז) שימו איש חרבו על ירכו, ופנחס נאמר בו (במדבר כ"ה ז') וירא פנחס וגו' ויקח רומח בידו. **לכן הזהר בעצמך להיות זריז מאד להפרד מחברת רשעים, שלא להיות בעצתם ובהסכמתם.** עכ"ל.

ובספר של"ה הק' (במסכת עשרה מאמרות) כתב וז"ל: רוח קנאה יעבור עליך, קנאת ה' צבאות, להכניע זדים ועושי רשע עשות משפט, שלא להכנע במה שנוגע בבורא ית' ובעבודתו, כי חלק גבוה מי יתיר, רק חזק ואמץ אל תירא ואל תחת. עכ"ל בקיצור ועיי"ש עוד שהאריך.

ובפרשת פנחס כתב וז"ל: בקנאו את קנאתי בתוכם (במדבר כ"ה י"ג). **מזה ילמוד האדם שיקנא את קנאת ה' צבאות כשרואה איזה חילול ה' או חילול התורה.** ראה איך החזיק לו ה' יתברך טובה וחנות (פי' מציאת חן) וברית שלום, עכ"ל.

רמב

וכשם שאם מוחים כראוי על דבר כבוד שמו ית', ומשמיעים את האמת האמיתית, אזי מגינים בזה על הדור, כן ח"ו אם אין מוחים כראוי, אזי נענשים לכל פשעיהם ולכל חטאותם ח"ו.

כמו שאמרו חכז"ל בגמרא מס' שבת (נ"ה ע"ב) וזה לשונם: אמר לו רבי זירא לרבי סימון לוכיחינהו מר להני דבי ריש גלותא, אמר ליה לא מקבלי מנאי. אמר ליה אף על גב דלא מקבלי לוכיחינהו (תרגום - יוכיח מר לאנשים של ראש הגלות, אמר לו הם אינם מקבלים ממני. אמר לו אף על פי שאינם מקבלים הוכח אותם) דאמר רב אחא בר חנינא מעולם לא יצתה מדה

טובה מפי הקב"ה וחזר בה לרעה, חוץ מדבר זה דכתיב (יחזקאל ט' ד') ויאמר ה' אליו עבור בתוך העיר בתוך ירושלים, וְהִתְוִיתָ תָּו על מצחות האנשים הנאנחים והנאנקים על כל התועבות הנעשות בתוכה. אמר לו הקב"ה לגבריאל לך ורשום על מצחן של צדיקים תיו של דיו שלא ישלטו בהם מלאכי חבלה, ועל מצחן של רשעים תיו של דם כדי שישלטו בהם מלאכי חבלה. אמרה מדת הדין לפני הקב"ה, רבש"ע מה נשתנו אלו מאלו, אמר לה הללו צדיקים גמורים והללו רשעים גמורים. אמרה לפניו רבש"ע היה בידם למחות ולא מחו. אמר לה גלוי וידוע לפני שאם מיחו בהם לא יקבלו מהם. אמרה לפניו רבש"ע לפניך גלוי להם מי גלוי. והיינו דכתיב (שם שם ו') זקן בחור ובתולה טף ונשים תהרגו למשחית, ועל כל איש אשר עליו התיו אל תגשו, וממקדשי תחלו. וכתיב ויחלו באנשים הזקנים אשר לפני הבית. תני רב יוסף אל תקרי מקדשי אלא מקודשי, אלו בני אדם שקיימו את התורה כולה מאלף עד תיו (והיה להם למחות ולא מיחו). ע"כ.

ובתשובות מהר"ם שיק (תשו"ח סי' ס"ג - לנכרך דין מצות מוכתם) **כתב** דכאן משמע דדוקא משום קטרוג דלפניהם אינו גלוי, נענשו. והא אמרינן בעלמא (מנחות מ"ח ע"ח) דבעידן ריתחא מענשינן אעשה. **אלא ודאי דעשה אין כאן,** ולכך נאמר וממקדשי תחלו, להראות **דלאו משום ריתחא ומשום עשה** אלא משום ערבות. עכ"ל.

ועיין בהקדמה לספה"ק ויואל משה (עמוד י"ח-כ"ג) איך שמביא ראיות ברורות, אשר באמת לא יתכן שיאמרו עליהם שקיימו את התורה מאל"ף ועד תי"ו אם לא מיחו. שהרי מחאה מצות עשה מהתורה היא, ואם לא מיחו בטלו מצוות עשה זו ואי אפשר לומר עליהם שקיימו את התורה מא' עד ת'. אלא בודאי שמיחו בהם צדיקים שהיו באותו הדור, ובודאי שהחזיקו עמהם במחלוקת, שאם לא כן לא היה הקב"ה בעצמו מעיד לפני מדת הדין שהללו צדיקים גמורים. **אלא שבשעה שיש חרון אף ה' בעולם אין יוצאים ידי חובה במחאה פשוטה, אלא שצריכין למחות במסירות נפש יותר ולפנים משורת הדין ורק במחאה כזו יוצאים ידי חובת מחאה, וניתן על ידה להציל לכל הפחות את עצמו מן הדין. ומחאה כזו הם לא מיחו, וע"כ נענשו רח"ל.**

רמג

ובאמת דבר זה מבואר במקומות רבים עד אין מספר, ולהעתיק את כולם אי אפשר, אמנם נעתיק בזה איזה דיבורים מדברי רבינו יונה מגירונדי ז"ל.

בשער שלישי (סעיפים ע"ג-ע"ג) כתב וז"ל: הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא (ויקרא י"ט י"ז), הזהרנו בזה שלא נישא חטא בחטא חברינו בהמנענו מהוכיח אותם. **ואם איש אחד יחטא בהגלות נגלות חטאו, כל העדה יענשו עליו אם לא יוכיחוהו בשבט מוסרם.** וכן כתוב (יהושע כ"ב כ') הלא עכן בן זרח מעל מעל בחרם ועל כל עדת ישראל היה קצף והוא איש אחד לא גוע בעוונו. ונאמר (דניאל כ"ע כ"ח) והנגלות לנו ולבנינו עד עולם.

ואפילו אומות העולם אמרו (יונה פ' י"ז) ונדעה בשל מי הרעה הזאת. אף כי ישראל שהם ערבים זה בזה.

ולהנצל מן העונש הזה, נכון הדבר לבחור אנשי אמת, ולחזות מכל העם אנשי חיל, לתתם ראשי השגחה על כל שוק ומגרש משכנותם, להשגיח על שכניהם ולהוכיחם על כל דבר פשע ולבער הרע, עכ"ל.

ועוד כתב רבינו יונה בספרו שערי תשובה (שער ב' אות כ') וז"ל: העיקר העשרים, להשיב רבים מעוון כאשר תשיג ידו, שנאמר (יחזקאל י"ח כ') **שובו והשיבו מכל פשעיכם** (כוונתו ז"ל, כמו שפירש רש"י על פסוק זה: שובו אתם והשיבו את אחרים. המעתיק), למדנו כי זה מעיקרי התשובה ונאמר (ויקרא י"ט י"ז) הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא. **למדנו כי אם לא יוכיחנו יענש על חטאיו.** ודוד המלך ע"ה אמר במזמור התשובה (תהלים נ"א ט"ו) אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך ישובו. עכ"ל.

ועוד בספר שערי תשובה לר"י (שער ג' אות נ"ט, והובא להלכה בספר חפץ חיים כלל ו' סעי' ה', ובמ"ב חיים חיים ע"ס)

וז"ל: **מי שאינו מחזיק במחלוקת על המתייצבים על דרך לא טוב ומושכי העוון, הרי הוא נענש מפשעיהם לכל חטאתם, ועובר בלאו, שנאמר ולא תשא עליו חטא** וכו'. ונאמר (שופטים ה' כ"ג) אורו מרוז, אמר מלאך ה' אורו ארור יושביה כי לא באו לעזרת ה', לעזרת ה' בגיבורים. ונאמר (דברים פ' י"ז) לא תגורו מפני איש וכו'. וחובה על כל ירא, אף כי אוהב טהר לב, להעיר קנאה, כי יראה והנה יד שרים וסגנים במעל וכו', שנאמר (עזרא ט' ג') ויד השרים והסגנים היתה במעל הזה ראשונה. עכ"ל.

ומזה נבין כי ככל ששארית החרדים מתחברים עם הטומאה הציונית במחשבה דיבור מעשה ואנו שותקים, אזי גדולה הסכנה עלינו רח"ל ביותר, שאנו שותקים. וכמו שמצינו בעכן שהגם שהוא לא מת ומתו רק אלו שלא מיחו בו במלחמה, ואף על פי שהרד"ק והמצודות פירשו קצת באופן אחר ועיי"ש, מכל מקום אין זה סתירה כלל, כי הלא כבר הבאנו שאין פורענות באה לעולם אלא בשביל הרשעים (אבל) ואינה מתחלת אלא מן הצדיקים. ואם כן עלינו הסכנה הנוראה הזו עוד יותר מאשר על הציונים בעצמם.

הש"י ישמור ויציל ממה שעלול לבוא על שונאי ישראל באם אנו שותקים ולא משתדלים להפריד את בני עמנו מן הציונות והציונים ומדעות נפסדות וכוזבות ולפרסם את יסודות האמונה האמיתית.

רמד

גם כל מי שיטול חלק במחאה על כבוד שמים ופרסום האמת, חוץ מזה שיהיה ממזכי הרבים ומגן על הדור, אשר בודאי שכרו הרבה מאוד, הנה בודאי יזכה לתועלת רוחנית

ולהצלה גשמית גדולה ועצומה לעצמו. וכפי אשר יתאמץ יותר בענין זה יותר להקים את עול האמונה האמיתית ולהלחם נגד כוחות הכפירה, כן יזכה יותר לשלימות הנפש ברוחניות, ולהצלה והגנה בעבורו ובעבור אחרים בגשמיות.

שכן אמרו חכז"ל (ויקרא רבה פ' כ"ה סוף ס') וזה לשונם: אמר רבי אחא בשם רבי תנחום בן ר' חייא, **למד אדם ולימד ושמר ועשה, והיתה בידו סיפק** (פי' יכולת) **למחות ולא מיחה, להחזיק ולא החזיק, הרי זה בכלל ארור. הדא הוא דכתיב ארור אשר לא יקים.** ר' ירמיה אומר בשם ר' חייא, **לא למד אדם ולא עשה ולא שמר ולא לימד לאחרים ולא היתה סיפק בידו להחזיק והחזיק, ולא למחות ומחה, הרי זה בכלל ברוך.** עכ"ל (ועי' לעיל פרק רמא עמ' 378 שהבאנו מאמר זה גם בשם הירושלמי סוטה, וע"ע בהשמטה ג' עמוד 416 ביאור על זה).

וענין זה מבהיל הרעיון, עד היכן מגיע כח הקמת הדת והמחאה, שאפילו הגרוע שבגרועים שלא למד וגם לא עשה וכו' וכו' רח"ל, ועם כל זה על ידי שמוסר את נפשו למחות ולהחזיק את חומות גדרי הדת במקום שעל פי דרך פשוטה אין מציאות לכך, שזהו פשט דברי ר' ירמיה שם ולא היה סיפק בידו להחזיק והחזיק, ולא למחות ומחה. אלא שהאדם דוחק עצמו ומוצא בכל זאת דרך למחות, ומקים את התורה ומוחה כנגד הרע והכפירה, הרי יוצא הוא מכלל ארור ונכנס לכלל ברוך. וזה תקון הנפש דלא מצינו דוגמתו בשום מידי אחרינא.

וכמה מאירים הם דברי רבינו יונה בספה"ק שערי תשובה (שער רפשון סעי' מ"ז) וז"ל: ועוד יש עוון והוא עוון חילול ה', שהתשובה ויסורים תולים ומיתה ממרקת, כמו שנאמר (ישעיה כ"ב י"ד) אם יכופר העוון הזה לכם עד תמותון. **והנה כאשר האדם משתדל לתמוך ביד האמת ויעזור אחריה, ויתעורר בדבריה והופיע אורו לעיני בני עמו, ויחזק ידי אנשי אמת ונשא ראשם, וכתות השקר ישפילן יגיען עד עפר, הנה אלה דרכי קידוש ה' והוד והדר לאמרתו ועבודתו בעולם, ועוז ותפארת במקדש תורתו. על כן בהרבות פעליו לקדש את השם ולעורר האמת ולהכין אותה ולסעדה, ונסלח לו מעוון החלול עם התשובה בשומו האמת לעומת אשמת החלול, מדת תשובתו נגד מדת משובתו** (ענין מרידה והליכה בדרכי הלב, מצו"ד) **זה ביאור** (משלי ט"ז ו') **בחסד ואמת יכופר עוון.** עכ"ל. ועיי"ש.

חרי שאפילו מי שנכשל ואפילו בעוון החמור של חילול שמו ית' רח"ל, יוכל לתקן הכל, בהקדמת התשובה, על ידי מחאה במסירות נפש כראוי וחיזוק ידי היראים המאמינים כראוי.

ואם מכפר ענין זה על עוון חילול ה' החמור, שכפרתו קשה מאוד, כמאמר הגמרא (יומא פ"ו ע"ה): אבל מי שיש חילול השם בידו אין לו כח בתשובה לתלות ולא ביום הכפורים לכפר ולא ביסורין למרק אלא כולן תולין ומיתה ממרקת שנאמר (ישעיה כ"ב י"ד) ונגלה באזני ה' צבאות אם יכופר העוון הזה לכם עד תמותון, עכ"ל הגמרא. **אם כן, כל שכן שזהו**

כפרה לשאר עוונות, ובפרט אם עולה לו במסירות נפש, שאז הוא תיקון הנפש שאין כדוגמתו.

רמה

ובאמת היה אפשר להביא לענין זה ראיות רבות מתורה שבכתב ובעל פה. אמנם שאין כאן המקום לכך, אמנם שלא להפטר בלא כלום, נזכיר כאן שתי דוגמאות חשובות ויסודיות מאוד.

האחת היא מאליעזר עבד אברהם אבינו ע"ה, שהיה מזרע כנען הארור שנתקלל מחמת עוונו כידוע. וקללת נח לכנען היא קללה איומה ונוראה, אשר מצד זה נמנעו האבות הקדושים והשבטים לישא נשים מהם כמבואר בדוכתי טובא. ולכן גם לא רצה אברהם אבינו ע"ה להתחתן עם אליעזר, כמו שכתב רש"י (בראשית כ"ד ג') על הפסוק אולי לא תלך האשה, וזה לשונו: אלי כתיב בת היתה לו לאליעזר והיה מחזר למצוא עילה שיאמר לו אברהם לפנות אליו להשיאו בתו אמר לו אברהם, בני ברוך ואתה ארור, ואין ארור מתדבק בברוך, עכ"ל רש"י, והוא מהמדרש. (ב"ר נ"ט ט').

אמנם אליעזר עבד אברהם בכח שמסר נפשו ימים ושנים לשמש את אברהם אבינו ע"ה לשם שמים, ומסר נפשו להלחם מלחמת ה' יחד עם אברהם אבינו ע"ה כנגד ד' מלכים במסירות נפש עצומה (כמבואר בפסיקתא זוטרתא ובכ"מ עכ"פ (בראשית י"ד י"ד) וירק את חניכיו וגו'). **וגם** היה מפורסם אלקותו יתברך בעולם בשליחות אברהם ע"ה, (וענין זה היה בודאי כרוך ביגיעות בשר ונפש בהכנסת אורחים וכו', וכן במסירות נפש מצד שנאת והתנגדות אומות העולם שרדפו כל כך את אברהם אבינו ע"ה כידוע וכו') כמבואר בגמרא (יומא כ"ח ע"ב) ואיתא ברש"י על הפסוק (בראשית ט"ו ג') דמשק אליעזר, שדמשק הוא נוטריקון דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים.

ועד שלבסוף מסר את נפשו להעמיד את האומה הישראלית, שכל עניינה הוא תיקון עולם במלכות שדי, דהיינו להביא לגילוי אמיתת יחודו יתברך בעולם, על ידי שקיבל על עצמו השליחות הנוראה של מציאת והבאת זיווג ליצחק אבינו עליו השלום. וגם זה היה ענין של מסירות נפש ויגיעות עצומות מכמה וכמה צדדים (כידוע שרצו בתואל ולבן להרגו וניצל רק בנסים נפלאים כמבואר בילקוט שמעוני (רמז ק"ט ד"ה ויסע). ועוד איתא בשם מדרש אבכיר שגם כאשר רץ לבן אליו אל העין רץ להורגו וניצל רק על ידי נס גדול, ואחר כך איתא שם שנתקבצו כל יושבי חרן להרוג את אליעזר, ושוב ניצל רק על ידי נס). ומסירות נפשו בשליחות זו היתה עד אין לתאר.

ועל ידי שליחות זו נצטרפו שאר מסירות נפשו בשימוש הקדושה ומסירות נפש להעמיד ולהחזיק את עניניו של אברהם אבינו ע"ה, שכל כולו הוא רק קנאת ה' צבאות עבור האמונה הטהורה והתורה הקדושה (כי הלא אברהם אבינו ע"ה היה תחילת הרבצת תורה בעולם, כמבואר בדברי חכז"ל, במקומות רבים, וממנו התחילו אלפים שנה תורה כדאיתא בגמרא (עבודה זרה ט' ע"ב).

ואז זכה שיצא מכלל ארור לכלל ברוך ונזדככו גופו נפשו רוחו ונשמתו מקללת נח כי הופקע לגמרי מגדר יחוסו הקודם מחם בן נח וכנען. וחלק הזוהמא והפגם השייך לנשמת אליעזר עבד אברהם מצד עוון חם וכנען, נתקן בשלימות. כמבואר במדרש (ב״ר פכ׳ ס׳ ז׳) על הפסוק (בראשית כ״ד נ״ה) ויאמר בא ברוך ה' וגו', וזה לשונו: **אמר רבי יוסי בר דוסא, כנען הוא אליעזר. ועל ידי ששרת אותו צדיק באמונה, יצא מכלל ארור לכלל ברוך.** אמר רבי יעקב בשם ר' יוחנן וכו' **ומה אם אליעזר על ידי ששרת את הצדיק באמונה יצא מכלל ארור לכלל ברוך, ישראל שעושין חסד עם גדוליהם ועם קטניהם בידיהם וברגליהם על אחת כמה וכמה,** ע"כ לשון המדרש.

וכתב על זה היפה תואר בתוך דבריו וז"ל: והקל וחומר זה מעבד אברהם הוא כעין הקל וחומר בפרק קמא דברכות (ה׳ ע״ב) דיליף שיסורין מכפרין מקל וחומר דשן ועין שעבד יוצא בהם לחירות, וכאן יליף קל וחומר מעבד, **שחסד ואמת** פודים את האדם מכל צרה וצוקה, עכ"ל. הרי לך מה שאפשר לזכות על ידי חסד ואמת, והוא כלשון רבינו יונה שהבאנו לעיל, שבחסד ואמת יכופר עוון. דזה ביאור הפסוק (משלי ט״ז ו׳) בחסד ואמת יכופר עוון, שעל ידי החסד והתאמצות לפרסום האמת הוא מסוגל לכפרת עוון, ואפילו עוון חילול ה' שרק יום המיתה מכפר עליו.

וכתב האריז"ל (בשער הפסוקים על פסוק זה בפ׳ נרוך ה׳), וזה לשונו: אמרו רז"ל כי אליעזר עבד אברהם שהיה עבד כנעני הנקרא ארור, **ויצא מכלל ארור ונעשה ברוך** וגו', כבר הודעתיך בפרשת בראשית בענין חטאו של אדם הראשון, כי אז נתערבו נשמות הטובות של הקדושה בקליפות ונפלו שם, והם מתבררות בכל יום ויום, והנה אליעזר עבד אברהם היתה נשמה קדושה שנתערבה בקליפה של כנען הארור ונתנה לאליעזר הנזכר, ולכן נקרא דמשק אליעזר, שהיה דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים, המושל בכל אשר לו, שליט ביצרו הוה, והיה חכם גדול וחסיד כנודע, **ועל ידי כן יצא מכלל ארור ונעשה ברוך על ידי אברהם,** עכ"ל.

והנה שמעתי בשם הרב הצדיק מוהר"ר עמרם בלויא זצוק"ל, שמסירת נפשו לקדש שמו יתברך בכל שעה היתה ענין נפלא ונורא ומפורסם. לפרש הפסוק (ישעיה נ׳ ו׳) גֵּוַי נתתי למכים ולחיי למורטים פני לא הסתרתי מכלימות ורוק. שבזה התפאר הנביא בדבר ה', על מסירות נפשו להשי"ת להודיע ולפרסם אמיתת דבר ה' ברמה. ושאל הצדיק הנ"ל דלכאורה היה לו להקדים הקל תחילה, דאם לאו, קים ליה בדרבה מיניה, ושוב אין פשט לדבריו. דהיינו דהוי ליה למימר: פני לא הסתרתי מכלימות ורוק ולחיי נתתי למורטים, שהוא היותר קל לסבול, ולא זו אלא אף גוי נתתי למכים, דפשיטא שמכות בגיוו של אדם קשות ממריטת פנים וכלימות ורוק בלבד.

ותירץ הצדיק הנ"ל על פי עניינו ודרכו דרך התורה, דהיינו שהיה רגיל לילך לצעוק ולמחות כנגד הציונים וכנגד מעשיהם הנוראים בעקירת הדת. (ולהשתדל תמיד בכל כוחו לפעול התבדלות המאמינים מן הציונים וגרוריהם). ועל זה קיבל מהם מכות רצח קשות ומרות, עם מקלות ושאר כלי משחית, שהרבה פעמים היה בהם כדי להמית רח"ל, וקיים

בעצמו, בשלימות, הפסוק גוי נתתי למכים ולחיי למורטים. **אמנם, המשיך אותו צדיק, כאשר אני נכנס לבית מדרש של אחיי וריעיי אחים לדעה ואומרים לי "ווער האט דיך גיבעטן"** (מי ביקש זאת מידך. דהיינו מי בקש מידך את כל המחאות האלו וכו'), **זה יותר קשה מכל, יותר ממכות גיו ומריטת לחי הנ"ל. והוא צער הנפש שקשה לעמוד בו.**

ועל זה התפאר הנביא שלא די שגווי נתתי למכים ולחיי למורטים, שזה המכות מהכופרים הגמורים פורקי עול לגמרי, אלא אפילו הכלימות ורוק מהיראים ושלימים, שחושדים אותו שאין כוונתו לשם שמים, או שאומרים שאין מעשיו על פי תורה, וזה קשה מכל. ואפילו בזה התפאר הנביא שלא נמנע מחמת זה מלקנא קנאת ה' צבאות ולהשמיע דבריו ברמה באמרו פני לא הסתרתי מכלימות ורוק, ואתי שפיר, ודפח"ח.

והנה אליעזר עבד אברהם גם איתו קרה כזאת, ויותר מזאת לאין ערוך, שלא די כל מה שעבר עליו בשליחותו הקדושה למצוא ולהביא זיווגו של יצחק אבינו ע"ה, במסירות נפש כזו, וסיכן חייו כמה פעמים בשליחות זו. אבל לבסוף אף יצחק אבינו ע"ה חשד אותו בגרוע מכל גרוע, והטיח בו דברים כואבים ביותר וכמבואר כל זאת בילקוט שמעוני (רמז ק"ט ד"ה מיון). ומי יכול לתאר את לבו הנשבר והנדכה של העבד הקדוש הזה בשעה שחשדו אותו במה שחשדו אותו רח"ל אחרי כל מסירות נפשו וסילוק כל נגיעותיו, ומי יודע כמה טעמי מיתה טעם עבד נאמן זה באותה שעה.

ובפרט שהחושד הוא עמוד העולם ויסודו יצחק אבינו ע"ה, (כתובות מ' ע"ב) והכל לפי המבייש והמתבייש (ואף שרש"י שם והפוסקים אומרים שהבושה גדולה יותר מאדם בינוני מאשר אדם גדול, הני מילי בעצם הבושה אמנם לענין חשד בודאי שאני, כי יותר מאמינים לנביא גדול ובעל רוח הקודש מאשר אם היה אדם בינוני, וענין בושת אליעזר הוא ענין של חשד איום ונורא ובכהאי גונא לפי גדולת ומעלת החושד הוא גודל הבושה. ואם יצחק אבינו ע"ה חושד מישהו בענין גרוע ומגונה מאוד מיהו זה אשר לא יאמין בכך).

אמנם אליעזר עבד אברהם עמד גם בנסיון זה, ונשאר בתומו, ולכן מפורש בילקוט שם וז"ל: **אמר הקב"ה מה אעשה לעבד הזה שהיה חשוד, אמר למלאכי השרת הכניסוהו חי בגן עדן, הוא אליעזר בן נמרוד,** והוא תמיה גדולה, יצחק יצא מגן עדן (כי מבואר לפני כן בילקוט (רמז ק"ט ד"ה מיון), על הפסוק (בראשית כ"ד ס"ג) ויצא יצחק לשוח בשדה, מהיכן יצא מגן עדן. כלומר שמדריגת יצחק אבינו ע"ה היתה שיכל להכנס ולצאת מגן עדן חי כל אימת שחפץ בכך, והיא מדרגה שאין ערוך אליה. וכדרך שאמרו חכז"ל אלמלי חטא אדם הראשון היה דר בעולם הזה ובעולם הבא כאחד כאדם שדר בבית ובעליה) ואליעזר נכנס לגן עדן חי, עכ"ל הילקוט.

וכן הוא במסכת כלה רבתי (פ"ג הלכה כ"ג) שבעה נכנסו בחייהם לגן עדן ואלו הן כו' וביניהם אליעזר עבד אברהם. וכן בגמרא (בבא מציעא נ"ח ע"ב) ר' בנאה הוה קא מציין מערתא, כי מטי למערתא דאברהם אשכחיה לאליעזר עבד אברהם דקאי קמי בבא. (תרגום: ר' בנאי היה בונה ציונים על מערות קבורה, כשהגיע למערת אברהם מצא לאליעזר שעומד על גבי הפתח). והרי שזכה למעלת נשגבות ורמות מה כאן עומד ומשמש אף בעולם הבא כן משמש לאברהם

אבינו ע"ה חי ובגוף, אשרי חלקו. ונראה מה שאפשר לזכות על ידי שימוש האמת הבא על ידי בזיונות דייקא וד"ל. ואיזה זיכוך הגוף נורא ונפלא אפשר להשיג על ידי כך.

ובאמת אם נתבונן נראה שהיו אז בעולם בתי מדרש ששם למדו תורה בקדושה ובטהרה גדולה, ובאמת נפלאה, כמו בתי מדרשות של שם ועבר, שאף האבות גופא הלכו ללמוד שם כדמצינו ביעקב אבינו ע"ה. ובספר הישר איתא שאף אברהם אבינו ע"ה נטמן ולמד שם איזה שנים. ואם חפץ היה דמשק אליעזר בתורה ועבודת ה', יכול היה לילך אצלם וללמוד ולשמש ולהחזיק וכו', ללא כל הרדיפות והטרחות הקשות, ובמילא הביטול תורה, שהיו בדרך המסירות נפש וההפקירות עצמו מכל וכל, שהלך בה אברהם אבינו ע"ה. אמנם זה גופא שבחו של דמשק אליעזר שהבין שכבוד שמים מתעלה ורצון ה' מושלם ביותר על ידי דרכו של אברהם אבינו ע"ה דייקא שמקנא קנאת ה' במלחמות וניפוץ אלילים וניתוץ צלמים והן בהפצת אמונה טהורה ואמיתית בין המון עם, והכל מתוך יגיעות מוח בשר ולב והכנסת אורחים ועוצם הפלגת מידת החסד כנ"ל. ומכל מקום סובל רדיפות עבור זה, ושימש דוקא אותו ולא בחר בדרכים יותר קלות שהיו אז אצל צדיקי יסודי עולם אחרים.

(**ואף** על פי שבפרקי דר"א (פוף פרק ט"ז) איתא שכשיצא אברהם אבינו ע"ה מכבשן האש נתלקטו כל המלכים ונתנו לו מתנות, ונמרוד נתן לו את אליעזר במתנה, זה היה בודאי מרצונו וחפצו של אליעזר. וכבר מקודם ידע נמרוד שנפש אליעזר נמשכת אחרי אברהם אבינו ע"ה כמבואר כל זה בספר הישר. ולכן בבחירתו דייקא בחר להיות עבד אברהם הנאמן.

ומה שמפורש שם בפרקי דר"א ועוד, שאליעזר הוא רשע, והוא עוג מלך הבשן וכו', כבר מוסבר בעץ חיים (שער מ"ט פ"ט ובלקוטי הש"ס מהאריז"ל מס' נדרים) שאין זה על פי פשוטו ח"ו, אלא סוד חיצוניות הנפש וזוהמתה בבחינת ארור כנען שהיתה בה, אותה בחינה הושלכה אח"כ בעוג שהוא הפליט וכו', וכמבואר זה גם בשאר ספרי ודברי המקובלים, וידוע שאין ללמוד פשט אמיתי בסתירות כאלו שבאגדה, אלא על פי חכמת האמת ודברי המקובלים).

ומה יש עוד להאריך במעלת שימוש האמת ועוסקיה ומפרסמיה ומעלת מסירות נפש עבור כך, יותר מזה.

רמו

אמנם, אליעזר עבד אברהם מיום התקרבותו לאברהם אבינו ע"ה, היה לומד ומלמד ושמר ועשה וקיים עד קצה גבול האפשרות, ולכן זכה לכל מה שזכה, ואין בזאת עדיין עוצם גילוי כח שאפילו לא למד אדם ולא שמר ולא לימד לאחרים ולא היתה סיפק בידו להחזיק והחזיק ולא למחות ומחה הרי זה בכלל ברוך, כדברי המדרש שהבאנו לעיל.

וזאת נוכל ללמוד ביתר שאת משלשת האנשים, שובי בן נחש העמוני וברזילי הגלעדי ומכיר בן עמיאל, אשר עזרו לדוד המלך עליו השלום, בעת אשר ברח דוד המלך ע"ה מבנו אבשלום והיה נרדף עד צוואר, ובודאי היתה סכנה גדולה מאוד לעזרו, כי מי

יודע אולי למחר ינצח אבשלום (וכך היה נראה לכל, מלכתחילה) ובודאי יהרוג ויעניש לכל מי שסייע והחזיק ביד אביו כנגדו.

ואז כתיב (שמואל ב' י"ז, כ"ז-כ"ט) ויהי כבוא דוד מחנימה ושובי בן נחש מרבת בני עמון ומכיר בן עמיאל מלא דבר (מקום ששמו לא דבר) וברזלי הגלעדי מרוגלים. משכב וספות וכלי יוצר וחטים ושערים וקמח וקלי ופול ועדשים וקלי. ודבש וחמאה וצאן ושפות בקר הגישו לדוד ולעם אשר אתו לאכול כי אמרו העם רעב ועיף וצמא במדבר.

וכתב רש"י וז"ל: ושובי בן נחש הוא חנון בן נחש, עכ"ל. ובמדרש שוחר טוב (פסליס ג' עפ"פ מזמור לדוד ה' מס רבו ע"י) וזה לשונם: ושובי בן נחש, זה חנון בן נחש. ולמה נקרא שמו שובי, ר' אומר, שישב יצרו לשעה. ורב אמר, שעשה תשובה [ווידוי] ע"כ לשון המדרש.

והנה שובי בן נחש היה מלך בני עמון שחטא מקודם מאוד כנגד דוד ועבדיו באופן מאוס ומגונה מאוד, על ידי שגילח חצי זקנם וכרת חצי בגדיהם באופן של בזיון וגנאי גדולים, וכל זה מחמת שדוד המלך ע"ה שלח לעשות עמו חסד ולנחמו מאבלו, כמפורש בשמואל לפני כן: (ש"ב י' ג'-ד') ויאמר דוד אעשה חסד עם חנון בן נחש כאשר עשה אביו עמדי חסד, וישלח דוד לנחמו ביד עבדיו אל אביו ויבאו עבדי דוד ארץ בני עמון וגו'. ויקח חנון את עבדי דוד ויגלח את חצי זקנם ויכרת את מדויהם בחצי עד שתותיהם וישלחם.

והנה שובי בן נחש הזה הוה ביה תרתי לגריעותא, הא' שהיה מעמון שכתוב בהם (דברים כ"ג ז') לא תדרוש שלומם וטובתם כל ימיך, וזוהמתם צרורה בבשרם מצד חציפות אמם בת לוט, ופחיתות יחוסם. והשני הוא המעשה הרע והנמהר שהרים ידו במשיח ה' דוד מלך ישראל, על ידי שעשה מעשה כזה לשליחיו, ועל כן הכה דוד את עמון (כמפורש בש"א י"ב בסופו).

ובאמת הוא פלא מאין יבוא הרהור תשובה לעמוני רשע כזה, ובפרט שהיה מלך עמון שהיא קליפה גדולה, ועוד יבוא להיטיב לדוד אחרי שהרג דוד המלך ע"ה כל זכר בעמו וכו'. אמנם בודאי שיש כאן פנימיות גדולה שאין מקומה כאן לבארה.

וכנראה שניצוץ של הקדושה הזו המונח בעמון הגיע זמנו להתקן ולהתברר ולשוב אל הקדושה, ולכן גם מעיקרא גמל נחש אבי חנון חסד עם דוד והחיה את אחיו. וכמו שכתב רש"י (פסוק ג') וז"ל: כאשר עשה אביו עמדי חסד, ומהו החסד, כשהיה דוד בורח מפני שאול, באו אליו אביו ואמו ואחיו וינחם את פני מלך מואב, ויאמר לו ישב נא אבי ואמי עמך (שמואל א', כ"ב ד'), והרגם (מלך מואב), חוץ מאחד מהם שברח ונמלט לארץ בני עמון אצל נחש. עכ"ל.

ומפשטות הפסוקים בענין זה מתנוצצות פלאות עצומות שאין כאן מקומן כמובן, אבל כמחוה במחוג נזכיר, שלבסוף בתו של שובי זה, היא נעמה העמונית שנשא שלמה המלך ע"ה, והיא אמה של מלכות שממנה יצא רחבעם מלך יהודה וכל מלכי

יהודה שרובם צדיקים נשגבים, ומלך המשיח שיבוא גם הוא מהם. והיא בעצמה היתה גיורת צדק גבוהה וקדושה מאוד, מעין ענין רות המואביה.

(**ואין** כאן מקום להאריך וכנ"ל, אבל כאן טמון הסבר מאמר חכז"ל (נצפ קמפ ל"ח ע"פ ועי"ג): ויאמר ה' אל משה אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה, וכי מה עלה על דעתו של משה לעשות מלחמה שלא ברשות, אלא נשא משה ק"ו בעצמו ואמר ומה מדינים שלא באו אלא לעזור את מואב אמרה תורה צרור את המדינים והכיתם אותם, מואבים עצמם לא כל שכן, אמר לו הקב"ה לא כשעלתה על דעתך עלתה על דעתי, שתי פרידות (רש"י: גוזלות) טובות יש לי להוציא מהן, רות המואביה ונעמה העמונית, עכ"ל הגמרא).

ועין מעשה דוד ובת שבע שממנה יצא אח"כ שלמה המלך ע"ה, היה דוקא בזמן מלחמת דוד על ידי יואב בבני עמון על ידי מעשה זה של חנון (ממגילה בשמואל ב' י"פ). ושלמה המלך הלא נשא אח"כ את נעמה העמונית בת חנון כנ"ל.

וגם תיכף ומיד כשנולד שלמה המלך ע"ה ניצח דוד את בני עמון, ולקח את כתר מילכום שיקוץ בני עמון מעליו (ממגילה כל זה בפ"ב י"ב כ"ד-ל', דברי הימים-פ' כ' ג'), ומאז היה כתר זה כתר לדוד המלך ע"ה כמבואר שם (שמואל ב' י"ב כ"ט) ולכל מלכי בית דוד עם כמה נסים נפלאים שהיו בו (כמבואר בדברי חכז"ל בכמה מקומות בגמרא (מס' עבודה זרה מ"ד ע"פ) ובמדרש וזוהר וכו'). והוא הכתר דייקא של משיח צדקינו כמבואר בדברי חכמינו ז"ל והמקובלים.

ואין כאן המקום להרחיב. אמנם איך שלא יהיה נראה מכל זה שחלק הקדושה שבבני עמון החל אז להתברר. **אמנם אי אפשר היה לניצוצות קדושים אלו לעלות ולצאת ממקום נמוך ושפל כמו קליפת בני עמון הפחותה וגרועה, אלא על ידי מעשה חסד עם דוד שעשה נחש אבי חנון. ואח"כ חנון עצמו כשבא לשוב, ומסר את נפשו וסייע ביד דוד בברחו מפני אבשלום בנו, וזה הועיל אפילו לעמוני שפל כזה, ולבסוף זכה ונהיה מחותן עם דוד המלך ע"ה דרך נעמה העמונית, שממנה דייקא יצא משיח צדקינו** וכנ"ל.

כי בחינת תיקון ובירור אפילו לעמוני כזה, הושגה רק על ידי תיקון נפלא זה של עזרה ותמיכה ביד האמת האמיתית גילוי אור תורתנו הקדושה. שזהו ענין דוד בן ישי הגבר הוקם עָל (שמואל ב' כ"ג). ואמרו חכז"ל (עבודה זרה ה' ע"פ) שהקים עולה של תשובה. וקיים עולה של תורה (שוח"ט שמואל פכ"ט פוס ג').

רמז

ובברזילי הגלעדי כתוב שם לבסוף (שמואל ב' י"ט ל"ג) וברזילי זקן מאוד בן שמונים שנה, ואמרו חכז"ל (שבת קנ"ג ע"פ) שטוף בזמה היה לפיכך קפצה עליו זקנה. (והובא ברש"י כפשוטו של מקרא). ואח"כ כתיב (שם ל"ט-מ') ויאמר המלך אתי יעבור כִּמְהָם (שהיה בן ברזילי) ואני אעשה לו את הטוב בעיניך, וכל אשר תבחר עלי אעשה לך, ויעבר כל העם את הירדן, והמלך עבר, **וישק המלך לברזילי ויברכהו** וישב למקומו.

והנה קשה מאוד למה לחכז"ל לפרסם גנותו של ברזילי דוקא מהפסוקים המלמדים שבחו הגדול שעזר ביד דוד המלך ע"ה, במסירות נפש כזו, וזה היפך דרך חכז"ל שדורשים תמיד בשבח הצדיקים ולא בגנותן ח"ו.

אמנם פה היה הכרח לספר גנותו של ברזילי הגלעדי, כדי לספר שבח והפלגת מעלת העוזר ביד האמת, והתומך בה כנ"ל, ומחזיק כיתות האמת ומשמש עבדי ה' וצדיקים ותלמידי חכמים וכנ"ל. כי ברזילי הגלעדי היה שטוף בזמה רח"ל, ומי יכול לתאר עד כמה נתרחק על ידי זה מאביו שבשמים, וכמה זוהמא וטומאה המשיך על ידי זה על עצמו רח"ל. ובודאי שלא היה בגדר שלמד תורה ולימד לאחרים, והיה בגדר של לא למד אדם ולא עשה ולא שמר ולא לימד לאחרים, כי אין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה (והוא לשון הרמב"ם (סוף הלכות איסורי ביאה פכ"ג סעיף כ"ב). ובמדרש שוח"ט (תהילים קי"ט, ז') וז"ל: **אין יצר הרע שולט על התורה, ומי שהתורה בלבו אין יצר הרע שולט בו ולא נוגע בו, עכ"ל.** ותלמיד חכם שאין בו יראת שמים ועובר על ד"ת נקרא בדברי חכז"ל (ויקרא רבה פ"ג אות ט"ו) תלמיד חכם שאין בו דעת, כי מגלה בזה שאין התורה בלבו כלל, וכידוע שחיבור החכמה עם הלב נקרא בכל מקום דעת ואכמ"ל).

ועם כל זה על ידי שעזר לדוד המלך ע"ה מתוך סכנת נפשות מאבשלום במסירות נפש כנ"ל. על ידי זה זכה גם הוא לתיקון נפלא, כי ענין הנשיקה שנשק דוד לברזילי הוא בודאי תיקון נפלא לנפשו כדאיתא בזוה"ק פ' תרומה (דף קמ"ו ע"ב) וזה לשונו: אלא הוא אוקמוה, והכי איהו דלית רחימו בדביקות רוחא ברוחא בר נשיקה, ונשיקה בפומא דאיהו מבועא דרוחא ומפקנו דילה. וכד נשקין דא לדא, מתדבקין רוחין אילין באילין והוו חד, וכדין איהו רחימו חד, עכ"ל הזוהר ועיי"ש עוד. (תרגום: אלא כך פירשו, שכן הוא, שאין אהבה של דביקות רוח ברוח חוץ מנשיקה, ונשיקה בפה שהוא מקור הרוח ומקום יציאתו מהגוף, וכשנושקין זה לזה מתדבקין הרוחות זה לזה והופכות לאחד, וזוהי אהבה אחת). **וכמו שכתבו** המקובלים על נשיקות עשיו ליעקב וכו', שעל ידי זה גם כן נהיה בחינת חיבור הרוחות, וכל ענין הגלות והגרים הבאים מעשיו וכו' הכל על ידי נשיקה זו.

ועל כן בודאי תיקן דוד המלך עליו השלום את ברזילי מאוד על ידי נשיקה זו, וביותר דכתיב אח"כ ויברכהו. וזה מה שנרמז גם אח"כ בפסוק שכתוב בברזילי: וישק המלך לברזילי ויברכהו **וישב למקומו.** דהיינו שנשיקת דוד המלך ע"ה וברכתו השיבה את נפש ברזילי למקומה קודם שחטא ופגם. ויש בזה עוד ענינים רבים ואין כאן מקומם.

ודוד המלך ע"ה לקח עמו את בנו כִּמְהָם, לאכול אצלו תמיד על שלחנו כמבואר שם, שעל ידי זה מסתמא נעשה בן זה תלמיד חכם וצדיק עד אין לתאר ולשער כי הלא כתיב: (משלי י"ג כ') הולך את חכמים יחכם, ומושל מקשיב על דבר אמת כל משרתיו צדיקים (חולין ד' ע"ג על פי משלי כ"ט י"ג), **ועאכ"ו** דוד מלכנו משיחנו, והוא תיקון גדול ועצום לנשמת האב (כמו שנביא בהמשך בשם התנא דבי אליהו וביאור החפץ חיים ז"ל בספרו שם עולם, שבזכות זיכוי הרבים ותמיכה באמת והחזקתה וכו', זוכים לבנים גדולי הדור וכו' יעו"ש).

דרך הצלה

ויש בפרשה זו עוד הרבה ענינים נוראים ונפלאים לבאר בפרד"ס אלא שאין כאן מקומם,
ואיך שלא יהיה על ידי החזקת האמת ופירסומה ותמיכה ביד אנשיו זוכים לתיקון הנפש שאין דומה לו. אפילו אנשים דוגמת ברזילי הגלעדי ושובי בן נחש כנ"ל. שהיו בגדר של לא למד אדם ולא לימד וכו' **ואף על פי כן כיון שלא היה בידם להחזיק** (כי היתה בזה סכנת נפשות מאבשלום כנ"ל) **והחזיקו הרי זה בכלל ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת** כנ"ל, וזכו לתיקון נפלא כנ"ל.

רמח

ובענין של מכיר בן עמיאל מְלוֹ דְבָר המוזכר בפסוקים, יש גם כן לבאר הרבה, ועוד יותר מענין שובי וברזילי, גודל מעלת המשמר תלמיד חכם ותומך סועד האמת. כי ג' אלו שובי וברזילי ומכיר בן עמיאל. היו מוטבעים ומשוקעים כל אחד בקליפה אחרת חזקה מאוד, שקשה מאוד היה לצאת ממנה.

ועל פי פשט היו רחוקים מאוד מקדושת דוד המלך ע"ה, דאיתא במדרש שוח"ט (על תהלים) על הפסוק (תהלים ג' ח') מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו. וז"ל: כיון שראה דוד כן התחיל אומר, מאלו הייתי מתיירא והשלימו לי, אינה מהן אלא הקב"ה השלימם לי, שנאמר (משלי ט"ז ז') ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו, התחיל לומר מזמור לדוד. עכ"ל.

ומכל מקום תראה שהיו אלו ענין הפכי מאוד לדוד המלך ע"ה, כי היה מתיירא מהם. ובדוד כתיב (תהלים קי"ט ע"ד) יראיך יראוני וישמחו. ואם היו אלו צדיקים לא היה דוד מתיירא מהם אלא להיפך.

ומכיר בן עמיאל נראה מענינו שהיה תלמיד חכם, אמנם היה מלכתחילה מתנגד ושונא לדוד, והיה מחזיק בבית שאול. (כיוצא מהפסוקים (שמואל ב' ט' ד'-ה') שהגידו לדוד שמפיבושת בן יהונתן התגורר בבית מכיר בן עמיאל מלו דבר). ולכן היה דוד מתיירא ממנו. ועל ידי מעשה חסדו הנ"ל נתתקן עוד יותר מב' אלו שהזכרנו. ואי אפשר להאריך כנ"ל.

ונרמוז, שאיתא במדרש שוח"ט על תהלים, עה"פ (תהלים ע"ה ו') ותרם כראים קרני. וז"ל: ותרם כראם קרני. מה ראם זה קרנותיו גבוהות והוא מנגח לארבע רוחות העולם, כך מנחם בן עמיאל בן יוסף מנגח לארבע רוחות העולם. ועליו אמר משה (דברים ל"ג י"ז) בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו בהם עמים ינגח והם רבבות אפרים והם אלפי מנשה. עמו רבבות אפרים **והם אלפי מנשה** (שהוא אבי מכיר - המעתיק). ועליו יתיצבו מלכים להורגו, שנאמר (תהלים ב' ב') יתיצבו מלכי ארץ ורוזנים נוסדו יחד על ה' ועל משיחו. עכ"ל.

וכן הוא בפרקי דר"א (פרק י"ח) וז"ל: ותרם כראם קרני, מה הראם קרנותיו גבוהות מכל הבהמה והוא מנגח לימינו ולשמאלו. כך מנחם בן עמיאל בן יוסף קרנותיו גבוהות מכל מלך והוא עתיד לנגח לארבע רוחות העולם. ועליו אמר משה הפסוק הזה בכור שורו

הדר לו וקרני ראם קרניו. ועליו יתיצבו כל המלכים להרגו, שנאמר (תהילים ב' ב') יתיצבו מלכי ארץ ורוזנים נוסדו יחד על ה' ועל משיחו. עכ"ל.

דהיינו ששם משיח בן יוסף הוא מנחם בן עמיאל בן יוסף, שבא מאפרים וגם ממנשה. ויש בזה סודות עצומים הנרמזים בדברי האריז"ל (בליקוטי מוהר"ן סוף פ' מטות, ובשער הפסוקים שם). והוא ענין **ולמכיר בן מנשה** נתתי את הגלעד, שהוא בחו"ל, מעבר הירדן המזרחי. (ואכן כל המעשה של דוד ומכיר בן עמיאל וכו' היה בארץ הגלעד). והוא ממש ענין השתקעות הרע של נשמת מכיר בן עמיאל והתעלותו אח"כ עד סוד מדריגת מנחם בן עמיאל בן יוסף. וכנ"ל שאי אפשר כעת להכנס לביאור ענין זה. שממנו אפשר היה לברר עוד יותר עד היכן מגיע כח שימוש האמת כנ"ל.

והוא בנין אב לכל הדומה לו, ויש בזה דוגמאות לאורך כל התוה"ק בתנ"ך ובש"ס וכו', אמנם אין כאן מקומם כנ"ל.

רמז

וגם אמרו חכז"ל (תמיד כ"ח ע"ב) וז"ל: אמר רבי שמואל בר נחמני אמר ר' יונתן, כל המוכיח את חבירו לשם שמים זוכה לחלקו של הקב"ה, שנאמר (משלי כ"ח כ"ג) מוכיח אדם אַחֲרֵי (ופירש רש"י ז"ל: זוכה לחלקו של מקום - למחיצתו, כלומר בתוך מחיצתו, שכן נאמר מוכיח אדם, הרי הוא אחרי כלומר עמי). ולא עוד אלא שמושכין עליו חוט של חסד, שנאמר חן ימצא ממחליק לשון. עכ"ל הגמרא.

וכל זה מה שאפשר לאדם לזכות רק אם מוכיח את חבירו לשם שמים, אפילו אם לא נתקבלה תוכחתו ולא פעל בדבריו. אבל אם נזכה ונפעל אפילו אצל יהודי אחד שתצא קליפת הציונות הטמאה מתוך לבו, כמו שכותב רביה"ק מסאטמאר זיע"א (בהקדמה לויואל משה דף ח') וז"ל: **וכל מה דאפשר להציל אפילו נפש אחת מישראל למונעה מחבורתם, יקר הוא עד מאד שאין לשער ערכו להוציא יקר מזולל.** עכ"ל. הרי שאז נזכה גם למדריגת מוציא יקר מזולל, שהיא קדושה גדולה ומופלגת בעולם הזה ולא רק לעולם הבא. כמו שכתוב (ירמיה ט"ו י"ט): לכן כה אמר ה' אם תשוב ואשיבך לפני תעמוד, **ואם תוציא יקר מזולל כפי תהיה,** ישובו המה אליך ואתה לא תשוב אליהם. ופירש רש"י וז"ל: **ואם תוציא יקר מזולל, אם תוציא אדם הגון מאדם רשע שתחזירנו למוטב, כפי תהיה שאני גוזר גזירה ואתה מבטלה.** ישובו המה אליך ואתה לא תשוב אליהם, יתובון אינון לפתגמך ואת לא תתוב למטעי בתריהון. עכ"ל.

ואם כן בעזה"י בודאי שאם נפעל אצל אחב"י, ואפילו אצל איזה מהם להתנתק מהשקפות גרועות הנוטות לקליפת הציונות הארורה הגרועה מכל, נוכל להמתיק את הגזירה הנוראה המרחפת ח"ו, ועל כל פנים לפעול הצלה גדולה.

וגם על ידי שנזכה את הרבים יתקיים בנו אומרם ז"ל (פסחים פ"ח מ"ח): **כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו** וכו'. משה זכה וזיכה את הרבים זכות תלוי בו, שנאמר (דברים ל"ג כ"א) צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל. עכ"ל.

ומה מתקו דברי רבינו המאירי על משנה זו וז"ל: כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו. אמר שכל שהוא מזכה את הרבים וכו', ופירש בתלמוד (יומא פ"ו ע"ב) שהקב"ה גומלו בכך, שלא יהיו תלמידיו בגן עדן והוא יורש גהינום, וכדכתיב (תהלים ט"ז י') כי לא תעזוב נפשי לשאול לא תתן חסידך לראות שחת. ומה ענין שהיה החסיד רואה שחת, אלא אחר דהוא חסיד אינך מניח לו לעשות עבירה עד שיראה מתוכה שחת. **ואין לך חסידות בעולם כמו המזכה את הרבים.** עכ"ל.

רנ

ובמעלת ויתרון המזכה את הרבים ומקרבם לעבודתו יתברך שמו, על העובד את ה' כשלעצמו ואינו עוסק בזיכוי הרבים. כתב בחובת הלבבות וזה לשונו (בשער שלישי פרק רביעי): וראוי לך אחי לדעת, כי זכויות המאמין, אפילו יהיה מגיע אל התכלית הרחוקה בתיקון נפשו לאלהים יתברך, **ואילו היה קרוב למלאכים במדותם הטובות ומנהגיהם המשובחים והשתדלותם בעבודת הבורא ואהבתם הזכה בו, אינם כזכיות מי שמורה בני אדם אל הדרך הטובה, ומיישר הרשעים אל עבודת הבורא, שזכיותיו נכפלות בעבור זכיותם בכל הימים ובכל הזמנים.**

והמשל בזה משני סוחרים הגיעו אל המדינה, הרויח אחד מהם בסחורה אחת שהיתה בידו עשרת כפלי הקרן, והיה הכל מאה זוז, והרויח השני כפל אחד בלבד, והיו לו סחורות רבות והגיעו לידו עשרת אלפי זוזים. והיה ריוח הסוחר הראשון עם רוב כפלי הריוח, תשעים זוז ועשרה חלקים מאחד עשר חלק בזוז, והיה ריוח הסוחר השני חמשה אלפים זהובים, עם מעט כפל הריוח. (דהיינו שהסוחר הראשון היתה לו סחורה אחת ששוה קרוב לעשר זוז, ומכרו בעשרה פעמים כדי שויו, ונמצא שהרויח עשר פעמים ריוח מהקרן, והיה לו מאה זוז. והסוחר השני היה לו סחורות רבות, שהיו שוים חמשת אלפים זוז, ומכר כל אחד רק כפול משויו, והרויח עוד חמשת אלפים זהובים, הגם שמכר סחורותיו בהרבה פחות ריוח מהשני, עם כל זה הרויח הרבה יותר מעות, כיון שמכר הרבה סחורות ולא סחורה אחת בלבד).

וכן **אחי מי שאין מתקן אלא נפשו בלבד, תהיה זכותו מעוטה, ומי שמתקן נפשות רבות תכפל זכותו, כפי זכיות כל מי שיתקן לאלהים.** כמו שאמרו רבותינו ז"ל: (פסחים פ"ח מ"ח) כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו. ואמרו, משה זכה וזכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו, שנאמר (דברים ל"ג כ"א) צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל. ואמר (מלאכי כ"ד כ"ה) ולמוכיחים יונעם ועליהם תבוא ברכת טוב. ואמר (מלאכי ב' ו') תורת אמת היתה בפיהו ורבים השיב מעוון. ואמר (דניאל י"ב ג') ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד. ועל כן ציוה הבורא להוכיח את המקצרים, כמה שנאמר (ויקרא י"ט י"ז) הוכח תוכיח את עמיתך, ואמרו ז"ל (ערכין

ט"ז ע"ג) עד היכן היא תוכחה רב אמר עד קללה, ושמואל אמר עד הכאה, ונאמר (משלי כ"ח כ"ג) מוכיח אדם אחרי חן ימצא. עד כאן לשונו הזהב.

וגם על ידי ענין זה של מלחמה נגד ציונות וזיכוי הרבים בענין זה, יהיה תכלית היותר טוב והתיקון הנפלא לבנינו ולדורותינו, שכך כתב הגה"ק בעל החפץ חיים זצ"ל בספרו שם עולם (פער המזקק תורה פרק כ"ה) וז"ל: **ואלו האנשים מזכי הרבים זוכים עבור זה לבנים גדולי התורה שמזכין ישראל בתורה ומצוות.** וכמו דאיתא בתנא דבי אליהו (פרק ח') גבי אלקנה שהשתדל לזכות את ישראל להעלותם לרגל לירושלים, ואמר לו הקב"ה אתה הכרעת את ישראל לכף זכות וחנכת אותם במצוות וזכו רבים על ידך, חייך שאני מוציא ממך בן שיכריע את כל ישראל לכף זכות ויחנך אותם במצוות ויזכו רבים על ידו. עכ"ל.

(ועיין עוד בהשמטה ג' בסוף הספר עמוד 416 שהבאנו שם את דברי הרה"ק ממונקאטש זי"ע בענין זה).

רנא

והנה אין לטעות מדברי גדולי ישראל על גודל ענין זיכוי הרבים, ולומר שצריך להתווכח עם המינים והאפיקורסים כדי להחזירם בתשובה. ועאכ"ו שחלילה להתקרב אליהם או להתחבר עמהם על סמך שאולי ושמא יחזרו אי פעם בתשובה.

כי כבר כתב הרמב"ם (הלכות עבודת כוכבים פרק ג' הלכה ח') וזה לשונו: **האפיקורסים מישראל אינן כישראל לדבר מן הדברים, ואין מקבלים אותם בתשובה לעולם שנאמר** (משלי ג' י"ט) **כל באיה לא ישובון ולא ישיגו ארחות חיים. והאפיקורסים הם התרים אחר מחשבות לבם בסכלות דברים שאמרנו עד שנמצאו עוברים על גופי תורה להכעיס בשאט בנפש ביד רמה ואומרים שאין בזה עוון. ואסור לספר עמהן ולהשיב עליהן תשובה כלל שנאמר** (משלי ה' ח') **ואל תקרב אל פתח ביתה.** עכ"ל.

הנה פסק להלכה שאסור לספר עמהן ולהשיב עליהן תשובה כלל, ואין מקבלים אותם בתשובה, ועל אחת כמה וכמה שחלילה וחס להיות לנו איזו שייכות עמהם ולהתחבר עמהם ולומר אולי על ידי כן יחזרו בתשובה. כי כבר אמר שלמה המלך ע"ה כל באיה לא ישובון ולא ישיגון ארחות חיים. וכמו שפסק הרמב"ם כנ"ל.

ורק על תנוקות שנשבו, **דהיינו שבאים להתקרב לדרכי התורה,** ואכן מתקרבים לדרכי התורה ומאמינים בה, אלא שאינם זריזים דיים וכל צרכם, כיון שאבותיהם אפיקורסים היו, עליהם כתב הרמב"ם: **שראוי להחזירן בתשובה, ולמשוך אותן בדרכי שלום עד שיחזרו לאיתן התורה.** וכמו שביארנו לעיל באריכות מדברי הפוסקים והתשובות.

וכראי להעתיק כאן דברי מרן הקדוש ר' צבי אלימלך מדינוב זיע"א, שכתב בהקדמתו לס' מעין גנים בהתלהבות עזה וברוב קנאות נגד מהרסי הדת שבישראל, (והעתיקם גם רבינו מסאטמאר זי"ע בהקדמתו לספר ויוא"מ, עמוד ט"ז), וזה לשונו: **וזאת לדעת ידיד הקורא,**

שאין כוונתי בדברי אלה להתווכח עם הרשעים המופקרים האפיקורסים, שיודו על האמת וישובו אל ה', כי כבר אמר המלך החכם, (משלי י"ח ג') **לא יחפוץ כסיל בתבונה כי אם בהתגלות לבו.**

ודע מה **שתשיב** לאפיקורוס (מנחות פרק ג' משנה י"ד [י"ט]). אמר רבי יוחנן לא שנו אלא אפיקורוס גוי, אבל אפיקורוס ישראל כל שכן דפקר טפי (סנהדרין נ"ח ע"ב). ואמר כל שכן דאפיקורוס ישראל חלילה להשיבו, כיון שהוא אינו רוצה כי אם בהתגלות לבו באפקרותא, ולהסיר ממנו משא התורה והעבודה, אפילו תשיבהו חבילות חבילות תשובות, ישתדל ויתאמץ לשנות באוולתו להשיב עוד על דבריך, ובכל פעם יתחזק יותר בהפקירות בהתרחבות הדיבור עמו בוויכוחים שונים. והוא הנרצה בדברי רש"י ז"ל וכו', ואם תשיבהו ידקדק מאוד להשיב על דבריך תשובות כוזבות במליצות שונות וליצנות וכיוצא, על כן חס ליה לזרעא דאבא לעבור על דברי חכז"ל. **ואין רצוני בדברי אלה להתווכח עם הרשעים להעמידם על האמת. ידעתי גם ידעתי אם יראו דברי אלה הנאמרים באמת, כל שכן דפקרי טפי ויבואו להשיב במליצותיהם ובליצנות, כי זה דרכם כל היום, ונופת תטופנה שפתי זרה** (משלי ה' ג').

אך כל מגמתי בדברי אלה להציל את הנפשות העגומות מאחינו בני ישראל ולהציל את הילדים אשר אין בהם כל מאום, **להרחיק נדוד מאהלי האנשים הרשעים האלה אשר פרקו עול משא דברי חכז"ל מעל צוואריהם ודברו סרה גם על מצות ה' המפורשין בתורה שבכתב.** גרועים הם מכת הקראים אשר כבר הרחיקו אותם בני ישראל מחבל נחלת ה' עד ששבו לאומה בפני עצמה כיתר הגוים. **והנה האנשים האלה כל שכן דגריעי טפי המה מתערובות הערב רב מהעמלקים** וכו'. אחינו בני ישראל סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה, ולא יהיה לכם עמהם שום התחברות וכו', עכ"ל. ויעויין שם שהאריך בדברות קדשו מלהבות אש.

וכתב על זה בויואל משה (בהקדמתו עמוד ט"ז) וז"ל: **וככה אומר גם אני, שאינני כותב כלל לכל אלה הכתות שאסרו חכז"ל להוכיחם. כי אם לאנשים מועטים המבקשים לידע האמת, ורק השפעת רובא דעלמא עם כל המפלגות הנגררים אחרי הציונים, מבלבלים המוחות, ומהם אפשר עוד להציל נפשות יקרות.** עכ"ל. ודיינו העבדים שנהיה כרבותינו (שנזכה להציל נפשות יקרות מאנשים מועטים המבקשים לידע האמת).

רנב

והנה הרבה ענינים צריכים לברר ולו רק בנוגע לנסיון העיקרי בדורינו זה, והוא נסיון המדינה הציונית והשתלטות שלטונותא דערב רב על עמנו, ומה אעשה שאין

קונטרסינו זה מספיק לכך, אמנם לקראת סוף תשובה זו אי אפשר לי להמנע מלגעת לכל הפחות בנקודה חשובה מאד.

והיא כי באמת היה ראוי ונחוץ מאוד להשתדל אצל כל אומות העולם, ולהודיעם ולפרסם ביניהם בכל האפשר, שאנו עם ישראל מסרבים מאד לשלטון הציונים על ארץ הקודש ומצטערים וכואבים על כך מאד וביותר. אלא שאנו אנוסים וכבושים תחתם, כי הלא אי אפשר לנו להלחם נגדם בידים ממש כי הלא בידם לעת עתה כלי חמס צבא וכח אדירים וכו', וקטן יעקב ודל הוא, ואין לנו אפשרות להסיר בעצמינו את שלטון הציונים מעמינו ומערי אלקינו.

ואנו מצד עצמינו היינו בהחלט מרוצים להכנע תחת כל אומות העולם וגם תחת הערבים בני ישמעאל וכו' כאשר גזר עלינו בוראנו ית' את גזירת הגלות עד עת קץ. והעיקר אצלנו הוא רק שנפטר מהמדינה הציונית שהיא מרידה וכפירה בהשי"ת ומחללת שמו ית' ומנאצת בכל עת מלך עולם בשם עם ישראל כולו רח"ל.

ואין לנו בכל מהותינו וקיומינו דבר טוב ויקר מאשר כבוד שמו ית' ויתעלה וכמו שאמרו חכז"ל (פסחים ס' ב') על הפסוק (פס"ש ס' ד') נגילה ונשמחה בך, וז"ל: **ישראל המחכים לישועת הקב"ה בכל יום ואומרים אין לנו חפץ טוב בעולם אלא אתה,** ע"כ. ואין לנו צורך גדול מאשר להשתחרר מהניאוץ הנורא שכופים עלינו הציונים הארורים, הן בעצם החזקת וקיום מדינתם כנגד גזירת הש"י והן במרידתם באומות העולם היפך דעת תוה"ק והגזירה שלא ימרדו באומות כנ"ל, והן בגזירותיהם ושמדותיהם נגד הדת.

וביותר עכשיו שמלכות ושלטון בני ישמעאל על ארץ הקודש למעשה כבר מתחיל, ונראה איך שבשנים האחרונות הם לוקחים מהציונים עוד ועוד חלקי ממשלה ושלטון על ארה"ק, וזוהי בעצם המלחמה הגועשת כעת בארה"ק של כיבוש ארה"ק על ידי בני ישמעאל כמו שביארנו בתחילת התשובה שחייבת ארץ ישראל להיות תחת בני ישמעאל טרם ביאת משיח צדקינו.

ומה יהיה עם אחינו בני ישראל תחת שלטון בני ישמעאל, (אשר לא ירחק היום ובודאי יגיע ויכסה את ארה"ק כנ"ל). באשר ברור כעת כמעט לגמרי לבני ישמעאל אשר גם החרדים לדבר ה' השתתפו והחזיקו במלחמת ומרידת הציונים נגדם. ואדרבה לפעמים עוד יותר מהציונים החפשיים על ידי שליחי הדתיים לכנסת המינים וממשלתם, שרגילים בלשונות חריפים כנגד הערבים עוד יותר מן הציונים החפשיים כנ"ל.

וכן שנאת ישראל בעולם כולו כיום הזה גועשת ורותחת עד מאוד. ויסוד לרתיחת שנאת ישראל כעת, כולה היא רק מחמת מלחמות הציונים בערבים. ולכן חוץ מאשר לעקור ולצאת מארץ ישראל, דהיינו מתחת שלטון ומדינת הציונים משם, אין דרך הצלה נוספת, על פי דרכי ההשתדלות הגשמית, מאשר להרבות כפי היכולת במחאות ופרסומים אצל

אומות העולם, ובפרט וביותר אצל בני ישמעאל, על כך שאנו מצד עצמנו מקבלים על עצמנו את עול הגלות תחתם בהכנעה גמורה וכך היא אמונתנו אמונת ישראל המאמינים בהשי"ת ובתורתו הק' וכנ"ל.

וענין זה הינו הצלה גדולה ועצומה בעזה"י לרכך ולהסיר את חמת בני ישמעאל ושאר אומות העולם מעל בני עם הקודש, וליתנה על ראש הציונים לבד, שהם הם הלא אלו שרודפים את כלל ישראל במסירותיהם והתגרויותיהם בערבים, ובכל פעולותיהם מיום התנוצצות צרעת הציונות ועד הנה. **ולמה יסבלו עם הקודש את פרי זדונם ורשעותם, הלא עבור עם ישראל אינם אלא הגרועים שברודפים.**

וביותר שבעוה"ר והעצומים אלו הנקראים חרדים לדבר ה' ושומרי מצוותיו מתגרים בערבים כמעט עוד יותר מן הציונים החפשיים לגמרי. ורבניהם מתגרים מאד מאד בבני ישמעאל על ידי דעת התורה השקרית ומסולפת שלהם שמביעים בכל עת בשם תורת הש"י שאסור להחזיר את שטחי ארה"ק מיד הציונים ליד בני ישמעאל וכו', כנ"ל.

ואחד מרבניהם היותר מפורסמים, החציף לפני איזה חדשים לקרוא בדרשתו שפורסמה בראדיא (רדיו) ובטלויזי"א את בני ישמעאל: נחשים. ועורר את חמתם להשחית בכל העולם כולו.

וחילול ה' הנעשה בזה הוא גדול ואיום עד אין לשער מכמה וכמה צדדים. חוץ מחילול ה' העיקרי שנראה כל זאת שותפות גמורה איומה ונוראה לכל המרידה הציונית על כל הכלול בה, על ידי החרדים שומרי המצוות, ומתחלל שם ה' בעולם כולו באופן מבהיל. ומיום קום המדינה הציונית נוטלים הם חלק בה על ידי השתתפותם בממשלת הציונים ובחירותיהם לכנסת המינים וכו', עד הבחירות האחרונות בהם הלכו רבניהם וגדוליהם בעצמם להצביע עבור ראש המינים הציוני.

אמנם גם נראה לכל אומות העולם שאין קיום התורה אצל עם ישראל שום ענין עיקרי וכו' ח"ו, אלא גם אלו הנקראים חרדים אין להם בעולמם אלא קבלת ממון וחיי גשמיות תחת שלטון הציונים וכו', ועיקר עניינם הוא שלא יחזירו שטחי אדמה לבני ישמעאל כדי שהבעל והאליל הציוני ישאר בתוקפו וכוחו הגשמי, כי העיקר אצלם שאפשר יהיה לחיות בשקט חיי בשר ושלוות עולם הזה. וגם לא חוששים מהסכנה שיש בכל זה, כי אמונתם חלושה מאוד, ולא נלחמים כלל וכלל במפלצת הציונית ועקירת הדת התמידית שלה.

רנג

ומלבד זאת, גם לגזירות נגד הדת, מגזירות השמד ועד חטוטי דשכבי, כל אותן גזירות השמד של הציונים **אין עצה טובה יותר ממחאות ופרסום אצל אומות העולם דייקא.** והיה ראוי לברר ולכתוב הרבה בענין זה אלא שמה נעשה לדוחק הזמן וקוצר הגליון.

וכתב רבינו הקדוש מסאטמאר זיע"א בויואל משה (מאמר שם שבועות עמ' קכ"ו) וזל"ק: ואם כן, כל שכן כשמלכות ישראל שהם לפי דעת האומות באי כוחם של כל ישראל, מתנהגים נגד התורה והאמונה, ואין קול ואין עונה לנגד זה. אלא כל ישראל ששים ושמחים בפני האומות ממלכות של כפירה בכל התורה כולה. **ורואין כל האומות שזה דעת כל ישראל כולם, לחפוץ רק בארץ ומלוכה אף בלי תורה ואמונה כלל, אין לך בזיון התורה והאמונה יותר מזה, אשר כמוהו לא נהיתה. שבעוה"ר החילול ה' בזה נורא מאד.**

ואם כן הוא חיוב עצום להודיע אף להאומות, שעדיין יש תורה בישראל ויש שומרי תורה ומצוות בישראל שזועקים נגד הפרת הדת בכל לב ונפש. וכל אשר עינים לו, שלא נתפס באותה התאוה הרעה של הקמת מדינה לפני הזמן בכח המינות שיש בזה, גם אינו משוחד מהממון וכבוד המגיע מאותה האמונה שבמלכות של הכפירה רח"ל, רואה האמת ברור את הקידוש השם העצום שיש במחאות הנ"ל. והעיקר שגם זה ברור, שיש לחשוב בזה על תועלת כמו שכתבתי, עכל"ק.

ועי"ש לפני כן ואחרי כן שהאריך מאוד בביאור ענין זה על פי דברי הש"ס הרמב"ם והפוסקים, ואי אפשר כאן להעתיק הכל.

ובקונטרס דברות קודש מובאים דבריו שאמר וזה לשונו שם: **הרי יש לדעת שעל פי הלכה מחוייב כל אחד ואחד מישראל לעשות כל מה שביכלתו כרבן יוחנן בן זכאי בשעתו,** וכמו שכתב הרמב"ם ז"ל בספר המצוות הנ"ל, ולזעוק חמס על הפשעים הגסים של הציונים.

ואדרבה עלינו להשמיע לכל אחד ואחד לדעת שאין הציונים הכלל ישראל, והם הם המשחיתים את כרם ה' צבאות. ועם ישראל הנהו זה השומר וחי על תורת ה'. ועם ישראל השומר משמרת הקודש אינו אחראי כלל למעשיהם הרעים של כל הציונים והחפשים למיניהם.

ומצווים אנחנו למראה כפירה והפקירות כזו להכריז בחוצות על קשר ישראל להשי"ת ולאורייתא הקדושה, ולהקל מעט את חרפת חילול שמו יתברך על ידי הציונים וכו'. וזה לא כבר הצהיר שוב הראש שלהם לפני כל נציגי אומות העולם שאין ח"ו לבני ישראל קשר עם התוה"ק. ואין לך חילול שם שמים גדול מזה. **ובודאי חוב קדוש להכריז לפני אותם אומות העולם עצמם שאין הציונים דוברים של כלל ישראל, וישראל קדושים הם, והתורה הק' היא כל חיינו ואורך ימינו.** עכל"ק שם.

ובויוא"מ (מאמר שם שבועות סימן קי"ג) כתב וז"ל: וחוץ לזה, הנה לא מסתפק שום אדם כי אותה המלכות מעברת על הדת וחפצה לעקור האמונה וכל התורה כולה, וכמו שהעיד החכם מכל אדם במשלי (ד' ט"ז) כי לא ישנו אם לא ירעו ונגזלה שנתם אם לא יכשילו, וכמו שנתברר מכמה דורות שזה כל תאוותם, אלא שמפחדים קצת מן העולם, ובודאי שמתושביהם לא היו מפחדים כלל, כי שם הכל תחת ממשלתם והמשטרה שלהם, אלא

שאינם יכולים לעשות שם הכל מפחד של חו"ל וממגבית הממון שבחו"ל שבזה תלוי קיומם, גם בושים עדיין קצת מן האומות אם יראו ששומרי התורה מתנגדים להם, ולכן לוקחין ביניהם מפלגות הדתיים, שיהיה להם לכסות עינים.

וחלק גדול מהנותנים לאותו המגבית לא היה ברצונם שיהיה העברת הדת בכח ממונם, אבל כיון שכל מפלגות הדתיות המה שותפים באותו המגבית, גם האגודה משתתפת בכל מיני גביית הממון שלהם, והכל נוגעין בדבר, ומכסין מן ההמון ואין מודיעין להם שבממונם מעבירין על הדת, לכן עושין מה שעושין העברה על הדת בעזות וחציפות. ולא עוד אלא שעושין איזה מחאות נגדם בזעקה וכאב לב נגד העברת הדת וחילול ה' ותורתו הקדושה, שבושים בזה בפני העם ובפני האומות, וזה מועיל לפעמים, ואף שהם מפירין דת וכופרין בכל בפרהסיא, וכל האומות יודעין שבישראל אין תורה ואין אמונה, כי הכל רואין את מעשיהם ודרכם של אותה הממשלה. **וכעת עוד הודיעו לכל הגוים שכל הנכרים יוכלו להיות יהודים אף בלא תורה ואמונה כלל אלא בחתימה על אגרת שהוא יהודי. ולא נמצא כזאת בשום אומה ולשון שלא יתחשבו כלל וכלל עם דתם, וזה כל מגמתם להחזיק שיטה זו בעיני כל העולם כי טובה הארץ וממשלתם אף כשהוא בלא תורה ואמונה כלל,** וזה כבודם שיכירו וידעו אף כל האומות, שבישראל אין פגם מה שאין להם דת ואמונה, כי ככה היא תורת ישראל שהממשלה תוכל להשתלט עליה ואף לעקרה ח"ו.

ולכן **כשיש צעקה ומחאה בחוץ נגד זה עד ששומעין גם האומות שעדיין יש בישראל שומרי תורה ומצוות שנותנים נפשם על התוה"ק ומוכנים ללחום עבור כבוד ה' ותורתו הקדושה, זה להם לבושה.** אף שידוע לכל בלי ספק שהאומות לא יכנסו בעובי הקורה עבור התוה"ק, ומאי איכפת להו אם ישראל שומרין תורה או לאו, ואין חשש כלל שיגיע איזה נזק מזה אלא שכואב להם זה מחמת קצת בושה או אפשר גם חשש היזק ממון, כי חלק גדול מהנותנים למגבית הממון מושפעים מדעת האומות ועושה עליהם רושם הפירסום הזה. **ואין ספק שיש לחשוב אפשרות שיהיה אולי קצת תועלת במחאות כאלה, שימנעו על כל פנים לפעמים מלהרבות כל כך בגזירות של הפרת הדת, שהחיוב למסור נפשו על זה.**

וע"כ אחר הנסיונות המרובות של כמה וכמה שנים שנתברר שלא הועיל אצלם שום השתדלות ותחנונים למונעם מהפרת הדת, הכי יש לישב לגמרי בחיבוק ידים עד אשר יעשו הכל ח"ו כחפצם ורצונם בהפרת הדת בלי שום מפריע. **ועל כל פנים חיובא רמיא לזעוק זעקה גדולה ומרה בחוצות וברחובות על חילול השם ותורתו הקדושה באופן נורא שלא היתה כזאת בישראל מעולם.** עכ"ל. ויש עוד הרבה להביא מזה מדבריו הק' מענין זה, אך שאין האפשרות לכך כעת.

רנד

הנה הבאנו כבר לעיל מדברי חכז"ל, כי עד ביאת המשיח נתן הקב"ה את אה"ק לבני ישמעאל דייקא, וכל התחכמות נגד גזירה זו היא העברה על גזירתו ית' נוסף על המרידה הכללית בגזירת הגלות והעברה על הג' שבועות כנ"ל.

מלבד זאת מדין חילול ה' בעלמא, נראה להיכן הגענו ומה מצבינו, **כי באמת על מה ולמה אנו צריכים להלחם בבני ישמעאל ולסבול מהם. על מה ולמה שופכים הציונים את דמם של בני ישמעאל, ובני ישמעאל את דמי יושבי הארץ.**

הלא הכל הוא מחמת החלטת ופעולות הציונים ורעיונם להקים ולהחזיק את מדינתם הטמאה על ארץ הקודש, והלא לנו אין חלק ונחלה במדינה הציונית זו, ואנו צריכים לרצות בכל לבנו בביטולה.

והלא מצד שמירת התורה והמצוות ושמירת קדושת אה"ק, היה וגם כיום טוב יותר אלף מונים תחת יד הישמעאלים, מאשר תחת יד הציונים, ואי אפשר בשום אופן בקונטרס מצומצם זה לילך ולפרט את כל ההבדלים בין גלות בני ישמעאל לגלות הציונים.

אבל רק כמחוה במחוג נשאל.
האם הישמעאלים העבירו על דתם במאה שנים האחרונות, מליוני יהודים כמו הציונים.
האם הישמעאלים כופרים במציאות מצוי ראשון יתברך, ואומרים שהעולם הפקר הוא ולית דין ולית דיין רח"ל כמו הציונים.
האם אין הישמעאלים מודים לאין ערוך במציאות מצוי ראשון בורא ומשגיח יותר מן הציונים האפיקורסים.
האם לא היה מצב יהדות מרוקו, טוניס, עיראק, תימן, לוב וכו', יותר טוב אלפי מונים תחת יד הישמעאלים מאשר תחת יד הציונים.
האם לא נתנו הישמעאלים במדינותיהם לרבנים כח ושלטון על ישראל עם הקודש.
האם לא כיבדו הישמעאלים את רוב קברי נביאנו וחכמינו בכבוד גדול, ומעולם לא חשבו לעקרם ממקומם ח"ו, כפי שעושים תמיד הציונים.
האם הישמעאלים הם אלו שהעלו לארץ הקודש מאות רבות של אלפי גוים מהעולם כולו, ומבוללים אותם בעם ישראל ממש בכח, על ידי רבניהם הטמאים שקובעים גוים אלו כגירי צדק רח"ל, ונותנים להם על כך כתב עדות.
האם לא חיינו עם הישמעאלים בשלום ושלווה בארץ הקודש עד שבאו עלינו הציונים הארורים (כבר לפני קום המדינה) וקלקלו והרסו הכל.

וכלשון רביה"ק (ויוס"מ עמ' קכ"ג מאמר שלח שבועות סוף פרק ק"י) **וגם מאותם שעלו לא"י בעתים הללו רוב העולים ממדינת הערביים היו יושבים שלוים ושקטים במדינתם ואין מחסור להם עד הקמת מלכות המינות שבישראל, שעל ידי הקמת אותה המדינה נעשה להם**

שנאה ורדיפות במדינותיהם, וגם הציונים בעצמם סייעו לזה בתחבולות להרבות את הרדיפות עד שיהיו מוכרחים לעלות לא"י בעירום וחוסר כל, והם התפארו אח"כ למצילים, ונהפוך הוא שהם עשו כל החורבנות בתחילה. עכ"ל.

מדוע אנו צריכים שעל הר הבית יתנוסס דגל הכפירה הציוני, כדי שיעלו עוד רשעים מזרע ישראל בטומאת מת ושאר טומאות וירמסו את הר הבית באיסורי כריתות רבים ושאר לאווין חמורים ונוראים.

האם אין בכל השותפות הזו לשנאת ומלחמת הציונים בערביים מינות נוראה ואבדן כל רגש אמיתי לתורה הקדושה ולמצותיה.

מצד ומדין חילול ה', חובה עלינו לפרסם בין כל האומות, ובעיקר בין בני ישמעאל עצמם, כי בודאי ניחא לנו שלטון הישמעאלים על ארצינו הקדושה עד עת קץ חיש קל מהרה, אלף מונים יותר משלטון הציונים האפיקורסים יהיה איך שיהיה.

אויבי עם ישראל בדורינו הם בעיקר הציונים ומדינתם ורעיונם הטמא וכל הנלווים בזדון עליהם, ועמהם עלינו להלחם. ואינני רוצה לומר מלחמה בחרבות וברמחים, אלא **מלחמת התבדלות.** הן שבעצמנו נתבדל מהם ככל שרק ניתן, והן שנשתדל להבדיל את אחב"י מהם ומרעיונם הטמא, ולהפוך מספר גדול ככל האפשר של יהודים לבלתי ציונים ומתנגדי הציונות. ועם אויביהם הישמעאלים עלינו להשלים ולקבל את עולם על צווארינו, באמונה שלימה שכן גזירת מלכו של עולם היא. ואפילו בחוש פשוט טובה גלותם לאין ערוך לשמירת תוה"ק ומצוותיה יותר מגלות הציונים.

ועל פי דרך הטבע, כאשר יהיו הישמעאלים בטוחים ביהודים שהם מקבלים את שלטונם וחוזרים בהם ממרידת הציונות באוה"ע, וממגמת הציונות להשתלט בזרוע על אה"ק, תקטן בהרבה רתיחת שנאתם אלינו, ועאכ"ו שיפסיקו הרציחות וההריגות הבלתי פוסקות עד עתה.

אמנם באם לא יקום כח ניכר שיפרסם את כניעתנו לישמעאלים, יש מאד לחשוש מה יהיה כאשר יעבור השלטון בארץ לידיהם, (וזה דבר מוכרח מנבואות רבות כמו שבארנו לעיל אם לא שיבוא משיח צדקינו לפני כן, ותבוטל המדינה הציונית ברחמים).

רנה

ומה מאד אבקש, מידי מי שיגיעו דברי אלו לידו, שלא יקשה שאם כדברינו הוא, היאך הרבה תלמידי חכמים שבדור אומרים היפך כל הנאמר כאן, ואף ימצאו הרבה מאד מהם שילעיגו על דברינו אלו, בכל מיני לעג וחירוף וגידוף.

הנה כבר ביארנו לעיל (פרק קצט עמוד 318) **שאפילו צדיקים וקדושים יכולים לטעות, בעוון הדור בטעויות הנוגעות לעיקרי האמונה**, והבאנו שם דוגמא לזה. ועאכ"ו שסתם מנהיגים כשרים יכולים לטעות טעויות חמורות כנ"ל ולהכשיל על ידי זה את כל הדור. ולא אכפול הדברים שוב אם כי נחוצים המה, [אבל למען ה' שיעויין שם].

וכמאמר חכז"ל (בבא קמא נ"ג ע"ב): כד רגיז רעיא על ענא עביד לנגדא סמותא. והגם שפירש רש"י וז"ל: עביד לנגדא סמותא, לְעֵז המושכת **מנקר עיניה ונכשלת** ונופלת בבורות והעדר אחריה. **כך כשהמקום נפרע משונאי ישראל ממנה להן פרנסים שאינן מהוגנין.** עכ"ל רש"י. מכל מקום מתחילת דברי רש"י משמע, שטועים בעוון הדור, וצריך לומר שהא והא איתניהו, דהיינו גם פרנסין מהוגנין נופלים וטועים בעוון הדור, ומלבד זאת קמים מנהיגים ופרנסים שאינן מהוגנין שיכולים להביא לנפילת כל הדור רח"ל.

והנה **בדורינו דור עקבתא דמשיחא הקללה הקשה והרעה והמרה ביותר הוא ריבוי כתות הערב רב בריבוי עצום ונורא, אפילו במחנה החרדים לדבר ה' ומנהיגיו.** ושבר על שבר השברנו, לא רק מהמנהיגים דערב רב גופא, אלא אפילו מנהיגים כשרים שמתחברים עם הערב רב, יוצא מזה מכשולות עצומים וחורבנות גדולים.

וכבר כתב בספה"ק דברי חיים מרשכבה"ג מצאנז זיע"א (בהסכמתו המודפסת בחלק מידושיו על המועדים פ' ויקהל) וזה לשונו: וזה יש לומר שכוונת הפסוק שאמר אלה הדברים וכו', היינו **שה' ציווה שלא יתחברו עם הערב רב בשום פעם,** ועל ידי זה יהיו ראויים לבנות משכן, כי ישראל בעצמם קדושים, אך הערב רב כל חסדייהו דעבדי לגרמייהו עבדו (כל החסד שעושים ל[שם] עצמם הם עושים). **כנראה בעליל שהרבנים והחסידים והבעלי בתים שבדור המה בעוה"ר רובן מערב רב, ורוצים לשרור על הציבור וכל מעשיהם רק לגרמייהו, לקבל כבוד וממון.** ולכן אין להתחבר רק עם עובדים באמת שמוסרים נפשם לה' לא לקבל שום תועלת לעצמם. עכל"ק.

וכתב על זה בויואל משה: (מאמר ג' שבושת סימן קמ"ח) וז"ל: והרבה היו תמהים על הדיבורים הללו שיצאו מפה קדוש, בדורו שהיה מלא תורה ויראה והרבה גדולים וקדושים. וראיתי אח"כ בשער הפסוקים להאר"י ז"ל (ליקוטי תורה פרשת ותתחנן) שדבר שם הרבה מהערב רב שקיבלם משה והיה בזה תקלה. וכתב [האר"י ז"ל] באמצע דבריו **ועתה רוב הדור מהם.** והרי שכתב כן גם על דורם של האר"י והרב חיים ויטאל זלה"ה, ואף שנולדו אצל ישראל אבל הנשמות הם מערב רב כמו שביאר באור החמה.

ומה נאמר ומה נדבר בדור השפל הזה, שבדורות הקודמים היו רובא דרובא מישראל שומרי תורה ומצות וכו', אמנם בדור הזה בעוה"ר שמיעוטא דמיעוטא בתכלית המיעוט אולי לא נשאר אף אחוז אחד ממספר בני ישראל שיהיו שומרי תורה ומצוות. ואף בין אלה המעטים, השומרים תורה ומצוות כהרגלם, אף בהם זעירין אינון שמאמינים בכל הי"ג עיקרים כראוי. **וכתות הערב רב מתרבים והולכים.** ומבואר בזוה"ק בראשית (דף כ"ה ע"ב) שיש חמשה כתות בערב רב, כל אחד גרוע מחבירו, ויש בהם גם עמלקים.

והערב רב **שבדורינו אין לו דמיון להערב רב שבדורות הקודמים כי המה בתכלית הגריעות מירידה התחתונה הבאה טרם ביאת המשיח. ומצב דור כזה משפיע גם על המנהיגים הכשרים וצריכין רחמי שמים להנצל,** עכ"ל.

ועוד אומר רבינו מסאטמאר זיע"א (מידות תורה פ' בהעלותך) וז"ל: וכמו שרואין זאת בדורותינו אלה בעוה"ר, בעקבתא דמשיחא, **שגדולי הדור נצטרפו ונתחברו עם הערב רב. ומכשול היותר גדול הוא מה שדורשין הכל בשם ה' ובשם התורה הקדושה.** וזה גורם את גודל בלבול המוחות, ומושכין אחריהם את רוב הדור. עכ"ל.

ועוד אומר הוא (בקונטרס דברות קודש) וז"ל: **עינינו רואות וכלות איך שקמו אנשים ריקים ולבשו איצטלא דרבנן, והם משתלטים בכח השקר והפירסום על העם ונעשו מנהיגי הדור, אוי לו לאותו הדור שאלה הם מנהיגיו וכו'.** וכעת יש לה כבר לציונות, רבנים משלהם, אדמורי"ם משלהם, גדולי התורה משלהם, ואף צדיקים משלהם. עכל"ק.

רנו

ואומר רבינו ביואל משה (שלח שבועות סי' קנ"ג) וזה לשונו: ועל כן מקוננת הנבואה על הרועים שבישראל, ופתח לומר (יחזקאל ל"ד ג') הוי רועי ישראל, והאריך בזה בכמה פסוקים בכל הקאפיטל, עד שסיים לבסוף שהקב"ה יציל צאנו מהם ועבדי דוד הוא ירעה אותם (שם פסוק כ"ג). ופירשו המפרשים שזה קאי על מלך המשיח שהוא מזרע דוד או דוד בעצמו.

ונמצא לפי זה שכל אותו הפרק המתנבא על רועי ישראל קאי על הדור האחרון של עקבא דמשיחא טרם ביאת המשיח, והוא הדור שאנחנו חיים בו. ותסמר שערות אנוש בהביטו אל הנבואות הנאמרים שם על רועי ישראל שבדור ההוא. הרחמן הוא, יתברך שמו, ירחם עלינו בב"א. עכ"ל.

ובקונטרס דברות קודש מאת רביה"ק מסאטמאר זיע"א איתא וז"ל: **לדעתי מצוה גדולה וחוב גדול ללמוד יום יום ביחזקאל את ענין רועי ישראל שיחזקאל ניבא עליהם, הרועים המאבדים בידיהם את צאן קדשים.** וכל רב הוא רועה בעדתו והוא אחראי בעד אלו המושפעים ממנו וכו'. אבל הנקראים רועים בודאי שאחראים הם ומחויבים לסלק מעליהם כל חשבונות פרטיים. עכל"ק ועיי"ש.

שהגם בודאי גם בדורינו ישנם מנהיגים כשרים, וגם מנהיגים כשרים שטועים. מכל מקום על רוב מנהיגי דורינו שהוא טרם ביאת המשיח, ניבא יחזקאל את נבואתו שהיא התמרמרות קשה מאד מאת השי"ת עליהם.

ואמר הקב"ה לנביא יחזקאל (יחזקאל ל"ד ג'-ט'): בן אדם הנבא על רועי ישראל, הנבא, ואמרת אליהם לרועים. כה אמר ה' אלקים **הוי רועי ישראל** אשר היו רועים אותם, הלא הצאן ירעו הרועים. את החלב תאכלו ואת הצמר תלבשו, הבריאה תזבחו, הצאן לא

תרעו. את הַנַּחֲלוֹת לא חזקתם, ואת החולה לא רפאתם, ולנשברת לא חבשתם, ואת הנדחת לא השבתם, ואת האובדת לא בקשתם, ובחזקה רדיתם אותם ובפרך. ע"כ.

ועל כן כפועל היוצא מהנהגה זו בא המצב של המשך דברי הנבואה: (שם שם ט'-י"ג) לכן הרועים שמעו דבר ה'. כה אמר ה' אלקים הנני אל הרועים ודרשתי את צאני מידם והשבתים מרעות צאן ולא ירעו עוד הרועים אותם והצלתי צאני מפיהם ולא תהיין להם לאכלה. כי כה אמר ה' אלקים הנני אני ודרשתי את צאני ובקרתים. כבקרת רועה עדרו ביום היותו בתוך צאנו נפרשות, כן אבקר את צאני והצלתי אתהם מכל המקומות אשר נפצו שם ביום ענן וערפל. והוצאתים מן העמים וקבצתים מן הארצות והביאתים אל אדמתם ורעיתים אל הרי ישראל, באפיקים ובכל מושבי הארץ.

ובהמשך הולכת הנבואה ואומרת איך שעתיד הקב"ה להוציא את צאנו מתחת הרועים הרעים, וכתיב שם (פסוק כ"ג-כ"ד) והושעתי לצאני ולא תהינה עוד לבז ושפטתי בין שה לשה והקמתי עליהם רועה אחד ורעה אתהן, את עבדי דוד הוא ירעה אותם והוא יהיה להם לרועה ואני ה' אהיה להם לאלקים. בב"א.

רנז

וכתב הצדיק הקדוש מקאמארנא זיע"א (פוסף התייס תצ"ח דף קנ"ד, היכל הנרכה פקודי דף ש"ח) **וזה לשונו:**

שמעתי ממורי וחמי (הוא הרה"צ ר' אברהם מרדכי מפינטשוב זצ"ל שזכה לשמש ולהיות תלמיד אצל צדיקים רבים מאוד ואיהו גופיה צדיקא רבא הווה) שהיה תלמיד מובהק מרבינו הקדוש והצדיק מוהר"ר יחיאל מיכל מזלאטשוב. שפעם אחת נסע מרן אלוהי קודש הקדשים, אור שבעת הימים, רבינו ישראל בעש"ט, על הדרך, והלך אל היער להתפלל מנחה. **וראו התלמידים שמכה ראשו באילן מאוד, וצועק ובוכה בכיה רבה.** והמה ראו כן תמהו, ושאלו פה קדוש מה זה ועל מה זה. והשיב, **שצפה ברוח הקודש, על הדורות שיהיו סמוכין למשיח, וראה שיהיו רביים** (אדמורי"ם) **כארבה לרוב,** רבי'ס יאק מאק (אדמורי"ם כמו שומשמין הרבה מאוד), **והם הם יעכבו את הגאולה, מלשלח האם מעל הבנים** בכלליות. עכ"ל.

ובליקוטי מהר"ן מרביה"ק ר' נחמן מברסלב זיע"א (תורה ס"ח סעיף ג') וזל"ק: **ויש מנהיגים הנקראים בשם רבי, שלימודם מאלו המותרות, ולא די שאינם יכולים אפילו להנהיג את עצמן כנ"ל,** ומכל שכן שאינם יכולים להנהיג את אחרים, והם נוטלים גדולה לעצמן להנהיג העולם וכו' עכ"ל ועיי"ש עוד.

ובליקוטי מהר"ן תנינא (תורה ח' סעיף ח' בפ"ד) כתב וז"ל: אבל באמת צריכין לחפש ולבקש מאוד אחר מנהיג אמיתי כזה, וצריך לבקש מאוד מהשי"ת שיזכה להתקרב למנהיג אמיתי, כדי שיזכה לאמונה אמיתית בשלימות.

כי כשמתקרבין ח"ו למנהיג של שקר, על ידי זה באין ח"ו לאמונות כוזביות, כי מנהיג של שקר הוא בחינת נביא השקר, בחינת (מלכים ג' כ"ב כ"ג) רוח שקר, ועל ידי זה אדרבא נתקלקל המדמה (פי' כח הדמיון שבאדם), ובאים לאמונות כוזביות.

כי עיקר תיקון האמונה הוא על ידי בחינת רוח נבואה שיש להמנהיג אמיתי שעל ידי זה נתברר המדמה, ועל ידי זה נתתקן האמונה כנ"ל. אבל בלא בחינת נבואה אין המדמה ברור ומתוקן, **ואזי המדמה מערב ומבלבל את האדם באמונות כוזביות, וזה בחינת זוהמת הנחש כי עירוב ובלבול המדמה שמערב ומבלבל באמונות כוזביות זהו בחינת זוהמת הנחש.** עכ"ל ועיי"ש.

[ועיין עוד בסוף הספר בהשמטה ד' (עמוד 417) שהבאנו שם את דברי הרה"ק ממונקאטש בענין זה].

רנח

ומה נחוץ והכרחי לידע ולחזור על יסוד גדול זה שכתב רביה"ק מסאטמאר זי"ע בספרו הקדוש ויואל משה (מאמר יסוד מלכן ישראל סימן ק"ע עמוד שפ"ג) וזה לשונו: ובליקוטי הר"ן מבראסלוב במשלים שלו (כוכבי אור סי' ד') האריך בזה מה שיהיה בעיקבא דמשיחא ותמצית דבריו בקיצור, על פי משל, במלך שהלך בדרך ופתאום ירד מטר גדול, ממש מבול של מים, וכל שרי המלוכה נתפזרו אחד לאחד, והמלך היה בסכנה גדולה, וניצל רק על ידי איש כפרי. **כמו כן יהיה בעיקבא דמשיחא שיהיה מבול לא של מים אלא של אפיקורסות, ויכנס בלב הכשרים שבישראל ולא יוכלו ליתן עצה.** וכל שרי המלוכה (דהיינו מנהיגי וגדולי וכשרי הדור) נתפזרו **ולא יתחזק מלכות שמים אלא עם פשוטי עם** שאומרים תהלים בפשיטות וכו'. **וזה ענין של רוח הקודש שראה מה הגיע אלינו בעקבא דמשיחא.** עכל"ק ויעו"ש באריכות.

ובאמת ענין זה מוזכר גם בזוה"ק ומדרשי חכז"ל ובהרבה ספרי צדיקי אמת, אשר בעקבתא דמשיחא עיקר מלכות שמים תתחזק על ידי פשוטי עם דוקא.

ואם כן היתכן שנחכה למנהיגי דורינו עד שירימו קול זעקה גדולה ומרה על שפל מצבינו הרוחני ועל הסכנות הנוראות שיכולות לבא עלינו באם לא נמהר לתקן את המצב.

בודאי שחיוב גמור על כל אחד ואחד מאיתנו דוקא לראות מה עלינו לעשות בעזה"י כדי להציל את עצמנו ואת דורינו מהסכנות הנוראות המרחפות עלינו, ואל לנו לומר שענין זה שייך דוקא לגדולי הדור וכנ"ל.

ושוב אזכיר כי בספרנו פתח הצלה, פרשנו תכנית הקמת התאחדות היראים, שתקיים את חובת ההסברה המחאה והפירסום נגד קליפת הציונות, ויוכל מי שיחפוץ ליקחהו משם.

(**הערת המו"ל:** ובסוף הספר הצגנו אגרת קודש מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א, ובה פורש הוא בקצרה את תכניתו, וקורא לעסקני התאחדות היראים להקים את לשכת דרך הצלה, שמטרתה להציל את יושבי אה"ק מהסכנה המרחפת עליהם ויעו"ש).

רנט

והנה אין כל ספק כלל שנסיונות קשים ומרים אלו בדורינו הם הכנה אחרונה לאור הגדול שיאיר עלינו מהר מאד חיש קל מהרה. ועל כל דיבור, תפלה, ואפילו צער ואנחה אחת בלבד שמצטער אדם ונאנח על דבר כבוד שמו ית', ועאכ"ו על כל פעולה של קידוש שמו יתברך באמונה האמיתית נראה אז את גודל התיקונים שנעשו על ידי זה.

וכמו שאמרו חכז"ל (מדרש תנחומא ד"ו פרשת בשלח סימן י) וז"ל: אתה מוצא בשכר אמנה שהאמין אברהם אבינו בה' ירש העולם הזה והעה"ב שנאמר (בראשית ט"ו ו') והאמין בה' ויחשבה לו צדקה, וכן (שמות ד' ל"ו) ויאמן העם וכתיב (תהלים ל"ו כ"ד) אמונים נוצר ה' ומשלם על יתר עושה גאוה וכן במשה (שמות י"ז י"ב) ויהי ידיו אמונה עד בא השמש ואומר (תהלים ק"ו כ') זה השער לה' צדיקים יבואו בו, אלו בעלי אמנה שנאמר (ישעיה כ"ו ב') פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים, השער הזה בעלי אמנה נכנסין בו שנאמר (תהלים ל"ג ב') טוב להודות לה' ולזמר לשמך עליון להגיד בבקר חסדך וגו', מה כתיב בתריה (שם שם ה') כי שמחתני, **מי גרם לנו לשמחה זו, אמנה שהאמינו אבותינו בעולם הזה שכולו לילות, כדכתיב** (שם שם ג') **ואמונתך בלילות,** וכתיב (תהלים ג' ד') וצדיק באמונתו יחיה, וכתיב (מיכה ג' כ"ג) חדשים לבקרים רבה אמונתך, **ואין הגלויות עתידות להגאל אלא בשכר אמנה** שנאמר (שה"ש ד' ח') אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי תשורי מראש אמנה וגו', ואומר (הושע ב' כ"ב) וארשתיך לי באמונה הא למדת שגדולה אמנה שבשכר אמנה שרתה עליהם שכינה ואמרו שירה שנאמר (שמות י"ד ל"ד-ט"ו ו') ויאמינו בה' אז ישיר משה, ואומר (תהלים ק"ו י"ב) ויאמינו בדבריו ישירו תהלתו. עכ"ל המדרש.

ולכן כל פעולה של גילוי אמונה בעולם הזה שכולו לילות כנ"ל, היא היא המביאה וגורמת באתערותא דלתתא את גילוי האור הגדול לעתיד לבא.

והנה כל הענינים כולם שפירשנו בתשובה זו, הם עניני גילוי אמונה והכחשת הכפירה.

למשל ובעיקר, כאשר משתדלים לעזוב את החיים מתחת המדינה הציונית, מגלים בזה כי אנו מאמינים בדברי התורה הק', וכופרים בכל הבלי הציונים והמסיתים והמדיחים. אשר על המסיתים האלו אמר הנביא (מלאכי ג' י"ג): הוגעתם ה' בדבריכם, ואמרתם במה הוגענו באמרכם כל עושה רע טוב בעיני ה' ובהם הוא חפץ או איה אלהי המשפט. (עיין אבן עזרא שכתב וז"ל: **וזאת הנבואה לעתיד**, עכ"ל).

ומי שמשתדל לעזוב את החיים תחת שלטון מדינה טמאה זו, מראה הוא את התכחשותו לדברי הכופרים והמינים הנ"ל, ואת אמונתו בדברי התורה. **ודוקא כיון שמאמין בקדושת ארץ ישראל, לכן הוא ירא וחרד מהעונשים לכלל ולפרט באם מטמאים אותה,** ולכן פוחד הוא מאימת הדין ובורח בעצת התוה"ק וציוויה.

ועאכ"ו כאשר משתדל לעורר ולסייע גם לאחרים לעשות כן מעוצם אמונתו בהבטחת התוה"ק.

וכן כל הדברים והענינים האמורים בתשובה זו, ללא יוצא מן הכלל, אינם אלא ענינים המורים על אמונה בדברי תוה"ק.

והגם שבוודאי כל קיום מצוות התורה ענין אחד להם, והוא הוראת האמונה הקדושה מצד מקיימם, כמבואר ברמב"ן סוף פרשת בא (שמות י"ג ט"ז) וזה לשונו: ועתה אומר לך כלל בטעם מצות רבות. הנה מעת היות עובדי גילולים בעולם מימי אנוש החלו הדעות להשתבש באמונה, מהם כופרים בעיקר ואומרים כי העולם קדמון, כחשו בה' ויאמרו לא הוא, ומהם מכחישים בידיעתו הפרטית וכו'. וכאשר ירצה האלהים בעדה או ביחיד ויעשה עמהם מופת בשנוי מנהגו של עולם וטבעו, יתברר לכל בטול הדעות האלה כלם וכו'. ובעבור כי הקב"ה לא יעשה אות ומופת בכל דור לעיני כל רשע או כופר, יצוה אותנו שנעשה תמיד זכרון ואות לאשר ראו עינינו וכו'. והכל להיות לנו בכל הדורות עדות במופתים שלא ישתכחו, ולא יהיה פתחון פה לכופר להכחיש אמונת האלהים. **כי הקונה מזוזה בזוז אחד וקבעה בפתחו ונתכוון בעניינה כבר הודה בחידוש העולם ובידיעת הבורא והשגחתו, וגם בנבואה, והאמין בכל פנות התורה** וכו'. ולפיכך אמרו (סנהדרין פ"ג מ"ח) הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה שכולן חמודות וחביבות מאד וכו' **וכוונת כל המצות שנאמין באלהינו ונודה אליו שהוא בראנו** וכו' עכ"ל ועיי"ש באריכות.

אמנם העניינים המבוארים בתשובה זו הם מכוונים ליסודות שבהם עיקר נסיון דורינו באמונה. ועליהם מתגברים הס"מ וחיילותיו ביותר וביותר להטעות את ישראל קדושים מדעת תורה אמיתית, שהיא האמונה הטהורה. ובעיקר בזכות עמידה בנסיונות אלו דייקא נזכה להנצל ולהגאל בגאולת עולמים, במהרה בימינו אמן.

רם

והנה כל זמן שנמצאים אנו בחשכת גלותינו שבה מסתיר אלקינו יתברך את פניו וכבודו ית' נרמס עד למטה משאול תחתיה ח"ו, אזי אפשרי לנו עדיין לחטוף את הזכות הגדולה של קידוש שמו ית' ויתעלה.

אבל חיש קל מהרה בודאי ובודאי יאיר אור אלקינו יתברך ויתעלה בגאולה השלימה, ואזי אשריו ואשרי חלקו של מי שיוכל להתפאר כי זכה לחטוף נקודה של קידוש שמו יתברך בזה העולם, כי אז לא תהיה שום מציאות לזה יותר, כי אז יתקיים (ישעיה נ"ג י'): חשף ה' את זרוע קדשו לעיני כל הגוים וראו כל אפסי ארץ את ישועת אלקינו. ואומר (שם מ"ב ה'):

ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו כי פי ה' דיבר. ואומר (שם ס' ו'): קומי אורי כי בא אורך וכבוד ה' עליך זרח.

ובאותו זמן קרוב מאוד, אשרי חלקו של מי שמסר נפשו בחשכת הגלות עבור כבוד שמו יתברך, וקיים בעצמו (שם נ' ו') **גווי נתתי למכים ולחיי למורטים, פני לא הסתרתי מכלימות ורוק. וה' אלקים יעזר לי על כן לא נכלמתי על כן שמתי פני כחלמיש ואדע כי לא אבוש. ועליו יאמר בעת ההיא** (שם כ"ט כ"ג): **לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו כי בראותו ילדיו מעשי ידי בקרבו יקדישו שמי והקדישו את קדוש יעקב ואת אלהי ישראל יעריצו, אכי"ר.**

היטיבה ברצונך את ציון, תבנה חומות ירושלים. אז תחפוץ זבחי צדק, עולה וכליל, אז יעלו על מזבחך פרים. כי אלקים יושיע ציון ויבנה ערי יהודה, וישבו שם וירשוה. וזרע עבדיו ינחלוה, ואוהבי שמו ישכנו בה, והשב את העבודה לדביר ביתך ושם נעבדך ביראה כימי עולם וכשנים קדמוניות, יראו עינינו וישמח לבנו במהרה בימינו אמן.

לקראת סיום כתיבת תשובה זו, קבלנו אגרת קודש מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א לפעול בענינים המבוארים בתשובה זו, והצגנוה בדף הבא, ולא המדרש הוא העיקר אלא המעשה.

השלמה

אגרת קודש מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א

בעזה"י

יום ג' לסדר צו את בני ישראל י' בניסן תשס"א.

החיים והשלום יגיעו וירדפו אל תלמידי האהובים והיקרים, המוסרים נפשם בעבודתו יתברך,

בלימוד וקיום תורה"ק ובצרכי ציבור באמונה. הלא הם מוה"ר **אוריאל יוסף הלוי גאלדמאן** הי"ו מנהל מוסדותינו הקדושים דקהל לב טהור מאנסי, ומוה"ר **יהושע מארקאוויטש** הי"ו מנהל ויושב ראש התאחדות היראים.

הנה היות שהיום הזה זיכנו השי"ת לסיים את כתיבת התשובה שקראתיה דרך הצלה מהדו"ב*

בה מבואר גודל הענין להשתדל לעזוב את מדינת הציונים מסיבות רבות ועצומות, ובפרט מחמת שברור ודאי שמדינת הציונים עומדת להבטל מן העולם, וכנראה שעל ידי בני ישמעאל דייקא, וקרוב לודאי שח"ו תהיה אז עת צרה לשונאי ישראל אשר כמוה לא נהיתה.

היום הזה בעזה"י אני שולח לכם את התשובה עם בני היקר הרב המופלג בתורה ויראה מוה"ר

למען תמהרו להגיהה כפי הנצרך (ולא יותר), ולהכינה מעט לדפוס, **ותדפיסוה בעזה"י בהקדם האפשרי כי מי יודע מה ילד יום.**

חשבתי לשלוח לכם עם התשובה גם מכתב קצר זה, בו אבקשכם להשתדל בענין נוסף, וחשוב לא פחות, מהדפסת הקונטרס.

והוא שתשתדלו למען ה' מכאן ואילך, **שהתאחדות היראים** שמנהל במסירות נפש מוה"ר יהושע

מארקאוויטש הי"ו, שכל עניינה הוא הקמת גדרי התורה בכלל בכל מקום אפשרי, ובהפצת דעות טהורות בנסיונות הזמן ובפרט בקשר לנסיון המדינה הציונית, והפצת וחיזוק המחאה נגד המדינה הציונית, **תשתדל בעזה"י וברחמיו מכאן ואילך בהקמת** לשכה שתקרא בעזה"י **לשכת דרך הצלה** שעל ידי התאחדות היראים. **שמטרתה תהיה לסייע בהקדם היותר אפשרי, לכל יחיד**

---

* כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א אכן סיים לכתוב את הקונטרס אז, ואכן שלח אותו אז למנהלי התאחדות היראים כאמור. אמנם על פי שאלת השואלים, היה כ"ק אדמו"ר שליט"א הולך ומוסיף וכותב הרבה ענינים שהיו נחוצים ביותר לענין התשובה, עד ליום ב' אלול התשס"א.

או קבוצה מאחב"י באה"ק שיפנו אליהם, ויביעו את רצונם לעזוב את מגוריהם תחת המדינה הציונית. שהיא היום ללא ספק מקום הסכנה הנורא ביותר בעולם, עבור כל אדם ובפרט עבור אחב"י.

לצורך זה צריכים בראש ובראשונה להקים אופיס, שאפשר יהיה לפנות אליו בכתב ובעל פה.

ועניינו יהיה אחד ויחיד והוא סלילת דרך הצלה לכלל ולפרט מן הסכנות הנוראות המפורטות בתשובה זו.

וכל יחיד משפחה או קבוצה מאחב"י באה"ק שיפנו אליהם ויביעו את רצונם ושאיפתם לעזוב את החיים תחת שלטון המדינה הציונית, ויבקשו את עזרת לשכת דרך הצלה שעל ידי התאחדות היראים. אזי אחרי שיבררו מעט את מהות המבקש או המבקשים לעקור משם, (עד דרוש אחיך אותו וכו') יחלו בעסקנות להשתדל לעזור לאותו יחיד, משפחה או קבוצה, בכל מה דאפשר לעקור מתחת שלטון הציונים באופן היותר מהיר, ולבוא לגור באיזה מדינה שיחפוץ מן המדינות שיש שם קיבוץ יהודי גדול. (וכוונתי בעיקר לארה"ב, קנדא, ענגלאנד, צרפת, בלגיא, ארגנטינא, מקסיקו, בראזיל ואוסטרליא, שבהן ישנן קהילות יהודיות של יראים ושלימים נאמנים להשי"ת ולתורתו).

כ. העזרה תהיה בעזה"י בכל תחום שניתן יהיה להגיש בו עזרה, דהיינו בסידור ניירות חוקיים (לעגא"ל) לאותו אדם כדי שיוכל להכנס לאותה מדינה שחפץ (ויז"א) וכן שיוכל לעבוד שם. ולמצוא בעבורו דירה ופרנסה וכו'. וגם לעזור לו (אם הדבר נצרך) בהוצאות הדרך וההוצאות הנצרכות להתחלת ההתיישבות במקום שעובר לשם.

לצורך כן צריכים כמובן העסקנים של דרך הצלה לקהילות הנ"ל ולהשתדל לסדר בכל קהילה ועד עסקנים שיעסוק בכך במקומו, ויעמוד בקשר עם הלשכה של דרך הצלה.

ג. הנה ישנם כיום איזה עסקנים חשובים שליט"א שנוסעים למדינות הערבים ושאר בני דת ישמעאל, ומשתדלים לדבר עמם שיחות שבודאי יש בהן הצלה עצומה לכלל ישראל. ובשנה האחרונה נפגשו עם מנהיג השחורים המוסלמים הנקרא פארקא"ן ומנהיגי איראן וכו'. ובאמת אין בפי מילים להסביר את חשיבות הענין הזה (אף על פי שלפעמים יש לנו איזה דעות שונות מהדיבורים שהם מדברים שם, ונראה לנו שיש לדבר אחרת, אמנם יהיה איך שיהיה, ללא שום ספק, יש בפעולתם הצלה לכלל ישראל). וצריכים ליצור קשר עם עסקנים אלו, ולהשתדל לסייע בידם.

אמנם שגם הם בודאי טוענים שמה שהם עושים עדיין איננו כטיפה מן הים ממה שנצרך עדיין לעשות בקשר לזה. כי בעוה"ר לעת עתה שונאי ישראל הגדולים ביותר שבכל הדורות, הלא הם המהרסים הציונים הדתיים והחפשיים, הם אלו שמדברים בשם עמנו בעולם כולו. ואי אפשר לתאר את גודל הסכנה שיש בזה לכולנו, ובתוך התשובה ביארתי את זאת בחסדי ה' בקצת אריכות, דומני באר היטב.

ולכן צריכים להשתדל גם בהקשר הזה וליצור קשר עם מנהיגי מדינות שונות, הן מהמדינות המערביות, (ארה"ב קנדא ומדינות אירופא) והן ממדינות הערביים ולהסביר להם שישנם

יהודים שרוצים לעקור מהמדינה הציונית, כי פוחדים על נפשם. **וישנם יהודים שלא רוצים או לא יכולים לעקור משם, אבל לא חפצים בשלטון הציוני ומוכנים להכניע עצמם תחת כל שלטון מאומות העולם, יהיה מי שיהיה.** כי יהודים חפצים בשלום ובהכנעה וקבלת עול גלות על עצמם, בגזירת הבורא ברוך הוא. ולא במדינה ציונית, ולא בשום חירות פוליטית לפני ביאת משיחנו. **ויש להשתדל שיהודים אלו לא ינזקו במלחמות הציונים הרוצחים וכו'.**

והעיקר לעשות על כן הסברה חזקה אצל מנהיגי קהילת החרדים בעולם כולו. ובודאי יהיה איך שיהיה, עסקנות כזו תציל לבסוף נפשות של רבים או לכל הפחות של יחידים.

אנא אחיי אהוביי תלמידיי היקרים שביחד מסרנו את נפשינו עד היום על עניני היהדות וקיום התורה, שכל כך נשכחים בדורינו דור האחרון שלפני הגאולה. גם אני יודע ומבין כי לכתחילה יתכן שיצחקו ממכם, ולא תצליחו לאסוף שום סכום כסף ניכר למטרות אלו וכו', ותהיו ח"ו לחוכא ואטלולא ולמשל ולשנינה בכל מקום בואכם. וביותר שבכלליות אני וכל חברי קהילתנו הק' נרדפים באופן שלא נמצא בדורינו (שירדפו עד חרמה קהילה של יראים ושלימים באופן כזה) בכל מיני שקרים והוצאת שם רע ממש בכל מקום על פני כדור הארץ, וגם אני יודע ומבין שכן הם פני הדברים לעת עתה.

אמנם בניי חביביי דעו נא לכן כי סוף כל סוף כל מה שכתבתי באגרתי זאת לכם יצטרך להעשות, כי מהר מאד עלול להגיע זמן שיצטרכו להציל נפשות מאסון הנורא הנראה כבר בעין המתקרב לאה"ק רח"ל.

דעו נא אחיי בניי, המדינה הציונית חייבת להיעקר מהר מאד מן העולם, וצריכים הרבה רחמי שמים על עם ישראל, כאשר זה יקרה. ומי שזיכהו השי"ת להבין את המציאות הפשוטה הזו, שאין עיניו סתומות ומוחו מעוקם מהדעות הנפסדות המסמות את העינים בדורינו, הוא זה שעליו מוטל גם על פי הלכה חיוב להתחיל ולהשתדל בהצלה זו.

וכיון שאני אוהבכם ומכירכם וידעכם זה רבות בשנים, וידעתי את מסירות נפשכם הטהורה זה ימים ושנים עבור רצון ה' והעמדת האמת, אני מבקשכם גם עתה ליכנס בענין זה במסירות נפש, ולמעלה מטעם ודעת, רק מצד הידיעה שזה רצון ה', שצונו בתורתו לא תעמוד על דם רעך. וכמו שכתב הרמב"ם בספר המצות (מצות לא תעשה רצ"ז) וזה לשונו: **שהזהירנו מלהתרשל בהצלת נפש אחד מישראל, כשנראהו בסכנת מות או ההפסד, ויהיה לנו יכולת להצילו. כמו שיהיה טובע במים, ואנחנו נדע לשחות ונוכל להצילו. או יהיה גוי משתדל להרגו, ואנחנו נוכל לבטל מחשבתו, או לדחות ממנו נזקו. ובאה האזהרה מהמנע להצילו, באמרו לא תעמד על דם רעך.** עכ"ל.

וכן כתב גם כן בספר היד (הלכות רוצח ושמירת הנפש פ"א הי"ד) והובא לשונו בשו"ע (חו"מ סי' תכ"ו סעיף א') וז"ל: **הרואה את חבירו טובע בים או ליסטים באין עליו או חיה רעה באה עליו, ויכול להצילו הוא בעצמו או שישכור אחרים להציל ולא הציל, או ששמע גויים או מוסרים מחשבים עליו רעה או טומנים לו פח ולא גילה אוזן חבירו והודיעו, או שידע בגויים או באנס שהוא בא על חבירו ויכול לפייסו בגלל חבירו ולהסיר מה שבלבו ולא פייסו וכיוצא בדברים אלו, עובר על לא תעמוד על דם רעך.** עכ"ל.

ואינני יודע כמה זמן עוד יצחקו מכל מה שכתוב כאן, ואני ממש רועד וזוחל ומעי חמרמרו מהרגע שבו יפסיקו לצחוק, וח"ו יתחילו לבכות ולזעוק.

ואם לא תהיה מסודרת אז איזו דרך הצלה כלשהי, מי יודע אם ניתן יהיה כבר להציל אז, את מי שאפשר יהיה להציל באם נכין את עצמינו לפני כן.

ואבקשכם לקרוא את דברי התשובה הרצופה בזה אשר אני שולח אליכם, הדק היטב (הגם שאני משער, שבעזה"י, במילא תעשו זאת) ואין לי שום ספק בעזה"י בכם תלמידיי כבניי שמאליו תבינו ותדעו שכל מה שכתבתי שם זוהי דעת תורה פשוטה, שהיתה צריכה להיות מובנת לכל מבין, לולא סמיות העיניים וחשכות הדור הנוראה. ובמילא תמיד אנו מדברים בינינו דבורים אלו הכתובים בתשובה, והדברים אינם חדשים לכם בניי אהובי, ואתם אחיי לדעה זה ימים ושנים.

ומטרת **לשכת דרך הצלה עם המעות שתאספו צריכה להיות גם כן להפיץ את הדעות והרעיונות הכתובים בתשובה זו, ובעיקר בין אחינו בארץ הקודש** (ומאליו מובן מדוע). **אמנם לא רק שם, אלא בכל העולם כולו, כי ענין דרך הצלה הנצרכת כיום, צריך להיות ענין שכלל ישראל יקבל על עצמו, ומ**חמת קושי העוני וההוצאות העצומות והעסקנות הרבה הנצרכים לכך, אינו שייך בשום אופן שיהיה ענין ליחידים בלבד. **ובעזה"י עוד מעט קט כולם יבינו את הצדק שבדברינו.**

וראו נא אחיי ורעיי כי הענין הזה של דרך הצלה, אינו ענין חשוב בלבד, אלא הוא ענין שאי אפשר ולא ניתן בכלל לתאר עד היכן מגיעה מעלתו.

כי הנה תראו שבפנים הקונטרס הבאנו דברי חכז"ל ושאר גדולי ישראל כי ליקח מלכות לעם ישראל לפני ביאת המשיח, הוא דוחה רח"ל את הגאולה (עיין כל זה בפנים התשובה בפרק קה, עמוד 185). וידוע שרביה"ק מסאטמאר זיע"א היה תמיד חוזר ואומר כי בודאי שהיינו צריכים כבר להגאל לכל המאוחר תכף ומיד אחרי המלחמה העולמית האחרונה. ורק המדינה הציונית מעכבת זאת, ומדחה את זמן הגאולה. (וזה מלבד מה שעוד לפני המלחמה העולמית השניה היה זמנים המפורשים בזוה"ק וגדולי ישראל הרעישו עליהם שמסוגלים מאוד מאוד לגאולה, כמו למשל שנת תרס"ו לפ"ק (שידוע שרביה"ק משינאווא הרעיש את העולם ששנה זו מסוגלת לגאולה וכו') והגאולה לא באה בהם, וזה היה ללא ספק בגלל השתדלות הציונים ופעולותיהם הנמרצות להשיג את מטרת הקמת מדינתם הכואבת, כמו שהעידו על כך רבים מגדולי ישראל שהיו נהירין להו שבילין דרקיעא וכו', וביניהם רבינו הק' בעל מנחת אלעזר ורבינו הק' מסאטמאר, הרה"ק מקאלשיץ והרה"ק מציעשענוב, זכר כולם לברכה וזיע"א. ומפורש כל זה בכתביהם ובעדויות נאמנות מהם ובשמם).

וכל פעולה קטנה בזה מרחיקה את הגאולה, והיא גם סכנה נוראה של גרימת העונש הנורא המפורש בקרא (שה"ש ב' ז') של השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה, שדחיקת הקץ גורמת להעונש הנורא של אני מתיר את בשרכם כצבאות או כאילות השדה רחמנא לצלן ולשיזבן. וכמבואר בגמרא מסכת כתובות (דף קי"א ע"א).

והבאנו בשם מלאך האלקים ההולך לפני מחנה בני ישראל רבינו הקדוש מסאטמאר זיע"א (שלש שבועות פרק ק"י ועוד הרבה מקומות) שחוזר וכותב ומבאר על פי תוה"ק כי ברור הדבר שכל השואה הנוראה במלחמה העולמית השניה, באה בגלל שעשו פעולות נוראות לקחת שלטון וממשלה ולהקים מדינה (על אף שבעצם עדיין לא הקימו מדינה אז, אבל השבועה היא על כך שלא "תפצר להתנועע בלא עתה הראוי, ויאבדו בשביל זה ויבואו עליהם צרות, והזהיר מלעשות זאת והשביע האומה" וכו'. (כלשון הרמב"ם באגרת תימן). דהיינו לעשות כל פעולה גשמית, שהיא להשתדל ולצאת מן הגלות, ענין זה עצמו הוא ההעברה על השבועות באופן הנורא ביותר).

והנה כלל גדול לימדנו חכז"ל מן הפסוקים, לכל התורה כולה (גמרא יומא דף ע"ו ע"א ועוד הרבה מקומות),

שמדה טובה מרובה ממדת פורענות ולכן נוכל ללמוד על אחת כמה וכמה שאם פעולות לעבור על השבועות להקים את הבעל הציוני המר והנמהר היו בודאי וללא ספק גורם לעכב ולדחות את גאולתנו ופדות נפשנו, **וזוהי הסיבה להתארכות הגלות בדורינו** (וכאמור לעיל שדבר זה מבורר כשמלה על פי תוה"ק ודעת גדולי ישראל שמפיהם דייקא אנו חיים, והמהרהר אחר דבריהם הרי הוא בודאי אפיקורוס).

אם כך, אחר שכבר נטועה אשרה ציונית זו שנים רבות כל כך בעוה"ר, וטומאת הדעות הכוזביות, כפירה ומינות, מושרצת כל כך בלבבות. כל פעולה שמשמעותה ביטול עבודה זרה זו, ואפילו ברוחניות בלבד, כגון לברר את הדעות של אחב"י ולבכות ולהתפלל לביטול מדינה זו, בודאי תגרום להצלה גשמית עצומה (על דרך שפעולות להקמתה הביאו לשואה באירופא).

וכל פעולה נגד מהותה של טומאה זו יקרבו ויביאו את גאולתינו ופדות נפשנו.

כי לדינא ביטול עבודה זרה אינו חייב להיות דוקא ביטולה הגמור של העבודה זרה, נתיצה או כתיתה וכדו', אלא אפילו מחסרה כל שהוא בדרך ביטול ודיו, כדנפסק בגמרא ובשו"ע (יו"ד סי' קמ"ו סעיף ז') ולרמ"א בשם המרדכי די בזה שהעובד עבודה זרה יעשה פעולה של זלזול וכפירה במהותה לפניה וכבר היא בטלה לדינא.

וכמו כן לענינינו, על ידי שמשפחות ויחידים אפילו מעט שבמעט יתעוררו לעזוב את מדינה זו ותהיה לכך לשכה מסודרת עם שיטה ברורה שעניינה הוא **כפירה במהות הציונות ופעולות נמרצות היפך עניינה,** והכחשה לכל ההגנה והשמירה שעובדי אליל ציוני זה טוענים שהוא שומר ומגן על כלל ישראל, זה בעצמו ביטול קליפה זו בשורשה ובאתערותא דלתתא. ומי יודע אם בזה לבד לא יהיה די לביאת משיח צדקנו. או לכל הפחות לזרז ולמהר ביאתו בשלימות, באתערותא דלעילא המתעוררת על ידי אתערותא דלתתא (כמבואר בזוה"ק ח"א קס"ד ע"א ועוד).

ואל תשאלוני, הלא בעבודה זרה של ישראל לא מהני ביטול אלא כתיתה עד אבק דק או שריפה ופיזור לרוח. כמבואר בגמרא ופוסקים.

אמנם אחיי ורעיי זה כבר הארכנו בתשובת דרך הצלה לבאר שבמילא כל זה יהיה משמיא, וכמו שמבטיחה תוה"ק (דברים כ"ט כ"ב): גפרית ומלח שריפה כל ארצה, לא תזרע וגו'. וזה אינו

בידינו לעשות, ומסיבות שונות גם לא חובתינו, ואינו קשור לחלק השתדלותינו. אמנם אנו צריכים לפתוח פתח כחודו של מחט. והקב"ה יעשה את השאר.

ובפעולתנו אנו מראים כי ניחא לנו ואנו שמחים בביטול מדינה זו, ויש שליח לדבר מצוה (כי מצינו בכל התורה ששלוחו של אדם כמותו כנדרים דף ע"ב עמוד ב' ועוד הרבה).

ותפילתנו ובקשתנו והשתדלותינו היא רק על כך שנפשות ישראל גופם וממונם לא ינזקו ח"ו

ולא יגרם להם שום צער, להיפך שיתקיים הפסוק (משלי י"א י') ובאבוד רשעים רנה. שיהיה רנה לישראל באבוד הרשעים ולא שיתפסו בעוונם ח"ו.

וכן כל הפעולות שלשכת דרך הצלה שעל ידי התאחדות היראים תעשה כגון להפיץ את דעת תורתינו הק' ולקרוא את האמת היפך דעת המינות הציונית וכו', הכל כאשר לכל הוא ענין של ביטול עבודה זרה הציונית עד מקום שידינו מגעת, והשאר יתערה על ידי רוח ממרום וברחמים וחסדים דייקא. כי ככל שאנו מצדינו נעשה את המוטל עלינו נמתיק בכך את הדינים, שהכל יהיה דוקא על צד החסד, ובקרוב.

וע"כ ברור שענין זה נקנה רק במסירות נפש וצריכים לכך אנשים כמוכם בני תלמידי אהובי

שרגילים בכך ימים ושנים, ומחונכים תמיד למסור את הנפש, להיות שלוחים לכך. חזקו ואמצו, וגם עלו והצליחו בני חביבי.

אני שולח לכם את הדברים בכתב דייקא ולא בעל פה, מכיון שאני חושב שאולי תהיה לכם

תועלת ברעיון זה כאשר הוא כתוב עלי גליון בקצת סדר, כדי להתחיל ולפעול בעבורו, ואם תרצו להדפיסו או לפרסמו אני נותן לכם את הסכמתי.

והפיצו את דברי התשובה, קודם כל בין חברי קהילתנו, ואצל רשימה ארוכה של אנשים שאעביר

לכם בעזה"י בימים הקרובים ששאלו כמה פעמים לדעתי הקלושה, מה עליהם, הדרים בארץ הקודש, לעשות לרגל המצב, והבטחתי אותם בלי נדר שאענה להם בכתב. ומהרו נא לשלוח להם את דברי התשובה, תיכף ומיד כשיהיו מוכנים ומוגהים כראוי, ללא חומרות יתירות והידורים כי אין לזה שום זמן, ואפילו לפני הדפסתם. מכיון שלפענ"ד יש בפרסומם הצלת נפשות ממש, בעיקר לאלו שיש לחשוש שאולי יקבלו את דעתנו, כי הלא שואלים הם לדעתנו.

אני חותם בברכת הצלחה מרובה בעבודת הצלת אחב"י, וברכת פסח כשר ושמח. אשר ידוע

מדברי רשב"י, שסוד ביעור חמץ בין שש לשבע הוא ענין העברת ערב רב מן העולם המפרידים בין קוב"ה שהוא זעיר אנפין ויסוד דיליה הוא המדה הששית, ובין השכינה הק' כלה קרואה בנעימה היא מדת המלכות מדה השביעית, ולכן קודם היחוד השלם יעבירם ה' מהעולם, וזה יהיה בין סוף האלף השישי לתחילת האלף השביעי.

וכמו שכתוב בתיקונים (כ"ח ע"ב) וז"ל: בההוא זמנא אתקיים רזא דמתניתין דאמר אוכלין כל

ארבע, ותולין כל חמש דהיינו אלף חמשאה, **ושורפין בתחלת שש דאיהו אלף שתיתאה, ובגין דלא יפרישו בין שש דאיהו עמודא דאמצעיתא, ובין שבע דאיהי בת זוגיה, צריך לבערא שאור וחמץ דאינון ערב רב,** דלא יתחזיין בין שש דאיהו ו', ובין שבע דאתמר בה שבע ביום הללתיך, בגין דערב רב אפרישו בין שש לשבע במתן תורה, כמה דאת אמר (שמות ל"ב) וירא

העם כי בשש משה, ואוקמוהו בשש, באלין שית שעתין עבדו ית עגלא, ואפרישו בין שש קצוות דאינון שש לשבע, **הכי יפריש לון קודשא בריך הוא בין שש לשבע.** עכ"ל.

ובדף נ"א ע"א אומר רשב"י: **שאור וחמץ דאינון ערב רב,** ורזא דמלתא ויהי מבדיל בין מים למים, **דעלייהו אתמר אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם,** אך חלק, ואומאה דיתמחון בארבעה עשר, דאינון ארבע סרי יומי דפסחא, לקיימא כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות וכו', עכ"ל.

וכמו שכתב רבינו הבני יששכר בדרושיו לפורים (מאמר ד' אות ז') כי ביעור חמץ הוא ענין ביעור קליפת עמלק מן העולם, ולכן מתחילים לדרוש בהלכות פסח, שלשים יום קודם החג, שהוא יום הפורים, שבו מתחילה מחיית עמלק, אמנם סוד סיומה הוא בפסח, כאשר לא יראה ולא ימצא לך חמץ בכל גבולך.

ובודאי שבאשר ימחו הערב רב מהעולם נזכה לגאולה שלימה, כמו שאמרו חכז"ל ומי מעכב שאור שבעיסה, לכן בודאי כשישבית ה' השאור מבתינו, שהוא מחיית הערב רב מן העולם, נזכה לגאולה שלימה, וכמו שכתוב ברעיא מהימנא פרשת פנחס (ח"ג רל"ב ע"ב) ובגין דערב רב אינון שאור שבעיסה, ואינון אומין דעלמא דמיין למוץ, **יתיר מעכבין בגלותא ערב רב לישראל מאומין, כמה דאוקמוה רבנן מי מעכב שאור שבעיסה מעכב. דאינון דבקין בישראל כשאור בעיסה.** אבל אומין לאו אינון אלא כמוץ אשר תדפנו רוח, עכ"ל רשב"י. לכן בודאי שכשיוסרו הערב רב נזכה להגאל בב"א.

יה"ר שכל ענין ביעור החמץ מן העולם, יעבור ברחמים ובחסדים, ובעת הזמיר עידן לקצץ חייבין מעלמא, ואינון ערבוביא דערב רב, דאינון מעורבין בהון בישראל בגלותא, אשר מתעבדין בגלותא בתראה רעיין על ישראל, שועלים קטנים מחבלים כרמים, יקיים הקב"ה הפסוק וכרמך לא תזמור, כי כרם ה' צבאות בית ישראל (ישעיה ה' ז').

ובכלל זה שיעבור מהר מאד, כי ארכה לנו השעה ואין קץ וכו', ועינינו מצפות שיהיה תיכף ומיד ועוד בהאי שתא, ונאכל שם מן הזבחים ומן הפסחים, אשר ירצה דמם על קיר מזבחך ונאמר לפניו שיר חדש אכי"ר אמן ואמן.

כה דברי אוהבכם ומבקש בעדכם תמיד, וחפץ לשמוע הטוב ממכם, מצפה לישועתו יתברך אשר תשגבנו.

השפל מאוד שלמה העלבראנץ.

פה מאנטריאל קנדא יצ"ו

השמטות

השמטה א'

שייך לסוף פרק ו עמוד 31 (בענין מאמר חכז"ל, שכל מי שהוא בורח ממקום הסכנה נמלט וניצול שעצם הבריחה ממקום הסכנה היא מסוגלת להנצל מן הסכנה, ולהיפך ח"ו עצם ההשארות במקום הסכנה מסוגלת ח"ו להלכד בה).

וכתב המבי"ט בספרו בית אלקים (שער הפקדון פרק ט"ו) וז"ל: ומפני שראיתי בענין הדֶּבֶר שנתפשט בפי כל ההמון, גם החכמים, בפרט חכמי הטבע, שענין המגפה הוא הפסד האויר במקום ההוא מסיבות ידועות, ומתערב הוא עם אויר הנשאף לאדם ומזיקו, באופן שמקרבים הדבר לטבע, בראותם הבורחים מחמת המגפה שהם ניצולים, והעומדים באויר ההוא הנפסד מסתכנים. לכן ראיתי לכתוב מה שנראה לי בענין זה, והוא כי אמת ויציב ונכון כי כל מה שיארע לאדם בכלל ובפרט הוא מאתו ית', וביחוד ענין המות הנגזר הכל ביום ראש השנה שהוא יום הדין ונכתב ונחתם האיש לחיים ולמות, ואם נגזר עליו מיתה לא יועיל נוסו וברחו ביום עברתו, **אבל מי שלא נגזר עליו המיתה ועמד במקום הסכנה אפשר שילכד ויסתכן.**

וכשנגזר על מדינה ידועה שיהיה בה באותה השנה דבר ח"ו, וימותו בה אנשים ידועים בשמותם ומניינם, הענין נוהג כך, כי כל המתים במגפה והנלכדים בה גם שהיו בורחים כולם נחתמים ביום ראש השנה למיתה, אלא שיש הפרש ביניהם, כי קצתם הם מחוייבים בדינם למיתה החלטית בין יעמדו במקום ההוא או לא יעמדו אלא יברחו וינוסו, **וקצתם הם מחויבים בדינם אם יעמדו במקום ההוא, ואם יברחו כל אחד מהם עירוקיה מסתייה** (הוא לשון הגמרא (יבמות ל"ז ע"ב), ופירושו דיו בריחתו, כלומר אינו צריך לסבול יותר - המעתיק)**, ובאותו הצער שמצטער נחשב לו כגלות וניצול באותה שעה,** והוא יתברך יודע בחירתו של זה האיש מה שיבחר אם לעמוד אם לנוס, **וכשרואה ויודע שבחירתו תהיה לעמוד במקום המסוכן חותמו למיתה, וכשבחירתו לנוס חותמו לחיים, ואם הוא ישר בדרכיו הוא ית' נותן בלבו ומדריך אותו מורה לו מקום לנוס שמה, וקצתם שאינם מחוייבים אז בעונש ההוא אלא שהם מסתכנים בעצמם לעמוד במקום הסכנה, ואינם ראויים לשיעשה להם נס ונדבק בהם החולי הגדול ההוא במדינה** וכו'.

ומי שאינו נגזר למיתה אלא לחיים, הוא יתברך מראה לו דרך שינוס ולא ילכד אפילו בצער החולי בלי מיתה, **ותהיה נוסו כפרתו.** וקצתם נחתמים בודאי לחיים כי גם שיעמדו לשם לא יאונה להם כל אוון, והאיש הנלכד חושש בעצמו **אולי הוא מאותם שנתחייבו אם יעמדו, או מאותם שמסתכנים בעצמם אם יעמדו במקום הסכנה,** ולכן באים בחדריהם **או נסים ובורחים מחמת המגפה,** וכמו שראינו בדורות הראשונים, וכמו שכתב הנביא ע"ה (ישעיה כ"ו כ) **לך עמי בא בחדריך וגו',** עכ"ל.

ותראה מזה עד כמה גדול כח הבריחה ממקום הסכנה, שמלבד שעל ידי זה ניצול ממקום הסכנה, או ח"ו אם אינו בורח נלכד בה, אלא שלפעמים על פי זה נגזר על האדם מלכתחילה אם ינצל מן הסכנה או ח"ו ילכד בה.

השמטה ב'

שייך לסוף פרק קצה בעמוד 313 (בענין, שכמו שנצרכת מדת רחמים ואהבה וחסד וכו' כלפי עבדי ה' וישראל הכשרים כן נצרך על פי תוה"ק את הכח ההפוך לרשעים וכופרים)

וכתב רבינו הקדוש רשכבה"ג ממונקאטש זי"ע בספרו דברי תורה (מהדורת שביעאקי חוס ל') וזה לשונו: בש"ס פסחים (דף מ"ט ע"ב), עם הארץ מותר לקורעו כדג, אמר ר' שמואל בר יצחק ומגבו. ושמעתי מזקני תלמידי חכמים שראו גמרא שלמד בו זקיני הק' בעל בני יששכר זי"ע והיה כתוב על הגליון ומגבו: משום שאסור להסתכל בצלם אדם רשע (מגילה כ"ח ע"ב), עכל"ה כפי ששמעתי.

ועל פי זה אמרתי פירוש הדברים [אם כי יש לפרש טובא גניז בגוייהו, על כל פנים] בפשטות כי באמת מיירי זה באדם רשע ורוצח שהוא בכלל (יומא פ"ה ב') הבא להרגך השכם להורגו [וכמו שכתבו התוספות שם (בפסחים מ"ט ב' בד"ה ויש חומרים לקף לין מכריזין וכו') שעל כן מותר (להרגו) גם בשבת ויום הכיפורים. עיי"ש]. (אמר המעתיק: וזה לשון התוס' שם: מיירי **במכיר וכופר להכעיס, דהווה ליה הריגתו כמו פיקוח נפש,** שהוא לסטין וחשוד על הדמים, דאי לאו הכי היאך מותר להורגו ביום הכפורים שחל להיות בשבת, הלא אפילו נכרי אסור, וכן משמע הלשון על חייו אינו חס דמכיר וכופר וכו' עכ"ל).

וחך דאסור להסתכל בצלם אדם רשע הוא בש"ס מגילה (דף כ"ח ע"ב) והטעם נודע משום דפועל על ידי הסתכלות בצלם הרשע ענין רע בנפשו כאשר גדול כח הראייה, והוא חוזר בראייתו גם לנפשו לרעה ח"ו, על כן צריכין להשמר בטרם יהרגהו להרשע (עם הארץ) שאז צלם דמות תבניתו קיים וגם לאחר שיקרענו ויהרגהו אם יסתכל בפניו, ואם אמרו (בהוריות י"ג ע"ב) המסתכל בפני המת קשה ללימוד מכל שכן בפני המת רשע שבוודאי שורה טומאה רבה רח"ל, ועל כן צריך להיות דווקא מגבו כנזכר.

וגם יש לומר הטעם פן כשיסתכל בפניו ויעשה ההרוג לפניו פני רחמנות, ופן ירחם עליו ויניחנו, וכשיניחנו אז יבוא הוא להרגו. וכן נודע בשם גאון אחד ז"ל על הכתוב (בספר ו' י"ג) אם מזרע היהודים מרדכי היינו אשר הוא מזרע שאול המלך שנאמר (ש"ב ט"ו ט') ויחמול שאול וגו' ע"כ כן תעשה כאשר החילות [היינו זקינך אגג] לנפול [לפני שאול המלך ובחמלתו על אגג נולד אויב ומזה בא המן הרשע, על כן גם אתה] נפול תפול לפניו. עודם מדברים עמו וסריסי המלך הגיעו ויבהילו להביא את המן [והופר עצתם הרע] והדברים עתיקין. **על כן הזהירו בזה רק לקרעו מגבו ושלא להסתכל בפניו פן**

ירחמו עליו כנזכר, והנה המה משורש עמלק כל הרשעים ערב רב בימינו בן היהודים בין הנכרים, ה' יתברך יעקור אותם לגמרי במהרה בימינו. עכ"ל הרה"ק ממונקאטש זי"ע.

השמטה ג'

שייך לסוף פרק רנ בעמוד 392 (בענין חיוב זיכוי הרבים וגודל מעלתה).

וכתב הרה"ק ממונקאטש בספרו דברי תורה (מהדורת תליתאי חופיות ס"ט-ע') וזה לשונו: בירושלמי (סוטה פ"ז הלכה ד') **על הכתוב** (דברים כ"ז כ"ו) ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת, וכי יש תורה נופלת וכו', ר"ש בן חלפתא אומר זה הבית דין שלמטן וכו', **ר' אחא בשם רבי תנחום ב"ר חייא למד ולימד שמר ועשה והיתה ספיקה (היינו סיפק) בידו להחזיק ולא החזיק, הרי זה בכלל ארור,** עכל"ה עיי"ש ובקרבן עדה. והנה זהו מובא מדברי הירושלמי ברמב"ן (פרשת כי תבוא, דברים כ"ז כ"ו) **על הכתוב הנזכר.**

ומבואר בפירוש מכאן תוכחת מגולה לאותן רועי אליל הכזבנים ומטעים בני ישראל, או המה רק (על כל פנים) אוילים ועצלים, בהיותם ממונים על הציבור, רב או רבי, ואומרים **(ותולין זה בבוקי סריקי לומר בשם צדיק אחד, ואסור להאמין שיצא כזה מפיו ח"ו),** מה אני אוכיח את האנשים (שנתמנו עליהם או המסתופפים בצלם), הלא ממילא אין בידנו לתקן את העולם ולמה זה אבטל מתורתי ועבודתי (ובפרט טבילתו במקוה כמו בר אווזא עוף המים לא ינוח ולא ישקוט. טובל ושרץ בידו), ובקרבו ישים ארבו כוונת יצרו הרע (אם רב הוא) כדי שיאהבוהו בני קהלתו ויתנו לו מתנות ומנוחה ושלום עלי נפשו, וכמו שאמרו חז"ל (כתובות דף ק"ה ע"ב) האי צורבא מרבנן דמרחמן ליה בני מתא, לאו משום דמעלי טפי, אלא משום דלא מוכח להו במילי דשמיא. (ואם רבי הוא) כדי שיתנו לו הרבה פדיונות ממון רב מהבאים אליו מחללי שבת קודש ומגולחי זקן בתער ועבריינים הדומה להן.

אך לאשר יפשטו טלפיים ויאמרו כי בשביל תורה עושים, כדי שלא יבטל אותן התוכחה ומלחמת ה' מתורה ועבודה, (אשר הוא באמת עבודה קשה במסירות נפש בדור החשוך הלז בגודל החציפות של הכתות והמפלגות השונות), הרי דברי הירושלמי אלו (שמביא הרמב"ן זה כמו לפסקא דהלכה כנזכר) מכה על קדקדן, באמרו בפירוש אפילו למד ולימד שמר ועשה והיה בידו סיפוק להחזיק את דברי התורה **(היינו למחות ביד הפורצים בכל מה דאפשר נגדם, ולהרים דגל הדת תורתנו הקדושה,** ולא דוקא מלך אלא שופט ובית דין בכל עיר כמבואר שם בקרבן עדה). ולא הקים והחזיק (כנ"ל) הרי זה בכלל ארור (רח"ל), אם כן מה יש להם עוד צדקה (לרועי הסטרא אחרא הנ"ל) ולזעוק עוד אל המלך מלכו של עולם יתברך שמו אחרי כי אינם עוד כנ"ל בכלל ישראל הכשרים בברכה, **רק המה בכלל ארור, ה' ישמרנו מעונשא דלהון.**

ועל זה **ידוו כל הדווים, אם אולי לא יצאנו אנחנו גם חובת ידי תוכחה והחזקת דגל התורה,** ה' הטוב יכפר ויעזרנו מעתה והלאה להקים כראוי, ויחולו עלינו ברכות הכתובות בתורה. (ועיין בדבריו הק' עוד בספר דברי תורה (מהדורת תליתאי סימן מ"ז) מה שכתב על לשון חכז"ל אין אדם נעשה פרנס מלמטה אלא אם כן נעשה רשע מלמעלה, על רבני דורינו).

אמנם עוד שם בירושלמי ר' ירמיה בשם ר' חייא בר בא **לא למד ולא לימד ולא שמר ולא עשה ולא היתה ספיקה בידו להחזיק והחזיק הרי זה בכלל ברוך,** עכ"ל הירושלמי וכו'. והיה נראה לפרש כוונת הירושלמי דלא למד ולא לימד ולא היה סיפוק בידו להחזיק והחזיק, דלאו דוקא בנתינת צדקה מכיסו מיירי, **אלא שעסק בצרכי ציבור במסירות נפש יותר מכפי כוחו, היינו שנוסע מביתו ומעונו ומטריח ומדלג ומשתדל בעד הקמת דת תורתנו הקדושה בישראל ולבטל הגזירות וכיוצא** וכו'.

והנה מדברי הירושלמי אלו, הך דר' ירמיה בר בא הנזכר, צריך עיון לכאורה מש"ס יומא (דף פ"ז ע"ב) **והוא עוד ממשנה שלימה באבות** (פ"ה מ"ח) כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו. ונמצא לפי דברי הירושלמי הנ"ל דהוא מחזיק ידי לומדי תורה והוא מזכה את הרבים, ואם כן איך יתכן שיהיה הוא בעצמו לא שמר כנ"ל היינו חוטא ועובר עבירות הא אין חטא בא על ידו, ואין לומר דפליגי בזה הבבלי והירושלמי דהא הוא במתניתין באבות ועל משנה לא יוכלו לחלוק האמוראים לא בבבלי ולא בירושלמי וכו'.

יש לומר דכוונת הירושלמי דלא שמר שהיה עבריין מקודם שעשה הטובות להכלל והחזיק ללומדי תורה או לדת תוה"ק יותר מכפי כוחו, **אבל אחר כך שזכה ועשה כנ"ל שוב אין חטא בא על ידו, מכאן והלאה זוכה, בשביל שזיכה את הרבים שישוב הוא בעצמו תשובה כראוי ולא יזדקר לפניו חטא ועוון.** ואשמעינן רק ר' ירמיה בר בא **דגם על העוונות שעשה מקודם, שלא שמר, הגם שהראשונות לא תיקן עודנה כלל, מכל מקום הוא בכלל ברוך כיון שעושה לטובת הכלל והחזקת התורה** כנ"ל. עכ"ל הרה"ק ממונקאטש זיע"א.

השמטה ד'

שייך לסוף פרק רנז בעמוד 403 (בענין רוב מנהיגי דורנו, וכן שייך גם **לסוף פרק קצה בעמוד 313**, בענין שלפעמים נצרך להשתמש במדות שהם רעות בדרך כלל, עבור רשעים ומסיתים ומדיחים).

וכדאי להעתיק כאן דברי הרה"ק ממונקאטש בספרו דברי תורה (מהדורת תליתאי חוט נ"ב) וזה לשונו: בש"ס מגילה (דף כ"ה ע"ב) כל ליצנותא אסירא בר מליצנותא דעבודת אלילים דשריא וכו', ונראה רק דשריא אבל לא שיהיה עוד מצוה לעשות ליצנותא דעבודה זרה, על כן יפלא לכאורה על הגאון זצ"ל בתומים (סימן ח' ומובא בדבריו בנמנחת חלעזר ח"ב סי' ו') **ברב שנתמנה בשביל כסף, היינו אלהי כסף, מצוה לבזותו ולקללו משום דכל ליצנותא אסירא**

בר וכו' והוא אלהי כסף עכ"ד. ושם נאמר רק "דשריא" ולא "מצוה" אכן מצאתי בסידור האריז"ל שסידר ה"ר שבתי ז"ל (בהלכות דרך אמרת לשון ע"ד) וזה לשונו: **כשם שהליצנות עבירה גדולה כך מצוה גדולה להתלוצץ מעבודה זרה וממנהיגי רשעים** עכל"ה. הרי לפניך גם כן שכתב "דמצוה גדולה" הוא כמו שהליצנות עבירה גדולה רח"ל, וידוע גודל הפגם של כת לצים, וגודל טומאת הליצנות עד שאמרו עליה הצדיקים ובפרט רבינו הקדוש מורינו הרב ר' מנחם מענדל זצ"ל מרימנוב, כי היא הקליפה היותר מסוכנת (נגד האמונה) מכל המדות רעות (רח"ל). **ומזה גודל ערך המצוה גדולה של מי שמתלוצץ מעבודה זרה.**

ול**כאורה** מכל מקום קשה דבגמרא נאמר רק "דשריא", ויש לומר על פי דברי הרמ"ע מפאנו זצ"ל כי רשות לא שייך לגבי עובד ה', רק או מצוה (אם כוונתו לשם שמים), או עבירה. ומעתה מיושב דשפיר דייק בסידור האריז"ל (גם בתומים כנ"ל), כיון דהביאו שם בגמרא ראיה שם מדברי הנביאים ישעיה והושע, מהכתובים (ישעיה מ"ו ח') כרע בל וגו', לעגלות בית און וגו' (הושע י' ה') עיי"ש, ואם הוא רק "מותר" הליצנות מעבודה זרה, היתכן לומר שיטפל הנביא מפי ה' בדברי רשות (בליצנות) **אלא ודאי דהוא מצוה גדולה.**

ומה **שהוסיף בהנהגות בסידור כנ"ל "וממנהיגי רשעים" רוח ה' דיבר בו ברוה"ק גמור מה שיהיה בזמנינו. ויתורץ בזה מה ששמענו מרבותינו הקדושים זי"ע שהרעישו והתלוצצו על מנהיגי רשעים כאלו (הצבועים לצדיקים ומנהיגים בקודש) ולכאורה הרי זה חשש איסור לשון הרע ח"ו, אך באמת מצוה גדולה כמ"ש כנ"ל.**

כמו שאמרו רבותינו ז"ל (יומא דף פ"ו ע"ב) **מפרסמין את החנפין מפני חילול ה',** ופירש רש"י שם **שהן רשעים ומראין עצמן כצדיקים, אם יש מכיר במעשיו מצוה לפרסמו מפני חילול ה' שבני אדם למידין ממעשיו שסבורין עליו שהוא צדיק** וכו' ע"כ. שלא ילמדו ממעשיהם ומעשי בניהם ובנותיהם כנודע והוא הציל משקרותם ומחניפתם ומדעותיהם הנפסדות כנודע ה' יצילנו וכנזכר בחיבורנו זה כמה פעמים בעזה"י.

השמטה ה'

שייך לפרק קפב עמוד 290 (בשיטת הש"ך שסובר כשיטת התוספות שרק ברועי בהמה דקה הוא שאמרו לא מעלין ולא מורידין, אבל שאר עוברי עבירות לתיאבון מעלין ומצילין אותם).

מכל מקום אף לשיטת הש"ך, הרגיל לעבור עבירה לתיאבון אין דינו כשאר ישראל הכשרים. וכדאיתא בשולחן ערוך יורה דעה (סי' ש"מ סעיף ה') וזה לשונו: העומד בשעת יציאת נשמה של איש או אשה מישראל חייב לקרוע ואפילו אם לפעמים עשה

עבירה לתיאבון וכו'. וכתב על זה הרמ"א וז"ל: **אבל רגיל לעשות עבירה אין מתאבלין עליו,** עכ"ל.

וכתב על זה הש"ך וז"ל: **אבל רגיל לעשות עבירה, אף לתיאבון אין קורעין ואין מתאבלין עליו,** עכ"ל. דדווקא לענין אין מעלין הוא רק רועי בהמה דקה מתקנת חכמים ולא שאר עוברי עבירות לתיאבון, אבל מכל מקום העובר עבירות לתיאבון אינו בכלל ישראל הכשרים.

ועיין לדינא בדברי הב"ח והש"ך ביורה דעה סימן שמ"ה סעיף ב' על דברי הרמ"א שם, (וכמ"ש הגר"ח סי"ק ס') שעולה משם שאם שב לפני מותו והתוודה, מתאבלין אף על מי שהיה רגיל לעשות עבירה, **אמנם לא כל עבירה בכלל** ויעו"ש.

אחרית דבר

מהמוציאים לאור והנהלת התאחדות היראים

דברים אלו שנכתבו בדם לב ובדמעות, אינם דברים שיכולים להתבטל במחי יד או בליצנות כל שהיא.

דברים אלו לא סברות כרס הן ואף לא "רעיונות". לא השערות ואף לא מחשבות אנוש ותחבולותיו.

דברים אלו, **דברי התורה** הם, מ:**ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה,** ועד: **גפרית ומלח שרפה כל ארצה.**

מנבואת ישעיה **והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו,** ועד פירושם של המפרשים וגדולי ישראל **שרק קדושים כמלאכים יזכו להנצל ולהשאר בא"י בזמן ביאת המשיח.**

מנבואת הנביא יואל **כי בהר ציון ובירושלים תהיה פליטה** ועד דברי הרד"ק **אשר רק הקדושים ויראי האל, באמת ימלטו.**

מנבואת דניאל שמלכיות ישמעאל יכבשו את אה"ק טרם ביאת המשיח, **והיתה עת צרה אשר לא נהיתה מהיות גוי עד העת ההיא, ובעת ההיא ימלט עמך, כל הנמצא כתוב בספר.** ועד פי' המצודת דוד: **אז תהיה עת צרה על ישראל, אשר לא נהיתה עליהם מעת היתה לגוי עד העת ההיא, כי הקרן הזעירה, שהיא ממלכות ישמעאל, יצר להם מאד,** ורק הצדיקים ויראי ה' ימלטו מזה.

מדברי התורה של **העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ כי אבד תאבדון מהר מעל הארץ אשר אתם עוברים את הירדן שמה לרשתה לא תאריכון ימים עליה כי השמד תשמדון.** ועד דברי רבינו מסאטמאר זי"ע **שבשום אופן אי אפשר לכל מאמין בהשי"ת ליתן מרגוע לנפשו מפחד הפורענות המובטחת בפסוק זה זולת אם ח"ו הוא כופר בתוה"ק ובדברי נביאים המתנבאים ככה.**

מדברי רבינו יונתן אייבשיץ ז"ל **שאם יתכנסו לארץ ישראל טרם ביאת המשיח יוכרחו לגלות עוד הפעם וגלות אחרון קשה מן הראשון** ועד דברי ר' אלחנן וואסרמאן הי"ד **שהדבר ברור כשמש שתקיא הארץ אותם.**

מדוע ברור הדבר כשמש? בגלל חזיונות אנושיים והשערות שכליות? לא ולא! אלא (אומר ר' אלחנן) **כי היא פלטרין של מלך ואינה מקיימת עוברי עבירה, ומכל שכן עוברים להכעיס.** וממשיך ר' אלחנן: **אינני בא בזה לא לקלל ולא לברך, אלא כיון שהדברים כתובים בתורה, על כרחנו יתקיימו.**

כמו כן הקונטרס הנוכחי, אין בו קללה ח"ו, אלא סך הכל **הודעה ואזהרה. הודעה** על דברי התורה בקשר לנידון דנן, **ואזהרה** ממה שעתיד ח"ו להיות בארץ הקודש.

ועל הכל, יש בו בפירוט מה היא **דרך ההצלה** אשר נתנה לנו התורה.

☆☆☆

יודעים אנו גם יודעים שפרסום דברים אלו אינו מביא איתו לא כבוד ואף לא אסיפת הון.

מה שמחייב אותנו להדפסת והפצת דברים אלו הכרוכות במסירות נפש, הוא גם אך ורק דברי התורה של: **לא תעמוד על דם רעך.** וכמו שכותב הרמב"ם:

> **שהזהירנו מלהתרשל בהצלת נפש אחד מישראל כשנראהו בסכנת מות או ההפסד ויהיה לנו יכולת להצילו.** כמו שיהיה טובע במים, ואנחנו נדע לשחות ונוכל להצילו. או יהיה גוי משתדל להרגו, ואנחנו נוכל לבטל מחשבתו, **או לדחות ממנו נזקו. ובאה האזהרה מהמנע להצילו, באמרו לא תעמוד על דם רעך.** (ספר המצוות להרמב"ם, מל"ת רצ"ז).

ועוד בדבריו:

> אף על פי שאין לוקין על לאווין אלו, מפני שאין מעשה בהן, חמורים הם, **שכל המאבד נפש אחת מישראל כאילו איבד כל העולם כולו, וכל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים כל העולם כולו.** (הלכות רוצח ושמירת הנפש פ"א הלכה ט"ז).

וכאן הרי לא מדובר בנפש אחת, אלא בנפשות ודם של אלפים ורבבות מאחינו בני ישראל דרי ארץ הקודש.

ההצלה למעשה איננה בידינו. אמנם, התורה אמרה לנו בבירור מה היא דרך ההצלה, ועיקר ההצלה שבעזה"י בידינו להציל היא להראות את דרך ההצלה לכל החפץ בכך, וזוהי חובתינו! ואילו ההצלה עצמה בעזה"י, תלויה בעיקר בך.

☆

הסכנה, לא מהיום היא. הסכנה היא מאז שנוסדה מדינה זו, מדינת השמד והכפירה.

מה היה עד אז? מאז שנחרב בית מקדשנו, ופזרנו ה' בארבע כנפות הארץ, ישבנו בין הגוים. הגוים יסרו, הרגו, טבחו, שרפו, תלו אותנו. ואחרי ככלות הכל לא חפצנו להתערב בהם, לא רצינו לנהוג כמנהגיהם, לא בקשנו מהם "חופש לאומי", אלא המשכנו לשבת בגלות וחכינו.

למה חכינו? חכינו להבטחת התורה: ושב ה' אלקיך את שבותך... והביאך אל הארץ אשר ירשו אבותיך. בזה קדשנו שם ה' אלקינו, הראנו לכל באי עולם שאנו מאמינים בבורא עולם שיגאלנו! מאמינים בתורה, ומחכים לקיום הבטחותיה.

עד שבאו הציונים, ואמרו: די! "לא מחכים יותר לבורא עולם ולגאולתו על ידי משיח צדקנו, אותו נשבע שישלח לנו!" "דואגים לעצמינו בכח זרועינו!" "חכינו לבורא עולם מספיק! וכמו שהוא לא בא הוא גם ...!" ח"ו עפ"ל. **זוהי תמצית עיקר הרעיון הציוני, ואידך הוא עקירת כל האמונה והתורה.**

הקימו לעצמם מדינה בכח זרועם, בטלו לגמרי את התורה מעם ישראל. עם ישראל הוא לא יותר עבד ה' שכפוף תחתיו ותחת תורתו, עם ישראל הוא עם דמוקרטי, וכמובן, ללא החסרת הפרט החשוב ביותר של הדמוקרטיה "חופש הדת". אם אתה רוצה לשמור את התורה, בבקשה, אך "ללא כפייה דתית".

(איוב כ"א י"ד-ט"ו): וַיֹּאמְרוּ לָאֵל סוּר מִמֶּנּוּ וְדַעַת דְּרָכֶיךָ לֹא חָפָצְנוּ. מַה שַּׁדַּי כִּי נַעַבְדֶנּוּ וּמַה נּוֹעִיל כִּי נִפְגַּע בּוֹ (נתפלל אליו).

האם זה נכנס בגדר של **ספק** שהם יוכלו לסלק ח"ו את הבורא עולם מארצו ונחלתו, מעמו וצאן מרעיתו, מישראל עם קדושו. **או שברור הדבר שהבורא עולם יגרש אותם מארצו ונחלתו בחמה שפוכה, ואז אוי לכל מי שימצא במקומם ומדינתם.**

אח יקר! אומר אתה בקריאת שמע, וסרתם ועבדתם אלהים אחרים, ואבדתם מהרה מעל הארץ הטובה. עבודה זרה פירושה שיתוף עבודת אלהות אחרת חוץ מעבודת בורא עולם.

וכעת: כל לקיחת ארץ ישראל היא פירסום לכל העולם, די! כבר לא מחכים לגאולה של בורא עולם, וגם איננו יותר "עבדי ה'". התכחשות גמורה בכלל למציאות ה' ולחיוב שמירת מצוותיו, כלומר כפירה. וכפירה היא גרועה הרבה יותר מעבודה זרה, כמבואר בפנים הספר.

טמאו את ארץ ישראל בכל הטומאות שבעולם באופן נורא ואיום, וכי סופו של דבר שכזה הוא דבר הניתן לוויכוח?.

יכול הינך לפתוח ישר את החומש:

ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה כאשר קאה את הגוי אשר לפניכם. (ויקרא י"ח כ"ח). **רש"י: משל לבן מלך שהאכילוהו דבר מאוס שאין עומד במעיו אלא מקיאו כך ארץ ישראל אינה מקיימת עוברי עבירה.**

אם אתה מאמין בתורה, אז מה הספק כאן?

כמו שכותב ר' אלחנן וואסערמאן: כיון שהדברים כתובים בתורה על כרחנו יתקיימו!

הקב"ה מאריך אפו וגובה את שלו, אם לא היום אז מחר, אם לא מחר אז עוד שנה עוד שנתיים, עוד חמש שנים. אצל סדום, למשל, זה היה אחרי חמישים ושתים שנה.

לאמיתו של דבר, אין זה משנה כלל, איך בדיוק תקיא הארץ את משנאי ה' ותתבטל מדינה זו, אם יהיה זה על ידי שימטיר ה' עליהם גפרית ואש מן השמים, או על ידי טילים מסוריא, סקדים מעירק, מלחמה עם מצרים, או נשק אטומי או ביולוגי מאירן, כי בין כך ובין כך זו סכנה. בין כך ובין כך יהיה כהבטחת התורה (דברים כ"ט כ"ב) גפרית ומלח שרפה כל ארצה, ה"י.

הרבה שלוחים למקום!

אמנם כאשר אנו רואים איזה שהיא סכנה מול העינים, מוטל עלינו לחשוש שזוהי תחילת התגשמות דבר ה'. **ובפרט, שאנו רואים תחילת התגשמותה בדיוק בצורה המפורשת בנבואות.**

אין ספק, שאחת מן הסיבות שברגע זה הסכנה לא גדולה עדיין כמו שעוד עלולה להיות, אינו אלא רחמנות מה' יתברך, כדי שהמצב ישמש כהתראה: קומו צאו מן המקום הזה, כי משחית ה' את העיר.

☆

אם הסכנה מתחילה - אומרים חכמינו ז"ל - כיון שניתן רשות למשחית לחבל, אינו מבחין בין צדיק לרשע (ב"ק ס' ע"א).

ארץ כי תחטא לי למעל מעל ... או חרב אביא על הארץ ההיא, ואמרתי חרב תעבר בארץ, והכרתי ממנה אדם ובהמה. ושלשת האנשים האלה, נח דניאל ואיוב, חי אני נאם ה' אלקים, **לא יצילו בנים ובנות, כי הם לבדם ינצלו** (יחזקאל י"ב).

ומדוע, כיון הבנים והבנות, הגם שלא חטאו, אין להם זכות כמו נח דניאל ואיוב עצמם.

ולכן, אחינו היקרים, חוסו על נפשכם, על נפש בניכם ובנותיכם, וקומו צאו מן המקום הזה, כי משחית ה' את העיר.

יודעים אנו כי הדבר הזה לא קל הוא, ודורש הרבה מסירות. אמנם (איוב ב' ד'): עוֹר בְּעַד עוֹר וכל אשר לו, יתן האדם בעד נפשו. ובודאי שבעד נפש בניו ובנותיו. והסכנה הולכת וגודלת מדי יום ביומו, ולכן כל הממהר הרי זה משובח, ויפה שעה אחת ומחצית השעה קודם.

כשאתה עוזב את המדינה הזאת, אתה מראה לכל העולם, שאתה מאמין במה שהתורה אומרת, אתה מחכה לגאולה של בורא עולם בלבד, ולא לתחליפים. ואתה לא מאמין בצה"ל, עם כל הטנקים והרקטות שלהם, שיוכלו לעכב את הבטחת ה' בתורה. ואף לא במסכות גז שיצילו ביום זעם ה' וחרון אפו.

☆

למרות שלדעתנו כל זמן שהאדם לא נוסע משם, הרי הוא בסכנה. עם כל זה ראינו לנכון לכתוב כמה עצות, להפחית את הסכנה עד המינימום האפשרי, למי שאינו יכול או אינו מוכן כעת לעזוב את מדינת הציונים.

והן:

א) שיהיה מצוייד בפספורט (דרכון - passport) בתוקף, עם ויזה (Visa) לאיזה שהיא מדינה.

(והסיבה שצריכין לעשות ויזה, הגם שישנן מדינות רבות (למשל אנגליה או קנדה) שהרוצה להכנס אליהן אינו צריך לקבל ויזה בארץ היציאה, אלא הוא מקבלה בשדה

התעופה של אותה מדינה, כאשר הוא מגיע אליה. עם כל זאת כשמתחיל זמן מנוסת בהלה ממדינה מסוימת, כמו למשל בזמן מלחמת העולם השניה, או לאחרונה ממדינת קוסובו שביוגוסלביה וכדו'. אין נותנות מדינות אלו לפליטים ובורחים אלה רשות להכנס לגבולן, כי אינם רוצים לקבל אותם על מנת להתיישב אצלם. ולכן אינם נותנים להם ויזה בשדה התעופה, ושולחים אותם בחזרה לארצם, כי הם מבינים שאנשים אלו שבאו כפליטים, עלולים להתישב בארצם, ולהוות נטל בעבורם.

מה שאין כן המדינות הדורשות ויזה עוד בארץ שיוצאין ממנה (כמו למשל: ארה"ב), כיון שכבר ישנה רשות כניסה כתובה וחתומה, שוב לא נותן החוק, למדינה שנתנה את הויזה, לעכב את הכניסה למחזיק הויזה, בכל מצב, שלום או מלחמה).

ב. כמו כן להכין כרטיס נסיעה פתוח (אפשרי לנסיעה בכל מועד שהוא).

ג. גם להכין מעכשיו מעות חו"ל (למשל: דולרים) **שיהיו לו לכל הוצאות היציאה והדרך.** ולא מעות המדינה הציונית, כי כיון שתתבטל, כספה יאבד כל ערך.

כמובן שעצות אלו שיש בהן להפחית מעט או הרבה את הסכנה, אין בהן גדר של "בריחה ממקום סכנה" שזה הדבר האמיתי שהתורה מצווה עלינו לעשות במקום סכנה.

כדור או פצצה יכולים להשיג גם מי שיש לו פספורט מוכן לנסיעה, ובדרך כלל כאשר פורצת מלחמה סוגרים את האירפורט (שדה תעופה) ואין שום טיסה לשום מדינה רח"ל, וגם לא יציאה מדרך הים. **ובוודאי שלא כדאי לחכות לאפשרות נוראה זו, ומי שרק יכול לצאת עדיף שיצא כל זמן שיכול.**

☆

היציאה ממקום הסכנה, זו אכן ההצלה היותר מיידית ובטוחה, שבה אנו צריכים להשתדל בדרכי ההשתדלות.

אמנם ההצלה לא נגמרת בכך. הסכנה הרי מקורה ממדת הדין המתוחה עלינו כעת, וסיבת הדבר: ההתחברות למורדים במלכו של עולם: הציונים. כי נהנים מהמדינה שלהם, מתחנפים אליהם, משתתפים איתם יד ביד בכל עניני המדינה. ועל ידי זה עושים מהתורה צחוק מכאיב ומחריד.

הדתיים והחרדים - הציונים למיניהם לוחמים עם המדינה, נכון, אבל על מה?

על כך שיתגרו יותר באומות, שלא יקטינו את שלטון המרידה שלהם באף שעל אדמה, והכל כאילו בשם ה"תורה".

פה ושם עוד שתים שלש שטויות, חוק שעות העבודה והמנוחה שהם קוראים לו "שביתה בשבת" (אפילו שאין לזה שום קשר לשמירת שבת על פי תורה, ל"ט מלאכות דאורייתא ושבותים דרבנן), חופש הפרט, כבוד האדם, פילוג העם, ובעיקר... תקציבים, כל זה נכנס בתוך המלחמה עבור ה"תורה".

ואפילו הטובים וכשרים, שלא משתתפים במרידה הציונית (אשר על זה בעצמו אשרם ואשרי חלקם והצלה גדולה היא להם ולשאר אחינו בני ישראל. אמנם) הרי שרובם לא מתבדלים מהם כראוי.

והעיקר, שלא נשמע קול מחאה שיהווה שיווי משקל נגד הכפירה והמרידה במלכות שמים, נגד הבעיטה בגזירת הגלות, נגד ההתגרות באומות וההעברה על השבועות, נגד הפיכת עם ישראל לגוי ככל הגוים, הפיכת התורה והמצוות לנחלת הפרט, שמירת תורה ומצוות כחופש הפרט, ובעיקר נגד השתתפות החרדים בכל הענינים האלו.

וזה מצד דין שמים, מצד מדת הדין המתוחה. אמנם גם מצד הסכנה הנראית לעין, מיום שנתן הקב"ה את תורתו לעמו ישראל בהר סיני, ירדה שנאה לאומות העולם על ישראל (שבת פ"ט א'), הרי ששנאת ישראל היתה מאז ומתמיד.

אמנם מאז גלינו מארצינו, הדרך היחידה להנצל מהם היתה והיא גם כעת, להכנע להם ולקבל מרותם, ואז יש סיכוי להנצל מהם.

זה מה שעשה יעקב אבינו ע"ה עם עשיו. עשיו רצה להרוג אותו, והוא רץ והשתחווה לפניו, שלח לו מתנות, ולא שהיה צריך לכך להציל את עצמו, רק רצה ללמד אותנו לקח לדורות.

זה מה שאמר ירמיה הנביא בנבואה מפי ה' לעשות לפני חורבן בית ראשון, לצאת להכנע לבבלים, ולא שמעו אליו, ולכן נהרגו אלפי רבבות יהודים שיכלו להנצל.

זה מה שאמרו חכמי הדור ובראשם רבי יוחנן בן זכאי, להכנע לרומאים. ולא שמעו אליו בריוני עמנו, לכן נהרגו כל כך הרבה יהודים ונחרב בית מקדשנו.

הדרך של הציונים היא בדיוק הפוכה, וגם כל יסוד המדינה הוא בדיוק בדרך ההפוכה, וגם אין קיום למדינה בדרך אחרת, חוץ מ"כחי ועוצם ידי". וזה יותר ויותר מגביר את שנאת ישראל, לא רק בארצות מסביב למדינת הציונים, אלא גם בעולם כולו.

לא ניכנס לחלק הפוליטיקה של הנושא, איזו דרך חושבים הציונים שיש להם בדיוק לצאת מהמבוכות שלהם, וזה גם לא משנה הרבה. **המציאות היא** שכל פעם שהציונים נכנסים לשטחי הרשות הפלסטינית וזורעים שם חורבן, מן הארץ או מן האויר, או פעולות מעין אלו, הרי הדבר מעורר שנאת ישראל בעולם כולו, וכולנו נמצאים בסכנה.

ואם כולנו נמצאים בסכנה, הרי שהיהודים בארץ ישראל נמצאים בסכנה כפולה ומכופלת אלף פעמים.

אז מה העצה לזה?

באמת, העצה האמיתית לזה, היתה ביטול המדינה מכל וכל והחזרה לגלות תחת אומות העולם במקום הגלות הגרועה יותר תחת העמלקים הציונים**, ולחכות לה' שהוא יגאל אותנו ויקבץ נדחנו.**

ובכן, הלואי שיכולנו לקום בעצמנו ולבטל את כל האסון הזה שנקרא: "עצמאות פוליטית" לפני הגאולה. הלואי שיכולנו, פשוט, לבטל את המדינה הזו, ולקבל על עצמנו בשמחה וברצון את עול ה' יתברך ועול תורתו, על ידי שניכנע, בפשיטות, לאומות העולם, ונראה לכל באי עולם כי אנו מאמינים בגזירת הגלות ובגאולה השלימה שתבוא אח"כ. אולי יפתח ה' יתברך לנו דרך גם לזה.

אמנם כל זמן שזה עדיין לא נראה כאפשרות מעשית, העצה שמותירים לנו משמים היא: שנקים כח גדול, שישמיע באזני כל העולם, **אין לנו חלק ונחלה עם הציונים! אנו נאמנים לה' ולתורתו, ואנו חפצים בביטול המדינה הציונית!**

אנחנו מצטערים וכואבים על כל טיפת דם יהודי שנשפך, על כל יהודי שנהיה בעל מום, ואכן זה מוסיף סיבה לחשיבות ביטול המדינה שמכניסה לסכנה רבבות אלפי יהודים, **ושבגינה נשפך דם יהודי כמים!**

הקול צריך שישמע בכל העולם, ובמיוחד באזני מדינות הערביות, באזני כל בני ישמעאל, ובאזני המוסלמים בעולם כולו שמהם הסכנה היותר גדולה.

אבל בעיקר צריך שישמע הקול באזנים היהודיות, שישמעו את קול ה' בכח, התבדלו נא מהציונים, בירחו מהמדינה שלהם, **סכנה!** האש בוערת, הצילו את עצמכם בעוד מועד. וזה מה שיכול להציל אותם ואותנו ממדת הדין הקשה והמתוחה.

וזוהי בדיוק "התאחדות היראים".

☆

כל המכיר את כ"ק מרן אדמו"ר מלב טהור שליט"א, כל מי שהיה קצת בקהילת לב טהור, יודע שדברים אלו, הם הדברים שאמר תמיד. שפת אמת תכון לעד, בעוד שהשקר אין לו רגלים, ומשתנה מדור לדור, מתקופה לתקופה, משנה לשנה, מחודש לחודש, מיום ליום ואף תוך כדי דיבור, הרי שהאמת היא אותה אמת מאז ומתמיד.

עוד בהיותנו בא"י, בשנת תש"נ, פירסם כ"ק אדמו"ר שליט"א לראשונה בירושלים עיה"ק, את קונטרס קטן הכמות ורב האיכות, דרך הצלה [מהדורה א'] ובו מתרה הוא וצועק מרה על הסכנה המתקרבת כעת לארץ ישראל, ברעת ההתחברות לציונים וההיגררות אחריהם ואת "דרך ההצלה" מהסכנה לכל אחד ואחד. (למרות שהקונטרס הנוכחי הוא מהדורא שניה, וכולל את קודמו, בתוספת עשרות דברים שלא הוזכרו בכלל במהדורא הראשונה, והיקפו רחב כמה מונים, עם כל זה יתכן שימצאו אנשים שיהיה להם ענין במהדורא הראשונה, עקב קיצורו ופשטותו. ולכן נשמח לשלחו למי שיבקשו מאתנו בכתב).

לא רק נאה דורש, אלא גם נאה מקיים, לפני פרוץ מלחמת המפרץ, עזב כ"ק אדמו"ר שליט"א את מלכות המינות, ואתו עמו חלק מבני קהילתנו, ועברו לארצות הברית. למרות שהם עשו זאת בשקט והצנע, בלי רעש ופרסומת מיותרת, הדבר הכה גלים בשעתו, התקשורת קפצה על הנושא, ופרסמו כתבות בכמה עיתונים, תחת הכותרת "ויברח". אולי הם לא היו הקבוצה הראשונה שעזבה את המדינה הזאת, אבל זו היתה הקבוצה הראשונה

שעזבה את מדינת הציונים כקבוצה, **לא מחמת שום סיבה אחרת, אלא מחמת דבר התורה שהמקום מקום סכנה,** סכנה רוחנית וגשמית כאחד.

התקשורת גם הטריחה את עצמה לפרט את הסיבה שברחנו, כמובן ללא הרעפת שבחים מיותרים... אנו מקבלים זאת כקידוש ה', שנגרם מעצמו, על ידי מעשה מסירות נפש.

קידוש ה' פירושו כשמראים לעולם שמאמינים אנו בדברי התורה! המדינה הציונית על כל "בטחונה" מהטנקים ועד המסכות-גז, איננה אמינה ח"ו יותר מאשר ספר התורה שעומד ומזהיר שהדבר יגמר באסון נורא.

היו עוד טפשים שטענו אז, שאין לנו אמונה. שאלנו אותם אז ישירות: אמונה במה? אמונה בצה"ל? בטנקים שלהם, ברקטות שלהם? לא, בפירוש לא, אין לנו אמונה בהם ובכיוצא בהם, ואף לא ברבנים שמטיפים לאמונה הזאת, או מקובלים או נביאים - איך שיקראו - שחוזים לנו משאות שווא ומדוחים. אנו כופרים בהחלט בעבודה זרה שנקראת מדינה הציונית. אין לה כח להציל ביום זעם!

וכמו שאמר הנביא ירמיה (פירושם המלא של פסוקים אלו ונבואות נוספות מבוארים בפרקים הראשונים של הספר):

(ירמיה כ"ג ט"ז) כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת, אַל תִּשְׁמְעוּ עַל דִּבְרֵי הַנְּבִאִים הַנִּבְּאִים לָכֶם. מַהְבִלִים הֵמָּה אֶתְכֶם, חֲזוֹן לִבָּם יְדַבֵּרוּ, לֹא מִפִּי ה'. אֹמְרִים אָמוֹר לְמְנָאֲצַי, דִּבֶּר ה' שָׁלוֹם יִהְיֶה לָכֶם וְכֹל הֹלֵךְ בִּשְׁרִרוּת לִבּוֹ אָמְרוּ לֹא תָבוֹא עֲלֵיכֶם רָעָה... הִנֵּה סַעֲרַת ה' חֵמָה יָצָאָה וְסַעַר מִתְחוֹלֵל עַל רֹאשׁ רְשָׁעִים יָחוּל. לֹא יָשׁוּב אַף ה' עַד עֲשֹׂתוֹ וְעַד הֲקִימוֹ מְזִמּוֹת לִבּוֹ בְּאַחֲרִית הַיָּמִים תִּתְבּוֹנְנוּ בָהּ בִּינָה.

ומפרש הרד"ק:

והנבואה הזאת עתידה לימות המשיח כי אז יכלו הרשעים כלם. ואז תתבוננו בזאת הנבואה כי עד אותם הימים הרי אתם כאילו אינכם מתבוננים בה לפי שאינכם רואים כליון הרשעים.

והמצודת דוד:

באחרית הימים - רצה לומר אם יתמהמה הנה בסוף הימים כשתתקיים תתבוננו בה בינה שלא שב ה' מחרון אפו עם כי נתארך הזמן.

אנו יש לנו אמונה בדברי התורה, בהשגחת השי"ת, באמונת שכר ועונש! אמונה בהשי"ת שהוא מלך על כל הארץ, ובודאי שמרידה בו לא תסתיים בטוב!

ובפרט שעל עוונות חמורים כאלו באה"ק אמרה התוה"ק בפירוש (דברים ד' כ"ו) **העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ, כי אבוד תאבדון מהר מעל הארץ אשר אתם עוברים את הירדן שמה לרשתה, לא תאריכון ימים עליה כי השמד תשמדון.** ועוד כמה כתובים מפורשים, **באיומים נוראים** על מעשה תעתועים כאלה בארץ ישראל, **וחיל ורעדה יאחזון את כל המאמין בתוה"ק ובקדושת הארץ** על מה שעושין ככה במקום הקודש ובשום אופן **אי אפשר ליתן מרגוע לרוחו בזה, זולת אם**

ח"ו הוא כופר בתוה"ק ובדברי נביאים המתנבאים ככה. (ויואל משה מאמר שלש שבועות סי' קל"ח)

אנו לא כופרים ח"ו בתוה"ק ובדברי הנביאים שמתנבאים על כך, לכן איננו יכולים לתת (וגם לא נותנים בכפייה) מרגוע לרוחנו, ויוצאים בחפזון מהמקום הזה.

☆

"התאחדות היראים" פעלה כבר מיד עם התייסדותה של "קהילת לב טהור" בארץ ישראל, גם לפני שפעלה כמוסד נפרד מקהילת לב טהור.

הרמב"ם ז"ל כותב:

...אין ספק אצלי שהוא [אברהם אבינו] עליו השלום, כאשר חלק על דעת בני אדם כולם, שהיו מקללים ומבזים אותו התועים ההם. וכאשר סבל הכל בעבור השם **וכן הדין לעשות לכבודו.** (ספר מורה נבוכים חלק ג' פרק כ"ט).

היה זה תמיד דבר בלתי נפרד ממהותו של כ"ק אדמו"ר שליט"א, לפרסם את האמת ודעת תורה בכל מקום. כאברהם אבינו בשעתו שפרסם את השקר וכזב שבעבודת אלילים, תוך כדי מסירות נפש והפקרת העצמיות.

ואכן, למרות האבנים שקבלנו בתגובה לכך, הרי שבחסד ה' היו תוצאות. עשרות אנשים ומשפחות התבדלו לגמרי מכל מגע עם המדינה הציונית, ובמילא כל מצב יהדותן התעלה לאין ערוך.

חלק גדול מהן עזבו את המדינה הציונית לגמרי, בין אלה שעזבו לפני פרוץ מלחמת המפרץ ביחד עם כ"ק אדמו"ר שליט"א, ועוד שנים רבות לאחר מכן עדיין המשיכו אנשים לעזוב את המדינה הזו, כתוצאה ישירה מהשפעתו של כ"ק אדמו"ר שליט"א.

בתחלת שנת תשנ"ג קיבל המאבק נגד ציונות ופרסום האמת שעל ידי "קהילת לב טהור" את השם: "התאחדות היראים". השם ניתן על ידי כ"ק אדמו"ר שליט"א.

התאחדות היראים, אינה היינו הך עם "קהילת לב טהור", כי "קהילת לב טהור" יש לה עוד ענינים רבים, כמו עבודת התפלה, לימוד תורת החסידות, גדרי הצניעות, גדרי הכשרות, עבודת המדות ועוד ועוד, אם כי גולת הכותרת של פעולותיה היא אותה פעולה של התאחדות היראים.

ישנם אנשים שאינם חברים בקהילת לב טהור כלל, אבל הם חברים ופעילים בהתאחדות היראים. התאחדות היראים מבקשת ומשתדלת לקרב כל יהודי לעניינה ללא שום קשר לקהילת לב טהור, כמו כן הרבה מאלה שעזבו את ארץ ישראל או התבדלו לגמרי מהציונות בהשפעת כ"ק אדמו"ר שליט"א, אינם בדוקא חברים בקהילת לב טהור.

באותה עת פרסם כ"ק אדמו"ר שליט"א את חיבורו הבהיר: "פתח הצלה", להראות ולברר לכל החפץ באמת, את פתח ההצלה הפתוח עדיין לפנינו, להמלט ולהנצל בעזה"י מסכנות איומות ונוראות רח"ל המרחפות עלינו בזמן הזה (נוסח השער).

(פתח הצלה סוף פרק ו' והתחלת פרק ז') **...ומה הפלא אשר אנו רואים אנו כבר בעין בשר את התגברות מדת הדין והתגברות שנאת ישראל רח"ל. אין זו אלא בעוונותינו הרבים. והראש והראשון בהם הוא חוסר מלחמה בטומאת הציונות הארורה.**

רק אם נעורר קול זעקה גדול ונורא נגד קליפה זו, בכל הכוחות העומדים לרשותינו. ונלמד עם עצמינו בנינו ובנותינו וכל מי שיסכים להטות אוזן לדברינו, את גודל הכפירה והאיסורים הנוראים הכרוכים בקיום מדינה זו, ואת גודל החיוב הגדול מכל לרצות בביטולה, נוכל להציל את עצמנו ודורותנו מלהגרר אט אט להסכמה גמורה עם מדינה זו וכל הכרוך בה, על ידי שתיקתנו הממושכת.

רק אם נתכנס ונקים "התאחדות יראים" המוכנים לנהל הסברה גדולה, להקים קול מלחמה במחנה כנגד טומאת רעיון הציונות, נוכל להנצל מחרון אפו של הקב"ה המתחיל להתגלות כבר לעינינו...

כן מבוארים בו היטב יסודות ההשקפה, חיוב ההתבדלות, מה הם ציונים ומה זאת ציונות, ועוד ענינים רבים הקשורים לנושא זה. והכל מוביל למטרה של הקמת "התאחדות היראים".

☆

התאחדות היראים אכן קמה, והשמיעה את דבר ה' ברמה, "קול ה' בכח". כן גם הוצאו לאור גליונות "קול יעקב", בטאונה של התאחדות היראים, בהם ישנם מאמרים בבהירות נפלאה, על נסיונות הזמן. כמו כן בכל גליון היה "מאמר החודש" מכ"ק אדמו"ר שליט"א, שהיה לשם דבר.

למרות שמכורח הנסיבות לא יצאו לאור הגליונות מדי חודש בחדשו, עם כל זה לגליונות שיצאו היתה פרסומת רבה בכל המקומות, בארץ ישראל, ארה"ב, לונדון ועוד, והביקוש להם היה הרבה למעלה מהמשוער, עד ששתי מהדורות הוכרחו להדפיסם מחדש מחמת הביקוש הגדול. כמו כן התקבלו למערכת הרבה מכתבי חיזוק ותהלה מהיראים לדבר ה' מארבע כנפות הארץ. הרבה אנשים אף אמרו שהגליונות פקחו את עיניהם.

כן יצרו עסקני התאחדות היראים, ובראשם כ"ק אדמו"ר שליט"א, קשר עם כמה ממנהיגי אומות העולם, ובפרט עם מנהיגי הערבים בא"י ובארה"ב, להסביר להם **שאין לנו חלק ונחלה עם הציונים.**

בהמשך הדיבורים אתם נתגלה לנו יותר ויותר כמה נחוץ הענין הזה. בדרך כלל היו החרדים בעיניהם כאויב הכי גדול של העם הערבי, וכמסיתים את הציונים להלחם בערבים, והדבר יכול היה להתבטאות בצורה מסוכנת ביותר ה"י.

מנהיגים אלה התפעלו מאד לשמוע מה היא דעת היהדות החרדית, דעת תורה האמיתית, והביעו את שביעות רצונם מהנושא, וטרחו גם להסביר ולכתוב למנהיגים אחרים מה הוא החילוק בין יהודים לציונים.

אחד מהם אף ערך מכתב ושיגר אותו לכל כלי התקשורת האיסלאמית בארה"ב וכן לאישים חשובים ובעלי השפעה מוסלמים, כמו כן למשרדי הממשלה באירן בו מסביר להם בפרוטרוט את הנושא, ואף ציטט בערבית קטעים מ"פתח הצלה", וקורא לערבים לחלק בין המלחמה בציונים לבין המלחמה ביהודים, כי יהודים אינם ציונים, והיהודים האמתיים הם הלוחמים הכי גדולים עם הציונים. המנהיג הזה עדיין עומד בקשר תמידי עם עסקני "התאחדות היראים".

אמנם מסיבות שונות, עדיין לא פעלה התאחדות היראים ככל חפצה בנושא. אולם עכשיו לאור המצב המחמיר, התחילו חברי התאחדות היראים להגדיל ולהרחיב את פעולותיהן, ביתר שאת וביתר עוז בעזה"י.

☆

לאחרונה החלו יותר ויותר אנשים, כאלו ששייכים לקהילת לב טהור, או כאלה שיש להם רק קשר כלשהו עם כ"ק אדמו"ר שליט"א, או אפילו כאלה שרק שמעו עליו, לשאול את דעתו בנוגע למצב כעת בארץ ישראל.

מרגישים הם, כי הקרקע בוערת תחתיהם. אבל ההחלטות הן קשות מאוד, ולכן הם לא יכולים להחליט מה לעשות.

התשובה לא יכולה להיות במלה אחת: לנסוע! כי הרי "לנסוע" זה קל להגיד, אבל במקרים רבים זה קשה מאוד מאוד לקיים ולהוציא מכח אל הפועל. ישנם ילדים, ישנה משפחה, יש פרנסה, חוץ מזה גם יש חברים מכרים וידידים וקרובי משפחה, ובקיצור שתולים במקום. לעקור משם ביום בהיר הוא דבר הדורש הרבה הקרבה ומסירות נפש וכו' וכו'. ולכן צריכים הסברה והבהרה מדוע לעזוב, וחיזוק והתעוררות עצומים כדי לעשות זאת.

הזמן של מרן כ"ק אדמו"ר שליט"א בין כך עמוס ביותר באופן כמעט בלתי נסבל, אבל נתן כ"ק אדמו"ר שליט"א דין קדימה למצות "לא תעמוד על דם רעך", ובפרט שהמדובר יותר מיהודי אחד, וערך תשובה הלכתית ותורנית ארוכה בה מבאר הוא להם בדיוק מה עליהם לעשות, עם בירור כל דבר משרשו בתורה ובהלכה, כדי שידע האדם את אשר לפניו, איך מה ולמה.

כיון שכ"ק אדמו"ר שליט"א התחיל לכתוב, הרי שלא כתב באופן שיהיה רק לאלה ששאלוהו, אלא שיוכלו להראותו לכל אחד ואחד ממבקשי האמת, ואף לחלקו ביעקב ולהפיצו בישראל.

במבט נוסף, הרי שהתשובה היא ספר די גדול הכמות ורב מאוד האיכות, שמבוארים בו ענינים רבים, בכל הנוגע לענין הזה, למרות שהדברים הם אותם דברים ויסודות ששמענו תמיד מפיו ומפי כתבו, אמנם זו הפעם הראשונה שזכינו לבירור כה מקיף של כל הדברים האלה בכתב, החל מביאור יסודות שלש השבועות, התבדלות מרשעים, ביאור חומר איסור השימוש בלשון עברית, ובעיקר חיוב היציאה מתחת מלכות המינות, ועד הפרכת בלבולי "תינוק שנשבה" ו"היום אין ציונים", והכל בקונטרס אחד.

עם שוודאי הוא רק על קצה המזלג, בבחינת "הרבה יותר ממה שאמרתי לפניכם כתוב כאן", ובנידון דידן: הרבה יותר ממה שכתוב כאן אמרתי לפניכם. וכמו שיראה הרואה בפנים הספר, כיצד מזכיר כ"ק אדמו"ר שליט"א הרבה דברים שהיה נצרך והיה ברצונו להאריך עוד אבל אין כאן המקום להאריך, ועל כל דבר הכתוב בקונטרס הנוכחי שמענו כהנה עשרות מונים, ובודאי שאין הזמן והיכולת מרשים לנו לכתוב הכל על ספר ולהוציאו לאור בעוד מועד.

לדוגמא רק נזכיר שעל ענין גדרי שנאת הרשעים ותינוק שנשבה, שמוזכר כאן, כבר חיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א בא"י חיבור מיוחד אשר עודנו בכתובים ולא יצא לאור. אמנם על כל פנים "מעט מן האור" דוחה הרבה מן החושך.

☆

כ"ק אדמו"ר שליט"א כותב בהקדמה שניסה לכתוב את החיבור באופן שיהיה שוה לכל נפש, והשתדל להשתמש בלשון הפשוטה ביותר שרק ניתן היה, ונמנע מפלפול הלכתי וכדו' ככל האפשר, כדי שלא רק תלמידי חכמים יוכלו להבינו. לכן עשינו גם לוח ראשי תיבות וביטויים ומילים שיתכן קושי בהבנתן. הכל במטרה אחת להקל על הקורא, ושיהיה שווה לכל נפש.

עם זאת כיון שהזמן בוער ביותר, והמצב בארץ הקודש רק הולך ומחמיר, ומי יודע מה ילד יום, ואנחנו רוצים להוציאו לאור בשעה שעוד ניתן להציל, לכן היינו חייבים לקצר בעריכה. ולכן נשארו דברים שלא הוגהו וסודרו בשלימות כמו שרצינו, אנחנו מבקשים את סליחתך על כך, ומבקשים ממך עם כל זאת להתבונן וללמוד היטב את הכתוב בספר קדוש וחשוב זה על אף חוסר השלימות שמצויה אולי בהגהתו משגיאות דפוס וכו'.

ברור הדבר, שעם כל מה שהשתדל כ"ק אדמו"ר שליט"א לכתוב בשפה היותר פשוטה ומובנת שרק היה ניתן, ואנחנו השתדלנו גם כן שהעריכה תעזור להבנה, עם כל זה בודאי שלהבנה ראויה של דברי התשובה הזו, נחוצה גם מידה לא מעטה של עיון.

כיון שהיתה לנגד עינינו גם אריכות הספר, עשינו תוכן ענינים, כדי שמי שאין לו סבלנות לקרוא כל הספר, יוכל לבחור איזה חלק שנוגע יותר בשבילו, או לראות את קיצורו.

עם זאת מילתנו אמורה לך מראש שאם לא תקרא את הספר מראשו לסופו, לא תבין את הענין כראוי, ישארו לך קושיות מנקרות בראש, ולא בטוח שתמצא מי שיתרץ לך אותם. אבל אל תתלה את האשמה בנו או בספר, רק בכך שלא קראת את כל הספר מתחילתו לסופו ודוקא לפי הסדר.

למשל, יתכן שתשאל: אם הכל נכון, היאך יתכן שרוב הרבנים והמנהיגים אומרים להיפך. וכי אתה רוצה להגיד לי שכולם ערב רב, ופלוני אלמוני הוא לא צדיק או לא יהודי כשר? לכן בבקשה קרא בספר, **ותראה ותבין על פי תורה שיכול להיות שרבי פלוני או אדמו"ר אלמוני הוא לא רשע ולא ערב רב ואף צדיק גדול, ועם כל זה מה שהוא אומר בקשר לנושא הזה אינו נכון, והוא טועה, אם זה מחמת עוון הדור או סיבה אחרת שהביאה לכך.**

זו היא דוגמא אחת, ישנן עוד דוגמאות רבות. אנו מבינים שזמנך יקר לך, ואינו מיותר, עם כל זה מייעצים אנו ואף מבקשים ממך לקרוא את כל הספר, אם לא בפעם אחת, אז היום חלק ומחר עוד חלק. כי הנושאים האמורים בו, הם ענינים שיכולים להיות נוגעים לחיי נפשך ובניך ובנותיך בראש ובראשונה בגשמיות, אמנם בהחלט גם בנוגע לחיי נצח ורוחניות. **ואפילו אם זה רק ספק בעיניך אם אכן הוא כך, הרי שאין לך להתעלם מכך.**

☆

זמן רב טרם סיום כתיבת תשובה זו, קבלנו אגרת מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א, בה קורא הוא לעסקני התאחדות היראים, להקים את לשכת דרך הצלה, לעזור ליהודים שמאמינים בדברי התורה, ואכן רוצים לצאת ממקום הסכנה - המדינה הציונית. (כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, הוסיף, על פי שאלת השואלים, הרבה ענינים שהיו נחוצים ביותר לענין התשובה, עד ליום ב' אלול).

כמו כן, לרגל המצב, עודדנו ועוררנו כ"ק אדמו"ר שליט"א במכתבו הנ"ל, להמשיך ביתר שאת וביתר עוז בפעולותיה הנוספות של התאחדות היראים, שהם פרסום האמת, והסברה למנהיגי אומות העולם, שיהודים אינם ציונים.

כמו שאר הפעולות של התאחדות היראים, גם פעולה זו כרוכה במסירות נפש, בהפקרת העצמיות, ובקבלת בזיונות. ובודאי לא בקבלת כבוד וצבירת כסף מיותר.

אבל אם בעבר היו פעולות אלה חובה, מצוה רבה וקידוש ה', ואף הצלת נפשות לטווח רחוק, הרי שכעת פעולות אלו הינן הצלה מיידית מסכנות שבהן כבר נמצא עם ישראל כעת וכבר הופכות מול עינינו לאסונות ודאיים. ומניעת פעולות אלו נכללת בגדר היותר ברור פשוט וחמור של אזהרת התורה: לא תעמוד על דם רעך.

בסייעתא דשמיא הקמנו את לשכת דרך הצלה. אפשר לפנות אליה דרך הטלפון הפקס ו\או הדואר, המפורטים בצד השני של דף השער. אנו רוצים ומוכנים בלי נדר ובעזה"י לעזור לכל מי שרוצה להציל את נפשו ובניו ובנותיו, ולעקור דירתו מתחת שלטון הציונים.

אם קראת את הקונטרס והסקת מסקנות, והנך מעוניין להציל את עצמך בניך ובנותיך. אלא שצריך אתה עזרה בנושא מסוים. אנא אל תתעצל בענינים אלו הקשורים ישירות לחיי נפשות, התקשר אלינו, ובעזרת ה' ובלי נדר ייתכן מאוד שנהיה השליחים לעזור לך למען חייך.

אנו מבקשים ממך אותם הדברים שה' אלקיך שואל מעמך: לא תעמוד על דם רעך. ומסיים הפסוק: אני ה', אני ה' נאמן לשלם שכר, ואני ה' נאמן להפרע ח"ו. אנא עשה מה שבכחך להציל את אחיך בשרך ממקום הסכנה.

עזור לנו בפעולתינו להצלת נפשות. כשחס ושלום יקרה מה שיקרה בארץ ישראל, האם תוכל להגיד "ידינו לא שפכו את הדם הזה" אלא הערבים. בשעה שהיית יכול לעזור ליהודים שרצו לצאת משם בעוד מועד. האם אין זאת נכנס בכלל (ספר המצוות להרמב"ם,

מל"ת רצ"ז): **שהזהירנו מלהתרשל בהצלת נפש אחד מישראל כשנראהו בסכנת מות ויהיה לנו יכולת להצילו?**

המצב בארץ ישראל מעיד על עצמו, יריות נורות ופצצות מתפוצצות דבר יום ביומו, וחיי אדם מתקפחים יום יום, אנשים יוצאים כהרגלם לקניות או לעבודה וחוזרים ללא יד או ללא רגל ה"י או שלא חוזרים בכלל רח"ל. מספרי אלמנות ויתומים ושכולי משפחות רק מתרבים.

אפילו בשכונות החרדיות כבר התפוצצו פצצות רח"ל. עיוורון משונה מאוד אופף את יושבי אה"ק ומונע בעדם מלהשתדל בכל כוחם ומאודם לנוס על נפשם משם **כל עוד הדבר אפשרי!**

למה הדבר דומה, לשוטר שראה אנשים בבנין הנידון להריסה על ידי פצצה מתקתקת שהוטמנה בו. והזהירם מן העומד להתרחש, אבל הם כנראה היו "בעלי בטחון", וכל אזהרותיו, צעקותיו, צריחותיו, נפלו על אזנים ערלות.

השוטר ניסה להתרות בם על ידי ששלף נגדם רובה והתרה בהם לצאת מן המקום, אבל גם זה לא עזר הרבה. וכאשר הניח את הרובה, דברו "בעלי הניסים" אחד עם השני על הנס הגדול שנעשה להם, שה"רוצח" כבר עמד עליהם "להרגם" ביריות, ועם כל זה לא נפל משערת ראשם ארצה. וכמו שנצלו משמים מצרה זו, כן ינצלו מכל צער וצרה וצוקה ונגע ומחלה, לחיים טובים וארוכים ולשלום. ובלבד... שלא יעזבו את הבנין הלז. הדבר חזר ונשנה גם כאשר השוטר שלא ידע את נפשו, ירה באוויר.

בקיצור בסוף השוטר המזועזע והמשתומם והחרד ממה שעלול לקרות בכל רגע אם לא יפנו את המקום, התחיל, פשוט, לירות ברגליהם. ואז תוך כדי צריחות כאב נוראות, החלו הם לרקוד מרוב שמחה, שלמרות שישנו בן אדם החפץ להרגנו ואף יורה ברגלינו, ומי מפריע לו לירות בראשנו? אין זה אלא מסר מרגיע משמים: "השארו פה..." "יהיה טוב..." ושוב התנאי כפול ומכופל "לא לעזוב את הבנין הלז..." בסוף, הפצצה לא אחרה יותר מדאי להתפוצץ. ו...

זה היה יכול להיות מצחיק, אם הנמשל לא היה דם אלפים ורבבות מאחינו בני ישראל, **ה' ישמור ויציל!**

מקרים רבים שיכלו להגמר באסונות כבדים, נגמרו בכי טוב או בנזק קל או כבד אך לא כמשוער. אלו התראות מאב הרחמים שאינו פוגע בנפשות תחילה (פסיקתא רבתי - איש שלום, פרשה י"ז ד"ה ויהי בחצי הלילה)**. וקל וחומר שהמקרים שאכן נגמרו באסונות כבדים הם התראות חד משמעיות. אנא! עזבו את המקום. ובראש ובראשונה: סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה ואל תגעו בכל אשר להם פן תספו בכל חטאתם** (במדבר ט"ז כ"ו).

שתפרוץ מלחמה, זה ברור, אפילו על פי דרך הטבע גרידא, ובעיקר ובפרט שנבואות כה רבות מזהירות על כך בשפה ברורה כל כך כמו שמבואר בספר זה. כעת השאלה: האם

אין צריך בטחון מופרז עד טירוף הדעת ב... צה"ל, שיוכל לעכב טבח רבבות ח"ו בזמן המלחמה?

האם לא מספיק נהרגו ונרצחו עד היום באותה מדינה כדי שנבין שכבר הגיע הזמן לצאת משם, ולעזור לאלו הרוצים לצאת משם?

האם תוכל להגיד: "ועינינו לא ראו" כשהתורה אמרה לך את כל הדברים מראש, והיה גם מי שטרח להראות לך זאת? **אנא קרא את הקונטרס הנוכחי, התבונן במה שקראת, והסק נא את המסקנות, כי כבר אין שום זמן להשתהות!.**

נסיים בנבואה אחת מני רבות המובאות ומבוארות בספר הנוכחי, המסתיימת בסיום טוב.

(עמוס ט' ח'-י"א): הִנֵּה עֵינֵי ה' אלהים בַּמַּמְלָכָה הַחַטָּאָה וְהִשְׁמַדְתִּי אֹתָהּ מֵעַל פְּנֵי הָאֲדָמָה אֶפֶס כִּי לֹא הַשְׁמֵיד אַשְׁמִיד אֶת בֵּית יַעֲקֹב נְאֻם ה'. כִּי הִנֵּה אָנֹכִי מְצַוֶּה וַהֲנַעְותִי בְכָל הַגּוֹיִם אֶת בֵּית יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר יִנּוֹעַ בַּכָּבָרָה וְלֹא יִפּוֹל צְרוֹר אָרֶץ. בַּחֶרֶב יָמוּתוּ כֹּל חַטָּאֵי עַמִּי הָאֹמְרִים לֹא תַגִּישׁ וְתַקְדִּים בַּעֲדֵינוּ הָרָעָה. בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת סֻכַּת דָּוִיד הַנֹּפֶלֶת וְגָדַרְתִּי אֶת פִּרְצֵיהֶן וַהֲרִסֹתָיו אָקִים וּבְנִיתִיהָ כִּימֵי עוֹלָם.

אחיך אוהביך המנסים בעזה"י להציל על ידי לשכת "דרך הצלה" המוציאים לאור ספר זה.

לשכת דרך הצלה

שע"י התאחדות היראים ☆ בנשיאות כ"ק אדמו"ר מלב טהור שליט"א

מטרתה: להציל את אחינו תושבי ארץ ישראל מהסכנה המרחפת עליהם

Tel/Fax: 819-323-4070

Cong. Lev Tohor, Kiryas Rimnov; C/o Derech Hatzolo

580 Des Bouleaux, Ste-Agathe-Des-Monts, Quebec, G8C-3H6, Canada

דואר: **Mailing** : C.P - P.O.Box 56, Ste-Agathe-Des-Monts, Quebec, J8C-1A1, Canada

שגיאה! אין אפשרות לייצג את המספר בתבנית שצוינה.
לוח **ראשי תיבות**

רשימת ראשי תיבות גדולי ישראל, נמצאת אחר לוח המילים הקשות

א"י: ארץ ישראל
א"ר: אמר רבי
אב"ד: אב בית דין
אה"ק: ארץ הקודש
ארה"ק: ארץ הקודש
אוה"ח: אור החיים
אוה"ע: אומות העולם
אח"ז: אחרי זה
אח"כ: אחר כך
אחב"י: אחינו בני ישראל
אי"ה: אם ירצה ה'
איכ"ר: איכה רבה, איכה רבתי
אכי"ר: אמן כן יהי רצון
אכמ"ל: אין כאן מקומו להאריך
ב"ה: ברוך הוא, ברוך ה'
ב"ר: בראשית רבה
בא"ד: באמצע דבריו
בא"י: בארץ ישראל
בב"א: במהרה בימינו אמן
בה"ג: בעל הלכות גדולות
ביו"ד: ביורה דעה
בעו"ה: בעוונותינו הרבים
בעוה"ר: בעוונותינו הרבים
בעזה"י: בעזרת ה' יתברך
ד"ה: דיבור המתחיל
דפח"ח: דברי פי חכם חן
דר"א: דרבי אליעזר
ה"י: ה' ישמור
הגה"ק: הגאון הקדוש
הי"ד: ה' ינקום דמו
הי"ת: היה לא תהיה
המד"א: הדא מה דאמר (זהו מה שאמר)
הנ"ל: הנזכר לעיל
הנו"ן: החמשים
הס"מ: הסמך-מם (השטן)
הק': הקדוש, הקדושה, הקדושים
הרה"ח: הרב החסיד
הרה"ק: הרב הקדוש
הש"י, השי"ת: השם יתברך
וגו': וגומר
וד"ל: די למבין
וז"ל: וזה לשונו
וזל"ק: וזה לשון קדשו
ויא"מ: ויאמר משה
וכדו': וכדומה
ז"ל: זכרונו לברכה, זכרונם לברכה
זוה"ק: זוהר הקדוש
זי"ע: זכותו יגן עלינו
זיע"א: זכותו יגן עלינו אמן
זלה"ה: זכרונו לחיי העולם הבא
זצ"ל: זכר צדיק לברכה
זצוק"ל: זכר צדיק וקדוש לברכה
ח"ו: חס ושלום
חו"מ: חושן משפט
חכז"ל: חכמינו זכרונם לברכה
יו"ד: יורה דעה
ימ"ש: ימח שמו
יסוה"ת: יסודי התורה
יעו"ש: יעויין שם
ית': יתברך
כ"ק: כבוד קדושת
כנ"ל: כנזכר לעיל
לה"ק: לשון הקודש
לשה"ק: לשון הקודש
לענ"ד: לענ‌יות דעתי
לפענ"ד: לפי ענ‌יות דעתי
לפ"ק: לפרט קטן
מ"ב: מלכים ב'
מ"ט: ארבעים ותשע
מוה"ר: מורנו הרב
מוהר"ר: מורנו הרב רבי
מס': מסכת
מצו"ד: מצודת דוד
נ"ע: נשמתו, נשמתם עדן
נו"כ: נושאי כלים (מפרשי השו"ע)
נו"ן: חמשים
ס"מ: סמך מם (השטן)
סט"א: סטרא אחרא [השטן]
סמ"ע: ספר מאירת עינים (על שו"ע)
ספה"ק: ספר הקדוש
ע"א: עמוד א'
ע"ב: עמוד ב'
ע"ה: עליו השלום
ע"כ: עד כאן
עאכ"ו: על אחת כמה וכמה
עה"פ: על הפסוק
עיה"ק: עיר הקודש
עיי"ש: עיין שם
עכ"ד: עד כאן דבריו
עכ"ל: עד כאן לשונו
עכל"ק: עד כאן לשון קדשו
עמ': עמוד
עפ"ל: עפרא לפומיה (עפר לפיו)
פ': פסוק, פרק, פרשה, פרשת
פרד"ס: פשט רמז דרוש סוד
ק"ו: קל וחומר
קוב"ה: קודשא בריך הוא
רביה"ק: רבינו הקדוש
רז"ל: רבותינו זכרונם לברכה
רח"ל: רחמנא ליצלן
רשכבה"ג: רבן של כל בני הגולה
ש"א: שמואל א'
ש"ב: שמואל ב'
ש"ך: שפתי כהן (על השלחן ערוך)
ש"ץ: שבתי צבי (משיח שקר ימ"ש)
שבעוה"ר: שבעוונותינו הרבים
שה"ש: שיר השירים
שהש"ר: שיר השירים רבה
שו"ע: שלחן ערוך
שוח"ט: שוחר טוב (מדרש שמואל תהילים משלי)
של"ה: [ספר] שני לוחות הברית
שו"י: שם רשעים ירקב
תוה"ק: תורה הקדושה

מילים ומשפטים שיתכן קושי בהבנתן

בארמית האות ד' בתחילת תיבה היא כמו ש' או **של** בלשון הקודש. לכן תיבה המתחילה באות ד' נמצא בדרך כלל לפי האות השניה של התיבה. וכן בשאר אותיות השימוש כמו ו' כ' ל' מ' וכו'. למעט כמה יוצאים מן הכלל כמו "כהאי גוונא".

כמובן שהתרגום הוא רק לבאר, פחות או יותר, כוונת התיבה כשמובאת בספר הנוכחי, ולא לפסוק מה היא פירושה המשמעי או המקורי של התיבה ההיא [אף כשהובא מקור לפירוש!]. כמו כן לא תרגמנו המילים שהחילוק ביניהם הוא רק רק בכתיבת הא' בסוף התיבה במקום ה' [כמו מימרא: מימרה].

אביזרא: פרט וחלק
אבן שתיה: אבן בקודש הקדשים, שממנה נברא העולם
אבני בליסטראות: אבני קלע
אגב אורחא: דרך אגב
אגב גררא: בדרך אגב
אגמון: הוא כמין מחט כפוף (רמ"י יפעיה נ"ח ה')
אדרת שער למען כחש: (אדרת שער- טלית של צמר, רמ"י תולדות). כן דרך מסיתים ומדיחים מתעטפים בטליתם כאילו הם אנשים צדיקים למען יקובלו כחשיהם (רמ"י זכריה י"ג ד').
אזלי: הולכים
אחוזת מרעיו: חבריו
אחמור: החמירו
אחרינא: אחר
אטד: קוץ
אטו: הַאִם, וכי...?
אידך: השאר
איכא: יש
אילנא דחיי: עץ החיים
אימא עלאה: אמה העליונה, כן מכנה הזוה"ק למדת הבינה מעשר ספירות
אימן: הַאִם שלהם
אימתא דציבורא: פחד מהצבור
אינה צריכה לפנים: אינה קושיא בכלל ואינה צריכה תירוץ (עיין רמ"י ב"מ ט"ו ב')
אינשי דלא מעלי: אנשים שאינם מהוגנים
איסורא: איסור
איפסקא הילכתא: נפסקה ההלכה
איצטלא דרבנן: לבוש מכובד ארוך של חכמים (עיין ערך אדרת שער למען כחש).
איתי: יש
איתא: מובא
איתנהו: ישנם
אליבא: לפי
אמונת אומן: אמונה נאמנת (רמ"י יפעיה כ"ח ב')
אמינא: אוֹמֵר
אֲמָנָה: אמונה
אמרינן: אנו אומרים
אנא: אני
אנן: אנו
אפקרותא: הפקירות
אפרושי מאיסורא: למנוע מאיסור
ארנוניות: מיסים
אשורים לטדשים ולאומים: בהשאלה: מחנות רבים מבוצרים וערוכים לקרב
אשרה: אילן עבודה זרה
אתי שפיר דנקט קרא: מיושב היטב מה שאמר הפסוק
אתיא בקל וחומר: שנלמד בקל וחומר
אתערותא דלתתא: התעוררות שלמטה (על ידי מעשי בני אדם)
אתערותא דעילא: התעוררות מלמעלה (על ידי הקב"ה)
אתרמי: קרה
בגרמא: בעקיפין
בדק בית: צרכי חיזוק הבית
בהאי פחדא קא יתיב: בפחד זה היה שרוי
בהאי שתא: בשנה זו
בהדי: יחד עם
בהדיא: במפורש
בהו: בהם
ביאת ינון: ביאת משיח
ביה: בו
בֵּין: הֶבֶן
בישין: רעים
בלאו הכי: בלא זה
בני פלוגתיה: החולקים עליו
בנין אב: מלמד על מקומות אחרים
בסתמא: מן הסתם
בעל דבר: השטן
בעלי המגשמים: המאמינים באלוה בעל גשמיות וגוף ח"ו, כמו הנוצרים ודומיהם
בעלי תריסין: חכמים המנצחים זה את זה בהלכה (רמ"י נדרים כ"ז ב')
בעליל: בגילוי, בבהירות (רמ"י תהלים י"ב ז')
בעלמא: בכלליות; גרידא; בכל מקום; בעולם
בר כוזיבא: הוא בר כוכבא (על שם שהיה משיח כזב)
בר מן דין: חוץ מזה
ברא כרעא דאבוהי: בן רגל אבי, דהיינו בן הדומה לאביו
ברי: ברור
בריש גלי: ביד רמה
בשלמא: מילא
בתי אולפנא: בתי לימוד
בתר, בתריה: אַחַר, אחריו
בתרא, בתראה, בתראי: אחרון, אחרונה, אחרונים
גברא: אדם
גופא: בעצמו, בלבד; גוף
גילולים: אלילים
גלום: טמון ומסתתר (בכח).
גלות החל: (עובדיה ב' כ', ועי"ש במפרשים) [בספר:] גלות המר והארוך
גרידא: בלבד
גרמא: גורם, בעקיפין
דא: זה
דוכתי: מקומות
דומן: זבל לזבל השדה
דידן: שלנו
דיוטא: קומה
דייקא: דוקא, בדיוק
דילמא נפיק מיניה [מינייהו] זרעא מעליא: שמא יצא ממנו [מהם] זרע כשר (פי' יהודי כדת וכדין)
דילן: שלנו
דין גרמא בנזקין: זהו גורם ההיזקים
דינא: הלכה, דין

דלהון: שלהם
דמשתמע לתרי אנפי, דמשמתעין לתרין אנפין: המתפרש לשני משמעיות.
דעות נפסדות: דעות היפך התורה, שמפסידות ומזיקות
האי: זה [**כהאי:** כזה]
האי סבא קדישא: אותו זקן הקדוש
האידנא: כעת
האמירנו: רוממנו וגדלנו
הבעל: [לפעמים] שם עבודה זרה
הוה, הווה: היה
הוה ליה למימר: היה לו לומר [**הוה ליה למימריה:** היה לו לומר זאת]
הֲוֵי (במדרש): זהו כוונת הפסוק
הוי"ה: השי"ת
הלכתא: הלכה
הני מילי: במה דברים אמורים
הני: אותם
הנייה: הנאה
הס"מ: השטן [ובת זוגו עיין לילית]
הרואות בארובות: העינים (קהלת י"ב ג')
השתא דאתינא להכי: כעת שבאנו לביאור זה
השתא: כעת
התם: שָׁם
זארגון: אידיש, ניב שונה של שפת גרמניא
זילא מילתא: בזיון הוא הדבר
זימנין דנפיק מיניה חורבא: פעמים יכול לצאת מזה מכשול (סוטה ל"ח ב')
חדא כנישתא: כנסת אחד, קיבוץ אחד מישראל
חובת גברא: חובת האדם עצמו
חזינן: רואים [אנו].
חיובא דגופא: חובת הגוף, מוטל על האדם
חיובא רמיא: מוטל החיוב
חיטוטי שכבי: מוציאים הנקברים מקבריהם (רש"י יבמות ס"ג ע"ב)
חיל: פחד ורעדה
חלי: חש, [לא חלי ולא מרגיש], סמוך ומובטח ואינו דואג (רש"י יומא כ"ג ב')
חמירא סכנתא מאיסורא: סכנה חמורה מאיסור
חמרא: חמורה
חמרמרו: נתכווצו
חס ליה לזרעא דאבא: (קידושין מ"ד ב') [בספר:] חלילה לו לזרעו של אבי, כלומר חלילה לי לעשות כך
חפצא: חפץ (עצם דבר).
חרמים: רשתות מצודות ים
חשיב: מונה
חששא: חשש
טובא גניז בגוויה: הרבה גנוז בו
טובא: הרבה
טומאה רצוצה: טומאה טמונה
טפי: יותר
יהבינן: נותנים
יוון [הכפירה] - רפש אשר הנופל בו לא יוכל לעלות ממנו (מלבי"ם מהליס מ' ג', ניתוב הענין)
יחוד וזיווג העולמות: השפעת האורות וקישור העולמות זה בזה
יחוד קוב"ה ושכינתיה: גילוי כבוד ה' בכל הארץ
ייזיל: ילך
יליף: לומד
ינון: משיח (פסחים נ"ד, סנהדרין ל"ח)
יסוד מוסד: יסוד מוצק
יצרא בישא: יצר הרע
יראתו [מחיקו]: אלילו
יש מנהיג לבירה: לעולם
כביעתא בכותחא: דלא תליא בסברא ומילתא פשיטא היא (רש"י עירובין ס"ג ב'). פשוט ללא שום ספק.
כדאיפסקא: כמו שנפסק
כדאמרינן: כמו שאומרים; כאמור
כדבעי: כמו שצריך
כהאי גוונא: כגון זה
כהני במות: כהני עבודה זרה
כוותיה, כוותם: כמוהו, כמוהם
כולי האי: כל זאת
כי רוכלא ניחשיב וניזיל: האם אפשר למנות את כל הפרטים? (כסוחר זה שמונה מעותיו - רש"י ערכין כ"ג ע"ב)
כינוסא: כינוס
כלי חמס: אומנות זו של רציחה (רש"י גרסת מ"ט ה')
כמוץ: כמו קש, אשר תדפנו רוח
כסל למו: כסילות להם
כעבותות העגלה החטאה: עבירות גדולות המקשרות האדם ליצרו
כעמיר גורנה: כאיסוף תבואה לגורן
כצמיד פתיל: הדוק היטב
כרוכיא: עוף הצווח בקול (קידושין מ"ד ב')
כשמלה: מבורר ביותר (כתובות מ"ו ב')
לא הרי [... כ...]: אין דומה [... כמו...]
לא מיבעי: אין צריך לומר
לא פסיק פומיה מגירסא: לא הפסיק פיו מלימוד
לאודועי איצטריכנא: אני צריך להודיע
לאוקמא שכינתא מעפרא: להקים השכינה מעפרה (גילוי כבוד ה')
לאפוקי: להוציא
לבלר: כותב, כתבן
לדינא: להלכה
להו: להם
לזמר עריצים: לכרות רשעים
לחוכא ואטלולא: שחוק וליצנות (רש"י עירובין ס"ח ב')
ליה: לו
ליכא: אֵין
לילית: כח השטן והטומאה
לית דין צריך בושש: פשוט הוא ואין צריך להתעכב עליו
לית מאן דפליג בהך: אין חולק בזה
למאן דהו: למישהו
למו: להם
למודעי: להודיע
למימר: לומר
לפום ריהטא: לפי פשטות הענין
לצרף: [לפעמים] לזכך
לשיטתייהו: לשיטתם
לתכוף: לבוא זה אחר זה
מאי האי: מה זאת
מאן דאמר: מי שאומר
מהאי דעתא שבשתא: מהדיעה המשובשת הזו. **[רחמנא לצלן מהאי דעתא שבשתא:** ה' יצילנו מלהתפס לדיעה משובשת זו].
מהם יסוד ומהם פינה: דברים יסודיים
מהני: עוזר; מאותם
מוכחא מילתא: מוכח הדבר
מוכס: גזלן הנוטל מיסים שלא כדין
מוכתר בנימוסו: (מגילה י"ג ב') [בספר:] משמעו בעל דרך ארץ מופלג
מוסדי דור ודור: צדיקי הדורות
מורידין ולא מעלין: אפיקורסים שהורגים אותם ואין מצילים אותם

מחווה במחוג: מראים בידיהם ובאצבעותיהם ברמיזה (רש"י נחלות מ"ו ב')
מידי: דבר
מיירי: סובב והולך הענין
מילתא דפשיטא: דבר פשוט
מילתא: ענין, דבר
מין, מינים: כופר, כופרים
מיניה וביה: ממנו ובו, כלומר בזמן או בענין אחד.
מכוורותיהם: לשון כלי זיין (רש"י נחלות מ"ט ה')
מכת מרדות: עונש מלקות מגזירת חכמים
מלעילא: מלמעלה
מני: מן ה...
מעיקרא דדינא: מעיקר הדין
מעשה תעתועים: (ירמיה י' ט"ו) הסתה והדחה מאחרי ה' (עיין מכן עזלו נחלות כ"ו י"ב)
מצוי ראשון: הקב"ה
מצינו: מצאנו
מרוטה: שלופה או לטושה
מרקוליס: עבודה זרה שעבודתה בהשלכת אבנים
משובבים נתיבות לשבת: מורי דרך
משמיא: משמים
משמע מכללא: לא נאמר בפירוש
מתאמרא: נֶאֱמַר
מתי מספר: מועטים
נדנוד [חטא, איסור, עבירה]: רמז עבירה (רש"י פסחים נ' ב')
נהי: הגם
נהירנא: זכורני
נואל, נואלו: מטופש, התטפשו
נחזה אנן: נראה
נחילים: להקת הדבורים (בהשאלה על הצפרדעים)
נחל השיטים: שנכשלו שם ישראל בעון בעל פעור ובנות מדין
נחש עקלתון: נחש גדול ומפותל ביותר.
ניחא: [ענינו] מוסכם
נינהו: המה, הינם
ניצוצות [העלאה, בירור]: תיקון העולם על ידי קיום התורה ומצוות
ניצוצות [נפילה]: הסתרת אור ה'
נמי: גם, גם כן
נסמית: התעוורה
נפקא מינה: יוצא מזה שינוי למעשה
נקיי הדעת שבירושלים: (סנהדרין כ"ג ב') ס"מ: השטן [ובת זוגו עיין לילית]
סבירא: סבור
סגי: מספיק, רב
סילון ממאיר, סילונים ממאירים: קרן מכאיב (יחזקאל כ"ח כ"ד)
סכנתא: סכנה
סמיות: עוורון
סמכינן: סומכים
סתמא: סתם [ללא פירוש]
עבודת התחתונים: קיום תורה ומצוות בעולם הזה
עביד: עושה, עשה
עובדא קא ידענא: יודע מעשה
עובדא: מעשה, מציאות
עוּלָה של תשובה: [דוד המלך הקים עולה של תשובה], שהוא שב תחילה ונתן דרך לשבים (רש"י מו"ק ט"ז ב')
עפרא דארעא: עפר הארץ
עפרא לפומיה, עפ"ל: עפר לפיו
עקבתא דמשיחא: עקבות המשיח, סוף הגלות לפני ביאת המשיח (רש"י סוטה מ"ט ע"ב).
ערב רב: [אומות שעלו עם ישראל ממצרים, ועניינו בזוהר הק' ושאר ספרים:] המעורבבים בישראל ואינם מישראל [בדרך כלל מצד ההלכה, ולפעמים רק מצד שורש הנשמה].
פום אריוותא: לוע האריֵ; פי אריות
פועלי און: רשעים [און, ענין מעשים רעים שאינם צודקים (מלחמות חנוכה מ' ג')]
פורתא: מעט, מעטה
פלטין, פלטרין: ארמון מושב המלך
פליגו, פליגי: נחלקו, חולקים
פנקס ארבע ארצות: פרוטוקול החלטות ותקנות ועד היהודים בארצות אירופא לפני מאות בשנים
פקר, פקרי: יתפקר, יתפקרו
פריצים: רשעים הפורצים גדר האמת והנכוחה (מלחמות יחזקאל ז' כ"ג)
פרנסי, פרנסים: מנהיגי, מנהיגים
פתי, פתאים: טפש, טפשים
פתן, פתנים: סוג נחש ארסי מאוד
[ראש פתנים: הוא מלשון הפסוק (דניאל ל"ג ג') וראש פתנים אכזר].
צמיד פתיל: הדוק היטב
קא אתינן הכא: באים אנו כאן
קא עסקי[נן]: עוסקים [אנחנו]
קאי: עומד; נסוב על
קאפיטל: פרק בתנ"ך
קדמאי: קדמונים
קטנם עבה ממתניו: אינו מגיע לקצה מדרגתם
קיווי: תקוה, ציפיה, תוחלת
קיימא לן: נוקטים אנו למעשה
קים ליה בדרבה מיניה: הדבר הקטן בטל לגבי הגדול ממנו
קליפה: כח הטומאה
קנצי דמילין: (מיכה י"ח ג') ופירושו אשים קץ למילי. ומשמעו בספר: בקוצר אמרים.
קרא, קראי: פסוק, פסוקים
רבא: גדול
רגע כמימריה: רגע קטן (כשיעור אמירת המילה: רגע)
רובא דעלמא: רוב העולם
רח"ל, רחמנא לצלן [ולשיזבן]: ה' ישמור [ויציל].
רחימהון דישראל: אוהבם של ישראל
רישא דקרא: תחילת הפסוק
רמיא עלן: מוטל עלינו
שבירת הכלים: הסתרת כבוד ה'
שבעים שרים: כל אומה יש לה שר מלאך למעלה בשמים המליץ בעדה, כגון סמאל שהיה שרו של עשו (דברי רש"י סוטה כ"ג ב' ועיין רש"י נחלות י"ו).
שונאי ישראל, שונאיהן של ישראל: [לפעמים] כשרוצים לומר דבר רע שיכול או שיכל לבוא ח"ו על ישראל אומרים "על שונאי ישראל" בלשון סגי נהור.
שורש פורה ראש ולענה: שורש מגדל עשב מר כגידין שהם מרים, כלומר מַפְרֶה וּמַרְבֶּה רֶשַׁע (רש"י דברים כ"ט י"ז).
שושילתא: שושלת [יוחסין]
שותא דאינשי בשוקא: שיחת אנשים בשוק
שטנא: שטן
שיעמים ויעיב: שיחשיך ויכסה
שמיא: שמים
תיפלות: בתי עבודה זרה
תכסיסי ת"ח: נימוסי והנהגות ת"ח
תליא מילתא: תלוי הדבר
תלמודא דידן: תלמוד בבלי
תפלצת מנאצת: מפלצת היא עבודה זרה שמטילה אימה על עובדיה, תפלצת מנאצת היא עבודה זרה

שמחרפת ומגדפת כלפי מעלה. והיא היא המדינה הציונית.
תרוויהו: שניהם
תרתי דסתרי: שני דברים הסותרים זה את זה
תרתי לגריעותא: שני חסרונות

*****

גדולי ישראל:

האר"י: האלהי רבינו יצחק לוריא אשכנזי, גדול מקובלי הדורות.
הגר"א: הגאון רבינו אליהו מווילנא.
חיד"א: רבינו חיים יוסף דוד אזולאי.
יעב"ץ: רבינו יעקב בן צבי (המכונה גם רבינו יעקב עמדין).
שלשתם מגאוני וקדושי ישראל במאות שנים האחרונות.
מבי"ט: ר' משה בן יוסף מטראני, מגדולי הפוסקים, חבירו של הבית יוסף, ה'ר"ס-ה'ש"מ.
מהר"י קרא: רבינו יוסף קרא, ממפרשי הנ"ך הקדמונים בסמוך לזמנו של רש"י, ורש"י מזכירו בפירושו לנ"ך.
מהר"ם מרוטנברג: רבינו מאיר מרוטנברג, מגדולי הראשונים.
מהר"ם שיק: ר' משה שיק מגדולי תלמידי החתם סופר, ורבן של ישראל בזמנו.
מהרז"ו: ר' זאב וואלף מהורדנא, מחשובי מפרשי המדרש.
מהרח"ו: ר' חיים וויטאל תלמידו המובהק של מרן האר"י ז"ל.
מהרי"ט: ר' יוסף טראני, בנו של המבי"ט.
מהרי"ק: ר' יוסף קולון מגדולי הראשונים, ה'ק"פ-ה'ר"מ.
מהרצ"א: רביה"ק ר' צבי אלימלך מדינוב, תלמיד החוזה הק' מלובלין ורביה"ק ר' מנחם מענדל מרימנוב זי"ע. בעל מחבר ספר בני ישכר ורבן של ישראל.
מהרש"א: ר' שמואל אליעזר איידליס, מגדולי מפרשי הש"ס.
מהרש"ב: רבי שלום דובער שניאורסאן אדמו"ר מליובאוויטש, גאון וקדוש ראש גולת אריאל.
מלבי"ם: ר' מאיר ליבוש מלבי"ם, מפרש התנ"ך.
רא"ש: רבינו אשר, מגדולי רבותינו האחרונים, ומראשי הפוסקים.
רד"ק: רבינו דוד קמחי, מרבותינו הראשונים, גדול מפרשי הנ"ך אחרי רש"י.
רדב"ז: רבינו דוד בן זמרא גאון וקדוש, מגולי ספרד, ה'רל"ט-ה'של"ג.
ר"ף: רבינו יצחק אלפסי רבם של כל רבותינו הראשונים.
ריב"א: ר' יואל בן אליעזר מרעכניצץ זצוק"ל, היה רועה צאן קדשים בק"ק שאכטיץ, ונתקבל לאב"ד וור"מ בק"ק פאקש בשנת תר"א ומשתמש בכתר רבנות זקן ויושב בישיבה עד שנת תרמ"ו (שאז נסתלק לבית עולמו) - מנוסח השער ספר תשובותיו.
רלב"ג: רבינו לוי בן גרשום, מרבותינו הראשונים, מפרש הנ"ך.
רמ"א: רבינו משה איסרליש, בעל המפה על השולחן ערוך אשר ישראל הולכים לאורו.
רמ"ע מפאנו: ר' מנחם עזריה מגדולי הפוסקים והמקובלים, נפטר שנת ה'ש"פ.
רמ"ק: רבינו משה קורדובירו, מגדולי מקובלי הדורות ומפרשי הזוהר, חי בצבת בדורו של האר"י ז"ל.
רמב"ם: רבינו משה בן מימון.
רמב"ן: רבינו משה בן נחמן, מגדולי רבותינו הראשונים, מפרש תורה שבכתב ותורה שבעל פה.
רמח"ל: רבינו משה חיים לוצאטו, קדוש אלהי-ם, מגדולי המקובלים ומחבר ספר מסילת ישרים.
רשב"א: רבינו שלמה בן אדרת מברצלונא, תלמיד הרמב"ן ומגדולי רבותינו הראשונים.
רשב"י: רבי שמעון בר יוחאי.
רשב"ם: רבינו שמואל בן מאיר, נכדו של רש"י ומפרש התורה והש"ס, מרבותינו הראשונים.
רש"י: רבינו שלמה יצחקי.
תשב"ץ: תשובות רבינו שמעון בר צמח דוראן, מרבותינו הראשונים, ה'קכ"א-ה'ר"ד.

בעזה"י

חלק המפתחות

רשימת הפסוקים ומאמרי חכז"ל, רמב"ם, טור, שו"ע, ודברי ספרי גדולי ישראל ראשונים ואחרונים, שיחות ועובדות צדיקים המובאים ומוזכרים בספר זה.

רשימת הספרים

מפתח הפסוקים: תורה נביאים וכתובים 442
מפרשי התורה: רש"י, רמב"ן, אבן עזרא, חזקוני, ספורנו 459
מפרשי הנ"ך: יונתן בן עוזיאל, רש"י, רס"ג, מהר"י קרא, אבן עזרא, רד"ק, רלב"ג, מצודת דוד, מלבי"ם ..... - 462 -
תלמוד בבלי: 468
משניות אבות ונגעים (שאר המשניות הם במפתח הש"ס בדף הגמ') **תלמוד ירושלמי ומסכתות קטנות**..... 476
מפרשי הש"ס: רש"י, תוס', רבינו גרשום, ר"ן, ר"ת, רמב"ן, רא"ש, ריטב"א, המאירי, נימוקי יוסף ומהרש"א 477
מדרש רבה ומפרשיו: מהרז"ו, מתנות כהונה, יפה ענף, יפה קול, יפה תואר ..... - 481 -
מדרשי חכז"ל ומפרשיהם: תנחומא, ילמדנו, מכילתא ופי' מרכבת המשנה, ספרא ספרי, שוחר טוב, ילקוט שמעוני ופי' זית רענן, פסיקתא דרב כהנא, פסיקתא רבתי, פרקי דרבי אליעזר, מדרש זוטא, מדרש תנאים (ויוסיפון) .. - 484 -
זוהר הק': זוהר הק' (ונכלל בזה מדרש הנעלם ורעיא מהימנא והגהות מהרח"ו), זוהר חדש ותקוני זוהר 489
נוסח התפלה שתיקנו אנשי כנסת הגדולה 493
ספר היד החזקה להרמב"ם ונושאי כליו: השגות הראב"ד, רדב"ז, כסף משנה, משנה למלך 494
שאר ספרי הרמב"ם: ספר המצוות, פירוש המשניות, מורה נבוכים, אגרת תימן 497
טור ושלחן ערוך ונושאי כליהם: ארבעה טורים, בית יוסף, דרכי משה, ב"ח ודרישה. **שולחן ערוך**, טורי זהב, מגן אברהם, שפתי כהן, באר הגולה, בית שמואל, חלקת מחוקק, מאירת עינים, ביאור הגר"א, גליון מהרש"א, מקור מים חיים, הגהות חת"ם סופר ומשנה ברורה 500
ספרי תשובות [לפי סדר זמנם]: רבינו האי גאון, הגאונים, הרמב"ם, תשב"ץ קטן (לרבינו מהר"ם מרוטנבורג), הרשב"א, רבינו שמשון, תשב"ץ, הרדב"ז, ר' אליהו בן חיים (מים עמוקים-ראנ"ח), רבינו בצלאל, גינת וורדים, אהל יעקב (ר' יעקב ששפורטש), חת"ם סופר, ר' חיים פאלאג'י, מהר"ם שיק, מחולת המחנים, הריב"א 506
ספרי קודש ראשונים ואחרונים [לפי סדר א"ב] 510
מאמרי הצדיקים [מה שאין מובא בספריהם, אלא בספרים אחרים בשמם]: האר"י הק', הר"י לירמא, הבעל שם טוב הק', הרה"ק ר' נחמן מברסלב, הרה"ק מרוזשין, הרה"ק ר' מנחם מענדל מרימנאב, הרה"ק ר' צבי אלימלך מדינוב (בעל בני יששכר), הרה"ק ר' יהודה צבי מראזדאל, הרה"ק שר שלום מבעלזא. זכותם יגן עלינושגיאה! אין אפשרות לייצג את המספר בתבנית שצוינה.
צדיקי אמת בדורות האחרונים [אין מוקדם ומאוחר בתורה]: גדולי הדור בזמן התחלת רעיון הציונות, החפץ חיים זיע"א, הרה"ק בעל מנחת אלעזר ממונקאטש זיע"א, הרה"ק הרש"ב מליובאוויטש זיע"א, הרה"ק בעל דברי שמחה מציעשנוב זיע"א, הגה"ק ר' אלחנן וואסערמאן זצוק"ל הי"ד, הגה"ק ר' שאול בראך אבדק"ק קאשוי זיע"א, הגה"צ אב"ד ליפנא זצוק"ל, שומר אמונים להרה"ק ר' אהרן ראטה זיע"א, הר"ר שמשון רפאל הירש ז"ל, הגה"ק ר' חיים מבריסק זצוק"ל, הגה"צ ר' חיים מיכאל דוב וויסמאנדל זצוק"ל 525
שיחות ועובדות [מצדיקי הדורות האחרונים]: הרה"ק ר' יהושע מבעלזא זיע"א, הרה"ק מהרי"ל דיסקין זצוק"ל, הרה"ק ר' יוסף יוזל מנובהרדוק זצוק"ל, הגה"צ אבד שימלויא זצוק"ל הי"ד, הרה"צ ר' עמקם בלויא זצוק"ל, הרה"צ ר' יעקב מוצפי זצוק"ל, אחד מגדולי ישראל 529
ספרי רביה"ק מסאטמאר זיע"א: הקדמת ויואל משה, מאמר שלש שבועות, מאמר ישוב ארץ ישראל, מאמר לשון הקודש, הקדמת על הגאולה ועל התמורה, על הגאולה ועל התמורה, דברי יואל על התורה, מחזור ראש השנה, הגדה של פסח, דברות קודש וחידושי תורה, שיחות קדשו ועובדות 531

כללי המפתחות

רובם ככולם של המפתחות, נכתבו כלשון המקור ללא שום שינוי (חוץ מהשמטת מילים מפני האריכות), **כי אם במקומות אחדים שנכתב תמצית הלשון בלבד וצורן בצדו סימן כזה** - (סימן מקף).
בכל מקום שמצוין בצד המפתח, או ליד ציון מספר הפרק סימן כזה * (כוכב) **מורה שבספר הזה אין מובא לשון המקור ההוא, אלא מוזכר בלבד או מובא בקיצור, וכאן במפתחות הובא לשון הספר ההוא לתועלת המעיינים.**
בכל מקום שמציין סימן כזה-- (שני מקפים) **מורה שכאן הושמטו כמה תיבות מחמת האריכות** (במקום תיבת וכו' או במקום סימן "..."). **ובמקום שהוספו מילים נכתבו בסוגריים מרובעים באותיות לא מודגשות** [כזה].
במפתח הפסוקים: שני האותיות מימין המראה מקום, מורים על הקאפיטל והפסוק בתנ"ך: (למשל: "ד, ז" מורה על קאפיטל ד' פסוק ז'). **ובמפתח הש"ס מורים על הדף והעמוד במסכת. ובשו"ע מורים על הסימן והסעיף.**
בכל המפתחות שני הציונים שמשמאל המראה מקום (המופרדות באמצעות מקף), **הראשון** (באותיות מרובעות) **מורה על סימן הפרק בספר הזה שבו מובא המראה מקום, והשני** (באותיות רש"י) **מורה על העמוד שבו נמצא המראה מקום. בספר הנוכחי** (למשל: "קס-נסג" מורה שהמראה מקום הובא בספר הזה בפרק ק"ס עמוד רס"א).

מפתח הפסוקים

בראשית

ד, ז: **ואליך תשוקתו ואתה תמשל בו** ..... קס - רסג

ו, ג: **ויאמר ה' לא ידון רוחי באדם– והיו ימיו מאה ועשרים שנה** ..... קכא - רז

נח

ו, יב: **וירא אלקים את הארץ והנה נשחתה כי השחית כל בשר את דרכו** ..... רלג - שסז

ז, יח: **ויגברו המים וירבו מאוד על הארץ** ..... צב - קסז

ט, ב: **ומוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ** ..... יג - לט

ט, ה: **ואך את דמכם לנפשותיכם אדרוש** ..... ג - כח

יא, ו: **הן עם אחד ושפה אחת לכולם– ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות** .....קצד-שיג; ריב-שלה

יא, ל: **ותהי שרי עקרה אין לה ולד** ..... מב - צב

לך

יב, ג: **ואברכה מברכיך ומקללך אאור** ..... ב - כז

יד, טו: **ויחלק עליהם לילה וגו' ויכם וירדפם וגו'** ..... ו - ל

טו, ב: **ובן משק ביתי הוא דמשק אליעזר** .....רמה - שפג

טו, ו: **והאמין בה' ויחשבה לו צדקה** ..... רנט - תס

טו, ט: **ויאמר אליו קחה לי עגלה משולשת ועז משולשת ואיל משולש וגו'** ..... מג - צב

טו, יב: **והנה אימה חשיכה גדולה נופלת עליו** ..... מג - צב

טו, יג: **ויאמר לאברם ידוע תדע כי גר יהיה זרעך וגו'** ..... צ - קסג

טז, ב: **ותאמר שרי אל אברם– בא נא אל שפחתי** ..... מב - צב

טז, יא-יב: **וקראת שמו ישמעאל– והוא יהיה פרא אדם ידו בכל ויד כל בו**..... נז - קטו; נח - קטז

יז, י: **המול לכם כל זכר** ..... קצא - דש

יז, יח: **לו ישמעאל יחיה לפניך** ..... מב - צב; נח - קטז

יז, כ: **ולישמעאל שמעתיך וגו' ונתתיו לגוי גדול שנים עשר נשיאים יוליד**..... מו - צת; מז - צט

וירא

יח, כה: **חלילה לך מעשות כדבר הזה להמית צדיק עם רשע** ..... סז - קלג

יח, כו: **אם אמצא בסדום חמשים צדיקים בתוך העיר ונשאתי לכל המקום בעבורם** ..... רלט - שעו

יט, יב-יד: **עוד מי לך פה חתן ובניך ובנותיך הוצא מן המקום– ויהי כמצחק בעיני חתניו** ..... סד - קכו

יט, כ: **הנה נא העיר הזאת קרובה– והיא מצער אמלטה נא שמה** ..... קלג - רכב

כא, י: **גרש את האמה הזאת ואת בנה** ..... לא - עב

כא, לג: **ויטע אשל בבאר שבע** ..... מו - צת

חיי

כד, לא: **ויאמר בוא ברוך ה'** ..... רמה - שפה

כד, לט: **ואומר אל אדתי אולי לא תלך האשה** אחרי ..... רמה - שפג

כד, סג: **ויצא יצחק לשוח בשדה** ..... רמה - שפו

תולדות

כה, כח: **כי ציד בפיו** ..... קלו - רכז

כה, לד: **ויאכל וישת ויקם וילך ויבז עשו את הבכורה** ..... קלו - רכו

כו, טז-יז: **ויאמר אבימלך אל יצחק לך מעמנו– וילך משם יצחק** ..... ו - ל

כו, כו-כח: **ואבימלך הלך אליו מגרר– ויאמרו ראו ראינו כי היה ה' עמך** ..... ו - ל

כז, מא: **ויאמר עשו בלבו יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי** ..... ו - ל

וישלח

לב, ח: **ויאמר אם יבוא עשיו אל המחנה האחת והכהו והיה המחנה הנשאר לפליטה** ..... קמה - רמג

לג, ד: **וירץ עשו לקראתו ויחבקהו וגו'** ..... סא - קכג; קנה - רנד

לג, יב: **ויאמר נסעה ונלכה ואלכה לנגדך** ..... קיד - קלז

לג, יג: **ודפקום יום אחד ומתו כל הצאן** ..... קיד - קלז

לג, טו: **ויאמר עשו אציגה נא עמך מן העם אשר אתי** ..... קלו - רכז

לו, ו: **ויקח עשו את נשיו– וילך אל ארץ מפני יעקב אחיו** ..... ו - לא

מקץ

מא, כא: **ולא נודע כי באו אל קרבנה ומראיהן רע כאשר בתחילה** ..... נח - קח; רלב - שסה

ויחי

מט, י: **עד כי יבא שילה** ..... לא - עב

מט, יח: **לישועתך קויתי ה'** ..... מבוא - יט; קג - קפב; קד - קפה

שמות

שמות

א, ח: **ויקם מלך חדש על מצרים** ..... נח - קעז

ב, טו: **ויברח משה מפני פרעה** ..... ו - ל

ב, כה: **וירא אלקים את בני ישראל וידע אלקים** ..... רלו - שעג

ד, לא: **ויאמן העם** ..... רנט - תה

וארא

ט, כ-כא: **הירא את דבר ה'– הניס את עבדיו– ואשר לא שם לבו– ויעזוב את עבדיו–** ..... סו - קכח

בא

י, ב: **את אשר התעללתי במצרים** ..... סט - קלה

יא, ג: **גם האיש משה גדול מאוד וגו' בעיני עבדי פרעה וגו'** ..... ו - ל

יב, ו: **והיה לכם למשמרת** ..... קב - קפג

יב, ט: **אל תאכלו ממנו נא** ..... קב - קפג

יב, כב: **ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בוקר** ..... סז - קלג

יב, לח: **וגם ערב רב עלה אתם** ..... צב - קסח

יב, לט: **כי גורשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה** ..... רלו - שעב

בשלח

יג, יח: **וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים** ..... לו - פב

יד, טו: **דבר אל בני ישראל ויסעו** ..... מבוא - יח

יד, לא: **ויאמינו בה'– אז ישיר משה ובני ישראל** ..... רנט - תה

טו, ט: **אמר אויב– אחלק שלל תמלאמו נפשי** ..... רכג - שנג

טו, כב: **ויסע משה את ישראל מים סוף** ..... קסה - ער

טו, כה: **ויורהו ה' עץ וישלך– וימתקו המים** ..... לג - עה

יז, יב: **ויהי ידיו אמונה עד בא השמש** ..... רנט - תה

יז, טז: **ויאמר כי יד על כס יה** ..... לא - עג,עג; צב - קסז; רלב - שסה

יז, טז: **מלחמה לה' בעמלק מדור דור** ..... ח - לג; לא - עג; צב - קסז; קיח - רד

יתרו

יט, ה: **ועתה אם שמוע– כי לי כל הארץ** ..... צז - קעד

יט, ו: **ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש** ..... צז - קעד

יט, יג: **לא תגע בו יד כי סקל יסקל וגו'** ..... לא - עג

כ, א: **וידבר אלקים את כל הדברים האלה** ..... רטז - שמ

כ, ב: **אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים** ..... צ - קסה

כ, ג: **לא יהיה לך אלהים אחרים** ..... צא - קסו

כ, ה: **פוקד עון אבות על בנים** ..... קסד - רסג

כ, טו: **וירא העם וינועו ויעמדו מרחוק** ..... לא - עג

כ, כ: **לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב לא תעשו לכם** ..... יז - מו; כג - נה

משפטים

כב, ה: **כי תצא אש ומצאה קוצים ונאכל גדיש** ..... סז - קלג; רז - שלג

כג, ה: **כי תראה חמור שונאך– עזוב תעזוב עמו** ..... קפד - רלד

כג, כד: **לא תשתחוה לאלהיהם ולא תעבדם כי הרס תהרסם וגו'** ..... קסא - רסג

כג, לג: **לא ישבו בארצך פן יחטיאו אותך לי** ..... קכה - ריג

כד, י: **ויעל משה-- ושבעים מזקני ישראל– ויחזו את האלהים ויאכלו וישתו, ואונקלוס** .....רלו - שעג
תשא
לב, א: **וירא העם כי בושש משה וגו'** .....אגרת - תיד
לב, יז: **ויאמר אל משה קול מלחמה במחנה** .....רמ - שעח
לב, כז: **ויאמר להם כה אמר ה' אלהי ישראל שימו איש חרבו על ירכו**.....רמא - שפ
לב, כז-כט: **ויעשו בני לוי כדבר משה-- ועתה אעלה אל ה' אולי אכפרה בעד חטאתכם** .....רלט - שעז
לד, כז: **כי על פי הדברים האלה וגו'** .....רי - שלג

ויקרא

ויקרא
ד, יג: **ואם כל עדת ישראל ישגו ונעלם דבר מעיני הקהל** ..... רלג - שסז
שמיני
יא, לה: **תנור וכירים יותץ טמאים הם** ..... קו - קפז
אחרי
טז, יג: **וכיסה ענן הקטורת את הכפורת** ..... מז - נט
יח, ג: **כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו** .....קס - רסח
יח, ג: **ובחוקותיהם לא תלכו** ..... קעג - רפ; רטו - שלט
יח, כה: **ותטמא הארץ ואפקוד עונה עליה ותקא הארץ את יושביה** .....קכ - רז; קכז - רטז
יח, כז-כח: **ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה כאשר קאה את הגוי אשר לפניכם** .....קכ-רו; קכא-לח; קכז-רטז
קדושים
יט, טז: **לא תעמוד על דם רעיך** .....קפא - רל
יט, יז: **לא תשנא את אחיך בלבבך** .....קפד - רלד
יט, יז: **הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא** ..... רמג - שפח; רנ - שלג
יט, כג: **וכי תבואו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל** .....רלד - שסח
יט, לד: **כאזרח מכם יהיה לכם הגר הגר אתכם** ..... קצב - שז
כ, כב: **ושמרתם את כל חוקותי ולא תקיא אתכם הארץ** .....קכג - רי; רד - שכה
כ, כו: **ואבדיל אתכם מן העמים** .....קעג - רפ
בהר
כה, לו: **אל תקח מאתו נשך ותרבית– וחי אחיך עמך** ..... קעט - רפט; קפה - רלז
בחוקותי
כו, יד-טז: **ואם לא תשמעו לי ולא תעשו את כל המצוות האלה וגו' אף אני אעשה זאת לכם וגו'** ..... קיט - רכ
כו, טז: **וזרעתם לריק זרעכם ואכלוהו אויביכם** .....קס - רסח
כו, יט: **ושברתי את גאון עוזכם**.....קנז - רנז
כו, כא: **ואם תלכו עמי קרי**.....צ-קסד
כו, כג: **והלכתם עמי בקרי** .....יז - מז
כו, ל: **ונתתי פגריכם על פגרי גילוליכם** .....רה - שכו
כו, לב: **והשימותי אני את הארץ ושממו עליה אויביכם היושבים בה** .....קכד - ריח
כו, לג: **ואתכם אזרה בגוים והריקותי אחריכם חרב** .....קט - קנח
כו, מב: **והארץ אזכור** .....קכ - רו; קכט - ריז
כו, מד: **ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים וגו'** .....כז - סג; צו - קעד; קמח - רמו

במדבר

בהעלותך
יא, טז: **ויאמר ה' אל משה אספה לי שבעים איש מזקני ישראל אשר ידעת כי הם זקני העם ושוטריו ולקחת אותם אל אוהל מועד והתייצבו שם עמך**..... רלו - שעג
שלח
יג, כ: **היש בה עץ** .....מו - נח
יג, כג: **ויכרתו משם זמורה ואשכול ענבים אחד וישאוהו במוט בשנים וגו'** ..... צח - קעז
יג, כט: **עמלק יושב בארץ הנגב** ..... רכב - שנ

יג, לב: **ארץ אוכלת יושביה** .....יא - לז; עז - קמה
יד, ז-ט: **טובה הארץ מאוד מאוד וגו' אך בה' אל תמרדו** .....קלא - רכח
יד, יב: **אכנו בדבר ואורישנו ואעשה אותך לגוי גדול** ..... קסו - רעח
יד, מב: **אל תעלו כי אין ה' בקרבכם ולא תנגפו לפני אויביכם** .....קנז - רנח
טו, כג: **וכי תשגו ולא תעשו את כל אשר צוה ה' אליכם** ..... קצט - שכ
טו, כד: **אם מעיני העדה נעשתה לשגגה** ..... קצט - שכ
טו, ל: **והנפש אשר תעשה ביד רמה וגו' את ה' הוא מגדף** ..... קעד - רפג

קרח

טז, כב: **האיש אחד יחטא ועל כל העדה תקצוף** .....רד - שכה
טז, כו: **סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה— פן תספו בכל חטאתם** .....קיא - קנד; רד - שכה
יז, י: **הרוממו מתוך העדה הזאת ואכלה אותם כרגע** ..... קסו - רעח

חקת

כא, א-ב: **וישמע הכנעני מלך ערך יושב הנגב— וילחם בישראל— וידר ישראל נדר לה' ויאמר אם נתון תתן את העם הזה בידי והחרמתי את עריהם** ..... רכב - שג

בלק

כב, ה: **וישלח מלאכים אל בלעם בן בעור פתורה** .....רי - שלג
כד, כב: **כי אם יהיה לבער קין עד מה אשור תשבך** .....מא - נח
כד, כג: **אוי מי יחיה משומו אל** ..... מא - ג, נח; נט - קיח
כה, ג: **ויצמד ישראל לבעל פעור** ..... קס - רסח; קצו - שטו
כה, ז: **וירא פנחס— ויקח רומח בידו** .....רמא - שעט

פנחס

כה, יא: **פנחס בן אלעזר— השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם**.....סח - קלג; רמא - שפ
כה, יג: **תחת אשר קינא לאלקיו ויכפר על בני ישראל** ..... סח - קלג
כה, יז: **צרור את המדינים והכיתם אותם** ..... יא - לז; קס - רסח; *רמו - שסח
כה, יח: **כי צוררים הם לכם בנכליהם אשר נכלו לכם על דבר פעור ועל דבר כזבי** .....קס - רסג

מסעי

לה, לג: **ולא תחניפו את הארץ אשר אתם בה**..... קכה - ריג; רב - שכג
לה, לד: **ולא תטמא את הארץ אשר אתם ישבים בה אשר אני שוכן בתוכה כי אני ה' שוכן בתוך בני ישראל** .....עז - קמה; רב - שכג, שכג; רג - שכג

דברים

דברים

א, א: **ודי זהב** ..... קסה - ער
א, יז: **לא תגורו מפני איש** ..... רמג - שפח
ב, ט: **ויאמר ה' אלי אל תצר את מואב ואל תתגר בם מלחמה**..... רמו - שפח

ואתחנן

ד, ט: **השמר לך ושמור נפשך** ..... ג - כז
ד, כו: **העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ כי אבוד תאבדון מהר מעל הארץ אשר אתם עוברים את הירדן שמה לרשתה, לא תאריכון ימים עליה כי השמד תשמדון** .....קכג - רי
ד, לט: **כי ה' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד** .....רט - שלח
ז, ג: **לא תתחתן בם** .....קצב - שם; רו - שכח
ז, ד: **כי יסיר את בנך מאחרי** ..... קצב - שם
ז, י: **ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו** .....קכג - רי

עקב

יא, יב: **ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה תמיד עיני ה' אלקיך בה** .....עז-קמה; עט-קמח; קכ-רו; קכה-ריג
יא, טז-יז: **השמרו לכם פן יפתה לבבכם וסרתם ועבדתם אלהים אחרים והשתחויתם להם. וחרה אף ה' בכם— ואבדתם מהרה מעל הארץ הטובה אשר ה' נותן לכם** .....קכא - רז
יא, כא: **למען ירבו ימיכם וימי בניכם על האדמה אשר נשבע ה' לאבותיכם לתת להם כימי השמים על הארץ** .....מבוא - כ; פ - קנ

יא, כד: **כל המקום אשר תדרוך כף רגלכם בו לכם יהיה** ..... קכג - רט

ראה

יא, כו: **ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה** ..... קכג - רט

יב, ב: **אבד תאבדון את כל המקומות אשר עבדו שם הגויים– את אלהיהם** ..... קסא - רסג

יג, ג-ד: **ובא האות והמופת אשר דיבר אליך לאמר נלכה אחרי אלהים אחרים אשר לא ידעתם ונעבדם– כי מנסה ה' אלהיכם אתכם** ..... צ - קסד; קצא - קסו

יג, ז: **כי יסיתך אחיך בן אמך** ..... הקדמה - טו; כב - נג

יג, ט: **לא תאבה לו ולא תשמע אליו ולא תחוס עינך עליו ולא תחמול ולא תכסה עליו** ..... קצה - שיג; ריט - שמז; רכד - שנג

יג, יח: **ולא ידבק בידך מאומה מן החרם** ..... קסט - ערה

יד, כט: **למען יברכך ה' אלקיך בכל מעשה ידך אשר תעשה** ..... פט - קפג; צ - קפד

שופטים

טז, יט: **כי השחד יעוור עיני חכמים** ..... רו - שכח

יח, ט: **לא תלמד לעשות כתועבות הגוים ההם** ..... קיז - רמ

יח, כא: **וכי תאמר בלבבך איכה נדע את הדבר אשר לא דיברו ה'** ..... קנז - רנו

יח, כב: **אשר ידבר הנביא בשם ה' וגו' בזדון דיברו הנביא לא תגור ממנו** ..... ריט - שמז; רכד - שנג

כ, יד: **ואכלת את שלל אויבך** ..... קס - רסמ

כ, יט: **כי תצור אל עיר וגו' לא תשחית את עצה וגו'** ..... קס - רסמ

תצא

כב, ח: **ולא תשים דמים בביתך כי יפול הנופל ממנו** ..... ג - כח

כג, ז: **לא תדרוש שלומם וטובתם וגו'** ..... רמו - שפז

כה, יט: **תמחה את זכר עמלק** ..... לא - עמ; צב - קסז; קיח - רל; רלז - שעג

תבא

כז, טו: **ארור האיש אשר יעשה פסל ומסכה וגו' ושם בסתר** ..... כה - ס

כח, יב: **יפתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים לתת מטר ארצך** ..... מח - ק

כח, סד: **והפיצך ה' בכל העמים מקצה הארץ ועד קצה הארץ** ..... צז - קלה

כח, סח: **והשיבך ה' מצרים באניות** ..... ס - קכמ

נצבים

כט, יח: **והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך למען ספות הרוה את הצמאה– כי אז יעשן אף ה' וקנאתו– ומחה ה' את שמו מתחת השמים** ..... יד - מ; סד - קכו; קיט - רמ

כט, כא-כד: **ואמר הדור האחרון– וראו את מכות הארץ ההיא ואת תחלואיה– על אשר עזבו את ברית ה' אלקי אבותם** ..... יב - לח; יד - מ; קיט - רמ

כט, כב: **גפרית ומלח שרפה כל ארצה לא תזרע ולא תצמיח ולא יעלה בה כל עשב כמהפכת סדום ועמורה** ..... מבוא - כד; יב - לח; צח - קעו; קכ - רו; אגרת - תיג

כט, כג: **ואמרו כל הגויים על מה עשה ה' ככה לארץ הזאת וגו'** ..... צח - קעו

כט, כז: **ויתשם ה' מעל אדמתם באף ובחמה– וישליכם אל ארץ אחרת** ..... יב-לח; צח-קעו; טז-מג; רלז-שעג

כט, כח: **והנגלות לנו ולבנינו וגו'** ..... רמג - שפמ

ל, א-ג: **והיה כי יבואו עליך כל הדברים האלה הברכה והקללה אשר נתתי לפניך– ושבת עד ה' אלקיך ושמעת בקולו ככל אשר אנכי מצוך היום– ושב ה' אלקיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים** יב-לח; טז-מג; רלז-שעג; פג-קנד; פד-קנה; פה-קנו; רכז-שמח; רלו-שעב

ל, ד: **אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך ה' אלקיך** ..... לט - פז

ל, ה: **והביאך ה' אלקיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה והטיבך והרבך מאבותיך..** טז-מג; לט-פז; ק-קפ

ל, ט: **כי ישוב ה' לשוש עליך לטוב כאשר שש על אבותיך** ..... ק - קפ

ל, כ **כי הוא חייך ואורך ימיך** ..... קלו - רכו

וילך

לא, טז: **אלהי נכר הארץ** ..... קכא - רמ

האזינו

לב, ח: **בהנחל עליון גוים– יצב גבולות עמים** ..... קנג - רנד; קסב - רסה

לב, ט: **כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו** ..... צז - קעד; ק - קעט; קנג - רנד; ריז - שמב

לב, יב: **ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר** ..... לא - עמ; לג - עה
לב, יט: **וירא ה' וינאץ מכעס בניו ובנותיו** ..... קכב - רח
לב, כא: **אף אני אקניאם בלא עם בגוי נבל אכעיסם** ..... קמט - רמז; קנ - רמח
לב, כד: **ושן בהמות אשלח בם** ..... רלג - שסז
לב, כה: **מחוץ תשכל חרב ומחדרים אימה וגו'** ..... רה - שכז
לב, כו: **אמרתי אפאיהם אשביתה מאנוש זכרם** ..... יח - מח; לח - פו
לב, ל: **אם לא כי צורם מכרם וה' הסגירם** ..... קג - קפג; רכט - שנט
לב, לו: **כי ידין ה' עמו ועל עבדיו יתנחם כי יראה כי אזלת יד ואפס עצור ועזוב** ..... יט-מח; לה-עט; נו-קיג
לב, לז: **ואמר אי אלהימו צור חסיו בו** ..... יט - מט; נג - קט
לב, לט: **ראו עתה כי אני אני הוא— ואין מידי מציל** ..... יט - נ; כ - נח
לב, מא: **אשיב נקם לצרי ולמשנאי אשלם** ..... כב - נג

ברכה

לג, ט: **האומר לאביו ולאמו לא ראיתיו וגו'** ..... קצה - שיד
לג, יז: **וקרני ראם קרניו בהם עמים ינגח יחדיו אפסי ארץ** ..... רמח - שנח
לג, כא: **צדקת ה' עשה ומשפטיו עם ישראל** ..... רמט - שנב; רנ - שנג
לד, יב: **ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל** ..... קד - קפה

נביאים

יהושע

י, יב: **שמש בגבעון דום** ..... מבוא - יח
כב, כ: **הלא עכן בן זרח מעל מעל בחרם ועל כל עדת ישראל היה קצף** ..... רמג - שפח

שופטים

ה, ח: **יבחר אלהים חדשים** ..... מבוא - כח
ה, יא: **שם יתנו צדקות ה' צדקות פרזונו בישראל** ..... קט - קנח; קמד - רלז
ה, כג: **אורו מרוז— ארור יושביה כי לא באו לעזרת ה' לעזרת ה' בגבורים** ..... רמג - שפח
ט, א-טו: **וילך אבימלך בן ירובעל שכמה אל אחי אמו— ויט לבם אחרי אבימלך כי אמרו אחינו הוא— ויהרג את אחיו בני ירובעל שבעים איש— וילכו וימליכו את אבימלך למלך— ויגידו ליותם— וישא קולו ויקרא— הלוך הלכו העצים למשוח עליהם מלך ויאמרו לזית— לתאנה— לגפן— ויאמרו כל העצים אל האטד לך אתה מלוך עלינו ויאמר האטד אל העצים אם באמת אתם מושחים אותי למלך עליכם בואו חסו בצילי ואם אין תצא אש מן האטד ותאכל את ארזי הלבנון** ..... קמ - רנח, רלב
*ט, כג-נז: **וישלח אלהים רוח רעה בין אבימלך ובין בעלי שכם ויבגדו בעלי שכם באבימלך— ואבימלך נלחם בעיר— וילכוד את העיר ואת העם אשר בה הרג ויתץ את העיר ויזרעה מלח— ויעל אבימלך— וימותו גם כל אנשי מגדל שכם כאלף איש ואשה— ותשלך אשה אחת פלח רכב על ראש אבימלך— ותרץ את גלגלתו— וימת— ואת כל רעת אנשי שכם השיב אלקים בראשם** ..... קמ - רלב
יב, ו: **ויאמרו לו אמר נא שיבולת, ויאמר סיבולת, ולא יכין לדבר כן** ..... רטז - שמח

שמואל

א, ב, ה: **עד עקרה ילדה שבעה** ..... לו - פב
א, ב, ט: **רגלי חסידיו ישמור** ..... קצט - שכ
א, ב, ט: **ורשעים בחושך ידמו** ..... לא - עח
א, י, יג: **ויכל מהתנבאות** ..... כו - סב; קסה - ער
א, טז, ב: **ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאול והרגני** ..... סז - קלח
*א, יט, א: **וידבר שאול— להמית את דוד** ..... ו - לח
א, יט, יח: **ודוד ברח וימלט** ..... ו - לח
א, כ, א: **ויברח דוד מניות** ..... ו - לח
א, כב, ג-ד: **וילך דוד משם מצפה מואב ויאמר אל מלך מואב יצא נא אבי ואמי אתכם עד אשר אדע מה יעשה לי אלהים. וינחם את פני מלך מואב וישבו עמו כל ימי היות דוד במצודה** ..... רמו - שפח
א, כד, יג: **מרשעים יצא רשע** ..... קמט - רמו; רו - שכט
א, כד, יז-כא: **ויאמר שאול— ועתה הנה ידעתי כי מלוך תמלוך וקמה בידך ממלכת ישראל** ..... ו - לח
*א, כו, יט: **כי גרשוני— מהסתפח בנחלת ה'** ..... לא - עב

א, כה, כט: ואת נפש אוריך יקלענה בתוך כף הקלע ..... קכו - ריד
ב, י, ב: ויאמר דוד אעשה חסד עם חנון בן נחש כאשר אביו עמדי חסד ..... רמו - שפז, שפח
ב, י, ג-ד: ויקח חנון את עבדי דוד ויגלח את חצי זקנם ויכרות את מדוויהם-- וישלחם ..... רמו - שפז
*ב, יא,א-ג: וישלח דוד את יואב-- וישחיתו את בני עמון-- ויהי לעת ערב ויקם דוד-- וישלח דוד וידרוש לאשה, ויאמר הלא זאת בת שבע-- אשת אוריה החתי ..... רמו - שפח
*ב יב,כד-ל וינחם דוד את בת שבע-- ותלד בן ויקרא את שמו שלמה-- וילחם יואב ברבת בני עמון וילכוד את עיר המלוכה-- ויאסוף דוד את כל העם וילך רבתה וילחם בה וילכדה, ויקח את עטרת מלכם מעל ראשו ומשקלה ככר זהב ואבן יקרה ותהי על ראש דוד ..... רמו - שפז
ב, יז,כז-כט ויהי כבוא דוד מחנימה, ושובי בן נחש מרבת בני עמון ומכיר בן עמיאל מלא דבר וברזילי הגלעדי מרוגלים, משכב וספות וכלי יוצר וחטים ושעורים וקמח וקלי ופול ועדשים וקלי ודבש וחמאה וצאן ושפות בקר הגישו לדוד ולעם אשר אתו לאכול כי אמרו העם רעב ועיף וצמא במדבר ..... רמו - שפז
ב, יט, לג: וברזילי זקן מאוד ..... רמז - שפט
ב, יט, לט: ויאמר המלך אתי יעבור כמהם ואני אעשה לו את הטוב בעיניך ..... רמז - שפט
ב, יט, מ: וישק המלך לברזילי ויברכהו וישב למקומו ..... רמז - שפט, שפ
ב, כא, ב: והגבעונים לא מבני ישראל המה ..... קצה - שיד
ב, כג, א: נאום הגבר הוקם עָל ..... רמו - שפט

מלכים א'

ח, יב: ה' אמר לשכון בערפל ..... מבוא - יח
יד, טו: והכה ה' את ישראל כאשר ינוד הקנה במים ..... סא - קכג; קנה - רנד
יח, כו: ויקחו את הפר אשר נתן להם אליהו ..... רלה - שע
יח, מ: ויאמר אליהו להם תיפשו את נביאי הבעל-- ויורידם אליהו אל נחל קישון וישחטם שם ..... כג - נה
יט, ג-ח: ויקם-- וילך-- ארבעים יום וארבעים לילה ..... ו - לג
יט, יח: והשארתי בישראל שבעת אלפים כל הברכיים אשר לא כרעו לבעל וכל הפה אשר לא נשק לו ..... לו-פג
כ, טו: ואחריהם פקד את כל העם כל בני ישראל שבעת אלפים ..... לו - פג
כא, ב-ג: וידבר אחאב אל נבות לאמר תנה לי את כרמך-- ויאמר נבות-- חלילה לי מה' מתת את נחלת אבותי לך ו - ל
כא, יג: ויעידהו אנשי הבליעל את נבות-- ויסקלוהו באבנים וימות ..... ו - ל
כא, כא-כט: ויהי דבר ה' אל אליהו התשבי לאמר קום רד לקראת אחאב מלך ישראל-- ודברת אליו לאמר-- יען התמכרך לעשות הרע בעיני ה', הנני מביא אליך רעה-- רק לא היה כאחאב אשר התמכר לעשות הרע בעיני ה'-- ויהי כשמוע אחאב את הדברים האלה ויקרע בגדיו וישם שק על בשרו ויצום וישכב בשק וילך אט [ומצו"ד]-- ויהי דבר ה' אל אליהו התשבי לאמר הראית כי נכנע אחאב מלפני יען כי נכנע מפני לא אביא הרעה בימיו ..... סד - קכו
כב, כב: רוח שקר ..... רנז - תד

מלכים ב'

י, כא-כה: וישלח יהוא בכל ישראל ויבואו כל עובדי הבעל וגו' ויאמר יהוא וגו' בואו הכום איש אל יצא וגו' ויכום לפי חרב ..... כג - נה
י, ל: ויאמר ה' אל יהוא יען אשר הטיבות לעשות הישר בעיני ככל אשר בלבבי עשית ..... קצט - שכג
י, לא: ויהוא-- לא סר מעל חטאות ירבעם אשר החטיא את ישראל ..... קצט - שכג
יז, כד-מא: ויהי בתחלת שבתם שם [הכותים] לא יראו את ה' וישלח ה' בהם את האריות ויהיו הורגים בהם-- ויבא אחד מהכהנים-- ויהי מורה אותם איך ייראו את ה'-- את ה' היו יראים ואת אלהיהם היו עובדים כמשפט הגויים אשר הגלו אותם משם. עד היום הזה הם עושים כמשפטים הראשנים אינם יראים את ה' ואינם עשים כחקותם וכמשפטם וכתורה וכמצוה אשר צוה ה' את בני יעקב אשר שם שמו ישראל, ויכרות ה' אתם ברית ויצום לאמר לא תיראו אלהים אחרים ולא תשתחוו להם ולא תעבדום ולא תזבחו להם, כי אם את ה' אשר העלה אתכם מארץ מצרים-- ויהיו הגוים האלה יראים את ה' ואת פסיליהם היו עובדים-- עד היום הזה ..... כג-נד
יז, כז: ויורם את משפט אלהי הארץ ..... כה - נט; קכא - רמ
יז, לג: את ה' היו יראים ואת אלהיהם היו עובדים כמשפט הגוים וגו' ..... סו - קכט
יח, כו: דבר נא אל עבדיך ארמית כי שומעים אנחנו ואל תדבר עמנו יהודית באזני העם, ורש"י ..... רי - שלג
יט, ג: כה אמר חזקיהו יום צרה ותוכחה ונאצה היום הזה כי באו בנים עד משבר וכח אין ללידה ..... צט-קנח
כב, יט: יען רך לבבך ותכנע מפני ה' ..... קצה - שיג

ישעיה
א, יב: **מי ביקש זאת מידכם רמוס חצרי** ..... עז - קמה; קכו - ריד
א, יד: **נלאיתי נשוא** ..... קד - קפד
א, יח: **אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו** ..... לג - עד
א, כא: **איכה היתה לזונה קריה נאמנה צדק ילין בה ועתה מרצחים** ..... ל - סמ
א, כג: **שריך סוררים וחברי גנבים כולו אוהב שוחד ורודף שלמונים וגו'** ..... ל-סמ, סט; רלב-שפה
א, כד: **לכן נאום האדון אביר ישראל הוי אנחם מצרי ואנקמה מאויבי** ..... ל - סט
א, כה: **ואשיבה ידי עליך ואצרוף כבור סיגיך ואסירה כל בדיליך** ..... ל - סט
א, כו: **ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך כבתחילה אחרי כן יקרא לך עיר הצדק** ..... כח - סה; ל - סט
א, כח: **ושבר פושעים וחטאים יחדיו ועזבי ה' יכלו** ..... לא - ע
ב, ב-ג: **והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים וגו'** ..... לא - ע
ב, ג: **והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' וגו' כי מציון תצא תורה וגו'** ..... מבוא - כ; לא - ע
ג, יב: **עמי מאשריך מתעים ודרך ארחותיך בלעו** ..... רלג - שסו
ג, טז: **ויאמר ה' יען כי גבהו בנות ציון וגו'** ..... לז - פד
ג, יח: **ביום ההוא יסיר ה' את תפארת העכסים וגו'** ..... לז - פד
ג, כה: **מתיך בחרב יפולו וגבורתך במלחמה** ..... לז - פד
ד, ג: **והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלים** ..... כב - נג; כו - סמ; לו - פב; לז - פד; לח - פו
ה, ז: **כי כרם ה' צבאות בית ישראל** ..... כא - נב; אגרת - תיד
י, ה: **הוי אשור שבט אפי ומטה הוא בידם זעמי** ..... נט - קיח; ס - קכ
יא, א: **ויצא חוטר מגזע ישי וגו'** ..... ס - קכ
יא, יא: **והיה ביום ההוא יוסיף ה' שנית ידו לקנות את שאר עמו אשר ישאר מאשור וממצרים וגו'** ..... ס - קכ
יא, יב: **ואסף נדחי ישראל ונפוצות יהודה יקבץ וגו'** ..... ס - קכ
יג, יט-כ: **והיתה בבל— כמהפכת אלקים את סדום— לא תשב לנצח** ..... פו - קנח
יז, ט-י: **ביום ההוא יהיו ערי מעזו כעזובת החורש והאמיר אשר עזבו מפני בני ישראל והיתה שממה, כי שכחת אלהי ישעך וצור מעוזך לא זכרת** ..... נג - קט
יח, ה ז: **וכרת הזלזלים במזמרות ואת הנטישות הסיר התז— בעת ההוא יובל שי לה' צבאות עם ממושך ומורט** יח - מז
יט, יב: **אים איפוא חכמיך ויגידו נא לך וידעו מה יעץ ה' צבאות על מצרים** ..... יח - מז
כא, יא: **משא דומה** ..... נח - קטו
כב, יד: **אם יכופר העוון הזה לכם עד תמותון** ..... רמד - שפג
כג, יג: **הן ארץ כשדים זה העם לא היה** ..... נח - קטז; קמט - רמז
כה, ט: **ואמר ביום ההוא הנה אלהינו זה קוינו לו וישיענו** ..... קב - קפג
כו, ב: **פתחו שערים ויבא גוי צדיק שומר אמונים** ..... רנט - תס
כו, יט: **יחיו מתיך וגו' כי טל אורות טלך** ..... לו - פג
כו, כ: **לך עמי בוא בחדריך וגו' חבי כמעט רגע עד יעבור זעם** ..... ו - ל; לח - פה; ו (השמטה א')- מטו
כז, ט: **לכן בזאת יכופר עון יעקב וזה כל פרי הסר חטאתו בשומו כל אבני מזבח כאבני גיר מנופצות לא יקומו אשרים וחמנים** ..... רכו - שמז
כז, יב: **והיה ביום ההוא יחבוט ה' משבולת הנהר ועד נחל מצרים ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל, והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים** ..... כז - סג; לט - פז; ס - קכא
כט, כב-כג: **לא עתה יבוש יעקב וגו' כי בראותו ילדיו מעשה ידי בקרבו יקדישו שמי וגו'** ..... רלט - שעז; רס - תז
ל, יח: **ולכן יחכה ה' לחננכם— אשרי כל חוכי לו** ..... קד - קפד
לא, ח: **ונפל אשור בחרב לא איש— נאום ה' אור לו בציון ותנור לו בירושלים** ..... ס - קכא
לב, יג-טז: **על אדמת עמי קוץ שמיר תעלה כי על כל בתי משוש קריה עליזה, כי ארמון נוטש המון עיר עזוב עופל ובוחן היה בעד מערות עד עולם משוש פראים מרעה עדרים עד יערה עלינו רוח ממרום והיה מדבר לכרמל— ושכן במדבר משפט** ..... ט - לה; נז - קיד, קטו
לד, ו: **כי זבח לה' בבצרה וטבח גדול בארץ אדום** ..... מב - נג
מ, ה: **ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדו כי פי ה' דיבר** ..... רס - תז

מ, ט-יא: **על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון, הרימי בכח קולך מבשרת ירושלים הרימי אל תיראי, אמרי לערי יהודה הנה אלהיכם. הנה ה' אלהים בחזק יבוא וזרועו מושלה לו, הנה שכרו אתו ופעולתו לפניו. כרועה עדרו ירעה, בזרועו יקבץ טלאים ובחיקו ישא עלות ינהל** ..... טו - מג

מ, לא: **וקוי ה' יחליפו כח יעלו אבר כנשרים** ..... קב - קפג; קג - קפג; קד - קפג

מג, ז: **כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו** ..... ה - כט

מג, כא: **עם זו יצרתי לי תהלתי יספרו** ..... פ - קג

מד, כה-כו: **מפר אותות בדים וקוסמים יהולל. משיב חכמים אחור ודעתם יסכל. מקים דבר עבדו ועצת מלאכיו ישלים. האומר לירושלים תושב ולערי יהודה תבנינה וחרבותיה אקומם** ..... יח - מז

מו, א-ב: **כרע בל קרס נבו-- קרסו כרעו יחדיו לא יכלו מלט משא** ..... רנז (השמטה ד') - תיט

מט, כא: **ואני שכולה וגלמודה** ..... רב - שכג

מט, כג: **והיו מלכים אומניך-- אפים ארץ ישתחוו לך** ..... ק - קפ

שם: **כי אני ה' אשר לא יבושו קווי** ..... קב - קפג; קג - קפג

נ, ו: **גווי נתתי למכים ולחיי למורטים פני לא הסתרתי מכלימות ורוק** ..... רמה - שפד; רס - מז

נ, ז: **על כן שמתי פני כחלמיש ואדע כי לא אבוש** ..... קצה - שיג

נא, יב: **אנכי אנכי הוא מנחמכם מי את ותראי מאנוש וגו'** ..... מבוא - כל; צז - קעה

נא, יח: **אין מנהל לה מכל בנים ילדה ואין מחזיק בידה מכל בנים גידלה וגו'** ..... יט- נ

נב, ו: **לכן ידע עמי שמי לכן ביום ההוא כי אני הוא המדבר הנני** ..... כ - נג

נב, י: **חשף ה' את זרוע קדשו לעיני כל הגוים וראו כל אפסי ארץ את ישועת אלהינו** ..... רס - מז

נב, יג: **הנה ישכיל עבדי ירום ונישא וגבה מאד** ..... מבוא - כג

נג, א: **מי האמין לשמועתינו וזרוע ה' על מי נגלתה** ..... כ - נג

נד יא: **הנה אנכי מרביץ בפוך אבניך ויסדתיך בספירים** ..... ט - לד

נד, יב: **ושמתי כדכד שמשותיך** ..... ק - קפ

נה, י: **כאשר ירד הגשם והשלג מן השמים** ..... מח - ק

נז, ח: **ואחר הדלת והמזוזה שמת זכרונך** ..... קסט - רעו

נז, יד: **הרימו מכשול מדרך עמי** ..... קמח - רמו

נז, יט: **ניב שפתים** ..... כו - סג; קסה - ער

נט, יט-כ: **כי יבא כנהר צר רוח ה' נוססה בו ובא לציון גואל** ..... כח - סה

ס, א: **קומי אורי כי בא אורך וכבוד ה' עליך זרח** ..... מבוא - כל; צז - קעה; רס - מז

ס, ב: **ועליך יזרח ה' וכבודו עליך יראה** ..... מבוא - כל; צז - קעה

ס, ד: **כולם נקבצו באו לך, בניך מרחוק יבואו** ..... לט - פז

ס, ט: **כי לי איים יקוו וגו' להביא בניך מרחוק** ..... לט - פז

סא, יא: **ה' אלקים יצמיח צדקה ותהילה נגד כל הגוים** ..... מבוא - כל; צז - קעה

סב, א: **למען ציון לא אחשה וגו' עד יצא כנוגה צדקה וישועתה כלפיד יבער** ..... מבוא - כל; צז - קעה

סב, ג: **והיית עטרת תפארת ביד ה' וצניף מלוכה בכף אלוקיך** ..... מבוא - כל; צז - קעה

סב, ד: **לא יאמר לך עוד עזובה ולארצך לא יאמר עוד שממה** ..... ט - לד

סג, ד: **כי יום נקם בלבי ושנת גאולי באה** ..... קב - קפג

סג, ה: **ואביט ואין עזר ואשתומם ואין סומך ותושע לי זרועי וגו'** ..... יט - נ

סה, יח: **כי הנני בורא את ירושלים** ..... ט - לד

ירמיה

ב, ז: **ותבואו ותטמאו את ארצי ונחלתי שמתם לתועבה** ..... עז - קמה; קכא - רמ; קכו - ריג; ריב - שלז

ב, ח: **ותופשי התורה לא ידעוני** ..... קסה - רסט

ג, יד: **ולקחתי אתכם אחד מעיר ושנים ממשפחה והבאתי אתכם ציון** ..... לט - פז

ג, יט: **ארץ חמדה נחלת צבי צבאות גוים** ..... נא - קה, קו; [קלז - רכמ]

ד, כא: **עד מתי אראה נס אשמעה קול שופר** ..... כז - סג

ד, כה: **ראיתי והנה אין האדם וכל עוף השמים נדדו** ..... יג - מ; כז - סג

ד, כו: **ראיתי והנה הכרמל המדבר וכל עריו נתצו מפני ה' מפני חרון אפו** ..... יג - מ; כז - סג

ד, כז: **כי כה אמר ה' שממה תהיה כל הארץ** ..... יג - מ; כז - סג

ה, א: **שוטטו בחוצות ירושלים וראו נא ודעו ובקשו ברחובותיה אם תמצאו איש, אם יש עושה משפט מבקש אמונה ואסלח לה** ..... רלט - שעה

ה, יא-יב: **כי בגוד בגדו בי בית ישראל ובית יהודה נאום ה'. כחשו בה' ויאמרו לא הוא ולא תבא עלינו רעה וחרב ורעב לא נראה** ..... כז - סה; כט - סח

ח, ח: **איכה תאמרו חכמים אנחנו ותורת ה' אתנו אכן הנה לשקר עשה עט שקר סופרים** ..... מ - פט

ח, יא: **וירפו את שבר בת עמי על נקלה לומר שלום שלום ואין שלום** ..... מ - ק

ח, כ: **עבר קציר כלה קיץ ואנחנו לא נושענו** ..... קב - קפב

ט, ב: **מרעה אל רעה יצאו ואותי לא ידעו** ..... קעג - רפ

ט, ט: **מעוף השמים ועד בהמה נדדו הלכו** ..... יג - נט

ט, י: **ואת ערי יהודה אתן שממה מבלי ישב** ..... יג - נט

יד, ח: **מקוה ישראל ה'** ..... קג - קפב

טו, יט: **ואם תוציא יקר מזולל כפי תהיה ישובו המה אליך ואתה לא תשוב אליהם** ..... רמט - שלב

טז, ט-יג: **הנני משבית מן המקום הזה— קול ששון וקול שמחה— על אשר עזבו אבותיכם אותי— וילכו אחרי אלהים אחרים— ואתם הרעותם לעשות מאבותיכם והנכם הולכים איש אחרי שרירות לבו הרע לבלתי שמוע אלי. והטלתי אתכם מן הארץ הזאת—** ..... קכב - רט

טז, יח: **ושלמתי ראשונה משנה עוונם וחטאתם על חללם את ארצי בנבלת שיקוציהם ותועבותיהם מלאו את נחלתי** ..... קכא - ח, רח

יז, ו: **והיה כערער בערבה** ..... יד - מח

יז, ו: **ארץ מלחה ולא תשב** ..... קנז - רנז

כג, טו: **כי מאת נביאי ירושלים יצאה חנופה לכל הארץ** ..... כו - סג; רב - שכג

כג, טז-יז: **כה אמר ה' צבאות אל תשמעו על דברי הנביאים— חזון לבם ידברו לא מפי ה', אומרים אמור למנאצי דיבר ה' שלום יהיה לכם וכל הולך בשרירות לבו אמרו לא תבוא עליכם רעה** ..... כו - סג

כג, יט-כ: **הנה סערת ה' חימה יצאה— על ראש רשעים יחול. לא ישוב אף ה' עד עשותו ועד הקימו מזימות לבו באחרית הימים תתבוננו בה בינה** ..... כו - סג

כג, כט: **הלא כה דברי כאש נאום ה' וכפטיש יפוצץ סלע** ..... רטז - שמב

כה, ל: **ה' ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו שאוג ישאג על נוהו** ..... קמט - רמו

כז, כב: **בבלה יובאו ושמה יהיו עד יום פקדי אתם נאם ה' והעליתים והשיבתים אל המקום הזה** ..... עג - קמח

*כח, טו: **ויאמר ירמיה הנביא אל חנניה הנביא שמע נא חנניה לא שלחך ה' ואתה הבטחת את העם הזה על שקר** קנז - רנו

כט, ז: **ודרשו את שלום העיר אשר הגליתי אתכם שמה וגו' [ומצו"ד]** ..... ק - קעט; קנה - רנד; קסב - רסה

*כט, כא: **כה אמר ה'— אל אחאב בן קוליה ואל צדקיהו בן מעשיה הניבאים לכם בשמי שקר** ..... קנז - רנו

*כט, לא: **כה אמר ה' אל שמעיה הנחלמי— אשר ניבא לכם— ואני לא שלחתיו ויבטח אתכם על שקר** ..... קנז - רנו

ל, יא: **כי אעשה כלה בכל הגוים** ..... מז - נט

ל, יז: **כי אעלה ארוכה לך וממכותיך ארפאך— כי נדחה קראו לך ציון היא דורש אין לה** ..... ט-לד; יח-מא

לא, יא: **והיתה נפשם כגן רוה** ..... יד - מח

לא, כ: **הציבי לך ציונים שיתי לבך למסילה** ..... קנד - רנג

לג, כה: **אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי** ..... נז - קיז

לח, ב: **כה אמר ה', הישב בעיר הזאת ימות בחרב ברעב ובדבר, והיוצא אל הכשדים וחיה והיתה לו נפשו לשלל וחי** ..... קנו - רנח

לח, יז-יח: **כה אמר ה'— אם יצוא תצא אל שרי מלך בבל וחיתה נפשך והעיר הזאת לא תישרף באש— ואם לא תצא אל שרי מלך בבל וניתנה העיר הזאת ביד הכשדים ושרפוה באש ואתה לא תמלט מידם** ..... קנו-רנח

לח, כא-כג: **ואם מאן אתה לצאת, זה הדבר אשר הראני ה'— ואתה לא תמלט מידם כי ביד מלך בבל תיתפש ואת העיר הזאת תשרוף באש** ..... קנו - רנח

מד, יח: **ומן אז חדלנו לקטר למלכת השמים— חסרנו כל** ..... קכב - רמ

מו, כ: **עגלה יפהפיה מצרים** ..... מד - נח

מו, כז: **כי הנני מושיעך מרחוק ואת זרעך מארץ שבים** ..... לט - פז

יחזקאל

א, כז: **וארא כעין חשמל** ..... ריז - שמג

ג, יז: **צופה נתתיך לבית ישראל ושמעת מפי דבר והזהרת אותם ממני** ..... ח - לב

ט, ד: **ויאמר ה' אליו עבור בתוך העיר והתוית תו על מצחות האנשים הנאנחים והנאנקים על כל התועבות הנעשות בתוכה** ..... רמב - שפ

ט, ו: **זקן ובחור ובתולה טף ונשים תהרגו למשחית– וממקדשי תחלו, ויחלו באנשים הזקנים אשר לפני הבית** ..... סז - קלח; רמב - שפ

יג, ט: **והיתה ידי אל הנביאים החוזים שוא– ואל אדמת ישראל לא יבואו** .....לא-עח; לג-עה; לה-פח

יד, יג-יד: **ארץ כי תחטא לי למעל מעל– והשלחתי בה רעב והכרתי ממנה אדם ובהמה והיו שלשת האנשים האלה בתוכה נח דניאל ואיוב המה בצדקתם יצילו נפשם** .....סז - קלג

יד, טו-טז: **או חיה אעביר בארץ– שלשת האנשים האלה בתוכה חי אני נאום ה' אלקים אם בנים ואם בנות יצילו המה לבדם ינצלו והארץ תהיה שממה** ..... סז - קלג

יד, יז-יח: **או חרב אביא על הארץ ההיא– והכרתי ממנה אדם ובהמה.ושלשת האנשים האלה בתוכה חי אני נאום ה' אלקים לא יצילו בנים ובנות כי הם לבדם ינצלו** ..... סז - קלג

יד, יט-כ: **או דֶבֶר אשלח על הארץ ההיא ושפכתי חמתי עליה בדם להכרית ממנה אדם ובהמה ונח דניאל ואיוב בתוכה, חי אני נאום ה' אלקים אם בן אם בת יצילו, המה בצדקתם יצילו נפשם**.....סז - קלג

יח, ל: **שובו והשיבו מכל פשעיכם** ..... רמג - שפח

כ, לב-לג: **והעולה על רוחכם היו לא תהיה אשר אתם אומרים נהיה כגויים-- חי אני נאום ה' אלקים אם לא ביד חזקה ובזרוע נטויה ובחימה שפוכה אמלוך עליכם** .....רז - שכט

כ, לה-לו: **והבאתי אתכם אל מדבר העמים ונשפטתי אתכם שם– כאשר נשפטתי את אבותיכם במדבר ארץ מצרים כן אישפט אתכם** ..... לא-עח; לה-פח

כ, לח: **וברותי מכם המורדים והפושעים בי– ואל אדמת ישראל לא יבואו**.....לא-עח; לד-עט; לז-פד

כא, ח: **והכרתי ממך צדיק ורשע** .....סז - קלח

כד, כא: **הנני מחלל את מקדשי את גאון עוזכם** .....קנז - רמז

לג, יא: **חי אני נאום ה' אלקים אם אחפוץ במות הרשע כי אם בשוב רשע מדרכו וחיה** .....קפד - ללד

לד, ג: **כה אמר ה' אלקים הוי רועי ישראל אשר היו רועים אותם** .....רנו - תכ, תג

לד, י: **כה אמר ה' אלקים הנני אל הרועים ודרשתי את צאני מידם** ..... רנו - תג

לד, כב-כד: **והושעתי לצאני ולא תהיינה עוד לבז, ושפטתי בין שה לשה, והקמותי עליהם רועה אחד– את עבדי דוד הוא ירעה אותם והוא יהיה להם לרועה ואני ה' אהיה להם לאלקים** .....רנו - תכ, תג

לד, לא: **ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם**.....לד - עח

לו, ו-יא: **לכן הנבא על אדמת ישראל– יען כלימת גוים נשאתם– ואתם הרי ישראל ענפיכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבוא. ופניתי אליכם ונעבדתם ונזרעתם. והרביתי עליכם אדם כל בית ישראל כולו ונושבו הערים והחרבות תבנינה– וידעתם כי אני ה'** ..... צח - קעו, קעז

לו, טז-יז: **ויהי דבר ה' אלי לאמר– בית ישראל יושבים על אדמתם ויטמאו אותה בדרכם ובעלילותם**.....יא-לז

לו, לג: **ביום טהרי אתכם מכל עוונותיכם והושבתי את הערים ונבנו החרבות**.....יא - לו; צח - קעה

לו, לד: **והארץ הנשמה תעבד תחת אשר היתה שממה לעיני כל עובר**.....יא-לו; יג-לט, מ; צח-קעה

לו, לה: **ואמרו הארץ הלזו הנשמה היתה כגן עדן והערים החרבות והנשמות והנהרסות בצורות ישבו**....צח-קעה

לו, לו: **וידעו הגוים אשר ישארו סביבותיכם כי אני ה' בניתי הנהרסות נטעתי הנשמה אני ה' דברתי ועשיתי** ..... מבוא-כד; יא-לו; צח-קעה

לח, יב: **יושבי על טבור הארץ** ..... רלד - שסח

הושע

ב, טז: **הנה אנכי מפתיה והולכתיה המדבר** .....לא - עח; לה - פח

ב, כב: **וארשתיך לי באמונה** .....רנט - תה

י, ה: **לעגלות בית און יגורו– וכמריו עליו יגילו על כבודו כי גלה**.....רנז (השמטה ד')-תיט

י, יא: **ואפרים עגלה מלומדה אוהבתי לדוש** .....מד - נה

יב, יג: **ויברח יעקב שדה ארם** ..... ו - לח

יד, ב: **שובה ישראל עד ה' אלקיך**..... מבוא - כח; קג - קפג

יואל

ג, ד-ה: **השמש יהפך לחשך והירח לדם לפני בוא יום ה' הגדול והנורא. והיה כל אשר יקרא בשם ה' ימלט, כי בהר ציון ובירושלים תהיה פליטה– ובשרידים אשר ה' קורא** .....לח - פה, פו

ג, ה: **ובשרידים אשר ה' קורא** ..... מבוא - כד

עמוס
ו, ו-ז: **ולא נחלו על שבר יוסף. לכן עתה יגלו בראש גולים** ..... סד - קכו
ו, י: **ואמר הס כי לא להזכיר בשם ה'** ..... כט - קמ
ו, יג-יד: **השמחים ללא דבר האומרים הלא בחזקנו לקחנו לנו קרניים, כי הנני מקים עליכם בית ישראל– גוי, ולחצו אתכם מלבוא חמת עד נחל הערבה** ..... נג - קמ
ט, ח-יא: **הנה עיני ה' אלקים בממלכה החטאה והשמדתי אותה מעל פני האדמה– והניעותי בכל הגוים את בית ישראל– בחרב ימותו כל חטאי עמי האומרים לא תגיש ותקדים בעדינו הרעה ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת וגדרתי את פרציהן והריסותיו אקים ובניתיה כימי עולם** ..... יז - מה, מו

עובדיה
א, ב: **בזוי אתה מאוד** ..... מט - רמז

יונה
א, יז: **ונדעה בשל מי הרעה הזאת** ..... רמג - שפפ
*ג, ד: **עוד ארבעים יום ונינוה נהפכת** ..... קלה - רכד

מיכה
ג, ט-יב: **שמעו נא זאת ראשי בית יעקב וקציני בית ישראל המתעבים משפט ואת כל הישרה יעקשו. בונה ציון בדמים וירושלים בעוולה. ראשיה בשוחד ישפוטו וכהניה במחיר יורו ונביאיה בכסף יקסומו ועל ה' ישענו לאמר הלא ה' בקרבנו לא תבוא עלינו רעה. לכן בגללכם ציון שדה תחרש וירושלים עיין תהיה– והיה באחרית הימים יהיה הר בית ה' נכון בראש ההרים** ..... כח-סב; כט-סו
ה, ב-ג: **לכן יתנם עד עת יולדה ילדה– ועמד ורעה בעוז ה' בגאון שם ה' אלקיו** ..... לב - עג
ה, ד-ה: **אשור כי יבוא בארצנו וכי ידרוך בארמנתינו והקימונו עליו שבעה רועים ושמנה נסיכי אדם. ורעו את ארץ אשור בחרב ואת ארץ נמרוד בפתחיה והציל מאשור כי יבוא בארצינו** ..... ס - קכ
ה, ו: **והיה שארית יעקב בקרב עמים רבים כטל מאת ה' כרביבים עלי עשב אשר לא יקוה לאיש ולא ייחל לבני אדם** ..... לב - עד; לו - פג
ה, ח: **תרום ידך על צריך וכל אויביך יכרתו** ..... מה - נז

חבקוק
ב, ג: **ואם יתמהמה חכה לו** ..... קג - קפג
ב, ד: **וצדיק באמונתו יחיה** ..... רנט - תה
ב, יב: **הוי בונה עיר בדמים וכונן קריה בעוולה** ..... כח - סה

צפניה
ג, ח: **לכן חכו לי נאום ה' ליום קומי** ..... קב - קפג
ג, ט: **כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד** ..... מב - נב
ג, יא: **אז אסיר מקרבך עליזי גאותך ולא תוסיפי לגבהה עוד בהר קדשי** ..... לז - פד
ג, יב: **והשארתי בקרבך עם עני ודל וחסו בשם ה'** ..... לז - פד

זכריה
ב, ג: **ויראני ה' ארבעה חרשים** ..... כב - נג
ב, ח-ט: **פרזות תשב ירושלים– ואני אהיה לה נאום ה' חומת אש סביב ולכבוד אהיה בתוכה** ..... ט - לד
ג, ב: **יגער ה' בך השטן ויגער ה' בך הבוחר בירושלים** ..... קל - ריט
ג, ח: **כי אנשי מופת המה** ..... כד - נז
ג, ט: **ומשתי את עוון הארץ ההיא ביום אחד** ..... קג - קפג
ט, יב: **שובו לבצרון אסירי התקוה** ..... קב - קפג
י, י-יא: **והשיבותים מארץ מצרים ומאשור אקבצם ואל ארץ גלעד ולבנון אביאם– והורד גאון אשור ושבט מצרים יסור** ..... ס - קכפ
*יא, טו-יז: **ויאמר ה' אלי– כי הנה אנכי מקים רועה בארץ הנכחדות לא יפקוד– והנשברת לא ירפא הנצבה לא יכלכל ובשר הבריאה יאכל ופרסיהן יפרק. הוי רועי האליל עזבי הצאן חרב על זרועו ועל עין ימינו, זרועו יבוש תיבש ועין ימינו כהה תכהה** ..... לד - עח
יג, ב: **ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ** ..... עח - קמז
יג, ז: **חרב עורי על רועי ועל גבר עמיתי– הך את הרועה ותפוצין הצאן והשיבותי ידי על הצוערים**..... לד-עח
יג, ח: **והיה בכל הארץ– פי שנים בה יכרתו יגוועו– והבאתי את השלישית באש** ..... לד - עח

יג, ט: **וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב**..... לב - עד; לג - עד; לד - עח, עט
יג, ט: **הוא יקרא בשמי ואני אענה אותו אמרתי עמי הוא והוא יאמר ה' אלקי** .....לד - עח
יד, א-ב: **הנה יום בא לה'— ואספתי את כל הגוים אל ירושלים למלחמה** .....לב - עד; לד - עט
יד, ג: **ויצא ה' ונלחם בגוים ההם כיום הלחמו ביום קרב** .....צט - קעח
יד, ז: **והיה לעת ערב יהיה אור** .....קז - קפח
יד, ט: **והיה ה' למלך על כל הארץ** .....כב - נג
יד, ט: **ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד** .....לא - עג; מב - נג
יד, כא: **ולא יהיה כנעני עוד בבית ה' צבאות** .....קל - ריט

מלאכי

א, יא: **גדול שמי בגוים** .....כג - נח; מח - קמ
ב, ו: **תורת אמת היתה בפיהו ורבים השיב מעוון** .....רנ - שלג
ב, יז: **הוגעתם ה' בדבריכם, ואמרתם במה הוגענוך, באמרכם כל עושה רע טוב בעיני ה' ובהם הוא חפץ, או איה אלהי המשפט**.....רנט - מו
ג, א-ב: **ופתאום יבוא אל היכלו האדון אשר אתם מבקשים ומלאך הברית אשר אתם חפצים הנה בא— ומי מכלכל את יום בואו ומי העומד בהראותו כי הוא כאש מצרף וכבורית מכבסים** .....לה - עט
ג, טו: **ועתה הנה אנחנו מאשרים זדים גם נבנו עושי רשעה גם בחנו אלקים וימלטו** .....קיא - קלג
ג, טז: **ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו** .....נה - קיח, קיב
ג, יט: **כי הנה היום בא בוער כתנור והיו כל זדים וכל עושה רשעה קש וליהט אותם היום הבא אמר ה' צבאות אשר לא יעזוב להם שורש וענף** .....לא - ע
ג, כב-כג: **זכרו תורת משה עבדי אשר צויתי אותו בחורב— הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא**..... יג - מ

כתובים

תהלים

א, א: **אשר לא הלך בעצת רשעים** .....לז - פה
א, ג: **ועלהו לא יבול** .....ריד - שלט
ב, ב: **יתיצבו מלכי ארץ ורוזנים נוסדו יחד על ה' ועל משיחו** .....רמח - שלח
ב, ג: **ננתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו** .....רכ - שמז
ג, א: **מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו** .....ו - לא; רמח - שלג
ג, ח-ט: **שיני רשעים שברת, לה' הישועה על עמך ברכתך סלה**.....קפ - רפט
י, טו: **שבור זרוע רשע ורע תדרוש רשעו בל תמצא** .....רלז - שעג
יא, ג: **כי השתות יהרסון צדיק מה פעל**.....רלד - שסט
טז, י: **לא תתן חסידך לראות שחת** .....רמט - שלב
יח, כח: **כי אתה עם עני תושיע** .....כח - סה
כד, א: **לה' הארץ ומלואה** .....ק - קעט
כז, יד: **קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ה'**..... קב - קפג; קד - קפה
לא, כד: **אמונים נוצר ה'** ..... רנט - תה
לא, כה: **חזקו ויאמץ לבבכם כל המיחלים לה'** .....קב - קפג
לז, ט: **וקוי ה' המה יירשו ארץ** .....קב - קפג
לח, ה: **כמשא כבד יכבדו ממני** .....קד - קפג
מ, ב: **קוה קויתי ה' ויט אלי וישמע שועתי**..... קב - קפג; קד - קפה
מד, כג: **כי עליך הורגנו כל היום** .....קצה - שיג
מח, ג: **יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון**.....קכז - רטו
נ, א-ב: **אל אלקים ה' דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש ועד מבואו מציון מכלל יופי אלקים הופיע** .....רלד - שסח
נא, טו: **אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך ישובו** .....רמג - שפח
נג, ב: **אמר נבל בלבו אין אלקים** .....קמט - רמז
נז, א: **בברחו מפני שאול במערה** .....ו - לח
ס, ו: **נתת ליראיך נס להתנוסס** .....סח - קלה
ס, יב: **ולא תצא אלקים בצבאותינו** .....רכט - שסח

סח, לא: **בזר עמים קרבות יחפצו** ..... קנו - רנו
עח, ט-י: **בני אפרים--לא שמרו ברית אלקים ובתורתו מאנו ללכת** ..... צ-קסה; צו-קעד; קד-קפו
עט, ב: **נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים בשר חסידיך לחיתו ארץ** ..... רלט - שעה
עט ו: **כי אכל את יעקב ואת נוהו השמו** ..... רל - שסג
פב, א: **אלקים נצב בעדת אל** ..... קצט - שכ
פה, יב: **אמת מארץ תצמח** ..... ב - כז; קד - קפד
צב, ב: **טוב להודות לה' ולזמר לשמך עליון להגיד בבוקר חסדך ואמונתך בלילות** ..... רנט - תה
צב, ה: **כי שמחתני ה' בפעלך** ..... רנט - תה
צב, ח: **בפרוח רשעים כמו עשב ויציצו כל פועלי און להשמדם עדי עד** ..... ח - לג
צב, יא: **ותרם כראם קרני** ..... רמח - שצח
צו, יא: **ישמחו השמים ותגל הארץ** ..... מבוא - יח
קד, לא: **יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו** ..... לז - פה
קד, לה: **יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם-- הללויה** ..... קפ - רל
קה, כה: **הפך לבם לשנוא עמו להתנכל בעבדיו** ..... ק - קעט
קה, לז: **ויציאם בכסף וזהב ואין בשבטיו כושל** ..... קסה - ער
קו, יב: **ויאמינו בדבריו ישירו תהלתו** ..... רנט - תה
קו, לה: **ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם** ..... קצג - שיח
קו, לד-לה: **ארץ פרי למלחה מרעת יושבי בה ישם מדבר לאגם מים וארץ ציה למוצאי מים** ..... צח - קעז
קיח, כ: **זה השער לה' צדיקים יבואו בו** ..... רנט - תה
קיט, עד: **יראיך יראוני וישמחו** ..... רמח - שצ
קיט, צח: **מאויבי תחכמני מצוותיך** ..... רכג - שנג
קכ, ה: **אויה לי כי גרתי משך שכנתי עם אהלי קדר** ..... נט - קיח
קכד, א: **לולי ה' שהיה לנו יאמר נא ישראל** ..... נח - קטו, קטז
קכד, ב-ג: **לולי ה' שהיה לנו בקום עלינו אדם אזי חיים בלעונו** ..... נח - קטז
קכד, ה: **אזי עבר על נפשנו המים הזדונים** ..... נח - קיז
קכד, ז: **עזרנו בשם ה' עושה שמים וארץ** ..... נח - קיז
קכז, א: **אם ה' לא ישמר עיר שוא שקד שומר** ..... מ - פח
קל, ז: **יחל ישראל אל ה' כי עם ה' החסד** ..... קג - קפג
קלא, ג: **יחל ישראל אל ה' מעתה ועד עולם** ..... קב - קפב
קלב, יח: **אויביו אלביש בושת ועליו יציץ נזרו** ..... מג - נד; מה - נז
קלה, ד: **כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגולתו** ..... צז - קעד
קלה, ז: **מעלה נשיאים מקצה הארץ** ..... מח - ק
קלז, ב: **על ערבים בתוכה תלינו כנורותינו** ..... קלא - רכ
קלט, כא: **הלא משנאיך ה' אשנא ובתקוממיך אתקוטט תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי** ..... יא - לז; כב - נג; קס - רסג; קפד - רלה
קמא, ה: **יהלמני צדיק חסד ויוכיחני** ..... קצה - שיג
קמה, יח: **קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת** ..... לח - פה
קמו, ו: **השומר אמת לעולם** ..... ב - כז
קמז, ב: **בונה ירושלים ה' נדחי ישראל יכנס** ..... ט - לד; טז - מד

משלי

ב, יט: **כל באיה לא ישובון ולא ישיגו ארחות חיים** ..... קצא-שם; קצג-שנ; רנא-שנג
ד, יד-טו: **באורח רשעים אל תבוא– שטה מעליו ועבור** ..... קלט
ד, טז: **כי לא ישנו אם לא ירעו ונגזלה שנתם אם לא יכשילו** ..... קלט-לז; רלה-שסנ; רנג-שנת
ה, ג: **נופת תטופנה שפתי זרה** ..... רנא - שלד
ה, ח: **הרחק מעליה דרכך ואל תקרב אל פתח ביתה** ..... קמה-רמג; קעה-רפג; קפז-ם; קצג-שנ; רנא-שנג
ח, לו: **כל משנאי אהבו מות** ..... קס - רסג
י, לא: **ינוב חכמה** ..... כו - סג; קסה - ער
יא, י: **באבוד רשעים רנה** ..... קפ - רפנ; אגרת - תיג

יא, יא: **בברכת ישרים תרום קרת ובפי רשעים תהרס** ..... קצו - שטו
יב, יט: **שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר** ..... ב - כ
יג, כ: **הולך את חכמים יחכם** ..... רמז - שלג
יד, י: **לב יודע מרת נפשו** ..... קסו - רעח
יד, יא: **בית רשעים ישמד ואוהל ישרים יפריח** ..... קצו - שטו
יד, יב: **יש דרך ישר לפני איש ואחריתה דרכי מות** ..... קסו - ער
יד, לד: **וחסד לאומים חטאת** ..... קסה - ער
טז, ו: **בחסד ואמת יכופר עון** ..... רמד - שפג; רמה - שפד
טז, ז: **ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו** ..... רמח - שלג
טז, יד: **חמת מלך מלאכי מות** ..... סד - קכה
יז, יב: **פגוש דוב שכול באיש ואל כסיל באולתו** ..... קצו - שטו
יז, כה: **כעס לאביו בן כסיל** ..... קצה - שיד
יח, ב: **לא יחפץ כסיל בתבונה כי אם בהתגלות לבו** ..... רנא - שלד
כא, א: **לב מלך ביד ה' אל כל אשר יחפץ יטנו** ..... קמט - רמו
כב, ו: **חנוך לנער על פי דרכו** ..... קסד - רסח
כד, כא: **ירא אלקים בני ומלך, עם שונים אל תתערב** ..... קסב - רסה; קצז - שיז
כד, כב: **כי פתאום יקום אידם ופיד שניהם מי יודע** ..... קלה - רכד; קצז - שיז
כד, כד: **אומר לרשע צדיק אתה יקבוהו עמים יזעמוהו לאומים** ..... רב - שכג
כד, כה: **ולמוכיחים יונעם ועליהם תבוא ברכת טוב** ..... רנ - שלג
כה, יד: **נשיאים ורוח** ..... מז - שנ
כז, יט: **כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם** ..... קפד - רלד
כח, ד: **עזבי תורה יהללו רשע ושומרי תורה יתגרו בם** ..... קצה - שיד
כח, יד: **אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול ברעה** ..... סד - קכה
כח, כג: **מוכיח אדם אחרי, חן ימצא ממחליק לשון** ..... רמט - שנח; רנ - שלג
כט, יב: **מושל מקשיב על דבר שקר כל משרתיו רשעים** ..... עד - קמב; קמ - רלב

איוב

ה, טז: **ותהי לדל תקוה** ..... קג - קפב
ט, ה: **המעתיק הרים ולא ידעו אשר הפכם באפו** ..... קלה - רכה
טו, כב: **לא יאמין שוב מני חושך** ..... צח - קעד
טו, לד: **עדת חנף גלמוד** ..... רב - שכג
כב, כח: **ותגזר אומר ויקם לך** ..... קח - קלג
כז, יג - יז: **זה חלק אדם רשע– יכין וצדיק ילבש** ..... יא - לו
כט, כב: **אחרי דברי לא ישנו** ..... קצז - שיז
לה, ו: **אם חטאת מה תפעל בו** ..... קג - קפב
לח, יג: **לאחוז בכנפות הארץ ויינערו רשעים ממנה** ..... מב - צב; קכו - ריד; קכז - רטו
לח, לג: **אם תשים משטרו בארץ** ..... רלה - שע

דניאל

ב, מד: **וביומיהון די מלכיא אינון יקים אלוה שמיא מלכו די לעלמין לא תתחבל** ..... מא - שנ
ו, כג: **אלקי שלח מלאכיה וסגר פום אריותא ולא חבלוני כל קבל די קדמוהי זכו השתכחת לי** ..... סז - קלג
ז, ז: **חזה הוית בחזוי ליליא וארו חיוה רביעאה דחילה ואימתני ותקיפא יתירה** ..... מג - שלד
ז, ח: **משתכל הוית בקרניא ואלו קרן אחרי זעירה סלקת ביניהון וגו'** ..... נ - קג
ז, ט: **עד די כורסוון רמיו ועתיק יומין יתיב** ..... נה - קיג
ז, כא-כב: **חזה הוית וקרנא דיכן עבדא קרב עם קדישין ויכלה להון עד די אתה עתיק יומיא דינא יהיב לקדישי עליונין וזמנא מטה ומלכותא החסינו קדישין** ..... נ - קד
ז, כה: **ומילין לצד עילאה ימלל ולקדישי עליונין יבלא ויסבור להשניא זמנין ודת ויתיהבון בידיה עד עידן ועידנין ופלג עידן** ..... נ - קד; נה - קיג
ט, יח: **הטה אלהי אזנך** ..... קד - קפה

יא, לו-לז: ועשה כרצונו המלך **ויתרומם ויתגדל על כל אל ועל אל אלים ידבר נפלאות והצליח– ועל אלהי אבותיו לא יבין ועל חמדת נשים ועל כל אלוה לא יבין כי על כל יתגדל**..... נב - קז

יא, לח-לט: **ולאלוה מעוזים על כנו יכבד, ולאלוה אשר לא ידעהו אבותיו יכבד– ועשה למבצרי מעוזים עם אלוה נכר. אשר יכיר ירבה כבוד והמשילם ברבים ואדמה יחלק במחיר**..... נג - קמ

יא, מ: **ובעת קץ יתנגח עמו מלך הנגב** ..... נד - קט

יא, מ-מד: **וישתער עליו מלך הצפון ברכב ובפרשים ובאניות רבות– ובא בארץ הצבי– וישלח ידו בארצות וארץ מצרים לא תהיה לפליטה ומשל במכמני הזהב והכסף ובכל חמודות מצרים–** ..... נד - קט

יא, מד-מה: **ושמועות יבהלוהו ממזרח ומצפון ויצא בחימא גדולה להשמיד ולהחרים רבים, ויטע אהלי אפדנו בין ימים להר צבי קודש ובא עד קצו ואין עוזר לו** ..... נד - קי

יב, א: **ובעת ההיא יעמוד מיכאל השר הגדול העומד על בני עמך** ..... נה - קיפ

יב, א: **והיתה עת צרה אשר לא נהיתה מהיות גוי עד העת ההיא** .....יט-מט; לב-עד; נה-קיפ; נט-קיפ

יב, א: **ובעת ההיא ימלט עמך כל הנמצא כתוב בספר**..... לח - פו; נה - קיפ

יב, ג: **והמשכילים יזהירו כזוהר הרקיע**.....לג - עה

יב, ג: **ומצדיקי הרבים ככוכבים לעולם ועד**.....רנ - שצג

יב, ד: **ואתה דניאל סתום הדברים וחתום הספר עד עת קץ** ..... נד - קיפ

יב, ו-ז: **מתי קץ הפלאות– וישבע בחי העולם כי למועד מועדים וחצי** ..... נ - קד

יב, ו-ז: **מתי קץ הפלאות– וככלות נפץ יד עם קודש תכלינה כל אלה** .....יט - מת, מט; נו - קיב

יב, י: **יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים והרשיעו רשעים**.....לג - עה

עזרא

א, ב-ג: **כה אמר כורש מלך פרס– מי בכם מכל עמו יהי ה' אלקיו עמו ויעל לירושלים** ..... פב - קנג

ד, א: **וישמעו צרי יהודה ובנימין כי בני הגולה בונים היכל** .....כב - נג

ד, ב: **ויאמרו להם נבנה עמכם כי ככם נדרוש לאלקיכם ולו אנחנו זובחים** ..... כד - נז

ד, ג: **ויאמר להם זרובבל וישוע ושאר ראשי האבות לישראל לא לכם ולנו לבנות בית לאלקינו** ..... כד - נז

ד, יג-יד: כְּעַן יְדִיעַ לֶהֱוֵא לְמַלְכָּא דִּי הֵן קִרְיְתָא דָךְ תִּתְבְּנֵא וְשׁוּרַיָּא יִשְׁתַּכְלְלוּן מִנְדָּה בְלוֹ וַהֲלָךְ לָא יְנִתְנוּן וְאַפְּתֹם מַלְכִים תְּהַנְזָק. כְּעַן כָּל קֳבֵל דִּי מְלַח הֵיכְלָא מְלַחְנָא וַעֲרָוַת מַלְכָּא לָא אַרִיךְ לָנָא לְמֶחֱזָא עַל דְּנָה שְׁלַחְנָא וְהוֹדַעְנָא לְמַלְכָּא. ופי' רש"י.....קנז - לנז

ו, יב: **ואלקא די שכן שמיה תמה ימגר כל מלך ועם די ישלח ידיה להשניא** ..... כד - נח

ט, ב: **ויד השרים והסגנים היתה במעל הזה ראשונה** .....רמג - שפפ

נחמיה

ב, כ: **ולכם אין חלק וצדקה וזכרון בירושלים** ..... כד - נח

יג, כג: **ראיתי את היהודים השיבו נשים אשדודיות עמוניות מואביות ובניהם חצי מדבר אשדודית ואינם מכירים לדבר יהודית** ..... רכב - שמט

דברי הימים

א, ז, כ-כא: **ובני אפרים– והרגום אנשי גת הנולדים בארץ כי ירדו לקחת את מקניהם**.....ק - קנפ

א, טז, ח : **הודיעו בעמים עלילותיו** ..... מבוא - כ

א, טז, כד: **ספרו בגוים את כבודו** ..... מבוא - כ

א, טז, לא: **ישמחו השמים ותגל הארץ ויאמרו בגוים ה' מלך** ..... הקדמה-טו; מבוא-יח; כא-נג

ב, יט, ב: **הלרשע לעזור ולשותאי ה' תאהב ובזאת עליך קצף מלפני ה'** ..... קצז - שיז

ב, כ, לז: **בהתחברך עם אחזיהו פרץ ה' את מעשיך** .....עד - קמג; קצז - שיז

שיר השירים

א, ד: **נגילה ונשמחה בך** .....רנב - שלה

א, ו: **שמוני נוטרה את הכרמים** ..... כא - נג

א, ז: **הגידה לי שאהבה נפשי איכה תרעה איכה תרביץ בצהרים** .....קנד - רנג

א, ח: **אם לא תדעי לך– צאי לך בעקבי הצאן ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים** ..... קנד-רנג; רכד-שנג

א, ח: **ורעי את גדיותיך על משכנות הרועים** ..... סט - קלה

ב, ד: **ודגלו עלי אהבה** ..... ריא - שלד

ב, ז: **השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ**..... מבוא-כג; טו-מג; סא-קכג; פא-קנפ; פב-קנג; פט-קסג; קז-קפח; קנה-רמד; אגרת-שיפ

ב, י: **ענה דודי ואמר לי קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך** ..... הקדמה - טו; כב - נג
ב, יא-יב: **כי הנה הסתיו עבר הגשם חלף הלך לו, הנצנים נראו בארץ, עת הזמיר הגיע וקול התור נשמע בארצנו** הקדמה - טו; כא - נג; כב - נג
ב, יג: **התאנה חנטה פגיה והגפנים סמדר נתנו ריח** ..... כב - נג; רלו - שעב
ד, ד: **כמגדל דויד צוארך** ..... קנז - רנז
ד, ו: **עד שיפוח היום ונסו הצללים אלך לי אל הר המור ואל גבעת הלבונה** ..... קכז - רטו
ד, ח: **אתי מלבנון כלה אתי מלבנון תבואי תשורי מראש אמנה** ..... רנט - תה
ה, א: **באתי לגני אחותי כלה** ..... מבוא - יז
ה, ב: **פתחי לי אחותי רעיתי** ..... רלט - שעז
ז, א: **שובי שובי השולמית** ..... הקדמה - טו; כא - נג
ז, יג: **נשכימה לכרמים נראה אם פרחה הגפן— הנצו הרמונים שם את דודי לך** ..... כא - נג
ח, י: **אני חומה ושדי כמגדלות** ..... עט - קמט

אסתר

א, ח: **והשתיה כדת אין אונס** ..... קסו - רעג
ג, ח: **ודתיהם שונות מכל עם** ..... רטו - שלט
ד, א: **ומרדכי ידע את כל אשר נעשה ויקרע את בגדיו וילבש שק ואפר ויצא בתוך העיר ויזעק זעקה גדולה ומרה** ..... קסו - רעג
*ד, טו-טז: **ותאמר אסתר— לך כנוס את כל היהודים הנמצאים בשושן וצומו עלי ואל תאכלו ואל תשתו שלשת ימים לילה ויום** ..... קסו - ערכ
ה, א: **ותלבש אסתר מלכות** ..... קסו - רעג
ו, יג-יד: **אם מזרע היהודים מרדכי אשר החילות לנפול לפניו לא תוכל לו כי נפול תפול לפניו. עודם מדברים עמו וסריסי המלך הגיעו ויבהילו להביא את המן** ..... קצה (השמטה ב') - תטז

רות

א, א: **ויהי בימי שפוט השופטים** ..... עד - קמג

קהלת

א, י: **יש דבר שיאמר ראה זה חדש הוא כבר היה לעולמים** ..... ריז - שמג
ב, ה: **עשיתי לי גנות ופרדסים ונטעתי בהם עץ כל פרי אוכל** ..... רלד - שסח
ג, א: **לכל זמן ועת לכל חפץ תחת השמים** ..... ריד - שלח

איכה

א, ה: **היו צריה לראש**..... ל - סט; רלב - שסה
א, כא: **כל אויבי שמעו רעתי ששו כי אתה עשית** ..... ק - קעט
ב, ג: **השיב אחור ימינו מפני אויב** ..... ו - ל
ב, יד: **נביאיך חזו לך שוא ותפל-- ויחזו לך משאות שוא ומדוחים** ..... קנז - רנו
ב, כא: **שכבו לארץ חוצות** ..... קכז - רטז
ג, כג: **חדשים לבקרים רבה אמונתך** ..... רנט - תה
ג, כה: **טוב ה' לקוויו** ..... קב - קפג
ד, יב: **לא האמינו מלכי ארץ וכל יושבי תבל כי יבוא צר ואויב בשערי ירושלים** ..... צז - קעד
ה, ב: **נחלתינו נהפכה לזרים** ..... קל - ריט
ה, כא: **השיבנו ה' אליך ונשובה** ..... קד - קפד

מפרשי התורה

פירוש רש"י על התורה

בראשית, נח

ו, יב: **כי השחית כל בשר את דרכו, אפילו חיה ועוף נזקקין לשאינן מינן**.....רלג-שסז

ו, יד: **עשה לך תיבת– למה הטריחו בבנין זה, כדי שיראוהו אנשי דור המבול עוסק בה מאה ועשרים שנה– והוא אומר להם עתיד הקב"ה להביא מבול לעולם, אולי ישובו**.....קלה-רכד

*ז, יב: **כשהורידן הורידן ברחמים שאם יחזרו יהיו גשמי ברכה, וכשלא חזרו היו למבול**.....קלה-רכה

*ט, ה: **ואך את דמכם אדרוש– מהשופך דם עצמו– אף החונק עצמו**.....ג-כמ

*י, ח: **להמריד כל העולם על הקב"ה בעצת דור הפלגה**.....קצד-שיג

בראשית, לך

*יד, יד: **וירק את חניכיו, חנכו כתיב, זה אליעזר שחנכו למצוות– רבותינו אמרו אליעזר לבדו היה**.....רמה-שפג

טו, ב: **דמשק אליעזר– דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים**.....רמה-שפג

יט, כ: **העיר הזאת קרובה– לא נתמלאה סאתה עדיין– מדור הפלגה עד כאן נ"ב שנה, וצוער איחרה ישיבתה אחרי ישיבת סדום וחברותיה שנה אחת– אמלטה נא, נא בגימטריא חמשים ואחת**.....קלג-רכב

בראשית, חיי

כד, לט: **בת היתה לו לאליעזר– אמר לו אברהם בני ברוך ואתה ארור ואין ארור מתדבק בברוך**.....רמה-שפג

בראשית, תולדות

*כה, כח: **ויהי עשו איש יודע ציד, לצוד ולרמות את אביו בפיו**.....קלו-רכו

שמות, וארא

ז, א: **כל לשון נבואה, אדם המכריז ומשמיע לעם דברי תוכחות– ובלע"ז– פרעדיגער**.....כו-סג; קסה-ער

שמות, בא

י, ב: **את אשר התעללתי במצרים, שחקתי**..... סט - קלה

שמות, בשלח

*טו, יד: **ישבי פלשת– שהרגו את בני אפרים שמיהרו את הקץ ויצאו בחזקה כמפורש בדברי הימים והרגום אנשי גת**..... ק - קפו

שמות, יתרו

*כד, י: **כמעשה לבנת הספיר, זו היתה לפניו בשעת השעבוד לזכור צרתן של ישראל**..... רלו-שעג

שמות, תשא

לב, א: (לפני מעשה העגל) **בא השטן והראה דמות חשך ואפילה וערבוביא לומר ודאי מת משה**.....צא-קסו

ויקרא, אחרי

יח, כח: **ולא תקיא הארץ אתכם, משל לבן מלך שהאכילוהו דבר מאוס, שאין עומד במעיו אלא מקיאו, כך ארץ ישראל אינה מקיימת עוברי עבירה– מריקה עצמה מהם**..... קכ-לו

ויקרא, בחוקותי

כו, יט: **גאון עוזכם, זה בית המקדש**..... קנז-רמז

כו, לב: **והשימותי אני את הארץ, שלא ימצאו האויבים נחת רוח בארצם שתהא שוממה מיושביה**.....קכד-רלו

במדבר, בהעלותך

*יא, טז: **אותם– שנתמנו עליהם שוטרים במצרים בעבודת פרך והיו מרחמים עליהם ומוכים על ידם– נכנסו עם משה לשמוע דיבור מפי הקב"ה**.....רלו-שעג

במדבר, שלח

טו, כג: **שכל המודה בעבודה זרה ככופר בכל התורה כולה ובכל מה שנתנבאו הנביאים**.....קצט-שכ

טו, כד: **אם מעיני העדה נעשתה בשגגה, ששגגו והורו על אחת מן העבודות שהיא מותרת לעבוד עבודה זרה בכך**.....קצט-שכ

במדבר, חוקת

כא, א: **עמלק– שינה את לשונו לדבר בלשון כנען כדי שיהיו ישראל מתפללים להקב"ה לתת כנענים בידם והם אינם כנענים**.....רכב-שנ

במדבר, בלק

כב, ה: **פתורה, כשולחני הזה**..... רי-שלג

כג, כג **עתידין ישראל שתהיה מחיצתן לפנים ממלאכי השרת** .....מבוא-כ
כד, כג **כתיים שהן רומיים** .....מא-fs
דברים, ואתחנן
ד, יט: **העמים– לא מנען מלטעות אחרי העבודה זרה** ..... כג-מ
דברים, עקב
יא, יז: **ואבדתם מהרה מעל הארץ הטובה, על כל שאר היסורין אגלה אתכם מן האדמה שגרמה לכם לחטוא, משל למלך ששלח בנו לבית המשתה– והקיא וטינף– וזרקוהו אחורי פלטין** ..... קכא-לז
שם: **איני נותן לכם ארכא– דור המבול לא היה להם ממי ללמוד אתם יש לכם ממי ללמוד** ..... קכא-לז
דברים, שופטים
יח, ט: **לא תלמד לעשות– אבל אתה למד להבין ולהורות, כלומר להבין מעשיהם כמה הם מקולקלים, ולהורות לבניך לא תעשה כך וכך** ..... קיד-fs
יח, כא: **הנביא שיאמר דבר זה עתיד לבוא עליכם ותראו שלא יבוא, הוא הדבר אשר לא דברו ה'**..... קנז-נו
דברים, תצא
כג, ט: **שהמחטיא לאדם קשה לו מן ההורגו, שההורגו הורגו בעולם הזה, והמחטיאו מוציאו מן העולם הזה ומן העולם הבא** ..... קמז-רמד
דברים, נצבים
כט, יח: **והתברך בלבבו לאמר שלום יהיה לי כי בשרירות לבי אלך למען ספות הרוה את הצמאה– שאוסיף לו פורענות על מה שעשה עד הנה**.....קיט-יה
דברים, האזינו
לב, טו: **כי ידין ה' עמו, כשישפוט אותם ביסורין הללו האמורים עליהם– ויתנחם הקב"ה לשוב ולרחם עליהם- - כשיראה כי יד האויב הולכת וחוזקת מאוד עליהם, ואפס בהם– נושע על ידי עוצר הוא המושל העוצר בעם שלא ילכו מפוזרים בצאתם לצבא על האויב** ..... יט-מז; נו-קיג
לב, לז: **ואמר הקב"ה** [על ישראל] **אי אלוהימו ע"ז שעבדו– שהיו בטוחין בו להגן עליהם מן הרעה** .....יט-מט
לב, לט: **הבינו מן הפורענות שהבאתי עליכם ואין לכם מושיע ומן התשועה שאושיעכם– כי אני אני הוא–ואין מידי מציל הפושעים בי** ..... יט-נ
לב, כא: **אקניאם בלא עם, באומה שאין לה שם**.....קמט-רמז
לב, כא: **בגוי נבל אכעיסם, אלו המינים** .....קמט-רמז
לב, כד: **ושן בהמות אשלח בם, מעשה היה והיו רחלים נושכים וממיתין** ..... רלג-שמז

רמב"ן עַל התורה

בראשית, וירא
יט, ה: **משפט סדום היה למעלת א"י כי היא מכלל נחלת ה' ואינה סובלת אנשי תועבות– וראה הקב"ה שיהיה אות לבני מרי לישראל העתידים לידשה כאשר התרה בהן גפרית ומלח שרפה כל ארצה** ..... קכ-כו
בראשית, תולדות
כה, לד: **ויבז עשו את הבכורה– הטעם שבעבורו נאות למכירה מפני שהיה הולך למות בצודו החיות וקרוב הוא שימות.– אחר שאכל ושתה חזר השדה אל צידו– כי אין חפץ בכסילים רק שיאכלו וישתו ויעשו חפצם בעתם ולא יחושו ליום מחר** .....קלו-לכז
בראשית, וישלח
לב, ט: **והיה המחנה הנשאר לפליטה– שלא יגזרו עלינו בני עשו למחות את שמינו– מלך אחד גוזר בארצו– ומלך אחר מרחם במקומו ומציל הפליטים**.....קמה-רמח
שמות, בא
יג, טז: **ובעבור כי הקב"ה לא יעשה אות ומופת בכל דור לעיני כל רשע או כופר, יצוה אותנו שנעשה תמיד זכרון ואות לאשר ראו עינינו– והכל להיות לנו בכל הדורות עדות במופתים שלא ישתכחו, ולא יהיה פתחון פה לכופר להכחיש אמתת האלהים. כי הקונה מזוזה בזוז אחד וקבעה בפתחו ונתכוון בעניינה כבר הודה בחידוש העולם ובידיעת הבורא והשגחתו, וגם בנבואה, והאמין בכל פנות התורה– וכוונת כל המצות שנאמין באלהינו ונודה אליו שהוא בראנו**.....רנט-תו
שם: **שאין לאדם חלק בתורת משה רבינו עד שנאמין בכל דברינו ומקרינו שכולם ניסים אין בהם טבע ומנהגו של עולם**.....פט-קפח; צ-קפד

ויקרא, אחרי

יח, כה: **והנה הארץ שהיא נחלת השם הנכבד תקיא כל מטמא אותה ולא תסבול עובדי ע"ז ומגלים עריות-- וכן שנו בספרא-- ארץ ישראל אינה כשאר ארצות, אינה מקיימת עוברי עבירה**.....קכ-לז

יח, כה: **אמר הנביא ושלמתי ראשונה משנה ענם וחטאתם על חללם את ארצי, בנבלת שקוציהם ותועבותיהם מלאו את נחלתי. והענין הזה הוא במקומות רבים בכתובים ותראנו מפורש בהם**.....קכא-לח

*יח, כה: **והנה השם הנכבד יתברך אלהי האלהים בכל העולם ואלהי ארץ ישראל שהיא נחלת ה', וזהו טעם וזנה אחרי אלהי נכר הארץ, כי האלוהות נכרים בארץ השם ובנחלתו**.....קכא-לח

יח, כה: **עיקר כל המצוות לישבים בארץ ה'**.....קכט-לח

במדבר, מסעי

לה, לג: **ולא תחניפו את הארץ אשר אתם בה-- חזר והחמיר ביושבי הארץ יותר לכבוד השכינה אשר שם, והזהיר שלא נחניף אותה ושלא נטמא אותה**.....קכה-לג

דברים, עקב

יא, יג: **הנסים לא יעשה לטובה או לרעה רק לצדיקים גמורים או לרשעים גמורים, אבל הבינונים כדרך מנהגו של עולם יעשה בהם טובה או רעה כדרכם וכעלילותם**.....צ-קסד

דברים, שופטים

יט, יט: **לא יתן ה' לצדיקים העומדים לפניו לשפוך דם נקי כי המשפט לאלהים הוא והוא ינחם בדרך אמת**.....קצט-שכ

דברים, תבוא

*כז, כו: **וביורושלמי-- אשר לא יקים-- למד ולימד ושמר ועשה והיה ספק בידו להחזיק ולא החזיק הרי זה בכלל ארור-- ואפילו היה הוא צדיק גמור במעשיו והיה יכול להחזיק התורה ביד הרשעים המבטלים אותה הרי זו ארור**..... רנ (השמטה ג') - מז

דברים, האזינו

כט, כא: **ואמר הדור האחרון-- ויתכן כי הכתוב הזה יחזור על שרש פורה ראש ולענה, כי כשיקרה זה בדורות הבאים אז ישאלו כן**.....יד-מג

לב, כו: **אשביתה מאנוש זכרם, גלותינו בין האומות שאין לנו זכר בעמים ולא נחשב לעם ואומה כלל**.....יח-מא

אבן עזרא על התורה

בראשית, וירא

יח, כו: **אם אמצא בסדום חמשים צדיקים בתוך העיר, ונשאתי לכל המקום בעבורם דטעם בתוך העיר, שהם יראים את ה' בפרהסיא**.....רלט-שעו

שמות, יתרו

כ, א: **פשע מי שאינו מאמין בה' גדול מפשע עובד עבודה זרה**.....קכב-לא

דברים, ראה

יג, ד: **ובא האות והמופת-- כי מנסה ה' אלקיכם אתכם, בעבור שעזבו ולא המיתו**..... צא-קסו

חזקוני

דברים, נצבים

כט, יז: **למען ספות הרוה את הצמאה, כדי להרבות עוונות-- שאין בהן יצר הרע-- עם העוונות שנפשו תאבה וצמאה להם כגון גזל ועריות. דבר אחר-- לעבור עבירה בפרהסיא.-- דבר אחר להוסיף ולחבר הצדיקים עם הרשעים ולעשות כמעשיהם**.....יד-מג

ספורנו

בראשית, וישלח

לג, ד: **נהפך לבו של עשיו כמו רגע בהכנעותיו של יעקב-- לו עשו כן בריותי בית שני לא היה נחרב בית מקדשינו, כמו שהעיד רבי יוחנן בן זכאי**.....סא-קכג; קנה-רנד; (קנו-רטו)

דברים, האזינו

לב, כו: **אמרתי אפאיהם, אשאיר איזה פיאה מהם, והמותר אכלם, כמו שאעשה באחרית הימים**.....לח-פו

מפרשי הנ"ך

תרגום יונתן בן עוזיאל על נ"ך

ירמיה

ד, כו: **חזיתי והא ארעא דישראל דהוה מנצבא ככרמלא תבת למהוי כמדברא** ..... כז-סג

טז, יח: **ושלמתי ראשונה משנה עונם וחטאתם על חללם את ארצי, ואשלם לתניינין כקדמאין על חד תרין חוביהון וחטאיהון על דאחילו ית ארע בית שכינתי** ..... קכא - רמ

זכריה

יג, ז: **הך את הרועה ותפוצין הצאן, ויתבדרון שולטניא**.....לד-עת

תהלים

קז, לד-לה: **ארעא דישראל דעבדא פרי, צדא היך סדום– כד תבו לאורייתא שוי מדבר הין אריתא דמיא** .....צח-קעז

קכז, א: **אין מימרא דה' לא נטר קרתא דירושלם, מגן איתער נטיר** .....מ-פט

רש"י

יהושע

ז, כא: **כל מלך שלא קנה לו פלטרין בארץ ישראל לא נתקרה דעתו במלכותו** .....נא-קפ

שופטים

א, ז: **מכאן אתה למד מה גדולתן ועושרן של מלכי כנען** .....נא-קו

שמואל ב

יז, כז: **שובי בן נחש, הוא חנון בן נחש** .....רמו-שפז

י, ב: **מהו החסד שעשה נחש לדוד, כשהיה דוד בורח מפני שאול באו אליו אביו ואמו ואחיו וינחם את פני מלך מואב, והרגם מלך מואב חוץ מאחד מהם שנמלט לארץ בני עמון אצל נחש** .....רמו-שפח

מלכים א

כ, טו: **ואחריהם פקד את כל העם כל בני ישראל שבעת אלפים, אומר אני הם שאמר עליהם כל הברכיים אשר לא כרעו לבעל שבעת אלפים** .....לו-פג

מלכים ב

יז, לד: **[הכותים] אינם יראים את ה', יראה שלימה כמשפט ישראל. ואינם עושים כחוקותם וכמשפטם, שהיה עליהם לעשות משנתגיירו** ..... כג-נו

ישעיה

*א, כא: **צדק ילין בה ועתה מרצחים, רגילין היו מתחלה להלין את הדין כדי לצדקו, ועתה כשאין עושים כן הרי הן כמרצחים** (רש"י סנהדרין ל"ט ע"ב) ..... ל-סט

א, כד: **לכן נאום האדון, שהכל שלו ובידו לעקור אתכם מארצכם ולנטוע בה אחרים** ..... ל-סט

א, כה: **ואשיבה ידי עליך, מכה אחר מכה עד כלות הפושעים** ..... ל-סט

א, כה: ואשיבה ידי עליך ואצרוף כבור סיגיך, **תערובת שבך**, ואסירה כל בדיליך, **המובדלים לראשי עם** (רש"י סנהדרין ל"מ ע"ב)..... ל-סט

א, כה: **ואצרוף כבור סיגיך, הם גסי הרוח ואח"כ ואסירה כל בדיליך, אלו אותם המבדילים [שונאי] ישראל מן הקב"ה בשקריהם ובפחזותם** (רש"י שבת קל"ט ע"ב) ..... ל-ע

א, כח: **ושבר פושעים וחטאים יחדיו ועוזבי ה' יכלו. פושעים, מורדים ועובדי ע"ז. וחטאים אלו עבריינים העוברים על שאר איסורין** ..... לא-ע

ב, ב: **והיה באחרית הימים, לאחר שיכלו הפושעים, נכון יהיה בית ה'** ..... לא-ע

ג, יח: **ביום ההוא יסיר ה' את תפארת העכסים, לעתיד לבוא כשיבוא הקב"ה להשיב את ישראל אלו יסיר ה' מהם את תפארת העכסים שלא יהו תולין תפארתם בנוי תכשיטי נשים ודברי נבלה**..... לז - פד

יח, ה: וכרת הזלזלים במזמרות **וכרת הכורת את זלזלי הגפן הם הזמורות והשריגים, שלא תהא להם שום שולטנות לישראל אפילו שולטנות קלה ודלה.** ואת הנטישות **הם ענפים קטנים כלומר השרים והשופטים** הסיר התז **כרת וקצץ כלומר יהרוג השרים והשליטים** [ואז יבוא בן דוד כדכתיב בעת ההיא יובל שי לה' וכו'] (רש"י סנהדרין ל"מ ע"ב בתוספת פירוש המילות מרש"י על נ"ך) ..... יח-מז

כז, ט: **גם עתה בזאת היה מתכפר עון יעקב לזכות להגאל כמאז– אם ישים כל אבני מזבחות במותיו כאבני גיר מנופצות– למען לא יקימו להם עבודה זרה** .....רכו-שנז

לב, יג-יד: **כל חורבן זה יהיה על כל בתי משוש ועל קריה עליזה, ירושלים שהיא משוש לכל הארץ– יהיה בתוך חורבות– עד עת קץ– משוש פראים, לתאוות ישמעאל (ולמרעה אדום) ולחיילותיו, עד יערה עלינו רוח ממרום** ..... ט-לה; נז-קפ

מ, ט: **על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון– ובמקום אחר הוא אומר רגלי מבשר, זכו קל כזכר לא זכו תש כנקבה ומאחר פעמיו עד הקץ** ..... טר-מג

נב, ו: **כשאגאלם יכירו כי שמי אדון שליט ומושל– ביום גאולתם יבינו כי אני המדבר והנני קיימתי** ..... כ-קפ

נג, א: **מי האמין לשמועתינו, כן יאמרו האומות איש לרעהו אילו היינו שומעים מפי אחרים מה שאנו רואים אין להאמין** ..... כ - נפ

נט, יט-כ: **כי יבוא כנהר צר רוח ה' נוססה בו, רוח המקום נוקבת ומחרבת אותן עם הצרות הבאות, שאף הוא מתכוין להשמידם– ובא לציון גואל** (רס"י סנהדרין ק"ח ע"ח) ..... כח-קפ

סג, ה: **ואביט ואין עוזר - לישראל - ותושע לי זרועי** ..... יט-כ

ירמיה

ח, ח: **איכה תאמרו חכמים אנחנו ותורת ה' אתנו, הנה חכמתכם לְשֶׁקֶר בכם לרפאותכם על נָקָלָה** ..... מ - ק

טו, יט: **אם תוציא יקר מזולל, אם תוציא אדם הגון מאדם רשע שתחזירנו למוטב, כפי תהיה שאני [הקב"ה] גוזר גזירה ואתה מבטלה– יתובון אינון לפתגמך ואת לא תתוב למטעי אבתריהון** ..... רמט - שפב

לח, כז: **ויאמר ירמיה אל צדקיהו– ואם מאן אתה לצאת** (ולהשלים עם שרי מלך בבל)**– ואת העיר הזאת תשרוף באש, הרי אתה כאילו שורפה בידים שאתה גורם לה** ..... קנו-רנה

יחזקאל

יח, ל: **שובו והשיבו מכל פשעיכם, שובו אתם והשיבו את אחרים** ..... רמג-שפח

הושע

ט, ז: **אויל הנביא– אף מנביאי האמת– יהיו אוילים כגון חנניה בן עזור שתחלתו נביא אמת היה** ..... קנז-רנו

יואל

ג, ה: **כי בהר ציון תהיה פליטה– ובשרידים אשר ה' קורא, בשארית אשר יותיר** ..... לח-פה

עמוס

ו, ו: **ולא נחלו - לשון חולי - על שבר יוסף, ששמעו מפי הנביאים שעתיד לבוא עליהם, לכן עתה יגלו בראש גולים** ..... סד-קכו

זכריה

יג, ז: **חרב עורי– על אותו שהפקדתיו על צאן גלותי– הך את הרועה, את מלך גבול הרשעה. ותפוצינה הצאן, שכבושה תחת ידו–. ואשנה מכותי שנית על השלטונים הצעירים מן המלכים– ויונתן תרגם ותפוצינה הצאן ויתבדרון שלטוניא** ..... לד-עת

תהלים

י, טו: **שבור זרוע, של עמלק הרשע, ורע תדרוש רשעו בל תמצא** ..... רלז-שעג

י, טו: **פושעי ישראל כשרואין את הרשעים מצליחין לבם נושאם להרשיע, אבל משתשבור את זרוע הרשעים אם באת לדרוש רשעם של רשעי ישראל לא תמצאנו** ..... רלז-שעג

* סח, לא: **קרבות יחפצון, חפצים להילחם** ..... קנו-רנו

משלי

יב, יט: **שפת אמת– תתבסס ותתקיים. לשון שקר, למעט רגע הוא כלה והולך שהשקר אין לו רגלים** ..... ב-כז

שיר השירים

א, ז: **אומרת כנסת ישראל לפניו– איכה תרעה צאנך בין הזאבים הללו אשר הם בתוכם ואיכה תרביצם– בגלות הזה שהיא עת צרה להם** ..... קנד-רנג

א, ח: **אם לא תדעי לך– איכה תרעי ותנצלי מיד המציקים לך להיות ביניהם ולא יאבדו בניך, התבונני בדרכי אבותייך הראשונים שקבלו תורתי ושמרו משמרתי ומצוותי ולכי בדרכיהם** ..... קנד-רנג; רכד-שנג

איכה

א, כא: **אתה גרמת לי שהם שונאים אותי, שהבדלתני ממאכלם וממשתיהם ומהתחתן בם** ..... ק-קעט

ד, כא: **בת אדום– רומיים** ..... מא-שפ

דניאל

יא, לז: (מלך הצפון) **לא יתן לב להקב"ה שהוא אלהי אברהם יצחק וישראל אבותיו** ..... נב - קז

יא, לח-לט: **יחניף את הגויים להיותם כבושים לו– ועשה מבצרים לכבוד אלהי נכר– את השרים אשר יראה בלב להכיר פניהם ולהחניף ירבה כבוד– ואדמה יחלק להם בדמים קלים** ..... נג - קמ

יא, מ: **ובעת קץ, כשתקרב גאולתנו, יתגח עמו מלך הנגב וגו'** .....נד - קט
יב, ז: **וככלות נפץ יד עם קודש, כשתכלה כח ישראל. כי אזלת יד ואפס עצור ועזוב** .....יט-מח; נו-קיג
יב, ז: **וככלות נפץ יד עם קודש תכלינה כל אלה, כשתכלה תקומתם וחוזק ידיהם שהיתה נפוצה אילך ואילך, גבורה ותועלת לפשוט אנה ואנה. ואחר שתכלה גבורתם שיהיו שפלים למאד. תכלינה, אלו הצרות ויבא משיח, כדאמרינן כי אזלת יד** (רס"י סנהדרין נ"ח ע"ב) .....יט-מט; נו-קיג

רס"ג

דניאל

ז, יב: **מלכות ישמעאל– הוא אחרית מלכות כל הארץ אין אחריהן מלכות, כי בימי מלכותם ישפוט ה' על כל יושבי הארץ** .....נ-קד
יא, מג: **ולובים, שם אומה כדכתיב ומצרים ילד– ואת להבים, להבים ולובים עם אחד הוא** .....נד-קי

מהר"י קרא

ישעיה

ד, ג: **והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו, אותם האנשים אשר אומר עליו קדוש הוא יוותר מפורענות הנגזר על בני ציון** .....לז-פד
ד, ג: **כל הכתוב לחיים בירושלים, שנגזר עליו מן השמים שינצל מחרב האויבים, הם הם אותם האנשים שאומר עליו קדוש הוא זה, ולא אותם האנשים שנתפרשו מעשיהם שהם סוררים וחברי גנבים** .... לז-פד

מיכה

ג, י: **בונה ציון בדמים, בתמיה, וכי סבורים הם שיבנה הקב"ה ציון בעוד שעוולה בידם** .....כט-סו
ג, י: **ראשיה בשוחד ישפוטו וגו', כל הרעות האלו עושין ועל ה' ישענו לאמר הלא ה' בקרבנו– לא תבוא עלינו רעה. לכן בגללכם ציון שדה תחרש וירושלים עין תהיה**.....כט-סו

אבן עזרא

מלאכי

ב, יז: **הוגעתם את ה'– באמרכם כל עושה רע טוב בעיני ה' ובהם הוא חפץ– וחאת הנבואה לעתיד**.....רנט-תו

דניאל

ז, יד: **ודבר הקרן הקטנה עודנו עתיד כי זה יהיה קרוב מביאת הגואל** .....נ-קג
ז, יח: **כי הקרן הקטנה תעשה מלחמה עם ישראל ותוכל להם– כי זה המלך האחרון במלכות ישמעאל ירע רעה גדולה לישראל– ויהיו ישראל בצרה עד עדן ועדנין ופלג עדן**.....נ-קד
יא, לו: **ודע כי ארם היא צפונית מערבית לארץ ישראל** .....נד-קי
יא, מ: **ועתה יחל לדבר על העתידות שנשארו– יתגח עמו (עם מלך הצפון) מלך הנגב הוא מצרים– שתהיה מצרים איזה דת שתהיה**.....נד-קט
יא, מג: **וכושים הם סמוכים למצרים**..... נד-קי
יא, מד: **שמועות יבהלוהו, למלך הצפון, ממזרח ומצפון הוא בבל ופרס– הקרן הקטנה** (מלכות ישמעאל האחרונה) **שהזכיר בנבואתו**.....נד-קי
יב, א: **בעת ההיא יעמד מיכאל– בא היום והעת אשר אמר עד די כרסוון רמיו ועתיק יומין יתיב– עמד להפיל כסאות של מלכי ישמעאל**.....נה-קיפ
יב, א: **על כן ימלט עמך כל הנמצא כתוב בספר, והם הצדיקים**.....נה-קיג
יב, יא: **יעמדו ישראל בצרה גדולה שלא נהיתה כמוה עם הקרן הקטנה והיא ממלכות ישמעאל** .....נה-קיג

רד"ק

מלכים ב'

י, ל: **ויהוא ביער הבעל ולא ביער העגלים, כי אותם נעשו לשם ה' ואעפ"כ היה חטא גדול** ..... כג-נה
*יז, כח: **הורה אותם [הכהן לכותים]– שיהיו עובדים את אלהיהם כמו שהיו עובדים ובלבד שתהא כוונת האל בלבם– להיותם אמצעיים בינם ובין הבורא, והורה אותם ג"כ שישמרו מהתועבות הגדולות בטומאת הגוף כמשכב זכור ומשכב בהמה ומשכב הקרובות**..... כג-נה, נו
*יז, כח: **ומפני מה היו נענשים הגוים האלה אשר באו בשמרון ולא היו נענשים בארצם, כי ארץ ישראל מקודשת מכל הארצות ולא תסבול הארץ התועבות ההם**.....קכ-כז

ישעיה

*א, כא: **צדק ילין בה ועתה מרצחים– ורז"ל אמרו– דיני נפשות גומרין בו ביום ולזכות וביום שלאחריו לחובה– וחשבה מרצחים כשאין מלינים בו דיני נפשות אלא דנין אותו בו ביום** ..... ל-סט

א, כו: ואשיבה ידי עליך ואצרוף כבור סיגיך ואסירה כל בדיליך. ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך כבתחילה, **זה יהיה בימות המשיח שיכלו הרשעים כולם ושארית ישראל לא יעשו עוולה** ..... ל-ע

ג, יח: [יען כי גבהו בנות ציון-- ביום ההוא יסיר ה' את תפארת העכסים-- מתיך בחרב יפולו וגבורתך במלחמה– והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו]. **ויש לפרש כל זה בשוב הגלות, שיכלו רבים מישראל שלא שבו לה' בכל לבם כמו שנאמר עליהם וברותי מכם המורדים והפושעים בי, ונאמר עוד עליהם והבאתי את שלישתם באש** ..... לז-פד

שם: **והנשארים יהיו ענווים וקדושים ונאמר בנבואת צפניה אז אסיר מקרבך עליזי גאותך ולא תוסיפי לגבהה עוד בהר קדשי. והשארתי בקרבך עם עני ודל וחסו בשם ה'** ..... לז-פד

כז, ט: **לכן בזאת יכופר עון יעקב, אף על פי שיש בם עוונות אחרים זהו עיקר עוונם האשרים וחמנים שהם עובדים אותם–, אין תשובתם שלמה אלא שיעקרו אמונתם מלבם וינתצום וינפצום שלא ישובו לבנותם עוד בזאת יכופר עונם** ..... רכו-שנז

כז, ט: **כי מאחר שיעקרו עבודה זרה כל שכן שישובו משאר עוונות כי מעת שימחו עבודה זרה ממעשה וממחשבה ישובו לאל בתשובה שלמה ויעשו מצותיו כי העבודה זרה היא עיקר כל עוונות**..... רכו-שנז

כז, יב: **במצרים סוף מלכות העמים בהלחם מלך הצפון עם מלך הנגב, ויבא מלך הצפון עד מצרים– כמו שכתוב בחזיון דניאל, ואמר בעת ההיא יעמד מיכאל השר הגדול** ..... ס-קכג

לב, יג-טו: **על אדמת עמי קוץ שמיר תעלה– מגדלים גבוהים וחזקים יהיו עוד למערות שידורו בם חיות השדה– יהיה זה החורבן עד ירצה האל וישפוך רצונו עלינו ואז יהיה המדבר לכרמל**..... ט-לה

מ, י: **הנה ה' בחזק יבוא, ביד חזק כי לא יצטרך ליד אחרת אלא ידו החזקה– בזרועו יקבץ טלאים** ..... טו-מג

נג, א: **מי האמין לשמועתינו, הגויים יאמרו אז מי היה מאמין– מה שאנו רואים עתה בעינינו** ..... כ-נח

נד, יא: **עניה סוערה– ירושלים– אשים היסודות באבני ספיר** ..... ט-לד

ירמיה

ד, ו: **מצפון, מבבל שהוא צפון לא"י** ..... נד-קי

ד, כז: **שממה תהיה כל הארץ וכלה לא אעשה, כמו שהבטחתים– לא מאסתים ולא געלתים לכלותם** ..... כז-סג

ה, א: **הנה כי היו בירושלים חסידים ועבדי האל– ואיך אמר ירמיה אם יש עושה משפט מבקש אמונה ואסלח לה– כי החסידים שהיו בירושלים היו מתחבאים בבתיהם ולא היו יכולים להתראות ברחובות ובחוצות מפני הרשעים** ..... רלט-שעה, שעו

טז, יח: **בתחילה אפרע מהם על חלול הארץ שהיא ארץ טהורה והם טמאוה, כי לא תסבול הארץ תועבות ומעשים רעים– לפיכך בתחילה יפרע מהם על חלול הארץ** ..... קכא-לח

טז, יח: **ואמר ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה כאשר קאה את הגוי אשר לפניכם, כי אפילו לא צויתים ולא הזהרתים על התועבות– אף על פי כן הארץ לא סבלה אותם התועבות והקיאה אותם– כל שכן ישראל שנצטוו, שהוא מן הדין שתקיאם הארץ**..... קכא-לח

כג, יט-כ: [הנה סערת ה'-- על ראש רשעים יחול לא ישוב אף ה' עד עשותו-- באחרית הימים תבוננו בה בינה], **והנבואה הזאת העתידה לימות המשיח כי אז יכלו הרשעים כולם– ואז תתבוננו בזאת הנבואה כי עד אותם הימים הרי אתם כאילו אינכם מתבוננים בה לפי שאינכם רואים כליון הרשעים** ..... כו-סג

ל, יז: **כי אעלה ארוכה** [רפואה] **לך וממכותיך ארפאך– כי נדחה קראו לך אומות העולם ואמרו כי ציון היא עיר שאין לה דורש להשיבה לישראל** ..... ט-לה; יח-מח

לח, כג: **ויאמר ירמיה אל צדקיהו– ואם מאן אתה לצאת** (ולהשלים עם שרי מלך בבל)**– ואת העיר הזאת תשרוף באש, אתה תהיה גורם שתהיה שרופה, לפי שלא תרצה לצאת אליהם ולהשלים הרי כאילו אתה תשרוף אותה** ..... קנו-לנה

מיכה

ג, יב: **וציון שבניתם בדמים– כשדה תיחרש שלא ישאר בה בנין ותהיה כמו השדה הנחרש, וירושלים שבניתם בעוולה– תהיה גלי אבנים שיהרסו האויבים ויתנו אבן על אבן** ..... כט-סז

ה, ב-ג: **בעת הישועה יתן האל ית' ישראל בצרה– כמו שאמר בנבואת דניאל והיתה עת צרה אשר לא נהיתה מהיות גוי עד העת ההיא– אחר הצרה יעמוד מלך המשיח וירעה את ישראל** ..... לב-עג

ה, ו: **אותם שישארו** (בעת הגאולה) **אחר שיצורפו כמ"ש וצרפתים כצרוף הכסף ובחנתים כבחון את הזהב,** [יהיו] **בקרב עמים רבים, שייאספו על ירושלים עם גוג ומגוג– כטל מאת ה' וכו'** ..... לב-עד

יואל

ג, ה: **והיה כל אשר יקרא בשם ה' ימלט כי אז– תהיה צרה גדולה לישראל– ואז יכלו רבים מישראל והקדושים ויראי האל באמת ימלטו– וכן אמר כל אשר יקרא בשם ה' והוא שיקראוהו באמת, כמו שאמר קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, והם שרידים אשר ה' קורא** .....לח-פה

ג, ה: **כי בהר ציון ובירושלים תהיה פליטה כאשר אמר ה'– כמו שאמר בנבואת ישעיה והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלים** .....לח-פה

שם: **כי בהר ציון ובירושלים תהיה פליטה, כי בהר ציון שם יעלו הגויים והפליטה תהיה בשרידים**.....לח-פה

זכריה

יג, ח: **והיה בכל הארץ, פי' בכל א"י– שני חלקים מהם– מקצתם יכרתו בחרב ומקצתם יגועו בדבר והשלישית– ישארו בארץ חיים. והבאתי את השלישית באש, פי' בצרות קשות דומות לאש** .....לד-עח

ר"ב"ג

מלכים ב'

יז, מא: [הכותים] – **הוא מבואר שלא היו יראים את ה' שאם היו יראים את ה' לא היו עובדים ע"ז. ולזה לא נחשבו לגרים אמיתיים, כי– הגר לא יהיה גר אם לא יקבל עליו כל מצות התורה– בלתי קבלת תוספת וגרעון, כמו שנזכר במקומות מהתורה** ..... כג-ו

משלי

ד, יז: **באורח רשעים אל תבא– כי– לא יוכלו לישן בלילה אם לא עשו רע להכשיל האנשים– כי הָרֶשַׁע נותן שנת לעיניהם לרוב שמחתם בו, גם לא יצטרכו למזון אחר מרוב התענוג בו** .....קלט-לא

מצודת דוד

שופטים

יב, ו: **ויאמרו לו אמר נא שבולת– אמר סבולת כדרך האפרתים, שאמרו במקום השי"ן סמ"ך**.....רטז-שמח

ישעיה

ג, יב: **המנהיגים המדריכים אותך המה מתעים אותך מדרך הישר, ומשחיתים דרך הישר שהלכת בו מאז למען לא תשוב אליו** .....רלג-שסו

יג-טו: **על אדמת עמי– על האדמה אשר תהיה שממה יגדלו שם קוצים, כי הקוצים יגדלו אף על כל הבתים שהיו שמחים בהם תדיר העומדים בירושלים קריה עליזה, היכל המלך יהיה נעזב, המון העם שבעיר יהיה נעזב ומופקר, מגדלי המבצר יחרבו וישובו למערות לחיות השדה, זמן רב. – כן תהיה חרבה עד אשר ישפוך עלינו ממרום רוח הרצון והרחמים –**[ואז] **מקום שממה כמדבר תשוב להיות– מקום שדות וכרמים** .....ט-לה

מ, ט-י: אמרי לערי יהודה, **בא המקום לגאול אתכם– ולא יהיה צריך לעזרת זולתו**.....טו-מג

נא, יח: **אין מנהל לה, לא היה בה מנהיג מי מאנשיה– ולא היה מי להחזיק בידה שלא תפול לארץ, כי מכולם אפס הכח והממשלה**.....יט-נ

נג, א: מי האמין לשמועתינו, **אז יאמרו בגויים עד הנה– מי מכולנו האמין אל השמועה אשר שמענו ממרבית הגדולה והממשלה הבאה לישראל** ..... כ-נח

ירמיה

ח, יא: **הם מוציאים מלבם דאגת הרעה הבאה, עם אמירה נקלה ומבוזה לאמר שלום תהיה ולא תבוא הרעה, ובזה המה מרפאים שברם, אבל לא יהיה שלום והמה מכחשים** .....מ - נ

כג, יט: הנה סערת ה' חמה יצאה וסער מתחולל על ראש רשעים יחול, **לא ישוב מהם חרון אפו עד יעשה ויקיים מחשבות לבו. באחרית הימים, ר"ל אם יתמהמה הנה בסוף הימים כשתתקיים תתבוננו בה שלא שב ה' מחרון אפו אם כי נתארך הזמן** ..... כו-סב

יואל

ג, ד-ה: **השמש יהפך לחושך, רצה לומר מגודל הצרה הבא עליהם יחשך להם מאור היום– כי כשאדם בצרה העולם חשוך בעדו– כל זה יהיה לפני הגאולה וסמוך לה– כי בהר ציון תהיה פליטה– לא לכולם כי רק בהנשארים המבוררים שבהם** .....לח-פו

זכריה

יג, ט: **וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב, רצה לומר אביא עליהם צרות לכלות מהם הפושעים והמורדים** .....לד-עח

דניאל

ז, ח: (בפירוש הקרן הקטנה בחזיון דניאל) **והוא מרמז על מלכות ישמעאל החזקה עד למאוד ומושלת זמן רב ומעבדת בפרך– וקרן זעירה ירמוז על הדבר העתיד להיות סמוך לביאת הגואל**.....ג-קג

ז, כה: (הקרן הקטנה היא ממלכות ישמעאל טרם ביאת המשיח) **ואת ישראל קדישי עליונים ישחית, כי רוב בני הגולה המה במלכות ישמעאל**.....ג-קד

יא, לז: (מלך הצפון) **ועל אל אלים ידבר נפלאות והצליח– על האל המושל על כל החזקים ידבר– דברי חירוף אשר לא אמר מי מעולם**.....נב - קז

יא, לח-לט: (מלך הצפון) **מכבד העבודה זרה לפני העם לרמות לב עובדיה– וכל זה להחניף ולרמות למען יכבשם תחתיו– את מי אשר יכיר שיועיל בו דבר החנופה היה מרבה לו כבוד והמשילם ברבים– ומחלק אדמתו להם במחיר החזקת טובה וגניבת דעת**.....נג - קמ

יא, מ: **ובעת קץ, בעת בוא קץ וסוף ימי הגולה, יתנגח עמו** (עם מלך הצפון) **מלך הנגב**.....נד-קט

יא, מד-מה: **יהיה נשמע לו** (למלך הצפון) **שבא עליו מלחמה ממזרח– שהיא ממלכות ישמעאל, וגם יהיה נשמע לו שבא עליו מלחמה מפאת צפון– ויצא לקראתם בחמה גדולה– ושם יבוא עד סופו כי תכלה מלכותו ואין מי יעזור לו לשוב ולהתחזק עוד**.....נד-קי

יב, א: **אז תהיה עת צרה על ישראל אשר לא נהיתה עליהם מעת היתה לגוי עד העת ההיא, הכי הקרן הזעירה, שהיא ממלכות ישמעאל, יצר להם מאוד**..... יט-מט; נה-קיפ

יב, א: **ובעת ההיא כאשר יצר להם מאוד ימלט עמך ורק כל הנמצא כתוב בספר ימלט, רצה לומר הצדיקים וירא ה'**..... נה-קיפ

יב, ד: **ואתה דניאל– אף המעט שידעת מדברי הנבואה ההיא, כתבם בדברים סתומים וברמזים– וכפל הדבר במילות שונות לזרזו ולהזהירו ביותר**..... נד - קיפ

מלבי"ם

הושע ט, ז: **הנביא נקרא בשם נביא על ידי ניב שפתיו שינובב אל העם**..... כו-סג

מיכה

ג, י-יא: **היעלה על דעתם שה' אוהב דמים ועוולה ובו בונה ציון וירושלים– הלא ה' בונה ציון במשפט ובצדקה– ואם כן אחר שראשיה הקבועים לעשות משפט בין אדם לחבירו ישפטו בשוחד וכו'– ואם כן איך על ה' ישענו לאמר הלא ה' בקרבנו ושהוא יגן עליהם לבל יבוא עליהם רעה**..... כט-סז

ג, יב: **לכן תראו בהיפך, כי בגללכם ציון שדה תחרש, כי בדמים לא תבנה ציון רק תחרב**..... כט-סז

ג, יב: **ומצייר שכל המקודש יותר יגדל חורבנו יותר, שציון תחרש עד שתהיה כשדה, וירושלים לא תחרש רק תהיה לעיים על ידי מפולת הבתים**..... כט-סז, סמ

ד, א: **והיה באחרית הימים, רצה לומר עתה בגללכם ציון שדה תחרש. וזה ימשך עד קץ הימים, שאז באחרית הימים תשוב ותבנה על ידי שנלך בשם ה' אלקינו ונשליך רוע המעשים**..... כח-סד; כט-סז

משלי

ד, יז: **ואל תדרוך בדרך רעים– כי– ונגזלה שנתם אם לא יכשילו– חושבים שלא היה ראוי להם לישן עד יכשילו גם את אחרים. ובזה מספר ענין הרעים שהם המינים והאפיקורסים**..... קלט-ללפ

עזרא

ד, ג: **נבנה עמכם כי ככם נדרוש לאלהיכם, הכותים היו עובדים בשיתוף– והשיבו [ראשי האבות לישראל] שאי אפשר שתשתתפו עמנו– כי אנחנו יחד נבנה לה' אלהי ישראל– ואין עמו אל נכר ושום עבודת שיתוף כפי מנהגכם לשתף שם שמים ודבר אחר**..... כד-נז

שם: **וגם לעומת שחשבו הכותים כי הוא אלהי הארץ [ארץ ישראל], וכולם שותפים בעבודתו, השיבו להם שהוא רק אלהי ישראל, וישראל בחר לסגולתו, לא אלהי הגויים הגרים בארץ [ארץ ישראל]**.....כה-נט

מפתח הש"ם

ברכות

* ג, א: **שלש משמרות הוי הלילה ועל כל משמר ומשמר יושב הקדוש ברוך הוא ושואג כארי, שנאמר: ה' ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו שאוג ישאג על נוהו– ואומר אוי לבנים שבעונותיהם– והגליתים לבין אומות העולם**.....קמט-רמו

ה, א: **מה שן ועין שהן אחד מאבריו של אדם עבד יוצא בהן לחירות, יסורין שממרקין כל גופו של אדם על אחת כמה וכמה**.....רמה-שפד

ט, ב: **מאה ושלש פרשיות אמר דוד ולא אמר הלוויה עד שראה במפלתן של רשעים**.....קפ-רל

י, א: **הני בריני דהוו בשביבותא דרבי מאיר– הוה קא בעי רבי מאיר רחמי עלויהו כי היכי דלימותו, אמרה ליה ברוריא דביתהו– בעי רחמי עלויהו דלהדרו בתשובה**.....קפ-רל

* יב, ב: **אמר להם בן זומא לחכמים: וכי מזכירין יציאת מצרים לימות המשיח והלא כבר נאמר– ולא יאמרו עוד חי ה' אשר העלה את בני ישראל מארץ מצרים– אמרו לו: לא שתעקר יציאת מצרים ממקומה, אלא שתהא שעבוד מלכיות עיקר, ויציאת מצרים טפל לו**.....צ-קסה; צז-קעה

יז, א: **רצונינו לעשות רצונך ומי מעכב שאור שבעיסה ושיעבוד מלכויות, ורש"י**.....קלב-רכח; רלה-שעח

כ, א: **מאי שנא ראשונים דאתרחיש להו ניסא ומאי שנא אחרונים דלא מתרחיש להו ניסא– קמאי מסרי נפשייהו אקידוש ה'– כי הא דרב אדא בר אהבה חזייה להאי כותית דהות לבישא כרבלתא בשוקא סבר דבת ישראל היא קם קריעיה מינה**.....קצה-שיד

לד, ב: **אמר רבי יוחנן: כל הנביאים כולן לא נתנבאו אלא לימות המשיח, אבל לעוה"ב עין לא ראתה– ופליגא דשמואל, דאמר שמואל: אין בין העוה"ז לימות המשיח אלא שעבוד מלכיות בלבד**.....פג-קנד

מז, ב: **כל מצוה שהחזיקו בה כותים הרבה מדקדקים בה יותר מישראל**.....כד-מז

שבת

יג, ב: **אין בשר המת מרגיש**.....רח-שלא

ל, ב: **עתידים אילנות שמוציאין פירות בכל יום**.....צח-קעז

לא, א: **בשעה שמכניסין אדם לדין אומרים לו– צפית לישועה**.....רלח-שעד

מט, א: **תפילין צריכין גוף נקי**.....ריב-שלו

נה, א: **אין יסורים בלא עוון**.....קמח-רמו

שם: **אמר ליה רבי זירא לרבי סימון, לוכחינהו מר להני דבי ריש גלותא, אמר ליה לא מקבלי מנאי, אמר ליה אף על גב דלא מקבלי לוכיחינהו**.....רמב-שפ

שם: **אמר לו הקב"ה לגבריאל לך ורשום על מצחן של צדיקים תיו של דיו שלא ישלטו בהם מלאכי חבלה, ועל מצחן של רשעים תיו של דם כדי שישלטו בהם מלאכי חבלה. אמרה מדת הדין לפני הקב"ה, רבש"ע מה נשתנו אלו מאלו, אמר לה הללו צדיקים גמורים והללו רשעים גמורים. אמרה לפניו רבש"ע היה בידם למחות ולא מחו. אמר לה גלוי וידוע לפני שאם מיחו בהם לא יקבלו מהם. אמרה לפניו רבש"ע לפניך גלוי להם מי גלוי– וממקדשי תחלו. וכתיב ויחלו באנשים הזקנים אשר לפני הבית– א"ת מקדשי אלא מקודשי, אלו בני אדם שקיימו את התורה כולה**.....סז-קנג; רמב-שפ

סג, א: **אם עם הארץ הוא חסיד, אל תדור בשכונתו**.....קלו-רכו

עה, א: **לא תלמד לעשות כתועבות הגויים וגו' אבל אתה למד להבין ולהורות**.....קיז-רמ

פח, ב: **כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה נחלק לשבעים לשונות**.....רטז-שמג

פט, א: **וירא העם כי בשש משה– בא שטן ועירבב את העולם, אמר להן: משה רבכם היכן הוא, אמרו לו: עלה למרום. אמר להן– מת, ולא השגיחו עליו. הראה להן דמות מטתו**.....צא-קסו

קד, א: **אלה המצוות שאין הנביא רשאי לחדש דבר מעתה**.....סב-קכג

קטז, א: **ספרי מינים– א"ר טרפון– שאם יבואו לידי אני אשרוף אותם ואת האזכרות שבהן**.....[*י-לו;] קפז-ש

שם: **שאפילו אדם רודף אחריו להורגו, ונחש רץ להכישו נכנס לבית עבודה זרה, ואין נכנס לבתיהן של אלו [מינים מישראל] שהללו מכירין וכופרין והללו אין מכירין וכופרין**.....קסט-רעו; קפז-ש

שם: **ועליהם** [המינים מישראל] **אמר דוד הלא משנאיך ה' אשנא ובתקוממך אתקוטט תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי** ..... קפד-לא

קלז, ב: **מל ולא פרע כאילו לא מל** ..... קפח-צב

קלט, א: **אם ראית דור שצרות רבות באות עליו, צא ובדוק בדייני ישראל– שמעו נא זאת ראשי בית יעקב וקציני בית ישראל המתעבים משפט ואת כל הישרה יעקשו בונה ציון בדמים וירושלים בעוולה ראשיה בשוחד ישפטו וכהניה במחיר יורו ונביאיה בכסף יקסמו ועל ה' ישענו וגו' רשעים הן, אלא שתלו בטחונם במי שאמר והיה העולם, לפיכך מביא הקב"ה עליהן שלש פורעניות כנגד שלש עבירות שבידם, לכן בגללכם ציון שדה תחרש וירושלים עיין תהיה** ..... כח-קא

שם: **ואין הקב"ה משרה שכינתו על ישראל עד שיכלו שופטים ושוטרים רעים מישראל, שנאמר ואשיבה ידי עליך ואצרף כבר סגין, ואסירה כל בדיליך ואשיבה שפטיך כבראשונה ויעציך כבתחלה** ..... כח-קא

שם: **אי בטלי יהירי בטלי אמגושי, דכתיב ואצרוף כבור סיגיך ואסירה כל בדיליך** ..... ל-ע; רכה-שנה

קנב, א: **ברזילי הגלעדי שטוף בזימה הוה, וכל השטוף בזימה זקנה קופצת עליו** ..... רמז-שפט

עירובין

יג, ב: **אלו ואלו דברי אלקים חיים הן**..... רטז-שמ

יט, א: **ישראל שבא על בת עכו"ם משכה ערלתו ולא מבשקר ליה** ..... רכב-שמט

פסחים

מט, ב: **עם הארץ אסור להתלוות עמו בדרך– על חייו לא חס על חיי חבירו לא כל שכן** ..... קלו-רכו

מט, ב: **עם הארץ מותר לקרעו כדג ומגבו** ..... קצה (השמטה ב') - מטו

נ, ב: **יעסוק אדם בתורה ומצוות אפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה** ..... עז-קמה [*ריב-שלז]

נו, א: **ששה דברים עשה חזקיה המלך– קיצץ דלתות של היכל ושיגרן למלך אשור, ולא הודו לו** ..... קנז-רנז

פז, ב: **צדקה עשה הקב"ה בישראל שפזרן לבין האומות** ..... קט-קלג; קמד-רלו; קמה-רמ

* קיג, ב: **והרואה דבר ערוה בחבירו– מותר לשנאתו. שנאמר כי תראה חמור שנאך רובץ תחת משאו– רב נחמן בר יצחק אמר: מצוה לשנאתו**..... קפד-רלד

קיח, ב: **מי גרם להם לישראל שיתפזרו בין האומות, קרבות שהיו חפיצים בהם** ..... קנו-רנו

ראש השנה

ח, ב: **מלך נכנס תחילה לדין** ..... קלב-רכג

יא, א: **ר' יהושע אומר בניסן נברא העולם** ..... קלג-רכג

יז, א: **המינין והאפיקורסין– יורדין לגיהנום ונידונין בה לדורי דורות– מפני שפשטו ידיהם בזבול** ..... רל-שפג

* כב, א: **גזלן דדבריהם כשרים לעדות אשה** ..... קפב-רלג

יומא

* ט, ב: **מקדש ראשון מפני מה חרב, מפני שלשה דברים שהיו בו: עבודה זרה, וגלוי עריות, ושפיכות דמים– מקדש שני– מפני מה חרב, מפני שהיתה בו שנאת חנם** ..... קיב-קלד

שם: **רשעים היו, אלא שתלו בטחונם בהקב"ה. אתאן למקדש ראשון, דכתיב ראשיה בשחד ישפטו– ועל ה' ישענו לאמר הלא ה' בקרבנו לא תבוא עלינו רעה. לפיכך הביא עליהן** [אמקדש ראשון קאי -רש"י] **הקב"ה שלש גזרות כנגד שלש עבירות שבידם, שנאמר לכן בגללכם ציון שדה תחרש וירושלים עיין תהיה והר הבית לבמות יער**..... כח-סו

יא, א: **שלוחי מצוה אין ניזוקין, היכא דקביע היזקא שאני, דכתיב ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאול והרגני ויאמר ה' עגלת בקר תקח בידך ואמרת לזבח לה' באתי** ..... סז-קלג

כב, ב: **בשעה שאמר לו הקב"ה לשאול לך והכית את עמלק אמר– בהמה מה חטאה– קטנים מה חטאו יצתה בת קול ואמרה לו אל תהי צדיק הרבה**..... קצה-שיב, שטו

כח, ב: **הוא דמשך אליעזר– שדולה ומשקה מתורתו של רבו לאחרים** ..... רמה-שפג

* לט, ב: **מ' שנה קודם חורבן הבית לא היה גורל עולה בימין– ולא היה לשון של זהורית מלבין– והיו דלתות ההיכל נפתחין מאליהן עד שגער בהן ריב"ז– יודע אני בך שסופך ליחרב**..... קלה-רכה

עו, א: **מדה טובה מרובה ממדת פורעניות** ..... אגרת-מיג

פה, ב: **הבא להרגך השכם להרגו** ..... קצה (השמטה ב')-מטז

פו, א: **מי שיש חילול השם בידו אין לו כח בתשובה לתלות ולא ביום הכיפורים לכפר ולא ביסורין למרק אלא כולן תולין ומיתה ממרקת** ..... רמד-שפג

פו, ב: **גדולה תשובה שמקרבת (נ"א: שמביאה) את הגאולה** ..... פד-קנה

שם: **מפרסמין את החנפין מפני חילול ה'** ..... רנז (השמטה ד')-מיט

פז, א: **כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו, מאי טעמא כדי שלא יהא הוא בגיהנום ותלמידיו בגן עדן שנאמר כי לא תעזוב נפשי לשאול לא תתן חסידך לראות שחת** ..... רמט-שצב; רנ (השמטה ג')-מיח

סוכה

מה, ב: **כל המשתף שם שמים ודבר אחר נעקר מן העולם** ..... כה-ס

נב, א: **יצר הרע– שמניח אומות העולם ומתגרה ב[שונאיהם] של ישראל– ובת"ח יותר מכולם** ..... קכט-ריח

* נב, ב: **אשור כי יבוא בארצנו וכי ידרוך בארמנותינו והקמונו עליו שבעה רועים ושמנה נסיכי אדם. מאן נינהו שבעה רועים, דויד באמצע, אדם שת ומתושלח מימינו, אברהם יעקב ומשה בשמאלו. ומאן נינהו שמנה נסיכי אדם: ישי ושאול ושמואל, עמוס וצפניה, צדקיה ומשיח ואליהו** ..... ס-קק

תענית

כ, א: **טובה קללה שקילל אחיה השילוני את ישראל– אמר להם לישראל: והכה ה' את ישראל כאשר ינוד הקנה– שאפילו כל הרוחות נושבות בו אין מזיזות אותו ממקומו אלא הולך ובא עמהן. דממו הרוחות עמד הקנה במקומו** ..... סא-קכג; קנה-רנד

* כב, ב: **מפני מה נענש יאשיהו, מפני שהיה לו לימלך בירמיהו ולא נמלך, מאי דרש וחרב לא תעבור בארצכם– והוא אינו יודע שאין דורו דומה יפה** ..... קנז-רנז

כד, ב: **מה יעשו גדולי הדור שאין דורן דומה יפה** ..... קצט-שכ

מגילה

* ג, א: **תרגום של תורה, אונקלוס הגר אמרו מפי רבי אליעזר ורבי יהושע– ותרגום של תורה אונקלוס הגר אמרו, והא א"ר איקא בר אבין א"ר חנאל א"ר: מאי דכתיב ויקראו בספר תורת האלהים מפורש– ויקראו בספר תורת האלהים, זה מקרא, מפורש– זה תרגום– שכתום וחזרו ויסדום** ..... רי-שלג

* ו, א: **ועקרון תעקר זו קסרי בת אדום** ..... מא-פז

יב, א: **שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחאי: מפני מה נתחייבו שונאיהן של ישראל שבאותו הדור כליה, אמר להם: אמרו אתם, אמרו לו: מפני שנהנו מסעודתו של אותו רשע** ..... רא-שכב

* שם: **והשקות בכלי זהב וכלים מכלים שונים– יצתה בת קול ואמרה להם: ראשונים כלו מפני כלים ואתם שונים בהם** ..... רא-שכב

יג, א: **כל הכופר בעבודה זרה נקרא יהודי** ..... סו-קל

יז, ב: **כיון שכלו הפושעים מתרוממת קרן צדיקים** ..... רלו-שעז

כה, ב: **כל ליצנותא אסירא בר מליצנותא דעבודת אלילים דשריא, דכתיב וכו'** ..... רנז (השמטה ד')-מיח

כח, א: **אל תקרי משנאי אלא משניאי** ..... קס-רסז

שם: **אסור לאדם להסתכל בצלם דמות אדם רשע** ..... קצה (השמטה ב')-מטז

חגיגה

ג, ב: **הללו אוסרין והללו מתירין– כולם נתנו מרועה אחד אל אחד נתנן פרנס אחד אמרן** ..... רטז-שמ

יג, א-ב: **מאי חשמל, אמר רבי יהודה חיות אש ממללות. במתניתא תנא: עתים חשות עתים ממללות. בשעה שהדיבור יוצא מפי הקב"ה חשות, ובשעה שאין הדיבור יוצא מפי הקב"ה ממללות** ..... ריז-שמג

יג, ב: **שהלך [הקב"ה] לכבוש את כל העולם כולו תחת נבוכדנצר הרשע. וכל כך למה, שלא יאמרו אומות העולם: ביד אומה שפלה מסר הקב"ה את בניו** ..... נח-קטז

יד, א: **וכל משען מים אלו בעלי אגדה שמושכין לבו של אדם כמים באגדה** ..... ריז-שמג

יבמות

* עח, ב - עט, א: **נתינים, דוד גזר עליהם** [שלא יבואו בקהל ה'], **שנאמר: ויקרא המלך לגבעונים ויאמר אליהם והגבעונים לא מבני ישראל המה וגו'. מאי טעמא גזר עלייהו– אמר, שלשה סימנים יש באומה זו: הרחמנים, והביישנין, וגומלי חסדים– כל שיש בו ג' סימנים הללו ראוי להדבק באומה זו** ..... קצה-שיד

כתובות

ה, א: **אמר רבי יוחנן מפקחין פיקוח נפש בשבת** ..... קצא-שו

מ, א: **הכל לפי המבייש והמתבייש** ..... רמה-שפה

מא, ב: **ר' נתן אומר מגין שלא יגדל אדם כלב רע בתוך ביתו ולא יעמיד סולם רעוע בתוך ביתו שנאמר ולא תשים דמים בביתך** ..... ג-כח

סו, ב: **בכה ר' יוחנן בן זכאי ואמר אשריכם ישראל בזמן שעושין רצונו של מקום אין כל אומה ולשון שולטת בהם, ובזמן שאין עושין רצונו של מקום מוסרן ביד אומה שפלה** ..... נח-קטז; נט-קיט

קה, ב: **מאי טעמא דשוחדא כיון דקביל ליה שוחדא מיניה איקריבא ליה דעתיה לגביה והוי כגופיה, ואין אדם רואה חובה לעצמו** ..... קצו-שטו

שם: **מאי שוחד שהוא חד** ..... קצו-שטו

שם: **האי צורבא מרבנן דמרחמין ליה בני מתא לאו משום דמעלי טפי אלא משום דלא מוכח להו במילי דשמיא** ..... רנ (השמטה ג') - תיז

קי, א: **לעולם ידור אדם בארץ ישראל אפילו בעיר שרובה גויים** ..... עב-קמ; עד-קמג

* קי, ב: **הכל מעלין לארץ ישראל ואין הכל מוציאין** ..... עו-קמד

* קיא, א: **אמר רב יהודה אמר שמואל: כשם שאסור לצאת מארץ ישראל לבבל, כך אסור לצאת מבבל לשאר ארצות** [ורש"י לפי שיש שם ישיבות המרביצות תורה תמיד] ..... עג-קמ, קמג

שם: **השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה** [אם תעירו ואם תעוררו] **שלשה שבועות הללו למה, אחת שלא יעלו ישראל בחומה ואחת שלא ימרדו באומות העולם– ושלא ידחקו את הקץ** מבוא-כג ; נו-קיג; פא-קמג; *פב-קנב; *פח-קס; פט-קסב; *קא-קפ,

שם: **השבעתי אתכם– בצבאות או באילות השדה– אמר רבי אלעזר אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל אם אתם מקיימין את השבועה מוטב, ואם לאו אני מתיר את בשרכם כצבאות וכאילות השדה** טו-מג; נו-קיג; פא-קמג; פט-קסב; קא-קמג; קט-קנג; קיא-קנג; קיב-קנד; קיג-קנה ; קנב-רנב; אגרת-תיב

שם: **כל הדר בבבל כאילו דר בארץ ישראל** ..... עג-קמ

קיב, א: **רבי יהושע בן לוי חזנהו להנהו קטופי דהוו קיימי כי עיגלי, אמר עגלים בין הגפנים** ..... צח-קעז

* שם: **בברכותיה של ארץ ישראל, בית סאה עושה חמשת ריבוא כורין. בישיבתה של צוען, בית סאה עושה שבעים כורין– ואין לך מעולה בכל ארצות יותר מארץ מצרים– ואין לך מעולה בכל ארץ מצרים יותר מצוען– ואין לך טרשים בכל א"י יותר מחברון– ואפילו הכי חברון מבונה על אחת משבעה בצוען– והני מילי בטרשים, אבל שלא בטרשים, חמש מאה. והני מילי שלא בברכותיה, אבל בברכותיה כתיב: ויזרע יצחק בארץ ההיא** ..... צח-קעז

נדרים

כ, ב: **וברותי מכם המורדים והפושעים בי, אמר ר' לוי אלו בני תשע מדות** ..... לא-עמ

כב, ב: **אלמלא חטאו ישראל לא ניתן להם אלא חמשה חומשי תורה וספר יהושע בלבד** ..... סב-קכג

עב, ב: **מצינו בכל התורה כולה שלוחו של אדם כמותו** ..... אגרת-תיג

סוטה

מא, ב: **תנא משמיה דרבי נתן: באותה שעה נתחייבו שונאי ישראל כלייה, שהחניפו לו לאגריפס** ..... רב-שכב

שם: **כל אדם שיש בו חנופה אפילו עוברין שבמעי אימן מקללין אותו** ..... רב-שכג

מב, א: **כל עדה שיש בה חנופה לסוף גולה** ..... רב-שכג

מו, ב: **כופין ללויה** (כופין את מי שאינו רוצה ללוות את חבירו לדרך שילוהו - רש"י) ..... ג-כח

מט, ב: **בעקבות משיחא חוצפא יסגי** ..... רלב-שסו

גיטין

ו, ב: **אלו ואלו דברי אלקים חיים הן** .....רטז-שמ

מה, ב: **ספר תורה שכתבו מין ישרף** ..... י-לו; קסא-רסד; ריח-שמח; ריט-שמו; *רכד-שנג

שם: **ספר תורה שכתבו מין ישרף, כתבו עובד כוכבים יגנז** .....קמט-רמח; קעה-רפג

מו, ב: **ההוא גברא דזבין נפשיה ללודאי** (אומה שאוכלין בני אדם) **אתא לקמיה דרבי אמי, א"ל פירקן** (פדני)**-- אמרו ליה רבנן לר' אמי: האי ישראל מומר הוא, דקא חזו ליה דקאכיל נבילות וטריפות, אמר להו: אימא לתיאבון הוא דקאכיל** (ולא הוי מין)**. אמרו ליה: והא זמנין דאיכא היתירא ואיסורא קמיה, ושביק היתירא ואכיל איסורא, א"ל: זיל, לא קא שבקי לי דאפרקינך** ..... קעט-רפח

* נה, ב: **אמר רבי יוחנן, מאי דכתיב: אשרי אדם מפחד תמיד ומקשה לבו יפול ברעה, אקמצא ובר קמצא חרוב ירושלים, אתרנגולא ותרנגולתא חרוב טור מלכא, אשקא דריספק חרוב ביתר** .....סד-קכה

נו, א: **הוו בהו הנהו בריוני** (אנשים רקים ופוחזים למלחמה-רש"י) **אמרו להו רבנן** (להנך בריוני) **ניפוק ונעביד שלמא בהדייהו, לא שבקינהו. אמרו להו: ניפוק ונעביד קרבא בהדייהו, אמרו להו רבנן: לא מסתייעא מילתא** (לנצח) .....קנו-רנה

* נו, א-ב: **אמר ליה** [ריב"ז לריש בריוני] **חזי לי תקנתא לדידי דאיפוק, אפשר דהוי הצלה פורתא-- כי מטא להתם, אמר: שלמא עלך-- אמר ליה: תן לי יבנה וחכמיה, ושושילתא דרבן גמליאל וכו'** .....קנו-רנו

נו, ב: [אספיינוס שאל לרבן יוחנן בן זכאי] **אמאי לא קאתית לגבאי עד האידנא** [להשלים, וענה לו] **בריוני דאית בן לא שבקינן**.....סא-קכג; קנה-רנד

שם: **זה טיטוס הרשע שחירף וגידף כלפי מעלה-- ונטל סייף וגידר את הפרוכת, ונעשה נס והיה דם מבצבץ ויוצא, וכסבור הרג את עצמו** .....צא-קפו

* נז, א: **אתרנגולא ואתרנגולתא חריב טור מלכא, דהוו נהיגי כי הוו מפקי חתנא וכלתא, מפקי קמייהו תרנגולא ותרנגולתא-- יומא חד הוה קא חליף גונדא דרומאי, שקלינהו מינייהו, נפלו עלייהו מחונהו, אתו אמרו ליה לקיסר: מרדו בך יהודאי-- אשקא דריספק חריב ביתר, דהוו נהיגי כי הוה מתילד ינוקא שתלי ארזא-- יומא חד הוה קא חלפא ברתיה דקיסר, אתבר שקא דריספק, קצו ארזא ועיילו לה, אתו נפול עלייהו מחונהו. אתו אמרו ליה לקיסר: מרדו בך יהודאי** .....סד-קכה

שם: **אכשליה פומיה לבר דרומא ואמר הלא אתה אלקים זנחתנו ולא תצא בצבאותינו** ..... רכט-שפפ

* שם: **ששים רבוא עיירות היו לו לינאי המלך בהר המלך, וכל אחת ואחת היו בה כיוצאי מצרים, חוץ משלש שהיו בהן כפלים כיוצאי מצרים**.....קלז-רכח

שם: **ארץ ישראל בזמן שיושבין עליה רווחא ובזמן שאין יושבין עליה גמדא** .....קלז-רכח

* פח, א: **דכתיב ביה בגלות יכניה החרש והמסגר אלף** [שרוב חכמי התורה גלו עם יכניה דכתיב בהו החרש והמסגר אלף-רש"י] **שבשעה שפותחין נעשו הכל כחרשין-- כיון שסוגרין שוב אינן פותחין** .....רא-שכג

קידושין

לא, א: **אמר רבי חנינא גדול המצווה ועושה משאינו מצווה ועושה** .....קכט-ריח; רב-שכג

* לו, א: **בנים אתם לה' אלהיכם, בזמן שאתם נוהגים מנהג בנים**..... עז-קמה

לט, ב: [שלוחי מצוה אינן ניזוקין, אבל] **כל היכא דקביע היזיקא לא סמכינן אניסא, דכתיב ויאמר שמואל איך אלך ושמע שאול והרגני**.....סז-קלג

* עא, ב: **השוכבים על מטות שן וסרוחים על ערסותם-- לכן עתה יגלו בראש גולים וכו'** .....סד-קכו

בבא קמא

לח, א: **אל תצר את מואב וגו' א"ל הקב"ה-- שתי פרידות טובות יש לי להוציא מהן, רות המואביה ונעמה העמתית** ..... רמו-שפח

נ, א: **כל האומר הקב"ה ותרן הוא יוותרו חייו** .....קיט-ריח

נב, א: **כד רגיז רעיא על ענא עביד לגדא סימותא**.....רנה-תג

ס, א: **אמר רבי שמעון בר נחמני א"ר יונתן אין פורענות באה לעולם אלא בזמן שרשעים בעולם ואינה מתחלת אלא מן הצדיקים** .....סז-קלג; קיג-קלה; קמה-רמ; [*קיא-קלג; רז-שלג; רמג-שפב]

שם: **כיון שניתן רשות למשחית אינו מבחין בין צדיקים לרשעים ולא עוד אלא שמתחיל מן הצדיקים תחלה** סז-קלג [*קיא-קלג]

* קיט, א: **ממן מסור– חד אמר: מותר לאבדו ביד, וחד אמר: אסור לאבדו ביד. מאן דאמר מותר לאבדו ביד, לא יהא ממתו חמור מגופו; ומאן דאמר אסור לאבדו, דלמא הוה ליה זרעא מעליא** .....קפה-לט

בבא מציעא

לב, ב: **אוהב לפרוק ושונא לטעון, מצוה בשונא כדי לכוף את יצרו– צער בעלי חיים דאורייתא– אפילו הכי, כדי לכוף את יצרו עדיף** .....קפד-לד

לז, ב: **שתיקה כהודאה דמיא** .....צה-קעג

בבא בתרא

טז, א: [שטן] **יורד ומתעה ועולה ומרגיז נוטל רשות ונוטל נשמה** ..... קמג-לט

נח, א: **כי מטי למערתיה דאברהם, אשכחיה לאליעזר עבד אברהם דקאי קמי בבא** .....רמה-שפו

עד, ב: **ואמר רבה בר בר חנה, לדידי חזיא לי ההוא אקרוקתא דהויא כי אקרא דהגרוניא, ואקרא דהגרוניא כמה הויא שיתין בתי, אתא תנינא בלעה, אתא פושקנצא ובלעה לתנינא, וסליק יתיב באילנא, תא חזי כמה נפיש חיליה דאילנא** ..... מו-לח

סנהדרין

* לה, א: **דיני נפשות, גומרין בו ביום לזכות, וביום שלאחריו לחובה– דאמר קרא– צדק ילין בה ועתה מרצחים**ל-סט

לח, ב: **ודע מה שתשיב לאפיקורוס, לא שנו אלא אפיקורוס נכרי, אבל אפיקורוס ישראל, כל שכן דפקר טפי.** קעה-רפג; רנא-שלד

מו, א: **בשעה שאדם מצטער שכינה מה לשון אומרת: קלני מראשי, קלני מזרועי, אם כן המקום מצטער על דמן של רשעים שנשפך**..... קפ-לג

* נו, א-ב: **שבע מצות נצטוו בני נח– עבודה זרה, גילוי עריות– דאמר קרא ויצו ה' אלהים על האדם לאמר– אלהים, זו עבודה זרה– לאמר, זו גילוי עריות**..... כג-נד; קכ-כז

* נז, א: **רועי בהמה דקה לא מעלין ולא מורידין** ..... קפא-לנג

ס, א: **רבשקה ישראל מומר היה** ..... רי-שלג

* סג, ב: **יודעין היו ישראל בע"ז שאין בה ממש, ולא עבדו ע"ז אלא להתיר להם עריות בפרהסיא** (אבל על ע"ז לא תקפן יצרן-רש"י). **מתיב רב משרשיא כזכור בניהם מזבחותם וגו', ואמר ר"א כאדם שיש לו נעגועין על בנו** (משמע שהיו להם נעגועין עליהם [על הע"ז], כאדם שיש לו נעגועין על בנו-רש"י), **בתר דאביקו ביה** (אחר שנתקשרו בהן [בע"ז] מעצמן תקפה חיבתן עליהן-רש"י) .....רה-שכו

סג, ב: **אליהו הצדיק– מצא תינוק שהיה תפוח ומוטל באשפה– א"ל אם אני מלמדך דבר שאתה חי בו, אמור בכל יום שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד, א"ל הס כי לא להזכיר בשם ה' שלא למדו אביו ואמו, מיד הוציא יראתו מחיקו ומחבקה ומנשקה עד שנבקעה כריסו** .....רה-שכו

* סד, א: **יתבו תלתא יומא בתעניתא– נפק כגוריא דנורא מבית קדשי הקדשים. אמר להו נביא לישראל: היינו יצרא דעבודה זרה– אשדיוהו בדודא דאברא, וכסיוה באברא**.....ריח-שמה

סד, א: **הנצמדים לבעל פעור, כצמיד פתיל** ..... קס-לשג; קצו-שטו

* שם: **הפוער עצמו לבעל פעור הרי זה עבודתו אף על גב דמיכוין לביזויי** (חייב קרבן על שגגתו ואם התרו בו חייב מיתה-רש"י) **הזורק אבן למרקוליס זו היא עבודתו אף על גב דמיכוין למירגמיה** .....צג-קט

סז, א: **והמסית– אמר יש יראה במקום פלוני– כך מטיבה כך מריעה** .....יט-מט

שם: [המסית שהסית את היחיד לעבוד ע"ז] **מכמינין לו עדים אחורי הגדר, והוא אומר לו: אמור מה שאמרת ביחוד– והלה אומר לו– העומדין מאחורי הגדר מביאין אותו לבית דין, וסוקלין אותו– ושאר כל חייבי מיתות שבתורה אין מכמינין עליהן, חוץ מזו**.....ריט-שמז

צג, ב: **בר כוזיבא א"ל לרבנן אנא משיח– כיון דחזיוהו דלא מורח ודאין קטלוהו**.....קי-קנג; רכט-שנט

צד, א: **ביקש הקב"ה לעשות חזקיהו משיח וסנחריב גוג ומגוג** .....צט-קעא

* צה, א: **ויהי בלילה ההוא ויך ה' במחנה אשור וגו' וישכימו בבוקר והנה כולם פגרים מתים** .....קלה-לכד

צה, ב: **בא עליהם סנחריב הרשע– סך מחנהו מאתים ושמים וריבוא אלפים חסר חד– וכן באו על אברהם וכן עתידין לבוא עם גוג ומגוג**.....צט-קעא

צו,ב-צז,א: **מי שמיעת לך אימת אתי בר נפלי, א"ל מאן בר נפלי א"ל משיח– דכתיב ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת. אמר ליה הכי אמר ר' יוחנן, דור שבן דוד בא בו ת"ח מתמעטים והשאר עיניהם כלות ביגון ואנחה, וצרות רבות וגזרות קשות מתחדשות, עד שהראשונה פקודה שניה ממהרת לבא**.....יז-מו

צז, א: **דור שבן דוד בא בו יראי חטא ימאסו וסר מרע משתולל** .....רלב-שסה

שם: **דור שבן דוד בא– והגליל יחרב ואנשי הגבול [גבול ארץ ישראל-רש"י] יסובבו מעיר לעיר ולא יחננו**יז-מו

שם: **אין בן דוד בא עד שתתהפך כל המלכות למינות**.....יז-מו

צז, ב: **רבי אליעזר אומר אם ישראל עושין תשובה נגאלין ואם לאו אין נגאלין, אמר ליה רבי יהושע, אם אין עושין תשובה אין נגאלין, אלא הקב"ה מעמיד להם מלך שגזירותיו קשות כהמן וישראל עושין תשובה ומחזירן למוטב** .....פד-קנה

צח, א: **אין לך קץ מגולה מזה שנאמר ואתם הרי ישראל ענפיכם תשאו ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבוא**.....צח-קעו

שם: **אין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי או כולו חייב** .....לג-עה

שם: **אין בן דוד בא עד שתכלה מלכות הזלה מישראל** .....יח-מז; קה-קפו

שם: **אין בן דוד בא עד שיכלו כל שופטים ושוטרים מישראל** .....ל-סט

שם: **אם ראית דור שצרות רבות באות עליו כנהר חכה לו**.....כח-סה

צח, ב: **וכן אמר רבי יוחנן ייתי** [משיח] **ולא אחמיניה** .....קמו-רמד

קא, ב: **ירבעם– שהושיב רשע אצל צדיק [ואומר להם להעמיד להם צלם אחד בבית אל ואחד בדן– וכך היה מטעה רשע לצדיק, רש"י]**.....קצט-שכח

קב, א: **ואף אחיה השילוני טעה וחתם דהא יהוא צדיקא רבה הווה– וכתיב ויהוא לא שמר ללכת בתורת ה' אלקי ישראל בכל לבבו לא סר מעל חטאת ירבעם– מאי גרמא ליה– חותמו של אחיה השילוני ראה וטעה** .....קצט-שכח

קג, ב: **מנשה העמידו** [לצלם] **בהיכל** .....כה-ס; קלא-לכ

קג, ב: **אמר הקב"ה** (על מעשה פילגש בגבעה) **על כבודי לא מחיתם, על כבוד בשר ודם מחיתם** ..... עד - קמג

שבועות

לט, א: **כל עבירות שבתורה נאמר בהן ונקה, וכאן** [בשבועה] **נאמר לא ינקה– כל עבירות שבתורה נפרעין ממנו וכאן** [בשבועה] **ממנו ומכל העולם כולו**.....קז-קפט; קיא-קלד; קיג-קלה; קטו-קלט

מכות

ה, ב: [עדים זוממין] **הרגו** [שלא הוזמו עד שנהרג הנדון על פיהם] **אינן נהרגים** .....קצט-שכ

י, ב: **בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו** .....רלה-שסט; רלט-שעז

כד, א: **בא חבקוק והעמידן על אחת שנאמר וצדיק באמונתו יחיה** .....קג-קפג

עבודה זרה

ד, א: **חלילה לך מעשות כדבר הזה להמית צדיק עם רשע– והכתיב והכרתי ממך צדיק ורשע, בצדיק שאינו גמור** .....סז-קלח

שם: **וממקדשי תחלו ותני רב יוסף-- אלו בני אדם שקיימו את התורה מא' ועד ת'– כיון שהיה בידם למחות ולא מיחו הווה להו כצדיקים שאינם גמורים** [שנא' עליהם והכרתי ממך צדיק ורשע] .....סז-קלח

ה, א: **דוד בן ישי שהקים עולה של תשובה** .....רמו-שפט

ט, א: **שני אלפים תורה מאימת– מואת הנפש אשר עשו בחרן** .....רמה-שפד

יז, א: **הרחק מעליה דרכך, זו מינות** .....קפז-ג

יט, ב: **אפילו שיחת חולין של תלמידי חכמים צריכה תלמוד** .....ריד-שלט

כו, א-ב: **העובדי כוכבים ורועי בהמה דקה, לא מעלין ולא מורידין**.....קפא-לחח

כו, ב: **המינין והמסורות והמשומדים, מורידין ולא מעלין** .....קעט-רפמ; קפא-לחח; קפז-ג

* שם: **אמר ליה אני שונה: לכל אבידת אחיך, לרבות את המומר, ואת אמרת מורידין** (משמע מכאן דכל שמורידין אינו קרוי אחיך)**– ולישני ליה: כאן במומר אוכל נבילות לתיאבון** (שקרוי אחיך), **כאן במומר**

אוכל נבילות להכעיס, קסבר: אוכל נבילות להכעיס מין הוא (ואין צריך לחשוב המשומדים בפני עצמם ונכללים במינים) ..... קפה-לו

כז, ב: **שאני מינות דמשכי** ..... קעד-לפג; רה-שמ; ריח-שמה; רלא-שסד

לט, א: **מעשה באשה אחת היתה נשואה לחבר, והיתה קושרת לו תפילין, ואח"כ נשאת למוכס והיתה קושרת לו קשרי מוכסין** ..... קסד - רסט

* מד, א: **ויקח את עטרת מלכם מעל ראשו ומשקלה ככר זהב-- ראויה לנוח על ראש דוד-- עדות הוא לבית דוד שכל הראוי למלכות הולמתו וכל שאינו ראוי למלכות אין הולמתו** ..... רמו-שפח

מד, ב: **שאל פרוקלוס בן פלוספוס את רבן גמליאל-- כתיב בתורתכם ולא ידבק בידך מאומה מן החרם-- מפני מה אתה רוחץ במרחץ של אפרודיטי** (שם עבודת כוכבים והמרחץ עומד בחצירה) **אמר ליה אני לא באתי בגבולה היא באה בגבולי, דבר אחר-- את שנוהג בו משום אלוה אסור ואת שאינו נוהג בו משום אלוה מותר** ..... קסט-ערה

שם: **תשובה גנובה השיב רבן גמליאל לאותו הגמון** (דחהו בקש) ..... קסט-רעו

נד, א: **אונס רחמנא פטריה** ..... קסח - רעד

* נה, א: **אמר ליה רבא ב"ר יצחק לרב יהודה, האיכא בית עבודה זרה באתרין דכי מצטריך עלמא למטרא מתחזי להו בחלמא ואמר להו שחטו לי גברא ואייתי מטרא, שחטו לה גברא ואתי מטרא-- והיינו דאמר ריש לקיש אם ללצים הוא יליץ-- בא לטמא פותחין לו** ..... צ-קסד; צא-קסו

הוריות

ד, ב: **הורו בית דין-- שלא היה מופלא של ב"ד שם-- הרי זה פטור** ..... קצט-שכ

שם: **הורו ב"ד ועשו כל הקהל או רובן על פיהן, מביאין פר. ובע"ז. מביאין פר ושעיר** ..... קצט-שכ

ח, א: **וכי תשגו ולא תעשו את כל המצות האלה, איזו היא מצוה שהיא שקולה ככל המצות, הוי אומר: זו עבודת כוכבים** (שכל המודה בה ככופר בכל התורה כולה- רש"י) ..... קצט-שכ

יג, ב: **עשרה דברים קשים ללימוד-- והמסתכל בפני המת** ..... קצה (השמטה ב') - מטז

ערכין

טז, ב: **עד היכן היא תוכחה, רב אמר עד הכאה ושמואל אמר עד קללה** ..... רנ-שנג

תמיד

כח, א: **כל המוכיח לשם שמים זוכה לחלקו של הקב"ה ומושכין עליו חוט של חסד, ורש"י** ..... רמט-שנח

לב, א: **שטנא נצח** ..... צא-קסז

מנחות

מא, א: **מלאכא אשכחיה לרב קטינא-- א"ל עגשיתו אעשה א"ל בזמן דאיכא ריתחא ענשינן** ..... סז-קל; רמב-שפ

קי, א: **גדול שמי בגויים דקרו לי אלקא דאלקיא** ..... כג-נה

חולין

* ד, ב: **ודילמא שבעת אלפים זבוח דכתיב והשארתי בישראל שבעת אלפים-- אשר לא כרעו לבעל** ..... לו-פג

שם: **מושל מקשיב לדבר אמת, משרתיו צדיקים** ..... רמז-שנ

י, א: **חמירא סכנתא מאיסורא** ..... ד-מ; קכה-ריג

יג, ב: **אין מינין באומות** ..... עד-קמג; קמט-רמח; קעה-רפג

נז, א: **נהרא נהרא ופשטיה** (כלומר כל מקום הולך אחר מנהגו-רש"י) ..... רטז-שמ

נדה

* לג, ב: **בנות צדוקין, בזמן שנהגו ללכת בדרכי אבותיהן, הרי הן ככותיות. פרשו ללכת בדרכי ישראל, הרי הן כישראלית. רבי יוסי אומר: לעולם הן כישראלית, עד שיפרשו ללכת בדרכי אבותיהן** ..... קצב-שמ

***

משניות

אבות

פרק א, ז: **אל תתחבר לרשע ואל תתייאש מן הפורענות** .....סד-קטו; קיא-קצג

פרק א, י: **אל תתודע לרשות** .....מבוא-כג; קטז-ל

פרק ב, א: **הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה** .....רנט-תו

פרק ב, יד: **ודע מה שתשיב לאפיקורס** .....קעה-רפג; רנא-שלד

פרק ג, ב: **הוי מתפלל בשלומה של מלכות** .....קנה-רלד

פרק ה, א: **בעשרה מאמרות נברא העולם** .....רט-שלח

פרק ה, ה: **עשרה נסים נעשו לאבותינו בביהמ"ק-- ולא אירע קרי לכהן גדול ביום הכפורים** .....קו-קפז

פרק ה, יח: **כל המזכה את הרבים אין חטא בא על ידו** .....רמט-שלג; רנ-שלג

פרק ה, יח: **משה זכה וזיכה את הרבים זכות הרבים תלוי בו** .....רמט-שלג; רנ-שלג

פרק ו, ב: **אוי להם לבריות מעלבונה של תורה** .....קצד-שיח

נגעים

פרק יב, ו: **אוי לרשע ואוי לשכנו** .....לג-עו; קמ-רלב; קצז-שיז

תלמוד ירושלמי

*ברכות: (פרק ג' הלכה ח') **כהנא-- כד סליק להכא [לארץ ישראל] חמתיה חד בר פחין, א"ל מה קלא בשמיא-- אתא לגבי ר' יוחנן א"ל בר נש דאימיה מבסרא ליה ואיתתיה דאבוהי מוקרא ליה להן ייזול ליה א"ל ייזול להן דמוקרין ליה. נחת ליה כהנא מן הן דסלק [לבבל]. אתון אמרין ליה לר' יוחנן הא נחית כהנא לבבל** .....עה-קמג

שבת: (פרק ט' הלכה ח') **כל הקבוע בארץ ישראל ואוכל חולין בטהרה ומדבר בלשון הקודש מובטח לו שהוא בן עולם הבא** .....ריב-שלו

יומא: (פרק ח' הלכה ח') **כל דור שאינו נבנה בימיו [הבית המקדש] מעלין עליו כאילו הוא החריבו** .....רל-שסב

סוטה: (פרק ז' הלכה ד') **ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת, ר"ש בן חלפתא אומר זה הבית דין שלמטן**רנ (השמטה ג')- תיז

(סט) **ארור אשר לא יקים את דברי התורה הזאת-- למד ולימד ושמר ועשה והיתה ספיקה בידו להחזיק ולא החזיק הרי זה בכלל ארור-- לא למד ולא שמר ולא עשה ולא היתה ספיקה בידו להחזיק והחזיק הרי זה בכלל ברוך** .....רמא-שעט; רנ (השמטה ג')- תיז

(פרק ז' הלכה ז') **הרבה חללים נפלו באותו היום שהחניפו לו** [לאגריפס].....רג-שכג

סנהדרין: (פרק ד' הלכה ט') **אף מפלת רשעים אינה שמחה לפני המקום** .....קפ-רלז

מסכתות קטנות

אבות דרבי נתן (פרק ל' מ"ג) **המדבק לרשעים, אע"פ שאינו עושה כמעשיהם, נוטל חלק כיוצא בהם** ...לג-עו; קצז-שיז

כלה רבתי פרק ג, הלכה כג: **שבעה נכנסו בחייהם לגן עדן ואלו הן-- אליעזר עבד אברהם** .....רמה-שפו

מפרשי הש"ס

רש"י על הש"ס

שבת: (קט"ז ע"ב) **שאפילו אדם רודף אחריו להורגו, ונחש רץ להכישו נכנס לבית עבודה זרה, ואין נכנס לבתיהן של אלו שהללו מכירין וכופרין והללו נכרים העובדים עבודה זרה אינן מכירין שהרי בכך גדלו וכך למדום אבותם**.....קסט-רעו

(קל"ט ע"ב) **אי בטלי יהירי, ישראל מתייהרים בבלורית ובמלבושי יהירות כפרשים הללו– יבטלו מסיתים ומדיחים המשניאים אותנו.** [שנאמר ואצרוף כבור סיגיך ואסירה כל בדיליך] **סיגיך, הם גסי הרוח– ואחר כך ואסירה כל בדיליך, אלו אותם המבדילים [שונאי] ישראל מן הקב"ה בשקריהם ובפחזותם**.....ל-ע; רכה-שנה

ראש השנה: (י"ז ע"ב) **המינין והאפיקורסין– שפשטו ידיהם בזבול, שהחריבו בית המקדש בעונם**.....רל-שפג

יומא: (פ"ו ע"ג) **רשעים ומראין עצמן כצדיקים, אם יש מכיר במעשיו מצוה לפרסמו מפני חילול ה' שבני אדם למדין ממעשיו שסבורין עליו שהוא צדיק**.....רנז (השמטה ד') - מיט

פסחים: (דף מ"ט עמוד ג') **על חייו לא חס ללמד תורה ולחיות, על חיי חבירו לא כל שכן, ויש לדאוג שמא יהרגנו**.....קלו-רכו

(דף פ"ז עמוד ג') **צדקה עשה הקדוש ברוך הוא בישראל שפזרן לבין האומות, שאינן יכולין לכלותם יחד**.....קט-קנב; קמד-לנז

מגילה: (י"ז ע"ב) **ואתם הרי ישראל– ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לבא, אלמא קיבוץ גלויות בעת ברכת השנים היא**.....צח-קעו

גיטין: (מ"ו ע"ב) **זמנין דאיכא היתירא ואיסורא קמיה ושביק היתירא ואכיל איסורא– עדים העידו עליו כן והוי אוכל נבילות להכעיס**.....קעט-רפה

קידושין: (נ"ט ע"ב) **היכא דקביע היזקא לא סמכינן אניסא, ואע"ג דבשליחותא דמקום הוה מסתפי** (שמואל הנביא) **מהזיקא דקביעא**.....סז-קנב

כתובות: (מ' ע"ב) **אדם בינוני המבייש, בושתו קשה מאדם זולל ומאדם חשוב**.....רמה-שפה

(ס"ו ע"ב) **אשריכם ישראל– ובזמן שאין עושין רצונו של מקום מוסרן ביד אומה שפלה. ערביים קרי אומה שפלה ששוכני אוהלים הם במדבר**.....נח-קטז; נט-קיט

(ק"ה ע"ב) **המקבל שוחד אין דעתו מתקרב לצד החובה לחייב את עצמו**.....קצו-שטו

(שם) **מאי שוחד, שהוא חד, הנותן והמקבל נעשים לב אחד**.....קצו-שטו

(קי"ב ע"ב) [השביע הקב"ה לישראל] **ושלא ירחקו את הקץ, בעותם. לישנא אחרינא: שלא ידחקו גרסינן לשון דוחק**.....קה-קפו

(שם) **שלא ידחקו את הקץ, שלא ירבו בתחנונים על כך יותר מדאי**.....פט-קסג; קח-קנ; *קי-קנב

(שם) **אם אתם משמרים את השבועות מוטב ואם לאו אני מתיר את בשרכם, לשון הפקר**.....קיב-קנד

סוטה: (מ"ח ע"ב) **נתחייבו [שונאיהם] של ישראל כליה על שהחניפו לאגריפס, אף על גב דאמו מישראל אין ראוי למלכות דעבד היה וזילא מילתא**.....רג-שכד

בבא קמא: (נ"ג ע"ב) **כשהמקום נפרע מ[שונאי] ישראל ממנה להם פרנסים שאינם מהוגנים**.....רנה-תמ

(קי"ז ע"ב) [מזכיר המעשה דאיתא בירושלמי על רב כהנא שחזר לבבל מחמת שבישוהו בא"י, עיין לעיל בערך ירושלמי ברכות פרק ב, הלכה ח].....עה-קמג

* סנהדרין: (ל"ה ע"ב) **צדק ילין בה ועתה מרצחים, רגילין היו מתחלה להלין את הדין כדי לצדקו, ועתה כשאין עושים כן הרי הן כמרצחים**.....ל-סט

צח, א: (ל"ח ע"ב) **וככלות נפץ יד עם קודש תכלינה כל אלה, כשתכלה תקומתם וחוזק ידיהם שהיתה נפוצה אילך ואילך, גבורה ותועלת לפשוט אנה ואנה. ואחר שתכלה גבורתם שיהיו שפלים למאד. תכלינה, אלו הצרות ויבא משיח, כדאמרינן כי אזלת יד**.....יט-מט; נו-קיג

(סנ) **אין בן דוד בא עד שתכלה מלכות הזלה מישראל, שלא תהא להם שום שולטנות לישראל אפילו שולטנות קלה ודלה.** שנאמר וכרת הזלזלים במזמרות ואת הנטישות הסיר התז, **נטישותיו, ענפים קטנים כלומר השרים והשופטים**.....יח-מז; קה-קפו, קפז

(סנ) ואשיבה ידי עליך ואצרוף כבור סיגיך, **תערובת שבך**, בדילין, **המובדלים לראשי עם**..... ל-סנ

(סנ) **אם ראית דור שצרות רבות באות עליו כנהר חכה לו, שנאמר כי יבוא כנהר צָר רוח ה' נוססה בו. רוח המקום נוקבת ומחרבת אותן עם הצרות הבאות שאף הוא מתכוין להשמידם. וסמיך ליה ובא לציון גואל**.....כח-סה

* (קיח ע"ג) **ירבעם— שהושיב רשע אצל צדיק, ואומר להם להעמיד להם צלם אחד בבית אל ואחד בדן— וכך היה מטעה רשע לצדיק**..... קצט-שכח

מכות: (יג ע"ח) **שרו של רומי, סמאל**.....נב-קז

עבודה זרה: (כו ע"ג) **אוכל נבילות לתיאבון, כשאין להם בשר אבל אינו מופקר להיות איסור והיתר לפניו להניח היתר ולאכול איסור ואם עושין כן זה להכעיס**..... קעט-רפח

חולין: (יג ע"ג) **אין מינין באומות, פי' אין תורת מין על מין עובד כוכבים**.....קמט-רמח; קעה-רפג

ערכין: (כח ע"ח) **כל המוכיח לשם שמים זוכה לחלקו של הקב"ה, למחיצתו כלומר בתוך מחיצתו שכן נאמר מוכיח אדם הרי הוא אחרי כלומר עמי**.....רמט-שלח

תוספות

פסחים: (מ ע"ג) **עם הארץ מותר לקורעו כדג, ומגבו, ביום הכיפורים שחל בשבת, במכיר וכופר להכעיס, דהווה ליה הריגתו כמו פיקוח נפש, שהוא ליסטין וחשוד על הדמים**..... קצה (השמטה ב')-מטז

(קיג ע"ג) **אוהב לפרוק ושונא לטעון, מצוה בשונא כדי לכוף את יצרו, והשתא מה כפיית היצר שייך כיון דמצוה לשנאותו ויש לומר כיון שהוא שונאו גם חבירו שונא אותו— ובאין מתוך כך לשנאה גמורה ושייך כפיית היצר**.....קפד-רלד

* ר"ה: (ט ע"ג) **ותוקעין ומריעין כשהן עומדין כדי לערבב השטן, בירושלמי— כד שמע קל שיפורא דימנא חדא בהיל ולא בהיל וכד שמע תניין אמר ודאי זהו שיפורא דיתקע בשופר גדול ומטא דימניה למתבלעקו-קפה**

כתובות: (קי ע"ג) **והיה אומר רבינו חיים דעכשיו אינו מצוה לדור בארץ ישראל, כי יש כמה מצוות התלויות בארץ וכמה עונשין דאין אנו יכולין ליזהר בהם ולעמוד עליהם**.....עו-קמד

סוטה: (מ ע"ג) **ירושלמי - תני רבי חנינא בשם רבן גלמלאי אומר הרבה חללים נפלו ביום שהחניפו לו [לאגריפס]**.....רג-שכג

(סנ) **וזו היתה החנופה שמלך [אגריפס] בזרוע שלא כדין תורה והודו לו והחזיקו בכך, נהי שלא יוכלו למחות היה להן לשתוק ולא להחזיקו**.....רג-שכד

(סנ) **וזהו ענש החנופה בדבר עבירה, שמחניף לחבירו מחמת יראתו מפניו ואינו חושש על יראת הקב"ה ועושה עין שלמעלה כאילו אינה רואה**.....רג-שכד

עבודה זרה: (כו ע"ח) **דאחמור רבנן ברועים** [שהחמירו חכמים ברועי בהמה דקה שאסור להצילם] **שאינם פסולים** [לעדות] **אלא מדרבנן— ואילו בגזלנין שהם פסולין מן התורה— לא אחמור כולי האי— ואומר ר"י דהיא הנותנת משום שלא פסילי אלא** [מ]**דרבנן עשו חכמים חיזוק כדי שיתנו לב לשוב**..... קפב-רלג

רבינו גרשום

תמיד: (לג ע"ח) **שטנא נצח, אל תתמה על זה שהשטן הוא נוצח, שמתעה אותם ונותן להם גאולה ולסוף יורידם לגיהנם**.....צא-קסז

ר"ן

נדרים: (כ' ע"ב) **וברותי מכם המורדים והפושעים בי, אמר ר' לוי אלו בני תשע מדות, שלפי שיש צד עבירה ביצירתן הוו מורדין ופושעין**..... לא-עח

רבינו תם

ונשאל רבינו תם ז"ל על בן מומרת לעבודת כוכבים אחת, אם מותר להלוות לו ברבית, והתיר, משום דקיימא לן דמומרין לעבודת כוכבים מורידין ולא מעלין, וכיון דגופן כן ממונן לא כל שכן (נימוקי יוסף נדפ מציעא פרק ה', ועיין לקמן בערך מיוחסי הרמב"ן).....קפה-לו

חידושי הרמב"ן

בבא מציעא (דף ל"ג ע"ב) **הא דתניא** [אוהב לפרוק ושונא לטעון] **מצוה בשונא כדי לכוף את יצרו. נראה לי דלאו בשונא דקרא משתעי, דקרא הא אוקימנא בפ' ערבי פסחים דחזא ביה איהו לחודיה דבר ערוה ומצוה לשנאתו ולמה יכוף את יצרו, אלא בשונא דעלמא קאי דעביד ביה איסורא כי סני ליה ולפיכך חכמים מזהירין אותו שיכוף את יצרו, אבל בשונא שדבר בו הכתוב אדרבה מצוה להקדים אוהב שהוא אהוב לשמים ולבריות**.....קפד-לד

(דף ע"ה עמוד ב') **שאלו לרבינו תם ז"ל על בן משומדת אחת אם מותר להלוותו ברבית, או דילמא ישראל הוא ואסור, והשיב להם שמותר להלוותו ברבית-- לא יהא ממונו חמור מגופו וגופו מותר להרגו כדאמרינן המשומדין מורידין ולא מעלין-- דגבי משומדים שנטמעו בגויים אין ראוי לומר דנפיק מינייהו זרעא מעליא ואפילו אשתו עמו וכל שכן מן הגוייה**.....קפה-לו

(סמ) **ויש לי ראיה לדבר** (לדברי ר"ת דבן המשומדת אינו קרוי אחיך) **מהא דגרסינן-- המינין והמשומדין מורידין ולא מעלין א"ל אני שתנה לכל אבדת אחיך לרבות את המשומד ואת אמרת מורידין, אלמא כל מי שמורידין אותו לא מקרי אחיך כלל, והכא נמי כתיב אחיך**.....קפה-לו

(סמ) **משומד לא מקרי אחיך הילכך אף להלוותו ברבית מותר ולא חיישינן לזרעא מעליא**.....קפה-לו

(סמ) **ואם נפשך לומר התינח משומד עצמו** (לא מקרי אחיך ומותר להלוותו ברבית, אבל) **בן המשומדת שוגג הוא והוה ליה כקטן שנשבה לבין הגויים ואתה מצווה עליו להחיותו, לא דמי דאילו התם לא ידע כלל, אבל כאן כיון דידע ושביק תורת ישראל ומדבק בע"ז ובחוקות הגויים הרי הוא משומד גמור ומורידין ולא מעלין**.....קפה-לו

רא"ש

ברכות: (מ"ח ע"ב, פרק ז' סי' כ"ג) **ואמרינן בירושלמי כשנחרבה ביתר נגדעה קרן ישראל ואין עתידה לחזור עד שיבא בן דוד ולכך סמכו אותה** (ברכת הטוב והמטיב) **אצל בונה ירושלים**.....צ-קסד

עבודה זרה: (כ"ו ע"ב) **מומר שכפר בעיקר מותר להלוותו בריבית-- ומ"מ אסור ללוות ממנו בריבית**.....קעט-רפט

ריטב"א

קידושין: (ל"ו ע"ב) **גדול המצווה ועושה משאינו מצווה ועושה, פירשו רבותינו ז"ל טעם הדבר, שזה שטן מקטרגו כשהוא מצווה וזה אין שטן מקטרגו ולפום צערא אגרא**.....קכט-ריח; רב-שכג

המאירי

כתובות: (ק"י ע"ב) **וכשם שאסור לצאת מא"י לחוץ לארץ כך אסור לצאת מבבל לשאר ארצות, שכל מקום שחכמה ויראת חטא מצויים דינו כא"י, וכמו שאמרו כל הדר בבל כאילו דר בא"י**.....עג-קמ, קמו

(סמ) **ולא אמרו** (שאסור לצאת מא"י לחו"ל) **אלא מפני ששתם חו"ל אין חכמה ויראת חטא מצויין בה-- אלא אם כן על ידי עמל גדול וצער-- וסתם א"י חכמה ויראת חטא מצויין בה**.....עג-קמו

עיין עוד המאירי על אבות במדור ספרי קודש

נימוקי יוסף

בבא מציעא [פרק אלו מציאות על (דף ל"ג ע"ב) הא דתניא אוהב לפרוק ושונא לטעון מצוה בשונא כדי לכוף את יצרו, בשם הרמב"ן] **ודוקא בשתא בעלמא דעביד ביה איסורא ושונא ליה, אבל אם שתאו שעבר עבירה כגון דחזא ביה דבר ערוה דמצוה לשנאותו למה יכוף את יצרו**.....*קפד-לד

(דף מ"ג ע"ב וג' בדפי הרי"ף) [מביא דעת רבינו תם והרמב"ן שמותר להלוות לבן המומרת ברבית כיון שהמומר מורידין ולא מקרי אחיך וכו' ומותר לאבד ממונו ולא אמרינן דילמא נפיק מיניה זרעא מעליא, עיין לעיל בערך רבינו תם ובערך חידושי הרמב"ן]

(סס) **ואם תאמר תינח מומר עצמו שכיון שידע רבונו ומתכוין למרוד בו, כופר הוא. אבל בן מומרת כיון שנתגדל על דתיהם של עובדי כוכבים, שוגג הוא, ואין מורידין. לאו מילתא היא דכי אמרינן הכי הני מילי בתינוק שנשבה לבין הגוים שלא הכיר תורת ישראל מעולם, אבל זה שעומד בין ישראל והולך ומדבק בחוקותיהם של גוים. מן המורידין הוא**.....קפה-קלו

מהרש"א

פסחים: (קי"ח ע"ג) **מי גרם להם לישראל שיתפזרו בין האומות קרבות שהיו חפצים בהם– במקדש ראשון אילו השלימו עם נבוכדנצר ולא מרד בו צדקיהו לא גלו כלל, ויותר במקדש שני אילו שמעו פריצי ישראל לר' יוחנן בן זכאי ולחכמים שבאותו דור והשלימו עם טיטוס לא גלו** .....קנו-כנו

בבא בתרא: (ע"ג ע"ג) **כמו שראה דניאל המלכיות המושלות בעולם כחיות רעות, כדוגמא זו ראה רבה בר בר חנה המלכיות מבית שני עד ביאת גואלינו במהרה בימינו**.....מו-נמ; נ-קד

(סס) (על מאמר הגמ': אתא פושקנצא ובלעה לתנינא, וסליק יתיב באילנא, תא חזי כמה נפיש חיליה דאילנא) **פושקנצא– הוא מלכות ישמעאל– דסליק לא"י וכבשה– בזכות אברהם– ובידו ארץ ישראל ורוב הגולה עד בוא יום הגאולה** ..... מו-נמ

(קף ע"ד ע"ג) **כמו שראינו בכל דור על הרוב במלכי ישמעאל שהיו מלכי חסד ניתנה הרשות לנו בכל מלכותם לקבל עול תורה ומצוותיה** .....נט-קיז

(סס) **בכמה גחשים שעברו עלינו– ובאו בארצות ישמעאל להיות לנו שם הצלה ותשועה מגזירות רעות התם**.....נט-קיז, קיח

סנהדרין: (נ"ח ע"ב) **אין לך קץ מגולה מזה שנאמר ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל– כשתחזור ליתן פירותיה– ועוד יש לפרש כמו שכתוב– דלעתיד אילנות מוציאין פידות בכל יום– וזה יהיה בזמן שקרוב לבוא זמן הגאולה וזהו דבר ניסי ודאי קץ מגולה הוא**.....צח-קעז

מדרשי חכז"ל

ומפרשיהם

בראשית רבה

* פרשה א: (פום ס') **בראשית ברא אלהים, ואין ראשית אלא תורה, היאך מד"א ה' קנני ראשית דרכו** .....נח-קיז
פרשה ג: (פום ו') **לעולם אין הקב"ה מייחד שמו על הרעה** .....יא-לז
* פרשה י: (פום ו') **אין לך כל עשב ועשב שאין לו מזל ברקיע שמכה אותו ואומר לו גדל, הדא הוא דכתיב אם תשים משטרו בארץ וגו' לשון שוטר** ..... רלה-שע
* פרשה ל: (פום ז') **כל מאה ועשרים שנה היה נח נוטע ארזים וקוצצן, אמרו למה כדין אמר להון כך אמר מאריה דעלמא, דהוא מייתי מבולא על עלמא** .....קלה-לכד
פרשה לח: (פום י') **אין לך צרה באה לאדם שאין לאחרים בה ריווח** .....קמו-למג
פרשה מד: (פום י"ח) **ויאמר לאברם ידוע תדע, ידוע שאני מפזרן, תדע שאני מכנסן. ידוע שאני משעבדן, תדע שאני גואלם** .....צ-קסג
(פום כ"ח) **אמר לו** [הקב"ה לאברהם] **במה אתה רוצה שירדו בניך בגיהנום או במלכיות, ר' חנינא בר פפא אמר אברהם ברר לו את המלכיות. רבי יודן ורבי אידי ורבי חמא בר חנינא אמרו אברהם ברר גיהנום והקב"ה ברר לו את המלכיות**..... קג-קפג
פרשה מט: (פום ו') **שלוותה של סדום לא היתה אלא חמישים ושתים שנה, ומהם עשרים וחמש שנה היה הקב"ה מרעיש עליהם הרים מביא עליהם זוועות כדי שיעשו תשובה**.....קלה-לכה
פרשה ס: (פום ז') **כנען הוא אליעזר, ועל ידי ששירת אותו צדיק באמונה, יצא מכלל ארור לכלל ברוך** ... רמה-שפד
(שם) **ומה אם אליעזר על ידי ששירת את הצדיק באמונה יצא מכלל ארור לכלל ברוך, ישראל שעושין חסד עם גדוליהם ועם קטניהם-- על אחת כמה וכמה** ..... רמה-שפד
פרשה עו: (פום ג') **אם יבוא עשיו אל המחנה האחת והכהו אלו אחינו שבדרום והיה המחנה הנשאר לפליטה אלו אחינו שבגולה** .....קמה-למא
פרשה פה: (פום י"ד) **כל מלך ושלטון שלא היה לו שולטן בארץ** [בארץ ישראל - מתנות כהונה] **הוא אמר איני שוה כלום** .....נא-קו

שמות רבה

פרשה א: (פום ל"ו) **וירא אלהים שעשו תשובה הבינונים. וגם הרשעים הרהרו לעשות תשובה-- ואע"פ שעשו תשובה לא יצאו משם אלמלא זכות האבות מפני שמדת הדין מקטרגת עליהם** .....רלו-שפא
* פרשה יד: (פום ג') **חושך למה הביא עליהן-- לפי שהיו פושעים בישראל שהיה להן פטרונין מן המצריים והיה להן שם עושר וכבוד ולא היו רוצים לצאת, אמר הקב"ה אם אביא עליהן מכה בפרהסיא וימותו יאמרו המצריים כשם שעבר עלינו כך עבר עליהן לפיכך הביא על המצריים את החשך ג' ימים כדי שיהיו קוברין מתיהם ולא יהיו רואין אותן שונאיהם**.....רכג-שנא
* פרשה כ: (פום י"ח) **שטעו שבטו של אפרים ויצאו ממצרים עד שלא שלם הקץ ונהרגו מהם שלשים רבוא. ולמה נהרגו שחשבו מיום שנדבר אברהם בין הבתרים, וטעו שלשים שנה שנאמר בני אפרים נושקי רומי קשת, לולי שטעו לא יצאו**.....קי-קנא

ויקרא רבה

פרשה א: (פום ט"ו) **כל תלמיד חכם שאין בו דעת נבילה טובה הימנו** .....רמז-שפט
פרשה ו: (פום ג') **אל תהי שבועת שוא קלה בעיניך-- דברים שאין האש שורפן שבועת שוא מכלתן** .....קז-קפט
פרשה כה: (פום ח') **למד אדם ולימד ושמר ועשה והיתה סיפק בידו למחות ולא מיחה להחזיק ולא החזיק הרי זה בכלל ארור הה"ד ארור אשר לא יקים**.....רמד-שפג
(שם) **ר' ירמיה אמר בשם ר' חייא לא למד אדם ולא עשה ולא שמר ולא לימד לאחרים ולא היתה סיפק בידו להחזיק והחזיק ולא למחות ומיחה הרי זה בכלל ברוך**.....רמד-שפג
פרשה לב: (פום ה') **בזכות ד' דברים נגאלו ישראל ממצרים שלא שינו את שמם ואת לשונם וכו'** .....רכג-שנא

פרשה לו: (תום ד׳) **שמים וארץ לא נבראו אלא בזכות ישראל דכתיב בראשית ברא אלהים ואין ראשית אלא ישראל, שנאמר קדש ישראל לה' ראשית תבואתה** .....נח-קיז

במדבר רבה

פרשה יג: (תום ג׳) **באתי לגני אחותי כלה, א"ר ישמעאל ב"ר יוסי באתי לגן אין כתיב כאן אלא באתי לגני לגינתי**מבוא-ז

(תום כ׳) **ג' מדות טובות שהיו בידן של ישראל במצרים ובזכותם נגאלו שלא שינו את שמם ולא שינו את לשונם וכו'** ..... רטו-שלט

פרשה כא: (תום ד׳) **שהמחטיא את האדם יותר מן ההורגו שההורג הורג בעולם הזה ויש לו חלק לעוה"ב והמחטיא הורגו בעולם הזה ובעולם הבא** ..... קמז-רמד

פרשה כב: (תום ס׳) **מעשה בינאי המלך שהיו לו ב' אלפים עיירות וכולם נחרבו על שבועת אמת– מה הנשבע באמת כך הנשבע על השקר עאכ"ו** ..... קז-קפט

פרשה כג: (תום ט׳) **בשעה שאמר אליהו לעובדי הבעל, בחרו לכם הפר האחד ועשו ראשונה כי אתם הרבים נתקבצו ארבע מאות וחמישים נביאי הבעל וארבע מאות וחמישים נביאי האשרה ולא יכלו לזוז את רגליו מן הארץ– עד שפתח אליהו ואמר לו לך עמהם השיב הפר ואמר לו וכו'** ..... רלה-שע

שיר השירים רבה

פרשה א: (תום ל׳) **ישראל המחכים לישועת הקדוש ברוך הוא בכל יום ואומרים אין לנו חפץ טוב בעולם אלא אתה**.....רנב-שפה

פרשה ב: (תום ט״ו) **עם הארץ שקורא לאהבה איבה כגון ואהבת ואייבת אמר הקב"ה ודילוגו עלי אהבה. אמר ר' יששכר תינוק שקורא– לאהרן הרן אמר הקב"ה וליגלוגו עלי אהבה** .....ריא-שלד

(תום כ׳ - תום ז׳) **השביע לישראל שלא ימרדו על המלכיות ושלא ידחקו על הקץ– ושלא יעלו חומה מן הגולה אם כן למה מלך המשיח בא לקבץ גליותיהן של ישראל** .....קה-קפו

(סם) **רבי אוניא אמר ד' שבועות השביען כנגד ד' דורות שדחקו על הקץ ונכשלו ואלו הן אחד בימי עמרם ואחד בימי דיניי ואחד בימי בן כחבא ואחד בימי שותלח בן אפרים** .....צא-קסו

(סם) **ארבעה דורות שדחקו על הקץ ונכשלו ואלו הן– ואחד בימי שותלח בן אפרים שנאמר בני אפרים נושקי רומי קשת והן היו מחשבין בשעה שנתגזרה גזרה כשדיבר הקב"ה עם אברהם אבינו בין הבתרים, ומשנולד יצחק התחיל, מה עשו נתקבצו ויצאו למלחמה ונפלו מהן חללים הרבה מפני מה שלא האמינו בה' ולא בטחו בישועתו על שעברו על הקץ ועברו על השבועה** ..... צ-קסה

(סם) **אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ, מהו עד שתחפץ מלכות של מעלן לכשתחפוץ מדת הדין מאליה אני הוא מביאה בקולי קולות ולא אתעכב לכך נאמר עד שתחפץ** ..... פט-קסג

(תום כ״ו) **הנה זה עומד אחר כתלנו, אחר כותל מערבי של בית המקדש, למה שנשבע לו הקב"ה שאינו חרב לעולם. ושער הכהן ושער חולדה לא חרבו לעולם עד שיחדשם הקב"ה** .....פו-קנח

(תום ל״ג) **ענה דודי ואמר לי, ענה על ידי אליהו, ואמר לי על ידי מלך המשיח, מה אמר לי קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך, אמר ר' עזריה כי הנה הסתו עבר זו מלכות כותים שמסיתה את העולם ומטעת אותו בכזביה היאך מה דאת אמרת כי יסיתך אחיך בן אמך** .....הקדמה-עו; כב-נג

(סם) **עת הזמיר הגיע הגיע זמנן של ישראל להגאל הגיע זמנה של ערלה להזמר הגיע זמנה של מלכות כותים שתכלה הגיע זמנה של מלכות שמים שתיגלה– וקול התור נשמע בארצנו איזה זה קולו של מלך המשיח** .....הקדמה-עו; כב-נג

(סם) **התאנה חנטה פגיה, סמוך לימות המשיח דבר גדול בא לעולם והרשעים כלים, והגפנים סמדר נתנו ריח אלו הנשארים ועליהם נאמר והיה הנשאר בציון והנותר בירושלים** .....כב-נג; כו-קמ

פרשה ד: (תום י״ג) **כמגדל דויד צוארך זה בית מקדש, ולמה מדמהו בצוואר שכל ימים שהיה בית המקדש בנוי וקיים היו צווארן של ישראל פשוט בין אומות העולם וכיון שחרב בית המקדש כביכול נכפף צווארן של ישראל הה"ד ושברתי את גאון עזכם זה בית המקדש**.....קנז-רנז

פרשה ה: (תום ג׳) **אמר הקב"ה לישראל, בני, פתחו לי פתח אחד של תשובה כחודה של מחט, ואני פותח לכם פתחים שיהיו עגלות וקרוניות נכנסות בו** ..... רלט-שנז

פרשה ו: (תום י״ז) **שניך כעדר הרחלים, מה רחל זו צנועה כך היו ישראל צנועים וכשרים במלחמת מדין, ר' הונא בשם ר' אחא אמר שלא הקדים אחד מהן תפילין של ראש לתפילין של יד שאלו הקדים אחד מהן**

תפילין של ראש לתפילין של יד לא היה משה משבחם ולא היו עולין משם בשלום הוי אומר שהיו צדיקים ביותר .....לו-פג

פרשה ח: (שם י"ד) **כל מלך שלא היה לו קציץ בארץ ישראל לא היה תופש בעצמו שהוא מלך** .....נא-קו

אסתר רבה

פרשה א: (שם ט"ו) **עשרה חלקים של חנופה בעולם, תשעה בירושלים ואחד בכל העולם** ..... רב-שכג

קהלת רבה

פרשה א: (שם ט') **ללמדך שמקרא משנה הלכות תוספתות והגדות ומה שתלמיד ותיק עתיד להורות כבר היה וניתן הלכה למשה מסיני** ..... ריז-שמב, שמג

רות רבה

פרשה א: (שם ח') **אוי לדור ששפטו את שופטיהם** ..... עד-קמג

איכה רבתי

* פתיחתא: (שם כ"ג) **הוי מגיעי בית בבית, הגעתם חורבן ראשון לחורבן שני מה חורבן ראשון ציון שדה תחרש אף חורבן שני ציון שדה תחרש** .....כח-סו

(שם ל"ד) **חמישים ושתים שנה לא נראה עוף טס בארץ ישראל-- אמר רבי זירא בא וראה כמה היא חצופה ארץ ישראל שעדיין עושה פירות-- א"ר יודן שבע שנים נתקיים בהם גפרית ומלח-- לקיים מה שנאמר, גפרית ומלח שרפה כל ארצה-- רבה בר כהנא אמר אינן לא ממחילות הארץ ולא משממות הארץ. אלא לפניו-- ולעתיד לבא הכל חוזר הדא הוא דכתיב והארץ הנשמה תעבד תחת אשר היתה שממה לעיני כל עובר** ..... יג-לט

* פרשה ב: (שם ד') **אנדריאנוס קיסר הרג בביתר שמונים אלף ריבוא בני אדם-- עשרת אלפים היו בהר המלך ג' עיירות היו בדרום והיו מוציאות כפליים כיוצאי מצרים-- מגיבתון ועד אנטיפרס ששים ריבוא עיירות היו וקטנה שבהן זו בית שמש הה"ד ויך באנשי בית שמש חמישים אלף איש, וכדון אפילו מאה קני לית בה** .....קלז-רכח

(שם) **ונהרג בן כחיבא ואיתיאו רישיה לגבי אדריאנוס אמר מאן קטליה לדין, אמר ליה חד גונתאי אנא קטלתיה לדין. אמר ליה זיל ואייתיה לי, אזל ואייתיה ואשכח עכנא כריכא על צווארייה. א"ל אילו לא אלהיה קטליה לדין מאן הוה יכיל ליה וקרא עלוי אם לא כי צורם מכרם**.....רכט-שנט

* (שם) **חמישים ושתים שנה עשתה ביתר אחר חורבן הבית, ולמה נחרבה על שהדליקו נרות לחורבן בית המקדש**.....קי-קכג

* (שם ה') **חלל ממלכה ושריה-- אלו שרים של מעלן, את מוצא עד שלא באו השונאים היה ירמיה אומר להם עשו תשובה שלא תלכו בגלות. אמרו לו אם יבאו השונאים מה יכולין לעשות לנו, חד אמר אנא מקיף לה חומת מיא וחרינא אמר אנא מקיף לה חומת נורא וחרינא אמר אנא מקיף לה חומת פרזלא, אמר להו הקב"ה בדידי אתון משתמשין עמד הקב"ה ושינה את שמותם של מלאכים-- וכיון שגרמו העונות ובאו השונאים התחילו מזכירין שר פלן איתא עביד לו מיליא פלן אמר ליה לית בחילי דאנא מירים מינה**.....צז-קעד

פרשה ג': (שם כ"ג-מ') **שהיו** [עמלק] **נוטלים מילותיהם של ישראל ומזרקין אותן כלפי מעלה ואומרים בזה בחרת הא לך מה שבחרת**.....קיח-כד

* פרשה ד': (שם כ"ד) **שישי ושמחי בת אדום זו קיסרין** .....מא-נג

מפרשי המדרש רבה

מהרז"ו: (שיר השירים רבה פרשה ג') [על דברי המדרש אחר שמזכיר שלש שבועות: אם כן למה מלך המשיח בא לקבץ גלויותיהן של ישראל] **פי' שזהו ענין של מלך המשיח לעלות כל ישראל יחד מהגלות, ואם חלילה יעשו בעצמם כך, יפסידו גאולת המשיח** [בזמן ההוא].....קה-קפו

(מיכה רבתי, פתיחה שם ל"ד) [על דברי המדרש על גזירת גפרית ומלח ז' שנים אחר החורבן: אינון לא ממחילות הארץ ולא משממות הארץ אלא לפניו שנאמר וכו'] **צע"ג ולא מצאתי בזה דבר** .....טז-מד

מתנות כהונה: (על המאמר הנ"ל) **מאמר זה בקשתי וחיפשתי כחיפוש ירושלים ולא מצאתי** .....טז-מד

יפה תואר: (נח פרשה ד׳ אות כ״ח) [על דברי המדרש שהקב"ה בירר לישראל שעבוד מלכיות במקום גיהנום] **קשה האם אלה אשר יעמדו בגלות יפטרו מן עונש הגיהנום, אם כן הוותרה הרצועה**..... קג-קפג

(שם פרשה ס׳ אות ז׳) **חסד ואמת פודים את האדם מכל צרה וצוקה** ..... רמה-שפד

יפה קול: (שיר השירים רבה פרשה ג׳ אות ו׳) [על שבועת שלא יעלו בחומה, אחר שכבר נשבענו שלא נמרוד באומות] **דהכא אפילו ברשות המלכיות קאמר, דכיון דה' פזרנו בכנפות הארץ אין לנו רשות להתקבץ ולהיות כחומה לעלות יחד לארץ ישראל עד שיקבצנו ה' על ידי משיח**.....פב-קנג

* יפה עינף: (מיכה פרשה ג׳ אות ד׳) [על דברי המדרש שלא יכל גונתאי להביא ראשו של בר כוזיבא לאנדריינוס כי עכבא כריכא על צווארי׳] **נחש כרוך על צווארו, נראה שהנחש הרגו ולכן אמר אנדריאנוס כי מה' היתה הריגתו שהנחש שליח מאת השי"ת** ..... רכט-שם

מדרש תנחומא

פרשת לך: (ג׳) **אמר אברהם אני חומה למסור נפשי על קדושת שמו ולא אני בלבד אלא ושדי כמגדלות בני בניו חנניה מישראל ועזריה ודורו של ר' חנניה בן תרדיון וחבריו שיתנו נפשם על קדושת שמך**..... עט-קמט

פ' וירא: (סי׳ ה׳) **כי על פי הדברים האלה, הרי תרגום שניתן על פה**..... רי-שלג

(סי׳ י׳) **חמשים ושתים שנה הקב"ה מעיד באנשי סדום ומזעזע עליהם את ההרים כדי שיעשו תשובה. אמר רשב"י מקרא מפורש הוא וכו' כיון שלא עשו תשובה הפכם** ..... קלה-רכה

פ' תולדות: (סי׳ י״ד) **הר הגדול– זה משיח בן דוד ולמה נקרא שמו הר הגדול שהוא גדול מן האבות, שנאמר הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד ירום מאברהם ונישא מיצחק וגבה מיעקב– ונישא ממשה, וגבה ממלאכי השרת**..... מבוא-כג

פ' ויצא (סי׳ ה׳, בתנחומא דפוס קונסטנטינא הקדוש והיקר) **בשעה שאתה רואה השעה חצופה לא תעמוד כנגדה אלא תן לה מקום– שכל מי שעומד כנגד השעה נופל בידה וכל מי שנותן מקום לשעה השעה נופלת בידו**.....ו-ל

שם: **אברהם נתן מקום לשעה וברח מפני נמרוד מלך כשדים– ויצחק נתן מקום לשעה– וילך משם יצחק– משה נתן מקום לשעה שנאמר ויברח משה מפני פרעה– ודוד נתן מקום לשעה שנאמר ויברח דוד מניות וכתיב בברחו מפני אבשלום בנו וכתיב בברחו מפני שאול במערה– וכן יעקב שברח מפני השעה ויברח יעקב שדה ארם** .....ו-ל, לג

פ' וישב: (סי׳ ג׳) **מה עשה עזרא וזרובבל ויהושע, קבצו את כל הקהל אל היכל ה' – והיו תוקעין– ומחרימין ומשמתין ומנדין את הכותיים בסוד שם המפורש– שלא יאכל אדם מישראל פת כותי– ואל יתגייר כותי בישראל ואל יהא להם חלק בתחיית המתים** ..... כד-נג

שם: **ואל יתגייר כותי בישראל**.....כב-נג

פ' וארא: (סי׳ י״ד) **חושך למה** (בא על המצריים)**– לפי שהיו בישראל פושעין שהיה להם פטרונין מן המצרים והיה להם שם כבוד ועושר ולא היו רוצין לצאת ממצרים אמר הקב"ה אם אני אביא עליהן מכה בפרהסיא וימותו יאמרו המצרים כשם שעבר עלינו כך עבר עליהן** ..... רכג-שנג

פ' בא: (סי׳ י״ד) **ואם סח בין** [הנחת] **תפילה של יד לתפלה של ראש עבירה היא בידו וחוזר עליה מעורכי המלחמה**.....לו-פג

פ' בשלח: (סי׳ ה׳) **וחמושים עלו בני ישראל מארץ מצרים, אחד מחמשה, ויש אומרים אחד מחמישים ויש אומרים אחד מחמש מאות ויש אומרים אחד מחמשת אלפים** ..... לו-פג

(סי׳ י׳) **בשכר אמנה שהאמין אברהם אבינו בה' ירש העולם הזה והעולם הבא**.....רנט-תמ

(שם) **כי שמחתני ה' בפעלך, מי גרם לנו לשמחה זו, אמנה שהאמינו אבותינו בעולם הזה שכולו לילות, כדכתיב ואמונתך בלילות**.....רנט-תמ

(שם) **ואין הגליות עתידות להגאל אלא בשכר אמנה**..... מבוא-כג; רכז-שנח; רנט-תמ

(שם) **שבשכר אמנה שרתה עליהם שכינה ואמרו שירה** .....רנט-תו; [*מבוא-כג]

פ' קדושים: (סי׳ י׳) **שלמה חכם היה והיה יודע עיקר משתיתו (יסודו) של עולם– מציון נשתכלל כל העולם כולו, כדתנינן למה נקראת שמה אבן שתיה שממנה הושתת העולם** .....רלד-שסח

(סס) **א"י יושבת באמצעיתו של עולם וירושלים באמצעיתה של א"י ובית המקדש באמצע ירושלים וההיכל באמצע ביהמ"ק והארון באמצע ההיכל ואבן שתיה לפני הארון שממנה נשתת העולם. ושלמה שהיה חכם עמד על השרשין היוצאין ממנה לכל העולם ונטע בהם כל מיני אילנות** .....רלד-שסח

פ' נשא: (ט"ז) **בשעה שברא הקב"ה את העולם נתאוה שיהא לו דירה בתחתונים כמו שיש בעליונים**.....מבוא-יז

פ' בלק: (סי' ט"ז) **בזכות כמה דברים נגאלו ישראל ממצרים, כך שנו רבותינו, בזכות ד' דברים שלא שינו את שמם ולא שינו את לשונם וכו'** .....רכג-שנח

פ' מטות: (סי' ח) **והמועל בשבועות כופר בו בהקב"ה ואין לו מחילה בעולם** .....קז-קפט

פ' ראה: (סי' ח') **כל מלך שהיה בחוץ לארץ אם לא היה קונה עיר אחת בא"י לא היה נקרא מלך** .....נא-קו

מדרש ילמדנו

פקודי: **תמיד עיני ה' אלקיך בה, לפיכך את מוצא בני ארץ ישראל מיוסרים לוקים במכות, מה שאין כן בחוץ לארץ** .....קכה-ריג

מכילתא

בשלח: **בני אפרים נושקי רומי קשת הפכו ביום קרב וגו' מפני שלא שמרו ברית האלהים ובתורתו מאנו ללכת עברו על הקץ ועל השבועה** ..... צ-קסה

שם (פרשה ט') **בני אפרים נושקי רומי קשת מפני מה על שם שלא שמרו ברית אלהים ובתורתו מאנו ללכת ועל שעברו על הקץ ועל השבועה** ..... צ-קסה

*יתרו: (פרשה ז') **לא תשא. למה נאמר לפי שהוא אומר לא תשבעו בשמי לשקר אין לי אלא שלא ישבע מנין שלא יקבל עליו להשבע תלמוד לומר לא תשא את שם ה' אלהיך עד שלא קבלת עליך להשבע הריני לך אלהים משקבלת עליך להשבע הריני לך לדיין שנאמר כי לא ינקה ה' את אשר ישא את שמו לשוא** קז-קפט

- פירוש מרכבת המשנה על המכילתא הנ"ל: **מזה נראה שדנין בשבועה גם על המחשבה כמו בעבודה זרה, ולא אימעוט אלא מקרבן** (שאינו צריך להביא קרבן עולה ויורד על קבלה בלב להשבע לשוא) .....קז-קפט

ספרא

קדושים: (פרשה י"ג) **א"י אינה כשאר כל הארץ, אינה מקיימת בעלי עוברי עבירות משל למה הדבר דומה לבן מלכים שהאכילוהו דבר שאינו עומד במעיו אלא מקיאו, כך ארץ ישראל אינה מקיימת עוברי עבירות, לכך נאמר ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה כאשר קאה את הגוי אשר לפניכם** ..... קכ-רו

ספרי

שלח: (שלח סי' ה') **וכי תשגו ולא תעשו– בע"ז הכתוב מדבר– שכל המודה בעבודה זרה כופר בעשרת הדברות ובמה שנצטווה משה ובמה שנצטוו הנביאים** ..... קצט-שכ

מסעי: (סי' ג') **לא תחניפו את הארץ, הרי אזהרה לחנפים** ..... רב-שכג

שופטים: (סי' כ"ז) **לא תלמד לעשות כתועבות הגויים ההם, לעשות אי אתה למד, אבל אתה למד להבין ולהורות**קיז-כמ

האזינו: (סי' כ"ו) **אשיב נקם לצרי אלו כותיים, שנאמר וישמעו צרי יהודה ובנימין וגו'. ולמשנאי אשלם, אלו המינים וכן הוא אומר הלא משנאך ה' אשנא וגו'** .....כב-גג

מדרש שוחר טוב

שמואל: (סי' י"ג בסופו) **כותי כגוי לכל דבר** .....כב-גג

(סי' כ"ט) **דוד בן ישי נאום הגבר הוקם עָל, על שקיים עולה של תורה** .....רמו-שפט

תהילים: (מזמור ג') **מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו, ואימתי היה כן, ויהי כבוא דוד מחנימה ושובי בן נחש– ומכיר ומכיר בן עמיאל מלא דבר וברזלי הגלעדי מרוגלים. מיד התחילו מכבדין אותו– הגישו לדוד ולעם אשר אתו לאכול. כיון שראה דוד כן התחיל אומר, מאלו הייתי מתירא והשלימו לי– התחיל לומר מזמור לדוד** .....רמח-שנ

(סס) **ושובי בן נחש, זה חנון בן נחש. ולמה נקרא שמו שובי, ר' אומר, שישב יצרו לשעה. ורב אמר, שעשה תשובה ווידוי** .....רמו-שפז

(מזמור י"ח) **אם אבן שתיה שממנה הושתת העולם עמדו רשעים ופיגרו אותה, צדיק העולם מה הנייה יש לך בעולמך** .....רלד-שסט

(מזמור מ׳) **אין ביד ישראל אלא שיקוו שיגאלם הקב"ה בשכר קוה קויתי ה'**.....קב-קפג

(שם) **קווה אל ה' וקווה אל ה', תקווה אחר תקווה. חזק ויאמץ לבך, אם קוויתם ולא נושעתם, קווּ ושובו וקווּ— אם עושים כן הרי אתם נושעים שנאמר אשר לא יבושו קווי וכו'** .....קב-קפג

(מזמור ל״ג) **מה ראם זה קרנותיו גבוהות והוא מנגח לארבע רוחות העולם, כך מנחם בן עמיאל בן יוסף מנגח לארבע רוחות העולם— ועליו יתייצבו מלכים להורגו שנאמר יתייצבו מלכי ארץ ורוזנים נוסדו יחד על ה' ועל משיחו**.....רמח-שנח

(מזמור קי״ט) **ומי שהתורה בלבו אין יצה"ר שולט בו ולא נוגע בו** .....רמז-שפט

ילקוט שמעוני

*חיי שרה: (רמז ק״ט) **ויהי כראות** (לבן) **את הנזם, מיד הלך לו להמיתו** (את אליעזר), **הכיר בו שמרוצתו לרעה, הזכיר את השם והעמיד הגמלים על העין באויר, והוא עומד על הגמלים באויר** ..... רמה-שפד

* (שם) **כיון שראו את הצמידים, נתקבצו להרוג לאליעזר וראו שהיה נוטל שני גמלים בשני ידיו ומעבירן את הנחל, אמרו אין אנו יכולין להרגו, והניחו קערה לפניו וסם המות בתוכה, ובזכות אברהם נתחלפה הקערה ואכל בתואל ממנה ומת** ..... רמה-שפד

(שם) **ויצא יצחק לשוח בשדה, מהיכן יצא מגן עדן** .....רמה-שפו

(שם) **אמר הקב"ה מה אעשה לעבד הזה שהיה חשוד, אמר למלאכי השרת הכניסוהו חי בגן עדן, הוא אליעזר בן נמרוד. והוא תמיה גדולה, יצחק יצא חי מג"ע, ואליעזר נכנס לג"ע חי** .....רמה-שפה

בא: (רמז קנ״ח) **מי פורע לכם ממלכות רביעית, נטרונא. והיה לכם למשמרת, אל תאכלו ממנו נא לא תבעוניה מהבהבה** ..... קב-קפח

*יהושע: (רמז י״ז) **כל מלך ושלטון שלא היה לו שלטנות בארץ ישראל אינו שווה כלום** ..... נא-קה, קו

*שופטים: (רמז ס״ג) **זה הוא שאמר הכתוב והיה שארית יעקב, אותו שארית שאמר הקב"ה לאליהו והשארתי בישראל ז' אלפים וגו' והם אותם שהופרשו בימי גדעון— ועליהם הוא אומר והשארתי בישראל ועליהם הוא אומר והיה שארית יעקב** ..... לו-פג

שמואל: (רמז קכ״ח) **א"ר יהושע בן לוי, כל שהוא רחמן על אכזרים לסוף נעשה אכזר על רחמנים** .....קצה-שטו

*מלכים א׳: (רמז י״ט) **והשארתי בישראל שבעת אלפים וגו' אשר לא כרעו לבעל, הם היו אותם של גדעון דכתיב בשלש מאות המלקקים אושיע את ישראל, ועליהם הוא אומר והיה שארית יעקב וגו' כטל מאת ה'**לו-פג

(שם) **אף שבעת האלפים** (איש, אשר לא כרעו לבעל) **לבעל לא היו עובדים אבל לעגלי הזהב שעשה ירבעם היו עובדים** .....כג-נה

* עמוס: (רמז תקמ״ט) **ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת— הכי אמר ר' יוחנן דור שבן דוד בא ת"ח מתמעטין והשאר עיניהם כלות ביגון ואנחה וצרות רבות בעולם— ואנשי גבול יסובבו— ואפס עצור ועזוב**.....יז-מו

(שם) **דור שבן דוד בא העזות תרבה— ונהפכה כל העולם לאפיקורסות** .....יז-מו

(שם) **אין בן דוד בא עד שתיהפך כל העולם לאפיקורסות** .....יז-מו

מיכה: (רמז תקנ״ח) **שמעו נא זאת ראשי בית יעקב וקציני בית ישראל— אם ראית דור שצרות רבות באות עליו צא ובדוק בדיניי ישראל— שנאמר שמעו נא זאת ראשי בית יעקב— וכתיב בונה ציון בדמים— רשעים הן אלא שתלו בטחתם במי שאמר והיה העולם— לכן בגללכם ציון שדה תחרש וגו' ואין הקב"ה משרה שכינתו על ישראל עד שיכלו שופטים ושוטרים רעים מישראל**.....כח-סו

(רמז תקנ״ג) **והיה שארית יעקב, אותו שארית שאמר הקב"ה לאליהו והשארתי בישראל שבעת אלפים. והם אותם שהופרשו בימי גדעון— ועליהם הוא אומר והשארתי בישראל, ועליהם הוא אומר והיה שארית יעקב וגו' כטל מאת ה', שהטל סימן לתחית המתים** ..... לו-פג

תהלים: (רמז תרכ״ז) **יש שמחה לפני הקב"ה כשיאבדו מכעיסין מן העולם, וכן הוא אומר יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכו נפשי את ה' הללויה ואומר— ובאבוד רשעים רנה** ..... קפ-רפט

(רמז תמ״ג) **יתמו חטאים, יש שמחה לפני הקב"ה כשיאבדו מכעיסיו** ..... קפ-רפט

פי' זית רענן: (נפ רמז קנ״ח) **מי פורע לכם ממלכות רביעית, נטרונא, פירוש צריכים אתם לשמור ולהמתין** ..... קב-קפח

(שופטים, רמז ס"ג) [והשארתי בישראל שבעת אלפים, והם אותם שהופרשו בימי גדעון, ועליהם כתיב והיה שארית יעקב וכו'] **לא אותן ממש היו שהרי אליהו היה זמן רב אחר גדעון, ועוד בגדעון לא היו רק שלש מאות איש, אלא כלומר כמו אותן שהופרשו בימי גדעון** .....לו-פב, פג

פרקי דרבי אליעזר

* פרק ד' **ואד יעלה מן הארץ והשקה פני האדמה– והעבים שואבים מים מן התהומות שנאמר מעלה נשיאים– ובכל מקום שיפקוד להם המלך שם הן מגשימין ומיד הארץ מעוברת וצמחה כאשה אלמנה שהיא מעוברת מזנות אבל כי רצה הקב"ה לברך צמחה של ארץ וליתן צדה של בריות פותח אוצר הטוב שבגשמים וממטיר על הארץ שהן מים זכרים ופרים ומיד הארץ מעוברת וצמחה צמח של ברכה שנ' יפתח ה' לך את אוצרו הטוב את השמים** .....מח-ק

פרק ט"ז: **שכיון שיצא** (אברהם אבינו ע"ה) **מאור כשדים באו כל גדולי הדור ליתן לו מתנות ולקח נמרוד** [את] **עבדו אליעזר ונתנו לו עבד עולם**.....רמה-שפו

* שם: **וכשגמל** (אליעזר) **חסד ליצחק הוציאו לחירות ונתן לו הקב"ה שכרו בעולם הזה וקיימו למלך והוא עוג מלך הבשן**.....רמה-שפו

פרק י"ח: **מנחם בן עמיאל בן יוסף קרנותיו גבוהות מכל מלך והוא עתיד לנגח לארבע רוחות העולם– ועליו יתיצבו כל המלכים להרגו, שנאמר יתיצבו מלכי ארץ ורוזנים נוסדו יחד על ה' ועל משיחו** .....רמח-שפו

פרק כ"ז: (הפרק מובא כפי גירסת האברבנאל) **קחה לי עגלה משולשת ועז משולשת ואיל משולש ותור וגוזל. עגלה משולשת, זו היא מלכות אדום– ועז משולשת, זו היא מלכות יון– ואיל משולש, זו מלכות מדי ופרס– ותור אלו בני ישמעאל** ..... מג-לד

שם: **אוי לארץ כשיצמד שור זכר עם שור נקבה ויפתחו וישדדו את הארץ** .....מג-לד; מד-לו

שם: **ג' פעמים עתידין יהיו למשול בארץ ישראל– פעם שלישית כולם כאחד להלחם על בית דוד** ..... מג-לד

שם: **בצאת השמש היה אברהם יושב ומניף עליהם** [על הבתרים המרמזין על המלכיות] **בסודרין שלא ימשול בהם העיט עד שיבוא הערב**.....קז-קפח

שם: **והנה אימה חשכה גדולה נופלת עליו. אימה, זו מלכות אדום– חשכה, זו מלכות יון– גדולה, זו מלכות מדי– נופלת, זו מלכות בבל שבידם נפלה עטרת ראשנו. עליו, אלו ישמעאלים, שעליהם בן דוד יצמח שנאמר אויביו אלביש בושת ו"עליו" יציץ נזרו** ..... מג-לד; *מה-לז

פרק כ"ח: **ועמד אליהו זכור לטוב וקנא קנאה גדולה– ושמעה איזבל ובקשה להרוג אותו ועמד אליהו והיה מתפלל לפני הקב"ה, ואמר לו הקב"ה אליהו** [וכי] **טוב אתה מאבותיך– עשו בקש להרוג את יעקב וברח מלפניו– פרעה בקש להרוג את משה וברח ונמלט מלפניו– עמד אליהו וברח מארץ ישראל ונמלט** [פי' ניצול].....ו-לח [*סח-קנג]

שם: **ללמדך שכל מי שהוא בורח נמלט** [פי' ניצול] .....ו-לח; סח-קנג

פרק כ"ט: **אשור מזרעו של ישמעאל הם** ..... מא-לח; נט-קיח

שם: **שבעים לשונות שברא הקב"ה– לא שם שמו לאחד מהם אלא לישראל, הואיל והשוה הקב"ה שמו של ישמעאל לשמו של ישראל– אוי מי יחיה בימיו שנא' אוי מי יחיה משומו אל**..... מא-לח; נט-קיח

שם: **ר' ישמעאל אומר חמשה עשר דברים עתידין בני ישמעאל לעשות בארץ באחרית הימים, ובימיהן יעמוד צמח בן דוד** .....מא-לח

שם: **ועוד היה ר' ישמעאל אומר שלשה מלחמות של מהומה עתידין בני ישמעאל לעשות בארץ באחרית הימים**.....מא-לח

פרק ל"א: **ולמה נקרא שמו ישמעאל שעתיד לשמוע הקב"ה באנקת העם ממה שעתידין בני ישמעאל לעשות בארץ באחרית הימים לפיכך נקרא שמו ישמעאל**.....נח-קטז

[בגלות ישמעאל, שעתידין להצר את ישראל צרות קשות ומשונות לא נראו כמותם, כנ"ל בשם רבותינו ז"ל שלכן נקרא שמו ישמעאל (לשון הר' מיכה ויטקל נספרו עין הדעת טוב, תהיליס קכ"ד).....נח-קיז]

פרק ל"ג: **וכל הרשעים המתים בארץ ישראל נפשותם נשלכות בקלע חוץ לארץ** .....קכו-ריד

שם: **ולעתיד לבוא הקב"ה אוחז בכנפות ארץ ישראל ומנער אותה מכל טומאה ומשליך אותן** (את הרשעים) **לחוץ שנאמר לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה**.....קכו-ריד

פרק מ"א: **הכל הולך אחר הראש, אימתי בזמן שהרזעה תועה הצאן תועין אחריו, שנאמר על חטאת ירבעם בן נבט אשר חטא ואשר החטיא את ישראל**..... קמ-רלב

פרק מ"ז: **וכל היד כולה עתיד הקב"ה להכות בהם את בני עשו שהם צריו ואת בני ישמעאל שהם אויביו שנאמר תרום ידך על צריך וכל אויביך יכרתו** ..... מה-לז

[עוד עתידין ישראל להיות באחרית הימים בגלות ישמעאל כנזכר בפרקי דר' אליעזר (לפון הכ׳ מייס ווישטאל נספרו עץ הדעת טוב, מהיליס קכ״ד) ..... נח-קטו]

פסיקתא דרב כהנא

טו, י: [לכן נאום האדון אביר ישראל הוי אנחם מצרי ואנקמה מאויבי וגו' ציון במשפט תפדה] **כל מקום שנאמר נאום האדון עוקר דיורין ומכניס דיורין** ..... ל-סט

שם: **אביר ישראל, רבנין אמרין אוביר ישראל לפני אומות העולם** ..... ל-סט

כ"ה: (קל״ג) **שובה ישראל עד ה' אלקיך, אפילו כפרת בעיקר** ..... מבוא-כג

פסיקתא רבתי

פרשה כ"ח: **בא וראה כמה** [קשה] **עפרה של ארץ ישראל לתשובה, עד שהיו בארץ ישראל היה ירמיה אומר להם עשו תשובה– ולא קיבלו, כיון שגלו היו נוהגים קדושה במצוות וכו'** ..... קלא-לכ

תנא דבי אליהו

פרק ט': **במה הקב"ה מושיע את ישראל מבין הגויים, בבנים שהם משכימין ומעריבין לבית הכנסת ולבית המדרש עוסקין בדברי תורה בכל יום תמיד וכו'** ..... קמח-למא

פרק כ"ג: **וכשהיו ישראל במצרים נתקבצו כולם וישבו יחד משום שהיו כולם באגודה אחת וכרתו ברית יחד-- ושלא יניחו לשון בית יעקב אביהן ושלא ילמדו לשון מצרים מפני דרכי עובדי אלילים-- ולא היו משנים לשונם** ..... רטו-שלט; *ריח-שמה

*שם: **אפילו המצוה האחת שהיתה בידם** (של יוצאי מצרים) **נוח לפני הקב"ה הרבה יותר מן כמה מצות שלנו ומהו המצוה האחת שהיתה בידם שנתקבצו כולם באגודה אחת וכרתו ברית-- ושלא יניחו לשון של יעקב אבינו ושלא ילמדו לשון של מצרים מפני דרכי ע"ז** ..... רטו-שלט; ריח-שמה

פרק ח': **והיה אלקנה מכריע את כל ישראל לכף זכות וחינך אותם במצות וזכו רבים על ידו. הקב"ה שהוא בוחן לבות וכליות אמר לו לאלקנה: אתה הכרעת את ישראל לכף זכות וחנכת אותם במצות וזכו רבים על ידך אני אוציא ממך בן שיכריע את כל ישראל לכף זכות ויחנך אותם במצות ויזכו רבים על ידו** ... רנ-שלג

מדרש זוטא

איכה, א': **ואשיבה שופטיך כבראשונה אלו דוד ושלמה ויועציך כבתחלה אלו משה ואהרן** ..... ל-ע

מדרש תנאים

דברים: (כ״ו ט״ו) **ר' נתן אומר השקיפה ממעון קדשך מן השמים על הרשעים ואבדם מן העולם שלא עשו רצונך בעולם** ..... קפ-לפט

(כ״ח י״ט) **הרי הדברים קל וחומר אם כששכח לקלל את הרשעים עובר בלא תעשה קל וחומר לשאר כל המצוות שבתורה** ..... קפ-לפט

***

יוסיפון: **ויותר במקדש שני אילו שמעו פריצי ישראל לר' יוחנן בן זכאי ולחכמים שבאותו דור והשלימו עם טיטוס לא גלו כמפורש בפרק הניזקין ויותר בספר יוסיפון** (לפון המכרש״ל, פסמיס) ..... קנו-רנו

- (בזמן חורבן בית שני) **אפילו א' מגבורי ישראל היה יורד לשדה הקרב והורג בעצמו כמה עשרות מגיבורי רומי היותר גדולים, ועאכ"ו כשהיו גבורי ישראל בכנופיא וקבוצה** ..... צז-קעד, קעה

- **שטעו מישראל אחר הכותים** ..... כד-נמ

בראשית: (כ״ה ע״ב) **וחמש מינין אינון בערב רב, ואינון (סי׳ נג״ע ר״ע) נ׳פילים ג׳בורים ע׳נקים ר׳פאים ע׳מלקים**לא-עג; צב-קסמ; רנה-תנ

(סם) **ומאלין דאשתארו מנהון בגלותא רביעאה, אינון רישין בקיומא סגי, ואינון קיימין על ישראל כלי חמס-- אלין אינון עמלקים** ..... צב-קסמ

(כ״ה ע״ג) **מיד דייתי אור דאיהו קוב״ה יתמחון מן עלמא** [כל החמשה מיני ערב רב] **ויתאבדון, אבל פורקנא תליא בעמלק עד דיתמחי, דביה אומאה** .....לא-עג

(כ״ז ע״ג) **בזמנא דערב רב מעורבין בישראל, לית קריבו ויחודא באתוון שם יהו״ה. ומיד דיתמחון מעלמא, אתמר-- ביום ההוא יהיה ה׳ אחד ושמו אחד** .....לא-עג

(סם) **דלית יחודא עד דערב רב יתמחון מעלמא** .....לא-עג

(כ״ח ע״ג) **בההוא זמנא מתעברין ערב רב מעלמא-- דאילין אינון דגרמו גלותא ערב רב ודאי** .....לא-עג

נח: (ע״ה ע״ג) **וכי תימא, לישנהון** [של דור הפלגה] **אמאי אתבלבל, אלא בגין דכולהון ממללין בלשון הקודש, ההוא לישנא קא עביד לון סיועא-- ועל דא אתבלבל לישנהון דלא יכלו לאיתתקפא רעותהון בלשון הקודש-- וכד אתבלבל לישנא דילהון איתחלש חיליהון ואתבר תוקפא דילהון** .....ריב-שלד, שלה

(סם) **תא חזי דהא מלה דאמרי תתאי בלשון הקודש כולהו חילי שמיא ידעי ביה, ואתתקפי ביה, ולישן אחרא לא ידעין ולא אישתמודעי ביה. ועל דא אילין כיון דאיתבלבל לישנא דלהון מיד ויחדלו לבנות העיר, דהא איתבר חיליהו ולא ידעי למיעבד מידי ברעותא דלהון**.....ריב-שלה

(ע״ו ע״ג) **הן עם אחד ושפה אחת לכולם, בגין דאינון בלבא חד ורעותא חד, וממללי בלה״ק, ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות, ולית מאן דימנע עובדא דלהון. אבל מאי אעביד אבלבל לון דרגין דלעילא ולישן דלהון לתתא וכדין אתמנע עובדא דלהון**.....ריב-שלה

וירא: (מדרש הנעלם, קי״ד ע״ב) **עתיד הקב״ה לחדש עולמו ולבנות ירושלים ולהורידה בנויה מלמעלה בגין** (נ״א: בניין) **שלא יהרס** .....ט-לד

(סם) **והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו, הנותר בציון ובירושלם דייקא. אמר רבי אחא, אם כן זעירין אינון, אלא כל אינון דאשתארו בארעא קדישא דישראל, דינא דילהון כירושלם וכציון לכל דבר, מלמד דכל ארץ ישראל בכלל ירושלים היא** ..... מ-פח

* (קי״ט ע״ב) **בשיתין ושית** (תרס״ו) **יתגלי מלכא משיחא-- וקרבין יתערון בעלמא לסטר צפון, ותרין מלכין יפלון באינון קרבין-- בשבעין ותלת** (תרע״ג), **כל מלכי עלמא יתכנשון לגו קרתא רבתא דרומי, וקב״ה יתער עלייהו אשא וברדא ואבני אלגביש ויתאבדון מעלמא** .....קלד-רכג

* (סם) **ומההוא זמנא** (שנת תרע״ג והלאה) **מלכא משיחא יתער בכל עלמא, ויתכנשון עמיה כמה עמין וכמה חיילין מכל סייפי עלמא, וכל בני ישראל יתכנשון בכל אינון אתרי, עד דאשתלימו אינון שנין למאה** (שנת ת״ש)-- **וכדין והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה׳ וגו׳. ובני ישמעאל (ישראל) זמינין בההוא זמנא לאתערא (עליהון) עם כל עמין דעלמא למיתי על ירושלם, דכתיב-- יתיצבו מלכי ארץ ורוזנים נוסדו יחד על ה׳ ועל משיחו** .....קלד-רכג

* תולדות: (מדרש הנעלם, קנ״ט ע״ג) **באלף שתיתאי לזמן ד׳ מאות ותמניא שנין מיניה** [שנת ת״ח לאלף השישי] **יהיו קיימין כל דיירי עפרא בקיומיהון** .....קלד-רכג

ויצא: (קי״ב ע״ב) **רבי חייא ורבי חזקיה הוו יתבי תחות אילני דחקל אונו, אדמוך רבי חייא, חמא ליה לאליהו- - אמר השתא אתינא לאודעא דירושלם קריב איהו לאתחרבא, וכל אינון קרתין דחכימיא. בגין דירושלם דינא איהו, ועל דינא קיימא, ועל דינא אתחרב-- ואתינא לאודעא לחכימיא דילמא יורכון שני דירושלם- - ואתער רבי חייא, ואזלו ואמרו מלה דא לחכימיא. אמר רבי ייסא, כלא ידעין דא, והכי הוא, דכתיב אם ה׳ לא ישמר עיר שוא שקד שומר** ..... מ-פח

הגהות מהרח״ו על הזוהר הק׳ הנ״ל על חורבן ירושלים: **וקשה דהא ירושלים אתחרבת בימי ר׳ יוחנן בן זכאי, ובתר כן הווה דרא דתלמידוי ר׳ אליעזר ובתריה דרא דר׳ עקיבא, ובתריה דרא דרשב״י, ובתריה דרא דתלמידוי ר׳ חייא ור׳ חזקיה הנזכרים פה. ואפשר לומר דחזרה להתיישב בבני אדם תחת ממשלת קיסר רומי הרשעה והודיעו כי גם עתה תחזור להתחרב. ואף זה קשה גם כן דהרי עשר גלויות גלו סנהדרין**

והאחרונה היתה בטבריא. כנראה דאין עוד לא היה ישוב בירושלים אחר חורבן טיטוס [ואם כן על איזה חורבן ירושלים היתה כוונת אליהו זכור לטוב] ..... מ-פט

(זוהר חק' סח) **והא אתיהיב רשו לסמא"ל עלה** (על ירושלים), **ועל תקיפי עלמא** ..... קל-ריט

(קס"ד ע"ב) **באתערותא דלתתא אתער לעילא** ..... רלה-שסט; אגרת-מיג

* וישב: (קפ"ה ע"ב ועי"ג) **אי נחשין ועקרבין הוו ביה** [בבור שהשליך ראובן את יוסף לתוכו]**– וכי לא חייש ראובן להאי דהא אינון נחשין ועקרבין ינזקון ליה– אלא– אמר ראובן, טב למנפל ליה לגו גובא דנחשין ועקרבין, ולא יתמסר בידא דשנאוי דלא מרחמי עליה, מכאן אמרו, יפיל בר נש גרמיה לאשא, או לגובא דנחשין ועקרבין, ולא יתמסר בידא דשנאוי, בגין דהכא אתר דנחשים ועקרבים, אי איהו צדיקא קב"ה ירחיש ליה ניסא, ולזמנין דזכו דאבהן מסיעין ליה לבר נש וישתזיב מנייהו, אבל כיון דיתמסר בידא דשנאוי, זעירין אינון דיכלין לאשתזבא** ..... קמה-רמע

שמות

שמות: (ו' ע"ב) **ויקם מלך חדש על מצרים, תא חזי כל עמין דעלמא וכל מלכין דעלמא, לא אתתקפו בשולטניהון אלא בגינייהו דישראל. מצרים לא הוו שלטין על כל עלמא עד דאתו ישראל ועאלו תמן בגלותא, כדין אתתקפו על שאר עמין דעלמא– דהא מצרים בשפלותא דשאר עמין הוו– כד עאלו ישראל בגלותא דמצרים מיד הוה קימה למצרים, ואתתקף שולטנותא דלהון לעילא על כל שאר עמין, דכתיב ויקם מלך חדש על מצרים, ויקם, קימה הוה לון– ובגין כך ויקם מלך חדש על מצרים, דא הוא ממנא דלהון, חדש הוה, דעד יומא הדין לא הוה ליה שולטנא על שאר עמין, והשתא אתקם לשלטאה על כל שאר עמין דעלמא, וכדין אתקיים** [וכן הוא בכל העמים עיי"ש] ..... נח-קטז

(ז' ע"ג) **ר"ש זקף ידוי ובכה ואמר ווי מאן דיזדמן בההוא זמנא– וכמה עקתין על עקתין לישראל– ועל ההוא זמנא כתוב וצרפתים כצרוף את הכסף– בההוא זמנא יתער מלכא משיחא** ..... לב-עד

(י"ז ע"ב) **ואין לך גלות קשה לישראל כמו גלות ישמעאל** ..... נט-קיח

(סח) **עד שיפוח היום, קדם דיפוח ההוא יומא דאומין. ונסו הצללים, אינון שולטנין דשלטו עלייהו. אלך לי אל הר המור, אמר קודשא בריך הוא, אלך לי לנערא האומות מירושלם– כמה דאת אמר לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה, כהאי דאחיד בטלית לנערא טנופא מינה. אמר רבי יוסי, עתיד קודשא בריך הוא לאתגלייא בירושלם דלתתא, ולדכאה יתה מטנופי עממיא, עד דלא תשתלים ההוא יומא דאומין** ..... קכז-רטו

וארא: (ל"ג ע"ב) **אתנגיד רבי חייא ובכה– ווי על דימנא דאתילד ישמעאל בעלמא ואתגזר מה עבד קוב"ה ארחיק להו לבני ישמעאל מדבקותא דעילא, ויהב להו חולקא לתתא בארעא קדישא בגין ההוא גזירו דבהון. ומינין בני ישמעאל למשלט בארעא קדישא כד איהי ריקניא מכלא זמנא סגי, כמה דגזירו דלהון בריקניא בלא שלימו, ואינון יעכבון להון לבני ישראל לאתבא לדוכתייהו, עד דישתלים ההוא זכותא דבני ישמעאל** ..... מב-לג

(סח) **וזמינין בני ישמעאל לאתערא קרבין תקיפין בעלמא, ולאתכנשא בני אדום עלייהו, ויתערון קרבא בהו, חד על ימא וחד על יבשתא וחד סמוך לירושלם, וישלטון אלין באלין, וארעא קדישא לא יתמסר לבני אדום– ולבתר דא מה כתיב לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה** ..... מב-לג

* בשלח: (נ' ע"ב) **ויאמר מצרים אנוסה מפני ישראל– ויאמר מצרים, דא ממנא דאתמני על מצראי, אמר רבי יוסי, האי מלה קשיא, כיון דאעברו ליה משולטנותיה, היך יכיל הוא למרדף אבתרייהו דישראל– דכיון דאתבר חיליהון מלעילא, כדין אתבר חילא ותוקפא דלהון לתתא, הדא הוא דכתיב כי יהו"ה נלחם להם במצרים, במצרים דיקא, דא הוא תוקפא דלהון דלעילא** ..... רלו-שעג

(נ"ז ע"ב) **ועל זמנא דאתי ביומי דאתער מלכא משיחא– לא ישתאר מבני עלמא בר אינון גזירין, דקבילו את קיימא קדישא– והוא נטיר ליה להההוא קיים, ולא עייליה באתר דלא אצטריך, אלין אינון דישתארון ויכתבון לחיי עלמא. מנלן, דכתיב והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלם** ..... לז-פד

(סח) **ואי נטיר להההוא קיים כדקא חזי ויזדהר ביה, עליה כתיב הנשאר בציון והנותר בירושלם, אלין ישתארון בההוא זמנא** ..... לז-פה

* יתרו: (ע"ח ע"ב) **נהורא דנפקא מגו חשמל עילאה פנימאה גניז וסתים די רזין דאתוון קדישין עילאין דשמא קדישא תליין ביה** ..... ריז-שמג

(פ"ו ע"ח) **כתיב ביה בישמעאל והוא יהיה פרא אדם, פרא אדם ולא אדם, פרא אדם משום דאתגזר ושירותא דאדם הווה ביה– ולא אדם– משום דלא קביל פיקודי אורייתא, שירותא הווה ביה בגין דאתגזר ולא אשתלים בפקודי אורייתא** .....נח-קטו

משפטים: (דף ק"כ עמוד ב') **וייתון נס דמשיח בן דוד מיהודה אריה רשים עליה, ונס דמשיח בן יוסף שור רשים עליה** .....כז-סג

תרומה: (קמ"ו ע"ח) **ונשיקה בפומא דאיהו מבועא דרוחא ומפקנו דילה** .....רמז-שפט

* תצוה: (קפ"ג ע"ג) **דההוא שעתא דנפקו ישראל ממצרים, ואשתלימו לשתין רבבן, אתתקף מלכותא קדישא, ואסחלק על כלא, וסיהרא אתנהירת, וכדין אתכפיא מלכו חייבא סטרא אחרא** .....רלו-שעג

פקודי: (ר"מ ע"ח) **ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת וגו', מאי ביום ההוא, ביום דקודשא בריך הוא יעביד דינא בעלמא, ויפקוד על חייבי עלמא כעובדיהון. דהא לית קימה לכנסת ישראל מעפרא, בעוד דאינון חייבין דישראל יקומון בעלמא. מה כתיב לעילא בחרב ימותו כל חטאי עמי, האומרים לא תגיש ותקדים בעדנו הרעה, מה כתיב בתריה, ביום ההוא אקים את סכת דוד הנופלת**.....יז-מד, מה

(שם) **דכד אתקף מלכו חייבא בעלמא, כדין האי מלכו קדישא אתרפי, וסוכת דוד אסתיר בניינא דיליה. ועל דא והריסותיו אקים, דהא תנינן, כל זמנא דהאי אתקף, האי אתרפי, דא מליא, ודא חרבה. בגין כך עד ההוא יומא מלכו חייבא יתקף, בההוא יומא יתקף ויוקים לה קודשא בריך להאי מלכו קדישא ועל דא והריסותיו אקים, ובניתיה כימי עולם**.....יז-מה

ויקרא

ויקרא: (כ' ע"ג) **לא גלו ישראל מארעא ולא אתחרב בי מקדשא, עד דישראל כלהו אשתכחו בחיובא קמי מלכא. ועד דדברי עלמא אשתכחו בחיובא בקדמיתא– דכין דרישי עמא אזלין בחיובא כל עמא אתמשכו אבתרייהו. רבי חייא אמר מהכא ואם כל עדת ישראל ישגו, במאי הוי, בגין נעלם דבר מעיני הקהל, דעיני עמא אינון רישייהו, דכל עמא אתמשכן אבתרייהו** .....רלב-שסו

במדבר

נשא: (רעיא מהימנא, קכ"ד ע"ח) **כגוונא דא בישראל כד אינון מחללין אורייתא, קוב"ה יעול לון בגלותא דבני עשו ובני ישמעאל תחות שעבודא דלהון, דדרגיהו כלב ונחש, ואתדנו תמן. ובהון יתבררו ויתלבנו ויצורפו כצרוף הכסף וכבחון הזהב, הדא הוא דכתיב וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב– בגין דהוו ישראל עם ערב רב** .....לג-עד, עה

(שם קכ"ד ע"ג) **ובזמנא דערב רב הוו מחטיאין לון לישראל הוי כאילו הוו כולהו מסטרא דרע– כגוונא דא יתעביד לנסאה לון לישראל בפורקנא בתרייתא הדא הוא דכתיב יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים, דאינון מסטרא דטוב וקיימין בנסיונא, והרשיעו רשעים אינון מסטרא דרע, ויתקיים בהון ואל אדמת ישראל לא יבואו, וקטיל לון**.....לג-עה

(קכ"ה ע"ג) **וערב רב– יהון רחיקין מן פורקנא– ורשעים בחושך ידמו אינון ערב רב ובגין דא אמר נביאה עלייהו ואל אדמת ישראל לא יבואו**.....לא-עח

(שם) **ואתהדרו אינון ערב רב רעיין על ישראל עאנא דקוב"ה** .....לד-עמ; קצד-שיג

פנחס: (רכ"ח ע"ח) **ולזמנא דאתי כתיב בנה ירושלים ה', איהו ולא אחרא. ובניינא דא אנן מחכאן ולא בניינא דבר נש דלית ביה קיומא כלל וכו'. דאפילו קרתא דירושלים לא ליהוי אומנותא דבר נש, דהא כתיב ואני אהיה לה נאום ה' חומת אש סביב וגו'** .....ט-לד

(רעיא מהימנא, לג"ג ע"ג) **ובגין דערב רב אינון שאור שבעיסה, ואינון אומין דעלמא דמיין למרץ, יתיר מעכבין בגלותא ערב רב לישראל מאומין, כמה דאוקמוה רבנן מי מעכב שאור שבעיסה מעכב. דאינון דבקין בישראל כשאור בעיסה. אבל אומין לאו אינון אלא כמרץ אשר תדפנו רוח** .....אגרת-תיד

(שם, רמ"ו ע"ג) **עד כי יבוא שילה** [משיח], **רעיא מהימנא נטיל נוקמא מערב רב**.....לא-עג

(שם, רמ"ט ע"ח) **ויאמר כי יד על כס יה, תמן אומי לאעברא מעלמא זרעא דעשו עמלקיים– בההוא זמנא כה אמר ה' לרועים הפושעים בי, ואומר ואל אדמת ישראל לא יבאו. ואלין אינון רועים דענא פרנסי דרא, ובגין דא אתמר עלייהו הנה אנכי מפתיה והולכתיה המדברה. ונשפטתי אתכם שם וגו' כאשר נשפטתי את אבותיכם, דקטיל לון במכת חשך**.....לא-עח, עג; לה-פח

דברים

תצא: (רעיא מהימנא, רע"ז ע"ב) [לאחוז בכנפות הארץ] **וינערו רשעים ממנה דאינון איסור טמא ופסול סמאל ומשרייתיה—** (עמוד ג') **וכד אית בעלמא ערב רב נחתין** [סמא"ל ונוקבא דיליה] **לאתגשמא בהון, וקב"ה יעבר לון מן עלמא הה"ד ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ, ואי תימרון בזמנא דגלותא בתראה לית עבודת אלילים בגין דלא ידעין בני עלמא בהון, ואינון דידעין בערב רב תמן אשתכח לון דמכעיסין לקב"ה ושכינתיה, וישראל בינייהו, וערב רב מצליחין בהון, לקיים מאי דכתיב ומשלם לשונאיו אל פניו להאבידו** ..... קכז-רטז

זהר חדש

נח: (דף מ' ע"ב) **אמר לו רבי אליעזר, חייך, דאי יחזרון בתשובה וישי כנישתא, או חדא כנישתא, בזכותם יתכנש כל גלותא. דקב"ה איסתכי תדירא, אימתי יחזרון, ויעבד להון טבא, דכתיב ולכן יחכה ה' לחננכם. מחכה תמיד אימתי יעשו תשובה** ..... מבוא-כג; קלד-לכד

יתרו: (מאמר ד' גוזני עיגא) **כמה דיתנה צריכת נטירו מנץ כגוונא דא צריכין נטירו עיניך יונים דצדיקים מעיינין דרשיעא דאינון ערב רב בנוי דלילית רשיעתא, דאינון קשין למיעבד טיבו עם עניי בני ישראל. ואינון עקימין בכל אורחייהו, בנוי דנחש הקדמוני** .....לג-עו

תקוני הזהר

תיקון י"ג: (כ"ז ע"ב) **לילית אימן דערב רב** ..... קטז-ל ; ריג-שלז

(כ"ח ע"ב) **ושורפין בתחלת שש דאיהו אלף שתיתאה, ובגין דלא יפרישו בין שש דאיהו עמודא דאמצעיתא, ובין שבע דאיהי בת זוגיה, צריך לבערא שאור וחמץ דאינון ערב רב— בגין דערב רב אפרישו בין שש לשבע במתן תורה— הכי יפריש לון קודשא בריך הוא בין שש לשבע** ..... אגרת-מיג

תיקון כ"א: (מ"ט ע"ב) **שכינתא אמרת לקוב"ה גרש האמה הזאת ואת בנה, אילין ערב רב דגרשוני מהסתפח בנחלת ה' גרש לון מן עלמא דין ומעלמא דאתי דלא יהא להון חולקא עם ישראל** .....לא-עג

(נ"ב ע"ב) **שאור וחמץ דאינון ערב רב— דעלייהו איתמר אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם— ואומאה דיתמחון בארבעה עשר, דאינון ארבע סרי יומי דפסחא, לקיימא כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות** ..... אגרת-מיד

(נ"ג ע"ב) **ווי לישראל כד אתבלעו בערב רב, דעלייהו אתמר ולא נודע כי באו אל קרבנה ומראיהן רע כאשר בתחילה**.....רלב-שסה

(שס) **היו צריה לראש אויביה שלו, צריה וודאי אינון ערב רב עליהו אתמר שריך סוררים וחברי גנבים כולו אוהב שוחד— ובגין דא ווי לעלמא כד אתבלעו בערבוביא בישא** ..... ל-סט; רלב-שסה

(נ"ה ע"ב) **ורשיעיא דאינון ערב רב אתמר בהון "סוף פסוק" דאינון מזרעא דעמלק דאתמר ביה ויאמר כי יד על כס יה** [מלחמה לה' בעמלק מדור דור], **ואינון חמש מינים: עמלקים גבורים נפילים ענקים רפאים, דכולהו מסתלקין ומתגברין על ישראל בגלותא— ועלייהו אתמר "סוף פסוק" דפסיק לון קוב"ה לסוף יומיא מעלמא** ..... לא-עג; צב-קסז; רלב-שסה

תיקון ס"ט: (ק"ט ע"ב) **כד עמלק דאינון בכורי מצרים, ערב רב, מעורבין בישראל, עלייהו איתמר תמחה את זכר עמלק דלא אשתאר מנהון שריד**.....לא-עג; צב-קסז; קיח-כד; רלז-שעג

תיקון ג': (הסגי, זהו תיקון כ"ד, בהסמטות דף ק"מ ע"ב): **טחול דא לילית אימא דערב רב— וערב רב אינון בנאה, דאינון מעורבין בישראל, רשעים גמורים— אבל לעתיד לבוא יתמחון ערב רב מעלמא** .....לא-עג

תיקון ו': (הסגי, זהו תיקון כ"ו, בהסמטות דף קמ"ד ע"ב) **שמוני נוטרה את הכרמים, ואינון ערבוביא דערב רב דאינון מעורבין בהון בישראל בגלותא. ובגין דא כד ייתי קודשא בריך הוא לגבי שכינתא איהו יימא לגבה— כי הנה הסתיו עבר שולטנו דשאר ממנן דאומין, הגשם חלף הלך לו שלטנותא דערב רב, בההוא זמנא יימא לגבה שובי שובי השולמית ומיד ישמחו השמים ותגל הארץ** ..... הקדמה-טו; כא-פו

*****

נוסח התפלה שתקנו אנשי כנסת הגדולה

שמו"ע: **והחזירנו בתשובה שלימה לפניך** ..... רל-שסג
ולמלשינים אל תהי תקוה ..... קעד-לפג; רלא-שסד
וכל המינים כרגע יאבדו ..... קפ-לפט, לנ; רלא-שסד
וכל המינים כרגע יאבדו [וביאור שתי הנוסחאות האחרות: וכל הזדים כרגע יאבדו, וכל הזדים וכל המינים כרגע יאבדו] ..... קעד-לפג
ומלכות זדון מהרה תעקר ותשבר ותמגר ותכניע במהרה בימינו ..... רלו-שעח
ולירושלים עירך ברחמים תשוב ..... פט- קסג
את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח ..... פט-קסג
תחנון: **אבל אנחנו ואבותינו חטאנו** ..... קסד-לסמ
עלינו: **על כן נקוה לך ה' אלקינו לראות מהרה בתפארת עוזך** ..... מבוא-יז
* **לתקן עולם במלכות שדי וכל בני בשר יקראו בשמך** ..... מבוא-יט
ברהמ"ז: **שבכל יום ויום הוא הטיב, הוא מטיב, הוא ייטיב לנו– הוא גמלנו, הוא גומלינו, הוא יגמול בעדינו, הוא ימלוך עלינו, הוא ישבור עול גלות מעל צווארינו** ..... פט-קסג
ג' רגלים: **אתה בחרתנו מכל העמים** ..... מבוא-כג
ראש השנה: **וידע כל פעול כי אתה פעלתו ויבין כל יצור כי אתה יצרתו** ..... מבוא-יח
וכל הרשעה כולה כעשן תכלה כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ ..... מז-נט; מח-קפ
וכל הרשעה כולה בעשן תכלה כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ ..... עח-קמז
כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ ותמלוך אתה הוא ה' לבדך בהר ציון משכן כבודך ובירושלים עיר קדשך ..... רל-שסג
נעילה: **ותלמדנו ה' אלקינו להתוודות לפניך על כל עוונותינו למען נחדל מעושק ידינו** ..... קסד-לסמ
הושענות: **הושענא למען כבודך** ..... ריח-שמה
הושענא למען לימודך ..... ריח-שמה

יסודי התורה: (פרק ו' הלכה ח') **אפיקורוס ישראל שכתב ס"ת שורפין אותו עם האזכרות שבו-- ומצוה לשורפו כדי שלא להניח שם לאפיקורוסים ולא למעשיהם** .....י-לו; קסא-רסד; ריח-שמה; ריט-שמו; רכד-שנג

אפיקורוס ישראל שכתב ספר תורה שורפין אותו עם האזכרות שבו– אבל עובד כוכבים שכתב את השם גונזין אותו, וכן כתבי הקדש– שכתבן עובד כוכבים יגנזו.....קמט-רמח; קעה-רפג

(פרק ז' הלכה ח') **אין הנבואה חלה אלא על חכם גדול בחכמה, גבור במדותיו ולא יהא יצרו מתגבר עליו בדבר בעולם-- והוא מתקדש והולך ופורש מדרכי כלל העם** ..... רכט-שפח

דעות: (פרק ו' הלכה ז') **אם היה במדינה שמנהגותיה רעים ואין אנשיה הולכים בדרך ישרה ילך למקום שאנשיה צדיקים ונוהגים בדרך טובים** ..... רכא-שמח

עבודה זרה: (פרק ג' הלכה ה') **האפיקורסים מישראל אינן כישראל לדבר מן הדברים**..... צב-קסט; קפא-לנח

(שם) **האפיקורסים מישראל– אין מקבלים אותם בתשובה לעולם– ואסור לספר עמהם ולהשיב עליהן תשובה כלל שנאמר ואל תקרב אל פתח ביתה** ..... קעה-רפג; קצג-שט; רנא-שנג

(שם) **והאפיקורסים הם התרים אחר מחשבות לבם-- עד שנמצאו עוברים על גופי תורה להכעיס בשאט בנפש ביד רמה ואומרים שאין בזה עון** ..... קעט-רפח

(פרק ג' הלכה ה') **העובד עבודת כוכבים כדרכה ואפילו עשה דרך בזיון חייב, כיצד הפוער עצמו לפעור כדי לבזותו או זרק אבן למרקוליס כדי לבזותו, הואיל ועבודתו בכך, חייב**.....צג-קנ

(פרק ד' הלכה ו') [בדיני עיר הנדחת] **ומכין את כל נפש אדם אשר בה לפי חרב טף ונשים אם הודחה כולה, ואם נמצאו העובדים רובה מכים את כל הטף ונשים של עובדים לפי חרב** .....קצא-שם

(פרק ז' הלכה ח') **מצות עשה היא לאבד עבודה זרה ומשמשיה וכל הנעשה בשבילה שנאמר אבד תאבדון את כל המקומות– ובארץ ישראל מצוה לרדוף אחריה עד שנאבד אותה מכל ארצנו--** [ואפילו בכיבוש חוץ לארץ] **כל מקום שנכבוש אותו נאבד כל עבודה זרה שבו** .....קסא-רסג

(פרק ז' הלכה י"ח) **מרחץ שיש בה עבודת כוכבים מותר לרחוץ בה מפני שהיא נעשית לשם נוי ולא לעבדה, שנאמר אלהיהם, בזמן שנוהגים בה מנהג אלהות ולא בזמן שמבזין אותה כגון זו שהיא עומדת על הביב והכל משתינין בפניה** ..... קסט-רעו

(פרק י' הלכה ח') **המוסרים והאפיקורסין מישראל הדין לאבדן ביד ולהורידן עד באר שחת מפני שמצירים לישראל ומסירין את העם מאחרי ה'**..... קעח-רפז; קפט-שג

תשובה: (ג' ז') **העובד כוכב או מזל וזולתו כדי להיות מליץ בינו ובין רבון העולמים -- הוא מין** .....כג-נה

* (פרק ג' הלכה ח') **האומר שאין התורה מעם ה' אפילו פסוק אחד אפילו תיבה אחת אם אמר משה אמרו מפי עצמו הרי זה כופר בתורה. וכן הכופר בפירושה והוא תורה שבעל פה**.....עז-קמז; פה-קנו

(פרק ז' הלכה ה') **אין ישראל נגאלין אלא בתשובה וכבר הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד הן נגאלין** ..... פד-קנה; רלז-שנג

* (פרק ט' הלכה ג') **ומפני זה נתאוו כל ישראל נביאיהם וחכמיהם לימות המשיח כדי שינוחו ממלכיות שאינן מניחות להן לעסוק בתורה ובמצות כהוגן, וימצאו להם מרגוע וירבו בחכמה כדי שיזכו לחיי העולם הבא** ..... קלב-רכח

(שם) **שאותו המלך שיעמוד מזרע דוד** [מלך המשיח] **בעל חכמה יהיה יתר משלמה, ונביא גדול הוא קרוב למשה רבינו**..... רכט-שפח

תפלה: (פרק ג' הלכה ח') **בימי רבן גמליאל רבו האפיקורסין בישראל. והיו מצירים לישראל ומסיתין אותם לשוב מאחרי השם. וכיון שראה שזו גדולה מכל צרכי בני אדם, עמד הוא ובית דינו והתקין ברכה אחת שתהיה בה שאלה מלפני השם לאבד האפיקורסים, וקבע אותה בתפילה כדי שתהיה ערוכה בפי הכל** .....קעד-רפג, רפג; קפ-לנ; רלא-שפד

שבת: (פרק ו' הלכה ה') **מת שעשו לו גוים ארון וחפרו לו קבר בשבת– אם היה הקבר בסרטיא גדולה והארון על גביו וכל העוברין והשבין אומרים זוזה שהנכרים עושין עכשיו בשבת לפלוני הוא, הרי זה לא יקבר בו אותו ישראל עולמית, מפני שהוא בפרהסיא**.....קלח-רכט

(פרק ג' הלכה ט"ו) **כל העובר על שאר המצות, הרי הוא בכלל רשעי ישראל. אבל מחלל שבת בפרהסיא הרי הוא כעובד עבודה זרה, ושניהם כגוים לכל דבריהם**.....קלח-כל; קפג-לג

איסו"ב: (פרק כ"ג הלכה כ"ח) **אין מחשבת עריות מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה**.....רמז-שפט

מתנות עניים: (פרק י' הלכה ג') **וכל מי שהוא אכזרי ואינו מרחם יש לחוש ליחוסו, שאין האכזריות מצויה אלא בגויים שנאמר אכזרי המה ולא ירחמו**.....קצה-שיד

רוצח ושמירת הנפש: (פרק ט' הלכה י"ד) **הרואה את חבירו טובע בים או ליסטים באים עליו או חיה רעה באה עליו ויכול להצילו הוא בעצמו או שישכור אחרים להצילו ולא הציל, או ששמע גוים או מוסרים מחשבים עליו רעה או טומנין לו פח ולא גלה אוזן חבירו והודיעו– וכל כיוצא בדברים אלו, העושה אותם עובר על לא תעמוד על דם רעך**..... קנט-לס ; אגרת-מי

(פרק ד' הלכה י') **המינים– מישראל, או העושה עבירות להכעיס, אפילו אכל נבלה או לבש שעטנז להכעיס– והאפיקורסין והן שכופרין בתורה ובנבואה, מישראל, מצוה להרגן. אם יש בידו כח להרגן בסייף בפרהסיא, הורג. ואם לאו, בא עליהן בעלילות עד שיסבב הריגתן**.....פו-קנח; קעח-רפז

(פרק ד' הלכה י"ח והלכה י"ג) **הגויים– ורועי בהמה דקה וכיוצא בהם אין מסבבין להן המיתה, ואסור להצילן אם נטו למות– שנאמר לא תעמוד על דם רעך ואין זה רעך.במה דברים אמורים בישראל בעל עבירה העומד ברשעו ושונה בו תמיד**..... קפא-כל, לפח

ישראל בעל עבירות שאינו עומד ברשעו תמיד, אלא עושה עבירות להנאת עצמו כגון אוכל נבילות לתיאבון, מצוה להצילו ואסור לעמוד על דמו..... קפא-לפח

(פרק י"ח הלכה ד') **כל מכשול שיש בו סכנת נפשות, מצוות עשה להסירו ולהשמר ממנו ולהיזהר בדבר יפה יפה - ואם לא הסיר והניח המכשולות המביאין לידי סכנה ביטל מצוות עשה ועבר על לא תשים דמים**.....ג-כז, כח

(פרק י"ח הלכה ה') **הרבה דברים אסרו חכמים מפני שיש בהם סכנת נפשות. וכל העובר על דברים אלו וכיוצא בהם, ואמר הריני מסכן בעצמי ומה לאחרים עלי בכך או איני מקפיד בכך, מכין אותו מכת מרדות, והנזהר מהם עליו תבוא ברכת טוב**.....ד-כט

(פרק י"ג הלכה י"ד) **השונא שנאמר בתורה– אמרו חכמים כגון שראהו לבדו שעבר עבירה והתרה בו ולא חזר הרי זה מצוה לשנאו עד שיעשה תשובה ויחזור מרשעו**.....קפד-לפד

(שם) **ואף על פי שעדיין לא עשה תשובה אם מצאו נבהל במשאו מצוה לפרוק ולטעון עמו ולא יניחנו נוטה למות שמא ישתהה בשביל ממונו ויבא לידי סכנה, והתורה הקפידה על נפשות ישראל בין רשעים בין צדיקים מאחר שהם נלוים אל ה' ומאמינים בעיקר הדת**.....קפד-לפד

עדות: (פרק י"ח הלכה י') **המוסרין והאפיקורוסין והמומרים– אלו המורדין הכופרין פחותין הן מן הגויים, שהגויים לא מעלין ולא מורידין ויש לחסידיהן חלק לעולם הבא, ואלו מורידין ולא מעלין ואין להן חלק לעולם הבא**.....קעה-רפג, רפד; קפא-לפח

ממרים: (פרק ג' הלכה ח') **מי שאינו מודה בתורה שבעל פה אינו זקן ממרא האמור בתורה, אלא הרי זה בכלל האפיקורוסין ומיתתו בכל אדם**..... קעח-רפז

(פרק ג' הלכה ג') **כל האפיקורוסין והאומרין אין תורה מן השמים והמוסרין והמשומדים– אינם בכלל ישראל ואינן צריכין לא עדים ולא התראה ולא דיינין, אלא כל ההורג אחד מהן עושה מצוה גדולה ומסיר המכשול**..... קעח-רפז; [קפא-לפח]; קפד-לפה; קפו-לפז; קפח-שם

(פרק ג' הלכה ג') **בני התועים האלה ובני בניהם שהדיחו אותם אבותם, ונולדו במינות וגדלו אותן עליו, הרי הן כתינוק שנשבה לבין הגוים– לפיכך ראוי להחזירן בתשובה, ולמשוך אותן בדרכי שלום עד שיחזרו לאיתן התורה. ולא ימהר אדם להרגן**.....קפו-לפז ; קפח-שם

מלכים: (פרק ה' הלכה ט') **אסור לצאת מארץ ישראל לחוצה לארץ– אלא ללמוד תורה או לישא אשה או להציל מן הגויים– אבל אם הפירות בזול ולא ימצא מעות ולא במה ישתכר ואבדה פרוטה מן הכיס, יצא לכל מקום שימצא בו ריוח**..... עב-קמ

(פרק ה' הלכה י"ג) **כשם שאסור לצאת מא"י לחו"ל כך אסור לצאת מבבל לשאר ארצות**.....עג-קמח

* (פרק ט' הלכה ג') **בן נח שעבד עבודה זרה הרי זה חייב– וכל עבודה זרה שבית דין של ישראל ממיתין עליה בן נח נהרג עליה**.....כג-כד

* (פרק י' הלכה ח') **והואיל ונתערבו היום בני ישמעאל בבני קטורה וכו'**.....מא-לפ

* (פרק י' הלכה י') **בן נח** [היינו גוי ששומר ז' מצוות] **נתן צדקה מקבלין ממנו, ויראה לי שנותנין אותה לעניי ישראל, הואיל והוא ניזון מישראל ומצוה עליהם להחיותו**.....קפא-לפג

* (פרק י' הלכה י"ג) **וכן יראה לי שנוהגין עם גרי תושב בדרך ארץ וגמילות חסדים כישראל, שהרי אנו מצווין להחיותן** .....קפא-לפג

(שם) **אפילו הגויים צוו חכמים לבקר חוליהם, ולקבור מתיהם עם מתי ישראל, ולפרנס ענייהם בכלל עניי ישראל, מפני דרכי שלום, הרי נאמר טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו** .....קפא-לפג

* (פרק י"א הלכה ו') **המלך המשיח עתיד לעמוד– ומקבץ נדחי ישראל-- וכל מי שאינו מאמין בו, או מי שאינו מחכה לביאתו, לא בשאר נביאים בלבד הוא כופר, אלא בתורה ובמשה רבינו, שהרי התורה העידה עליו שנאמר ושב ה' אלהיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך וגו' אם יהיה נדחך בקצה השמים וגו' והביאך ה', ואלו הדברים המפורשים בתורה הם כוללים כל הדברים שנאמרו על ידי כל הנביאים**פה-קנו, קנז

* (פרק י"א הלכה ג') **רבי עקיבא חכם גדול מחכמי משנה היה, והוא היה נושא כליו של בן כוזיבא המלך, והוא היה אומר עליו שהוא המלך המשיח, ודימה הוא וכל חכמי דורו שהוא המלך המשיח, עד שנהרג בעונות, כיון שנהרג נודע להם שאינו** .....קי-קנב

(פרק י"ב הלכה ו') **אל יעלה על הלב שבימות המשיח יבטל דבר ממנהגו של עולם, או יהיה שם חידוש במעשה בראשית, אלא עולם כמנהגו נוהג**.....צז-קעה

(פרק י"ב הלכה ג') **אמרו חכמים-- ויש מן החכמים שאומרים שקודם ביאת המשיח וכו' וכל אלו הדברים וכיוצא בהן לא ידע אדם איך יהיו עד שיהיו** .....פד-קנה

(שם) **ולעולם לא יתעסק אדם בדברי ההגדות, ולא יאריך במדרשות האמורים בענינים אלו** (של סדר המדויק של הגאולה) **וכיוצא בהן, ולא ישימם עיקר– אלא יחכה ויאמין בכלל הדבר** .....רלח-שעד

(פרק י"ב הלכה ד') **לא נתאוו החכמים והנביאים ימות המשיח– אלא כדי שיהיו פנויין בתורה וחכמתה, ולא יהיה להם נוגש ומבטל, כדי שיזכו לחיי העולם הבא**.....קלב-לפג

* (פרק י"ב הלכה ה') **ובאותו הזמן לא יהיה שם לא רעב ולא מלחמה ולא קנאה ותחרות שהטובה תהיה מושפעת הרבה וכל המעדנים מצויין כעפר** .....צח-קנז

סנהדרין: (פרק ג' הלכה ז') **בית דין של שלשה אף על פי שאין מדקדקין בהן בכל אלו הדברים** [שצריכין להיות בסנהדרין] **צריך שיהא בכל אחד מהן שבעה דברים ואלו הן: חכמה, וענוה, ויראה, ושנאת ממון, ואהבת האמת, ואהבת הבריות להן, ובעלי שם טוב, וכל אלו הדברים מפורשין הן בתורה** .....קצט-שכ

מפרשי הרמב"ם

השגות הראב"ד: (הלכות עבודה זרה פרק ג' הלכה ה') [על דברי הרמב"ם ישראל שעבד עבודת כוכבים הרי הוא כעובד כוכבים לכל דבריו] **אף על פי כן אסור לאבד ממנו בידים מידי דהוה אמסור אבל אם נשא עובדת כוכבים ואין לו זרע כשר ודאי מותר לאבדו בידים או ליטלו מעצמו** .....קעט-רפה, רפו

רדב"ז: (הלכות ממרים פרק ג' הלכה ג') [על דברי הרמב"ם על הקראים שבזמנו: ראוי להחזירן בתשובה, ולמשוך אותן בדרכי שלום עד שיחזרו לאיתן התורה. ולא ימהר אדם להרגן] **אבל הנמצאים בזמנינו זה אם היה אפשר בידינו להורידן מצוה להורידן, שהרי בכל יום אנו מחזירין אותם למוטב ומושכין אותם להאמין תורה שבעל פה, והם מחרפין ומגדפין את בעלי הקבלה, ואין לדון את אלו בכלל אנוסין אלא כופרים בתורה שבעל פה** .....קפו-לפז

(נמצאנמו סוף מ"ב סי' תפ"ו) [על דברי הרמב"ם הנ"ל שאין ממהרין להורגן]. **תידוק מינה שאם התרו בהם כדי שיחזרו לאיתן התורה ולא אבו שמוע כאשר אנו עושין לאלו הקראין בכל יום ויום ואדרבה מפקרי טפי משמע שהורגין אותם**.....קפו-לפז

(שם) **אין ממהרין להרגן, משמע שאם הזהירו אותם ועדיין עומדין במרדן, הורגים אותם אם ידינו תקפה**.....קפו-לפז

כסף משנה: (הלכות תשובה פרק ז' הלכה ה') [מקור דברי הרמב"ם: ואין ישראל נגאלין אלא בתשובה] **בפרק יום הכיפורים** [הוא במס' יומא, אמרו רבותינו ז"ל], **גדולה תשובה שמקרבת את הגאולה** .....פד-קנה

(הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק ד' הלכה י"ג) [על דברי הרמב"ם ז"ל: בישראל בעל עבירה העומד ברשעו ושונה בו תמיד, כגון הרועים בהמה דקה שפקרו בגזל-- אסור להצילן אם נטו למות. אבל

ישראל בעל עבירות שאינו עומד ברשעו תמיד-- מצוה להצילו ואסור לעמוד על דמו] **אף על פי שאלו ואלו עושין לתיאבון, רישא** [דהיינו רועי בהמה דקה] **עומד ברשעו תמיד** [ולכן אסור להצילם], **וסיפא אינו עומד ברשעו תמיד** [ולכן אסור לעמוד על דמו ומצוה להצילו] ..... קפב-לצ

(סס) **אם אוכל נבילות להכעיס אף על פי שאינו עומד ברשעו תמיד הרי הוא בכלל המינים— ומצוה להרגו** ..... קפב-לצ

משנה למלך: (הלכות מלוה ולוה פרק ד׳ הלכה ג׳) [על דברי הרמב"ם שהלווה בריבית עובר גם על לפני עוור לא תתן מכשול] **כתב הרב פ"מ דהיכא דהלווה הווה חזי דהמלווה הווה מוזיף ברבית הני דמים גופייהו לאיניש אחרינא ליכא משום ולפני עוור כההיא דאמרינן דמושיט כוס יין לנזיר דלא מחייב משום ולפני עוור אלא אי קאי בתרי עברי דנהרא אבל אי לא קאי בתרי עברי דנהרא לא עבר המושיט אלפני עוור ע"כ. ותימה דלא דמי כלל לנזיר דשאני התם דהאיסור דלפני עוור לא היה נעשה אם לא היה מושיט זה הכוס, ולפי זה אף אם הושיט אינו עובר. אבל גבי רבית דאם לא היה לווה זה היה הלווה האחר עובר אלפני עוור, בשביל שלווה זה לא נפטר מלפני עוור, וכוותה גבי נזיר נמי אם היה מושיט לו אחר כוס יין בתרי עברי ובא אחר והושיט לו פשיטא דעובר** ..... *קלח-לל

(הלכות מלוה ולוה פרק ד׳ הלכה ג׳ דכור סמסמיל ״עוד כתב ולענין הקלמיס״) **מדברי רבינו** [הרמב"ם ז"ל] **שם** [בפרק ראשון דחולין] **שיש להם** [לבני הקראים] **דין אפיקורסים גמורים ומותר להרגן היום בזמן הגלות אף על פי שאין בו דיני נפשות— ודע שבדפוס הרמב"ם עם מגדל עוז סיים בלשונו** [בהלכות ממרים, אחר שכתב שראוי להחזירן בתשובה ולמשוך אותן בדרכי שלום עד שיחזרו לאיתן התורה] **ולא ימהר אדם להרגן, דמשמע שאם לא רצו לחזור לאיתן התורה דאז מותר להרגן, וכך כתב מהר"ם מטראני ח"א סי' ל"ח** [הוא תשובת רבינו שמשון שהביא שם בתשו' המבי"ט] **והרדב"ז הובאו דבריו בתשובת רבינו בצלאל סימן ג' ולפי זה אתו דברי רבינו דבמסכת חולין כפשטן דהתם מיירי כשלא רצו לחזור לאיתן התורה ומשום הכי מותר להרגן** ..... קפו-לנז

ספר המצוות

*שורש ה': **שאין ראוי למנות טעם המצוה בפני עצמו— ולא תחטיא את הארץ הוא טעם לאסור מה שקדם, כאילו יאמר כי אתה אם תעשה זה תרבה ההפסד בארץ— לא שהוא דבר אחר** ..... רג-שכג

מצות עשה: (ו׳) **ועל זה הצד תשבע אומתנו בשם משה רבינו מה נכבד שמו כאילו הנשבע נשבע באדון או במי ששלחו, וכל עת שלא יכוין הנשבע זה, ונשבע באחד הנבראים להאמינו שיש לאותו הדבר אמתת עצם עד שישבע בו כבר עבר ושיתף דבר אחר עם שם שמים, אשר בא הפירוש כל המשתף שם שמים עם דבר אחר נעקר מן העולם** ..... כה-ס

(ט׳) **מצוה ט' היא שצוונו לקדש את שמו והוא אומרו ונקדשתי בתוך בני ישראל, וענין זאת המצווה, אשר אנחנו מצווים לפרסם האמתה הזאת האמיתית ושלא נפחד מהיזק שום מזיק ואף על פי שבא עלינו מכריח לבקש ממנו לכפותינו,** [מצווים אנו] **שלא נשמע אליו, אבל נמסור עצמינו למיתה, ולא נתעהו לחשוב שכפרנו אף על פי שלבותינו מאמינים בו ית', וזאת היא מצוות קידוש ה'** .....פז-קנט

* (קנ״ג) **שצונו לקדש חדשים ולחשוב חדשים ושנים-- אבל מצוה זו לא יעשה אותה לעולם זולתי בית דין הגדול לבד ובארץ ישראל לבד— ובכאן שורש גדול מאד משרשי האמתה לא ידעהו ולא יתבונן במקומו אלא מי שדעתו עמוקה וזה שהיותנו היום בחוצה לארץ מונים במלאכת העבור שבידינו ואומרים שזה היום ראש חדש וזה היום יום טוב לא מפני חשבוננו נקבעהו יום טוב בשום פנים אלא מפני שבית דין הגדול שבארץ ישראל כבר קבעו זה היום יום טוב או ראש חדש-- ועל קביעתם נסמוך לא על חשבוננו אבל חשבוננו הוא לגלויי מילתא והבן זה מאד ואני אוסיף לך באור אילו אפשר דרך משל שבני ארץ ישראל יעדרו מארץ ישראל חלילה לאל מעשות זאת כי הוא הבטיח שלא ימחה אותות האומה מכל וכל ולא יהיה שם בית דין ולא יהיה בחוצה לארץ בית דין שנסמך בארץ הנה חשבוננו זה לא יועילנו אז כלום בשום פנים** ..... ע-קלז

לא תעשה: (רל״ז) **לא תעמוד על דם רעך, שהזהירנו מלהתרשל בהצלת נפש אחד מישראל, כשנראהו בסכנת מות או ההפסד, ויהיה לנו יכולת להצילו. כמו שיהיה טובע במים, ואנחנו נדע לשחות ונוכל להצילו. או יהיה גוי משתדל להרגו, ואנחנו נוכל לבטל מחשבתו, או לדחות ממנו נזקו. ובאה האזהרה מהמנע להצילו, באמרו לא תעמד על דם רעך** ..... קנט-רס; אגרת-מי

פירוש המשניות להרמב"ם

*הקדמה: **הנביא כשיתנבא בצורות ומאורעות לעם שהם חייבים, כגון שיזהירם ברעב או חרב, או שתהפך ארצם, או ירדו עליהם אבני אלגביש, וכדומה לו, ואחר כן לא יתקיים דבר מן הענין ההוא, ורוחמו מן השמים ועמדו כל ענייהם בשלום ובשלוה, לא יודע בו כזב הנביא, ואין ראוי לומר שהוא נביא שקר, ושיהיה חייב מיתה, מפני שהקב"ה ניחם על הרעה ואפשר שעשו תשובה וסרו מנאצותם, או איחר גמולם הקב"ה בחמלתו, והאריך אפו להם עד זמן אחר. כמו שעשה לאחאב, באמרו ע"י אליהו לא אביא הרעה בימיו, בימי בנו אביא הרעה. או ירחם עליהם למען זכיות שקדמו להם. ולא אמר על דבר כזה ולא יהיה הדבר ולא יבוא** [הוא הדבר אשר לא דברו ה'] .....נו-קיד

סנהדרין: (פרק י' משנה ו') **שעיקרי דתנו ויסודותיה שלשה עשר יסודות** [ומונה ומבאר שלש עשרה עיקרי האמונה] **וכאשר יאמין האדם אלה היסודות כולם ונתברר בה אמונתו בה' הוא נכנס בכלל ישראל ומצוה לאהבו ולרחם עליו ולנהוג עמו בכל מה שצוה הש"י איש לחבירו מן האהבה והאחוה, ואפי' עשה מה שיכול מן העבירות מחמת התאוה והתגברות הטבע הגרוע הוא נענש כפי חטאיו, אבל יש לו חלק לעוה"ב והוא מפושעי ישראל, וכשנתקלקל לאדם יסוד מאלה היסודות הרי יצא מן הכלל וכפר בעיקר ונקרא צדוקי ואפיקורוס וקוצץ בנטיעות ומצוה לשונאו ועליו נאמר הלא משנאך ה' אשנא**.....קפד-רלה

(פרק י' משנה ג') **כבר זכרתי לך פעמים רבות, שכל מחלוקת שיהיה בין החכמים שאינו בא לידי מעשה, אלא שהוא אמונת דבר בלבד, אין צד לפסוק הלכה כאחד מהם** ..... ע-קלז

(סוף) **ימות המשיח הוא הזמן שתשוב המלכות לישראל ויחזרו לארץ ישראל– התועלת הגדול אשר תהיה באותם הימים הוא שנוח משעבוד מלכויות שהוא מונע אותנו מעשיית המצוות כולם**.....פג-קנד

חולין: (פרק ו' משנה ג') **הקראים– דינם להיות כדין האפיקורסים– שמותר להורגן היום בזמן הגלות** ....קפח-ג

(סוף) **ודע שמסורת בידינו– שזמנינו זה זמן הגלות שאין בו דיני נפשות– אבל האפיקורוסין והצדוקים והבייתוסים כפי רוב רעותיהם הורגין אותם לכתחילה כדי שלא יפסידו את ישראל ויאבדו את האמונה, וכבר יצא מזה הלכה למעשה**.....קפח-ג

מורה נבוכים

לק ג': (פרק כ"ט) **ואין ספק אצלי שהוא** [אברהם אבינו] **עליו השלום, כאשר חלק על דעת בני אדם כולם, שהיו מקללים ומגנים ומבזים אותו התועים ההם– וכן הדין לעשות לכבודו**.....ב-כז; רלט-שעה

אגרת תימן

* **אמנם מה שזכרת מן העומד בארץ תימן שגזר שמד על ישראל והכריח כל המקומות שיש לו ממשלה עליהם לצאת מן הדת– ראוי להם שיברחו וירדפו אחרי ה' ויכנסו למדברות ולמקומות שאין בהם ישוב ושלא יחושו על התבודדם מאנשי סודם וגם לא יחוסו על אבדת ממון שכל זה דבר מועט ומצער לנגד מלך מלכי המלכים הקב"ה– ואיך לא ימאס האדם ואיך לא יקוץ בארץ מולדתו ובבני משפחתו בשביל התורה כולה בכללה. והנה מצאנו איש אחד בין שאר בני אדם כשלא ימצא די מחייתו במקום אחד עד שיקרץ בו ויצר לו מקומו יצא משם למקום אחר, כל שכן כשיצר לו מקומו מצד תורתו ומצד אמונת האל שלא יברח ממנו אל מקום אחר** (בתמיהה).....קסח-לעד, עיה

על זה הענין יהיה הדבר לימות המשיח מהרה יגלה. שכשיחשבו הגויים שאומה זו לא תהיה לה ממשלה לעולם, ולא יגאלו מן השעבוד שהם בו, וכל החכמים כולם פה אחד בעצה זאת– ואז יגלה המשיח ..... ט-לה; יח-מז

* **הזהירנו הבורא יתברך בתורה ואמר שבהיותכם מכעיסים יבואו עליכם פורעניות עקב חטאתכם. אם תחשבו שאינם באים עליכם אלא דרך מקרה ושאין סבת הפורענות רוב נאצותכם גם אני אוסיף עליכם מן המקרה ההוא ואכפול אותם עליכם. שכן כתוב בתוכחה ואם תלכו עמי קרי וגו' והלכתי אף אני עמכם בחמת קרי. וקרי הוא הדבר שבא שלא בכוונה. והוא אומר אם תשימון פורענות דרך מקרה אני אוסיף עליהם מן המקרה ההוא שבע על חטאתיכם** .....צ-קפד

והעת שיגלה [משיח] **תהיה צרה גדולה על היהודים שנאמר כי יראה כי אזלת יד ואפס עצור ועזוב. ואז יגלהו הקב"ה וישלים מה שהבטיח ואמר**.....לה-עט

והנביא מתמיה על העת שיראה בה הגואל, ומי מכלכל את יום בואו ומי העומד בהראותו .....לה-עט

כבר התבאר מדברי דניאל וישעיהו ומשאר דברי רבותינו ז"ל שביאתו [של משיח] **תהיה כשתתקף** [תחזק] **יד אדום וערב וכשתתפשט מלכותם בעולם– וזה דבר שאין בו ספק ומזה לא יעבור** .....לה-עט

ודניאל סוף מה שסיפר [דהיינו סוף חזיונו טרם ביאת הגואל] מלכות ישמעאל ועמידת מחמד ואחריו ביאת הגואל בסמוך– ובענין זה יתבאר מן החלום של צלם ומן החלום של חיית המזכר בדניאל ודברים אלו מבוארים מפשט הכתובים.....נ-קס

* אבל מעלתו [של משיח] תהיה יותר מעולה ממעלת הנביאים ויתר נכבדת זולת משה רבינו עליו השלום, וייחד אותו הבורא ית' בדברים שלא יחד משה רבינו עליו השלום, שנאמר בו והריחו ביראת ה' ולא למראה עיניו ישפוט ולא למשמע אזניו יוכיח.....רכט-שם

. ואתם אחינו ידוע לכם שהקב"ה הפילנו במהמרות עונותינו בתוך אומה זו שהיא אומת ישמעאל שרעתם חזקה עלינו והם מתחכמים להרע– ושלא תעמוד על ישראל אומה יותר אויבת ממנה ולא אומה שהרעה בתכלית הרעה לדלדל אותנו ולהקטין אותנו ולמאוס אותנו כמוהם. שאפילו דוד המלך ע"ה כשראה ברוח הקודש כל הצרות העתידות לישראל התחיל לצעוק ולקונן בלשון האומה מרעת בני ישמעאל ואמר אויה לי כי גרתי משך שכנתי עם אהלי קדר– ועוד דניאל לא ספר קטנותינו ודלדולינו אלא במלכות ישמעאל– ואנחנו בעודנו סובלים שעבודם– למעלה מיכולתנו, [אשר] אין ביכולת האדם כח לסבול .....נט-קיח

ואני כחרש לא אשמע וכאלם לא יפתח פיו. וכמו שהוכיחונו רבותינו לשאת כזבי ישמעאל ושקרו לשחוק ממנו. וסמכו זה לפסוק שכתוב בשם בניו ומשמע ודומה ומשא שמע דום ושא. וכבר הסכמנו כולנו גדולים וקטנים לסבול שעבודם– ועם כל זה לא נוכל להנצל מרב רעתם– כל שכן אם נעורר עלינו ונקרא במלכות בדברים בטלים ושקר הלא נסכן בנפשותינו ונבא לידי מיתה .....סא-קכח

לפי שידע שלמה ברוח הקודש שהאומה הזאת באורך זמן גלותה תפצר להתנועע בלא עתה הראוי, ויאבדו בשביל זה ויבואו עליהם צרות, והזהיר מלעשות זאת והשביע האומה על דרך משל ואמר השבעתי אתכם בנות ירושלים בצבאות או באילות השדה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ.....קז-קפח; אגרת-מיג

ואתם אחינו אהובינו קבלו עליכם שבועתו [של הקב"ה] ואל תעירו את האהבה עד שתחפץ .....קז-קפח

טור ושלחן ערוך ונושאי כליהם

ארבעה טורים

אורח חיים: (סימן נ"ח) **וכן יש בירושלמי השח בין ישתבח ליוצר אור עבירה היא בידו וחוזרין עליה ממערכי המלחמה** .....לו-פג

חושן משפט: (סי' תכ"ה, סעיף ה') **מיני ישראל– ואפיקורסין– והעוברים על אחת מכל המצוות להכעיס, מורידין אותם, שאם הרואה יש בו כח להרגו בפרהסיא יעשה. ואם לאו יבוא עליו בעלילה** ..... קעח-רפז

(שם) **אבל הרועים בהמה דקה וכיוצא באלו שעוברין עבירות תמיד אין מורידין אותם לבור לסבב מיתתן, אבל אם ירדו לבור אין צריך להעלותן** ..... קפא-רלח

(שם) **לא תעמוד על דם רעך והאי** (עוברי עבירות תמיד) **לאו רעך הוא** ..... קפא-רלח; קפב-רלג

(שם) **אבל מי שאינו עומד ב־שעו אלא אוכל נבילות או עובר על שאר עבירות להנאתו אסור לעמוד על דמו ומצוה להצילו** ..... קפא-רלח

בית יוסף

*אורח חיים: (סי' ל"ח סעיף ד') **וכתב עוד הכל בו בשם הר"ם ועל הבחורים ששאלת אשר מהרהרים אפילו בשעת ק"ש לא יניחו תפילין ואפילו חולי מעיים אסור להניחם וכל שאינו יכול לשמרם שלא יפיח בהם אסור כל שכן שלא ינהג בהם קלות ראש בתאות נשים** .....ריב-שלו

יורה דעה: (סי' קנ"ט) **דמשומד שיצא מן הכלל– אף על פי שתחלת יציאתו מהכלל לא היה להכעיס אלא כגון שהעלילו עליו וכיוצא אפילו הכי מיקרי משומד להכעיס מאחר שבידו לברוח ולהמלט ואינו עושה היינו שביק התירא ואכל איסורא** ..... קצ-דמ

(שם) **ולענין הקראים נראה לי דלהרמב"ם– דחשיב להו כתינוק שנשבה בין הגוים אין להם דין משומדים ואסור להלוותם ברבית ואף על גב דלפי מה שכתב בעל נמוקי יוסף– אפשר דהנך נמי דין משומדים יש להם ומותר להלוותן ברבית, לא שבקינן דברי הרמב"ם המפורשים בשביל דברי נמוקי יוסף** .....קפו-רמג

(סוף סימן רס"ו) **כתב רבינו ירוחם בשם הגאונים אסור למול הגוי שלא לשם גירות** .....קצא-שם

אבן העזר: (סימן ד') **כתב רב נטרונאי בתשובה על מינים שפירשו מדרכי ישראל והם פרוצים בעריות** [מביא תשובת רב נטרונאי גאון עליהם, מובא לקמן במדור ספרי תשובות, בערך תשובות הגאונים] ..קצב-שז

(שם) **מצאתי כתוב שהשיב רבינו שמשון על הקראים שאסור להתחתן בהם לפי שנשותיהם מקודשות להם בכסף או בביאה ומגרשין נשותיהם שלא כדת ומשנין ממטבע שטבעו חכמים בגיטין ונישאות לאחרים בחיי הבעלים נמצאו הבנים ממזרים מאשת איש עכ"ל** (רבינו שמשון וממשיך הבית יוסף). **וכן משמע בפרק עשרה יוחסין וכו'** .....קצב-שז

דרכי משה

יורה דעה: (סימן קנ"ט) **אם נשתמד ע"י אונס ויכול לברוח דינו כשאר משומד, אבל בלא אונס סתם משומד הוי להכעיס** ..... קצ-דמ

בית חדש

חושן משפט: (סימן ער"ג ד"ה הפוגע בשניים) [על דברי התוס' בפסחים שאף על השונא האמור בתורה, שראהו עובר עבירה ולא עשה תשובה, יש להקדים טעינתו לפריקת אחרים כדי לכוף יצרו] **וכך כתב הרמב"ם סוף הלכות רוצח, וכך כתב הסמ"ג והכי נקטינן**.....קפד-רלד

דרישה

אבן העזר: (סי' ע"ה ס"ק ג') [לפי שיטת מהר"ם] **בזה הזמן אין המצווה כל כך גדולה, אבל מכל מקום מצוה איכא** [בישיבת ארץ ישראל]– [ורבינו חיים סובר] **דאין מצוה כלל בזמן הזה לעלות לא"י** .....עו-קמד

***

שלחן ערוך אורח חיים

לח, א: **חולה מעיים פטור מתפילין** .....ריב-שלו

לח, ד: **המניח תפילין צריך ליזהר מהרהור תאות אשה, וברמ"א, ואם אי אפשר לו בלא הרהורים מוטב שלא להניחם** ..... ריב-שלו

* קנו, א: **ויש מקילין בעשיית שותפות עם הגויים בזמן הזה– משום שאינם נשבעים בע"ז– אלא שמשתפים שם שמים ודבר אחר– הרי אינם מחזרין על השתוף** ..... כג-יד

שו, יד: **מי ששלחו לו שהוציאו בתו בשבת להוציאה מכלל ישראל מצוה לשום לדרך פעמיו להשתדל בהצלתה** ..... קסח-רעד

שיח, א: **המבשל בשבת או שעשה אחת משאר מלאכות במזיד, אסור לו לעולם ולאחרים מותר למוצאי שבת מיד** ..... קלח-רכט

*שכה, יד: **עשה גוי בשבת ארון או קבר– בשביל ישראל, לא יקבר בו עולמית. ודוקא שהקבר בפרהסיא, והארון על גביו, שהכל יודעים שנעשה לפלוני ישראל** ..... קלח-רכט

שפה, ג: **ישראל מומר לעבודת אלילים או לחלל שבתות בפרהסיא– הרי הוא כגוי** ..... קלח-לג; קפג-לג

שלחן ערוך יורה דעה

ב, ה: **מומר להכעיס– או לחלל שבת בפרהסיא– דינו כגוי** ..... קלח-לג; קפג-לג

קטז, ה: ברמ"א: **וכן יזהר מכל דברים המביאים לידי סכנה, כי סכנתא חמירא מאיסורא, ויש לחוש יותר לספק סכנה מלספק איסור** ..... ד-כט

קלט, ג: **וכן בכל דבר שעבדה כדרך עבודתה, בין אם הוא דרך כבוד או דרך בזיון– חייב** ..... צג-קע

קמב, יד: **מרחץ שיש בה אלילים מותר לרחוץ בה מפני שהיא נעשית לשם גוי ולא לעבדה– שמבזין אותה– שהיא עומדת על הביב והכל משתינין בפניה** ..... קסט-רעו

קמג, ו: **גבאים שנוטלים מכס לעבודת כוכבים, אסור ליתן להם** ..... קסח-רעד

קמו, ז: **צלם של גויים שקטע ראש אזנה או ראש חוטמה או ראש אצבעה– בטלה. הגה: ויש אומרים דאפילו בטלה באמירה בעלמא, הוי ביטול** ..... אגרת-מיג

קמט, ג: **הולכים ליריד גויים ולוקחים מהם– במה דברים אמורים בלוקח מבעל הבית שאינו נותן מכס, אבל הלוקח שם מן התגר אסור מפני שהוא נותן מכס והמכס לעבודה זרה.** וברמ"א: **ואף אם יניחו לו המכס אסור** ..... קסח-רעד

קנז, ב: **אסור לאדם לומר שהוא עובד כוכבים כדי שלא יהרגוהו** ..... פז-קנט

קנז, ב: ברמ"א: **ואף על גב דאסור לומר שהוא עובד כוכבים, מכל מקום יזכל לומר להם לשון דמשתמע לתרי אפין, והעובדי כוכבים יבינו שהוא אומר שהוא עובד כוכבים והוא יכוין לדבר אחר– וכל זה לא שרי רק במקום סכנה, אבל שלא במקום סכנה– אסור** ..... צה-קעג

קנח, א: **הגויים– ורועי בהמה דקה מישראל– אין מסבבין להם המיתה ואסור להצילם אם נטו למות– וכן הוא בישראל בעל עבירות והעומד ברשעו ושונה בו תמיד** ..... קפא-לא

שם: **ישראל בעל עבירות שאינו עומד ברשעו תמיד אלא עושה עבירות להנאת עצמו, כגון אוכל נבלות לתיאבון, מצוה להצילו ואסור לעמוד על דמו** ..... קפא-לא

קנח, ב: **מיני ישראל– או העושה עבירות להכעיס, אפילו אכל נבילות או לבש שעטנז להכעיס; והאפיקורסים, והם שכופרים בתורה ובנבואה מישראל, מצוה להרגן. אם היה בידו כח להרגן בסייף, בפרהסיא, הורגו. ואם לאו, בא בעלילות עד שיסבב הריגתו** ..... קעח-רפז

קנח, ג: **דוקא ברועים החמירו [שאסור להצילן] משום דלא פסילי וחכמים עשו חיזוק לדבריהם כדי שיתנו לב לשוב–** ..... קפב-לג

קנט, ב: **מומר מותר להלוותו ברבית, ואסור ללוות ממנו ברבית.** הגה: **ויש מחמירין אף במומר** [שאסור] **להלוותו** [ברבית]. **וטוב להחמיר אם אפשר להשמט ממנו** ..... קעט-רפט

רכח, לה: **אי אפשר להשביע הנולדים אחר זמן** ..... קז-קפט

*רלב, יב: **מי שנשבע או נדר לעשות דבר ביום פלוני, ואנס, כגון שנשבע לשלם וכשהגיע הזמן אין לו לשלם, פטור משבועתו** ..... פב-קנג

*רנב, ג: **כל רגע שמאחר לפדות השבויים, היכא דאפשר להקדים, הוי כאילו שופך דמים** ..... סט-קלד

רנא, א: **מי שהוא עבריין במזיד על אחת מכל מצוות האמורות בתורה, ולא עשה תשובה, אינו חייב להחיותו ולא להלוותו**.....קפב-לג

* רנד, א: **אסור לישראל ליטול צדקה מן העובדי כוכבים בפרהסיא. ואם אינו יכול לחיות בצדקה של ישראל, ואינו יכול ליטלה מעובדי כוכבים בצינעא, הרי זה מותר** .....קסב-לסד

רסג, ה: ברמ"א: **אסור למול גוי שלא לשם גירות** .....קצא-סה

רפא, א: **ספר תורה שכתבו אפיקורס ישרף** .....קסא-לסד

שמ, ה: **העומד בשעת יציאת נשמה של איש או אשה מישראל חייב לקרוע, ואפילו אם לפעמים עשה עבירה לתיאבון.** וברמ"א: **אבל רגיל לעשות עבירה אין מתאבלין עליו** ..... קפב (השמטה ה') - תיט

שמה, ה: **האנשים שפרקו עול המצוות מעל צווארם ואין נכללין בכלל ישראל בעשייתן ובכבוד המועדות וישיבת בתי כנסיות ובתי מדרשות, אלא הרי הם כבני חורין לעצמם כשאר האומות, וכן המשומדים והמוסרים, כל אלו אין אוננים ואין מתאבלים עליהם, אלא אחיהם ושאר קרוביהם לובשים לבנים ומתעטפים לבנים ואוכלים ושותים ושמחים** ..... קפ-לפט

שלחן ערוך אבן העזר

א, ג: **ומי שעברו עליו עשרים שנה ואינו רוצה לישא, בית דין כופין אותו לישא כדי לקיים מצות פריה ורביה—** הגה: **ובזמן הזה נהגו שלא לכוף על זה** .....קכה-ריג

ד, לז: ברמ"א: **הקראים אסור להתחתן בהם וכולם הם ספק ממזרים ואין מקבלים אותם אם רוצים לחזור** (נפס מעות רציו שמעון המוכמת בניח יוסף) .....קצב-עז

שלחן ערוך חושן משפט

לד, כב: **המוסרים והאפיקורסים והמומרים פחותים מהעובדי כוכבים ופסולים לעדות** .....קפא-לעח

ערב, י: **הפוגע בשנים אחד רובץ תחת משאו, ואחד פרק מעליו ולא מצא מי שיטעון עמו, מצוה לפרוק בתחילה משום צער בעלי חיים, ואחר כך טוען. במה דברים אמורים, כשהיו שניהם שונאים או אוהבים, אבל אם היה אחד שונא ואחד אוהב, מצוה לטעון עם השונא תחילה, כדי לכוף את יצרו הרע** .....קפד-ללד

שם: ברמ"א: **ודוקא בשותא בעלמא דלא עביד איסורא, אבל אם עביד איסורא ושותאו משום שעבר עבירה, אין צריך לטעון עמו כדי לכוף יצרו, דהא יפה עושה ששונאו** .....קפד-ללד

ערב, יא: **השונא האמור בתורה, לא מעובדי גילולים הוא, אלא מישראל. והיאך יהיה לישראל שונא (מישראל), והכתוב אומר: לא תשנא את אחיך בלבבך, אמרו חכמים: כגון שראהו לבדו שעבר עבירה והתרה בו ולא חזר, הרי מצוה לשנאותו עד שיעשה תשובה וישוב מרשעתו** .....קפד-ללד

שם: **ואף על פי שעדיין לא עשה תשובה, אם מצאו נבהל במשאו מצוה לטעון ולפרוק עמו, ולא יניחנו נוטה למות שמא ישהה בשביל ממונו ויבא לידי סכנה, והתורה הקפידה על נפשות ישראל בין רשעים בין צדיקים, מאחר שהם נלוים אל ה' ומאמינים בעיקר הדת**.....קפד-ללד

שפח, י: **מותר להרוג המוסר בכל מקום אפילו בזמן הזה**.....קעד-לפב, לפג

שפח, טו: **המוחזק למסור ממון ישראל לעכו"ם מבקשים תחבולה לבערו מן העולם** .....קעד-לפב, לפג

תכה, ה: **אפיקורס מישראל— או העושה עבירות להכעיס, אפילו אכל נבילה או לבש שעטנז להכעיס— והכופרים בתורה ובבואה, מישראל, מצוה להרגן; אם יש בידו כח להרגן בפרהסיא, הורג; ואם לאו, יבא עליהם בעלילות עד שיסבב הריגתן**.....[*קעה-לפג]; קעח-לפז

* שם: **והעושה עבירות להכעיס אפילו אכל נבילה או לבש שעטנז להכעיס הרי זה אפיקורוס** .....פו-קנח

שם: **אבל העובדי כוכבים— ורועה בהמה דקה מישראל במקום שהשדות הם של ישראל, וכיוצא בהם, אין מסבבים להם המיתה, ואסור להצילן. במה דברים אמורים, בישראל בעל עבירות והוא עומד ברשעו ושונה בו תמיד**.....[*קעה-לפג]; קפא-לעח

שם: **אבל ישראל בעל עבירות שאינו עומד ברשעו תמיד, אלא עושה עבירות להנאת עצמו, כגון אוכל נבילות לתיאבון, מצוה להצילו ואסור לעמוד על דמו.** .....קפא-לעח

תכו, א: **הרואה את חבירו טובע בים או ליסטים באים עליו— ויכול להצילו— ולא הציל, או ששמע גויים מחשבים עליו רעה או טומנים לו פח ולא גילה אוזן חבירו והודיעו— וכיוצא בדברים אלו, עובר על לא תעמוד על דם רעך** .....[*סח-קנג]; קנט-רס; אגרת-מי, תיח

תכז, ח: **כל מכשול שיש בו סכנת נפשות, מצוות עשה להסירו ולהשמר ממנו ולהזהר בדבר יפה שנאמר השמר לך ושמור נפשך, ואם לא הסיר והניח המכשולות המביאים לידי סכנה ביטל מצוות עשה ועובר בלא תשים דמים** .....ג-כז, כח

תכז, ט-י: **הרבה דברים אסרו חכמים מפני שיש בהם סכנת נפשות— וכל העובר על דברים אלו וכיוצא בהם, ואמר הריני מסכן בעצמי ומה לאחרים עלי בכך או איני מקפיד בכך, מכין אותו מכת מרדות, והנזהר מהם עליו תבוא ברכת טוב**.....ד-כט

***

טורי זהב

* (חושן משפט, סי׳ תכ״ז סעיף ד׳) [על דברי השו״ע בסעיף ג׳ שגג של שותפין חייב במעקה, והלא כל אחד מהם יכול לומר דהחיוב על חבירו] **דמכל מקום אפשר** [לבית דין] **לפסוק על השותפין שיסלקו ההיזק**ג-כח

מגן אברהם

אורח חיים: (סימן מ״ו ס״ק י׳) **כתבו המקובלים שהברכות הללו** [שלא עשני גוי ושלא עשני עבד] **מברכים על יציאת נשמתו בלילה שלא נדבק בה נשמת גוי או עבד**..... לא-עג

(סימן פ״ה ס״ק ג׳) [על דברי השו״ע: בבית הכסא ובבית המרחץ ובמקום הטנופת-- דברים של חול, מותר לאמרם שם בלשון הקדש] **ומדת חסידות היא להחמיר** (נקט סכר מסכיס תמקצ״ד) .....רט-שלג

(סי׳ קכ״ח ס״ק מ״ו) [מי שאינו יודע לחתוך האותיות, כגון שאומר לאלפין עייני״ן ולעייני״ן אלפי״ן וכיו״ב, לא ישא את כפיו] **אלא אם כן כל בני עירו קורין כך** [שאז מותר לישא כפיו] .....ריא-שלד

(סימן ש״ו ס״ק כ״ט) [מי ששלחו לו שהוציאו בתו בשבת להוציאה מכלל ישראל מצוה לשום לדרך פעמיו להשתדל בהצלתה, אפילו כשאונסין אותה] **דאדרבה כשאונסין אותו אומרים לאדם חטא בשבילו** ..... קסח-רעד

(סימן ש״ז סעיף כ״ח) **כל מלאכה שעשה גוי בשביל ישראל אסור לאותו ישראל לעולם** .....קלח-רכט

שפתי כהן

יורה דעה: (סימן קנ״ח ס״ק ג׳) **דווקא ברועים החמירו** [שאסור להצילם] **משום דלא פסילי** [לעדות, אלא מדרבנן] **וחכמים עשו חיזוק לדבריהם, כדי שיתגו לב לשוב, אבל גזלנים דאורייתא מעלין. תוס'** ..... קפב-לצג

(סימן קנ״ט ס״ק ו׳) **-- וכך כתב המהרש"ל דקראים דינם כמשומד ומותר להלוותן בריבית** .....קפו-רמצ

(שם) (מציין לתשובת רבינו שמשון שהקראים מחוייבי מיתה הם, וכן לתשו' רבינו בצלאל סי' ג' ששם מובא תשו' הרדב"ז על הקראים) **וגם כתב שם** [הרדב"ז] **שהקראים שבזמן הרמב"ם היו בהם כמה מעלות טובות, מה שאין כן עכשיו**.....קפו-רמצ

(סימן רס״ו ס״ק י״ז) [מביא דברי תשובות הרמב"ם ורבינו האי גאון על מילת בני הקראים בשבת, עיין לקמן במדור התשובות, ומביא על זה הש"ך את תשובת הרדב"ז] **נמצאת למד כי הקראין הדרים אצלינו לא נמצא בהם אחד מכל המדות שהזכיר הגאון כי בכל יום הם מוסיפים גירעון— ואין מכניסים בבתיהם תלמידי חכמים אדרבה בורחים מהם כבורח מן הנחש וכו' והם משונים בכל דבריהם ולפיכך אסור למול את בניהם בשבת** ..... קפח-שנ

(ס״מ ס״ק מ׳) [העומד בשעת יציאת נשמה-- חייב לקרוע, ואפילו אם לפעמים עשה עבירה לתיאבון] **אבל רגיל לעשות עבירה, אף לתאבון, אין קורעין ואין מתאבלין עליו** .....קפב (השמטה ה')-מיט

(סימן שמ״ה ס״ק ט׳) [האנשים שפרקו עול המצוות מעל צווארם-- וכן המשומדים והמוסרים, כל אלו אין אוננים ואין מתאבלים עליהם, אלא אחיהם ושאר קרוביהם-- אוכלים ושותים ושמחים] **על שאבדו שונאיו של מקום דכתיב באבוד רשעים רנה** ..... קפ-לפט

חושן משפט: (סימן ער״ב ס״ק ג׳) [על דברי הרמ"א דדוקא כששונא את חבירו לא מחמת שעשה איסור מצוה להקדים טעינתו לפריקת חבירו כדי לכוף יצרו אבל אם עביד איסורא ושונאו משום שעבר עבירה, אין צריך לטעון עמו כדי לכוף יצרו, דהא יפה עושה ששונאו] **הב"ח פסק אף בשונא דעביד איסורא**.... קפד-לצה

באר הגולה

חושן משפט: (סימן ער״ב סוף ס״ק) [על דברי הרמ"א דדוקא כששונא את חבירו לא מחמת שעשה איסור מצוה להקדים טעינתו לפריקת חבירו כדי לכוף יצרו אבל אם עביד איסורא ושונאו משום שעבר עבירה, אין צריך

לטעון עמו כדי לכוף יצרו, דהא יפה עושה ששונאו] **דעת הרמב"ם שאפילו בזה כתב שהוא מצוה להקדימו**..... קפד-לצה

(סימן תכ"ו ס"ק ג') **הטעם שהזהירה התורה על שמירת הנפש, הוא מטעם שהקב"ה ברא את העולם בחסדו להיטיב להנבראים שיכירו גדולתו ולעבוד עבודתו– וליתן להם שכר טוב בעמלם– והמסכן את עצמו, כאילו מואס ברצון בוראו ואינו רוצה לא בעבודתו ולא במתן שכרו, ואין לך זלזול ואפקירותא יותר מזה** ..... ה-כט

בית שמואל

אבן העזר: (סימן ד' סעיף קטן ס"ו) [על דברי הרמ"א: הקראים אסור להתחתן בהם וכולם הם ספק ממזרים ואין מקבלים אותם אם רוצים לחזור] **שמא יתערבו בישראל וישאו נשים וירבו ממזרים– משמע גרים משבעה אומות ונתינים מותר לקבל, אלא להתחתן בהם אסור** ..... קצב-עז

חלקת מחוקק

אבן העזר: (סימן ד' ס"ק ל"ח) [על דברי הרמ"א: הקראים אסור להתחתן בהם] **עיין בתשו' רבינו בצלאל סי' ג'** (שהיא תשו' הרדב"ז ח"ג סי' תפל"ו על הקראים שנזמנו שהיו ממוייניס מימה, עיין לקמן בענך תשו' הרדב"ז) ..... קצב-עז

מאירת עינים

* (תו"מ סימן ער"ג סעיף קטן י"ח) [על דברי הרמ"א: ודוקא בשונא בעלמא דלא עביד איסורא [מצוה להקדים טעינתו לפריקת אחרים], אבל אם עביד איסורא ושונאו משום שעבר עבירה, אין צריך לטעון עמו כדי לכוף יצרו, דהא יפה עושה ששונאו] **ודוקא בשונא דעלמא, פי' שהקניטו ועשה עמו דבר שלא כהוגן, משום הכי שונאו, ובזה ציוו חז"ל לכוף את יצרו כיון שהוא דבר שבינו לבינו. אבל בשונא דקרא דמיירי באיש דעביד איסורא שבינו לבין המקום– אין צריך לטעון עמו כדי לכוף את יצרו, ורצה לומר** [שאין צריך] **להקדימו לטעינה, אלא מצוות פריקה קודמת**..... קפד-לצה

ביאור הגר"א

* (תו"מ סימן ער"ג סעיף קטן ט"ו) **וקא משמע לן בזה** [הרמב"ם והשו"ע] **שמצוה אף על פי כן לפרוק ולטעון עמו אף על פי שהוא בעל עבירה, ולא כתב הרמב"ם שמצוה להקדימו** [דהיינו שאין מצוה להקדים טעינתו לפריקת אחרים כדי לכוף יצרו דהא יפה עושה ששונאו] **וכן מדויק לשון הרמב"ם והשו"ע** [שהביאו קודם ההלכה שיש להקדים טעינת השונא לפריקת שאר אנשים, ורק אח"כ כתבו שהשונא האמור בתורה הוא שראהו עובר עבירה וכו', דהיינו שהשונא שדברו מקודם הוא שונא דעלמא, דאי לאו הכי היו מביאים בתחילה את גדר השונא האמור בתורה]..... קפד-לצה

גליון מהרש"א

יורה דעה: (סימן רמ"ו על הש"ך ס"ק מ') **מנהג טוב שנתקן על ידי רשע אין לנהוג בו** ..... קצ-דמ

מקור מים חיים

יורה דעה: (סי' קנ"מ סעיף ג') [על דברי הש"ך: דווקא ברועים החמירו דאין מצילין אותן וכו' כדי שיתנו לב לשוב, אבל גזלנים דאורייתא מעלין]. **ולא הבנתי דבריו, דהתוספות הוא דמחלקים** [בין רועי בהמה דקה לשאר עוברי עבירות לתיאבון] **אבל לשון השו"ע והוא לשון הרמב"ם משמע דמחלק בענין אחר, והוא היכא דהולכים באוולתם תמיד** [הוא דאין מצילין אותם], **מה שאין כן** [כשעוברים עבירות] **על פי צד המקרה** [מצוה להצילם] ..... קפב-לצג

הגהות חת"ם סופר

אורח חיים: (סימן פ"ה) [על דברי המג"א ס"ק ב' שמדת חסידות שאפילו דברים של חול אין לאמרם בלה"ק במקום הטינוף] **ונראה לי דהוא הדין במקום גילולים– ונראה לי דמשום הכי הנהיגו אבותינו את בניהם מבלי לספר בלשון הקודש– משום שגלו לבבל שהיתה מלאה גילולים** .....רט-שנח; ריב-שנז

משנה ברורה

(בהקדמתו להלכות שבת) **חומר העוון שיש באיסור חילול שבת– דאם הופקר אצלו איסור שבת ועובר עליו כמה פעמים בפרהסיא הוא מומר לכל התורה ודינו כגוי ממש. ואם הוא דר עם ישראל ברשות אחד צריך לשכור ממנו הרשות** (לגבי עירובין), **כמו אם הוא דר עם הגוי. ואם שחט, אף שאיש ישראל**

אחר עומד עליו ורואה ששחט כדין, אפילו הכי שחיטתו נבלה גמורה, מטעם דהוא אינו בר זביחה כלל, כמבואר בפוסקים ..... קפג-לג

(סס) **וטעם לכל זה** (דהמחלל שבת דינו כגוי) **הוא דהמחלל שבת כופר במעשה בראשית כמו עובד כוכבים** ..... קלח-לז; קפג-לג

(סי' ס"ז ס"ק ע"ג) [על השו"ע: ישראל שאמר לגוי לעשות לו מלאכה בשבת מותר לו ליהנות בה לערב בכדי שיעשו] **ואם היה בפרהסיא שידעו בו רבים שנעשה בשביל ישראל אסור לעולם, אפילו עשה הגוי מעצמו בשבילו (מגן אברהם בשם הרמב"ם)** ..... קלח-לכט, לז

ספרי תשובות

לפי סדר זמנם

רבינו האי גאון

ולענין מילה, מעולם לא נמנעו רבותינו ע"ה מלמול את בניהם של קראים בשבת כי אפשר שיחזרו למוטב ואין מעבירין עליהם (הובא בתשו' הרמ"ס סי' נ"ז, הגיהות ווהליס: הרי דתלי טעם הסיתר של מילה בשביל שיחזרו למוטב, ופ"ב פורתם הקראים שבימינו שאינם נוהגים לשוב הנהו תקון בשבת ופתי בחול. וכן כתב גם הש"ך בתריסות ניו"ד סי' רס"ו ס"ק י"ז בשם תשו' הרדב"ז ע"ש) ..... קצא-שס

תשובות הגאונים (הנקרא שערי צדק), חלק ג' שער הששי

סימן ז': (בב"י יפן העזר סי' ד' הובאת התשו' הזאת בשם רב נטרונאי גאון, וברדב"ז מ"ב סי' תפל"ו הביא תשו' זו בשם רב משה גאון, ובשו"ת מבי"ט מ"ב סי' י"ט הביא תשו' זו בשם רב עמרם גאון). **מינים שפרשו מדרכי ישראל– ופרוצין בעריות ואין כותבין כתובות ולא גיטין ולא חולצין ולא מייבמין– ויש מבניהם שמבקשין לחזור לישראלות ולהיות נוהגין כדיני ישראל– אילו לא היה עיקרן מישראל היינו חושבין אותן גוים, כשאר גויים שמתגיירין וטובלין ונעשין כשאר ישראל– אבל הללו כולן כיון שעיקרן מישראל– וכיון שהיו פרוצין בעריות ולא כתבו גיטי נשים בניהם ממזרים– לפיכך אי אפשר לקבלן כל עיקר ולהכניסן בקהל שמא יתערבו בישראל וישאו נשים וישיאו בנותיהם** ..... קצב-שו, שז

שם: **בני אדם שיצאו– למינות ופקרו בדברי חכמים ואין כותבין כתובות וגיטין כישראל, ועכשיו יש מהן שמבקשין לחזור בהן ולהיות ישראל– אם הולידו בנים בעבירה שנשאו נשים שנתגרשו מבעליהן בלא גיטין אותן בנים ממזרים הן ואין להם תקנה להכניסן בישראל לעולם** ..... קצב-שו, שז

תשובות הרמב"ם

סי' תמ"ט: **אלה הקראים השוכנים פה בנוא אמון ובארץ מצרים– כל זמן שגם הם ינהגו עמנו בתמימות ויסירו מהם עקשות פה ולזות שפה מלדבר תועה על חכמי הרבנים שבדור, וכל שכן כשישמרו לשונם מלהתלוצץ ומלהלעיג בדברי רבותינו ע"ה הקדושים התנאים חכמי המשנה והתלמוד שבדבריהם, והמנהגים הקבועים לנו מפיהם ומפי משה מפי הגבורה אנו הולכים. ובזאת יכון לנו לכבדם ולשאול בשלומם אפילו בבתיהם ולמול את בניהם ואפילו בשבת ולקבור מתיהם ולנחם אבליהם– כל אימת דלא פקרי בחציפותא– ומתפללין כמנהג שלנו ואין משנין מזאת כלום.**..... קפז-רלט, קפח-שפ

שם: **האי דר' טרפון, שאם יבואו לידי, פירוש ספרי מינים, אני אשרוף אותם ואת אזכרותיהם שאפילו דדף רודף אחריו להרגו ונחש רץ אחריו לנשכו אל יכנס בבתיהם אפילו בשעת הסכנה– במינים דכפרי בעיקר נינהו– דדרשי בהו חכמים הרחק מעליה דרכך ואל תקרב אל פתח ביתה זו המינות– דאחמר עליהו המינים והמשומדים מורידין ולא מעלין** .....קפז-ש

תשב"ץ קטן (לרבינו מהר"ם מרוטנבורג)

סי' תקס"א: (בענין מצוה לגלח ימהל) **ובלבד הא פרוש מכאן והלאה ויזהר מכל מיני עוון– שאם יחטא בה יענש יותר על העבירות שיחטא שם מבחוץ לארץ. כי– עיני ה' אלהיך בה, והשגחתו בה תמיד. ואינו דומה המורד במלכות בפלטין, למורד חוץ לפלטין. והיינו ארץ אוכלת יושביה**.....עז-קמה

שם: **ואותם שהולכים לשם ורוצים לנהוג בה קלות ראש ובפחזותם להתקוטט שם קורא אני עליהם ותבואו ותטמאו את ארצי ומי ביקש זאת מידכם רמוס חצרי**.....עז-קמה

הרשב"א, חלק א'

תשובה ט': **אין קבלה פושטת ביד עמינו רק שקיבלו אותה דור אחר דור עד משה רבינו ע"ה או עד הנביאים ופעמים יהיה הענין ההוא נרמז בכתוב** ..... רי-שלג

תשו' תי"ד: (על אחד מישראל שדיבר דברי מינות) **שאינו מזרעו של אברהם– אפילו מזרעו של עשו וישמעאל– רק מאותם שדין וליליין שנולדו מחוה ואדם הראשון, על כן תקללם בכל לשון** ..... צב-קסח

תשו' תי"ז: **אפילו אכל אדם מישראל בשר וחלב, או לבש שעטנז, או הקיף פאת הראש, מפני דעת שיתבאר ממנו שאינו מאמין שזאת התורה אמת, היא אצלי שהתורה אמרה את ה' הוא מגדף, ויהרג מיתת כפירה לא מיתת עתש** (בשם הרמב"ם בפ' המורה) ..... יד-מח; פו-קנח; קעט-רפח

שם: **וכן אני אומר בעשרה מישראל שזדו לעבור על אי זו מצוה שתהיה ועשו ביד רמה יהרגו כולם– שהם כבר כפרו בהסכימן על העבירה ההיא וכפרו בכל התורה כולה** (בשם הרמב"ם בפ' המורה).....קטו-קנח

רבינו שמשון

מצאתי כתוב שהשיב רבינו שמשון על הקראים שאסור להתחתן בהם לפי שנשותיהם מקודשות להם בכסף או בביאה ומגרשין נשותיהם שלא כדת ומשנין ממטבע שטבעו חכמים בגיטין ונישאות לאחרים בחיי הבעלים נמצאו הבנים ממזרים מאשת איש עכ"ל. (לשון הגיה יוסף מבן העזר סימן ד', והמעשה במילואים הועתקה מכתיבת יד בשו"ת מבי"ט ח"ג סי' ל"ח, ובמעו' הרדב"ז ח"ג סי' תשל"ו שכולה היא לשמור דברי ג' שמלך על מעשה זו, וכן מוכרח בש"ך יו"ד סי' קנ"ט ס"ק ו', עיין לקמן בקטע הבא עוד) .....קצב-עז [*קצב-עח; קפו-רמג]

* (מעשה רבינו שמשון הנ"ל) **ומאחר שאלו** [היינו הקראים] **חייבי כריתות הם כל ימיהם אסור להחיותם, דאפילו מי שלקה ושנה בחייבי כריתות מכניסין אותו לכיפה, כדאמרינן בסנהדרין, כל שכן אלו שחטאו ושנו ושלשו שיש להכניסם לכיפה, וכל שכן שאסור לשחוט להם ואפילו בחול כדי להחיותם-- שאין ליתן להם אלא לחם צר ומים לחץ עד שיוקטן מעיינן והדר מאכילין אותם שעורים עד שכריסן נבקעת וכו'**.....קצב-עח; קפו-רמג

תשב"ץ

חלק ג': (סי' מ"ז) **והנלמד מכל זה הוא שכל שמורידין אותו לית ליה אחווה בהדן** .....קפה-רלו

שם: **הנטמע בגויים הרי הוא כמין ומורידין אותו וכיון שמורידין אותו אינו קרוי אח. ואף הרמב"ן ז"ל החמיר– בבן הנולד ממשומדת והתיר להלוות לו בריבית משום דלא קרינן ביה וחי אחיך עמך דלאו אח הוא מהאי טעמא ולא דנו כדין תינוק שנשבה לבין הגויים** .....קפה-רלו, רלז

תשו' הרדב"ז

חלק ב': (סי' תשל"ו, הסובבת והולכת על הקרפיס) **וזה שכתב [הרמב"ם ז"ל] בהלכות ממרים, שאין ממהרין להורגן. תידוק מינה שאם התרו בהם כדי שיחזרו לאיתן התורה ולא אבו שמוע כאשר אנו עושין לאלו הקראין בכל יום ויום ואדרבה מפקרי טפי משמע שהורגין אותם** .....קפו-רמג

שם: **הרי הוא [הרמב"ם] ז"ל כתב אין ממהרין להרגן, משמע שאם הזהירו אותם ועדיין עומדין במרדן, הורגים אותם אם ידינו תקפה** .....קפו-רמג

שם: **והני [הקראים] דהאידנא חזר דינם כטועים הראשונים, והרי הם ככופרים בכל התורה כולה, ואפילו לדעת הרמב"ם ז"ל** .....קפו-רמג

שם: **שכיון שיד האומות חזקה עלינו, ואי אפשר להרגם בידים, לכן לכל הפחות אסור להחיותם, דהיינו שאם הוא חולה אסור לרפאותו, ואם נפל לבור אסור להעלותו, ואם נפל ליד רוצחים אסור להצילו, וכיוצא בדברים אלו– וכ"ש שכולם בזה הזמן מזידים ולא שוגגים כאשר כתבתי כמה פעמים, ואנו מתרין בהם כמה פעמים ולא אבו שמוע, וכולם בני מיתה הם, אלא דאי אפשר לנו** .....קפו-רמג

חלק ג': (סי' תרמ"ו) **במעשה אליהו בהר הכרמל** [שהפר שעלה לחלק הבעל דיבר לאליהו הנביא] **כל האדם וכל בעל חי וכל אילן וכל עשב יש לו כח ושר למעלה– הילכך שרו וכחו של פר נזדמן לאליהו– ולא הוצרך הכתוב לפרש דבר זה לפי שלא היה דרך נס**.....רלה-שע

חלק ד': (סי' ל"ג) **שאם אונסין לעבור על אחת מכל מצות התורה באומרם שאין תורת משה אמת או שאנחנו החלפנו אותה** (את התורה) **כאשר הם** (הישמעאלים) **אומרים ושלא צוה הקב"ה על ככה שחייב למסור את נפשו עליה אפילו להנאת עצמו ובצנעא ושלא בשעת הגזרה**.....פז-קטו [*צג-קסט]

שו"ת ר' אליהו בן חיים (ראנ"ח, מים עמוקים)

* סי' קי"ג: [שאסור ללות מן הקראי ברבית] **דלא גרע ממשומד** דשוו כל הפוסקים שאסור ללוות ממנו דאף על פי שחטא ישראל הוא (וכמ"ש כתב: וכן משמע קצת בתשובת ר"מ בן מיים סי' קי"ג דקרפיס דיים כישראל מומר) ..קפו-רמג

רבינו בצלאל

* סי' ג': [מביא תשו' הרדב"ז, עיין לעיל בערך תשו' הרדב"ז ח"ב תשו' תשצ"ו] .....קפו-רמג; קפח-שכ; קצב-שם

גינת ורדים, אורח חיים

כלל ב: (סי' ל"ח) [על דברי הרמב"ם: בני התועין ובני בניהם שהדיחו אותם אבותם ונולדו במינות-- ראוי להחזירן בתשובה ולמשכן בדברי שלום עד שיחזרו לאיתן התורה ולא ימהר אדם להורגן]. **והנה כיון דקא מסיק ותני שאל ימהר להורגן מכלל דכל דינים של מינים ואפיקורסין מצויין בהם אלא שראו להקל מעליהם שלא למהר להורגן דילמא כד משכינהו שיחזרו לתורה ישובו אל ה'**.....קפח-שם

שם: **וכפי זה יש מקום עיון שכתב הרמב"ם בתשובה– שראוי להתנהג עמם במדת הענוה ובדרך האמת והשלום כל זמן שגם הם יתנהגו עמנו בתמימות ויסירו מהן עקשות פה ולזות שפתים– ואם בני מות**

המה מה מקום לכל הכבוד הזה ולעשות להם מילה בשבת– החילוק מבואר ועומד– דלא לימד עליהם הרב זכות– אלא בשכבר ניסו שהן מתנהגים עמנו בדברי יושר ובתמימות ויסירו מהם עקשות פה ולזות שפתים דאז כשכבר באו לידי תבונה ומדה זו הלא הם קרובים לתשובה ..... קפח-פ

שם: **ואם כן שתי כתות של קראין יש בכאן, כת ראשונה– והיא אותה שכתב עליה הרב בריש חולין ובריש פ"ג דהלכות ממרים, והנהו אסור למולן בשבת ואפילו בחול– דכשיהיו מכת קודמין אסור לגלגל עמהם שיעשו שום מצוה כלל, ואדרבה ענוש יענש כזורק אבן למרקוליס** ..... קפח-פ

כלל ג': (סי' ח') **שלא התירה התורה לחלל שבת מפני פיקוח נפש רק לגבי בני ברית, והקראין כיון שכופרים בתורה שבעל פה לאו בני ברית נינהו ודינם כאפיקורסים וכמינין ולא ניתנה שבת לידחות בעבורם. ותו- - דהם בני מות ואלו היתה ידינו תקיפה היינו הורגים אותם להדיא איך יעלה על הדעת שנחלל את השבת להצילן מסכנה**..... קצא-פ

שם: (אסור ליילד נשי הקראים בשבת) **ואף על גב דהוולד אפשר שישוב לאיתן התורה, מכל מקום לא מצינו שיתירו לחלל את השבת בשביל העתיד לבוא בספק** ..... קצא-פ

שם: **לא ניתנו המצות לידחות מפני פיקוח נפש רק בישראל גמור, לא בשביל תינוק שנשבה לבן הגוים– אע"פ שנתגדל בין הגוים מקטנות– אע"פ שהוא כאנוס לא ניתנו לידחות המצות בשביל פיקוח נפשו– ואע"פ שיהיה שם ספק שמא ברוב הימים ישוב לאיתן התורה** ..... קצא-פ,ו

שם **דרובא דרובנן סברי דמצוה לבערן מן העולם ולא חילקו בין איש לאשה** ..... קצא-ו

אהל יעקב - ר' יעקב ששפורטש

סימן ע: [שנשאל ממקום אחד שהביא הש"ץ שר"י מנהג מירושלים לברך ברכת כהנים בכל שבת, ואח"כ כאשר נתגלה רשעת הש"ץ שר"י היה פלוגתא בין החכמים אם להשאיר המנהג הישן והשיב:] **מי זה אשר תהיה קלה בעיניו ברכת כהנים– היותו מצות עשה– וכל דאפשר לעשותה בכל יום מה טוב ומה נעים, אמנם כיון שנעשה מנהג זה ע"י אדם רשע ומשיח השקר– וג"כ נידון למסית ומדיח** [וכו' וסיים:] **אף אם היה בו** [בביטול ברכת כהנים] **צד נדנוד עבירה הייתי מסכים לבטלה כעת הזה להשבית מאנוש זכר החטאים האלה בנפשותם מכשילי הרבים מחטיאי אדם**..... ריט-ע; רכד-פנג

חת"ם סופר

חלק ב': (סי' שכ"ג) **דודאי רשע שהוא מין ואפיקורוס ופוקר בתורה אזי קרוב לודאי שילמד אמונתו המזויפת גם לבניו אחריו, ואז יהיו גם הבנים בכלל כל באיה לא ישובון ולא ישיגו ארחות חיים. אז יש לומר מן הסברא דאין לחוש על הבנים** ..... קצא-ד

שם: **וטוב יותר אם יפרדו מקהל הגולה ויתערבו בגויים הם ובניהם ולמצוה רבה יחשב וגם בהיותם עדיין בין היהודים פתם פת כותי ויינם יין נסך**..... קיז-כ; קצא-ד

חלק ב': (סי' שנ"ו) **כיון שיסוד הכל להאמין בתורה ובנביאים ושם נאמר גאולתינו האחרונה בפרשת נצבים ובפרשת האזינו וכו', והרבה מזה בדברי נביאים, אם כן מי שמפקפק על הגאולה הלז הרי כופר בעיקר האמנת התורה והנביאים**..... פה-קנז

* שם: **והנה המאמין בכל התורה ובמצותיה רק מסתפק בפרשת בלעם הרי הוא כופר בה' אלקינו ה' אחד ולא יאמר אדם שפרשת בלעם היא עיקר מעיקרי התורה שבנו עליו בנין ומכל מקום הכופר בה כופר בעיקר**עה-קמז; פה-קנו

- חלק ו': (ליקוטים סי' ס"ז) **מחלוקת הרמב"ם וס' יראים, אם רק דוגמת רוצי בהמה דקה דמושרש בחטא ועיקור חיותו ומחיותו ממנו ואביק ביה טפי הוא שאין מעלין, או אפילו בסתם מומר לתיאבון שעובר ב' וג' פעמים באחד מהעבירות כבר אין שום מצוה להחיותו דלא קרינן ביה אחיך במצות כלל**..... קפב-לג

ר' חיים פלאג'י (נדפס בספר מעשה אבות, מו"ס סי' כ"ז)

(על ענין לקיחת כסף מהמינים) **וצא ולמד מתש' הרשב"א ז"ל על דבר שהוא משום חששא שמא יבוא למינות, כמה החריד הוא והרבנים שבארצו בכמה חרמות ונדויים כמבואר שם** ..... קסג-רסו

שם: (על ענין לקיחת כסף מהמינים) **הדרכים האלה בחזקת סכנה גדולה ועצומה הם, סכנת הנפש, סכנת הגוף, ושומר נפשו ירחק ממנו, ולא ימצא מתיר בשום פרט** ..... קסג-רסו

שם: **וכל מי שנכשל בדבר ללכת למינים ולהסתייע על ידיהם, בין בשגגה בין במזיד– וגם כל העוזרים לאלו שהולכים למינים– ידעו נאמנה כי נותנים יד לפושעים ומחזיקים ידי עוברי עבירה** ..... קסג-רסו

שם: **איסור גדול, משוקע ומתועב, ליקח עזר מן המינים שונאי הדת, כי גורמים מיעוט השפע, והפרנסה מתמעטת, ואריכות הגלות כמו שכתב הרשב"א ז"ל– וגם גורמים חטאים רבים כאמור** ..... קסג-רסו

מהר"ם שיק

או"ח, שג: **במומרים שדינם כגויים ויצאו ופירשו עצמם במעשיהם מכלל ישראל, כבר ביאר בעקידה שזה היה תפילת משה רבינו ע"ה האיש אחד יחטא-- והשי"ת הסכים עמו, ואמר שרק זאת החיוב עלינו לעשות סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים, ובזה לא יגיע אליכם שום רעה-- ואם כן אין בידינו למחות והם מומרים לכולי עלמא אין עלינו מצות תוכחה** ..... רד-שכד

שם: [הצדיקים שנענשו בזמן החורבן] **דוקא משום קטרוג דלפניהם אינו גלוי נענשו** [משא"כ בקיום מצות עשה דתוכחה יצאו ידי חובתן] ..... רמב-שפ

או"ח, שה: **כיון שכפרו בתורה מן השמים, כאשר יעידו על זה הרבה מדבריהם וספרי מינים שלהם, אם כן הרי הם אינם יהודים וכגרים גמורים ורעים מהם-- ועל כל פנים כך הדין פשוט דבנותיהם של משומדים** [בעודן משומדים או קראים] **אסורים, וככה כמו כן דינם של אלו האפיקורסים** ..... קצב-שפ

שם: **ואפילו לאחר שחזרו וקבלו דת ישראל יש לחוש לממזרות. כמבואר באבן העזר, וכל שכן באפיקורסים האלו שיצאו מכלל הדת וקבצו ואספו להם כת בפני עצמם, ובגובה לבם דברו גם כן בעניני חליצה וגיטין לשנות ולהמיר טוב ברע, אם כן זרעם ספק ממזרים, ואין לנו להתערב עמהם אפילו אם יחזרו בהם ויקבלו את דת האמת** ..... קצב-שפ

יו"ד רל"ח: [אחרי שביאר שמשומד מין ואפיקורוס אינו בכלל המול לכם כל זכר וכותב על מילת בן המשומד] **דנהי דהשתא עדיין אינו מומר, מכל מקום כיון שיתגדל אצל אבותיו על דרכיהם בודאי יהיה כמוהם, ומעתה אין אנו מצווין עליו-- ועוד לדעת הבית יוסף ורמ"א והעטרת זהב אסור למול גוי שלא יהיה ברית קודש בבשרו של גוי, והכא נמי איך יתנו ברית ה' באיש שודאי יפר ברית-- וכיון שסופן להיות מפירי ברית הרי הם נקראים על שם סופם**..... קצא-שם, שם

שם: **דהשו"ע לא הביא דין זה של בן המומרת** [שדינו כתינוק שנשבה לשיטת הרמב"ם] **רק לענין רבית** [שאסור להלוות לו], **אבל לענין שחיטה ואינך לא חילק. ואפשר דוקא ברבית כיון שגם הנותן עובר וכיון שחשבינן רשעתו לאונס איך ישראל יגרום לו לעבור** [משא"כ בשאר הענינים אם שהוא כאונס מ"מ עדיין אין דינו כבן ברית ובר זביחה וכו']. ..... קפו-שמ

מחולת המחנים

- **אותם שאינם שומרים תומ"צ, ואעפי"כ עומדים לפני הס"ת באימה ויראה, הוי זה כמו כל בעלי המגשמים שעומדים לפני תמונתם באימה יתירה, ואם כן ספר תורה שלו אסור בהנאה ובית הכנסת שלו הוא צלם בסתר הלב** ..... כה-ק

-שם: **חטא מורא מקדש** [ולא ממי ששיכן שמו במקדש] **גדול יותר מחטא חילול שבת, כי הוא טעות מחשבת עבודה זרה גמורה ועבירה גדולה** ..... כה-ק

הריב"א (הרב יואל בן אליעזר), חלק א'

תשובה א': **אנחנו מאמינים בביאת המשיח ובמצוות התוה"ק ובחכז"ל שנשבענו לא למרד באוה"ע ואסורין אנחנו לעשות שום פעולה לכבוד א"י כ"א לצפות עד שהקב"ה יגאלנו ויראו כל העמים כי ה' גואלנו ולא נתערב עם פריצי עמינו** (מפת גפוי ממפטערדאם וכרמאסם הרה"ג ר' לפי הערש לעהרן ז"ל)..... פח-קק

שם: **יחיל ודומם לתשועת ה' שישיב את שבותנו-- אבל אלו הכופרים גם בזה, ואומרים שכבר באנו אל המנוחה ואל הנחלה כאשר נשיג חנינה וחסד מאת מלכי ארץ-- המה כופרים ומכזבים לנביאי אומתינו ממשה רבינו ע"ה עד מלאכי, והמה כאומרים שאין תורה מן השמים, לא יאבה ה' סלוח להם. ועוד באחת יחטיאו וירשיעו בכפרם בתורה שבעל פה והרי הן מינין ואפיקורסין** ..... פח-קק

ספרי קודש ראשונים ואחרונים

לפי סדר א"ב

אברבנאל

קבלה מקובלת מן הנביאים שהמלחמה היותר נוראה שהיתה בעולם תהיה ממש לפני שערי ירושלים. בה יתקבצו כל אומות שבעולם, אחת מהן לא נעדרה– ועל מלחמה זו ניבא בלעם באומרו אוי מי יחיה משומו אל, בעת שיבואו האומות שבשמם שם אל [היינו ישמעאל]**. ובדרך הטבע אין מנוס לחיים, ולא ישארו שם רק קדושים כמלאכים, ועל זה נאמר הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו** (מוצפ בדברי הגה"ל ר' שמואל נרמך בהקדמתו לספרו מגמת על נביא י"ט-כ"ג) ..... מא-ל

עיין עוד: ישועות משיחו, מעייני הישועה משמיע ישועה

אבן שלמה להגר"א מווילנא

(פרק תפלי מסיח): **הערב רב דבוקים מאוד בישראל, וישראל למדים ממעשיהן, כמו שכתוב ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם– עמלקים הם ראשי ישראל בלות ועליהם נאמר היו צריה לראש** .....קצג-שיפ

אגרא דכלה

שופטים: **קבלה מרבותינו הק' בעלי רוה"ק, דכח הפועל בנפעל** .....קסד-רסז

שם: **והאדם הכשר כאשר יקחנו לעצמו** [ממונו של אדם שאינו הגון] **יגרום לנפשו פעולות זרות, כפי כח הפועל הנפשיי מבעלים הראשונים**.....קסד-רסז

שם: **ובעינינו ראינו כמה אנשי שם אשר פיתם היצר– לקבל ממון מכל אדם ונשארו אח"כ כלים רקים כי הממון שסיגלו מבני בלי שם דבק בנפשם וכיבתה שלהבת שבער בקרבם באהבת היוצר כל** .....קסד-רסז

אגרת שמואל, על רות

א, א: **ויהי בימי שפוט השופטים, ששפטו את שופטיהם. בזה הודיע לנו חטאתו (של אלימלך) כי לכבוד השי"ת לא הלך לו מתוך ההפיכה האנשים החטאים האלה בנפשותם ששופטים את שופטיהם וגם ששופטיו צריכים להשפט– ואלימלך לא סר מעל האנשים ההמה ולא ברח מחברת פריצים וישב בתוך עם טמא שפתים ולא גמל חסד לנפשו, כי רעה גדולה היא לו היותו בין רגשת פועלי און בהתחברך לרשע פרץ ה' את מעשיך** .....עד-קמנ

אהבת יהונתן, על הפטרות

ראתחנן: (ד"ה על הר גבוה עלי לך) **כנסת ישראל צווחה באלה ובשבועה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה, וזהו נגד קיבוץ ישראלי, באם שהכל נועדו יחדיו לילך לירושלים וכל האומות מסכימים, אפילו הכי צווחה שחלילה שתלך שמה. כי הקץ סתום ואולי אין עתה הזמן האמיתי– והיום או מחר יחטאו ומוכרחים לגלות פעם שנית ח"ו, ואחרון קשה מן הראשון. ולכך בקשה שלא ילכו– עד שיגיע הזמן שימלא כל הארץ דעה**.....טו-מנ; פב-קנג; קכח-רעז [*לט-פז; מא-ל; קכד-שיפ]

שם: **על הר גבוה עלי לך מבשרת ציון** [לשון נקבה מרמז על הקץ האמיתי כדפי' רש"י, וזהו השבעתי אתכם וגו' עד שתחפץ לשון נקבה פי' עד הקץ האמיתי] **ומשם והלאה הבטיח– שלא יהיה נעדר מן האומה ישראלית כלום. וזה הזמן האמיתי שיבוא ב"ב. ולכך אמר הנביא מבשרת לשון נקבה, ומכאן ואילך הרימי אל תיראי ח"ו עוד הפעם, כי אמרי לערי יהודה הנה אלהיכם יבוא בעצמו ויגאלם** .....טו-מנ

אוצר החיים

תצא: (עס"פ ומכור לע ממכרמ נכסף), **שלא יקח מרשעים אלו כסף** ..... קסו-רעח

שם: **וכן ראיתי אצל הצדיקים אמיתיים, שהיו הרשעים גמורים נותנים להם מעות והיו משליכין את המעות לבית הכסא**..... קסו-רעח

תצא: (דף קל"ד ע"ג) **פעם אחת נסע מרן– רבינו ישראל בעש"ט, על הדרך, והלך אל היער להתפלל מנחה. וראו התלמידים שמכה ראשו באילן מאוד, וצועק ובוכה בכיה רבה. והמה ראו כן תמהו, ושאלו פה קדוש מה זה ועל מה זה. והשיב, שצפה ברוח הקודש, על הדורות שיהיו סמוכין למשיח, וראה שיהיו רבים (אדמורי"ם) כארבה לרוב– והם יעכבו את הגאולה**.....רנז - תג, תד

אוצרות רמח"ל, דרוש הקיווי

דף רמ"ז: **הַמְקַוֶּה, אע"פ שיש לו מעט מעשים טובים לא יבוש– ה' מתגלה עליו ומעביר כל פשעים** .....קג-קפנ

שם: **וזה סוף התיקון, מגודל תקוות כל ישראל, באורך הגלות, ובוטחים באמונה שיגאלו** .....קג-קפנ

שם: **המקוה אפילו נכנס בגיהנום יוצא ממנו– ותקותו היא טהרתו– כי הוא במדרגה עליונה שאין עושה בו פגם– וכמו שקוה בחייו לה', כן לאחר מותו, כשמתגברים כנגדו הדינים הוא מתחזק בתקותו עד ה' ונקשר בו– כן אחר המות לא יבושו הקווים**.....קג-קפג, קפג

אור החיים הק'

בא: (שמות ג' ז' ד"ה ראה ראיתי) **כי אם ישראל מתעכבים עוד הם נאבדים בר מינן– כי אם היו מתעכבים שם עוד היו נכנסים בנ' שערי טומאה ולא היתה תקומה, לזה גאלם מיד ולא שהו אפילו שיעור שיספיק בצקם להחמיץ, הגם שכבר בטלה עבודה מהם.** (שמות ג' י"ח, ומלת להקריבו) **שאם היו מתעכבים קצת היו נלכדים עד דהוצרך למהר ולא יכלו להתמהמה**.....רלו-שעג

*יתרו: (שמות כ' ג', לפ"ז יהיה לך) **כי כל ע"ז– אין פעולת העובד פועלת הדרגה בנעבד לעשותו אלהים, כאשר תעשנה פעולת איש ישראל– והוא אומרו לא יהיה לך אלהים, פירוש הויה שלך תעשנו אלהים, עוד ירצה, כי באמצעות העובד הוא ממציא הויה אחת שהיא אלהים, מה שלא היה כן קודם** .....צא-קסו

משפטים: (שמות כ"ג כ"ד) **לא תשתחוה לאלהיהם ולא תעבדם– כי הרוס תהרסם ושבר תשבר מצבותיהם– לומר שאם לא הרס ולא שיבר הנה הוא כעובד עבודה זרה, כי ה' תופס על המחשבה בע"ז, וצריכין היכר לשלילת מחשבת עבודה זרה מלבם, ואין היכר אלא בשבר מצבותיהם, ואם לא יעשו כן הרי הם כעובדי ע"ז. וזה לך האות**.....קסא-לסג

בחוקותי: (ויקרא כ"ו ל"ג-ל"ד) **ואתכם אזרה בגויים והריקותי אחריכם חרב– שתהיה חרב מרוטה לפניכם אם לא תקיימו גזירת זרוי בגוים– ואומרו עוד והיתה ארצכם שממה ועריכם יהיו חרבה אז תרצה הארץ– ואתם בארץ אויביכם, הוא נתינת טעם על הדבר, למה יחפוץ ה' בזרוי בגוים, כדי שתהיה ארץ שממה וערים חרבות כדי שאז תרצה הארץ וגו', לזה צריך שתהיו אתם בארץ אויביכם** ..... קט-קלח

קדושים: (ויקרא כ' כ"ב) **ולא תקיא אתכם הארץ– נתכוין לומר שצריכין לשמור המצות לבל יתבטלו בין מהם בין מזולתם, ובזה לא תקיא הארץ, הא למדת שאם לא יהיו נשמרים המצות תקיא הארץ גם השומרים על שלא מיחו בשלא שמרו** .....קכג-רי; רד-שכה

חוקת: (במדבר י"ט ג', זלת חוקת התורה) **ישראל מטמאים באהל ואין אומות העולם מטמאין באהל– המשלתי– ענין זה, לשני כלים שהיו אצל בעל הבית, אחת מלאה דבש, ואחת מלאה זבל– כמו כן אדם מישראל שמת להיותו מלא קדושה המתוקה והעריבה, בצאת הנפש ונתרוקן הגוף יתקבצו הקליפות לאין קץ– התאבים תמיד להדבק בקדושה ליהנות מהערב, ולזה יטמא באהל** .....קכט-ריח

פנחס: (במדבר כ"ה י"ז) **צרור את המדינים והכיתם אותם– להקדים לשנוא המחטיאים, גם להתעיב הערב והטוב הבא מהם, לאבד כל עץ נחמד וכל מעין מתוק וכל טוב הבא מהם, על אשר גרמו להם עשות רע, והוא על דרך אומרו, הלוא משנאיך ה' אשנא** ..... יא-לז

שם: **לפי שכל אשר יטעם טעם חטא הטבעי השולט באדם– קשה הוא להפרידו– וכל עוד שלא נפרד מהחוטא תאוות הדבר– הוא מושלל מהכפרה– ויעץ ה'– להקדים לשנוא המחטיאים, גם להתעיב הערב והטוב הבא מהם– ובאמצעות מחשבה זו תהיה מתרחקת תאוות העבירה– ויוולד בהם טבע אלקי. ומדה זו מדה סגוליית הוא לחפץ בחיים. ובזה יתכפר עוון הקודם במחשבת ע"ז, גם בארס תאוות הניאוף, ולא יהיה בהם נגף– וזה הוא אחד מתיקוני התשובה** ..... קס-לסב, לסג; *רלח-שעד

שם: **ואמר צרור לשון הודה, פי' יגבירו בהם השנאה עד גדר שיהיה נקבע בהם טבע הצרירות**.....קס-לסג

שם: **תנאי הוא הדבר שהשנאה ואיבות שתהיה לכם, לא על שסבבו נפילה מישראל– שאם כן נאבדה כוונה של תיקון החטא, אלא– על אשר החטיאו אתכם**.....קס-לסג

* פנחס: (שם) **ביום המגפה על דבר פעור– הא למדת שביום עצמו ניגף ה' ההולכים אחר פעור, לבד מהכ"ד אלף שאמר הכתוב, שאותם היו כולן משבט שמעון שמתו בשביל פנחס** .....סח-קלג

ראה: (דברים י"ו כ"ו-כ"ח, עם"פ למה תמכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה) **לפי שאמר להם בסמוך נחלת הארץ– לזה אמר– נתינה זו שה' נותן לכם היום, יש בנתינה זו ברכה ויש בה קללה– ואם לא תשמעון אל מצוות ה' אין זו לכם כי אם קללה, שבאמצעותה יתקנאו בכם האומות ויאבדו אתכם ממנה בנקמה גדולה**. קכג-רט

שם: **גם תהיה להם ההנאה ממנה לרעה להם לעולם הנצחי, כד"א ומשלם לשונאיו– להאבידו** .....קכג-רט

אור החמה על זוה"ק

*פר' יתרו: [על דברי הזוה"ק (מ"ג דף ע"פ ע"ב): **כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל** כך אמר קב"ה למשה, במלה דא הוי לי שליחא מהימנא, לאמשכא ישראל אבתראי] **כלומר תאמר להם הדברים דרך אגדה שמושכת לבו של אדם בנחת** (כלומ' כגמ' מגיגה י"ד ע"ב: אלו דברי אגדה שמושכין לבו של אדם כמיס) .....ריז-שמג

* פ' אמור: [על דברי הזוה"ק (מ"ג דף ק"ג ע"ב): כל האזרח בישראל ישבו בסוכות, כל מאן דאיהו משרשא וגזעא קדישא דישראל--. ומאן דליתיה מגזעא ושרשא קדישא דישראל לא יתיב בהו ויפוק גרמיה מתחות צלא דמהימנותא-- דכל מאן דיתיב תחות צלא דמהימנותא אחסין חירו ליה ולבנוי לעלמין ואתברך ברכתא עלאה ומאן דאפיק גרמיה מצלא דמהימנותא אחסין גלותא ליה ולבנוי דכתיב וילחם בישראל וישב ממנו שבי] **ללמדך דכל מאן דיתיב תחות צילא דמהימנותא אחסין חירו מצד הבינה כי בהיותו מתגייר הרי הוא ובניו יוצאים מהקליפות שהם בארור, וכיון שנשקע בישראל הרי הוא כאחד מהם וייאמר עליו אזרח בישראל– וכן אפילו יהיה ישראל ויצא מצל הקדושה יוצא מברוך ונכנס בארור וז"ש: "וכל מאן דאפיק גרמיה" ואפילו יהיה שורשו מישראל.** מהרמ"ק זלה"ה .....לא-עפ; רנה-מצ

* שם: והרח"ו נר"ו כתב: **כמו שהוא נקרא (כנען) עבד עבדים– שאינו בסוד הקדושה ומהימנותא עילאה– גם אותם ששבה מישראל לא היו צדיקים רק שבי פי' אותם שהיו נקראים עבדים כמוהו שהם סוד הרשעים, וז"ש: וכל מאן דאפיק גרמיה וכו' דכתיב וילחם בישראל וישב ממנו שבי** .....לא-עפ; רנה-מצ

אלימה

עין כל: (תמר ה' פרק כ"ד) **בסוף גלותינו זה, קרוב לזמן גאולתינו, יתחזקו הצרות לישראל תכלית החוזק ויצר להם, ויאמרו להרים כסונו ולגבעות נפלו עלינו מפני הצרות הגדולות אשר יסובבום מכל עבר– עד אשר לא יפנו אבות אל בנים, וכל מי שימצא עצמו לו לשלל, גבור נוצח יקרא** .....לה-עט, פ

שם: **באותם הימים ירבו הצרות לצרף את ישראל כפי הדין– והעניין הוא שהגיע עת הקליפה ליבטל מן העולם, וכל עוד שיש בישראל רשעים אחוזים בהם, האיך אפשר שיתבטלו החיצונים ורשעים ברשעותם– וההנהגה הזאת יהיה בתכלית קושי הדין**.....לה-פ

שם: **ובימים ההם ובעת ההוא יתכתתו גוי בגוי חרב איש ברעהו, וישראל יהיו ביניהם בצער גדול– ויצטרפו ויתלבנו מתוך הצרות. ומתוך הדין הזה יפיל הקב"ה זרע עמלק ויכלהו מן העולם וימחהו מתחת השמים**.....לה-פ

שם: **וירצה הקב"ה לנער את ארץ ישראל ואת ירושלים, כאשר ינער אדם טליתו, לנער כמה עבודה זרה שיש תוך ירושלים, וכמה פגרי טמאים קבורים סביבות המקדש, וכמה מקומות המטונפים אשר בו. ובעת ההיא יצאו כל קיברץ עם ה' במדבר ויטשו שם ברעב ובעוני– ויצטרפו ויתלבנו ויראה עליהם אליהו ויתגלה אליהם משיח בעתי גדול–** .....לה-פ; קכז-רטו

אלשי"ך הק'

-בא: (שמות י' ג') **את אשר התעללתי במצרים ופרש"י ז"ל שחקתי– דבמכת ברד נעשו פלאי פלאות להחטה והכוסמת שלא נוכו כמארז"ל, ובאמת היו הנסים היו כדי להוסיף עליהם מכת ארבה, והם חשבו שנעשו הניסים להם להצלתם ולטובתם וזהו השחוק**.....סט-קלה

-בחוקותי: (עה"פ ואמרן פזכור) **עיקר טעם הגלות הוא לרצות עלבון הארץ** .....קכ-רו; קכט-ריז

-ישעיה: (פ"ג ו') **ביהמ"ק שלמעלה נבנה מעבודת הצדיקים ומעשיהם הטובים וכשיגמור יבוא משיח, אבל הרשעים גודמים חורבן והירוס הבנין**.....רל-שסג

ארחות צדיקים, שער הזריזות

וצריך מאד קלות וזריזות וגבורה להלחם נגד הרשעים, להיות אביר לב כמשה רבינו ע"ה שנאמר שימו איש חרבו על ירכו, ופנחס שנאמר בו וירא פנחס ויקח רומח בידו .....רמא-שעט

שם: **הזהר בעצמך להיות זריז מאד להפרד מחברת רשעים, שלא להיות בעצתם ובהסכמתם** .....רמא-שעט

באר הגולה, למהר"ל

פכ"ה [כא]: **יתדעין ישראל שאין הקב"ה חפץ עוד במלחמותיהם ושאם יערכו מלחמה יפלו בחרב**.....קנז-רנג

שם: **ואע"פ שיהיה להם בתוך הזמן הזה אנשי גבורי חיל אעפ"כ לא יערכו מלחמה מפני אהבת א"י– עד שיהיה רצון השי"ת בכך וישלח ה' המשיח** .....קנז-רנג

באר ז': **הזהירו אותנו חכמים לקבל עלינו מלכות וממשלת האומות, אחר שגזר השי"ת שנהיה תחת רשותם, ראוי עלינו לקבל ממשלתם ושלא לבטל הגזירה** ..... פט-קסג

שם: **הרי גודל האזהרה שלא ימרדו במלכות אומות העולם, עד שיהיה ח"ו בשרם הפקר– שאחר שהנה גזירת ה' יתברך שיהיו ישראל תחת האומות לא יבטלו גזירת השי"ת בכח– כי אם שיתפללו על מלכות של ישראל שתחזור– את צמח דוד– ולירושלים עירך** .....פט-קפג

באר מים חיים

פ' שלח: **האכזריות היא מדה גרועה ומתועבת מאוד– מ"מ אדם העושה לשם ה' להתאכזר על הרשעים לרודפם עד חרמה כשהשעה נצרכה לזה, חביבה היא וחשובה לפניו** ..... קצה-שיד

בית אלקים להמבי"ם, שער התפלה

פרק טו: **אף מי שלא נגזר עליו המיתה ועמד במקום הסכנה אפשר שילכד ויסתכן** .....ו (השמטה א')-מטו

שם: **כשנגזר על מדינה ידועה שיהיה בה באותה השנה דָּבָר ח"ו– קצתם הם מחוייבים בדינם אם יעמדו במקום ההוא. ואם יברחו– כל אחד מהם– באותו הצער שמצטער נחשב לו כגלות וניצל באותה שעה- - ותהיה נוסו כפרתו**..... ו (השמטה א')-מטו

בני יששכר

חודש אדר: (מאמר ג, דרוש ה) **כתות הערב רב אשר בקרבינו הם יושבים, מינים מוסרים אפיקורסים, הן המה משורש עמלק– כאשר תראה בדורות הללו, עקבות משיחא, אשר– נתרבה האפיקורסות** ..... צב-קפא

* ח' אדר: (מאמר ד', אות י') **מתחילין לדרוש בהל' פסח ביום הפורים יום מחיית עמלק, והסיום והגמר הוא בערב פסח שאז מבטלין שיעור קומת הקליפה מכל וכל** .....אגרת-תיד

דברי חיים

חלק ב': (בהסכמות המודפסות מאחרי מילואים על המועדים, פ' ויקהל) **ה' ציוה שלא יתחברו עם הערב רב בשום פעם, ועל ידי זה יהיו ראויים לבנות משכן** ..... צב-קפא; רנה-תפ

שם: **כנראה בעליל שהרבנים והחסידים והבע"ב שבדור המה בעוה"ר רובן מערב רב– ולכן אין להתחבר רק עם עובדים באמת שמוסרים נפשם לה' לא לקבל שום תועלת לעצמם**..... צב-קפא; רנה-תפ

חלכות קטנות

חלק ב: (סימן נ"ג) **אפילו במקום שאין עובדים צלמים– ואותן אנשים מוחזקים כיהודים שהועברו על דתם בגזירת שמד, אין דנים אותם כתנוקות שנשבו אם אינם שבים ליהדותם מחמת סיבת הפסד ממון, ואסור לקבל מהם צדקה** ..... קצ-רמ

המאירי, על אבות

פרק ג': (משנה י"ח) **אין לך חסידות בעולם כמו המזכה את הרבים, ועליו נאמר לא תתן חסידך לראות שחת שאין הקב"ה מניחו לעשות עבירה וליפול בגיהנום** .....רמט-שצג

זוהר חי

ויצא: (זח"ל, קנ"ח ע"ב) **החס על נפשו לא ידור בירושלים אם לא צדיק גמור שראוי לישב שם** ..... מ-פט; קל-ריט

שם: **והא אתייהב רשו לס"מ, דהוא עומד עדיין רגלו אחת על פגר מובס ורגלו אחת על קודש הקדשים, לכך מרן האר"י לא רצה לעבור דרך ירושלים כלל** .....קל-ריט

שם: **ובפרט בזמן הזה שיש שם התגברות המינות אל ישב אדם פשוט שם כי סכנה היא לו אם לא צדיק גמור ונאמן לאלקיו** ..... מ-פט; קל-ריט

זכות אבות, על מס' אבות

פרק א': (משנה י') **אל תתוודע לרשות, כלומר– למרוד באומות ולצאת למלחמה כנגדם– וזהו שכתוב אל תתוודע לרשות דהיינו רשות הרבים לילית ובן זוגה ס"מ ושבעים שרים**.....מבוא-כג; קטז-כ

שם: **אנשי פארטוגאל רצו להרים ראש** [למרוד במלכות] **להרגם וללכוד המלוכה, והיה שם זקן א' ושאל ע"י שם אחד והשיבו אם תעירו ואם תעוררו, וכמו שפירשו חכז"ל שלשה שבועות השביע הקב"ה את ישראל אחת שלא ימרדו בקב"ה** [עיין בפנים הספר].....מבוא-כג; קטז-כ

חובת הלבבות

(שער מהכנת ס' פרק ד') **כי זכויות המאמין, אפילו יהיה מגיע אל התכלית הרחוקה בתיקון נפשו– ואילו היה קרוב למלאכים– אינם כזכיות מי שמורה בני אדם אל הדרך הטובה, ומיישר הרשעים אל עבודת הבורא** [ומשל נאה על זה] ..... רנ-שצג

שם: **מי שאין מתקן אלא נפשו בלבד, תהיה זכותו מעוטה, ומי שמתקן נפשות רבות תכפל זכותו, כפי זכיות כל מי שיתקן לאלהים**..... רנ-שצג

שם: **ציוה הבורא להוכיח את המקצרים [בעבודתו] כמה שנאמר הוכח תוכיח ואמרו ז"ל עד היכן היא תוכחה רב אמר עד קללה ושמואל אמר עד הכאה ונאמר מוכיח אדם אחרי חן ימצא** ..... רנ-שלג

(שער עבודת המלקים פרק י') **מקום השימוש בגבורה בפגוע באויבי ה' להלחם בם– ומקום מדת העזות בפגיעת הרשעים ואנשי העבירות והחולקים על האמת ולהזהיר מן הגנות ולהוביש החוטאים ולהוכיח הקטנים והגדולים– ומקום האכזריות בהפרע מן הרשעים והנקם מן המשחיתים בארץ כמו שאמר הכתוב לא תחוס עינך עליו** ..... קצה-שיג

שם: **מקום הגאוה והגובה, כשתפגעי בכופרים באלהים ובנוטים מעליו, אל תשפלי ואל תכנעי להם, שלא תראי כמצדקת אותם ונוטה אחר דעותם המשחיתות** ..... קצה-שיד

שם: **ומקום השנאה, למי שעובר על רצון האלהים, ועמד כנגד אנשי האמת, והביאך אל מי שמקציף בוראך, כמו שכתוב עוזבי תורה יהללו רשע, ושומרי תורה יתגרו בם** ..... קצה-שיד

חיי אדם, צוואה

ההתחברות עם הרשעים ואפיקורסין הם שורש פורה ראש ולענה ומשחית את האמונה..... קצו-שטו

שם: **מוטב לאדם שיפגע בארי ודוב מלפגוע בהם– שזה אינו אלא ממית את גופו וזה ממיתו ומאבד את הנפש מחלק עוה"ב**..... קצו-שטו

שם: **גם ההתחברות אל רשעים– אף שהם מאמינים עכ"פ משחית העבודה שאנו מחויבים לעבוד את ה' ואפילו יהיה מי ששלם בדעתו ועבודתו אם יתחבר עם אנשי רשע ישחית עבודתו** ..... קצו-שטו

חסד לאברהם

מעין ג': (נהר כ"ג) **דע כי מסורת קבלה יש בידינו, כי באותו יום שיבוא מלך המשיח עם קיבוץ גליות לארץ ישראל, ימצא שם בארץ ישראל שבעת אלפים מבני ישראל** ..... לו-פט; מ-ק; ע-קלט [* לט-פז]

חרדים

פרק נ"ט: (דין מצוות המלוות בתרך פרק ג') **הבאים לארץ ישראל ואין שמים על לב כי הם בהיכל המלך, ומורדים ופושעים ומרבים במשתאות של סעודת מריעות ומרוחים, עליהם הכתוב אומר ותבואו ותטמאו את ארצי ונחלתי שמתם לתועבה, וכתיב כי תבואו לראות פני מי בקש זאת מידכם רמוס חצירי. ולא יעלה על לבם שאחרי מותם ישארו בא"י אלא במותם יגרשום חוצה ככלבים** ..... קכו-ריג, ריד

שם: (מביא לשון פרקי דר"א-) **ולעתיד לבוא הקב"ה אוחז בכנפות ארץ ישראל ומנער אותה מכל טומאה ומשליך אותן לחוץ שנאמר לאחוז בכנפות הארץ וינערו רשעים ממנה– לכן כל אדם יחרד בבואו אל ארץ ישראל להיות ירא שמים כפלי כפליים ממה שהוא בחו"ל**..... קכו-ריד

פרק ס"ד: (סוף פרק ג' ממלות המשופה) **מעשה שהיה פה צפת שנת הש"ח ליצירה שבמעמד הרבנים מוהר"ר יוסף קארו ומוהר"ר יצחק מסעוד ומוה"ר אברהם שלום ומורי הרב החסיד ר' יוסף שאגיס וכמה רבנים אחרים באה אשה ואמרה שבעלה– ונידוהו וחרפוהו– וסוף גירשוהו מארץ ישראל** ..... קכה-ריג

חתם סופר

- דרשות: (חלק ג' קף רנ"ח) **זה התחלת יסוד האמונה להיות יושב מצפה וממתין לישועת ה' היפך מבני אפרים– שהיו ממהרים את הקץ** ..... צו-קעד; קד-קפו; *קיח-רג

* חתם סופר על התורה (ירושלים המע"ת, פרשת נח עמ"פ שפה חמת ודכריס חמחיס זה לה"ק) **לשון הקודש יקרא על שם הממציא הראשון, קדוש עליון יתברך שמו– וכל מה שהיה בראשית הבריאה והקב"ה דיבר בו או אפילו מה שנתוספו פעולות ומלאכות אח"כ והקב"ה דיבר מהם עם נביאיו הוא קרא שמם והוא לה"ק, אבל מה שלא דיבר הקב"ה וקרא שמו ונתווספו פעולות ומלאכות, ואם אפילו– יקראו להם שמות במשנה ובגמרא אינו לשון הקודש מהקדוש ית"ש אלא לשון חכמים**..... רי-שלג

תורת משה (פר' משפ, ויאמר אל משה קול מלחמה בחמנה) **גם יהושע הבין שהוא קול ענות, רק שהסברא נותנת שא"א שישתקו הצדיקים למעשה הזה ויש מלחמה במחנה, וגם משה חשב כן– רק כאשר בא הרגיש שאין כאן מלחמה רק קול ענות וא"כ היה ראוי לשבר תיכף הלוחות** ..... רמ-שעח

שופטים: (בהפטרה, מה נאוו) **והנה אפשר כבר היה ראוי מכמה פעמים להיות נגאלים גאולה שאינה שלימה– או יותר מזה להיות גאולה ממש כמו בבית שני וכדומה, אבל אין חפץ בזה, כי אם גם אנחנו אפשר שנתפשר להיות גאולים, מ"מ אבותינו הק' לא יתרצו עתה כי אם בגאולה שלימה, וטוב לישראל לסבול אורך הגלות כדי שתהיה בסוף גאולה שלימה– כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון** ..... טו-מג

יעלזו חסידים

אלף ק"כ: (פסקס ג') **כמו שמנהג הנכרים כן מנהגי היהודים ברוב המקומות, כגון אם הנכרים גדורים בעריות כן יהיו בני היהודים הנולדים באותה עיר וההיפך להיפך** (ע"כ ספר תפתיס). **אי לזאת טוב שבת בארצות ישמעאל משבת בערי אדום ומה גם שלא יוכל להנצל מהיות פתוה אל האלילים ואל בנות הערלים שהם הולכות גלויות מקושטות ופרוצות ואם מידי עבירה יצא מידי ראיה והרהור לא יצא, שומר נפשו ירחיק זרעו משם, ולא ימצא מעביר בנו ובתו באש ח"ו** (עכ"פ אם אין זה בידינו, מכל מקום בוודאי שעדיף שלטונם משלטון המינים).....נט-קיט

יראים (דפוס ווילנא תרנ"ג).

סי' רמ"ח: **צוה יוצרנו– לא תחניפו את הארץ– פירוש חנופה שהזהירה עליה תורה, כל השומע דבר עוולה ושאינו הגון או רואה דבר רע ואמר טוב הוא, או שותק– מתוך רשע לבבו נקרא חנף ועובר בלא תחניף– ואפילו בשתיקה נקרא חנף– והאומר לרע טוב נקרא חנף**..... רב-שכג, שכג

שם: **ויזהר אדם מן החנופה דאמר ר"א כל עדה שיש לה חנופה לסוף גולה**..... רב-שכג

סי' רמ"ט: **צוה הבורא ברוך הוא– לא תחניפו את הארץ וסמיך ליה ולא תטמאו את הארץ אשר אתם יושבים בה אשר אני שוכן בתוכה. מאלו למדנו שהמחניף נקרא מטמא את הארץ ועובר בשני לאוין לא תחניפו ולא תטמאו. וגורם לשכינה שמסתלקת מישראל**..... רב-שכג

סי' שט"ו: **הזהיר בהיות יד ישראל תקיפה שלא יניחו לשבת אנשי רשעים ומחטיאי אדם בארץ ישראל**.....קכה-כיג

[בפירוש סביב לירא"ו (פ"ו) **לאו דוקא מאומות העולם, אלא אפילו רשעים ופושעי ישראל נמי אסור**.....קכה-כיג

ישועות משיחו להאברבנאל

מאמר א': (תלק ג' נספק המ' ופימ"ו) [בביאור מדוע מנה בפרקי דר"א את ישמעאל במקום בבל במנין הד' מלכיות] **שהודיע בזה מה שיהיה עתיד להיות– שכאשר קם מחמד נביא הישמעאלים בתחלת עניינו הלך ועמו חיל גדול מהערביים על ארץ בבל ויקבלו הבבליים כולם דתו ואמונתו, ויהיה לעם ישמעאל– הנה א"כ ישמעאל שנזכר כאן הוא עצמו בבל וכינה אותו ר"א ברוה"ק אשר בו בשם ישמעאל**.....מד-נה

שם: **שכל אנשי המערב ואיטליא והיוונים נתנצרו ולקחו להם אמונת ישו הנוצרי, והם הנקראים אצלינו בני אדום. אמנם בבל ומצרים פרס ומדי אשור וכל בני ערב לקחו להם אח"כ אמונת מחמד ונקראו ישמעאלים. ומאלה נפצה כל הארץ, אדום וישמעאל**.....מד - נה, נו [*מא-נת]

שם: [בביאור מאמר ר"א **אוי לארץ** כשיצמדו שור זכר עם שור נקבה שהוא מרמז על מלכות ישמעאל ומלכות אדום כפי פירושו שם] **והפעם השלישי אמרו שעתידים להתחבר– שיעלו הנוצרים לכבוש את א"י וימשלו עליה– ואז יתקבצו ויעלו ויאספו הישמעאלים נגדם– וילחמו אלו עם אלו**.....מד-נו

שם: **ראה כמה מהעתידות באו במאמר הזה המופלא– כי הנה התבאר ממנה שהנקראים היום ישמעאלים הם היו הבבליים– שעתידין עדיין בני אדום לבוא על ארץ הצבי לכבשה. ושיאספו הישמעאלים עליהם למלחמה וילחמו אלו עם אלו. ובן דוד יצמח משם וילחם עמהם**..... מה-נו

מאמר א': (תלק ג' נספק הטי"ו ופימ"ו) [בביאור המאמר השני של ר"א: והנה אימה חשכה גדולה נופלת עליו-- נופלת, זו מלכות בבל-- עליו, אלו ישמעאלים, שעליהם בן דוד יצמח שנאמר אויביו אלביש בושת ועליו יציץ נזרו. ומקשה מדוע מנה ה' אדום ויון ופרס ובבל וישמעאל במקום ד' וגם מדוע מונה את בבל לבסוף אם שהיתה ראש למלכיות] **אין ספק שלא היו הדרשות בהם פירושים פשוטים– אלא שהם הדברים ההם מקובלים אצלם מן הנביאים– כאשר זכר את בבל ראה לבאר מיד מה שנעשה ממנו: בני ישמעאל– כדי להעיר על ענין אמיתי. והוא, שבהיות א"י וירושלים ביד הישמעאלים– אז יבוא משיח צדקינו. ועל זה אמר כאן שעליהם בן דוד יצמח והביא ראיה לזה ממה שאמר דוד– ועליו יציץ נזרו, שיהיה פירושו– על הנרמז במלת "נופלת עליו" שהוא בבל שנעתקה לישמעאל, על אותו "עליו" יציץ נזרו של בן דוד. פירוש בהיותו מושל בארץ הקדושה**..... מה-נז

מאמר א': (תלק ג') **שהשביע הקב"ה את ישראל שלא ימרדו באומות העולם– שיסבלו עול גלותם וישבו תחתם עד עת קץ– ועל זה אמר הנביא לכן חכו לי נאום ה' ליום קומי. שיחכו עד עת קץ ולא ימרדו לצאת מהגלות קודם העת הגדור לפניו יתברך. ולכן תמצא כל הטובות והגדולות אשר זכרו הנביאים לזמן הגאולה, שיחכו לאותו זמן הגדור**.....קב-קפג, קפג

שם: **שראה אברהם אורך הגלות הזה וצרותיו העצומות, וחשש אולי בניו יתעוררו מעצמם לצאת מהגלות קודם זמנו הגדור לפניו ית', כאשר עשו בני אפרים שנבהלו נחפזו לצאת מגלות מצרים קודם הקץ, ואף ה' חרה בהם ויהרוג במשמניהם אוכלוסין הרבה– ואין זה ספק שעל זה עצמו אמר שלמה: השבעתי אתכם– בצבאות או באילות השדה אם תעירו ואם תעוררו– עד שתחפץ**.....קז-קפג

מאמר א': (חלק ו' נסופו) **הפסוקים ונפל אשור בחרב לא איש וחרב לא אדם תאכלנו, מגלים שעוד תהיה אחריתו [של אשור] עדי אובד בעולם הבא. ואשור ובבל אחד הוא** .....ס - קכ

-עיון א': (פרק ד') **בספרי דברי הימים אשר לרומיים ראה דבריס רבים ועצומים במלחמות בר כוזיבא ובגבורת לבו על אויביס ושהוא הלך לאכסנדריא של מצרים ועשה שם נקמה גדולה ברומיים וכו'** .....רכט-שם

שם: **בר כוזיבא מלך– אמר להו לרבנן, אנא משיח. אמרו ליה: במשיח כתיב דמורח ודאין– כיון דחזיוהו דלא מורח ודאין, קטלוהו– פירוש דנו אותו שימות כדין המסתכנים** (שמרד באומות).....רכט-שנט

ישמח משה

תשא: (נדפוס ירון דף קפ"ז ע"ד) **כבר נאמר בכל הספרים דכל כללי הלכות אינם אלא בדינים הנהוגין בינינו אבל לא בעניני שמים**.....פד-קנה

כוזרי

מאמר ב': (אות ס"ח) **אאע"ה דבר בשתי לשונות העברית לשון מיוחדת לשון הקודש, והארמית לשון חול** .... רי-שלג

ליקוטי אמרים תניא

*פרק כא: **יציאת האור והחיות ממנו ית' מההעלם אל הגילוי לברוא עולמות ולהחיותם נק' בשם דבור וזן זן עשרה מאמרות שבהן נברא העולם וכן שאר כל התורה נבראים וכתובים– ומיוחדות דבורו ומחשבתו של הקב"ה בתכלית היחוד עם מהותו ועצמותו ית' גם אחר שיצא דבורו ית' אל הפועל בבריאות העולמות כמו שהיה מיוחד עמו קודם בריאת העולמות**.....רט-שלג

*פרק לב: **ולא אמר דוד המלך ע"ה תכלית שנאה שנאתים וגו', אלא על המינים והאפיקורסים שאין להם חלק באלהי ישראל**.....קפד-לנה

ליקוטי הש"ס להאריז"ל

* ברכות: **והנה עוג מלך הבשן הי' מבחי' נחש, כי** [אמרו חכז"ל] **עוג הוא אליעזר עבד אברהם– והכוונה כי הקדושה שנפלה שם היא בלועה תוך קליפת הנחש– ולכן נאמר בו שיצא מכלל ארור שהיה הקדושה ההיא בלועה בתוך הטומאה– שהוא בחי' ארור ועכשיו יצא מכלל ארור**.....רמה-תנט

* אבות: (פרק ו משנה ג', אל תהיו כעבדים) **שמא תחובו חובת גלות– והוא בסוד גלות ישמעאל– והם סוד מים הזדונים שאמר דוד המלך ע"ה**.....נח-קיז

ליקוטי מהר"ן

קמא: (תורה ס"ו סעיף ג') **ויש מנהיגים הנקראים בשם רבי– שאינם יכולים אפילו להנהיג את עצמן– ומכל שכן שאינם יכולים להנהיג את אחרים והם נוטלים גדולה לעצמן להנהיג העולם** ..... רנז-תד

תנינא: (תורה ח' סעיף ח') **כשמתקרבין ח"ו למנהיג של שקר באין על ידי זה ח"ו לאמונות כחביות כי מנהיג של שקר הוא בחינת נביא השקר** ..... רנז-תד

ליקוטי שושנים מהרה"ק מסאוראן זי"ע

פ' שלח: **מי שאינו מהעובדים [ה'] באמת ומשוקעים בהבלי הזמן, לאנשים כאלו טוב יותר לשבת בחוץ לארץ, כי זה לעומת זה עשה אלקים ושם מתגבר היצר ביותר וימשוך אותו שיתקלקל הרבה יותר מבחו"ל** קלא-רכח

ליקוטי תורה להאריז"ל

פ' ואתחנן: **לפי שהקב"ה לא היה רוצה לקבל הערב רב, והוא [משרע"ה] קבלם בחשבו כי טוב להכניסם בקדושה- - ואדרבה הם קלקלו ישראל– ועתה רוב הדור מהם** ..... רנה-תג

* פ' תצא: **והנה הגליות הוצרך לברר ניצוצי קדושה שנתערבו בחטא אדה"ר בתוך הקליפות– אדם הבליעל– ואדום וישמעאל נגד היריכים** [של קומת אדם בליעל] **שהם שנים וארוכים, וז"ס בעקבות משיחא כשיגיע זמן לברר מה שנשאר ונתערב בעקביים בסוף הרגלים**.....מט-קנ

מאמר הגאולה להרמב"ן

שער א': (נסופו) **הפיזור הגדול והפירוד העצום אשר היה לעמנו בכל מדינות המלך אחשורוש מהודו ועד כוש, ואחרי כן לא עלו לארץ רק מעטים עלו עם עזרא מבבל– לא רצו שאר השבטים לעלות, שלא אבו לדחוק את הקץ, שידוע היה אצלם כי פקידת שבעים שנה לבבל נאמר ולא עליהם** ..... פב-קנג

מגיד תעלומה

הממון שלקחו בני ישראל מהמצריים בעודם במצרים בהשאלה, כיון שהיה עדיין שם בעלים עליהם, הם המה שהיו בעוכריהם לחטוא בחטא העגל .....קסד-לסא

הלא נלמד דעת שרוב החטאים באים כשיהנה אדם מן ממון כזה, שיש בו כח ופועל רע .....קסד-לסא

שהוא הכולל של כל עוונותינו ביש תחת יד האדם ממון שאינו ביושר, והכח הפועל בנפעל, וכאשר יהנה האדם מממון הזה ותהי לו לזרא, ויתילדו אצלו תאוות רעות .....קסד-לקפ

אמר כבוד אדמו"ר הרה"ק רבינו מנחם מענדל [מרימנאב] **שיש להתפלא על הילדים שמחנכים אותם בנעוריהם– לתורה ועבודה– מהיכן יארע כזאת כשמתגדלים פורקים עול התורה מעליהם– ואמר אדמו"ר זלה"ה שמגיע להם הדבר על אשר האכילום אבותיהם ממון של איסור– וכח הפועל בנפעל– הנה מתעורר להם על ידי זה תאוות רעות ופורקים עול התורה מעלימו** .....קסד-לקפ

ראיתי בעיני, צדיקים גדולים אשר יראתי מגשת אליהם, וכאשר באו לידי ניסיון והשתדלו להשיג ממון, ובפרט בתביעה בפה, נתרוקנו מכל וכל, ואבדו מעלתם .....קסד-לקפ

מגלת אסתר (על ספר המצוות להרמב"ם)

(פתלק המלוות שמכתם הרב מלוות וירפתם לומתם) **לפי שמצות ירושת הארץ וישיבתה לא נהגה רק בימי משה יהושע ודוד וכל זמן שלא גלו מארצם. אבל אחר שגלו מעל אדמתם, אין מצוה זו נוהגת לדורות עד עת בא המשיח. כי אדרבא נצטוינו– שלא נמרוד באומות ללכת לכבוש את הארץ בחזקה– ושלא יעלו ישראל בחומה** ..... פא-קנג

שם: **כי כיבוש הארץ היא מלחמת מצוה, זהו כאשר לא נהיה משועבדים לאומות**..... פא-קנג

מדרש שמואל, על מס' אבות

פרק א': (משנה ז') **הרחק משכן רע שאם תמצא שכן טוב עד מאד בעניני השכונה– אמנם הוא רשע בעל עבירות, אל תאמר בלבבך מה לי לרשעותו אשר בינו לבין קונו– לזה אמר השמר לך ואל תתחבר לרשע ונתן טעם לזה– כי על כרחך תלמד ממעשיו הרעים** .....קצו-שטז

מדרש תלפיות

-ענף הצלחה: **אם העוברים על החרם מצליחים, הוא כדי להיפרע מהם גם על ההצלחה** .....צ-קסד

מעין גנים

הקדמה: **אין כוונתי בדברי אלה להתווכח עם הרשעים המופקרים האפיקורסים– אך כל מגמתי בדברי אלה להציל את הנפשות– מאחינו בני ישראל– להרחיק נדוד מאהלי האנשים הרשעים האלה– המה מתערובות הערב רב מהעמלקים– אחינו בני ישראל סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה, ולא יהיה לכם עמהם שום התחברות** .....רנא-שלד

מעייני הישועה להאברבנאל

תמר ח': (מעיין י"ם) **שעתידין עדיין בני אדום לבוא על ארץ הצבי לכבשה. ושיאספו הישמעאלים עליהם למלחמה וילחמו אלו עם אלו. ובן דוד יצמח משם וילחם עמהם** ..... מה-לו

משמיע ישועה להאברבנאל

מבשר ז': [על מלחמת בני אדום ובני ישמעאל סמוך לירושלים המרומזת בנבואת יואל] **וביאר גם כן שאז יכלו רבים מישראל והקדושים וירא האל ימלטו– מסכים למה שאמר דניאל בספרו ענין אותה מלחמה: ובעת ההיא ימלט עמך כל הנמצא כתוב בספר**.....לח-פו

מבשר י"ד: (נבואה ג') [על מלחמת בני אדום ובני ישמעאל סמוך לירושלים באחרית הימים] **ומפני שהמלחמה ההיא תהיה על אדמת הקודש– ויעלו שמה גם כן בני ישמעאל ללקחה להם– ויהיו שמה גם כן עדת בני ישראל לירושה– לכן אמר והיה בכל הארץ רצה לומר בכל ארץ ישראל ששם יתקבצו למלחמה– ועל ישראל עצמו אמר והבאתי את השלישית באש שהוא רמז לגלות העתיד לבוא עליהם**..... לד-עט

שם: **– הצרות והרעות העצומות אשר יהיו בזמן קיבוץ הגלויות שהם חבלי משיח שעליהם אמר יחזקאל וברותי מכם המורדים והפושעים בי וזהו וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב עד שישראל ישוב אל אלהיו וירצהו** ..... לד-עט

נועם אלימלך

וישלח: (ד"ה כה מאמרן לאדמו"ר לעשיו) **הנה התוה"ק מלמדת אותנו איך להתנהג בגלות המר הזה אשר אנחנו נתונים תחת יד האומות, ואנחנו מוכרחים לקבל הגלות באהבה עד ירחם ה' עלינו ויגאלנו–. ובעוד שאנחנו בגלות המר אנו מוכרחים להיות נכנעים לפניהם ולקוראם אדונים** .....קנה-לנה

נצח ישראל

*פרק כ"ד: **ג' שבועות הללו– שלא יעלו בחומה– ושלא ימרדו באוה"ע– השביע[ם] בדורו של שמד – שהיו מסרקין את בשרם במסריקות ברזל– ובאותה מדה השביע אותם שלא ישנו בענין הגלות. כי דורו של**

שמד, אף על גב שהגיע להם המיתה בגלות, לא היו משנים. ועוד פירוש בדורו של שמד, ר"ל אף אם יהיו רוצים להמית אותם בעינוי קשה, לא יהיו יוצאים ולא יהיו משנים בזה .....פב-קנג

סדר הדורות

- **הצלחת בן כחיבא נמשכה כחמש עשרה שנה, ומה שאמרו בגמ' ב' שנים ומחצה כוונו על בר כחיבא האחרון** ..... צ-קסד

סור מרע ועשה טוב, הוספות מהרצ"א

לכן אסור לפרוט מטבע מקופה של מוכסין, אף על פי שאינו נהנה, שהרי נותן מעות שויה, כיון שהמטבע שביד המוכס באה לו על ידי גזל, תוכל המטבע להחטיאו בדומה לו. וכח הזה התקוע בהממון מביאו למידות גרועות..... קסד-רסט

שם: **זאת היא הסיבה, ידידי, אשר בעיני ראיתי, אנשי שם מבקשי אמת בילדותם– שנשארו ריקים מן החכמה והתורה והעבודה– להיות דעת אחרת עמהם, הכח של דעתן דעמי הארצות מהמעות שקבלו, ונתטפשו ונשארה דעתם מטורפת עליהם בזקנותם, כמשפט זקני עמי הארץ– כי המקבל בקל יקבל טבע הנותן**..... קסד-רסט

סידור היעב"ץ

הקדמה: **אך אל יחפוץ לרדוף שם** [בארץ ישראל] **אחר הבלי עולם ח"ו כאותן שנאמר עליהם ותבואו ותטמאו את ארצי**.....קכו-ריד

סידור האריז"ל (שסידר ה"ר שבתי, בהלכות דרך ארץ להרמ"פ ז"ל)

אות י"ד: **כשם שהליצנות עבירה גדולה כך מצוה גדולה להתלוצץ מע"ז וממנהיגי רשעים** ..... רנז (השמ' ד')-מיט

סידור הגר"א

ולמלשינים על תהי תקוה, פי' שלא יוכלו למלאות זממם ולעשות לנו שום רע, משא"כ וכל המינים כרגע יאבדו .....רלא-שסד

ספר הזכרון להחתם סופר

[כשהיתה עיר פרעשבורג בסכנה גדולה וניצלו ע"י נס, ודרש החת"ס ואמר] **אומר לכם אין זה אלא כאשר ייסר איש את בנו וגו' כי אל רחום ה' אלקינו וטרם יצא הקצף והגיע זמן הפורענות לבוא הקדים לחדש נס לפורעניות כעין התראה לומר ראו בני כי אני אני הוא המוחץ ומרפא שובו אלי ותקדימו תפלה לצרה ואם ח"ו תקשו ערפכם הכינו למה שהוא קשה מן הראשונים**.....סט-קלה

ספר החיים

ח"ג פ"ג: **אל תהי סעודת מרעים קל בעיניך בזמן שאין שחוק וקלות ראש** .....קכו-ריד

(מלך ספר גמולה וישועה פרק ד') **וכן יתפשטו שם** [בארץ ישראל] **כל מיני הטומאה והתאוה שבעולם, ולכך יהיה העם היושב עליה יותר מקולקל משאר האומות– וישראל נמי אחר שקלקלו מעשיהם לא היה נאה להם רק שתקיא הארץ אותם**.....קל-רכ

ספר החינוך

מצוה תצה: **ועשית כל אשר יורוך– והעובר על זה ואינו שומע לעצת הגדולים שבדור בחכמת התורה בכל אשר יורו מבטל עשה זה. ועשו גדול מאד שזהו העמוד החזק שהתורה נשענת בו** ..... עד - קמג

ספר הישר לרבינו תם

חברת הרשעים והכסילים ואפיקורסין– ישחיתו האמונה ולא תתקים עמהם העבודה.....קצו-שטו

שם: ואף על פי שיהיה העובד שלם בכל מידותיו, אם יתחבר לאנשי רשע תשחת עבודתו– ואם יתחבר לאפיקורסין ישחיתו אמונתו– כי כפי רחקו מהם כן תהיה קרבתו אל הבורא יתברך וכפי קרבתו אליהם כן ירחק מהבורא יתברך .....קצו-שטו, שטז

ספר השימוש להיעב"ץ

דף סד: **לא נבקש אפילו ארצנו המוחזקת לנו, לא בחיל ולא בכח. וכבר אנו מושבעים ועומדים שלא לעלות בחומה ושלא נמרוד במלכות. והתירו חכז"ל בשרינו כצבאות אם נלך–** ..... ק-קפ

דף עו: **בל ימשול בנו החשק אל החירות– גם כי נשב בחושך הגלות ימים רבים מאוד– לא נבקש להתפתח מכבלי מאסרינו מעצמינו עד בא דברו יתעלה ישלח מלך המשיח ויתירנו**..... ק-קפו

ספר חסידים

סימן קסד: **הרי הצדיקים שבצדקתם לא יצילו רק את עצמם וכן ציוה לירמיה שלא יקח אשה ולא בנים להוליד שם– ולא אמר ירמיה הלא אני צדיק ולמה לא יחיו בניו, אלא כשנגזרה גזירה אם לא יהיה זכות גדול לא ינצלו** .....סז-קלג

סימן רסד: **כשנגזרה גזירה רעה והפורענות כבר באה אם לא יהיה זכות גדול לא ינצלו– לכך צריך תורה וגמילות חסדים ותפילה וזכות הרבה להינצל** .....סז-קלג

סי' תקמט: **ושמע שאול והרגני– והלא שמואל היה צדיק, אלא אין מצילין אלא אם כן זכות גדול מצילין מן הצרה– אלא כשאדם בתוך הצרה אם לא היה בידו זכות לא ינצל** .....סז-קלג

* תתשא: **כמו שמנהג הנכרים כן מנהגי היהודים ברוב המקומות, כגון אם הנכרים גדורים בעריות כן יהיו בני היהודים הנולדים באותה עיר** .....נט-קיט

* תתקצד: **אמרו לזקן במה הארכת ימים, אמר כי היו אורחים בביתי, ולא היו מבינים בלשוני, והיו מדברים עמי בלשון עברית בבית המרחץ, ואני לא דברתי מעולם בבית המרחץ ובבית הכסא ואפי' דברים של חול** [בלשון הקודש], **אע"פ שמותר, והואיל ועשיתי גדר ותוספת, הוסיפו לי אף שנותי** .....רט-שלג

* תתרנד: **אדם רע כשעושה טובה ירד מנכסיו ויחמעטו נכסיו, וכשיעשה רעה מצליח כדי שיעשה יותר רעה– כדי שלא יהיה לו נחשב לזכות לעוה"ב** .....צ-קסד

עין הדעת טוב למהרח"ו, על תהילים

מזמו' קכד: **עוד עתידין ישראל להיות באחרית הימים בגלות ישמעאל– עוד יש גלות חמישית אחרון מכולם וקשה מכולם, והוא גלות ישמעאל הנקרא פרא אדם– כי להיותו אדם לסיבת היותו בן אברהם ויש לו זכות אבות– וגם יש לו זכות המילה– ולכן גלותו תקיפה משאר ארבע מלכויות** ..... נח-קטו, קטז

שם: **שאמרו רז"ל כי לכן נקרא ישמעאל על שעתידין ישראל לצעוק צעקות גדולות בימי גלותו**.....נח-קטז

שם: **וביאר את אשר יאמרו אז ישראל בגלות ישמעאל– לולי ה' שהיה לנו בקום עלינו אדם שהוא ישמעאל- ח"ו בחרות אפם בנו רצונם למחות שם ישראל מתחת השמים– שעתידין להצר את ישראל צרות קשות ומשונות, לא נראו כמותם, כנ"ל בשם רז"ל שלכן נקרא שמו ישמעאל– ואין לנו תקווה אחרת זולתי שנבטח בשמו הגדול יתברך שיושיענו מידם– ויגאלנו גאולה שלימה העתידה במהרה בימינו כדי שיהיה קיום לשמים ולארץ**.....נח-קטז, קיז

עין חיים

* שער מט: (פרק ט')-- **ונקרא עבד ברוך, שהוא אליעזר עבד אברהם שנכנס חי לג"ע, שנעשה מהטוב, אך עוג זה היה מהרע שבו והרגו משה, וזהו סוד שאמרו רבותינו ז"ל עוג הוא אליעזר והבן זה** .....רמה-שפו

עקידת יצחק

וישלח: (שער כ"ו) **נסעה ונלכה ואלכה לנגדך, אין ספק שסוף הסיפור הזה מוכיח ומפרש עד אחרית הימים– הראה** [עשיו] **שכבר היה אפשר שיהיה ענינם על מצב שוה או קרוב אליו. והוא** [יעקב] **רמז בתשובתו אליו– ואם ידפקום יום אחד, למהר הקץ טרם יחפץ, ומתו כל הצאן ח"ו** .....קיד-קלז

-בחוקותי: (עה"פ ואם תלכו) **עיקר טעם הגלות הוא שהקב"ה זוכר עלבון הארץ הקדושה**.....קכ-לו; קכט-ריז

קרח: (שער ע"מ) **תפילת משה רבינו ע"ה, האיש אחד יחטא [ועל כל העדה תקצוף] זה שפירש עצמו מן הכלל אינו שייך לנו– ואין לענוש לאחרים בעבורו– והשי"ת הסכים עמו, ואמר שרק זאת החיוב עלינו לעשות סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים, ובזה לא יגיע אליכם שום רעה**.....רד-שכה, שכה

שם: **נהגו אבותנו לנדות המורדים והפושעים– מכל מקום בלי שום נידוי, החיוב הזה עלינו לסור מעל אהלי האנשים הרשעים– ולא יאונה לנו כל און** .....רד-שכה

עשרה מאמרות לרמ"ע מפאנו (ושאר ספריו)

*חיקור דין: (פרק ג') **מלך נכנס לדין תחילה כנודע– ותו דכולי עלמא גרירו אבתריה כטוב כחוטא, כמו שהוכיחו בפ"ק דחולין מקרא דמושל מקשיב (על דבר שקר כל משרתיו רשעים)** ..... קלב-רכג

חיקור דין: (פרק ז') **פשט אמיתי נכון וברור בפסוק יגער ה' בך הבוחר בירושלים– על היות השטן בוחר להתגבר כנגד הפכו בירושלים עיר הצדק קריה נאמנה** .....קל-ריט

מ' קשיטה: (מאמ קשיטה סימן ל') **עוד נקראת** [ארץ ישראל] **ארץ כנען– שנזכור כי הכנעני הצפון בקירות ליבנו מקטרג בה יותר משאר ארצות כטעם ויגער ה' בך הבוחר בירושלים** .....קל-ריט

צבאות ה': (תלק ג' תות ז') **מה שנתנבא אליהו בחורב והשארתי בישראל שבעת אלפים– שפירושו שבעת אלפים אוכלוסין– ויש בזה סוד– וכבר דרשו חכמים על פסוק וחמשים עלו בני ישראל מארץ מצרים אחד מחמשה וא' מחמשים ואחד מחמש מאות ואחד מחמשת אלפים** ..... לו-פג

שם: (תות ט') **הברכים אשר לא כרעו לבעל– אלמא בשמירת הברכים של קדושה והתרחקם מן העבירה הוא תכלית התיקון שפתח בו המלך החסיד אשר לא הלך בעצת רשעים** ..... לז-פה

צבאות ה': (תלק ג' תות ט') **כלל האוכלוסין העתידין להאמר לפניהם קדוש, כטעם הנשאר בציון והנותר בירושלים קדוש יאמר לו, דכתיב בהו והשארתי בישראל שבעת אלפים** ..... לו-פג

המילואים: **ועל הנאים והמשובחים שבנו נאמר והשארתי בישראל שבעת אלפים, כפי שיעורינו במקומו, כל הברכיים אשר לא כרעו לבעל וכל הפה אשר לא נשק לו** ..... לו-פג

- **רשות לא שייך לגבי עובד ה' רק או מצוה אם כוונתו לשם שמים, או עבידה**.....רנז (השמטה ד') - תיט

עתים לבינה

- **הלוח שלנו הוא מוקדם בשתי שנים מחשבון השנים של התוה"ק** ..... קלד-לכד

פלא יועץ

ערך קנאה: **ויש עוד מין קנאה אחרת שהיא טובה עד מאוד, לקנאות קנאת ה' צבאות, לשבר מלתעות רשע ולהקים דגל התורה– ולפי גודל ערכה וחשיבותה כך קשה מציאותה, כי הן בעוון גברה החנופה ותמעטה אהבת הבורא ית'. כי זה תלוי לפי רוב האהבה לקב"ה** ..... קצה-שיד

שם: **ואם גדלה מעלת המוסר עצמו למיתה, כדי שלא לעבור על אותם עבירות שאמרו יהרג ואל יעבור, יותר ויותר גדלה מעלת המוסר נפשו לקנאות קנאת ה' צבאות** ..... קצה-שיד

שם: **משל למה הדבר דומה, למי שרואה באחד שמכה את אביו ואמו מכת אכזרי, ומחרפם ומגדפם שלא יוכל להתאפק מלמסור נפשו עליהם להצילם– עאכ"ו לכבוד אבינו שבשמים** ..... קצה-שיד

פלגי מים להחוות דעת

איכה: (ה' ג', מלמיעו שהפכה לזוכים) **נחלתינו הוא הביהמ"ק– שהיה מקום השראת השכינה, ועתה נהפכה לזורים דהיינו כוחות הטומאה כי סביב רשעים יתהלכון כידוע ליודעי חן** .....קל-ריט

פרי עץ חיים

- (שער כוונת ע"ש) **ענין קריאת שנים מקרא ואחד תרגום הוא כדי לברר הניצוצות** ..... רטז-שמג

צמח ה' לצבי

*ראה: (עה"פ שלח תלכדון) **שכבו לארץ חוצות, שהחוצות שוכבים על ארץ ישראל– שהגויים העובדים שם עבודה זרה המשיכו לשם רצועה מארץ העמים הטמא וארץ ישראל מתקפלת תחתיו– וקדושת ארץ ישראל לא רצתה לסבול הטומאה ובאו המקומות מארצם הטמא לכאן– שנתקפלה הארץ תחתיהם ורצועה בישא מארץ העמים נמשך עליה** ..... קכז-רטז

קב הישר

פרק צח: **ישראל שבאותו הדור היו חייבים כליה, מפני שנהנו מסעודה של אחשורוש– ולא היה משקי להו אלא מיין של ישראל, ושמשין של ישראל היו מוזגין להון, וכל מאכלין דהוו יהבי להון לישראל הוי בישול של ישראל– אבל כיון דהוי ישראל נהנין מסעודתו של אחשורוש הוי כאילו כביכול ינקי מסט"א– ורצתה מידת הדין לפגוע בכלל ישראל שהיו באותו הדור** ..... קסו-רעא

ומרדכי ידע רצה לומר שידע תוכן הדבר, שהגזירה באה על ידי הפגם הגדול שפגמו בשכינה, עבור שהיו ישראל נהנין מסעודתו של אחשורוש– ומרדכי הודיע לאסתר גודל הפגם הנעשה בסעודה של אחשורוש– ותתנה עצה לצום ג' ימים וג' לילות– ומעתה מובן לפנינו גם כן טעם תענית אסתר שאנו נוהגין להתענות לדורי דורות– ועל ידי התענית יזדככו ויטהרו הפגם הגדול הזה..... קסו-רעא

קדושת לוי

שמות: (עה"פ לכה ומצלמך) **מה שהקב"ה מכה ומעניש את הרשעים הוא תועלת גדול להם, שהרי על ידי המכות האלו מתגדל ומתקדש שמו ית' בעולם– וראוי להם להשתוקק לכך** .....מח-ק

קהלת יעקב

חשמל ד': **חשמל ינוק מאותיות ספירת הכתר** .....ריז-שמג

ראב"ד למס' עדיות

*פרק ח': (מסנה ז') [זכרו תורת משה עבדי-- הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא]. **כך הוא פירושו זכרו תורת משה עבדי אשר צויתי אותו בחורב וגו' ואם תזכרו הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא– ואשלח לכם מושיע רב והושיע אתכם מאויביכם אמן במהרה בימינו** ..... פד-קנה

*שם: **זכרו תורת משה עבדי אשר צויתי אותו בחורב על כל ישראל חוקים ומשפטים וכתיב בתריה הנה אנכי שולח לכם את אליה הנביא וגו' והשיב לב אבות על בנים וגו' כלומר על החוקים ועל המשפטים ישווה לב האבות עם לב הבנים שלא תהיה עוד מחלוקת ביניהם**..... פד-קנו

רמח"ל - עיין בערכים: אוצרות רמח"ל, תיקונים חדשים ותקט"ו תפילות

רבינו בחיי

וירא: [בלשה"ק] **המחליף אפילו קמ"ץ בפת"ח לא ימלט מאחת משתים, או יהרוס הכוונה או יבא לידי כפירה** ..... ריא-שלג

וישלח: **אנחנו צריכים ללכת בדרכי האבות ולהתקין עצמינו להקביל פניהם במנחה ובלשון רכה, ובתפלה לפני ה' יתעלה, אבל במלחמה אי אפשר שנאמר השבעתי אתכם בנות ירושלים, השביעם שלא להתגרות מלחמה עם האומות**..... סא-קכג; קנה-רנד

רבינו יונה על מס' אבות

פרק א': (מסנה ז') **אל תתחבר לרשע– שהוא עונש גדול שאין כמותו– כי בכל העבירות שעושה הרשע יש לו חלק בהם– ונמצא עושה חטאים גדולים רבים ועצומים**..... לג-עו; קצז-שיז

שם: **אוי לרשע ואוי לשכנו או לחבירו– שכן מפורש– כל המדבק לרשעים אף על פי שאינו עושה כמעשיהם נוטל פורענות כיוצא בהם**..... לג-עו; קצז-שיז

שם: **אל תתחבר לרשע– ואל תאמר בלבך עודנו עומד בשלווה והשעה משחקת לו, אתחבר עמו וכי יעבור מזלו הטוב אתרחק ממנו– כי כרגע יבוא אידו ותלקה עמו** ..... קיא-קנג; קצז-שיז

שם: **וגם אל תאמר אראה לו אהבה לפנים ולא אהבנו בלבי, כי גם זה רע שתחניפנו, והוא חטאה גדולה להחניף לרשעים בעוה"ז– כאשר אתה רואה כי המלך שונא לכל אוהב שונאו, וכי יפקוד עליו רעה ישאל איזהו אשר מלאו לבו לאהוב את שונא המלך, ויעשה לו כאשר עשה לשונאו** ..... קצז-שיז

שם: **כאשר הרשעים השונים ילקו גם חבריהם יאספו עמהם**..... קכז-רטו

שם: **שלא תאמר אתערב עמו עתה, וכי תבא אליו הרעה אתרחק ממנו, כי פתאם יקום אידם ולא תוכל להמלט על נפשך– ואין אדם יכול להזהר להתחבר עמהם ולהציל נפשו** ..... קצז-שיז; קכז-רטו

שדי חמד

כללים: (מערכת ג' סימן ו' סעיף י"ח) **מבואר– שבן נח מחזר על עבודה זרה בשיתוף**..... כג-נד

של"ה

(תורה שבכתב פ' לך) **הטעם שנשאר שם כנען לארץ הקדושה וכו' כי כנען הוא עבד וכן לשון הכנעה כי זהו קיום הארץ שנהיה עבדי ה'** ..... יא-לז

שם: **ארץ אוכלת יושביה היא, מכלה הרוצים לישב בה בשלווה ובתוקף ולאכול פירותיה וליהנות בה בלבד, ואף שהמרגלים דיברו זה הפסוק הם דברו לרעה והוציאו דברי קדושה לחולין** [מכל מקום הדברים עצמם אמת וצדק הם]..... יא-לז

* פנחס: **שצריך להוכיח את רבים ולהשיבם מעוון– ועל זה נאמר שוטטו בחוצות ירושלים ודעו נא וראו אם יש איש עושה משפט מבקש אמונה ואסלח לה. ויש לתמוה איך אמר אם יש איש וכו' וכי לא היו כמה נביאים וכמה חסידים בישראל הלא היה החרש והמסגר וכו', אלא על זה אמר כי לא היה איש אמונה שיעשה מעשה ברבים להוכיחם ולהשיבם מעוון. וזהו שאמר שוטטו בחוצות ירושלים, כלומר אף אם היו חסידים היו חסידים בינם לבין עצמם בביתם, אבל לא לשוטט בחוצות לקדש שמו ברבים לעשות מעשים להשיבם מעוון. וכן אמרו רז"ל– לא חרבה ירושלים אלא בשביל שלא הוכיחו זה את זה**רלט-שעו

שם: (דרך חיים) **בקנאו את קנאתי בתוכם, מזה ילמוד האדם שיקנא את קנאת ה' צבאות כשרואה איזה חילול ה' או חילול התורה, ראה איך החזיק לו** [לפנחס] **ה' יתברך טובה וברית שלום** ..... רמא-שפ

(שער המועדות חודש ניסן ק') [מביא מעשה שגירשו בעל עבירה מא"י עיין לעיל בערך חרדים פרק ס"ד]..קכה-ריג

(מאמר עשרה הילולים) **רוח קנאה יעבור עליך קנאת ה' צבאות, להכניע זדים ועושי רשעה– חזק ואמץ אל תירא ואל תחת** ..... רמא-שעט,שפ

שער הגלגולים

* (הקדמה ט"ו) **כאשר נחרב ביהמ"ק, גלתה שכינה בין הקליפות-- כדי ללקט אותם נצוצות נשמות אשר בתוכם, ומברורת אותם ומעלה אותם למקום הקדושה-- ומיום שנחרב ביהמ"ק, זו מלאכתו ית', עד שיכלה מלאכתו ללקוט כל הנשמות שנפלו בין הקליפות של האדם הבליעל ונתערבו בו מראשו ועד רגליו, ועד שיגמר ללקט אפילו אותם שנפלו עד הרגלים, אין המשיח נגלה** .....מט-קנ; עח-קמח

שער ההקדמות

הקדמה: **שמוע שמעתי נאקת ירמיהו הנביא מתנודד ומתמרמר במר נפשו-- ראיתי את הארץ-- כי כה אמר ה' שממה תהיה כל הארץ וכלה לא אעשה וגו'. הציקתני רוח בטני לבאר פסוקים האלו הנאמרים באמת על ידי ירמיה הנביא ע"ה בדרך נבואה על הדור האחרון הזה** .....כז-סג; [*יג-מ]

שער הפסוקים

חיי שרה: (על הפסוק בג בנרוך ה') **אליעזר עבד אברהם היתה נשמה קדושה שנתערבה בקליפה של כנען הארור וניתנה לאליעזר-- שהיה דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים-- ועל ידי כן יצא מכלל ארור ונעשה ברוך על ידי אברהם** .....רמה-שפד

שערי צדק (נדפס בירושלים שנת תרכ"ב)

סי' רל"ט: (שהעתיק ממוך ספר התקנות תקנה נ"ג) **כי יש הסכמה עשויה ככל תוקף ההסכמות, מזמן קדמון לקדושים אשר בארץ המה, על ענין הרווקים מבן עשרים שנה ומעלה לא יוכל לדור בירושלים תו"ב שרוי בלא אשה-- ואם אין כח בידו כי לא מצא מנוח לישא אשה מחוייב הוא חיכף ומיד לצאת מפעיה"ק ולבקש את חייו בחו"ל, והרשות נתונה לעיני העדה פקידי ירושלים ת"ו לכל העובר על דברינו אלה לגרשו מן הארץ ולרדוף אותו עד חרמה בכל מאמצי כוחם עד מקום שידם מגעת** (ועוד כמה תקנות עיי"ש) **וחתימי עליה רוב בנין ורוב מנין רבני וגאוני ארץ תקיפי ארעא דישראל** .....קכה-כיג

שערי תשובה לרבינו יונה

שער א': (פוסף מ"ז) **כאשר האדם משתדל לתמוך ביד האמת ויעזור אחריה-- ויחזק ידי אנשי אמת-- וכתות השקר ישפילן יגיען עד עפר-- הנה אלה דרכי קידוש ה'-- ונסלח לו מעוון החילול [ה']** .....רמד-שפג

שער א': (פוסף נ') (בביאור עקרי התשובה) **העיקר העשירים: להשיב רבים מעוון כאשר תשיג ידו-- כי זה מעיקרי התשובה-- כי אם לא יוכיחנו ייענש על חטאיו** .....רמג-שפפ

שער ג': (פוסף י"ט) **נתחייב הנברא להיות ציר נאמן-- בכל מלאכת עבודת אדוניו. והפועל הנאמן-- ישגיח על מלאכת הפועלים חביריו-- ויזהירם ויודיעם את המעשה אשר יעשון** .....רמא-שעט

שער ג': (פוסף נ"ט) **מי שאינו מחזיק במחלוקת על המתייצבים על דרך לא טוב ומושכי העוון הרי הוא נענש מפשעיהם לכל חטאתם. ועובר בלאו**.....רמג-שפפ

שער ג': (פוסף ע"ג) **אם איש אחד יחטא-- כל העדה ייענשו עליו אם לא יוכיחוהו בשבט מוסרם** .....רמג-שפפ

שער ג': (פוסף קמ"ט) **והמכשולים הנמצאים בכבוד הרשעים רבים וידועים, כי יש בכבודם חילול התורה והעבודה והוא העוון המכלה מנפש ועד בשר**.....קעז-רפו; קצו-שטו

שם: (ק"נ-קנ"ג) [המכשולים הנמצאים בכבוד הרשעים] **כי רבים נמשכים אחריהם ואוחזים מעשיהם, והמתחברים להם אע"פ שאינם עושים כמעשיהם מקבלים פורענות כיוצא בהם, והם מכניעים כבוד אנשי אמת ומבטלים העבודה** .....קצו-שטו

תומים, להגאון ר' יונתן אייבשיץ זצ"ל

סימן ח: **רב שנתמנה בשביל כסף מצוה לבזותו ולקללו משום דכל ליצנותא אסירא בר מליצנותא דעבודה זרה והוא אלהי כסף**..... רנז (השמטה ד') - מיח

תוספות יום טוב, אבות

פרק ה': (משנה ה') **יצר טוב והיצר הרע מתקוטטים זה עם זה כשני אויבים וכשאחד מהם קרוב להיות מנוצח יתחזק על עמדו בראותו כי כלתה אליו הרעה** .....קו-קפז

תפארת שלמה

חיי שרה: **השפע הבא מסטרא אחרא הוא מטמטם לבו של אדם ומביאו לידי חטאים** .....קסה-ער

ויגש: **קודם שגלו ישראל למצרים שלח לפניהם איש לעבד נמכר יוסף-- כדי שלא יהנו מן הסט"א וישתקעו שם במצרים חלילה, אלא יהיה הכל דרך יוסף-- צינור הקדושה** .....קסו-ער, רעג

לפסח: **חסד לאומים חטאת ועל ידי הכסף שישראל לוקחים מהם נפגמים חלילה** .....קסה-ער

תקונים חדשים להרמח"ל

תקון ל"ו: **מאן דמצפי לקב"ה בגלותא מנהיר לה לשכינתא בחשוכא-- וגרים לנהירו עילאה דיתקרב לגביה וכדין איהו מתתקף יתיר בקדושה** ..... קד-קפה

תקט"ו תפלות להרמח"ל

תפלה קלא: **האמת רוצה לגלות אמיתו והשקר מכביד עליו וצריך להעביר השקר ע"י הקיווי שבוקע החושך, שאין שום דבר שבוקע כמו הקיווי** .....קד-קפד

תפלה קנח: **אם תאמר שאין ישראל עושים תשובה, הרי הקיווי שלהם, שהם מצפים לישועתך יעמוד להם לגלות התשובה** .....קד-קפד

תפלה קעה: **למעלה למעלה במקום שליטת שמך הקדוש הוי"ה, אע"פ שהם מדריגות עליונות שאין עלייתם של בנ"א מגעת לשם, הרי בכח הקיווי יוכלו להגיע ג"כ למקום הזה** .....קד-קפד

מאמרי הצדיקים

האר"י חק'

מרן האר"י הק', לא רצה לעבור דרך ירושלים כלל, ולא היה בירושלים, רק עמד חוץ לירושלים, ודיבר ברוח קדשו כל הפרטים שבתוך ירושלים, ואמר פה מקום זכריה הנביא וכו' וכן כל הפרטים, ואל העיר עצמה לא בא (ספר מיכת ירושלים הנדפס בירושלים שנת תכ"ד, וכן הוא בזוהר מי מהרה"ק מקאמארנא פ' ויצא (זח"ב קנ"ג ע"ב). וכותב שם והח' תמייהב רשו נם"מ והוא עומד עדיין רגלו אחת על פגר מוסם ורגלו אחת על קודש קדשים, ולכך מרן הא"י לא רצה לעבור דרך ירושלים כלל, ובפרט בזמן הזה שיש שם התגברות הטומאות וסי') ..... קל-קיט

הר"י לירמא

מס' אבות: (פרק ג' משנה ז') **הרחק משכן רע, אמאי קאמר הרחק-- ולא אמר התרחק. הכוונה שמזהירו שאם יבא שום אדם לשכון עם השכן רע לפי שאיננו מכירו, שירחיקהו ויזהירהו שלא ישכון עמו כדי שלא ילמד ממעשיו הרעים** (מובא בשמו בספר מדרש שמואל על מס' אבות מתלמיד המהריז"ל) .....קצו-שטז

הבעל שם טוב הק'

פעם אחת נסע מרן אלוקי קודש הקדשים אור שבעת הימים רבינו ישראל בעש"ט, על הדרך, והלך אל היער להתפלל מנחה. וראו התלמידים שמכה ראשו באילן מאוד, וצועק ובוכה בכיה רבה. והמה ראו כן תמהו, ושאלו פה קדוש מה זה ועל מה זה. והשיב, שצפה ברוח הקודש, על הדורות שיהיו סמוכין למשיח, וראה שיהיו רביים (אדמורי"ם) כארבה לרוב-- והם הם יעכבו את הגאולה (מובא בספר מאור המאיר להרה"ק מקאמארנא דף קל"ד ע"ג ובהיכל הבעהש"ט פקודי דף ש"ח, שמעו מפיו הרה"ק ר' מנחם מנדלי מפיטשוב שהיה תלמיד מובהק מהרה"ק ר' יחיאל מיכל מזלאטשוב תלמיד הבעשטה"ק).....רנז - תג, תד

הרה"ק ר' נחמן מברסלב זיע"א

משל למלך שהלך בדרך, ופתאום ירד מבול של מים, וכל שרי המלוכה נתפזרו אחד לאחד, והמלך היה בסכנה גדולה, וניצל רק על ידי איש כפרי. כמו כן יהיה בעיקבא דמשיחא, שיהיה מבול של אפיקורסות ויכנס בלב הכשרים שבישראל ולא יוכלו ליתן עצה. וכל מנהיגי וגדולי וכשרי הדור יתפזרו ולא יתחזק מלכות שמים אלא על ידי פשוטי עם שאומרים תהילים בפשיטות (נדפס בכוכבי אור סי' ד', ורביה"ק מקאטאמלר זי"ע כותב על זה בויומ"מ: וזה ענין של רוה"ק שרמה מה שגיע אליו בעקבא דמשיחא).....רנח-תד

הרה"ק מרוזין זיע"א

* **עוד יהיה דור לפני ביאת המשיח שאיש כל הישר בעיניו יעשה-- לא רק זה שהבעל עבירה לא יתבייש ולא ימנע את עצמו מלעשות העבירות הכי חמורים לפני אנשים כשרים, אלא הקושי שבהמצב יהיה בזה דשכיהודי ירצה לעבוד את ה' ולו רק אפילו להתכופף לפני בורא עולם, לא מיבעי להוציא אנחה עמוקה מקרב לב לפניו יתברך, או לומר איזה מאמר לפניו, יהיה מוכרח להסתכל סביבו אם לא עושים ממנו חוכא ואיטלולא. ולכן אז כשיהודי יתחזק בכל זאת בנקודת האמונה יהיה נמנה עם הכת של מי לה' אלי** (נדפס גם בספר הליקוטים מהרה"ק מרוזין נר ישראל מאמר קן תימין ערך תמונה בעקבא דמשיחא עי"ש כל השיחה) .....קעו-רפד

הרה"ק מהרמ"מ מרימנוב זיע"א

אמר כבוד אדמו"ר הרה"ק רבינו מנחם מנדל [מרימנאב] שיש להתפלא על הילדים שמחנכים אותם בנעוריהם– לתורה ועבודה– מהיכן יארע כזאת כשמתגדלים פורקים עול התורה מעליהם– ואמר אדמו"ר זלה"ה שמגיע להם הדבר על אשר האכילום אבותיהם ממון של איסור– וכח הפועל בנפעל– הנה מתעורר להם על ידי זה תאוות רעות ופורקים עול התורה מעלימו (מובא בספר דברי תורה להרה"ק ממונקאטש זי"ע) ..... רנז (השמטה ד') - תיט

הרה"ק מהרצ"א מדינוב זיע"א

עם הארץ מותר לקרעו כדג ומגבו משום שאסור להסתכל בצלם אדם רשע (מובא בספר ד"ת להרה"ק ממונקאטש מהדורא ז' חוט ל', בשם זקני מ"ק שראו גליון הגמ' שלמד בו) ..... קצה (השמטה ב') - תטז

הרה"ק ר' יהודה צבי מראזדאל זיע"א **(חתן הרה"ק בעל עטרת צבי)**

והקדוש מראזדאל זצ"ל אמר על מה שאמרו מנשה העמיד צלם בהיכל דהיינו שהיה לו מחשבה זרה באמצע התפלה (ויואל משה שבועות סי' קל"ח, וכותב שם: משה שבודאי היה גס ע"ז ממש כמו שמוכרח עכ"פ לפי דברי הכתובים ותמ"ל) .....קלא-לב

הרה"ק שר שלום מבעלזא זיע"א

עמלק שינה את לשונו לדבר בלשון כנען, כדי שיהיו ישראל מתפללים להקב"ה לתת כנענים בידם, והם אינם כנענים, ראו ישראל לבושיהם כלבושי עמלקים ולשונם לשון כנען וכו', ומקשה הרה"ק הנ"ל מדוע לא שינו את לבושיהם, ותירץ הרה"ק שאם היו משנים גם את לבושם היה להם דין ומציאות אכן ובאמת של כנענים, אע"פ שבאו מעמלק. וכך היא המדה (ועיין עוד בפנים שמדוייק כ"ז בדברי רש"י)רכב-שג

אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל תמלאמו נפשי, שסברו המצרים שמכאן ואילך יקפידו ביותר על בני ישראל שישנו את שמם לשונם ולבושם (המרומזים במלת של"ל), ויכופו אותם לזה ביותר. ועל ידי זה, תמלאמו נפשי דהיינו שנפש עם ישראל תימלא מקליפת וטומאת מצרים רח"ל .....רכג-שנח

צדיקי אמת בדורות האחרונים

אין מוקדם ומאוחר בתורה

גדולי הדור בזמן התחלת ריעיון הציונות

ונהירנא עוד בתחלת הזמן כאשר נהיתה אותה אבי אבות הטומאה של הציונות, אמרו אז כל גדולי הדור שאם ח"ו יעלה בידם איזה מלוכה, אין לשער גודל הצרות הנוראות שיצמח בזה. ויש על זה גם הרבה מכתבים מגדולי הדור שהיו אז בזמן ההוא (רפיס"ק מפעטמאר בהקדמת ספרו על הגאולה ועל הממורה עמוד י"ח)קנא-רנח

עוד בתחילת התייסדותם (של הציונים) במשך שנים רבות הרבו מלשינות נוראה על ישראל אצל האומות ודברו עליהם בפני השרים קשות, שמסוכנים מאוד להאומות ושצריכים לגרשם מן הארצות, בחשבם שעל ידי זה יהיה קל להם יותר לבצע זממם לבוא לארץ ישראל ולארגן שם ממשלה. **וכבר ראינו אז במכתביהם של גדולי ישראל שפחדו ורעדו מאוד אימת מות מהמלשינות שלהם שלא יהיה על ידי זה מה שבעוה"ר כן היה אחר כך** (ויוגל משה, שלח שבועות, סי' ק"י).....קמה-רמ

החפץ חיים זיע"א

חומת הדת: (בהקדמה) **בעת שמתרבים מפירי הדת מתרבה חרון אף בעולם כי לא ימצא מי שידרוש עבור כבודו אבל כשימצאו אנשים שמתחזקים בשביל כבוד ה' להקים הדת הוא ההגנה על כלל ישראל** .....רלט-שעו

שם: **מצוה רבה שבכל עיר תמצא כנגדה חברה של יראי ה' שיראו להחזיק הדת בכל נפשם— מלפנים היה די במה שייחד הקב"ה אנשים מיוחדים בכל דור שבכח דבריהם הק' היו מכבים אש היצר— והיום שבעוה"ר הדליקה מצויה מאד, צריך שימצא בכל עיר מתנדבים לזה** .....רמ-שעח

שם עולם: (שער המזקק מוסף פרק כ"ח) **ואלו האנשים מזכי הרבים זוכים עבור זה לבנים גדולי התורה שמזכין את ישראל בתורה ומצוות** .....רנ-שלג

שיחותיו: ושמעתי מהקדוש בעל חפץ חיים ז"ל אודות היעווסעקעס בזה הלשון: **ביי מיר איז ברור אז זיי זיינען פון זרע עמלק. עכ"ל** (הגאון ר' אלחנן וואסערמאן בממרו מומר מני מעשי למלך מוח ג', וכותב שם לפני זה: ומעניו למדים מזה כי העושים להכעיס הן מזרע עמלק) .....קיח-לד

הקדוש בעל חפץ חיים ז"ל היה אומר: **מען זאגן "פרייע יודען" איך פערשטעה ניט ווי איז דאס פרייע יודען? פרייע זיינען זיי טאקי, אבער זיינען זיי דאך קיין יודען ניט. והוא תרתי דסתרי אהדדי, כי יהודי אינו חפשי וחפשי איננו יהודי** (שם מוח ט"ו) .....קעז-רפה

שם: עוד היה אומר (החפץ חיים זיע"א): **בעוה"ר אנו סומכין על דברי הכומר יותר מעל דברי רז"ל, אם אביי ורבא פוסקים ומחליטים על פלוני שאיננו יהודי אין אנו סומכין על זה ועדיין הוא אצלינו בחזקת יהודי— אבל באמת צריך לידע בבירור שאין אדם יהודי בלתי אם התורה תכירהו ליהודי— והרי הם אברים מתים באומתינו המרקיבים את כל הגוף** .....קעז-רפה

שם: **אם הם** [החפשים] **קוראים את עצמן יהודים, הלא דעתם זו ככל דעותיהן היא נגד דעת התורה, כי היא בנויה על יסוד הזיוף שאפשר להיות יהודי בלא תורה ומצותיה. והדעה הזאת היא עקירת כל התורה כולה**.....קעז-רפה; קצד-שיג

פעם קראו לפניו מהעיתון המליץ, מה שכתב אחד המשכילים (אחרי הצהרת בלפור), כי מקווים כי נהיה במשך הימים כמו בולגריא שהרימה ראשה משפל מצבה תחת הטורקים והינה ממלכה בין הממלכות. ובכה אבי ואמר, **וכי בשביל זה נשפך דמינו במשך אלף ושמונה מאות שנים, כדי להגיע למעלת עם בולגריא. הלא הכתוב אומר והביאך ה' אלקיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה והטיבך והרבך מאבותיך— אשר לא לזה ציפינו וחיכינו, ולא לזה נצפה ח"ו לבנין וחירות מדינית פוליטית ככל העמים ח"ו** (מכתבי גנו של החפץ חיים זיע"א בתיאור הנהגותיו, מובא בס' כתבי הח"ח) .....ק-קפ

הרה"ק בעל מנחת אלעזר ממונקטאש ז"ע

חיים ושלום(פרשת בחוקותי) **והשימותי אני את הארץ, ופי' רש"י— שתהא שוממה מיושביה— ונראה הנבואה רמוז על החלוצים מכל אלו המפלגות החדשים בארץ הקודש, שזהו גורם חורבן הדת וקלקול האמונה בארץ הקודש— שזהו רצונו יתברך שמו שתהיה שממון** [שתהיה הארץ שוממה מהם] .....קכד-רלג

שם: **ובאמת כתב באהבת יונתן על הפטרת פרשת ואתחנן, שסופן של אלו העולים על פי אומות העולם שיתנו להם רשות טרם הגאולה יהיה רע ומר רחמנא לצלן** .....קכד-רלג

שם: **וששמו עליה אויביכם היושבים בה, היינו אויביכם החלוצים, ציונים, מזרחים וכו' וכיוצא, שהמה מבני ישראל והמה אויבי הדת ואמונת ביאת גואל צדק– יהיה להם שם מפלה ושממה. וזהו שאמר על אלו: היושבים בה, שחשבו לעשות ישוב הארץ, וזהו חורבנה רח"ל** ..... קכד-כ"ג

חיים ושלום (פרשת מקצי) **כדברי גדול הראשונים ז"ל מהר"ם מרוטנבורג– כי הנוסעים לאה"ק שלא על מנת לעסוק בתורה ועבודה, רק בעניני עולמיים הרי זה מושב לצים שם במקום הקודש, ועליהם נאמר ותבואו ותטמאו את ארצי** ..... עח-קמ"ה

שם: **לאו דוקא בארץ ישראל צריך לדור בזמן הגלות, רק בין יראי אלקים בני ישראל העושים רצונו של מקום שנקראו בנים** ..... עח-קמ"ה

דברי תורה: (מהדורת ג', חומ"ש נ"ג) **מה שהוסיף בהנהגות סידור האריז"ל מצוה גדולה להתלוצץ מעבודה זרה "וממנהיגי רשעים" רוח ה' דיבר בו ברוה"ק גמור מה שיהיה בזמנינו** ..... רנז (השמטה ד')-מ"ט

שם: **שמענו מרבותינו הקדושים זי"ע שהרעישו והתלוצצו על מנהיגי רשעים כאלו הצבועים לצדיקים ומנהיגים בקודש, ולכאורה הרי זה חשש איסור לשון הרע ח"ו אך באמת הוא מצוה גדולה**..... רנז-מ"ט

דברי תורה: (מהדורת ג', חומ"ש ס"ט) מדברי הירושלמי– **תוכחת מגולה לאותן רועי אליל הכזבנים – רב או רבי– ואומרים מה אני אוכיח את האנשים שנתמנו עליהם או המסתופפים בצילם– ולמה זה אבטל מתורתי ועבודתי– אינם עוד בכלל ישראל הכשרים בברכה רק המה בכלל ארור ה"י** ..... רנ (השמטה ג')-מ"ז

(סה, מהדורת ג', חומ"ש ע') **כוונת הירושלמי– שהיה עבריין מקודם שעשה הטובות להכלל והחזיק ללומדי תורה או לדת תוה"ק יותר מכפי כוחו– מכאן והלאה זוכה בשביל שזיכה את הרבים שישוב הוא בעצמו תשובה כראוי ולא יזדקר לפניו חטא ועוון** ..... רנ (השמטה ג')-מ"ח

(סה, מהדורת ז', חומ"ש ל') **עם הארץ מותר לקורעו כדג** [שכתב התוס': מיירי במכיר וכופר להכעיס דהווה ליה הריגתו כמו פיקוח נפש] **ומגבו– פן כשיסתכל בפניו ויעשה ההרוג פני רחמנות ופן ירחם עליו ויניחנו וכשיניחנו אז יבוא הוא להרגו– והנה המה משורש עמלק כל הרשעים ערב רב בימינו בין היהודים בין הנכרים** ..... קצה (השמטה ב') - מ"ט

הושענות: (סדר יסכה"כ, מחמר יסע רכ חומ"ש ל"ו) **ונצעק אל ה' אלקי אבותינו– הושענא למען לימודך, ראה נא על מה קוראין הפושעים הנ"ל עוד שזה "לימודך" ח"ו, לימוד העברית וכפירה באמונתך** ..... ריח-שמ"ה

שיחתו: (על דברי האהבת יונתן בפרשת ואתחנן על גלות אחרון הקשה מן הראשון ח"ו) **שכוון הה"ק ר' יהונתן ברוח הקודש מה שיהיה בסוף יומיא אילין** (נדפס בתיקון עולם סי' כ"ח) ..... טו-מ"ג

הרה"ק הרש"ב מליובאוויטש זיע"א

אגרותיו: (אגרות קודש סי' פ') **מה שטוענים הציונים למה לא יעמדו היראים והחרדים בראש. איך יעמדו היראים בראש תנועה המגדרת לכלליות אמונתינו בענין הגאולה האמיתית**..... פ-ק"ג

(אגרות קודש, אגרת ק"כ) **שורש פורה ראש ולענה הרעיון הציוני, אשר בו רעל וארס הממית ושורף את הנשמה רח"ל**..... מבוא-כ"ב, כ"ג; קטז-ל"ב

(אגרות מהריי"צ כרך ה' עמוד מ"ד) על **דבר האגודה– כמו שמנהיגים עתה– תהיה האגודה במשך הזמן אגודה ציונית או מזרחית או עוד גרוע ממנה– ארהיב עוז בנפשי להגיד דעתי להדר"ג יחיה שלא ילך בדרך איתם ואינו כדאי כלל להחזיקם, באשר לפי דעתי במשך הזמן יהיה נצרך להרחיקם ואפשר גם לצאת נגדם**..... רה-שכ"ו

(אגרות) **הנה גם אם היו האנשים האלה שלמים עם ה' ותורתו– אין לנו לשמוע להם לדבר הזה לעשות גאולתינו בכח עצמנו– שהוא נגד תקותינו האמיתית, כי כל ציפייתנו ותקותינו הוא– שתהיה גאולתנו על ידי הקב"ה בעצמו, וזוהי תכלית כל התורה כולה** ..... קי-קנ"ב

שם: **התבתנו אתם אחינו היטב, האם בענינים ובאנשים האלה חפץ ה', והאם על ידם תהיה ישועתם של ישראל. לא נקבל זה בשום אופן, גם את טוב האנשים האלה נורוק לפניהם**..... קי-קנ"ב

שם: **והמסייעים בידי הציונים עתידים ליתן את הדין כי מחזיקים המה ידי מחטיאי הרבים. ולזאת מי לה' ולתורתו לא יתחבר– ולא ידבק אליהם– אדרבה ינגד להם בכל מה דאפשר** ..... קי-קנ"ב

שיחותיו: ושמעתי בעצמי מפי עד נאמן ששמע מתלמידו של מהרש"ב מליובאוויטש זיע"א ששמע ממנו בעצמו שאמר: **מימות דור הפלגה לא ירדה טומאה כטומאת הציונות לעולם** ..... מבוא-י"ז

כי בודאי לבר ישראל לא היתה שום אפשרות להגות כפירה כל כך עמוקה. אמנם, אחרי שכפירה זו כבר נהגתה ומצויה בעולם, אזי כל מי שיגע בה באצבע קטנה, תיהרס כל קדושת יהדותו, רח"ל. (ומצוטט כל זה גם בשיחתו הנ"ל המדפסת בתחילת קונטרס ומעין) ..... מבוא-י"ז

הרה"ק מציעשנוב זיע"א

מכתבו: (דברי שמחה, מכתב ג') **רעת הציונות איננה מפני שאנשים חטאים הם המחזיקים בה, כי האמת הוא בהיפך, הציונות מחלה ממארת היא בעצמותה, כפירה והכחשה לדתינו ואשר על כן החטאים האלה מחזיקים בה** ..... קיח-לג

הגה"ק ר' אלחנן וואסערמאן זיע"א

מאמר אומר אני מעשי למלך: (פורים ג') **מלחמה לה' בעמלק, היינו שעמלק הלך ללחום נגד הקב"ה ואילו היה יכול לעשות סולמות לעלות לרקיע היה עושה כן, אבל כאשר זה לא היה בכחו ערך מלחמה נגד ישראל-- ואם כן כל חפצו היה לא להנאתו אלא להכעיס נגד הקב"ה ולבזות כבוד שמים– והנה מעשה אבות סימן לבנים, ואם כן גם מעשה עמלק סימן לזרעו ונמצינו למדים מזה כי כל העושים להכעיס הן מזרע עמלק** ..... קיח-לד

שם: **ושמעתי מהקדוש בעל חפץ חיים ז"ל אודות היעווסעקעס בזה"ל: ביי מיר איז ברור אז זיי זיינען פון זרע עמלק** ..... קיח-לד

שם: **ראשיהם ומנהיגיהם, מוריהם ומדריכיהם, כתביהם ודרשניהם, אלו הם מזרע עמלק העומדים בראש צבאותיהם להלחם נגד הקב"ה אבל כל ההמון הנספח עליהם מזרע ישראל הולכים אחריהם כבהמה בבקעה, כמו שכתב הגר"א שעל זה נאמר ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם** ..... קצג-שיפ

שם אות ה' **מלחמה לה' בעמלק מדור דור, והעידה תורה בזה כי המלחמה הזאת קיימת בכל הדורות עד בוא המשיח– אבל מעת שפרקנו עול התורה ממנו, שרצו זרע עמלק בתוכנו ונתרבו בינינו המומרים להכעיס– וגם בארץ הקודש-- אבל על הללו והללו נשבע הקב"ה, שאין שמו שלם ואין כסאו שלם עד שימחו מן העולם** ..... ח-לג; צב-קסז; רלז-שעג

שם: **וכל כך גדלה עניות הדעת בימינו שחלק גדול מעמנו תומכים אותם– ולא ידעו ולא יבינו דבר ה' בפרוש רשעים כמו עשב– להשמדם עדי עד, ואז אוי למחזיקיהם ולמחניפיהם** ..... ח-לג

שם: **בארץ הקודש, הדבר ברור כשמש שתקיא הארץ אותם, כי היא פלטרין של מלך ואינה מקיימת עוברי עבירה ומכל שכן עוברים להכעיס. אינני בא בזה לא לקלל ולא לברך, אלא כיון שהדברים כתובים בתורה על כרחנו יתקיימו** ..... ח-לג; קכג-כי

שם אות טז **הקדוש בעל חפץ חיים ז"ל היה אומר: מען זאגן "פרייע יודען" איך פערשטעה ניט ווי איז דאס פרייע יודען? פרייע זיינען זיי טאקי, אבער זיינען זיי דאך קיין יודען ניט. והוא תרתי דסתרי אהדדי, כי יהודי אינו חפשי וחפשי איננו יהודי** ..... קעז-רפה

שם: **עוד היה אומר (החפץ חיים זיע"א): בעוה"ר אנו סומכין על דברי הכומר יותר מעל דברי רז"ל, אם אביי ורבא פוסקים ומחליטים על פלוני שאיננו יהודי אין אנו סומכין על זה ועדיין הוא אצלינו בחזקת יהודי– אבל באמת צריך לידע בבירור שאין אדם יהודי בלתי אם התורה תכירהו ליהודי– והרי הם אברים מתים באומתינו המרקיבים את כל הגוף** ..... קעז-רפה

שם: **אם הם** [החפשים] **קוראים את עצמן יהודים, הלא דעתם זו ככל דעותיהן היא נגד דעת התורה, כי היא בנויה על יסוד הזיוף שאפשר להיות יהודי בלא תורה ומצותיה. והדעה הזאת היא עקירת כל התורה כולה** ..... קעז-רפה; קצד-שיג

מאמר דברי חכמים בנחת נשמעים: **מי האשם בפרעות התכופות באה"ק?-- דעתה של התורה היא לגמרי אחרת מדעת כל כותבי מכתבי עת שלנו– אשריכם ישראל בזמן שעושין רצונו של מקום אין כל אומה ולשון שולטת בהם, ובזמן שאין עושין רצונו של מקום, מוסרן ביד אומה שפלה. ופי' רש"י: ערביים קרי אומה שפלה ששוכני אוהלים הם במדבר--. הכוונה ב"אשריכם"– כי ההשפלה איננה באופן רגיל, אבל באה נגד כל החשבונות האפשריים, למען לא יהא מקום לטעות (למי שאינו רוצה לטעות) כי מקרה הוא** ..... יט-קיט

שם אות ז': **שם בפרשת (אחרי) נזכר עון עבודה זרה עם עון עריות, אשר בעבורם תקיא הארץ את יושביה. ואל נתברך בלבבנו לומר כי העון הזה** [עבודה זרה] **אין אתנו, כל האומר כן אינו אלא טועה, כי עון הכפירה חמור יותר הרבה מעון עבודה זרה** ..... קכב-לח

שם: **ועוד כי עובדי עבודה זרה בימים ההם עשו כן לתיאבון– ואילו הכופרים בימינו עושים להכעיס, אשר על זה כתוב וירא ה' ויינאץ מכעס בניו ובנותיו** ..... קכב-לח

מאמר עיקבתא דמשיחא: **כל דבר שהאדם מודה שיכול לעשות לו רעה או טובה, חוץ מהשי"ת, הוא ע"ז** ..... יט-מט

הרה"ק ר' שאול בראך אבדק"ק קאשוי זיע"א

בהקדמתו לספרו אבות על בנים: (י"ט-כ"ג, כנגד עלייה לגמ' ישראל) **האיך לא יחושו לנפשות בניהם ובנותיהם כי אין בארץ מקום שתהיה מצויה כל כך מינות ואפיקורסות כמו בארץ הק' בימינו** ..... מא-ג

שם: **נוסף לזה הסכנה העצומה מערביים וישמעאלים המצפים יום יום לכבוש אה"ק. וכתב האברבנאל שקבלה מקובלת מן הנביאים שהמלחמה היותר נוראה שהיתה בעולם תהיה ממש לפני שערי ירושלים. בה יתקבצו כל אומות שבעולם– ועל מלחמה זו ניבא בלעם באומרו אוי מי יחיה משומו אל, בעת שיבואו האומות שבשמם שם אל** (היינו אומות ישמעאל). **ובדרך הטבע אין מנוס לחיים, ולא ישארו שם רק קדושים כמלאכים– ומי יערב לנפשו להיות מקדושים אלו שישארו בחיים** ..... מא-ג

* בהקדמתו הנ"ל לספר אבות על בנים (דף י"ג-י"ד) **בתנועה הציונית אשר כפרו בה' ובתורתו בפרסום ועושים להכעיס ממש, לא נמצא בשום אומה ולשון מינות ואפיקורסות והפקירות כמו שנמצא בין מנהלי התנועה ובין משרתיהם החלוצים, וכעדות חכז"ל אין מינין באומות– כל אשר יספרו רעות עליהם אינו כטפה מן הים ממה שהרעו באמת. והנה אם ישראלים כשרים מספרים זאת אין מאמינים להם, אבל אם מהם ומהמונם יעידו על זה יאמינו– מי יתן איפה ויעתיקו חיבורו ללשון יהודית ולפזרו בין היראים אולי יפתחו עיניהם**..... קיז-כג

בהקדמתו לספרו שאול שאל: [על דברי האהבת יונתן פרשת ואתחנן, שכנסת ישראל צווחה באלה ובשבועה כנגד קיבוץ ישראל ברשות האומות שיהיו מוכרחים לגלות עוד הפעם ח"ו] **הדברים האלו הם כדמות נבואה למי שרואה המעמד היום, ומה יאמר אם שולחים שמה מחללי שבתות ומומרים** [כלומר אשר דברי האהבת יונתן מוסבים אפילו בעליית הרבה מישראל הכשרים, ועאכ"ו מחללי שבת ומשומדים] ... טר-מג

הגה"צ ר' אפרים שלמה זלמן ווינגוט מליפנא זיע"א

ספרו אורה לציון: **עצם רעיון הציונות הוא כפירה להבטחת התוה"ק בפרשת נצבים כי אין ישראל נגאלין אלא על ידי הקב"ה בעצמו, ואלא בתשובה. ועל כן כל פעולה של יציאה מתחת יד האומות והקמת חירות מדינית היא פעולה של כפירה נוראה, ויש לה דין של יהרג ואל יעבור**..... פח-קפג

מכתבו: **הצר הצורר את התורה הק' הניתנה לנו בהר סיני היא הציונות הארורה מוסבת שם מורחית** ..... פח-קפג

מכתבו: **ולתכלית זה הנני עורך מערכה לסדר קנטרס מיוחד, להביא את הציונות במשפט, לנתחה לנתחים, ועל כל אבר מאבריה אשיב ידי בעזה"י להראות כי טומאתה בה. אבטח בה' כי שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר** (נדפס בדעת הרבנים, ווגמ' מרס"ג, עמוד ע"ה) ..... פח-קפג

שומר אמונים להרה"ק ר' אהרן ראטה זיע"א

* מאמר הגאולה: **בזה שאנחנו מצפים ומייחלים למשיח צדקינו בזה ממשיכים אור העתיד– שבכח האור הגדול יכרת ויאבד זכר עמלק ויושלם כסא ה'– ובכל רגע של צפוי– ממשיך בזה על נפשו אור גדול ומופלא- - גאולת הנפש בכלל וגאולת הנפש בפרט** ..... רלח-שעד

* השגחה פרטית (דף ק"ד ע"ב) **קטנות הדעת המתפשט ללב כל אחד לפי מדריגתו ומקומו נמשך מאויר החיצונים ומרשעת הרשעים הפורקים מעליהם עול מלכות שמים בשאט נפש, והמה הערב רב שקראם בתיקוני זוהר עמלקים**..... רלב-שפה

שם: **ומזוהמתם הרע נתפשט גם לזרע הקדושים קטנות אמונה ודעת, ובסיבתם נופלים לפעמים לקטנות אמונה ח"ו (ה' ישמרנו מהם ומהמונם)** ..... רלב-שפה

שם: **ואינון הערב רב וערבוביא בישא גורמים לנו הרבה צרות בכלל ובפרט, כי ירדנו בעוותינו הרבים בתכלית הירידה והשפלות בעבודת בוראינו– והיינו ללעג ולקלס בעיני המון עם בכל עניני חסידות וירא ה'– ונתרבו החצופים ועזי פנים, והמה גם מהקופצים בראשי עם הקודש** ..... רלב-שפה, שפו

שם: **ומכת פריקת עול של אלו הרשעים וערבוביא בישא– נצמח גם בלבות קדושות התקררות אמונה– ובזה שמשפילין ומרחקין אלו המחשבות, מרחיקין ומשפילין בזה כל כללות קומת הסט"א** ..... רלב-שפו

ר' שמשון רפאל הירש ע"ה

(נפירושו על המורה, דכריס מ' י') **מרד בר כוכבא נתגלה כטעות רבת פורענות, והיה צורך להזהיר את בית ישראל בכל הדורות שלא יחזרו על הנסיון הזה, כי לא בכוחם ובעוצם ידם יחזירו את עטרת ישראל ליושנה. אלא, חובה עליהם למסור את עתידם הלאומי להנהגת ה' לבדו** ..... פט-קפג

שם: **משום כך– התקינו חכמי יבנה את ברכת הטוב והמטיב שהיא ברכה רביעית של ברכת המזון– כדי שנלמד לקח לדורות עולם, שנסיר את דעתנו מעזרת בשר ודם ונשליך את יהבנו על השי"ת לבדו. הוא**

הטיב, הוא מטיב, הוא ייטיב לנו, הוא גמלנו, הוא גומלינו, הוא יגמול בעדינו, הוא ימלוך עלינו, הוא ישבור עול גלות מעל צווארנו.....פט-קסג

הרה"צ ר' חיים מבריסק זצוק"ל

(מכתבו הנדפס באור לישרים) **הצדק– כי ידברו יחד יראי ה' ויצעקו מרה בפרסום בהודעת הדברים מה שהודיעו הציונים בעצמם– כי יהיו הדברים יוצאים מלב טהור, אולי תהא זאת לרפואת המון בית ישראל אשר עוד לא הושחת לבותם, ושבו מעליהם ורפא להם, וידעו להזהר בנפשותם לבלי להתחבר לענין שהוא הירוס הדת ומכשול לבית ישראל**.....קיז-רפ

הרה"צ ר' חיים מיכאל דוב וויימאנדל זצוק"ל

מאמרו מי נתן ישראל לבוזזים [שבו דיבר על לב אחינו בני ישראל שלא יסכימו להקמת מדינת הציונים אחרי שהם הם אלה שהביאו עלינו את האסון הנורא, ועוד סכנות גדולות נטויות אם ימשיכו המה להיות ראשי עם הקודש. וכן מבאר שם בתחילתו שהאסון הנורא היה עונש על ההעברה על השבועות].

שם: **ובשעה שרוב בניינו ומניינו של ישראל היו נתונים הפקר, למרמס רגלו של זה הרשע, וחבריו מושלי הארצות אשר סביב גרמניא, עמדו טפשי ישראל ממקומות הבטוחים שלהם, בארצות החרות, בארצות הברית, ושחקו ממנו והתגרו בו– עשו אלו הראשים ששמו את עצמם לראש, ההיפוך מדרך החכמה ההיפוך משבועתו של הקב"ה. וגרמו בעצמם, בחלק גדול, להעלות שגעונו של כלב שוטה למדרגה העליונה**.....קמו-רמט

שם: **ובכל זאת עדיין לא היתה מדת הדין מתוחה לגמרי– ובקשה ממשלת אשכנז המרשעת, סכום לא גדול עבור כל משפחה ומשפחה, לשלם אחרי שיגיעו אלף יהודים דבר יום ביומו לגבול הספרדי– והיתה הבחירה בין גלות אושוויטץ ובין גלות זה– וביה בשעתא מיאנו האנשים, אשר להם לבדם היתה השליטה על כל כסף הצדקה אשר נתנו אחינו בני ישראל באהבה, בארצות הברית– וכך אמרו בפירוש להגיד לשלוחי הרשע "רק לארץ ישראל ולא לשאר ארצות! ואם לא ירצו הגרמנים ישארו ישראל באירופא עד אחר המלחמה ואח"כ יעלו לארץ ישראל ברשות כל האומות שינצחו במלחמה. ואם יעלה בדם, מה בכך, רק בדם ינחל את מלכות ישראל"– ונהרגו אלפי רבבות ישראל משנת תש"ב עד שנת תש"ד בעו"ה. ולא נשארו מבנין ישראל ומבנין התורה רק שברי שברים איזה מאות אלפים אומללים ואומללות עגונים ועגונות יתומים ויתומות שנשארו חיים בחסדי ה'**.....קמו-לג

שם: **ואם תשאלו היש כאן עצה אחרי כל הבא? יש כאן ויש כאן! א) לוותר על מלכות ישראל לגמרי– ויש כאן תנאי קודם, לגרש כלה את כל הראשים שגרמו לידי כך מכל דבר שבצבור**.....קמו-לג

על פעולותיו וספרו מן המצר: **וכן עשו** [הציונים] **הרבה מעשים נוראים כאלו שגרמו אבדון של ישראל בעוה"ר, וקצתם מהם מובא בספר מן המיצר שכתב ידידי הרב הגאון החסיד המנוח מוה"ר מיכאל דוב ע"ה** (מקדמת על הגאולה ועל התמורה עמוד י"ח).....קמג-לט

היתה אפשרות להציל את רוב יהודי טשכוסלווקיא והונגריא בנקל ממש עבור כופר נפש של שני דולר לאיש– באותה שעה היו מונחים בקופת הג'וינט כששים וחמשה מליון דולר, אבל הציונים עשו כל מיני השתדלויות למנוע בעד הענין– ופתגמם היה אז: רק בדם תהיה לנו הארץ– כאשר מגולל כל זאת הגאון הקדוש רבי מיכאל דוב וויסמנדל זצוק"ל, בספרו מן המיצר, מעט מתעלולי הציונים ופתגמיהם, אשר בעצמו ראה ושמע תוך כדי השתדלותו העצומה בכוחות ומסירות נפש שלמעלה מגדר האנושי, שהשתדל עד תמצית כוחו להציל מעמנו בשעת המלחמה.....קמב-ללד, ללה

שיחות ועובדות

הרה"ק ר' יושע מבעלזא זיע"א

התנגד בכל תוקף ועוז לרעיון הקאלאניעס (קולוניות - מושבות), **שהתפשט אז– ואמר אז בין שאר סיבות שמנה להתנגדותו לכך, שארה"ק היא כל כולה קברי קדמונים– והיכן שרק יבנו ויחפרו ויסללו יכול להיות קבר ועצמות, ומי הוא זה ואיזה הוא שיכול לפסוק בענינים אלו עד שיבוא אליהו זכור לטוב. וע"כ אין להשתדל להרחיב את הישוב כלל, אלא די בישוב שהיה אז. ולתמכו במעות ר' מאיר בעל הנס, שישבו על התורה ועל העבודה, ולא שיעסקו בבנין ובעבודת האדמה**.....קלז-לכמ

הרה"ק מהרי"ל דיסקין זצוק"ל

ואנא עובדא קא ידענא, מפי זקני ירושלים הנאמנים אשר לא יכזבו מימיהם, מרבינו– ר' יהושע לייב דיסקין זיע"א- וכשהיה בירושלים נכנס לקבל פניו תלמיד חכם אחד גדול וידוע בירושלים– וכל דבריו [של אותו ת"ח] **היו רק בלה"ק. וכשנכנס לקבל פני רבינו הנ"ל, והחל לדבר גם עמו בלה"ק קם רבינו ממקומו,**

ואמר לו: צא מביתי. והנ"ל, קם ויצא בבזיון ופחי נפש. ושאלוהו בני ביתו ותלמידיו: ילמדנו רבינו מאי האי. והשיבם בזה הלשון: זיי"ט מיר האבן גולה געווען מארה"ק האט מען געריסן יודיש ביי אונז, און טאמער גיפעלט דאס נישט איז מען אן אפיקורוס..... ריד-שלח

הרה"צ ר' יוסף יוזל מנאוואראדאק זצוק"ל

גם בדבר שאפשר לראותו בעין השכל וגם על פי דרך הטבע פשוט הדבר, מכל מקום אם ענין זה הינו קשור להאמנת נבואה ודבר ה', מי שאין לו מדרגה מסויימת הנצרכת לכך ביראת ה' לא ידע, וכסיל לא יבין את זאת..... סו-קכט

הגה"צ אב"ד שימלויא זצוק"ל הי"ד

וידוע מפי עדים נאמנים שהיו שם בשעת מעשה, אשר הגאון הקדוש ר' שלמה זלמן עהרנרייך אב"ד שימלוי הי"ד זצוק"ל אשר היה מגאוני וקדושי ומנהיגי דורו, כאשר ראה את מחנה ההשמדה הנורא אוישוויץ, אשר לשם הובילו אותם במלחמה העולמית האחרונה רח"ל, אמר: ראו לאיפה הביאו אותנו הציונים. וחזר וכפל דבריו הרבה פעמים. ואמר אז ברבים, פעמים רבות, שמאמין ויודע שכל מה שהובילו גם את היראים והמאמינים להשמדה ועמם הרבה גדולים וצדיקים, הוא כעונש על מה שלא נלחמו ומחו כראוי כנגד קליפת טומאת הציונות .....קיב-קלה

הרה"צ ר' עמרם בלויא זצוק"ל

שמעתי בשם הרב הצדיק מוהר"ר עמרם בלויא זצוק"ל– לפרש הפסוק גווי נתתי למכים ולחיי למורטים פני לא הסתרתי מכלימות ורוק– דלכאורה הוי ליה למימר: פני לא הסתרתי מכלימות ורוק ולחיי נתתי למורטים בדרך לא זו אף זו– שמכות בגיוו של אדם קשות ממריטת פנים וכלימות ורוק בלבד– ותירץ על פי עניינו ודרכו דרך התורה, דהיינו שהיה רגיל לילך לצעוק ולמחות כנגד הציונים וכנגד מעשיהם הנוראים בעקירת הדת– ועל זה קיבל מהם מכות רצח קשות ומרות, עם מקלות ושאר כלי משחית, שהרבה פעמים היה בהם כדי להמית רח"ל– אמנם, המשיך אותו צדיק, כאשר אני נכנס לבית מדרש של אחים לדעה ואומרים לי "ווער האט דיך גיבעטן" זה יותר קשה מכל– ועל זה התפאר הנביא שלא די שגווי נתתי למכים ולחיי למורטים, שזה המכות מהכופרים הגמורים פורקי עול לגמרי, אלא אפילו הכלימות ורוק מהיראים ושלימים– שזה קשה מכל– ואפילו בזה התפאר הנביא שלא נמנע מחמת זה מלקנא קנאת ה' צבאות ..... רמה-שפד, שפה

הרה"צ ר' יעקב מוצפי זצוק"ל

ואני הקטן שמשתי כמה מגדולי וחכמי וצדיקי הספרדים שרידים לדורות הקודמים, ובראש כולם מורי ורבי הגאון הקדוש ר' יעקב מוצפי זצוק"ל אב"ד דהעדה החרדית הספרדית, וקשה לתאר איך היה כועס ורוגז ונאנח בשברון מתניים כאשר היה שומע שמתפללים ומברכים בשפה זו, ואומרים שזו הברת לשון הקודש הספרדית ח"ו. ולא פעם היה גוער במתפלל או במברך על כך שקורא בעברית, ועוד טועה ומחציף בטעותו לקרוא להברה העברית המודרנית: לשה"ק בהברה ספרדית, ח"ו, ויש לי כמה עובדות על כך ..... ריח-שלא, שמה

אחד מגדולי ישראל

חומר הדיבור בלשון גויים, שנחמיה מיד אחר שסיפר העבירה החמורה ביותר של נשיאת נשים נכריות, אמר ובניהם חצי מדבר אשדודית ואינם מכירים לדבר יהודית..... רכב-שמט

הקדמת ויואל משה

עמוד ה': [על השואה הנוראה] **אין צריכין לחפש ולבקש במטמונים את העוון שהביא עלינו את הצרה הזאת, כי הוא גלוי ומפורש בדברי חכז"ל– שעל ידי העברה על השבועות שלא לעלות בחומה ושלא ידחקו את הקץ ח"ו אני מתיר את בשרכם כצבאות וכאילות השדה. ובעוה"ר כן היה** ..... קיג-קנה

עמוד ו': **מבואר בגמרא בכל העבירות שבתורה נפרעין ממנו, ובשבועה ממנו וממשפחתו ומכל העולם כולו– ומכל שכן בזה שנעשו מעשים רבים בהמון בריות, עד שבימים האחרונים כמעט רוב ישראל סייעו– לעבור על השבועות. וגם נעשה בפרהסיא לעיני כל ישראל, ומועטין הן שזכו לעשות מחאה כראוי. על כן באה אלינו הצרה הזאת, מה שאמרו חכז"ל בפירוש** ..... קיג-קנה

שם: **לא מצינו– ענש רע ומר נורא ואיום כזה של אני מתיר את בשרכם הפקר ממש כצבאות או כאילות השדה, זולת על אותו העוון של העברה על הקץ ועל השבועה– ולא הגיע כזאת לישראל מאז היתה לגוי זולת בדורנו– ואם כן הכתוב מעיד שזה הוא הגורם ואין איש שם על לב** ..... קיג-קנו

עמוד ז': **גם מהכשרים שבישראל, אף מאותן שלחמו הרבה עם הציונים עבור מעשיהם בהריסת הדת ומינות וכפירה רח"ל, אבל בעצם הרעיון הטמא שלהם של יציאה לחירות ועשיית מלוכה טרם ביאת המשיח, שזה הוא העיקר של השורש פורה ראש ולענה, בזה נתפסו הרבה כשרים מישראל, כי גדול כח היצר המסמא עינים בזה–** [המונע] **מלראות כי בנפשם הוא** ..... קיג-קנו

שם: **מלבד– העברה על השבועה, עוד טמאו** [הציונים] **את בית ישראל בטומאת המינות הכפירה רח"ל. ואין תימה מה שהיה החרון האף הגדול הזה ויצא הקצף מלפני ה', כמו שהזהיר הכתוב בפרשת נצבים. ואף בשעת החורבן נהרגו גם חסידי עליון בעוון החוטאים ומחטיאים** ..... קיג-קנו

עמוד ח': **ועכשיו בדור השפל הזה של עקבתא דמשיחא, עדיין לא שמנו לב שכל הצרות והתלאות הגיעו אלינו, היו בסיבת הרשעים האלה. וצריכין לשוב אל השי"ת ולבדוק מהם ומהמונם יותר מהבורח מן הארי הרודף אחריו להורגו** ..... קיג-קנו

עמוד ח': **וכל מה דאפשר להציל אפילו נפש אחת למונעה מחבורתם יקר הוא עד מאוד שאין לשער ערכו להוציא יקר מזולל** ..... רמט-שפג

עמוד ח': **מבואר שקודם ביאת המשיח תכלה אותה מלכות– שאי אפשר ביאתו באופן אחר** ..... יח-מז

שם: **אם ח"ו יהיה** [ביטול המדינה] **על ידי האומות הוא סכנה גדולה לישראל כמובן והשי"ת ירחם** ..... יח-מז

עמוד ח-ט: **וזה ברור כי אותו הרעיון המתועב הוא המעכב גאולתנו ופדות נפשנו– לכן מתגבר היצר הרע והס"מ כל כך להמשיך את כל העולם לרעיון פיגול זה– דאחר הגאולה יתבטל היצר והס"מ– ובודאי שמתחזק בכל מיני התאמצות נגד אלו הענינים המביאים את הגאולה– ושעל כן העמיד הס"מ מדינה הציונית ומלכות המינות לבטל** [כלומר: לדחות] **את הגאולה** ..... קו-קפז, קפח

עמוד ט-י: **המינין והאפיקורסין יורדין לגיהנם ונידונין בה לדורי דורות– מפני שפשטו ידיהם בזבול. ופרש"י שהחריבו בית המקדש בעונם– על כרחך דקאי על המינים והאפיקרסים שבכל הדורות– והלא אין לנו בית המקדש זה קרוב לאלפיים שנה ואיך יתכן לומר שפשטו ידיהם בדבר שאינו במציאות כלל. וצריך לומר שהוא על דרך– כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כאילו נחרב בימיו– אי נמי– שאמרו שביהמ"ק של מעלה נבנה ע"י עבודת הצדיקים ומעשיהם הטובים– אבל הרשעים במעשיהם גורמים חורבן למעלה והורסים מה שהצדיקים בונים** ..... רל-שפג

עמוד י"א: **אם נקח כל פרצות הדור והעבירות המרובות הנעשות בכל העולם וישימו אותם בכף מאזנים אחת ומדינה הציונית בכף מאזנים השניה תכריע את הכל. שהוא שורש הפורה ראש ולענה של אבי אבות הטומאה שבכל אבות הנזיקין שבכל העולם כולו, והן המה המטמאים את כל העולם כולו** ..... מבוא-כג; עט-קמט; רלא-שפג; רלד-שפט

* ע' יא-יב: [על הגמ' שבת על בני אדם שקיימו את התורה מא' ועד ת' ועכ"ז נענשו כיון שהיה בידם למחות ולא מיחו] **וקשה לכאורה מה שאמר שקיימו את התורה מא' עד ת' הלא כיון שלא מיחו בידם לא קיימו מצוות עשה דהוכח תוכיח וחסר להם אותה המצוה– ואמרתי לתרץ דבגמ' יש פלוגתא עד כמה היא מצוות תוכחה רב אמר עד כדי הכאה ולשמואל עד כדי קללה ולר"י עד כדי נזיפה– [והצדיקים שבדור] מיחו בהם אלא שלא היה עד כדי הכאה– ולכן טרם שהיה שליטת מדת הדין בעולם נאמר עליהם שקיימו כל התורה כולה מא' ועד ת'– אך אחר ששלט מדת הדין בעולם נקטו כדעת המחמירין דצריך**

עד כדי הכאה– ולכן שלטה בהם מדת הדין על שלא מיחו עד כדי הכאה. וחזינן מזה עד היכן הדברים מגיעים..... רמב-ספ [*סז-קיב]

עמוד יב: **כיון שהוא מצד הדין** [לסבול הכל בעבור כבוד שמים, כדיוצא מדברי הרמב"ם] **אם כן כל אדם מחויב לעשות כן, ואין להתחשב כלל למה שיאמרו הבריות, אם הדבר נוגע לכבודו ית'**..... ב-כז; רלט-שעה

דף יד: **אם לא יכתבו וידברו האמת מאימת הדור, ישתכח ח"ו האמת לגמרי מהדור וכו', ועל כן אחריות גדול ועצום מוטל עלינו לצעוק נגד הטומאה העמוקה שהתפשטה כל כך בדורינו** ..... רמ-שעז

דף יד: **תקותינו שימצאו הרבה אנשים שאף אם עכשיו לא יועיל להם מאומה, מכל מקום עוד יעזור השי"ת שיבוא זמן שיקם סערת הציונים לדממה– ויבוא עוד זמן שיפקחו לבבות ועיני בני ישראל– משא"כ אם ח"ו הקולות יחדלון ח"ו אבדה כל תקוה** ..... רמ-שעז

דף יד: **מדברי הרמב"ם, שעל פי הדין מחויב כל אחד ואחד לסבול הכל מאנשי דורו עבור כבוד השי"ת ותורתו הקדושה כמו שסבל אברהם אבינו ע"ה** ..... רמ-שעח

דף טו: **רק צדיקים שאינם יראים להגיד האמת יכולים בפרהסיא להגן על העיר, ולכן גם לא התפלל אברהם אבינו רק אולי ימצאון בתוך העיר וכו' (כפירוש האבן עזרא), אף שאנשי סדום היה להם חזקה ברורה ועצומה שאינם מקבלים תוכחה וירדו לחייו של ההולך בדרך אמת**..... רלט-שעו

דף טו: **סברא מוכרחת ממש רבינו ע"ה, שאם נעשה בדור תועבה כזאת, אי אפשר לעבור עליה בשתיקה שלא לערוך על כל פנים מלחמה נגדה, עד שיהיה נשמע קול מלחמה במחנה** ..... רמ-שעח

דף טו: **מכל שכן בתועבה הרעה הזאת של מדינה המעבירה על הדת ומשרישה מינות וכפירה, ומעכבת גאולתינו ופדות נפשינו, שבודאי צריך ללחום נגד הרעיון הטמא הזה במסירות נפש** ..... רמ-שעח

דף טז: **איני כותב כלל לאלו שאסרו חכז"ל להוכיחם, אלא למבקשי אמת, שהשפעת מפלגות הציונים מבלבל מוחם, מהם אפשר להציל נפשות יקרות**..... רנא-שלה

מאמר שלש שבועות

* סי' כח-כ ט: [על דברי רש"י שלא ידחקו את הקץ- שלא ירבו על כך בתחנונים יותר מדאי] **כתב גם החתם סופר שלא לעשות כמו שעשה ר' יוסף דילריינג ע"י השבעות וכדומה אבל תפלה בעלמא מותר הכל– וכבר אמרתי הנלפענ"ד– שהיו צדיקים אשר היה להם הכח בתפלתם– כמו ר' חייא ובניו שתפלתם היתה מכריחה להביא ביאת המשיח אף בלא זמניה– ותפלה כזאת ודאי בגדר דחיקת הקץ**..... פט-קסג

* סימן לט: **בן כוזיבא היה איש קדוש ונורא וראוי לנבואה– ובמה שאמר לא תצא אלקים בצבאותינו, כבר פירשו- - שלא יצא מדת הדין בכוונה לענשו– וגם נראה בזה ע"ד שאמרו חכז"ל על בר דרומא הלשון אכשלי' פומיה שלא אמרו בכוונה אלא נכשל בפיו** ..... רכט-שסא

* שם: **גם בני דורו** (של בר כוזיבא) **היו אז צדיקים גמורים ולא מצאו חכז"ל בהם שום חטא אלא זה שלא היו מתאבלין על ירושלים. ויוכל להיות שלולי החטא הזה היו בבחינות זכו אחישנה, והיה אז מציאות הגאולה, אבל מחמת שהיה חטא ביניהם לא היה הזמן מוכשר להיות אחישנה, וממילא הוא דחיקת הקץ ונתקיים בהם מה שאמרו חז"ל בזה אני מתיר את בשורכם רח"ל** ..... קי-קנג

סימן מ"ה: **ידוע תדע, ידוע שאני מפזרן תדע שאני מכנסן, ידוע שאני משעבדן, תדע שאני גואלם, דבשאר ענינים אף שהכל הוא בהשגחה, מכל מקום אמר הכתוב למען יברכך ה' אלקיך בכל מעשה ידך אשר תעשה, שצריך שלא לישב בטל מלעשות– מה שאין כן בעניני הגאולה צריך לידע שאך הקב"ה הוא העושה ואין לנו רשות לעשות מאומה אלא תשובה ומעשים טובים** ..... צ-קסג, קסד

שם: **אם רואים לפעמים איזה הצלחה בהלוקחים גאולה שלא כדת, אין זה אלא כמו הצלחת העבודה זרה שאמרו על זה הבא לטמא פותחין לו, ונעשה להם אף נסים גדולים– ובימי בן כוזיבא היתה להם הצלחה נפלאה– ולבסוף אחר עשרים ואחת שנה היה אסון נורא רח"ל והרג רב מה שלא היה בכל החורבנות שהיה לפניהם**..... צ-קסד

שם: **אנשי ביתר היו צדיקים גמורים– ונגדעה על ידם קרן ישראל, כי מעשה דחיקת הקץ לפני זמנו רע ומר יותר מכל העבירות ואפילו החמורה שבחמורות– שאם בזה לוקחין מעצמם** [גאולה] **שלא כדת הוי ודאי מינות וכפירה גמורה רח"ל** ..... צ-קסה

שם: **כי באמת העברה על הקץ הוא בעצמו איסור גדול ונורא, מלבד איסור השבועה, כי הוא לגמרי נגד האמונה כמבואר** ..... צ-קסה

שם: **אמרו במכילתא** (על בני אפרים שיצאו ממצרים קודם הזמן) **ובתורתו מאנו ללכת**– (כי תחילת דבר ה' היה) **אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, ולא אמר אשר בראתי שמים וארץ– שבריאת שמים וארץ לא נודע לבני אדם אלא לחכמים גדולים, אבל ביציאת מצרים ידעו הכל את מעשה ה' כי נורא הוא והוכרחו להתחיל התורה בזה– ואם כן לפי דעת בני אפרים שהלכו מעצמם טרם שהיה ההתגלות הנורא בגבורת ה', לא היה בזה יסוד להתחלת התורה, שכל התוה"ק מיוסדת על יציאת מצרים– ובגאולה העתידה שיציאת מצרים יהיה טפל– ועל כרחך שיהיה בו התגלות להוראת אמונה יותר מביציאת מצרים– מי שחושב שאפשר להתעצם ולצאת מן הגלות מעצמינו ובידינו הוא, הוא נגד האמונה בהשי"ת ובתורתו הקדושה בתכלית**..... צ-קפה

* סימן נג: **ובעיקר הדבר– כבר ביאר האברבנאל– שאין בזה פלוגתא** [בין הגמ' דרבנן קטלוהו לבר כוזיבא לבין המדרש דנהרג כשנלכדה ביתר] **דמה ששאמרו בגמ' דרבנן קטלוהו אין הכוונה שקטלוהו בידים אלא שדנו אותו למיתה ולכן נהרג– ואין בזה שום סתירה** ..... רכט-קפ, קפה

סי' ס"ו: **הנגררים אחרי הציונים אומרים– שמה שבאים הרבה אנשים לא"י ועוסקים בנטיעה ומתרבים הפירות, על זה אמרו בגמרא אין לך קץ מגולה מזה– וזה שטות והבל גמור– שהכוונה– דלעתיד אילנות מוציאין פירות בכל יום, וזה ודאי הוי נס גמור ושינוי הטבע ואין לך קץ מגולה מזה– ועכ"פ הוא כמבואר שהיו משונים פירות א"י מבכל העולם באופן נפלא– והיה בו משא עצומה כל כך שאי אפשר לשער זה עכשיו– זה סימן לגאולה, אבל מה שהוא בדרך הטבע כמו בכל העולם שלפי מה שמרבין בנטיעה מתרבין הפירות אין בזה שום סימן לגאולה, אלא אדרבא** ..... צח-קעז

סימן צ"ה: **והיוצא לנו מזה שהכובשים ארץ ישראל עם הע"ז שבתוכה, ומחזיקים ממשלתם על כל בתי הע"ז ואינם מאבדים אותם, יש להם בזה דין עובדי ע"ז, ובעת שהיתה ההשגחה גלויה ולא היה עדיין הסתרת פנים היו המים שוטפים את כל שונאי ישראל אף עבור מחשבה כזאת** ..... קסא-לסג

שם: **אלה הרשעים שלא די שאינם מאבדים את הע"ז שתחת ממשלתם, אלא אדרבה מתקנים אותם– ובונים בתי ע"ז חדשים, וגם הועמד מטעם הממשלה "משרד הדתות"– שמשמרתם לתקן כל הדתות– ואם כן כל המשתתפים בממשלה זו המה שותפים לע"ז, ועוברים בזה על איסורא דיהרג ואל יעבור** .... קסא-לסג

שם: **וגם מזה בעצמו שלא נוכל לבער הע"ז שבא"י הוא בירור שלא הגיע עדיין זמן הגאולה**..... קסא-לסג

שם: **שנתפרסם מכתב גלוי מהאגודה שמתרעמים על הממשלה על שאינם נותנים להם מקום במשרד הדתות– שהמה בודאי עובדי ע"ז עכ"פ בשיתוף אף לפי דבריהם. אלא דכיון שהשתתפו באותה הממשלה שהוא המקור לאותו דבר, אם כן כבר השתתפו לעבודה זרה, ותו אין נפקא מינה להשתתף גם בכל דבר היוצא מן הטמא** ..... קסא-לסג

סימן ק"י: **ואין איש שם על לב, כי על ידי הכתות האלה שמשכו לב העם– ליקח מלוכה וחירות קודם הזמן נהרגו רח"ל ששה מליונים מישראל– מלבד שעוד בתחילת התייסדותם במשך שנים רבות הרבו מלשינות נוראה על ישראל– שמסוכנים מאוד להאומות ושצריכים לגרשם מן הארצות– וחוץ מזה יש בירורים אמיתיים על כמה פעולות אכזריות שעשו בזה– בחושבם שעל ידי זה יגיעו יותר למטרת חפצם להשיג ממשלה– מלבד רבבות בני ישראל שנהרגו על ידי מלחמותיהם שלא כדת**..... קמה-רמ

- סי' ק"י: **היהודים במדינות הערביים, ישבו שלוים ושקטים במדינתם עד הקמת המדינה, והציונים סייעו בתחבולות שיהיה להם שנאה ורדיפות במדינותיהם עד שהיו מוכרחים לעלות לא"י בעירום וחוסר כל, ואח"כ התפארו למצילים, ונהפוך הוא שהם עשו כל החורבנות**..... קמה-רמ; רנד-ת

סימן קי"א: **גם במה שמתפארים** [הציונים] **שאין מקום פליטה לישראל בשום מדינה אלא אצלם, כל מי שיש לו מוח בקדקדו יוכל לראות שבסבתם נסגרו שערי המדינות בפני ישראל, כי המה מתאמצים בכל כוחם שלא להניח את ישראל לבוא לשום מקום כי אם אצלם**..... קמה-רמ

שם: **כל מי שעושה איזו פעולה קטנה שיהיה אפשרות לישראל לבוא גם למדינה אחרת– הם מתנפלים עליו כחיתו יער בכל מיני חירופין וגידופין שהוא שונא ישראל ושונא הארץ– ורוב העולים שמה מביאים ביד חזקה לידי מינות וכפירה, ומטמאין את ילדיהם באופן נורא**..... קמה-רמ, רמג

שם: **ומבואר ברמב"ן הק'– שלא יגזרו עלינו בני עשיו למחות את שמנו, אבל יעשו רעות עם קצתנו בקצת הארצות שלהם, מלך א' מהם גוזר בארצו– ומלך אחר מרחם במקומו ומציל הפליטים– וכל הרואה בספרי כותבי הדורות רואה שכן היה מעולם ובדור שגם אלינו היתה מגיע הברכה הזאת, אלא שהרשעים הללו עמדו לקלקלה בכל העולם, ולא רצו רק מדינה ולא הצלה** ..... קמה-רמג

שם: הסיבה מה שסגרו האנגלים בארץ ישראל שערי הארץ שלא יבואו שמה הרבה מישראל היה בסיבת הציונים, לפי שראו שהמה רוצים ליקח הממשלה לעצמם. וכל מי שזוכר השתלשלות הענינים יודע ברור שלולא הציונים ברעיונם הטמא ליקח ממשלה היו שערי הארץ פתוחים, והיו ניצולים לשמה מספר גדול מישראל עד אין שיעור וערך, ואך הן המה היו בעכרינו ..... קמה-למג

שם: ונהירנא עוד בימי חורפי שמעתי מגדול אחד משל נאה על הציונים. איש אחד היה רשע ואכזר נוקם ונוטר, ורצה לקחת נקם מחבירו לשרוף כל הונו ורכושו, ושכר איש אחד בליעל שהיה בקי ורגיל לפעולות כאלה, ושלחו לעשות שליחותו באופן שלא ירגיש מי הוא זה ואיזה הוא שעשה לו כזאת. ויען שהיה יודע שהוא מכניס אורחים, הלך אליו בערב בדמות אורח וביקש מקום ללון. והבעל הבית נתן לו תיכף מקום לשכב שמה. באמצע הלילה התבונן איש הבליעל כי עכשיו הבעל הבית ובני ביתו ישינים כולם, ולא ירגישו מאומה, והלך בשתיקה [וירה בקנה השריפה ועל ידי זה נדלק הבית באש] ושם את קנה השריפה במחבוא, והלך תיכף למקומו בחזרה, ועשה עצמו כישן– והאורח האכזר הזה שעשה כל השריפה, למען לא ירגישו בו, עשה את עצמו כאילו קם בבהלה ממטתו והלך בזריזות לסייע להבעל הבית בהצלה– והנמשל מובן, שהציונים גורמים בעוונותיהם ובמעשיהם את כל הצרות והתלאות, ושוב נעשו אח"כ למצילים ..... קמו-למד

סימן קי"ג: מלכות הציונים מעבירה על הדת וחפצה לעקור האמתה וכל התורה כולה, וכבר נתברר מכמה דורות שזה כל תאוותם. ואינם מפחדים כלל מתושביהם ..... רנג-שפא

שם: ולכן חיובא רמיא לזעוק זעקה גדולה ומרה בחוצות ורחובות על חילול ה' ותורתו הק' באופן נורא, ועל ידי זה ימנעו לפעמים מלהרבות בגזירות של הפרת הדת של יהרג ואל יעבור ..... רנג-שפא, שפט

שם: כל האומות רואים שזה דעת כל ישראל לחפוץ בארץ ומלוכה אף בלי תורה ואמונה כלל, והוא בזיון התורה והאמתה וחילול ה' נורא ואיום. וחיזב וקידוש ה' עצום להודיע לאומות שיש שומרי תורה ומצוות בישראל שזועקים נגד הפרת הדת בכל לב ונפש ..... רנג-שפז

* סי' קיט: [על מאחז"ל רצונינו לעשות רצונך ומי מעכב וכו' ושעבוד מלכיות, ועל דברי הרמ"ע מפאנו שעפ"י רוב כל הציבור נמשכין אחרי המלך] ואם כן ישראל שומרי תורה ומצוות בפרט צדיקים גמורים, אם דוחקין את הקץ למהר החירות משעבוד מלכיות להקים מלכות של תורה מזכין בזה את כל ישראל בקיום התורה והמצוות שתלוי בשעבוד מלכיות, וגם מצילין אותן מעבודה זרה שע"י שמשועבדין למלכות עכו"ם הוי כעובדי ע"ז, ולכאורה למה אין היתר לעבור עבירה זו של דחיקת הקץ בשביל זכות הרבים כזה של כל ישראל בקיום כל התורה כולה. ועל כרחך שהחמירה התוה"ק בעבירה זו של דחיקת הקץ שאינה נדחה מפני שום זכותים שבעולם שאין לנו להתחכם על גזירת הבורא ית"ש שאמר אני משעבדם ואני גואלם, הוא ית"ש ואין זולתו, ואם כן האיך יעלה על הדעת שיהיה היתר להשתתף בעבירה זו של דחיקת הקץ ליקח חבל באותה השורה שלפני הזמן על סמך דמיונות לעשות איזה תיקונים בהדת בין המינים שמחריבין את הדת - כתבתי זה לרווחא דמילתא ..... קלב-רכח

סימן קל"ז: [מדברי העקידה פ' וישלח] שגם עשיו עצמו רצה לחלוק כבוד ליעקב אבינו ע"ה שיהיה לו מלוכה טרם הקץ שוה אליו. אבל יעקב אבינו ע"ה אמר שבמהירת יום אחד טרם הקץ הכל בסכנה, ודחה זה מלקבלו. ועכשיו בעוה"ר ששרו של עשיו הוא הס"מ נתן מתנה זו להמינים והאפיקורסים שיתפשט כח המינות בעולם, הכל מקבלין אותו באהבה ..... קיד-קנז

שם: האומרים שיש במלכות המינים הצלת נפשות, כופרים בתוה"ק שהעידה כמה פעמים להיפך ..... קיד-קנח

סי' קל"ח: אלה הרשעים שהמה כופרים גמורים– ועוד יותר מזה שהמה מסיתים ומדיחים ומעבירים על הדת באופן נורא אשר כמוהו לא נהייתה– האיך אפשר שתבא ישועה לישראל על ידם נגד הנבואה– שהישועה לישראל מבין הגויים הוא רק על ידי העוסקין בתורה ומצוות בכל יום תמיד ..... קמח-למו

שם: והמאמין בהשי"ת ובתורתו הקדושה בשום אופן לא יוכל להאמין כי בא ישועה לישראל על ידם, כי זה הוי כפירה בתוה"ק ובנביאים ובדברי חכמים ..... קמח-למו

שם: שעל עוונות חמורים כאלו באה"ק אמרה התוה"ק בפירוש– כי אבד תאבדון מהר מעל הארץ– לא תאריכון ימים עליה כי השמד תשמדון. ועוד כמה כתובים מפורשים באיזמים נוראים– וחיל ורעדה יאחזון את כל המאמין בתוה"ק ובקדושת הארץ– ובשום אופן אי אפשר ליתן מרגוע לרוחו בזה, זולת אם ח"ו הוא כופר בתוה"ק ובדברי נביאים המתנבאים ככה ..... קכג-לי

שם: כל קיומם הוא רק בשביל שנתן הקב"ה כח להסט"א המחטיאה את הרבים– לנסות בזה את העולם. אבל במה שיוכל לצמוח מזה בודאי צריכין לרחמי שמים מרובים ..... קמח-למו

סימן קלט: [בן כוזיבא] היה עמוד גדול לישראל נגד האויבים להצילם מהם ולעמוד כנגדם. ואח"כ כשנהרג בן כוזיבא היה רח"ל בהיפך שהרגו האויבים הרג רב בישראל יותר ממה שהיה בזמן החורבן– וקשה לכאורה למה עשו זאת חכז"ל להורגו– ועל כרחך שכיון שראו שאינו מלך המשיח, אם כן הוי במלכותו לפני הזמן של ביאת המשיח סכנה גדולה לכלל ישראל, ומי יודע מה היה עוד ח"ו יותר אילו היתה מתארכת ממלכתו יותר, וע"כ בחרו חכז"ל את הרע במיעוטו להורגו ולבטל ממלכתו, וראו בזה הצלה פורתא ..... רכט-סס

סי' קמח: [על דברי הדברי חיים זיע"א והאר"י הק' שעתה רוב הדור מערב רב] זה היה בדורם שרובא דרובא ישראל היו שומרי תורה ומצוות ומה נאמר ומה נדבר בדור השפל הזה שלא נשאר אף אחוז אחד ממספר בני ישראל שיהיו שומרי תורה ומצוות וכיתות הערב רב מתרבים והולכים..... רנה-מנ

שם: הערב רב שבדורנו אין לו דמיון להערב רב שבדורות הקודמים, כי המה בתכלית הגריעות ..... רנה-מנ

שם: מצב דור כזה משפיע גם על המנהיגים הכשרים וצריכין רחמי שמים להנצל ..... רנה-מנ

סי' קנ"ג: הוי רועי ישראל, וכו', כל אותו הפרק המתנבא על רועי ישראל קאי על הדור האחרון טרם ביאת המשיח, שאנחנו חיים בו. ותסמר שערות אנוש בהביטו אל הנבואות הנאמרים שם על רועי ישראל שבדור ההוא..... רנו-מנ

סי' קפ"ג: אף שיש בשמונה עשרה הרבה תפילות על כל הצרכים, רפואה וחיים וגאולה וקיבוץ גלויות וכדומה. ואף על פי כן כתב הרמב"ם ז"ל שאיבוד האפיקורסים גדולה מכל הצרכים..... קעג-לפג

מאמר ישוב ארץ ישראל

סימן צ"א: [מדברי המאירי] מבואר שכל מה שאמרו חכמים בענין הדירה בא"י ובאיסור היציאה משם אין כוונתם כלל לחלק דוקא בין א"י לחו"ל, אלא החילוק הוא בין המקום שמצוי יותר חכמה ויראת חטא– ושאם נמצא בחו"ל מקום שנמצא יותר חכמה ויראת חטא דינו שם כא"י לענין זה.....עג-קמפ

שם: אבל זה אנו רואים שגם שיטתו (של המאירי) היא כדעת רש"י והרמב"ם וסייעתם שסוברים שאין מצוה בעצם הישיבה בארץ ישראל.....עג-קמפ

סי' צ"ג: גם בזמן הבית אם היה לו איזה טעם ביציאתו מארץ ישראל, ולא לטייל בלבד, ברשות חכמים הוא יוצא, ואף על פי כן לא אמרו בזה איסור גמור ..... עה-קמג

* סי' קכב: וכבר הבאתי מדברי כולם שאין מצוות ישיבת א"י אלא כשדעתו לשם שמים וזהירות מרובה של יראת שמים באמת– ולא דמי למה שאמרו בשאר מצוות מתוך שלא לשמה בא לשמה דהתם אין בהמצוה סרך עבירה– אבל במצוות ישוב א"י– שאם עושה עבירות הוי גם ישיבתו שם עבירה גדולה– וגם יוכל להיות בכלל המטמאין את הארץ– ולזה כתב הפני יהושע דאך כשדר שם לשמה לשם קדושה מגין עליו איכות המצוה..... ריב-שלז

סי' ק"ל: בא"י יש שני אופני הקאה בעוברי עבירה, הא' הוא בשעת מעשה כשנפנה לדבר עבירה– אלא שהוא בדרך נסתר, שהארץ מתקפלת מתחתיו ומביאה תחתיו כח אדמה טמאה מארץ העמים– אלא שעדיין הוא בתוך המקום שהוא בגבולי א"י וראוי לקדושת הארץ. וכשמגיע הזמן להתוודע ולהיגלות כי הוא מלך על כל הארץ אזי כלה מתגרשים מכל המקומות שהם בגבולי הארץ ..... קכז-לטז

שם: במה שאמר הכתוב– ולא תקיא הארץ אתכם בטמאכם אותה נכלל בזה הכל, הן הקאה הראשונה הנעשה בהסתר מפשעיהם לכל חטאתם והן ההקאה האחרתה הנעשית גלוי לכל ..... קכז-לטז

* סי' קלג: [מתוך:] [בישיבת ארץ ישראל] מי שהוא צדיק תמים ומקיים כל התורה כולה ואינו עובר על שום דבר ח"ו, הוא לו לזכות גדול אם יושב בא"י עד אין לשער; כמו שגדלה מעלת המקיימין כל התורה כולה בא"י כן לעומת זה גדלה האסון רע ומר רח"ל לעוברי עבירות ח"ו בא"י; במקום רשעים בודאי אין לדור בא"י; האומרים שכל ישראל יסעו לא"י בזמן הגלות טרם ביאת המשיח זהו דברי מינות ואפיקורסות רח"ל שכופרים בגזירת הגלות שבכמה קראי ובכל דברי חכז"ל; נסיעה לארץ ישראל צריך להיות דוקא לשמה לשם קדושה וטהרה.....עז-קמה

שם: מי שרואים בו שאינו מתנהג כשורה מצוה גדולה להשתדל שיעזוב את א"י וילך לחו"ל.....עז-קמו

* סי' קלד: כל דבריהם היה טרם התפשטות נגע הציונות הטמאה ומטמאה בהצלחת מעשה שטן כל כך במלכות המינות שבארץ ישראל, שבשום אופן אין לדמות זמנינו זה בארץ ישראל תחת מלכות המינות בנסיונות קשים ומרים כל כך, לדורות הקודמים שהיתה ארץ ישראל מלאה קדושה וטהרה אשר מהם דברו כל הפוסקים שהבאתי, ולא עלה על לב מעולם למצב כזה שהגיע אלינו בעו"ה בא"י. ואפשר דבכהאי

גוונא כולי עלמא מודי לדברי הר"ח– אבל אין להביא ראיה מדבריהם על זמן שבעו"ה מלאה הארץ בכל העבירות החמורות רח"ל בתכלית עם ע"ז ומינות וכפירה רח"ל– ואין צריך לומר כשיש שמה מלכות המינות המתכוונת להעביר על הדברי תורה– שכתב הרמ"ע מפאנו שהכל נגררין אחר המלוכה כטוב כחוטא שאף הטובים נעשים רשעים .....עו-קמד

סי' קל"ה: **לעולם ידור אדם בארץ ישראל אפילו בעיר שרובה גוים אבל לא רובה מינים** ..... עד-קמג

סי' ק"נ: [על המשל של הרה"ק ר' נחמן מברסלב על המצב של עקבתא דמשיחא, עיין לעיל בערך בערך הרה"ק ר' נחמן מברסלב] **זה ענין של רוח הקודש שראה מה הגיע אלינו בעקבא דמשיחא**.....רנח-תד

סימן קנ"ג: **חשש גדול עפ"י הלכה לדור תחת מלכות המינות, מכמה טעמים שא"א להעלותם על הכתב**.....קסז-לעג

שם: **שיש שם מלכות המינות המכוונת להעביר על הדת, והיא סכנה עצומה בענין הדת לכל היושבים שמה- - ואי אפשר לפרט הכל והמבין יבין** .....קסז-לעג

שם: **עצם הדירה תחת ממשלתם ורשותם של מלכות של מינות רח"ל הוא ענין כבד המכאיב לב כל ירא וחרד לדבר ה'**.....קסז-לעג

שם: **אותה המלוכה גרע הרבה מע"ז– דמינות גרוע הרבה יותר מע"ז– וא"כ אין ספק שהנותן איזה חיזוק כל שהוא לשורש המינות הן בממון או כבוד או בדברים באיזה אופן שהוא, גרוע מנותן כבוד או ממון או איזה חיזוק לע"ז, והודאה במקצת לשורש המינות גרוע ממודה בע"ז**.....קסז-לעג

שם: **והדרים שם** [במדינה] **קשה להם מאד ליזהר בזה** [מלתת חיזוק כל שהוא לשורש המינות]**– יען שנצרך לטובתם כי הכל בידי המלוכה– ונותנים להם חיזוק ושבח באופנים שונים פעם באונס פעם ברצון, וקשה לעמוד בעינים אשר כמעט בכל יום ולפעמים בכל רגע יש ספיקות של יהרג ואל יעבור. ומי הוא המורה דרך בדורינו לספיקות חמורות כאלו– של יהרג ואל יעבור** ..... קסז-לעג

מאמר לשון הקודש

סימן י"ט: [על דברי הזוהר הק'] **כל עין רואה בדברי הזוה"ק האלו, יוכל לידע ולהבין כי האסון היותר נורא שבעולם, הוא אם רשעים מדברים בלה"ק, כי אך על ידי זה הצליחו בדור הפלגה להמריד את כל העולם כולו על הקדוש ברוך הוא, וגרמו אח"כ עונשים קשים ומרים רח"ל** .....ריב-שלה

שם: **מה שאברהם אבינו ע"ה לא דיבר אח"כ כל דבריו בלה"ק, כי לא רצה שימשכו אחריו כל הסביבה לדבר בלשון זה וכבר ראה גודל החורבן מה שנעשה על ידי הלשון בדור הפלגה** .....ריב-שלו

שם: **מה שלא הנהיגו אחר כך בכל הדורות שיהיה הלשון תמידי בלשון הקודש, אף גם בזמן הבית שלא היה שם גילולים, משום מעשה שהיה בדור הפלגה– למען לא יהיה מזה אחיזה להסטרא אחרא להתפשט**.....ריב-שלו

סימן כ"ב: **כתבתי למעלה כמה טעמים שראו חשש מכשולות גדולות בלימוד לה"ק, וכל זה היה בדורות הקודמים שהיה ענין דור הפלגה רק מעשה שהיה– אבל– בדור הזה השפל והאפל– שנתמלא כל העולם כולו במינות רח"ל, ותפסו אומנות אבותם שבדור הפלגה, להשתמש בכל כוחות הטומאה בלה"ק– ואף שלשתם הטמא מעורב ברוב דברים של מלות זרות ובדויות מלב המינים שאינם כלל לה"ק, אבל הס"מ וחיילותיו יודע עד כמה להשאיר בלשונם מלה"ק, באופן שיהיה להם אחיזה בכוחות הטומאה כמו בדור הפלגה, ואף יותר מהם**.....ריג-שלז

* שם: **והעוברי עבירה אינם יודעים מזה שהמלאכים הנבראים מדעתם ורצונם, שהמה כוחות הסטרא אחרא וחיילותיו מוליכין אותם ומשפיעים להם עצה לגמור רשעתם– שהעיד עליהם הכתוב כי לא ישנו אם לא ירעו ונגזלה שנתם אם לא יכשילו, חכמים המה להרע להסית ולהדיח ולגמור רשעתם ואינם יודעים מהיכן בא כח השפעתם, ובעו"ה שטנא נצח**.....ריג-שלח

שם: **כאשר התגברו בדור הזה כמוהו לא נהיתה, לכבוש את כל העולם כולו לדרך המינות רח"ל** .....ריג-שלח

סי' כ"ג: **וחם לבי בקרבי בהגיגי, מגודל התמיה העצומה, אשר גם שומרי תורה ומצוות בישראל ותלמידי חכמים אינם מרגישים את חומר העוון כי נורא הוא, שמניחים ללמוד בבתי ספר לנערים את לשתם הטמא שקוראין אותו עברית– וכי עדיף מספר תורה שכתבו מין שצריך לשרפו עם האזכרות שבו– כדי שלא להניח שם לאפיקורסים ולא למעשיהם– ומכש"כ בזה הלשון שנתחבר ונתחדש על ידי המינים, ומקורו מספריהם המלאים מינות וכפירה רחמנא לצלן, שאין ספק שהחיוב לשורפו ולאבדו מן העולם, ובפרט שממשיך גם לספריהם– ושאני מינות דמשכא** .....ריח-שמה

שם: **ובפרט שיש בתוך הלשון עצמו כמה דברי מינות, ובהיותי בארץ ישראל הראיתי להם כמה מלות שאין להם פירוש כי אם בכוונה לשם מינות רח"ל, וסתם מחשבת מין למינות– המחברו שהיה מושרש כל כך במינות שהעמיק בו רעיונותיו הטמאים לערב בתוך הלשון דברי מינות** .....ריח-שמח

שם: **ועלובה עיסה שנחתומה מעיד עליה שהפראפעסאר הגדול שבהם שעשה תולדות הספרות העברית, כתב בעצמו שנעשה זה הלשון לנגח בו האדוקים [כי אדוקים נקרא בלשתם שומרי התורה]**.....ריח-שמו

סימן כ"ד: **שכיון שאותן המחברים** [השפה העברית] **היו מינים גמורים רח"ל וסתם מחשבת מין למינות, הנה בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו– ואין ספק שהוליכו אותם לידי שינויים כאלה שיש בהם חירוף וגידוף רח"ל** .....ריז-שלח

סימן כ"ה: **כיון שעושין בזה הלשון שם לאפיקורסים יותר ממ"ש הרמב"ם בס"ת שכתבו מין, וגם הוא מושך לספרי מינות– אם כן צריך למסור נפשו למנוע מזה קל וחומר מאביזרא דעבודה זרה כמ"ש הרמב"ם ז"ל בכמה מקומות שמינות חמור הרבה מעבודה זרה**.....רכ-שמז

-סימן כ"ז: **הרשב"א העיד על האפיקורסים מזרע ישראל שהם פחותים מן האומות כי נשמתם נתחלף להם בשדין ולילין אף שנשארו בגופם כצלמם** ..... צב-קפח

סימן כ"ט: **והמכבד את יסודי המינות וחלקלקות לשונם המושך למינות גרע הרבה יותר מעובדי עבודה זרה כי מינות חמור טובא מעבודה זרה** .....רכ-שמז, שמח

הקדמת על הגאולה ועל התמורה

עמוד י"א: **והם עושים בהיפך** [ממה שלמדנו יעקב אבינו ע"ה בהשתחוותו וכריעתו לעשיו] **ומתגרים באומות באופן נורא ומפקירים דמם של ישראל** ..... קמג-לנז

שם: **והלא ערכו אז מלחמה עם הצר הנורא שבגרמניא** [שוויצמאן ימ"ש הכריז מלחמה בשם עם ישראל נגד היטלער ימ"ש], **ונשמע קולו** (של היטלער ימ"ש) **אז בראדיא שאמר: היהודים ערכו נגדי מלחמה ע"כ אענה להם, וכן עשה בעוה"ר שחיכף את"כ התחילו ההריגות הנוראות. אי אפשר להבין האיך אפשר אכזריות נוראה כל כך ביודעם שחלק גדול מכלל ישראל תחת ידו והם לא יוכלו לעשות בזה מאומה, האיך אפשר להתאכזר כל כך להפקיר דמם של ישראל. וכן עשו הרבה מעשים נוראים כאלו שגרמו אבדון של ישראל בעוה"ר, וקצתם מהם מובא בספר מן המיצר** ..... קמג-לנז

שם: **הכתות הרשעים האלה שמחמת עזותם וחוצפתם מתגרים באומות הרשעים, הן המה הגרועים שבגרועים הגורמים צרות מבהילות על ישראל** .....קנא-קנג

שם: **ונהיינא עוד בתחלת הזמן כאשר נהיתה אותה אבי אבות הטומאה של הציונות, אמרו אז כל גדולי הדור שאם ח"ו יעלה בידם איזה מלוכה, אין לשער גודל הצרות הנוראות שיצמח בזה. ויש על זה גם הרבה מכתבים מגדולי הדור שהיו אז בזמן ההוא, וכן היה בעו"ה** .....קנא-קנג

על הגאולה ועל התמורה

סי' ל"ג: **ורואין זאת בחוש ובפרט בדורינו השפל, שהרשעים עושים כמה דברים שהם כנגד השכל אפילו לשיטתם והם עצמם אינם יודעים כי השטן הוא שמתעה אותם ומכריחם לעשות כן**..... רלה-שע

סי' ל"ו: **וזכור אזכור מה שאירע אצלינו במדינת רומעניע סמוך לשנות המלחמה בשנת תרח"ץ, כאשר צורר היהודים (גאגא ימ"ש) נתמנה לראש המלוכה במדינה ההיא, וגזר גזירת כליון ואבד רח"ל על כל היהודים תושבי המדינה, וכבר היתה הגזירה חתומה והיה פחד גדול על היהודים, וגזרנו צום תענית ויום תשובה ותפלה לבטל הגזירה, וימים אחדים לפני יום התענית שהוקבע ריחם השי"ת עלינו והורד הרשע הנ"ל מכסאו ונתבטלה הגזירה לגמרי, והיה נס גדול מן השמים שניצולו אלפים ורבבות ישראל מגירוש והריגה רח"ל– ואף על פי כן גמרנו אומר שלא לבטל את התענית שקבלנו עלינו בעת צרתינו, אלא לקיימו להתעוררות תשובה– ודרשתי במקהלות עם ביום התענית לעורר לבב בני קהילתנו– דעו נא רבותי כי ישועה גדולה עשה השי"ת לנו, וטרם יצתה הגזירה לפועל שלח השי"ת ישועתו להשבית ולבטל את הגזירה, ונפטרנו מהעתש על ידי הפחד והבהלה לבד, ולא נפקד ממנו איש. אך דעו נא כי הראו לנו מן השמים בזה התראה שיוכל להיות ח"ו צרה כמותה ויותר מזה ח"ו– לכן נשוב אל אלקינו כדי שלא יארע לנו צרה כזו ולא כיוצא בה– ובעוה"ר לא ארכו הימים וחזרה ונשנית פרשת הפורעניות וגזירות קשות רח"ל, ונאבדו אלפים ורבבות נפשות ישראל בשנות השואה רח"ל**.....סט-קלה

סי' מ"ד: **והממשלה הציונית היא שהציתה חרון אפם של הערביים בהתגרות עמהם באופנים שונים, ולולא קשיות ערפם של מושלים הרשעים מעיקרא לא היה ולא נהיה כל סכנת המלחמה** .....סא-קכג

שם: **אילו היו מוותרים על מדינתם ועל ממשלתם היו מסירים בלי ספק חרון אף ה' מישראל, ולא בא עלינו כל הצרה הזאת מסכנת המלחמה והריגת נפשות ישראל– וגם על פי דרך הטבע, אילו היו מוותרים על ממשלתם ומדינה הציונית, אין ספק כי היה ביכולתם של האומות המאוחדות לעשות איזה סדר למנוע מן המלחמה ומשפיכות דמים והריגת נפשות ישראל**.....סא-קכג, קכג

שם: **ואין בזה צד ספק שאין שום היתר עפ"י התורה להפקיר אפילו נפש אחת מישראל בשביל כל המדינה הציונית– וכל מי שיש לו אפילו מחשבה שיש צורך במדינתם הרי זה מודה בע"ז בלי ספק, ונפשות ישראל הם כהפקר בעיניו– היפך דעת תוה"ק, שחסה על כל נפש ונפש מישראל**.....סא-קכג

* סי' פ"ג: **דהנה ברור הדבר בלי שום צד ספק, דכל אלו הבנינים שבנו המינים והאפיקורסים בארצינו הקדושה ישרפו ויחרבו– ולא ישאר מהם שריד ופליט, ק"ו מספר תורה שכתבה מין שצריך לשרפו עם האזכרות שבו– שלא להניח שם לאפיקורסים ולא למעשיהם**.....י-לו

דברי יואל על התורה

שמיני: (חלק ה' עמוד רמ"ד והלאה) **איתא בזוה"ק פ' פנחס שלא רק בנין העתיד ירד בנוי ומשוכלל משמים, אלא אף עיר הקודש ירושלים כולה תהיה מעשי ידי הקב"ה**.....ט-לד

שם: **ספר תורה שכתבו מין ישרף עם האזכרות שבו– כדי שלא להניח שם לאפיקורסים ולא למעשיהם– עאכ"ו שכל הבנינים שהמינים והאפיקורסים התעסקו בהם והקימו אותם עתידים להחרב– כדי שלא ישאר זכר לרשעים, שלא יאמרו הבנינים האלו הם מעשי ידי המינים**.....י-לו

שם: [ביום טהרי אתכם מכל עוונותיכם והושבתי את הערים ונבנו החרבות, והארץ הַנְּשַׁמָּה תעבד תחת אשר היתה שממה לעיני כל עובר]. **כלומר שמתחילה תהיה הארץ שממה, שיהרסו ויחרבו כל הבנינים אשר יסדו המינים, לבלתי השאר להם שריד, ורק אחר שתשאה הארץ שממה לעיני כל עובר, יבנה הקב"ה את הערים החריבות והשוממות**.....יא-לו

שם: [וידעו הגוים אשר ישארו סביבותיכם כי אני ה' בניתי הנהרסות נטעתי הנשמה אני ה' דברתי ועשיתי] **כביכול הקב"ה יאמר אני ה' בניתי ולא ח"ו מינים ואפיקורסים– כי זה הוא יסוד ושורש הכל להתגלות כבוד מלכותו, שימחה כל זכר למעשי המינים, וזהו תחילת קידוש שם שמים בעולם**.....יא-לו

שם: **אותם הדורשים דברי הכתוב יכין רשע וצדיק ילבש– ואומרים כי כל מה שבונים המינים ישאר לצדיקים– נגד התוה"ק ונגד האמונה– דאתיא בקל וחומר מספר תורה שכתבו מין ישרף, ולא אמרינן שינתן לצדיק כדי שיקרא בו, אלא ודאי שצריך לעקור ולשרש אחר כל זכר מינות, לבלתי השאיר לו שריד ופליט**.....יא-לו, לז

שם: **אותם האנשים העלולים לטמא את הארץ במעשיהם, שלא זו בלבד שבעוונותיהם הם מטמאים את הארץ, אלא שאף בעצם ישיבתם בארץ ישראל עבירה הם עושים**.....יא-לז

שם: [השל"ה הק':] **ארץ אוכלת יושביה היא, מכלה הרוצים לישב בה בשלווה ובתוקף ולאכול פירותיה ולהנות בה בלבד. ואף שהמרגלים אמרו פסוק זה– מ"מ הדברים עצמם אמת וצדק הם**.....יא-לז

מחזור ראש השנה

עמוד תקנו: [על נוסח התפלה: וכל הרשעה כולה כעשן תכלה כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ] **וכל הרשעה כולה כעשן, היא מלכות ישמעאל, תכלה– אמנם תנאי הוא הדבר, כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ, הוא מלכות המינות השולטת באה"ק– וכל זמן שעדיין קיימת ממשלת הזדון בא"י אין אנו בטוחים כי הרשעה כעשן תכלה. ומי יודע מה יולד יום, ומה יעבור עוד על ישראל מחמת מלכות הזדון באה"ק–** [שאם תתבטל המדינה על ידי האומות] **הוא סכנה נוראה לישראל רח"ל ה' ירחם**..... מז-נט

שם: **וזה ברור כי לפני ביאת המשיח תתבטל המדינה ותהוי כעפרא דארעא כל המלוכה שלהם**.....מז-ק

שם: **מפלת בני ישמעאל תהיה בזמן שהעניים יכלו, דהיינו בזמן התיקון השלם– על ידי הצדיקים בדורו של משיח– דזה הוא גדולתם שנצמח מהם כבוד שמים**.....מח-ק, קפ

שם: **וכל הרשעה כולה כעשן תכלה, הלא המה בני ישמעאל– וגמר אומר אימתי יהיה זאת כי תעביר ממשלת זדון מן הארץ, דכל זמן שמלכות המינות קיימת היא המעכבת ביאת המשיח. ורק אחרי שיתבטלו ויעברו מן העולם– אז יופיע אלינו אליהו הנביא ומלך המשיח ועל ידם יתקיים וכל הרשעה כולה כעשן תכלה, ויתגדל כבוד שמים בעולם**.....מח- קפ

הגדה של פסח

שפוך חמתך **שפוך חמתך אל הגוים לא ידעוך ועל ממלכות אשר בשמך לא קראו** [לכאורה הוא כפילות] **דעל כרחך קאי** [חציו השני של הפסוק] **על ממשלת רשעי ישראל שהוקם בזמנינו על ידי שלוחי השטן, לעבודה זרה ולמינות ולהירוס הדת ולעקור בזדון אמונת הבורא יתברך– יודעים רבתם ומתכוונים למרוד בו, וגרועים הרבה מאומות העולם**.....רל-שסג

שם: **כי אכל את יעקב ואת נוהו השמו הכוונה על שהמינים ברשעתם הורסין ביהמ"ק של מעלה ופושטין ידיהם בזבול ומעכבין בזה הגאולה, ולזה בקשתינו אל הבורא ית' להצילנו מהם, ולהעביר ממשלת זדון מן הארץ והאלילים כרות יכרתון לתקן עולם במלכות שדי**.....רל-שסג

דברות קודש וחידושי תורה

בהעלותך תשכ"א: **על פי הלכה הלשון הטמא הזה, הוא חמור הרבה יותר מעבודה זרה, ומוטב להשתחוות לצלם מאה פעמים ביום מללמוד לשון זה** .....רכ-שמח

שם: [לימוד לשון העברית] **הוא שורש פורה ראש ולענה. ובעוה"ר כמו שנתפס כל העולם כולו בענין המדינה, כן נתפסים גם לזה**.....רכ-שמח

דברות קו': **על פי הלכה מחוייב כל אחד לעשות כל מה שביכלתו כרבן יוחנן בן זכאי בשעתו, ולהשמיע לאומות אין הציתים כלל ישראל ולא דוברים בשמם, אלא הם המשחיתים את בית ישראל** .....רנג-שמז, שלח

בהעלותך: **בעוה"ר בדורנו נתחברו ונצטרפו גדולי הדור עם הערב רב, ומכשול היותר גדול הוא מה שדורשין הכל בשם ה' והתורה, זה גורם בלבול המוחות לרוב הדור** ..... רנה-תג

שם: **עיננו רואות וכלות איך שקמו אנשים ולבשו איצטלא דרבנן, והם משתלטים בכח השקר והפרסום על העם ונעשו מנהיגי הדור** ..... רנה-תג

שם: **כעת יש לציונות רבנים, אדמורי"ם, גדולי התורה ואף צדיקים משלהם** ..... רנה-תג

שם: **לדעתי מצוה גדולה ללמוד יום יום ביחזקאל את ענין רועי ישראל שיחזקאל ניבא עליהם, הרועים המאבדים בידיהם את צאן קדשים**..... רנו-תג

שיחות קדשו ועובדות

ואמר לי רבינו: **מי יודע אם לעת כזאת מותר ליסע לארץ ישראל להתיישב שמה** (ספר נופיעם קדישעם מהרה"ם ר' שענאר דייטש ז"ל, מלך מ' סי' ע"ז) ..... עז-קמו; קסז-לעג

שם: והוסיף רבינו ואמר: **דעתי ברור– אלמלא היו חיים אתנו כיום הגאונים והצדיקים מדורות הקודמים היו אוסרים להתיישב בארץ ישראל מחמת הסכנות הנוראות האורבות לנפשות ישראל ומחמת עקירת האמונה ודת תורתינו הק'** (עס נעפער הנ"ל) ..... עז-קמו; קסז-לעד

פעם הראה לי מרן בספר חסד לאברהם מהגה"ק המקובל האלקי ר' אברהם אזולאי נ"ע שכתב וזל"ק: דע כי מסורת קבלה יש בידינו כי באותו יום שיבוא מלך המשיח עם קיבוץ גלויות לארץ ישראל, ימצא שם בא"י שבעת אלפים מבני ישראל. עכ"ל. ואמר לי מרן **עס כאפט מיר אן א ציטער ווענדיג אזעלעכע ווערטער** (תרגום: רעדה אוחזת אותי לראות מילים אלו) **שמרבבות יהודים אלו הדרים כעת בא"י ישארו אז רק ז' אלפים, וכן חזר על דיבוריו אלו כמה פעמים בכמה עיתים מזומנות** (קונטרס שמחי מהר"י ט"ב מהרה"ם מוה"ר יחי' פוכינגער ז"ל, אות כ"ד) ..... לו-פא

ושמעתי מפי עדים נאמנים שפעמים רבות היה רביה"ק מסאטמאר זיע"א חוזר בלשונו הקדוש: **"דער וואס גלייבט אין אייבירשטען הייבט זיך אויף און גייט אוועק פון דארטן"** [תרגום: המאמין בקב"ה הולך לו משם]. (והוא מכוון לשמועה שמה שמי שפער ליתן מרגוע לרוחו זולת מס מ"ו הוא כופר בעה"ק ובדברי נביאים המתנבאים על כן).....קכח-ריז

אחד מתלמידי רבינו זי"ע שהלך לדור באה"ק, ובאותה עת בא לבקר בארה"ב ונסע על שבת קודש לרבינו זיע"א במרחץ שערן ספרינג– אחרי תפלת ערבית של שבת קודש עברו העולם להתברך בברכת גוט שבת מרבינו זי"ע, ועבר גם אותו אדם להתברך– וכיון שהיה כאמור מספר אנשים מצומצם יכלו כולם לשמוע את שיחת רבינו זי"ע עם אותו האיש– ושאלו רבינו שוב כשואל לפי תומו, גם אני ידעתי כי הקב"ה עתר ושומר וכו', אמנם במקום הסכנה צריכים לעשות איזו השתדלות על פי דרך הטבע לשמידה והצלה– וענה אותו האיש לרבינו ז"ל: רבי, על פי דרך הטבע יש הלא בארץ ישראל צבא

וחיילים– ורצה רבינו שיבינו העולם מה לפניהם. ועל מה באמת סומכין, בדרך כלל, בפנימיות הלב, לדור תחת אותה מלכות (מפי הרה"ח ר' יצחק גרוך קרמניק ז"ל).....קעא-רעז, רעח

על אף שהיה אבי החכמים בדורו והיה מוכתר בנימוסו ובדרך ארץ עד אין לתאר, וכל מהלכיו עם הבריות היו בעומק תכסיסי תלמיד חכם שיהיה שם שמים מתאהב על ידו, עם כל זאת מעולם לא שתק כששמע דיבור קל שבקלים שנוטה למינות בכלל, ובפרט למינות הציונית, שהיא עיקר נסיון דורינו. וכמה פעמים היה קם ממקומו אפילו באמצע שמחה כגון שבע ברכות וכדו' לצעוק את מחאתו בקול ולעזוב את המקום בחרי אף, וידועות עובדות רבות על כך.....צה-קעג

הקפיד מאוד על אלו ששינו את שמות בנותיהן מן השמות שניתנו להם בעת שנולדו, ולימים שינו את שמותיהן לשפת העברית, כתוצאה מהשפעת הציונות, כי המוני העם רצו להתדמות לעמא דארעא במדינה הציונית (בופינע קדישע פון רל"ג).....רכד-שנד

פעם הגיע לניו יארק איש נכבד מארץ ישראל הנמנה בין אנ"ש וחסידי רבינו בתקופת היות רבינו פעם באורשיווא. הלה ניגש אל רבינו ומסר פיתקא עם פדיון נפש. וכאשר רבינו התחיל לקרוא את הפיתקא, ראה רבינו בין שמות בנותיו את השם "חדוה", שאל אותו רבינו על שם מי נקראת הבת חדוה, הלא אנכי הכרתי את משפחתך ומשפחת בית אביך, ואיני זוכר שאחת הנשים שמה חדוה. ר' ישעיה (כך היה שמו) נבהל קצת והודה ואמר שאכן שם זקנתו היה פריידא, ולכן קוראים את בתו "חדוה". רבינו נזף בו ואמר לו האם השם פריידא של זקנתך לא מוצא חן בעיניך. האם גם אתה רוצה להתדמות להצינים! והוכרח ר' ישעיה לכתוב פיתקא אחרת (עם השם פריידא). וקיבל על עצמו לא לשנות עוד את השמות.....רכד-שנה

לחיים טובים יוחק בספר

רבינו הגאון הקדוש רבן של כל בני הגולה עטרת תפארת ישראל
נבוד קדושת מרן אדמו"ר מסאטמאר שליט"א

אשר בתוך כל הפלגת מסירות נפשו הטהורה להנהגת ישראל בכלל ובפרט, ובכלל חסדו וטובו וענוות ושפלות רוחו הטהורה לכל. גם הרבה להיטיב בהטבות נפלאות ועצומות, עם כ"ק מרן אדמו"ר מלב טהור שליט"א ועם כל בני קהילתנו הק', מיום בואנו לארה"ב ועד הנה, באהבה רבה וחיבה יתירה כאב רחום לבנים ועוד יתירה מזאת. מלבד כי בכל צרותינו לו צר, ותפילותיו וברכותיו ועצותיו הקדושות יסעדונו באופן לא ניתן לתארו בחרט עלי גליון.

❀❀❀

אנו תחינה לפני שוכן מעונה, שירחם על עדת מי מנה, ויזכם ליהנות מאורו וקדושתו עד נעלה ציונה. רפואה שלימה וכח ישלח לו אל אמונה, רוב נחת מכל יוצאי חלצים ותלמידים עיניו תראינה, ויאריך ה' ימיו בטוב ושנותיו דשנות ורעננות תהיינה, עוד ינוב בשיבה ועצמותיו כדשא תפרחנה, ויכון בצדק כסאו עד גאולת נטעי כנה, ויוליך את כל ישראל כנגד משיח צדקינו בשבח ורננה, פדויים לציון ברנה, אכי"ר

לחיים טובים יוחק בספר

עובד ה' במסירות נפש, ומקושר ומקורב בכל לב ונפש,
לרבינו הקוה"ט מסאטמאר זיע"א, ה"ה
מוהר"ר רבי שרגא זאב בן ריבא מלכה **הלברשטאם שליט"א**
אב"ד קראשנאב יע"א
ומשפחתו וכל יוצאי חלציו שיחיו

אוהב וקרוב הדבק מאח וידיד נפש, לכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א במסירות נפש, ולכל קהילתנו הקדושה היה למשיב נפש, וחיים למרי נפש, בזמן כי באו מים עד נפש. ישביעם ה' אורך ימים ושנים ארוכים וטובים, דורות מבורכים זרע ברך ה' ואהובים, רפואה שלימה מן השמים כטל וכרביבים, עד בא יבוא גואל ולציון נהיה שבים

במהרה בימינו אמן כן יהי רצון.

לחיים טובים יוחק בספר

מגדל אור בתורתו, ושלימות מדתו, ומעשי טובתו, ורוב חסדי גמולתו

הגאון הצדיק הרב דוד מייזליש שליט"א

חתנא דבי נשיאה כ"ק מרן רשכבה"ג אדמו"ר מסאטמאר שליט"א

ואב"ד ור"מ דקהל יטב לב דסאטמאר המפוארה בעיר מאנטריאל יע"א

ומשפחתו וכל יוצאי חלציו שיחיו

ידיד ואוהב נאמן לכ"ק אדמו"ר שליט"א, ושגמל עמו ועמנו חסדים גדולים ועצומים פעמים רבות. יזכהו השי"ת לרוות נחת דקדושה מכל יוצאי חלציו ותלמידיו, וחברי הקהילה הק' הנלווים אליו, ולהרביץ תורה כאשר אהב, להורות דרך ה' במקהלותיו, מתוך בריאות גופא ונהורא מעליא לאורך ימיו ושנותיו, עד כי יבוא שילה לעם מפוזר ומפורד ויקבץ נדחיו, אכי"ר.

לחיים טובים יוחק בספר

חסידא ופרישא, בוצינא דנהורא בתורה וקדושה, וגמילות חסדים נפשו מבקשה

הגאון הצדיק הרב יוחנן וואזנער שליט"א

דומ"ץ דקהילת קודש סקווירא בעיר מאנטריאל יע"א

ומשפחתו שיחיו וכל יוצאי חלציו

ידיד ואוהב נאמן לכ"ק אדמו"ר שליט"א ולקהילתנו הק', ושגמל עמנו חסדים גדולים פעמים רבות. אנו תפילה לגבור ונורא, שיזכהו להאיר אורה של תורה, ועבודת ה' ויראה טהורה, וישביעהו אורך ימים ושנים מתוך בריאות גופא ומעליא נהורא, הוא וכל משפחתו וכל קהילת סקווירא המפוארה, אשר הטובות שקבלו כ"ק אדמו"ר שליט"א והרבה מחברי קהילתנו הק' מהם לא ניתן לפרטה ולאומרה, יפקדם ה' בכל מיני ישועות ורחמים וביטול כל רוע גזירה, עד ביאת גואל צדק במהרה, ולציון נעלה בשירה וזמרה, אכי"ר

לחיים טובים בספר יוחק

פרישא וחסידא עם אלקים ואנשים, ברוב טובות וחסדים בזמנים קשים, קודש לתורת ה' ולמצותיו הקדושים, מלמד לישראל חוקי האלקים, עמוד ההוראה ממנו תצא תורה

הגאון הרב ישראל דוד **הארפענעם** שליט"א

רב דביהמ"ד ישראל והזמנים, ומשפחתו וכל יוצאי חלציו שיחיו

ידיד נאמן לכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ולקהילתנו הק' אשר חסדיו וטובותיו עמנו עצמו מספר תפלתנו בזאת לאלקי המערכה, להאריך ימיו בטוב ושנותיו ברוחה, הוא ומשפחתו וכל יוצאי חלציו ברוב הצלחה, יפוצו מעינות תורתו ויפיקו אורה כשמש זרחה, מעשיו יהיו לברכה, עדי יעמדו רגלי מבשר על הר המשחה, ובא לציון גואל וגאולים יתנו שבחה, אכי"ר.

לחיים טובים יוחק בספר

עמוד תורה ומעשים טובים, וחסד לרחוקים ולקרובים, המופלג במידותיו הנעימים ונאהבים.

הגאון הרב יחזקאל דייטש שליט"א

רב דקהל מקור חיים - מאנסי, ומרביץ תורה בישיבת סאטמאר הרמה בקרית יואל ובעיר מאנסי יע"א

ומשפחתו ויוצאי חלציו שיחיו

ידיד כ"ק אדמו"ר שליט"א וידיד קהילתנו הק', שאי אפשר לנו למנות את רוב ההטבות שקבלנו מעמו.

אנו תפלה לשוכן מרומים, שיפקדהו בדבר ישועה ורחמים, וימלא ה' כל משאלות לבו עולמים, ויאריך את ימיו בטוב ושנותיו בנעימים, מכל יוצאי חלציו ירוה נחת ושמחה שלמים, ויזכה להרביץ תורה ויראת שמים, עד בנין בית עולמים, אכי"ר.

לחיים טובים יוחק בספר

רב המעשים, בתורה ועבודה לילות כימים משים, בנן של קדושים, מגזע אראלים ותרשישים.

הגאון הצדיק הרב יהושע לייפער שליט"א

דומ"ץ בעיר סקווירא המהוללה יע"א

ומשפחתו וכל יוצאי חלציו שיחיו

ידיד קהילתנו הק' אשר עוד בחיי חמיו הגאון הצדיק ר' משה ניישלאס נבג"מ אב"ד בעיר סקווירא, הפליג עם קהילתנו הק' בעזרתו בענינים רבים וגדולים, ועמד לימיננו במסירות ימים ושנים.

אנו תפלה לשוכן מעלה, שימלא כל משאלות לבו סלה, מכל יוצאי חלציו ירווה רוב נחת וגילה, אורך ימים ושנות חיים ללא פגע ומחלה, ויזכה להרביץ ולהגדיל תורה במסילה הסלולה, עד עלה נעלה אל המנוחה ואל הנחלה, בציון עיר המהוללה, אכי"ר.

לחיים טובים יוחק בספר

זך הרעיון ונקי הדעת, שימש גדולי ישראל מהדור שעבר, וכחול היום בר, מדרכי תורתם צבר

הרב הגאון מוהר"ר יעקב אייזן שליט"א

מעיר מאנטריאל יצ"ו

ידיד כ"ק אדמו"ר שליט"א וידיד כ"ק קהילתנו הקדושה. ולבקשת כ"ק אדמו"ר שליט"א הואיל ועבר בין בתרי הספר, והיה לנו לעינים בהערותיו הארוחיו. ובכתיבת הספר הסתייע מרן המחבר שליט"א באוצר ספריו.

יזכהו ה' לרוות נחת דקדושה מכל יוצאי חלציו, הוא ומשפחתו אורך ימים ושנים ונהורא מעליא ימטי עליו, בבריאות גופא מזנא רויחא ומילוי לטובה של כל משאלותיו, ופני הולך תמים יזכה לקבל בדיצה וחדוה עם כל ישראל אחיו, במקדש ה' כוננו ידיו, אמן כי"ר.

לחיים טובים יוחק בספר

תלמיד רביה"ק מסאטמאר זיע"א מימים ימימה, ושאר קדושים אשר בארץ המה ובהם הצדיק הק' ר' עמרם בלויא זיע"א לוחם מלחמת ה' ברמה.

הרב הגאון יעקב פנחס נעווירץ שליט"א

רב דביהמ"ד מנין וותיקין בארא פארק, ומשפחתו שיחיו

ידיד נאמן לכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ולקהילתנו הקדושה, שגמלנו טובות וחסדים פעמים רבות

אנו תפלה למלך המלכים, ישביעהו אורך ימים ושנים ארוכים, בנים ובני בנים זרע מבורכים, תמימי דרך בתורת ה' הולכים, עד כי יבוא שילה ולו אפים ארץ ישתחוו מלכים, אכי"ר

לחיים טובים יוחק בספר

הגדול בתורה ובהוראה ובהרבצת תורה לתלמידים, ורב החסד ומשכיל אל דל יום ולילה, מי החסד מדליו יזל, ובמקום גדולתו שם ענוותנותו שייף נפיק ושייף עייל

הרב הגאון מוהר"ר **יעקב אליה אונסדארפער** שליט"א

אב"ד וריש מתיבתא ראשית חכמה

אשר מיום בוא כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א לעיר מאנטריאל גמל עמו חסדים טובים ועם כל הנלווים אליו הגדיל מעשים. בעתות צרה וצוקה היה שלוחא דרבנן לסייע לכל אשר בהשי"ת חוסים.

תפילתינו שטוחה לפני אביהם של ישראל רחמנים וגומלי חסדים, כי יאריכו שנותיו וימי משפחתו בטוב ובנעימים. עם רוב נחת דקדושה מכל יוצאי חלציו, והגברת חיל בהרבצת תורה ובגמילות חסדים בסייעתא דמרומים. עדי יבוא לציון גואל ואביוני אדם בקדוש ה' יגילו לעולמים אכי"ר.

לחיים טובים יוחק בספר

הותיק והחסיד ומופלג גדול בתורה ואוצרו יראת ה' טהורה

מורינו הרב **משה צבי גאלד** שליט"א

מחבר ספר חיי צבי המתוק מדבש ונופת על התורה, אבן פנה, מאוד יקרה ומנהירה, בעיר מאנטריאל המעטירה והוא מהשורידים אשר ה' קורא, לתלמידי אספקלריא המאירה, הלא הוא רביה"ק בעל המנחת אלעזר ממונקאטש זיע"א, ועוד קדושים אדירי התורה, שהאירו פני תבל לפני המלחמה העולמית שעברה, ומלא וגדוש בקבלת תורתם יראתם וקדושתם, וממנו ישאבו מבקשי לילך בדרכם. ושחיזקנו ואמצנו במתק דבריו המאירים ולהם טעם זקנים להוציא זה הספר לאורה במהרה, וגם נדב בעין יפה להדפסת הספר בתפארה, יהי רצון שינוב עוד בשיבה וחיי אריכי ובריות גופא ומעליא נהורא, וירווה רוב נחת מכל יוצאי חלציו עדי יראו עינינו במהרה, היכל על מכונו בנוי וליושנה אז תחזור העטרה, אמן כן יהי רצון.

לחיים טובים יוחק בספר

המוסר נפשו תמיד לעשות טובה, לכל יהודי במדה נשגבה, אבן פינת יקרת
ומעמודי התווך בעיר סקווירא החשובה. ה"ה
מוהר"ר קלמן יונתן בן זלאטא שיינדל **שטערן** הי"ו
ומשפחתו שיחיו
אשר מסר נפשו וגופו ומאודו עבור כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בזמנים קשים ומרים
יושיעהו שוכן מרומים מכל צער יגון ואנחה, וישמרהו וישלח לו ממרומים הרוחה והצלחה,
וישועה גדולה רוח והנחה, תיכף ומיד ומילוי כל משאלות לבו לטובה ולברכה, אכי"ר

לחיים טובים יוחק בספר

ירא ה' הוא יתהלל, איש החסד במסירות נפש מעסקני הכלל
הרה"ח מוהר"ר **יודא לייב פערלמוטטער** הי"ו
ומשפחתו וכל יוצ"ח שיחיו
שמסר נפשו וגופו להיטיב לכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ולסייעו ולעזרו בזמני צער ויסורים
ימלא ה' כל משאלותיו לטובו, ויאריך ימיו ושנותיו ונברכו בו
עם רוב נחת מכל יוצ"ח ככל אשר עם לבבו. אכי"ר.

לחיים טובים יוחק בספר

תלמיד נאמן ונפשו מקושרה, לרבינו הק' זיע"א המנורה הטהורה, ולכ"ק אדמור מסאטמאר
שליט"א ממשיך דרך התורה. ומעמודי החסד וההשקפה הטהורה, בקרית יואל קרן אורה, ה"ה
הרה"ח מוהר"ר יהודה **לייב פלאהר** הי"ו
ומשפחתו וכל יוצ"ח שיחיו
ידיד נפש כ"ק אדמו"ר שליט"א וקהילתנו הקדושה, אשר אי אפשר לנו למנות
את הפעמים הרבות בהם התייגע לעזרנו בכל מיני אופנים ודרכים ועבודה קשה.
ימלא ה' כל משאלות לבו לטובה עולמים, ויאריך ימיו בטוב ושנותיו בנעימים, ויפקדהו
בכל מיני ישועות ורחמים, ויזכהו לרוות נחת דקדושה מכל יוצאי חלציו בריאים ושלמים, תורה
וגדולה על שולחנו תמים, עד ביאת ינון בגאולת עולמים, אכי"ר

לחיים טובים יוחק בספר

זך הרעיון ודעתו בהירה, ולרביה"ק זיע"א נפשו מקושרה, עוד מימי נעוריו בעיר סאטמאר.
הרה"ח מוהר"ר **ישראל יעקב יאקאבאוויטש** הי"ו
ומשפחתו וכל יוצ"ח שיחיו
ידי"נ כ"ק אדמו"ר שליט"א וקהילתנו הק' זה רבות בשנים, וטובותיו עמנו אינם נמנים מרוב אותים.
ימלא ה' כל משאלות לבו לטובה, וכל יוצ"ח ירוה נחת דקדושה רבה, מתוך אורך ימים ושנים
ובריאות וחדות ליבא, ויזכה לקבל פני משיח צדקינו באנפין נהירין, בתושבחן ושירין, אמן.

לחיים טובים יוחקו בספר

ידידינו היקרים, כולם אהובים כולם ברורים, אשר עשו עמנו טובות בהרבה דברים, אצילי הרוח וטובי הלב ונפשות יקרים, כולם תלמידי רביה"ק והטהור מסאטמאר זיע"א ואליו מקושרים, וכן לרבינו הגה"ק רשכבה"ג מסאטמאר שליט"א דבוקים ואדוקים, ומעמודי התווך דקהל יט"ל דסאטמאר במאנטריאל, ומעמודי החסד והצדקה ולכל מטיבים, לבם לב מרגיש ודלתותיהם פתוחות, יתברכו מפי עליון ממעון הברכות.

הלא המה

הרה"ח מו"ה **חיים אביגדור הכהן קאהן** הי"ו

ראה"ק דקהל יטב לב דסאטמאר - מאנטריאל

ובניו היקרים ההולכים בדרכו כש"ת מוה"ר **יששכר יודא** הכהן קאהן נ"י

ואחיו מו"ה **מרדכי צבי** הכהן קאהן נ"י

ומשפחתם וכל יוצ"ח שיחיו

ועמם

במדת החסד מופלא, מתייגע יומם ולילה, להטיב בשמחה וגילה, הרופא לשבורי לב סלה

הרה"ח מו"ה **ברוך אברהם פערלמוטטער** הי"ו

ומשפחתו וכל יוצ"ח שיחיו

ועמו

זך הרעיון ודעתו בהירה, תלמודו בידו ומשנתו ברורה, משכיל אל דל לעזרו בצרה

הרה"ח מו"ה **אשר ווידער** הי"ו

ומשפחתו וכל יוצ"ח שיחיו

ועמהם

אחד מן הידידים, רודף הצדקות ושמח להטיב ליהודים, נועם המדות ואיש החסדים

מו"ה **יוסף יהודה זופניק** הי"ו

ועמו חתנו כבנו ידידנו האברך החשוב ר' **יצחק פריינד** נ"י

ובניו ר' **חיים יעקב ויואל** נ"י וכל בני משפחתם שיחיו

אנו תפלה ליושבי בשמים, ימלא ה' כל משאלות לבם לטובה עולמים, ויפקדם בדבר ישועה ורחמים, ויאריך ימיהם ושנותיהם בטוב ובנעימים, בני חיי מזוני ורוב נחת דקדושה יחדו יהיו תמים, עד כי יבוא שילה ולו יקהת עמים, ובנין בית עולמים, אכי"ר

לחיים טובים יוחק בספר

ידידנו היקר ומעיין נובע מי גמילות חסדים, בלב טוב ובפנים מסבירים

מו"ה **אליעזר משה מאליק** הי"ו

אב"י בעיר מאנסי המעטירה

שגמל כמעט עם כל יחיד מבאי בית מדרשינו, חסדים טובים פעמים רבות, וגם עם מוסדות הקהילה הירבה עזרה וטובות, וטיבותיה לנפשיה מעולם לא מחזיק, רק מתייגע להוסיף ולהיטיב ולהחזיק, ולנחם מרי נפש ולהטיב ללבבות הנשברים.

כפינו נשואות אל שוכן מרומים, היטיבה ה' לישרים ולטובים, יהי רצון שיתברכו הוא ומשפחתו בברכות רוח וגוף, ועל במתי ההצלחה יגביהו עוף, מתוך אריכות ימים ושנים בריאות גופא ונהורא מעליא, עדי יאיר עלינו אור ה' בתוקפא דאתגליא, ומשיח צדקנו יקבל באנפין נהירין ובא לציון גואל ונקריב ניחוחין במהרה בימינו אמן.

לחיים טובים יוחק בספר

איש האשכולות, ורב המעלות, גומל טובות גדולות, והרבה מפעלות, ימים ולילות

ידידנו מוה"ר **שלום געשטעטנער** הי"ו

אבן יקרה בעיר מאנטריאל, ומקהילת סקווירא יצ"ו

וכל משפחתו שיחיו

שהיה לנו לאחיעזר ואחיסמך בענינים שונים, בלב שמח והסברת פנים

יזכהו ה' יתברך מיוצאי חלציו לרוות נחת, ברכות שמים מעל ומתהום רובצת תחת, בכל מעשי ידיו אחת לאחת, עד יתקבצו כל ישראל כאחת, בב"א

לחיים טובים יוחק בספר

איש יקר רודף מצוותו, שש ושמח באמונתו, קיבל תמיד יסורים באהבתו, ידיו רב לו בצדקתו.

מו"ה דוד חי בן שמחה **תורג'מן** נ"י

ידיד ישיבתנו הק', ואשר בניו ונכדיו בה לומדים ומתחנכים

שוכן מעונים, ישלח לו רפואה שלימה ורוב אונים, ואורך ימים ושנים, רוב נחת דקדושה מכל בנים ובני בנים, ויראה מהן דורות נטעי נעמנים, בנים ישרים ונאמנים, אכי"ר.

תשואות חן וברכת שמים

לר' **יצחק טובול** הי"ו

שטרח ויגע רבות בשביל יכולת סידור הקונטרס, ועבור התאחדות היראים בכמה ענינים, שלא על מנת לקבל פרס, כי אם לזכות ולהציל את הרבים.

לע"נ ר' שלום ב"ר אברהם ע"ה וזוגתו מרת מזל ב"ר שלמה ע"ה. תנצב"ה

יפקדהו ה' בכלל עבדיו, ויברכהו בכל משלח ידיו, ויפקדהו בדבר ישועה ורחמים וחסדיו, ויזכה לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות, אמן.

לזכר עולם יהיה צדיק

לעילוי נשמת מורי ורבי

הגאון הצדיק רבי שלום ראזנטאהל זצ"ל

רב בית כנסת האר"י בעיר הקודש צפת תובב"א

נפטר כ"ח כסליו תשס"א לפ"ק

***

ולעילוי נשמת

הגאון הצדיק רבי משה ניישלאם זצ"ל

אב"ד בשיכון סקווירא יע"א

****

ולזכרון בספר

לעילוי נשמת

זקני ר' שלמה ב"ר פנחס ע"ה

וזוגתו זקנתי מרת חנה ב"ר יעקב ע"ה

וזקני ר' דוד ב"ר ברוך ע"ה

וזוגתו זקנתי מרת לונא ב"ר דוד ע"ה

תנצב"ה

ע"י המחבר כ"ק אדמו"ר שליט"א

יד ושם טוב מבנים ומבנות אשר לא יכרת

כאן המקום להזכיר לטובה ולעילוי נשמה אחד המיוחד ממיסדי ובוני קהילתנו הק' לב טהור במסירות נפש ממש. אשר טרח ועמל ויגע בכל כוחותיו, וגם לעת חליו הכבד ככלות כוחו התאמץ בשארית כוחותיו מתוך סבל וצער לעשות ככל מה שביכלתו להגדיל תורה ולהאדירה, והרבה מסירות נפש עשה להתבדל מחברת פועלי און הציונים הארורים, ולקיים מה שנאמר הלא משנאיך ה' אשנא ובתקוממך אתקוטט תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי, ולהתחבר ליראי ה' ודעות אמיתיות ולדרך צדיקי האמת. איש תם וישר ירא אלקים וסר מרע.

הרה"ח ר' **ניסים ב"ר אברהם ע"ה** מזרחי

אשר שבק לן חיים ביום כ"ו תמוז תשנ"ז לפ"ק, ללא זרע של קיימא
אמנם מעשיו הטובים ויגיעתו לקיום והחזקת מוסדותינו וקהילתנו הקדושה בצירוף זכות הדפסת והפצת הקונטרס המוקדשת גם לעילוי נשמתו, הן הן תולדותיו, והן הן זכרו לעולם. עד כי יחיו המתים ברחמים רבים בב"א.

ע"י כל מתפללי בית מדרשינו וחברי קהילתנו הקדושה

בשער בת רבים נביע הכרת טובתינו ונברך מעמקי לבבנו להני תרי צנתרי דדהבא הלא הם

הרב המופלג בתורה ובכל מדה יקרה עובד ה' בהתלהבות ובמורא

מו"ה מאיר יששכר ראזנער הי"ו

מרביץ תורה ומנהל רוחני בישיבתנו הקדושה

ועמו

הבחור המופלא בכל סגולה יגע בתורה בקדושה ובטהרה

הבחור המופלג נתן שמחה אליעזר הי"ו

בן כ"ק אדמו"ר שליט"א

תלמיד מצוין ומעולה ומרביץ תורה כאחד בישיבתינו הק'.

שבמשך כל זמן שחברי ועד העריכה דהוצאת דעת התיגעו בסידור התשובה והכנתה לדפוס מילאו אלו השנים את מקום כולם בהרבצת תורה ובהשגחה בישיבתנו הקדושה ביגיעה ובמסירות נפש שאין כדוגמתה, פעם את מקום זה ופעם את מקום זה עד שחזרו כולם לעבודתם. מתוך מסירות שקשה לתארה. ורק על ידי זה התאפשרה הוצאת התשובה לאור בזמן כל כך קצר שעמד לרשותינו לסדרה. וכן תמיד מדתם להרביץ תורה להתמסר לטובת תלמידיהם בישיבה ובהרבצת תורה ודרכי העבודה גם בין אברכי הקהילה באופן שקשה למצוא בדורינו. ועל כך יתברכו מפי עליון בברכות שמים מעל ומברכות תהום רובצת תחת. בהצלחה מופלגת בכל מעשה ידיהם ובמילוי לטובה כל משאלותיהם הם וכל אשר להם ויזכו לקבל פני משיח צדקינו באנפין נהירין חיש קל מהרה עם כל ישראל אחיהם אמן.

לחיים טובים יוחק בספר

ידידנו במשך ימים ושנים, אשר עזר ותמך במוסדות קהילתנו בחסדים גדולים ורבים, משכיל אל דל. ביתו פתוח לכל נצרכים.

מו"ה בנימין משה בן מרים **אקם** הי"ו

שנדב סכום הגון להדפסת הספר

לעילוי נשמת אביו הר' מרדכי יצחק בן ר' חיים דוד ע"ה נלב"ע ח' ניסן תש"ן לפ"ק,

ולע"נ אמו מרת מרים בת מו"ה אברהם ע"ה ט"ו כסליו תשנ"ח

אחותו מרת חיה רויזל בת מוהר"ר מרדכי יצחק כ"ד שבט תשס"א לפ"ק

לחיים טובים יוחק בספר

איש האשכולות רחים רבנן ודחיל מרבנן ואיהו גופיה צורבא דרבנן איש החסד במאור הפנים

מו"ה שמואל בן פלוירא פניא **עטקינד**

בעבור שנדב להדפסת הספר בעין יפה

יה"ר שיתברך ממקור הברכות, בכל מיני השפעות טובות, בני חיי מזוני ורוב הצלחות, ולקבל פני הולך תמים ברינה ובדיצות, ופנים מאירות, אמן.

ברכת שמים להבחורים החשובים, הבה"ח מנחם מענדל אלטער נ"י ועמו הבה"ח **רפאל** מלכה הי"ו, שעזרו וסייעו לעריכת המפתחות; יתברכו בזכות זה בכל מילי דמיטב ברוחניות ובגשמיות.

ואלה יעמדו על הברכה

שנדבו סכומים הגונים להדפסת והפצת הספר

מחמת סיבות שונות, לא פרטנו כאן אלא את שמות אלו אשר נדבו סכומים גדולים, ולא יכלנו לפרט כאן את שמות כל אלה אשר נדבו כספים להדפסת הקונטרס למטה מ180$, וכן לא יכלנו לפרט כאן את כל אלו אשר נתנו מעות קדימה. ואיתם הסליחה

אמנם אלו ואלו, שוכן מרומים, יברכם בתשועת עולמים, לטוב להם כל הימים, ויפקדם בדבר ישועה ורחמים, ויאריך ימיהם ושנותיהם בטוב ובנעימים, עד כי יבא שילה ולו יקהת עמים.

מוה"ר אוריאל יוסף הלוי גאלדמאן הי"ו

מנהל מוסדותינו הק' וחבר הנהלת לשכת דרך הצלה

לע"נ זקינו הרה"צ ר' אהרן ב"ר יחיאל מיכל הלוי זצ"ל וזוגתו מרת רויזא ע"ה, ובנו הרה"צ ר' מרדכי שרגא ב"ר אהרן וזוגתו מרת יהודית ב"ר ישראל חיים ע"ה. ר' יוסף ב"ר דוד הכהן ע"ה וזוגתו ע"ה. מרת שפרה ב"ר אברהם ע"ה, ר' משה ב"ר יוסף הכהן ע"ה, ר' יצחק ב"ר יחזקאל הלוי ע"ה, מרת ג'מילא ב"ר דוד הלוי ע"ה. תנצב"ה

מוה"ר דוד בטיש וזוגתו הי"ו

יצחק בן אלישבע לתורה לחופה ולמעשים טובים. יצחק בן אסתר, רחל בת מזל, ומזל בת רחל לת"ש לע"נ דוד בן מזל, משה בן רוזנזהה תנצב"ה.

מוה"ר זאב גורעוויטש וזוגתו הי"ו

לרפואת חמותו סענא בת סלאווא אסתר בתושח"י. לע"נ חמיו ר' אליהו ב"ר אברהם ע"ה. תנצב"ה

מוה"ר חנא לייב הכהן באס וזוגתו הי"ו

לע"נ ר' טוביה ב"ר ישעי' לייב הכהן ע"ה וזוגתו מרת רחל ב"ר שמואל ע"ה, מרת שרה גיטל ב"ר ניסן אליהו ע"ה. נכדם הילד יואל ע"ה ב"ר יהושע הי"ו נפטר ז"ך כסליו תשס"א לפ"ק. תנצב"ה

מוה"ר יהושע יחזקאל הי"ו

לרפואת והצלחת ר' אליעזר בן מרת רחל הי"ו וזוגתו מרת וויקטוריא בת מרת ג'ורג'יה תחי'. לרפואת ר' חיים בן מרת גדולה הי"ו.

לע"נ אחותו אביגיל בת אליהו. נקטפה בדמי ימיה ביום ט"ו תמוז התשס"א.

ר' יחזקאל ב"ר אליהו ע"ה וזוג' רחל ב"ר שמעון ע"ה, דוד ב"ר יחזקאל ע"ה, ר' שמואל ב"ר אברהם ע"ה. ר' רחמים ב"ר מעתב ע"ה, וזוג' ג'ורג'יא ב"ר אליהו ע"ה. ר' אליהו ב"ר רחמים ע"ה, מרסל ב"ר רחמים ע"ה. ר' שמואל ב"ר מרדכי ע"ה וזוג' רחל ב"ר מרדכי ע"ה. תנצב"ה

מוה"ר יוסף סולימאני הי"ו

לרפואת אביו ר' חיים אליהו בן מרים הי"ו.

לע"נ ר' אברהם ב"ר ישעי' ע"ה, ר' יחזקאל ב"ר אברהם ע"ה, ר' רבי ב"ר יחזקאל ע"ה, ר' יצחק ב"ר רבי ע"ה, ר' אהרן ב"ר רבי ע"ה, ר' אברהם ב"ר רבי ע"ה, ר' משה ב"ר אהרן ע"ה, ר' גרשון ב"ר שמעון ע"ה, מרת מורוריד בת מרת אסתר ע"ה, מרת אסתר ב"ר יחזקאל ע"ה, מרת אסתר ב"ר מולא רבי ע"ה, מרת שרה ב"ר יוסף ע"ה, ר' עמנואל ב"ר מולא רבי ע"ה, מרת מרים ב"ר הג'י מרדכי ע"ה, ר' מתיה ב"ר הג'י מרדכי ע"ה, ר' עובדיה ב"ר מאיר ע"ה. ר' יואב זרובבל ב"ר גבריאל ע"ה הי"ד. תנצב"ה

מוה"ר יוסף שלום מלכה הי"ו

לע"נ ר' אליהו ב"ר יוסף שלום ע"ה, ר' יוסף שלום ב"ר עיש ע"ה, ר' עיוש ב"ר מסעוד ע"ה, ר' מרדכי ב"ר חנינא ע"ה, מרת חנינא בת מרת תמו ע"ה, מרת מירא בת מרת זוהרא ע"ה, מרת עליא בת מרת רחמא ע"ה, ר' אריה ב"ר יוסף שלום ע"ה, ר' חיים ב"ר מרדכי ע"ה, ר' דניאל ב"ר שמואל ע"ה, ר' דוד ב"ר מרדכי ע"ה, ר' אליהו ב"ר מרדכי ע"ה. תנצב"ה

הרה"ג משה יוסף הלוי ראזנער

משגיח ומרביץ תורה ויראה וחסידות בישיבתנו הק'

ואחיו הר"ר מאיר יששכר הלוי ראזנער

מנהל רוחני ומרביץ תורה בישיבתנו הק'

לע"נ זקניהם הגה"צ ר' חיים יעקב ב"ר יהושע העשיל הלוי ז"ל אב"ד טארצאל ואביו הגה"צ ר' יהושע העשיל ב"ר מאיר יששכר הלוי ז"ל ואביו הגה"צ ר' מאיר יששכר ב"ר מענדיל הלוי ז"ל. הגה"צ ר' אהרן בן ר' ישעי' ז"ל אב"ד בעלאד ואביו הגה"ק ר' ישעי' ב"ר דוד יודא ז"ל אב"ד ווייטצען בעמ"ס מעשי למלך. הגה"ק ר' משה ב"ר עמרם ז"ל אב"ד חוסט בעמ"ס ערוגת הבושם, דו"ז הגה"צ ר' לוי יצחק ב"ר משה ז"ל אב"ד צעהלים. הגה"ק ר' מיכאל ז"ל ובנו הגה"ק ר' משה יוסף ב"ר מיכאל ז"ל אב"ד פאפא בעמ"ס מי באר מים חיים עמ"ס ברכות. הגה"צ ר' שרגא פייוויל ב"ר חיים ז"ל הי"ד ובנו הבחור חיים ב"ר שרגא פייוויל ע"ה הי"ד. הגה"צ ר' יחיאל ב"ר עזריאל ז"ל ואביו הגה"צ ר' עזריאל ב"ר אהרן ז"ל. תנצב"ה

הרב המופלג מיכאל יהודה הלוי גאלדמאן

מרביץ תורה בישיבתנו הק'

לזכות והצלחת אביו ר' דוד שלמה בן מרת יהודית הי"ו ואמו מרת סופיא שפרה בת מרת אסתר תחי'. ולע"נ חמותו מרת חיה יהודית בת רבקה ע"ה. ושצאצאיה יזכו לת"ש בקרוב ובמהרה.

מוה"ר ניסים ג'מאל וזוגתו הי"ו

לע"נ אביו ר' אברהם ב"ר אליהו ע"ה.
לזכות והצלחת מרת שמחה בת חנה, אסתר בת רחל, נון אברהם בן אסתר. ולת"ש אליהו בן שמחה. חנה בת שמחה גילה בת שמחה יהושע בן וקטוריה, רחל בת אזיזה, דניאל בן חנה, שלמה בן חנה, עזרה בן חנה, משה בן לאה, שלמה בן רפאל וכל משפחתו ומכירו.

מו"ה אמנון עזיזי נ"י

להפקד בזש"ק והצלחה בכל ענייניהם.
לע"נ אמו שושנה ב"ר אליהו ע"ה י"א אב תש"ס. ואחיו אורי ב"ר גבריאל י"ג תמוז תש"ס, ר' עזרא ב"ר יוחנן ע"ה, מרת רחל ב"ר יוסף ע"ה, ר' שמואל ב"ר אסף ע"ה, ר' שלום ב"ר יוסף ע"ה, מרת שרה ב"ר משה ע"ה, ר' אברהם ב"ר ג'ני ע"ה, מרת דינה ב"ר פרחה ע"ה, ר' יצחק ב"ר אליהו ע"ה, מרת שמחה בת מרת חוה ע"ה, ר' מסעוד בן מרת חוה ע"ה, ר' יצחק ב"ר מסעוד ע"ה, מרת סולטנה ב"ר דוד ע"ה. ר' שמעון ב"ר יצחק ע"ה נפטר ב' אב תשנ"ט לפ"ק, מרת מרים ב"ר יצחק ע"ה נפטרה ג' אב תשנ"ט לפ"ק. ר' אבא ב"ר משה ע"ה, מרת רנה ב"ר שלמה ע"ה, ר' משה ב"ר אבא ע"ה, מרת מקנין ב"ר אבא ע"ה, ר' רפאל ב"ר אברהם ע"ה. תנצב"ה

מוה"ר צבי טוביה קיטיי וזוגתו הי"ו

לע"נ טשארנא בת ר' מרדכי, ר' הלל ב"ר יחיאל, שרה בת ר' שמעון לייב, מרדכי בן ר' מרדכי, צבי בן ר' משה. לע"נ מרת רבקה ב"ר מתתיהו ע"ה, ר' מתתיהו ב"ר משה ע"ה. מרת בילא עטיא ב"ר משולם שרגא ע"ה, ר' משה יוסף ב"ר אליהו יעקב ע"ה, מרת נעכע גיטל ב"ר צבי טוביה ע"ה, מרת עטקא ב"ר צבי טוביה ע"ה, ר' יוסף שרגא ע"ה. תנצב"ה. ייטל בת יהודה, מרדכי חיים בת יהודה ליבא, רפאל בן יוסף, סאשא הודעל בת אברהם, חנה אסתר בת אברהם, יוסף בן אליהו, צפורה בת מרדכי, יהודה בן מרדכי, ליבא בת שלמה. תנצב"ה

מוה"ר שלום אלטער הי"ו

לזכות והצלחת אביו ר' זאב מרדכי בן ר' יוסף, ואמו מרת פערל בת ר' יצחק שיחיו. ולזכות והצלחת ולרפואת חמותו, מרת שרה בת ר' שמעון.

לע"נ ק' זקנו הרה"ק רבי ר' משה יהודה לייב מסאסוב זי"ע. לע"נ ר' זאב ע"ה ובנו ר' יוסף ב"ר זאב ע"ה הי"ד וזוגתו מרת מרים טויבא ב"ר יוסף ע"ה הי"ד. ר' יצחק בן מרת בתי' ע"ה נפטר כ' סיון וזוגתו מרת אסתר רבקה ב"ר אברהם ע"ה ואמו מרת יוכבד ע"ה נפטרה כ"ה תמוז. ר' קאפיל ב"ר אברהם ע"ה. מרת פיגא ב"ר אברהם ע"ה. ר' אברהם ב"ר ברוך ע"ה וזו' פערל ע"ה. מרת סופיא סאסי בת מרת העניא רחל ע"ה. מרת מרים בת מרת העניא רחל ע"ה הי"ד ואמם מרת העניא רחל ע"ה. הילד זיידא חיים יצחק ע"ה ב"ר זאב מרדכי הי"ו. ר' עזריא ב"ר דוד ע"ה נפטר ו' אב תשמ"ז לפ"ק. ר' דוד ב"ר אברהם ע"ה. מרת חנה ב"ר אהרן ע"ה. מרת מלכה ע"ה. ר' אברהם ע"ה. ר' אהרן ע"ה. ר' יצחק בן שבתי ע"ה. תנצב"ה.

מוה"ר יהושע מארקאוויטש הי"ו

לע"נ בנו הילד יואל ע"ה ב"ר יהושע הי"ו. נפ' כ"ז כסליו התשס"א.
לע"נ רביה"ק יואל בן רביה"ק חנניא יו"ט ליפא זיע"א נפטר כ"ו אב תשל"ט לפ"ק. הגה"ק רבי אהרן ב"ר שמואל יעקב זיע"א בעמ"ס שומר אמונים נפטר ז' ניסן תש"ז לפ"ק. הגה"ק רבי יעקב מוצפי זיע"א ראב"ד העדה החרדית הספרדית בירושלים עיה"ק תובב"א. הרה"ק רבי אברהם יצחק ב"ר אהרן דוד הכהן זיע"א כ"ק אדמו"ר מתולדות אהרן נפ' ז"ך כסליו תשנ"ז לפ"ק. הגה"ק רבי משה אריה בן הרה"ק רבי ישראל זיע"א גאב"ד העדה החרדית ירושלים עיה"ק תובב"א נפטר כ' אלול תשנ"ו לפ"ק. ר' אברהם זאנוויל ב"ר אליהו ע"ה נפטר ערב יום הקדוש תשנ"ז לפ"ק. הבחור מנשה ואחיו ר' יוסף ע"ה ב"ר אברהם הכהן הי"ו. תנצב"ה

החפץ בעלום שמו

לע"נ ר' חיים שמואל פסח בן זאב

ירחמיאל יוסף יחיאל מיכאל אבי - צרור הי"ו

מו"ה מרדכי יואל הלוי הורוויץ הי"ו

להצלחה ברוחניות וגשמיות

מו"ה אליהו אטיאס הי"ו

מו"ה חיים וועקסלבערג הי"ו

מו"ה שמחה בונים בן פייגא שיינדל **קאמינסקי הי"ו**

הר"ר יהושע לוי הי"ו

הר"ר אברהם קאשאני הי"ו

הר"ר אברהם שלמה הכהן הי"ו

Bénédictions du ciel et beaucoup de remerciements à notre très cher ami

M. Gilles Lagaçé

de Ivry et Ste-Agathe, Québec, Canada,

pour le très important service qu'il nous a rendu au moment de la confection du livre, et son impression et en refusant toute rémunération; également pour les merveilleux services rendus à la congrégation de 'Lev-tohor'-'Riminov'